

Liber magistri Johannis de Ilkus licenciati medicine et bacc. sacre theologie datus pro libraria domus collegii Artistarum

Gilbertus de Orta Sententiarum.

692

N. Inv. 692

Rudimentu doctrine Gilberti
Tractatus iste
qui dicit rudime
tu doctrine uel
erudimetu qua
tuor habet par
tes de doctrina ex
sequentes Prima
1 est de causa finali doctrine Scda
2 de efficienti Tercia de formali
3 et modo discendi Quarta de mate
4 riali de causa finali sic procedit primo
1 mo ponit ep. in qua ondit cau
sa suscepti operis et quadruplex dra
laborantiu Deinde sequitur trac
prima pars tatus ubi primo ondit quod propter
sapiaz obtinenda creata est racio
2 nalis aia principalit Scdo quod propter
finem multiplicem acquirit sapia
3 Tercio quod per sapiam inuenit deus
4 in via in creatura Quarto quod sapie
finis vltimus est vita eterna Circa
primu s quod propter sapientia obtinendaz
creata est ronalis anima ondit
m⁰ sz quod oms homines natura
scire appetut / quod phi in hoc errave
rut / quod sine sapia increata nulli ad
sapiam pertinge potuerut / quod sine
virtutibus sapiaz adipisci no ptt
Quod igit oms homines na scire ap
petunt ondit quadrupliciter sz
ex nature condicone / ex culpe cor
rupcone ex gre reformacone / et
phoz excitatone Quod phi errauert
1 primo agit de onsione erroris
2 Scdo de ca erroris Tercio de spe
3 cificatone erroris epycuri Quarto
4 specificatio erroris phoz in quatuor
scis Onsio erroris in phis pz
ex iiii⁰ʳ que sunt impositio nominis
continuato ccamis defectus ccitu
dinis effictus turpitudinis Causa
erroris in phis pz ex iiii⁰ʳ que sc
elatio ex parte voluntat Indis
cussio ex pte rонis · ficcio ex pte y
maginatonis Appetitus popula
ris fauoris et ambitonis de spe
cificatone erroris epycuri sic pce
dit Notat eius positio · positionis
ro · con positom disputato Con ipm
inuectio Specificatio error phylo
zophoz in quatuor scis sic procedit
primo onditur error in phis et on
dit quod Aristes errauit circa deu · circa
angelm · circa celu · circa mudu · de
inde ondit error eoz in mathe ticis
deinde error eoz in methaphisicis
deinde error eoz in ethicis Con
ondit quod sine sapia increata nulli
ad sapiam ptinge ptt / ad qd vi
dendu considerunda est phoz sup
bia · superbie medicina · medicine
efficacie et quorundaz ipoz fina
Quod aut sine uirtutibus adipisci sapiaz
no ptt vbi iiii⁰ʳ ondit s quod vtus
et Religio a sapia no se termit dz
etia sapia increata fons vnus vt
usqz dz quod ubi alteɿ diuidit ab alio
ut quasi sine capite ut quasi si
membris uiuit · Quod s gentiles
duplex ad hoc uia statuit Deinde Scda pars
onditur quod propter finem multiplicez me
diatum acquirit sapia / et primo
in gnali de multiplici fine adipi
scenciu Scdo in spali ubi primo agi
de fine illoz qui uolut scire ut
sciant / 2⁰ de fine illoz qui volut
scire ut sciant Tercio de fine illoz
qui uolut scire ut dicent Quarto
de fine illoz qui volut scire ut edi
ficent Quinto de fine illoz qui uo
lut scire ut edificent · Item de fine
eoz qui uolut scire ut sciant /
Agit primo de eis qui uolut adisce
ut sciant multa Scdo de eis qui uo
lunt addiscere ut sciant subtilia
Tercio quod omis scia ad theologia
est referenda Deinde agit de fi
ne illoz qui volut scire ut sciant
vbi primo arguit qui euismodi sc ·
Deinde sic inuectio con illos qui
iactat se de scia Tercio quod no est 3
iactandu de scia Quarto quod sine [illegible]
influen lucis increate no pt in 4
tellectus veritatez intellige Quinto
quod in pria est scia pfcta · de fine er
go illoz qui uolunt scire ut scia
tur / arguit illi qui uolut alioz
dicta sibi contumacit arrogare Et
illi qui ut uideant scioli sua volut
nimis in verecunde diffunde et illi
qui volut alioz benedicta trunca
re Et illi qui uolut nimis vbis

ornatis incumbere et in illo ca°
qd nō est iactandū de sciā ondit̄ur
q mortuū est illud qd scitur in vita
ista suptis ronibus ex pte subiecti
loci · tpis · obiet · et medij · et in
illo ca° · ubi ondit̄ q sine influen-
lucis increate nō pt intellectus
veritatez intē̄re / ondit̄ tres rones
ex pte intelligentis hoc est aīe
scdm se / et viriū apphensiuaz ex
terius / et viriū apprehēsiuaz in
terius ¶ In quibꝫ omībꝫ invenit̄
anima deficere ad sciam de se ¶ Si
militer ex pte ronis tres / q opor
tet rōm siue cognitiōm intelligi
bilem verā et certaz / et certa esse
¶ Tres ex pte intelligibilis simlr̄ qn
tū ad essentiā veritate et opom
¶ Qr aut pfecta sciā erit in pria ondit̄
q ibi sciemus vir qntū ad sub
iectū certitur · qntū ad pncipiū effec
tiuū ¶ Ineffabilr̄ · qntū ad modū uti
liter et delectabilr̄ · qntū ad finem
et tminū · ¶ Erit ergo illa sciā vlis
quia cognoscent singuli singlos
et eoz cognitiones āīaz affectio
nes creaturaz cōditiones · ¶ Erit
etiā illa sciā certitudinalis / quia
ibi erit infallibilitas ex pte medij
puritas ex parte organi · pximi
tas ex parte obiecti ¶ Erit etiā in
fallibilis sciā / quia erit sine tpis
mutatione / sine similitudinis inter
positione / sine doctoris exterioris e
nunciatione ¶ Erit etiā utilis et delecta Tria
bilis / quia erit in deū intentus et ps
indefessus aspectus / terminabit in
tellectus / quietabit affectus ¶ Deinde
agitur / de fine illoz qui volūt sci
re ut ditent̄ · et ad preferendaz sa
pientiā diuitijs tangit̄ argume
ta poetaz / exempla phoz · do
cumenta scōz / impedimenta bonoz
tpaliū ¶ Et circa illud vltīm ondit̄ · q
bona tpalia occupat homīez inpter
necessarijs irritant āīaz inflagi
tijs / assimilant homīez vilibꝫ be
stijs / oblectat hoīez et exultare
faciunt vanis gaudijs / deinde se
quit̄ de fine illoz qui volūt sci
re ut edificent · et ibi cōtinetur
1 tria capitula ¶ Primū est de fine illoz

qui volūt scire ut edificet · et ibi
7 ¶ Secundo q plati maxime debent
fines edificationis et pdicationis at
3 tendere ¶ Tertiū q iiii° modis e
nuīatur finis edificationis ¶ Et cir
1 ca primū ondit̄ / q zelus spualis
est vere sue finis et huic fine xp̄s
2 in scripto docuit ¶ Secundo q omīs
aplīcis huic fine dereliquit ¶ Ter
3 tio q sine isto fine ex inanit pp̄s
4 et famescit ¶ Quarto q ipo intēto
mltiplicat̄ votus et crescit ¶ Circa
scdm ca^m qd plati debent finez
edificationis et pdicationis attendere
1 ¶ Unde primo q hic finis neces
sarius est platis ¶ Secundo q sal
2 uare āīas suas tm̄ nō sufficit eis
3 ¶ Tertio q huic fine dyabolus de pua
uit ¶ Quarto q sit pplus perit ¶ Circa
4 tertiū capitulum ondit̄ / q iiii° modis
1 ennuat̄ finis edificationis ¶ Primo ppter
curiōnes āīaz quas plati male
2 committunt ¶ Secundo ppter exemp
3 tiones ecclesiaz que piculose sunt ¶ Tercio
ppter iura ciuilia quibꝫ ecclesiam
4 tegunt ¶ Quarto ppter bella hostilia
et usum gladij matialis ad quez
ipi descendunt ¶ Deinde sequit̄ de
fine illoz qui volūt scire ut edifi
centur / qd fit in nobis iiii° modis
Si que legimus in scripturis ad uti
litate nram spectamus Si qd videmus
in creaturis in nobis spualr̄ intel
ligamus / si nos ipos intius cognoscā
mus Si ex cognitione nri in dei no
ticia ascendamus ¶ Deinde sequit̄ ca^m
q p sapiam inuenit deus in crea
tura in via et cōtinet illa pars
1 iiii° capitula ¶ Primū est q finis cog
nitionis huane est in creaturis deū
2 inuenire ¶ Secundū est q in creatu
ris deus pmo ab intellectu aditur
et in eo qd a mo cetera cognoscunt
3 ¶ Tertiū est ex incidenti declaratio
scilicet tenebras dei quo videt lumē
in alia videntur cū tn lux que est
4 mediū videndi nō videat ¶ Quartū
est q finis vltimus vniusalr̄ ad
que ordinatur sciā et omīa alia e
vita etna · qntū ad pmū scilicet qd fi
nis cognitionis huane est in creaturis
deū inuenire ondit̄ p aptata

personis et eorum vestigia intrea-
turis. Quartum ad secundum capitulum quod deus
primo ab intelligentia adducit ondit in
multis exemplis s. in methaphisi-
Quarta pars mathea et logicis. Et augustinus in
libro de achademicis. Quintum ad vl-
timum capitulum s. quod finis vltimus ad
que ordinatur sciencia etc. / on-
1 dit primo quod s hic finis vita eterna
2 dicitur. Secundo quod pro ipso obtinendo mul-
3 tipliciter laborat. Tercio quod hunc fi-
nem vir perfectus semper ante cordis
4 oculos contemplatur. Quarto quod
hic finis in tranquillitate cordis ali-
qualiter prelibatur. Et sic finitur prima
pars tractatus que est de causa
finali doctrine. Et sic capitulum eodem.
Secunda pars principalis huius
tractatus est de causa efficiente et
pertinet ad condicionem doctoris / vbi
primo ponitur prohemium deinde exe-
quitur principale quod continet in vii
1 partibus. Prima pars agit de doctrina
2 dei. Secunda de doctrina angeli boni.
3 Tercia de doctrina angeli mali. Quar-
4 ta de doctrina hominis pertinente ad lecto-
5 res. Quinta de doctrina hominis pertinen-
6 te ad pastores. Sexta de doctrina ho-
minis pertinente ad predicatores secundum
documentum theoricum. Septima de
doctrina hominis pertinente ad predicato-
tores secundum experimentum practicum. Pri-
Prima ma pars que est doctrina dei iiii con-
pars tinet capitula quorum primum est capitulum
Quomodo deus docet angelos
simplicissima visione certissi-
ma cognicione immediatissima
2 revelacione. Secundum qualiter deus
docet beatos in patria ut intelligant
que de deo crediderunt / que pro-
ximis contigerunt / que pericula
3 euaserunt. Tercium quo deus docet
homines in via ubi considerat ar-
tificium doctorum. doctrine beneficium. do-
cendi exercicium doctoris artificium /
quia docet faciliter. utiliter. diffe-
renter. doctrine beneficium quia docet
temperancias. peccatores iusticiam peniten-
tes pacienciam confitentes, sapientiam
contemplantes. Et e contrario nos do-
cemus carne mundum non temperancias
sed impuritatem. animas non iusticias
sed cupiditatem. spiritum non pacienciam
sed pusillanimitatem / intellectum non
sapientiam sed curiositatem. docendi exerci-
cium est in lectione. meditacione. oratione
contemplacione / de quibus specialius
agetur in tractatu de causa formali 4
Quartum capitulum est de iiii ordinibus illu-
minacionum pertinencium ad animas qui docentur
in via que est mentis abstraccio
abstracte in unum collectio. collecte
in deum affectio affecte quietacio tra se
Post doctrinam dei sequitur doctrina Secunda
boni angeli continens iiii capitula. Primum 1 pars
qualiter angelus bonus docet alium
angelum. in quo considerat origo do-
ctrine. ordo modus et finis. Secun- 2
dum est quo angelus docet hominem
per revelaciones interiores in quo con-
siderantur revelacionis misterium. tempus
subiectum et modus. Tercium est de sub- 3
iecto et modo angelice revelacionis
et subiecto multiplici et modo multiplici
Quartum capitulum est quo anima debet 4
se ad hanc revelacionem disponere
ingrediendo ad se progrediendo su-
pra se. admirando iuxta se repel-
lendo extra se. Tercia pars de Tercia
doctrina mali angeli continet sex pars
capitula. Primum est quo angelus malus 1
docet angelum malum sive demonem
ubi presciendum est quod demones
in hoc aere caliginoso manent
quod in ipso inquietudinem magnam
extendunt. quod inter se suo modo dis-
ciplinam tenent quod suis superioribus
subiectionem exhibent. Secundum est 2
quo angelus malus docet hominem
ubi agitur de doctoris impietate. que
consistit in quatuor / in hoc quod dis-
cipulum puerulum et parvulum elegit
electum erudit erudiens affligit
afflictum in fine deludit. Tercium 3
de doctrine vanitate ubi agitur de
sapientia quam perdiderunt et non habent
et de ea quam habent / perdiderunt enim puri-
tatem sapientie / retinent subtilitatem
intelligencie / acquisierunt calli-
ditatem experiencie. contineunt inti-
mitatem nature constrictie. Quartum capitulum 4
est de doctrine qualitate docet enim
ut ea que sunt curiosa / ut quomodo pre-
dicunt futura contingencia / ut ea

que sunt pniciosa ut suggerunt vi-
cia ut ea que sunt supsticiosa ut
sunt maleficia / ut ea que sunt pre-
sumptuosa vt qui fatuit et erudi-
5 unt circa mirabilia ¶ Quintum etiam
est de docendi falsitate falsitas
enim doctrine ipsorum resultat in falla-
6 cia virtutis sensitiue ymaginati-
ue intellectiue et affectiue ¶ Sextum
est de falsitatis per exempla sensibi-
lia specificatione circa iiii^or vires
Quarta pars 4 perditas fictiua. etc ¶ Quarta pars
secundi tractatus est de doctrina hominis
pertinente ad lectores et continet quinque
1 capitula ¶ Primum est quod in xpo doc-
tore tradidit omnis perfecta doctrina
ostendit enim in se xpus homo conditio-
nes boni magistri. Ignorantes erudit
homines ut erudiat ad homines sibi
comparem mittit ut honoret co-
ditionis humane dignitas ut foue-
at inter homines mutua caritas
ut sit ierarchie celestis et subce-
lestis conformitas ut magis sit
2 appiatur vitas ¶ Secundum capitulum est
quod ad doctorem homines pertinet bona
vita. ut sit spiritus sine superbia sine
inuidia. sine auaricia ~~in communi-
cabilitate~~ sine superbia cum humilitate
sine inuidia cum caritate sine auari-
cia in communicabilitate Sit etiam anima doc-
toris i. pars animalis sine iracundia sine
lasciuia. sine negligentia Sit etiam
ex parte carnis puritas sine gule
immundicia sine luxuria sine infa-
3 mia ¶ Tertium est quod ad homines docto-
rem pertinet circa scientia non supsticiosa
non curiosa. non erronea. non infla-
tiua sed vera scientia quam induant
immunitas vitii. subtilitas inge-
nii. diuturnitas studii. perdulitas
exercitii que scientia tunc est in suo po-
tissimo statu. cum vertitur circa dei gloriam
circa peccati perpetrati noticiam circa
sui munditiam circa mortis peniten-
4 tiam ¶ Quartum est quod ad homines do-
ctorem pertinet debita doctrina quam
iiii^or astruunt et iiii^or destruunt.
Astruunt quidem est ex parte docentis
pietas. ex parte doctrine vitas.
ex parte modi opportunitas / ex parte
finis vtilitas. Destruunt autem etiam

opinionum nouitas singularitas
sermonum superfluitas. verborum verbosi-
5 tas ¶ Quintum est quod ad homines docto-
rem pertinet prompta facundia circa
quam iiii^or considerentur. eloquentie
instrumenta que sunt inuentio. dis-
positio elocutio pronunciatio. iiii^or a
excitamenta quibus eloquentia excitat
ad necessitatem ad vtilitatem ad huma-
nitatem ad dignitatem. iiii^or docu-
menta ut eloquentia habeat maturi-
tatem suauitatem. mediocritatem ca-
pacitatem. iiii^or nocumenta ut quando ser-
mo doctoris est nimis inordinatus
nimis ordinatus nimis ornatus. ni-
Quinta pars mis concitatus ¶ Quinta pars huius secundi
tractatus agit de doctrina hominis
pertinente ad pastores. continens iiii^or
principalia pastoris Institutionem.
successionem earum conditionem officii
executionem Institutio pastorum ma-
nifestatur in hoc quod mundus nullo tempore
sine doctrina fuit. quod in nouo testa-
mento gratia claruit. quod gratia decla-
rata doctrina profecit / quod auctori-
tas a xpo in petrum descendit Secunda
pars est de pastoris successione con-
tinens duo capitula. In primo agit
de pastorum succedentium serie in secundo
specialiter de pauli supereminentia Quan-
tum ad primum capitulum. de successione
pastorum ad instar dine sapie pul-
chritudinis doctrine succedentis or-
dine fluentorum eam ad ministran-
tium plenitudinem pauli inter alios
specialem sollicitudinem. Capitulum secundum
de pauli apostoli supereminentia consi-
stit in iiii^or vbi ostendit eius dig-
nitas ex aliorum comparatione potestas ex
eius electione. vitas ex primi eru-
ditione. caritas ex xpi dilectione
Circa dignitatem laudat eum per pre-
eminentias ad Abel ad Noe ad
Abraham ad Ysaac ad Jacob ad
Joseph ad Job ad Moysen ad dauid
ad heliam ad Johannem baptistam
ad angelos potestatem autem pauli os-
dit sup corporum actiones sup spiritu-
ales passiones. sup homines super
demones veritatem autem pauli pro-
bat signis verbis scriptis exemplis
Caritatem autem pauli probat quia

ppter xpm tpalia cuncta despexit
Nichil qd esset ad pximi salutez
pertinens ipe neglexit· plus ho
nore xpi ppa salute dilexit et se
ipm exinaniens totus diuino suc
census amore se in xpm erexit
Tercia pars est de pastoribus tradicio
1 ne· Et pmo de summis pontificibus
2 Secundo de pastoribus regularibus· Ter
3 cio de pastoribus secularibus· et quit
de omibus· de summis pontificalibus
sunt tria capitula· pmum manifestat eorz
dignitatem· scdm pposito inci
dentem obliquitatez· tercium determi
nat regimen ecclie scdm pontifi
cum romanorum antiquitatem· Quantu
1 ad pmu tria venerantur in eis· eorz
dignitatem singularem· ptatez vlem
veritatem fundamentalem sanctita
tem exemplarem· Ptas vlis tanta
est qp nulla ptas ei opatur nulla
est in ecclia militante· que eius
et impiu no sequatur· Nulla est q
no p eius regula dirigat· qd pz ex
decendo emanatorum collectez et
2 executam· Secundu capitulum ma
nifestat incidentez obliquitatez
quia dignitas singularis cotamina
tur p contencionu iudicia ptas vni
uersalis offuscatur p exemptez pri
uilegia· veritas fundamentalis ar
tatur per pdicatorum vicia Sanc
titas exemplaris lingwas det
hencium patitur p clicorum tuialium
infamia· tales em esse opportet
ut deu sapiant ex caritate· se ipos
custodiant in castitate· negotia
expediant in pietate ppulos audiat
in veritate Sz quidam eorz nec deu
sapiunt p deuotez nec se custodi
unt ppter corrupcionem· nec negocia
expediunt pp dilatacionem nec pplm e
rudiunt pp ignorantie confusionem
3 Tercium capitulum declarat doctrinam
et regimen ecclie scdm pontificum
Romanorum antiqtatem et pmo ex
ponit auctoritatem Canonu cantica
Secundu ponit cathalogum summorum
pontificum cu exceptis cuiusz de
script eorum· et continet octo cla
scdm successionem eorum· pmu a
petro vsqz ad Anacletu Scdm
ab anacleto vsqz ad Thelesforum
Tercium a Thelesforo vsqz ad Calix
tu Quartu a Calixto vsqz ad Six
tu Quintu a Sixto vsqz ad Silue
strum Sextu a Siluestro vsqz ad da
masu Septimu a damaso vsqz
ad leone Octauu a leone vsqz
ad Johanne scdm· Deinde sequitur
pars alia de pastoribus regularibus
continens duo capitula In pmo dat 1
eis ne incidant in onus importa
bile medicina preseruatiua In scdo 2
si inciderint dat eis medicina
curatiua· hinc regulare medici
na preseruata· si considerent uotu
emissum· si temperent libidinosu
appetitu si formident precipiciu
si declinent pericula In scda capitulo 2
dat eis medicina curatiua· ut
si que eorum contigerit vocari ad p
lacionem impositam necessitate paci
enter sustineat· excepta spus liber
tate humil desleat· p suncta hu
militate feruenter doceat· ad coste
serenitate frequenter videat· pars
illa que est de pastoribus secularibus
et quit de omibus ondit quo ad pre
lacionem veniant pergratuita elec
tos· quod viuat p honesta conuer
sacionem· quod doceant p salubrez
amonicionem· quod ad se ipos videat
p humilez consideracionez· quod aut ve
niat ad placionem ondit capitulus primi
si qp veniant in timore· veniat
in labore doceant in feruore vi
deant in merore Quantu ad pmu
capitulum scz quod veniant ad placionez
ondit qp platus pmitus eligatur
electus humiliter humiliatus cogat
coactus confirmetur De electione
tangit in principio septime ptis
in illo simone Elegi dauid quo
ergo veniant ad placionez tangit
in pmo talo Sic dictu est ut ve
niant p gratuita electionem Sed
ne illorum notacionem qui no repellunt
electionis suffragium qui no assumunt
mortificatores exercitiu qui pponunt
doctrine corporis ocium qui sequi
punt delectacionis gaudiu Conse
quenter talo ondit quo platus ad
placionem veniens pmitus eligatur·

electus humiliet · humiliatus cogat
coactus confirmet / eligat p gratiam
humiliet p conscientia / cogat p caritatem
confirmet preter symoniam deinde
sequitur capitulum de humiliatione
prelati / tunc aut veraciter electus humi
liatur qui metum concipit ex dilatio
ne dei / qui sollicitudine appetit
ex edificatione proximi · et in dubio
constitutus intra se recurrit ad
examinationem sui et puritate sua
conspiciens / et quod ibi expedit
videns obedit deo ad susceptionem
officii ¶ Deinde sequitur capitulum de co
actione cogat aut electus ad suscipiendum officium aut amoris di
vini vehemencia · aut premii super ex
cellencia · aut electionis gratia aut
aut superioris obediencia ¶ Deinde
sequitur capitulum de confirmatione
tunc aut confirmationem meretur electus
cum fuit in eligentibus ydoneitas et
potestas cum fuit in electione veritas
cum fuerit in vita electi sanctitas
cum fuit in fama electi claritas
et subditorum hylaritas Et ista
sex capitula pertinet ad id quod ad prelacionem veniatur p gratuitam electionem
¶ Deinde sequitur quo prelatus in
prelatione vivat p honesta conversationem ut sit perfectus quantum ad ea
que pertinent ad se que sunt subse
que iuxta se que supra se de
bet aut esse ordinatus in se experimentum per repressionem tumoris
et impressionem timoris / et expertem tenens p abstinenciam et continen
ciam et hec docentur in quinque capitulis
1 ¶ Primum est de repressione tumoris
ut non intumescant prelati intus
in animo · ut non declaretur superbia extius signo ut non audiatur
in verbo ut non senciatur in facto hec
enim est quadruplex superbia in prelatis ¶ Secundum capitulum est de
2 inmissione timoris in generali · hunc
enim timorem inducunt in eis mentis impuritas · corporis potestatis
imbecillitas officii et oneris dif
ficultas · humani favoris aut lau
dis preparis suavitas ¶ Tercium ca
3 pitulum continet de inmissione timoris
in speciali quod insinuatur ex exemplis
4 ¶ Quartum capitulum est de abstinencia prelatorum et primo commendat abstinen
ciam que requiritur in subditis Et
sobrietatis que requiritur in prelatis
et gulositas que in utrisque arcetur
que tria sunt in hoc capitulo Commen
dat ergo abstinenciam / quia p ea
corpus servituti subicit spiritus ex
pedit · vita producit dyabolus
vincit Sobrietas recommendatur
in prelatis propter dignitatem officii propter
subtilitatem iudicii propter utilitatem
proximi propter expectationem premii Gu
lositas aut reprobatur in utrisque quia
hominem convertit in bestiam / quia ex
cedere facit contra legis divine
sanctionem / quia destruit corporale et
spiritualem substanciam quia inducit in
5 nomias ¶ Quintum capitulum est de prelatorum continencia ubi ostendit quod ex
pedit eis sedo in quibus consistit tum
gravitate peccati quia in eis continencia
propter honestatem officii propter necessitate
voti propter auctoritatem divini precepti propter di
gnitatem sacramenti Consistit autem
hec continencia in mundicia affectus · aspectus · tactus et actus Aggravatur
aut reatus in eis / cum continencia de
ficit / unde peccatum luxurie aggravatur
in prelatis ex sentencie correptionis
necessitate impetrationis sanctitate
consecrationis · in divinitate
desponsationis Sequitur pars illa
in qua ostenditur quo prelatus debet esse
ordinatus quantum ad ea que sunt
subse · quantum ad minora super que con
stituitur · tunc quorum habeat usum iu
sticie Agitur ergo primo de prelati
iusticia ¶ Secundo de prelati clemencia ¶ Tercio de fidelitate et circumspectia
¶ Quarto de prelatorum sapiencia De prelatorum iusticia sic Instituitur prelatus
super vicia corrigenda / super solacia
impendenda super temporalia dirigen
da Et quia constituitur super vi
cia corrigenda debet esse iustus
quia super solacia impendenda ideo
debet esse misericors / quia super
temporalia regenda ideo debet esse fi
delis et circumspectus / quia super
iudicia dirigenda ideo debet esse

sapiens et districtus Et hec sunt
quatuor que dicta sunt iusticia clemencia
etc. Est autem prelati iusticia ut ex-
hibeat vitatem in seipso senitatem
in vicia pietatem in proximo oppor-
tunitatem in negocio. Vitatem in se
ipso exhibeat ut uicijs non subia-
ceat aut si subiacuerit se ipsum cor-
rigat. corrigendo sibi non parcat
non parcendo formam prime aliis in se
ipso prebeat et ostendat / exerceat autem se-
ueritatem in uicio quadruplex ostendit ze-
lu exequatur diuinum preceptum. vi-
deat fructum. caueat discrimen ex-
hibeat et pietatem in proximo habeat
ergo infirmitatem suam in animo. hu-
militatem in signo pietatem in corde me-
diocritatem in facto Exhibeat et
opportunitatem in negocio tunc enim
poterit iuste corripere Si se ipsum
nouit pro subditorum decora conformare
Si crimina que corrigi nequit tol-
lerare si quedam pro condicione
peccantium temporare. si quando pussil-
lanimitate deposita vindicare. Deinde
sequitur de clemencia et continet in ca-
pitula. Primum est de clemencia prelati
per conformitatem ad Christum Secundum
de clemencia per comparacionem ad suum
oppositum Tercium de clemencia per nature
instinctum Quartum de clemencia per
comparacionem ad multiplicem eius fructum.
De clemencia per conformitatem ad Christum
ostendit quod in Christo est clemencia gra-
ta non vendita parata non dilata ve-
ra non ficta perfecta non dimidiata In
2 secundo capitulo de clemencia per comparacionem ad suum
oppositum / non enim est quod ita puritatem
mentis obtundit sicut iracundia
et crudelitas in prelato / que superare
debet clemencia / quia crudelis
proprietatem humanam exuit / quia se-
curitatem non invenit quia crude-
litas breuem prosperitatem accipit et
3 uix ad pietatem redit. In tercio capitulo
de clemencia prelatorum per nature instinc-
tum ubi ponuntur plurima exempla
de natura vegetabilium volatilium gres-
4 sibilium racionabilium. In quarto capitulo
de clemencia propter multiplicem eius
fructum. prelatum enim omnes aspiciunt
Aspicientes clementem omnes diligunt

diligentes sibi ipso profitiunt. post
profectum subditos prelati clementes
in gloriam introducunt. Sequitur capitulum
de prelatorum fidelitate circumspecta que
consistit in quatuor ut defunctis
propter temporalia collata / prelatus exhi-
beat oracionis suffragium sibi retine-
at contemplatorum officium subiectis in-
dicat dispensacionis misterium / ege-
nis impendat miseracionis auxi-
lium Sed hec fidelitas degnauit
infidelitate quia quando animabus oracionibus
non reddimus quia spiritualia postpo-
nunt / quia contemplacionem nesciunt et
sua interiora contempnunt dispen-
sacionem impediunt / quia malos bal-
liuos prestituunt afflictorum pauperum
non exaudiunt / sed de lacrimis eorum
thezaurisant et in futurum reponunt
Sequitur capitulum de prelatorum sapiencia per
quam dirigitur iudicia quod fit cum in
persona iudicis inuenitur ydoneitas
in iudicio progressus integritas
in aduocatis agentibus in iudicio
veritas / ad iudicandos pro ut opportet
extenditur pietas. Est igitur iudicis
ydoneitas / quando inuenitur in eis dis-
crecio veritatis rectitudo bonitatis
auctoritas potestatis / ergo persona iudicis
usurpant serui et effeminati propter
defectum auctoritatis / furiosi propter
defectum veritatis scandalisati et ma-
li exempli homines propter defectum bo-
nitatis serui fiunt propter auariciam effe-
minati propter desidiam. furiosi propter
seuiciam scandalizati propter infamiam
et hec puniunt in iudice sapienciam In
iudicio eciam debet sapiencia diligere
processus integritatem que fit in quatuor
modis quibus agitur de crimine scilicet per
accusacionem inquisicionem denunciacionem
sed publicam attestacionem / et ostendit quod
accusacio / quid denunciacio quid in-
quisicio / quid sit publica attestacio
In iudicibus debet etiam sapiencia conside-
rare aduocatorum puritatem que
tunc est in aduocatis quando ista occurrunt
persona congrua causa iusta modus
debitus pius affectus Debet
etiam iudex extendere prout oppor-
tet ad iudicandos pietatem ut si
penas infligi oporteat infligant

in mritate pensata nalitate cum
matuitate cu difficultate Deinde
sequitur quo platus debeat esse or
dinatus quantu ad ea que sunt iuxta
se Et continet hec pars iiii^or ca^la
1 Primu est quo se debeat hre ad co
siliarios et commensales platorum
et quo quida inueniuntur adulato
res blandissimi detractores pessi
mi simulatores astutissimi mres
2 uanissimi Secundu capitulum est quo
se debent ad ministros hre et offi
tiales Minister enim ydoneus dicitur
qui a proprio assequitur beniuolentiam
dno suo custodit diligentiam sibi gratiam
et adeo recipiet gloriam Sed nec
quibusdam ministris platorum qui ex
citant pauperibus calumpniam dno suo
thezaurisant cu infamia pecuniam
Sibi in presenti formant praua conscientiam
et in futuro expectant dapna
3 tionis sentenciam Terciu capitulum est quo
dent se hre ad consanguineos car
nales peccant enim si edificant
syon in sanguinibus parentibus pro carna
libus quia quod prodit platus ex parte
stime sue glorie tytulu incurrit conscientie
scrupulu ingerit psone domesti
ce periculu scandalisat populum prodit
ex parte stime sue glorie tytulu quia
eles promouet in quibus uiget
impotentia propter etatem et firmitatem
in quibus uiget ignorantia propter ce
atate in quibus uiget concupiscen
cia per uoluntatem in quibus uiget
nequicia per iniquitatem Incurrit
et conscientie scrupulum propter excecati
onem affectionum successionem diuina offe
sionem Ingerit et domestice per
sone periculum quia fragile materiam po
nunt plati in fundamento edificij
2 Secundus periculu est quia ponunt
eos qui pliari nesciunt ubi pon
3 dus est prelij Terciu periculum est
4 signu suspendij Quartu periculum spiritua
lis naufragij Scandalisant populum
recolente scelerum memoria patro
norum in iuriam spiritualium uirorum pe
nuria et nepotu sibi coherentium ha
bundancia Quartu capitulum est quo
se debent hre ad religiosos et
claustrales parce enim regularium
impediunt propter immoderatas procura
tiones quas accipiunt propter nouas
exactiones quas iugiter inueni
unt propter priuatas receptiones quas
fieri faciunt propter iniustas correctiones
quas impediunt Sequitur pars
illa que ostendit quo platus de
bet esse ordinatus quantu ad ea que
sunt supra se que sunt iiii^or bacu
lus diuine sapientie gladius humane
1 potentie munus gratie pondus eterne
Et secundum hoc sunt iiii^or ca^la In primo
monet ut uigilet arcendo ma
las bestias amouendo herbas no
xias sanando oues saucias re
2 ducendo deuias In secundo ca^lo mo
net quod propter gladium humane poten
cie militet per constantiam sicut
in primo ca^lo docebat quod propter baculu
dine sapientie uigilare debet per dili
genciam Militet ergo constanter et
hoc exortatione oratione excommuni
catione interdicti exagitatione
3 In tercio ca^lo monet quod propter munus
gratie paret se electus in platu ad
consecrationis suscipienda gratiam
Vitant enim quidam electus gratiam
tas et consecrationem Vocant uicari
os ad officij executionem Vocant per seipsos
circa aucupiu et venatorum edificant
4 muros et turres mansione In
quarto ca^lo ondit quod propter pondus
eterne sibi impositu debet hre uni
uersale uirtutum eminentiam Populum
reconcilient ad deu per orationis dul
cedine in seipsis imitabiles se pre
beant per conuersationis pulcritudinem
in subditis eorum defectus sustineat
per mentis fortitudinem aduersarios suos co
hibeant per iustitie rectitudinem et cetera
Post qualis debet esse uita plati
Sequitur pars illa in qua ondit
qualiter platus doctor debeat ubi primo
mo ondit quod circa doctrine scientie stu
diu debet esse per meditationem inte
tus Secundo quod sermo predicatoris inutilis
est ei intitus tercio quod sermone
et facundia debet esse contra gen
tiles et hereticorum uideorum et ma
lorum christianorum insultus paratus Quarto
quod in hoc maxime se exuit sanctus
paulus Quinto quod si hec doctrina no

fuit in plato plurima detrimenta
patiet ppl[us] . Ex[er]co q huius doct
1 ne diuersus est modus . In pmo
go cao ondit q tm studiu sacre
scripture debet esse p meditacoz
intentus . quia meditaco cierne
mortificat metez purificat pxim
edificat . xpm honorificat . In
2 scdo cao ondit q smo pdicatoris
mltu est plato necius . Verbu em mltu
afferet fructu hz debitu modu
est iusticie contentum . Est aut fruc
tus huius verbi quadrupl . Curat em
infirmitate conseruat sanitate
edificat caritate oblectat suaui
tatem . hz ecia hoc verbu modu de
bitu . qn pensat quid loquit Cui
quo quale et qntu . Est eciam
iusticie expressiuu cu annunciat
vicia virtutes pena glam cu p
breuitate smonis . Tercio ondit
3 q plato smone et facundia de
bet esse parat[us] contra gentiliu Iu
deoz hereticoz maloz xpianoz
insultus . et scdm hoc sunt iiiior
cala . Pmu est de confusione ge
tiliu qntu ad dre vnitate essen
cie psonaz trinitate filii de pre
natiuitate glie eternitatez . Scdz
est de confusione Iudeoz quia sic
viuunt . Inutilr messiam venturu
esse credut . pueriliter de lege
et pphis senciunt dapnabilr lege
suam custodiunt . hinc similir vi
uere pmittunt . Int xpianos ex
quadrupli causa . Inutilis eciam
messiam venturu esse credut cu
xpus iam venit qui est verus
messias . cuius aduentu declarat
tranquillitas mudo reddita nouitas
miraculoz exhibita . dignitas iu
deoz perdita . veritas misterioz re
uelata . Pueriliter ecia de lege
et pphetis senciunt . et pp hoc errant
circa veritate intellectus eoz . et
circa pietate affectus eoz . et hc
querunt tpalia . respiciunt terrena
supaddunt mendacia . defendut
cu ptinacia dapnabilr eciam sua
legez custodiunt . Nam in paucissi
mis legem tenent racones eciaz
excusacionu suaz nd valent . Inutil

eciam in quibus legez suaz tenet
deo displicent . Nam ecia spem ro
nis hnt . Sequit de confusione he
reticoz quia inter se diuisi sut vni
tate eccle diuidut . veritate scrip
ture corrupit et me morti obli
gati sunt . Et post istu quadru
plicem effectum ondit quadruplex
causa erroris in eis s. puitas
intelligencie . subtilitas materie pu
sillanimitas negligencie . puer
sitas superbie . Sequit de con
fusione maloz xpianoz sub q
druplici methaphora . militis furib
dictis spoliati . Consequet ondit
q in smone et facundia maxie
se exercuit paulus ondit . Paulus
em pmo imperitus no fuit sicut
quidaz dicebant . Scdo q pp
no excusant plati sup defectu
doctrine et si paulus imperitus fuit
Tercio quo smone profecit . Quar
to quo sup hoc platos eccie di
ligenter amonuit . Con onditur
q mlta paciet pplus dispendia si
no fuit in plato doctrina . quia
generat cecitas in intellectu . frigi
ditas in affectu multiplicitas in re
atu . Sicut em tenebre obscure fri
gide . operis impeditiue . horride
qntu ad illa quatuor q dicta sut .
Cum ondit q doctrine platorz di
uersus est modus et cotinet
duo cala . In pmo ondit p exem
pla in generali . In scdo p pcepta
in speciali . Exempla sumunt ex pte
vegetabiliu sensibiliu racionabiliu
artificibilium . pcepta i speciali sut
ut platus sic in singulis virtutes
promoueat ut contrariu virtuti
pctm no crescat ut sic exhorta
coz modificet . ut ei prosit qui
contrariis passionib laborat ut
sic leuiora relinquat ut grauiora
subtrahat ut sucs auditorib in
mis profunda no dicant . Iam go
visu est quo platus ad platoz ve
niat quo in caritate quo doceat
Vlterius seqt quid ad se redeat et
cotinet duo cala . In pmo ondit
morbu . In scdo remediu morbo
est astende sup se manifestat p eccliaz

Remediū est descendē intra se
humilit̄ p timore / et tn̄ morbum
quadruplicē inveniꝰ ascendi gra
duꝰ primo em̄ dyaꝰ eūq; impetit
Scdo impetitꝰ enuāt bona que
gessit Tercio enuando in altū se
erigit Qrto erigendo se cadit
In scdo caᵒ subiūgit de remedio
qm̄ s. descendit in secrm dn̄o ti
more ~~subiter~~ salubriter inspira
tus / inspiratꝰ subtiliter / intima
pscrutatur pscrutatꝰ humiliat̄ · hu
miliatꝰ ꝯsumatur Et s. expeditū
est de doctrina dei et angeli boni
et angeli mali et hoīs qn̄tū
ad litores et qn̄tū ad pastores ·
Deinde sequit̄ de doctrina qn̄tū
Sexta pars — ad pdicatores Sexta pars huiꝰ tr̄
tatꝰ est de doctrina predicatoris
scdm documentū theorice et pmit
tit̄ parvos prologus et sequit̄
opus distinctū in sex partes In
pma agit̄ de pdicatoꝝ vtilitate
In secunda de eoꝝ caritate In tcia
eoꝝ maturitate In qrta de pdi
catonis ydoneytate In qnta de
pdicatone modificanda p statuū
et officioꝝ diusitate In sexta de
pdicatonis dilatande facultate
Pma pars de pdicatoꝝ vtilitate
continet iiiior caᵃ In pmo ondit̄
quō vtilis est predicato / quia
p v̄bum predicatonis deus ho
norat̄ quadrupr̄ In scdo quō intellcꝰ
p pdicatonis v̄bū / si pncipalr̄ in
corde attendat̄ eiꝰ gl̄a Si ini
cialit̄ in ore petat eiꝰ gr̄a Si
efficaciter in opere mltiplicet̄ eiꝰ
sub̄a / illūiat̄ quadrupr̄ In tcio
quō affctꝰ inflamat̄ quadr̄ Qn̄
tū ad pmū captlm sic honorat̄ ds
p v̄bum pdicatoꝝ si pncipaliter
in corde attendat̄ eiꝰ gl̄a Si ini
cialit̄ in ore petat̄ eiꝰ gr̄a Si
efficaciter in ope mltiplicet̄ eiꝰ
sub̄a Si humiliter in plebe audi
at̄ et cū reūencia Qn̄tū ad se
cundū captm̄ · sic p v̄bū pdicatonis
illūiat̄ intellectꝰ ad intelligenda
scripture misteria ad diluenda me
tis humane vicia / ad fugienda Ie
henne supplicia / ad optinenda ·
pñie gaudia Qn̄tū ad tciū caᵐ
sic p pdicatorm affctꝰ inflamat̄
cū hoīes concipiūt timore de pena
pudore de offensa / dolore de cul
pa amore de venia / et hoc sub
quadruplici methafora / inflama
tionis malis timor em̄ ligna
ꝯsitat / pudor in igne ꝯgregat
dolor insufflat amor inflamat
Qn̄tū ad qrtū sic p pdicatoꝝ affctꝰ
ad opa suscitat̄ Clamat em̄ p
dicatores ut fugientes reuitant
reuersi congrediant̄ congressi
victores efficient̄ victores coro
nent̄ Secundꝰ titulꝰ est de pre 2
dicatoꝝ caritate ppter qd̄ compant̄
sagitte infigenti inter artificiā
quia sagitta cor penetrat Com
pant̄ etiā cani custodienti int̄
gressibilia / quia caritas pximū
seruat Compant̄ etiā aui volā
ti int̄ volatilia · quia caritas in
dn̄m volat Compant̄ igni ardēti
int̄ elemēta quia caritas subiec
tū inflamat In pᵒ gᵒ caᵒ · Com F
pant̄ sagitte infigenti quia sa
gitte sunt pennate pennis dilcō
nis dei et pximi volantes dirrte
p rectitudinē intentoꝛ acute p
memoriā dn̄ice passionis Dex
tū potent̄ emisse p efficacia opa
tionis dū v̄bū iuuat̄ effctū opis
In scdo caᵒ compant̄ cani qui est 2
ad obiectū p humilitate paucis ꝯ
tentū p paupertate sui ipiꝰ sana
tiuꝰ p pniē asperitate / et hec
tria respectu sui / odoratu etiā
feras apprehendit / latratu feras
abigit lingwe tactu / putredinē
eicit / et hec tria respectu pximi
dn̄m etiā suū cognoscit / cognitū
diligit et p eiꝰ dilcōe se mor
ti exponit Cognoscit p intellec
tū diligit p effctm dilcōm ondit̄
p eiꝰ affctm et h tria respcu dei
Sed ne canibꝰ in mundis p luxu
riam vorantibꝰ et crapulantꝰ p gu
la bolismū paciētibꝰ i. insacia
bilem appetitū / p auaritiā / latra
re nescientibꝰ per pigriciā / ipati
entibꝰ p iracundiam / scipos mor
dentibꝰ p detractōꝛ et inuidia ·

Eiectis de domo dn̄i p superbia
3 In t'tio ca° cōparat' aui que hab3
alas ut pullos ptegat ut se in
aere suspendat ut volans fugi
at volet g° pastor alis misera
cōnis q̄ pertinet ad pteritos alis
suspensionis / q̄ ptinet ad ɔtepla
cōm alis bone actōnis / q̄ ptinet
ad fugaz / alis misacōnis ptegit
alios in adusitate cōgregat pul
los ut viuat in vnitate / suppor
tat defectus alioz ex pietate Alis
bone actionis volat cū mundi fu
git voluptatez Induit gre nouı
tatem et semp pficiens sua tenz
huilitate / hec sūt ale adulandı
patule renouate submisse alis
ɔtemplacōs se in aere suspendit
p meditacōm velud alis tremulis
p orōm velud alis expansis Cōm
incipit aliud ca^m in quo specifi
cat hec auis p coruū apem gal
lū aquila de quoz ppetatib; ibid
4 In q'rto ca° Compat p'tor igni
1 et cōtinet tria capla · In p'mo agi
de quadru^ci igne scdm pprietates
suas Est em̄ supior cuius motus ce
lerior potus nobilior · actus efficta
cior situs supior Est etiā ignis
extior qui purgat macłas illuiat
tenebras / pficit adoꝑacōnes ig
notis · natura ɔfuat ut nō no
ceat contra ptas · Est etiā ignis
intior qui h3 naām purgatiuam
in tribulacō^m ppessione · renouatiua
in noua querssione resilitiua in
ɔteplacōne vnitiua in orōne Est
etiā ignis inferior hūs naām in
fectiua in ɔtutu carreptōne pu
trefactiua in supfluoz ɔgrega
cōne inferius pastitua in ypo
crisi et simulacōne diuisiua in am
bicōnis maifestacōne Ignis su
pior diuina maiestas / exterior an
gelica deiformitas / intior tau
2 tas inferior cupiditas In scdo
caplo addit' de igne spūs sc̄ti opa
tis in anima scdm quadru^ces sta
tu puaricacōnis et culpe / cōūsi
onis et gre / profectus et iusticie
pfectōnis et excellentie In statu
puaricacōs cōptu ad elemētareg

qualitates arefacit em̄ humide
vrit arida lenit calida calefa
cit frigida / humidi sumus p carnalez
delectacōm / aridi p indeuocōm ca
lidi p ambicōz · frigidi p obstina
cōm · Appat' et in statu ɔūsionis
et gre / dū p'mo elicit submi
thasfera ligni viridis · aquam
lacrimacōs et exterius atticōnis
Scdo fumū interioris ɔtricōnis
Tercium scintillas gemituū et sus
piriorū feruentis affectōnis Q̄rto
flama bone locucōs Q̄nto car
bone inmutacōne cōūsacōs Sex°
luce p diffusiōnez exemplaris actōs
Septimo cinerem p recordacōm
fragilitatis et ppe condicōnis Appat'
etiā in statu pfectus et iusticie Ig
nis em̄ de oculto reducit' p cordis
compassionez educitur diffundit'
p oris predicacōz diffusus mitt'
p cordis tribulacōnez / mutitus
ad locū suū reuetit' et q̄i examinat°
p orōm Appat' etiā in statu pfectōs
excellentie sub quadru^ci ignis ppe
tate · Hec aūt sūt puritas in tri
bulacōne · sublimitas meditacōs
subtilitas reuelacōnis / agilitas
exultacōnis et iubilacōs In t'tio
ca° agit' de igne p ut appat' · sep
tem donis spūs sc̄ti · Ignis em̄
incinerat p donū timoris omnez
natura Inflamat p donū pieta
tis obscuru illuiat p donū sc̄ie
et discrecōnis · infirma cōsolidt
p donū fortitudis abdita pene
trat p donū cōsilii In munda pu
rificat p donū intellctus Cibos
decoquit et sapidos reddit p donū
sapie De' tytulo de maturitate
pdicatoz f ctuus cōtinens cpl̄ez
tria In p'mo ca° agit' de matu
ritate anoz · deinde de matu^{te}
moz que est in m̄ · p'mo de ma
tu^{te} discrecōs deinde acconis
locucōs deinde d' matuitate ac
cōnis deinde d' matu^{te} cōūsacōs
In p'mo g° agit' de matu^{te} an
nozz q̄ consistit cc̄ in m̄ cca scrip
ture testimonia cca pdicatores
antiquorum exempla Circa pfectos
iudicia cca picta emgeria et

rudet de daniele et Ieremia In scdo
ca. agit de maturitate moz que
consistit in iiiior in discretone locucoe
actione gustacone discretio aut
circa iiiior consistit circa pdicatois
motiu tpus congruu locum et
sensum In tcio caplo agit de ma
turitate locucionis ut sit pdica
tor maturus loquendo vera quatu
ad fidei illuiatom vtilia quatu ad
moz edificatom Seria quatu ad
recreatom mete sue Conformia qua
tu ad impressionez Sed quida p
dicatores moderni no pdicat vera
sed adulatoria no vtilia sed sub
tilia no seria sed ioculatoria no
conformia sed difformia et imp
peria In quarto ca agit de matu
ritate actionis Sicut em mutat xm
euadit reatu confirmat nobis tra
dit exemplu In quinto agit de ma
turitate conuersatonis cora deo in
terius quatus et cora pximo ex
terius in iiiior Cora deo est con
uersacio pdicatoris laudabilis si
fuit deuotas in affectu quatu ad
maturitate deuotionis manife
stat in eo sapie fulgur celestis
patrie amor iusticie rigor cari
tatis decor castitatis candor Est
eciā vera maturitas cora pximo ut
sit sobrius in victu pudicus in tac
tu beniuolus in affatu compositus
in gestu Sextus titulus est de
pdicatoris ydoneytate que consistit
in iiiior scilicet in gnali qp pdicator a
pud se veritate heat hita pateat
patens placeat placens maneat
et hoc in pmo ca(lo) Deinde in spa
li subiungit iiiior ca(la) In pmo qp
veritate apud se heat In scdo qp
hita pateat In tcio qp patens pla
ceat In quarto qp placens maneat
Quatu ad pmu cam dr qp pdicator
veritate pdicanda apud se heat
infusam ex dei bndictone acqui
sitam ex discipline studio robora
tam industrie materialis ingenio
confirmata opis exercicio Quatu
ad scdm caplm ondit qp veritas hi
ta pateat et hoc fit iiiior modis
obseruatone quatu ad deu timoris

affectione quatu ad seipm scriptur
commemoratone quatu ad nobis fideli
interptacone quatu ad pximum Qua
tu ad tciu caplm ondit qp veritas
patens placeat ad qd plimi qp
concurrit cordis affectus vocis sonus
corporis motus dd modus Quatu
ad quartu cam ondit qp veritas pla
cens maneat et ptinet hec pe
tria ca(la) In pmo agit de modo
qui fit p psimas prouibiales apo
logos artifitiales pprietates na
turales informacones exempla
res In scdo ca(lo) agit de modo
qui fit p apologos artificiales
vbi inseruntur fabule ysopi put
ptinent ad septe pcta mortalia
In tertio ca(lo) agit de mo qui fit p
pprietates nales et p exempla
res informacones tam in exis consciendi
qm viuendi Et in exemplis cog
noscendi quatu ad ea q ptinent
ad fidem ut in eis que ptinent
ad dinitate et ad huanitate xi
Sed de hiis que ptinet ad dini
tate expeditu fuit supra in illa
pte ubi agit de sermois efficacia
plato vera go quatu ad huanitez
xpi ponit exempla quatu ad in
carnatoz passione resurrectoz as
censionez aduentu ad iudiciu pena
et gliam Sequitur quintus titulus de mo
dificanda pdicatone p statuu et
officioz diuersitate et ptinet qua
tuor ca(la) In pmo agit de amoni
tonibus respicientibus statu qui est
in iiiior Sexus etas officiu dig
tas status cu suis oppositis In scdo
agitur de amonitonibus respicie
tibus euentu et sut iiiior Infir
mitas paupertas seruilitas pusil
lanimitas cu suis oppositis In tcio
agit de amonitonibus respicientibus
intellectu et sut iiiior ruditas sim
plicitas puersitas nimia humilitas
cu suis oppositis In quarto amoni
tionibus respicientibus affectum secundum
pecti progressum et sut iiiior Co
gitatio locucio actio consuetudinis
obduratio cu suis oppositis et ad
ista ptinentibus affectum secundum denas sep
te peccatoz mortaliu et de ptinentibus

ad ipa cu suis opposit Sextus
tytulus hui9 ptis sexte est dila
tande me facultate qd fit iiii^or
modis et 9tinet iiii^or ca. In p^o
agit de modo diffinitiuo fieri s^m
iiii^or causas In secundo de modo
diuisiuo vbi ponit iiii^or disponis
vicio artificiu 9uale originale
pri^m et diuide simone theolo^e ppm
In tercio de mo collectiuo s^m iiii^or
spes racionaconis silogisticu in
ductiu exemplare / entimemati
cu / et circa silogisticu docet quod
silogistice abmiuet in smonib9
s iiii^or modis hoc est ppones su
mere / scdm vero quociens vniuqd
qz dz posse diuide / tti^m dras in
uenire Qrtu slitudines conside
rare et in his omnib9 ponit ex^m
de ebrietate In q^o de mo expo
sito qui fit iiii^or modis et de sub
diuisionib9 eius hoc est cu nos co
cordancias proponim9 / scdm cu
positas exponim9 tciu cu expone
do diuisi sensu querim9 / qrtu cu
in exposicoi 9firmacone et sen
suu varietate ppetates rez inse
rim9 et^c pz ista ps de doctrina
homis ptinete ad pdicatores scdz

Septima ps

documetu theorice De^r vltima
pars de doctrina hois ptinete ad
pdicatores scdm expimetu practi
ce que continet iiii^or ptes In
prima agit de diuisis statib9 et
offitijs In scda de sacrametis In
tercia de pceptis In qrta de pe
nis et gaudijs Primo q^o ond^t
qz de diuersis statib9 et offitijs di
uersimode debent fieri predica
cones et scdm hoc formant^r diu
s sermones Status aut diuisi z
q nobis occurrit Sut em quedaz
ptinencia ad viros queda ad mu
lieres / queda ad sexu pmistuu
in quo sut viri et mulieres Eoz
vo que ptinet ad viros queda
ptinent ad platos / quedaz ad co
templacones quedaz ad actios
Que vero ptinet ad platos v
sut officia. s platorz electio. syno
dus et congregatio pmouedorz
ordinato ecctiaz correctio subditorz
visitatio

Incipit Registrum
De prelatorz electoe smo p^o
Omnes Elegi dd suum meu
Scdus prouideat dns
spuu ois carnis zc De synodo et
cogregacone. sol et luna obtenti
sunt. Scdus. nos sacdotes dni
tercius pastores ouiu sum9 qrtus
mundami qui fertis vasa dni qnt9
venite filij audite me zc In ce
lebracone ordinu filij tui sic nouel
le zc. Scdus. sanctificabor in his zc
Tercius Sic nos estimet In dedi
cacionib9 Sanctificauit thaberna
clm Scdus Dne dilexi decore Ter
cius. Ecce noua facio oia In vi
sitacionib9 Onus accusabit Scd9
pona visitatoem tua pate Queda
vero sunt ptinentia ad 9templatios
et sunt noue status ut officia Ad
sollitudine diligetes Sedebit soli
tarius et tacebit qrtus qnt9 Ad
te leuaui oculos meos Ad fra
tres minores in capitulis eoz Con
gregami filij Jacob Sol exurens
montes Scdus factus est repete
de celo zc Tercius vos estis gen9
electum Qrtus fecit sibi rex fer
culu Qnt9 videns regina sabba
Sex9 Ad theologos et pdicato
res Dige me in veritate tua zc S9
apperuit illis sensu Bis Ad scolasti
cos et scolares sine ficcione didici
bis tercius In aiam maliuola zc
Ad canonicos sclares Stola dicta
sut dete quat sed tercius tm ad ppo
situ qnt9 quasi vulpes zc Ad mo
nachos nigros Oia honeste
et scdm ordine bis terci9 considera
te coruos zc Ad canonicos regla
res considerate lilia agri zc Ad
nouicios pm9 smo Ecce nos reli
quim9 oia Scdus In nouitate
vite ambulem9 Ad mo^n^chos gri
seos smo pm9 In caritate radi
cati Scdus Ecce qua bonu et qm
iocundu quedam vero sut ptine
cia ad actiones et induodenario
mo 9tinet^r sicut in subiecto ty
tulo cotinet Auditores et aduo
catos pm9 smo fidele me existi
ma^t zc Scd9 Iudex sapiens iudicat p

Ad fugientes ad hospitalarios p9
sermo Iudicabo tibi o homo quid
sit bonum Secundus et tercius Estote
misericordes bis Ad paupes et afflic
tos p̄m9 In tribulatione patientes
Secundus Sana me domine Tercius Sup
habundo gaudio in omni tribulatione bis
etc. Ad leprosos et abiectos p9
deus temptat illos etc. bis tercius sitz
est ut moreretur medicus Ad cru
cesignatos et crucesignandos p̄
mus sermo Vidi alterum angelum A
d peregrinos sermo hominum obsecro vos
tamquam advenas et peregrinos Ad
potentes et ad milites sermo Acci
pe gladium sanctum munus etc. Ad bur
genses rei publice vacantes
sermo Estote imitatores dei sicut
etc. Ad burgenses quibus vivetes
sermo Qui amat divitias fructum
non capiet ex eis Ad mercatores
sermo Negotiamini dum venio bis
Ad agricolas et rurales sermo
labores manuum tuarum bis Ad me
chanicos artifices sermo Operam
opus unum an tempus bis Crucedaa
vero sunt pertinentia ad mulieres et
sunt nm̄o° dicte Ad coniugatos
sermo p̄m9 monebant parentes suos
bis Ad viduas sermo viduas ho
nora Ad virgines sermo p9 Occur
rerunt prudentes virgines etc. qui
ques Sextus sermo Que pate
erat etc. Septimus Simile est regnum
celorum etc. ter et sic sunt novem in
universo Ad moniales et religi
osas sermo O quam pulchra es ca
sta generatio Que vero pertinent ad servi
cium istum sunt hunt quinarium Ad
eos qui dolent pro amicos mortuos
omnes morientem ter cum recommendatione
defunctorum multipliciter Secundus sermo
mortuo ne prohibeas gratiam Ad an
cillas et servos sermo Servi obe
dite dominis ter Ad adolescentes
et pueros sermo Thobias filium suum
docuit bis Ad eos qui addiscunt in
scolis puulos Secundus sermo Stulticia col
ligata est in corde etc. Ad viros
et mulieres in processionibus congregatis
sermo etc. Dirigatur domine oratio mea etc.
pars illa de sacramentis continet octo

sermones De sacramentis in generali
p̄m9 sermo Ierusalem que edificatur ut
civitas etc. De baptismo sermo Spiritus
dei ferebatur etc. De confirmatione sermo
vacillantes confirmaverunt manus tue
De sacramento altaris s9 panis quem
ego dabo De ordine sermo Joseph
iuvenis gratia tota domo suo etc. De penitentia
quantum ad confessionem Confitear hoc
tuo magno etc. De extrema unctione
discipuli ungebant infirmos etc. bis
De coniugio sermo Non est bonum
hominem esse solum faciamus ei adiuto
rium De preceptis divinis sermo Cur
transgredimini mandatum dei propter tradi
tiones vestras bis De penis et gau
diis letare ierusalem bis Registrum 3e ptis

Tercia pars principalis huius trac
tatus in quo agitur de causa
formali et modo discendi et
docendi p̄mo in generali secundo in speciali
et in generali ponit octo capitula ¶ In primo
ponitur epistola in qua declarat causa
cur aggressus est scribendi officium
In secundo invitat eum cui scribit
ad studium ¶ In tercio probat quod hoc debet
esse exercicium nobilium ¶ In quarto dampnat
in nobilibus vicium accidie ¶ In quinto proponit
studii fructum et premium ¶ In sexto ostendit
tempus addiscendi primarium ¶ In septimo
studentem invitat ad bonum consorcium
In octavo per oppositum arcet consorcium pravum
quantum ad secundum capitulum sic procedit exhor
tando sicut litteras sive desidera / in corde
desiderio persevera / perseveraveris veterum
exempla considera / et ex hiis omnibus
divicias et appetitum ambicionis spernere
Quantum ad tercium sic probat quod hoc debet
esse exercitium nobilium / per exempla Re
gum tam Grecorum quam Romanorum tam
veteris et novi testamenti / quantum
ad quartum dampnat in nobilibus vicium
accidie in tegumento poetico / exemplo
historico documento philosophico nocumento
phisico ¶ In quinto capitulo proponit studii
fructum et premium fructus autem eius
est agnicio veritatis acquisicio sanctitatis
conservacio honestatis / possessio felicitatis
quantum ad sextum capitulum ostendit tempus
discendi primarium scilicet ydoneitate etatis
non quod requiritur maior ex parte corporis
non percipiamus nimiam iuventutem / nec

differamus in nimia senectute Ex
pte tpis videm9 in moderata . ye
mis frigiditate et estatis nimiaz
caliditate Nimia em iuuet9 no
intelligit . nimia senect9 no reti
net nimia caliditas aut frigidi
tas facit getheritos et obtusos
sed querat etate ydonea ad qd duci
mr . rone nature gre mechanice
scie theo(r)ice. In septimo ca(pitu)lo stude
tem invitat ad bonu consorciu ut
heat sibi socios fideles vtiles ama
biles . ex(er)cicio studij coequales In oc
tauo sic arcet puu consorciu ut
caueat sibi puer a noxio comu(ni)ca(tio)n(is) fa
miliatu ingressu . affetu . deinde agi(tur)
in spali de hiis que ptinet ad doc
torem deinde de hiis q ptinet ad
disciplulu informandu pma pars
gtinet xiii ca(pitu)la . ad doctore pti
net iiii(o)r . doctoris electio . electi eru
dicio . erudientis correp(ci)o correpi
entis moderacio quantu ad pmu ubi
agit de electione ondit qp qui in
doctore eligit debet pollere in q(ua)t(uo)r
i gscia . scia eloquencia docendi peri
cia Consciencia ut uita pura ut no re
darguat . pp iniquitate ut reiec
ta culpa ondat maturitate . ac ma
turitate onsa seipm inducat in ex
emplari(ta)tez ut ex bono exemplo qd
ondit heat auctoritate et hoc in
pmo ca(pitu)lo In secundo ca(pitu)lo agit de
quadru(pli)ci scia doctoris polleat g(ra)
scia q origine habz a sensu natura
li augmetu ex affetu huili cosuma
com in auditu . et relatu utili co
sumacom in iudicio et intellectu sta
bili In tercio ca(pitu)lo agit de quadru
plici eloquencia doctoris q debet esse
integra no balbuciens . apta no
verboz falles se cooperiens apta
no inconueniens grata no fastidi
ens In q(ua)rto ca(pitu)lo agit de quadru
plici docendi pericia doctoris qd
sit quadru(plex) si seipm faciat intel
ligi Et qd intelligit breuis faci
at recolligi Et qd vtilius est fa
ciat eligi Et seipm faciat diligi
deinde agit de erudicione doctoris
et iiii(o)r hz ca(pitu)la Consistit em eru
dicio in iiii(o)r . s(cilicet) ut consideret in di

scipulo tpus erudicionis pp(ri)u nalis
condicionis ingeniu docendi ordine
et doctrine modu Et circa pmu qd
est de tpe iiii(o)r gcurrit ii exempla
phia . gra . quantu ad ea agit
de consideracione ingenioz sedm
iiii(o)r modos quia quida sut ob
tusi alij mediocres alij acuti alij
acutissimi Circa tciu de conside
racione ordinis ondit multiplex
ordo in disciplinis libris Narracione
exposicione Circa q(ua)rtu de conside
racione modi tangit iiii(o)r essen
cialia appendencia . ppria distincta
Deinde sequit de pueroz correp
cone vbi 4 attendenda sut in
iiii(o)r ca(pitu)lis petoz occasio peceptoz
transgressio verboz amonicio verboz
inflicio Agit quantu ad pmu circa
correcciom . attende petoz occasi
one que est in puero quia proni
sunt ad malu . sensus et cordis
huani cogitacio . Circa sedm ca(pitu)m
tangit peceptoz transgressione os
tendens quo pui peccant multi
plicit . Circa tciu s(cilicet) verboz amo
nicom . ondit qp dz esse exhorta
toria Cominatoria increpatoria
crebra . Circa q(ua)rtu qd est de verbez
inflicione ondit quo debent infli
gi et recipi Infligi debet ex dilecone
profici(s)cere faciunt in vicioz ex
stirpacione quia purgat et illu
minat et proficiunt . Tercio recipi
debent sine oris murmuracione Q(ua)rto
sine cordis et operis obduracione
Sequit pars in qua post electom
erudicom . correpcom agit de mo
deracione que consistit in iiii(o)r
affetu modo tpe loco Expedito de
hiis que ptinet ad doctore Sequit
de hiis que ptinet ad disciplm
et agit pmo de doctrina quantu ad
statu inchoacionis Secundo quantu
ad statu pgressionis Tercio quantu
ad statu pfeccionis . Et quantu ad
statu inchoacionis . pmo tangit in
choanciam antecedencia . Secundo concomita
cia . Tercio gsequencia . Q(ua)rto circa
sine contraria Antecedencia sut que
aiaz discipli ad discendu disponunt
Concomitancia que dispositu perficiunt

¶ Consequentia que pstm ondit
¶ Extranea que impediunt ¶ Antece-
dentia sunt ut sit discipulus vo-
luntarie subiectus ad merendu
attentus ad audiendu · docilis ad
intelligendu beniuolus ad reti-
nendu · subiectus mgro docilis
ingenio · attentus exercitio · beni-
uolus animo · primo ergo agit de
voluntaria discipli subiectione · q
est initia ad tollenda supbia sic
tangit in primo ca^lo · Ad inducenda
verecundia et reuerentia sic tan-
git in scdo ca^lo · Ad firmanda pa-
tiam sic tangi in tcio ca^lo · Ad re-
nenda obedientia sic tagi in qrto
ca^lo · Et hec sut iiii^or ca^la qt
se hntia de puerorum tollenda su-
pbia decorum verecundia patia
obedientia ¶ Sc^a pars de discipuli
attentione vbi iiii^or tetigit ex-
occupatio rei inferioris · Adhibi-
tio auris exterioris · collatio rronis
interioris · reuelatio virtutis superioris
Et scdm hoc sut iiii^or ca^la · Circa
primu quadrux impedimentu nd
qd interius turbam / exterius oc-
cupam · vera remedia differunt
sta reme^a coqrunt · Circa scdm ca-
ptm de adhibitione auris Exterioris
est ut audiat a mgro sub silentio
sine fastidio sine hesitationis du-
bio · Circa tciu ca^m de collatione
rronis interioris ondit quo hoc fit
s cu aia sobrorum sensus percipit / cu
a sensibus carnis se subtrahit tu in-
terea que sunt percepta discer-
nit tu pure intelligit · Circa qr-
tu ca^m de reuelatione virtutis su-
perioris iiii^or tangit · reuelationis
exemplu anime statu reuelationis
processum eius complementum ¶ Sc^a
de discipli docilitas / ad qd considera-
da sunt iiii^or eius continentia effi-
catia · excellentia scdm subiecta
in quibus est dria · Deinde vltio
sequit de discipli beniuolentia
qle captiua aurea / et abadusa
viorum mtrorum psona ab auditori-
bus et a rebus de rebus primis
in primo ca^lo · De beniuolentia · que
capta a rebus in sequenti / et po-
nit exempla ex opibus tulii ·
hiis hitis agit de causa intermissi
operis pp morte amicorum / et qd
amicis defunctis demus nrale
affectu · in affectione moderatam
in moderatione contemplationem · in contempla-
tione orom et hec tangi in p^o
ca^lo · Deinde sequit ps in qua agi
de qditatibus disciplina que sut
iiii^or de quibz primo in gnali et
hec sut sensus ingeniu memoria
ro · Deinde in spali et primo de sen-
su / scdo de ingenio tcio de memoria
qrto de rone · Circa pte prima
de sensu ondit primo qd discipli^na
hz fundamentu ex sensuu apphen-
sione · Scdo qd hz incrementu ex
sensuu pgressione · Tercio qd hz
complementum ex sensuu defectatione
Qrto qd hz impedimentu ex sensi-
u defectione et infectione et scdm
hoc sut iiii^or ca^la sibi succedentia
Circa tciu · s · qd discipli^na complementu
hz ex sensuu defectatione ondit
qd illa defectatio est in iiii^or · in or-
ganorum dispositione sensibiliu pere-
natione mentis abstractione lu-
minis infusione · Circa qrtu ca^m qd
est qd disciplina impedimentu hz
et cu ondit qd hoc est qd dz ut
quia est a carne sensus subiectus ut a
demone infectus ut est in se defectus
ut quia est in se imperfectus ¶ Sequit
de ingenio et primo qd a na psti-
tuit · Scdo qd vsu iuuat · Tercio qd
tpato exercitio acuit · Qrto qd imo-
derato labore retundit / et ubi
agit quo a na pstitiit · s · in primo
ca^o ondi quo iiii^or sut q declarat
nalem ingenii bonitate · s · anime
infusio celestium virtutu impssio
corporum phicorum complexio locorum dis-
positio · Circa scdm ca^m ubi ondi
qd ingeniu vsu iuuat ondi inge-
niorum quemiet · dria innotescentia
industria · Circa tciu ca^m ubi on-
dit qd ingeniu tpato exercitio acuit
ondit qd hoc fit quadrux in lege-
do in comprehendo in disputando in scri-
bendo · Et ca^m · primu qd e qrtu de
lectione · ondit qd aliqui legenda
sut superstitiosa breuiora · pauciora

vtiliora · deinde sequit quo atui
tuit in disputando Et q̄ ct̄ dispu
tacōnes et maxime theologicas de
mus attende intencio̅m ne sint fi
nalr ad inanis gle adeptom ne
ad obuiacom / ne sint ad ignora
tie occultacom / ne sint ad vitat
subu̇sione Sed disputare debem9
ut ad excitand ingeniu̅ ut ad cog
noscendu̅ verz · vel ad edificadu̅
et instruend pximu̅ · vt ad fi̅m co
mittend scdm q̄ in disputaco̅ib
attendit est ordo debitus dispu
tandi Tercīu̅ est mod9 debitus ·
Qrtu̅ est cautela · vbi agit de cau
telis theolo. et expte opponent
et expte rudent deinde ondit atu
iuit moderate scribendo Et scrbe de
bem9 quadrur / corrigendo exem
plaria / excipiendo notabilia redi
gendo in stilu̅ concepta / impmedo
meti memorabilia / de correpcoe
exemplariu̅ tangit multiplices vti
litates / deinde q̄ scribe debem9 re
diendo in stilu̅ concepta · q̄ hoc
face debem9 rediendo in stilu̅ con
cepta / q̄ hoc face dem9 causa stu
dij coartandi · ingenij suscitandi
solatij assequendi obsequij impe
dendi Ez aut scribe debem9 re
digendo in stilu̅ concepta ppa ca
obsequij impendedi mr· concurrut
scribentis hu̅ilitas psone matu
ritas rei scpte vtilitas · peten
ciu̅ familiaritas · deinde ondit
q̄ ingeniu̅ in moderato labore re
cundit et hoc quadrur a causa
nali accidentali corli animali post
sensu̅ et ingeniu̅ agr de memo
ria Et pmo q̄ntu̅ ad eius quidi
tez
Scdo q̄ntu̅ ad eius qualitate T
cio q̄ntu̅ ad eius ptatem Qrto
q̄ntu̅ ad eius formabilitate Et
q̄ntu̅ ad pmu̅ quiditas eius q̄ti
net meorie diffinicionez diuisioz
eencialez operacom organi dispo
sicom Circa scdm capitulum de qua
litate meorie agit de differenti
eius participacoe de pticipaciu̅
composicone de impedimetoz occone
hz em impedimetu̅ ex parte orga
ni · ex parte clarf humorf · expte

virtutf interiorf · expte nocumeti ex
terioris Qrto agit de eius medi
cinali subuencone · deinde agit
de potestate memorie quatu̅ ad
eius capacitate spualitate · dig
tate · vtilitate · vbi tangit mr
eius vtilitates · postmodu̅ agit
de formalitate memorie · ad qd mr·
sut neca · temp9 triplex locus tx
actus tplex mod9 triplex p9 scd̄m
ingeniu̅ et memoria Scdo de ronc
ubi cosideracre debem9 rones in
eu exercitiu̅ iudiciu̅ viciu̅ Et scd̄m
hoc sut mr· ca· q̄ntu̅ ad inicui
considera pncipiu̅ effcm et causa
vn proficiscit mm sue subiectum
cui inserit / formam s exigencia q̄
mutuit / finem quo pficiscit de
inde sequit de exercicio ronis ex
ercat g° se ro discurredo salubrit
p creaturaz condicom / q̄ntendo
se humilit in sui ipi9 cosideracom eri
gendo se subtilr in creatorf sui q̄
templacom excipiendo suauit sa
pie delectacoz · Distrat igi p crea
turaz codicom attendens earz
esse ppu dimi in eis bufitu / de
bitu et impensu̅ misteriu̅ huane
dampnacoꝫ opprobriu̅ Deinde se
ronis iudiciu̅ · hoc est nale iudi
catoriu̅ ad qd ipa veritate discer
nendo recurrit · recurrendo leges et
nas q̄sulit q̄sulendo q̄ntu̅ in eis
est neqz fallitur neqz fallit et de
inde p cognicoz ad operacom desce
dit Deinde se ronis viciu̅ In
est em ro huana mixtio ymagi
nacomis cum cogitacoꝫ · iudicio
discrecoꝫ consilio delibacoꝫ Cons
procet ad consequecia disciplina
q pstim ondit disciplin hec aut
sut mr· humilitas in intellectu
studiositas in effectu tranquillitas
in affectu paupertas in censu Hu
militas in intellectu mr requirit
pmo ut nulla scriptura vilem te
neas / ut a nemine discere eru
bescas · vt cu̅ sciam adeptus sis
alios no q̄tempnas · ut no nimis
cito ad maiora tu ascendas Scd̄
studiositas in effectu que consistit
in mr· in labore ut agas in dore

ut pficias in cura ut pvideas
in vigilia ut attendas. Se[c]e tra-
quillitas in affectu ad quam m[ai]or
requiritur / in carne custodia casti-
tatis / in volu[n]te habundancia cari-
tatis / in r[aci]one noticia veritatis in
memoria ut mente experiencia sua-
vitatis cui p carne no[n] inquinat
fetor / r[aci]om no[n] nubilat error vo-
luntate no[n] oblectet vanus amor
memoriaz sive mentem no[n] amaricat
ut conturbat rancor. Deinde se[quitu]r
de paupertate intensa ubi ostenditur
q[uod] paupertas est gloriosa hus ex in-
stituente auctoritate · ex auctorita-
te servitute expservitute libertate
ex libertate iocunditate post an-
tecedentem · contrariantur · et gracia discipli-
na de quibus expeditum est prete-
ad extranea et impedientia eam
hec aut[em] sunt m[aior]a iactantia puerilis
inconstan[cia] iuvenilis · diffidencia
muliebris · prima senilis. Et sic ex-
peditum est de hiis que ptinent ad
disciplina quantum ad statum inchoa-
tionis. Deinde sequitur de doctrina
quantum ad statum progressionis et
pfectus Ad quod m[aior]a requiritur
abicere vicia relinquere puerilia
exercere se in activa scia exercere se
in spirituali intelligencia. Et s[ecundu]m hoc
sunt m[aior]a ca[pitu]la invicem succedentia quan-
tum ad primum qui pficere vult in scia
debet a se abicere vicia / quia in aiam
malivola no[n] introibit sapia. Et ad
hoc inde m[aior]a pt enim inmunda aia
insistere scaturidie · pt et vacare iacta-
cie ut eloquencie · s[ed] no[n] pt in se hre
usu[m] sapie nec in aliis facere fructu[m]
doctrine post abiectionem viciorum. Se[cundo]
abdicatis puerilium studia · cogitata
verba · opera · p[ost] abiectionem viciorum et
puerilium se[quitu]r scie active exercitium · ubi
m[aior]a nonda sunt scie dimissio ordo
adoptio continuatio. Q[ua]rto sequitur
de spirituali intelligencia ut igi[tu]r spirituale
intelligentia consequeris verba sa-
pie sunt audienda tenerent et
subtiliter intelligenda utiliter stude-
da multipliciter exponenda. Et sic
expeditum est de doctrina quantum ad
statum inchoationis et pgressionis

Sequitur de ipsa quantum ad statum pfectio-
nis ubi primo agit de m[aior]a in generali
circa que consistit et h[ec] sunt lectio medi-
tatio oro contemplatio · hec e[st] enim
doctrina claustralium et virorum pfectorum
sic p[at]z in p[rim]o ca[pitul]o. Deinde agit de
hiis m[aior]a in speciali · et primo quo
deus docet aias spirituales exercitio
lectionis · s[ed] cui est in intentione le-
gentis utilitas / in affectione pie-
tas in legendo assiduitas in lege
di modo taciturnitas. Deinde
dicitur quo deus docet aias spirituales
in exercitatio meditationis ipsa est enim
meditatio que mente abstrahit ·
abstracta in uno defigit · defixa
in contemplacionem adducit et tandem
divinam revelationem coniectare exci-
pit. Deinde ostenditur quo deus docet
aias spirituales in exercitio orationis ·
Ista p oronem elevant · s[ed] in deum in-
tellectus et affectus / intimat ille
dine lucis radius colligit interiorem
hominis status. Deinde ostendit quo
deus docet aias spirituales in exerci-
tio contemplationis hoc aut[em] fit quadru-
pliciter dilatatione · sublevatione
alienatione unitione. Deinde
se[quitu]r ultimum capitulum in quo subdividit
hac m[aior]a species contemplationis
quia mentis dilatatio tribus gra-
dibus in nobis excrescit arte exercitatione
attentione. Ascendentis sublevatio tri-
bus gradibus ascendit dum mens ele-
vatur sup[ra] scientiam industria et naturam
Ascendentis etiam alienatio tribus modis
fit devotione admiratione exul-
tatione. Ascendentis unitio triplicem
h[abe]t gradum relinquere sensus et sensibilia
quo ad temporalia / intellectum et intel-
ligibilia quo ad potencias aie et
eorum exercitia externa et no[n] essencia
existencia que a verbo pdiderunt in esse
procreacionem. Non essencia que apo-
lo verbo sup[er] essenciali consistunt et in ipso
contemplabilia sunt hec p excessum
mentis transcenda sunt ut pvenia-
mus ad sup intellectuales primas. Sed
hec dicta sunt in removendo in quorum
aliquis a omnibus cognitat alienatio
Decitur aut[em] tres gradus in quibus
ulterius consistit unitio. Primus est

sup feruidus amor tendes i deu
Scdus est actualis omi ignorantia
feruore illius amoris no sustines
Tercius est radius irradiens et
se vniens / et scdm hunc ordinem
expeditu est de ca finali huius ope
ris de efficiente et formali ¶
Quarta pars principalis huius
tractatus agit de causa mali
hoc est de diuisis sciis vbi p̄
ponit breuis plogus deinde nar
racio gnalr tangendo phie ordine
intencoz diffinicom · et diuisione
et attendi illa diuisio scdm qdru
uiu quadruplex Primu quadruui
u correndet interpretatiue gsistes
in hiis · Gramatica poetica · dya
lectica · Rethorica · Et est quadruuiu
eloquencie Scdm quadruuiu est
intellectiue consistens in hiis · A
rismetrica · musica · Geometria ·
Astrono^a · Et est quadruuiu intel
ligencie Terciu quadruuiu est ac
tiue consistes in hiis · phica · Ethica
magica · methaphica · et e qdru
uiu expigencie Quartu e quoddam
quadruuiu affectiue cosistes in doc
trina · Agyographica · prophetica ·
euangelica · Aplica · et e qdruuiu sapie ·

Incipit prologus i rudimentu
Sepe nimiu postulatus a plu
ribus ut no tm applicare aim
ad legedu sed manu apponere
ad scribendu diu fateor restiti · no
elato supbie collo · no aio ptinaci
sed timens femineos humeros · sub
grauitate ponderis obruendos · te
mui potius sarcina no subire q̄m
ruine dispendiu pati sub fasce Sed
amicoz repetens idipm · no cessit
importunitas · nec cessauit et cari
tatis allegas obsequia me nichilo
minus remittere impegit Et media
nocte iam hostio clauso postulas
ab amico pane amicus accepit /
pane dixerim grossiore de manu
pauperis et p hostia aliena otinue
mendicantis Sicut em ad litram quot
tidie mendicare opellor vnu corpus
reficitur Sic etia scriptaz archana
pscrutor vnu pdita michi gra nec
no opportunitate tpis · et sanitate
corporis spus recreet hoc est em
qd mea consolatur pegrinacom
laborare iugiter circa scripturaz re
fectiua et melliflua lectom · homo
em nascitur ad laborem Et qm in hoc
labore dulcedo sentit · impetu q
dam ad opus iterz ut renouadu
otinuandu alacrior et ardencior
inuenit Labor multiplex laborat
aims quacuqz studiis diuersibus et
vtilitate dissili ut carnis cruciatibus
ut mortificationibus exerciciis ut pdicatonu
officiis ut spualibus studiis occupati
Primos geminus consiti stulticia
laboris et sollicitudinis Nam corpus
frangunt et aim curis atterunt
spe momentanee voluptatis Secundos
miraz laude prosequimur quibus
aduersus carnem res est et viciis
bellu indicunt et in agone certantes
sudore multo reformare nituntur / q
in prima origine pdiderunt ptita
ptra · puniunt et deteriora scriora gpo
nunt Tercios quis no diligat qs
eoz feruentissimaz caritate amplius no
miretur qui proximus impedunt solli
citudine · docent nescios incautos in
struunt probis gratulantur opibus argu
unt · multis parcentem / nec sui ipsoz
curam volunt relinquere Du districti
sunt in silencio vtiles in verbo solli
citi ut que pdicant voce imple
ant actione Quartos imitem ad
pns vz a remotis de quoz segetibus
spicas aut viridariis flores pda
to nob ingenio colligemus · no ut
orneinus aut conemus opusculu · sed
ut ex eaz que scripsere firmis pri
cia ofirmemus no illaturi panem
de simula sic competit delicatis sed
simplicibus oblaturi qd pceribus tra
scerit eloquencie ut ingenii gros
sioris · cofemus aut in omni radices
folia fructus et flores vz explanationes
scilicet veteris testamenti radicibus
euangelii fructibus expositorum floribus
cum se locus obtulerit confirmantes
Sed horremus detractionis venenu
nequaquam Ita vipa pauli manu
inuasit du sarmentorum multis co
gregat quia du scripturarum summas
ad suscitandu caritatis igne scaut

sarmta colligimus detractionis cor
rosiuu dentem ab emulis sustine
mus hoc tn est unu solamen quia
uentorum impetus excelsa declinat hu
miles qui sublimes deicit turres fe
riuntque summos fulgura montes / De
tractorum enim timor lima frequenter
incidit aperte prouocat conscribe
tes ad solicitudinem et diligencius medita
du / Vn et quia de virgilii loquimur
adeps vippe aurare legit caligi
ne oculorum / Ego super mundia
in caute sine qua vix legimus ali
que aliud utile scripsisse et
quicquam in scribendo non cogitat
puto quin confusiorum ignominiam non
reportat / obsecro a lectori istud
opusculum ad iuuari suffragiis ut
dno recomendent aiam fris Lam
berti origine Tornacen Ipus aut
opusculum qd pre indignitate arti
ficis rudimentum doctrine nominare
placet / licet erudimentum doctrine
quidam appellandum malunt / In mre
tractatus diuidis speciales / De doc
trina secundum eius cam quadruplicem ex
equens / De doctrine causa finali de
efficiente de formali de materiali de
finali vero sic / Primo ondit quod
propter sapiam obtinendam creata est
racionalis aia / Secundo quod propter finem
multiplicem acquiritur sapia / Tercio quod
propter sapiam inueniendam deus in
uia increata / Quarto quod sapie
finis est ultimus vita eterna / Cir
ca primum s. quod propter sapiam obtinen
dam creata est racionalis aia ondi
quadrupliciter / quod omnes homines na scire
appetunt / quod phi in hoc certauerunt
quod sine sapia increata nulli ad sa
pienciam pertingere potuerunt / quod sine
virtutibus sapiam adipisci non pnt
quod igitur omnes homines na scire appe
tunt ondit quadrupliciter s. ex nature
condicione ex culpe corrupcione ex
gre reformacione ex phorum exerci
tacione / Quod omnes homines natura scire appetunt
Nature humane condicionem
dum attendimus hominem
racione preditum inuenimus
ex qua eidem insitus
est ad sapiam appetitus

na primus Adam plasmatus a deo col
locatus in paradiso deliciarum sortitus
est locum ubi et corporis incolumitate
potitus est / et integritate sensuum
angelorum fruiturus alloquiis si diuino
finaliter subderetur imperio aiam quam sorti
tus est tale que omnibus aiantibus ceteris
prestancior per intelligenciam et racionem
Sed quin sciam appetiuit quia non de
buit creatori suo male gratus ex
titit contra que crimine excepit / vo
luptates eius comutate sunt in
amaritudinum puncciones / valitudo
corporis collapsa est in languores
mori cogitur / cui vita indeficiens
parabatur / factus est pauper ex diuite
cecus per ignoranciam existente ex
hoc satis indicatur quod ex primo conditio
ne creatus sit ad sapiam et leticiam
quod in ualle tenebrarum piectus et
miserie / naturali motu cordis ad sciam
aspirat atque leticiam / propter quod lactancius
ait Non ego reprehendo studium eorum
qui ueritatem scire volunt / quia naturam
hominis deus adipiscendi vere cupi
entissimam fecit / Sed illud arguo
id reputo quod honesta illorum et op
tima voluntate non sit secutus effectus
quia neque quid esset ipm verum scie
bant neque quo aut ubi aut qua
mente quererent / Culpe vero corrup
cionem qui desiderat legunt / quin omnes ho
mines na scire desiderant / Sed in hoc
tempore declaratur non quod filii Adam
vix inueniunt aliquid tam vile
de quo non velint edificare montes
scie / vnde beatus Bernardus / videas litera
tum alium / alium mundialis curie / istum
placitacionum deo displicencium / illum
secularis cuiuslibet artis tam vehemen
ter affectare sciam / ut labore non
deputet dum tamen possit aliquibus
doctior reputari / Sic ade filii tur
rim Babel edificant manibus rep
tantes et pedibus ut ad alta con
scendant / Ibi conquassata sunt membra
primi parentis / et per insipienciam scie
appetitum experiencie / subditi sumus
dure necessitatis / hinc credo est / quod
aia infantis que sapiam ut sciptum
cogitare non pt / tanta intensione
fertur in hec sensibilia sensibus cor

poreis apprehendenda tanta aviditate lumine haurit noctuini luminis
ut secundum quod ibi recitat Augustinus invenimus / lumina oculorum eius acies obliquata. Hec reformacionem attende / et ymaginem dei videbis in homine / que cerusa pressius ut corporali colore quodammodo non exprimitur. sed spirituali pulcritudine declaratur. Ita sicut pictores formas exprimunt per colores. Sit ymago et similitudo dei in nobis per sapienciam et virtutes. Cum enim mens racionalis per cognicionem et amorem in deum tendit illuminatur et perficitur. Et mens speculatur effecta creature corpulente iam reiecta in sua pulcritudine reformatur et ymago suo prothotipo coaptatur. Hinc Apostolus ait Reformamini in novitate mentis vestre ut incipiat illa ymago reformari ab eo / a quo formata est in veritatis agnicione. Quis autem deformis aut deformatus existens reformacionem suam non appetat quam creatura racionalis per graciam et gloriam appetit et expectat. quia cum apparuerit Christus similes ei erimus. Et secundum Apostolum Salvatorem expectamus dominum Ihesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Erunt enim in futuro corpora electorum claritate dominici corporis configurata / Que et si equalitatem glorie eius non habent per unam similitudinem tamen configuracionis eius habebunt per graciam ad quam interim reformandam pro modulo per sapienciam. Philosophorum exercitacionem attende videbis quod quo vigebat in eis appetitus sapiencie / magni siquidem et excellenti ingenio viri cum doctrine penitus dedissent quicquid laboris poterat impendi / exceptis omnibus privatis et publicis actionibus sese ad inquirendum veritatis studium contulerunt / estimantes multo esse preclarius humanarum et divinarum rerum investigare et scire veritatem quam instruendis opibus et cumulandis honoribus inherere. Quis labore et exercitacionem Plathonis / Apollonii quoque evagatorum ceterorumque breviter comprehendat / quorum tota vita stu-

dia contulerunt / estimantes multo esse preclarius humanarum et divinarum rerum investigare et scire veritatem quam instruendis opibus et cumulandis honoribus inherere. Quis labore et exercitacionem Plathonis Appollonii quoque evagatorum ceterorumque breviter comprehendat / quorum tota vita studiorum gymnasiis insudabat / quia tamen a via recta declinantes gressus ambulantes in tenebris varios sequebantur Insipientes facti sunt ut ait Apostolus discentes et nunquam ad recta via vere sapiencie venientes Ideo philosophi erraverunt et primo de ostensione errorum Secundo de causa Tercio de specificacione errorum eorum Quarto specificacio errorum philosophorum in in[...]orum sententiis. Ostensio erroris in philosophis

Ostensio erroris in philosophis. capitulum primum

Erraverunt certe philosophi quia quod volebant adepti non sunt sed operam suam et industriam perdiderunt nec accepta sua scientia / ardoremque vi[...] sterum internorum sedare ut extinguere potuerunt / Hunc autem errorem multe arguunt in philosophia et philosophis Impositio nominis / contumacio certaminis defectus certitudinis / effectus turpitudinis Certe non arguimus veritatem que est in philosophia sed quorundam philosophorum supersticionem et falsitatem que est in ea Ita philosophi multa bona dixerunt / et fidei nostre accommoda que non sunt formidanda Sed ab eis velud iniustis possessoribus auferenda Spoliandi sunt Egipcii ut ditentur Hebrei Videamus igitur in philosophie vano nomine ut corpus facilius destruatur destructo capite Si enim corpus vocari debeat cuius partes et membra discordant Sed nulla coherencia sibi compage videntur palpitare potius dissipata quoniam vane philosophia secundum nomen suum dicitur studium sapiencie Sed qui sapere studet non dum sapit sed ut sapere possit Si ergo philosophia sapienciam querit nec ipsa sapiencia est / quia nimirum est aliud esse querentem / aliud vero questium preterea nec eciam philosophi sunt sapiencie studiosi cum illo studio ad sapienciam non valet perveniri Nam si esset id studium ad sapienciam via puto quod

aliqn fuisset ab eis inueta Cu igi
tot tpibꝫ ingeniis in sapie inqui
sicone contritis nondu ab eis app
hendat / appet nulla ibi esse sapi
enciaz nec sapie stude eos qui
phant / sed ipi stude se putat qꝛ
qd querit vbi aut quale sit ne
sciunt Siue g° sapie studet siue
no studet sapientes no sut / qꝛ
et ꝙ nullo° quit et qd vere no
quit nuqꝫ vere repit Sed tom
phie dissute / phia inquit Se
neca nil aliud est qua recta ra
co viuedi / ut honeste viuedi scia
vl ars recte vite agende Si er
go in plures sectas diuisa est at
qꝫ disciplinas et nichil certi ha
beat phia / de quo vniusl vna
voce et mete cosenciat Nd pt
esse tam scm qua reglam vite
phiaz nominari ut ait lactancius
in qua diusitas pceptorz rectm
iter impediat / aut lege viuedi
cui9 capita f. phi magni longe
dissonat Aut sciaz vite agende
in qua nichil aliud efficitur co
traria sepe dicendo / qua ut ne
mo quidqm sciat Na achadeia
ut oia reddat incta lege abro
gat / arte nulla putat racom
subuitit reglam depraauat sciaz
funditꝰ tollit Confiteant g° phi
ꝙ Cicero in qsolacone ait Nescio
quis nos teneat erre et ignorā
cio ueri Continua° ecciamis int
phos eos ondit erroneos et de
ceptos In multas sectas phia di
uisa est / et oms varia senciut
in qua poni9 vitate / in omibꝫ po
ni no pt si in vna ponim9 quitqꝫ
vni dabim9 ceteris auferim9 / vna
queqꝫ ut se confirmet oms alias
euertit nulli pter se sapie cocedit
et sicut alias tollit sic et ab aliis
tollitr g° quecuqꝫ quis laudauit ab
aliis vitupabitr Si igi singule secte
multarz sectarz iudicio stulticie co
uicu / oms vane et inanes repi
unt / seipam phia cosumit / et
vna queqꝫ altera gladio pimit
no scuto ptegit Nd cu intelli
geret Archesilas Achademiam

noua condidit et se contra oms
armauit / et eo autore duo phi
los° gna esse ceperut vnu illud ve
tus ꝙ sciam sibi attribuit alterz
nouu repugnas ꝙ ea detrahit Si
ergo na rerz sciri pt vnu genꝰ
pit si sciri no pt pit aliud Si nō
hec sut pia pit nichilo9 phia
quia distracta · n · enim est · pole
sine intitu sibi cotrau esse Qui
ymo qui posuit nichil aliud sciri
aliud posse sciri pouit aut scius
ponit ꝙ nesciunt Ipe g° Arche
silas ppetratis aliis ppo se mutto
ne confixit Relinquat ergo illi
oms qui huanaz vita turbat /
no instruut qui seipos no instru
xerut Nam qd sanare egroti qd
rege ceci put Desistus certitu
dinis arguit supsticone error
pcedit vero ex leuibꝫ conectur
Nbi qnta velle scire vtz sol tantꝰ
sit qntꝰ vi / an sit maior qm terra
luna globosa ut cocaua Stelle no
hntes ut p aera cursu libero me
antes Celu qnta magtudie qua
in terra qnta soliditate aut quibꝫ fun
damet librata aut suspensa hec
et huiōi magis abdita velle co
iecturis apphende / tale in vi qua
le est loqui de remotissima qua
nuqꝫ vidim9 cui9 tm nom audi
ui9 ciuitate / qui cu multa fta asse
rant ea tn se impime id face pos
se credut se quia nullu qui eos
in eorz mendaciis arguat inuenit
qui si sciret / aliquos de celo de
scensuros qui eos delirare doce
rēt nuqꝫ de rebus quas scire ne
queunt disputaret Et tn quia no
arguunt no est eorz felicior · estima
da stulticia ut audacia / cu eos ar
guat deus / cui soli est vitas rerz
remotorz ab intellectu homis manı
festa Restuit ergo vitatez deqꝫ
disputat de qua opinatr phi / qꝛ
scia certi est Opinaco vero in
certi Et cu phia in scia et opia
cone videatr constare sciaz vero
Socrates cu Achademicis sustulit
opinacom vō zeno cu Stoicis re
pudiauit · hoc est ꝙ si neqꝫ sciri

quitq pt · nec opinari oportet
tota phia sublata est · g° musq
titudo nusq sapia int eos fuit
sed nemo vidit Nec em qui pu
tauit posse sciri oia / nec qui
nichil sciri sapientes fuerut Illi
quia minus Illi quia mi9 hmoi
dederut Modus em vtrobiq de
fuit quia scire oia solius est dei
Nichil vero scire est pecudis ul in
meti Sed ergo mediu est qui ho
mis hoc est scia cu ignorancie 9
iuncta et tpata / et est scia in no
bis ab aimo qua possidemus ece
lo qm em hem9 comunem cu anglo
et deo Ignorancia a corpore est
qd ext est · vn et nobis et cu do
et cu aialib9 coia comitas est Rpi
g° ex hiis duab9 subis quarz al
tera luce predita est / alta vo
tenebris pars nob data est scie
ps vero ignorancie / p huc pon
tem transire potes mediu sine pi
culo Sed qui no fecerut tendere
minus declinates dextro latere
ul sinistro Ideo Achademite vi
dentes queda esse obscura dixe
rut oino no esse sciaz phi econ
videntes queda esse pspicua
ut lune cursum · meatus syderz
mesuras tpm · vires herbarz na
turas ymbriu dixerut om esse
sciaz g° ex pspicuis ortu est oia
sciri Ex obscuris scir ortu est ni
chil sciri Et tn si nichil sciendu
est aliqd sciri nece est / na si int
scit idipm int sciri posse tollet
g° si nichil sciri potest huc site
est qd dnt / queda scpmasse ne
scimpniis credet / si crediderit
sequit ut no sit credendu Si non
credidit sequit ut sit credendu
O doctrina incta sibi repugnas
et se dissoluens quto melius dctz
fuisset occultas rones et causas
rerz celestiu aut nalu quia sut
abdite scire no posse / quia no
est qui doceat / queri no opor
tere quas quendo no possem9
invenire Effitus etia turpi ls
et imunde vite phos ondit e
rasse / bene em potuerut loqui

sic homies excitati sed no in lig
wa ymo in corde viget sapia /
nec interest quali quis smone
vtat / quia res no vba qrut
No em de gramatica ul rethoi
ca nuc agim9 que docet quo
loqui doceat Sed de sapia dis
serim9 cui9 doctina est quo vi
uere oporteat Ez si phia vita
posset instituere / nulli alii nisi phi
essent boni / et qui ea no didi
cissent esset mali Ez innuera
biles bonos et esse et fuisse le
gim9 / et fore credim9 sine do
ctrina phoz / et paucos fuisse
ex phis qui in vita gesserut ad
laude dignu fuit siquid cupidi
elati iracundi libidinosi sua vicia
sub obtentu phie celantes du vo
que in scolis arguebat faciantes
Unde et Tulius ait Quotq quisq
inuenit phoz qui sit ita moratq
ita aimo ac vita institutq ut ro
postulat / qui disciplina no ostta
cioz scie sed legem putet qui ob
temperet ipe sibi et decretis pa
reat suis videre / licet alios tante
leuitatis et iactacionis ut is fuit
no didicisse melius Alios pecunie
cupidos alios glie multos libi
dinosos ut cu eoz vita mirabilr
pugnet ro Nepos qz Cornelius
ad eundz Ciceronez sic scribit · tm
ab est ut ingiam pute esse vite
phiam · bte qz vite pfectricez ut
nullos magis existime opus esse
magros viuendi qua plerisqz qui
in ea disputando versant / video
enim magna ptem eoz qui in sco
la de continencia et pudore pre
cipiant eosdem in oim libidinu
cupidib9 viuere Quos ut ait
Seneca in exhortacionib9 suis no
aliter intueri decet · quia medi
cos quoz tytuli remedia hnt
pixides venena Aristipo grecoz
magro cu layde nobili meretrice
fuit scortandi 9suetudo Ille vero
sic suu defendebat flagiciu ut
dicet multu int se et ceteros lay
dis amatores interesse qz ipe hret
laydem / alii a layde hrent Quis

daret hinc suos liberos inform-
dos ut discerent hic meretr / a'd
intipm et pditos homies meesse
dicebat . s qꝫ alii bona sua pdebat
ipse vero ceteris luxuriabat / vn
et meretr illa sapientior pho fuit
qui sic phm hunc p lenone / ut
ad se omis iuvenes doctoris exem-
plo et auctate corrupta sine vl-
lo pudore conveniret ut dicit lac-
tancius / Adulter lector / no modi
auctor contra phm ut phm nec
meretrice collaudat / sed altius fa-
tuitate / alti' calliditate / qua se-
culares sapiam vocant / ondit
dū mlr illo fatuo sic abutebat
ad lucr / sic auceps aucida excecata
ad aucs ceteras capiendū / Ad
g° de cynicis loquar qui a canib
dicti / vitus canū secuti vxores
cora omib in ppatulo cognosce-
bant / hii omis proloquacib no
pro sapientib sūt hndi viris
qui no sapiaz in pectore hebant
s tm in labiis qui nec ppriis ob-
tpauit decretis / Ex his pꝫ errasse
se phos sic ipos arguit aplus in
pri° ad Ro' De cā erroris i phis

Causam vero erroris in phis
repim' esse mltiplice ex pte
sequitur voluntat' elacoz ex
pte et indiscussione / ex pte yma-
ginacionis ficcom / et hec quide
mtra ex vo aura pplarem et
ambicom / Elacio claudebat in eis
oculos cordis sicut inflata facies
visu caret / Dic em legim' licet
vm dici ad pꝰs no determinam'
quedā alia que vento eccipere
dicitur et aura / Multa ergo pa-
tuerūt illi viri ut a deo inspira-
ti ut ab angelis adiuti ut in scrip-
turis excitati vera cognoscere
ut predicte / sed oculos tumefctos
hntes et in tenebris ambulantes
ideo no poterant no errare / No
em sanabant eoz oculi p fidez
ut viderent limpide vitate in-
venerat scias inflativa a qua
ut dctm est vultus eoz intumu-
it / nec timore fidei speculū eis
ondit / nec hulitas hnc sanauit

quorz supbia cū ignorancia tlis cat /
qualis est compaco pauperis ebrii
et letantis / et homis triti in se-
cularib et inanit glant / tm qꝫ
eoz pressit elac° ut archana vitut
pme cophende ppo nitent ingenio
sed que esset int deū et homiez
dcia / Si dispoiciones maiestatis
etne cogitacio cophende posset
huana / Aristotiles ut ait Cicero
veteres phos accusas ait eos a
stultissimos aut gloriosissimos fu-
isse / qui existimasset phiam suis
ingeniis fuisse pfcam / hinc est
qꝫ tot tpibus ingeniis quesita
sapia non fuit a viris elatis in-
venta / eam extra fines ppos q̄
sierūt / no v° modo quo debuit
/ Vn soleo admirari qꝫ cū pytago-
ras et postea plo amore indaga
de sapie / usqꝫ ad Egiptios ma-
gos et ppas pressernt ad Iudeos
quo facilius ire potuissent no
attesserint sed arbitror hoc dei
puidencia gestū / Quia no dū phas
erat aut supbis ingeniis aut
homib alienigenis cognoscē dni
sacramentū / Statuerat em deus
appinquante tpe vltimo ducē mag-
nū de celo mitte qui sapiaz doceret
et ea ingto et pfido ablata pplo
ceteris nacionib reuelaret / g°
sic pter eoz elacom et supbiam
vitate phi adepti no sunt / ita p
eoz supbia Iudei eā postmod per-
diderūt et excecati causa mira-
bile cotingente vtereqꝫ pitet erra-
uerūt / Secda cā erroris indis- 2
cussio vanis / Cū em sim ad in
pri° sunt / necēe est dare mlta in
convenientia q sequūt / et vidicta
mlta ponūt que mala concedūt
qui pora diligenter no discuciūt
et tunc ea incipiūt / oio defendē
eū debent pncia ytz vā ut sta-
sint ex sequtib iudicare / Tercia 3
causa est ymaginaco ficcionis
fingit aut conu porteta quelib
scita p suo libito / Pytagorici em
Stoyci ponunt aias homi inmor- Ironice legit
les / Sed etiā in hoc qꝫ vere sen-
ciūt ut euadūt errores / Nam

cum hoc preterea argumento quo concluditur ut necesse sit animas occidere cum corporibus quia nascuntur cum corporibus dixerunt non nasci animas sed de corporibus migrare in corpora nec aliter tamen illas se posse evadere crediderunt aut animas racionales esse mortales / aut de corporibus in corpora demigrantes ut sic fuerint ante corpora sic remaneant post corpora. Multi eciam ex hiis qui eternas animas esse suspicabantur tamquam in celum migraturi essent sibi manus intulerunt ut Cleantes Crisippus Zenon et Empedocles / qui se in ardentis ethne ignem in tempesta nocte deiecit ut cum repente non apparuisset crederetur abiisse ad deos. Et Rome sapie princeps katho lectis libris platonis de eternitate animarum legit et se occidit / et forte tamen ob aliam causam ut declinaret odium servitutis. Sic democritus sponte sua leto caput obvius obtulit. Ipsi posuerunt eciam et finxerunt animas venire in corporibus ut penas scelerum luerent. Sed quis scelera committere potuit qui non fuit nisi forte credamus stulto Pytagore qui se dicit euforbium fuisse. O singularem [?] ... et o miseram oblivionem nostram qui nescimus quid ante fuerimus. Ille solus ut poetice loquar letheum gurgitem non attigit et oblivionis aquam non bibit. Celebris eciam illa socratis sentencia quod supra nos nichil ad nos / ergo more pecudum procumbamus in terra nec mentis oculum erigamus ad celestia contemplanda. Degerabat ipse per canem et per anserem. O dementem et vanum hominem si in eis crediderit divinitatem. Nonne ipse et plato loquens de civili iusticia [?] iubet esse communia / ut ad easdem mulieres multi viri tamquam canes confluant / et eas utique obtineat qui viribus vicerit. Omnia equitatis platonis que sit evertat mutuam castitatem et fidem copule coniugalis. Idem aut plato aut beatas civitates futuras esse si aut

Ironice legit

philosophi regnarent aut reges philosopharentur. Huic platoni quis dederit regnum ut quod tirannus non fecit prostituat pudiciciam feminarum. Sic inquit concordes erunt et amoris mutui constricta vinculis si omnes omnium fuerint et mariti et patres et uxores et liberi. Que ista confusio generis humani quomodo servabitur caritas ubi promiscua voluptas. Si omnium sunt liberi. Quis filios tamquam suos esse dubitet ut ignoret. Quis filius venerabitur aliquem ut patrem suum [?] ut patrem alieno habeat ut pro patre alienum. Sed ceteros cum mulieres noluit esse esse cives. Hoc vero unicum sit unius appetitus a pluribus / plures facit maxime esse discordes / quando concordiam docuit discordiam introduxit et iusticiam enervavit. Redegit humanam naturam ad similitudinem pecorum non avium que [?] faciunt / et paria iungunt / nidos proprios construunt. Fetus nutriunt alienos abigunt. Existimat eciam oportere mulieres militare et consiliis publicis interesse / magistratus gerere et imperia suscipere. Nonne ergo consequens est ut viris lanam et telam assignet et infancium gestaciones. De hiis in aristotilis policia et in libro de legibus platonis. Si igitur deprehenduntur in tanta vanitate et ymaginationis fictione philosophorum principes quid mirum si de vanitate arguamus ceteros ad minores. Sed laudatur democritus quod agros suos reliquit eosque pascua publica fieri passus sit. Approbarem utique si donasset / sed precium in suum pauperibus concessisset. Quid quod Socrates thebanus precium sui in nummos redactum effudit in mare. Abite inquit pessime in profundum / male cupientes / ego vos mergam / ne ipse mergar a vobis. Nescio an hoc fecerit sanitatis iudicio ut furiosus / si minus erat contemptor pecunie / poterat inde pauperibus subvenire / et quod frustra perituro

fuit erogandum mendicitas non
perdere sed utilius reservare h
et huiusmodi fuerunt philosophorum fantas
mata que finxerunt et eos erra
re fecerunt et puto quia si
mo veniunt se errasse dicent
inde fere nati sunt fere tot erro
res quot homines Nam varietas
opinionum est per absentiam luminis
intelligibilis cuius est unire sicut
secundum ignorantie est dividere et
secare De specificatione erroris epy
curi ut nota eius po. ponis ro. contra
pom disputatio contra ipsum lactancius

Quarta eius est ambitio et fa
uoris popularis emulatio Inde
est quod epicuri disciplina mul
to celebrior ceteris semper fuit quia
ambitionis audiens pro populo
quod populus ipse dilexit Quis eius
ad vicia non est pronus ideo ut ad
se multitudinem traheret apponebat
congruens singulorum moribus Desidio
sum vetat litteras discere auarum
liberat populari largitione Igna
uum prohibet accedere ad rem pub
licam pigrum exerceri timidum mili
tare Irreligiosus audit deum ni
chil curare Inhumanis iubet ni
chil cuiquam tribuere propriis fines eo
modis sollicitus laudat fugienti
turbam qui nimium parcus est ubi
instruit polenta et aqua posse
tollerare vitam odienti uxorem
celibatus bona laudant huius
vero malos liberos orbitas pre
dicatur Impacienti et delicato
dicitur omnium malorum maximum esse do
lorem forti vero dicitur etiam in tormentis
beatum esse sapientem qui clarus ac
potens studet huic precipit reges
colere qui molestiam ferre non potest
huic dicit regiam fugere omnia
sui causa facere sapientem Sic e
picurus dum studet placere cunctis
maiori discordia secum ipse pug
nat quam inter se universi Ea vero
erroris impias quia bonis et
malis bona et mala contingere pa
ri lance videbat ideo providen
ciam non ponebat Nam et capitolium
quod Romane urbis et religionis

caput fuit ignis celestis sepius
conflagrauit Unde lucanus Nam
pater altitonans stillatis nivibus olym
po ipse suas arces atque inclita
templa petivit et Capitolinis
iniecit sedibus ignes Cicero
vero illam flammam aut divinitus ex
titisse non quo terrestre illud iouis
domicilium deleret Sed quo subli
mius magnificentiusque deposceret
pertinaces homines non intellexerunt
templum suum celesti iudicio sepe
damnatum sed consulatus illud resti
tuere contendunt Sed respondeat
epicurus si providencia nulla est
quo tam ordinate situs est mundus
Nulla inquit facta sunt alia qua
fieri debuerunt conuenit quod homo
totus absorptus deliciarum immun
dicitiis quid arguat in divinis
Item si nulla est providencia quo
tam provident animalium sunt or
dinata corpora ut singula quoque me
bra mirabili ratione disposita sua con
sequerentur officia Nichil inquit in
procreandis animalibus providenter eo
molita est Nam neque oculi ad vi
dendum facti sunt neque aures ad au
diendum neque lingua ad loquendum
neque pedes ad ambulandum quia
prius hec nata sunt quam esset
qui loqui videre audire ambu
lare posset unde non hec ad usum
nata sunt sed usus ex illis natus
est Si non est providencia quero
unde cuncta nascuntur quod sunt omnia
que geruntur Sunt inquit semina que
inane volitantia quibus inter
se temere conglobatis universa gig
nuntur atque concrescunt Cur igitur illa
non cernimus quia sensus quia nec co
lorem inquit habent nec calorem nec
odorem nec saporem nec humorem
et sunt tam parva corpuscula ut
sint indivisibilia Sed miror primum
ubi sunt aut quo sunt illa corpu
scula nos vidit nullus preter leu
cipum unum dumtaxat a quo
democritus eruditus epycurum
hereditate stulticie delinquit Sed
huius Aristotelis doctrina videbitur
Sed hec unum adiicere libet Si ar-

chipincta quisqua ut lattoni-
dux Satellites suos ad trassiendu
amp · cohorte quo alio sermone
vtat qua ut eade dicat que
epycuri sma psitet. Nichil deu
curare / no ira tangi / infernorum
penas no esse metuendas / qr aie
p9 morte occidant / nec ulli oio
sint inferi / voluptate esse ma
ximu bonu / nam esse huana soci
etate sibi qm ecce consule / nemie
esse qui alterum diligat nisi sui
causa / morte no esse metuende
forti viro / nec ullu dolore qui-
ecia si torqueat · si vtat nichil
curare se dicat · quis has inep-
tias ymo insanias dixit esse suas
sapientis viri Que pur latro-
nibus aptissime comodari Non
est mire vndictus deus tot modo
congregari fricuola ut decipiat
multitudo impita sed dei pcepta
quia simplicia et vera sut ontu
valeat in aiabs hom p quotidi-
ana exigencia se ondut / audit
ea vir iracundus / medicus effre
natus et vbis paucissimis velud
ouis mansuetissima sit placatus.
da libidinosu ad ulteriu ganeorum
reddet eu vbu dine sapie con
tinetem redit cupidu libalem fu
ribundu · clemetem simplicem sa-
pietem · delicatu virilem pcorem
notoriu · innocetem et du cor et
auris sapiam sitit infusa dei sapia
stulticiam delitiam ipiem expellit
Ad qd agendu no mcede no libris
no lugubracoib opus erit hoc
lumie qd se ingerit oculis fidei
simplit purgat. Hec phia no
prat que cu plurimorum etiates
co'sueuit no excidit vicia sed oc
cultat Ex pp hoc nullius est auc-
toritatis a' ponderis qd tm in
vbis co'sistit huanis Specificacio
erroris phorum in maiori sciencis et
primo in phicis Sequitur

Nunc aut breuit phorum ali
quos specificemus errores
ita maiori scias speciales Ois
em doctrina phica qua plurim est
erronea qm est acephala Nam

et si sine mebris quibusdam vi-
uat tu sine capite no est vita
Eorum igit qui deu no nouert qui
est caput ois xtutis atq doct-
ne sapia et xtus fuit sine ca
pite / qr qui no cognoscit / licet
videat cecus est / licet audiat
surdus est / licet loquat mutus
est Cu vero conditor deus ab
eo cognoscet / tuc loquet tuc
videbit tuc audiat / tuc em hre
caput incipit / in quo omis sen
sus collocati sut / hoc est lingu
wa aures et oculi Ille em vi-
det qui vitate in qua deus est
vitas est oculis cordis aspexe
rit Audit qui diuinas voces
et pcepta vitalia pectori suo
affligit Is loquit qui celestia
asserens maiestate dei singula
riter profitet aquo quanto re
motiores fuert phi tanto vici-
niores vitiis et errori Ipi phi
errauerunt et vo se mutuo gla
diis ppiis pimt et quitut quibus
imorari supfluu et de errore pri
cipis eorum s' arislis qd est disse
rendu · Errauit Aristotiles circa
deu circa angelos circa celu circa mudu
Aristotiles circa deu errat qui dei p
uidenciam ad inferiora no posuit
vn btus Ambrosius in libro pº de
officiis ait / refellam eorum assercoem
qui deu putat curam mudi nequaquam
hre voluit Aristoteles asserit vsq ad
luna eius descende puidenciam
et quis opator negligit sui opis
cura / quis deserat et destituat [marginal: d'stituat]
qr ipe condendum putauit Si in
iuria est regere / nonne maior
est fecisse / cu aliquid no fecisse nulla
iusticia sit / no curare qr fecerit
suma inclemencia est Et infra
de Aristotilis opinione quid lo
quat qui putat deu sub finibus
esse contemptu / et pscripto regni
mo degere ut poetae loquuntur
fabule qui mudu ferut in tres
ptes esse diuisu / ut alii celud alii
mare alii inferna coherceda
impio sorte obuenerit cosq caue
ne vsurpata alienas pau sollicite

in se bellu ex citet Similr igitr
asserit q terraz cura no heat Et
lactacius ait in pmo libro de fla
religione Aristles qūuis ipe diffi
dat ac repugnātia sibi et dicat
et sentiat in summu tn vna metoz
mudo pesse testat. Hi lactacius
In summu forte dt q dei pudētiaz
esse ponit in celis Erravit etiam
Aristles ita angelm et angelicu num
pt eum ix esse intelleas pp noue
motq ix celoz mobiliu / vbi est
ergo nus militu eiq et illa milia
miliu ministrātu et assistentiu si
nm angeloz uelit hac paucitate
contentu Errat et aristles cu celu
q p intelligētia ponit viuu et aia
tu Sed si distinguamq viue for
liter et effectiue formalr qn ex
vnione forme sbalis imunis aīe
et vnione eiq cu corpe sibi cofer
mi fluit vita no sut celi cor vi
ua Effectiue qn pactu aliemq ut
motu excitat forma latens et
appz actus vite Sic aliquo dicen
tur celi viue Sz de hoc gnt ce
los etia aiatos inter heses Ori
genis recitat btq Ieronimq et
in lio de statu aie hoc reprobat
Claudianq Errat et Aristles cu
mdu que posuit etnu lege vni
phicoz Si forte recitus ad pri
na ne ut dicas nec incepisse
mudu neqz destitutu esse sed p
creatoz incepit et desinet scdm
bnplacitu cause pme Caueas
ne sis cotrarius scis qui meliq
intellexerut scpta Aristotilis et
plura qua tu viderut de ipius
scptis In processu ut dicit Dgr
hugo super Eccliastez q phi ge
tiu de seculoz reuolune et rez
omq recursu in idipm mira de
mentia tpm etnitate astruere
conati sunt Dixerut quippe rez
mutabiliu seriem ab etno codez
ordine quo nuc cernit cucurrisse
et sine fine lege eade mudo
in sua vniusitate nec pium nec fine
hnte psecula queda sibi succeden
cursura scdm aut in xv milib
constare q magnu anu appelant
quo expleto omib syderib ad
locu suu / vn pila queqz ab inicio
scli progressa fuerat reuocatis
cursus qz in exordiu alterius
scli simili rone / ac mo motu in
choantib / subiectaqz nun simili
eadem rone mouētib cursus ead
prorsus oia que in sclis pceden
tib orne pcessisset / eadez inthil
cius orne eadem eentia eadem
forma eisdem omo et locis et
tpibus iterato consurgere / cursuqz
suu ac fatu scle pori atqz idem
parge Eandemqz lege pati fortu
naqz subire / ita ut eosdem hoies
nasci / iterū eosdem filios gigne
eadem fortua viue eadez forte
mori otingat / eūd rez euetu
eandem prorsus qualitate / eud
qz statu / et pau sum om que p
cerit a prius scli tenuisset tpa
talem aut rez om reuolutom
atqz iteratoz in idipm sp fuisse sp
qz futura esse sine fine / ut q
admodu recursu vnius syderis
p singlos anos ad pstinu statu
renouat oia / ita ut recursu om
syderu totiusqz ne adoetu suu p
pmla scla et magnos anos / ad p
ma coditom repent vniusa hic
vo error qnto sit facile arguet
vo manifa Na tpa etna esse no
posse in hoc euidentme approbatur
q ome tpus initiu huit / aliq no
fuit anqz ome tpus pteritu / aliq
pns fuit / ac ac tpe qd aliq pns fu
it anqm pns esset no du fuit
Aliogn si semper pns fuit no iaz
tpus fuit sed etnitas Si ergo oe
tpe pteritu aliq no fuit / fuit qn
nm tpe fuit Itaqz tpa etna esse
no potuerut / sed erat ante tpa
etnitas sine tpe qua tpa quide
nec auxerut cu inceperut / nec
cu finient cosumet Liquet ergo
stultam esse assertom eoz qui scloz
etnitatez pdicauert et mutabi
litatis pncipiu sine pncio fuisse testati st

Error phoz in mathematicis

Error phoz in mathema et
maxie in Astronomia pz dnt
cum quedā discurrentiu syderum

complexioz ut dicit Basilius / cu
ad illas stellas q in zodiaco mo
uet^r circulo si tale sibi gra sce
ma coierit ciam genesim solere
pficere / rursusq si alter hitus
illarz fuit contria decreta gpo^t
ex influencia em lunariu posuerit
in hominibus causari diu^sitate morz
qp si intelligant ratio et suffici
enter sut reprobandi / si dispositie
et gur sut tollerandi / virtus ei
corpm sup celestiu opat ad cor
pm mixtione et gmixtione et aia g
iuncta corpi gxiom corporz imitat
Cu em ex influen corporz supcele
stiu cooperatu sit ut in forte esset
gxio colerita dispositu est ut aia
fortis esset iracunda ex illa influen
ut pote gxioz corpis exilla vnio
ne consecuta sed no est hoc nccm
cu videamq i multis oppo^tu et ita
paciue opat virtus stellarz ad qua
litate morz Tria em ibi non da
sunt virtus ne supioris et hoc opa
tur ad morz malicias sic dctm est
nrar^r et acremotis / virtus ees ne in
feioris opat^r ibi ut est ipa gp^o
et hoc dispone opat^r et magis de
propinquo tciu est volutatis de stis
et hoc formar^r ad maliciam opatur
Vn credimq iudicia astrorz frequen
ter et fcialr^r falli pmo pp celeritez
motq celi Vn Basilius reptores
genesiatc comib diutinitate tpis
expti qp eos desterna^b multa dif
fugiant in angustiu pemitq tpis
redige mesuram ut etia minu
tissimo intuallo Sic aplus dicit
in momento et ipucto magn sit me
genesim / genesimeq distan^ts as
serentes / qp ille natq est in hoc
pucto / rex erit gencium pnceps
q phorz / maxiam q pom multas
q diuicias potiturq Cu aut q
illo momento creatq est medicu
et vagu fore quottidianamq vitto
causa diuisorz ianuas hitura Sic
naq circulu qui signifer applat
in duodecim partiby diuidut / qm
sol p triginta dies egredit xii locu
fere eius que aplanes i inerra^t
vocitat^r et rursus vnuqdq mebz

pau trenaz p spacia duodena
reducunt / quorz sin^las iterz por
ciones in alia lx distribuut / earzq
lx sexagies porciones enumere
tunt huiq g^o nascentiu genesim
disponentes videamq si posset
hanc subtilitez sub tpis dimesion
snare / mox em quo infans pro
cesserit ex utero speculari nccre
est obstetrice que dicat an puer
sit an puella qd natu est et ex
pectat vagitu / quo capiat paruuli
uiuentis iudiciu qnta uis dum
hec agut sexagies dicas monta
transisse Itaq manifesta editq
puer mathe^co qnta dicimq elap
sa puncta esse du rursa reddur / q
et si contigerit extra fores cubi
culi eu stare qui nascentis hom col
ligit / oportz visitare laticulu ut
diligenter et sine ulla intmissi
one calculari possit eius horas
siue diurni fuerit siue nocturni
Intorz igitur sexagesiorz nuis
eo ipo tpe periisse putabit Noce
em est ut inueniat stella que no
solu in quota pte xii spacii sed
etia in quoto pucto duodecies di
uise porcionib assistit ut pocius in
quoto momento sexagesiorz repi
in quibq diximq decretorz partez
fuisse diuisam aut ut omo vitas
inquirit in quoto eorz sexage
simorz ostento que pmis sunt
sexagesimis repata Vn ista sit
enucleata et incoprehensiblem
tpis inuencoz in sin^lis quibusq
planetis fieri nccm esse cofirmat
ut agnoscat^r quale hitu gessit
ad virtus erraticas stellas / ut qle
inter se scema tenuerint cu nas
ceret^r infantulq Na si hora sollici
te no fuit custodita contigerit q
ut modicu quid de illa subtilissi
ma racionatone mutari prorsq
obseruaco tota gfundet^r Vn inde
derificat^r Ez dt Ambo cu impo^le
sit tam subtilis tpis minicias
gprehende et exig muta^o inue
niat vniustatis errore totu ne
gociu plenu est vanitat / Sedo
errat qui extendut se ad ea q 2

no est eorum scire / tpa s et mom
ta que pater posuit in sua pta
3 te ¶ Tertio quia p industriam huma
na no pot sciri omnis effectus stel
larum / qui requirit ad constel
latorum nem sm se / nem scitorum quit
tones eorum nem sm aspectus / ne
qz sm qz in diuersis coplexioibz
4 diuersum faciat impressionem ¶ Quar
to quia no sumus in puo aere ut
possimus lumen stellarum nouere / situ
cursu varium discursu / intualla
et quo p radios solis qda pserua
fuit anomala et huoi / quibz et
omibz potitis et cognitis trasm
stratus hom et mutat tpa sum
beneplacitu creatoris Nam et de
et cumus imperant astris no est du
bium qn astra sequant creatoris
imperium / Imperant etia eis aie de
uote cu eorum cursus legat secretum
impeditus scorum orone Ad clamo
rem em samuelis date sut pluuie
protelata est dies sub iosue imp
perium helie tribus annis et sex me
sibz no fluxerut pluuie / Iobum
ptolomei astrologus inqt optis
multu malu phibere poterit /
q si stellas venturum e cu nim p
sciuit vbi cometator habi sit di
cat / Si de tpatis esset bn tuis
Natiuitate sciremus tunc si aliq
infirmitate ex marte na vide
mus sibi venturum xtemus eius cople
xiom ad frigiditatem et oppositam
qualitate / ut infirmitas adue
niens vertet ea in tpantia Sic
operandu est in ceteris planetis
et aliqs stimeut qz ex eorum na
ventura sit maxime anteq egri
tudo superuenit ut firmata fuit
put decem pncipiis obstare et
ceruienti occurrere morbo Aut de
hoc satis tentam ad ppositu Her
mes etia ait Vna custodia
hom est pietas / piu em hoiem
nec demon malus nec fatu tenet
Vn alio loco omis quid sit eusebia
ait huis pbis deus liberat piu
ab omi malo qz est em vnu et
solu in homibz bonu est pietas
et Asclepius auditor eius ead

sinaz latius explicauit in illo s
mone pfito que scripsit ad regem
vt qz em demones esse fu mat qse
micos et vexatores hom qs ideo
Termegistus ut alis Tgemistus
anglos malignos vocat quia no
ignorat eos excelestibz depuatos
terrenos ee cepisse eorum insist in
venta sunt Astrologa et Aruspi
cia et auguria et tpa que dix
oracula et ars magica et qz
pterea malorum extent homines
ut pala ut occulte q oia pse
cta sut ut Sibilla erithea te
statur quia errores oia hec sunt
que stulti homines scrutatur corde
demidens cu astrologiis et quo
fuit requirend est infra mitta
tu Astrono in certa huius opis
pte Cu igi sm omia inferiora in
di huius elemeta phantum sims
extitit scire stellarum cursus et
earum effectus et euetus eorum qntu
ad humanu genus / videns qz ad
plenu no potant ista cognoscere
industria / Demonu finxerit yma
gines cusa ab eis querentes et
honorantes eas quai ad eas potes
dei descendisset ab astris et vim
effice ozyma et illa potate etc.
daba responsa ademone no vin
to sed inhitante et genus hu
manu in demones incidit / et de
mones adorauit Sz benignus ds
copatiens hoi creature sue Vbu
qd ab etno ye humane carni
et aie conali vnit et se sapiaz
ymagini sue vnita ab homibz
adorari voluit Sapientes et
pphas ad liberato diaz suo spu
inspirauit no adeuetus rez cuo
sius cognoscendos / sed ad coua
les spus instruendos no gtepla
tes in astris celibz sed incetus
combz vim quia no oia cognosce
bant in plenie sed scdm gradus
suos differentes illuiati sut pphe
voluit dei filius p seipm sua cre
aturam plenius erudire / et eidem
codescendens descende / et Vbu
ad aiarum ymago ad ymaginacoz
ro ad ron splendor ad splendore

ydea ad ydolu· nalis filius ad ad
optimu deus ad nam hu̅anam
descendit Et ex eo tamen ex
xtute et sapia gens hu̅anu no
fallace sit ex demone sed verum
responsionem de oibus que ad cultu
dei ptinet et ad reductoz huae
ne in suu originale pncipium hinc
hoc est xpianoz Astrolabiu xpe
sz p que in plenitudine vitas nobis
elucescit sub diuisis articulis fidei
sic fit in Astrolabio ad discretoz xii
horaz sub cuius regula diffusio
solariu radioz **Error phoz in**

metaphisicis

Error phoz
in methaphisicis pz spar in
posicone plonis qui posuit
in mente diuina ydeas tn ab ipa
separatos ponebat etia aias redire
post multa secla ad cpares stellas
negabat et resurrectoz corpor
solu̅s ex eleiz squalibus ar' po
suit etc nulla· vitatem esse in cre
aturis sed tm similitudiez vitatis
vn nec vera tram nec verz igne
posuit esse i mudo sbili Sic legitur
in Thimeo Kristom aut aiaz et
vs corpm satis inpbat· b· Aug
con plonicos in vltimo libro de ci
uitate Quare de ydeis et vitate
creaturaz mre est paucula pba
re tu em plo scdm· q ait btus·
Augus in libro Confessionu in libris
suis pparte ponit Johis euam Ret
tificari potuit de ydeis suis per
illud q in pnco erat xbu q in greco
signacius dr enarche enologos
logos em multa significat· Nam
xbu est et ro· et supputaco· i· nus
et ea· vniuersaliasz p qua sut sin la
que subsistut que oia in dei filio
intelligimus ab etno / xbu em dr
quia p ipm deus pr dr oia fecisse
Sic ergo xbu intellectus mei q
pmitus in secreto rona concipit et
pure intelligit penes se retinet
et quibusdam signis sbilibus extius p
fert ut in apice mentis cogo firma
pmaneat / et dem p signa sbilia
in aliez notitia veniat Sic rones
pmordiales om rez mete dei
in qua ab etno fuerut no reliquerut

et in effectibus suis velud in quosdam luco
cognitos nobis loquetes se nobis
aperuit ex quibus facta sut / oia q a
pncipio mudi vsqz ad fine sclie no de
sistut dr eaaz xbu q est filius
dei / ro quia ipe e om visibiliu
et invisibiliu pncipale exemplar
q grete ydea dr forma· s· ut spes
vn sic in rone seminali e tota xtus
ad oia que pducut in illo gne
ut in illa spe / ita in illa rone etna
erat / oia ab etno que erat pdu
cenda in tpe ut so· lio se· De· ad
littim et ideo sic ro separata no est
ita nec ydee separate fuit dr etc
xbu qd est filius dei supputacio ut
nus pbens omnibus rebus nios s
quos in esse exeant· hz em pp sim
plicitate· dina oia in mete dina
vm sint sic in monade omis nui
sut· tn 2m q res exeunt a pn hnt
inesse diuisitatez sic ex monade p
cedut omis nui· in infinita pro
gressiones / vn in vnitate no man
tur nui nec separati sut ab vnitate
Sic nec ydee a dina mete Rz at
vitate no dixit plo ee in creaturis
sed silitudinez vitatis Ita alienum est au
tate q pauca indiget inpbacie
quia nec ipe verus plo fuisset / si
vitas sbiliu in sbili mudo no esset
Si aut sic sut vitas et vin vr hua
nitus veritas est verus ho est q
videmus esse i mudo sbiliu spez Ita
si terra sbilis va tra no esset nichil
esset nisi forte si ipm no est tra
sed tren et tuc atnqa separent
a subiectis suis / cu tm nom sor
tiat sube et terru qualit vn 2
ponebat nl pdicari de corporibus
q sut apud nos s· cenciaz et vita
tem sed scdm silitudiez Nos aut
dicimus vera tra esse apud nos
Sola vero silitudiez esse apud cre
atore eo mo quo exemplar est
silitudo exti Sic vera domus exta
est que videt oculis foris et edi
ficat ex lignis Silitudo vero et exe
cius est in mete artificis / et i pome
no domus ei q est ex / et no nisi
abusiue ei q est intra Nec exe
ipe dr vitas exli vitas em non

est nisi essentia rei in illo enim dr
vitas rei in quo est res et cui in
po. non rei pn / et p. sic appa
ret in homine et maius pictura
ut similitudine q no dr homo n equi te /
que nec mundus archetipus vitas
ut essentia dr rerum particularium / nisi
quis ymagine ad cuius siliter res
facte sunt dicere velit esse eenciam rerum
quod tamen mundum archetipum nos plo
difficilis e questio Nos autem mundum
archetipum pre et exemplare om
q facta sunt adeo ut fient ut fieri
possint / intelligimus sapientiam et dei
filium a patre eternaliter genitum qui dr
ars omnipotentis dei plena racionum vi
uencium / quas plo dixit ydeas / q
in deo sunt unum pp quod dr dei sapia
multiformis et totus intellectiua
cui perfecta fuit perfectione completa glorie
s efficiet quodammodo mundus intelligi
bilis per unionem cum eo gloriose dei for
miter sed ne detur in doctoribus er
randi ma sic dicimus apud eum
esse rerum similitudines quam eciam veritates.
In deo enim sunt res sicut in causa cog
nitiua et operatiua et verius quam in se
ipsis Sunt enim Aristotile ponat si
lus intelligencias in impos quia
ex ponit intellias pp ex motus
orbium / posuit enim celis in esse
animas animas mouentes eos In anima
bus illis amata intelligentia abstra
cta . s substancias intelligentes et perfectissimas
intuentes iugiter perfectiones earum
et querentes vehementissimo amore
assimilari eisdem / et huius perfectione
assimilare eis celos suos perfectionis
vero hanc dixit Completam actu
alitatem in eis per qua nichil habet
in potencia / sed totum quod ad eam perfectionem
pertinet sp habent prout erat eis
possibile / qualis mito videri poterit
status gloriae animarum nostrarum / tum totum dat
quod ad gloriam earum pertinet / in actu
perpetualiter obtinebunt Nichil no
uum in futuro sperantes aut desi
derantes / hoc in causa ponunt con
tinua revolutione moueri celos
ab animabus suis / et hoc est quod sicut
posuit perfectiones quasdam esse par
tibus celorum quemadmodum loca sua

naturalia corporibus naturaliter mobilibus / quia
igitur celorum pars non potest habere simul
omnes situs / huius vero quia non potest
omnes situs sit esse super hac partem
terre est aut unicuique illarum possibi
tas ad unamquamque sitim et conuertit
unamquamque cuiusque cetera hanc possibilitatem unicuique
parti celi sui ea velocitate qua
potest / et eo modo quo potest hanc pos
sibilitatem ad actum supplens per suc
cessionem et perficiens possibilitatem huius
actum post actum quia actus huius po
tentiam sit omnes esse non potest Nulla
enim pars celi potest esse sit super omnes
partes terre pone directa Et pp hoc
acquirit huius suppo per successione
et renouatorem Qui Aristotilis intel
lexit sic satis mirabiliter de talibus
loquitur Nulla enim utilitas esse videtur
partibus celi ex huius situs acquisicione
vnde supernaturale acquireret eis s
ditas quam primo / quia potencia reduci
ad actum / hoc nichil est / quia per
huius actum destruitur / alius actus
non magis bonus quia acquirendo
hunc situm perdidit alium / non magis bonum
pp sicut quidam aut s anime celorum
faciunt huius revoluciones continue sunt
sicut sicut azimi admota revoluerentur
positi nisi quam maiori utilitati fuerint
azimi qua huiusmodi anime maxime cum
esset melius celos quiescere / quod
sit moueri nisi forte motus huiusmodi
esset pp influenciones lucis aut calor
huic mundo inferiori / quod tamen ipsi ne
gant / quia si pp hoc mouentur
celi res viliores essent cause rerum
nobiliorum et nobiliora seruientes
vilioribus quod tamen non est / cum homines
qui pastores sunt seruiant ouibus
si dicant pastores non seruiant ouibus
sed dominis suis in custodia ouium
Quod necesse habent dicere animas celorum seruir
e creatori Vnde Avicenna dicit moto
rum celorum esse obediencie dei altissimi sed
non est pp hoc necesse ponere animas in
celis cum sine animabus / eciam in quo
cumque genere motus celi creatori suo
necesse habeant obedire Imponit eciam
Aristoteli errorem in numero intelligenciarum
quia unicam ut dicit primo posuit
intelligenciam et illa posuit causam

sede et sb'az ctie etc. de in teps. d donec impleat' nus eaz in denario et vltiaz dut mte^tu agentez q est sol. intelligibilis aiaz mtaz et lux intellectus mi faciens relucere in effetu fors intelli^les in eos quas pot po esse Aristotilis apud intellectu et sic sol colores qui sunt po in corporib; coloratis edu^t in actu sue lucis supfusione Sl'r formas intelli^les educit de po in actu Que aut causa fuit ut no nisi vna solam deus educet cu^g pulcritudo ex mltitudie intuentiu / no minuit sic nec lumen solis Cz no sint multe create sic no fuit ex pte creatoris / nec ex defectu zotutis nec ex invidia / nec ex loci angustia que cape no posset tantaz mltitudinez / nec ex pte ipaz intelli^az aut ppter ipaz contrarietate int se Sut em cocordes et amice no sut bone q^o mtas ul la repugnatia aut q̄rietas aut pp supfluitate quia si mille milia essent nulla supflueret q pz ex opatonib; eaz inte^re diligere diligere gaudere laudare / q bñficiat opantes et glorificat creatorem Cz tn maxime vi monsse Aristo^lez et sequates eius hoc fuit sz q no pnt esse plures sube abstante aim et appen^tis m spoliate eiusd ordinis p oia siles et equales q error est hoc e em dice omnes aias vna esse p9 qm fuerit sepate a corporib; et tn du sut in corporib; differre eas et esse plures q sit impiat Que accidut no faciut ad nec ea que foris sunt sed corpa no sunt de suba aiaz suaz ergo no faciut eas a^d et a^d Sitr nec accidentia et vicia et zotutes sue et icsredatie et passiones gaudiu et tristicia et huioi Si g^o vere sunt aliud et a^d aia sortis et plonis du sunt in corpib; / erut vere aliud et aliud ex corpa / Imponut etia eis in vniu q dixit vltiaz intelli^az sine decima esse intelli^az / ee intelli^az agetez et vez solez intelli^les aiaz mraz / et lucem intellectu mi facietez relucere in effetu fors intelli^les in eos quas Aristo^les ponit po ee apud ipm et easdem educit ad po in actu / sic sol colores irradiacoe sua / qui sut po in corporib; colorat^s / De hac tn intelli^a agete qua imponut Aristotili de iradiacone solis no est sile quia no est ncce ad hiberi fors visibiles que sut in actu ad h^c ut lux solis eas relucere faciat No em sut in sole forme visi^les Imponut^r etia eidem posuisse vnita intelli^az agete et no plures Sed cu ipa aiaz creet et corpus fabricet ncce est ipam esse vbiqz in mudo creno / cu ples ee eidem siles q cu ea opent^r similr et sic in india et in alijs ptibus mudi Sed cu posuerut hic vnita quia ab vno et eodez vnu et idem / quo poterit ab illa vna pcedere tanta mltitudo ayultitudo etia dusitaz sibi cu no posset mltitudo sibi sili Vn ponit Anicenis differre quaz intelligentiaz ab alia in spe / hec aut suffitiant ad tractatu psentem / quia disputacionez exigut ampliore / de quib; in qrta parte v' agit^r de intellectu agente requirat^r Error philozophoz in ethicis

Error phoz in ethicis pz no ncce est oia creuire ez vnu eligamus ac potissimium s summu boni in quo zosatur cardo totius sapie moral sue Epicurus summu boni in voluptate ai esse d^t Aristip9 in volup^te cor^is Dinomatus in summo bono honestate cu voluptate cuiugit Diodorus in puatone doloris illud pot et alii ale ut patebit In tanta irez dusitate qua sequi debeamus sive est difficile Omiss aut litigatorib; furios et ptinatib; ad vim iudice et datore sapie veniamus / p qm digi possumus in viam vitaz et de tiruersis istoz possumus ferre snam Rossellan9

igit² opiniones eorum ut pateat
neminem illorum fuisse sapientem Cum g°
de officio hominis agit summu bonu
suu aialis in eo nrē est ponit qz
cu ceteris aialib; que esse no possit
Ez sic feris dentes armetis cor-
nua / volucrib; penne sunt ppa Sic
hominis ad ppium esse debet ne rez
sue conditionis amittat Quod at
viuendi aut gēdi causa oib; est
datu / nale est vnicuiqz bonu ho-
mi sed no summu n gnu ppu fuerit
Sapiens ergo no fuit / qui summa
bonu in aia voluptate posuit qz
et securitas et gaudiu et sīia put
2 cib; esse quia Secunda est opinio Aris-
tipi qui summu boni pones cor^lis
voluptate no reputat hoiez nisi
ventri et veneri suientez ut no
differat int eu et pecudem Si
tm auferas ab eo smone qz si
dederis alti ut aliud summu bonu
esse ponet n qz competit cor^lis
voluptati qz ut obtineat / nec
labore nec vulnera nec morte
alia qua recusant No igit² discē-
da est abistis sapia quos abe-
stiis differre facit sola lingua
3 no ronis sma Tertia est opinio
que ponit summu boni in puacō-
ne doloris esse / sed hoc ridiculu
e eo summu bonu ponere qd me-
dicus pt dare Dolendu est etia
ut sic iocundius / postea no dolore
ymo misimus est qui micḣ dolu-
it quia bono caret eius / quia
nos felicissimu putabamus qz ma-
lo caruit Ab hac sma no longe
fuit ille phus Ieronimus / qui oio
nichil dolere summu boni est co-
fessus Sz quis pt e hoc bonu
ptare qd nob ut eueniat ut aud
possimus quia optare Summu aut
boni n^m facit btm n sp in eius
4 fuit ptate Quarta est opinio
q ponit summu bonu esse in volup-
tate cu honestate Sed qui vo-
luptati deditus est honestate
caret nrē est Horum etia bō-
ut sint incolu^s valitudo et hmoi
ita nris data sunt et ntia-
brutis no est medicina qz hz hna

na Quinta est opinio p ypa^xii 5
qui in bonis aie et cor^lis et fortune
ponit summu bonu Sz hec hoi et
brutis sunt quia / quia sic opes
homi sunt ntia p uita tueda Sic
brutis opus pabulis atqz pda 6
Sexta est zenonis qui summu boni
ponit in eo qz est viuere cosenta-
nee cu n / viuēs ig sic pecora
Sed quid docoz / ut viuaz s̄ nam
cu eandez nouerim in deterius
esse prona et quibusdam blandi-
mentis leuioribus precipita in culpa
Septima opinio po^t summu boni 7
in scia / Sz hoc nrē no est cu sit
scia altius reig no ppe se appeteda
Artes enim io discunt ut exceant^r
exercent^r g° vel ad vite suffra-
gacom ut ad glam ut ad volupts
Nec etia voluptas vite subsidia
at gla sunt homi ppa cu ad hoc
bruta videamus alicida Nam in equis
dephendimus appetitu glē cu victo-
res exultant victi dolent Vir-
gilius Tantus amor laudis tate
victoria cure Incipient ecc / Ob bti
vidi qui arte aliqua sciret ymo
et qui malorz sciam hrent et ta-
btus qui venena tpare didicerit /
qm etia qui medici sp · si ad cau-
sas rez naliu scia referrit^r / quid
michi ad btitudiez si vero vn nilus
oriat^r Octaua Stoycorz e quorz 8
ponencu summu bonu sequi virtu-
tem / h in parte queuit / cu noua
que est Arist^l qui summu bonu
ut ait lactancius in honestate et
virtute collocat^r Non est aut virtus
summu bonu sed ca est quadamo
summi boni quia ad illud si virtute
no pt puenire Quero ergo vtz
ad illud p ueniri pt cu difficul-
tate ut sine / si facilr summu bonu
no est bonorz / In sic na in arduo
est sita Quod insup nos quotti-
die laborando conficimi cruciatu
si id qd quum9 sic hoc² in pmptu
Si aut cu difficultate ad id p-
uenimus Alta virtute op9 est ut p-
ueniamus ad ea virtute que su-
mu dr Sz hoc absurdu est ut
virtus p se ipam p veniat ad seipaz

Et eut quo sumu dr bonu id p qd
ad qd pueniť No est ergo sum
num bonu qd indiget ut pueniat
adaliquid adbonu In hoc aut
Aristotilis ab eis no longe recef
sit quia sumu bonu vtute cu
honestate putauit Sz quid hoc
Non em pt esse ulla vtus in ho
nesta nisi forte existimacone
loquebat hua Est et honestas
hoc precuius adaqs ßo xpi rumo
re delatus Oz qd diceť si et
rore et puitate bonu pma esti
macio subsequat Nonne iste ß
vtutis vom pdet iam vtute Q
re attende qr vtg no adiuncto
ex tuisto indige ds que suis vi
rib vita et constet Sic illi
ei bonu ab homie est spands / ut
illm malu et recusands hoc est
ergo vere sapie / sumu bonum
1 cuig hoc dicimg esse ppu Pmo
quia solius homis sit et no altis
2 aialis Scdo ut solius aie sit
3 sumu bonu et no corpis Tercio ut
no possit alicui puenire sine scia
et vtute Dictum aut mir qd
ds phos insipientes fecit et cedos
Anaxogoras cu abeo quereť cuig
rei causa natg esset Rnt celi at
solis g vidi hanc petam voce si
digna pho venant que magis
ß vitate stulta et insipies ap
pat / qui ome offim hois in so
lis ponit oculis ad corg oia re
feres nichil ad hitu mentis No
ne iste si cecus fuisset ß ipm offz
hois amisisß qd est eciaz qr cete
ras ptes corpis destituit munim
bus suis / cu plus sit in auribus
qm in oculis situ cu sapia p solu
pcipiat auditu que no solo as
pectu papit oculoz magnu cre
dis esse vide celu et solem mi
rare pog aio illu cuig opa mi
raris aut Noli plus face ce
na accepta / qua ig qui te vocat
ad epulas libalitez et gratz No g
nascim ut ea q sit sita videazg
sed ut deu qui fecit hec oia ve
nerantes mete cernamg / vn si
quis hom qui ve et sane sapiat

inrroget qre natg sit colendi dim
gm videbit / et opibz id pbabit /
cu em homis ppa sit ro romis aut
huanitas sit ppa / que mt est ad
qm iustia / nec iustia ad q pietas
nec pietas ad qua di puitis ag
nico Sumu g bonu hois sola
est pietas atqz religio / vn et so
li hoi datu est intellige dina vn
vera est illa Ciceronis sna Ex
tot inquit gnibz nllm e al pter
hoiez / qr heat noticiaz aliq dei
ipis qz in homibz nª gens est /
neqz mansueta neqz tam fera / q
no eig noticia heat / eciā si igno
ret quale hri deu deceat Ex q°
pz qr ie deu agnoscit / qui recte
cosiderat vn cecus sit Cu em naz
hois deus hac esse voluit ut duaz
verz religionis at sapie cupida
sit / io hoies fallunt quia ut reli
gione suscepint omissa sapia et
omissa religione Sapie insudat
cu alterz sine alto nullatenq ha
beat Cadut ig hoies ad religio
nes multicem flas atqz fallaces
quia sapiaz reliqrut p qua decul
cu dino instrui potuerut Studet
eciā sapie sed quia religioz dei
omittut / io fle que eos ad veri
staz potuit erudire / vn miracl
est qr nllg phoz extitit qui se
dem at domiciliu sumi boni in
venit potuit em sic querere sum
boni / qr nate esset hoibz esse ppo
situ / est ne hic voluptas corpo
ris que appetur a cuctis Sz esto
hoc que est nob et beluis et ho
nestate no hz / et sacietate no af
ficit et nimia nocet et minuit
pcessu etatis / et no ctingit mltis
pa qui opes no hnt ut in plu
bz volupte caret / no est igi sum
boni voluptas / ß nec diuiciaz
pluralitas Nam paucoribz adue
nit et plerzqz cau et inhentibz sepe et
no inicq stele diuicie ctingut Sz
nec regnu qr cuncti homines non
put regnare / sed vniusqs nate e
sumi boni capaces esse De talibz
ig argut poterat sum boni in
vestigare; Qz sine inciencia sapia

nulli ad sapiam ptinge potuert

Hinc quod omissis brevit est tenendum
quod sine sapia increata nulli
ad sapiam potuert ptinge. Ad
quod videndum consideremus phorum
suppbia, suppbie mediana, medicine
efficaciam et suphot quorundam ipsorum
sciam. Suppbia phorum iam in par
te patuit. Ambulabat enim i circui
tu creature non invenientes in quo
possent quiescere sed quo per intellige
tia appinquerunt, inde per suppbiam
recesserunt, qui cognoscentes deum
non sicut deum glorificaverunt, aut gratias
egerunt, sed evanuerunt in vanita
tibus suis et obscuratum est insipiens
cor eorum dicentes se esse sapientes
stulti facti sunt. Quos si sapientes fu
isse diximus quid aliud restat nisi
quod eos in pena collocemus. Sic suppbi
am et concupia sapie deducit ad
regnum quo si homines sine xpo pue
niunt vel inquiunt gratis mortuum
esse xpm. Nonne xpus gratis mortu
us est, si per legem iusticia. Nonne et
xpus gratis incarnatus et passus
si sine fide xpi pateant regna
celestia. De medicina vero phorum sic
patet sicut dicit aplus. Semper discentes
et numquam ad veritatis noticiam venientes
multa scire potuerunt sicut sapientes
facti sunt adeo inspirati, ut ab an
gelis adiuti, ut a scripturis inducti
sed fidei spectaculum non habentes et non
in via sed per devium amblantes non
potuerunt penitus non errare. Sa
natur enim oculus mentis per fidem ut
purgatior eius acies lympidius
videat veritatem, et sic facies in
flata claudit oculos corporis.
Sic suppbia visum cordis. Non habebat
ille terre doctrina pietatis lacrimas
compunctionis humilitate confessionis
necessitate satisfactionis per salm.
civitate celeste poculum preciosum
carita spus sancti. Sic enim ait magr
hugo. Invenerunt mundo sciam
inflativa aqua voltus intumuit
et priorem sciam que ex creaturis habet
via sibi fecit et scalam per quam ad
dei sapiam ascenderet. Sed corruit
quia presumpsit. Nam credens homo

carnalis habere sanos oculos et de
falsa sanitate presumens et vana curio
sitate progrediens defecit in
se dum ascendit supra se. Nam reu
berratus a veritatis lumine caligans
oculos infirmitate et deficiens vani
tate redditus solus redijt in seipsum
et successit felicitas cum debuerat con
summari veritas, et immediacia sig
mentorum asumpserunt creaturarum spes
visibiles, tamquam simulachra divinorum
sed erant similitudo peregrina ut in ea
cognoscerent divinam maiestatem, et
tenebrosa ut non ingereret oculis
sanitatem, et inefficax ut non pro
ficeret ad salutem. Correctos quidem in
tenebras facti sunt ceci et stulti
ceci ignorancia stulti suppbia et vana
confidencia, donec ille venit qui lutum
ex sputo fecit, et linivit oculos ceci
et lavit et vidit et ait. Qui loquitur te
cum ipse est filius dei. Nam humilitas
salvatoris medicina, sed assumpte
carnis lumen infudit, et sordes cecitatis
exstirpavit, et dei sapiam demonstravit
ut prius cognosceret et doceres audire
qui palpacionum ymaginacionibus
insipientes a mundi sapientibus crebant
et non inveniebant, sed pro veritate um
bre et ymaginationis apprehendebant.
Habebat enim corpus phia aliquod sic sapie
cum tamen esset plena stulticie, non
enim in veriusque stulticia immitteret
in visibilia hominibus ostentaret, que
ergo precepta vite regende dare
poterit, qui sic errabat, qui veri
tatem non cognoscebat, quanto magis
nos facere debemus, qui a deo erudi
ti et illuminati habet precepta vite
dare possumus, unde in terra positi non
in celo quiebant vel in ymo quod in
venitur in summo. Errantes veluti
in mari magno non scientes via
qua ferunt non habentes duces que
secuntur. Sic in alto mari via
navigantibus querit qui non aliquid lumen
celi observet in celestibus cursibus enavi
gant. Unde quisquis iter tenere mitit
vite vere celum non terram debet aspi
cere, non homines sequi sed dominum et
vestigia sapie incarnate, hic est
filius dei vite magister et dux noster

navigii lumine celeste nustrans
et vulnera nr̄e sup(er)bie sanas et
ad sapie portu sine vllo errore
nos p(er)ducens / si eu volumus in
giter intueri h(ec) est medicina de
qua legimus in Thobia Cu(m) tho-
bias iunior de felle piscis illinat
patrem Quia xp(ist)us ex amarine
q(ua)m p(ro) nobis in carne sustinuit et
ex felleo poculo qd eis p(ro)piis
p(ro)p(ri)us p(ro)pinauit Illinat gentium ce-
citates / et humilitate edoctos sustu-
lit ab oculis eius albugine / habebat
enim albugine in oculo p(at)r(ia)us qui
sibi candidus videbat p(er) sapientiam
et iustus Nos aut iam ablato ve-
lamine medicum agnoscimus qui vul-
nera nr̄a curauit facto collirio
de eius sanguine Medicine effica-
cia p(ate)t cu(m) sinthomata ut causa mor-
bi curat / qd p(er) v(er)bu incarnatum
efficit Ibi enim cursus fugit curio-
sitatis / vn(de) et btm Crisantu sic
dixisse legimus Tam diu te edocte
Crisante p(er) librorum tenebras curiosi-
tatis frena laxare / quadiu ad
lucem p(er)tinge valeres veritatis Que-
admodu aut paup ebrius manet
delectat cu(m) se debito teneat / et
paup famelicus licet comedere se
videat in sompno tu famelicus
redditur vigilando Sic aia quotu(m)-
cu(m)q(ue) p(ro) sensus corporales hauserit ex-
terius semp redditur famelica
nisi deo repleatur intus / famel-
lica quide et vlcerosa se p(ro)ciit fo-
ras / et insaciabilis auida scalpi cu(m)
tactu sensualium querit immoderacius / et
diligit creaturas et cu(m) solus no-
me xpi no inveniat quicq(ui)d ei
apposueris no nutrit sed amplius
exinanit Sicut enim in sompnis fami-
licus est cibus vigilancium / nec tn̄
p(re)bet dormientibus alimentu Nam si
finis est in quo quiescit in crea-
turis affectio no finit caloris /
q(uonia)m decedendo et succedendo quia
no sunt omnes sil / pagunt cursum
suu / et tn̄ ibi fixu no habeant e-
uellunt ab eis et cohibent affectu(m)
meum / et q(ue)madmodu bonu t(em)p(or)ale
ingerit amaritudinem q(ua)n(do) iniuste

diligitur Sic creature curiositas
vanitate tui in ea pausat Maledicta
enim terra spinas et tribulos germinat
ut in labore manducet homo ex-
terior panem suu ut videat homo
cecus et frigidus lumen ignis et
caloris no senciat incendium Vnde sic
patet obest simplicibus scire pauca
volite tn̄ regulis no errare Sed
patet p(ro)dest litteratis hominibus multa sci-
re / et in preceptis diuinis oberra-
re / p(ro)pter hoc enim ydiote rapiunt ce-
lum / et litterati quidam decidunt in
infernum / et cu(m) homo curiositate agetur
ad multa libros voluat in(de) latus la-
tus et quiete ventre / et ubi non
inuenit donec resoluetur in p(ro)prium
creatore / inde est q(uod) omnis scia que
de creaturis agit displicere debet
in corde legentium / donec xp(istu)m
inveniat / ut inclusu eliciat ut
in xp(istu)m ordinat et reducat q(uia)
languentis aie delectamentu / et
in creaturis insperet deus ad ama-
ritudinis ut reuertatur affectus spi-
ritualis ad experiencia diuine dulce-
dinis Sic in scripturis alius labo-
rat intentus curiositate ut vani-
tate ut illius no est sanatus ca-
rent qua sciri valeat veritate
Et sic Crisostomus mea est inter egrius et
sanitatem Sit dubius qua inducunt
iste scie vel si alio nomine vocatur
acceptio mea est int(er) flitate et vi-
tate Tunc g(ratia) efficax medicina
fuit qn̄ veritas de terra orta est et
iusticia de celo prospexit / veritas
qua mundus continet / de terra est or-
ta / ut femineis manibus portaret
et carnalibus vberibus lactaret
ut in p(re)sepio poneret Et iusticia
de celo p(ro)spexit / ne sibi ea mor-
tis infirmitas arrogaret / et se ho
a seipso iustificari credens dei su-
e iusticiam recusaret / hec est suffi-
ciens sapia scriptorum vn(de) paulus ni-
chil se scire indicat n(isi) ih(esu)m xp(istu)m
et hunc crucifixum Hec est prima p(ro)p(ositi)o(n)e
confirmate p(re)dicta Dicit aut Sibilla
in Imperiali scriptura In ultima in-
quit etate / humiliabit deus et
humabitur p(ro)les diuina Iungetur humanitati

dinitas / accedit in sexu agnus et
puellari officio educabit deus et
homo. signa pcedent apud appellas
mulier vetustissima puerum concipiet
Boetes orbis mirabilis ducatum pre-
bit ad ortum / hic huius pedes xxxiii
vixit pollices / eliget sibi ex pis-
tatoribus deiectis iiii duodenarium
uniusque dyam. Isto in gladio bello ne
eneadem urbem Reges quos subici-
et / sed in hamo piscatoris in de-
iectione et paupertate superabit di-
uitias et superbiam conculcabit mor-
tem ipsa mortuos suscitabit / et
in mattabit viuet et regnabit
et consummabit omnia / fiet regno
bonos iudicabit et malos hinc
mors armata alia surget in testi-
monium nomini agni tuba continet
sentes iusticias / legemque irrepre-
hensibilem cui contradicet bestia surgens
abhominatio spume draconis et
surget stella mirabilis mors huius ani-
malium ymagine cuiusque in tuba
mirabili danaos illuminabit / In ene-
adum latus piscatoris nauem ag-
ni usque ad ymaginem libabit / hinc gla-
be moriens illustrabit porro glo-
sus exitus eius Eritque bestia
horribilis aboriente veniens cuius
rugitus usque ad gentes punicas
audietur Cuius capita vii septuaginta
quinque minima pedes vi c iii hic erit
contradicens agno ut blasphemet
testamentum eius / augens dra-
conis aquas Reges autem et op-
timates soli erunt in sudore ter-
ribili et non diminuet pedes eius
Stelle quos due consules primum insur-
gunt contra ipsum et non obtinebunt
usque dum veniat abhominatio et
uoluntas altissimi consumet. sic in-
ferius distinguemus / hec autem
posita sunt non tantum pro confirmatione
dictorum quam pro mirabili sensu ver-
bi. Si igitur hec Sibilla paganis
tempore locuta fuisse que virtute fidei ca-
tholice tam lucide declarauit Eru-
bescant gentiles et philosophi quos ta-
ta cecitas circumfudit Est igitur hec
vera sapientia que finis est hominis ut
cognoscant te domine deum verum et

quem misisti ihesum xpistum Sic enim pro ve-
nit ad regnum eternum quod Termegistus
experte cognouit. tu autem Grates tibi
ago summe et superaltissime tua enim
gratia tantum sumus cognitionis tue lu-
men consecuti nomen sanctum et honorandum
Nomen unum quo solus deus est
benedicendus religione paterna / quoniam omni-
bus paternam pietatem et amorem et
quicquid est dulcior efficaciam pre-
bere digneris condonas nos sensu
ratione intelligentia Sensu ut te cog-
nouimus ratione ut te suspitionibus
indagemus Cognitione ut te cog-
noscentes gaudeamus ac munere sal-
uati tuo gaudeamus. quod te nobis
ostenderis totum gaudeamus / quod nos
in corporibus sitos eternitati fuis conse-
crare dignatus hec est enim humana sola
gratulatio cognitio maiestatis tue
Idem in libro de verbo perfecto dominus
inquit et factor deorum primum et solum verbum
bonum autem ei visus est et
plenissimum omnium bonorum Et alio lo-
co filius benedicti dei atque beneuo-
lentis / cuius nomen non potest humano
ore narrari et Sibilla Alium nigit
deus dedit hominibus fidelibus colendum
ipsum tuum cognosce deum dei filium
esse. hoc est verbum eternum quod nos ca-
tholici confitemur. longum esset ce-
tera prosequi et altius negotium
que Sibille hermes Termegi-
stus Tulius et ceteri scripserunt
de filio dei Quod sine virtutibus
sapientiam adipisci non possunt.
Sicut autem sine sapientia increa-
ta nulli ad sapientiam pertin-
gere potuerunt Ita sine vir-
tutibus sapientiam adipisci non possunt.
Ad cuius declarationem sciendum est quod
virtus et religio a sapientia non secernitur
Quia etiam sapientia increata fons primus
vetustique deus. et ubi altum diuinum ab
alto quasi sine capite. ut quis sine
membris viuit / sic tunc viuit. et quia
sunt gentiles dixerunt ad hoc via statuunt
vere non potest vera religio a sapientia
separari / nec sapientia a religione secerni.
quia sapiens nichil est aliud nisi de-
um verum iustis et piis cultibus ho-
norare Nam et colendo sapientem debes

/ et in sapiendo colere ut sciamus
quid nobis et quo sit colendum
et qd sumus ee et vitatis ope
pdurmus ad actu / et ideo no est
illa vera religio iudicanda / q
nullis iusticie ut pceptis xtutu e
rudit mentez ut hominez efficit me
liore / nec iudicanda sit vera sa
pia que no ptinet pietate Si
em deus hunc mundu regit et fovet
inumifacen ma pie te / quid mir si
velit honorari cultu et gratiaz acto
nes Ideo palpitat phia / qm hec
intersse fuerut distrecta Nam alii
fuerut sapie pfessores / p quos ad
deu no veniebatur Alii religionis
antistites / p quos sape no discebatur
pp hoc exarauerut et in deos multi
plices inciderut / nec unu prez
om cognouerit Sic g nec ntitita
te no pt esse nisi unus pr / nec
dns nisi unus Qz em faciet s
uus si multi dni diuisa imparierit
go contra ram et natam sunt religio
nes multoz deoz / cu eos pres et
dnos appellant ut liberz et Ioue
et huius portenta cu unus ho esse
no possit filius plium prum Sz q
admodu mulioni dici no pt ubi
mlr una multos viros hz / sz mlr
metrix aut adultera nominat Et
est sic impudica et iuncta e illorz
relio fide carens et honore et
uno originali pricipio Cu aut sa
pia ptineat ad filios que requirit
amore Religio ad suos q requirit
timore quia sic filii debent prem
diligere et honorare Sic servi dnm
venerari et colere Deus aut pr
et dns appellatur Ipm ergo et sit
unus amare debemus ut filii timere
ut servi Idem est em ds que di
ligere et inte re est sapia / que co
lere est religio Sed sapia pce
dit et religio sequitur quia prius
agnoscitur deinde colitur Deu g
pmo cognoscimus / cognitu diligimus
dilectum colimus Cu igitur sapia con
stet in cognitione / religio in actione
hec sic duo rivi pducunt ab eodem
fonte ipse est xps dei virtus et dei
sapia / que qui ignorat aut igno

rauerit nec religiosi nec sapientes
esse pnt ut potuerunt Inde fit ut
phi et qui deos colunt similes sint q
filiis abdicatis / aut servis fugiti
uis quia nec illi prem / nec illi
dnm sui qrunt Et qm abdicati
filii ideo no asseqitur patris heredita
te et quia fugitivi servi no asse
qunt impunitatez Inde est q phi
priuati sunt bta imortalitate / et qr
cultores deoz extiterunt / pena
inflicta a dno mortis sustinent sem
piterne contempta dni maiestate / quoz
quidam si deu cognouerunt no tn sic
deu glorificauerunt Solus ei pr no
cadus est qui creauit Solus dns
ille qui regit / solus deus qui ho
minez / an hominez fecit / quia solus
an omnez creatura fuit / q qui no
adorat z inspiens servus est qui do
minu sui aut fugiat aut nesciat
et impius filius / qui unu vm prez
suu aut odit aut ignoret Cum
igitur sapia et religio discerni no
debeant / et ab uno fonte proce
dant fieri tn pt ut in religione
exercitio vl virtutis se exerceat Ege
nis subueniat / nudos uestiat
Sz tn illud q est maxim ei defi
ciat i cognitio dei cuius iusticia simile
erit humano corpori Caput qd e me
broz principale omnino hunt / et lz
membra oia loris suis pstat hi
tudinez et figura heant / no video
tn quo sine capite membra vi
uat / hnt em tn forma mebroz
Sz no officiu sine usum qui vo
viuit i iuste tn no caret dei agni
tione similis e hoi caput hnti Sed
mebroz officia no hnti / ut igitur
sit corpus vivu et sensibile requiritur
loco capitis fides z loco corporis vir
tus omnis Si vo in aliqua re p
catre contingat mebrz quidz e in
corpore viciatu et debile licet corpus
ex influen capitis et alioz mebroz
exercicio penitus vita no careat
Constituunt e aut antiqui via du
plice / una p qua in celu ascenditur
altera ad inferos deprimentez una
est virtutu altera viciorz Que vo
virtutu est pmo est aditu ardua

et cōfragosa / sed supata difficulte
cū quis in sūmū eius euaserit de
cetero fiet ei plana lucida et ame
na / qui vero pima difficultate a
ditus deterrent / in altera q̄ uitiorū
est dilabunt / q̄ amena est pimo
ingressu / sed amenitatē spes eius
repente subducit in pgressu / et
inuenit viā papicem satis as
pam / sentibus abductā / torrentibus
rapidam / gurgitibus intīsam / q̄
vide sit horrere labi vero ut respi
rare sit cadē / que oīa ei pferunt
ut appareat in vtutibus obtinedis
maximos esse labores in pcepis
aut maxios fructus et solidas vo
luptates / vicia vo quibusdā oblecta
tonibus illiciunt aīos hoim et nere
ciunt in aīum spe voluptatū et tandē
pducunt ad amaritudies tormētorū
Sapiens disputaret si esset in eis
vtutu pmiorū atq penarū cta cog
nita Nos igitur has duas vias ex
ptus / quarū vna est gulsa ad solis
ortū altā ad occasū / quū qui vi
tate et iusticia sequitur / accepto
in morlit pmo luce ppetua potie
Qui vō vicia ptulit vtutibus ad
etnas tenebras deduceret Quarū
ppetates et statꝰ declarare di
mittimus ut ad ppositū reddeamus
Et sic tmc pars ista in q̄ ondit
q̄ pp sapiā obtinedā creata est
naturalis anima ¶ ¶

Nunc videndū est q̄ pp finē
multiplicē acquirit sapia et
pmo in gnali de multiplici fine ad
discētiū Scđo in spali ubi agit de
fine illorū pmo qui volut scire
ut addiscē ut sciant Scđo de fine
illorū qui volut scire ut sciantur
Tertio de fie illorū q volut scire ut
ditent Quarto de fine illorū qui vo
lunt scire ut edificent Quinto de
fine illorū qui volut scire ut edi
ficent Et de fine illorū qui volut
scire ut sciant Agit pmo de eis
qui volut addiscere ut sciat mul
ta Secundo de eis qui volut addi
scē ut sciant subtilia Tertio q̄
omis scia ad theologiā ē refēnda
De multiplici fine addiscētiū in gnali

Sunt qui scire volunt
ut sciant q̄ ē curiositatis
quia capacitate intel
lectus sui distendunt
et passim extemiant tam ad
plima quā ignota / utrobiq stul
ticia Non eim saciatur oculus vi
su / nec auris impletur auditu /
ut oīa scire possimus et librorū
infinitus est nūs et plibus intentus
est minor sensus / vn duobus dnis
no īuenit ydoneus suus / nedū
ad utrūq festinat diuisis sibi in
inuicē officiis ne utrū bn pagat
Ergo tantis ecia aīm videtur
passio velle multa scire / sic fastidi
antis est stomachi plima degu
stare vn in felli videntur / qui
plurima legunt et ex plurimis nō
sibi certitudis hitū incorpant et
assumunt Nā cciis studiis nāe est
imorari Si volumus mete imbui
et enutriri vn Seneca dicit Nusq
ē qui vbiq ē vita in pegrina
cōne pgentibus ut exigentibus hoc
euenit ut multa hospicia heant
nullas amicicias idem accidat nāe
est hiis qui nulli se ingenio fami
liariter applicat sed oīa cursim
pperantes trāsmittunt Nō pdest
cibus nec corpori accidit qui stati sup
tus emittitur Nichil eq sanitate
impedit qm remediorū crebra muta
no venit volnus ad cicatricē in
quo medicamenta temptatur non
convalescit planta que sepe trāsfert
Nichil tam utile est q̄ in transitu
prosit Sic ecc reprobat tū adex
periencias ignotarū aīmus dissipatur
vn Augꝰ in xº libro de Trinita
te Si quis tam curiosus est ut
no pp aliqua nota causa sed so
lo amore rapiatur ad incognita
sciendi discernendus quidē est
huiusmodi curiosus a nomine in studio
sz nec ipe amat incogita ymo
cognicionis de odit incogita que
nulla esse volt / dū volt oīa esse
cognita etc. Caº pmo / phibent
aut hoc oīa 3º ca ne simus in dei
opibus curiosi Quia sic dicit Ans
helmus ī pmo libri de similitudinibus Cuio

sitas est studiu̅ p scrutādi illa q̄
scire nulla est utilitas / vn̄ et cu-
riosi no̅ consītuit sapie fructu̅ / Ra
sic d. in xv de civitate ca. i. pacto-
res sunt ad interrogandu̅ qm ca-
paciores ad intelligend̄ / Sunt etiā
qui scire volunt ut sciant et hoc
est vanitas / Vana em̄ glā no̅ fa-
cit hoīes interius sciente sed exti-
us sciatitatem vn̄ et ꝑsius ait.
Ne te glorie quesieris ext / scire tu-
u̅ nichil est n̄ te scire hoc sciat al-
ter / Boecius de con. ꝓ doxa doxa
i. manis gla quid aꝰ eis quā qui-
dā auriu̅ inflacio vana / vnde
valerius maxi9 liᵒ ix narrat qz
Sophocles iam senex cu̅ tragedia
quadā in certamē misisset et suspe-
sus ancipitis certamis snam qz
portaret / Omnam p ipso hunt et
p gaudio expiravit / Sunt etiā qui
scire volunt ut ditent et hoc est
cupiditas / Baruch iiiᵒ filii agar
q̄sierunt prudenciaz que de terra est
negociatores terre ꝛ thema via aut̄
sapie nescierut / Negociatores terre
sunt qui p terreno precio sapiaz ꝑstitu-
unt / Et bn̄ sapie via nescire dicunt
qui sapiaz exponunt p precio / p qua
tu dignu̅ precu no̅ hr / Infinitus est
em̄ thesaurus sapie quo qui usi
sunt participes amicie sunt diuine
/ Sunt qui scire volunt ut edificet
et hoc est caritas / caritas enim
q̄rit que sua sunt p quā plurita-
tes ad portu̅ salutis redeunt / Jo
em̄ dns prophās implebat spu scto
suo ut p eorz pdicacom resipis-
cent homies a pctō / Et sic cari-
tas forma est om̄ virtutu̅ / sic
intencio caritatis finis ē sciaz
/ Et tu om̄s scie ordinet ad diuinaz
diuina vo sciptura sic scribit in tcᵒ
liᵒ de doctrina xpiana / nichil pci-
pit nisi caritate / Nichil phibet
nisi cupiditate / manifestu̅ ē qz
sciaz finis tendit ad exticiu̅ ca-
ritatis / Vnde est qd Aug9 in epla
ad volusianu̅ ondit / Qz preceptu̅
caritatis i. dilectonis dei et pxi-
/ phisicam / logicam / ethicā / et ciui-
lē sciam comphendit / Et in omē

p sup cant. Johanis ondit / Qd sacre
scripture lectio est sicut oleu̅ in
flāma si sit ibi q̄ nutrat / Sunt etiā
qui scire volut ut edificet q̄ pru-
dentie deputat / Nam sic sumenti
cibu̅ et no̅ digenti morbus est illi
Sic scienti bonu̅ ꝛ no̅ facienti pctm
ē illi / Tunc aut cib9 digerit cu̅ cor9
inde nutrit et pus bene masticā-
tur p diligentē sui discussiom / et
post traicia in ventre memorie
p frequentez meditacom p9modu̅ digā
p fervetez q̄pulacoz / assimile p morz
informacoz et vniā / postremo p
dilectoz / Erubescat g9 quida pdi-
catores et doctores modni / qui
sic doctinaz ad alios transferunt ut
remaneat vacui sic cibaria pro-
ximis erogat ut remaneat ma-
cilenti / sibi neqm existut ut aliis
boni fiant / no̅ hnt nisi parz olei
quo vngat sed proximis illud dis-
pensant / vn̄ non eructat de ple-
nitudie sed magis oscitat de ina-
nitate / Con̄ dei preceptu̅ diligant
pximos ita ut negligat seipos
sabiosi remanet ut alios alant
Euacuet intius et extius et infe-
rius du̅ bullis crepantib9 et crispa-
tibus superfluunt supius ꝛ extius

De fine illorz qui nolut addiscē
ut sciant multa Caᵐ

Tempus breve est dicit Apꝫ
Mors sequit fugit vita dis
dies dis hora q̄ vt fug9 ont
Et aliquo argutꝰ recenti nos ad-
monet fragilitatis oblitos ut necessaria
meditati / supuacua deseramus
et tpus aptemus in necessariis q̄ ex-
pendimus in supuacuis / vna via
sape et salutis psequimur / ne p
demu̅ evagemur / no̅ ꝛ hoc pro-
gredi sed errare / multi nob multa
querenda delinquunt in libris nec-
du̅ inventa / Et ut dicit Seneca
Forsitan necessaria invenisset nisi sup-
vacua q̄sivissent / Multu̅ tpus
eripit diversorz librorz lectio / multu̅
verborz cavillacio / multu̅ diversorz doctorz
opinio / multu̅ subtilitatu̅ disspu-
tacio / Porro vnu̅ est necessariu̅ ut illic
tota mente pergamus ubi enodamus

studet ut sciat

et

ut ditent

ut edificet

ut edificet

rer fallacias nō librorum et si de
lectet varia lege tm̄ ex eis retine
am9 quātū ad vera sapiam necessariū
estimam9 Repheherisibilis eni est
tam ille qui supuacua compat v
sibi suis quā ille qui tpus suū cō
sumit in libris ad finem debitū
nō ordinatis Vn̄ et Seneca plus
uelle scire quā sit satis intpan
cie genus est im̄o in milia librorum di
dimus gramaticus scripsit Nimis fu
isset tot eidem supuacua legisse
quāto amplius et scripsisse magno
dūtaxat impendio temporum ma
gna ptermissione necessariorum vtinā
id memoriter teneam9 tpi pte
sp eni nos pcipit tū duas ptem no
bis auferat infirmit9 pte occupa
cio publica ptem puata pte ne
cessitas quotidiana ptem sopn9 pte
q alijs more genus et etatis nre
cessidiue continu9 in sillabis et in
vocalibus distingwendis et in annali
bus euoluendis meciam etate
meam tā multa nō capit pp hoc de
cepti sūt phi quia cū vellet oīa
legere etiā usqz ad sillabarum distincto
nes et quotcumqz ppomū specta
tes descendere factū est ut dilige
cius loqui sciret quā viue Mod
eni de patria homeri querere de ma
tre enee et similibz q magis oper
teret dedisce quā disce In hoc
errores multiplicati sūt ut uaca
tes talibz cū debent esse in sapia
cōsumati tande nichil scientes
posueiut etiā nichil sciri posse
Vtinā tm̄ alimenta suppssent quā
tū ad compescenda fame potue
rat et debuerat suffecisse Fa
me dico nālez nō bolisimū et ca
nimū appetitū qui sp edulium pe
tit et sacietatez non inuenit
Vn̄ curis vacantes inuenim9 eda
ciores Ex hijs Achademite sur
rexerūt et sibi ad inuice succede
tes seipos in tres sctas diuiserūt
Ve multa scia stomacho anime in
gesta nisi fuerit igne caritatis
digesta prauos gnāt mores Q'ui
multa escā indigesta prauos hu
mores et inflacōnes et torsiones

vtrorqz igit in vicio sūt Et qui
volūt oīa scire et qui dicūt cū Ache
demitis nichil sciri posse Vn̄ Se
neca Non facile dixerim vtrum ma
gis irascar illis qui nos nl scire
noluūt an illis qui nec hoc quidē
nob reliquūt nl scire De fine
illorum qui uolūt scire nimis
subtilia sequitur

Quemadmodū si pluim̄ nobis
supesset etatis vt dicit
Seneca parce tn̄ dispen
sandū esset ut sufficeret necessarijs Sic
stulticia est in tanta tpis egesta
te nimia doceri ut detineri sub
tilitate multa eni mala nimia
facit subtilitas dū p eā impedit
vitas vl est nulla vtilitas pmu
pz si quis phorum dicta cōsideret
Pitagoras ait De omi re in vtrāqz
ptem ex equo disputari posse
et de hoc ipo etiā an omēs res ex
equo disputablis sit in vtrāqz
ptem Nausiphanes ait Ex hijs
q vident esse nichil magis esse
quā nō esse Parmenides ait Ex hijs
q videt nichil esse ī vniūso Si pi
tagore credo Nichil inrerum nā e
nisi dubiū Si nausiphani hoc vnū ētū
e nichil esse ēti Si parmenidi Nichil
e pter vnū Si zenoni Nec vnū
quidē est Hec sunt q nob scie lumē
eripiūt et oculos ut nob effodiunt
vel ad cognoscendū lumē simplicis ve
ritatis obtundūt Sz quadmodū ca
nis frustra panis a dn̄s ore
aperto dū captat quicquid excepit
ptinus integrum deuorat et semper
ad spē futuri anhelat Idem euēt
nobis ut ex auiditate nimia na
tem9 inutilis tā in vtilibz q sup
fluis Et ut exemplū ponam9 Sēm
audiam9 Quis iniqt sulla est nimis
aut casen rodit Sulla g° caseū
rodit Quid in huiusmodi ista copo
nis quid ca huiusmodi puiles inepcij
as detineris Nō est iocandi locus
vbi maniis et dampnabilis defluit
tpus in isto vero crat piclo mich
succurre si stineeo nl pdo si nō sci
uero Quia eni intrrogat an cor
nua heat nō est tam stult9 ut

fronte sciencia tegit / nec tam obes ut hoc nesciat eciam si quis ei subtilem concludat sed in hiis sine culpa decipimur Sic in prestigiatorum calculis et habilitacionibus dum decipimur extra / falla delectant hec sunt sophismata que nec ignorati nocent nec scientem iuuant. hec sunt que subtilius est contempsisse quam soluere tam diu tamen in istis morandum est quia diu aliquid mult maius agere debeamus aut possumus / hoc indulgemus etati minori Nocent enim etati prouecciori si in eis velit nimium immorari Et ut has euitemus puriles ineptias Secundum Senecam discurramus per artes singulas Gramaticus scrutatur cura sermonis dicas historias et metra / Sed hec quid proficiunt ad salutem / quid michi confert scire vbi vlixes errauit Conferret quidem si faceret ne errarem Dyaleticus subtilis est totus languens in questionibus et in pugna verborum distinguens similitudines / res fallunt illas discernere nescimus nodos et ambigua significacionum verbis illigamus et deinde dissoluimus / quid hoc michi prodest Adulacio similis est amicicie / Doce quo discernere paleam inter amicum verum et inimicum blandum / inter forte et temerarium / in hiis magno periculo erratur ubi vicia sub virtutum nomine et specie palliantur Iam enim moderacio vocatur ignauia / iam tantus timidus aptatur Inde quod Arista mihi est subtilis mihi tam inutilius Rethoricus considerans ornatum verbi magis quam efficaciam rei / Cum tamen dominus ficum maledixit / vbi non fructum sed tantum folia inuenit Sed non peccat dominus verbis ad decipiendum compositis / nec in modum capitis persuasi folijs / hec ergo sit summa mei propositi ut loquimur quod sentimus / quod loquimur senciamus / nec in decore verborum sapienciam abscondamus Arismetricus numeros docet et auaricie digitos commodat cum tamen non insistendum computacionibus sed magis ad largicionem elemosinarum manum applicandam inuitat vnde inquit Et vende omnia et da pauperibus Bona sciencia que docet / quo preda aut distribuam equanimis et vtiliter

proprium Non quod dat occasionem ut acquiram in vtilem alienum Musicus docet quo voces acute et graues inter se consonent quo corde reddentes sonum disparem / concorde faciant armoniam Sed utinam me doceret quo redigam spiritum et carnem in concordia cum caro grauis ue sonum emittat Cum circa carnalia desideria occupatur Spiritus acutum cum celestia contemplatur / verum qui carnem spiritui subicit et hoc ad concordiam redigit concentum celi dormire faciat Geometer docet mensuram magnitudinum Malle quod doceret mensuras animorum quod profundum enim est cor hominis et inscrutabile Secundum Ieremiam et secundum Senecam Nichil est quod in mensura meam non cadat Et secundum Tholomeum Stultus est qui ignorat quantitatem anime sue Quid michi prodest scire quid sit recta linea cum ignorem quod sit rectum in vita Quid michi prodest scire quadrare circulum Si nesciam quadrare mores virtutibus cardinalibus animum meum / Doceat me quantum satis est homini Non doceat agellum in partes diuidi Astronomus docet frigida Saturni sese que stella receptat / quot signis celi allegamus errat in orbes Si enim effectus mittit ex stellis proueniunt Quid hec ad scienciam faciunt que naturaliter fiunt aut contra sollicitus induunt / ymo quid refert prouidere cum non possis effugere Et ut eis hoc interim omittamus / cum poeta dicamus Si vero solem ad rapidum stellas que sequentes ordine respicias / numquam te crastina fallet hora nec insidijs noctis capieris opace Hee sunt artes quas liberales appellant quod virtutem dare non possunt / sed animum ad eam preparant Sed vna est sciencia liberalis / que reddit hominem liberum a peccatis / hec tamen artes sunt rudium preparatoria et moribus ut magis perficiat quam puerilia elementa via ad virtutem sine cibo non perueniunt / alibi tamen ad virtutem pertinere non dicitur lingua nam nichil confirmit cum nam homines / non ex linguis non faciunt Sic sunt liberalibus studijs quidam homines non proueniunt ad sapienciam / ipse tamen non pertinet ad ea

Seneca e 88

Instita sunt opa no sunt. Et quadmodu qui arte natandi didicit, q natandi natare nouit instita natandi reicit. Sic adepta sapientia no sunt huius natura sed eos magis impediunt qui ad veram sapiam iam mente transierunt. Fatuus enim mito indicatur qui natat cras et huius dissoluit arguicias qd no pdidisti hos. Cornua no pdidisti ergo cornua hes. Illo maximo tpe cu in munimentu muror lapides congerut cu signum eruptionis hostilis aspicitur cu murus suffodit qd nos gtingit qui int hostes viuimus et nobis no consulimus aspice qui currant pp que menia clausis firum arcant port magnum in manibus est negociu. Domus ardet. ignis instat atgo. hostes mi suscitant ad bellum. **Qu omnis sciencia debz referri ad theologiam.**

Omnis sciencia tunc recte disponitur cu ad theologia finaliter ordinatur. Nam sic deus est finis omnium sic scia que de deo est finis est sciaz. Et quadmodum Aristotiles hanc sciam methaphisicam appellat et liberalem eo qd sui gratia sola existit. Ex sciam solus deus hz qua potior nulla est. Qua etiam vocatur stoz sapiam cognouit cu ob alias tamqz ancillas idem phus subiciat. Ita dicimus qd recte ad nutu theologie omnes alie ordinatur. Alioqui censen solo nomine scie pp hanc igitur alie sustinentur et ad hanc finaliter ordinantur. Sz in hoc excellencior est diuina scia quam alie quia no solu voces sed etiam res in ea sunt significatiue. Vn sicut in eo sensu qui est int voces et res tunc e cognicio vocu. Sic in eo sensu qui int res et scia ut facienda mistica versatur natura cognitio rerum. Cognitio vocu in duobus consistit in pnunciacone ad qua solam ptinet gramatica. Et significatiue ad qua sola ptinet dyaletica. ad pnunciacionem sit et significationem ptinet rethorica. Cognitio rez consistit in forma et natura forma e in exteriori dispone natura in interiori qualitate. Omnis aut dispo ut in numero est ad qua ptinet arismetrica. ut in pporcione ad qua musica. ut in situ ad qua geometria. vel in motu ad qua astronomia. ad interiore aut qualitate spectat phisica. Omnes igitur artes subseruiunt diuine sapie et inferior sapia scia recte ordinata ad superiore conducit. Sub eo igitur sensu qui int voces et res [illegible] continet historia et ei subseruiunt tres scie sz gramatica dyaletica rethorica. Et sub eo sensu qui int res et scia mistica versatur continet allegoria. Et sub illo sensu qui est inter res et facienda mistica continet tropologia et hiis duabus subseruiunt Arismetrica musica Geometria Astronomia et phisica. Vacare tn quoqz licet subtilibus ut alia grauitate depressa corporis ad contemplanda celestia sublimentur. Et velud a corporeis passionibus exuatur. Vn Seneca. Attollunt subtilitates et leuant animum qui grauiter scrina pressus explicari cupit et reuerti ad illa quoruz fuit. Nam corpus hoc animi pondus est et pena premente illo urgetur et in vinculis est. ubi accessit phia et illum respirare rerum et nature spectaculo iussit et a terrenis ad diuina dimisit. Hec libertas eius est hec euagacio subducit interim se custodie in qua tenetur et celo reficitur. Sicut enim oculus depressus tenebris delectatur in luce Sic animus in obscuro corporis domicilio clausus requiescit in subtili contemplacione. **De fine eorum qui addiscunt ut sciant.** Et de hoc pmo inuectio contra illos qui se iactant de scia. Quorum non est iactandum de scia cum sine influencia lucis increate no pt mortalitate intelligere. Quorum in precia erit scia p scia. **De fine illorum qui addiscunt ut sciant.**

Sunt qui addiscunt ut sciant ut sciant quos sic diximus mouet supra. Vn et Tulius Tusculanarum pmo bonos alit artes omnesqz incendunt ad studia gloria hec licet sustineatur in phis reprobatur tn in catholicis. Nam nec animus in sacrificio domum acceptatur in pulmonis

vesica depomat / nec pt utile sa-
pe qui in magnis ac mirabilibus
ambulat sup se vn scriptu est Si
de auib; holocausti fuerit oblaco
de turturib; et pulli columbe offeret
ea sacerdos ad altare et sequitur et
retorto ad collu capite ac rupto vul-
neris loco ~~p~~ decurrere faciat sang-
ne sup crepidines altaris vesiculam
gutturis et plumas piciet ppe
altare / corum g° deus sciam diligit
qui more turturis et columbe ge-
mitu et no tantu edut pro inco-
latu vie et dilacone patrie / et
retorto inquit ad collu capite / quia
sic dei precepta deinq in scripturis ad-
discere / ut ea q in verbis dicimus opan-
do valeamus explere / qui em corpus
suu caput intuetur / q ad collu retor-
quere. Sanguis eciam qui rupto
vulnere defluit a corpore ad funda-
mentu decurrat / ut appetitus et amor
nr qui a terrenis voluptatibus rece-
dat / in xpm tuscat / et in ipo ama-
do p magnitudinis amore qui deficiat
vesiculam eciam gutturis proiciat qm
inflacio sciencie que nascitur de pompa
eloquencie excludi hec est sciencia in-
flativa / que concepta intestinis p
iactancie prodit extius / plume
eciam piciuntur cu levitatis studia re-
moventur Inde est q dolemus ali-
quos aliorum dicta sibi qtumaciter
rogare Alios aut ut sibi videatur
sciole sua nimis inverecunde diffun-
dere / quosdam vero aliorum bn dicta
truncare Primu pz sic / em Tere-
cius cu daret comedias in teatro
recitadas furti arguebatur Sic
virgilius tpus tussens omicas co-
pilatorem veterum dicebatur / h ad insa-
nis videt egregie magnarum esse
virium Clauam de manu herculis
extorquere Sic Tulius repeten-
darum arcabat agreos Sic nr Iero-
a latinis Secundus pz p Ieronimum
dicente ad rusticu Ne inquit ad scri-
bendu cito psilias et levi ducaris
insania Sic plo pagunt orbe-
[illegible] malens aliena discere ve-
recunde qm sua impudenter ingerere
vn Ambro ad Sabina Nescio quo

imprudencie caligine que me circu-
fundit vnicuique qz sua scripta fallunt
Et ut filii eciam deformes delectat
Sic eciam scriptorem indecori sermonis
sui palpat hinc eciam fabula dicit
omnes bestias fetus suos Ioui pba-
dos putasse inter quas et symea
deformem natu trahens risu omni
castigari no potuit qm suu ceteris
auferret Ingenitu est em animanti
omni amare q generat decorde si nos na-
scitur / et amat corda fetus suos
adeo / ut sepe animus prusus in conspectu
sue vitatis tortuosu et prvum et
risu omni dignum sermonem suu commendare
no erubescunt Tercium pz p Ieronimum
in suis epistolis sic dicentem Xenophon
eo no phorum discipulos sed inquilinos
voco qui veniunt ut audiunt sic
in theatro volupt' cu addelectandas
aures fabulis ducunt ex Ieronimus
to tractatu huius operis to de inge-
nio dolemus / et qrtos ut scientes
appareat nimis ~~m~~ acuitate verbis
sinam celant / multu aut impen-
di laboris et operis no oz ubi no
delectant verba sed pocius ipsa res
qm seipm sermo demiret / no querit
eger medicu eloquentem / no in nau-
fragio constitutus formosu gubnato-
rem / Nimis em accurate lo- nisi
qui volt pudice loqui Equs bonu
esse volui · tu me causa ornamen-
torum intitu ne · qua falleraru pul-
critudine fefellisti Inuectio contra
illos qui se iactat de sciencia

Sed vnde se iactat ignorancia
nostra ingenia / cu pauca scia-
mus de preteritis / pauciora de pn-
tib; pauciss ima de futuris nulla
fere dixim de eternis / vere pau-
perem vitam gerimus et ignorancie
miti ci subiacemus / et eo maior
paupertas apparet / quia quanto quis
magis se iactat de sciencia tanto minus
sciens dicendus est Seneca in v de statu
de sumo bono Sic solis radius du
conspici · acies oculi ebetatur Sic q
immoderate alta de se scrutatur ab inte-
cione luis obtuditur / ymo tanto quisq;
fit vitati vicinior quanto se longius
esse ab ea fuit arbitratus / h em hui-

litatis e q deos homines iugit / et i^d
iactantie que oculos quibus deus vi
deri potat claudit Sic aquila de
sublimi volat inferius ad escam
Sic ho ex elacone an descendit ad
inferius p iactantia Et hec est illa
iactan que gestus et iactaciones
proferens tamq homines anhelans
et puenire quo intit no valens
verborum nebulas fugit / phorum no
mina et eorum libros recitat / qui
oia viderit quid tales mille sunt
quid anaximandr / quid anaximenes
anaxagoras xenophanes pme
nides / leontipus democritus / empe
docles · eraclitus mellissus · plato aristotilis et ceti quorum nomina vti
na sint in li^o iuste senserit nosse
se d^t Et ut d^t Aug^s in li^o iiii · con
fessionum Ayens talium tamq ad de
phorum libris didicit iactantie nouite
subditur / procedit ultius in postu
ra mali / cu sua philatia dilatat
et cu m^t fuit aut qui m^t de se ma
gna estimates et se ultra pondus
ppriu leuantes oppiniones suas
astruunt et contra vitam defendunt de
quibus Claudianus in li^o de statu aie
Multorum vicium est arrogans impi
tia et pertinax in defendendis pre
tum p suptis opinionibus ptinacia
i^d multo periculosius q katho^ce sancti
opiniones inimicas stulte conci
piunt vane pferunt superbe astruunt
cu temeritate scribunt / et cu intentione
defendunt Sed illud attendit ad stul
ticie cumulum q se ipos pponunt et
deum postponunt Se ipos enim mag
nificant / de se cantant sibi ipis sunt
sium ydolu / de se ipis ferunt testio^m
no aduertentes q scriptu est tu
de te ipo testio^m dicis testio^m tuu
no est verum Johis xii^o et ii ad Cor
x^o Non qui se ipm commedat ille
pbatus est / sed q dns commedat
Sic galline positis ouis cantant
et p cantum ubi posuerit ostendat et^c
oua posita pdit Sz quid habes qd
no accepisti pma ad Cor iiii Ergo
glaris qui no accepis Vtrumq sci
as nate est / et quid sis / et q a
te ipo no sis / ne aut dino no gloriis
aut maníí gloriis pp h^c gg ait
occultant apta studia nrri te publi
cent ut eorum occultato sit custodia
ppa / et eorum publicat sit vtilitas
aliena Sic aut multi se bonos iac
tant quorum patet malicia si ea ex
cere audent Ita multorum pz stulticia 2
que lateret nisi esset iactan con
gon ep xlii Multorum q imbecilla
sunt latet vicia / no minus ausa cu
illis vires sue patiunt / quia illa q
iam felicitas apperuit instruit illis
explicande nequicie desunt Sic
tute serpens est pestifera tractat
du viget frigore no desunt illi tunc
venena · sed torpet Sen^e xlii^m Ego
scio iactantia eius et q no sit iuxta
ea virtus eius Et Bil^us in li^o de gdi
bus humilitatis de huius loquens ait Sunt
licencia ut ad fabulas contat / no
ut quepia edificet sed ut sciam iac
tet pp hoc Ecci xx^o d^i ore fatuorum
effunditur Quod no est iactandum
de sciencia cu modicum sciat in hac vita
Tere modica est scia in hac
vita superbis hominibus / ex pte
subiecti loci tpis obi et me
dii Ex parte subiecti / sic mete ho
minis obsidet ignorancia vi voluntate
concupia mali / carne infirmitas
morbi / ut tanta sit in nobis corrup
cio q vix invenim rerum cognicio ymo
racionalis cum est discne int^r boni
et mali / corrupta est p ignora
ciam / irascibilis cum est respuere
malu Cor^ta est p impetu et ira
cundiam Concupiscibilis cum est
appete boni · corrupta est p con
cupiam / ut iam racionalis no discnat
inter boni et malu / irascibilis
respuat boni / concupiscibilis ap
petat malu / Et hec tria vicia ciam
corrupcion / p tres carnales illece
bras contrahunt ex carne corrup
ta Ex hiis i nascitur d^e opiniones
et multiplicat errores addun cor
pm inui tes / 2 intellectum tardi tes 3
en Aug^s in s^o libro con Achademi
cos Sine vite huius multis variis
q iactacionibus sue ingeniorum quo
da stupore ut secordia / ut tardi te
torpetu sine desperatone inveniendi

quia inicp facile oculis ista lux
tam facile metib sap^e sydus ex
orit / Sine ec qui error est om pplo
ru fla opimone invete vitat nc
diligeter homines querut et aquen
di volute autur / euenit ut scia
2 taro paucis qz eueniat Ex pte
loci pz hitamg em sm Isaiaz ix^o
In tenebris et in vmbra mortis / ubi
nec sena cogni^o nc pfita dileto
put dicit Aug^s in lio de cudibus ca
thezizad^s Nus em in hac vita
nisi in enigmate et p speclm vi
det / nec ipe amor tantus e ut car
nis destructa caligine penetret
in etni serenu / vn vtriqz fulget
etia ista q transeut vn sic dicit
Greg^s sup Ezechiele pma parte
omelia tertia Contemplo me no
est pfcta libertate Quemadmodu
em assuetus tenebris aut natus
in carcere tenebroso no cognoscit
lun. Ita nec nos in hac mudi ca
ligie p speciam vitatez Et sic in
carcerato p fenestra erupit ra
dius ad lumen ipm manu ductimg
Sic inter mentis nre tenebras
scintillat vitas ad qua bn du ge
stimg amplius attedere reverbatur
oculus intior / et reicit ne asten
dat sue infirmit^s ponde / et dr nob
Noli me tange vn Anshelmg in
prosolog xiii^o ca^o Intendit se
anima ut plus videat et nichil vi
det ultra hoc qz vidit n tenebras
ymo no videt tenebras que nulle
sunt in se / sed videt se no plus
vide pg se pp tenebras suas Cur
hoc dne Cur h tenebrat^s oculus
eius / infirmi^te sua / aut reubatur
fulgure tuo / sed ete et tenebrat^s
in se et reuberat^s a te / utiqz et
obscurat^s sua breuitate / et obru
it tua imesitate vere cotrahit
angustia sua et vinci amplitu
3 dine tua Ex pte tpis pz Sap 2°
Exiguu est et cu tedio vite nre
et post vmbre mortis trusitg est
tpus nrm / homo em natg de
muliere breui viues tpe Et ido
paucor hemg sciam Quia Job
viii^o Hesterni sumg et ignoramg

qm sic vmbra dies nri sut sup
terra An diluuiu em hoies diu
cius vixerut / qui ex indulgen
tpis multa scirerut et plures scias
inuenerut vn plimg stdo eu
to magis ptrit seculi cursus et
fluut tpa nm testat^s inuora scre
cor Et ex breuitate tpis minor est
est scia / que tpe indiget et expi
encia Ex pte obiecti pz deficimg 4
in minimis sic in maximis / et qz
ex pte scimg et de mediocrib / p
effectus posteriores cognoscimg no
p specificitas rez drias ut actus
nales pmarios quos nescimg Sic
aut dr Damascenus li^o p^o ca^o xv^o
Cognosci ad est impole sine sua
nali actone ymo sicut in libro
de na religione odit^s Exceptis
solis etinis de creatura aliqua ita
cognito no hr Ex parte medij 4
pz Iudicii lu^n ad hic in nob est
na si illud lu^n re^ab in miables
q sut in aia s quas appbat et
videt qzqz ipa videt velimg ap
pellare Sic le vi^o ca^o ix li^o de
trinit Scimg ex duodecio emps
li^o Et ad illas rones intelli^es pau
cor est puenire / ymo si nichil
ta intime nouit mens sic se vt
in viii^o de trinitate ca^o ix^o dr In
te^tus tn homis seipm no capit
vt in v^o de trini^te ca^o p^o dr / pp hoc
et huig in monolog xxxvi ca^o le
gimg Et veruis sut res in suis een
tiis qua eas cognoscamg ymo
9fess x p^2 Et homo nescit ea q
sunt in seipo Ex hiis vltius con
cludi qz etia in via recta discreto
iudicij no habe Impole em omi ho
mi e qua diu sunt tenebre sup
faciem abissi iudiciu no errare /
tam in discernenda rez qualitate
/ ut in eis qui dicut bonu malu
ut eg^o tct in examinanda qntite ut
in hiis qui dut / qd maius e mig
et eg^o / donec ille qui dixit de
tenebris lume splendescere emittat
luce et vitate sua incipiat lu
ce a tenebris diuide / donec lu^n
procedens et crescens rutilet in
midiez Nuc aut discerne nescimg

int die et notte p bonoz a mal
segregatom Net int notte et no
ctem p maloz a peiorib distretoz
Net inter die et diem i ut ex bo
nis meliora et ex melioribus eliga
mus optima Net omez notte di
iudicamus / quia vnu qq viciu
digna examinatoe no pensamus
Net omez die ut omez virtute esti
mus iuxta ppam dignitate In hiis
quinqz modis de rebus cognosti
bilibus cessitat iudicium racionis

Q sine influencia lucis increate no
pt intellectus veritate intelligere

Sciendu est ad hoc q intelle
ctus intelligat veritate tria
necia requirunt s dispones
ex pte intelligentis / et ex pte eius
p quia res intelligitur / et ex parte rei
q intelligitur / quibus concurrentibus fit intel
lectus veritatis in actu Intelligens
est ipe intellectus humanus respectu
cuius est impossibilitas de se ad intel
ligendu / tn cu quada possibilitate per
aliud q / pz tam ex pte ipius aie
s se quam virium eius apprehensiua
rum exterioz q ex parte appre hen
siuaz interioz In quibus omnibus in
venitur aia deficere ad sciam de se
Primu pz quia si aia no sufficit
cor suo ad vitam / cu tn vita sit
eius actus primus multo minus suf
ficeret ad sapiam Secundum pz secundum Ysa
ac in lib de aia dicte Sic oculus
carnis cu ex na habeat facultate
videndi / et auris audiendi / neq
cognoscere p se visionem oculus / aut
auditu auris / nisi beneficio lucis
exterioris aut soni Sic racionat
spus ex dono creatoris habil
ad cognoscendu verum et diligendu
bonu nisi radio lucis interioris in
fusus et calore pfusus neqt con
sequi / sapientie seu caritatis effectum
Tercium pz secundum Augus de spu et aia
sic. iuuat exterius ymaginaco
iuuat interius / quia spus racionalis
ex dono creatoris est habilis
ad cognoscendu verum et ad diligen
du bonu / nisi radio interioris lucis
pfusus fuit sapiam no consequen
tur / intellectus aut et intelligencia
sursum / quia sicut in ymaginacioe
de subtus fantasie surgunt Ita
in intelligencia desup theophanie
descendunt / et appellat theopha
nias illuminaciones illas q fiut imme
te ex condescensione sapie diuine
ut lucis increate ad humanam intel
ligentiam et ex eleuacione intellectus in
diuinaz sapiaz Et licet hic defectus
triplex ad intelligendu sufficienter
reperiatur / ex pte aie intellectiue ut
substantie cu facultatis et potencie qu
da cognoscendi hz a natura / cog
nicionem aut actuale no nisi ex gra
Nam eo q aia racionalis est yma
go dei hz in se potenciam intellectiui Ex
parte aut racionis p quia et in qua
eos intelligitur pz idipm Si enim cog
nicionem intellectualem oz veram esse certas
et certam oportet esse ea p tale
mediu aut racionem in quo salue
condiciones iam dicte Quia g oppor
tet ea esse vera / io intellectus no
pt sufficienter intelligere p res sensibiles
quia veritas lux e intellectualis ut sola
mente perceptibilis Secundum Anshelmum
vel lux interior Secundum Aug in lib
de vera religione dicentez Int me
tem nram qua diligimus deu et
veritate i luce interiorez p qua im
intelligimus nulla e interposita creatura
insensibilibus / aut q sensu exteriori
apprehenduntur tm no est hec veritas
interior Scitur quia oz ea esse certa
ideo no intelligit sufficienter / intellectus
in na mentis sue qua constat esse
mutabilem Similiter quia oz eaz
esse certaz no intelligit in lumine me
tis sue Dic enim mali intellige
rent quid recte e agendu cognos
cunt q / g in aliqua luce supra hi
tu mentis sue vident illud Et hoc
est qd dicit Augus in lib xiiii de
ciuitate cao xv Impii multa recte
comphendunt et recte laudant / qui
bus ea regulis iudicant n in q
bus vident quemadmodu quisqz
viuere debeat / neqz in sua n cu ista
mente videantur / et eorz mentes
constat esse mutabiles / has vero
regulas immutabiles / nec in habitu me
tis sue / cu ille regule sint iustie /

mentes aut

mentes aut eorum constat esse in
iustas / ubi g° sunt ille regule scrip
te ubi quid sit iustu et iniustu ag
noscit / ubi cernit habendu esse quod
ipse no hz / nisi in libro lucis illius
qui veritas dr / vn oīs lex iusta
descrbi et in cor hominis qui opa
tur iusticia no migrando sed tamquam in
primendo transfert · sic ymago et
in ceram transit et annulu no relinquit
¶ Ex parte intelli^lis hoc idem pz / excel
lentissimu intle solus deus est
Na cu tria quedam adiuuicem coniungunt
spm et dm Et corpus · spus in
tellectu / deus intellia intel^tu cog
noscitur / quanto nobilior intellia intel^tu
et intel^tus sensu / tanto nobilior et
prior cognicio dei quam cognicio spus
creati / et ius quam corpis / In summo at
intelli^li sunt p indiuisos eorum virtus
et opacio essencia e vnitissima
virtus est actualissima Et opacio
intima Est igitur primu intelligibile
lume vnu in essencia quod tu in inni
ta lumia se diffundit participacone
ut multos illuminatos ad vnu lu^n
reformet / vn sic sol vnu est in
eorum lume / et de plenitudine luis
p multiplicites radiorum varie sup
illuminanda se expandit Sic lux in
creata se prima spualia et intelli
gencias s angelicas et humanas sub
varietate splendoris multiform^m
radiorum multiformis vtilitatis va
rie illuminado procedit vna enim eorum
multiplex ineffitat / ut pz quod Ambro
O lux metau deus appare in ethe
mentis mee sup mei cordis ternum
extingue in me fanthasias corpz
et fanthasmata variarum cogita
conu · mearum · ita plem intelligen
ciarum tuarum / in vtero mentis mee
hoc idem pz ex actualitate sue virtutis
Sic enim lux corporea semp nata lu
cet sic lux increata lucet de se splen
dore emittendo et lucendo / illuminat
intelliam ad agnicionem veritatis / que
veritas aie intelli^li apparet sub ali
quo radio / sed mens tenebris as
sueta eterna claritate contemplare
tremetibus oculis et palpitanti lume
Et sic in lume solis calor no mox visu

nisi actu illuminet a luce Sic nec
intelli^lia intellectu nisi mediante
prima luce ut pz quod in libro de motu cor
dis dr Anima intellectualis substa
illuminacionu que sit a primo vltima
reuelacone perceptiua hoc idem
pz ex intimi^tate sue opacionis Na si
deus in omni opacone intime agit
eo quod intimior subiectis sit quia sor
substalis eorum principiis ibi illuminat
intellectu vbi nisi alia substa attingere
pt / et ideo si ut intimi^te sua ipse
e principiu omnis opacionis / multo for
cius illius nobilissime que e intel^le
ut in hoc sit nobilitas intel^tus quod
a prima luce hz suam perfectionem vn Aug
sup Canon Iohis omne in infi
ne Magr nr vnus est xpc ipe
nobis intus loquitur quam neo homin illuc
e / quia si aliquis est a latere tuo nt
lus est in corde tuo Quod i patria

Abhac inpsta erit scia pfecta
scia vie suspirinus ad pfectam
sciam patrie sponsa dicebat
Apprehendam te et ducam in domum ma
tris mee / ibi me docebis / ubi nos
se inuicem no habebit errorem / nec ee
morte / nec velle offensione Quia
secundum propheticu sensu viuemus in con
spectu eius sciemus sequemurque ut
cognoscamus dnm Illuc g° properet
qui doceri desideraret ad illu docto
re puenire / et illu apprehendere stu
deat / cui omnes erunt docibiles
Vbi nec tenebre / quia vbicumque
erant filii israel ibi lux erat / ubi
sciemus ut quantu ad subiectu / certi
tudinaliter quantu ad primu^m effectu^m /
ineffabiliter quantu ad modu / vtiliter et
delectabiliter quantu ad fine et terminum /
¶ Erit g° scia illa vtilis quia cogno
scent singuli singulos / et eorum co
gitaciones aiarum affectiones crea
turarum condiciones ¶ De primo Ans
helmus in libro de similitudinibus et
in sermone de beatitudinibus Tunc iusti cunc
ta scient / que deus fecit scienda /
tam ea que preterita / quam ea que post
modu sunt i a singulis omnibus ibi
ab omnibus singuli cognoscentur / nec
quicquam cuiusquam latebit / qua patria
qua gente / qua stirpe quis editus

fuit / ut quid etia in vita sua fe
cerit Et Gg̃ l iiii° dyalog. Sic ma
li malos in supplicio Sic boni bo
nos cognoscent in regno De s°
2 s noticia affectionum Aug⁹ in li° lxx
x⁹ iii° qonu Si mot⁹ aimi iam nc
cognoscitur in oculis / probable est
q nullus mot⁹ aimi latebit / cu
totu fuit corpus ethereu / in cui⁹
compone isti oculi caro sunt Et
Greg⁹ mor li° viii° et xxxiii°
vniuscui⁹ qz mentem ab alterius
oculis corpulen̄ no abscondet
3 De tcio s creaturarum condicionibus
Aug⁹ anglor eps li° p° de mira
bilibus sacre scripture Sol in miste
riu nre natiuitatis p diem tradi / sed
quale in nocte pfectu exemplu a
nia scia occultatur / lune xii die
bus crescentis et totide tpe de
crescentis / toci⁹ vicissitudis tabs
quis int^re sufficeret / maris in vn
dantes tumores considerare p
mittim⁹ / s recedentis intellia pri
uam In nobismetipis die nre
natiuitatis scim⁹ et memoram / di
em mortis qn veniet cu cte ven
tura sit nescim⁹ / res etia corpa
les quas videm⁹ / ex pte tm co
siderare possum⁹ / ex pte g° cog
noscim⁹ qmdiu in hoc seculo su
m⁹ Sz si ad illa luce pris lum
venim⁹ nt increatur is erit q
nesciam⁹ Erit ets ctitudialis
q ibi erit infallibilitas Ex pte
medii puritas ex parte organi
1 pmetas ex pte obiecti Primu
pz lux increata / mediu est cog
noscendi in pria Sic pbat vinc°
decimus^te dei ca° vii° Qz deus
e mediu ad videndu oma Et
in xi° li° ca° vii° Qz cognicio
creature lucidior est in vbo q
sit in se De hoc in ps Dne in lu
2 mie tuo videbim⁹ lu^m S^m pz
mt v° Bti mudo corde qm ipi
deu videbunt / vn mali no vide
bunt deu in iudicio s^m d^mitate /
quia no hebut cordis puritatez
lz qis futura sit iustis et iniustis
visio dei / qntu ad huanitatez et
form suilem / vt pz in fine p°
libri d' trinite Sz a solis electis d^mi
tas videbit / quia na in eis purgabit
Vn Aug⁹ ad orosiu In illa vita
caro nra hebit cupiat ad xpus
spm nt q erit ex nobis q repu
gnet in nob Tciu pz p Aug^m de
3 ciuitate dei xxii° li° ca° penult°
ficri pt valdeq3 credibile est sic
nos esse visuros mudana / tuc
cor celi noui et tre noue / ut dm
vbiq3 pntez et vniusa etia cor
lia gubnante p cor q gestabim⁹
et que qspiciem⁹ quaqua vsi
oculos duxim⁹ clarissima pspicu
itate videam⁹ Erit ets ineffa
bilis Erit em sine tpis mutacoe
sine silitudis interpositone / sine doc
1 tario enunciacoe exterioris Primu
pz Apok xx° Iurauit angl⁹ p
viuentem insela q tpus no erit a
plius / sed nos erim⁹ sic angli di
Ideo pro° xiii° de trim^te Qz qcqd
videbit aia in pria videbit i co
mutabilit Et Gg̃ mor li° xxx°
Quia p momta tps tepbor de
fiat / defectu noie tpis vocat / on
dens q sine fine orodo defectu de
ficiat / qui a visionis intime co
tplone sepant Nos aut videtes
dm omi mutabi^te tpali et defectu
carebim⁹ / qm vnu ipm q replet
oia iam p spem dei verbu vide
bim⁹ / vn tpus erit in repbis ppt
defectibli^tez / sed no in celestis ppt in
mutabilitatez Et in xv de trinitate
fortassis etiam no erunt volubiles
cogitacones nre ab aliis in alia
euntes atq3 redeuntes Sed omem
sciaz nram vno simul videbim⁹ conspitu
2 S^m pz p Aug⁹ i p° de trinitate
exponete illud Can i Murenu
las aureas zc / pones hanc lrez
silitudies aurifabri faciem⁹ tibi
cu distinctonibus argeti / quoad
usq3 rex in recubitu suo e i q°
ad usq3 xps in secreto suo e / g°
cu pductu fuit ad secretu dm^te
cognoscendu euacuabit dispen
sacio silitudinu / Et Anshelmus
in li° de silitudinib Nuc videm⁹
in enigmate Et qi in picturu ea
que dicim⁹ veluti picta solem /

Aut mare videm⁹ Solem aut
aut mare tu depicta videm⁹ No
sicut e in ipa re ea hem⁹ Cu vo
solem clare lucetez p spiam⁹ a
mare turbulentu aut tnquillu
termin⁹ / rem sicuti est varie
3 intuem / cu ius tantu qnta in se
est intueri nequeam⁹ Sic sti
dei in gla dm videbut Sz magni
tudinez dimi eius siue immensi
tate poten illi⁹ cphende neq
bunt No em imensu esset si cop
hendi ab intelctu posset / Ex quo e
ludit error Johannis sicti in li
pyphison ponet deu tm videri
3 in theophaniis ¶ Tercia p aug
p3 in li de lra et spu exponete
1 illud Je No docebit vnusquisqz p
ximu dicens / cognosce dm quia os
cognoscet me a minore usqz ad ma
iore / tuc inquit fiet illud qd dt
Ap⁹ siue pphie euacuabut siue
lingwe cessabut siue scia destrue
illa s puulorz scia in qua hic viui
tur que ex pte est p speculu in enig
mate / p hanc em ncia e pphia
cu ad huc ptitus futura succedut /
p hanc lingwe i multiplicitates sonu
cu ex alio et ex alio et a ad mo
qui nondu eternaz luce pspicere vir
mete purgatissima ctempla Et
in li xm confess expons d fati
am⁹ homez ad ymagine z silitudi
ne nram / no dt sm genus sz ad y
magine et silitudiez nraz Mente
quippe renouat⁹ et conspiciens in
tellectam vitate tua homie demra
tore no indiget ut suu gen⁹ imi
2 tet Sz tu te demrante pbat ipe
que sit voluntas tua / qd bonu bn
placitu et pfctm / et doces eu ia
capacem trinitate videre vnitat
ut vnitatem trinitatis Erit etia vtilis
et delectabilis Erit em in deu inte
tus et indefessus aspectus / tma
bz intitus quietabz affectus Scdm
1 p3 p Cassiodorz in li de aia ubi dt
Tunc aia erit infixa in dei ctepla
cone vt michil aliud libeat cogita
re De hoc satis Aug⁹ ad Januariu
et in retractacombz sup sextu mu
sice dicens hic opus hz aia au

terre se a corporalibus sensibz ad intel
ligibilia sapienda / quia infirma
est et min⁹ ydonea vtrisqz simul ad
hibere intencionez sua Et in hiis cor
poralibz nuc illecebra cauenda e qm
diu aia illuti ad delectacoz est turpe
Tuc aut tamen firma erit atqz
pfcta ut nullis corporalibz no adulterur
a contemplacone sapie / et ita senci
ant eos ab eis / nec eis carendo
fiat melior sed ita sit bona et recta
ut nec latere possint ea nec occupa
re ¶ Sm p3 p Aug in x de trinitate 2
Cu xpus apparuit vita nra / et nos
apparebim⁹ cu illo in gla Nz antequ
fiat videm⁹ nuc p speculm in enig
mate hoc est in silitudinibz / tuc at
facie ad faciez hec em ctemplo
nobis pmittitur om actoium finis et
eterna pfectio gaudiorz ¶ Tercium
p3 sic no est quies in corporibz 3
sz in pncipiis Ita no e quies
in creatura donec ad pncipium suu
creatura redierit p cuersione pfec
tam qz assimilacoz pncipium aut cre
ature deus trinus est a quo in
pssa e aie ymago eius ex nra cst
stens in memoria intellia et volun
tate sicut in triangulo q est pma
figura generans in tribz potenciis datis
quasi claudens in tribz lineis et con
figurans ymagine trinitatis quibz sup
addit ymago recreacois in tribz
virtutibz sup inductis fide spe et
1 caritate ¶ Prima in intellectu Scdm in
2 memoria ¶ Terciu in voluntate Sz
3 cforta ymagine et volorata
nodu pfcta existet donec assilia
bit suo pncipio assimilacoe pfcta
sed vagabitur sic nra absqz forma
vltima que cpleat totu appeti
tu nrm Ideo nce est ad hanc q
etez obtinedaz ut memoria assilie
tur sume maiestati in patre intellectus
sume vitati in filio / volutas su
me bonitati in spu sco qd erit
in visione dei p essenciam Vn dt
Aug⁹ i p de trinitate ca viii
Nec em quem⁹ alio tu ad illius
contemplacoz venerimus

De fine illorz qui volunt scire
ut dicentur Capitulm

3 .

Qvondam sapie pfessores ex
ecrabant diuitias / nec pu
tabant cu eorum sollicitudine posse
aliquem obtinere prudentia / cu
enim studiu sit vehemens ai appli
catio ad faciendu ul meditandu quia
studiosus esse no pt cuius animi vo
luntaria distendi affectio no attin
dit / qui quia in talibus negligens est
aut remissus similis est ei qui lang
uenti appetitu et palato insipido
cibos recipit et eosdem contradicente
te gula fastidienti stomacho vio
lenter intrudit Si enim scit suaui
tate sapie degustassent oia pter
illa in fastidiu haberent Vnt scriptu
est Sup salute et omem pulcritu
dine dilexi eam et pposui pluce
here illa / et diuitias nichil esse di
xi in compatione illius Scio quod stu
diis et diuitiis pit vacare no pos
sumus / nec aia sua dignatur habita
cone sap / qui videt infectam desi
deriis et curis tpalibus in voluta
Ad quas contempnendas ut sap p
suadeat Sufficiunt integumenta poetarum
exempla phorum documenta sanctorum / impedim
1 ta tpaliu bonorum De primo sit
verbum poete est quis locus ingenio
nisi cu se carmine solo / vexant et
dominus cure in se quam ferunt / pcora
nostra duas no admittentia curas
/ no enim ad sapiam faciunt sed ea ma
gis excludunt / que sui possesso
re no faciunt meliore in scti sto
osto alipides purpureis tapetis au
rea monilia demissa pectoribus
pendunt / tecti auro fulvu mandunt
subdentibus aurum Ista nec dum n
iugale pot facere meliore Sapie
tissimus ho sui tpis Marchus Catho
Censorius Imperator triumphalis
vno contentus erat equo / quo ve
hebatur cuius ab utroque latere sarcine
dependerunt / quas ide ipe por
tabat Quo enim cupidis sapie
vacabit ut si ad poetica recur
ramus in quorum vita et moribus to
ta inferni facies depingitur Non enim
de est eis vnda tantali ticii ie
cur rotha ixionis vrna belidu
saxum sisifidu int diuitias esuriunt

du sollicitudinibus anxiantur du cupidita
te torquentur / du ad illicita rapiuntur
du in sacculum pertusum congregant / du
congregando diuitias labore co i xo metho/
tinuo / et supuacuo se affligunt
vt singula singulis referam Ite
quod Ipodamia qua diu cursu con
certantium piecto auro retardabat
puolabat ad palma Sicque ergo t
riumphos obtinuisset multiplices tan
dem contemptor auri de virgine
triumphauit Ergo contempne opportet
affectum auaritie Si uis de sapia 3
triumphare et ea tibi in coniugio co
pulare Aut ad exempla phorum venia 2
mus / cu pater demotti filio suo tantas
diuitias reliquisset / quibus exercitum
regis xersis poterat pascere / re
liquit patrimonium suu demottus / et
in discendo docendo dies suos co
tinuans studiorum athenis militiam
consumauit in aurea paupertate Sicut
aut Iustinus hystoriographus in
secundo libro dicit xerses Septingenta
milia habuit in auxiliis ut no inmerito
proditum sit flumina ab exercitu eius siccata
Greciamque omnem exercitu eius vix
capere potuisse Nauesque decies ce
tu milia numero leguntur habuisse / qui mon
tes deducebat in planum / convexa
uallium coequabat / et quedam maria
pontibus sternebat quedam vero ad
nauigatores commodum pependium de
ducebat Crates ille thebanus
piecto in mare / no paruo pondere
auri Abite inquit diuitie pessime
Ego uos submergam / ne submergar
a uobis Anaxagoras cu plonga
tpa studiorum in patriam rediisset et
possessiones quas reliquerat dese
rtissimas inuenisset / no essem inquit
saluus nisi iste perissent verbum Socra
tis fuisse dicitur vere nemiem studio
sum fieri nisi se mediocrem pauperem opi
netur Nec Seneca no latuit onde
te quod una docet sapia ut contempna 4
tur tpalia effuge inquit no po
tes necessitates huius vite potes vin
cere sic viam hanc tibi dabit phia
Idem in xvi° Ep Si ad naturam viuas 1
nunquam eris paup Si ad opinionem
nunquam eris diues Exiguum natura desiderat

rcit in mensu apimo / congerat in
te quid quid locupletes multi pos
sederunt maiora cupe ab hijs discas
no est philosophia pplare artificiu nec
ostacioni patu / no in vbis sed in
rebus est / nec in hoc adhibet ut
cu aliqua oblectacione consumat
dies et demat ocio nausea aim
format et fabricat vita disponit
acciones regit / agenda et omit
tenda demrat / sedet ad gubnacz
et pancipicia fluctuacium dirigit cur
3 sum / sine hac nemo securus est ¶ Hic
paucis documentis secrez misstamq
quib plenus est scripture textus pz
in vis de ciuitate dei ¶ Amor
sapie purgat a sordib auaricie
et in iiii lio 9 Julianu Notu e ca
teres pecunie quantis quaciat et
pariat laboribus doloribusque subda
t a quitis se otineat voluptatib
sine cupite augedi pecunias / sine
timore minuendi / quanta lucrz sa
gacitate sectent / et prudent dap
na deuitet / qm timeat plerzq
aliena diripe / aliqn sua sibi ab
lata ocempnat / ne repetendo
et litigando plus pdant Rite a
moniti sumus sic amare sapiam et
ea nobis thezaurisare sic auidis
sime cupiamus / atque ut nob mags
magisque acquirat / nec aliqua ex
pte minuat et pferamus mole
stias et libidines refrenemus et
pspiciamus in posterz ut inocencia
t bñficencia q serueamus Ideo amo
nemur in lio sapie ut querimus sa
piam et no pecuniaz Idem Augs
in lio lxxx in qonu Quisque cari
tate nutrire volt instet minuend
cupiditatib Est aut cupiditas
amor adipiscendi ut optinendi tpa
lia / huius minuende inicium est de
u time / qui solus timeri sine amo
re no pt Ad sapiam em tendit
et nichil verius eo q dictum est
4 Inicium sapie timor dni ¶ Qrto qn
tu ad pns attinet videamus impe
dimenta bonoz tpalium quar no se
1 cõparatur cu fine discencium Primo
em occupat homines in pter nocturnis
vn Seneca Ep xix Si potes

sub duc te istis occupacionib
sui admis eripere Incipiamqua
sa in senectute colligere in freto
viximus / moriamur in portu Et ide
xliii In hijs que affectamus et la
bore magno ocepnimus inspicere
debemus q nichil ommodi in illis
aut plus incomodi / queda sup
uacua sut / qdam tanti no sut sic
ut laboremus peis / sz h no vide
mus / et gratuita nobis videntur / que
kimo ostant mi essemus si ista
ura no essent ¶ Scdo irritant aiaz 2
in flagicijs Vnde Sen Ep lxxx
vii possidemus ait diuicias esse
causaz maloz no quia faciant
ad / sz quia facturos irritat / inflat
aimos / supbia pariunt inuidia co
trahunt / et usque eo mente alie
nant / ut fama pecunie nos etiam
nociturã delectet ¶ Tercio quia
assimilat homines vilib bestijs oia 3
em aialia quanto celestib sunt vicio
ra / tanto minus cupiunt et ogregant
pauciora ¶ Considerate volatilia
celi que no metunt / nec in horrea
cogregant nec construunt penu Sz
mures et reptilia terre cogerunt
in futuz / io sapia cocquitur de illud
Boecij Vos quoque o terrena alia
tenui licz ymagine vrum pn
sopniatis ¶ Qrto quia hoies de 4
lectant et exultare faciunt vanis
gaudijs Vnde Boecius Quid
manib gaudijs rapueris / quid
extnea bona pro tuis amplexaris
nuqm tua faciet esse fortuna / q
a te n vero ee facit aliena vt
ura mo rediret in mores tpa
pstos Sz seuior ignib ethne fer
uens amor ardz hndi Heu pmus
quis fuit ille auri qui pondera
tecti gemmas latere volens preciosa
picula fodit ¶ De fine illoz qui vo
luit struere ut edificet Quod pla
ti maxime debet fine pdicatos
et edificatos attende Oz maxie
cnuã fine edificatos mior modis
De fine illoz qui voluit struere ut e
In labiis inquit propheta dificent
meis pnunciaui oia iudicia oris
tui Iste est em zelus spualis

qui est ve scie finis hunc enim fi
ne xpus in seipo docuit et viris
aplicis deliquit sine quo exina
nit pp9 et famescit quo hito mul
1 tiplicat virtus et crescit ¶ Et de p°
sic dns nr ihc xps etnus etni
pris filius de secretissimo sinu
pris descendit in uterum paupcule
virginis matris exinaniuit semetipz
form servi accipiens fctus e inglo
rius et virorum nouissimus et qsi
leprosus no hns speciem nec decore
et in que no poterat cade passio
penalis dolore sustinuit in hua
nitate propitius et pditione hua
ni gnis cuius dolori no est in
uentus silis quod aut sustinuit
in carne quidqz fecit in mirabili
opone quicqz docuit in veritate
totu factu est p aiaz salute vn
zelus et salus aiaz quo no e
mai9 sacrificiu finis fuit om p
dicioz hc duce si qua manet sce
leris vestigia mri irrita ppetuas
solvet formidie terras vn scptu e
Zelus dom9 tue comedit me Et
in hui9 zeli consolacio calicis quod bibi
turus erat in crepare videbat
dilacioz hec erat sitis tua dne
in cruce qua dixisti Sicio tum
tanto desideraret hois pot9 qm
anime salus Sic scptu est Cucur
ri in siti Siciebar cupsione cur
rebat ad remissione Adhuc si
tit ille fons irriguus ut de eo
affatim dulcedine hauriam9 quo
carbonu ardenciu libidine ex
2 tingwamus ¶ Et de scdo dicit sic p9
passione tribulu et opem mira
bilem xpus migraturus ad glam
sua ex eodem zelo pp aiaz edifi
cacionem et salutem apostolos doctina
et exis suis informatos data
virtute sup demones et languo
res misit eos in mundu pdicare eua
geliu qui pfecti sut vbiqz dno
cooperante et smone cofirmate
sequentibus signis a do vt in omem
terram exiuit sonus eorum Hee enim
sut tube quas in nmis fecit Moy
ses quibus p ysayam dns dicit Cla
ma ne cesses qsi tuba vocem exal
tes pp hoc tulit dns Amos cum
pasceret grege pp hoc misit dns Io
na in Niniuem Ciuitate Datus
est Ezechieli gladius vocatur petrus
et fr eius vocatur paulus du psequer
xpm sup abundauit iusticia ubi ha
bundauerat et petm sed quia no
poterant soli apli portare sarcina
pastoralis officii ad exemplum moysi co
stituerunt pastores cu eis in eruditione
laborantes viros virtuosos et omni
excepcione maiores no que sua
sunt sed que ihu xpi querentes q°
pacto p fidei plantacione p fctius
ofirmandis exposuerunt morti se 4
et xpi imitatores sunt effecti Igitur aplis
successerunt pastores secuti aplos eorum
vestigiis vsqz ad effusionem sanguinis
p fide catholica et salute aplica
plebis Et sic profecit ecca diuisis
tpibus corroborata morum et fidei
documentis Sic enim nocturnu spaciu
du descendenciu succedenciu qz stel
larum cursibus illustratur magno celi de
core pagit Sic pdicantes stel
las plurimas in celo ecce huius
et hem9 ut in offensis fidei et morum
pedibus iter nre noctis ambulem9
Et licet in p° pastore x° pastores
omnes quit sit vn9 pastor et vice
gerat ipius tn spali prerogatiua
vice xpi gerit et psona exprimit
pontifex Romanus Cardinales vero
typu gerunt aplorum Alii vo pasto
res typu sctorum scilicet aplis in pte
sollicitudinis succedenciu qui eccam
edificat p pdicacionis officiu ¶ Et 3
de tercio sic Cessat hic finis pp9 fa
mescit qm in solo pane ho no vi
uit pcute pastore dispgunt oues
gregis vacuu est psepe ubi no
sunt boues cu pphia defecit pp9
dissipabitur Et si aquas dns conti
nuit oia sicabunt io clamat sapia
ad repressione famis Venite co
medite pane et bibite vinu qd
miscui vobis hic est smo sacri
de q° loquitur Ierem hee sut stille plu
uie quas pvidit Iob in spu auf
ferendas hec est fames illa ut
Amos pphetam qua in illa die im
missurus est dominus sup terram non

fame panis et vini / sed audie
di vbum dei / et quia nec ros nec
pluuia sup montes gelboe cadut
ideo post maledicioz are sunt /
ideo etiam siccatus est torrens Carith
quia dns sup terram no pluit Na-
sicut dr Is. ecio li° de summo bo
no xliiii ca° pro malo merito pleb
aufert doctrina pdicatoz probo
no merito audientis tribuit smo doc-
toris / tacet enim qnqz doctor aut
quia no est qui se corrigat / aut
quia no e qui audiat Vn testante
ppha Ciuitates austri clause sut
4 et no est qui apperiat / De qrto sit
Bm prouerbioz smaz doctrina bona
dabit gratiam Et iterz / doctrina sua
cognoscit vir et de fructu oris sui
vnusquisqz replebitur bonis / Uba ei
sapientum sut qsi stimuli / et quasi
claui in altum defixi / faciunt enim ai-
ma in lacrimas conpunctionis resolui
Dic enim sponsa liquefacta e / ut
dilectus locutus est ei / p hoc enim cessa-
tur a crimine dum inebriantur sagitte
dni sangwine / p hoc respirant in
spe / quia ois smo dei ignitus cli-
peus e oibus sperantibus in se p hoc
ignescit in nob caritas Et surgat
helias ppha sic ignis et vbum eius
qsi facula ardeat Et in li° sapie scrip-
tum est de iiii°r aliis virtutibus Sobri-
etate inquit et sapiaz docet et iusti
ciam et virtute quibus vtilius / ut e
in vita hominibus / reuiuiscunt Aduo
ce pdicacionis mortui / qsi ossa
3 arida audiunt vbu dni recalescunt
omnis frigiditas quia vbu dni
qsi ignis et qsi malleus conterens pe-
tras pellit demones Et est qsi so
lacium in hac miseria / quia ad no
me dni eiecerunt demonia apli
Et coz discipuloz ardens erat dum
loqueretur eis in via Quid plura
vbu pdicatoz audit mortuus p
culpam / et suscitatur / induratus
p ptinaciam / et emollitur languidus
p ignauiam / et sanatur cecus
p ignoranciam et illuminatur / dubius
p infidelitatem et confirmatur / frigi
dus p pusillanimitatem et inflamatur
Non et vbo pdicacionis paulus aps

fere totum orbem terraz fidei subiuga
uit De quo Cris in li° de laudi
bus pauli ait Homo ignobilis ab
iectus et cum foraminis / qui artem
exercebat in pellibus in tm virtute
pgressus est vt vix xxx annoz
spacio et Romanos et persas et p
thos et medos et indos et Scitas
et Ethyopes et Sauromathos
atqz Sarracenos et ome prorsus
homi genus subiugo x mittet vi ut s
Quod plati maxime debent
fine pdicacionis et edificacionis
Vere namqz est finis atten-
dit edificacionis pastoribus
et platis / nec eis suffi-
ciat qui hnt aiaz curam ut vnus
quisqz saluet aiam suam Sed hic
fine dyacon dapnauit et sic pps
perit Primum pz p Gregr in 1
pastorali exponentem tyntinabu
la cum quibus sacerdos legalis sac
tuarium ingredi / astruente dap
nacionem smaz Dic in plato enim
curam aiaz hnte pdicatoz sonitus
no audit / pp hoc eisdem assignant
redditus vn viuat / ut zelum aiaz
vbo pdicacionis ondant ut pas-
cant vbo erudicionis indoctos u
bo consolacionis pusillanimes et despla
tos / ubo consolacionis dubios / in
crepacionis rebelles / exhortacio
nis pigros et desides / correctionis
errantes / ne sint canes muti q
pp inerciam latrare no volunt / ut
pp mala vita erubescunt vel pps
ignoranciam nesciunt / nubes inqt
Iudas sine aqua / quia subditos
no irrigat doctrine pluuia / arbo-
res autumpnales que fructum p
mittunt et no faciunt / aut si face
incipiunt ad maturitatem no produ
cunt / bis mortue / quia mortue
in seipsis et moriunt in subditis
Tot enim mortibus moriuntur quot
mortalibus pnitus p eoz negligenciam
eoz subditi occiduntur Arbores era
dicate a ciuium celestium societate
de hoc Cris in li° iii° de dignitate
sacerdotali ca° ii° Multum studium
debemus pone ut vbum xpi hunda
ter hitet in nobis neqz enim vna

intercepta nobis spes periclandi Sed mul
tiplex est pugna et quam adversus in
dicitur inimicus nec vero eisdem demones
utuntur armis nec vero nos aggredi
untur modo et debet hiis qui est
tam multis obviaturus omnium artes
tum quibus dimicat explorare Scire
etiam uti fundibulis ut sagittis
aciem quoque ordinare nosse lanceis
quoque cum opus fuerit dimicare et officium
ducis implere ut militis Et infra
eodem capitulo Atque omnia nullius rei
auxilium preterquam sermonis invenias
Cuius si potentia sacerdos fuerit destitutus
in modum fluctuantium navium iacta
buntur anime subditorum et hii maxime
qui infirmiores fuerint aut curiosi
ores propter quod opportet illum vehementer
admoneri ut habeat sermonis facultate
tem habeat hoc est pertusculum ele
vacionis quod hereditario iure debetur
Aaron et filiis suis Si enim gentiles
contra fidem catholicam insurgent
si Iudei si heretici si lupi rapaces
non parcentes gregi Quibus canum
bus et custodibus ovium aut tamquam
ignavis latentibus aut tamquam ignaris
fugientibus defendet fidem christi Quis
etiam infirmantibus adhibebit remedium
cuius aut modo dum nescit aut spernit
artem navigium non invadit cultor a
grorum nec agriculturam miles sibi
vendicat nec usurpat miliciam
gubernator nec curam animarum igno
rans debet assumere Quia sepe scriptum est
2 Interroga sacerdotes legem Gregorius in pasto
rali cum enim scito non haberi cura pasto
ralis officii sufficit laudare et se ipsum
lucrari Sic scriptum est in Apologe
tico Gregorii Nazareni dicebat
inquit apud memetipsum naviget
alius et ingentium lucrorum spe subeat
aut marina discrimina michi gra
tius est super solidam terram statim
exigui cespitis sulcis herbam fru
menti requirere et in egenis rebus
tenuem vitam ducere quia pergrandes
divicias in fluctuum periculis quere
re fortioribus quidem et potencioribus
bus dampnum non est non officia a
ministrare maiora neque erga plu
rimos exercere virtutem sed in parvis

rebus et modicis coarctari velud
si quis ingenti luminis lampade locum
parvum cohabitans illuminet aut arma
potentia et virilia exiguo velut
corpori exilibus membris inserere Par
vulus aut quasi tacitus pro viribus omnibus et
non super vires levare ne ut de
risui fiat sibi et periculum subeant
Sic nec turrim quidem edificare con
venit alicui nisi ei cui impense que
perficiendi presto sunt Sed qui est
in officio pastorali constitutus debet
4 se ipsum salvare et alios lucrifacere
unde Symus euangelicus non excusat
sed accusat quia talentum suavit
in terra defossum cum reddere debuit
usque multiplicatum Requiret enim a Cayn
de Abel fratre suo quia unicuique
mandavit Dominus de proximo suo Sed
unum intuebit hoc ipsum facere ex cari
tate Alteri vero ex necessitate maiori
ei qui tenetur semen fratris mortui
suscitare Non enim visuri sunt fratres
faciem Joseph nisi adduxerint fra
trem minimum et maledictus qui ab
scondit frumentum in populis Benedictio
aut super caput vendencium Et in
libro Crisostomi de dignitate sacerdotali dicitur
ultio Non est equale in pelagus
immensum incidere et flumina transire
navigio cum adiuvare non possum
sufficiet michi si me salvare ac
de tempestate potuero liberare 3
Ceterum patet sic Sic opus christi fina
le fuit animarum zelus et salvacio Sic
dyaboli confusio et destructio animarum
Procurat etenim pravitas igitur doc
torum silencium ut grex facilius cor
ruat in precipitium dum clauduntur ora
deum canencium unde tempore antichristi dum
solvetur Sathanas et erit in sua ma
xima potestate tunc conticescent verba
doctrine unde Gregorius moralium xxxiiii
libro Rursus antiquus hostis in illo dap
nato homine scilicet antichristo quem assumet
appareat a sancta ecclesia virtutum sub
trahuntur signa Nam prophetia absconditur
datur gracia curationum aufertur pro
lixioris abstinencie virtus imminuitur
doctrine conticescent verba miraculorum
prodigia tollentur que superna dispen
satione nequaquam funditus subtrahet

Sed nō hec sicut priorib; tpib; ap
te et mltiplr ondet Job xli°.
facie ei9 pcedet egestas fures p
mit9 aufuert lume qd arguit
fure; ¶ Et io cū doctores sint ex
officio suo lux mūdū illuminās
et sol viuificans p luce densisse
tenebre effundur / p calore in
tali frigus mortificans ne fur cog
noscatur et cotunt semaria pro
deant et in cordib; mutant' Quid
em vitale erit ubi lux solis nō
4 diffundit ¶ Et tū p3 sic Nam si
vni9 vna ē ca oppositi erit oppo
sita vnī cū boni pastores cā fu
erūt antiquit9 eccliastice dilata
cōis / ētū est cqm mali pastores
mō sūt causa eccliastice coarctacōis
Illa em dilatacō tanto tpe elabo
rata nūc est velud in angulis co
arctata / pluima em mūdi pte
infidelitas occupauit Et de re
siduo magna pte a xpo scismat'
uicium supauit / et de residuo re
sidui mlti facti sūt heretici / et eorz
qui hoc euaserūt mlti aliquot /
sepe modlm pctorz incurrerūt vt mi
co plangat xpo et dicat / ve m
quia factus sum Sic qui colligit
in autupno racemos vindemie
nō est botrus ad comedend; / p
cocquas vuas desiderauit aīa mā
3 perit status debita Nō em quida
eorz annūciat euagem ubo ouib; vi
uente de vita ubi cordis zelo salu
tis aīarz pcedente sup addut ces
sme gen9 puaricacōis ut iam
nō sit sup quo pcuciat eos ultra
deus ulcionis Na eorz supbia
sup ascendit / et eorz cupiditas sp
crescit / viduarz depdatores pu
pillorz direptores / gregis occiso
res carne desup ossibus auffe
runt / ossa cōfringunt Adulteri
et incestuosi existūt / deo abhoia
biles hominib; odibiles Et cū per
vbū pdicacōis gnare debeat
abutētes in gnatiua viciū sodo
miticū spuale dissemiant dū libi
dinib; suis ecclēas corrupētes p
lem ex ea xpo nō gnant Inde xpo
dolor nō modic9 suscitat' cp ei9

sponsa dilcta leonib; expō Et
sm Cris vi° li° de dignitate sa
cerdotali fingam9 esse aliqua
Regis filiam et eius regis qui
dnat' omī tre que sub celo est
hanc aūt iam esse desponsata
et hre pulcri° inexplicablem
tantaq; modlm naz ancellat / om
nesq; mulierz elegancia grandi
super dra hntes quoq; tantas vi
tutes aīi ut cūcta virorz genus
ul qui fuerūt om / ut qui futū
sunt p9 tergū reliquat / oīs q;
phie excesserūt manus / qpom mor
¶ vniuersi corporis pulcritudie;
vultus sui vincat decore ei9 aūt
sponsum nō solū pp ista q dixim9
esse ad virgines sedulū / sed et affi
ci / ad hanc amore passibli / tan
to ardore ut expimento om
amatorz qui unq fuūt vincat
amatores / atq; in hac cū ille ta
li ardet affectu audiat cp illa di
lectam sibi ita amicabli aliquis
vilius et despectissimorz ignobilis
gnē deformis corpe / et oīm execr
nosissim9 sit acceptur9 in giuge
modica ne tibi videm ondisse
doloris ptem Et ideo mlta sciag
opus est sacerdoti / que si defuit
incurrit pplus gen9 mltiplic' det
menti / cp qui videre desiderat
pastoralem gregorij legat Et apo
logeticū Gregorij nazazeni et
sextū libz Cris de dignitte sacerdoti

Quod maxime in4or modis enu
meratis finis edificacōis

Cessat maxime quadrupl'r
hec edificacio in eis que
deberet ea onde ubo pur
et exemplo Primo pp cauciones 1
aīarz quib; plati mali male g 2
mittut Scdo pp exempcōnes Ecclarz
q piculose fuūt Tercio pp iura ci 3
uilia quib; eccliam regūt Quar 4
to pp bella hostilia et vsū gladij
mālis ad que descendūt Et de
pmo sic gregis corlis cura n9 sa
ni capitis credidit nisi potenti scie
ti et volenti cura ei9 agere ad sa
lute Cū ygit' gregis spualis cu nō ctble
ra agit' credit' impotenti ut ig

norati ul negligeti cura ei9 age
ad salute / ↄstat magis p̄upen
di ronablia x' sangwine sūt re
depta / ītū est quia p̄upendens
appciatu p̄upendit et pciu p̄.
herodes in crāli p̄ditone puerorꝝ
nō p̄sequebat' ꝗ puerꝝ vnu que
timebat fore et mū rege ētnu re
ge Iudeorꝝ et regnu sibi ablaturꝝ
Crucifixores xpi nō credebat se p̄
sequi nisi hominez vnu suis opibꝫ
ↄtrariu Quia si cognouissēt nūq̄
dnm glīe crucifixissent / vn̄ ↄstat
q̄ tradens in digno pastorale cu
ram ouiu xpi / Gubernacl̄m na
uis xpi petri / xpm in membris
suis p̄sequit' / q̄ deū celeste et
eternu rege onm ↄfitet' / vn̄ ma
ioris p̄secuconis et irronabilioris
arguitur / p̄ qnta ē stulticia / qn
ta ē demencia p̄ suste tēda corꝑli
vita / tot aiarꝫ p̄dere milia p̄q̄
tu singulis viuificādis dei filiꝰ
ↄdempnari noluit morte turpis
sima / p̄ qui gregē in medio lu
porꝫ leonu vrsorꝫ vt lac et lana
tollat exponit / et se p̄ salute gre
gis nō obicit Certu est q̄ grege
occidit etiā si ↄtingat casu fortui
to aliq̄ gregis ouem mortis eua
de piculu et discrimen Nōne qui
tradit naue onāta hominibꝫ di
gendis in portū salutis p̄ mediū
scopulosi et procellosi maris nau
lero vinolento / ut paralitico ut
ignaro / vt inexperto / ut pigro / vt
a singulis recipiat naulu Naufra
gacionis oīm incurrit reatu / etiaꝫ
si aliquis eorꝫ euadat naufraga
di piculu Quare saluti omnium
p̄uidendū est est de bono pastore
et trāsfretātiu de bono gubnato
re / et plebiū de bono doctore Sic
scptū est / dabo vobis pastores iux
tor meū qui pascent vos scia et
doctrīa / et si oīne q̄ nō recto fine
fit pctm est / rectus aut finis cu
re pastoralis et tradiconis et
susceptconis cuiusq̄ salus gregis
est / nec cocedi dꝫ a' suscipi nisi
ei et ab eo qui ad hūc fine ydo
neus est p̄ut magis et magis ab

isto fine recedit' pctm incradete
et suscipiete maiꝰ et maiꝰ incsliā
a quo fine ia q̄b aliquibꝫ velut in
infinitu distat' Erubescat igit'
qui nō vocati sibi assumunt honores /
q' nec missi nec vocati ueniut fu
res s' et latrones / veniebat inq̄t
dns p̄ Ieremia Et ego eos nō mitte
bam Erubescant et plati qui edi
ficat syon in sangwinibꝫ / qui nō p̄
hostiū sed p̄ absconditā et furtiua
hostiola nepotulos et indignos in
troducut in ecclīe honoribꝫ Sic
legit' de sacerdotibꝫ bel et eorꝫ par
uulis ꝛ vxoribꝫ i mude et repro
bande ↄ pupe / q̄ indificāt inster
core quorꝫ vmbilicus indigēt p̄
cisiōne Sic scptū est In die ortus
tui nō est p̄cisus vmbilicus tuus
vmbilicus p̄ quē puuls nutri ugi
carnalis officio in platis malis / p̄ q̄
parentibꝫ p̄p̄ris viuut' / qui pcidi inp̄
mocōne plati maxime in die ortꝰ
hoc est ↄsecraconis eiꝰ Ve gl̄o sm
Bn̄ Sponse xpi talibꝫ tradite
paranimphis Et de 2° sic scptū est
et dcm moysi vt s' ex° / q̄ in mo
te mostratū est ↄstruat edifica
tom thabnacli / q̄ s' modū ecclīe
triumphantis p̄ modulo suo pcedē dꝫ
opus ecclīe militantis Sꝫ in trium
phate nl̄a le' exempcio / qm omes
ordines s' dignites et gradus et
officia p̄pa ↄstituti obediat vni su
mo Sco q̄ p̄p̄ mōsteiorꝫ quietem
et epōrꝫ tyrannides has exemp
tones sacrosti Rōni pontifices in
dulserut Sed res in ↄtrariu v'sa est /
quia in occasione dapnatissime
libtatis et effrenate licēcie plures
ecclīe suas ex empcones illicite
quesierut / p̄p̄ hoc aduersus Epōs q̄
dā intumescut Abbates et in oē
desideriū p̄pu resoluti eternis cura
agentes in desideriis detestant'
suorꝫ excessuu correctores Sed q̄
est hec forma iusticie p̄hibē ne
discipli magro ↄsenciat / ne filii pri
obediant / ne milites deserant
principi / ne serui dn̄o sit subiecti
p9 vrie mortem et adulteriū ber
sabee / missus est p̄pha ad dauid S°

pponens ei padigma de paupe/
qui unicā hebat ouiculā / quā ab
stulerat ei dives qui oves hebat
i nuās / iudiciū mortis david dicta
vit in divite et p ↄsequens in seipm
Certe romanus pontifex dives hz
i nuās eccias s. universas / petrus
em misit se in mare Alii discipuli
navigio venerūt / quia ceteri vo
cati sūt in pte sollicitudinis Ipe
aūt in plenitudine ptatis Sed ipe
nūc est videat casū et modū qualiter
exemplo eius fiat Nō em os po
no in celū nec debeo nec volo
vel seminatiatus tangē xm meū Bis
sui ep p exemptorū pivilegia mīris
obturata sūt pastorum ora / nec lu
pis in gregem dnicū passim grassantib;
potuerūt pastores occurrere
Cū videret eos enormia vel dyacona
ppetrare quidēp aūt indulgeant
pivilegia Rōne ecclie que defaci
li nō concedūt s. Iura sed extra
Sacio quia mltū nō expedit impe
trantib; / qd alienū est cōtra cōsciam
usurpare Sic etiā decime que tri
bute sūt egenū aīaz ymo q̄ sūt
stipendia ministroz / retinetur a
quibusdā p exemptos illicite pauci
tas in periculum aīaz / et si quadam
indulgen spali quidā pp eoz pau
piem legant pivilegiati / potuit
tollerari ad tpus qd ea nūc fugiat
introductū Nūc aūt multipliciter pas
sionib; i immensū multa sūt pivile
gia que potius ambicionis impe
trantur qm religionis instru re
sentur. Et de actio sit Nō recte navi
gat p arte edificatoria nec edi
ficatur et p navale / sed vna q̄
ars ppa sui digit artifice spalem
Si igitur salvare aīas opus ē ma
ximam doctrinā requirit qua tradit
salvator aīaz . hoc est vetus et no
vū testamentū Inde contingit aīa
rū pdicio / quia sopita lege di
na positiva Iura et Civilia nimio
sunt exitio Si em debeat scdm
evangeliū fieri correctiones / si vin
dicari transgressiones / p legistarum
argutias / finguntur appellationes /
et p subtilitates et solepnitates Inf.

Civilis lites sūt immortales / fatiga
tur pastor et correctior / et interim
pendente lite pseverat in sua
p vastitate peccator donec cursu tpis
incurabilis fiat languor Vnde
Bernh9 de consideratione lo p° Cotti
die pstrepūt in pallacio leges
sed iustiniani nō dni / lex em dni
immaculata convertens aīas / hee
aūt nō tam leges qm̄ lites sūt
et cavillationes subvertentes iu
dicium Tu ergo pastor et epus
aīaz / qua mente obsecro sustines
cora te semp silē illa garrie is
tas Vn dicit garrire Quia sicut
dicit Ysidorus in iii° li° de summo
bono per eorum est ut inter iurgantes
caritas maneat postponenda est
rei causatio ut pseveret dilectio An
tiqui forensem eloquentiā canina
facundia nuncupabat / eo qd cau
sidici in certaminib; causaz omissis
q̄ agūt veluti canes alterutrum sese
lacerant / invigia qz eos ad iniuri
as suas comutat Quod i Cor vi°
Secularia iudicia si habueritis / contemp
tibiles illos qui sunt in eccia con
stituite ad iudicandū Et de q̄rto
sit petro dictū est qd converteret gla
diū in vagina Omis em qui gla
diū acceperint gladio peribūt scdm
scpturā ymo scdm Ambrosium orones
et lacrime arma sūt epoz Et scdm
qd distinguit Bn9 ad Eugenium
Tuū itidem gladiū tuū negat nō
satis iu videtur attendē pbū dni
dicentis Converte gladiū tuū in va
gina Tuus ergo et ipe forsitan
tuo nutu / et si nō tua manu eva
ginadus Gladios duos in ewangelio
legimus vnū spualē / quē ewangelio9
pastor exerceat Aliū materialem cuius
vsū miles exerceat Spuali magis
debet insistē pastor vt volueret
ad salute Materiali a miles ad iusti
cie executor . legimus romanos omes
gentes sola armoz exercitatione
vicisse Vn Vegetius renatus di
xit Nulla alia re pp̄m romanum videmus
orbem subegisse terrarum / nisi ar
moz exercitatione disciplina castrorum
usuque milicie Et s. Septm arma.

Sḡ

Tcō

Tcrto

ma no sit carnalia sed po do ad
destructoz munitonu et consilia
destructes et omez altitud extol
lente se adiusus sciam dei Et
ideo inquit in carne ambulantes
no s carne militamus et p hui9
milicie esum fidem dilatauit
ap9 in orbe terraz ut veniudent
xpiam et pastores ecci passim
bellis vacare milib postposito gla
dio spiritali Et ut d Ceis in lis
de dignite sacerdotali Fingamus ex
citu ta de equitib qua de peditib
et hiis qui nauib dimicet fuisse
collectu tegat aut mare et re
mu mus opiant vero campoz
spatia et montiu vertices resultet
ergo soli fragore armoz radiusque
ei9 repercuciat sartoz splendorez
atque galleaz hastarque ut fragor
et equoz hinnitus ferat ad celum
et nichil aut in mari aut in terra
preter ferru qd videat congrediat
aut hostes feri et inmanes et
tpus congressionis ad veniat vo
lent eciam hostes cu equis suis q
busdam artib p aera missiliu
nubes sagittaz quando densissimas
excitet tenebras torrentes sang
uinis effluant gemitus corruenci
u audiat et stanciu ululatus mul
titudo cadaueri terra inebriet
sangne plena sit sagittis equoz
et homi capita galeata capita
telis infixa ferru a sagitta fra
tu qd in pupillis maneat ocloz
Quis in hoc tali plio sit securus
si certas dyal astucias videmus
et artes qs cum nos temptator ex
cet cernemus no fluente sangnez
nec corp9 exanime sed aiaz dis
crimina et illius pugne quam de
scripsimus ymagine in operacione ipi9
putaremus esse ludu puite In
hiis pastores debet pbare sua vo
tute quia subditi quotidie vul
nerant et vulna gemant cu
inveniunt dyal9 aias crudeles et
poz vulnera negligentes quis
eo crudelior quis in nocendo
pitior quis acriore robiu furo
re congredit qui nec inpolla
tone tpis impedit Nam nox ad
ueniens et cedit labor et cibi tps
et sompni recreato et hui9 refici
unt milites vt intermissa interdu
possint paululu respirare et de
stitutas vires aliquantulu repare
Cu dyalo vero no lz vnque arma
depone nec sumi sompnu secure
cape si volu9 volumus euitare
In conflictu em cotinuo alteru nce
est aut dormire et pire aut uigilde
uigit et arma retine qlle em sp
dimicandi paratus cu ci acie sua
nec insidiat ignauie mai9 hus
studiu ad infenda nobis p dicas qua
nos heamus ad retinedaz salute
hoc aut ipm q hostis no vide a
nob sed repente irruit pt maxi
ma pirloz causam facit hiis qui no
sp vigilant et audit conflictu ig
forciore Quid nobis de armoz gne
de missilibus iaciendis de lapidib
fundis et testib de munitone ca
stroz quo sint probandi tyrones
quales extendi quar extendi quar
eligendi quo legio costruat quot
cohortib impleat Quid inter tu
bicines et cornicines et classica
dicat Signoz militariu quanta sit
gna quemadmodu castra debeat
ordinari quot gnib pugna pub
lica gmittat cp nob cosuerit bel
loz rele gnales Hec sunt q sta
dalizat ppm et cleri et mudu Et
sic nauis sine remige pp9 sine du
ce choors sine milite expertes
armoz inexperti bellu quemque susti
nent ut gladiu civib iminentem
ut redeptor sue misera servitute
Et tunc ad eoz qui capti de clero
ducunt redeptaz plures obtinet
ut leui filii decimet vt pauperib
sacerdotibus victus et vita pit
subtrahant. De fine illoz qui
addiscunt ut edificentur

Quid pdest homini si mudu v
niuersu lucret aie aut sue
dispendiu paciat Ideo de
bem9 disce vt nos ipos valeam9
edificare q e ad astellam ob tur
turis retorquere Et in leuitico A
aron et filiis eius pcipit ut an

fores thabnacli carnes comeda-
tur et cognit ut p ardenti desi-
derio meditem et ea mre salutis
sit operent qd quadr factim si
que legim in scripturis ad util-
itate nram sotam Si qd videm
in creaturis in nobis spual intel-
ligam si nosmetipos intius cog-
gnoscam Si ex cogitone nra
in dei notica ascendam Et de p°
sit fili homis ait dns Ezechieli
Comede volu istud et loquere ad
filios isrl et apperui os meu et
cibavit me volumie illo et dixit
ad me fili homis venter tuus co-
medit et viscera tua implebut
volumie isto qd ego do tibi volu
comede est scripturis et maxie sa-
cris legendo meditando rumina-
do sibi incorpare bona opacoe Come-
de inquit volu istud no siliquas
porcoz q reddut ventre inflatum
no intus saciatu no pane musti-
du gabaonitaz scias p scularium
no poma silvestria quibs ornant
hericiorum dorsa hispida insipida s
scularium scia Ez volu sacre scriptu-
re quo debem interiora nra ople
Multi em legut et vacui recedut
et si mente intellectu verbi dei recipi-
ant tn in cordis visibs ul bonis
opibs no custodiut quia si levitus
audit adusu spe edificacois no
assunt Ex illud aggei Seminastis
multu et intulistis parz vn et in-
telliguet in lege p immundicia aq-
laz Est em aquila avis imunda s
legem oculis pspicax et ungulis
rapax quia pspicacie hnt intel-
lectu et in seipos reflexu et inor-
dinatu affectu no sicut discipli xpi
qui sabbato vellicabant spicas q
i sabbatissimo pectoris et serenitate
cordis debem ad edificacoez nraz
mag maias legere et osuare scri-
pturas brachiis aut ul manibus
spicas legim et ligam ut scriptu-
ra no solu in ore sed in opere hea-
m no sicut illi qui to sua vi-
ta congregant ut alios pdicando pa-
scant et ipi de ibo no manducant
De qbs scriptu est Vir cui deus dedit
divicias no tribuit ptate ut coe-
dat ex eis Et de scdo sit vade ad s°
formica o piger et disce sapiencia
ho em cu in honore cordits esset
mitti ad bestias ut sapie vacet In-
terroga inquit Job iumenta et do-
cebunt te quia ex omi eo q vide
possumus ad declin malu et facie
du bonu exempla trahe mores
em ul vicia que no put reputari
puris oculis sine subiectis incor-
pant in creaturis et sic est modus
quo edificat multu mudus vn gregor
nazazenus Nos michi est ad me-
met singula queqz revolvere pti-
pue si quies michi sit et silenciu
si vacet aim morbis aptare q vi-
det oculis Sic et tuc tpis hui
quo p oculoz visio fiebat in me-
tis erudicio qn inqm memetipz
loquens mare sit vita nra omesqz
res huane Multu em in his e
velud salse tingitur amaritudis
multu instabilitat et incti fla-
tes ecia huic spus tempcacones
iste que supveniut ac diuse in-
pulsiones rez q in vide btus
david considerans exclamasse ad
deu ds Salvu me fac due qm
intraverut aque usqz ad aiaz mea
Et liba me de pfundo aquaz et
veni in altitudinez maris et tempe-
stas demsit me Rerz aut qui tep-
tacones incrut videbant michi
Alii tamqz leves ille oscear teste
huc atqz illuc distrahi fluctibs
et raptari Et no parz quidem in-
gruentibs molestiis posse resistere
ncqz vz hntes meliores in se ut
sbri coslii gravitate quo mu-
niti et roborati obviare put sup-
venientibs malis Alii aut parz
q no tam sua costancia obruti r
resiste qm firmioribs quisqz
et validioribus adherendo Alii
videbant in esse porta petra coda-
sites illi petre sup qua edificati
sum hii qui sapir instituti et
eminencius ceteris illis vivi-
tes qui hunc et terena ducut vi-
ta inconcussi et inmobiles p ma-
net et illis credunt ul mi sent

5.

eos qui in pulsu fluctuu volutat
hic aut spualez scd'm dcus gregori
traxit ex intuitu maris pmittit
em sic / deambulabaz semotus in
littore · soleo em tali quada refec
cone laboz molestia relevare / qm
nec arcus dyscto sp neruo corda
tz distenti vtibis erit emissioni
bus sagittaz / n paz quid adis
tensione laxet' deambulabam
g' in littore vrgente iam in ves
peradie et pedes quide levi fe
rebat' incessu hebat vero vultg
ad cotospectu maris / nec sane de
lectabilis hebat' intuitus / cuius
soleat esse gratissimg / si qn in tra
quillo silencio purpurata mi
cat equoris dorsa / ut cu levi mo
tu placidis impulsa lapsib; allu
dit vnda littorib; Sed quid erat
tuc ut verbis scpture dica / vento
magno flante mare insurgebat
et infremebat et fluctus ut so
let fieri in talib; Alij quide longe
insurgetes et paulati in aere su
perbo vertice tumescentes / cum
deinde fracto impetu languidio
res iam resolvebant' ad littg Alij
vo primis allisi scopulis furoris
sui spumas in altu rore respsp
iactabant Et nunc quide conche
ut codice exponebant ejecte litto
rib; Nunc vero eede vndis resor
bentib; vehebant' queda tn are
nis tenacig inhentes imobiles
pmanebat / nt p su inundacomb;
parietes pter hoc solu q fluctib;
ingebant Ex hoc nempe ego a d
ad intra phiam traxi Scd'm igit'
modu que docet hic situs / si qs
creaturaz intus signata consi
dat / nt erit in creaturis qd hoiez
no edificet ut invitando ut fa
ciat ut declinando ne fiat Alr'
em creaturas vide et eaz pe
ciatates cognosce modg est gen
tilis z philozoqg Sic scpturas ve
tis testamenti lege et signis signi
ficata no penetrare mg est iu
daicus oppo' em Judeis qda crus
situdo carnaliu sacrificioz in quibz sal
te teneat vitat' ymagine quoz

acies egra no du sustinet vitate
vn moyses cu scd'm allg faciei sue
velu supaddit q2 facie claritatis
eius ysrl intueri nequit Sic in
cecitatis incetib; nichil esse videt
in creaturis nisi qd appz extius /
cu subppetatib; eaz designe ve
lut incorpati mores et errores ho
minu · vn legislator volens vtute
et vicioz quib; homies mudi ut
in mudi fiut dras pone quasda
elegit creaturis quas p ne sue
9gruetia hijs sive illis signifca
dis in leuitico apposuit et mudoz
signa munda dixit i mudoz vo
ymiaes immudas nominavit primo
pones quadrupedia Deinde nata[a]
3o volatilia In quib; omib; vari
as hoim codicones designat per
quadrupedia em que validioris
ate rusticioris corpulencie sut et op
siori membroz suoz motu amp fa
tigat' quosdam locupletes expmit
qui aut negociatone aut agricul
tura sive quibslz hug vite exti
cijs in bonoz tpaliu possone dila
tan' p aues vero illos intellige
qui in honorib; et dignitatib; 9sti
tuti ad alta sub volant / et qi alioz
mozliu mensura excedut In vtroqz
autez hoc gne quia sut quidaz
qui placeat / quida qui displice
ant / neqz em aut possones inte
si iuste ac libar' dispensent possessore
suu codepnat aut dignitates
tpales Si dine legi sub dant ideo
munda et imunda legut / hec et hug
sut que mete assibilibus elevat
et meditaco / nam amisterat Et tcio
de tcio dicit concelebra illud visu
delficu de quo de decelo descendit
gnothis olitos · hoc est cognosce
teipm ut s considees quid sis in
na quis in psona qualis in morib; q'rto
et disciplina sciat intra te hita
re / no extra te effluere / cogitaco
nes fluxas et vagas ad cordis i
timu revocare Sic sciptu est dis
psiones ysrl congregabit Et iterz
Ibi beniamin adolescentulg in me
tis excessu / et pmittit in cetris Bn
dicite deo dno de fontib; ysrl Tercia

quocato interpretatur sic synagoga congregato insensibilia et bruta congregari possunt quorum non possunt sed tamen racionalia. Ait igitur Rychardus in libro de patriarchis. Vide quantum sit inter congregatorem et convocatorem et inter cetum et synagogam. Si igitur compresseris desideria tua atque exteriores delectaciones affici et cogitaciones in eis iugiter occupari cum magna sollicitudine compelle intrare ut possis salute eccius in tuam synagogam facere. Quociens enim evaginaciones in unum colligimus et omnes motus cordis in uno eternitatis desiderio figimus quid aliud quam de illa interna familia synagogam facimus. Cum vero iam illa desideriorum motuum cogitacionumque frequencia ex interne dulcedinis degustacione allecta ad nutum racionis sponte occurrere et in intimis fixa stare didicerit ecclesie utique nomine vltius digne censeri potest. Hoc eciam philosophi dicebat. Addiscere ea que in mente abdita sunt meditando recolligere. Cum enim evagamur ab uno in multa defluimus cum vero revertimur ad mentis nostre intima reducimur ad unitatem. Et sic probat Augustinus in fine xiii confessionum. Eciam ab operibus necessitatis eximendus est animus ut reuitatur in se querendo deum suum. Homo enim recursus in se experiendo prelibat et prelibando experitur mirabilem dulcedinem patrie. Unde beatus Augustinus. Aliquando inquit domine intromittas me in affectum multum inusitatum introrsus aliud nescio qua dulcedine que si perficiatur in me nescio quid erit quod vita ista non erit. Sed recido in hec erumpnosis ponderibus et resorbeor solitis et teneor et multum fleo sed multum teneor tantum consuetudinis sarcina digna est. Hic esse valeo nec volo illic volo nec valeo. Et de quarto sic. Oportet transcendere memoriam sensibilem et similitudines et affectus et animam ipsam et super ipsam invenitur deus qui residet complentibus ipsam. Unde Augustinus in x confessionum. Ubi inveni te ut discerem te nisi in te super me et nusquam locus et recedimus et accedimus et nusquam locus omnis ubique presides

omnibus consulentibus te. Sic quod rides omnibus etiam diversa consulentibus liquide rides sed non liquide omnes audiunt et infra. Intus eras et ego foris et ibi te querebam. Ideo probat Richardus dicens. Frustra intendit cordis oculum ad videndum seipsum. Prius distat homo cognoscere invisibilia sua quam presumat posse apprehendere invisibilia divina. Alioquin si non potes cognoscere te qua fronte presumis apprehendere ea que sunt supra te. Precipuum et principale speculum ad videndum deum animus racionalis absque dubio invenit seipsum. Si enim invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ubi quero quam in eius ymagine cognicionis vestigia expressius impressa reperiuntur. Homines et ceteras ad dei similitudinem factam et legimus et credimus. Et ideo quamdiu per fidem et non per speciem ambulamus quamdiu adhuc per speculum et in enigmate videmus ad eius ut ita dixerim ymaginariam visionem apcius speculum quam spiritum racionalem invenire non possumus. Tergat igitur speculum mundet spiritum suum quisquis sitit videre deum suum. Hoc utique speculum non desinit tersus philosophus sanguinis tenere tergere et indesinenter inspicere. Tenere ne decorum corruens terre per amorem inhereat tergere ne manium cogitacionum pulvere sordescat. Inspicere ne ad vana studia intencionis sue oculum reflectat. Extersio autem speculo et diu diligenter inspecto incipit ei quedam divini luminis claritas interlucere et immensus quidem insolite visionis radius oculis eius apparere. Hoc lumen oculos eius irradiaverat qui dicebat. Signatum est super nos lumen vultus tui domine dedisti leticiam in corde meo. Ex huius igitur luminis visione quam admiratur in se mirum in modum accenditur animus et animatur ad videndum lumen quod est supra se sicut infra patebit. Circa perfectam inveniendi deum in via increatum et primo quod fides cognicionis humane est increatum deum invenire. Circa in creatura deus primo ab intelligencia aditur secundo in eo quandoque certa cognoscitur declaracio dei quo

lume vide in quo alia videntur / cu
tu lux que est mediu videndi non
videatur Cz finis cognicois huane est
in creatura deu invenire Cz
finis cognicionis huane est in cre
atura deu cognoscere
Invisibilia dei p ea q facta sut intellecta
conspiciunt qm in si creatura de cog
noscit Sz q in visibilis est du vi
detur no adutimus q videat Iste e
ergo finis in via rconalis aie dum
in creaturis invenire et eu iuctum
aduttere Nam illiteratus libz videt
figuras aspicit / et lram no cog
noscit Sic qdam aiales videt foris
creaturaz spem / nec cognoscunt
intus racom Sz spuales per id q
videt foris deveniut in noticiam
creatoris / sic in eadem scriptura q me
dat vnus litteraz formacoz et alius
sgificacoz Sic et nos p ea q foris
cernimus intus ad veritatis cognicoz
pvenire studeamus Cu igit in
deo tria sint et tn vnu sint / potencia
s q pri appatur sapia q filio boni
tas q spui sco / pon dei ut dicit
hugo cuius sniaz in hoc ca° breuit
prosequim manifestat creaturaz
inmensitas / sapiam speciositas boni
tate vtilitas Inmensitas declaratur
p magnitudinem et multitudinem Magnitudo
in mole et spacio / moles in massa
et pondere Spacium in longo lato p
fundo et alto Vide ergo moles
moncium spacia campoz / massas
corporum pondera rerum / et in spaciis
metire altitudinem celi pfunditate ab
yssi / longitudine orbis latitudinem
maris Et considera quanta pot sit q
cuncta constituit Multitudo et inue
et declaratur p sitia diusa et mixta
Considera ergo stellas celi / arena
maris puluerem tre guttas pluuie
et invenies multa creaturaz quan
titates genum spes et individua
sitia sub vno gne et spe diusa
a se commixta interse Et considera
quanta sit pon q hec innabilia co
stituit / Et invenies ex magnitudie
et multitudine inmensitates creature et
inde pcedis ultius ad considerationem
dine potencie Speciositas et crea
ture ondz tibi decore dine sapie
decor aut sapie consistit in situ et
motu et spe et qualitate Situs at
in cpone et dispone Ad componem
aut requirit ut concordit cponenda
cocant / et firmiter et indissolubi
liter connexa p maneat / videmus
aut in creaturaz copone concordia
cu ea que sunt inter se contraria vna
faciunt mirabilem armoniam Na aq
et ignis inter se contraria sut / et tn
nascentibus ut subsistere possint vita
le nutrimentu conmunt Sic oia corporis
mebra mira concordia sut vnita
hnt cum firmitate Nam iuncturas
ossiu neruoz vincula ligant / et
medullas intus tybiaz fistule
fuant / venaz aut canalia vita
lem sanguinem p totu corpus deriuat
tenibus carnis tegime cutis
inuoluit ut rigor ossium corpus in
tra sustineat / et pellis extra de
fendat Cz etia est facile cognoscere
in oi gne creature dispo° etia q
mediat pulcritudines hant / si conside
ramus loca et tpa et creaturaz
pfectate adeo ut nulla invenias
in rez ordine turbacoz Et de lo
cis pz in celis Stelle sut ut illu
minet infiora in aere nubes et ve
ti ut agitacoibus suis diffun
dat pluuia in tra Aque que na
uigables sut gra nature in a
quis pisces in tris hoies / intra
tra abscondita sut metalla / quia
in promptu sunt quibus refocillari
necitas abscondita uero quibus
nutrit cupiditas / de tpibus fit pz
qm pulcre distincta sunt / post noc 1
te dies et q° quia p9 quiete la
bor et cq° nec sp alem / ne labor
inmoderatus debilitatos frangat / ut
quies conti°ta nam inficiat et q 2
depticitas tediu gignat Succedut
etia tpa tpibus sic aialia aialibus /
que licet mutabilit fluat tn in
mutabili lege mutabilitate sua cserua
uat ut nec alm ab officio suo de
ficiat nec alr qua pus erant Et
de rez pfectate sic In vniusitate
singula sut ita congrue distributa
ut nutura pcau no gnet repug

natia qualitatum Sursum homo uni
formis deorsum diuisus quia uni
formis est eo quod sursum aspicit ge
mina qualitas anime scilicet ira et concupia
quod ad terrena descendit brachia in la
tum extenduntur et tybie deorsum figuntur
quia extendi aug per latitudinem boni
operis et figi soliditate bone affectio
nis et utrobique quinque digiti quia
in utroque tam actione quam affectione
v sensus sensuales sunt nutum Motus est
declarat pulcritudinem sine sit localis
considerando unum aqua indesinenter cur
rit fluit unum ventus infatigabiliter
currit Quis fonte per yemalia signa
descendere precipit quis eum per estiua
ascendere facit quis eum ab oriente in
occidente ducit Et iterum reuehit hoc
quis nutrimentum Siue naturalis con
siderando nascentibus tribuunt quibus
ea de oculis terre finibus germinare fa
cit quis marcescere sinit et illuc
unde venerant cum reuerti facit
Siue animalis qui in sensibus et appe
titibus consistit considerando quis tot
et singulorum sensus quis sensibus misit
appetitus ut animalia sciat quid et
quantum appetere debeat Siue rationalis
qui est in factis et consiliis considerando
scilicet que est illa sapientia que omnes cogi
tationes cordium et omnes appetitus
voluntatum ita intorquet ad suum ar
bitrium ut nichil possit inueniri in
eis quod non ipsa ad decorem operum suorum
a percipiendo aut permittendo fieri
velit Species est declarat pulcritudinem
tam species figurarum quam colorum figu
1 rarum multiplicium Primo quia mira
biles sunt scilicet per magnitudinem Dic
enim inimicum gigantem inter homines
cetum inter pisces grifem inter volucr
es elephantem inter quadrupedes dra
2 conem inter serpentes Secundo quia mi
rabiles sunt secundum paruitatem ut su
rio tynea symphea et huiusmodi Cur
enim miram dentes tyneo et apri
alas caniphis ut gryphis caput
equi et locuste crura elephantis
et culicis rostrum suriones et sues Hec
enim in eis sunt omnia lineamenta
non sue distincta ut miremur sapientiam
illam que in nullo deficit in rebus

minimis que formauit in magnis
Tercio mirabiles secundum raritatem que 3
enim rara sunt mira sunt ut quia
in genere suo pauca creata sunt ut que
in oculis non similibus abscondita sunt
hec aut seorsum collocata sunt ne no
ceat hominibus si sunt noxia ut ne cu
piditatem inflamet si sunt preciosa
sed ut ad meditationem excitet quia
sunt rara primo si homo pro hiis tempora
libus adipiscendis tantum laborem susti
net multo forcius pro adipiscendis
eternis laborare debet Quarto mira 4
biles sunt propter pulcritudinem ut ex ipsa
dispositione operis spiritualiter adhibita pro
deatur diligentia creatoris Quin 5
to propter monstruositatem et ridiculosi
tatem ut quanto rariora sunt tanto
magis animum humanum in admiratione sus
pendat sicut est illud quod cocodrillus
solam superiorem mouet dum come
dit quod salamandra in igne viuit
Sexto propter non regularitatem quia v 6
num quodque custodit sue non originem
homo enim generat hominem non cane
ut lepore Canis cane non hominem
et omnia sue originis seruat similitudinem
solum enim serratis dentibus que per genera
distinguntur et intinus que produttis co
sulis huc et illuc intexit et in o
bus et in omnibus que sunt uniuscuiusque generis
inuenitur unitas similis ut quot sunt
dentes in uno tot sunt in alio simi
lis forma similis color ut ossa nam quod cau
da non dictant intrinsecus preceptu
habeat si timor non sue custodiat hoc
est mirabile quod in uno corpore tot me
bra tot forme membrorum tot loca
tot officia Color etiam facit ad pul
critudinem Quid enim pulcrius luce
que omnia illuminando colorat et si colo
rem non habeat Sol rutilat ut aurum
luna pallet sicut electrum Celum ue
lud zaphirus decenti tot aspectu Stel
le lucide gemme virides terra flo
rida rose rubee lilia candida vio
le purpuree in quibus hoc ipsum magis
mirabile quod hec spectacula in floram
procedunt de terre puluere Nec solum
color naturalis rerum est mirabilis et
ualde delectabilis sed et artificialis
Qualitas et augetur rerum pul

cci ne in qua sp9 sua dilatoz in-
uenit et sua varietate pascit om-
nis pulcr~ coloz Quantitas ca
tus auditu / odor olfcm / sapor gu
stu / aptitudo corpis tactu Et qt
sunt oblectamenta oculoz in diui
sitate coloz tot auriu in diuste
sonoz et sic alioz sensuu / ex quib
omnib ad considerandu sapiat crea
toris ascendimq vtilitas et ere
ature declarat creatoris bonitez
Que vtilitas imp~ ptinet / sc necia
sine quib viui no pt · comoda q
magis sut ad volupte q ad psa
necitate / vt in victu hois vi m
et esus carniu In vestitu bissus
et sericu Congrua / que licet no
possint vsui tn queniut et pgruut
vtenti ut colores et lapides pcio
si Grata herbe bestie et volucres
que no sunt ad vsum habilia / sed
magis delectablia ad visu Ex quib
omnib declarat bonitatis afflu
encia Si em deus sola necia tri
buisset bonitat sue diuicias non
ondisset

Qz in creatura de9 pmo ab mellia aduitit et sic ieo qo da mo certa cognoscitur

Quonia g~ deus est alpha et
o pncipiu et finis / no tn
in creatura deus finale cog-
noscit / sed p ea pus ab int~ ad
uertit 2c creatura cognoscit Ad
qd pbandu induci put exempla
multiplicia / que manifestat adu
ti diua essencia in creatura Et
pmo sic in methaphicf vestigiis
Qu em vides aurz in tenebris no
nisi luce adueniente hoc facis / re
quisitq quid videas rndes aurz
et nichil aliud Requisitq vtz luce
videas p qua aurz visible reddi
actu respondes video Sz no pus
aduitebas me vide qp nuc aduito
Sz de duob entib defectiuis luce
et auro qd e verius ens / si qro
qsicro forte rndebis luce esse ve
rius ens a uo quia p ea aurz vi
deo Sz quo de hiis duob entib
defectiuis indicasti nisi quia ad
ens qp defectu no hz intra te reu
risti 2 p illud iudicasti g~ pus

illud nouisti / Sz pus id te nosse
no aduitisti No em potuis iudicare
illud esse veri9 illo / cu vtzqz defi
ciat in essendo / nisi p ens qp est sn
defectu essendi aliq / ens s qp nucqm
no fuit / et nucqz no esse potuit / et
no esse intelligi no pt / nec potu
it nec poterit nec est illud ens
ad qd recurris ens analogu / qz
cu tale sit in sola intencone nq
hz de esse qua lux ut aurz Ad ig
de entib ere indicabit aiaz / p
id ens deficiens et vanu / hoc ect
pz p exm in mathe Nam si duo
circuli describan in puluere / si qtin
git de hiis te iudicare / oz te addif
finicom circuli recurrere / et iudicab
illu circulu formatu esse mio verrori
qui est sitior diffinicoi circuli Si tn
a te qrat quid videas / rndebis
nt n duos circulos quos prendo
no bn esse formatos Sz vbi hoc vi
des ditis in roe circuli / qz rcm est
index sui et obliqui Constat g~ q
roz circuli pus videbas p qua iu
dicabas / sed te videre no aduitebas /
hoc ect pz p exm in logicis pbat
ni p° postioz / pmq moq pme fi~
pferet alijs figuris et om figuaz
modis Maxime em sat ftire no
solu quia matha ce ftie in quib est
sua maxie demricant p hac modu
nec solu quia ex hoc solo mo possit
extrahi omis diffinito / tu illa
q est pu m demricatos / qm i a g est
tancto demricaconis / ut que e de
monstraco sola pone diffens / st qz
sitior eni sylogismi / qua alie ut
alij moi Ro aut zstuts et nitatas
sylogistice hic est q vni et eidez
sut eadz sibi inuice sut eadz / q
maxie saluat in pmo mo / et per
qns in alijs / quo g~ sciri posset
ille sylogismus esse prefendus et
sitior roi / nisi sciret ro eig / vom
aut defectiuaz nosse no potes / n
pus nouis rom sine defectu / ad
qua intra te recurris ut iudices
de entib defectiuis Illud g~ pus
nosti Ad ipm em alr no recurris
ses / sed no aduitebas / n qz in pti
cularib et defectiuis sylogismis ad-

utisti / in quibz recubebas oculis
et te altius extulisti hoc etia pz
per xm in lio 8o Augni cont Acha
demitas in fine dicebat enim quidz
Achadeci no posse vitate a sapie
te cognosti sed solu visile Contra
quo Augq Si puer ab eis onderetur
cuius ptem nullatenq precepisset et
quereret / si est silis vero suo Si si
drent ineptissime responderet Sic
inepte credet qui dicit hoc no est
vitas / q extius vidz / sz visile / n
pus nouit vitate Ex hiis mre ex 8
pz / q quicq defitiui sitiur / p illd
q sine defitu est pus cognitu stit /
sed pus no adverteba cqd cofir
ma p xbu Ysaac in lio de aia expo
nentis illud pste Dne in luce tuo
videbimq lume / dt enim sic de sole ex
it / vn sol possit videri / nec tn sole
deserit Sz in illo manet q de io ex
iens im ondit Ita manes in deo
lux que exit ab eo metem iradiat
ut pm ipam choruscatom lucis sy
qua nd videt videat / et in ipa ce
tera videat / hinc cz ad ipam lucis
fonte intelliam ex crens ipm per
ipius luce inveniat et enat hoc
Ysaac Nec existis credat ds nos po
ne / q ab initu huao in via plene
cognostat dina ecencia / ut q metq
huanq informet ipa nisi sub silitu
dine aliqua put dt Augq in xo
de trinitate ca xio Quemadmodz cu
p sensus corm distimq cor / fit corz ali
qua silitudo in aid nro Ita cu lucez
increata nouimq fit in aliqua silime
ia notitia cu inferiore ingnitu est
in inferiore n. hec Augq Illa enim lux
inaccessibilis increata nobis est in
visibilis quia nimia videt tn in
sua refulgen ut cu fulgori Et ad h
inducat distinctio qua facit Avi
cenna lux est subalis pfctio luci
di / lun vero qualitas a luce pro
cedens ad res detegendas et co
lores manifestandas Splendor
vero idem cu luce / sz in hoc dict / q
lun est dispo que est in re cora n
ppria Splendor ab intrinseca radi
us uo idem cu vtroqz / sed addit dis
tinctioz pcuu et multiplicacoz lucis p

cedente a luce scdm pcessu rectili
neu / lux put copderat in sui cen
cia pfctio est in pria bonoz spu
um / et est pm intelligibile / q po
intelligit / et qo intto alia intelli
gut put dt Greg Quid e q no
videant qui vidente oia vident
put vo copderat in sui influen
in via Sic lucet in sua ymagine
nar impressu Sm illud pse Sig
natu est sup nos lume voltqtui de
ut fulget gratis sup infusum Et
etia prim intellle est ut dcm e
p ut vo amp multiplicat hec influ
encia descendit ad vestigiu crea
ture in qua distincte intellr dei sap
poten bonitas / Et hc scdm pcessu
rectilineu / quia a summo spu vsqz
ad mima et infima creatura tn
siens p mediu sua relinqt et mul
tiplicat influenas / vt pz ca0 qrto
de dinis nomibz Declaracio oculi
quo lume vide in quo alia videtr
cu tn lux q e mediu videndi no

Sed forte dicis videatur
mediu cognoscedi no facit
cognoscere / nisi tinet ad
obiectu / ut lux malis si no tinare
ad corq solidu no manifestaret ip
Dic pz q ignis in sua spera no est
visibilis / quia visui pmq / nec
tinnas radiu visu alem aliogn
no vident stelle Ita lux increa
ta sui sit mediu / quo ceta cognos
cunt / ipm tn no cognoscit Rndeo
sic in visu mali sut tria / organu
videns / obm visu / et mediu vi
dendi / vt lux que supfusa visui
et visibili facit visiom in actu Ita
in visione spuali e intua ta sut
pporcior hiis viden / intq intele
q intelli et lun quo fit intele in
actu intelli di Sz in hc dca / q in vi
sione ssili r mali lux q est me
diu videndi no dz ipe videri / vn
cu ex eade recitacione qphendat
oculus colore obm et form ex
illo colore oriente / q e sili do colo
ris et luce colorata / si remanet
sola lux ablato colorato corpore
et coloris similitudie dicet se
visus nichil vide / qz sic pbatur

in fine / p̄mo pspectiue nō cōphe-
dit visus malis nisi fulc in dya
pha° a^d densitatis qz quid ē den
su est coloratū / et ex colore venit
for̄ ad visū / ex qua cōphendit
visus colorē rei in se Qz aut est
in fine dyaphancitat caret co
lore / et io nō cōphendi a visu
Alia rō est quia lux q̄ nō figit p
transit dyaphanū et nichil remit
tiat visui Vn̄ n^a for̄ venit ad
visū ex eis que possint opari in
visū Et ideo visus videns lucē
tm̄ lucet p eā videat . d^t tn̄ m^t
se vidē Sz in visu spūali atr ē
quia p̄mo videt^r lumē illud p qd
alia videntur / nā^r dico q lumen
illud attingit nām dyaphani de
sitate hntis / et idō quodāmō cia
tur . dū sua sptine informat aīam
Sic p Augustinū in xv de trinitate ca°
xi° Quēadmodū rc Sic pz sup
hs eo ad declaratōm supaddendum
q nichil cognosci nisi verz Hoc pz
de trinitate xv ca° xii Verz aut ē ad
equatō signi et signati hoc est
vbi et rei / qm̄ s. ita est in re sicut
signat sermone Sz verius ē vbu
qd intius silet qm̄ q extius so
nat Veritas igr̄ ē adequatō rei 2
vbi intioris Sz verius hz esse et
verius ē rō rei qm̄ res et vbu
etnū qm̄ intnū Sz res ut eius
rō nō pt equari vbo etno sz con
formitatē pt hre ad ipm̄ Ex hoc
g° sequit̄ q veritas rei / veritas
s creata / nichil aliud est qm̄ cō
formitas rōnis sue in vbo etno
Ex quo relinquitur q vitas crea
ta nō n̄ in luce p̄me vit̄ cōspicit
Nūd enim cōspici posset cōformitas
alicuius ad a^d nisi cōspecto eo illo
cui est cōforme / aut rctitudo rei
quo cognoscit^r qz rctitudo ē cum
nō sit p se rctitudo / n̄ in rc^a sua
q s. se rcta est / et s qua ipa res
est rectificata Que rc^a nō est a^d
qm̄ rō rei etna in mēte dīna a
qualē cognoscet^r q res ē ut esse
dz nisi videat^r rō s. qua sit esse
debz Vterz querit^r vbi hec rō
vidē esse rcta rō huius 2 talis

qualis esse dz nisi in sua itez rō
etn̄ erit rectus sus usqz dū videat
res esse ut dz in sua rōne p̄ma
que s se rcta est / et idō res est ut
dz quia huic cōformis est Vbi g°
creata vitas in creatura sz in cōgni
tū cōspicienti psto est lux sue rōnis
etne Sic testat^r Augus Nec pt ali
qua res in sua tm̄ creata vitate
cōspici vera Sicut corpus nō pt
cōspici in suo colore tm̄ / n̄ suprfus
ex celesto luce / vitas igr̄ etc creata
ondit q est / sed nō in sua luce sed
in luce vitatis sūme / sic color on
dit corpus / s nō nisi in luce suprfusa
Nec hec est lucis insufficiencia . q
p colorē ont^r corpus / cū ipē color
nō sit lux luces adiuncta luci sup
fuse Sz hoc est lucis po^r que lux
nō colorem ptcr se lucetem obfu
scat / s nō ptcr se lucēte illustrat
Sic est po^r lucis sūme vitatis q.
sic illustrat vitatē creata / q ea
ipa illustrata ondit rem veram
Vbi est igr̄ lux vitatis sūme ad vita
tes alias sic sol est ad oīa celi lu
minaria q fulgore suo obfuscat sed
potius sic sol ad colores quos illu
strat Sola g^r lux sūme vitatis p°
et p se ondit id q ē . sic lux sola
solis ont^r cor̄ . Sz p hanc lucē eciā
vitas rei ondit id q ē sic color
ont^r cor̄ p luce solis / Verz est g°
sic testat^r Augus q n^a cōspicit
vitas / n̄ in luce sūme vitatis Sz
quadmodū infirmi oculi corporis n̄
vident colorata cor̄ / nisi suprfusa
luce circumstantium̄ interim alia luna
Ipam aut lucē solis nō pnt in
tueri in se sed solū suprfusā colorā
tis corpibus Sic infirmi oculi me
tis ipas res veras nō cōspiciunt
nisi in luce sūme vitatis Ipam at
vitatē p̄ma in se nō pnt cōspicē
sed solū in cōnicione et suprfusion
qua vniūtā ipis rebus veris hoc mō
puto q etc immundi multi sūma vi
tatē vident et multi eoz nō pci
piunt se vidē eā aliquo Quadmodū
si aliquis p̄mo vidit cor̄ colora
ta in luce solis nec vmqz deflec
teret visu ad solem nec didicisset

ab aliquo solem / aut alio lumine esse
quod illustrat colorem visa nesciret omnino se
scire vel videre colorem in lumine solis. Sic ig-
norarent quod se videre ad hoc non corpus colera-
tu tamen mundi cordes et perfecte purga-
ti per ipsam lucem veritatis in se conspiciunt
quod in mundi facere nequeunt. Nemo
est igitur qui verum cognovit / qui non
aut sciens aut ignorans etiam ipsam
summam veritatem aliquo modo novit. Capitulum

finis ultimus ad quem ordinantur scientie et omnia alia est vita eterna —

Differencia quedam videtur esse
finium / quia sicut in scientiis et ar-
tificiis fit subalternatio / ut
sub militari continetur frenifactrix frenorum.
Sic omnis scientia et noticia ordinantur ad fi-
nem ultimum / et hic finis vita eterna dicitur
pro qua obtinendo multipliciter laboratur. Quod
perfectus vir semper ante cordis oculos con-
templatur qui finis in tranquillitate cor-
1 dis aliquamdiu probatur. Cassianus primo p3 ste. Om-
nes artes et discipline unum finem habent
ad quem artifices respiciunt / pro quo
dispendia equanimiter sufferunt. Unde
agricola nunc solem / nunc glaciem
tollerat / et terram infatigabiliter arat
ut finaliter fruges colligat. Sic ne-
gociator se pelago credit / nulla
pericula perhorrescit propter lucrum quod fina-
liter querit. Sed in omni arte et disci-
plina precedit quedam mentis intencio-
nis destinatio per qua deveniunt ad
finem. Sic enim agricola finem habet prove-
ntum segetum ut secure vivat, inten-
cionem autem et destinationem cordis agrorum
exercitium / ut sic ad finem optatum veni-
at. Sic et finis noster est regnum dei.
Sed destinatio et intencio nostra est
puritas animi sine qua ad nullum finem
impossibile est pervenire / nam sine via
ad finem vie tendentibus labor est itineris
non profectus. Et in hac destinatione ve-
lud ad certam lineam cursum dirigimus.
Unde Apostolus habetis fructum in sanctifi-
cationem / finem autem vitam eternam / vo-
cans sanctificationem cordis puritatem per
quam devenimus in finem. Meditatio
igitur in scripturis / paupertas et castitas
1 non est nostra perfectio / sive noster finis sed
instrumenta perfectionis / propter hoc enim sacra-
menta cuiuslibet artis instituuntur / non

ut ea ociosa possideantur nec ut fructus
horum credantur eo quod hec instrumenta habent. Sed
ut per eorum ministerium finis qui queri-
tur obtineatur. Finis enim melior
est hiis que sunt ad finem / hic autem finis
est vita eterna que non habet finem / primo
propter quam debet contempni quicquid habet fi-
nem primo si finis boni est sicut certitu-
te vive. Sic patet in viii de civitate /
finis vite humane est eternaliter vi-
vere. Augustinus in libro de vera religione. Mors
dicitur finis veteris hominis vita vero
eterna novi hominis finis. Et in libro
de civitate in fine / quis est alius
noster finis nisi pervenire ad regnum / cuius
nullus est finis. Cassianus primo p3 sic / Non tamen 2
propter hunc finem principalem sed etiam propter
cordis puritatem que ad dictum finem
nos dirigit laborare debemus / ut
per ea a passionibus noxiis cor nostrum
illesum preservare possimus et conservare / Quod
quicquid potest hanc mentis nostre puri-
tatem et tranquillitatem turbare quamvis
necessarium nobis videatur et utile / tamen illud
debemus declinare / et sic errores et
cordis dispersiones poterimus evadere
et finem desideratum linea distrectionis
recte attingere / propter hoc enim homo ad
laborem nascitur / ut sicut bonus agri-
cola / spinas ab agro mentis era-
dicare conatur. Ab agro racionis spinas
cecitatis. Ab agro voluntatis spinas in-
quietudinis. Ab agro carnis spinas voluptatis.
Ab agro totius corporis spinas pusil-
lanimitatis. Unde secundum Apostolum secunda ad Thi-
motheum laborantem agricolam opor-
tet primum percipere de fructibus suis
propter quod hoc igitur omnia agimus et tol-
leramus / parentes et patriam divicias
et delicias et honores mundi contempni-
mus / ut puritatem cordis perpetuam te-
neamus. Cassianus p3 sic. Si pocul- 3
mris non fuit statutus iugiter finis
vel cunctos labores nostros exercemus
inutiliter. Nam ut supra dictum est debe-
mus puritatem mentis habere semper oculis
sicut instrumentum per quod habetur ultimus
finis. Hec est enim linea directiva
a qua si parum deflexerit cogita-
tio nostra / statim ad eam recurramus
in qua cogitationes et opera examina-
re possimus / notandum est enim mentem quod

recreat cui ne principaliter inhereat
non sinitur / per singulas horas et
momenta per inmensam varietatem mu-
tari. Et ex hiis que ex tunc se
audiuit in illum statum / qui sibi prius
occurrit continuo transformari vim vi-
ris professus iste est conatus. Ista est
cordis destinatio ut deo et diuinis
rebus semper inhereant / et quicquid ab
hoc diuidit eos / iudicat ab eis in-
firmum et noxium quantumcumque sit magnum.
Unde Marthe in euangelio luce dicitur quod
sollicita est et turbatur erga plurima
cum unum esset tantum summum bonum
ponendo non in vita actiua / que
licet sit laudabilis et plurimum fructuo-
sa. Sed in sola contemplatione
que vere simplex est et una. Ideo
sequitur. Ideo optimam partem elegit scilicet
maria / non actiuam vituperando / sed
contemplatiuam preferendo / in tantum quod
non auferetur ab ea / quia in futu-
ro non est merces actiue sed magis
actio cessatiua et quemadmodum ioculla-
tores et ballista tela tractantes
artis sue peritiam demonstrare volentes
signum faciunt quod telis iaciendo fe-
rire contendunt / alioquin mercedem
artis non recipiunt / et quanto plus
a signo deuiat / se magis errare
demonstrant. Ita et in proposito signum
finis nostri contemplemur / et certa
4 directionis linea teneamus. Dx-
tum primo. Adepta puritate anime non
est quod eius tranquillitatem impediat
non hostis non seruus non vxor non
vicinus hoc est non dyabolus non mundus
non caro non malus proximus / quia
et dyabolus cedit mundus subicitur et
caro affligitur / et proximus diligitur
et sic pax ex omni parte exterius ha-
betur / et dum ad se conuersa in suis
affectionibus est forti / secure quie-
scit / et dulciter dormit / non inue-
niens pannorum inmundiciam / hoc
est carnis spurcitiam / non vanam
sapientiam que sunt mundana gloria /
non lutum duritie per impatientiam / et
sic dum introrsus rapitur quandam in-
expertam dulcedinem dulcedinem experitur
de qua Augustinus in fine decimi con-
fessionum ut supra habitum fuit dicens

Aliquando intromittis me in affectum
multum inusitatum / et aliud nescio
quam dulcedinem / que si perficiatur in me
nescio quid erit / quod vita ista non
erit. Et illud est idem in fine noni.
Si cui sileat tumultus carnis / sileant
fantasie terre et aquarum et aeris
sileant et poli / et ipsa sibi anima
sileat et transeat se non se cogi-
tando. Sileant sompnia et yma-
ginarie reuelationes omnis lingua
et omne signum / et quicquid transeun-
do fit et loquatur ipse solus non
per creaturas carnis / sed per seipsum
ut audiamus verbum dei non per lin-
guam carnis neque per vocem angeli
nec per sonitum nubis / nec per enig-
ma similitudinis / sed ipsum que in eis
amamus ipsum sine hiis audiamus.
Sicut nunc extendimus nos et ra-
pida cogitatione attingimus eternam
sapientiam super omnia manentem. Si con-
tinuetur hec et subtrahantur alie vi-
siones longe imparis generis / et una
hec rapiat et absorbeat et recon-
dat in interiora gaudia spectatorem
suum / ut talis sit sempiterna vita
quale fuit hoc momentum intelli-
gentie cui suspirauimus / nonne hoc est. Intra
in gaudium domini tui / verum quoniam
de doctrine ut stie fine loquentes
sepius extendimus et prolongauimus
forsitan ultra debitum operi suscepto
finem et tamen imponentes ad presens
indulgemus silencio transituri / cum
gratia sancti spiritus aspirauerit ad scientie ut
sapientie perfectionem effectiuum.

Prologus secundi tractatus in quo agitur de doctore prologus

Ocia longa nouum requirit
exordium et intercessio
plurimum inmensum tullis vero
negato ocio multis ac-
cedentibus negociis inter-
sertis librum inchoatum continuare
tractatum et licet labore retentus animo
remissus studio dilatus fuerim temporis
interuallo / nunc stilus ad remedium
reuocatur per ut indulgentiam lectionum et
disputationum / quibus alligor et obe-
diencie lege constringor continua

patietur. Quin ymo pro ut spiritus sancti
gratia fauerit sine quo quicquid proferimus
aut agimus tamquam fabula censetur
inanis, et quoniam intencio mea est extir-
pare eis vicia et inserere mores et
in talibus exerceri procedendum est
de cetero stilo magis humili quam sub-
tili struenda michi tamen et impinge-
dam tenno calupniam et contra me susci-
tari lingwam maledicam si seculari-
ter viuencium vicia tanga mentes
offendam. Sit in hoc arduo demitu ca-
lamitate pertendo quia sciens et prudens
in flamma manum extendo. Hec enim
est impiorum consuetudo, cum vita sua
quam noluerunt agnosci viderit pub-
licari, vel scripture libertate depin-
gi, statim corrodunt et carpunt gemino
dente scriptorem tamquam suorum actuum
proditorem velud arguentes solaris
lumine claritatem, quia ipsorum dum
suos diffundit radios arguit fedi-
tatem. Hii sunt qui commoti carna-
liter et materiam deridet disputacionis
et personam laceret disputantis. Sed
hos equanimiter sustinebit sapiens
dum magis appetit in pluribus fructum quam
in paucis timeat obtrectacionis
obprobrium. Sic scriptum est. Non paci-
entes erant ut auditet, non enim
philosophus at auditus glorie, non scripturis
utentes ut incitamentis ad augmen-
tum pecunie ut in fomentum auaricie
Non scolastici tamen ut carpamus folia
ut verba sciencie, sed katholici christi disci-
puli me profiteor, appetentem radi-
ce sapiencie fructum vite desiderantem
eterne. Pensandum est insuper quod expo-
sito et difficilium pertractato scriptu-
rarum, et si non instruit audientis
animum excitet saltem querentis inge-
nium. Aut nichilominus arcet ociosum
et curiosi ad multa girovagum fi-
git et alligat intellectum. Et ut ea
que continentur in scripti serie faci-
lius decernantur speciales tytuli
supponam. Tractatus igitur iste qui
de condicione doctoris est in vii
partes diuiditur. Prima pars continet
de doctrina dei. Secunda de doctrina boni
angeli. Tercia de doctrina angeli ma-
li. Quarta de doctrina hominis pertine-

te ad lectores. Quinta de doctrina hominis
pertinente ad pastores. Sexta de doctrina
hominis pertinente ad predicatores secundum docu-
mentum theorice. Septima de doctrina
hominis pertinente ad predicatores secundum ex-
perimentum practice. Prima pars que
est de doctrina dei iiii^or continet
capitula, quorum primum est quo deus
docet angelos simplicissima visione
certissima cognicione inmediatissima
reuelacione. Secundum quare deus doc-
tores in patria ut intelligant que de deo
crediderunt, que proximis contigerunt
que piacula euaserunt. Tercium quo
deus docet hominem in via ubi considerat
doctoris artificium doctrine bene-
ficium docendi exercicium doctoris ar-
tificium, quia facile utile vtrum dicunt
docet doctrine beneficium quia docet gra-
ciam peccatores iusticiam penite-
tes paciam proficientes sapienciam
contemplantes, docendi exercicium
in lectione meditacione oracione contem-
placione. Quartum est de iiii^or diffe-
rentiis illuminacionum pertinentibus ad animas
que docentur in via. Hec sunt mentis ab-
straccio abstracte in vnum colleccio
collecte in deum affecto affecte quieta.

Quo deus docet angelos simplicissima visione certissima cognitione inmediatissima reuelacione

Expedito igitur de fine vide-
amus de efficiente hoc est
de doctore. Doctor enim est
natura intellectualis que reperitur
in deo ut in angelo ut in homine do-
cet ergo deus. Exo. iiii^o Ego ero
in ore tuo docebo te quid loquaris.
Et xxxii^o deutro. Circumduxit eum
docuit et custodiuit quasi pupillam
oculi sui. Docet eciam angelus. Dan.
ix^o Ingressus sum ut docerem te. Et
x eiusdem loquitur Michael dicens,
Veni ut docerem te que uentura sunt
populo tuo in nouissimis diebus. Docet
eciam homo. Mathei vltimo. Euntes do-
cete omnes gentes. Rom. ii^o Qui
alium doces teipsum non doces. Docet
aut deus angelos. Sicut dicit Gregorius in
secunda omelia super prima partem Ezechi-
elis dicit. Vt non audeant homines in in-
firma etate predicare Cristus anno

xij° etatis sue introgare homines est dignatus in terra qui per diuinitatem angelos ipse docet in celo Quia enim ipse est dei sapientia de ipso angeli viuendo bibunt hoc quod eterna beatitudine satiant docet autem eos simplicissima visione certissima cognitione immediatissima reuelatione Primum patet de simplicissima visione non est angelica cognitio collatiua vt sic ut intellectus ita discurrat per singula sed sicut nos simplici intuitu sine discursu cognoscimus principia cognoscimus cum sint principia nobis innatus sic se habet ad cognoscibilia omnia que cognoscit intellectus angelicus et tamen cognitio principiorum in nobis sit altissimum nostre scientie patet quod in summo nostre nature attingimus quodammodo infimum nature angelice vij dyonisius capitulo vij° de diuinis nominibus Diuina sapientia fines priorum coniungit principiis secundorum et in eorum angeli neque a visibilibus aut sensibilibus congregant diuinam cognitionem neque ab aliquo qui ad ista particularia agitur Et maxime in quanto Angeli nos excedunt ita existentium varii etate Et Augustinus confessionum xij Creatura intellectualis sine vllo lapsu ex quo facta est inherendo tibi excedit omnem vicissitudinem volubilem temporum Et per hoc soluitur illa famosa questio qua queritur vtrum tempus sit mensura angelorum dico autem quod cum in angelis sint tria essentia potentia et opus Cum eorum essentia habeat esse post non esse mensura ipsorum est euum tantum ad essentiam Potentia autem cum sit media inter essentiam et opus sicut in essentia indicatur et per opus declaratur comparata ad essentiam non habet aliam mensuram comparata ad opus mensuratur sicut quod de operibus sequitur Sed operationes autem procedunt a potentia cognoscitiua et tunc tempore mensurantur et quia sunt temporales tamen tempore tractantur Si vero a potentia contemplatiua autem quod talis actio est quod est qualis angelice sube sicut lucere in sole et intelligere in angelo ut contemplari sic mensuratur euo Si

vero egreditur a potentate contemplatiua et attenditur prius et posterius prout contemplato intenditur et remittit magis vel minus vt prout est alicuius rei desinentis esse Sed distinguo ex parte temporis quia sicut tempus dicitur mensura motus sicut prius et posterius prout illa mensura super motum et motus super magnitudinem et continuum fundatur sicut non mensuratur tempore quia non est ibi continuum sed successio similiter Si enim a priori et a posteriori in magnitudine prius et posterius in motu et a priori et posteriori in motu prius et posterius in tempore nunc est quod id careat motu et tempore quod caret magnitudine Si vero sit in abstractione rerum continuum et maneat prius et posterius autem successio tunc mensuratur tempore illa actio et est ibi nunc prius nunc Sic in vnitate et puncto Prima vnitas actu mutata sit vnitate sine medio intermedio Quia puncto punctum sine linea intermedia Quia in proximo nunc ad nunc in medio sequitur Omne tempore intermedio continuitate quod fundetur super continuum et hec est ymago quam in hoc ponimus pati nos corrigere ad meliorem intellectum addimus etiam ad primum de simplicissima visione quod sicut dicit Augustinus in vltimo de trinitate Credo omnem scientiam nostram vno sit fortasse videbimus conspectu quod si dabitur nobis non negatur angelis Secundum patet de certissima cognitione Sic enim probat in ix° de ciuitate capitulo xxij° Angeli boni numquam falluntur in sua cognitione . demones autem sepe videt autem boni angeli creatore et in ipso creaturas non creatore per creaturas Sic dicit in libro v° super Genesim et in v° de confessione Invisibilia per visibilia cognoscitur a creatura mundi Sed quid opus est stolis teneri iam solum Creatura celi illa est posito hinc per quod poinus ista intuea videt verbum et in verbo facta prius non vitium eius hoc ex hiis que facta sunt factoris notitia meditare neque enim ut ut ipsa nouit ad ipsa descendit que illa ibi videt vbi longe melius sunt quam in seipsis Et xj° de trinitate capitulo

Vou

xvij° ora

xviii° Omnia hec alr in v̄bo di
cognoscitur ab angelis ubi sunt
causas rones eorum suas s. quas facti
sunt i comutabilr pmanentes alr
in seipsis ita clariore hac obscuri
ore cognicōe velud artis atqz opm
Cau Tercium pz dei i mediatissima reue
latione per id qd in compendio ca° dr
Angeli sancti nō p verba sonancia
dim discunt sed p ipam presenciam in
mutabilis veritatis Et sic pbat Aug
in li° xii° confess Ista e mediata
creatura angelica doctori suo qd
eidē coherens nulla varietatē mutabilitatis
sed requiescit in sola dei contempla
cōne a qua nec a utilis nec quati
ad se nec ante angelicam nam nec
i illa tpe provenit unde vllo° a dei
presencia auti et io nō mutat vn
in xiii confess laudent te sup ce
lestes ppli angeloz tuoz qui non
opus hnt suspicere firmamentu hoc
et legendo cognoscere v̄bu tuu vi
dent faciē tuaz sp et ibi legunt sine
sillabis tpm quid velit eterna volun
tas tua legunt eligunt et diligunt
sp legunt et nuqz pterit Eligen
do em et diligendo legunt ipam i
comutabilitatis consilij tui nō claudi
codex eoz nec plicat liber eoz
quia tu ipe hic es illis res inet
inum quia sup hoc firmamentu
ordinasti eos qd firmasti super
infirmitate inferiorem pploz ubi sus
picerent et cognoscerent miaz tuaz
tpaliter enunciantes te qui fecisti
tpa De primo docendi Exo xxiiii
Dictum est moysi qd ascenderet in mō
tem et i hz quō edoctus est a dnō
Et sapie vii° Omnium artifex docuit
me sapia Est em in illa spus in
telligencie Est em intelligencia sim
plex mentis aspectus vn intelligencia
vocat angelus De scdo Jo. xxii°
Magr scimus quia verax es et vi
am dei in veritate doces bn in ve
ritate quia videt in v̄bo i comuta
bilem veritatem Sic dr in viii° sup
sup Gen Et ideo sicut dicit vitas
lineaz qui mta conspicit et
qui in pullice scribit et iusticia i ve
ritate icomutabili et in aia iusti

Ita clarior est cognicio creaturarum
in dei sapia tamqz in arte factrice qz
in ipo ope vn ipi melius et ve
rius norunt in deo seipsos quam in
seipsis et quam nos ipi sumus noti
nobis metipsis vt in xi de ciuita
te De 3° Joh. vii° Erunt omes do
ciles dei Et Joel ii° letamini
in dnō quia dedit nobis doctore
iusticie Licet em oia sciant an
geli que ptinent eoz btitudinem tn
multa sunt que ipi nesciunt s. in spe
culo eternitatis ita addiscunt vn
dyo 9. de angelica ierarchia ca°
vii° ondit Quo abita virgine et
a xpi humanitate cu sint angelis su
periores multa receperunt qm antea nō
receperunt Nesciunt em de natura
sua angeli boni sive mali interio
ra nra occulta nec ea novit nisi
ille solus qui scrutatur renes et
corda cognoscere tn possunt p signa in
nobis forinsecus exteria et mo
tus sive qualitates affecconu interioz
declaratiui sicut dr Aug9 ad Nebri
diu arbitror omes motu ai aliud
facere in corpore in huius qo qm nō possunt
perpendere docent ex revelacione
sicut spectim digna eisdem ondē
Docet em btos in patria vt intelli
gant que de deo crediderunt
que proximis contigerunt que
pericula evaserunt Captm
Docet etiā btos in patria ut
intelligant que de deo
crediderunt qm pximis co
tigerunt que picula eua
serunt De primo pz p illud ps Sic
audiuimus sic vidimus in ciuitate dni
virtutum Que ergo videmus nunc per
fidem videbimus in patria p spem vn
xx de ciui. ca. xxi° Et xv de trinitate
ca° xxvi° Et in li° de catheciçan
dis rudibus manifeste probat
qd quecqz de deo in via p fide cre
dunt pfecte in patria cognoscent
ymo sic xxv li° ca° xv de trinitate
pbat Multo clarius eu videbimus
qm nunc eius ymagine qm nos su
mus Mia ut dicit Ie. xxi. Iso
docebit ultra vir pximum suu et
vir frem suu di cognosce Omnium

oms em cognoscet me a minio
usq ad maximu ait dns. hec
est em uita etna ut cognoscant9
dnm prem et filiu et spm scm
Ad huc doctore sponsa suspirans
ait Can viii^o. Ibi me docebis ubi
n9 malorz incursus. n9 hostiu im
petus. n9 dolus. ampla domg
locus refertus. immensg scmus
lucidus et excelsus. ubi tenebre
luce indeficiente translucete Ibi
doctrina quererit qui doceri desi
derat. et librz legat que semel
vidisse erit totu dedisse. p9 de
poni em corpis stati vide doctor
ille ab animabz scis Vn Cipang
ad fortunatu de exhortacione scri
bens sic ait Vita e scruitas
exire hic letu exire inter pssu
ras et angustias glosum. clau
de i momito oculos quibz hoies
videbant z mdus. et apire
eosdem statim vt videatur deus
et xpus. tn hoc ad itericq e q
astis no sic videa ds an resur
reccoz sic videbi p9 rr^one Vn
Aug9 xii sup Gen Minime du
bitandq est rapta a carnis ssibus
mente et post morte carne de
poita transcens ecs similitudinibz cor
paliu no sic vide posse icomu
tablez subas sic angeli videt sz
alia latenciore ca Sine io quia
inest eis nalis quidq appetitus
corz amistrandi quo appetitu re
tarda quodamo. ne tota inte
tione pgat in celu. quadiu no
sub est corp9. cuig amistracoe appe
titus ille 9quiescat Ce s^o s ut
intelligant que pximis 9tigunt
pz p Anshel in lio de similitudinibz
dnicz Tuc iusti cuncta scient q
deus fecit scias tam ea q pcita
tasq ea que postmodq sut. Ibi a
singulis. Ibi ab omibz singli cog
noscent. nec cpsq omno lateb
qua patria. qua gente qua stir
pe quis editq fuerit vl quid
etia in vita sua fecerit Et s btm
Greg. p9 huig corporee sarcine
deposicom mali cognoscet bonos
Sic g^o boni malos Etia mali cog
noscet bonos Na diues ab Ab
raham cognoscit Cui dctm est
Recepisti bona in vita tua Et
electq lazarus a reprobo dite
cognitq est. Qui e mitti precat
ex noie di ns. mitte lazaru ut
intingat extmu digiti sui in aqa
ut refrigeret lingua mea. Qn q
vz cognitione pticipz ptis aimq
retributoq excrescit ut boni am
plius gaudeant. quia secu eos
letari cospiciunt quos amauerut
Et mali du cu eis torqntr quos
in hoc sclo despecto deo dilexert
eos no solu sua sed eorz etia pena
consumat Fit aut in electis quodda
mirabliq. quia no solu eos cognos
cet quos in hoc mudo nouerut. sz
velud visos ac cognitos recog
noscut quos vmq viderut Na
cu antiquos pres in illa etna he
ditate viderut eis icogniti per
visioz no erut quos in ope sp no
nerut Quos em illic oms co
claritate dm cospiciut Et quid
e q ibi nesciant ubi sciente oia
sciut i Iohis ii^o Vnccio docebit
uos de omibz i xpus qui int pta
vnctq Ibi docentur mortui quid
agut viui Vn Greg exponens i
mor illud Iob Siue nobiles fuerit
filij siue ignobiles no intelt sic ait
Sic hij qui ad huc viuentes sut
mortuorz aias quo in loco heant
nesciut Ita mortui vita in carne
viuenciu post eos qualr disponat
ignorat Quia et vita sps lon
ge e a uita carnis Et sicut corpo
rea et incorporea diusa sut gne
ita etia distincta sut cognicione
De aiabus tn scis no credendu e
quia que intq dei omipotentis
claritatez vident sic foris aliqd
qd ignorent. sed carnales quiqz
quia amore pcipue filijs impe
dunt hoc eos btus Iob nescire
postmodu asserit q hic vehem
ter amauit Et siue nobiles siue
ignobiles sint filij nesciant quorz
eos sp cura fatigabat. licet em
mortui nesciunt. quid agat viui
p no conditoz. scire put ut p pro

ximorum morientium recitatorum ut
pangitorum revelationem ut per divina
contemplatorum sicut Aug9 dicit in lio
de cura agenda pro mortuis dicens
fatendum est nescire mortuos quid
hic agatur a vivis sed postquam factum est
sunt audire ab eis qui hinc ad
eos moriendo pergunt non omnia quidem
sed que sinunt indicare / que etiam sinunt
ista meminisse / et que illos quibus
hic indicant oportet audire / possunt
etiam ab angelis qui rebus que
aguntur hic presto sunt audire mortui
ad quod unumquisque illorum audire de
bemus iudicat ille cui subiecta sunt /
nisi enim essent angeli . qui possent
interesse vivorum et mortuorum locis
non dixisset dominus ihesus Contigit mo
ri inopem et illum ferri in sinum Ab
rahe / possunt etiam spiritus mortuorum a
qua que hic aguntur que necessaria sunt
eis nosse non solum presentia ut preterita
verum etiam futura . spiritu dei revela
te cognoscere / sicut non omnes homines
sed prophete / dum hic viverent cognosce
bant / nec ipsi omnia sed que illis
esse revelanda dei providentia iu
dicabat Cristus autem est qui docet
qui cathedram habet in celo / caput enim
membra sua docet Sicut dicit Aug9
in lio de disciplina xpiana Ad cuius
doctoris scolam suspirabat ysa. ii
di Venite ascendamus in montem domini
et ad domum dei iacob et docebit
nos vias suas hoc est enim sabbatum
in quo xpus docebat populum Marci
vio Cepit ihesus in synagoga docere et
multi admirabantur in doctrina eius De
tercio sicut ut mirabantur que pericula
evaserit pater Bernhel in lio de solli
tudinibus dicens vt in dei laudibus
eternaliter iocunderis scire de quanta
miseria sis erutus ut puto tota
habebis Et Julianus Pomerius ex
persona Augustini sic ait Quantum atti
net ad scientiam rationalem meorum v
nusquisque peccatorum malorum erit /
quantum autem ad experientis scientiam pros
sus erit immemor Nam et peritissimi
medici sicut arte sciuntur om
fere morbos corporis noverunt / sicut autem
corpore senciunt plurimos nesciunt quos

ipse passus non est Unde Aug in
fine li de civitate Sic se miseros
nescitum sunt Quo sic dicit psalmista
misericordias domini in eternum cantabit
Luce iiii Egressus ihesus in virtute
spiritus in galileam docebat in syna
gogis eorum et magnificabatur omnibus
Prima laudit a sanctis qui li
berati sunt a temptationibus ps Laqueus
contritus est et nos liberati sumus
Job xxxv Deus qui dedit carmina
in nocte qui docet nos super iume
ta terre et super volucres celi e
rudit nos / mentes enim sanctorum in
storia cuncta despiciunt et sub
se labi quidquid superbit quanto p
terit contemplantur et qui in quo
dam vertice rerum constitute / tanto sibi
omnia subesse conspiciunt / quanto se
metipsas verius auctori omnium sub
dunt Et inde cuncta transcendunt / unde
creatori cunctorum vera se humilitate
substernunt Sic dicitur xxvi° mor.
Et si hoc verum est sanctis in via quanto
erit de sanctis in patria qui carmina
canunt pro nocte quam evaserunt Sic
in lio lucis aspiciunt et in luce
tenebras deprehendunt Docet ho
mines in via ubi consideratur doctoris
artificium doctrine beneficium docendi exercitium

Docet etiam dominus homines in via
Circa cuius doctrinam considera
tur doctoris artificium / doctri
ne beneficium et docendi exercitium quia
docet facile utile vere dicunt
De primo doctrina sicut quia docet 1
faciliter qua doctrina sapientum
facilis multo magis eius qui do
cet sicut patrem huius / non sicut scribe
et pharisei Non enim indiget in doc
trina experimento et tempore non librorum
aut laborum multitudine Luce xii° No
lite solliciti esse qualiter aut quid
respondeatis Spiritus enim sanctus do
cebit vos in ipsa hora / quid vos
opporteat dicere De secundo Ysa xlviii 2
Ego dominus deus tuus docens te
utilia / non scurrilia non aulica non
noxia nec vicia De 3° Johannis x 3
viii° Ego palam locutus sum mundo
ego semper docui in synagoga et in
templo quo omnes iudei conveniunt

Et mat̃ iiii° Oĩs turba veniebat
ad eũ et docebat eos Omis eni
docet magr̃ qui intus l° Sicut
vin° Thob in glo r vin̄ decimã te
ca° iiii° dr̃ Nam ipe illũiat oẽz
hoĩez venietez in hunc mundu / q̃n
tũ in se est / nec tñ oms hoĩes
q̃rto illũiant De iiii° mat̃ vnĩ docebat
in discipl'os suos / q̃m oz filiũ ho
mĩs multa pati Inequaliter em̃ do
cebant turba et discipli vñ in x°
Confess vitas nr̃a p̃sides omib'
c̃osulentib' te / sʒ nõ respondes oib'
etiã dũsa ᵹsulentib' liquide tu res
pondes / sed nõ liquide oẽs audi
unt Et inea dem ondit quo veritas
eadẽ modo vtrisq; appares illi muta
est et illi loquit' vel vs omib' lo
sed illi intelligunt qui eius voce
accepta foris intus conferunt cũ ve
ritate vñ in h° con faustũ orit
Quo dũse fistule ab eodẽz spu
dũsimode inspirant' Considera
etiã doctrine bñficiũ Nã sapie viii
Sobrietate et sapiaz docet et iu
sticia et vtutem / quib' nĩl est
vtilius in vita homib' · docet em̃
tp̃ancia pctores · iustĩcas penitẽtes
paciam p̃ficietes sapiaz cõtepla
pmo tes De p° Tob i° Thobias filiũ
suũ ab infancia timere deũ docuit
et abstine ab omi pcto Et leuit
xv° docebitis filios isrl ut caue
ant i mundicias et nõ moriant' in
2 sordib' suis De 2° Ozee x° Tpe
requirendi dnm cũ uenit qui do
3 cebit nos iusticiaz De tcio ii° regũ
xxii° docens manus meas ad pliũ
compones q̃i arcũ eneũ brachia
mea / eẽ durabile et timitũ hz
in quadã dulcedine / quia vir
paciens nõ frangit' in tribulaco
ne sed exercet' in grãz actione De
4 iiii° ps̃a dirige me in vitate tũ
doce me Et ysa xxviii° Que
docebit sciaz et quẽ intelle' faciet
auditũ ablactatos a lacte auul
sos ab ubibus Sz econtrario do
cemus carne nram nõ tp̃ancia sʒ
inp̃uitate aĩma nõ iusticia sed cu
piditatem spm̃ nõ paciaz sed pu
sillamitatez int̃' nõ paciaz sed
pusillamitatez / int̃' nõ sapiam sʒ
curiositate De p'mo Apok ii° Ba 1
laam docebat balach mitte scan
dalũ corã filiis isrl edere et forni
cari i vacare gule r libidini De 2
Sc° michee iii° pncipes eius i muni
b' iudicabat et sacerdotes eius
in mercede docebat De 3° mat̃ 3
v° Qui soluerit vnũ de mandatis
istis minimis et docuit sic hoĩes 4
minimus vocabit' in regno celoz De
iiii° ii° ad thimotheũ iiii° Erit
tp̃us cũ sanã doctrinaz nõ sustine
bũt sed ad sua desideria coacerua
bũt sibi magros prurietes aurib'
et a vitate quidẽ auditũ auertet
ad fabulas aũt conũtent' Conside 3m
etiã docendi exerciciũ Si em̃ vis
a dño spualit' sʒ via sapie edoceri
intẽ est te in lcone meditacoe
orone ᵹteplatione pro data gra
exerceri hec em̃ familiaria sũt do
ctori de quo nũc agim' et spua
libus discipulis familiaria sed
icognota carnalib' vt em̃ ait hugo
in v° doctine sue li p'ma lcco in
telliaz dat Scã meditacio cõsiliũ Scã
p'cat 3a o° petit / tandẽ cõtem cia
placio i nuenit Et de doctina q' est
in lcae deutro' xxxi° Scribite
uob canticũ istud et docete fili
os isrl ut memorit' teneat In cõs
Scripsit Moyses canticũ et docuit
filios isrl Et ii palip xvii° do
cebat p'plm in iuda hñtes libr
legis dñi De 2° i esdre vii° Esdras 2
parauit cor suũ ut investigaret le
ge dñi et faceret et doceret isrl
Quid em̃ est meditacio / nisi q̃
dã studiosa mentis ad ad investi
gandũ diligens intencio De tcio 3
i Reg' xii° Absit hoc pctm a me
ut cessem orare pro vobis et doce
bo uos viã rcctaz et bonã Na in
orone deuo recipit' vñ pplus in
ferior erudit' vñ in orone conũs'
ad dnm ps̃a dicebat Benedictus es
dne doce me iustificacoes tuas
De iiii° Neemie viii° Abiit pp's 4
ut comederet et faceret letitiaz ma
gnã / quia intellexerũt vba q̃
docuerat eos Et in ps faciem

tua illumina sup seruum tuum doce
me iustificaciones tuas Ex qbus
duabus auctoritatibus habet. Qr
homo interior exercitat hoc se spiritua
doctrina p contemplacoz adepta ma
gna est exultacio et illuiacio in
aia De his in tractatu de forma
docendi De iiii^or differentijs illuiacio
nu ptinentibus ad aias q docentur
in uia hec sunt Scilicet mentis
abstractio abstracte i vnia collectio
Collecte i deum affectio Affecte quietacio
Ad hanc igitur illuiacoem
quatuor sunt necia Aie
tem enim illuianda oz ab
alijs abstrahi abstrac
tam in se vniri et colligi vni
ta in deum affici et affectaz quietari
1 et quodam fruj De primo pz Anes
tonalis qui in orizote duorz mun
dorz sensibilis et intelligibilis infe
rioris et superioris collocatur continens
corpi ut est forma sed esse Deo
vero ut est forma sed essenciaz
et huius sup se luce eternaz sup
eminetem ei qua tangit quasi
a vertice cu erigitur ad regioz luc
Cu uero inclinat se ad corpus
et inferiora intrat in regione te
nebrarz et vertice inclinato ad t
ra more pecudis incuruatur et q
sopitur ps^a Illumina oculos meos
ne vnq obdormia in morte pp
q ea oz abstrahi ab omi secu
lari hoc est a delectacione pctorz
alligacione corpm occupacone
negociorz ymaginacone sensibilum spla
tor q oia mente grauant et
obtenebrant et ita replent q
aiaz iam inceptam recipe aliaz
inspiracoz phibent pp q d^t Aris
Melancolicos magis esse ydoneos
ad huius illuiacoes naturales q illa
conplexio mag abstrahit a mentis
impedimentis a delectacionibus carnis et
tumultibus mundanis Nimius enim cor
vnitus et nimis alligatus cu eo cor
poris passionibus consopitur Et ob
iecto carnis pariete no potest radij
illuiacoz percipere et sic modus ab
stractionis appet modo chorus
cacionis et scintillacoes vt d^t Aug

in li^o de cathetizandis rudibus
Totu inquit qd intelligo uolo ut
qui me audit intelligat et sencio
me no ita loqui ut hoc efficiam
maxime quia ille intellectus qui rapi
da chorus cacione pfundit aim
Illa aut locucio tarda et longa
est longeq dissimilis et du ista
voluit se iam ille in secreta sua
recondidit Et infra nec a mor
tantus est ut carnis destructa
caligine penetret in eternu sere
nu vnde ut cuiqz fulget ita q
tinseunt De 3° pz Dyo9 Oe 2
pre moto manifesta cois lumi
nu processio in nos optime ac lar
ge prouenientes iterum ut vnifi
ca totus restitues nos replet
et conuertit ad congregantis pris
vnitatem et deificaz simplicitatem
motus pris e affectus prine pietatis
ex quo procedunt in nos illuiacoes
nos implentes et vnientes
et ad ipm reducetes Est enim lu
me illud totus vnifica dispsos
colligens et vniens et conuertes
nos qui sub distantie sumus au
sit inclinare diuisi pcauitate p ucrsi
Sic enim radius solis nos redu
cit ad sole et ille illuiacoes nos
vnitos in nos reducunt in creato
rez Disponat go seipm i vnu colli
ge et ad se intrare q volt habe
illuiacones hre Baruth iiii^o
Conuerte iacob et apprehende ea
ambula p via ad splendore eius
cora lumen eius De 3° pz Mens 3
abstracta ab exterioribus et vnita
in se intue se cu ipsa sit ymago dei
videt deum in se ppriu enim spe
culum ad videndu deum mens est ro
nalis cu sit ymago dei expssa
Extersis aut speculo et mundato
et diu diligenter inspecto incipit
ei quedam diuinis luminis claritas
interlucere et quidez insolite visi
onis radius oculis eius apparere
ps^a Signatu est sup nos lumen
vultus tui dne Et ex huius luminis
visione quam admirata in se aiat
ad videndu lum qd est supra se
ut d^r Et erupit in quadaz flamaz

desiderii dm videndi / et ex summa
intencione qua afficit in deu / su
me vnit deo p amore qui est vnio
amantis et amati Et sic ad fla
ma incensa seq lux serena Ita
ad illam delectacoz et affeccoz se
illuiacio et intellectus qui aufert
velamen ignorancie ab eo sic flama
rubigine ferri Unde est q ad secre
toz enodacoz melius pficimus
4 deuocone qua in vestigacone Cer
tu pz q cu aia sit abstracta et v
nita et in deu affecta familiarit
lo ei et docet ab eo / sicut moy
ses in mote et caligine docebat
a dno pd Nox illuiacio mea in
deliciis meis Nox ista caligo est
dina qu mens strad ab oibus actib
apphensiuis quitu est ex parte sua
et est in actuali ignorancia oim
creatoz / nec est alicui creature
vnita / nec sibi ipi / s e in summo
desiderio in deu extensa / s sup
mu desideratiue virtutis sue
vnita deo / et tunc excipitur a
radio dine illuiacionis sibi appa
rente vere et i cetuncelate exper
tati diuinus in illa caligine / et
ei se reuelat sicut nouit decens
et dignu et huius radii illustracio
dr mistica theoa xpianoz hec e
cu deo sermocinatio secretissima
et sm dyom pas / ubi est delecta
cio summa et cognicio pfecta put
est in via ysa xlo Surge illuia
re irlm quia venit lumen tuu et
gla dm sup te orta est / hec at
illuiacos que dicte sut in actu suo
st qui lumen id videt in quo a
lia vident Postea que pbata
sunt de doctrina dei Sec pars s a
q est doctrina boni angli ptines
m or cala / qualr anglus bonus
docet aliu angelu in quo cosida
tur doctrine origo ordo modus et
finis / qualiter anglus docet hoiez
p reuelacoz inferiore / in quo con
sideratur reuelacois misteriu tps
subiectu et modus De subiecto
et modo angelice reuelacois et
subiecto mta et mo mltr Qua
liter anglus bonus docet aliu
anglm in quo consideratur doctri
ne ordo origo modus et finis
Docet igr anglus bonus ali
um angelu Ad cuius doc
trine cosideracoz videamus
doctrine huius originem or
dine modu et finem Origo funda
tur sup dina reuelacoz Ordo sup
discrecta eoz accom Modus sup
incorporacoz intellectr finis ul cau
sa sup reductoz et conuisionem De 1
pmo sic dina sptus omnibus se cmi
cans / oia replet et oia latet ea
illa quibus illucet et sup illucet /
quia incophensibilis est tn su
mis anglis in eam mag extentis
lume cognicionis copiosius influit
et p ipos lum inferioribus seriatim di
stribuit put capacitas eoz reci
pit sic radius solis nam puiore
et sibi vicinore magis illuiat et
illa mediate seriatim crassiores
penetrat et eximhabiliter inu
uius distribucoz sui luis manife
stat Sic ecc videmus in calore igis
qui ppinquiora sibi mags calefacit
sic deus qui est illuiacos pmo luc
sue fulgore pmo declarat in p
mis angelis copiosius qua in aliis
et p eos inmediatiores alii parti
cipant bificaw diuini radii Su
pbat dyos xmo cao de Angelica Je
rarchia di Est igr omnibus illuia
tis pm eius q est illuiari deus
quidz na et vere et pmr ut luis
suba et ipius esse et vide ca / na
dicit quia no ab alio et vere q
in seipo 2 pmr ipe em est causa
videri cendi et ecciē ipius luis
et ca visionis actualis suscepte
plume Aliud exm ponit Boe
cius in lio de vnitate et vno Q
admodu si tres ut plures fene
stre vitree vna post alia con tra
diu solis recte disponat i ordine
Ora mus suscipit luis qua pa et
tcia qua scda / 2c vsqz ad vltima
fit defectus luis / no pp lume in
se sed pp elongacoz fenestre vitree
ultie aliue Sic etia in vmte pp
descensu eius a pmo monade et
originali ad inferius fit degnacio

sue simplicitatis et moracio sue vir-
tutis ad similitudinem aque que in
ortu suo tenuis et clara nascitur
sed paulatim deorsum defluens in
paludibus spissatur et obscuratur ¶ De se-
2 sic Sic patet in tercio capitulo de angelica
ierarchia Omnis operacio angelorum
est ordinata vnde superiores doctrina
influunt inferioribus Inferiores autem
ordines nichil influunt superioribus
1 Vnde in psalmo xxiii ubi dicitur Quis est
iste rex glorie innuitur quod superiores an-
geli in ascensione domini docuerunt in-
feriores aliqua incarnacionis misteria
Et quod superiores immediate a deo doce-
antur dicitur Isaie lxiii Quis est iste qui
venit de edom tinctis vestibus
de bosra Ex quo intelligitur summi an-
geli inter se cum conferendo et ammi-
rando id dicere quia non presumebat
preveniendo dei gratuitam veritatem
ipsum interrogare ideo post mutuam
collacionem a deo immediate eos docere
audiunt responsionem Ego qui loquor
iusticiam Sic patet in vii capitulo supradicto
de angelica ierarchia Et sic illi ho-
mines edocti sunt qui xpm immediate
audierunt et magis sicut illi qui
mediantibus apostolis aut discipulis
aut aliis doctoribus didicerunt Ita
in angelis clarius illuminat Et per
superiores illuminantur inferiores et ad
hoc patet exempla que multa sunt
in Biblia Nam Zach. 1° promit-
tit dominus relaxacionem captivitatis ba-
bilonice quod primo uni de superiori-
bus angelis revelatur qui audi-
ens verba bona et consolatoria de
restitucione captivitatis audivit in-
timum a deo et ille inferiori domino to-
plum retulit Et iterum ille zach.
denunciatur quod civitas illa iterum
reedificare et ab hominibus habi-
taretur Vide ergo discretum ordi-
ne a deo ad angelum supremum ab
illo ad inferiorem angelum ab illo infe-
riori ad prophetam a propheta ad multitudinem
posset colligi ex ix et x capitulis Eze-
chielis Cum divina iusticia rele-
gare voluit penam iudeorum primo
hec sententia est Cherubin revelata
deinde viro vestito lineis Et per

virum vestitum lineis qui designat
angelum docentem vi viri habentes in
manibus vasa interitus Qui quidem
signant alios inferiores angelos do-
cent inquam facere de puniendis iu-
dicium et de salute signo crucis in
frontibus signatorum Sicut quod in-
quit scriptura Thau videritis non
occidatis Sic daniel viii° capitulo quod
quidam angelus tanquam superior iniun-
xit Gabrieli tamen inferiori ut fa-
ceret danielem intelligere visionem quam
deus docuit illum superiorem Superior
autem inferiorem inferior autem danielem
et daniel plebem Sic dicitur in ix°
capitulo Ierarchie eiusdem Nec solum superio-
res docent inferiores in suis ordi-
nibus ymo in eodem ordine sese do-
cent eiusdem ordinis spiritus Ierar-
chia enim que sacrorum principatus dicitur
et angelorum congregatio dividitur in tres
Ierarchias divisa Quelibet autem
ierarchia in tres ordines Quilibet
ordo in tres partes continendo pri-
mas medias et ultimas virtutes quia
quelibet mens angelica habet in sua
singulari persona speciales primas et
medias et infimas ordinaciones Et
quod dicitur Isaie vi° Unus seraph cla-
masse ad alterum plane secundum dionisium
x° capitulo Ierarchie Et ille qui clamavit
per eum cui clamabat edocebatur Nec
solum hoc est in angelis sed in intel-
lectibus humanis secundum conformitatem cum
angelis Intelligitur ergo hec tripli-
citas trina intellectu humano ad si-
militudinem eterne triplicitatis que
est in angelico consorcio habet enim quilibet
intellectus naturam Homo ut adultus
cum fervoat amore cum seraphin
luceat sciencia cum cherubin et spiritua-
lis existens diiudicet omnia cum thro-
nis hoc est secundo ut domet cum domina-
cionibus et fortis sit cum virtutibus et
ordinatus cum potestatibus hoc est tercio
ut principetur cum principatibus et nunciet
inferioribus cum angelis et pro-
ficiendo nunciet et nunciando prin-
cipetur cum archangelis ¶ Ordines
autem istos Ierarchicos possumus
aliter in mente assignare secundum pro tercia
sed propter fastidiosum auditorem et quia

no vide ex toto ad ppositu perti
3 nere Detertio sit sm damasce^m
No indiget angli lingua et au
ditu sbi^li Nam smone sbi^le no
profuerit sed sine smone plato
sibi inuice consilia et intelligen
cias suas tradunt Vn glo sup
illud ad Chor^i xiii^o Si lingis
hom loqr et anglor sic ait lin
guas anglorz not inuto ut si
gna quibz maiores angli minori
bus signt ea q de dei volutate
pri senciunt Vn credo q angli
hnt ptatem smos intelli^lis quo
indicet affectus suos z int^ts de
rebz quarz cognicio no erat in eis
a pncipio nec est ide in anglo lo
qui qd intelligere ut cogitare s
cogitatu ut intentu quada luo
sitate irradiante alii expme
andire anglm loquetez nichil
aliud est qua eius cogitacoz ut
intentu vide Et q vni ex pmit
no semp ab aliis vide ut inte n
ab ipo anglo loquete voluntarie
eis expmat Vn dr q locucio an
geli est cogitacio directa p volun
tate ondendi alti Sed hec e locu
cio anglorz sm natz sua in qua co
municat boni et mali angli Alia
uero est eorz locucio p graciam sm
xtute speculi siue motoris supmi
in qua comunicat angli boni et
aic sitorz vnicuiqz em innotescit
intel^tus ut voluntas alterius sm re
pntacoz speculi et volutate ipius
supmi motoris Vn licet omes re
spiciat in speculo no tn os equa^r
a speculo recipiunt sed quidz plus
quida min9 sm dignitatem recipienci
um z sm volutate ipius speculi
qd ondit Cui vult qntu vult No
em omes angli videt oia in specio
Sz hec plena reuelacio reseruat
plenitudini glorie qn consumabitr eorz
pmiu in iudicio futuro Ad intel
ligenciaz aut pductorz de mutua
locucione anglorz qui sit luia
intelli^lia vt dicit Johes dam
vz exm de lumbz corzlibus vbi sunt
teria luia ut plura videntur esse
radii om comixti in aere Sz p
bant esse discreti in eon p hoc si
subtrahat vnu illorz lum^m subt
hunt sic omes radii ab illo pcede
tes Dicit si sm lun subtraham Et
sic deccio q si esset ibi vera co
mixcio illos posset radii vni9 lu
mis separi ab aliis sine muta
cone eorz vn pz eos esse discre
tos sm essencia Si g^o qdz illorz
lum^m hret volutatez liberi arbi
trii posset radios suos coniunge ut
influere aliis qn et quibz vellet
et onde qn et quibz uellet Sic
ergo celestia illa luia cu sint volu
tate liberi arbitrii pdita sm volun
tate sua illuiacones suas siue s
mones inte^les intimat quibz vo
lut et celant quibz volut Sic pz
q vnus angls pt interioz sua alii
manifestare ita ut no innotescat
aliis Sz vnde puenit hec occul
tacio Dico q ex^li ar^ta puenit
occultacio in subiis spualibz put
dicit Aug9 sup Gen Ord sic cor
pales subc cor^r hnt aliqua ve
lamenta quibz se alienis aspectibz
occultant Sic in spualibz suo modo
intelligendu est esse et hoc max^e
attendente diuina volu^te De im^to 4
sic sicut dicit Dyo9 m^o ca^o de ange
lica Jerarchia Jerarchia est ordo
diuinus scia et actio deiforme q
possi^le est simulans et ad iuditas
ei diuinitus illuiacos parcona^r in
dei similitudie ascendentes hec e
em pfectio et intencio anglorz
reducere sp inferiore in deu vt ma
gis et magis purgati et illuiati
et pfcti p amore assimilent ei put
possi^le est eorz receptabili^ti Ne
cessaria est em intelli^li creature
purgacio Nam impura no recipit
illuiacoz et tenebrosa no pt hre
opis pfccoz quia qui in tenebris
ambulat nesciat quo uadat a^
verius quo corruat Nccce est g^o
si impura e creatura intellectualis
ut ho q ab impuritate munde^r si
vo ipuritate ab initio no contraxit
sicut angli hoc est ei purgari ne
incidat impuritate conseruari Il
luiari aut est p xtutes actiuas

et speculatiuas cognicione imbui
pfici aut est pponens dotatum co
sumari Qm iam go supiores infe
riores purgando illuiando pfici
endo in deum reducunt volutate sua
eis i(n)nuut et sic omnes deum aspici
unt in quo legunt manet aut in
tali exercicio infatigabiles et atte
ti semp ad eterne sapie spectacula ex
tenti put quenit cuiq3 capacitati
et hoc pfortiores amor diui a quo
nulla put oracione deflecti ut eciam
retardari et sic suas intellias in
deum et suos nutus in inuicem exte
dunt et pficiunt et ad dei imitacionem
se reformant cuius speciem sp aspiciunt
et de eius lumine lumen recipiunt et se
se recalescientes et a supioribus
ordinibus influencia recipientes se
se recalescunt et regunt non
pacionis reiteracione sed ad origi
nale piium recursum ut sibi talitez
silem recipiant cuius moi spus
recalescentes et regentes hui
Sicut pz ex vno ca⁰ angelice ierar
chie Et ad euidenciam pdictorum no
Qr locutio angeli applicat nutus qui
dam intelligibilis quo inclinat ali
am subam ut applicat se ad ea vt
manifestet ei sua volutates Spes
4 em intelligibilis Primo est in intellectu
1 angeli sed cum ea cognoscit Scdo est
2 in eius affectu sed cum eam afficitur
3 Tercio eadem spes que sic concepta
est et eciam qua sic afficit inclinat
angelum ut eam alii manifestet
et tunc hz angelus voluntate mani
festandi ea Et illa spes put est
sub volutate manifestandi dz verbum dz etiam
nutus Et dz verbu psilitudinem verbi int
interioris Nutus p silitudinem verbi ex
terioris et vocalis vt sic vox interna
e vehiculum verbi interioris ad aliud
Ita ibi nutus vehit ad alium ipius
verbum 2s spes ipa put est sub actu
manifestandi q extius suo mo vehit
seipam put erat intius sub volu
tate mandi vn ide est nutus et
verbum sed essencia sed dicit sed racionem alterum
et alterum Et intelligo locutionem an
1 geli put ipa spes Primo est in racione
2 conceptus Scdo in racione affectus Tercio
3 in racione ...obi et nutus Dicit aut lo
cucio angeli alocucione intra in hoc
Qr locucio angeli boni pt manifestare
cum vult et conuertere illum cui loquitur
ad alterum sicut mgri dnt et sic non
est in locucione humana sed in vo
luntate audientis est cum se conuertat
vel non conuertat ad audiendum Aliter
angelus docet homines p reuelacione
interiore i quo considerat reuelatorum mi
sterium tempus subiectum et modus

Docet eciam angelus hominem
p interiore reuelacionem Co
siderat igr in hac doctrina
Circa boni angelum reuelatorum mi
sterium tempus congruum subiectum
et modum De primo sic quo de ange
lica ierarchia lex p angelos nob
data est Gal iii⁰ Qz et multos
an legem et post legem prebe meos
angeli ad diuinum reducebat ut age
dum introducentes et ad veritatem vi
via de errore et viam exercitata
traducentes vt ordines patrum
vel misteriorum sup mundanorum ocul
tas visiones vel diuinas quasdam
pnunciaciones sub enarratiue man
festatas Et hz glosa dicat dnm locu
tum moysi et aliis pphis tum hoc fiebat
p angelos aministratorios sed auctore
diuina Vnde em verius attribuit age
ti qui ministro vtroque sit agente An
geli eciam sursum ducebant ad deum co
templandum et in eternis racionibus vo
luntatem eius agnoscendum et facie
dum et hoc reuelabant ipi patribus
nrs ut Abraham an legem Josue
et Gedeoni sub lege Cornelio
post legem Reuelabant eciam eis
ordine eterne et ordine vite age
de qui erat in mundo Archetipo
descripta i in diuina mente et etiam
archana misteria que sunt sup omnem
inuestigacionem racionalis creature
nec dico cum eos illuiaret intius
quia hoc est dei solius vn reue
lant ex tunc suo ministerio sic homo
docendo vn sup illud pris da m
intellectum ut dicta magistri tu Glo So
lus deus dat intellectum et si am
ministerio angeli ytatur ita em angelus
sz dare intellectum homi Sicut quisque

dicat dare lu^m domui qui fene-
strum facit / cu eam sua luce no
penetret ut illustret Sic g^o illu-
minat anglus aitz ppando mt^tu
ad illumantez gram Sic em mali-
gnus spus quibusda nebulis er-
roris obstruit omes meatus intel-
ligetie Sic econtrario bonus anglus
illas nebulas erroris remoue-
do appit intelli^e meatus ad reci-
piendu lu^n vitat^s ex radio luci
dine / quo introeunte surgut co-
gitacones bone / raro aut fit dei
reuelaco / nisi fiat anglico ministio /
homo em cui fit reuelaco si est
pfitus ut quodammo absolutus ut
qui sit a corrupcoe carnis et inor-
dinacone affecconis / apparet ei
in quada chorustacone lux diuina
sine ministio anglico ut in paulo
qui vidit deu in raptu / sic an-
gli de tercia Jerarchia sine velaie
corpulen^c. scripture ut figure Jpm
em lume in me^te a deo receptu
in ipo luie ondit deu lu^m p^s in^{ra} ps^o.
In lumine tuo videbimus lu^m In quo
et racionibus eternis cognoscitur oia
ilia et in mali Ad qua pfecom
requirit - ut pmo purgat aia ma-
la pfectione in virtutibus politicis de-
inde sm pfecoz in speculatiuis
3 Tercio sapiaz q est supra specu-
latiuas et est cognicio deitatis et
me vinctos Sm hanc virtute ille ma-
xime est pfitus in gnie hom q no
pfiguras et enigmata deu vidz
Dicit de xii nuoz de moyse primo
no tm est ho s sup hoiem quia ef-
ficit in coformitas et assimilatoz so-
cietatis angelice Iste est ergo
pfitus · cui no fit reuelatio p mi-
sterium anglicu Si v^o no sit pfitus
reducit ad cognicoz dei p miste-
riu angli · sic radius solis pmo
pmo se expandit ad vicina / et
p illa transit ad alia ut dicm fuit
sup^s Sic diuina lux pmo descend^t
in pma Jerarchia et p^a in s^a
et a s^a in t^cia · a tercia Jerar-
chia in aias roinales q pticipat
me^te ministio anglico Jerarchie tercie
et in fine diuinaz essencia roe pur-
gaconis illuminacois et pfeccionis Re-
ssdo sit Tpus ogruu reuelatoni
tpus est excessus metis aut sop-
ni / et de excessu metis qui fit
deuocone amiracoe et exultacoe
Dicit lo^r Rich in li^o de cotemplacone
cone frustra em homo ad illos
theoricos excessus nitit^r / nisi di-
uinis reuelacoibus adiuuet. adq^{ue}
cu puenerit tuc familiaris meti
se deus apit / ep pz sic · pmo inde-
uocone excessiua Gen xviii Ap-
paruit dns Abraham sedenti in
conualle mambre i hostio thab-
naculi sui in feruore diei Cumq le-
uasset oculos appuerut ei tres
viri / ptabnaculm mens cuius egs-
sus dr humane mentis excessus /
cu ex nosipos foras egredim^r / ut cum
intra nos descendimus vt cu s^r
nos leuam^r. calor aut diei fer-
uebat / qn abrahe dns appebat
et in hostio sedebat / quia ocio et
gtemplacom vacabat. et feruens
in eo desiderium vitat^s estuabat
Et duo cocurrut in hoc excessu
ment^s qui ex deuocone cosurgit
nimietas feruoris · et nouitas re-
uelac^s · quia du celestis desiderij
mens incendio vrit^r · radius diuine
vitat^s ei p anglicu ministeriu re-
uelat^r et ascendit p desertu sic
virgula fumi ex aromatibus mirre
et thuris p hunc fumu intellige
deuote mentis desiderium p tedes
excitatate / sic fumus ab igne qui
sup^s se ascendit et se desfens q^i
desertu facit / et sic ignis liquore
vasis euertit du ipm mo in vna
partem / mo in aliam mo deorsu
mo sursu attollit Et cu vas ex-
modico liquore p ebulitoz ab infi-
mo vsqz ad supmum repleuit · cu
violen^a quada interiora vasis eua-
cuas agitatu liquore eicit et fo-
ras effundit et ab infimo vsqz ad
supmu pcel^t Sic mens amoris
igne succensa feruens et estuans
et ignorancie rebellans cur^a uri^r
et multu iacta donec ab infimis
repulsa et aliquantulu extenuata
tr^e ad suma ubi fita i exthasi met^s

lume recapit revelatonis 2ª.
in statu devotonis sentit actu re
velaconis hoc idem accidit in ammira
tone ubi pfundet noua luce vn
in Cantic Que est ista q progre
dit q aurora consurgens aurora
lux noua tenebris mixta Quia
du in excessu mentis est ab admi
rat luce subita cu tenebris mix
ta / quia mens videt q vix cre
de valet / ut sit sic lux revelaconis
et tenebre ambiguitatis et sic au
rora paulati elevat elevado di
latat · dilatado clarificat donec
p incrementa sua in desitu tmat
tmat aut pmo in diem hoc est
no ut iam no sit · sed ut ia no sit
aurora · ymo lux clara · tmat et
in nocte ubi ita desicit ut nec au
rora nec etia lux sit · sic in isto
mentis excessu qui ex ammiracone
pcedit frequenter accidit quia cu aliqd
novu nobis ondr id mirum et
ammirantes diligencius attendimus
et attendentes plenius cognoscimus
Crescit ergo ex ammiracone attencio
et ex attencone cognicio et dum
ex hac cognicone plenius illuiat
in gaudiu sup mundanu aspectu et
affectu · a seipo penitus deficiens
transformat deficiens dico sed no
ita ut no sit intelligenda sed ut ia no
sit huana a claritate in claritate
tamq ad deu spu luce illa specu
lando in eand ymagine gle trans
formata / et aurora consurgens de
ficit in diem pp huius claritate et
in nocte nichilominus deficit du a sta
tu suo mens tota liquescit In fi
gura huius Regina austri dna
s calide regionis succensa regio
desiderio videndi Salomonis Ad
eund accessit interrogat accepit
obstupuit videns sapm regis nec
ultra spm habuit hec est mens sca
sensib et appetitib carnis no sub
dita investigande veritatis amore
succensa querit et audit / quia mte
rioru suspiria et desideria ex di
na revelacone cognoscit qd ex
ppa industria scire no sufficit Et
no ordine quesivit et audivit ptea
vidit et intellexit tande obstu
puit et defecit Huius enim gaudiis
sublevat huanus animus du a medi
tacone assurgit in contemplacom a
contemplacone in ammiracom ex ammiracone
in mentis alienacom Et adde q re
gina h in hac revelacone dr no
hre spm cu revelacone Johis legam
q ipe fuit in spu / sed quo fuit Re
gina viuens sine spu aut Johes
adhuc in carne fuit in spu · aut
quo spus in spu · ut spus sine spu
sed hoc est spm in spu esse semet
ipm int se totu colligere / et ia
que ct carne ut in carne gerunt
penitus ignorare Sz spm esse sine
spu e seipm ex se et sup se totu
effunde · et que sub eo ut in eo
fiunt intim ignorare et indivinitatis
archana totu intre / et sic spus
seipm no h qn incipit a seipo de
ficere et mirabili transfiguracone
ab huano in divinu transire / ut ia no
sit ipe qui ita deo adheret Quia
qui adheret do unus spus e cu eo
hoc est in monte dni ascende · et
claritate transfiguratonis eius vide
hoc idem accidit in extatica exulta
tone vij Can viijo Que est ista
que ascendit de deserto deliciis af
fluens inixa sup dilectu suu q de
deserto mens ascendit / qn sup se
in alienacone transit et se in ymo
deserens · et usq ad celu ptransi
ens spualiu gaudiorum plenitudie
affluens · et infusa ubertini celi
tus in eterne suavitatis leticia tota se
dinis inmergit hoc est est ergo
de deserto ascende sup seipam ire
et huane possibilitatis metas tra
scende et tunc tpis spualib deli
ciis affluere Innixa inquit sup
dilectu vt s Richar de sco vic
tore Cogitemus puella tenerem
et delicatam utpote in multa deliciarum
affluencia educata et multo vino
madida / q in cella vinaria intro
ducta · et torrete voluptatis potata
Cogitemus q pnimia teneritudie
vix possit incede / et pnimia ebri
etate no novit viam discernere
hec s · dilctm se inclinat qui et

eam sustentat et ei via apit. q̄
vadat sustētat. quia in nullo ā°
delctā / sustentata pcedit quia
in seipsa defitiens indiu se reue
latos que aspicit Status sōp
ni pcīu⁹ est accipiende reuelacōi
Num. xii° Si quis fuerit pha dō
ni nos in visione appebo ei ut
p sōpniū loquar ad illum Cz est
consonat secularib⁹ lr̄is ut p3 p°
exl° pm̄ denali phia ad myslos
Cosdre regis psar dicte Sic aīa
futura q̄ siveniunt puidē et que a
se agenda sūt aut alī acessura p
signare Sepata em̄ a corpore me
liorib⁹ ōponib⁹ et v̄tutib⁹ cumlata
spectm quodamō p seipam sctā et
dno. corlm pturbata contemplatur.
pure z potulis facit futur. vn̄ et
2 prouida p sōpnos est Ab° p Alga
zelem in pma phia dicēte in Cap°
decā v̄e visionis Cz dormitio est
retractio spūs ab extiorib⁹ ad inte
riora Spūs est aūt subtile corp⁹
cōpositū ex vaporib⁹ humor cui⁹
sedes est cor et ipe vehiclm vir
tutū vitaliū et aīaliū p qua v̄
tutes sēnsiles z motiue tīsent ad
sua instrā i. vn̄ sl. ad obstruxit
cursū suū p neruos quib⁹ instrā
s̄s⁹ destruūtr sens⁹ et se stupor
et morbus caducus Iste aut̄ spūs
mediatib⁹ arthis diffūndit ad ex
teriora corporis Cū igr̄ in sōpno
fit tot⁹ ad intiora reducta et qui
escat sens⁹ remanet aīa liba ab
occupacōe sui cca s̄sus et cū inve
nerit se liberā sine impedimēto
nata est iungi subis spualib⁹
Et sicud recipitā forma q̄ est in
vno speculo i. in alio speculo sibi
opposito claro / ita fit in pposito
li q̄ spectm mālē nō pt claudi spe
culū aut spuale q̄ est angl⁹ re
uelat put est bnplacitū ei⁹ vo
3 lūtati ¶ Tercio p platone et socra
tem qui dicūt sōpnia esse in aīa
bus z visiones p anglos vnde
platho dicit esse in aere quasdā
sbās sepatas q̄ inclinat aīas Sz
quomōcūq3 hoc fiat siue dicant sōp
nia ut in sōpnia vel visiones ut

fantasmata ut oratula / qui ē q̄
aīa tūc est abilior et purior ut
ei fiat ab angelis reuelacō insti
alis et adeo originalr̄ lume em
dimū q̄ est simplicissim et vniūsa
lissim. et v̄tute efficatissim nō ē
pporcionatu ut recipiā nisi in ma
xima sēnite et specifite p cogitaz
ad luīn angelicū q̄ est magis ggm
et meti angelice pporcionatū In
s phos hec reuelacio pt fieri in vi
gilia duab⁹ de causis Pma ē cū
aīa ē ita fortis q̄ nō impedit
a s̄sib⁹ s; ꝑ suā foetitnes dilatat
ad speculandū sīl supiora z infi
ora Sicut cū ā° a deo fortis ē
vt sīl possit scribē et loqui et lo
quite intē Alia causa est cū sī
citas et talor ita dnant cōplexi
oni q̄d homo fit cadut⁹ app̄. domim
melancolie et alienat ab hiis
que solent afferre s̄sus et cur
aptis oculis fit stupidus et ebi
dus ab sēns ab eo q̄ videt et au
dit hoc aūt cōtingit quia spūs de
bilis est ad exeundū ad exteriora et
talib⁹ aliq sunt reuelacōnes licet
nesciūt quid dicat vt sūt demonia
ci et caduci et aliqui dimī Ma
les aūt modm ponit aliaz causā
reuelacōs in sōmpno dicētes Cz
lume radiale stellaz qualitas ē
influxa elemētis / et in ipo sūt v̄
tutes supior motor que dicun
ab vno in aliu successiue sic s; or
dine Ierarchicū dixeramus in an lis
influencias pcedē et hec forma
influxa ōpi v̄tutes s; cōgruēciaz
quā inuenit in diuisitate mē vt
quis timet ad vita corporalea quis
ad uita aīalez. sicud dicit q̄ for
me celitus encte ad nos mouet
fortissime cor nrm / et imp̄munt
suas v̄tutes licet nō senciam pp̄.
extior tumultū / vn̄ qn̄ fit aliena
cio a s̄sib⁹ et maxime in sōpno
ptipiūt mot⁹ ei⁹ et cā futur
quedā aīa aūt ymaginatia / ad
quā puenit mot⁹ huius forme
recipit motū huīoi sic sibi possible
est / vn̄ quit formas similacroz
quib⁹ explicāt talis forma / sicut

9cupiscēs quīt formas quib9 ex
plicet amor libidinosus et ad ypa
coꝝ taliū ymaginacōm melinat
forma celestis in nācens sopmati
et mouens eū et facit vires cor
poris et aīe sibi instrar desuire
sic facit in m̄ qua mouet ad altā
coꝝ et ginagoꝝ et ideo talib9 instris
multiplicant ei multa simulacra sic
in mā multiplicant ei multa sila
cra agēcia subipa et tūc fit sopni
ū multoꝝ dicaꝝ et sitaꝝ in quib9
determinatis forme explicacō et
est exm in forma artis que est spēs
opis et eū pcedit in matiaꝝ arti
ficiati mult9 vti instris ⁊ hmoi eꝝ
aīaꝝ artificis mouet vtute ad y
maginandū figuras cum 9uenien
tiā ad hoc ut in artificium pducat
Sꝫ nos theologice loquentes huc ad
pūs totalē modū nō recipim9 cū
iste mo9 ponat reuelacōꝫ nālem
nos aut psequim gratuita nālis
aut reuelacō differt agratuita
1 Pmo quia nālis pcedit ex 9sidera
cōne caꝝ creataꝝ · ista aut ex
dignacōne dīna et ministio anglorꝫ
2 Sc̄o quia nālis nō se extendit n̄
ad cās determinatas in nā · ꝫ reuela
cō se extendit ad oīa Tercio quia
3 illa sit fallibilis · ista infallibilis
ppr̄ qd̄ pphe. in qua est reuelacō
pcipua dē dīna inspiracō reꝝ euē
tus in mo li vitate denūciās dīna
aut a cā nāli certa reꝝ euent9
qūtū ad oīa futura 9tingencia nō
tm̄ qūtū ad ea q̄ hnt causas de
terminatas in nā · In immobili vita
te denūciās · nō mobili vanitate
Concedo tn̄ qꝫ p nām aīa ē abil
ad recepcōꝫ impressione corm su
pcelestiū in quib9 ppat ad āias
futuros euctus quos sua subtili
tate p uidet p hoc qꝫ ex impssio
nib9 sup celestiū relinquūt in ea
aliquē similitudines de hns in 4 dya
logis Gregorii De subiecto et mo
do angelice reuelacōnis et sub
iecto multiplici et modo multi ci

Dicto de duob9 ad reuelacōꝫ
angelicā ptinētib9 s anglico ministerio et statu 9
gruo Dē de duob9 9sequentib9
s subiecto et modo fiunt enim reue
lacōnes aliis malis exntib9 in cul
pa Aliqn̄ corpore ocasionat9 la
borantib9 in pena Aliis vero exntib9
in grā de pmis mm est in Balaaꝫ
Circa qꝫ nota qꝫ queda sūt dona
dei que sūt in malis tm̄ et nō fa
ciunt eos bonos ut timor seruilis
Queda vero que sūt in bonis tm̄
et nō faciunt eos malos ut caritas
Queda uo sunt que in bonis et
in malis sūt quit ut p. cognicō fu
turoꝫ et hm9 ꝫ dr̄ in Quia in
malis sūt a spū ⁊ cū spū nō In bo
nis sunt ⁊ a spū et cū spū 1 ad Cor
xii vnicuiqꝫ dat manifestacō spūs
ad utilitatē Alii quidē smo sapie
Alii pphia ⁊c In quo notā dupx
dīa eoꝫ put sunt in bonis et
malis Nam in malis ponit spūs
scm̄ in manifestacōe In electis aūt
quia dant cū spū ponit ipm in
seipso pterea in malis sūt hmoi
ad utilitatē ecclīe in bonis ad uti
litatē psone ppe Et hoc est qꝫ dr̄
manifestacō spūs ad utilitatē ppr
hoc enim dabā malis spūs pphie
ut eoꝫ testiom 9ferret ecclīe put
dicit Aug9 li° pr. de mīa b scrīe
scripture Vꝫ Balaam pmissus est
venire ad Balach vt aducēt x
p ppham gētilem qui futur9 erat
gencium saluator in lege dī scribē
tur. De sc̄is hoc est de corpore
ocasionat9 vi ali ddm ꝫm phos
Et ali ꝫ theologos ponūt enim
phi pcognicōnes istas futuroꝫ
q sūt in cor. ocasionat9 ut fre
netici et melancōi et hm9 esse
abaccnti et cau supto princio ex
complexione Theologi vō ponūt
hoc in eis ex reuelacōne via aūt
phica ista est Sic dicit phs in lo
de sopno et vigilia Et illi quoꝫ
na loquax est et multiplicia fan
tasmata de cernens ut melanco
lici qui multū pse locūt hn videt
multiplices visiones quia vtut9
ymaginatiua eoꝫ sp ppat simi
tudies 9gruentes motib9 fcīs
in eoꝫ corpib9 et multa īueniunt

fantasmata que congruunt ad futura / sicud contendentes libenter rapiunt / ita isti in se contendunt et rapiunt similitudinem motuum et passionum diversarum unde sic qui multa iacit quandoque iacit quod complet signo quandoque vero disparit(er) Sic isti tot et tanta vident quod non potest esse quin aliud eveniat eorum que vident / et ita species eorum sunt accidens futurorum via aut statum et maxime Augustinus istam sicud dicit in libro xii super Genesim ad litteram hec prognosticos futurorum que sunt melancolici et frenetici et huiusmodi hominibus comparant visioni supernorum Ad autem in vigilante dum vacabat sensibus in apprehensione obiectorum fabricatur sibi similitudines in spiritu mira celeritate similes rebus corporalibus quas videbat Pro dormiente autem illa anima quia quiescit ab occupacione exteriori extra sensibus et sensibilia vacat interiori occupacioni Sic igitur corporeus optotine non ardet nec extinguitur sed evaporat fumus tenuis qui si commotus fuerit suscitatur in flammam Sic anima in dormiente nec penitus incipit actu vitali / nec penitus elucet per sensus sed ad instar flamme viri operari / nulla enim eius potencia ociosa est intus / Vegetativa enim vacat circa actum nutrimenti sensibilis circa similitudines receptas aut cum consiles fabricataque Numquam enim cessat fabricare similes in spiritu suo / sed quia confuse sunt similitudines ille in spiritu et in memoria sensibili / sic confusius est sensus communis organi / quia in corde non sunt equaliter protense / io racionalis operans super similitudines receptas cum sit subtilior ne subtilitate illas ymagines speculatur confuse / et si perdit / ex eis futura hoc est ex actum quandoque sicut dicebat vir philosophus / sed quia in illo statu dum racionalis illas intuetur ymagines quandoque modi visionum occurrit tres radicati in corpore quorum primum est a corpore et duo in anima Primum corporis scilicet quia sensus colligati sunt ut patet in dormiente vel turbati ut in melancolico vel intellusi

aditus sensuum sic patet in freneticis quibusdam et in acuta pacientibus Sed anima vero duobus modis ut quando sani corpore rapiuntur in alienationem ita ut per sensus corporis videant corpora et in spiritu quadam similitudinem que non discernuntur a corporibus vel per aversionem mentis penitus a sensibus carnis / ita quod nichil apprehendat per sensus corporales / sed habitet anima in similitudinibus corporalibus Huius ergo ita habentibus arripitur tunc anima a malo spiritu et facit hominem demoniacum vel arrepticium / vel Nabuchodonosor(?) prophetam Si vero a bono spiritu assumitur efficit hominem loquentem misteria / si non intelligit aut veram prophetiam sumitur aut ad tempus predicere quod predici oportet / per verba aliorum Unde Augustinus xii libro super Genesim ad litteram Sopito aut perturbato aut etiam interclauso itinere communionis [illegible] cerebro quo dirigitur senciendi motiues anima que motu propria cessare ab hoc opere non potest quia per corpus non sinitur corporalia sentire vel ad corporalia vim sue intencionis dirigere spiritu corporalium similitudines agit aut intuetur obiectas et si eas agit fantasie tamen sunt si aut obiectas intuetur visiones sunt Et infra Cum vero in ea videnda spiritus assumitur divinitus hoc devitat Et sequitur scriptum est Effundam de spiritu meo vel similiter quoque bono spiritu assumi spiritum hominis ad has videndas ymagines non aliud significet non puto / tamen vero in corpore ca est ut in eas ex sensibus intuendas huiusmodi intendat spiritus non secundum ad significationem credendum est sed tunc sequitur in spiritu ad eminente spiritu / sive dormienti sive aliquando aliud ex corpore ut a carnis sensibus alienaretur pacienti Pestilentis(?) in iustis patet per Augustinum in quarto de trinitate xiiii Unde Zacharie i^o Dixit angelus qui loquebatur in me / non enim hec doctrina transit per medium sic hominis sermo mediante aere pervenit ad auditum / sed quanto animam invenit puriorem tanto magis reddit eam clariorem et habiliorem ad percipiendum virtutis lucem / nec

tn angelus est in aia licet lo
in ea sed plus deus qui est aie
intimior qm ipa sit sibi Et sic
magnes ferru attrahit ita a
gelus hz vtute occulta impme
di aie intellcm sua no mo int po
sito pbente ipi impedimentu
Modus aut doctrine sue duo res
picit opoms actu et impssionis
nutu Primu qsistit penes pur
gacoz illuiacoz et pfcone put
dicit dyo 3 ca de angelica ie
rarchia Oportet purgatos in
mixtos pfici vlt et ab omi lika
ri dissili cognicone Illuiatos aut
ad impleri dino lue ad specu
latiuu hitu et vtute in ono cast
intus oculis reductos pfectos
aut ex impfecto tn sordinatos p
ticipes fieri inspectoz factoz
pfectiue sue et Ronale em me
tem nl facit ipura n commixto
q gna ex inordinato amore ama
te a dno amandu vl qd amat
Amor em vnit amate cu amato
et ideo vilitas e in aia ex amore
inordinato quia vnit viliori se
sic auz commixtu argento cotrahit
in puritate p hac mixcom cum
viliori et cu dissili s hoc est qo
purgari nil nisi ordinate diligi
sed separari ab affectione huius a
moi Et p9 purgacoz sequit il
luiaco Sic aut oculus corlis no
illuiat ad videnda corpalia n re
cipiat radiu solis mente ut in me
sta illuiatos oz impleri dino lu
mie ad imitacoz etne btitudis
plene etno lue et p dictaz pur
gacoz mens reddita ad hanc il
luiacoz et deinde p illuiacoz ad
pfcione que pfectio est ex a
more boni ordinato et no er
ronea bonoz sua bona opari et
os opones dirigendo ad piura di
contemplacoz q est Ronalis crea
ture ultima pfectio Et sic me
tes ex impfecto educte et factoz
pticipes efficte et angli nos
pgant opando ne sit in nob co
ris inordinao q facit et distor
tu affectu et tenebrosu aspectu

hoc em intendit et ut mundicia
et luce et pfectioz qua hnt nob
tradat put put et dicut Sicut
em specula clarissima et illuiata
et illuiatn et qd spectm lun q
suscipit in oculu inspicit ipm trans
fundit nl p hoc de suo lue sibi
iminues tn totu lume sicut alii
tradens licet forte in suscipiete
min9 sit qua in tradete pp minorez
suscipientis aptitudie Ita pot il
luiaco et doctrina ab angelis su
perioribus i infiores et ab infioribus
in aias Ronales Nutus aut im
pssionis iste est cu intellual na
ture sit de9 anlus et ho Quibz
istaz duit docet tn cu em de
ueniat i noticiaz intelltuale rez
ignotaz ab hoie plurn intus age
tis et p pmas coceptones p se
notas que se hnt ad id lumen
sic instru ad artificem Deus q
aiaz intelltuali lue insignit et
nota pmoz pncipioz eis impssit
q sit ex seminalia sciaz sicut re
bus malibz impssit seminales ro
nes om effectu pducendoz ex
cellentissimo modo docz hoiez ut
pote hoz duoz ca exns ho vo
s nam par e homi s intu cu
par i parie no heat impiu no
pt eu docere causando lume i
ut augendo s ex illa pte qua scia
ignotoz causat p pncipia p se no
ta pt esse ca sue in alio hoie
qd amodo no sicut noticia pncipioz
tdens s sicud illud qd implicite
et potencialit cotinebat in pn
cipiis educendo in actu p queda
signa sensibilia exteriori sensui on
sa Angelus at qui medius est
ordine ne int deu et hoiez me
mo habet illuiare p doctrinaz
hz em lume intelltuale pfectius
qua homo nar no pt aut effu
dere lun intelltuale aie sicut de
facit sed disponit ad infusionez
remouendo velacoz et confortat
ad videndu pfectius quam impfcz
in eodem gne si cotinuet pfectiori
cofortabit vtus ei9 pt et ho
miez doce ex parte pncipioz non

noticia pncipiorum tradendo sed des-
nequam deductoz conclusioz ex pncipijs
sub signis sensibilibus proponendo sicut ho-
facit secundum in ymaginacione aliquas
similitudines imprimendo / 2° nutu volunt
p impressione significando et ostendendo
2 non facio mo vim vtz angelus im-
primat vel vtz aia in seipsa mira
celitate forat ymagines Dicit Aug
Aug' xii super Gen Quo aia debz
se ad hanc revelacionem dispone in-
grediendo ad se progrediendo super se
Admirando ultra se resolvendo ux-
ta se extra se Sequit
Doctrine angelorum et eorum
revelacionis participem mentem
est ut eidem se prebeat
docibilem aia docenda ab an-
1 gelis primo ingrediatur intra se Secundo
2 ingressa progrediatur super se Tercio
3 progressa ammiretur ultra se Quarto ammi-
4 rata resolvatur extra se In hijs
enim cernitur tota doctrina dei qua
angeli docent primo ii dan Danieli
p nocte misterium revelatum est
Quid est sompnium nisi locucio angelorum
quod nobis p noctem revelatur quando sensus
exteriores quasi dormiunt et interiora
tenent . vnde si nobis secreta reve-
lari volumus ab exteriorum implica-
cione quasi in nocte dormiamus Tunc
enim vox angelorum auditur et eorum locucio
addiscitur quando serena mente assiduum
accione cessatur non enim perfecte suffi-
cit homo ad vtrumque diuisus sed
dum implicatur circa exteriora vnde ex-
terius auditum apit interius
obsurdescit vnde sponsa dicebat
Ego dormio et cor meum vigilat
quia dum exteriora quasi non sentimus
interiora eciam apprehendimus Job
xxxiii° per sompnium in visione noc-
turna quando irruit sopor super ho-
mines et dormiunt in lectulo / tunc
apit aures virorum et erudiens
eos instruit disciplina ut auertat
hominem ab hijs que fecit vnde in vi-
sione nocturna Nox enim est vita
pns et quamdiu sumus in vita ista
quasi sub quibusdam ymaginacionibus
nocturnis videmus dei secreta quando
irruit sopor super homines Quia

quanto minus sancti viri exteriori accione
defluunt tanto magis intra metas
cubilia conquiescunt / tunc apiunt
aures quia tunc fiunt angelice re-
velacionis 1 Regum ix° Dominus reve-
lavit auriculam Samuel Dumque
enim p varietatem rerum amore distrac-
ti et exterius sumus diuisi et multipli-
cati sed in revelacione angelica
nos reducit ad vnitatem cum sit in-
tus vnifica Dicit Dyonisius quod omnis lu-
minis apparicionis processus in nos
veniens sed vnifica virtus nos
replet et convertit ad congregantis
patris vnitatem et deificam simplici-
tatem / quia avertit nos a multi-
tudine rerum exterius amatarum / et
convertit nos ad deum diligendum vnum
et verum Sicut enim radius solis redu-
cit ad solem sic ille revelacionis
radius nos reducit ad vnitatem
cui soli debemus inherere p dei for-
mitatem Distat quod seipsum incontinue
colligere et ad seipsum intrare / qui
volt angelum revelantem audire
De quo Gal 1° placuit ei qui me
segregavit de utero matris mee et
vocavit p graciam suam ut revelaret
filium suum in me Ille ab utero ma-
tris segregatur qui p graciam a caeli
conversacione sursum ducitur ps° E-
mitte lucem tuam et veritatem tuam ipsa
me deduxerunt et adduxerunt in
montem sanctum tuum et in thabernacula
tua Sicut enim ihesus assumpsit petrum
Jacobum et Johem et duxit eos se-
orsum in excelsum montem ascendit
xpus cum tribus discipulis Et tu sibi
te p studium operis meditacionis et oracionis
promoveberis ad perfectionem cognicionis
multa enim experimur operando multa
invenimus investigando multa ex
torquemus orando In quibus omnibus
indigemus angelico solacio hijs tri-
bus comitibus nos ad mentis veritatis
perficit et in altum se extollit Inde est
quod multos videmus studiosos in leccione
desidiosos in operacione tepidos in
oracione / qui tamen presumunt montem ve-
ritatis ascendere sed non possunt quia de-
serti xpi non sunt / nec videt xpi
transfigurati claritatem / nec revela-

comis anglice puritate. Sz nō
q angls sathane trāsfigurat se
in anglm lucis. vtrz em se trās
figurat et Cristo et dyab9. sed
xpus vitate sue lucis confirmat
sub duobz testibz qr moyses et
helias apparuerūt cū eo ī mōte
vt in ore duoz testiū nō dubi
tem9 de sita nobis p anglos re
uelacōne quia reuelacōz suscep
ta hec maxime de arduis q̄ pro
bari nō pt sptura z attestacōe
Ad pbandā ig̃ reuelacōnis vi
tate legis et pphaz manifesta
requiro auctoritate. Aliogn ab
altitu.e dici hoc est reuelacōnis
timebo si sptuze sacre collā nō
cosenciat ul concordet reuelacō
ij ad Coz xij°. Ne magnitudo
reuelacōnū extollat me datus
est in stimulo carnis mee anglus
sathane qui me colaphizet.
De tercio ps°a Reuela oculos meos
et cōsiderabo de lege tua mirabi
lia. Reuela inquit i. aufer vela
me oculoz spūalid. Nō em pos
sumus in viā vidē radiū dīne lu
cis. ñ quibusdā plitu ij reuela
tū ppr corpulenciā nr̄e et velam
culpe. Sz qnto amp. illuiam ta
to velam illud tollitur. Vn̄ et moy
ses ponebat velamen sup faciē
suā ut nō intenderēt filij isrl in
faciē suā ei9. Sic manus ān can
delā ponitur ne infirm9 oculos pa
ciatur. locuturus aut moyses ad
deū auffebā velamen. Quia cū
ex toto ad deū conutim p humilitez
recipi9 reuelacōm. Mt xi°. Reue
lasti ea paruulis. Et ij ad Coz
iij°. Cū cōuersus fuit ad deū aufe
tur velame. et s̄r post illud
Reuela oclos meos et cōsidera
bo mirabilia de lege tua. hoc ē
q in trāsfiguracōne dm̄ discipli
ceciderūt in facies suas. Ibi em
auditor cadit ubi rō huana de
ficit. et forte in tribz discipulis ca
dentibz signātur sēsus corporei et
exterioris memorie. et rōne huāe
defectus. hec em incipiunt qn mēs
huana sup se rapitur. 2 inaipit lia

reuelatur. De iij° luce ij°. Nūc
dimittis suum tuū dn̄e zc lume
ad reuelacōz gēcm zc. rit9 ordo
pacē hz aīa cū ingreditur ab exteri
oribz ad seipam pacificatur eius
affectionibz. q̄ repssis fumis et
vaporibz in fūctibz oculū eleuat
sup seipam spūalem excecens vi
sionem rapta sibi se āmirat re
uelatā & dīnam dispōm. āim
vita sentit celestis gaudij plība
cōm. De pmo Nūc dimitt. zc
De s̄c° Qz viderūt zc. De tercio
Qd pasti zc lume zc. De iiij°
Et glāz plebis tue isrl. De de
lectacōne que hr̄ in illis reue
lacōnibz dt Aug9 de lo° ar lo° 2°.
Quemadmodū illi qui in solis lu
ce eligunt q libentius aspiciat et
eo aspectu letificant. in quibz
si qui forte fuerit vegetoribz sa
nis et fortissimis oculis prediti
nl libencius quā ipm solem q
tuetur qui etiā cetā quibz infir
miores oculi delectantur illustrat
Sic fortis acies mentis et vege
tata. cū multa vā et īcommutabilia
tā rōne cōspexerit dirigit se in su
ma vitate qua cuncta monstrantur
ei9 utiqz inhērens tanqz obliuiscitur
cetera et in ea sil oībz fruitur.
quicqd em iocūdū est in ceteris ver
ipā utiqz vitate iocūdū est. h̄ est
libtas nr̄a cū isti sub dim vitati
et ipē est deus nr̄. Tercia ps
de doctrina angli mali et con
tinet vi ca°a. Quō anglus malus
docet hōiez. vbi agitur de doctorꝭ
impietate de doctrine ūnitate
de doctrine qualitate de docendi stilite
de fictitate p exempla sēsibilia spe
cificatoe. Quō anglus malus
dotz āglm malū p̄ue demonem

Docet etiā demon vl an
gelus malus docet ēt
demonē et docet hōiez
ad sciendū de doctrina ei9 respōn
demonis. hc p9 est. q demones sciens
in hoc aere caliginoso manent
in quo inquietud̄ magna exer
cent et int̄ se disciplinaz tenet
2 suis supioribz subiecōz exhibet

Tp^m pz p Aug^m xx de civitate di
cente ca^o viii. In hoc aereo celo
et in terris demonum et homi^m inscri^a
e vita et damasce^e Ex hiis angli
cis potestatib^z q perriunt terrestri ordi
i qui ce. tra ordinis et cui tre
custodia co^mmissa a deo erat libe
ri sui arbitrii electione ursus e
ppr hac em huitacioz dur aves celi
ag^r xiii^o Competit em eis aer
caliginosus ut tenebrositati qm
hnt interius videat locus tene
brosus extius sut em divisi ab o
mnis angelis sicuti lux a tenebris
Eos em in moimto quo Gen. i. lux
a tenebris dividebat Sc^m hugo
de sco vic Bonorz et malorz an^lorz
divisio localis int^a illis in pai te
nebris cadentib^z istis co^rsis ad
luce iustic^e ut lux essent et non
tenebre Vn in s^o Smaraz d^r q^z
in hunc aerem caliginosum deiectus
est lucifer cu complicibus suis ad
pbacioz et cum inte excitacois vt
em in viii^o li^o de civi de Certu e
demones esse spus notendi cupi
dissimos penitus a iusticia alienos
supbia tumidos et invidia livi
dos fa^a callidos et Remigius
s^r Epm ad Ephes. phi dixerunt et
ec^e nri doctores opinat^r q ita e
plenus iste aer caliginosus demo
nib^z et spiritib^z malignis sicuti
solis radius minutissis pulvisculi.
Sc^m pz p Cass. dnitem in collo^m pz
dembuni densi^te tantus co^stipatus
e aer iste qui est interius in q
no quieti ociosi q^z p volitat ut
eos satis utilit aspectib^z mnis p
videri diva subtraxerit q^r em tro
re g cursus eorz ut horrore vel
tuni in quo se pvoluntate sua
tu libitu sunt tisfornt intollera
bli formidine hoies costernaret
aut ecte quotti^e nequiores eorz
eis redderet hac aut inquie
tudiez monet tri^r con nos dui
sa vicia suggendo Con anglos
bonos eos abono put put im
pediendo Con demones alios de
eorz victo impbe gaudendo Sc^m
pz p illud Ephe. vlt^o No est nob

colluctacio adversus carne et sangui
nez sed adversus pncipes et ptates
adversus mdi rectores tenebrarz
harz Sc^m pz p i^d Daniel vbi Ga
briel conquiritur de pncipe regni
psarz qui restitit ei viginti et
vno diebus Sz Michael venit
in adiutoriu et remansit i^r iuxta re
ge psarz Ille em pnceps regni p
sarz quida malus an^lus s^r Cassia
nu erat qui favebat geti psarz
et nitebat impedire libacoz Iudeorz
p qua Daniel oravat cui^s effam
tot dieb^z ille malus anglus impe
diebat et plus impediuisset nisi Mi
chael archangelus Gabrieli in ad
iutoriu advenisset Et se^r Nuq
scis quare venerim ad te et nu^c
revertar ut plier adversus regem
psarz re Tercium pz ibide ubi int^o
duci grnt pnceps Grecorz Cu eg
de^r ingruit appruit pnceps grecorz
veniens Iste inte^r alius demon
qui favebat Grecis sibi subditis
et erat adversarius tam persis q^z
iudeis vnde co^nflictus magnus ibi
fuisse inte^r p istos in^r Gabielez
et Michaelem anglm psarz et
Grecorz Vn Cassianus legimus g^e
corz pncipe anglm nuncupari qui
faves genti sibi subdite ta ppls
istili qua nacoi psarz videbat^r
adversus Exquo liquido p pendit^r
q discordias gentiu et co^nflictus
ac simultates quas int^r se ysis
instigantib^z gerunt etia con se ad
verse excitant ptates et illarz
vl victoria gaudeat ut dnnicce
tricient^r et ob hoc no put int^r
se esse concordes du vnusquisq
phns quib^z pest con alterius gen
tis psule inquieta sp emula
cone contendit Vn xvii^o li^o mora
dicit Greg^r Sz an^lus ille psarz
fuit bonus angelus Sz ut dicat
Aug^s i. li^o con Iulianu aliqn
inter se etia doctissimi atqz optimi
katholice relie defensores salua
fidei compage no consonat et
alius alio de vna re melius a^d
di^r et verius Modo aut q ppt
hoc dur pncipatus ptates ut

huius ppr cotiones gsliaty quos hnt
et quos exercent et ppr alia ut
patebit ¶ Tercium pncipale pz
qp int se disciplinaz tenet Est
eni in eis cuiusdaz ordinis ro
et discipline co dicto et de ordine
sic intellige Ordo inchoat a da
tis nalibz et psistit ingratuitis
pfectu ordinis distincto modo e
in angelis bonis / s3 inchoat fuit
in pis in statu nre no cosumat quantu
ad pfectoz gre Et quia in angelis
malis remansit na et loco gre
succesit culpa / io no est in eis
ordo qui funda sup excellecia
donoz ut datoz nlm quia h3
vnus respectu alterius et rone illius
retinet sibi nomina ordinu roe at
culpe sctr d3 in eis ordo remansisse
& hoc vel quia vsurpat sibi no
mina ordinu vl quia s3 qp digni
ores fuit in na cecinerut in cul
pa / qz et ardencius appetiuerut
et magis ingrati fuit et mag ve
xant hoies De hoc Cass Dic has
dras ordinu quas instar celesti
u sanctitatez cotuitu adusse ptates
hec dur vl exillius ordinis inferio
ris gradu in quo vnaqueq3 crea
ta fuat nuc eos retentare ut cte
de celestibz deuolutas adsttes nes illaz
virtutu q ibi vel p sueratt p nequi
cie sue merito in qua vna queq3 in
malis creuit hos int se gradus
et ordinu vocabula in pte con
ria venditasse credendum est
¶ De conditone discipline inte gre
qp in rebus indisciplinatis nuq3
pt esse simr disciplina nec in
spiritibz malis fuat concordia
tm quantu ad hoc est int eos disci
plina qp nos ingerut passiones
nos quibz se seducat et ex hac discor
dia cotingit qp nemo pt sil et
semel vacare vane glie et forni
cacoi gule et supbie lascivie
et tristitie rc vn Cass Non
esse int malos ppetua in omnibz
consensioz nec posse pfecte stare
concordia et in illis vitiis qbz
conts oblectant eta diffinitd est
i no nullis tn ubi ut nrit quo

ut cuiusdaz lucri invitat gsorciu
nece est eos tpalem comodare
consensum Et insua nece est vnu
queq3 spm ita sigillati impugnatoz
metis arripe vt cu aut victus ab
scesserit alii ea spui cedat acri9
impugnanda a'tte si victor extitit
alteri inchoas tradat sctr illude
dam ¶ Istam go disciplina seu doc
trina mteos mutuo volutatu qs
sibi influunt ut imprimut ad aliqd
agendu vl nos temptand Mt
xii Cu inmudus spus exierit ab
hoie assumit alios spus nequiores
se ¶ Quartu pz sic Est eni in deo
nibz tx placio / psuit eni et pcerut
usq3 ad iudiciu psuit eni vitiis
et hoibz et sibi inuice De vi
ciis pz Nomina eni spus s. noia
pcamu quas ingerut hoibz ut
spus fornicacois tristicie & huius
vn Cass Nosse denique no os demo
nes vniusas hoibz ingere passio
nes / s3 vnicuiq3 vicio certos spus
incubare / et alios i inmudiciis ac
libidinu sordibz delectari / alios
blasphemiis / alios pasti tristicia
rc et inteq3 illud vitiu quo ipe gau
det cordibz huanis inserere ¶ De ho
nibz pz gco quida vni pncie p
sint alii alii p illud qd sup dctz
est de x° daniel De prelacoe
ipoz ad inuice pz p quida vistoz
quia recitat Cass de quoda qui
uidit demones cogregatos co
ra suo pncipe reddentes rom de
suis exterioribz exactis Alii aut p
ibant pncipes sui alii sequebat
qui magnitudine erat pcerior cetis
et aspectu cetis terribilior / et pq
alios venit et in sublimi solio sedit
et cu examinasset eoz opa eos
qui no obtinuerat con nos velud
inhertes cu no et iniuria a pn
cia sua faciebat expelli ¶ Eos
qui obtinuerat laudibz extolle
bat qi fortissimos bellatores et
cu accessisset quidaz nequissimus
di se p xxx annos laborasse et
qndam mochu qp eadem nocte p
fornicatoz detepat cu quadaz
sacra puella et eidz psuasisse

ut ea retinet iure coniugii/ cum
magno gaudio omni commenda-
tus est a principe tenebrarum et
magnis promissis donatus. hoc tri-
stimus quod non sine suo labore confli-
git nobiscum Unde apostolus hanc
pugnam vocat colluctationem. ubi enim
lucta ibi sudor et labor. quia
si subiciat nos manet eius con-
fusio. si vincat gaudium improbum
retorquet enim in eos illa con-
fusio que nos manebat si ab ip-
sis fuissemus elisi. psalmus Convertetur
dolor eius in caput eius unde et
David timebat dicens. Illumina oculos meos
ne umquam obdormiam in morte ne-
quando dicat inimicus meus prevalui adversus eum.
qui tribulant me exultabunt si motus fu-
ero. Jeremias Confundantur illi et
non confundar ego etc. Et dupli-
ci contritione contere eos. quia vi-
cti dupliciter confunduntur. primo quod ho-
mines acquirunt beatitudinem qua
illi perdiderunt. Secundo quia subse-
spuales a talibus vincte sunt psalmus.
hoc pro persequar inimicos meos
et comprehendam eos et non convertar
donec deficiant Quomodo angelus
malus docet hominem ubi agi-
tur de doctoris impietate

Docet etiam angelus malus
hominem Circa cuius consi-
derationem nota doctoris im-
pietate doctrine vanitatem et docte
di falsitatem Impietas in doctore
qui crudelis a propheta dicitur et nomi-
natur in hoc est quod disciplinam pue-
rulum et parvulum eligit. electum
instanter erudit. eruditum affli-
git et afflictum in fine deludit
Cum e contrario doctores secundum Quinti-
lianum de institutione artis oratorie
et Boetium de disciplina scolarium
pueros assumat circa septennium ad
discendum abiles et electos pro
temporis oportunitate docet in po-
litice Impone tuis in medium sociali-
tatem Et secundum Senecam in libro de clemencia
ad Neronem Non excarnificat ma-
gister discipulum propter simplicitatis igno-
rantie defectum Et secundum Gregorium Na-
zanzenum in apologetico Cum ope-

ratur eruditus fuit dignus est non
confusione vel irrisione sed laude
et magisterio. quorum opposita vi-
demus in dyabolo. Ergo ut dictum est dyabolus
disciplinam puerulum et parvulum eli-
git ut enim dicit Origenes omelia xii
super lucam unicuique assistunt duo an-
geli unus iusticie et alius iniquitatis
Si bone cogitationes in corde nostro fu-
erint et animo iusticia pullulaverit
haut dubium quin loquatur nobis an-
gelus domini si male angelus dyaboli
et Ieronimus super illud matthei xviii Angelorum
magna est dignitas animarum ut
unaqueque habeat ab ortu nativitatis
in custodia sui angelum delegatum
Et dicit Gregorius licet unusquisque
habet unum bonum angelum in custodia
et alium in exercicium ut patet dicit xi Sententiarum
libri Thomas tractatu primo et Crisostomus super
matthei libro i exponens illud matthei x Re-
liquit eum dyabolus et angeli accesserunt etc.
Duo sunt angeli permanentes in ho-
minibus bonus et malus. et plerumque
secundum dispositionem dei aliquantulum rece-
dit angelus bonus immo non recedit
sed abscondit se invisibiliter se vid-
dens ante dyabolum Quia nisi voluit
non videbatur ab eo. Subtrahit ergo
se ut det ei licenciam temptandi et
stans spectat temptationis eventum quando
ergo aliqua male rei concupiscencia super
cor tuum ascenderit. dyabolus in corde
tuo locatus te temptat et compellit
qui si permanseris et eum in corde tuo
confregeris cum te superare non po-
tuerit discedit Cum igitur receden-
te concupiscencia incipit exaltare cor
tuum. quia evasisti impetum illum
malum et quasi quidam spiritus in te ta-
cente et letatur et gratias agit deo.
cognosce quia recessit a te dyabolus
et post temptationis victoriam acces-
sit angelus et ministrat tibi et ille
in te loquitur et gaudium operatur
Dico autem quod dyabolus eligit parvulum
quia cum ipse sit in insidiis machina-
ut eum vexet in corpore et dispo-
nat ad perversitatem in mente Unde
est quod quelibet anima racionalis ex quo
unitur corpori sive in utero sive
extra uterum habet e contrario angelum

p° sibi ad custodiam deputatum Primo
ex bonitate diuina que splicata est
s° detrectatum sua Secundo ut angelus
t° per hoc meat acertale primu Tercio
ne cor 9 pui possideat a demone
quarto ut vexetur ab eo Quarto quia
aia puen considerata in se ver
tibilis est / et pt se hilitare ut fa
ciat bonu ut malu tpe debito et
hanc abilitacoz ad bonu facit
quinto angelus bonus Quinto quia aia co
siderata put 9iungit corpi quia
cito venit eidem ex corruptione
infusa recipit influenciaz ut sem
per abilitetur ad malu / et io p
oppositu recipit influenciaz ab an
gelo bono ut abilitet ad bonu
sexto Sexto quia si aia vegetabilis vni
ta corpi opat vitam sensibilis vo
motu et sensum racionalis que nobi
lior est no erit ociosa · etiam sibi
vnita · et in ia opacone adiuua
ab angelo Sic magri reliquunt in
summis Secundo etiam erudit Jugiter
enim insidiat humanis sensibus vn
de ipsaug in lio de zelo et liuore la
borandu ut semenciis inciatulis
ex oi parte qua feriri possumus
repugnemus Nam circuit ille nos sin
gulos et tamquam hostis clausos ob
sidens muros explorat et tep
tat an sint ps aliqua membrorum
minus stabilis et fida cuius additu
ad interiora penetretur Affert ocu
lis formas ut visu castitate de
struat / aures p canora musica
temptat / ut sonu dulcoris audi
tu xriani vigorem soluat et mol
liat linguam conuicio puocat ma
nu in iniuriis lacessentibus ad petu
lanciam cedis instigat · fraudem contat
ut vera subripiat / ad debellan
du seruos dei sp inquietus et sp
infestus in pace subdolus / in pse
cucone violentus Et in lio lxxxiii
q dicit Quo quibusdam nebulis
implet meatus intelligencie p quos ra
dius solet lume racionis radius mentis
et hylarius sup bti immaculati
plena sunt oia diuinis testionis et
omne hoc vacuu qd putatur reple
tu est angelis · Horum cognitos ad

ceptus quis pdoctrina scit se subte
scrib vnue mucip aut cessat ad ex
ercitia sua Non enim retrahit eos ali
quo tpis pucto ut lassitudo car
nalis ut occupatio rei familiaris
ut sollicitudo quotidiani victus
sic sit frequens in nobis Tercio disci
plina affligit Affligit enim dum co
sciencia afflicta diminuit Et in
gla nra hoc est coscie testio in pura 3
coscia magnu est tormentu / affli
git etia no tm s cosciam i mete
sed s senciaz in carne vn notori
us fornicator ab Apto traditus e
sathane vexandus in carne Qui
da etia energumini et obsessi sic a
demonibus vexantur / ut ea que
gerunt ut loquuntur intelligant neque
q Quida vero norunt et postea
recordant qd continingit Cassianus in Cass.
p corpis debilitate qn in illis membris
in quib vigor aie 9tinetur inmundo
spus insidens · et eis importabile
pondus imponens / obscuritate te
terrima spus intellectuales obruit et
intercipit qd alm facit febris ut eb
rietas ut frigus nimiu ut morbus
vn voco Energuminos quos demo
nes vexant intus ut no possint
opacoes virtutu naliu plibero arbitrio
exercere Vn dicit hic Energia queda
uis potestatiua et laboriosa im
pellente dyabolo extius / tn in ho
mine intius facta / obsessos aut
dico quorum corpora dyabolus no intrat
s extius manens et ad modum castri
obsidens impedit ne videant ut
audiant ut huiusmodi faciant Et
in vita bti bartholomei legitur Quo
uexat cultores suos i mittendo
egritudines corpis et sanado / du
vaticabat sacrificus sanabat qa
sanare videbantur et ppriu esse qr
cessabat a vexacione / affligit etiam
sm pmissione pietatis diuine cqu
uiri pfecti · ut qr meis purgandus
est purgetur · traditur sathane cor
lit cruciandus Sic abbas moyses
vir sanctissimus disputans cum Abba
te Machario quada opinione
pueniens vnu smone Macharii
paulo durius repphendit · et con

festim tam diro demoni traditus
est ut humana stercora ori suo ingereret
et continuo oratione Machario cura-
tus est. Sic propheta in libro Regum tra-
ditus est leoni ad deuorandum propter
inobedientiam quam malicia non con-
traxerunt sed ab alio propheta circumuen-
tus fuerat. Sic etiam de abbate
Paulo legimus quod intantum abhorre-
bat non solum familiaritatem mulierum
sed vestimenta et vultus earum ut cum
processisset ad uisitandum quendam sem-
dec et occurrisset ei mulier in prospectu preter-
negocio quasi viso leone mira celeri-
tate rediit ad cellam. Proferat
aut in tanta puritate quod omnem
refugiebat turpitudinis occasionem sed
quia figuram sexus feminei exe-
crandum credidit ita vexatus est
paralisi ut nullum eius membrorum siue
lingua siue pes siue manus nullum
haberet officium nec sustinere poterat
ut ministraret ei virilis sexus sed
tantum femineus. Unde in Cenobio sacrarum
virginum corpus eius delatum est que
ministrauerunt ei cibum et potum et ali-
as necessitates omnes per quadriennium
id est usque ad uite sue terminum. Tamen ex eo
quod corpus eius tangebant vngebant
infirmi et curabantur. Habebat ac-
gratiam curationum ad testimonium sue
puritatis et manifestatorum virtutis et
tamen debilitatem membrorum ex
4 dispensatione diuine bonitatis. Certo
in fine deludit. Ipsi enim sunt secundum Grego-
rium desides in pena qui fuerunt
inceptores in culpa. Et Beda super
Apocalipsim libro 2° sicut ait dominus est ut
ait Ieronimus. Officium angelorum aliorum
est qui premia iustis tribuunt aliorum
qui similibus presunt. Unde scriptum est
Qui facit angelos suos spiritus et
ministros suos flammam ignis. Ego
autem puto sine preiudicio quod ille ma-
lus angelus qui hominem decipit ante
mortem illudat ei et torqueat
post mortem. Hec enim arguat et de-
ludant eos quos deceperunt. Hylla-
rius super Beati immaculati. Dyabolum
victorem minorum intentare debemus
metuere pro tempore omnem ampli-
tudinem mundi huius obeuntem cir-

dulce est nos peccare ut peccatorum
nostrorum testimonio glorietur. Est enim eius
propria hec calliditas ad peccandum in-
stigare et peccantes arguere. Unde dicitur
accusator fratrum. Ideo dicit Augustinus in 10°
Confessionum. Certe nichil est irrisione
illius actibus demoniorum. Ieronimus
super Ezechielem libro 2° loco do9 alibi per
prophetam dicit. Tradam terram in manu
pessimorum qui vere eos torqueat.
Necesse enim boni sed mali angeli tor-
mentis prepositi sunt. Nota quod demo-
nes assistunt anime exeunti a corpore
per Anshelmum in libro de similitudinibus ponentem 2
exemplum de lepore. Et in libro Petri Da-
miani de cadere re· sic scriptum in
tractatu de morte. De doctrine va-

Doctoris crudelitate nitate
visa videamus vanitatem
in eius doctrina. Ad quod primo
videndum est de sapientia quam perdiderunt
et non habent et de scientia quam docent.
Circa primum ad primum nota quod perdiderunt pu-
ritatem sapientie retinuerunt autem sub-
tilitatem intellectus acquisierunt diu-
turnitatem experientie concitauit in-
timitatem nature conscientie. Primum patet per 1
Damascenum dicentem. Certe adeo demon cla-
rissimus et lucidissimus est creatus
et Bernardus. Superbus ille lucifer luce
presens non igne habens alti tamen in m-
xus ale casu potuit facere non vola- 3
tu exultauit enim lucidus esse
non feruidus non incensus quod seraphim
sonat non igitur stetit quia contemp-
sit sed nec volare potuit quia presump-
sit. Inflauit enim eum sua scientia et ideo
non est mirum si perdita est eius sapientia
quia non est vera sapientia ubi non est pie-
tas. Sic patet 14° de Ciuitate capitulo
14°. Eciam enim parte habuerunt bo-
ni angeli et mali sic patet in libro de
ciuitate dei. Neuter tamen de sua confirma-
tione ut casu fuerunt prescii. Sic
patet 11° de ciuitate capitulo 13°. Et 2°
libro super Genesim. Certe angeli boni ad deum
conuersi sunt et veritatem predictam
cognouerunt et in veritate incommu-
tabili creaturas cognoscunt quia
sapientiam mali perdiderunt. Inde est
quod sicius eos frequenter decipi con-
tingit in veritate boni nequeat falli.

Unde et dyonisius dicit C 4 in demoni-
bus est furor irrationalis amens
concupiscentia fanthasia proterua. fan-
tasiam appellat prauitatem in eis in qua
rerum similitudines apparent / que dicitur proterua
quia omni obuiat et resistit vita-
li menti quod est proteruire. non autem
dicitur fantasia in eis sicut in nobis
que est uis sensitiua collatiua sensibi-
lium per sensus perceptorum.
Quartum quod dicit Greg(orius) mor(alium) xxxiii
Appetitum celsitudinis vertit in rigorem
mentis et qui quoddam superbie sine
remedium inueniunt insaniam insen-
2 sibilitatis. Quintum patet per augustinum in li(bro)
ix^o de ciuitate Demones inquit quia
vocabulum grecum est a scientia nominati
dicuntur. Est enim scientiam sine caritate et io-
tam inflati sunt. i. superbi vt ho-
nores diuinos sibi velint exhiberi
Et in 2° omaz d(icitu)r licet sint
in malicia obstinati et innati in sensu
non sunt penitus priuati. Et Richar-
dus de victore seraphim duabus
alis velant caput et duabus pe-
des dei vt nec alta dei / nec pro-
1 funda eius malignus valeat plus
contemplari / memini eidem velim
quiret ad videndum sed vtique adim-
videndum. Ille ergo qui ita plenus
erat sap(ientia) Eze(chiel) xxviii^o Retinuit
3 naturalia deformata. Tertium patet per id
augustinus ix^o de ciuitate demones
non sicut angeli sancti eternas temporum causas
quas cardinales in dei sap(ientia) contempla-
tur / sed quorundam signorum nobis occul-
torum maiori experientia temporum nos et mul-
to plura futura prospiciunt. Expe-
rientia vocat diuturnitatem temporum
de qua Isidorus de summo bono
li(bro) i. ca(pitulo) x^o Triplici acumine
scientie vigent demones. scilicet subtili-
tate nature experientia temporum reuelatione
superiorum spirituum. in hoc sciendum
quia multa per eciam addiscunt vn-
de Ieronimus super illud ad Ephe(sios) ubi dicitur
Vt innotuit per eciam angelis
misterium sapientie dei dicit sic angelice
dignitates prefatum misterium ad pu-
rum non intellexerunt donec passio
xpi completa est Et apostolorum predi-
catio per gentes dilatata / vnde

secundum magistrum in sentencijs Angeli usque
ad iudicium in scientia dicuntur proficere
et ditiores quia magis et magis
diligunt et cognoscunt. Quartum patet 4
per origenem super iob li(bro) 1° Dicentem
Sic circuiui inquit terram et pam-
bulaui eam / vbi alia est hec glorifi-
catio tua terram circuis et ad celum
non reuerteris / Circuis enim non
terrenis gressibus sed spiritualibus seductio-
nibus / terram circuis tamquam spiritus
volens / et ea que dicuntur voce cuncta
audiens et que operibus fiunt videns.
ea vero que in corde tractantur nesci-
ens. Si enim cogitationes hominum dyabolus
sciret nichil boni facere permitteret
sed omnia bona mox ut cogitacione
cepta essent destrueret. Et in li(bro) de
ecclesiasticis dogmatibus Internas
anime cogitationes dyabolus non vide-
re scimus / sed motibus eorum corporis ab
illo et affectionum indicijs colligi
experimento didicimus. Secreta autem
solus ille nouit ad quem dicitur Tu solus
nosti corda filiorum hominum Ex hoc
patet quod sicut ... demones
sua non possunt interiora mea / conuertere
tamen possunt per signa in nobis forinse-
cus exteriora et motus siue quali-
tates affectionum interiorum declarantia
sicut dicit augustinus ad nebridium Arbitror
omnem motum animi aliquid facere in
corpore Et de hoc ponuntur duo
exempla in li(bro) de collationibus patrum. Du(o) ex^m
suggesserunt demones castrimar-
giam / si viderint monachum ad fene-
stram oculos aut ad solem crebrius
erexisse ut de hora sollicitius in-
quisisse cognoscunt desiderium gu-
le fuisse susceptum. Et iuxta illo-
rum modo vniuersorum vitiorum delectati-
onem ratione cognoscunt. Ad cuius in-
stigationem mox quodam motu
corporis ut uitium consensum conni-
uentiam quod ab eo fuisse prestitam
viderunt. Aliud exemplum est de latro- ex^m
nibus qui nocte spargunt harenas
minutissimas ut opes recondi-
tas quas videre non possunt tinnitu
deprehendant et ita ex illa sonum pro-
ditione veniunt in metalli ex-
quisiti notitiam sic ut thezaurum

mri cordis exploret demones
uelud harenas quasdam sugge
stiones nobis noxias inspergen
tes cum secundum illarum qualitatem affic-
tum corporeum viderint emisisse. ue-
lut quodam demum tinnitus conclaui
bus procedente tinnitu quid sit re
conditum in abditis interioris ho
minis recognoscunt Aliud exemplum ponit
Aliud exemplum Jeronimus li° ii super ad dices Non de-
bemus expinari dyabolum cordis occul
ta rimari sed ex habitu corporis et
gestibus estimare quid versemus
intrinsecus verbi gratia si per [illegible] in [illegible]
dus potius si pulcram mulierem
nos crebro viderit inspicere in-
tor amoris iaculo vulneratum
et leue cogitationum materiam scintil
lam fomitibus suis inflammat
unum aut exemplum Aliud ponit Augustinus
in li° contra Achademicos i de quo-
dam Albicerio qui reuelabat
occulta cogitationum et cum nesciret
litteras tamen dixit socio versum virgilii
de quo cogitabat et [illegible] quo
[illegible] predicunt est cogitationes [illegible]
dyabolica qui precellunt nos acumine
et subtilitate sensus voce non [illegible] non

De doctrine qualitate sequitur

Doctrina malorum angelorum
qua docent satis est ua
na cum non sit edificatoria
docent enim ut ea que sunt curio
sa ut cum predicunt futura contingentia
ut ea que sunt preciosa ut cum
suggerunt vicia ut que sunt supersti
ciosa ut sunt maleficia ut ea que
sunt presumptuosa ut cum faciunt et
erudiunt contra innata et tria futura
contingentia sunt nobis demones
cognoscunt futura quodammodo quia fu-
turorum queda sunt manifesta queda
occulta Manifesta vero sunt illa
que habent causam determinata et infalli
bilem sicut ea que attendunt circa mo
tum corporum supercelestium in quibus est
causa determinata ut eclipsis solis
et lune et huiusmodi talia futura cog-
noscunt demones Aliud vero ge
nus est futurorum manifestorum ut
sunt ea que habent causam determinata
tamen fallibilem ut ea que sunt

secundum naturam inferiore que ideo habent
causam determinatam quia motus nature
mox determinate ad unum tamen fallibi
lem quia potest impedimentum accidere
ut quod terra bona bene seminata et cul
ta afferat pinguem fructum hoc tamen
determinata in natura et tamen potest impe
diri hec est possunt cognoscere demo
nes qui nouerunt naturas rerum Alia
sunt futura occulta ut ea que habent
causam indeterminata et fallibilem sicut
ea que sunt a nostra voluntate indeter
minatam causam dico quia voluntas
que est eorum causa est ad opposita fallibi
lem dico quia possunt esse volenti
prestare multa impedimenta occur
rere talia non norunt demones nec
alia creatura nisi solus deus Si tamen
talia futura predicunt ab eisdem
hoc est per reuelationem diuinam ut an
gelica sicut uia sunt vel per eam superiorum
sicut fieri sunt hec ergo futura contingen
predicere ipsi non possunt quia cum predicto
talium cadat in genus diuinationis et
ipsi demones ad hoc habent appeti
tum inordinatum eius quod est esse diui
ideo maxime predicunt suis cultori
bus talia ut exhibeant eis cultus
diuinus et credunt dii unde patet quod
talia requirere ab eis genus est
infidelitatis ysaias xli° Annunciate que
futura sunt in futurum et sciemus quia
dii estis vos Circa vero futura et
ipsi demones falluntur et illi adherent
eis falluntur Et utique duobus modis
demones aut primo sicut quando deus
vel angelus impedit quod ipsi esti
mauerunt euenturum unde Augustinus in
li° de diuinatione demonum fallitur
demones quia cum suas dispones
premittat ex impulso de desuper iube
eorum consilia cuncta perturbat Secundo
fallitur cum tamen causam non attende
runt unde Augustinus ibidem fallitur etiam
ex causis naturalibus futurorum medici
naute et agricole sed longe a
cutius longeque presentius pro acu
ssimo corporis sensu solertiore et ex-
citatiore perusque fallitur aut qui
ad herent eis primo quia aliter euenit
quam putauerit demones qui re
uelauerit eis fallitur etiam qui metiunt

eis et in hoc

eis et in hoc letant^r vnde Aug^9
in eode libro fallut demones
studio fallendi et munda volupta
te qua ho^m errore letant^r sed ne
a cultoribz suis pondus aucto^r
amittat illud agut ut int^r ptibz
suis signo^r ꝗ coniectoribz culpa
a tribuat qui decepti fugiut ut
mentiti Inde est ꝗ demones co^q qui
nit in li^o Termegisti ad asclepiu de
subuersione temploꝝ suoꝝ qua pdice
bant et de euersione templi serapis
que i allexandria facta est Ad ꝗ sol
uit Aug^9 in li^o de diuinatoe demonu.
Dꝝ acmonia sp^us et celeri^te motꝰ
et expien tpm et reuelacone sp
toꝝ pphitoꝝ put cotingen scire z
pdicere pnunciant ea^r qnqz illa q
stuti sut quia accipiut sepe ptatez
morbos imitte et aere viciando
morbidu redde et cultoibz suis et
amatoribz ereno^r malefica psiva
dere Dequoꝝ moribz electi sut ꝗ ac-
quiescent suggestioni eoꝝ psuadet
aut eis visibiliter subtilitate nc sue
penetrando corp hom no sencienciu
et pponedo quasdam ymaginarias
uisiones cogitatonibz coꝝ siue dor
mienciu siue vigilanciu que aia
traicit in se et consentit vn Aug^9
ibid Neqz em quia puidet medicꝰ
qd no puidet eius artis ignarꝰ co
iam diuinus e hndus quid aut mirz
si quadmod i^e a in co^r hu^is huani ut
pturbata ut modificata tempie seu
bonas seu malas futuras puidet
ualitudines Sic demones in aer
affectione atqz ordinatoe sibi no
nob igno futuras puidet tempesta
tes aliqn et hom dispones no so
lu voce prolatas verꝝ etia cogi
tatone conceptas Cu sig quedaz
ex aia exprimu^r in corpore tota fa
cili^te pdiscut atqz hic etia multa fu
tura pnunciat alijs vz mira q ista
disposita no nouerut Sic em appa
ret concitatoꝝ aimi motꝰ i vultu ut
ab hominbz a^d forinsecus agnoscatur
qd intrinsecus agit ita no debz esse
incredibile si etia leniores cogitatoes
dant sig p corꝰ que obtusis sen^u ho
im cognosci no possint acutis aut
demonu possint Circa vitia aut
sit tenendu ꝗ in demonibz tot sut
nocendi studia quot sut in nob vitia
vn pleni sut victoꝝ incentiuis qui
bus nos inflamat i pctis h em
ponut an cordis facie ad que no
rut facilius inclinari metez vn
Iob Abscondita est in terra pedica eiꝰ
et decipula eiꝰ sup semitaz Nō en
e inuisor diaꝰ sed inuentor victoꝝ
Sic dicit Isidorꝰ in li^o de summo bono
cap^o v^o Neqz em alibi concupie
fomenta succendit nisi vbi pus
prauas cogitatoes et delectatoes aspe
xerit quas si spinimꝰ ille cofusus
abscedit Et in fra Ex ca pte tep
tat qua p extrescente humoe fa
cile inclinari hoies ad vitia cospic^t
ut s humor^s conspersioni adhibe
at teptatoz vn Balaam pplo isrli
ex ea pte pnitiosos ptendit laqos
ex qua sensit eos facilius esse lap
suros Et no s Cass Cꝝ s ꝗ sut
diuse victoꝝ sut diuse demonu Q^i
da em qs fauos appellat seductoes
et ioculatoes sut isti obsidet certa lo
ca et ptereuntes decipiut et fatigat
sine lesione magis delectati i coꝝ
fatigatone z illusione qua corpa
li lesione Alij i nocturnis incubatonibz
p noctat alij ita truculenti sut ut
eis no sufficiat vexare obsessos
sed ea^r transeuntes ut illi d' euagelio
pp^r quoꝝ metu p transire nemo au
debat hij gaudent bellis z effusi
one sanguis Alij corda coꝝ quos
ceperut sani timore inst^nt Alij
blasphemias hominbz inspirat s^d
ille in li^o reg qui ait Ero spus me
dax in ore om pphaꝝ eius De qui
bus aplꝰ Attendentes spitibz et
doctrinis demonioꝝ in ypocrisi lo
quetes mendaciu vn sicut dicit Cas
sianꝰ Auditꝰ est demon apertissime
cofitei se parriu et Ennoniu in
pietatis pnilegii dogmatꝰ edidis
se vn Augꝰ in vi^o Confess dn^t
Qn^o dyabolꝰ loquit^r p os homis
suadent^s malu alijs Sut ea^r de
mones surdi et muti sut et incto
tores libidinis Sut et nocturni diur
ni et meridiani Sut et qui p noia

ferarum designat sunt et pilosi sire
ne lamie ulule strutos ericij aspi
des basilisti leones dracones scorpij
que noia no sunt eis cau indita s
pexcellen malicie sub aliqua aliu
pprietate quibus nos ad malu instigat
Alius enim leo appellat ppr veheme
ciam furoris et rabiem sue ferocitat
Alius basiliscus pp mortiferum ve
nenu qd pus qp senciat intimit et
ita de aliis pilosi aut sic dicit hay
mo sr ysa derisorum genus hominum sunt
qui parue fidei homines ducunt i palu
des et cu cathino discedunt Syrene
ut dicit glo sup ysa dicitur portentu
dya qd dulci cantilena decipit na
uigantes nisi claudant aures dt
ysidorus viij ethi. Et pilosi dicitur in
cubi quia sepe mulieribus gstupndo
eas existunt improbi et hanc i inmodici
a concupiscentia agunt quos galli dusios
vocat qd aut vulgus incubone uot
romani faunum ficarium dicunt lamie fa
bulose dicitur corripere infantes et eos
lamare hij ob vitia docet ca pse qp
p suos et quot sunt gnia teptacom
et hunt diuias documetorum de qbus di
ce mo no est ad ppositu Sed ubi agi
de supsticiose artibus magicorum et ma
leficia sit videmus qd locum hunt et ipsi
frequentem i coniugibus et pstant coniugio
impedimentum Sic pz extra de frigi
dis et maleficiat et xxxiij q i si
p sortiarias qd tn satis est mirabile
tu demones magis velint aliqua
luxuriari ut homines luxuriari quia co
tinentem esse Ad qd in uide qd i hmis
maleficiis in ox concurrunt p misso
dina iusto iudicio et si latent per
mittens Secundum e opacio dyaca na de
mones ingerunt a crimonis ppus et cog
cone verum naluu Tercium e ma cogenia
ut lapis ut herbe q hunt occultam
virtute ut salce que hre videntur
ut sit ma ibi no ca hoc dico ppr ex
empta quorum na vi vo i mundo
ad ponendum effectum suorum Quartum e
familiaritas aliqua ut ma ta ut
occulta int demones et homines et ido
p caracteres inuocacioes coniuraciones
sacrificia stigmata scissuras que p
suadet homini facit se inuocari ut

videatur cogi ad iudicium maioris de
cepcionis et tunc docet composicionem
aliqua facere ut herba ut lapidem
inuenire ut aliud hmi et tunc ille se ppa
ret ad cognoscendum sua impedit
eu tum ne cognoscat eam forte stri
git venes ut obturat meatus ita
qd no pt semen ad debita recepla
hunt opi deputata puenire qd
facile est face diuo ppt ne sue sub
tilitate si adeo p mittat et ascribe
ut lapidi ut caractei a hmi et cu du
ra hmoi impedimentum ultra tres annos
iudicatur impedimentum ppetuum Hanc oia
maleficia reprobant xxvi q. iiij et p.
Que constituit i auspiciis auguriis
pstigiis sompniis sacrificiis sortilegiis
philateriis scripturis ligaturis man
ticis astris horostapistis salisatoribus
quibus demones pueniunt curiosos
et vanos homines qui iuxta pauli
sniam sana doctrina no ferunt sed ad
sua desideria coaceruant sibi magros
prurientes auribus et auctoritate au
ditu auertet Omnes hmoi artes
noxie supsticionis ex quadam pestifera
societate demonum et hominum venientes
q pacta infidelis et dolose amicicie
gstituta sunt repudianda et fugienda
a catholicis Sic dt aug in lio 2o
de doctrina xana Vocantur aut aruspi
cia quia sunt horum inspecciones
ubi in agendis negociis obseruant
hore et dies vel aruspices et q eta
pecudum inspiciunt et exeis futura pdi
cunt Auspicia sunt idem qd auguria eo
qd a volatus auium voces intendunt
qi augeria Et auspiciorum duo sunt
gnia vnum qd ptinet ad oculos s. vo
latus Aliud qd ad aures s. garritus
primum dr auspicium qi auium inspectio du
volant Aliud augurium q auium gar
ritus du clamat hoc ait fruges p'l
inuenerunt vocant aut pstigia
quia pstingunt aciem oculorum vt de
in lio de Ciuitate de supsicionum impietibus
pz quorum ars p ti e nalis et ptim
supsticiosa artificialis in eo quia
ponit similitudines et facultates nae
et arte inspice et sm hoc de co ple
xionibus et passionibus anime iudica
re Supsticiosa in eo qd cauz intelligibus

cque sūt ī motib' fantasmatū ꝓ
lu · s'm ſmaꝝ · Ariſt'. Sacrificia ſi
ut in ſangne in quo delectan' de
mones ꝛ h' · ſub ſuunt nigromātie
Sūt nigromātici ꝑ q̄ quoꝝ p̄canta
cōnib' videnť mortui reſuſitati
diuinare ꝛ ad int'rogata r̄ndere
nigros g'ce mortuus mancia diui
natio dicit' vn̄ quotienſcūq; ni
gromātia exercetur ſanguis aq̄
miſcē' ꝛ colore ſanguis demones
facilius puocan' · Sortilegi ſunt
ſ' Iſid' viii · Ethi' · Qui ſub nomine
ficte religionis ꝑ quaſdā quas
ſtas ſeu aploꝝ vocāt ſortes di
uinatōis ſciāꝝ ꝓfitent' aut quarū
cūq; ſcripturaꝝ inſpectōe futura
pmittūt · De philatereis d'r ī cōci
lio laodicenſi · q' ipa ſūt aīaꝝ vi
cula ꝛ cōſiſtūt in ligatura q' ecl'
medicoꝝ diſciplina cōdempnat ·
Scripture ſūt caractēs ligature aut
in quibuſdam rebus ſuſpēdendis
et ligandis · manicie ſūt diuinatōes
ī element' iiii^or terra aqua aere
et igne · vn̄ iiii^or matice originē
ſuſceꝑūt · Nigromācia ydroma
cia aerimācia piromācia · Circa
aſtra negociant' Aſtrologi qui dic'
genethliaci q̄a conſiderant di
es natalicios et geneſios hoīm ꝑ
xii ſigna deſcribūt ꝛ cōſiderātes
quis quali ſigno natus ſuit euē
tū vite eius pdic' · hii wlgo dic'
mathematici et antiquitus magi
cuius artis ſcīa vſq; ad x'^m fuit
pmiſſa · vt x'o · edito nemo ex
inde natiuitātes alicuius de celo int'
ptet' · vt g'^t decretū · Et dicit' Ido
ꝛ regimē ſtellaꝝ curſus ꝛ cetera
ex hiis futuraꝝ ēimari hoc ē ab
probriū egipti · q' cūſito iordane
hoc est ſuſcepto baptiſmo nō d3 ex
cerci · horoſcopiſte dic' q̄ hōs na
tiuit' ſpeculant' diſſili ꝛ diuiſ' fato
Salīſatores dic' qui dū eis mem
broꝝ aliqua p̄tes ſalierit a'' exin
p̄ſpm' ut triſte ſibi p̄dic' ſignū · aut
ſicut d' Aug' de doctrina xana · Li
mitti ambulan' · amicꝰ lapis a'
pueꝛ medius interuenit ꝛ mlta hui'
que docēt ibid' · In omib' aut

magicis ſciis que ſūt x'^no p̄tinū
ē exercerī ut ſūt cultus demonū
cultꝰ ſtellaꝝ ꝛ imarū cultꝰ ele
mētoꝝ cultꝰ ydoloꝝ cultus yma
ginū · cultꝰ figuraꝝ caracteꝝ et
ſtigmatū cultꝰ verboꝝ ꝛ nomī cultꝰ
tpis ꝛ hoꝝ cultꝰ uiteꝝ et veꝛ
inicialiū cultꝰ iniectōni ꝛ reꝛu
ī uentaꝝ · De quibꝰ dās ddm · Hec
em doctrine ſūt demonī ad uitiā in
ſtigacōe · Circa miabilia ddm ē q'
ſicut dicit Aug' in xi li'o ſup Gen'
habent angli boni et mali opa
quedā cōmia ſicut moyſes ꝛ magi pha
raonis · vn̄ ſic locutꝰ eſt ſerpens
ad euā ſic Aſina ad balaam ñ q'
opus illud fuit dyabolicū · hoc āt
angelicū · tm̄ hiis potentiores ſūt
boni angli malis nec pūt mali ñ
q' p̄mitti eis hoc ergo cōſidā q'
angli mali opant' mirabl'r ī elem
tis et elementat' ſ' rōes ſeminales
tn̄ ab omnis angel dic' · et de opione
eoꝝ in elect' dicit Greg' 2o mor'
Sathan ſemel accepta a dño ptā
te ad vſum ſue nequicie cū elem
ta cōcutē p̄ualet nec mouē d3 ſi
ſpus deſumis p̄ietꝰ c'bāc iuen
tos aeꝛ oxtuit cū nimiū q'ſtet
quia et deputat' ī metallo ad uſū
aqua ꝛ ignis fuit · Decl'' d' Ge'
aut cōtū ad rōnes ſeminales di
ci pt q' ſ'ras artificiales ſic ymā
gines a figuras pt dyab' facē ſic
hō · ſ'ras aut nāles vtute aliena
ut dīna ut dīna pt educē ſi p̄mit
ti' · ppa aut vtute no pt · pt tn̄ naꝛ
expedire ꝛ adiuuare cōdā collige
da q' admixta ſiue quaſdāz actō
nes quas adhibit' natura opabi
ticius · ꝛ facilius quā ſieret ſine il
lis ad iuuat' indq em gñdo eſt
ſeminalib' rōnib' quiꝰ d3 indidit
poñ pducedi ſic ex ſe · Demones
em cognoſcūt ita ſemina ꝛ tēpī ve
loces miſtū diſponūt ꝛ aptant
cū aliquib' q' ſiūt face et ſic ta
de deo coopante ne educūt ſoꝛ'
cōpletiua · Et hoc tangit Aug' et
mgr in li'o ſnīaꝝ · ñ oo tn̄ dic'
p̄duce ſorm completiua rei max'
ī rebus noblib' · vn̄ Aug' in viii

De civi(tate) cap. viii. Non solu(m) a(n)i(m)as sed
nec corp(or)a vna rone credidim(us) de-
monu(m) arte vel p(ote)state in membra uel
etia(m) lineamenta bestialia veraciter
posse conuerti in reb(us) notabilib(us)
dicto p(ro)p(ter) ranas et huiu(s)m(od)i a(n)i(m)alia
vilia q(ue) p(er)mittu(n)t(ur) face(re) D(e) m(irabi)li Aug(ustinus).
in memoria(m) p(ro)p(ter) facti de hoc
Aug(ustinus) in li(bro) de t(ri)n(itate) c. vi(o) Aliud e(st)
en(im) ex intimo ac su(m)mo ca(usa)r(um) cardi(n)e
condere ac instituere creatura(m)
q(uo)d qui facit solus creator e(st) d(eu)s.
Aliud aut(em) p(ro) distribut(is) ab i(ll)o viri-
b(us) et facultatib(us) aliqua(m) op(er)am fo-
rinsecus admoue(n)t ut tu(n)c uel tu(n)c
Sic uel sic exeat q(uo)d creet(ur). Ista
n(on) originalit(er) ac p(r)imordialit(er) in
quada(m) textura ele(mentor)u(m) cuncta
iam creata sunt. Sed acceptis
oportunitatib(us) prodeu(n)t. Nam sicut
matres grauide sunt fetib(us) sic
ip(s)e mu(n)d(us) g(ra)uidus est causis nas-
centiu(m). que in i(llo) no(n) creant(ur) nisi
ab illa su(m)ma ess(enti)a ubi no(n) oritur
nec morit(ur) aliq(ui)d nec incipit nec
desinit esse. Ad hibe(re) aut(em) forinsec(us)
accede(n)tes causas q(ue) tu(m) (con)si no(n) sunt
n(atur)ales tu(m) s(ecundu)m na(tura)m adhibent ut ea
q(ue) secreto n(atur)e sinu abdita cotine-
tur erumpant quodamo(do) (et) foris
creent(ur). explicando mensuras
(et) n(umer)os (et) pondera sua q(ue) in occul-
to acceperu(n)t et ab illo qui o(mn)ia
i(n) mensura (et) po(n)de(re) (et) n(umer)o disposu-
it no(n) solu(m) mali angli s(ed) e(tiam) mali
ho(m)i(n)es p(ossu)nt. Et infra eod(em) ca(pitulo) Multi
ho(m)i(n)es noui(n)t ex qui(bus) herb(is) (et) car-
nib(us) aut q(ui)b(us)cu(m)q(ue) reru(m) quib(us)da(m)
succis et humorib(us) vel ita posit(is) uel
ita obrut(is) uel ita contrit(is) (con)iu(n)ct(is) uel ita
(com)mixt(is) que alia nasci soleat. q(uo)s
se quis ta(m) demens audeat dice(re)
creatore(s). Quid (er)go mir(u)m si q(ue)admod(um)
p(otes)t nosse quilib(et) nequissimus homo
vnde illi uel illi v(er)mes muscep(ue) nas-
cu(n)tur. Ita mali angli p(ro) subtilitate
sui sensus in occultiorib(us) eleme(n)tor(um) semi-
nib(us) noru(n)t. vn(de) rane serpentes q(ue)
nascant(ur) (et) h(ec) p(er) certas (et) notas
temp(er)acionu(m) oportunitates occult(is)
motib(us) adhibendo faciunt creari
no(n) creant s(ed) illa ho(m)i(n)es q(ui) solent

ab hominib(us) fieri no(n) mira(n)t(ur). Demo(n)es
aut(em) opant(ur) bo(n)i et mali quia li-
cet co(n)ueniat i(n) mi(racu)la (con)tu(m) in mi(racu)la illis
maloz ita est q(uod) ip(s)a su(n)t ad decep-
c(i)o(n)e(m) (et) inane(m) gl(ori)am sed bonor(um) ad
vtilitate(m) (et) dei gl(ori)am vn(de) sup(er) ill(ud)
M(a)t(th)ei iiii(o). Si filius dei es mitte te
deorsu(m) dicit Cris(ostomus). Quo(modo) ex hoc potuit
i(n)notesce(re) q(uod) esset filius dei. Ardue
volare p(er) aere(m) no(n) est ip(s)iu(s) opus
d(e)i quia nec hoc utile alicui n(ec)
ad a(n)i(m)a(m) n(ec) ad corpus. Si (er)go nulli utile
est neq(ue) p(ro)ficit ad salute(m) vola-
uit aut(em) (secundu)m (ver)itatis p(ro)p(ter) ostentac(i)o(n)e(m)
solaz hoc facit et e(st) po(tius) ex dya(bol)o
qua(m) ex d(e)o. Sec(undo) distingu(un)t(ur) quia m(ate)-
ria malor(um) su(n)t ita vilia aut ita
vanas (et) serpentes q(ue) de facili excunt
i(n) esse vi n(atur)e sic p(atet) quo de solis a-
triplicit(er) in vere rane hu(n)t (con)t(ra)
distingu(un)t(ur) t(erti)o quia ibi opat(ur) dya(bol)us
hic d(eu)s distinguu(n)t(ur) iiii(o) quia boni s(ecundu)m
Aug(ustinum) faciunt mi(ra)c(u)la p(ro) pub(li)ca
iusticia mali p(ro) signa p(ri)u(a)ta iusti(ci)e
(et) p(ro) familiares (et) p(ri)uatos cont(ra)ct(us)
boni aut(em) hu(n)t bona(m) fide(m) q(ue) iustifi-
cat et que uel is et pub(li)ca est (et) i(n)
d(ic)it(ur) catholica. Mali aut(em) quida(m) hu(n)t
fidem informe(m) et videnti(bus) hec
opa p(ro)p(ter) signa que fiunt faciunt qui-
dam ex excis qui du(cu)nt(ur) magi p(ro)pter
familiaritate(m) q(uam) hu(n)t ad demones
huius faciunt h(ec) is ig(itu)r modis demo-
nes docent suos cultores. De
docendi falsitate sequitur.

Doctoris aucte visa impie(ta)te
et doctrine vanitate s(e)c(un)do de
docendi fal(sita)te cuius fal(si)tas re-
sultat in falla(cia) (con)tuit(ur) (pre)ue(nie)ns ymma-
gina(tio)ne intellectiue (et) affectiue
et de s(ecun)da u(er)o p(atet). Sic d(icit)ur in li(bro) lxx
xiii (distinctione) malignus sp(iritu)s sensib(us) n(ost)ris
i(m)mixt(us) infestat a(n)i(m)e sen(su)s lu-
ce(m)q(ue) mentis obnubilat. serpit hoc
malu(m) p(er) o(mn)es aditus sensuales dat
se figuris acco(m)modat colorib(us) ad-
heret sonis odorib(us) se subicit infu(n)-
dit saporib(us) modo aut(em) iste quo lu-
dificat(ur) sensus p(otes)t esse uel ab exteriori
uel ab interiori tu(m) ab ymagina(tio)ne for-
mali intendit fantasmatib(us) et
ex vehementia intencio(n)is illius stu(dio)

mo3 tqm res et v3 esse silitudo
rei ipa res sic in frenetico ppr asce-
sum fumositatu ad cebru videt
ei q multa videat que no sut
sibi prncia Sic pt dyas coute inte-
com ad ymagines receptas ut fu
mos aliquos imitte 2 spm aima
lem imutare Et sic appnt ei fan-
tasmata mr vehemet imutan
fantasiam 2 quis aia vehemet
intendit Ita vr esse ex et ludifi
can ssus corles Et h modo pt e
lici ex Aug xii sup Gen ad litam
dices Cu nimia intentoe cogitatois
ut aliqua vi morbi ut qmixtoe
quiusdas altius spus ille rers cor
liu expmnt ymaginatoes tanqm ip
ssibi cor pnten manete tn ets
ni ssibi cor intentoe sic vident
que in spu sentuit ymagines corn
queadmodu cor ipa p corp ita s
ut cnatr a homo pns oculis et
absens alius spu tanqm ocul Na
expertissimus sic asstos et cu eis lo
cutos qui ve aderat et cu alis q
no adhont errat tanq adcent Alius
mos e que tangit Algazel Qm
aia in apphendendo formas debiles
est tunc velocior e fantasia ad qmu
tandu exemplificando id q vidit
aia sic hoies mutat in arbore ut
in hmoi q h3 aliquntula qparacom
ad id q vidit et sp comutando ppr
debilem apphensioz ssibiles et app
hensioz debiliores et fantasiaz for
te 2 comu 3 frequtes obliuiscit
q vidit prus ut q videt et loco
eius ponit form aliqua dices esse
illa qua vidit Hec aut facilis e
ludificaco demois ab extiori fit
duobs mois primo qn turban ssus
ut cu humor igneus ascendt ad ocu
los videntr omia exterius rubea
cu melancolicus huor vident oia
terribilia et ita de alijs vl eciam
ex pte obirc ut cu aliqua pncoe
paleaz 2 dispone candele dur
appere serpentes p paleis Hec at
norut demones 2 in hiis hnt pta
tem Hic costat alius modus ab ex
teriori e cu res visibilis no puenit
ad ssm neqz virtus ssitiua attigit
rem visibilem 2 sic ludificant ssus
de ymaginatia p3 sic duobs modis
illudr fantasia primo nali ex va
poribs resolutis ex cibo et potu insi
cientibs organu ymaginacoibs in
quo sunt pfundate silitudes reru
que ita aim abstrahut et alienat
hoiez a se q nt se esse credit homo
ti ias silitudies que mouet ut res
sic eger de colera somprnat de p
tinetibs ad igne et si q resoluit
fumus 2 rarescit sentit seqz parietes
rarescere et euanescere Alius mos
est ex opone demonu si q appli
cant se fanthasie offerentes ei fa
tasmata q recipit et conuertit se
sup ea et credit se esse ea quaz silti-
tudies offt ei Et e exm de quoda
arreptico que dyas demetauat
adeo ut credet se esse lupu et die
bus arreptonis sue ponebat eu
dyas in locu abscondituu q mortuu
et tpe absconsionis sue dyas in lu
pu inalem intrabat 2 hoies in
petebat et ipe credebat se face
has incursiones e impeticoes et
alii hoc id credebat de illo q tpe
illo no videbat donet scius vir
quida suit q no erat ille homo
lupus sed dyabolus hoc faciebat i lu
po vn ondit eis hoiez iacete qi
mortuu et dormiete quo excita
to ondit eis ex alia parte lupu oc-
cisum e ille homo 2 vidit se non
esse lupu 2 alii silr lupus em ita
profundatus erat i organo ymagi
natois sue q nichil de se cogitabat
ille homo Et sic erat in 10 exemplo
de quo xvii decimi cao xvii cr
videba sibi anus portare cu iumetis
et ita videbat eciam aliis de eodem
Dyas em portabat onus q ille pu
tabat se portare 2 ab aliis puta
bat eciam q ipe portaret Pz utrqz
paciebat in organo ymaginacois
Vn Aug Fantasticu aut illud ve
luti corpatu in alicuius alis efigie
appeat ssibs alienis taliscqz sibi
esse homo videat sic talis sibi vi
deri posset i sopmis 2 portare o
nera que onera si vera sut cor
portan a demoibs ut illudat hoibs

ptim nã hoim tor ptim uinctorz
sla enctib; volut qda tn dicere
q lic; offerat ymagine no tn imp
mit sed facit queda in corpe adq
se impressio ut tnsformatos impss
sez i ymaginatiua sed offerunt forme
extra et definit p quosdã spus
ad ymaginatiua cui spus sit quo
dãmo corales ymaginatie Corale
est em ex quadã indiuidua gcoicati
ei9 ad corp9 ut cu corp9 sit pati pars
ymaginatia tales hcat impressiões
put dt phus q aia corrupt siue
imitat quoddam intis corrupto ut
iniuto s siue offendo siue imprimẽ
do hoc fiat eti sumg q et bong an
gelus ingerit aie sctẽ silitud es et
anglg malus silr quas scptura vo
cat immissões put dt Aug. sup Can
tic° smõe Calcu tuu sic monilia
sic cu dim ad raptum z veluti in ve
locitate chorusci lumis illuxit menti
spu excedenti siue ad tpame nimij
splendoris siue addoctrine visio
contio nescio vn addunt ymagina
torie queda rez inferioz silitudies
infus9 dimits spibus qcnt attemo
date quib; quadã ad vmbrant
purissimg ille ac splendidissimg vi
tat radius z ipi aie toller ablior
fiat et quis qtare eum uoluit capa
bilior existima tn ipas formari i
nob scoz angloz suggestionib; sic
ec trio contrias z malas ingeri immis
siones p anglos malos no dubiue
et fortass hnit illud e spectm atq
enigma ut dixi p q videbat apts
existius modi puris pulcrisq y
maginib; angeloz q; manib; fa
bricatu demit ua p3 nec ea que
mint tu ue sut emit dyas ut sup
patuit nec aliquas cogitacões no
bis immittit s q offert ab extu seco
i aia e q fugiat ut p sequa ob
latu libero volunt arbitrio tn cu
aia no e tc vtilia ocupa ut cu
e ociosa tuc offert ei turpe yma
gine quã de facili capit mens
n couertat se ad ea que ptinet
ad salute vn in li° de collacionib; pa
tru dr Impossibile est mete cogi
tacoib; no adiri nc tn totu ut

incursu ut illis spitib; tribuend
e qui eas nob intuit ingere alio
qn nec in hoie libm manz arbitru
nec in nob staret inte correctos in
dustria s est inim magna expte
ut cogitacõnu qualit emdet et
ut scte ac spituales in cordib; nris
ut brene carnales q concrescant
ideo iugis ad hr tas z iugs scptu
raz medita° ut exinde nobis
spitalis meorie p beat occasio dio
aut s Cass. Et triplex e innobis
cogitacõni pn m ex deo Math° x°
Cu stetitis an reges et psides no
lite cogitare zc. vt cu 9pugim
cogitando de ptits ut attendim
de futuris ut illuiam de spualib;
misteriis ex nob aut hnt pn m cu
na recordam eoz q vidimg ut
audimg ps a Cogitaui dies anti
quos Ex dyã° aut zi Re. Egre
diaz et eos spus medax zc. Von ex
dyã° dut hre pn m extu cu nas
citi subite tam vicioz oblectacõe
quã occulte insidijs De affectiua p3
dur angeli intentores cogitacõnu
no affectioni ut volun ta Est at
triplex mod9 incendedi cogitacões
et inflamadi eas ad malu s p sibi ta
exteriora p fantasmata interiora p
fantasmata p illuiacões sr spes ab
stractas duo pmi moi put qcniẽ
demonib; tam ex ordinacõe quaz
ex pmissioe dina Tcius mod9 no
quenit n bonis anglis Indignu
em esset ut angelg malus p sidet
aie qum ad illa ptem q imedia
te dz subici do int q z deu nichil
mediu n gra p qua ad het do ut
suba hns gram q pparet aiaz ad
gre susceptez z h est anglg inte
des cogitacoz ad bonu voluntate
voluntate aut incende solig dei est
Ipa em voluntas imme te deo qiungi
attendi tn pt ab angelo i inferiore
dispoi sed no incende n ado inte
dere em est ipum gram ei infunde
ut ipum in ea facere q est solig
dei angli em sut sic luna quasda
stellaz que illuiare put s non
inflamare ut incende Deus em
sicut lucem solis fontale qd facit

cu lune distribucoz caloris in debi
to susceptibili. Sic aut i corpalib; dr
incende igne qui igni pabulu mi
strat applicando ligna. Sic in spua
lib; ignis cocupia cobustibilia cogi
tacos noxie. ut e vn oriunt cogi
tacones et seqnt affecones q's
excitare pt licet eas face i nobis
no possit io dr incentor no i mis
sor. quia nec in cogitacos nec in
affecones ntras. sicud ages pn le
pot s; excitare pt. In misso em dr
bone cogitacois factio tam cog
nicoms qua bonit s; incende est
cpare int pdispom ab extrinseco
veniete; ut excitat pos ad actu sic
ignis ceptu est de se potg ad ligna
ignienda p appoicoz flabelli ut suf
flacon incipit ignire ea. Et p hoc
pz qd etc no illabi aime put dr
in lio de ecclastic dogmatib; Demo
nes p engiam no credimus subar
illabi aime s; applicacoe z oppssi
one vniri. Illabi em importat
intimu esse ipi rei z intime opa
ri in illa nichil est tale e respectu
aie n solus deus aug e illabi ppu
vn in lio de collocomb; prim mani
feste colligr nl esse i corporeum
n solus deus et id eo ipi tm posse
penetrabiles omis spuales et in
tellectuales esse subas. eo qd solg
et totg et ubiqz et in omnib; est.
ita ut et cogitacos hom et in
nos motus atqz abdita mett v
niusa cospiciat atqz plustret.
et Augg in Confess. Tu dne oas
intior intimo mo z supior sumo
mo. Oz s; dr applicatiue z oppssio
ne vniri hoc est quia dyas in
sidet illis mebris i quib; vigor
aime cotinet z ea oppmit ne aia
exeis suas eliciat opones quia
oppmit suo ponde cor z obfuscat
sua obscuritate que prodit usqz
ad aias put dr in lio lxxxiii q
Oz turbidi motg illius tenebran
sibus zc ut s;. De falsitatis p exem
pla sensibilia specificacone ca m

Ostendi falsitate pposita nuc
istarz decepcom ppona9
exempla s; decepcos uariu
dictarz in aia Et po exm sensitiue
Dic em quezda sibi decipit. qd no
om sensus fallit quia nec cultores
xpos ista latet. neqz viros pfec
tos decipe valent sic le. De Sy
mone mago qui vngetu coposuit
quo du faustinianus pr Clemetis ro
gatg ab eo; Symeone facie suam
p unxiss. in ipm Symeone trasfigu
ratg est. ac Symoni rogauit Appi
onez z Ambione ut cuida herbe
succo pus facies suas vngent ne
aspectu faustiniam fallent. omib
aut pterqz illis trib; videba faust
niang esse Symon magus. petro
tn aplo no appebat imutatg qui
ei oculis ppam figura restuit Sitr
et puella queda que p magica
venefica videba in equa mutata
Machario Egipcio no appebat mu
tata qui eam vngens oleo bn
dicto a fantastica mutacoe libat.
Sitr de igne qui videbat a mona
chis coquina succende qd btus
Bndictus no videbat s; oculi quo in
monachoz oculis ignis erat. Sco pz
exm ymaginatiue dicit em Hel
mandg in xiii lio cronicoz De fanta
stica mutacone hom in bestias re
cencior meoria in noz fere tpm. qd
ut int obliterata possit nesciri
Refert em Guillus alis Sanle
rinus malmesteriensis monachus
in hystoria sua Sz tn petri dami
ani erat due anille insterata pub^ca
qua roma itur. quales Augg ap
pellat stabularias. i. trasseuntes ho
spicio pmittede suscipientes Ita sta
bulu ppe dr hospitiu venale et pub
licu. hee vno comorantes tugurio
vno imbute malefico hospite s;
qn solus supueniebat in equu ul
suem ut asimi mutabat z mercato
rib; vendentes pciu bibebat Qua
da die iuuentu queda hystonicis
gestib; victu exigete hospicio sus
ceptu asimi fecerut. mltu inde
lucrantes p asinu s; qui miraculo
gestu detinebat trasseuntes Nam qo
cuqz mo precepisset ang monebat
asinus No em amisat intellcm sed
loquela mltu in questu coflauerat.

vetule Audiens hoc vicinus dives
asinum emit magno precio dicens que e-
ei ab illis vetulis ut custodiret eu-
ne in aquam intraret Factusque est
asinus diu ab aqua tandem in cau-
torem natus custodia in locum prox.
se precipitavit et ibi diu se volutans asi-
ninam figuram perdidit propriamque recep.
Cuique custos eius sciscitaretur ab eo
obvius si asinum vidisset ille se esse
dixit famulus ad dominum retulit dns
ad apli tu leone verum sto 1o stissi
mi quitte anus idem fatent du-
bitantem propriam confirmavit Petrus
Damianus vir eruditissimus producto
exemplo de Symone mago qui fau-
stinianum iudicem fecit in figura Symo
nis hoc exemplum induxit prefatus Gwil-
lermus ad probandum quod non quod per nigro-
mantiam fit potest in aqua fallere
intuentem Dixit enim plures quedam ge-
nus pulveris esse locupletissimi quod
quidem contingit in auerum convertit
non quod ita proprio fit sed quia ita esse
videtur quod ad aquas diluitur Ad idem
refert quod sanctus Augustinus quo mulierculae
le post sathan conversae demonum illusi-
onibus et fantasmatibus seducte cre-
dunt se et profitentur nocturnis horis
cum dyana dea paganorum vel cum he-
rodiade et cum innumera mulierum
multitudine equitare earumque iussibus
obtemperare Ipse namque qui transfigurat
se in angelum lucis cum mentem cuiusque
mulierculae cepit et hanc sibi per infi-
delitatem subiugavit illico transfor-
mat se in diversarum personarum species
atque similitudines et mentem quam cap-
tivam tenet in sompnis deludens
modo leta modo tristia modo cogni-
tas modo incognitas personas ostendens
per devia queque deducit et cum solus
spiritus hoc patitur infidelis non in animo
sed in corpore hoc evenire opinatur
idcirco nimis stultus est et hebes qui
hec omnia que in spiritu fiunt etiam accide-
re in corpore arbitratur Aliud etiam Ezech
et Iohannes evangelista et alii apostoli et prophete
in spiritu non in corpore viderunt visiones
In hiis duabus illusionibus et spiritu-
alem et ymaginativam non est mag-
num periculum Quia sic dicit Augustinus in xii

libro super Gen. ad litteram Cum in hiis cor-
poralibus visionibus fallitur nichil obest quod ludifi-
cantur oculi si non erratur in veritate fidei
et intellectus sanitate quod docet deus sub-
ditos sibi Ac si ludificetur anima spiritua-
li visione ymaginibus corporum ut pu-
tet corpus esse quod non est aliud obest
anime sed si pertinaciter suasioni consentiat
vel aliqua sit quod de consentientibus sopor-
matum cum sibi concumbere videntur ut contra
propositum suum ut contra licitos mores quod
non contingit nisi cum ea que vigilantes
etiam cogitamus non cum placito con-
sentiamus sed sic talia propter ad loquendum
quod non possemus nisi ea etiam cogitaremus
Sic admonentur in sompnis vel exprimun-
tur ut eis caro naturaliter colligit per ge-
nitales vias emittit quod quidem
sine peccato a vigilante fieri non
posset Cum vero tam sine peccato fit
quam cum peccato a vigilante dicitur quod ut
diceretur sine dubio cogitatum est re-
citum propter anime affectum bona que
desideriis meliore mundata multas
interficit cupiditates que ad naturale
motum pertinent carnis quod casti vi-
gilantes cohibent dormientes au-
tem non possunt quia non habent in potestate
quod admoneatur expressio ymagina-
tionis corporalis quod discerni non possit
a corpore propter istam quoque anime affectum
bonam et in sompnis quedam eius
merita claret Tercio patet exemplum in
intellectuali visione ubi mix-
ta est opposito voluntas intellectuale Sic est
dicimus in beato Ambrosio qui in spiri-
tu fuisse beati Martini sepulture
Et ad intelligentiam huius et eorum que
predicta sunt nota quod modus quo videt
anima extra corpus veniens est in spirituali
visione cum anima alienata a sensibus
carnis tota separatur in spiritu et in regi-
one similitudinum sed non potest ex illis simili-
tudinibus cognoscere contingentia nisi
adiuvetur desuper Et ideo sic in sop-
nis videmus aliqua que unde nos
videmus ignoramus contentem et eorum sig-
nificata sub similitudinibus intelligimus
ita est in proposito sic xii patet super Gen.
ad litteram viii tui sancti nunc significata re-
uelantur ei et sub similitudinibus cogitatio
reputatur Sic ex tercio demones

illis quorum fantasias deludunt
cum arripiunt assidue revelat lo
ca et ea que fiunt in locis et excitati
et ad sensum redeuntes dicunt se fuisse
corporaliter in talibus locis / et ita signa
referunt cum tamen tantum viderint spiritualiter et non
corporaliter et decipiunt mulieres qui dicunt
se ire cum dyana Alius modus est in
intellectuali visione cum tota anima rapitur
supra se / videt in dei lumine alias animas
Sic beatus Benedictus vidit mundum collectum
sub solis radio et animam beati Germani
Capuani episcopi tunc ferri in celum Tertius
modus est in visione partim corporali partim
spirituali Sic enim unite corporibus cum
appropinquat ad mortem sed quia inci
piunt a corpore dissolui incipiunt oculum men
tis in illud lucem incorporeum mittere
ubi multa discunt et futura provident
que predicunt Et ita patet quod sumus in corpore
et tamen ex eorum videmus Unde Gregorius
in dyalogo Quotiens per cogita
tionis nimie motum exterius nos ducimus
et nos sumus et nobiscum non sumus
Certo patet per exemplum affitiue / demones
enim inflamant discipulos suos ad inicia
ut revelent aliis que occulte sunt a
pud auctoribus reperitur Unde valerius
maximus in libro i et Tullius de divinatio
ne et fato Ait ergo valerius sic
duo familiares archades iter unum
facientes megariam venerunt quorum
alter se ad hospitem contulit in tabber
na alter divertit Is qui in hospicio
erat vidit comitem suum orantem ut
sibi cauponis insidiis circumvento suc
curreret / posse enim eius accursu celeri
imminenti periculo se subtrahi quo vi
so prosiliuit excitatusque thabernam illam in
qua ille diuerterat petere conatus est
deinde propositum hoc humanissimum ta
quam supervacuum dampnatur et lectum at
que somnum repetiit tunc idem ei saucius
oblatus obsecrauit ut quoniam vite
sue auxilium ferre neglexisset ne
cis tamen ultorem non negaret corpus enim
suum a caupone trucidatum iam
plaustro ad portam ferri stercore co
opertum Itaque constantibus familiaris pre
cibus compulsus protinus ad portam cucurrit
et plaustrum quod in quiete demonstratum
erat comprehendit cauponemque ad sup

plicium perduxit Inveniuntur alia exempla
in predicte satis congrua / dicit enim Ga
ffredus Altisiodorensis in libro suo sic Quidam
decanus sacerdotum cum sorore du
cis Burgundie Regi Sicilie Rogerio
desponsata aliquamdiu regnum
illud inhabitans ibi certissime comperit
quod narrabat iuvenis quidam streu
nuus et natandi peritus circa crepusculum
noctis lucente luna in mari balneans
mulierem post se natantem prope crines apprehendit
tamquam unum ex sociis qui eum vel
let mergere eamque alloquens nullum ver
bum potuit extorquere operta eam pallio
in domum duxit et tandem in uxorem
sollempniter accepit In ea parte alibi
a quodam socio quod fantasma acceperat
expavescens arripuit gladium et mina
tus est in conspectu eiusdem mulieris filium
quod ex ea susceperat se interfecturum nisi illa
loqueretur et diceret unde esset mox illa
ve inquit tibi misero utilem perdis
uxorem dum me cogis effari / tecum fo
rem et tibi bonum foret si in meum silentium
in terre permisisses Nunc autem me de
inceps non videbis et mox evanuit
puer crevit et maritimum balneum fre
quentare cepit tandem una dierum fanta
stica illa mulier coram multis eum rapuit in
eisdem fluctibus occurrentem que forte si
verus puer fuisset mare adulterus ex
pellere debuisset Idem patet per exemplum ab E
linando libro iiii Castrum in Colon
iensi dyocesi famosum et in eo palacium
latum Reno fluvio superemmet quod iu
uamen nuncupatur / ubi pluribus olim
congregatis principibus ex improviso
advenit navicula quam collo alligata
cygnus argentea trahebat catthena
exinde miles novus et incognitus
omnibus exiliuit et cygnus navem redu
xit Miles postea nobilem uxorem du
xit et liberos procreauit tandem in eo
pallacio residens cygnum respiciens
cum eadem navicula advectantem cum
cathena innavi se recepit et ulterius
non comparuit progenies eius usque hodie
perseverat In ligonensi quoque provincia
quidam nobilis in silvarum abditis re
pit mulierem speciosam pretiosis vestibus
amictam quam adamavit et duxit illa
pluries balneis delectabatur / in quibus

visa est alr aquadam puella in
serpentis spe se uolutare Intuispa
ta viro et dephensa in balneo
nunq deinceps compartura dis
paruit et ad huc durat eius
pgenies In vita sti Bnhar le cz
in Ciuitate Nanathensi demon
incubus muliere quadam abusus
est vii annis cubante eciam ea iuxta
uirum suum que btus Bn cora ci
pplo candelis ardentib excoicans
ab ea fugauit in eadem prouincia
s in minori Bruthania crebertime
legitur tpe Arturi Regis z sociorum
eius huiusmodi casus accidisse Dicta pbs
de doctrina hominis ptinente ad latores
et cotinet v cap. Primum in xpo docto
re fuit pfecta doctrina Secundum ad doc
tore hoiem ptinet bona vita Tertium ad
doctore hoiem ptinet scientia Quartum
ad doctore hoiem ptinet debita
doctrina Quintum ad doctore hoiem ptinet
pmpta facundia Quod i xpo do
ctore pfecta fuit doctrina

Dicto de doctrina dei et angelorum
tam bonorum quam malorum dicendum est de
doctrina hominis doctoris Primo homo Cri
stus homo iustus homo malus homo xpus co
ditor boni magistri docet in se ignorantes
erudit z hoiem ut erudiat ad ho
mines sibi compare mittit primum
pz. est enim magister iste mansuetus ut
discipulos attrahat Iohis xi Magister
adest et vocat te Modestus ut
attractos retineat Mt viii Magister
sequar te quocumque ieris Expe
ditus ut breuiter multa doceat Mt
xxii Magister quod est mandatum mag
num in lege ait illi diliges dominum etc
Expediuit cum vno verbo quia ple
nitudo legis dilectio est Est etiam pi
tus ut sine erroris doceat Iohis
xiii Vos uocatis me magister et domine
et bene dicitis sum et enim exemplum de
di vobis etc Primo ignorantes eru
dit Docebat enim xps non tamquam aut
ut deus nec ministro tantum ut crea
tura pura sed quadam ptate extol
lens Sic enim magnes quadam occul
tata natura attrahit ferrum sic Cristus
cuius sermo ptate plenus erat eos
quos vocabat docebat vnde xpus uerus

deus et uerus homo quos extinus vocabat
intus illuminabat fulgor enim et maie
stas diuinitatis occulte que i facie xpi
relucebat primo aspectu ad se videntes
potat trahere et trahebat Sic in
Mt. patuit qui theloneum dimisit Ipse
enim nos docuit qui sicut aptum factus est
nobis adeo sapientia in eius doctrina iusticia
in eius mia cum iustificat nos condo
nans delicta sanctificatio in eius vita
redemptio in eius morte sustinens hee
sunt iiii or virtutes cardinales quas
docuit et nobis reliquit vnde Bnus in
xxii o sermone sup Cant Quid vobis
cum virtutibus qui dei virtute xpm igno
ratis vbi na quesso vera prudencia
nisi in xpi doctrina vbi vera iusticia nisi de xpi
mia vbi vera temperancia nisi in xpi vita
vbi vera fortitudo nisi in xpi passione
Soli ergo qui eius doctrina imbuti sunt
prudentes dicendi sunt Soli iusti qui
de eius mia veniam peccatorum consecuti
sunt Soli temperantes qui eius vitam
imitari student Soli fortes qui
eius patientie documenta fortiter in aduersis
tenent Incassum proinde quis laborat
in acquisitione virtutum si alium de eas
sperandas putat quam a domino virtutum
cuius doctrina seminarium prudencie cuius
mia opus iusticie cuius uita speculum
temperancie cuius mors insigne est for
titudinis Hec tamen sunt alr assignata supra
ubi agebam de doctrina diuina Tercio
hoiem ad hoiem cum eruditionibus mittit
Sic enim Centurio cornelius mittitur
ad petrum paulus ad ananiam Eunuchus
audit philippum moyses iethro volt
enim deus hoiem doceri ab hoie ut hono
retur condicio humane dignitatis pro
ut dicit Augus in plogo libri de doctrina
xpiana per angelum potant omnia fieri
sed abiecta esset humana condicio
si per hoies verbum suum deus ministrare
nolle videretur Et ut fouea inter hoies
mutua caritas prout dicit Aug in
eodem plogo Caritas que sibi hoies
i inuicem nodo vnitatis astringit non
haberet aditum refundendorum et quasi miscen
dendorum animorum si hoies per hoies
nichil discerent Tercio ut sit Jerarchie
celestis z subcelestis conformitas Nam
in celestibus angelus docet angelum purgando

eū illuiando pficiendo vn̄ ⁊ in
sibce homo hoiez Exo 24 Res
pice et fac ꝭ ex. qd tibi ī mote
mrātū est Certo ut sit magr appi
ac. vitas ꝑut dt Aug9 in lio de
chatezizandis rudib; ꝙ quito cari
tas ē offitiosior tanto meus ad
cognoscendaz vitatez abilior vn̄
mlti fiut revelacōs cel indicedo
dn̄ erudiut ignorātes Dz quā nō
ē hēt pfēta caritas nec sēna vitas
ideo sicut desormate ignib; ptedut
queda stintille ita desormate cari
et vitat ipius prie intēmitāt me
ti quedam revelacōs subite ꝑut dt
Aug9 in lio decathezizandis rudib;
nec infructuosū te debes putare
ꝙ ea que ēnis nō explicas ita ut
cupis qn̄ ut forte cupis nec ēnē ma
leas Cēs em in hac vita n̄ in enig
mate et ꝑ spēcm videt n̄ ipē amor
tanto9 est ut caznis destēlta ca
ligine penetret in etīmi sēmi vn̄
uetucp fulget ecl ista q tnscēut
ut sut theophanie que revelant
intellie ꝑut dt ysaac in lio deaīa
Sic ymaginatōe desubito fanthasie
surgūt Ita intellia desup theopha
nie descendunt Cz ad doctorē

homiez pertinet bona uita

Docet etiā vir iustus ⁊ ꝑ diu
sitate docentiū requirunt
dīne cōditionū Est aut doc
tor tripx in hoib; iustis scolasticus
ecciasticus subditus et ꝑlatus quos
appellare possumus lcores pastores
et ꝑres Et ꝑo delcorib; dōm Com
petit aut eis vita bona cū sciā
debita doctina ꝑmpta facūdia de
quib; Exo xxi Impleui eū spu di
sapia et intellia et sciā in omni ope
ad excogitandū fabre qdqd fieri pt
ex auro et argento Spus dei re
fer ad bonā uita q est ꝑ grām sa
pia ad sciaz intellia ad doctinā scia
in omi ope ad omē qd pt fieri aut
ex auro argento et ere sonoritas
est facūdie quā demus diuisficatē
ꝑ vaite me Est g° ꝑmo doctori
nrē bona uita quia insistat dē
exgrā de qua possimus assumē ꝓbū
hoc et exponē de bono doctore Eccli

xv Impleuit eū dn̄s spu sapie
et intellectus stola glie vestiuit eu
vbi notat eius initū ⁊ eius ꝑmiū
Eccli xxvii° homo scūs in sapia
ꝑmanet sic sol debz g° ista scitas
sapie declarari in spu et aīa et
carne hoc est ꝭ Aplm in toto hoie
ut spūs sit sine supbia sine īuidia
sine auaritia hec em gnr se hnt in
doctorib; Nā ꝑmo ex scia sua sup
biut in se deinde invidet aliis
nuē se quos nolut sibi pares esse
aut aliis quos vident meliores
se Est em īuidia filia supbie et
ex hiis duobus procedit auaritia q
uolut coitare de ꝑmo ꝑ ū xviii Int
supbos sp iurgia sut Qui aut agt
oia cū consilio regut sapia Iurgia
sut int eos sustinedo suas opiniōs
ꝭ illi q in hulitate et ꝭ cōsiliū dei
sciaz querūt Isti sut vere sapietes
Magnus em error est suū errore
defende ꝑtinacit Aug9 de cathe
zizandis rudib; deus expiri nos uo
luit utz cū mite placidite cor
rigam ne indefensioz mei error
maiorē pcipitem errore hij g° sapz
nō hnt quia hnt inflata faciem
q intcludit ocul visione Aug9 in
lio Confess facies mea nimis infla
ta nō sinebat me vidē vez Mt
xi° Abscondisti hec a sapientib; et
ꝑdentib; et revelasti ea parvulis
Et in iiii° Confess Vocib; errōis
mei crepiebat foras et pondē su
pbie mee in vna decideba Nō em
dabas auditui mō gaudiū et le
ticiā aut exultabat ossa q humi
liata nō erat De Ẏ° sapie vi° ꝑo
nā in luce sciam 9 et nō ꝑtibo vi
tate neqꝫ cū invidia ingt tha
bescente qz sat hoiez intius liquē
scere nec vi° aliis vitate detegē
Tertio Sapie viii° Si divicie ap
petur in vita qd sap° locupletius
quia ut dt Aug9 ·i· lio con Acha
demicos vā lcio docz totū cotep
ni oporte qcqd mozlib; ocul cernit
quicqd illius ssus attingit hanc
quida nō coitant ex auaricia q
nō tm̄ ē in pecuia Sm Amb° ꝑmo
in scia Aug9 de doctina xana ꝑpho

Omis res que dando nō deficit
dū hr̄ et nō dat̄ nondū hr̄ quo-
modo est. Sic ergo spus sine supbia
cū humilitate sine inuidia in cari-
tate sine auaricia i ḡmutabilite
de p° pūb 1 Iniciū sapie timor
domini. Bm em Greg° Omel 2 sup
pma ptem Ezech Qui corda doc-
toz supbia tenet mli testa^ti dna^9
psidet de s° Bap° vi° Concupia sa
pie deducet ad regnū Et se diligi
te lute sap° omis q̄ pestis pplis f
ut lucide et sine inuidia alios do
ceatis De lo sapie vii° Bap dig
nos se aciut grens et inviis sue
ondet se hylarit Et xxii Eci Ego
sapia effudi flu̅ia Ego q̄i tramites
aque immense Q̄a sic aqua de fon
te pcedit et nō exhaurit sed iugit
fluit Sic spia dū aliis distribuit
nō minuit sed plenificat Sic
et aia hoc est dialis ps in doctre
sine iracundia sine lascivia sine
neglige^a. h em qualitate nrrz se
tunt et his trib9 mois spia in aia
declarat de pmo pru xiiii° Qui
patiens est multa gubinat sapia
Qui aut impatiens est exaltat
stultitia sua Impedit em ira ai
mū ne possit cne verz. De hoc Aug
in pmo Confess ondit cz melig
docent mgri pueros suos qm ad
discut libali^te qua coaccione
nccite/ vn sic pntes pueos argu
ut et docet sine impacia eoz sup
portat imbecillitates/ sic debet
face doctores. de sr pru 1 Sapim
atqz doctrina stulti despiciunt stul
ti sūt lascivi qui nolut vacare
sapie s lascivie et ideo qm alios
docent uba eoz efficacia nō hnt
Quia ut dr Greg° Ome in su
p pma ptem Ezech Nō facile
eius pdicatio accipi si lenis in
moribs esse videat de lo prou
vi° Bzm alia translatoz. vade
ad apem o pig et exemplo eig
disce sapiam. ut s nt negligt
doctor et discipulos sed corripiat
et corrigat discolos more apuz
Que s Amb° i exam hnt spicu
la quibs si lacessite fuint pugnt

int mella et ardore vindicte ponut
aias i vulne quia exzelo dent
mortā correctois miste n° mat
ptere vñ Aug9 4° Confess coqui
de hoc q nō fuit sufficient amo
nitg et in erroribs suis correptus
Qnter xvi inquit etatis mee an
no interposito ocio ex nccite dome
stica fiatus ab omi scola cū pntibs
esse cepi Excesserut inqt caput
meū vepres libidinu et nq era
dicans manu Sic et expte cāmis
puitas sine gule i mudicia sue
luxuria sine infamia h em qnt
se hnt gula em ministrat luxurie et
utrqz infamie de p° Eccs 2° Cogi
taui abstrahe a vino carne meā
ut aiaz mea tnsferre ad sapiam
Qeo9 venter pigrois ssm tenuem
nō gignit Idem n° li° con Iou
ani Galienus Illoz quoz vita
et ars sagina e dr nec viue posse
diu nec sanos esse aimas q coz
ita nimio sangne et adipibs qi lu
to inudatas nichil tenue n° cte
s ss de carnibs et ructu et ventris
ingluuie cogitare et Boecius i
li° de disciplina scolarium Vinu
modice sūptum int^tui vi acume
inferre nō modice vero potatu
com pturbat int^tu ebetat meo
ria eruat errore infudit obli
uione i mittit ignorancia pducit
Vbi em ebrietas ibi furor dnat
ubi furor ibi nlla sapia/ sed de sapie
puagat de s° Iacobi 1° Que
de sursū est sapia pm quidē pudi
ca est Nō em hitat ille purissimg
liquor sapie i spurcissimo uase Sap
1° In maliuolaz aiaz nō intrabit
sapia nec hitabit in cor^e subdito
pctis In cor^e dr quia qui forni
ca in corpg suu peccat Orig9 omel
1 sup Can Ni carne discipline stu
diis edomita et spm mancipata
indige ab impuris sēta leo psiut
Aial em ho nō pcipit ea que st
dei h est sap carnis q imita e
deo de qua Boecius in li° de disci
plina scolarium Quo minima e
studio pex^m auges filii Lucrecii
qui pcio^m suū qsumpsit vinendo

luxuriose et cepit furta exercere
et atruc angustiis sepe recep-
tus fuit a pre ultio pntis penu-
ria redimi no potuit z petito a-
silo a pre vote qrula nasu ei
pcidit Cauare inquit pmis me-
is erroribus incastigatus euasi cur
mgri mei documetis no obediui
socios qz meos qtepsi Dectio Coll
iiiio In sap ambulate ad eos qui
foris sunt ut no scandalizet de
infamia et mala couersacone doctor
qui audient uba ul videt vita
cor Hm aut Boem de disciplina sco
Nulla res mag pniciosa discipulo
qm vita mgri cotumeliosa Infu-
sa aut em sepissime cofundi vi-
dem(us) ex fetido vase qm vas fe-
du aquas corrupit Qz ad doc-
tore hoiez ptinet eta scientia

Doctori est e maia scia Quia
ut dt ouidius in lio Tristium q
minime nouit nemo doce pt
No sit aut hec scia inflatiua ipa
ad Cor viiio Scia inflat Ieronimus
sup eplaz ad Ephes No nulli tu-
gata fronte et dimissis supalio
uerbis qz tcutinat auribus sibi
mgror vendicat no q ipi digm
ad arrogan noui(n)t sz q sim-
plices quiqz scim sui qpone vi-
deant nescire No sup sticiosa
Ecclat xvio facie celi di iudicate
nosti sig aut tpm no potestis
scire Non curiosa Melior e em ut
dicit Augus Ignoran fidelis qm
temeraria scia et Sen Quid iacula
inmuta iacularis subula leone
excipis acuta sut ista q dicis Ni-
chil acucius arista et tn inutilis
Curiositas em ut dicit Aug in lio
Confess imitat sapm sic ignoran
simplicitatem ignauia quietez lu-
xuria sacietate pdigalitas libe-
ralitate Ite i ad Cor viiio Si qui
se existimat scire nondu nouit
quo oz eu scire No erronea et
vana Sap xiiio Vani sut oes ho-
ies in quibus no sub e scia dei Dic
em de iiio Confess flagicia sut
vocis ut tibi dormienti siles sut
cibis vigilancium sz tn no resiciunt

hanc aut sciam vani mie indu
ait Immunitas vicij Eccli iio Hoi
bono in (con)spectu suo dedit ds sciaz sapm
et intelligencia sapm qua ds cog-
noscit sciaz qua bn in mudo qusat
intelligeciam qua misteria scripture
penetrat Vel sapm qua res sapi-
unt p sapore ppm sciaz qua estima-
t p ualore suu intelligencia q
cognoscitur p totu esse suu Iste
e funiculus triplex qui diffile ru-
pit hoc dat deus homi bono ut
regula qua se et alios regulet ut
lucerna qua se z alios illuiet Vt cibu
quo se et alios faciet Vt gladiu
quo se z alios defendat vt se agr
et vinea ut tea laborando se et
alios fructificet vt pecuniaz ut ea
ad usura accomodet vt uxore ex
q filios spuales deo generet Ysa
xxviiio Que docebit sciaz et que
intelligere faciet audita ablac-
tatos a lacte s sepatos a dulce-
dine culpe Ho subtilitas ingenii Dic
em in ita discitur q postmodu docen
Pu xxx No didici sapiaz z noui
sciam scor Vn btus Ambo in lio
de officiis de scipo sic hones discut
priusqz doceant z ab illo accipiunt
q ab alijs tdant q neqm quod
in actat Ego em a tribunalibus rap-
tus atqz administracionis infulis ad
sacerdotiu cepi uos docere q ipe
no didici ita sctim est vt prius doce
inciperem q discere discendu g m-
sit et docendu est qm no uacat
an discere Sic aut dicit Boecius
de sco Qui ad ingenii excellencia u-
niens velit attende ea gna sta-
tuu intelligat quida em sunt
vehemet obtusi ingenii quida me-
diocres quida excellent acuti z
p seriem dictor eius vehementer ob-
tusi no put doce phiam sz magis
methatces mediocres aut polli-
tica sz excellent acutor tres
sut gradus in i fiori gradu bo se
hnt ad yconomica in medio aut ad
phicaz medicinalem In supmo at
ad phiam z omez subtilitate Vn
si docemus hic discipulos qd ad hunc
differimus docemus q illos doctores

eligent qui magis ex nali condi-
cione disciplorum intelligencius cap
peciby ut facultatiby conformaret.
Tercio diuturnitas studij. In anti-
quis enim s[ecundu]m b[ea]tum Iob. Est sap[iencia] et i[n]
multo tpe prudencia. Unde d[icitu]r antiquus
et multo tpe no[n] ppr vetustate creat[us]
sed q[uia] diu audierunt a magris. Eccl[esiastic]i
xix. Non cesses audire fili doctri-
na ne ignores sermones sue. Sicut
enim tra[n]sferunt homines adquisicionem ar-
tium magistra postq[uam] arte consecuti
sunt diuturna tpis experiencia. Unde Greg[orius]
Nazanzenus in Apologetico. Nam nec h[ec]
cp[us] nouum aut peregrinum e[st] hiis a-
pud quos diuine ph[ilosoph]ie studia viget,
ut ex ordine disciplorum quis i[n] offici-
u[m] magrorum assumat. sic nec naute
quidq[uam] p[ro]babili[us] si res poscat ad magistrorum
p[er]rethe transferri. Vel ex i[ll]o loco s[ecundu]m
vectorum p[ro]babilius colligeret discipli-
na ad ipsa nauis gubernacula p[ro]-
uocari. ut fortissimo militi turmas
turme cohortis q[uam] comitti ut bn
agente turmam ad totius exercitus trans-
ferri magisterium. Quidem no[n] nulli pe-
ne anq[uam] infancie pilos deponat
du[m] ad huc pu[er]ile balbuciunt et
an[te]q[uam] sacrorum volumi[n]um no[m]i[n]a saltem
cognoscat anq[uam] noue ut veteris
scripture ut auctores discat ut sti-
lu[m] cognoscat ut no[n] dicam ora ab-
luant et aie vicia deponat sic
nisi forte duos ut tres sermones
ex antiquis tractatoriby didicerit
et hoc fortasse ex audictu magis q[uam]
ex lectione iam admiracioni esse
uoluit et laudi p[re]cio esse iam p[ro]plus
cogitat. Quarto sedulitas exercicii
doctor enim qui exercitatus no[n] fuit
scientiam sua[m] p[er] doctrina[m] complete ma-
nifestare no[n] potest. In hoc enim
Aptus se exercebat, et de hoc ad
Rom[anos] xvi laudabat d[icen]s Reple-
ti estis om[n]i scia ut possitis alt[er]-
utrum monere. et Tullius in Tuscu-
lanis li[bro] i. exercitacio quo[n]iam. Qua
quis nouit arte in hac se ex-
erceat. Gaufredus in poetria.
Ars certos usus promptos imita-
tio reddit artifices aptos tria
concurrentes sumos Est aut ista

scia in suo potissimo statu i[n] via
q[ua]n[do] co[n]tinet ad dei gl[ori]am. Iere[mie] x. Non gl[ori]e[tur]
sapiens in sap[iencia] sua no[n] fortis in for-
titudine sua no[n] diues i[n] diuiciis suis
sed in hoc gl[ori]a[tur] scire et nosse me. Et
ap[osto]l[u]s ad Cor[inthios] ii. Nichil iudicaui
me scire inter uos nisi ihm x[ristu]m
et hunc crucifixum. Scire aut[em] cru-
cifixu[m] est scire, eius gl[ori]am q[ua]liter
oportuit x[ristu]m pati et ita intrare in
gl[ori]am suam. Luc[e] vl[timo]. Cum continet et
pati prepetrati noticia. Iere[mie] ii. Vide
vias tuas i[n] co[n]ualle scito quid fece-
ris. Cum et sui iudicia p[er]fecte confes-
sio. Eciat omnis p[ro]ficit v[e]r[u]m suum vas
possidere i[n] sanctificacione et honore, no[n]
in passione desiderii sic gentes q[ue]
ignorant deu[m], quia corpus meum de-
beinus regere p[er] sciam mores freno ab-
stinencie, et cingulo continencie in
sanctificacione virtutu[m] et honore, q[uan]-
tu[m] ad victoria[m] temptacionum no[n] in
ardore libidinis s[ecun]d[u]m gentes q[ue] ambu-
lant in p[ro]priis desideriis ut enim d[icit]
Greg[orius]. Ubi magis diu est sciencie
ibi transgressor maiori subiacet
culpe q[uia] et mortis p[er]ticias. Unde Ecc[lesiastici]
Memorare mortis scito i[n] habe se p[ro]
oculis morte[m] q[ue] omniby e[st] quies.
Sen[eca] ep[istu]la xii. Mors e[st] se[m]p[er] an[te] o-
culos debet esse q[ui] uiuet, dicat[ur]
vixi et que dederat cursu fortuna
peregi crastinum si adiciat deus
leti recipiemus ille beatissimus e[st] et
securus sui possessor qui crastinum
sine sollicitudine expectat. Unde Socra-
tes in carcere constitutus disputa-
bat et cu[m] p[er]mitteretur ei de exitu ut
fugeret noluit s[ed] remansit ut dua-
rum grauissimarum metu[m] hoiby de-
meret mortis et carceris. Virtutu[m]
ergo i[n] diuersis officiis sunt lectores p[ro]-
dencium scia q[uan]tu[m] ad effectu[m] p[er]fectum
et actu[m] p[er]fectum in h[oc] cap[itulo]. Quarum ad
doctore[m] hominem p[er]tinet debita scia.

D[octrina] octrina et doctori est inicia.
Ro[manos] xii. Qui docet in doctri-
na. Ad hac doctrina maior con-
uit et maior ea impedivit. Sit g[ra]o
in hac doctrina ex p[ar]te docentis pie-
tas ex p[ar]te doctrine veritas ex p[ar]te
modi oportunitas ex p[ar]te finis utilitas.

1 De p° Eti vi° Sap doctrine sn° eius est et nō mlt e mani ta s nom pui dr pp r sapore sui dr at ei a sapore sap pp r sapore pietatis qui in intetone et affictione re linquit et nō mlt est mai ta qa ci ea inducit mlta sophismata z mlta obliquit tina sic pt Aug in 2° lio de Achademicis pi° et in eodē duo uicia sut et impedi meta imaemede vi tis timeo mult ne tecu te cotepnas i venirez esse dospes aut certe me inuenisse te credas ista pietas facit doctore in docedo affici z p qns docume tu eius mags insigi grauis enī au ditur cu doctor afficit in docendo tuc enī auditor afficiat i audiedo pout dt Aug 9 i pi° lio de catheci sandis rudib Jere iii° dabo uob pastores qui iux cor meu pascet

2 uos scia et doctrina De 2° ita pa ad Cor iiii° Veritatem dico in xpo i v. et nō mentior doctor gentiu in fide z vitate hoc est fidelr et veraciter vn legalis pontifex hebat in racionali iudicii doctrina z veritate scripta que erat in pectore eius hinc ei ma gis debent doctores vacare ut doc trina vera transfundent qua ut pe cunias frustra accipent pul viii Ac cipite disciplina mea z nō pecu niam doctrinam mags qm thesaurz eligite

3 De iii° magis appetit ista ubi agit de modo discendi tn ista opportunitate appello ego qm doctz quos debz prou xxiii In auribus insipientiu ne loquaris qr despi cient doctrina eloqi tui Et qm dz Eccl xxii flagella et doctrina in omni tpe sap Et quo dz Deut° xxxii° Contrestat in pluuia doctrina ma fluat ut ros eloquium meu ii ad Thi iiii° Argue obsecra increpa in omī pacia z doctrina Argue negligentes Eccl xix Corripe ami cu sepe enī fit commissio obsecra i cu masuetudie te habe ad volu tarie discetes Increpa vbis aspe ris in malo pseuerates vel Argue delinquetes obsecra corrigibiles in crepa indociles vel Argue excepi et tonib obsecra pmisse z pre cibus increpa minis z terroribus i omi pacia ut predas ex dulci affectu et doctrina ut instruas ex veraci intu

4 De iii° Roz xviii° Quecumq scripta sunt ad nram do ctrina scripta sut ut p paciaz et co solacoz scripturaz spem heamus fi nis enī omis doctrine est ad qd ois scia ordinat que vel sup est ut patiam voluntarie ppt xpm et coplem instruendo et edificando pxim Sut aut iiii° or que doctrina im pediut circa ea q docenda sut opini onu nouitas sinaz scitas smo nu supfluitas ibroz supsurbanitas De p° Ephes iiii° No sim9 p uuli fluctuantes et nō circufera mi omi vento doctrine i ad Thi vi° Amonet Aple Thi ut euitet pha nas ibroz nouitates Vnia ut dt Quintilianus ostendu e plano smo ne ut nimo cui publica forma e vostatis enī talis vtim no ua vba nō sine piclo fingim9 et si hoc time in vbis multo mags i opinionib nouis Hebre xiii° doctrinis variis et pegrinis nolite abduci Varie enī opiniones tur bat tonis octrm z gnant audietib scandalu vnde Cyprianus in ep ad Corneliu No facile pmenda sut z in caute aut temere publicanda que discordi stilo audietib scan dalu moueat z in cta eos opinio ne cofundat

2 De s° i ad Thi iiii° In nouissimis tpib discedent quida a fide attendentes spiritib errors et doctrinis demonioz cuius huiusmoi st doctrine supsticiose decis Aug i ii de doctrina xpiana ob deces ingra tarie vel noxie supsticiose ex quada pestifera societate hoim et demo niu qi pacta infidelis z dolose ai citie gstituta penit9 sut repudi anda z fugienda xianos

3 De tcio Mt xv Sine cā d colut me docetes doctrinas et madata hoim pharisei enī s doctrina xpi simplice mlta addidert Ita qd fere virtute legis euacuarant vnu erat mandatu dei sic fons vnus diuisus i duos

doctrina et impedi

riuulos s. mandatum caritatis in du
os motus dilectionis dei et proximi
et ita prosseruit x mandata s. il
la decem succreuit pluralitas timorum
aliorum veteris testamenti Cetera ita
dictos phisicorum propter hoc hoc hugo
in disciplinali suo Cum de qualibet in
quit arte agimus maxime in docen
cendo vbi oia ad compendium re
stringenda sunt Et ut ad facile in
telligentiam reuocanda non oia di
sunt qui dicere possumus ne inu
tilia dicat illa que dicere demus
Sic enim de uite palmites ampu
tantur qui infructuosi videntur ut fruc
tuosos spatiositatis amplior relin
quatur paucorum enim fecunditas solli
multorum aufert Sic longe est
utilius iuxta aptum pauca docere
quam multa in breui confuse proferre
vnde Apostolus i ad Cor xiiii Volo in
ecclesia quinque uerba loqui ut alios in
struam quam quam decem milia uerborum in lig
4 ua de iiii Ubi ii loquens que de
cet sana doctrina loqui ut s. sap
ut abscondat in dextre uerborum vnde
Ambrosius super luca li viii Aufer
lenocinia fucumque uerborum que solet
enuare sermones et Jeronimus ad mar
cellam de scripturis sanctis non tam uerbo
num sunt quam sensus quia si eloque
tia quinus demostenes eligendus
est aut Tulius et bene dicit sana
doctrina Sic enim porcus in lingua cog
nosci utrum sit sanus ut leprosus sic et
doctrina doctoris quomodo habet qui sublig
ua cum sermo e ornatus et quodam
fuco uerborum obumbrat vnde Augustinus
ad pamach etiam in proposito et
si habet eloquium venustate dissimilare
eam debes et fuge vt non ociosis phi
losophis paucis quam discipulis in vniuerso
loquaris genus humano Quod ad doc
torem hominem pertinet, prompta facundia
Doctori etiam necessaria est promp
ta facundia sine eloquentia
quia non minor eloquentia in
strumentum minor excitamenta minor docu
menta minor nocumenta frustra sit
que uocat Tulius partes dicendi
ut membra inuentio s. dispositio elocu
cio pronunciatio primo enim inuenire e
quid dicat deinde inuenta disponere
deinde uerbis alligare et ad extremum ad os
pronunciando docere hoc est considerare
quid dicas quo ordine quibus uerbis
et ad quid hoc aut et consimilia quia
magis pertinet ad rethorem dimittamus
usque ad illam artem Sunt aut maiora
excitamenta eloquentie quia si eloque
tia extra ad necessitatem utilitate hua
nitate et dignitatem Ad necessitatem ut ex
primamus affectum et pro sto heamus de
fensionis nostre statum vnde Tulius
in i libro de oratore ubi agit de commen
datione eloquentie quid tam inquit
necessarium quam tenere semper arma qui nō
bus ut tectus esse possis ut prouocare
integros ut te ulcisci lacessitus
hec aut affectorum spiritualium intelligere
possumus eruditorum i ad Cor ii loqui
mur non indoctis humane sapientie uerbis
sed in doctrina spiritus spiritualia spiritualibus
comparantes Est et ad utilitatem
vnde et Tulius ibidem Quid tam mu
nificum quam opem ferre simplicibus ex
citare afflictos dare salutem libe
rare periculis Ysa. xliii Ego sum
qui loquor iustitiam et propugnator
sum ad saluandum Est etiam ad condecendam
humanitatem vnde Tulius ubi supra
quid esse potest in ocio aut iocundius
aut magis proprium humanitatis quam sermo
facetus et nulla in re rudis si enim
hoc vno prestamus ut maxime feris
quod colloquimur inter nos et quod exprimere
indicendo sensa possimus Sic Act.
xviii Appollo instructus viam domini
feruens spiritu loquebatur et docebat ea
que diligunt que sunt ihesu Est etiam ad
declarandam magnam dignitatem sue
potestatis vnde idem Tulius ubi supra Ne
que in quoquam prestabilius videtur quam posse
dicendo tenere hominum mentes allicere vo
luntates impellere quo uelit vnde et
uelit deducere hec vna res in oi
libero populo maxime in pacatis tranquil
lisque ciuitatibus precipue semper floruit
semper que dominata est quid enim est tam
admirabile quam ex infinita multitudine
hominum existere vnum qui id quod omnibus
natura sit datum ut plus uel cum pau
cis facere possit aut tam iocundum
cognitu atque auditu quam sapientibus

sinis grauib; q̄ ṽbis exornata
ex oro et pollita / aut capotes tanq̄
magistratu q̄ ꝑpter motu iudicium
religionis senatus ꝯtinuitate vm̄ ꝯ oroe
conuerti vnde dns loquebā sic ꝑta
te hns et Act vi°. Nemo potat
resistē sapie et spui qui loquebatur
Cuit aut documenta ad eloqucia ma
xie neccia Quia ut d' Terencius i
phormoe Nil ē q̄ male narrando
possit deꝑuari Et etiā d' Tulius
in li°. de paradoxis Nichil est tam
incredibile q̄ nō in dicendo fiat ꝑbabi
le n' tam horridu ꝛ incultu q̄ nō
oroe splendescat Cuit aut in' do
cumenta ut eloquencia heat matu
ritate suauitate mediocritate ꝛ
capacitate ꝑmu expte doctoris
Scdm expte ṽbi quo me' docet
Tercium ex parte doctrine Certu ex
ꝑpone ad eos qui debet doceri ma
turitas ꝯndi et in pmitiatoe et
in motu ꝛ i gestu couemens vn
valerius maxi9 viii° li°. Eloqn
cie ornamenta in pnunciatoe apta
et ꝯgente corporis motu ꝯsistut qb;
cu se instruxint tribus modis ho
mies aggredi. p aures eorum pene
trando oculos demulcendo aimos
inuadendo Prosper in li° de vita conte
platiua ꝑ° tam simp'r et apto et
si mi9 latius tu disciplinat9 et g
uis debet esse sermo doctoris ut ab
intelli' sua nōs q̄uis ipitos ex
cludat sed in oim audienciu pecto
cu quada delctatoe descendat i ad
Cor. xiii. Cu essem paruulus loque
bar ut paruulus z' cu aut fitus
su vir euacuaui que erant paruuli
Suauitas ꝯndi cu a'd ꝑsecimg ad
renouandu desideriu ut ad tolle
du fastidiu vn Tulius in sa re
thorica Maxie varietas delctat
auditore et Quintiliano i ꝯgrudib;
cenis hoc sepe nob accidit ut cu
optis saciati simus varietas tn
nob ex viliorib; grata fit Et n ma'.
vlt' Sic vinu sp bibē aut sp aq
ꝯtrariu est / altius a' uti delcta
ble est / ita legentib; si sp exactus
sit sermo nō erit gratus Aug in
li° de cathe. rudib; Eligamus g' ali
qua de sctis libris que apiendo et
reuelando sermo nr discutiat dulces
cat / q̄ si quis auditor nimis tardus
est / ut ab omni eti suauitate et ab
surdeis aduersus intercdit suffendo
est mag' q̄ ꝑ illo ad dm q̄m illi de
deo multa dicenda sunt Sepe enī
fit ut qui ꝑmo libent' audiebat
ut audiendo ut stando fatigatus nō
iam laudans s; oscitans labia de
ducat et se abire velle et' inuitus
ondat Qd vbi senserimus renouari
eq eius aim dudo a'd honesta hila
ritate conditu / ꝛ rei que agi aptu
aut a'd valde mirandi et stupendi
ut et' dolendi atq; plangendi / et
mag' de ipo ut ꝑpa cura ꝯpunctus eui
gilet / q̄ tn nō offendat ei9 verecun
dia aspite aliqua sed potius fami
liaritate conciliet / ne aut morbu
fastidij cui subuenire volumus au
geat ipa medicina breue sit q̄ d'r
maxie q̄ ex ordine inserit acce
leranda sunt q̄z cetera ꝛ pmittendo
exhibendus q̄ finis ꝑpinquior h
Aug9 de hac q̄z locpdi suauitate ta
git Tuli9 in li° de ptitoe orōnis
di. ēe gnia q̄ ꝯnq; oronis liua s
dilucidu breue ꝑbabile Illustro
suaue Item Oratius in poetica
Aut ꝑdesse volut a' delctare poete
aut sil aut iocūda ꝛ ydonea dice
uite Gen l. Consolatus est Joseph
fres suos et blande ac leuit' est
locutus Mediocritas ꝯndi q̄ me
diocris ē sermo doctor' nec nimis
tardus n' nimis citus ꝑut dicit
Seneca Inopia vbertz ꝛ exilitas
nimis intentu auditore facit inter up
te tedio tarditati' vn plenius i ꝯq̄
ad ursu Sic faces igne assidua
concussione custodiut / demissu eger
rime reparant sic dicent' Calor
et audient' intentio ꝯtinuatoe
fuatur Intrapedie aut ꝛ q̄ cremis
sione languescit i ad Cor. xiiii.
Volo q̄nq; ṽba sensu meo loqui ut
alios instruam quā decē milia ṽborum
in lingwa p v. ṽba v. sinces ꝑ
cipios d; si omis doctrina spualis ꝑ
verbu instructo' quo ad inscios ex
citatoms quo ad pigros ꝯsolato'

Quinq; ṽba
dicit' [illegible]

nō

quo ad desolatos cominacionis q°
ad duros exhortacionis q° ad bonos
versus Ex tito consolor minor exhor
tor doceo q vel v. uba s. quid cre
dendu quia xii articuli q faciendu
quia x mandata quid fugiendu
q vii mortalia quid appetendu q
eterna gaudia q timendu quia futura
supplicia versus Credo credenda faciam
fugia spero timebo Et bn d x mi
lia propter multiplice verborum mediocri
tatem siue modum excedencium / vbi
enim verba plurima ibi frequenter egestas
Prov. xiiii Et Prov. x In multiloquio
no deerit peccatum Ad vi° Nolite multa
loqui Capacitas ondr ut sm con
dicionem auditorum se habeant uba doctorum
Un Orig sup Ezech ome 1 Non ea
tm periculosa sunt que de deo sla
dunt s et que nec sunt et non oportune
proferunt 1 ad Cor iii° Non potui
uobis loqui qm spiritualibus s qm car
nalibus tamquam paruulis exemplo lac
dedi vobis potu non escam Un 1
ad Tess ii° Facti sumus i medio vestri
sic nutrix fouens paruulos suos
Sicut enim alimentu ministrat s potu
te suscipientes sic lac simplicis
doctrine ministrat pro illis qui non
hnt dentes discretionis ad discer
nendam escam perfecte cognitionis Pe
trus Rauennas dz prelator non quid
ipm dicere s quid subditos audire
deceat attendere diligenter et paruu
los dependere debite nutricionis
obsequia z blandimentis maternis
congrua quia pueriles uba depro
mere non quadrare s liquidare
sermones mutare voces amare va
rios affectus mentem lingwa torque
in beatilibus paruulorum motibus occu
pari Subtilis Student magis
alta quam apta dicere facientes aptet
infirmas inteligentias in uiciu sui
non ipsorum salute operantes erube
scunt humilia et plana docere ne
sola hic scisse videantur erubescunt
ubera sua nudare mamma lac
tare paruulos Sicut et mulieres non
timeta sermonis ut pote quia
nimis e sermo doctoris inordina
tus a nimis ordinatus aut ni
mis ornatus aut nimis coloratus
Inordinatus est qm non precedunt doc
tores ex propriis cuiusque facultatis ut
sic dicit Hugo in disciplinali suo Nul
li arti qd suum est tribuere volunt sed
in singulis omnes loquuntur hoc Hugo
asserit Et videmus quottidie et do
lemus in gramatica de stilo morum vel
disputabant in dyaletica casuales i
flexiones inquirunt liberales facul
tates amissa libertate pristina in
tanta seruitute euocantur ut coma
tuli adolescentes eorum imprudenter
magisterium usurpates in kathe
dra seniorum imberbes resident et
cum ad primam paruenerint porphirii
paginam statim incipiunt de uniu
salium essenciis non logice s phice
et methaphisice disputare B'n dicitur
1 ad Thimoth 1° Ab erratis auita
te non intelligentes que loquuntur neque
de quibus affirmant Alii abiectis li
bris autenticis librorum sophismatibus
tm tamquam arenearum tendiculis inuol
uunt Clamat philosophia vestes suas conci
di diuidi et disrumpi medicina
vocat empiricis et tam periculose qm
proprie rapiunt ad kathedram qui
experiencia et tempore indigent Si vero
ueniamus ad iudicia que iure Canonico
sunt tractanda / antiquiores sacri Ca
nones abiciuntur respuuntur exprimuntur
et que i conciliis sanctorum patrum sa
lubriter instituta sunt nec forma
consiliis nec fine imponunt nego
tiis sed obtinet inmo ciuilia prin
cipatum licet aut mater ciuilia legum
ciuilium recipiat famulatum / tamen neque
francia neque multe prouincie utuntur
legibus principum Romanorum lapsa sunt
etiam in confusionem sacrarum studia litterarum
dum discipuli solis nouitatibus applau
dunt z magistri glorie potius inuigilant
qm doctrine nouas recentes q si
mulas questiones passim in Theologia
conscribunt quibus auditores suos
demulceant detineant decipiant
z tandem faciant deliare friuolas
et alterius facultatis questiones i mis
cent Biblia z sanctorum originalia
non curantes ignota z peregrina
conuiuiis suis opponunt fercula cu

no' prelatis mon'

no'
no'
no'
no'
no'

in nuptiis filii Regis thauri eius et altilia sunt occisa alienarum arborum radices stiles et amaras olee pietatis insunt sed nunquam potuit oleastri insitus olee conveniens fa ce fructus bonos Unde cum de mar natione tibi uberi doctrina plo' in dividua civitas serat in terris ita quod non in mito timeamus ad multipli citatem doctorum sequi in multiplicitate errorum / tamen confusis omnibus de vale de theologi theologi de philosophia leguntur et disputantur disputationes errant erran tes via antiquorum spernant Ordinatus minus est / cum minus est distinctus quod vicium frequens est in modernis lectoribus / qui sermonem et textum ita in minima dividunt et distinguunt quod confundunt memoriam et intelligentiam extinguunt Job xxvi vel quid sic causa vana loqui vana sunt quod soliditatem non habent et sine causa quod plus habent curiositatis quam utilitatis Unde Seneca in xxiii epistola Facias quod exigis et philosophiam in partes non in frustra di vida. dividi enim illa non concidi u tile est. Sic comprehendere quemadmodum maxima ita minime difficile est. Idem enim vicium habet nimia quod nulla divi sio / Simile confuso est quicquid sectum est us que in pulverem Ornatus minus est quam magis insistitur falsis phalerorum quam sensus verorum Secunda ad Corinthios secundo Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquimur Faciunt enim turpes mulieres fucos adulterinos ut appareant pul criores [illegible] quibus se ornant quod pul critudinem naturalem non curant Seneca xl epistola [illegible] tum habet inanitatis et vani plus so nat quam valet Item in xlv^a Apta docet et simplicia bonitatis Contrarias tis minus est / cuius sermo minus est ue lox et preceps et habet sermo multas cau sis [illegible] sermo quod est in compositis Unde Seneca xl epistola philosophi pronunciato sicut et vita debet esse composita nichil autem ordinatum est quod precipitatur et properat Secundo quia non est impressivus Seneca ubi supra Cita de hominis discipulis precepta dicitur qui tradit quod fugit Tertio quia non

est eruditus Seneca ubi supra Oratio que sanandis mentibus adhibetur descendere in nos debet remedia non prosunt nisi immorentur. Lenienda excitentur compescenda [illegible] irritetur dissuadenda [illegible] fal lit / minuenda luxuria corripien da avaricia / quid eorum raptim pot fieri quis medicus egrotos in transitu cu rat Sexto quia non est persuasivus Idem ubi supra quemadmodum per proclive cur rentium non est visus ut gradibus sistitur sed incitato corporis pondere se rapit ac longius quam voluit effertur. Sic ista dicendi celeritas nec in sua pote state est nec satis decora philosophie quod ponere debet verba non proicere et pedetemptim procedere hoc tamen invenit homines in eius quis coitati spiritus dicentes quicquid quod tibi plura sentit / quam exprimere possit. Johannes vii^o Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo loquitur. Unde Seneca ubi supra Audisse te suspicor Serapionem philosophum [illegible] solere mag titudine verba convellere quod non effun dit uno spiritu et urget plura enim veniunt quam quibus una vox suffi ciat Et infra Nec oratori primum sum talem dedi volo [illegible] irrevocabiles et sine lege vadentes. Nos etiam cum scribimus interpungere assuevimus Ci cero quoque a quo Romana elo quentia exiluit gradarius fuit. Ro mano sermo magis se circumspicit et exti mat et prebet estimandum hoc ergo in viro sapiente exemplo non exigo ut oratio eius sine impedimento exeat proferatur / ma lo tamen quam profluat Et infra quemad modum sapienti viro incessus modestior convenit ita oratio pressa non au dax / summa ergo summarum hec erit tardiloquum esse iubeo verum quia hec magis pertinet ad docendi modum et ad precepta rethorice premissis pro missis alia narrare Et

Quarta pars huius secundi tractatus agit de doctrina hominis pertinente ad pastores et hoc quadrupliciter De pastorum institutione De pastorum succes sione De persone conditione De offi cii executione Institutio pastorum ma nifestatur in hoc quod mundus sine doc trina nunquam fuit quia in novo testa mento gratia claruit quam declarata

gra doctrina pfecit / quia auctas
a xº in petrz descendit **De pastorz**
institucione

Doctrina lectorz
ex pte considerata subiugat
pastoral doctrina Et pmo vi
deamus de pastore sm institucionz
successionem psone condicionz et offi
cii execucionz De institucione manife
stum est / nullo enim tpe mundus sine do
ctrina fuit sz in nouo testamento
gra claruit / ex qua declarata
1 doctrina pfecit cuius auctas a xº
in petru descendit Primu mani
festu est pma die dixit deus fi
at lux & facta est lux qp ad angeli
ca naz ptinet q multo splendore
sapie rutilans creata est Tercia
die ceperunt tpa quº condita sunt
sol et luna et sidera in quibz
designat sapie luculenta. 6.º die co
ditus e ho pmus cui sap ptinete
ad innocencia et scia p experienciaz p
mom est repletus Inde dissemi
natu est genus humanu et succes
serunt dice doctrinarz Tunc prisco priarz
chas qui docuerunt filios isrl usqz
ad Aaron qui pmus in lege scrip
ta sacerdotale nom accepit / qui
pmus inicium sacerdocii fuit licet
pmus melchisedech & post hunc Ab
raham Ysaac et Iacob obtulerunt sa
crificia / sz no fecerunt hoc aucte
sacerdotali sicut Aaron pontificali
stola indutus et p moysen sicut in
leuitico pz instructus sz magis spon
tanea voluntate vº et moyses
consecrans Aaron gerit xi typum q
dns est pontificum et princeps sa
cerdotum Aaron at tenet typum
epozz filii aut eius minorz sacerdo
tum Aaron enim supremitatz accepit
poderem stolam sctam et cona due
am sup humerale & rnale filii at
eius sup tunicas lineas accincti
tin.º & thiaratii ita astabat sac
ficio dei sonitus et tintinabulorz
in veste aaron & lex sacerdotibz da
ta sat indicat decorz doctrina Scri
ptu e Eccª xlv. Dedit illis in
precepcionibus potestatez in testamentis
iudiciorz docere Iacob testis et in
2 lege sua lucem dare isrl Scm

pz luce iiº Nato xº angelus dni iux
ta pastores astitit et eos dei cla
ritas circumfulsit · stella etia magos
adduxit luce fulgurando qua pplus
gencium qui ambulabat in tenebris
vidit q postmodu radiorz suorz cetu
fulgore mundu a tenebrarz errore
purgauit Terciu Iob attestante
lucem illius sup omnes terminos terre 3
cum pz de pfectu doctrine ministrare nob
ex iª plenitudine gre Quartus enim ne
sciat qp ex gra doctrina dns admi
strat Iob xxxviii.º Quis dedit ve
hementissimo ymbri cursu et uia so
nantis tonitrui ut plueret sup terra
et pduceret herbas virentes Quartu 4
pz In nouo enim testamento post xpz
sacerdotalis ordo a petro sumpsit
inicium / cui dns sup ceteros dedit
pontificatu / cui dedit claues reg
celorz Tunc pus ligandi atqz sol
uendi ptatez accepit et pmus ad
fidem pplm virtute sue pdicacionis ad
duxit Inde apli p mundi climata
diuisi sunt qui ecclas construint / et
quibus epi successerunt / hic est pe
trus qui vocatus est cephas Quia
Ioh vlº Audiuit a dno pasce oues
meas De pastorz successione vbi
agit de pastorz succedencium sap
ut in hoc caº de pauli speciali supe
minencia **De pastorz successione**

Doctorz pmorz institucionz scru
ta est successio eorz dz in q.º
pmo miratur dine sapie pul
critudinez doctrine succedencium ordi
ne / fluencium ea adminstrancium
plenitudinez pauli inter alios spalem
sollicitudinez Attende pulcritudinez
eius qui oia pulcre disposuit sic
tpi congruit & hoibz expedit Sic
enim diuerse stelle successiue oriunt
ad illuminandaz noctem donec lucifer
oriat vn Ambrosius liº iº Nocturni spaciu
dum decedencium qz stellarz cursibus
illustrat magno celi doctore pagi
nam eius pulcritudinis inuit noui et
veteris testi concordia In exordio enim
veteris testamenti post gesta Abrahe
Ysaac et Iacob & xii priarcharz
secuntur gesta moysi & Aaron et
eorz qui egressi sunt de Egipto

et defecerunt in deserto. Deinde
eorum qui cum Iosue ingressi sunt terram
promissionis. Sicut et in exordio no-
ui testamenti in figura pastorum
agitur de zacharia Iohe bap. et ho-
mine i(d est) xpo et xii aplis et de hiis
qui acceperunt domum spiritus sancti cum
illis. Deinde agitur de paulo et bar-
naba et de illis qui electa synago-
ga intraverunt ad populum gentilem qui
erat tunc locus horridus et va-
ste solitudinis ubi et eruperunt
quanta ad eorum omnes apli deinde tan-
dem post Iohem euangelium complevit
in scriptis qui deerant passionum xpi.
Deinde agitur de Iohe et de hiis
quibus data est pax in ecclesia sub eodem
aplo qui fuit quasi alter Ioseph et
alter Iosue cognitor secretorum dei
et divisit hereditatem vii ecclesiis sicut
Iosue vii tribubus in funiculo distri-
buit. Attende doctrine succeden-
tis ordine sicut eua producta est
adam dormiente sic ecclesia forma-
ta est xpo moriente et post hec eos
misit aplos et discipulos ad predican-
dum euangelium per orbem sicut ve-
lutis fortibus misit debiles ve-
lut sapientibus misit insipientes
velut divitibus misit paupe-
res. Tales enim ut dicit mor. li. xx
et xxvi et xxviii ad predicandum con-
venire debuerat qui de se tam
de ipsa nil habebant ut tanto solius
virtutis cognosceretur esse quod agerent
quanto et a parte eorum constaret ad hoc
agendum per se ydonei non fuissent.
Deinde post hos successerunt apli deinde
ecclesie doctores deinde inces et doctores
per vicissitudines temporum apparentes. Un-
de aplus quosdam posuit in ecclesia pri-
mum quidem aplos etc. Et in Iob dicitur
qui facit arcturum et oriones
et hyadas et interiora austri. Arcturus
qui in celi axe constitutus vii stel-
larum radiis fulget qui se circuit
et numquam mergitur ecclesia est que do-
na septiformis gratie spiritus sancti reti-
net. Hec altitudine summe vite il-
luminata et irradians quasi ab axe
summo lucet que persecutionis pertur-
bationes non defuit in tribulatione.

oriones oriuntur in hyeme et suo
ortu tempestates excitant et maria
terrasque perturbant. Isti ut est pri-
mum nati sunt ad predicandum contra
aspera molestias quas passi sunt de
celi facie venerunt quasi in hyeme
hii turbaverunt mare et terram qui
amonuerunt ydolatriam et pravitate
per gentiles ad iracundiam cum
iudeos elucescere consilia hy-
ados in principio dierum oriuntur qui sol
valoris sui vires excitant et se
extendit. Hii sunt doctores qui suc-
cesserunt post martires quo tempore quo
impressa erat rempus infideli-
tatis et calore magni cordi
bus fidelium sol intellectus. Unde et
hiades stelle in ortu suo pluvias
fundunt que super terrentem terram
eorum humanas predicationes ymbres
funderunt et primum ad hanc
venitem qui extendit celos solus
et graditur super fluctus maris. Celos
extendit cum aplos per mundum dila-
tavit et super fluctus maris dominus
gradiebatur cum eorum procelle persecu-
tionum erigebant turbidas tempe-
states frangebant et sic via
fidei pabat postmodum fecit arc-
turum et oriones et hyades et inte-
riora austri. Auster enim est fervor
spiritus sancti quo dum repletus quisque
fuerit ad amorem patrie spiritualis ig-
nescit. Gre. super Iob. li. xi mor.
Interiora austri sunt illi occulta ordines
angelorum et celestis patrie sinus se-
cretissimi quos implet calor
spiritus sancti ibi anime et animi quasi occul-
tantur et abditi ubi per diem quasi in
medie sol ardentior et clarior
et elevatior quia mortalitatis ca-
ligine qui illuc pervenerunt
manifestius videt fulgur ardet
et ad altiora se elevat et quasi
radius semetipsa eos sabulius
illustrat ubi lux nimium con-
templationis verum sine inductu
umbra mutabilis calor sentitur
illa obscuritate corporis ubi
invisibiles chori quasi astra micant
in celibus et abditis. Unde non possunt
videri a nobis quia nimis eos

extulit semitas diuini luminis Atten-
de fluentorum plenitudinem primo in primo
iiii^or euangelistis 2° in iiii^or doc- 2o
toribus precipuis Ieronimo Gregorio Augustino
et Ambrosio qui irrigauerunt vni-
uersi faciem orbis hii sunt iiii^or flu-
mina paradisi ducentia originem a xpo
tamquam ab origine fontali que descri-
buntur Ezech 1° Sub animalium figura
quadruplici euangelystas dicto
quos vidit Ezech habere faciem ho-
minis vituli aquile et leonis Xpm
enim predicabat qui in incarnacione
sua veraciter factus est homo in pas-
sione sua pro nobis ymolatus est ut
vitulus In resurreccione sua virtute
diuinitatis resurrexit ut leo qui
apertis oculis dormire perhibetur quia
cum ex humanitate esset dormiens immo
vero ex diuinitate sua ymmortalis
effectus esset vigilans suscitabatur
Ascendens autem in ascensione sua
factus est ut aquila Ergo qui nascen-
do hominem moriendo vitulum re-
surgendo leonem ascendendo aqui-
lam xpm designauerunt figuracione
iiii^or animalium habuerunt Omnis enim
electus homo est per racionis discrecionem
vitulus per carnis mortificacionem leo
per rebellium collacionem aquila per sublimi-
um contemplacionem hii sunt qui per iiii^or
mundi partes iiii^or spirituales virtutes
et iiii^or exercuerunt affecciones vnde
Ezech 1 Manus hominis sub pennis
eorum in partibus iiii^or Quatuor partes iiii^or
mundi regiones oriens occidens
septentrio et meridies per hec iiii^or
climata xpi predicacio per euangelistas iiii^or
est gessta per iiii^or autem partes iiii^or in-
telligimus cardinales virtutes Et
quia sequitur due penne singulorum iun-
gebantur et due tegebant corpora eorum
quorum affecciones designantur per quas
a terrenis separatur et eleuatur Scri-
ptum est due penne singulorum iunge-
bantur quia desuper extendebant
Amor enim et spes ad superna nos
eleuant et coniungunt ad inuicem dum
alii amant celestia sperant et
sperant que amant et due corpora tegunt
quia timor et dolor ab oculis di-
uinis mala preterita abscondunt hiis iiii^or

euangelistis ut dictum est iiii^or principales successe-
runt doctores Ieronimus qui docuit hystoriam
Ambrosius qui allegoriam Gregorius qui
tropologiam Augustinus qui anagogiam omnia
naturalia tenent leges historiales Sacre
scripture literam omnia logica philosophorum
docens allegoriam omnia moralia philosophorum
docens tropologiam Non enim virtutes
per consuetudinem dantur sed per graciam infun-
duntur omnia methaphisica docens anago-
giam ponunt enim historie singularium ut
ymaginacio cetera vtilia respiciat et ab
inutilibus rerum corporalium ymaginabilium
nec eam impediant spoliet et tamen
sub credibilibus connotatis latitat vi-
tas prime bonitatis cui desuper sensus
litteralis Allegoricus sensus desuper ro-
mi ut omnia excecat et confundendo excill
singularibus ad ubi incarnatum quod est
vere summo et maxime in spe incarna-
cionis quod maxime creditum purgat
et confirmat ad videndum illuminat Tercio est tercio
sensus tropologicus ut spiritualia videns
intellectualis a fantasmatibus expeditur
et illis se extendens spiritualis efficitur
tamen intellectu quam affectu Quarto est ana- quarto
gogicus per quem omnia intelligit quod cre-
didit et sapit quod intellexit Ieronimus
Ergo per se certum rerum corporalium historiam na-
turalia et methaphisica sperum docet Am-
brosius docens allegoriam colliones fic-
tiles retinens ad xpm deducens
figuras per allegoriam commutat Gre-
gorius autem consideraciones moralium philo-
sophorum in typicas adaptatas con-
fert Augustinus autem vanas et fictas
cogitaciones alias intectas cunctis
exsufflat et vitatas intellectus in sensat
phica enim consideracio usque in celum
empireum ascendit et stellarum naturas situs
armonias et motus considerans demo-
num falsa fascinata ymaginaciones efa-
bricauit quibus minime ex stellis quod
primum mundi esse credidat assignat
et ex omnibus descendere minime ex stell
credidit et eorum cultum impedit Ex
hunc consideracioni occurrit Ieronimus
dicens Non aspere corporale sed ubi ex-
cogitandum non sta celi sed sta iube
dei et attendenda et non est eodem
sus spiritus astrorum nisi condescen-
si ceteris creaturis et non est cui credi-

debeat ydolū artificiale in aia
tū omi vita carens Sz corp⁹ nō de
animatū vegetatiua sēsitiua et
racionalis vita cui constendit robu
tato sitim hic docz Ambro⁹ uirgi
tonis actū / et inde suū recipere
pastū qr nō ē deutero prime in-
robū tato sitim est Gregor⁹ uo no
stellas celes docet cas hor⁹ s
tones eternas qui stellas splende
tes sup facies racionalium menciū
Aug⁹ aut nō pot pūum ut carz soli
dā celū ut uitam aliqm viuifica
te mūdū s eū qui solus est pū
cipiū et cā omi creatorz et qr q̄
dam quadriga deuenit huano
anim⁹ ad suū sup centle pūcipium asp
procedendo ad ymaginacōz · ab y
maginacōe ad racōm / a racōne ad in
telliam / ab intelligēa finalē cūse
undo sic pgle ē in pima cenas /
Quare inhor doctores ad suū ori
ginale pūcipium reducunt aīm / et
sicut euate sūt inhor flumia padisi
sic inhor hn doctores ua quadriga
Aminadab et inhor cruli quibz uec
tes insti sunt ad portandū archa
dn̄i Quos felicis meorie Stepha
nus Epus Cornaten breui ipsū
depinxit sub suis ppetratib dices
hic pius hic uerus hic sobrius ·
iste seuerus Attende pauli solli
citudiez / pter illa q̄ extrinsec⁹ sūt
instancia mea cottidiana sollicitudo
omi eciaz angeli diuisi gmisse
sūt diuse partes orbis ut custo
diant eas Sz paulus sollicitudiez
hebat nō ad pticulares s ad oēs ec
clesias s Crisost uo Omel n de
laudib pauli in⁹ anglorz credi
tū sibi ppū gubnauit vt paul⁹
vniuisi orbem / et sup idē tolerat
paul⁹ orbe terraz / ymo nos omēs
pūtim⁹ ab illo aūt sic ē custodit⁹
quadmodū fiat adō institut⁹

De pauli speciali peminencia ·

Doctoris gemini laudib in
hentes et eius sollicitudez
spa'l attendentes miram
ipius dignitate ex aliorz cōpone
ptatez exeius racōne / vitate ex
pximi erudicōne / tali ex xpi
sui dilecōne Attende dignitatez
vidē em michi in pauli aīma spūa
lis padisus et locus amenissim⁹
om̄ vtutū florida venustate ·
mltir adornat⁹ vn tam mlta co
fecta sūt electuaria languēcium
spūu efficax medicina et cū sin
guli electorz sīnr gaudeāt prroga
tiua vtutū · Paulus cumulati⁹
hebat om̄ bona gratuita qua
quilz electorz dom̄ ppūm cui⁹ efful
gebat singulariter prrogatiua ·
laudat Abel ppter sacrificiū qd
obtulit laudē paul⁹ apud se q̄
se p dies singulos ymolauit Ego
ubi sanguie suū hostem appellauit
s et si ymolor inqt sup sacrificium
et obsequiū fidei nre Gaudeo
et cōgratulor omib uob ppt qd
et vos gaudete Abel Caim frēz
occidit / paulus ab eis occisus et
ppter quorz salute plima mort
discrimīa tolleant laudatur
noe vir iust⁹ a mundate dilu
uio suū custodū octonarium Sed
laudat amp paulus vir pfectissi
m⁹ / qui seuiente flagiciorz di
luuio vniuisi anaufragio liberauit
orbe terraz Inmunda si quid alia
collegit in archā et feritate corz
uertit in mansuet / mutado nāz
miluos et accipitres ei⁹ archa
suscepit / ex quib columbas et tur
tures fecit Archa uo Noe corum
includens corum emisit Sz quia
naturā nō mutauat · ea forte
cadau illexit laudat Abraham
quia p obediaz reliquit patriam
ppr fidei cultu / reliat pris affz
Sz laudē amp paul⁹ qui no
tm patriaz et pntes deseruit / ymo
mudū et vniuisū Addo et ipm
celū dū tn tenet indissolubiliter
xpm suū Scio inquit quia neqz
pncia neqz futura neqz altitudo
neqz pfundū neqz creature alie
nos a cari^te x^i · potent sepatre Nō
filiū suū paul⁹ obtulit / s semetipm
milies ymolauit Lauda Ysaac
ppr eius paciaz suscipue cū pute
os quos ipe et eius fri fodant
cū impletos videt et obrutos

cedendū mag esse censebat et de
migrando locū aliū in colere quā
impijs rebellare Sed laude amp
paulus qui nō malez implens
puteū sed lapidans corꝰ ꝓpin moīs
quiꝰ potuit portare studebat i
celu putabat fluuios ubōrz elue
qui magis in acq̄s plimos redū
dat ingem hntes statu virginem
ebulire ceperunt ubiꝰ et stagnare
laudat Iacob ꝑ̄r p senectutis et
longanimite quibꝰ p vxoribꝰ desui
uit pectora sua custodiuit signa
tollauit caumata supauit Sz lau
de amp paulꝰ ad amatinam
hns atiaz estu diei vrientendū no
ctis gelicidiū teptacōz suspendiū
verberz et ubōrz imperiū fluctuū
et maris naufragiū quottidia
na fama et ieiunium ꝓx sponsa
s ecclā p tota cotinuaꝯs vita et
tollerans Ille p ouibꝰ rapacti
opposuit se farine iste p aīabꝰ
calliditi demonū se opposuit ser
pentine laudat Ioseph ꝑ̄r sin
gulars excellencia puritatis qui
tū vxore hns et filios fecunditez
exptꝰ est copule cōiugalis De eiꝰ
laudibꝰ Ambō in lio de officijs
ait de Ioseph ep loquar qui vtiqꝫ
hebat cupiditez libertatis et sus
cepit suitut necitatez qua sub
ditus in suitute ep cōstans in
virtute qm beingnꝰ in carcere sa
pns i interptacōe i ptate modera
tus in vbertate puidꝰ in fame
iustus ordine laudis rebus
ad ingens et oportunitate tpis e
quitate ꝓ̄ꝓis officij sui modera
cōne dispensans Sz laude amp
paulꝰ qm compare castitati
Ioseph salua pace ipius dixim
vi in ridiculū ꝓ stim tū iam
mortificatꝰ in carne si dicere
audeam mortuꝰ in spu cōtep
nebat omē qd sub aspctu occur
ret odorz Racō tū qr Tradiciam
cuiusdam discipli tecla obiciet pau
lo nō intellites ubū eiusq vo
lo inquit omēs hoīes esse sic me
ipm i virgines sic ego sed virgo
qm ymo si recipiat actus pauli

et Tecle magis hec attestam ca
stit eius ꝓrogatiue cū tecle ca
stitate pdicare deant et bestie qs
sibi sua subiecit eminentissima ca
stitate et supati tormentorꝫ di
uersis gnibꝰ pgens ycomiū et inspe
abiens multos pdicando co
uertes tandē quieuit i pace lau
dat Iob ex aduersitate qm sustinuit
ex puritate q in ipo emicuit ex
aimositate q dyabolo triumphat Sz
laude amp paulus qui toto
tpe vite sue pꝰ cōursioz magno
ne pdurans prosperitatibꝰ huiꝰ
tpis valedixit tamqꝫ auez i for
nace tribulacōis ex tottū puritate
ot et astucias sathane nō ignorabs
cuiꝰ et puritate confitebant de
mōa ad solam ꝓlatom noīs eiꝰ
demones effugat Et si Iob curā
carne debilibꝰ impendebat pau
lus ea maia mortuus exhibebat
Ille domū apperuit peginis istiꝰ
aīa patuit omnibus ille boues
et oues plimas hns in paupes
extitit liberalis paulꝰ michil amp
tore suo possidens quod sup im
pendet sup impendet sup erroga
bat etiam manibꝰ suis qnqmd
Iob paciebat i carne credo qp pau
lus paciebat in mente Et si mlr
eū pariit trsticia hz credo qp paulꝰ
omis mulieris parturient grauiꝰ
et dolorosius affligebat in comodo
diximū ut tormento filioli mei inqrs
quos iterz parturio laudat moyses
quia pire noluit cū sibi subdito
istrahele ne delenint dello vite Sz
laude amp paulꝰ qui s Cristus nō
tū pntibꝰ perire noluit sut an
saluarentur maluit ipe decidere
de glie etmite vt s inos expositores
latinos ut ad tpus vt si esset pos
sible laborauit i e solumo ꝓuides
iste ꝓfluentes passim sudoris sag
uinei riuulos ꝓ totius mundi liba
uit clāis Omittamꝰ Iosue Sa
muelez et ꝓphas alios ea compe
dij quiꝰ nō possumꝰ sustine doc
toris gētiū excellencia debē simi
compari laudat dauid ex dei dilec
cōne Sz laude amp paulꝰ eiꝰ

amorem

amorē ad deū debemꝰ ī sūmo uer-
ticis culmīe collocare Laudā he-
liās quia celū claudit famē indu
xit ignē de celo ūbo deposuit / ꝛ
pro deo zelauit Laudē amp pau-
lus quia nō fecit ista corꝑ̄lr̄ / ſ; qꝛ
uolens anathē̄ esse pro fratib; et
suā differri glām exprimie nesci
ebat illiꝰ amoris impetū quo in
xp̄m feruebat ardent̄ / ſ; amorē
suū ad xp̄m declarans neq; inquit
p̄ńtia neq; futura neq; altitudo
neq; ꝓfundū neq; aliqua creatā
potit me separaꝛ a caritate dīna /
qī nō sufficiet ardorē qͥ hebat ad
deū exprimē p creatura que ūnt
nō mīꝰ dicens et plura signans
creaturꝝ exr̄ inq ex cogitandu
relinquiēt p qͥ fauoris ī mestus
panderet Laudā baptista Johē
quia locustas ꝛ mel silueſtre suꝑ
sit in cibū quia secessit in hēmū
quia Regis arguit adultīu Sz
laudat amp paulus qui nec ui-
lissimi sufficiam hūit cibi p stu
dio feruentissimo p dicandi / qui
sic mente serenatꝰ vixit ī mūdo
qī semotꝰ ab omib; viciaret in
hēmo alioqn ucꝑm mente ex ce
dēt deo qui Chorinthī adul
tin sīma lata ꝑdidit qui tacͣ po
testate hūs / nota adultīi co-
depnat Sz iam a t̄ris ad celestia
trāseamꝰ / et salua scōꝝ anglōꝝ
reuerentia ne deferueat amor
que hēmꝰ ad singularē ꝓroga
tiua apl̄i si placet angl̄is ꝑhe
mis Laudant angli nō quia sūt
incorpei Sic em ꝑticiparet de-
mones laudē ſ; quia suud minsti
ii exscentes deū suud sūt infatiga
bliꝰ contēplantes in vno sua obe
diam exequētes in altō sua glaꝝ
obtinētes Sed laudē paulo com
plꝰ anglis qui sic ministerū suū fi-
delꝰ efficacie vtilr vtr exeque
bā in terris ut in ipo videt̄ im-
pletū qd̄ de angelis ē dictū qui
facit anglū suud spm et miiſtrꝯ
suud flammam ignis / et h; adhuc
ut homo ꝯpareꝯ in t̄ra tū ele
uabā usq; ad celū t̄cīū ad xp̄m

ministra contēplanda dilatarē amp
in eius ꝑcomia lingua carnis / ſ;
in eius laudib; ꝑcanendis inueniē
insufficiens et ecc̄ inequat quia
magnitudo laudandi copia smōis
supat / et exilitate ex attenuat lau
datorꝭ Attende pauli ꝑtatez tam
sup elemētoꝝ corꝑm actꝰ qua
sup spirituū pussiones / qm̄ sup hoīes
qua sup demones Illa em aīa aurea
erat et adamatina / auro siquid
p̄ciosior et adamate solidior ita dis
crimina metuebat / nō elemēt / nō elatꝰ
ex t̄iore cedebat ſ; in t̄bulacōib; ac
tōne grāꝝ exuberās cū quidā au-
in fragili corpe ꝑmanebat quitꝰ
pennatꝰ docendo ꝑuolans vniū
sū qī iam celū possidens et cū an
glis fruens labores spnebat et
discrimina nec nō ꝛ oīa gnā torm
toꝝ Vere plus desiderabat paulꝰ
pati ꝑpt̄ saluatoris honorē / qua
āı quiescē ꝑꝰ laborem magꝭ eliges
puniri ꝓ xp̄o / qm̄ cōmai sine xp̄o libn
tius amplectens ꝓ xp̄o supplicia qm̄
alīı ꝑtat ad p̄mia / plus sibi compla
cens in cathena / qͥ reges sibi ꝯpla
ceant in corona Nam dolores
ferre ꝓ xp̄o p̄miorꝝ loco ducebat
ꝓpter qd̄ et eos gr̄am appellabat / et
quid mirꝝ si rebus nō cedebat cor-
poreis cū oīs actꝰ eloꝝ supet in
flamatu intrinsecus mediū caritatꝭ
sed forte paulus videbi timuisse
quia lēe Cesarem appellasse / frem
ēciā misit ad ꝑuncias tribuni quasi
uellet de ꝑiclo liberari / ſ; quo ūbū
hoc siue scōm hoc asscribemꝰ formi
dini cū eiꝰ desideriū sūmū esset
cū xp̄o dissolui Sz ūtū est ap̄lm hoc
fecisse ut predicaret pluib; in Ci
uitate famosissima ūbū vite po
tāt em ab solui ꝑsonas si nō ap-
pellasset ad cesaris audienciam Na
inter plagas ꝛ ī iurias sp̄ eius
fortitudo crescebat Ita em disci
pulis eiꝰ constancie formā dabat
ita incipiut ut ꝑtēs efratib; confide
tes vinculis meis / h̄ndancꝰ au
derēt sine timore ūbū dei loqui
Sicut em gloriosā aīm facuit ꝑcīta
fortiorē vulnerꝝ experiens meliorez

Sic ducis alacritas equanimiter
sustinetis. Sic eius vilitas cum
volnibus diutinetur subiectos s
resuscitat et renouat in ictame
hebat etia ptatez sup spus affec
tones. om em mesuras et reglas
apt paulu inuenies que affecto
nes apbant spitales timebat
em de pximoz dapnatione gau
debat de conuersione dolebat de ob
duratone sperabat de uocacone
metuebat eis gehenna cupie
bat eis vita etnaz dolebat et
ingemiscebat expectans corporis
redepcoz gaudebat in spe futu
ra expectans resurreccoz Sz ne
quis calupniet in paulo q tal
les affectones no quia paulus indi
geat mi defensione smois addi9
ad pbandu ppositu declaratones et
ut mos formes affectus sic opor
tunitas exigit atq tpus Obicit
paulo timoris affectus Nā p mur
est in sporta depositus datu est ei
consiliu p implenda purificacoe
nec restitit suaserut ei ne in thea
tru ingrederet et cessit Inuenies
mlta silia que mag declarant
ei9 pconia. omia em pfratru
utilitate et edificatone fecit q
bus se flexiblem et placablem
pbuit epioz consiliis acquieuit
nullaten9 timens sed pace et co
cordia et consensu diligens alioqn
ubi est illud pauli Quis nos se
pabit a caritate xpi Qui em mo
riebat quottidie morte no timu
it viciose bn diximus vitiose Na
time penas no credimus viciosu
cu sit nob originalir ingenitu et
nar insitu sed tuc viciosu est
cu ex timore fatim9 q indignu
ymo et mrs cu mart angu
stias enent timuerut et tiore
pallor et trepidatomu ppassio
nib ondeunt et tn cruciatib
no cedentes de morte victoria
retulerut ut pbaret in eis tior
huanaz fragilitate sed timori
virtus impans disforme et p
stissima voluntate Nonne et pe
trus timuit que se nescente xotu
tib natura et amb alt cinxit
et duxit quo ipe no uoluit Cum
igit paulus huanit sppa no abiece
rat cur calupniam ul mirami
si timebat s amiranu pocius xtute
fortitudis in eo plenius refulgete
qm corz que timuit se mra esse
victorez totu em expressit q erat
in eo xtutu et dne dedit virib
incremetu si em abiecisset qd erat
homis in corpe suo nullaten9 ondisset
exempla xtutis Quis em angls
incorporeu admire si passionu
corporeaz timoribus no subdat
ondit g9 paulus q eid inerat p
nas et q hebat p gram Obici
paulo seuicie et crudelitat affect9
p qua Allexandr erarius ab eo le
maledictus sz videns quia dicens
ualde restitit xbis meis smone
no expssit seuicie sed doloris eo
q verbis restiterat uitate no
em pces vidicabat iniurias qui
maledictus bndicebat psecutor
paciens sustinebat blassemias
audiens obsecrabat Non em pe
tro morte imputam9 Anane
et saphire no paululu arguim9
p helime ecce q corripuit in
xtute Sic forn rem Corinthiu
sathane tradidit ad que piet
visita no crudelit volna declarat
sic in sa ep ad Coz compbauit
nec erat crudelitas affectus q
sacerdos dm p peccacis a dno d
paties de albatus predixit em
pphice q futurz erat et sacerdo
te quale ad sibi subditos hre
deberet modestiam edocebat O
bicir paulo supbie et singularitat
affectus p que ab eius consorcio
Johannes legi segregatus Sz unde
illi qui officium suscepit predicandi
vite puilegiis excellentissime dnt
ornari Non em nauigandi susce
pit arte nec dimicaturus in acie
militari se in belli sto te costituit
qui sufficient ut nauigare ul bel
lare no nouit Sit igi in angu
stia tpis predicatoris si mini9 insti
tutu mi9 q p sem a fronte bel
line tuc dux fieret pncipalis

paulo amor. Cohercem cogimto in rchu
ne fortasse trepidare faret alioz
aimos Quis hoc paulo deputet
in petm ul in tumoris ul supbie
fastu Obicit etiam paulo iracundie
et dissensionis affectus qm aliqua
h litem erat int discipulos comino
cio et dissencionis motio q hoc ad
paulu cu nondu esset in aptm vocatus
Sz attencius vide qm no est timor
arguenda cu procedit iracundia iu
sto ordine iusto titulo iusta cu alio
qm no esset dcm amonitoie Irasci
mini et nolite peccare / qm ymo si
na frustra nichil efficit / multo magis
ne conditor nt eius iusserit vnde
iure culpari possit Inserunt aut de
ire affectoz ne sicut aciem i mucro
ne quam possumus z debemus exercere
p nititate z volitate z tpis opportu
nitate / Suata tn semp intius pie
tate q no dubitamus apostolum oppor
tunis tpibus effecisse Hebat etia ptate
sup homines alioqn quo guicisset
tot barbaras naciones / vt ho pau
p girouagus et medicus qui artem
exercebat i pellibus vir xxx annoz
Romanos psas partos et medos indos
et scitas ethiopes z sauromatas
et etia sarracenos z oe genus hom
couertit ad xpm Vt eu no tm me
asse dixeris qm volasse / sic em ig
nis in diusas tradens materias du
mimentu apponit incremeta patitur
Sic ignea lingwa pauli quibus erat
adhibita faciebat / Vt ute spus co
flagrari et vanit z volup hu
more scitato velud in cinez solui
hostes fidei psecutores veritatis
adhibebat in ignis incendiu uite
inte combustibilis erumpere flama
validius augeba ignis / ventus
psecutionis et flatus in ignez ir
ruens igne augebat / quia ventoz
violencia spergebat z alioz domi
cilia gcremabat Exurgentibus em
psecutionibus no pmittebat in vna
ciuitate paulus quiesce / s de regione
in regnu de ppo in pplm alteri tr
siens ppinabat eis illa flumenta sa
lutaria nec no z remedia medi
cinalia lingue sue / Vides em me
dicu nuc igne spus coburete nuc
verbi gladio dissecantez nc fouere molli
remedio / nuc laxante / austiori
poculo / nuc se cappcitate infirmis
nuc in se tenuitatem augls sumoma
ta passionis Quis infirmatur in
quiens et ego no infirmor / quis
scandalizatur et ego no uror pau
cos em in vide videoz qui sic pla
defleant vicia sicut deflebat aps
aliena hec sut arma dni po / quis
in hoies sua declarauit efficaciaz
et que putabant pconis impedi
meta triumphoz ipius efficiebant
augmeta Quis em no stupeat
nudu et paupem et inermem
tantaz sibi subiecisse militez sz in
structa armis / freta bellorum exerci
tiis potentissima / astuciis fortuna
tissimaz victoriis tn resistere no va
lentez / s in hoc miltu / admittez au
mostatez pauli / s potuite magis
venoz crucifixi Arma inquit mea
no carnalia s po dei d addestruccoz
municionum Et io sic igne sicut tempo
purgatur agris consumi ariditas
et in vtilitas vepriu z spinaz
et sic in ortu solarium radioz puls
tenebris delitescut z latitant
fures nocturnagi / fossores et do
moz Sic lingwa pauli pplis p
dicate velud in mari tonitruo
pstrepente velud igne vehem
tius irruente velud sole clarius
oriente cosumebat infidelitas
dissipabat falsitas / elucescebat veri
tas instar mollis cere vehemencius
ignis incendio liquefite Hec e
g° pauli ptas i hoies declarata p
mo in auis uolantibus / ignis z i fla
matis medici curantibus / et milites
triumphatis / Hebat etia ptatem
sup demones q declarabat eius
reminiscencia eius insignia / eius mo
nita salutaria eius in corde impssa
memoria Hoc em in paulo time
bant et timent demonia Na ve
stes eius posite sup egros propel
lebant morbos curabat demoni
acos Et si fures pauent ad asspctz
patibuli multo magis demones recog
noscentes in paulo isignia crucifixi

Audi de paulo crucifixo xpo inquit
confixus sum cruci Et iterum Ego
stigmata dni mei ihu xpi in cor
pe meo porto / et michi mundus crucifixus
est et ego mundo Ipse est egregius
ille signifer cathena pro torque cir
datus pro purpura semicinctiis vi
litatis indutus indutus pro corona
signo crucis in fronte munitus Cr
sceptrum potentie et scutum tenebris
qui verbum salutis pro pferebat Vnde
demones ex crebat Vn Ieron ait
lingua pauli sonante credebant
omnia fugiebant demonum cultus
celebritas et festivitas et mores
patrum xpistorum furores et tyrannorum
minae et insidie domesticorum et
pseudo apostolorum opiniones maligne
Sicud autem legimus mira pauli mi
racula multum formidant a demonibus
eius memoria Homo quidam sibi la
queum ad torquendum vitam instiga
te dyabolo preparans cum secretum cel
lule in qua hoc ageret repisset fune
trahi cum missio laqueum cepit in
nectere nomen tamen pauli apostoli semper inuo
cabat dicens Adiuua me sancte paule
Et ecce umbra squalida et funesta
que nimis magistri vultum tamen dyaboli in
simulabat apparuit hortans ac di
cens Eya celerius exple quod ce
pisti At ille cum pararet hoc opus
ut vitam ocius extorqueret semper beatum
paulum inuocabat adiutorem De
nique expedito iam laqueo cum ve
hementius urgeretur ab umbra
ut collum immitteret / subito affuit
alia umbra que cum homine stabat erat
hec dicens ei fuge miserrime en pau
lum apostolum huc venientem Inuoca
tus enim ab homine ecce adest / et
euanescentibus umbris homo ad sensum
suum reuersus est festinanter Atten
de pauli vitatorem qua prius po
teris signis vbis sceptis preter
et exis Signis enim sibi celitus
satis lumen prope misit vitat
pater enim misericors que flagellat
omnem filium quem recipit Paulum fla
gellauit ut eum reciperet excecat
ut illuminaret prostrauit ut erigeret
afflixit ut sanaret debilitat

ut virtute spiritus solidaret Subi
to autem lucas circumfulsit eum lux de
celo lux enim circumfulsit exterius qui
tenebatur ignorantie tenebris in
terius / nisi quia fortassis in fusa
luce non iam obscuritate ut te
nebris tenebatur / sed immense lucis ce
cabatur Nichil videbat oculis cor
poris qui celestibus choris interfuit
interioris mentis / et cadens inquit
in terram vocem audiuit quam dum in
via peccatorum staret audire non meruit
Sed quia fides est ex auditu et
auditus per verbum dei Ideo circumfulsus
luce vocem audiuit dicentem sibi Sau
le saule quid me persequeris ubi
se xpistus pati persecutionem ondit in
membris afflictis vnde et xpistus petro
ad martirium properanti apparuisse legitur
et dixisse vado romam iterum crucifi
gi Dure tibi calcitrabat paulus contra
stimulum / sed ne pungeretur acrius in
venit obstaculum ihesum utique naza
renum et statim adorare saluatorem
humiliatur persecutoris elato seuitas
detruditur effrenata rabies in
gratiam mansuescit / prouidit dominus alteram
ut oliua fructifera plantetur in
domo domini / mutatur lupus in ouem
rapinas cum militem herodius in colum
bam scarius in apostolum blasfemus
in sanctum saulus in paulum illuminatus in
paradisum postea rapitur sublevatur
in celum tertium secreta sibi celestia
reuelantur fons ortorum aquarum in vn
danam iugit impetu fecundatur ut
aridis irrigentur Cuius virtute n
borum eius enarrare valeat quibus
illuminata prius ecclesia radiis morum et
fidei luce fulgentioribus rutilat et
choruscat Non erat illa scia infla
tiua sed sui humilis deiectiua Nam
licet omnes homines excellerent intellectus
altitudine / tamen se comphare et cognoscere
dicebat ex parte nec se arbitrabatur
comprehendisse Si ad sceptorum eius
indaginem veniamus cecutit mentibus
stupet animus quorum mysteria magis
persilencium honoramus scribit ad ecclesias
instruit et personas Castigat etiam
paulus corpus suum et in seruitutem re
digit ne cum predicauerit aliis re

probi habeat. Virtutu ondens
opa ondens. opa q sequam No
est eni tm speculatiua doctor scia
sed actiua Na vestis leprosa dr ubi
duplicitas invenit. Nõ ē eni
tegmis et sub tegmis apta cocor
dia cu in doctore dissident manus
et lingua Attende pauli caritate
et invenies eam quadruplici co
dicõne flamatez Nam pp xpm
tpalia cuncta despexit nichil q es
set ad pxim salutem ptines ipe
neglexit plus honore xpi pp sa
lute dilexit / et seipm exinanies
totus dino succensus amore se
ni xpm enexit Na cu q pp dici
m9 m puti paulus sterora uocab
pt omia q contempnebat sic plet
iam herba putrefacta contepni Di
eni et amor tpaliu illexisse / incep
appetitu cor imoderatus i flam
tem voluntate compassi Nichil ne
glexit q esset salus in pximo q
petunas rer et documenta libros
et corp9 et alia sup impedebat tpe
oportuo laborabat manib suis
ut ministeriz egenis Et qm i multi
plebis gla pncipis optabat ipe
anathema esse pro fratib / ut eos col
locaret i celestib / ut pximor glaz
sua ad tpus ul minueret ul diff
ret aut cre si possible fieret ut
sic illa civitas fem suor redundan
copiosiore gaudeat Quid plura
cu pfectus donis et virtutib hret
tu sicut ignis in alta prosiliens
se ascende nitebat Et sic ferru
in igne missu nõ igneu sz magis
ignis esse videt Sic paulus ca
ritatis igne succensus nõ tm cari
tate i flamatus sz ut ita dixim
totus esse caritas videba In hijs
omib amicum paulu glorifice
mus xpm qui cu pre et spu sco
vivit et regnat deus p oia scla
scłor Amen Sequit de pastor
condicõne Et pmo de summis pō
tificib de pastorib regularib de
pastorib secularib et communit de
omib De summis potificib sut ca
pla pmu maifestat eor digni
tate Scdm p oppositu manifestat

incidentez obliquitate Tercia de
terminat regnu ecce f pontificu
antiquitatez pmu catm qd mai
festat summor pontificu digtate

Octor condicõm requiru9
post eor institucõm et succes
sione Sut aut doctores ecce
quos pastores dicimus quida in supio
ri gradu ut summi pontifices quida
in mediocri ut plati seculares
quida in inferiori ut plati reglares
Ierarchie costituti In summis aut po
tificib venerarum eor dignitate
singulare ptatez plenam / vitatez
fundamentate diximus ut fontalez
et sctitate exemplarem / et dolemus
ex hor oppoitis sci nomis adetrac
torib denigtoz Dignitas singular
in hoc consistit q in omi gne aliqd
pmu q sit pncipiu illius gnis re
pire contingit aquo totum ori
ginalr fluit sicut est vnitas in a
rismetrica punctus in Geometria
tonus in musica / sic deus pr cui
pma debe auctas in ecca triumpha
te / cuius gla visionis finis est ine
briandis Oñe inquit philippus
Onde nob prem et sufficit nobis
Qu eni xps tradidit regnu deo et
pri tuc erit finis sic in milita
te papa qui dr pr. vnu est pn
singulare aquo dndunt influ
encie spuales et carismatu dona
in corp9 ecce ut sic deus pr pta
tem excellen influxit i xpm ho
minez et a xo descendit in papam
sic a papa descendit in ecciam Et
sicut int duo extrema recipit me
sic int prem in ecca triumphati et
papa in ecca militanti mediato
rez hemo deu et hoiem ihm xpm
in Dyonisio in lo de ecca Iera
chia capo de sacerdotib pfat ondit
q in ordie epalis sumat et adim
plet ois ornatus ecce Ierarchie
sic vniusa Ierarchia anglica et
huana in duo ihu cosumat / et
sic ecca nõ est acephala ut sit
sic mandragora puella sine capi
te / sic nõ est menstruosa ut lu
xuriet in capitu multitudie sz vnu
hz tm pn singulare de quo

beatus bernardus ad Eugenium libro
iiº Quis es sacerdos magnus summus
pontifex tu princeps episcoporum tu heres
apostolorum tu primatu Abel gubernatu
Noe patriarchatu abraham ordine
melchisedech dignitate aaron
auctoritate moyses iudicatu Samuel
potestate petrus unctione xpus po
testas vero eius in hoc est quod nulla cre
ata potestas ei comparatur nulla est in ca
tholica militate que eius imperium non sentiat
nulla est que non per eius vim terrigatur
vel etiam dirigatur quod specialiter prudebat
qui potestatis eius considerabat emana
tionem collectionem et executionem Et de e
manatione sic sic verus deus et
homo mediante passione paradisi
nobis apperuit cuius aditus et introitus
sanguis ipsius clavis fuit Et pe
cialiter sic pretio hoc oves redemit
cuius vicarius est pontifex summus
cui xpus in petro sanguinis pretium
et oves commisit hic ergo claves sibi
et oves creditas xpi non sanguinis
utpote de membrorum fontibus fluens
iugem habet scaturiginem perfluentiam
et emanationem Alioquin que utili
tas in sanguine eius si deficeret per are
factionem quasi iam descenderet in cor
ruptionem Absit hoc a fide mea ut ut
credam efficaciam et virtute xpi sang
uinis ut attenuata in aliquo ut
corrupta ut quod credam diminitatem sic
potestatem summi pontificis diminuta
sed quantus se extendit ecclesia et ap
dolendis criminibus xpi sanguinis ef
ficacia credo quod eatenus se exte
dat potestas apostolica Unde Bernhardus in primo
ad Eugenium in criminibus non in pos
sessionibus potestas vestra propter illa siquidem
et non propter has accepistis claves
regni celorum prevaricatores utique
exclusuri non possessores ut sciatis
ait quia filius hominis habet in tradi
mittendi peccata De collatione et collatio
nis confirmatione Sic summo pon
tifici concessit dominus totius ecclesie
principatum unde dominus ante passionem
dixit petro Tu es petrus et
super hanc petram edificabo ecclesiam
meam licet enim universis apostolis generaliter
dixit Quorum remiseritis peccata
remittuntur eis etc. tamen specialiter petro
dictum est quodcumque ligaveris super
terram etc. In signum huius quod cum petrus
possit ligare ceteros a ceteris
tamen ligari non potest circa passionem Si
militer cum dixisset pluraliter de omnibus
Symon ecce sathanas expetivit
vos ut cribraret sicut triticum singu
lariter pro petro subiunxit Ego roga
vi pro te petre ut non deficiat fi
des tua Inde est quod ecclesie plebes et
converse ab aliis apostolis in quinate
sunt erroribus variis Sola vero
romana ecclesia cuius fides in nulla temp
tatione deficit utpote super petram
stabilem solidata nullis erroribus
nullis heresibus potest ut potuit vel potuit
inquinari licet enim prora vacillet
in mari et carina fluctibus elidatur
puppis tamen permanebit immobilis post
passionem Similiter cum dominus tertio quesi
visset a petro Symon Iohannis dili
gis me plus hiis Et ille tertio res
pondisset Domine tu scis quia amo
te Statim dominus ei tercio precepit
pasce oves meas pasce agnos Ipse
est enim petrus qui solus vocatus
est in plenitudine potestatis Tamen omnes
alii in partem sollicitudinis sunt voca
ti Unde cum alii discipuli post resurrectionem
venissent ad dominum navigio petrus
succingens se misit se in mare
ceteris aplis singulis [illegible]
navicule singule sicut ecclesie sunt
commisse petro vero maris universi
tas est commissa Iacobus enim qui
columpna videbatur esse ecclesie a sola
therosolimitana est contentus et
singuli singulis petro vero ecclesia uni
versalis Ergo mirum est quod orbe exeat
qui aliquem voluit invenire qui
ad curam summi pontificatus non pertineat
Et de execucione sic quedam sunt que
sic inherent apostolice sedi et summo pon
tifici quod non possunt per alios expediri
nec transeunt cum generali mandato nisi
mandentur in speciali ut Translatio episcopi
vel electi confirmatio exemptio episcoporum
restitutio ab ordine depositorum iu
dicialis diffinitio et privilegiorum
suorum interpretatio et multa consilia
que plane determinantur iuxta Canones

De quibus non est modo dicendum per
singula / sed hiis exceptis que fo-
rum iudiciale determinant satis ap-
paret eius potestas utilis et executio pote-
statis meis que pertinet ad excellen-
tiam sedis principalis ut in relaxationibus
et indulgentiis quia ipse est eius sponsus
ecclesie et ideo potest obligare bona
sponse thezaurum scilicet ecclesie et de ipso
fidelibus uel in parte uel in toto prout
dignum duxerit relaxare non re-
pugnante contraria uoluntate meo
tamen sit relaxatio secundum diuina pre-
cepta contrito / quem actus attinaz
sunt in parte disposito. Vitas fun-
damentalis in parte patuit / quia fides
petri usque nunc perseuerauit et in
perpetuum stabit donec terminato isto
mentem uisione transibit. Cristus
enim dicit nobiscum ero usque in con-
summatorem seculi. Ut expo in ipse sacra-
menti. In illa enim forma quam assump-
sit de virgine est xpus in altari / ui-
detur tamen sub forma panis et uini.
Multos autem conflictus fides petri sus-
tinuit et semper de omnibus triumphat
tirannos gentiles hereticos et scisma-
ticos qui contra fidem katholicam
exarserunt et purgata molestiis
semper magis prosperitatem reddiderit. Et
ut ait honorius super Can expo
duo decies dimicatum est et dimi-
cabitur contra sponsam / sexies ante
xpi aduentum / et totiens post aduen-
tum. Primum bellum fuit in aula inter
tirannum et imperatorem et inter utriusque
partis principes et potentes / quia impi-
um tyrannus inuasit et similis
altissimo esse uoluit / et per parte
non modica sibi angelica natura consen-
sit et de aula cecidit et irretita
flagitii sui debita pena soluit. Secundum
bellum fuit sub gigantibus inter filios
dei et filios hominum id est inter posteros
Abel et progeniem Caim et termina-
tum est diluuio. In hoc bello signifer
Abel cecidit sed tamen uictor coronam
promeruit. Tercium bellum fuit sub
edificatoribus turris inter liberos et
seruos quod cepit a Sem et acha
et finitum in diuisione linguarum.
Quartum fuit sub patriarchis inter cu-
ltores et incultores quod cepit ab
Abraham et pharone et finitum
fuit in submersione exercitus pharao-
nis in mari rubro. In hoc bello
persecutus est Ismahel Isaac. La-
ban Iacob fratres sui Joseph. Egip-
tii filios israhel. Quintum fuit sub
data lege inter dei cultores et gen-
tiles quod ceptum est a Josue et ama-
lech et finitum fuit sub pontifice regis
Saluatoris. Sextum fuit sub regibus
et prophetis inter electos et israhelitas
uel inter babilonios et iudeos quod ce-
pit a Roboam et Jeroboam et fi-
nitum est sub Augusto tempore pacis.
In hoc bello omnes duces primitiue
ecclesie scilicet prophete ceciderunt et tamen pal-
mam uictorie receperunt. Sub
gratia uero primum bellum fuit inter spon-
sum et adulteram uel inter xpm et
diabolum quod ceptum est ab herode et
pueris et finitum est in destructione
ydolatrie et uocatione gentium.
In hoc bello sponsus cum adultero
duellum iniit / quem cum in die belli
in pasceue crucis cuspide transfi-
xit mortuus dux sui exercitus in-
sit qui ciuitates iniuste a tyran-
no possessas tamen proprio recepit quia
apostolos per orbem misit / qui uicos
castella ciuitates a diabolo per ydo-
latriam obsessas ad fidem uere regis
xpi reuocaret. Secundum bellum fuit
sub persecutoribus inter xpianos et pa-
ganos quod cepit a petro et Ne-
rone uel sub symone mago et
finem habuit sub constantino. In hoc
bello signifer regis Stephanus
cecidit omnesque duces eius scilicet apostoli
corruerunt necnon omnis exercitus mar-
tirum succubuit et coronam uite promeru-
it. Tercium bellum fuit sub confes-
soribus inter hereticos et katholicos
quod cepit ab Ario et Allexandro
episcopo et finitum est in Constantino-
politano Concilio. In hoc bello Atha-
nasius Jeronimus Augustinus et alii quam plu-
res clari fuerunt qui milites xpi
pelagis armis instruxerunt. Quartum
bellum nunc geritur sub religiosis in-
ter ueros et falsos fratres quod etiam ce-
pit a Juda et petro sed maxime nunc a

luit quando claustralis religio instrui
cepit, finiet etiam sub antix°. uel
Quintu potius in fine mundi. Quintu bel
lu est sub antix° quod incipiet a
predicatione helie et Enoch et fi
niet in morte antixpi. In hoc
bello corruet duces et regine he
lias et Enoch et omnis exercitus
meum, et ipse caput malorum anti
Sex^m xpus. Sextum bellum est inter regem
glorie et regem superbie, inter homines
et anglos. In hoc bello rex xpus
cum omni exercitu anglorum adveni
ens hanc babilonicam civitatem dyri
comburet ipsum hostem cum omnibus
suis in stagnum ignis et sulphuris
precipitabit, et sponsam gloria et ho
nore parto bello coronabit, in tha
lamo glorie collocabit, et se ipsum ei
talem qualis est patri equalis ma
nifestabit. Hec autem generalia licet non ex
toto ad propositum pertineant pro finem
torie tamen tetigimus ut fidem roma
ne ecclesie contra cetera comprobemus
et ut habeas amplius quod mireris
et fidem Romane ecclesie venereris.
Itum est quod anno octauiani augu
sti xlii herodis autem regis iudee
xxxii natus est xpus dei filius
ex maria semper virgine in Bethleem
iudee ab exordio mundi secundum Bedam
exactis v milibus annorum et C no
naginta noue et succedentibus sibi
invicem Imperatoribus et augustis ad
Imperatorem philippum et philippum
filium eius, nullus romanorum principum ex
titit xpianus, secundum persequebantur xpianum
genus. Philippus autem romanorum Im
perator et xpianus cepit Anno ab in
carnatione domini CCxliii quem beatus
pontius conuertit ad xpum, qui postmodum
volente pascha vigilias in
teresse et communicare misteriis fabia
nus papa non permisit nisi prius facta
confessione peccatorum suorum, quem inter
penitentes stare fecit, quem postmodum
cum filio philippo quem parti
cipem Imperii sui fecerat decius p
imi fecit et succedentibus Imperato
ribus ad constatinum magnum qui
Anno domini ccc. xx° regnare cepit
Romanorum imperatorum xxxiiii^to etiam

sub persecutionibus fuit donec anno
Imperii eius vii° per signum crucis sibi
ostensum dimissus de Maxentio triu
phauit, et baptizatus a beato Sil
uestro papa pacem ecclesie reddidit
et romanam ecclesiam cunctarum caput
esse decreuit. Qui romanorum xxxv^us.
Constantinus cum fratribus suis constan
cio et constante fulcimentum perversus
perfidie Arriane persecutionem renouauit
ecclesie. Iulianus autem xxxvi ex diua
cono ydolatria factus, factus est
ecclesie inimicus successerunt Iouini
anus xxxvii^us. qui imperauit viii
mensibus et valentinianus 38.
vterque competenter bonus nisi quod eum
valentinia° valens frater eius as
sumptus est in regni consortium qui
ab Eudoxio Arrianorum Episcopo bap
tizatus persecutus est nomen xpianum.
Hic mortuo Valentiniano succede
te filio eius Gratiano cum valente
fratre data est lex ut monachi
militarent aut perirent. Gratianus
cum mortuus fratribus imperat sex annis
qui ecclesie fauit, cuius temporibus Ambro
sius fuit et Italia fidem suscepit
romanorum xl^us Theodosius senior im
perauit et templa gentilium per orbem
destruxit. Imperauit etiam cum Archa
dio et Honorio quo tempore Gothi
Italiam et wandali cum Alanis
aggressi sunt Galliam. Honorius
autem cum Theodosio mortuo fratris
filio postmodum imperauit quorum temporibus
Gothi Romam wandali Yspaniam
Hunni Galliam ceperunt et mul
ta errorum dogmata surrexerunt
fuerunt et persecutores spirituales tam
in populo quam in clero de quibus semper
triumphauit katholica religio.
Non enim hic texere Cronicas nostra
est intentio, sed tantum exemplaris
decet pontificium singulare, propter
cuius diffusionem ad clerum et populum in
summi pontifices in loco positi sunt
eminentiore vt et omnia videntes
considerent consideratores ordinem
et ipsi ab omnibus videantur, quorum
exemplo videntes ad bonum perfici
us animentur. quid enim summi ponti
fices neglexerunt qui vendentes

tiuitas eme gladios igniti elo
quii et infines orbis tere verba eorum
qui tela flammarum pucint / insceip
iute tenebant ordinem in aliis iu
sticie rectitudinis et addim deuo
cionis dulcedinem exhibebat eorum di
ligentia plebes vigebat in obediencia
clerus in sanctimonia regulares in
debita disciplina Horum si qui
de invecti sunt minus humiles non pre
iudicant eorum facta presolia sacre
sancte sedis sed eo tamen alios incitant
seipsos ne similia paciantur aut fa
ciant correctionem hunc suum iudicem
in excelsis equo stipendia recipi
ent pro qualitate merito puitde
nunc non est patribus obloqui / ma
xime cum bestia que montem te
tigerit precipiatur a domino lapidari
Sextum capitulum in quo maiestatis inuide

Doctrinam de obligatione eorum
legis dedit Moyses Aa
ron fratri suo / doctrinam
summo pontifici Eugenio congru
ente tamen alterum deutronomium
dicit verius Bernhardus summo pontifici
Eugenio / cui se tamen alterum se
cretarie venerabilis prior exhibuit dum
librum de consideratione conscripsit /
cuius summam et si non verba penitus
omnem exprimens quodammodo stupet argu
trement manus sed in libro de spinis
scribebat magis ad eum quam pre
cum eque per experientiam didicerat
verum scientiam sicut in quibusdam inuitu
tulis eiusdem summi pontificis
est expressum / timebat ergo ne for
te et tunc vel processu temporis summi
pontificis dignitas singularis
ad pateret per exempcionum privi
legia unitas substancialis et
fontalis artaretur propendiatione
in curia vel penuria. Karitas
exemplaris linguas detrahenti
um patetur per quorumdam curialium cle
ricorum infamia et neque de contem
placione iudicans sic neque de aliis
arguo culpa sed ostendo quae la
crimesta est non parabola quod propo
no cui debetur compassio / time
tur enim ne dignitas singularis vigens
enim in foro contencioso vel iudiciali
tum excupite quorumdam curialium li
tigaturi ad curiam attrahuntur /
attracti spoliantur et propriis exu
untur exuti ad propria vacui penden
tibus adhuc negociis remittuntur
et tamen collectis viribus repletis lo
culis iterum ad curiam revertuntur Sicut
adamas ferrum trahit / sic mon
strum marinum quod sirenem vocant
dum cantu de multos incautos in
timet Sicut scorpius dum blanditur
in facie cauda pungit / conqueruntur
loco eorum ordinarii quia subtrahant
episcopis et inferioribus iudicibus cause
attrahuntur ambiciose et trahuntur
dampnose retrahuntur litigantes a
causacione / vix tenuit apostolorum lima
prodeuocione sed magis ex frivola ap
pellacione sed postquam miser homo de Je
rusalem descendit in Jericho vi
dere si incidit in latrones quos
dam advocatos et notarios infideles
incidit bene dico per incidentes et
preiudiciales et impias questiones do
nec bonis suis fuit spoliatus / qui
cordis et mentis amaritudine vul
neratus Nam cum rubigo metalli quo
rundam curialium nares afflavit cum
argi oculi plus quam centum essent in
cistina loculi fuerit perscrutati Sic
spongiarum unguibus et bratei in
manibus detinetur ut donec saculus
detinuerit et abortivum fecerit
nullatenus dimittatur Attractus
igitur per concupiam et electo pfrau
dulenciam attritus per multiplicem an
gustiam cum totus exhaustus fuit
infecto negocio lapso temporis pro
lixioris spacio pecuniis absolutus
viaiis involutus ad propria sine spe re
pedabit et ad hoc pendente sententia
conquesita pecunia suppletur quod de
fuerat receptur quod demoraverat
ad curiam parvam remeabit Sed
tanta est ambicionis efficacia ut
tyrannus ut obiectas difficultates
itineris periculosa locorum et lutum
repagula / minium copia penuria
pabulorum angustias mansionum vi
arum voragines vel ymbribus pre
festas vel sanitate frigorum tribulosas
agges saxis asperos / fluuios

no(ta)

gelu lubricos / colles ascensu pen
dentes et ibi alibi puios valles
lapsuum assiduitate deruptas / pre
ambitionis magnitudine ut qui non se
tient ut si senserint impante cu
piditate tyrannide puipendant
Quid aut ut dicit B. illi qui in
celis angelos iudicabant qui p
medium gerunt neglectis almorum
iudiciis et con apostolum secularibus se
negociis implicant et induunt con
idem Bernardus sunt hec infima et terre
na iudices suos reges et principes
terre quid fines alienos invaditis
quid falcem vestram in alienam mes
sem extenditis non quia indigni
nos sed quia indigni uobis talibus
bus insistere potioribus occupatis
Si enim in vobis hoc iudicabitur mundus
indigni estis scilicet apostolum vt denimus
iudices sed forte ideo subest ut
talia coram fratribus ptractent. licet
apostoli distributores terrarum aut iudi
ces fuisse talium non legant sic ce
pimus mirabilem personarum Vtinam
certius propter aduocatorum strepitum
vtinam celerius propter exatusum pro
lixioris temporis vtinam gratius propter
exactum censum tam multiplicem vel
seuerius quantum ad friuolum appel
lantem Vtinam firmius quantum ad
renascentes questiones et pedere capita
apud senatores urbis et orbis
huius eminentes / et non est magne
iocunditatis in uoces aut latratus
audire quorumdam qui docuerunt lin
guas suas loqui mendacia iborum
tendiculas velud aranearum telas
ex intestinorum suorum euisceracionibus
proferre in publicum / litigare aut
litigantes audire fere usque ad
noctium crepusculum nisi forte
diximus audiente ut ad amati
nium ut insensibilem esse factum. Ad
hanc iurgium maledicorum ptinere
diximus appellationes / quas ut non
dicamus innocentium fatigatos tam
in lesos qui labore itineris et occasio
ne corporis et dampnorum expensis
qui causam suam prosequi nequiuerunt
quam in platis qui male meritos p
cellere debita pena non possunt / cum

appellatio friuola nec appellati debe
at iure prodesse nec appellato nocere
propter ius fas more ordine locum
et tempus. modum causam et personam le
uiter temere et nequiter iam appel
lant ut appellatio que solet esse in
seruorum refugium iam sit effugium
que fuit antidotum sit venenum
quod si hoc malum est verum est quod
plures non audent in appellationibus comis
sis ad curiam prequalitatibus causarum
procedere non illicita matrimonia dissoluere
non sacrilegia ut furta punire non
infames corrigere ut ab officiis
ut abusiuis amouere ad terrim
est quod appellati non procedunt ad cu
riam ut suam ondeant innocentiam
tum quia frustra vexantur / tum quia
non sunt qui talia prosequi / tum quod
male appellantes ut litigatores
attrahant uel ut antiquas ami
citias renouent / uel ut lucrum excogitet
in curia confouent ut quia finita
lite non erogandis pro expensarum omne
diffinitur / quasi omnes appellantes
sic innocui et omnes appellati sint
rei cum tamen per appellationes friuolas
omne bonum ualeat impodiri matrimonia
iam rata et sollempnizata sus
pendi / nec possint ab innocentibus
et pauperibus impedi / cuius flagitii
duplex videtur antidotum adhibendum /
ut remittantur appellationes ad eos
qui citius et breuius possunt expe
dire negocium / et egregie puniantur
qui appellauerunt in cassum Iniuris
sum diximus propter eas appellationes quas
calliditas adinuenit / non propter
eas quas necessitas fiendas exegit
quamuis et rei appellant ne propria p
dant. et innocentes appellati desistunt
ne cum labore vie quam periculorum ex
pensis quam corporis infirmitate quod
adversarii calliditate quam aduocatorum
exactione quam iudicis iniquitate suc
cumbunt. potestas vtilis est obfuscat p 2
exemptionum priuilegia quod maxime con
tingit cum eximuntur persone a suis
ordinariis / aut aufferunt decime
personis ecclesiasticis / aut impetrato postio
ri non obstante priori / fides non de
fertur priuilegiis / aut quia seruitus

ad hibet et scrulitas a psonis et-
clesiastic Sic em dictu est in smo
tractatu c. xviii. subtrahut ab-
bates epis epi Archiepis explem-
tudie ptat 2c si sine causa fiat
illa sub celestis intrupi ierarca ad
celest spem gformata que a sumo
spu usq ad infimu ordinate pce
dens no me ut intestitio est cor-
rupta sit in dd' electo dm sina p
titur qui luxurias i pluimis vna
paupis ouicula depdatur Sic
impius rex Achab Naboth misit
et eius vineaz possidens ortu olez
facit sup hoc scandalizari immu
rat et indignat epi mebris suis
ut sine causa dicitur ta veritati nc
tam obedientes supiori suo qi no-
lut infeiores obedire suo prela
to no est ita dispe sine causa s
magis dissipacio n ncitas vrgeat
aut utilitas pubca Sic eis de-
cime p puilegia clicis aufferut
q plute sut hactenus ecce no pso-
naz obtentu s territorij rone hz
iusticia dine legis ut in leuitaz
sorte cedat decime Vn iustie dei
maifeste resistit qui ministris ecie
mitie ius decimacois auferre
os ncm in celu no ponimus 2 absit
ut de ptate ut facto sumi pontific
disputemus Scio quia scptu est no
putare deos si diuersa iubeamus
exal uenire leuitate s p quali
tate et ncitate tpm ut rei pu
posit utilitas ferte sina non
inficiar rem p causa p tpe mode
randa s no crediderim ex facilite
plenitate mets aut huai fauoris
gra passim esse imitanda ut for
te frequent bullis adultinis ex
cent talia sine edis noticia fal
sarioz eni pstigiosa malicia sc
in quozda pioz gtumelia et
pudiciu se arma ut plitas ia
2 pualeat et pualebit ultius n
iudex exactor vitat distructissi
intercedat ceteris q scultate aut
suili tes audimus in pacta ecis
quis dubitet quin ncitis tpe te
neant filij puidere s no s Aplz
thezaurisare Vn in lio Nuoz aut

leuite ipi Aaron decima decimaz
s int certas afflictos sub quibus ho
gemit ectia singultib et suspirijs
crebrius agitatur et concutitur
quia cu liberi debeant esse filij ad
exactos ut dicit indebitas tanqm
alicui penitus copellur Verz a
singulis facilius tollerat q ab oi-
bus sustinet cu gemitus qnm do
lore no minuit singlaris nec le
uitaz comunitas sic assuit pce
tone sibi concessa gaude p mitti
cu vmiusis ul fistus i patus ut
impetritis absorbeat nec libet
xpus Vn affligi xpianus Ad idez
genus ptinet tpis 2 gqois q p
sonis male meritis ex libalitate
p bnficia concedur remitentib
epis et platis Scio q plenitus
ptatis iam dcte diminuere uelle
censet sacrilegiu nec est exequo
disputao V sustati no lz p ferre
tnsu nec rixa est nisi tu pulsas
ego vapulo tm cofluut ex omi
parte terrz pestiferi et mostruo
si ad romana curia ut obtineat
ul retineat bnficia ul pbendam
in quib meruisse fuculi ul fla
gelli mag optuit quo dns de
templo vendentes et emetes
columbas eicat Vl s licta eice
cepit p stacnd relinques suc
successori sumo potifici q dns
uidr nichaauit impetrant bn
ficia vacata timet sibi no rro
nale possessores ul de toxico ul
de morte ociuis maciuanda vide
mus p modico precio subtrahi vi
tam hoim q nto mag hic time
du ne fiat a pestiferis ul ab eoz
familiarib cu pingwe fuit im
petratu bnficiu aliqd vacaturez
Vitas subalis ut fundamental 3
coarta p pdicacoiu iauria du
xbu dei detine i iusticia nc sen
ciut fidei detimeta Primez tem
ponis aploz exiuit 2 tu nouis
plenitudo gcau forsita intrauit
iam de sagena ecie grecus ex
iuit 2 ut deuote et pfite redi
ret nodu hreticus com fidem ka
tholicam oblatrare cessauit

nond scismatici eius ptinacie
tumore p abiecit / nond simpli
ces uelud arbores debiles ve
teri turbinibus agitatas nec du
in fide caritatas gra solidat.
Interesset igitur operam dare quod in
creduli conuerterent ad fidem
conuersi non auterent / auersi reuerte
rentur / reuersi solide fundare
tur / nec prauis moribus p uterent.
Omittamus iudeos quorum iniquita
tes nondum implete sunt / ut conuer
tantur ad fidem katholicam transeamus
ad gentes pudeat ut summus ponti
fex qui debitor est fidelibus et in
fidelibus vt ueniant ad sagenam
et si greci claudicauit in semi
tis suis prouidendum esset ut re
diret firmiter et uniformiter ad
pacem ecclesie unitatis et fide ka
tholice vitatis Ceteri heretici et
scismatici corrigendi sunt ne pereant
corrigendi ne permaneant solidandi
simplices ne recedant / quod sine
predicatoris officio nescio si eam
fiat / nam sine predicante quis
credet / alioquin frustra mitte
tur petrus petrus ad Corne
lium philippus ad Eunuchum Augustinus
a beato Gregorio ad conuertendam ge
tem Anglorum Et nunc dilatata
p predecessores nostros certa Ve
nobis qui in hanc ariditatem
deuenimus / procedentes inimici
cias sit quottidie charitatem / cuius
contemplationis quadruplex cum est
una est in pectoribus fidei nostre di ta
caritas / data est in eis qui quoque
missi sunt inflamma cupiditas
due sunt apud eos quorum consilio
optamus / doctrine paupertas et
que timetur abeis fructus impo
sicio ut effrenata potestas / tres si
caritas sue virtutis retineret ar
dorem lucrum dominum sui temporalibus et
corporalibus omissis dispendiis que
reret et honore Nouit enim quod in
multitudine plebis gloria consistit principis
et honor regis / fateor missi sunt
legati frequenter ad corrigen
dum dogma fidei seminandum sed quia
non gentis dederunt quod gentis acceperat

fructum in officiis nescio eorum plurimi
quod fecerunt aurum sitientes aurum
biberunt / non talis bone memorie dominus
nis et nutritus a puero Galterus
Venerabilis episcopus Carnotensis legatus
agens contra Albigenses partibus to
losanis / ciuitatem huius famulus manum
ab omni munere abstinentem propriis
stipendiis in partes Albigensium
militans legationem uenerabilem
egit / qua peracta romanam mili
tans et sedes salutans habenas
prouinciales eisdem obtulit et eorum
quosdam ad indignationem et corru
gacionem vasi et contractionem narium
prouocauit Et videns quod domino non
placebat quod nec tamen allegatione
sua receperat in qua diu milita
uerat affirmauit / non tales le
gati aliqui grauantes cornas sin
causa conuenientes prouincias et in locis
ubi nec rumor eorum peruenit sus
citantes angarias et perangarias
in mandatis taxantes expensas
fulminantes sentencias afferentes minas
auferentes substancias scandalizantes
personas / si indigeant centuries
uix millibus partibus equus inueniri
potest ad eorum arbitri voluntatem
aut non erant pili iocunda mollia
es / ut iubar directa compositione
collum suauiter non clunes pin
gues et equales uel plana de inspissa
ut non lata plena et plana requirit
color aureus cuius consilem uix
possit percipi inueniri ut obsequium
promereri totus pulcher et non sit ma
cula in eo doctrine paupertas apparet
in eis qui celum ferreum et terram ex
periuntur enea ex defectu melliflue
et rorifiue predicationis non iam re
manet tot corda aride quia non
stillat super eos eloquium ymo quod
completur in eis quod dictum est
per Ieremiam de sermonibus scrutatis
graue iugum et importabile plerumque
conuersis in posterum libertate non gaudet
sed nec conuerti a dominis permittitur
ne operas consuetas fructus amit
tant qui si conuersi fuerint spiran
tes sanguinem et crudeliores ex
periuntur dominos / ut re et religione

sic et nos xpianos / 2 io timor et
tremor apphendit eos Nd stimus
loquim et qd audimus testam et i
mediu stiplonis exta prutem pro
cedent / n quorūda ut religiosorum
vē vēcundiora turpit apz Ocli
tis exemplaris linguas detrahe
cū patit peurialiū clicorum infamia
Nā ex lateribus ut ait 2 mebris sub
iectis mores apperent in supioribus
et platis / sic matrona cognoscitur
ex ancillis / tz ß iudice pp sic et
minister eius sic dt Ecciales O qntū
dispendiū aiarum p deformitate
uite et uicii 2 infamie clicorum O
qnta decet honestas eū quē vi
dere totus mūdus aspirat / cuius
mores auditos aut visus tanta
pp multitudo depingit 2 i cyno
terdiū et sigillat O qualia lata
qm salua quā plana desiderat ca
put suū O qntū dolore iugiter
uiciatū intius corporis intestinū
O quales subditos filios armo no
tarios capellanos premissimi as
decet ne priis glam deuenusset
ß in se forin cleri si p dita siet
repitet Tales utiqz esse oz ut
deū sapiat extrauite seipos custodi
ant in castitate / negocia expe
diant i pietate / 2 ppm audiant in
vitate Oz p ch dolor quidā nec de
ū sapiunt p deuocōz / nec se custo
diunt p corrupcōs / nec negocia ex
pediunt ppt dilatōz / nec pplm eru
diunt pp ignorācie gfusione no
est in eis deuocio qui simplices
aspnat et dū i ambicione mita p
dent sic tē cōceptam p is misfab
reorz priis negociis nullateng cō
descendunt Ven les olim scte sedis
antistites qui salu ysus quod ob
stabat saluti oim reputabant
indecens / nō requirētes datū
sed fructū impendebāt curas ex
pendebat sibi as sup impendebat
et aias Vigebat in eis tanta ex
cellencia scitat ut quis miracla
faceret demones eicerent ab obsess
Illud nūc in uenit in mētem / cū
demoniatus in pncia scte mem-
orie Leonis summi pontificis asti-
tisset et scus Epus sz nequicie
spm abire preciperet ille aut quibus
dā ubis p medis suphie resulta
ret / tandem p nomē xpi terribilit
adiuratus remitti vltra nō potuit
cuius caput miseri hois huc illuc
gtinderet pauimento capillos i altū
quodā horrore subrigeret / os
quasi ad euomendū quibusdā co
natib apperiret protinus se obie
cit Epus nequaquam p os egredi
eris ut niteris / oia frustrabitur
qd molitis p posticra te exire p
cipio / nā tibi exitū oris nō pmit
to / p sordidos go meatus i munde
hitator egredere / 2 feda post te
ut dignus es vestigia derelin
que vix ūba compleuāt r gti
nequissimo spus fluxu uentris eie
ctus est Dolemus etiā in quib
dam clicorz curialiū spectim casti
tatis effractū et sigillū gtinencie
violatū lz in hiis minor sit quela
Nam iam apud aliquos curiales
carnis sordeat corruptela / iam
ut ait mf palatinos quosdam
i gtinentem esse probro nō dr ita
ro hit vitiū iam punitur / vbi fetor
a fetidis nō sentitur 2 assuetus mō
stris monstra Balaan nō mi
ratur apud honestos at nō qui la
teri summi pontificis ad herentes sic
reuerendi 2 ven les Cardinales
i iudicio recti i consilio puidi in
iubendo discreti / in disponendo
industri i adūsitate securi / in
pspitate deuoti in zelo sobrii i
ira nō remissi i ocio nō ociosi i
hospicio nō dissoluti / i gūiuio nō
effusi pati ad stimonia masueti
ad paciencia / subiecti ad disciplī
nā rigidi ad censura / quorum ho
nestas curia tota illuiat sic ea
turpitudis aliorz infamia deue
nustat / respmo thalamū ho
nestat 2 Istorz gra ne turpiores
alterant inepcie pudore suffū
dor / taceo venacōm ancupiū
aleaz furias et stacorz vittore
uestiū compositōz corpora falerarz
ambitu hystrionū greges 2 huoi
portenta nature loricatorz exercitū

et loricatz exitia calamistrati
tora repletorz et mollitie vernu
lacz Quid de negotiatorz expedi
tamus dicamus cum videamus aliquos
quibus hinnidunt quorundam Curie
platore inverecundos ad petendum
importunos ut accipiant inqui
etos donec acquirunt ingratos cum
acceperint et oblitos/ linceis uten
tes oculis ad videndum quod accipi
ant sed cum acceperint accepti bufi
ti memores non existunt/ ferunt
qui in rimandis naturis rerum
diffuderunt hoc lincibus naturale insitu
quia cum post terga respiciunt proti
nus illud qui presserit obliviscitur
et quod oculos videre desierit cogitatio
mens amittit Et cum hec belua tan
to visu que omne genus ferarum
procedat et lapideos etiam parie
tes penetrare valeat/ tamen vicio
hoc laborat quia quodcumque illud
est a quo oculos semel avertit ad
memoriam postmodum non reducit ideo
de ignorantia vel oculorum quorundam
cecitate dicamus/ qui despicunt
Moysi debuerant accepisse de
pectore Aaron de paradisi fonte vir
tutes dubia iudicare populum eru
dire/ corda reficere crimina corri
gere mitibus condescendere rebelles
coercere/ quorum sermo edificatio
quorum vita iusticia quorum pru
dentia gravis quorum memoria benedicta
Non sunt isti quos genuit caro
et sanguis/ quos eligit in gratia
dolus aut flectas humane gra
tie venalis benivolentie temporalis afflu
entia diffusio precii preci ut favoris
si pro tyrones eligendos docet
probari vegetius quanto sacius certo
certius sancta vita fama debet esse
probati qui sunt ad tantum officium eli
gendi per quos universum mundum est
iudicaturi nec in uno tamen querendi
sunt climate sed assumendi sunt qui
digni sunt generaliter undique ut non
rogantes aut per se rogari satagen
tes aut sine causa curiam fre
quentantes aut se nequiter humili
antes/ aut quedam de industria
largientes Et humana gratia au

cupantes Aut suas fimbrias di
latantes/ aut nomen suum per alios
et rumusculos seminantes aut pre
cium pollicentes aut odium in quod
intendunt assecuti fuerint pretende
tes Aut imperatoris maculam
pretendentes sed presenti virtutibus et
renitentes precibus compellan
tur inviti Isti sunt pro ornatu summi
pontificis gaudium militantis ecclesie
cum decorantur talibus indumentis
Consequenter sequuntur aliquot capitula
de cathalogo summorum pontificum a
petro usque ad Anacletum cum quadam
brevi expositione scriptorum suorum
que hic omissa sunt De pastori
bus regularibus ubi primo datur
eis medicina preservativa Secundo da
tur eis medicina curativa De pasto
ribus regularibus

Doctrina pauli et petri prosequti sumus
nunc ad doctrinam pastorum re
gularium descendamus et licet sed ordines
eorum ierarchie sunt ultimi tamen quia fre
quenter assumuntur ad regimen ipsi pau
ca liceat sed de ipsis inseri cuilibet
ne incidat in onus impositum medi
cina aptemus preservativa aut
si forsan inciderint habeant cu
rativa preservativa hec possunt
si considerent regulares votum emis
sum Et libidinosum tempestate appe
titum/ si formident precipitium si de
clinent precium devoto emisso con
siderando modus apostolus dicens videte
vocationem vestram fratres paupertatem
sed castitatem et obedientiam inter re
ligionis sibi quis Christo coniuncti
estis/ que tenenda fideliter promisi
stis quibus divicias/ delicias ex
cellentias declinare debetis/ que
in dignitatibus insidiantur in talibus
videre ut animi oculos mentis
velud altum deutonomii
habeat professione accepti servicans
ad eius executionem qui eum post
non perficiunt que fuerat inchoata
convellunt Sicut enim navis que contra
flumis impetum ascendere nititur si
remigantium viribus adiuvetur non
solum ad locum in quo fuerat sed in po
steriora et inferiora relabitur sic vite

mte status labit in peiore statu-
nisi tot viribus exequam notu
ut bonu qd fuerat inchoatu Sic
carbo modico rubore concepto de
facili ugit ad nigredine n fla-
bellis validiorib excitatq aut
ueti bufficio se resuscitet in fore
quia teste Salomoe qui in ope
suo est dissolutus et mollis fratr
est sua opa dissipant Sic tepor
declinat ad frigus sic euomit
de ore dom qui tepi tepidus
ut ei ait Greg in pastoralis Aut
calidus quisq aut frigidus qui
ne tepidus euomat ut vz aut
nec du conusus ad huc de se con
uersionis spem pbeat aut ia
conuersus i virtutib i ardescat ne
enomat tepidus qui a calore
que ppoint torpore ad noxiu
frigus redit Sic em aqua te-
pida nauseam prouocat et no
mitu sic torpor et tepor irrue
tes in debite turbant ppositu in
choatu Sic arbuscula crebra q
volsione defica nisi radicitus terra
amplectens solidius radicet Et
du ventus expo ariditatez cito
conhit nec ad aliqua fert fer
tilitate puemt deprando appe
titu libidinoso Scribit ad hebreos
Nemo sibi sumit honore s qui uo
cat a dno tamq Aaron Ille em
qui solus de puluere erigit pau
pez nos erudit no appete pre
latura sufficiat regulari q ar-
deat in ambitu claustrali no
liceat in appetitu et hitu secular
ardeat igne caritatis no luce
at luce vanitatis edificet se ipm
no reedificet Jericho ne sustine
at Josue maledictum logat in
claustro q retineat aimo ut al
liget septo ut ondat xpo at si
quo magis pdicet ubo paulus
em scribebat in vinculis Vn po
mo in pxim pcepcrat docum-
ta salutis libera se ondat ut s
uitutem claustri pxo sustineat
et regnabit si xo suiat Inermia
tus em libidinis appetitus q da
fructu effigiat du regularis ad

placitum aspirat Sz mudus ostu
lo inde proditorio talem vendit
ut osculo cu fallacie allicitat et
postmodum osculatu detineat Sic
em angelus sathane in luce angli
se comutat audiat autem mundi
Dulcet ostulatus fuero ipe est
tenete eu Sz subsurrat appetitus
qui epatu desiderat bonu opus
desiderat s adultat textu qute
quia oz epm ee irreprehensiblem
Tunc erat laudabile epatu appete
qn p martiriu contingebat vocati
onem sua ciciore facere et cele
rius p cognatoz pmi uite fini
re Caueat g religiosus platoz
appetens ne sub spe fructu pari
endi cogitatio eu decipiat qua
aliud est q interiora elationis in
occulto supprimit aliud est q supfi
cies cogitationis exterius audit Vn
fit ut occultata supbia p adep
tam dignitate foris prodeat et sa
tas obliuioni de q exterius appe
bat Caueat etiam ne sic eger me
dicus accedit ad egros sic regim
susticiat irretitus passionibus vi
ciosis a vitiis pam ne dicat ei
Medice cura teipm psumptuose
siquidem Sm Greg pericia mederi
ppcrat qui in facie volnus por
tat Caueat etiam ne sub oneris
spem pastor aimus ex honore q
cogitauit se platu tetis statim
ad suos conuerti et retrudescit car
nalitas affectionis du cogitatur
sublimitas offim et honoris Caue
at etiam ne du acqre nititur mitius
q no hz pdat q hz nam in mari
quieto nouerit etia impitus na
uim digere qua turbato mari
vix pt etia nauta peritissimo gu
bernare Sic et sibi comissos
exponit discrimini qui nauim regen
dam suscipit inexptus cu mare
subdit tempestuoso Quid est di
gnitas ptas nisi mare et motis
tempestas q instar vndarum col
liduntur ad iuice cogitaciones et p de
fectus subditos emergentes velut
ad saxa franguntur naues et p diu
mersces deformidando precipito

dz quibz amoui / cu audiat adno
Multi vocati pauci vero electi hic
sti mito timuerunt qui digni tes
bitas reliquunt exm dimittendi
posteris tribuentes vel ut qui hnt
sint tamq̃ no hntes vel qui no
qui no hnt sint ꝑpetuu formi
dantes Decreuit in pmis petrus
damianus qui vir religiosus et cla
chuviensis exiit et ordinis sui p
incius / duorum Epatuum vnius re
gendi et alterius visitandi mole
depssus / abiecta sarcina exonera
tus liber ad solius tempus fugiti
uus limunio tepedauit pondus
libur ottone natta deposuit / qp
voluntarius no suscepit retiaculu
no ingressus libur sed oppssus
instar auicule formidantis ut op
tus retiaculo violenter occurrit
Btus valerius qui kathedre ua
ledicens Augm in ppponesi eam
piu constituit sucessore Decreuit
ludius cheoren Epus Ciclocen
epus qui diu obitu i mine cog
nostit ad tutu religionis portus
confugit monachu induit Et sic
testatur Greg in registro Cui ipo
migrantis obitu spiritus sti gra le
tissimo relucebat in voltu / cu
angli morer Andreas aptus appu
it / et qua hora migraturus esset
exprer intimat Decreuit btus Al
bertus mr qui lemensis Ecce post
posuit kathedra z iuenit sitinus mo
nachus corona mem triumphalem
taceo de dilecto mo fratre meo
ardius Reginaldo Nanensi epo
qui dimissa kathedra cu dimissa
sollicitudine postmodu feliciter
quieuit in xo ne morem amplius
in exemplis gra brevitatis in
sistimus ibidem petri damiani mirade
et quot mgt legimus vita intecdo
pontificatus dimisisse eta sfpes
z eos decta cu xpo societate gau
dere Refert Basilius 29 [illegible] eius
Ambrosius de echino pisce mari
no vilissimo / eu [illegible] flatus
i minie ventorum sub lapide se col
locat quo velut anchore den
te submixus quassitetz tepestatis

euitat / pati ꝗz se tantis de pini
pende supposito du mo no iactet
a fluctibus / quia turbato sali fre
to religionis pondus et obseruā
cia discipline libens patitur regla
ris / du no inuolua negociis et
officiis tpalibus z mudanis de pi
culo declinando moz aptus ad
philippu ea que retro sunt obli
uiscens et anteriora manu exte
dens ad brauiu superne vocationis
se porrigens z piculosa dimittens
ppter q ad Gal ait Miror qz tam
cito transferimini ab eo qui vos vo
cauit ad gram sua Primo enim acce primo
dit ad pictm in platis quia non
solu p suis sed p subditorum crimibus
subiacent pene eternis [illegible] p api
in obedire [illegible] nris Ipi enim
uigilat reddituri rom paiabz
meis Qui aut si qui vnu et mi
nimu scandalizauit expedit ut mo
la asinaria suspensa i collo demi 2o
gat in mare Illu qui no solu vnu
aut duos sz tanta multitudinem
pdidit qualia putatis penarum
gna sustinebit Nonne heli p filiorum
crimibus illud triste iudicium est ppes
sus Nonne Moyses vir ille mi
tissimus et di familiaris pmissionis
terram no attigit ppter crimina cotactus
plebis Sz forte aliqui ignorantiam
allegabunt quia peta ppli nesciere
hic Iohes Crisostomus audiat sma de
lo qui dz de dignitate sacerdotali
scripta / dicit enim neqz impiciam
eam potuit neqz ad ignorantiam
quaerere neqz necessitatem opponere de
aliorum coactu Sz certius puto ali
que laicorum qui iehenne ppetuo
sus gehenne obnoxius hoc aduina
du esse suffragio / qz sacerdote cu
arguatur p aliorum delictis qm qui
fuat constitutus ut aliorum ignora
cia emendaret / et dyaboli denuncia
insidias / ignorantia se defendere
no valebit / neqz dicere no audiui
neqz ꝑstitui pugna esse ventura 3o
Quarto accedit ad pictm cpluitas pe
ne quia gnius punient platorum cul
pe ipsilitas [illegible] gnius gentibus ce
teris increpauit quia p9 atteps 4

bustia peccantes tormeta maio-
ra meruerant / offerri iubet lex
sacrificium pro sacerdotis ignorancia,
qntu p totius ppli culpa / quia sic
pie sentit pmo sd Cris dicit Tan-
to indiget vulnerum sacerdotis au-
xilio qnto sit omnibus ppli mitigen-
do nd uideo qd indigent ampliori
sacrificio sacerdotes qm ppli expia-
ri / u qnutes debent eorz culpe ce-
seri grauiores at eas facit no co-
dicio ut gens opis sed dignitas fa-
cientis filie sacerdotu, quis nichil
erat que cu officio sacerdotali
tn pter honore pntu multo seuiori
qm alie mulieres in eod ea crimie
fornicacois subiacet ulcioni ex ho-
noris consideracione pcedit qd do-
mus sub diem psidente no seueris
punit & insup no soli sacerdotes
dapnnd in suo peccatur pcto s infir-
morz aias inficiunt / que illorz ce-
tcio rupnt exo Accedit 3o ad picdm
dificultas regendi pplm Sicut em
om hoim corpa ex eisd costituu-
clis tn pp'm quodda tpametu est
in oibs complexionatis / rone cuius
alius et alius medicacois indigent
et alimetis indiget aliis & aliis
Ita alr et alr oportebit se hec pla-
tu s mores varios subditorz Aliqs
em corrigit qsolato alios correccio
increpacio / et horz aliis co potit
tora aliis increpari / aliis secrecius
amonerí Sic em omn at ex mltis
copactu aialib ut spe ut ppetate
distinctis magnis et paruis domi-
tis et indomitis omni qcedet hoi
ad suandu / qm diffile et pene
impile esset illud at sic regit ut
ppetates & mores exigent cuiuslz
aialis in illo omo core sic copacti-
cu nec eisd sbilis agent nec eisd
cibo a potu nutretur / s medu-
isd ipis modis quib omnd ad ma-
suetudie puocaret ad ad furore
suscitaretur, qnta industrie et la-
boris custodem illius atis impen-
dere oportet / ut corp ipd ita reget
ut ipm exsanta diusitate qponitu
in pace vnitate & tquillitate
4 psistet Accedit 4 ad picdm si

olis psitio no heat a pastore aiarz
Sic em lex illa moysi maculas
in sacdotib esse corles no patit /
s nec corlis vicii heant hostia
ut sacerdos diligentissime pscrutat
pfcto appz ex figuris qd olis p-
fcto et puritas esse deat in noue
legis sacerdotatib & misteris / no
qualis in pplo que dr pfectio suf-
ficie / s eminecior que dr excelle-
cie Na sic nec etas vna oib nec
voltuu lineamta cuctis sut eadz
nec totius etre vna & equalitas
nec stellarz vnus est splendor
Sic nec subditorz atq regentu
vna psitio Inde est qd Saul ab hu-
mero ad sursu eminebat sup pplm
hebreorz parz dixi ymo sicut dr
Cris in lio de dignite sacdo li Quanta
est dria int racionalia & bestias q
racois offo no utur tanta esse de-
mt rectores & ceteros qui regut
Aliquin plati pastores et oues
subditi minime dicent hec est ergo
olis psitio p qua dni sacdotes
exo opis totu sibi subiectu pplm
alliciut ad virtutes De pastorib re-
gularib v da eis medicina curatiua
Douimus r'tres medicina p-
seruatiua heant ecia nce
est si inciderit curatiua
Non em ista diximus ut platones
passim desperi deant insi sic fieri
ncitates magne qpellant et io
si que rite vocari contigit im-
posita ncitatez pacient sustineat
exceptam spus libertate humiliter
defleat psitum humilitate feruet
doceat ad costienciae scm te fre-
quet redoat Ncitate suscepti
officii no sustinet pacient quida
deiecti aii & hoies degnes qui
pace eligut & quietez no vale-
tes a pusillanimte spus modici
tpis sustine tempestate nesci-
entes quia vexatio tribuit in-
tellcm triturari qnm ut reponat
in horreo / quadrnt lapis ut sine
sonitu mallei in edificio collocet /
mo turbinis ventis ut helias
rapiat in celu Curat g ad testio
costienciae sue / si ingressd sunt in-

uenerint minus fuisse tan[ti] / pro-
cedant magis ad egressum hic
enim resignatio locum habet vt enim ait
Greg[orius] Qui in ouile ouium non per
hostium sed aliunde ascendit ad eter-
ne salutis brauium i[n] vacuum se fa-
tigat nisi honore in tempore deliquit
penitus delinquat / Ergo homines gratiarum
repleti crismate vita condentes
proximis exemplare / si susceptum vi-
te placionis officium ut respuunt
ut deponunt timeo ne dono abu-
tantur gratuito et accepto / ne dissi-
miles fiant x[rist]o / ne sub spe virtutis
marcescat ocio ut delicto ne tum
delicto subiacet commisso / dapnabi-
lem et pro dona sequitur pluribus co-
ferunt / ut priuata postponentes nego-
talentum commissum expendat et ardore
salute indeliberent non propter se ple-
rique dant hec dona / ut agant vi-
tam solitariam sed ut vocent alios ad
cenam Nonne in petro fuit cari-
tatis iudicium quod suscepit officium
et sollicitudinem ouium pascendarum Nonne
ipse vnigenitus dei patris exiuit a
patre et venit in mundum ut prodesset
multis Dic x[ristu]s ut ait Apostolus ii ad
Cor[inthios] pro omnibus mortuus est / super
est ut qui viuunt iam non sibi viuant
sed ei qui pro ipsis mortuus est et re-
surrexit / Ergo sibi soli vacare cum
possis prodesse proximis satis ostendit quod
non sis x[rist]o conformis / marcentes
ocio secessum contemplacionis appetunt
et tota die stantes ociosi qui in
uinea domini non operantur opera incede
fraudant Refert valerius ma-
ximus Cum viro quidam approba-
te virtutis vestis imperial cum dya-
demate fuisset oblata ille ve-
ste respiciens ait O pannum no-
bilem potius quam felicem que si
quis attendat quantis sollicitudi-
bus et periculis et miseriis sit
refertus non in luto iacentem tol-
leret Hunc igitur commendaret sic
spernens honorem quia vellet
dies suos finire in aurea pau-
pertate / quia multo melius est
iusto modicum super multas diuicias
peccatorum sed quia pauebat forte
ad solos laboris intuitus in ocia
missa[li] resolutus Sed quid nos
de hiis qui foris sunt ut delicto
commisso addam loquitur beatus
papa Greg[orius] ait enim Nonnulli qui ma-
gnis muneribus ditati dum solius conte-
placionis studiis inardescunt pa-
re vtilitati proximorum in predicatore
refugium secretum quietis diligunt
secessum speculacionis appetunt / de
quo si districte iudicentur extant
procul dubio rei sunt / quantis uenien-
tes ad publicum prodesse potuerunt
propter hoc secundum leges deutro[nomii] precipitur
vt vxorem fratris sui defuncti sine fi-
liis superstes frater accipiat et ad
nomen fratris filium gignat que
si fratrem suum accipere renuerit mulier
in faciem eius expuat et vnum ei
pedem discalciet et domum eius
domum discalciati domum appellet
frater noster defunctus ipse est xpistus huma-
nitatis nostre fragilitate vestitus
qui sine filiis obiit quia adhuc
electorum suorum numerum non impleuit nec
glorificauit quos in cruce genuit
huius vxorem superstes frater debet accipe[re]
ut vir ecclesie fiat qui nouit eam
regere / alioquin mulier in faciem eius
expuet / quia dignum est ut tali[bus]
iustus dominus improperet Etiam vocan-
dus eius domus discalciati propter vnum
calciamentum quod de pede subtrahitur al-
tero remanente / quia cum affectum
ad seipsum habeat ut sibi viuat et
quasi pedem vnum muniat dum de pro-
ximi salute quasi non curat / sed af-
fectum ad ipsum negligit vno pede
discalciatus incedit Nam pedes
intelligimus anime affectiones / hic at-
tende lector quod non arguimus simplices
et diuinum metuentes sed desides
et inertes Nam dominus docuit nos
contempnere seculi dignitates quia cum
vellet eum facere regem fugit in
montem Dampnum est etiam Gedeon
dominare nostri et filius filii tui Non domina-
bor inquit vestri nec filius meus
sed dominetur in vobis dominus Ergo defleat 2
huiusmodi exceptam spiritus libertate Ci-
bus enim dulcis et solitus eidem
adimitur mens diuiditur virtus conat

et freqnter ꝯſius beſtialis efficit
Nonne in clauſtro uttit aqua in
vinu qp letificat cor hoim inebri
ans poculu et pclarꝫ qp religio
ſorꝫ mentes inebriat ꝗ ſui oblitos
a mundi diuitijs delicijs honoribꝫ
alienat et amundanis reputant
inſani qui feruore muſti huiꝰ ple
ni ſut et mana celi et quid miraꝫ
tn̄ cu̅ ab inſanis datus eſt huiuſſe
demoniu dns angelorꝫ Audiamꝰ
pphiam Quis dabit m̄ inquit
pennas ſicut columbe et volabo ꝛ re
quieſcam Ecce elongaui fugiens
et manſi in ſolitudine expectabā
eu̅ qui me ſaluu̅ fecit a puſilla
nimitate ſpus et tempeſtate Hec ē
illa dulcedo qua nemo ſcit ni qui
accipit qua expertus ē uerꝰ iſtꝫ
in deſerto qua expertꝰ quottidie unus
velatꝰ in clauſtro lege pimum uite
bti Gregorij apologeticu̅ Gregorij
nazanzeni et inuenies qua huiꝰ
tibu̅ huic deflere debes et ſi placet
dyalogu̅ baſilij et Criſoſtomi ſup addes
Nonne mens diuidꝛ in cura ſuſ
cepta du̅ negociari cogitꝛ circa di
uerſa Vbi in lib̄ Eccli filij ne in
multis ſiant actus tui Incta em
multa necce ē ſit diſtꝫ quot et qui
torꝫ regendas ſuſcepit aīas et
corrigere tenetꝛ exceſſus Nonne po
tuit nudus cu̅ dyabolo nudo ꝯflige
re cu̅ exornatꝰ uiuebat in artiſſima
paupertate nichil huiꝰ mu̅di poſſet
eu̅ dyabolꝰ retinere Nudus em ad
luctam fortius dimicat Natator
exuitꝛ ut fluuiu̅ tranſeat viator ex
imitꝛ a ſarcinis ut expeditiꝰ cur
rat in hac uita torrente mortis
in pximo natatu̅ ſumꝰ et pugnatu
ri eo cu̅ quo ſp dubiꝰ eſt ꝯgreſ
ſus ꝛ piculoſius cauſus et qp ſubie
ctimꝰ Cuncto frequir quo tendimꝰ
obliuiſcimꝛ du̅ exterioribꝫ implica
mꝛ ut du̅ mens occupata ſeipaꝫ
no ꝯſiderat neſcit in quibꝫ delinquit
Dic Nabuchodonoſor i a ciat uero
nale ꝯtitꝛ du̅ beſtijs agri mente
muta ꝯiungitꝛ hoc aut pſentos
no ptatem reprehendimꝰ ſꝫ in appe
titu illiꝰ cordis infirmitate minimꝰ

ne impfecti regiſ cculm arripiat
Et ſꝫ Gregorius Qui in planis ſtantes 3
titubat in pcipiciu pedem no po
nat Tercio feruetor doceat pſitaꝫ
humilitatem ad qua ut ſubiectos
informet ea in ſe pmitꝰ reppe
tet no ſupbiat ex honore ſuſcepti
regiminis no ſupbiat ex fauore ple
bis no ſe nimis humiliet ut vigo
re ſnuet iudicij no ſe nimis hu
liet ut amore ꝛ offin euacuet
pietatis hec eſt em platorꝫ hu
litas modata ne ſit nimis ſup
ut infra no ergo ſupbiat ex hono
re ſuſcepti regiminis no em hoibꝫ
dnatꝛ ſꝫ vicijs quorꝫ terror et tre
mor ppoitꝛ beſtijs qua beſtiales
hoies qui deu̅ no timet hoiem
reuerentꝛ ꝛ ſuſtulit metuunt frequn̄r
ex eorꝫ timore peccare deſiſtut ꝛ
to ex qua parte beſtiales ſut ho
mines eis pſunt remanet tn̄ in
vtriſqꝫ platis et ſubditis equali
tas ex ꝯdicione ne ꝯtra no dnt
ſupiores ex regimine ſupbire Vn
ſcriptu eſt Ducem te ꝯſtituerꝫ noli
extolli ſꝫ eſto millis qͥ vnus ex
illis ut platus bonis i non ſe pfeat
ſꝫ q cu̅ pui orꝫ culpa id exigit pta
tem ſui prioratus agnoſcat no
ſupbiat eciā ex fauore plebis na
inerudita plebs quod reprobaſſe
debuerat ſepe ꝯmendat ꝛ miſerꝫ
quoda plauſibili fauore cecidat
et i laudatiu voce ſeductꝰ ubꝫ
adulatoriis faſcinatꝰ du̅ ſe intꝰ
diſcerne neſcit vt debuit quales
ſe foris pti audit talem ſe intiꝰ
ee credit no aduertens qp ſcriptu ē
pple meus qui te btm dnt ipi te
decipiunt ꝛc. omne ſublime vides
et omē pire ꝯtendens apoſta
te angelo ſilis efficitꝛ du̅ ho hoibꝫ
ee ſilis dedignatꝛ Cu̅ paul cecī
dit qui paruꝰ ſuꝰ fuit nec ſe
nimis humiliet ut rigore ſunet
iudicij ut ſit humilitas ſeruetꝛ in
corde qp diſciplina regnet in ope
qꝛ du̅ in modicaus cuſtodi uirtus
humilitatis ſoluitur uirga regiminis
Vn̄ neccē eſt qp mr ſuet humili
tas qua ſubditi uideant ad imitacionꝫ

et extra iniustie auctas q mali
cohibeant flagiciu perpetracom Vn
paulus utrumque modificans ait
facti sumus paruuli in medio vestrum
qui rursus dicens i virga veniam
ad vos / culpam corrigendam agno
scens fassit se ingerem Ne se ni
mis humiliet ut amore roffim
euacuet pietat / quia valde
grauis est culpa si du custodi hu
militas no custodi etia ad regibus
disciplina sic manus mulierum mi
sericordium paruulos coquunt / sic sta
pietate sequuntur heli filios non
corrigunt du delinquunt qd fractum
est non alligat qd abiectum est
no reducit / tunc ligamine fractu
ra stringitur cu p disciplina culpa
ne p deat coherceatur Sentitur
aut scissura grauius cu ligam in cau
te stringitur locus et ideo sic de
disciplina a superioribus exerceri / ut
locus remaneat piet / ut platus
se disciplina exhibeat patrem / et
iustibus piet matrem ne districtio
sit nimis rigida ut pietas sit
remissa / s vinu adhibeat p qd
vulnera mordeant et oleu p quod
foueant ut p vinu mordeant
et ut mundent putrida p oleu
foueant sananda hec sunt in archa
dni virga et manna / virga virtu
dis manna dulcedis / virga et
baculus pastoralis / virga que fe
riat baculus qui sustentet Unde
scriptu est Virga tua et baculus tuus
ipsa me consolata sunt Recto
frequenter redeat ad costie pre se
curitate / tunc eni expiet quiete
et pacem s hunc ordinem Exteriora
negocia p...us interrupat int
ruptis ad se descendat descen
dens in se gstat co sistens p fre
quentia istud in situ potuit / cau
tat no sunt ex toto dirupenda ne
gocia s interrupenda ut homo q
aliorum causis expo atu se uitet
Quid eni pdest homi si seipm
p diderit et vniuersum mundu lucre
tur spus vadens et no rediens
coruus emissus s columba rediens
maledictus qui ptem sua facit

deteriorem Nulli erit bonus qui sibi
fuit nequam / s qui moram actu pci
piet sapiam / no est ptas lauda
bilis qua sup alios potens et sup
se no potes / si tui muniis desrau
daris no est districta sapia cu
te tibi magis debeas et mag a...s
equm te digas per tua consilia no
est laudanda caritas aut di da
que alios reficit et te exclusa di
ffusitur s magis desicit Interruptis
ergo negociis in te et descende in
domu tua p...re et ibi quiesce
do lude Sic fere quiescunt post
euagatos diurnu in latibulis
Aues post volatu diurnu i nidis
Naues post iactatos fluctuum in
portibus quiescunt / sic post actiom
caru in consistens Quia exultet
sci in gla et letent in cubilibus suis
Descendens igitur in se consistat no s
p elacom / no infra p nimia de
iectom / no ultra p longem promis
siones / no ex p superflua distensiones
hee sunt iiii or dimensiones infames
longitudo latitudo sublimitas et
profundu a medio declinates / et me
diu quiete aie pturbates et vi
tutes iiii or eliminantes Ita s Bnh
Altitudo hz ruina et pfundu absorb
tiom et longitudo extremum / et di
latacio scissura Na an ruina exal
ta spus Un elacio ruinosa p capi
tacio indicat / pusillanimes etia cu
se nimis deicit desperationis fouea
no euadit qui etia longem te s
promittit / obliti fragilitati sue et ex
ilii in quadam secula p ducciora in
anit tendit distentus aut animo
in multa superflua du tendit extenua
donec extenuatus rumpat Iustus
aut altiora se no p sumit / ymo
si iustus fuit caput no leuabit
forte pusillanitas infra no deicit
prudentem incerta longeuitas no
abducit / temperatus et modestus
du in necessariis vacant superfluorum lati
tudinem delinquit Inse consistens
quis sit in psona ut officio / quid
in na qualis ex culpa considans
hoc frequenter agat exercitu donec
conuertat in situ Sit eni ad se

facile ingressu i ueniet et egres
su / nec reicie a se se infirmus
oculus et assuetus sub tenebris
reu a sole lucente / nec in excellen
tius d' cu petro dne bonu est nos
hic esse. s. 1e. qui post ponit ne
gocius et quodammo deficiens i
seipso recepit dm fitus tamen vas
pditu dicens Defecit caro mea
et cor meu deus cordis mei et ps
ma de ineternu Quoda ei modo
te pdis cu teipm oblivisceris ad
tpus exteriora q no sentis et du
mag et mag in dm transis a te
metipso mag et mag exinaniris
qd est celestis quersacionis no hu
mane affectonis / sed quia solli
tat carnis necitas et reuocat
frna caritas et stimulat pxiorz
utilitas / interrupta nte est illa
suauitas et pgustata quodammo
felicitas / hec sut q cogunt egres
su tollunt accessum mentis ex suc
cessiuu / ppter quod disponat fre
quentius ad regressu via sibi
paret p qua frequeris itineret q
nisi frequentata fuit / ex uetusta
te ut neglia spinis ac sentibus
q vnq in via fuit inhorrescat
ppr qd angelus ad Thobia in p
iuri sci noui via que ducit ad
ciuitate ad oia itinera eius fre
quent ambulaui Puto qd hec s
in a reuisiones de quib in cantic
hec / reuertere reuertere sunamit
reuertere reuertere ut i tueam te De
pastoribus secularibus et quit de oi
bus ubi ondr / quo ad platoz ve
niat p gratuita electioz Quo
uiuat p honesta couersacoz quo
doceant p salubrem admonitoz
Quo ad seipm redeant p humile
cosideracoz Quo aut ueniat ad
plaiconi on' uior talis Et veni
ant in timore viuat in labore
doceant in feruore redeant in me
rore Et veniens ad platoz pmi
tus eligat / electus humiliet / hu
liatus cogat coactus confirmetur
De electione hec capitulum i sequit
in pu vme ptis in sermone d elec
cone de humilitate de coactione de

cofirmacone. Quo ad platioz
veniat platus p gratuita electio m
Ostauimus de condicione pa
storz supiorz et mediocriu
Nunc uertatur stilus ad q
dictoz infiorz et scolariu Vbi in
cosideracioi est ei qui in ecclias of
ficijs platus est / qualr ad p
latom veniat p gratuita electi
one Quo in ea viuat p hone
stam couersacom Quo p salubre
amonitoz Quo ad seipm rede
at in more Audi timore Baruch
iii Qui emittit lumen et vadit
et vocat illud et obaudiuit illi
in tremore tremunt eni et tim
ent quos vocat dns / exultant
et gaudent quos uocari peurat
dyabolus nec miru si metuunt cu se
minus hntes inueniunt Quis ei
no timeat qui insufficiencia sua
agnoscat Gen iii Vocauit deus
deus adam et dixit ei Vbi es
Qui ait voce tua dne audiui
et timui eo qd nudus essem Quia
innocencia pdidat originale Au
di laborem Exo iii Dns deus
uocauit nos tribuu via triu dierz
in solitudine Quia competit eis ut in
se reputet pmam exitem / que
tres hz ptes q tres dies aima
illuminantes contricoz cofessioz
satisfactoz Exm em exte plati
pius informa exo pme Quia
deutero xxx Ppls ad montez
vocabunt ubi ymolabunt victi
mas iusticie Audi feruore Pu
xo Sapia misit ancillas suas
vt vocaret ad Ciuitate et me
nia ciuitatis Ancillas hoc est pa
stores p solicitudine aiaz salu
bri districtione uocantes ad me
nia ciuitatis ut edificentur muri Jrlz
triumphantis ex hominibus q ex la
pidibus p electis sic eni sanctificat
p feruore p dicatoz quia Gen
xli Vocauit pharao lingua
egipciaca mdi saluatore Audi
merore Ysa xxii Vocauit dns
in die illa ad fletu et ad planctu
et ad cingulu sacci / mert eni aia
pastoris cu in se redit ne forte

ex contingentibus aliquis ammisit ut
ne forte superbient in regie con-
cupiscentia in humilitate Sicut Luc. x.
Martha vocat mariam sororem
suam sub silentio .d. magister adest
et vocat te Sed de illorum voca-
tione qui non repellunt elationis
supercilium Petrus Vocaverunt no-
mina sua in terris suis estimantes
se esse maioris ponderis et pretii quam
sunt in dignitatis officio Non advertentes
illud apostoli .iiii. Melius est
vocari ad olera cum caritate quam
ad vitulum saginatum cum odio Quia
non assumunt mortificationes exterius
quod apostolus ad Thess. iiii. Non vocat
nos deus in inmunditiam sed in sancti-
ficationem Et prov. i. Vocavi et renu-
istis extendi manum meam nec fuit
qui aspiceret .i. qui mortificationem
crucis in corpore reportaret Ier. xxxv.
Vocavi illos et non viderunt quia
mortificationes non viderunt
vulneribus christi qui proponit doctrine
corporis oculi maxime cum dicat
i pe. ii. Virtutes eius annuntietis
qui de tenebris nos vocavit in ad-
mirabile lumen suum Unde Ier. vi.
Argentum reprobum vocate eos
quia dominus proiecit illos Argentum
reprobum habent tinnitum et exilem
et ipsi adulti nimis et modica ex-
cent predicatores non acuta personalia
libus sed obtusum temporalibus quia
sequitur peritus delectationis gaudi-
um Isa. xiii. Vocavi fortes in ira
mea Et Luc. xiiii. Dico vobis
quod nemo virorum illorum qui vocati
sunt gustabit cenam meam De-
licata est enim celestis delectatio non
experiuntur ea qui habent mundana Sic
enim inebriantur mundana quod non sa-
piunt eis divina ii. Reg. xi. Vocavit
Uriam David ut comederet et bi-
beret coram se et inebriavit eum Sed
non consequuntur prelati vocatos scientiam
quia Iob xxxiii. Vocat duces in
opinos qui non accipit personam principum

Quod ad prelationem venientes primitus eligantur

O dictor gregorius centum .i. pastor
ad prelationem venientes primitus
eligatur electus humilietur hu-
miliatus cogatur coactus confirmetur
eligatur per gratiam humilietur per constantiam
cogatur per caritatem confirmetur preter
symoniam Electionem gratuitam audi
Elegi david servum meum oleo sancto meo
unxi eum Dd' meus servum meum Iug.
iudices primi sacrificium mansuetum in
comparabilem usque ad atrocissimum mi-
nimum humilitatem usque ad stuporem
hominum et obprobrium auditu pie-
tate ita ut mori vellet ne sceptrum
regere plebis exstimium etc. Crucis
non est nunc prosequi per singula
Audi humiliationem Quis ego sum
inquit david aut quis domus patris
mei ut fiam gener regis hoc est
ut assumam dignitatem tanti regis
et ecclesiam quam christus peperit et
genuit proprio sanguine debeam
gubernare Audi coactionem Compel-
lunt intrare ad nuptias non ut
fiant sponsi sed eius convivales
quia sponsus unius virginis est pasto-
res autem sunt sponsi consortes Iudex
lex civilis dicit ita castus et
humilis nostris temporibus eligatur episcopus
ut locorum quotiensque pervenerit omnia
vite proprie integritate purificet
non pretio sed precibus ordinetur anti-
stes tamen ab ambitu debet esse sepositus
ut queratur cogendo rogatus re-
cedat invitatus effugiat sola
illi suffragetur necessitas excusandi
profecto enim indignus est sacerdo-
tis officio nisi fuit ordinatus invitus
Audi confirmationem Luc. xxii. Ego pro
te rogavi petre ut non defici-
at fides tua et tu aliquando conversus
confirma fratres tuos Sed est quod
solent si perelectis episcopis suffraga-
neis apud metropolitanos ab
eligentibus decreta et postulationes
vel recommendationes et examinationes ta-
celationibus quam personis gratuite
confirmationes si tamen canonice sit e-
lectus si morum gravitas et puta
literarum et honestas vite commenda-
bilem ipsum reddunt si ministrum eius
gratum deo et hominibus credam accep-
tum Nichil metropolitanus ut
Episcopus pro gratia confirmationis aut con-
secrationis consumat accipe Nichil est

9 secrandus aut in regio d° sta
tuendus dare vn coquis ecta
no iniuste de symoniac omn p
ditor compacte suppliciis digno
exmis Iudas em dnm puru ho
mio credens ut puto vendidit
sed mox pciu sanguinis digna lui
tu abiecit vos aut symoniaci
dedisti sti spus nt ambigetes
et gmeiu illi venalit ascribitis
et pcati sacrilegiu qmadmod pos
sidet et qui fuerat pena di
gni ginissima i nri cmis ex ag
gacom tepalia pcipit emoli
meta spm sctm alijs dat qui
no sut vere pticipes spus et
tn spm sctm no habet iudeis
est siles qui legem nesciut et
nichilo9 qui nri stinarij leges
ferut Sic apes mella p labore
suo cofitiut z eadz ad hoies ela
borata tnsmittut Ipe aut mox
pariture famis inopia cotha
bescut ita mala no solu nobis
mala sut facta du nob scrip
ta vldica bndicto in maledco
carismata in hesim sacra in sa
crilegiu honores in cotumelia
p ucatio vsa est in ruina Afflui
tis em diuitiis gstipam tume
scentes obsequiu cuncis asse
tatoz z lauratores tur me
ipe est ut videat oms angloz
ditus cum nos vehement insur
gere et in dapnaco mee sinaz
cocordi iudio queniire illi hec
offensio cuis offensio neqz hic
remitti neqz in futuo vn cmis
gnitas adultos vincit homi
cidas raptores sacrilegos pri
cidas excedit orta e nob nox in
midie tempestas i serenitate fit
nob celu ferreu terra enea du
nichil celitus i fund nob de rore
gre sz et terra homib pcta nra ti
met q nesciut latere nob spali
hoc debe obu Iste maledicti in
igne eterni tuc pfecto discet qui
constet tnsacti honoris amara co
tepto tu iam noie erit ut tartha
rus infinite patens absorbeat
et Iehenne crudelis olla coclud

tut ossa nra medullis pinguib
urigam stridens z crepitans flama
depascet tuc edax incendiu ve
lud cruciatus de clibano p ora nob
p oculos p aures z nares narpo
rib eructare no desinet Sic cu sy
mone mago duce nro cosorciu ine
rnu hebit quid p x° dno relig
sis n tp nos in hoc dampnabilio
res intelligo Symone mago qui
mus voluit eme s no emit qz
sucios gmerci no inuenit sz culpa
nra producta est ad effm vendi
tu est munus a nob pdit et arge
tu De humiliacione prelati

Doctrina g hita quo dz pastor eli
gi p gram se quo dz humi
liari ppr costiam Qui em hu
miliatus fuerit erit in gla Iob xxii°
Et pu xviii° Antiqua gli sicut qs
humile in costia tuc g vacat etc
humilia tpi metu concipit ex dilcoe
dei et quodamo solicite appetit
ex edificatione pximi z in dubio
gstitutus int se redit ad examina
toz sui z puites sua aspicies z ita
tp expedit videns obedit deo ad
susceptom officij vide humiliatoz
ex metu Eccli xi° Sap humiliati et
exaltabit caput eius z in me° ma
gtror cosedere eu faciet Iere i°
A dno mittebar z tn ne mitti debet
humil reluctat timebat em ne ta
rite gtemplacionis lux loquendo p
deret ne p gtemplatiua do inherens
se ab eo in medium sequestraret
In hac aut humilitate dei reuenta
exhibet qz eu m° Magna dei
po ab humilib honorat vide hu
liacom et ex edificacionis appetitu
ypa Moyses sponte se obtulit cum
dnm mitte volente audiuit vt
impler posset illud dauiditu hu
liatus sum vsquequaqz dne viuifi
ca me sm vbu tuu vn iste humil
apperiit tp alt exponit Sic em
sollicitudo a scie vitis ca edifi
cacionis appetit ut p eoz pdicacoz
multi edificent h exceptoz suoz
considcratione metroz in eoz cordib
heat pu viii° Merror in corde vi
ri humiliabit eu z smone bono le

tificab(itur) Vide humiliatoz ex tercsu
ad sui examinatoz Michee vi^o. hu-
miliato tua in me^o tui Ipsa ce^i
mitti voluit se pub p altaris cal-
culu pgatu uidit quia qntu tuq
fuet exprimi edificatoe n ess
purgato volebat officiu sustipe
Sed recurrens ad sue consetie
intimitatez cu ex fuore caritatis
tis a ex plen gre sua exptus
est puritatem / assupsit ut se ad
assupto assumend obtulit officii
dignitatez Ecci ii^o. In humilitate
tua patiaz habe Qm in igne
pbatur auru et argentu / hoies
uero receptibiles in camino hu-
miliacionis Vide humilem officii
susceptoz / vocat moyses ut du-
cat tanta multitudiez de egipto
in destu / et inde ad tra pmis-
sionis / timet humilr se excusans
a tande obedit humilr p impio
pceptoris Superbia em esset,
si tn negociu assumet sine timoe
supbia nichilominus esset si deo re-
sisteret ptinaci mente Iaco iiii^o
Deus supbis resistit humilib aut
dat gciam Qui s p dinaz obe-
dienia tollut huana ptinacia
Vn Greg^o ait humilitas si cete-
ris vtutibus cingit / tuc an o-
culos dei / va est tu ad respued
hoc qd utilr subire pcipit ptinax
nax no e / no est em vere subdit
qui supni nutus arbitriu ut debe-
at p esse intelligat / et tn p ee
ptepmit / s dinis dispossitonib
subditus atq a vicio obstinato
nis alienus / cu sibi regis culm
impat^r si ia donis pueniens est
quib et aliis pst a ex corde dz
fugere a inuitus obedire Si go
isti viri recipe placonis offin
timuerit / quo no timet / qui fri-
mitus et delibacone pcipitat illd
recipiunt qui no sucumbant eos a-
liens pd^m humiliatu e i labo-
rib cor eoru et no fuit qui adiu-
naret De actione capitulum

Igitur post electoz a humiliatoz vi-
deamus coactoz no aut loqui
de violenta de qua leuit^r xxiii^o.

Qualez quis inflixit macula ta-
le sustinere coget^r / nec de carna-
li et violenta / Si Mach vi^o. Cu
liberi sacru celebraren^t. congebant
edere conati liber^e ciuire / nec
ad sanguinolenta put osanguini-
nei pcurat consanguineos in ecclia
pmoueri Gall ii^o. Si tu cu iude^o
sis gentilr viuis a no iudayce
quo cogis gentiles iudaizare et
Gall vi^o. Quicuq volut placere
in carne hii cogut nos circuncidi
No supba et tremulenta i pe v^o.
pascite qui in uob est grege dni
puidens no coacte s spontanee
s deu neq turpis lucri gra neq
ut dnantes in clero sed forma fti
Greg^o ex aimo Qui go in humili-
tate spus scipm examinato ydo-
neu repererit cogat^r ad suscipiend
offin a amor^e dini vehementia
Ecci xxxi^o. Si coactus fuis impede-
do multu surge e me^o et moue a
refrigerabit te multu manducat^t
qui opa xpi tenuiciens mse / inde
multu fauore amoris concipit / sed
euomit et refrigeriu cu ardore
intra conceptu exclus p opponez
ondens qdd refrigeriu fructus
inde pcipit aut primi supexcellen-
ciis. hoc em m^r v^to Coegit ihs
discipulos suos ascende in nauim
ut pcedent eu In nauim ascend^t
qui ecciaz regit Vn discipli Ioh-
vltio Ad ihm nauigio venerut
qui singlas ecclias rexerut pe-
trus aut se misit in mare / cui
datu est totu mudu rege Dux at
pcede xpm qui an aduentu eius
Sm fatiut feruitu ut recipiant
excellens pmiu Luc xii^o. Quis
putas est fidelis seruus et pru-
dens et se^r. Sup omia bona sua
constituet eu Aut electionis gra
aqulta em gciam electores ad elec-
tu ondut qui capitib suis eu
de imponut / a qui caritas in
[illegible] aliis refrigerata sit ut ali-
quntulu inclinata eleemosyn cetis
anponut Luc xxiiii^o. Coegerut
eu dicentes mane nobiscu dne
qm aduespascit et inclinata est

iam dies Aut superioris obedia
Gen xix° Cu esset mane angli
cogebant loth dicentes Surge
tolle vxorem tuaz et filias tuas
mane pucim nascentis ecctie epi
cogebant plati ut eccias assu
ment et seruiciu facent Sz mic
sibi procurat dignitates et eccias
cu multa solliatudine sine gra
et timoris coactione Iob xxxix°
frustra laborauit in illo timore
cogente aut si no vatu no assecur
turbat eccias prouont ad appellaz
vt impleat quodammo in eis illud
Act xxv Condicentibus iudeis
coactus su appellare cesarem de
confirmatoe
Post elatoz humiliatoz
et coactoz videamus cofirma
tom Ipa est em in electo secdm
ps. tam signu gre Redde in michi
leticiam salutaris tui et spu prici
pali cofirma me Tunc aut cofir
matoz mets electus cu fuit in eli
gentibus ydoneitas et ptas epu
dicatur quit p decretu qm hebre
vi° Dis gtrouse finis ad confirma
coz e iuratu hoc em e testamtu
qd in morte testatoris et in creato
ne noui prioris editu qp si fuit b
forin iustitie remanebit ratu qp
Gall iii° Nemo spernit aut sr ordi
nat testametu hoinis cofirmatu
Sic in pa° eccie primitiue fideles
qmt eligebat et cofirmabat in
fide et crescebat in caritate et
hundabat xps in inopitate Act
xvi° Ecctie confirmaban fide et
hundabat yno quottidie cu fuit
in electone vitas prou xv° dissipa
tur cogitatones ubi no est con
siliu ubi no plures sut cosiliarii
cofirman vbi em no est cosiliu
spus sti n9 est processus boni ne
gocii sed ubi boni viri vocan de
quoz cosilio procedit electio. Si
monia et omis prauitas q est
con cosiliu spus sti extirmat et
electio defacili cofirma cu fuit i
vita elti sanctitas tam interius
in mets purificatone ps Me at
pp innocentiaz suscepisti et confir
masti me in conspectu tuo in eternum

qm extius in opis executone Iudith
xiii° Confirma me dne deus ysrl
et respice in hac ho ad opa manu
u mearz Cu fuit in fama elti cla
ritas et subditoz hilaritas qz
Eccl xl° Edificato ciuitatis cof
mabat nom ciuitas ciuiu vni
tas quoz gaudiu de elto pp edi
ficatoz multu ondit cofirmatom
spualem et dnicaz ex acceptacoz
Sic gra cofirmatg ad pugnad
vngit quia 1 Regu xiii° Saul
cofirmato regno super ysrl pug
nabat p circuitu aduersus omes
inimicos eius Sed quid locuti
sum9 de coactione qui loqui de
bem9 de intrusione n qp aliud
e qd homines hnt Aliud qd debe
rent Sicut em eccia ca bnficia
passim mali plati no ut suam
ut primorz operent salute sed ut
nc sustineant ncitatem ul cte
qp deterius e ut sua expleant
voluptatem et in quadam secu
ritate viuentes dei timore p9
posito mortisqz memoria iudicij
iusti iudicio terribilius gehenne sup
plicijs sua euectilat vanites et
p emedicata suffragia pmissere
fiutuis obsequia p consanguini
nitates et affinitates inuectas
p ptes armatas p pecuias da
tas aut pmissas videntes sua
viu edificantes syon in sanguini
nibus illotis pedibus et manibz
no electi no humiliati no coacti no
adnc cofirmati nimis irreuenter
ierunt in priorem crucifixi qp dns
pegit mit pfectus sua no cepe
cet que sr uidet et dissipari
cogunt i plenilunio veu sicus Quo
platus in platone viuat phone
sta conuersacom ut sit pfectus qn
tu ad ea que ptinet ad se que
sut sub se que ui se q sup se
Quo dz esse ordinatus in se pp
quatuor expte mets p repressione
tumoris et impressiom timoris
et expte carnis p abstinencia et
gtinencia De repressione tumoris
De impressione timoris in gnali de
impressione timoris in spali de ab

stinētiā de continētiā De repssiōe tumoris plati

Docuimꝰ in supiorib; qualit̄ pastor ecc̄ia cꝰ veniat ad platūȝ p ḡtuitam electōȝ
Nūc videamꝰ q̄ualr̄ in ea viuat p honestā cōusacōm. Cū ordinatus prit ut nl̄ omittat de contingentib; p ftūs meis que ptinent ad se. que sūt subse q̄ inf̄ se q̄ sup se in se expte mētis tumor repressus. timor imissus et expte carnis sobrius victus pudicus actus. vet sit colla ctra nuttiua ꝛ ḡnatiuam viciū et excessus. Reprimā ḡo suppie tumor ne sit in aīo ne declaret̄ in ītius signo ne audiat̄ in v̄bo ne senciat̄ in facto. Solent intumescē plati in aīmo ut ppt̄ alios quos uident sibi subditas et quia supiores io se reputat meliores ut forte litteraciores sūt quia ḡnosiores nesciētes sūt uo aduītentes esse scriptū q̄ in ḡdu dinat hō hoi in malū suū. sed q̄nto celebrior ē tytulus al nobilitatis aut prerogatiue altiꝰ ē platꝰ tanto gloriosior erit tytulus sublimitatis si quos ḡnositate transcendūt transcendant et sctitate. Sȝ quid est inutilior suppia nisi flatus breuissimo tpē dispandꝰ Gregorius XXIIo. Omnes pastores tuos pascet ventꝰ. est enim supb̄a latens radix intrinsecꝰ sȝ extrinsecus vicioꝝ ramos germinas et ppagans. q̄ enim tyrannꝰ quidam obsessam ciuitatē intripit tū plati mente irrupit. ꝛ q̄nto supiorē q̄m ꝗ cepit eo in platione durior erit. Nā excecatꝰ p fastū supbie clausis cordis oculis puat̄ iudiciū equitate. Nā cuncta q̄ ab aliis bn̄ geruntur eis displicent. ꝛ illa que etiā puerse gesserit ei placent quia sp aliena opa despiciat sp miratur q̄d facit et quitq̄ egerit egisse se sing̃ credit. et tn̄ se transcendē ceteros estimat sibi fauces intuscitus et nescio q̄ portentū uel chimerā in se de se effigians laudes suas

tacitus clamat. Solent intumescere plati signo cū in eis apparet quid supercilīosū. ut in uestitu. ut in gressu ut in facie ut in gestu cū ex suppia ꝛ abusione sublimes ꝛ in sim̄os oculos distorquet in fastū quadā pomposa et supercilio sa facie respiciut vniūsa. Unde inquit ppha Non ē exaltatū cor meū nec elati sūt oculi mei. Job XV. Quid te eleuat cor tuū ꝛ q̄ magna cogitans attonitos hēs oculos. Et puerbiorum XXXo. Gnō cuiꝰ excelsi sūt oculi ꝛ palpebre eiꝰ in altū subuecte. Solent intumescē plati v̄bo. quia cū ex habundancia cordis os loquat̄. latens suppia fertur p ostentatōꝝ locucōis effrenā. Et sic lingua manifestū hoiez facit. ita suppia se p locucōꝝ appit. put dr̄ mor̄ li XXXIo. Cunctis suppa appit apud se cogitatione tumeb; in est clamor in locucōne amaritudo in silencio dissolucō in hilaritate furor in tristicia inhonestas i actōe honestas in ymaginatōe erectio in incessu rancor in responsione. horrens semp est ad irrogandas cōtumelias ualida. ad tollandas infirma ad obediens pigra ad lacessendū ꝗo alios importuna. ad ea q̄ face dȝ ꝛ pualet ad ea aūt que face nō dȝ et pualet ignaua. ad ꝗ face no debet nec pualet parata. h modo ꝗ sponte no appetit nullis exhortatōnib; flecti ad hec aūt ꝗ latent̄ desiderat. quērit ut cogatur. quia dū metuit ex desiderio suo vilescē optat vim in ipa voluntate tollerare. De qua s. ysodorus in 2o li. de sūmo bono. Nisi pcesserit occulta elacio cordis no sequeret̄ apta iactancia laudis. Illorum aūt platoꝝ aut vita detestabilis reputā quoꝝ habitꝰ i ueste pompatili quoꝝ gressus erecta ceruice. quoꝝ facies turua truces oculi mine terribiles nō collegē petri s. Symonis. no xpī discipli sed Neronis quoꝝ os loq̄tur magnilo qua sic illud cornu quod in daniele

loquit^r ingenua Solent in tu me
sce plati malo facto du paupes
spoliant monstra qturant a clero ex
actone vsurpant iusticia ex po
nut venale gie sticam exeunt
negociator, thauz yre 2 mort g'
accumulat cu thauro perisse x^m
tituri iudicem que iudice no
formidant expenden^s b' pcio^m
no in necitate egenciu s in vsus
ex ordinarios 2 abusus supfluos
expensarz nescientes quia vo
cati no sut ad mltiplicandu num
famulie ut equor no ad dedum
pntibus digitates s ad danda salu
tis sciam plebis sue no est m h
gaudiu angtorz in q^o est paupum
domorz subuersio a quib, p ecca
tones exigunt impetitas gnosita
t^s em eminen iuosttas clientele
gente mltiplicat s no magnificat
leticia maius e gaudiu deo et
anglis eig si couerta petor a via
sua mala p plati offm qm si p
eius industriaz Epat eminetie
pompa i euectonib, 2 famulis
augeat^s Deigit^r nobilib, qui gra
gnositat sue pfusius ut dnt tene^r
expende cu ista nccitatis xpi patiez
no ptingat Expensabem quas de
mudanis reb, enormit psua gno
sitate fate forstaalias tenent^s
dz in rebus etcia^r spalis puiden
cohibere quida cu dignitat ad
cpcione satis comedatiez extitert
s sup candelabrz erat costituti
lucem in tenebras huiltate in fa
stu fama 2 infam couertut Su
queda geme splendidiores sut i
tenebris qua in luce quib, ad
huc melio fuiss late sub modio
2 sub vmbra cpcionis honeste q
cu infamia candelabrz ascendisse
hec g^r quadeu^ces supbia a plato
ris officio mito relegata dei a
que sut in aio Gr' palipp xx^o di
xisti p caussi Edom idcirco erigi
cor tuu in supbiaz Et Iob xl^o vir
uang in supbia erigi^r 2 taqm pul
lu onagri se libim natu putat
de illa que e in signo iz ysa xvi^o
Audiuit supbia moab supbus

est valde supbia eius 2 arro
gancia eius et indigno plus q
fortitudo eius de illa q est in vbo
pt^a vs eorz locutu e supbia pu
xim In ore stulti virga supbie
De m^o sc xlvm^o Supb, situs e
po sua de de Sennacherib 2 q
ng invenit supbus solidatatez
vitat io Eca x^o Sedes ducu
supborz destrux^t dominus 2 sede
fecit mites p eis Dimissione timor plati

Deinceps de repressione ti
moris videamus de imissione
timoris tam gnali quam in
spali Ipe est timor qui platis
maxime competit et eos p pta
te regiminis ex toto no pmittit
Qua pu Eca i^a Timor dni ex
pellit pctm Na qui sine timore
est iustificari no potit hunc at
timore inducunt in eis mets in
puritas appetitus honoris intelli
p que mens accedent ad regi
men iusiuita Na si ad platuz
cu hius passionis desiderio que
accesserit lates scintilla cupidita
tis igne maxim inflamabit hoc
em impediat ne platus agat libe
s timeat ubi no oz time ps Ibi tre
pidauerit timore ubi no erat
timor Timet em ne deponant
et ut honore digtatis obtine
ant et retineat hoib, seculi ob
secuir Utile est ig^r pus anima b
honoris appetitu mundari quia
si pussq venit ad offm bestia
ista teterrima 2 detrima i la
tebris cordis cosenuit vix tu ad
regim venit poterit edomari
Na sic amatores pulc^mis corlis
qnto mags appinquauint eis
qs diligut paciunt vehemenciora
tormeta mentis 2 p tor^les elon
gacoz expellut illu furore Ita q
cupiditate mouent^r regiminis
impor^le malu tollant cu suo de
siderio appinquat cruciat^r ut
obtineant cruciat^r ne pdant
Cu vero se longius abstraxint
2 illud fieri desperauerint restrin
gut cu expectatone desideriu re
linquint aim statu pit et pur

gatu io pu xiiii°. Sapiens timet
et declinat a malo stultus aut trsi
lit et cofidit. Corporis etiam prout im
becillitas timenda est, nec inmito cu
virtus magna corporis et ai requirit
in officio exercendo, h3 quida intan
regere etiam, qui ia regere debu
erint psenecta ppr qd. Cris in lio
de dignitate sacerdotali. Nec ille
michi cotinuo eligendus est qui
ome vite sue tpus in more gdu
etatis consupsit officii veniens usque
ad ultima senectute. Quid enim
iuvat si post longa etate ad hu
mini ydoneus iuenit, nec reli
gio psemetipam sola non in longu
tpus pcedens senectus huiudat
ad sacerdotii susteptoz, quinimo m̃lti
fidentes torpenti se se ocio dederet.
Propter hoc Gen. xix. Loth videns se
nectutem et ppam imbecillitate ti
mebat ascendere in motem. Ps.
Servite dno in timore. Officii etiam
et honoris timenda est difficul
tas, cu paulus m suffiicietez se pu
tavit ad magnitudinem tanti as
piciens pncipatus. Timeo inqt
ne forte sicut serpens eva dece
pit ita corrupantur sensus nri a sim
plicitate q est in xpo, et iterum i tiore
et tremore multo fui apud vos.
timebat enim ne pdicans aliis ipe
reprobus heret. Si ergo homo ia rap
tus in celu et ineffabiliu vborum p
ticeps factus, qui pricla tanta susti
nuit qui pctatem qua a xpo acceperat
ne subiectos offenderet uti noluit
qui precepta ferventi devotione
custodivit, qui qp erat ppriu no q
suit, du fructu attendit sp tn
formidine pmebat cu sui mag
tudinem officii speculabatur. Quid g
nobis faciendum est qui frequenter
q mca grimus, qui madata xpi
no solu non a devotione custodimus
sed etiam frequenter peccando contepnimus
io Ione i°. Timuerunt nautae timore
magno et ymolaverunt hostias &c.
Si enim onerariam navem pciosis
omnis tam mercibus ergo pelagus iubes
me gubernando transire, no essem
sine timore nec me igerere ad hoc
officium cuius no habeam industria a
exactum in proposito aut ubi naufra
gantibus no orquitur tm mattis pictus
sed ruina ul casus i infim pfundum
et in mortem q no solu corpus ab eterna
dividit sed utrorumque pit i sempiterna
de pnatorum detrudit, quid mirum si
metuit maxime cu i multis peccare
cogat qui in medium adducit nisi vt
de fortis sapiens et diligens habeat
hm. Et Iob qui timentes fluctus super se
dnm timuit. Et 2° paralip. xx°. Io
saphat timore perterritus ad rogandum
deu totu se contulit. Audi ad huc
etiam. Si ipsi esset militum a ministra
co dignitatum et pellepariis aut o
pifex alterius artificii mechanici p
trahere in me ut omittent eide
certitudo, quis illum argueret, si timo
re perterritus fugeret et officii detracta
ret humani favoris etiam suavitas
timeatur, cu plurimum remigantium
naves pistius vane glorie scopulu
elidant, no sulla voracitas de
terior est isto scopulo que obsidet
plurimarum bestiarum i. tamen multi
furor pusillanimitas invidia conte
tiones vituperaciones medacia ssilatoris etc.
que i illo scopulo nutriuntur, aquibus
si semel quispiam captus fuit, ita
ta servitute nate est eundem ptrahi
Vt appetitu laudis favore tam mulierum
quam virorum sequatur. Hostis aut re
deptoris est, qui p recta opera que
facit eius vite aprox ab amari
concupiscit, quia adultinre cogi
tationis reus est si placere sexuus
sponse appetit oculis p que sponsus
donatur misit. io Iob xxxvi. Ti
mebunt deum viri no audebunt co
templari omnes qui sibi videntur
esse sapientes. Eccl. xviii°. Qui vm
bra transiit qui no timet faciem
dni. Quid enim e vana gla nisi vm
bra transitoria brevis terra. Cu
ergo prius amor mente plati mi
nus occupavit ut ad inordinatam
affectatem ut inordinatam mollicie qm
ea rapit, quia peccantes subditos
no audet corripere, ne amor subdi
torum erga ipm incipiat minui et
torpere ymo etiam mala q increpare

debuerat adulatonib demulcet
et laudat et qn pulvillos subtu
bito ut cervical sub capite ponit
ut petor ibi securius requiescat z
initio suo resolutus mollit iace
at et obdormiat / qm na asspitas
condicionis pulsat z excitat / et
hoc faciat ipi subditus a quib
ipe se noceri timet in studio gte
palis / sed ipos quos in se nichil
valere cpmut asspitate rigide
invenconis De inmissione timoris cpm li.

Docuimus de timore in gnali
Subdamus aliqd tutu in spa
li / z mnoz exempla ppom
mus cpmu tale fingamus aliqua
regis filia / et eius regis qui dne
tur omi terre et hanc esse despon
satam z hre pulcritudiez om
mortaliu spem excedente cpitutu
cum dote remitentez Ems aut spo
su no solu pter ista q diximus esse
ad virginem seductu / s etia affici
amore passu tantoq ardore
ut experimeto om amatorz qui
umq fuerut vincat amores at
q in hac tu ille tali ardet affectu
audiat / q illam dilectaz sibi ami
tabile ab vilu et despectissimorz
ignobilis gne deformis z corpe et
anim corruptissimus sit accepturus
i conugem / modicum ne tibi videm
ondisse dolorz ptem / et hic usq
sit h ymago pducta Sic em est
in pposito ca timoris in plato Ro
xm Si malu feceris time no ei
sine causa gladiu portat xps s q
gladiu hz exutis pte acutu et
incestuosos condepnat in quos
sponsa sua vendicat cpm tale
fingamus excitu ta de equitib
qm de peditib et eis qui navib
dimicat esse collectm / tegat mare
trenib tra militib aer armorz
fulgorib tyniant omia tam ar
morz fragorib qm equorz hyni
tib / qm hoim clamorib / hec vi
deat i mari z in tra z aere n fer
ru et ferri fulgor fiat cogressus
crudelissimorz hostiu / indua fe
stor et pueri in curre mitetis acu
tis teratis / et ondant eis insidiarz
loca insidiancium industria pug
natorz agmina dispa / z bella dis
tincta ornamenta etia multa i na
vib collocata / multitudo tremu
preceptores militu duces navu
pcepta valliu difficultates mo
tiu / hostes arte magica cu e
quis suis volantes p aera vi
deant plioz discrimina missiliu
nubes sagittarz grandine tenebras
obstitas noctez densissima qm mul
titudo sagittarz efficit pluviam
qe tenebras oculos obcecitatez
torretes sanguinis / gemitu corrue
tiu / stratu ululatus / rotas cur
ruu tinctas sangne / equos cu
sessorib ptipites equorz z hoim
capita galeata plena sagittis /
capita infixa telis / ferru a sa
gitta fractu qd in pupillis rema
net oculorz Explicet ei etia dap
na navalis belli quasdam tre
miu in mediis ardentes undis
quasdam euntes in fundu undarz
fragore nautarz tumultu militu
clamores / spumas mixtas ut un
de ut sanguini / alios in tabulis
mortuos / alios nudos / alios electos
in littora alios nautes fluctibus z
impedictes in navium / quorz si q
capiat servitutez intollerabilem si
morte grauiore sustinebut Et iubea
illi pno qui tm fistulas et ludic
navit ut ascendat equu dux
tanti futurus exercitus / no credo q
faceret / s exanimare potius ex tio
re Tale em collu pldti cu demo
astuciis dimicati / ymo multo di
ficilius si possemus cpm corlib o
culis intueri Non em ibi e os
ferru / aut equi lorice scuta ut
gladii / s aspectus militie terribilis
qui dissolvere posset aimos in
tuenciu / si n subveniret gra dei
Na si esset possible ut nos exuto
corpe a cetz in hoc corpe sm timore
videmus illas acies et pugna q
q nos dyab agit videmus no t
rentes sanguinis rivos / s aiarz dis
crimina / z vulna spiritualia / tm dru
cia abeis q pdiximus qntu distat
puerorz ludus Quit em putes q

mus volnerat aias tanto penalis qntu minaias distat a cor9.
Non e est homo subtilior dyā9
qui cu plaga sua fecit homiez
insensibilem, ipā insensibilitate
reddit aiaz deteriore adeo, ut
qui no contristat in pma plaga
de facili recipiat et statim a p
gns iugit augz culpam, nec p
cussor ingeminare volnā desicit
du iueniat qui no sibi pspicit
Est aut sagatior oi homie et
io effitatior notu tu infere pros
est nos odio inditi li adeo, ut
acerbissima quazlz bestiaz
pugna feroci ti ipius pparata
mansuetudo debeat diti no
est intpollacio in eius bello qm
sp pugnat a agit cu interis
plis nos aduenies cedis labor
tibi tpus pugna aliquocies int
rupat, sed tam dyam nuqz arma
deponere nec simm respirare
cibu cape, negligencius ut incau
te dormire nisi volnerati volui
mus pueniri manere Alter em
nire est aut dormire a nudari
aut iugiter uigilare a arma et
bellica retine Ille em sp dimica
di pato eu oi acie sua nre insi
diat igna, maius hns studiu
ad infendaz nos pdicaz, qua nos
ad retinedaz salute ubi tanto ma
gis nobis exstit piculi qnto ms
pt a nob videri, aggrauat aut
piclm qp et si gressetur in aciez
mag tn seuit ducem ppt qp Gen
xxxii. Dixit Iacob dne erue me
demanu esau, quia ualde eu ti
meo ne forte veniens pcuciat
mres cu filiis Tercu tale Si
quis aridaz stipulaz modice scin
tille ignis iniciat et mlta ue
ti spiramen adiciat, stipula tu
quada facilite cosumit, q si fuit
modicu humida no inflamat Sic
fealis exemplo pastorz quale
sunt vicia subditorz qm cera
bona exempla assumant in bo
nu Sic plimo melli inducit a
ritudiez inictu absinthii Sed si
mellis duplu inicia absinthio

no potit eius obtine dulcedo Sic
breuis gleba fluuii rippe subducta
pondus totius fluis deriuat
in preps, obsiste vo a aute lap
su fluuii vix magnis molibus
et i insis machinis qas Ecci io
fili accedens ad suitute dei sta
in iusticia et timore Et Can iii
vniuscuiusqz ensis sup femur suu
ppter timores nocturnos Quem ut
gladios teneant qui lectulu Sa
lomis ambiunt ne forte putet qz
du pmouet deputent ad ocium
tn mag inuitent ad pliu, ne
cu tuba sonuerit tuc pmu qrat
gladios, cu sp ad manu deant esse
tam doctnaz ubi qm doctna boni
exempli, cu uectes exanulis ar
che nuqz debeant extrahi, io no
pmitti oms tenens gladios, ut
tn sit platoz uita que icuciat
timorem a alliciat ad amore Sit
aut ensis sup femur ut rigide
castiget corpus et in suitute re
digatur a hoc ppter timores
nocturnos spus s malignos a
ppt subditos, qui die sibi couttut
in noctem, qm in exemplis a uita
platorz i pungetes sibi ipis acqui
tut morte Quartu tale cu offim sa
cerdotale spuale sit, qp nec anglus
nec homo, nec aliqua creatura
s spus scus instituit, in quo ho
mies in carne uiuentes fugunt
offo anglorz Oportet pontifice
et platu uita age celeste qr ia
inter anglos heat maioz pmagi
nem, qo mltitudiez celestiu ciuiu
qui pntes adsut cu sacerdos ex
cet altaris misteriu Helia addu
cit i mediu et cerustates tenere
silenciu, s ad pphe orom repete
flama de celo descendit omez deuo
rans holocaustorz carnez Sz in
pposito stat sacerdos no ignem edu
cens s spm s pcibus icumbes Non
ut ignis holocaustorz carnes de
uoret, s ut in ipo sacri misterio et
deifice carnis sacrificio cunctorz
mentes ad amore dilectonis i fla
met, qp no est sine timore et re
uerencia faciend qp ex officio ptinet

ad pontificem ut platu .ij. paral. xix°.
Sit timor dni vobiscu et cu dilige
tia cuncta facite / fuerut em terribi
lia et horribilia que gerebant in
veteri testamento / tyntinabula
malagranata lapides in pectore
ordinati / ronale et superhumerale
mitra cidari vestimentu talare
lamina aurea scta sctorum intus
q silenciu et sollicitudo reuerenda s
het modica videbunt si sacro gre
constant q sp illud malach. i° p
oculis heamus Si ego dns ubi e
timor meus / habes ergo quadru
plex exm timoris in spali puelle
i coniugio dimicaturi in prelio sci
pule in incendio ut mellis in ab
sinthio / ut globe subducte in pre
cipicio Virtu est excellens et re
uerentie q requirit in vo sacrificio
De platorum abstinentia cam
Doceamus tercio sobrietatem
et abstinentiam q consequit
platurus i. ad thimo. iii.
Oportet epm irreprehensibilem esse
vnius uxoris viru sobriu pruden
tem Talis erat Onias de quo
ii. machab. iiii° Contristatus aio
pter Onia anthiochus flexus
ad mias lacrimas fudit / recordatus
defuncti sobrietate. No em plat
interdicimus cibos preciosos q for
te na ut consuetudo roborata ut
egritudo requirit ppter q Aps vi
nu Thimo concedit, Sz sic in sub
ditis abstinen requirit / ita in p
latis sobrietas comeda / qm in p
tristz gulositas reproba Et de ab
stinen in subditis / hic sciend q
p ea corpus suituti subicit / spus ex
pedit vita pducit / dyab superat
Nisi em abstinentia corpus suituti
subiceret Aps no diceret Omis
qui in agone contendit ab oibus se
abstinet Est em agon contius int
carne et spm / s subicit caro per
abstinentiam exteriori / spus est ex
pedit / du extendas actiones spua
les liberior exhibet ri pe. i° agi
scitate i scta abstinen in abstine
cia patiam Qui em a volupta
tibus carnis abstinet spm et ad agend
et patiend et ad pseuerand in virtutibus
liberiore exhibet Vita eciam pro
ducit p abstinentiam q Eccli. xxx°
vii°. ppter crapula multi obierut
et qui abstines est adiciet vita
Multi em ex nimia gulositate mor
deserut et p medicinalem vomitu t
plus egerut q ceperut ingesserut
Galienus em fidelissimus ypocras
interpres teste Jeronimo refert ad
lethas quorum vita et ars sagina
est diu viuere aut sanos esse no
posse aias q corpus nimio sangne
et adipibus q luto i uolutas nich
tenue aut celeste sape / s sp de
cibis et ingluuie cogitare Testi
monio ypocratis crassa et obsessa
carnibus natias hnt cerebrum sangnis
depcz et alios attenuatos modos
Alioqn paralisis podagra et alij mor
bi pestilentes erupet id Gali
enus Ep die decima uite medici
nalis auxilii le. sibi abstinentiam
indixisse / nec facile aliquem in
firmari qui frequent abstineat
aut cum diete modestioris obs
uet / legimus quosdam morbo ar
ticulari a podagra laborates pscrip
cione bonorum et simpliciore mensa
membrorum officio restitutos Refert
pompeyus Trogus Hz defici
ens ille tyrannus Sycilie dyo
nisius du gule et edaci vac
taret lum oculorum pdidit Nichil
em magis pdat oculos qm inglu
uies ventris vel aut poetuiarius
Edacitas cibos terit sed oculos
norat id lucius Silla lepidus
consul et alij plerique legunt tu
lisse leges cibarias / quas alibi
katho censorius sumptuarias vo
cat / in quibus uiuendi mos et
suffica ne depingitur Na gulosa
optaz sunt pter vsu natis non
e debitu ne s viciu voluptatis
sumptuariis legibus se paulus
alligauat cu dicebat hntes ali
menta et quibus tegimur hijs conten
ti simus Certo dyab p abstinentia
superat p que aduersus aiaz carna
lia desideria suscitant i pe. ii° Ob
secro uos abstinere a carnalibus desi

desideriis que militant adversus a-
nimam. Et sic abstinencia propter ea
que dicta sunt requiritur in subiectis
ita sobrietas in prelatis, et hoc propter
dignitatem officii, propter quod ii ad thy-
mo. Opus fac evangeliste ministe-
rium tuum imple, sobrius esto. Cum
enim teneantur pro gregibus vigilare ut
lupis irruentibus possint occurrere
tenentur sobrii esse i pe vlt Sobrii
estote et vigilate quia adversari-
us vester dyabolus tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret. propter sub-
tilitates iudicii propter quod Act. xxvi°
Paulus inquit non insanio optime
feste sed veritatis et sobrietatis verba
eloquor. Si enim ebrietas enervat
mentem, certum est quod sobrietas reddit
in subtilibus eminentem, quod pertinet
ad prelatum ut sciant subtiliter ex-
aminare saltem penale iudicium Sap.
ix° Scit sapiencia omnia et intelligit et de-
ducit me in operibus meis sobrie ut
nec nimis infra per brutalitatem
nec nimis supra per temeritatem
Ro. xii° Non plus sapere quam oportet
sapere sed sapere ad sobrietatem propter
utilitatem proximi i ad thimo ii° Sal-
vabitur per filiorum generacionem, si permanserit
in fide et dilectione et sanctificatione
cum sobrietate. In fide propter erro-
rem intellectus, et dilectione propter corrup-
cionem affectus, et sanctificatione propter
immundiciam effectus, cum sobrietate
quantum ad abstinenciam gustus propter
expectacionem premii primi Thi ii°
Sobrie et pie vivamus in seculo
expectantes beatam spem et adven-
tum glorie magni dei, hoc est ma-
nifestacionem glorie christi venientis ad
iudicium. Secundo adventu apparebit
gloriosus, qui in primo adventu ap-
paruit ignominiosus. Et sic in sub-
ditis abstinencia requiritur et in prelatis
sobrietas commendatur. Ita in utrisque
gulositas reprobatur. Hec enim hominem
convertit in bestiam. Ubi enim regnat
gulositas et eius consors ebrietas
ratio exulat intellectus obtunditur con-
silia deviant iudicia subvertuntur. Pro-
prudens pro illa mater filium suum in ins-
tructione instruens dicit Noli regibus

Samuel dare vinum ne forte obli-
viscantur iudiciorum dei et subvertant
propter equitatem. Cum enim ebrietate
et potu homo afficitur, nimio dedi-
scit hominem, et more altius Nabu-
chodonosor cursit in desipienciam bestialem.
Alioquin numquam filie loth Gen. xix°
obtinuissent ut potissent apte
concubitum, nisi prius dedissent ei bibere
vinum. Ergo excedere facit contra legis
dine sinaz Nam aaron et filii eius
precepit dominus ut intraturi thaber-
naculum a vino et ab omni quod inebri-
are potest abstinerent. Rechabi-
te qui iuxta mandatum Ionadab fi-
lii Rechab abstinuerunt ab omni potu
qui posset esse ebrietatis occasio, cum
omnibus tribubus captivate essent liberi
permanserunt. Sed modo quidam pa-
stores quodam dicantur elogio po-
tatores non eruditores amatores, sed
calices, scribe in bibere transferentes
et inebriati suas spurcicias contra
deum et eius membra fidelia despu-
mantes ps. Adversum me loque-
bantur qui sedebant in porta et in me
psallebant qui bibebant. Et hoc est
eorum totum solacium Ysa. xxii° Comede-
dere carnes et bibere vinum. Tercio
destruit corporalem et temporalem substanciam
accessit enim enorme ventris et corpo-
ris incrementum, et sequitur in salu-
te corporis et possessionibus amplius
detrimentum, pinguius aliquantum pro-
pensus se qui pede extrat et videt
omnis epycuri de grege porcum, dum
ventrem reficit possessionem non perficit,
et de salute corporis non curat,
nec gulosus dimidiat dies suos
nec cum aliqua iocunditate corporis
aut hilaritate mentis transigit eos.
Nam in tanta mole corporis gravia anima
tenebris obsessa carnalibus in lumen
spirituale respirare non potest membra
vero suis destituta officiis exto-
ga desidia et torpore cronicas
passiones expectat. Et ideo ysa.
v° Ve qui potentes estis ad biben-
dum vinum et viri fortes ad miscen-
dam ebrietatem propter quod Daniel i°
Dabantur pueris leguminia ad vescen-
dum et aqua ad bibendum Certo indui-
tur

ignomia Si em ea q nob sut vi
ciniora no psternim inuam ad ea
que sut graviora nob i pugnda
tusimus Qui em in pvis constitui
se conspicit confligere cu maio
rib erubescit magna em m est
ignomia pugre exius gtra mi
cos validos cu hcam intra menia
urbis mee capitales et subdolos
inimicos ppter q in deserto poi
ti pres mi Exo xvii urgati sut
con Moysen dntes Da nobis aqm
ut bibamus nec trra pmissionis
attigunt eorum culpis exigentib
nullus em palma spualis ctamis
apphendit qui no insemetipso pus
p afflicta ventris qcupiam carnis
incentiua devicerit et ideo pa
stores qui certamis ordine nesci
ut domare gulam negligut et du
pcedut ad bella spualia licet mlta
certeant laude digna resoluut ad
sui pncipiu pdentes fortitu em
spualem Dntante carnis illeceb
procedut vltius paulatine ad em
incetiua Exo 32 Sedit pp9 man
ducare et bibe et surrexerut lude
du em cor9 in refectione delectatione
resoluit cor ad mane gaudiu et vi
cor gna relaxant De eorum cotine

cia

Oportamus et qrto coti
nentia platorum pmo videtes
quo eisdem expedit Sco in
quis consistit Tercio pti gruitate
qm in eis desicit Expedit aut eis
continen ppt honestate officii Sic
em macula vilis qm mebrum nobi
lissim tut maxime dedecet Sic
vilissim ptm libidinis in plato
nobilius apparet qui go ex offi
cio vacare tenen spuali dulce
dini no dnt se fedare carnali Ge
Gal v Fructus spus est pax gau
diu pax paciencia et continen et
castitas ppter nitate voti hac
go dns a plato in sacris pmoto
requirit quia qtinen votu emi
sit vnde Macha xiii Ragias
mlts tpib continen ppositu tenu
it in iudaismo corpus et aias tra
de contemptus pro pseuancia pp
auctates dim pcepti Papis em
Aaron Exo xxxix Dt in pectore
roale iudicii mitis litigatib in
pmat et xii patriarcharum noia
descbant qr eor plati de a car
nali cogitacone restringi me regi
stant ptm considerare vestigia
et eorum puitate sequi quib co
petit illud ysa lii Mudami qui
fertis uasa dni et paulus i ad
Chor vii Bonu est virginibus
si sic pmaneat sic et ego q si
no continet nubat lz aut hec
cotinen no imponet sacerdotib
veteris testamenti tn imponet
sacerdotib veteris testamenti tn
impo sacerdotib noui testamenti
tu impo sacerdotib noui testati
qui psticioris sut mlti qm imple
sut ex gra spuali Cap viii Scio
qm no possum alr esse cotines
n deus det ppt dignitate sacri
i Reg xxi Si mudi sut pui maxe
a mulierib mandurot et ruit da
uid sacerdoti Si de mulierib agi
qtinuimus nos ab heri et nudius t
cius Et fuerut vasa puerorum sca
Si go panis ppositionis requirebat
qtinenciam in mistris suis qnto ma
gis ista requiritur in eis q consecant
corpus xpi et uacauit tam puris
misteriis Omnis em ponderaco
auri et argenti no est digna aie
qtinentis xxvi Eccli pmo si ex ubo
angli dicto Thobie tn accepis
vxorem ingressus cubiculu p
tres dies qtinens esto ab ea
Thobias erat incontinen qnto
magis ille qui ecclesiam desponsauit
sacerdotem qui dispensat purissima
sacra io xxx Eccli Misere aie
tue placens deo et cotinie et co
grega cor tuu in scitate Sco
no tp qtinen dicta consistit i mu
dicia affectus aspectus tactus et
actus Et de affectu mundo xxii pu
Qui diligit cordis mudicia ppter
graciam labiorum hebit amicu rege
Cordis inqua mudicia quia se
pe qtingit ut necdu pcedat in
ope motus mets et tn ia pfecta
est culpa ex reatu cogitationis
et affectionis omia em sut nuda

et apta dei oculis. Lux enim eterna
que deus est, quam incommutabiliter ful-
get, tanto penetrabiliter fulget
tanto videt ut dicit moral. libro 25.
Novit enim occulta quia cuncta pe-
netrat et penetrata non obliviscitur
quia incommutabilis perseverat, et cum
nos iudei non credimus velud ipse
le oculos clausos tenemus, et ipsum
nobis non ipsi nos abscondimus. Hec
est carnalis affectio per quam abscon-
ditur a platis. Beata visio Mathei v°. Beati
mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Et ad hebre. Pacem sequimini cum
omnibus et sanctimoniam sine qua nemo vi-
debit deum. De mundo aspectu dicit
Abacuk i°. Mundi sunt oculi tui
ne videant malum et respicere ad
iniquitatem non poteris. Dicit dominus non res-
picere quia non vult per beneplacitum com-
probare, oculi etiam sunt prelati qui
ab aspectu illicito debent esse mundi.
Neemie xii°. Mundati sunt sacer-
dotes et levite mundaverunt por-
tas, porte mentis sunt oculi cor-
poris quibus anima foras exit et ea
que extra eius sunt sibi concupi-
scit per has enim portas mens exterio-
ra respicit, respiciens concupiscit,
concupiscens in cordis mansione re-
ponit, et obligata desideriis in-
cipit velle que noluit, quia more
per fenestras in domos inimicus ingre-
ditur et ascendit, et ideo ut servemus
continentiam huiusmodi oculorum mundici-
am, ne respiciant ad videndum
lasciviam et fiant quidam depreda-
tores animarum et raptores ad culpam
propter quod Iob xxvii°. Oculus meus
depredatus est animam meam. De mun-
do tactu Gen. xx°. Dixit Abime-
lech excusans se quod non tetigerat
uxorem Abrahe, in simplicitate cor-
dis et mundicia manuum mearum
feci hoc, et sequitur custodivi te
et non dimisi ut tangeres. Sic autem
ex tactu floris fetus destruitur,
ita ex contrectatione illicita flos
virginitatis amittitur. tactus enim facit
marcescere florem, et contrectatio illi-
cita facit pudiciciam virginalem.
Recomis. Admirem et filiam dabit
tibi quilibet baculus manum susten-
tabit lassam et prosilis digitus c-
temptabit aut temptabit propter quod
Levitici xxii°. Dicit homo mundus est con-
tactu morticini nec dicit nostri sanctus
sed cum laverit carnem suam aqua et oc-
cubuit sol tunc mundatus vescetur sanctis.
David est enim caro non morticinum
quoddam homo enim putredo et filius
eius vermis. Caro enim et putredo
et vermis et quasi morticinum sic car-
nis inter sua testatur se pulcra
hoc est ergo quere in tactu vo-
luptatem tangere carnem vermibus
scaturientem et scatuientem, quam se-
cure non tangit nisi in quo sol occu-
buerit et est lotus sunt. Hoc est
in quo deferbuit carnis concupiscentia
et confirmatus est gratia. De mundo actu
Ysa lii°. Mundamini qui fertis va-
sa domini. Gen. xl°. Iacob convocata
domo sua ait mundamini et mu-
tate vestimenta vestra. Quia pre-
latus competit servare mundiciam in
ope et mutari a secularis conversa-
tione. Tercio non gravitate reatus
cum eis continentiam desistit. Aggravat-
enim peccatum luxurie in prelato ex sancti-
tate correptoris necessitate impetracionis
sanctitate consecratoris et dividuitate de-
sponsacionis. Ex sanctitate correptoris
quia cum ad prelatos pertineat delin-
quentes corripere sordes tergere non valet
manus que lutum tenet. Ro. ii°.
Qui dicis non mechandum mecharis.
Secundo necessitate impetratoris, quia ut
dicit Gregorius. Cum indignus ad inter-
cedendum mittitur irati animus ad
deteriora provocatur. Osee v°. Audi-
te hec sacerdotes quia vobis iu-
dicium est. Et hebre v°. Omnis pon-
tifex constitutus pro hominibus ut offerat
dona et sacrificia pro peccatis. Sanctitate
consecracionis, officium enim agit a sa-
cerdote quod nulla alia creatura potest
dispensare, et ideo maxime debet
esse immunis a libidine. Levitici xl°.
viii°. Surrexit nathan propheta qui
adeps separatus a carne. Ex individui-
tate desponsatoris, fetus est
enim unitus unice qui non debet car-
nem suam dividere sed percipit manducato

carnes agni Exo. xii. Renes p-
tingere propter hoc nobili se coniu-
xit matrimonio ut fornicatio no
heat locu amplius in plato De
hiis aut in tractatu de luxuria
expedimus propter quod breuiter p transimus
Qualiter platus debet esse ordina-
tus quo ad ea que sunt sub se quantum
ad iiii^or sup que constituitur racione
quorum heat usum iusticie De p-
lati iusticia De plati clemencia
De plati fidelitate et circumspectia De
plati sapiencia Quo, platus debet viuere quantum ad ea que sunt infra se (margin, red)

Octavus qualiter platus viuere
debeat quantum ad ea que p-
tinet ad se tam ex parte mentis
quam ex parte carnis in iiii^or sup dictis
tumore timore abstinencia et con-
tinencia Nunc videamus de hiis
que sunt sub se et quo ad ea de-
beat se habere Constituitur enim sup vi-
cia corrigenda sup solacia impe-
denda, sup temporalia regenda, sup
iudicia dirigenda Jer. primo. Ecce ego con-
stitui te sup gentes et regna ut
euellas et destruas vicia et erro-
res et ut edifices et plantes bo-
na opera et virtutes De s^o Cantic. v^o
Oculi eius sicut columbe sup riui-
los aquarum, hoc est plati dulces
sup indigencias et miserias sub-
iectorum Num. xii^o Erat Moyses mit-
tissimus sup omnes homines qui mora-
bantur in terra De tercio xli^o Tu
eris super domum meam dixit Pharao
Joseph quem posuit sup terram suam
custodiam De iiii^o Osee x. Ger-
minabit quasi amaritudo iudicium sup
sulcos agri Stulti agri sunt pre-
lati quibus dominus infundit graciam quasi
celestem pluuiam et germinat ama-
ritudo iudicii cum sciunt penam in iu-
gere et consilia dare secundum qualitatem
delicti et propter grauitatem culpe dul-
cedinem, putem in iuste pene amari-
tudinem Quia ergo prelatus consti-
tuitur sup vicia corrigenda ideo debet
esse iustus, quia sup solacia impen-
denda, ideo debet esse mansuetus, quia
sup temporalia regenda debet esse fi-
delis et circumspectus, quia sup iudicia
dirigenda, ideo debet esse sapiens et discretus

Est aut plati iusticia si exhibeat
caritatem in seipso seueritatem in vicio,
pietatem in proximo, oportunitatem in
negocio veritatem in seipso platus
exhibeat ut uiciis no subiaceat
aut si subiacuerit seipsum corrigat
corrigendo sibi no parcat, no parce-
do prius formam aliis in seipso prebeat
et ostendat no enim dicuntur plati qui
subiacent viciis Qui enim adhuc
impugnatum victorum temptamina per con-
sensum delectacionis tollant aliorum
curam suscipere no presumat ut dicitur mor.
li^o xxiiii^o Et qui bella nouit et
iam apud se quadam intima tranquil-
litate quiescentes securi sunt ad
suscipiendam curam animarum digni
sunt, no dico cum perfectus vicit temp-
taciones sed qui sunt in eisdem sustine-
dis fortes Joh. i. circa finem dicebat
Si iudicatus fuero seipso quod iustus iue-
niar No enim debent quibus patus pol-
lui per que dicunt in aliis macule tol-
li corrigat aut primo seipsum si
heat in seipsum, si enim districte sua
mala sua prosequatur iustum est ut contra
aliena mala inflammetur et quod punit
in seipso, tollat in alio, Quia ni-
si plati primo se arguerint et purga-
uerint nescirent quid in aliis punire de-
berent Prou. xviii^o Justus prius
est accusator sui Corrigendo et non
parcat sed districta se prius vlcione
feriat Job xvii. Tenebit iustus
viam suam et mundus manibus addet
fortitudinem, quia cum no erat tribu-
lacio, sed erat mortificacio, no par-
cendo prius formam aliis in seipso
prebeat et ostendat unde in regula beati Be-
nedicti dicitur de abbate omnia bona et
sancta factis amplius quam verbis
ostendat Mat. iii. Sic decet nos im-
plere omnem iusticiam, plati enim
dicuntur omnem iusticiam implere, quia non tan-
tum omnem iusticiam docere, alioquin
confunderentur nam maior est lingua quam
manus, quia lingua manum loquacitate
et manus remissa magniloquus dif-
ficilia precipiens remissa vix fa-
cilia faciens ille efficacior enim est
vox operis quam sermonis Et secundum Greg.
Auctoritas loquendi perdit si vox ope no-

nō noceat / ꝫ in malis platis
contrariū appareat Sit enim sicut
sal insipidum / et lucerna sup can-
delabrum fumigans / et medicus
medendi nolens sed in facie vol-
nus portans / et falsarius litteras sue
falsitatis publicatas ymo sol tenebro-
sus preco pastor mutus / specula-
tor cecus / pugnator manens pa-
tor spiritus Caveat etiam stulta-
tem in vicio ubi primo ondat ze-
lu / exequatur divinū preceptū / videat
fructū / caveat dampnū zelū enim
dns ondit tu Jo xxi° vendentes
columbas eiecit et domum suam p-
gavit Sic fineēs xxv° numeri cum
israhelitas occidit Sic levite
Exo xxxii° vindicaverunt in ydo-
latrias / et Iehu iiii Reg x° in p-
phetas Baal Et i machab ii° in
deum sacrificantem corripuit matha-
tias et pro Justicia et iudiciū cor-
repto sedis eius Et i ad Thes v°
Corripite inquietos Verba enim as-
pere increpationis alii evellunt spi-
nas mortifere cogitationis / ma-
xime quando dicuntur ex zelo et dilectione
nō ex fastu et indignatione prop-
ter quod mor xxvi° li° Erga sibi co-
missos nō nimis in correptione fer-
veant / ac si de tranquillitate nil
habeant / sed ita in dilectione tran-
quilli sint / ac si nullus fervor eos
accendat Nunc enim necesse est ut
appetat contra delinquentes ardore
zeli succendi / ne cogatur post de
corpore neglig. igne gehenne
cruciari Sic exequatur divinū precep-
tū Mat xviii° Si peccaverit in te
frater tuus corripe eum inter te et ipsum
solū Si enim est culpa tunc est
secreta correctio facienda sed ma-
nifeste si manifesta i ad Thimo v°
Peccantes coram omnibus argue ut
ceteri timorem habeant Crima ß
ysido · Manifesta peccata nō sunt occul-
ta purgatione purganda palam
enim sunt arguendi qui palam no-
cent / ut dum aperta obiurgatione
sanantur / hii qui eos imitando
ut eos imitando deliquerunt corri-
gantur · Job·9 propter iniquitatem cor-

ripuisti hominem / videat etiam fructū
Prov xxix° Virga et correptio tri-
buit sapientiam Et prov xix° Si cor-
ripueris sapientem intelliget
disciplinam Unde dicitur virga quia
sic virga aaron Num xvii° flores
frondes et fructus fecit Sic correp-
tio sancta desideria honesta verba
et iusta opera inducit Augustinus ad vi-
cenciū Nō omnis qui parcit amicus
est nec omnis qui verberat inimicus
Melius est cum severitate diligere
quam cum lenitate decipere Utilius e-
surienti panis tollitur si de cibo
securus iusticiam negligebat quam esu-
rienti panis frangitur ut iusti-
cie seductus acquiescat et qui fre-
neticum ligat et qui litargicum exci-
tat ambobus molestus ambos amat
Eccl vii° Melius est a sapiente
corripi quam stultorum adulatione de-
cipi Caveat dampnū i Reg iii°
Noverat heli indigne agere fi-
lios suos et nō corripuit eos iii
Reg i° Adonias elevabatur dicens Ego
regnabo nec corripuit eum pater suus
alñ ꝭ utꝶ occide Illum enim pro causa
domus causa patri sui hunc Salo-
mon occidi fecit occasione regni
Ex defectu enim correctionis habundant
transgressiones in prelatis et dissoluciones
in monasteriis quod ꝭ Bernardus Impunitas
est insolencie mater incurie sobo-
les / radix impudencie transgressio-
num nutrix Et cum dicitur homines
in suis criminibus permitti · Virga solida
in arbore et perversitas invalescit
Et i° Eccl i° impleē · Perversi difficile
corriguntur / Tercio exhibeat pie-
tatem in proximo Sepe enim prelatus
iracundie stimulis motus contra de-
linquentes zelo iusticie plus quam
necesse est inflammatur / et iusticie li-
mitem in ulcione transiens agit
crudeliter / quod se iuste crudeliter agere
suspicatur Ut dicit Gregorius omel. v° super
Ezechielem Et tunc imperatoris
iussu et funeris pallio velatur sponsus
et servator qui faciat spiritualiter quod
facit carnaliter Habeat ergo pre-
latus infirmitate sua in aio humi-
litatem in signo pietate in verbo

mediocritate in facto Cu͂ g͂ aliorum
corripit quis peccata consideret in cor-
de suo mala sua quia uel talis e
vel talis aliquando fuit uel si no͂ fuit esse
potuit qualis ille que corripit a
se conservatus per gratiam aut reductus
est a peccato poterit consilis gratiam fieri
proximo Consideret etiam alia pro-
ximi sui bona que si intra sunt
cesset superbia Si vero intra sunt po-
tuerit obtineri ex gratia et forte in
habundantia maiori quam sunt bona
prelati Eccl͂i xi͂o Cu͂ interrogaveris cor-
ripe iuste hec est interrogatio
discussio sui ipsius in secreto cordis
iudicio Audi humilitate in signo dam-
pnos super lucra profuit amica cor-
reptio plus quam accusatio turbulenta.
Illa pudorem incutit hec indigna-
tionem movet Zelus enim iuxta forna-
cem sedet sed vim irascibilem vix
de facili emittat scintille incendie
quibus turbatur puritas oculi spiritualis
Ideo sancti viri numquam noluit facere
correptiones donec ira cessante de-
ferbuit cor motus ita quod ire si-
gna no͂ appareant exterius per turbu-
lentas expressiones Quia dicit propheta
Quoniam supervenit mansuetudo et cor-
ripiemur Audi pietate in Iobo
xix Cap͂. Corripe proximum antequam
comminerit. Sed quidam statim he-
ant sagittas comminationis et arcu
extentum obiurgationis ita quod no͂
videntur persequi culpam sed personam
sicut lamech ceco iam facto qui
dicitur occidisse hominem cum debuerat oc-
cidisse feram Gen iiii. Gregorius super hoc mora-
lium xix. Rectoribus utraque summopere
sunt tenenda ut nec ex disciplinae
vigore benignitatem mansuetudinis
nec rursum in mansuetudine dis-
trictionis deserant disciplinae quatenus
nec a compassione pietatis obdurescant
cum quosque corrigant nec di-
sciplinae vigore molliant cum in-
firmorum dictos consolantur. Regat
ergo disciplinae vigor mansuetudinis
et mansuetudo ornet vigorem et
alterum commendetur exaltata ut nec vi-
gor sit rigidus nec mansuetu-
do dissoluta Audi mediocritate

in facto. ii ad Thimo. ii. Ser-
vum domini no͂ oportet litigare sed mansue-
tum esse ad omnes cum modestia cor-
ripiente eos qui resistunt veritati
modestia medium tenet inter remis-
sionem et indiscretum fervorem Alii
enim sicut superdictum est sub specie iustitie
ira modum ulciscendi transgrediuntur
quorum corda vivunt sine tranquillitate
mentis ex abrupto trahuntur et no͂ se
correptos sed magis appressos quia
plus extendi ira quam transgressio-
nem in correptionibus faciunt dicitur ira
sub ea no͂ posse subsequi no͂ preve-
nire ne opprimat antequam corrigat
et tunc minus attenditur ita quod in nimis
crudelitatem effrenatur quia prelati
no͂ sunt intenti circa amorem Christi
sed nimis sunt desiderius dispositi et
eo quod culpam invenit quia in semper
severitate no͂ habent no͂ consuunt in tran-
quillitate cordis de qualitate criminis
et emendationis sed subito adulescen-
cendum peccatum prosiliunt et libum e-
gitur transcenditur. Sunt etiam modum
observant circa remissionem propter vite
ipsorum dissolutionem sed sancti viri viden-
tes quod pene semper amica est in prelata po-
testati et quod ipsa dicat ptas exe-
quitur subiciunt se magis intus
prelate ~~enim parte~~ quod exterius tanto
magis sustinet pati intus quod
dum principatum exterius hominibus ex-
hibent humilitatem intus ad do-
minum observat et ne transeant
ad illicita nolunt frequentare exequi
licita sed intus tollerant ex amore
et patiencia quia zelum corpus et infla-
mat caritas et informat sciencia quod
zelum supprimit et spiritum temperat et or-
dinat caritatem Et hec est di-
sciplina domini propter quia in psalmo Disci-
plina tua correxit me in finem
quia tamen qui ita se habet a pastore
diligitur et pastor sic committit prov. xx-
viii. Qui corripit hominem inveniat
gratiam postea apud eum Quarto ex-
hibeat oportunitatem in negocio quod
fit iiii modis tunc enim poterit
iuste corripere si seipsum novit per
subditorum vitam conformare si cri-
mina que corrigi nequeunt tollerare

si queda p condicione paciencium tpa-
re si queda pusillaite deposita
vindicare Igit platus illa me
sura se modificet vt nuq ad il
licita se relaxet / sed modu teneg
amari studeat et timeri / caueg
ne nimia leticia reddat eu a sub
iectis despctu ul nimia seuitas
odiosu / quia du subiecti vident
plelatos ineptire p nimia leticiam
/ deserunt disciplina / et tunc
amp con subditos dyas inuale
scit / qm eos qui discipline dnt
esse custodes leticie seruire cog-
noscit / 2c p negligencias maior
defuit in detmeta minor Et io
Judith viii Serui dei dnt cor-
ripi ad emendatioz a no ad pdi
cioni ppr hc di mor li lxx Vt pre
latus rediens videns timeri dz
et iratg amari Tollent etia
pro tpe mala que no pnt cor-
rigere Sut em quidaz qui sunt
moribus acriores et detiores / 2
ideo no sp increpant a platis
qui tacendo no parcunt sibi s
magis talibz subditis vt saltem
ex platoz taciturna oportunitate
et patia p cessu tpis redeat ad
se 2 corrigant vicia ii ad Tess
iiio Si quis no obedit vbo s
nro hunc notate et s nolite
qsi inimicu estimare sed corri
pite ut fratrem hunc notate i in
p eplam nram significate qui
no est ut inimicos ob iurgando
sed ut fratres fendus et dulcit
corripiendo vii mor li xiii
Queda mansuete debemg cor
rige queda uo que corrigi ne
queunt equanimit tollare / et cu
delinquentes corrige no possimus
patiendo tollare debemus / qto
si fluxu conuersionis cor no ua
lemus / excipis tn pmiu longani
mitatis acquirimus Eccl xxv
No amat pestilens eu qui se
corripit vii quida mali phici
ut medici sp nolunt urere uel
secare uolentes et sciu in omi
infirmitate errore nescientes
qz oporteat aliquantulu tollerare

sicut illis qui veteres patellas ut
aena resarciunt qui vnu foramen
nolentes obstruere vno ictu mal
lei ul illud augent ul multa faci
unt ul totu confringunt nescie
tes qz vasa fictilia ul vitrea no
sunt malleabilia sed frangibi
lia Eccli xxi Cor fatui qsi vas
confractu Mali medici qui p me
dicina ppinant venenu / ita ne
sciunt obstetricandi offm du ri
gide tractant ventres pgnancium
tepent queda ecl p condicione
peccancium vii verecundos qsi pal
lando dnt corripe leuit / ne si re
repti fuerint acriter frangunt et
corruat i desperacionis vii pa
xxxviii Corripies me et viui
ficabis me consolando Sic eni dg
vinu miscet in oleu spem 2 me
tu iusticias 2 mie effectum ii Ma
chab vi Nuq deus a nobis
mias suam amonet corripiens
vero in aduersis ppm suu no de
reliquit Vindicet etia queda pu
sillamite deposita Ecclia eccl xx
Qua bonu est cor reptum manife
stare pnias 2c effugiet volun
tariu pctm / lz quida plati sub
ditorz suorz culpas no corrigat
ex diuersis causis Quosda em pi
gricia impedit quorz agri ple
ni sut spinis Prou xxiiii P agrz
hominis pigri transiui et totu
repleuerant vrtice operuerat spine
sup faciem eius 2 ma lapidu de
structa erat quia caritatis fer
uor eos no conglutinat 2 pprium
est em pigris no statim subue
nire piculo s expectare donec
totu edificiu cadat Ideo i Re
iiii Retuse erant acies vomeru
et ligonu usqz ad stimulum corri
gendu Ideo nam dormiunt hoies
sed seminat inimicus zizania dor
miunt vigiles in urbe obsessa
ideo si urbs capiat pimo in eos
irruet Dormiunt ianitores ut
fur infernalis domu ingrediens
occidat 2 furetur lupi infernales
ab ouilibz cor clamoribz non
arcentur Medicus tpe pestilencie

a sompnis nō excitā / namis p cel
lis agitata ꝛ in piculis nō ꝯsti
tuta et nauta delicia / et sicut
gubnator in meo mari amisso cla
uo sopit Pu xxiiio. Nō aduerte
tes qp dicit Cris sup eplam ad
hebre Mirror si qp contigit sal
uari de eis qui pncipant in ta
tis minis et tanta pigricia Qi
dam eciā nō corrigūt quia irre
phensibiliter viuūt Bu Nemo fi
deliter rephendit in quo se esse
irrephensibilez nō confidit pp
hc aplī ꝛ aplīq viri corripuit et
corrigūt in quibꝫ alij deficiūt Tyt
1o. Reliqui te ite vt q desunt cor
rigas / et constituas p ciuitates
pr̄biteros i. epos sicut ego tibi dispo
sui si quis sine crimē est Qui
dā vero nō corrigūt quia p in
discretam humilitate corrigendi
auctem amisunt Thimo 4o Ar
gue cū omni imperio Qa sic dt
Aug loquens prelatis / qn nccitas
discipline in moribꝫ coherceńdis
dicē nos dura vba ꝯpellit Si ex
ipi modū nos excessisse sentit nō
a nob exigit vt a nob subditis
venia postulet / vt apud eos q
oꝫ ee subditos dū nimiū fuat
humilitas regendi frangat auctas
Isti aut magis corripi pnt a
subditis qm subditi ab eis / sic Ba
laam correptꝰ est ab asina P
pe 2o. Correptor habuit Balaam
sue vesanie subiugale mutuāt
Quidam eciā nō corrigūt quia
tpalia quiꝰ se expoit subditorꝫ
saluti ꝑponit, sicut Cayn de q
Gen iiiio Nunqd custos fris mei su
ego / nō sunt custodes frm scd oui
u ut agrorꝫ Ps Corripuit pro
eis reges i. doꝰ p subditorꝫ pctis
incorrectis punict pastores Qui
dā nō corripiūt quia scandalum
metuūt cū vitas nō sit dimitte
da ppt scandalū / ꝛ plus deamꝰ
time deū qm pximū / ꝛ alij
ppter scandali occone veniri ho
ad salutem Pio xxio. Qui cor
reptꝰ est corrigit via sua Qui
dā cm nō corrigūt quia nō tm

tecuit malicia p ꝯsuetuꝫ obdu
rata qp eā amonere nō pnt / ꝛ
ab vna scintilla augetꝫ ignis /
et a modica rima submgit na
uis / ꝛ a modica stilla p ꝯsuetu
dineꝫ cauatꝫ lapis Et implet id
ecclastes viio Consida opa dei
qp nemo pt corrigē quē ille de
spexerit Nam ꝛ si correpti inmu
tant nō est nimiū curandū quia
Eccī xo vir prudens ꝛ disciplia
tus nō murmurabt correptꝰ nō
est aut platis i putandꝫ nec con
tpm nimuitandꝫ si nō ex impio sed
huīr ex sacre scripture iaculis
psequatur corripiendo pctm qr
2 Thio. iiio Ois scriptura diuinit
inspirata vtilis est ad docendū
ad arguendꝫ ad corripiendꝫ et
erudiendꝫ De clemen plati per
ꝯformitate ad xpm De clemencia
plati p oppm ad suū oppositū De cle
mencia prelati p nē instinctu
De clemen plati p ꝯpom ad mt
tiplicē eius fructu De clemencia
prelati per conformitate ad xpm

Ocuimꝰ de iusticia platorꝫ
Nūc videamꝰ de cleme
ciā ipozꝫ h cm est plats
mcia ppr ꝯformitatē ad xpm ppr
vitandū eius oppositū ppter
nē instinctu multiplice eius fructu
Conformitas tangit Exo xxx
iiio Miserebor cui voluero et
clemēs ero in quo in placuit /
quia nec p miscdia esse oꝫ esse
clemenciam / nec abscipam / tam
cm omnibꝫ ignoscē qm nlli cru
delitas esse nullū cm magis dec
clemen / qm pncipē et platū et
magis refulget in nobiliori m
et qnto rarior tanto mirabilior
rarior aut est ubi ptas ꝯmitta
est / io maxīe ꝯmenda in dē vn
Sen in pmo lo de clemencia ad Ne
ronem Dij dij placabiles et equi
delicta ptentiu nō statim ful
mibꝫ psequūtur / qnto equiꝰ est
hominē hoi ppositū miti amio
exercere impliū Vn de xo dr Q
Que te tuitt clemencia ut fe
res mea tuua ꝛc Est aut hec

clemen̄ in xpo grata / nō ven-
dita parata nō dilata ua nō fla-
pstita nō dimidiata grata ppt
eius duplicatū · nō vendita
ppter eius meritū · Exo xxxiiii°
Dnator dn̄s deus misericors et
clemens ꝛ sꝑ nō cap te pse-
mittens est · Cū aūt essemus
inici eius in hoc gratior eius
clemencia cꝑ male meritos sua re-
demit gr̄a et passione ꝑꝑꝗ in-
formis prelatū ut clement sus-
tineat subditos male meritū · Dicit
Seneca Aug9 cū esset in gallis et
delatū esset ei cꝑ quidā ligans
Cinna volebat eū occidē con-
stituit se abeo vindicare / et cū
intra se disputaret mō p iusticia
ut ille puniret̄ · qui cepare tot
ciuibꝫ bellis / tot nauālibꝫ tot
pedestribꝫ fuatū pt pace terraꝫ
mariqꝫ reddita / volebat eū nō
occidē ꝗ ymolare · rursus disputa-
tabat pxima / cꝑ nō posset vi-
uere · nisi p eū fierent tot ho-
micidia dicens nō est tanti vi-
ta mea ut ego ne peream / tot p-
cant · interpellauit eū tandē li-
uia vxor sua di⁹ fac cꝑ medici
solent qui ubi vsitata remedia
nō procedit teptant contraria se-
ueritate adhuc nichil pfecisti nc
tempta quō t' cedat clemen̄
ignosce Lucio Cinne deprehen-
sus est iam nocē tibi nō pt p-
desse fame tue pt gauisus cꝑ
aduocatū inuenat vxori gras
egit et Cinna vm · ad se accer-
siit cui cū kathedra poni ius-
sisset et quid in eū meruerat au-
gust9 · quid aūt ille demeruerat
in Augustū ondit et ait / male
cū ppto remo agit / si tibi adimpe-
randū nichil pter me obstat /
si spem tua solus ipe impedio
cedo / sed nobiles rom̄ nō fer&
et tanta vita mq tibi iterū
do / pmꝰ hosti mm̄ insidiatori ꝛ
parricide ex hodierno die mt̄ nos
amiciciā incipiat / contendam9
vtrū ego meliore fide tibi vita
dederim an tu debas · Est ergo

in xpo clemen̄ parata nō dilata
siue turbata · ps° psalm xxx · Pi-
us et clemens est dn̄s et nō aū-
tet faciē suā a nob · si reūsi fuit̄ ·
ad eū licet plati quidā ut decant
venia ul ignoscendo turbatū vol-
tū ondant sed qadmodū mu-
di status gr̄cior est et pulcior ē
ad uidendum qm̄ dies est serenꝰ
et purꝰ qm̄ qm̄ aer et oīa qua-
tiūr crebris fragoribꝫ et intermi-
cantibꝫ fulgoribꝫ et supiacibus
ignibꝫ / ita decet platū se ondē
nō turbitū ꝗ sꝑmū ymo ut dt̄ Sen̄
hec clemen̄ pncipe decet vt quo-
cunqꝫ uenit masuetiora oīa fa-
ciet · Aug9 ccc ex turbido pue-
liquidū et sinceꝫ / dās em̄ esse
gnimeliora clemen̄ tū ccc gtis
debeant attrere subditorꝫ nau-
fragiis / pegrinorꝫ exiliis / egro-
tancium morbis tinquillo aīo voltu
sereno / in quē auxiliū natꝰ est
platus / ex quo pterꝫ sua capiat
quiꝫ indigens ꝛ mendicans .
Est ergo in x° clemen̄ ua nō fla-
na puniendo perit et parcendo punit
Neem in x° tu deus ppicius cle-
mens et misericors et sꝑ nō dereliqui-
sti eos cū fecissent vitulū ubi do-
min9 ondit et miaꝫ et iusticiaꝫ
est em̄ clementia ꝗ Sen̄ · Indi-
natio aīmi ad lenitatē in penam
exigendam / nō est ei contraria se-
ueritas / quia vitus nō est vitium co-
traria sed crudelitas que nichil
aliud est qm̄ atrocitas aīmi ī exi-
gendis penis · Si em̄ punit non
indignat̄ / nō turbata mēte in-
tueat̄ · quia inbecilles sunt oculi
qui ad aliena lippitudinē suffū-
dunt̄ · Sapiens em̄ pena qua ex-
igē debet nō condonat ꝗ subito
tribuit cꝑ iustū est cū ex venia
cōsequi / Non pro conditione uel
parꝫ aliqūe tm̄ vobis amonet
pena nō assistit etate eius em̄-
dabilem intuet̄ · Vn agricolas bo-
nos imitari debent qui nō tm̄
excidūt rectas arbores et pro-
tentas / ꝗ et illis quas aliqua
dapnauit causa / applicant di-

ipsa annimenta quibus dirigant alias
contundunt ne multitudo ramorum pro-
ceritati noceat sectiuntur aliam ab inf-
mas vicio loci mittunt ut tum supla-
tant quibusdam aliena vmbra la-
borantibus apparuit decerem libera
(sue) Sic plati se punant sue prelat hic
semper debent hic respectu ut
pua flectant in rectum non est ex
vera clemencia temperat et ficta que
ex bonitate naturali 2 g dz procedere
non qualis est quedam ficta ad tempus
assumpta Nemo ait Seneca pt personam
diu ferre ficta ficta in nam suos
cito recidunt quibus veritas subest
et que nascitur ex solido tempore ipso in
maius meliusque procedunt propter hoc
Hester iiii° Rex ei que notabat
virga aurea pro signo clemencie ex-
tendebat In vocacione mea in ro-
ga iustitia que duo concurrunt clemencia
h enim alter se hz ad innocentes alt
ad nocentes sic medicine usus alius
apud egros alius apud sanos in-
si enim discrimina fieret inter bonos
et malos sequitur confusio et viciorum
multiplicatio adhibenda est moderato
et si modus ut temperamentum debitum
invenire sit difficile credo quod pro-
te maiorem clemencie liberam ex aliis
inclinare Est etiam in xpo clemencia
perfecta non dimidiata nam penite-
tem clementer suscipit totaliter in-
dulget ut concito adeo quod non
dampnat vlciscendo nec confu-
dit improperando nec minus dilig-
imputando Gen xlv° Non po-
terant tunc fratres Joseph nimio
timore perterriti Ad quos ille cle-
menter accedite ad me nolite pa-
vere et sequitur quod attenuat eorum cul-
pam ut manifestat clemenciam
poterat eos Joseph morti tradere
sed novat quod muliebre est in subdi-
tos fure et cui vlcio in facili est
ea omissa etiam laude conse clemencie
mencie et eo moderacius est age-
dum cum humilibus cum innocentes eos af-
flixisse sic non est laus modica
bestiam magno vito congressu si-
gulari appetere Satis enim aust
homini vita qui reddit homini vitam
quia sue vite debitor effici ei
saltem aequo sibi restituit et in-
gloriam plati clement satis potitur
cum vivit subditus ad victoris gloriam
et eius prostratus se pedibus in-
clinans veniam cum triumphabat Cesa-
res et aliqui reflixabant ad tri-
umphum vinctos plus sanne corp
as detestabat et non quod ab con-
servabam incolumes quem si mortuus
ablatus esset a vincentium oculi quem
videns subiectum augebat triumphum
per contin spectaculum et assiduum ut
tum ex victo post gloriam sumere ut ac-
quirere hoc est ex sua victoria
triumphare Non ergo cogitabat Jo-
seph quantum fratres qui eum vendiderant
impune et sine eius vituperio pati
possent sed quantum in eo gratia et na-
debebant Nam licet in suum libere
civili domino liceat omnia tamen quod seruis
imperat moderate domini laus est
magna sic regi gloria non est ex sena
amissione nullus enim dubitat eum
posse sed vero potestatem suam continet
et coherceret multos aliene ire
eripit sue vero non subicit sed ira-
cundie ipse domina laudis inetur
Imitetur ergo prelatus xpm tolles
odium et odii signum et male im-
tum iam conversum familiare sibi ex-
hibeat et amicum De clemencia p-
latorum de compassione ad suum oppositum

Docuimus clemenciam ex conformitate ad xpm doceamus
eam decere platis ex oppo-
ne ad suum oppositum Nichil enim est
quod ita puritatem et aciem mentis
obtundat sicut crudelitas et inor-
dinata iracundia plato que
cum non discernens ab hostibus ob-
stinato iudicium lue omnibus utitur
uno modo in male cogitatis nulla
patitur induciens deliberacionem dum tum
furori expleat voluptatem hanc
superare ds clemencia Ymo quia
proprietatem humanam exuit forma
enim est ista rabies sanguine et
vulneribus gaudere et homines nam mi-
tissimum in al silvestre transferre Quid
enim interest quod Allexander lisima-
cum leoni lacerandum obiecit an eum

tm ipe eunde lacassz dentibz suis
n qz ira leonis tanto mitior qnto
to nalior Que est em gla de lace
ri cathenis et carcibz turbare
subditis / fundere sangne aspectu
suo terre et fugare Que esset
alia uita / si ursi et leones reg
narent / si serpens et alia to
xicata sup nos ptatem regis
accepissent pr qz hest c xiiio
Nequaqz nolui nolui abuti pote
z magnitue / sz clemen z leni te
gubnare subiectos Abusus e
po cu alia bruta et fera sint
homibz mitiora abstinet em a
suis abstinet em a suis ledendo
qz homines no faciunt et ab mits
ymo sic gle cupidus cu ceperit
psidere multitudini magnu fomi
tem prebet ardori / ita multi qui
inquiete sue sollicitudis costituti
no potuerut etia in xobis fami
liaribz iracundia tptare / sz desa
cili mouebant cu ascendunt ad ppi
regime / no alr qm fez al cui ab
omni parte admonen stimli pa
cifice viuere nequeunt et sub diti
pturban et ex leui occone fere
bestiis amp irritan Nonne lucius
Silla sat exuerat homis ppius
cui finez occidendi fecit inopia ho
stiu Sic vedius pollio qui mure
nas sangne sangnabat huano / z
eos qui in aliquo ipm offenderut
i mariu id est plenu spenciu pisci
faciebat / taceo illos qui hospit
molabat et equis deuorandos p
bebat qui nouas inocare cruci
atq / qui terris igne z aratz ve
tustissimis indixere tuuibz vnde
uigilanter platus inspiciat / ne
ex platione supbiat / ne iura de
bite ptatis imoderatius exigat
ne ius discipline in crudelitate
et rigore imutet supbie / z inde
puertat subditos vn potait eos
restringere Si em subditorz cul
pas corrigat no inde ppr pom in
tumescant Ho securitate no in
venit no em quiete invenit in
seipo nec pace cu pximo nec
pietatez cu deo Cui em crudeli

2

tate vexat pximos velud ad ar
ma cofugit z uelud omis metu
ens amicorz fidei se no credit / s
cu ad cosciencia reuti et mala
que fecit aut quefacturus est
intuetur imple stimlis odit vita
ppam / morte timet et sibi iniusi
sepius optat ipam Nō hz patem
ad pximu / qm an° tutus est / qu
nulli exhibet se tutu ex clemen
em hec pax et securitas vn Sene
ca errat qui estimat tutu esse
ibi regem ubi n a rege tutu / sed
securitas securit te mutua pasciste
da est saluu rege clemencia in ap
to prebit vnu est inexpugna
ble munimentu amor ciuiu / quo
est pietate a dno cosce qui dno
dissimis inuenit Diligit em site
sui site vn adno necqm dimissa
reuocat in ita / quia cu seruo suo
noluit clemes esse / cu em ma
dm sit fontalis / nra vo sicut
de fonte pfluus ampnis fons di
ne clemecie ut p arefi ad nos
cu a nob clemecie fluat riuuli ad
subiectos vn Aug° fluit riuus
et fons siccabit quia luc vi° Dimit
tite z nob dimitte vn et diues
epulo quia clemete se lazaro no
exhibuit fonte sibi sapie siccatu
invenit gutta aque pecht nec
accepit / ideo impleat illud p
uerbiorz ult° prelatus os suu
apperuit sapie et lingwa eius cle
Tercio crudelitas breuez ptatez
accipit / attenus em reges cru
deles sic in Roma patet histo
ut legitur in fstti ut regno puati
ut in posteris exheditati ppr qz
si palipp x° Datu est bonu co
sliu si placuerit ppo huic et le
uior subis clemetibz seruiet tibi
omi tpe Sicut em ait Sen Ty
rannorz exercabilis et breuis
ptas est / tirranni sut qui seuiunt
in ptate / reges qui exca z uitate
et rei publice vtilitate hz utqz
arma / sz rex utitur eis i munimetu
pacis / tirranus aut in signu timoris
rex tranquillus z placidus fideles
hz ministros et sr fidos / sz tirrannus

d' ptate

2

sangwinarius et atrabus satrapes
habet impios et prophanos quibus
utitur in tormentis qui homines obi
ciant bestijs / propter hoc ciuis po
tentatus breuius est vita / cui e
contrario continent bonorum regi
mina / cum princeps suo bnficio tu
tus est michil alienis presidijs
egent / arma tantum ornatui habz quoque
est platus cui cure sit utiles
tamen unum magis curat quam aliud
promitorum excellentia / in regie sue
partes non nutrit / sed quibuslibz suam
facit / qui iuitus pratit / cuius in
aio ut est efferum nil hostile qui
potius sua salubrit exercet et pla
cide accessu facilis / sermone affabi
lis / vultu amabilis / quedam aut le
uiter correcta tollat / ita quod eadem de
mencie discipline vincula non dis
soluat quam in tollando dissimilat
ita quod ea dissimulando crescere non
permittat Certo vix crudelitas
in eis ad pietatem redit prouerbiorum xi°
Benefacit aie sue ubi misericors / qui
aut crudelis est propinquos quos abi
cit ipius facit opus instabile / cle
mens parabit uitam / execracio ma
lorum morte / bene impius facit opus
instabile quod semper de malo ruens
in deterius vinuitur pietate / primo
enim excedit mensuras assuetam
dem humanam / dein noua querit sup
plicia et cruciatus excogitat / cuius
delectatur in homine penam / et inde cum
morbus induruerit deuenit
ad ultimam insaniam / ita ut cru
delitas ei vertatur in voluptatem / et
quedam delectacio sit ei turbare ut
occide hominem / propter quod Seneca hoc
mente certa pessimus / hz crudelitas p
seuerandum nec ad meliora pa
tet regressus Scelera enim scele
ribus tuenda sunt / quid aut eo i
felicius cui iam esse malum necesse
est nam ceteris miserori eius
nephas est qui cedibus et rapi
nis potum exercuit qui suspecta sibi
tucta reddidit tam externa quam
domestica De clemencia plati p
nature instinctum

Doceamus tercio clemenciam
platorum per nature instinctum et per ea
que diximus in regula regum / tractan
tes de clemencia principum suppetunt
exempla plurima de clemencia p
latorum / tam de natura vegetabilium
quam volatilium quam gressibilium / quam
reptilium Vegetabilium sit ex dul
ci aqua generantur vegetabilia quam
dulcis aque est ascendere Vnde
in montibus reperiuntur flumina dulcis
aque quod est in platis signum cle
mencie quod enim dulce est cibi as
cendit ad partes superiores / quod uero
salsum et grossum est ascendit in
partes inferiores / Vnde et in aqua
salsa male proficit planta et sub
ditus male sub tyrampnide violen
ta crudelissime vero pullulat pla
ta in arenis cum in eis habundet
salsedo et siccitas terrestris quando
proficit sub platis ubi habundat cru
delitas et auiditas cupiditatis Et
si qua fuit ibi producta planta /
cuiusdam erit complexionis tamen arena
sit frigida sicca prima Omnes enim
partes vegetabilium ex sui virtutem
protectione et cohesione sunt quedam
clemencie documenta Volatilium
sit porphirione in leuitico dicitur
protrudit pullos suos a sponte
breues lugere dicitur et emisso ex
lateris sanguine suscitant Dic cor
nices clemenciam in ciconias osten
dunt quas diligunt et deducunt
et contra aues infestas defen
dunt Et ut dicit Ambrosius in exameron
mirabilis est huius auis clemencia
nam cum parentes per longeuam senec
tutem plumarum et regiminis et a
larum nauigio nudari contigerit
Ciconie immorantur pennis propriis eas
fouent et collato cibo pascunt Dic
gallina dum in pullorum periculo seipsam
obicit clemenciam ostendit mirus / rex
aut apum ipsum clemens non habz acu
leum pugionis longum esset recte
re, imum volatilium aut natatilium
inter quos delphines fouent ipsius
in fetibus fetum suum et cum periculum
vident denuo delapsos in viscera
protegunt / et transacto periculo post
resorbent Gressibilium sit ferarum

et aliu g͠nosoꝝ ꝓpt͠u est ꝑmordē
et urgē ꝯpietos nō talerare sub
se Vn̄ ⁊ elephantes et leones
tusent illa q̄ ad erā impulimt
ꝫ ignobilis bestia reuoluēdo ꝯ
cultat et ꝑfodiendo quoluit cū
ꝑtinacia Nonne eq̄9 ꝑ cle
mētia exercetur qui crebris ver
berib; exterētur sit enī frequēr
formidolꝰ ⁊ cōtumax n̄ tactꝰ
blandicijs mulceatur at pilus
suauis leniatur abitur nume
ra oīs ad fruendū nata sua fre
quentia n̄ regant clementia
Racōnabiliu sit plato alter
pr̄ dr̄ ꝫ pr̄ ad primas offensam
nō exhedat filiu ꝫ mltiplex
adhiet eidem remediu nec m
si ꝯsumptis remedijs ꝑgit ad
supplicium exigendu ⁊ si filiu ad
se abitit in abitiendo gemit
nec nimis nec inīq ꝑuit Vn̄
Crispinem equitare Romi qa
filiu suu flagellis occidit ꝓꝓꝰ sti
lis in fo confodit quē vix Cesa
ris auctas Augusti de manib;
tam filioꝝ q̄ prim eripuit
Doctor ocia disciplina si literas ig
norat nō extarnificat ꝫ moni
cōmib; et verecundijs eu emdare
teptat nō venatores crebro
minant canib; aut coꝝ tendūt
latera cū exeūt ad venacōnes
nō utūtur medici morbis sed me
dentur membris ⁊ eo medicinā
adhibent meliore quo uideret
eoꝝ amplius ꝑtinacem Ioꝑu
xvi° In hilaritate vultus reg
uita ⁊ clemencia eius quasi ymber
serotinꝰ Na cū huana ꝯtumax
est et huanꝰ animꝰ incomitu
mitit et facilius sequit qm ducā
Na sicut equi nobiles et ꝯnosi
melius facili freno regūr sic re
missus imperanti melius paret

De clemen platoꝝ ꝓpt mltiplice
eius fructum Captlm S̄e

Doceamꝰ q̄rto clemēciam
platoꝝ ꝓpt mltitudinem eius
fructu plata enī omēs
aspiciunt ꝑuati enī et simplices
latē ꝑūt ⁊ coꝝ vicia tenebris
hūt sed platoꝝ dcta ut fcta ꝑ
ora ꝓpli uolitant Vn̄ tiranndū
est ei summope q̄ fama confluent
nec late datu est eis sit nec lu
solis irasci nō ꝑūt n̄ subditos ꝑ
mat eos affligere nequeunt n̄
mltos gauciant et animos inde
cum inse ꝑ odiu plati crudeles
incitant et irritant Vn̄ nō e
eis clemen̄ ꝑcoꝝ fama suada
Act xxiii° Ne diutius protra
ham te oro breuit audias nos
ꝑ tua clemen̄ Dixit Tirillꝰ feli
ti Omēs enī de sub iudicat pla
toꝝ etsi nō sit carne crudatꝰ aut
infirmite homi teneat Vn̄ sic
q̄ diu reges in ꝑtate sūt omēs
ei adulant aut ꝓpt fauore aut
ꝓpt metu ⁊ statim efficiūr hostes
eoꝝ cū circa eos statu uident
immutatu ita sit circa platos cū
uiderit tyrannidem ita ipos Qui
enī positi sunt in culmine honor
coram omi ūsant oculis ⁊ si inmo
dicos excesserit grandes iudicabur
excessus nō racōe facti sed digni
tate facientis et io cū ignis ira
cundie ut crudelitatis aliq̄ stipu
le leuioris delicti in plato recepit
statim ardor erupit et reliqua
opm eius cogeriem et si radior
solis splendidior exisstebat tn̄ q̄
dam fumo detrime detractois
obscurat Ideo aspicientes platum
clementem omēs diligūt omēs enī
clementes platos hre uolūt qr
ꝑu xx° Misericordia et veritas
custodiunt regem et roboratur
clemencia thronꝰ eius Sic enī
totu corpꝰ deseruit aīe que cū
lateat et nesciat ubi sit tn̄ oīa
corꝑis membra gerūt anime nego
cia et ad eius mouent imꝑium
et regūr oīa ꝑ eius dnium et ꝯ
fundere eum omnia n̄ iā ꝑbcros
consiliu Sic omēs subditi sūt coꝝ
pus vnius plati cuius spū regūr
et ad inuicē ꝑ quandam clemencia
vniunt ut sic indigeat alt altero
ut separari nequeant sine vtriusq̄
ꝑnitie vllo modo Quia sicut
prelatus indiget uiribus subditoꝝ

sit subditi capite ne remaneat
corpus acephalu / oms vnu re
ge diligut pro quo se mutuo pi
culis exponut. Vn subditi pro re
ge in plurib sceptissime moriut
ne vatoris sui pconia minuant
aut signa vertant. rege i colu
mi mens omib vna amisso ru
pe fidem / nec mira si clemete
pastore diligut cu ipe sit vincu
lu p que sibi coheret res pub
ymo spus vitalis que subditi tra
hendo viuut / pestifera em ius
est uale ad nocendu / 2 veluud al
noxiu cu prosileret frre certituz
et tamq ad clara et busitu so
lem prodeut statim et gaudet
put sic inferiores in psencia clem
tis prelati. Tertio diligetes sub
ipo psitut / quia nolentes pro
fice no impediut nº Ruth. pe
gam in agru et colliga spicas
obitucq clemet in me pr fami
lias respexo gram. Vn et Booz
pmittebat q Ruth colligeret ha
bundant. 2 dissilabat derundusta
uolens ei pcere parient pcendo
em sibi pcendo sanguini suo 2 Affi
ni mlicri pcendo em subiect p
tut sibi plati Est em plat9 mens
et caput subditorum / illi vo sut cor
pus suu. Vn Sen ad Neronem
tibi pcis cu videris alteri parce /
no sunt em plati dni sed tutores
nec corp sunt subditi sed vpi sut
subditorum. pcut aut hoc mo ubi
put bono modo dissimlare dissi
mulat vt s visu fuit / ubi excu
sare excusat et attenuat / put
dicit Sen. in lio de iiij or virtutib. Si
magnanimus fuis nuq iudicab
tibi 9tumelias fieri de inimico
dices no nocuit m / s anm nocen
di huit / et cu illu in ptate tua vi
deris vindictam putabis vindi
care potuisse. Ectito em honestu
et maius vindicte gen9 ignoscere
v vo no put excusare modificat
et medent. infirmis sic medici
langwentib membris / 2 extquq
que ne putrefiat membra ex
trahit sanguis et cum volnus
et ecf qn bono modo pt fici tutaty
vt sit membrum honestius / s adu
te / sicut medico turpe est hre fu
nera multa / sic plato turpe mul
ta supplicia puniendo aut put or
atr plat9 tpalis alir spuat pro
se plas iniurias alir alienas ec
longe est exorabilior in suis qp
in alienis. Insuis em dz esse ca
desuo et no de alieno libalis hoc
em cleme ut manifeste lesus ai
mu heat in ptate no psiliat sta
tim ad vindictaz cu stimulis ppe
agita iniurie. Duas em res solz
pstare vindicta ul solaciu in iu
riato ul securitate in posteru de
iniuriante. s ptas supior non
indiget inferioru solatio nec in
iuriante timet / s cu eu infra
se uidet satis vindicatus e / in ali
enis aut iniuriis iudicandis hoc
intende debz supior vt aut eu qp
punit emdet / aut ut pena eius
ceteros meliores reddit a vt sub
latis malis ceti securiores viuat /
s minori pena subditi facilius e
mendant / reddur et ceti melio
res / quia verecundia puniendi in
ducit clemen psidentis / 9tinuo
em multo pena vide quia viro
clemeti constitui / vuult et seu
rius et sepe 9mittur que sepe
vindicant. preceptu fuit aliu
Rome a senatu vt distinguerentur
serui a liberis cultu et hitu. De
inde apparuit qntu pictm i im
noret si fuorum multitudo pauci
tate dnorum agnosceret / ideo desitu
est / ide est timendus impositio si
ut nulli ignosceret / ut pene non
modificarent. Vnde magis time
di sopiores debet esse qm nocu
sit fulmina oim metu cadut et
paucorum pictu / ppr. ff. m. Reg. xx.
Audiuius qp reges ysrl clementes
sut ponamus itaqz saccos in lum
bis nris et funiclos in capitib
nris et egrediamur ad rege ysrl
forsitan saluab aias nras / tut
em sub clemen platorum psistimus
cu nos subicis humiliam / restri
gentes carnez p penitencia digetes

mētes in deū pui{ſ}ticiaz ¶ Certo
p⁹ pſtum ſubditos in glām int̄
ducūt portant eni ſubditos in
celū orando p eis affligendo ſe
diſciplinis · mīti ſolliciti p pᵒpis
aſſumūt eni mala ſubditoꝝ ex
clemēcia tamq̄ ppa · donec ſub
humeros ſuos imbecilles oues
clemes paſtor introducat ad et'
ni vidam paſcua ī marceſcibilia
ſūmo paſtori reddens ea Neem
ixᵒ Non dereliquiſti eos quia
deus miſacoⁿ et clemes tu es
ēē · Qꝫ ſi aliqui nō introducant
eoꝝ demitas aſcriba Iudic xi Io
ſue de ethicⁱ de domu ſua ſuāt
ut pugnaret contra iſtl et cadent
et nō ment̄ nulla clemencia hij
ſūt rebelles et repugnātes con̄
paſtoralem diſciplinam · hec gᵒ
fructu clemēcie in paſtore co
pone ad famam et ſubditoꝝ graz
et ſi ipius conſciaz et eternā glaz

De fidelitate plati quo ad diſ
penſanda temporalia ¶

Decimo de iuſticia platoꝝ
et clemēcia Nūc videamus
de circumſpectione et fideli
tate · ſiue de fidelitate pruda
quā dꝫ hēre · quia cōſtituit ſup
regenda tpalia · hoc aūt conſi
ſtit in iiiᵒʳ ut deſunctoꝝ pter
tpalia collata platis exhibeat
oroīs ſuffragiū · ſibi retineat
ↄtemplōis officiū · ſubiectis
indicat diſpenſatoꝝ miſterium
egenis impendat miſacōis
auxiliū · Orōnis ſuffragium
plati dūt aīabus de quaꝝ
venit tpalib₃ Eccī xxvᵒ In die
tribulacōis iꝫ aūci fuit huiꝰ
ſcti qui dotauit eccīas et ex
ditauerūt · qui ſibi amicos in
tendebant facē de mamona ini
quitatis vt cū venit hō tribula
cōis eoꝝ in purgatorio remi
niſcan̄ eoꝝ plati vt ab eos q'
claues hñt expiant in thab'
nacla ppetue claritatis · coheredes
eoꝝ ſunt ſucceſſione tpa
liū vt p eos hereditate pcipi
ent eternā · data ſūt eis ut hēant

que ſufficient ꝛ oronib₃ eos pte
gent ꝛ iuuaret Ecci viᵒ Amicꝰ
fortis fidelis ptectio · qui aūt in
uenit illū inuenit thezaurꝫ
thezauꝝ dederūt ut thezauro re
redimerent quia redeptoꝫ ſuam
ppas diuicias eſtimabant De gᵒ
illis qui thezaꝫ in orōne dederūt
terminis die ac nocte vacantes
delicijs quaꝝ ſuphie faſtus am
pla familia Nobiles apparatꝰ eq̄ꝝ
falle · frena deaurata ſelle de
picte accipitres et alee pelles
rubricate dependentes a collo ·
ornati thalami balneoꝝ molli
cies vita veſtiū pforati ſcutulati
roſtrati calcei · gemme digitos
conſtringentes · magiſ repitant
eos monſtra eē homi q̄m mili
tes depitatos ad ſuffragia datoꝝ
Contemplacōis etiā officiū ſibi
platus retineat ut in v̄tute
regis cōſtitutꝰ officiū gerat · q̄
oculꝰ hꝫ in core defendens to
tū corꝰ ſue ſollicitudis ab errore
ut oculū qui prudens quaſi trabs
primū et pulueris cura nō obtu
ret Ysa xxiiᵒ Figa illū paxillū
in loco fideliū et erit in ſoliū glie
domū pris ſui Eſt eni langore
te capite membra languent
Et hoſtes fruſtra ſequit̄ exitꝰ
q̄n errat dux · nec priꝰ ſic ad
bona ſubditi nō ſublevant · q̄n
in inferiorib₃ platꝰ ī ingit̄ · nec
lumē voluptas ↄphendit̄ dū pul
uē tpaliū occupatꝰ oculꝰ pla
ti cecatur · ſꝫ eſt ↄtra ſubditis
hēre pulcritudinē et puritatē in
oculis ſuis · decet nec paſtore mo
repoꝝ ſſibꝫ inclinare corpo
ris here infimis · inhiaret
ternis et nō potius erectus ſta
re ut homines celū mēte ſuſcipe
q̄ ſurſū ſūt querere et ſape · q̄
nō ſunt ſup terram Tercio diſpē
ſacōis miſtiū indicant ſub
iectis Lucᵉ xxiiiᵒ Quiſputas
fidelis eſt ſuus et prudens que
cōſtituit dñs ſup familia ſua
vt det illis cibū in tpe · prela
tus eni intiꝫꝫ curā in exterioꝫ

puidencia in metioribus constitutus
solliciture non derelinquat / ne aut
exterioribus deditus ab intimis cor
ruat aut solis interioribus occupatus
que foris deo proximis non impendit ꝛ io
nate est eis et meliora sua non ne
gligere et in exterioribus puidere Sed
primum melius facit prepositum Si non
infidelem vicarium in quo confidat
quem diligat sicut seipsum Eccli xxxiij
Si est tibi fidelis servus sit tibi quasi
anima tua Unde et moyses erat pro
in hiis que ad deum pertinet secundum con
silium i etro i moribus elegat sibi au
xilium opportunum / et iterum nec etiam in
spiritualibus omnibus moysi sufficeret in
dustria sua ut dns de spiritu moysi
propter adiutorium fervencius dedis
set senioribus septuaginta Unde ad
conquerebatur ad dominum · Num xi° Ego
non potero solus sustinere negocium
nec inquietudines populi vel tumultu
administracionis auxilium egenis i
pendit Neem 13 Statuimus super
horrea Selemiam sacerdotem et
sadoch scribam quia fideles compro ba
ti sunt · cum enim fames deseuit in
pauperes in quibus dns regnum suum ue
nale proponit aperiri debent publice
mendicitatibus prelatorum horrea et
pietatis viscera ne audiant sinistram
reprobacionis Maledictus qui abscon
dit frumenta in populis / Si horrea
et pietatis viscera ne audiant
sinistram reprobacionis / tunc reseret
in mutitate non ut releuet afflic
torum miseria / sed ut annona ue
dant carius et comedet ad vsu
ram Unde dns per amos conquiritur
Deficere inquit facitis egenos
terre dicentes / quando transibit epulem et
nemm dabimus frumentum ut possi
deamus in argento egenos et
quisquilias frumenti vendamus
nec erubescunt miseri / quia non
eorum fetet in ore sicut granum put
stit in horreis / quia avaricia eorum
ꝓuintie dapnat / quia iniquissimum
exactore et vsurarium publicum
illum clamat / quia tales officium pa
storale diffamat vix impedit
dominus nisi magnatibus bene donet

vel vexaciones redimat vel iure
mutue retribucionis expectet Sed
quoque vndique deus sit fenatores
et iudei pastores avari ꝛ inhumani
sustinere cogitur omnis tribulacionis
funccionibus et ymagine quidam
iudayce servitutis Sed proh dolor
h fidelitas degnauit in infide
litate Nam prelati oracionibus
animas non redimunt quia spiritua
lia postponunt / Contemplacionem
nesciunt quia sua meliora contemp
nunt Dispensacionem impediunt quia
malos ballivos exponunt Af
flictos pauperum non exaudiunt / sed
de lacrimis eorum thezaurizant
ꝛ in futuris exponunt animas non
redimunt Fraudulenti mediato
res non militatum stipendia recipi
unt infideles Ysa xxi° Qui in
credulus est infideliter agit Incre
duli sunt avari prelati qui videntur
non credere quod dns debeat eos pu
nire ymmo quedam ydolatria et in
fidelitas est servitus avaricie Isti a
gunt infideliter dum recipiunt stipe
dia nec exhibent oracionis debita
suffragia / sed sunt dici lapidatores
ꝛ depreplatores pleno ventre ie
iunia ventre pinguiori et obtusa
oracione non que ferueat splendeat
aut placeat aut ascendat Et ideo
dicit Beatus Bernhardus Audient ante tribunal
xpi proborum querela grauis accusato
rum quorum vixere stipendiis nec
diluere peccata Quid tibi delicie sa
piunt quid diuicie ille terros ob
lectet oculos / quibus maneat tam
graue iudicium / tam dure temet
ipsum obligas tam vilsa visas ad
quadrantem nouissimum exigeris
nec enim istorum si ille qui fideliter non
intrauit nec proximum infideliter agat
et tamen xpm / intrauit enim fortasse
aut ut haberet Unde sue satisfaceret
voluptati vel cupiditati vel vanitati / ꝛ
ideo crudeliter et cupiose extorquet / et
voluptuose expendit ꝛ cum avaritia
custodit ꝛ vide quo postponant
spiritualia / multos exigunt / mores
negligunt / totus eorum vt qui totus
tractatus est in visitacionibus temporalibus ·

collacoibus de reru tpaliu ofua
cone ut multiplicacoe varus aut
ullo de subditoz reformacoe ut
maz correpcone Ysa 1o pncipes
tui infideles socii furz / omes di
ligut muna sequnt retribucoes
fures sut qui intrut in eccliam bnfi
cia ut mactet et pdent et totu
dissipent / socii furz epi et plati
qui eos intromittut furtiue sic
magni fures puulos z ipi pre
cio pticipet vt pomodo partici
pes sint in pena q pticipauit i
culpa Contemplom nesciut du
sua intiora otempnut ii ad cor
mo Deus huius seculi excecauit
metes infideliu vt no fulgeat
illuiacio euan glie x' excecati sut
oculi / quia vsurpauit officiu
pedu in tris / z pedes officium
capit / cu debeat esse contru
Ptuer xxv Celu sursu tra de
orsu / ymo facies e retrorsu
Ysa cu uacant plati tra terrena
Ie vio fcti sut retrorsu z no an
ymo intiora eorz effusa sut ex
cu tota dulcedo contemplacois
intne gusa est ad terrena Ecci xo
In vita sua piecit intima sua de
talibus Gregor in pastor 18 De
pe no pitti prelati velud obliti
qz fratribus aiaruz causa platisunt
toto cord amissu sctaribus curis
inscdur has cu assut se agere
exultant ad has et / cu desut
diebus ac noctibus cogitacoibus tur
bide estibus anhelant Cu qz ab
hiis cessante forsitan impetu te
quieti sut ipa detius sua quiete
fatigant / voluptate naqz cen
sent si accoibus depmur labo
rem deputant / si infrenis ne
gociis no laborant sicqz fit du
se vrgeri mudanis tumultibus gau
dent / intna qz docere alios debu
erant ignorent z bn dr in auc
toritate pdcta apli vt no fulge
at illuiacio euan glie xpi / qz
platus eo qz otemploz negli
git / lcom theolo no diligit
Et io uiua scienis ciuilia con le
ges dectetu macula hns i oculo
accedit admistru Ivo aduteris
qz de Osee iiii Quia tu sciam
repulisti repellam te ne sacerdocio
fungaris m / io no est miz si qa
tenebraz faciut q in tenebris
ignorancie caligat In hiis em te
nebris ubi non fulget lux euan
sponsa xpi corrupit venena
nascitur z inde vilipendit ho
rrenes sacroza qz h Augus Ivo
diligimus qd est nobis ignotum /
io quia no agnosct symoiaca
puitas piui viciu reputat Ca
noici quida no ex deuocoe h
ex lasciuia cappis sericeis induit
globis aureis et argenteis in
fitis singulis coniugiit z ma negli
gut / quia sic excecati sut ad
contemplom ita manus eoz
otracte sunt ad exequndaz liti
tam actoz Dispensacom eciam im
pediut / qz malos ballinos ex
ponit no adutens qz moises
ascensurus ad dnm vicariu popli
ostituit Aaron frem suu / et tn
ppom que recedens fidelem reli
quit elapso modico tpe rediens
infidele inuenit Luc xii Si
dixit seruus malus in corde suo mo
ram facit dns meus venire
et cepit pcute pueros z ancil
las z ede et bibere z inebriari
Venit dns serui illius in die qua
no spat z in hora qua nescit et
diuidet eu ptem qz eius cu infide
libus ponet hii sut officiales p
latoz qui scandalizant ppom
et velud exactores fiscaliu tri
butoz equum hnore purgantes
cu medicina nimiu laxatiua vi
tale spm exhiut du uictu ferunt
miseroz Afflictoz em paupm non
exaudiut sed delacrimis eoz thesauri
zant z in futuroz reponut hz scri
batur i Thimo v Si quis suoz
et maxime domesticoza curam no
hz fidem negauit z si infideli de
terior homines ná dementes se
diligut pro conformitate ne pro
pluitudine moz p diffusione gre
pro participacoe glie / h in hoc
verecundia sup verecundiaz qz plus

se indei fouet

se iudei fouet adinuicē ul paga
ni qm̄ ecca xpiani / fulget em̄
eccia in parietibꝫ et eget in pau
pibꝫ suos lapides auro induit
et suos filios nudos deserit / ymo
in hoc infidelibꝫ deteriores sumus /
q ciuitas quas damus hectori ul
achilli si daremus eas sufficiet me
bris xpi Ge sicut dicit btus Bnh
de sumptibꝫ egenorum seruit oculis di
uitum / inueniunt curiosi quo delecten
et nō miseri vn̄ sustenten / orato
riū in mense altitudines ī moderā
te longitudines supuacue latitu
dines sumptuose depoliciones cu
riose depictiones / in se orancium tor
quet aspectum impediunt affectum
circa deformis formositas et for
mosa deformitas insculpturis in
qua hodie magis vacat plati quam
vtili in scripturis / nec ut in sucton se
ant q h pauca plibo / qui mundo
mortuus et regibus interlens so
lam sepulcro tradito pres meos
iudicare nō debeo Ez qd scimus
loquitur et qd vidimus testam / et in
libertate spus q de cordis hmudam
procedit ad hos siue psonarum aut
status odio lris allegamus Os in
obdurare potuit / s nō oculos
claudē / nemo vidit qd uideret
et si ego tacerem saltē sub murmura
ret lata paupm quorum in cautatibꝫ
detrahitur / q plicatur in mantitis
ul extendit in pētitis ul effuditur
in edificiis ul supfluit in muta
toribꝫ vt unde honorantur colla ī
nocen iumentorum / facies ipa non
indignet speculo / s de sua turpi
tudine confundantur / et pius corrigatur
capilli supflui nō indigeant for
picibꝫ si p ea pilorum sic extrescen
da tondeat nō em̄ reuelamus
occulta dedecoris / nec p tem fodi
mus vt maior fiat ab hominacio
sed q plana sunt loquimur eorum gsta
teste h fama sermone confirmate
deformibꝫ signis et operibꝫ **De pla**
occamus **torum sapiencia**
Or grato de sapia platorum quorum
est sapienter et discrete veri
ficare iudicium et obmisso foro proprie

q ad claues ptinet conteneosi iudi
sapiens sit informet ut in primis iudicis
inueniat ydoneitas in iudicio p
cessus integritas in aduocatis age
tibꝫ in iudicio ulcas et adiudica
dos prout eg extendat pietas Est
em̄ iudicis ydoneitas prout dr de
utro 1° Date ex uobis uiros sapie
tes et gnaros Ecce q requirit di
screcio virtutis quorum guersacio sit p
bata / ecce rectitudo bonitatis vt po
na eos pncipes / ecce q requirit
auctas ptatis ergo pm iudicis
nō designat s vsurpat Qui aut
effeminati propter defectum auctis /
furiosi propter defectum virtutis / scan
dalizati et mali exempli hoies
propter defectum bonitatis / sunt sicut propter
auariciam / effeminati propter desidiam
furiosi propter seuicias / scandalizati
propter infamias / h em̄ pueniunt ī iudice
sapiens **De auaricia** Sap viii° Si
diuitie appetuntur in vita quid sapien
locupletius que oia opatur Et de
utro xvi° Nō accipies psonam nec
munera / quia munera excecant ocu
los sapientum et mutant uba iustorum
Juste q iustum est exequeris h sunt
munera q reddunt hoiem cecum et
mutum et faciunt iudicem seruum ī
Chor vi° Oia in lz / sed ego sub
nullius redigar ptate / quia manus
suas mundas custodiebat ab oi
munere / ergo si lis incidit te iudi
ce / dige libram iudicii nec flectat
amor / nec munera palpet minus
em̄ amor recti distorquet acumen
iudicis / et recta inuoluit caligine
mentem / que nō modica cogis auri
sacra fames ymo et que recta iu
dicat et pmium remuneracionis
expectat fraudem ideo propterea q
iusticiam quam gratis impartiri debuit
accepcione pecunie vendit xx q 3
Qui recte vendat ergo aduocatus
si noluit iustum preciū / assessor eius
consilium nō mō iudex ordinarius de
quo agitur sui iudicium Na scitorum pcm
auctē / qui venum uendit sine quo
reliquum nō pueniunt nelitz inve
ditum delinquit vnde sciat iudices
qui litas sup exhibicione ut exe

cuccione iusticie no indulgēt n̄
qui sub magna et ēta pmission
pecunie litis huiusmodi uendunt et
plibitu suo pau īmodatu extedūt
p iniusticiā q̄ gratis exhibēre te
nent. ueale exponunt cū ge gra
cior ē apud dm̄ iusticia q̄ pbenda
da. Cū igit in vtroq3 possit symo
nia cōmitti tn̄ dapnabilior est
ī uealitate iusticie qm̄ decime ut
pbende v sequit Tu iustū est iu
ste psequeris Nā apud antiquos
teste cicerone publicalē diceba
deuit p'm iudicis quisq3 amicū
induit Equitas em̄ cui iudex
obsequit sinistra adit ut amoris dex
tra nescit Talis em̄ debz esse iust
minister ut in eius manu illius
auctē psone titubet aut va
cillet libra iusticie Desidia pū
x°. Qui ggregat in messe filius
sapiens est qui aut stertit esta
te filius confusionis Iudicio dei
sup capud iusti Stertit estate
qui hntes ordinariā dignitate
nolunt manū porrigē ad labore
plebs lucipere qui uolebat quies
tere et in monte testanti sedē et no
cū aliis ministrare cū filius hominis
no uenit ministrari s3 ministrare cor
ripe et corrigē quia pū xxix°
Rex qui iudicat in ueritate pau
pes thronus eius in etnu firma
bit paupes sūt qui pacē hnt de
diuitiis sēti spus et se. Yga at q3
correctio tribuit sapiam puer
aut qui dimitti voluntati sue
cōfundit mr̄ē3 suā .i. ecclīā3 De
pacientia pū xiiii°. Qui paciens
est multa gubnat sap qui aut
impaciens est exaltat stulticiā
suā Iudices em̄ crudeles dap
nat frequenter īnocentes Os3 sa
pientes iudices sunt pacientes
cū furiosi uident et stulti Eccles
iastici xxi°. Scīa sapientis tanq̄
īundacio hundabit et consilium
illius sicut fons uite pmanet
cor fatui q̄si vas cōfractū omē3
sapiā3 no tenebit frangunt
homines p impaciā3 ondentes
suā iracundiā3 De infamia Coll
m°. In sap. ambulate ad eos qui
foris sūt quia tanta debz esse
maturitas iudicū m° ut uita ipsius
nec fēta imponāt scandalū nec
incurrat maculā3 p infamia
Infamiā em̄ facit in ordinario
iudice ne possit iudicare demi
to uite tn̄ tenet infamis in
dictis suā nec repelli pt ordi
narius pp̄ter hoc quādiu ad do
nec tollatur in offo poss tn̄ de
legatus repelli p exceptionē h
est fama de qua dr̄ q̄ in ordina
rio requirit. Ysō Condicō sexus
etas discrecō fama Nam reuerēn
et auctē ppdentiā uita tpalis
in subditis vni costi di sūt iudices
ppl'orz quos vita purior et emi
nencior prudentia potestis illustrat
Sap vi°. Diligite lumen sapie qui
qui pestis pplis Scipione affri
canū tanta morū grauitas et
auctē maturitas pudicic cōmen
dauit vt plo sue castitatis ex° pub'tu
notū cōtinēcie firmaret in pplis
Iste sit Titus liuius refert Cū
apirenēis montibus usq3 ad co
lupnas herculis et usq3 occeanū
de victo hanibale et aliis ro
manorum hostibus puinciis subiu
gassz pueros captiuos et puellas
egregie pulcitudis restituit bar
baris nec passus est eos in su
um venire conspectum ne oculus
eius ad de integritate pudicicie
delibaret Sic francō tanta grāui
tate uita opibus et facie p tudis
se vt no solumō actus s3 affectus
illicitos in hominibus cohibet De
scipione d't Job Cū p̄cedam ad por
tā ciuitatis in platea kathedrā
pabat in iuuenes me uidebat
et abscondebant se senes assur
gentes assistebat principes ces
sabāt loqui et supponebat digi
tū ori suo In iudice eciam dz sap
digere potissimus integritatem
qui fit ingresso modis quibus agi
de eie s. p accom inquisitiorz de
nuncciacionē fēti pub'ti attestacom
de inquisicom Luc xvi°. De villi
co qui diffamatus est apud dnm

sum qd dissipasset bona illius et
Gen xviiio Clamor sodomorum mul
tiplicatus est / descendam et videbo
utrum clamorem qui venit ad me
opere compleuerint De denunciacione
leuit xvo Anima que audierit
vocem iurantis Augus Iudicare
debet ei qui potest prodesse et non ob
esse et aug xviiio Si peccauerit
in te frater tuus etc et postea si eos non au
dierit dic ecclesie De accusatione de
utro xxvo Si causa fuit inter aliquos
et interpellauit iudices / quem iustum
esse prospexerint illi iustitie palmam
dabunt quem impium condempnabunt
impietatis De facti publica attestatione
apostolus Thimo vo peccantem coram
omnibus argue Si enim factum est noti
dens et crimen manifestum tunc proce
di potest in iudicio sine accusatione et actione
Et hunc processum formam sapiens platorum
ut diligens adhibeat cautela
ne forte per leue compendium ad
grave dispendium veniat Vnde accusatio
legitima procedere debet inscriptio denunc
ciacio caritatiua monicio inqui
sicio clamosa insinuacio facti pu
blica attestacio delinquentis etiam confes
sio Est autem accusacio alicuius de cri
mine delacio / in hac requiritur sapiens
locum inueniret calumpnia propter
qd Sap xviii Sapienciam non vincit
malicia Nam accusatores frequenter
aut calumpniantur aut preuaricantur
aut tergiuersantur Calumpniatur falsa cri
mina intendendo / preuaricantur vera crimina
abscondendo tergiuersantur in uniuerso ab
accusatione desistendo / et quasi terga
vertendo Et ideo debet accusator se
inscribere et ad penam talionis ob
ligare et talem penam qualem accusan
do inferri intendit sustinere / quia
calumpniatores ad vindictam postu
lat similitudo supplicii Est etiam denunc
ciacio ut sequatur pena ut correc
cio / que si fiat de peccato commisso est
euangelica / si de committendo est
canonica / vel necesse est sapiens ut consideret
denunciantis personam Cum enim cri
minosi non correxerint sua crimina
presumendum est qd malo zelo de
nunciet aliena propter qd Salomon
petiuit a domino sapientiam Cz viii et Et
Daniel sapientibus recepit senes presbiteros
falso denunciasse et detulisse in
publicum Zusanna Dan xiiio Est
etiam inquisicio ut fiat ab amministra
cione remocio / ubi sapiens magis re
quiritur siue contra singularem personam
siue tam in capite quam in membris
inquiratur / vel de statu ecclesie agi
tur vnde prouerbiorum viiio Ego sapiens habito
in consilio et eruditis intersum cogi
tacionibus In consilio dicitur quia pre
lati in iudiciis eligere seniorum debent
vti consiliis et procedere sine strepi
tu et de plano in inquisitionibus
etiam fiat etiam inquisicio in loco
ubi persona de qua inquiritur conuersatur
et crimina de quibus inquirendum est
eidem significentur / et ei suas
excepciones proponere in dicta testium
dare / et sub contra que debet contra dictum
siue prudencius qd si prelatus est hinc
amministracionem sequi debet ab amministra
cione remocio facti enim questio in
arbitrio sit indicantis / sed pene per
petuo reseruatur arbitrio legis
nisi si persona priuata fuit amministracione
non habens tunc est pena arbitraria
ut moderetur discrecio iudicantis
secundum qualitatem excessus et persone in di
cta non tamen in criminibus enormibus
que etiam post peractam penitenciam impedi
unt executionem ordinis suscepti et
receptionem beneficii sicut est in homi
cidio et symonia / qd est in ordine
et beneficio ubi fit iudicium super proces
so sicut in accusationibus iudicio et ibi
debet eruditis intersum cogitacio
nibus ut sapiens et nature procedere
ad inquisicionem non ad infamiam orta
propter paucorum denunciacionem hoc
est enim primitus inquirendum si fa
ma laborat contra eum vel si ab inimi
ciis huiusmodi ortum valde enim diffi
cile probare ortum infamie ma
xime cum fama procedit ab incerto
auctore / tamen etiam in hoc casu si cessat
inquisicio cessare non debet purga
cionis indicio Est etiam facti publica
attestacio / cum res est in manife
statione et non indiget accusatione
ubi non sunt querendi testes ad probandum

sic nec accusator ad denunciator
ui et super requiritur ut qui mani
feste peccavit manifeste corri
piatur non autem in crimine teneatur Ecclesia
ecclesiastes vii° Melius est a sapien
te corripi quam stultorum adula
tione decipi In notoriis enim non
accusator requiritur nec ordo iudi
ciarius observatur sed in talibus sic
et in levibus ordo de ordine non ser
vare nec talia per sollempnitates
iuris et apices procedere In
hoc enim quadruplici processu semper mite
di vel delinquentis correctio subest
In iudiciis debet etiam super considerare
ad advocatorum puritatem sicut autem
est in advocato puritas quantum ad mores
ista conveniunt persona congrua
causa iusta modus debitus affectus
pius persona congrua non infa
mis sed huius boni testes affectus quo
careat infames heretici et excom
municati qui non possunt esse procurato
res ut causarum patroni habeant
et condicionem status prout quod religiosi
vel monachi Quia piscis sine
aqua caret vita sic et monacus
sine claustro qui non est in claustro hoc suo
vacat officio tamen fortassis possunt
esse advocati in causa sui monasterii
habent etiam ydoneitatem certitudinis prout
quod prohibentur advocare in sacris
ordinibus constituti et in minoribus ut
dicunt coram iudice seculari si sint
beneficiati sed quidam quod dicimus
decretalis prohibet in sacris solos
sacerdotes ab advocatione prohi
bitos intelligant prout decreta
lem Gregorii Novi quam allegat ad
sacerdotes sic velle omnibus prodes
se non in se ipso et etiam sua vel
necessitas immineat pro personis con
iunctis ut miserabilibus sed est licita
postulare habeant etiam affectum con
iunctum ut non sit iudex et advoca
tus causa iiii Ecclesiastes Sapientis oculi
in capite eius ut consideret iudex
diligenter si sit persona advocati
congrua quantum ad evidentiam affectus
status et gradus causa officium iusta
ut non foveat causam in qua est
iniustitia nec debet fraudulenta co

silia Job v° Qui apprehendit sa
pientes in astutia eorum et consilia
pravorum non dissipat Modus debi
tus sed ut sit iustus ordo modes
tus sermo ut non producat testes
falsos nec subornatos nec
falsa instrumenta nec alleget leges falsas
tales autem sapientes sunt ut fa
ciant mala bene autem facere nescierunt
Jere° iiii° Prius affectus ut pauperes
et miserabiles personas pie tueatur
et in effectu Ecclesiastici iiii° In lingua sa
piens dinoscitur et sensus et scientia et
doctrina in sermone sensati illius
scilicet qui liberat pauperem et oppressos
ysa i° Subvenite oppresso Job xxix Si
habet lex observabam Prov. 23
minimi asinum iusto magis tenet
advocatus relevare pauperem
oppressum per iniuriam et pupillum Quan
tum igitur ad istos advocatos non
est in iudice sapiens ut iudicet populum
suum et puniatur causa eius Ecclesiastici
x° Iudex sapiens iudicabit populum
suum et principatus sensati stabilis
erit Extendat autem iudex suum
sed ad iudicandos pietatem si enim
aliquam penam infligi oporteat In
fligatur in mitius pensata tamen utili
litate tamen maturitate et difficul
tate In mitius quia pena est
delictorum debita coherceo vin
timore pene retrahitur mitti
a delicto Prov. et Psalmus i° Initium
sapientie timor domini Sed enim quedam
sunt salubri admonitione cor
ripienda sic quedam sunt flagel
lis corporalibus et penis spiritualibus
punienda Et quedam usque detinere
que non possunt corrigi sunt pro tempore
differenda sed ubi concurrunt superioris
iurisdictio et criminis quanto salus
vel pax et unitas ecclesie dum
mali subiti pene sicut enim habe
locum quod dicit Augustinus super illud ad
Chor. vi Qui manducat indi
gne sibi inquit Augustinus non tibi
sane sed iudex es si apud te accusa
tur si vero documentis testibus
quod commisit cohercite corripe ex
communica degrada pensata etiam
utilitate Sed enim pro sanitate

corporis pena infert membris
Cum ergo duo penarum genera inferan-
tur quedam personis quedam in rebus
secundum odio personarum committentium in pe-
nas rerum / non enim delinquunt res
sed rerum possessores Sap. x° Sa-
nati sunt quietius placuit
tibi domine apud ... / licet quidam huius or-
dinem excipient penas in pe-
nas mutantes / res pro personis pu-
nientes / cum debentes curare o-
culum et in bursa ponentes et em-
plastrum infirmitate et instabilita-
te ad ondentes licet etiam xxviii°
homo sanctus in sapientia permaneat
sicut sol / nam stultus sicut luna mutatur
Cum maturitate ut super pene deli-
quentibus imponantur et propter suos te-
neant auctores / nec pena sit
ultius protrahenda quam delictum
fuit in excedente receptum / pen-
satis et condicionibus personarum e-
tatis sexus necessitatis nobilitatis
dignitatis qualitatis temporis loci et e-
ventus / ut impleat iudice quod
dicitur Job xxviii° Quis posuit in
visceribus hominis / aut quis dedit
gallo intellectum Sicut enim in gallo
varietas cantuum aut sonorum indi-
cat de nocte distinctionem horarum sic
varietas delictorum primat varieta-
te penarum / que in maturitate ma-
gis sunt molliende quam exasperande
quia cum dicat lex civilis quod aut
facta puniuntur ut furta et cedes a-
dictis convicia et in fide advoca-
tiones aut scripta ut falsa et fa-
mosi libelli aliqui infamantes a-
consilia ut consilia latronum et qui
latrones et huiusmodi mortos hec tamen
iniuria septem modis considenda sunt
Causa in sobrietatibus quod imputata sunt
a magistro ut parte illata / quia
emendationis aliquo non iniurie
gratia videntur adhiberi puniuntur tu-
m sunt abcernendo pietatem persona
et eius qui facit et eius cui pas-
sus est Alii non puniuntur ex eisdem
facinoribus servi quam liberi et alii
qui in domino ut patrem commiserunt
alii qui in extraneum alii qui pueri
alii adolescens et secundum etatem eta-
tis

et loco quia et simpliciter furtum in
qui loco dicitur sacrilegium in Ecclesia et
gravius puniuntur tempore alias fur di-
urnus alias nocturnus nam secundum legem ex o-
di et leges civiles qualiter ut
furtum maioris vel minoris non maior quantitas
titate Ut gravius qui totum grege
surripuit ut abigens quam ille
qui unam sic enim fuit demostenus
dixit Civitatis furis discernit
et ab abigeo evectus ut furiosus
nos quam furiosus / cum difficulta-
tate Unde arguunt excessus pla-
tonis qui desanili et secundum causa et
ordine unius excommunicat et sus-
pendit / cum excommunicatio quod est et
ne mortem dampnato sive certa
et manifesta causa si non debeat nisi
pro parvis et levibus causis Non est
enim hec sapientia penam spiritualium qua
sapientes exquirunt Eccl. xxvii°
et lato in° Non est sapientia desur-
sum descendens sed terrena anima-
lis diabolica desursum non venit
quia ex facili excommunicatione utili-
tas non procedit quia remedium
uertit in venenum Nam inde ex-
communicato contempnit / quod nec ex-
certa causa sufficiente nec ze-
lo iustitie nec servato iuris ordine
fert et tamen cum quorum istorum deficit
ente iniusta sit lata Sic a ... in-
due qui habet ... iurisdiction
Canonica non est ut sententia
contineat errorem intollerabilem
Et puto excommunicatio te quia rece-
dens in deum et quia non formidant
ut huiusmodi ut si lata sint post
ultimam appellationem Est etiam hec
sapientia terrena ut acquirant temporalia
cum subditis multa exponenda re-
media qua ad hibent sed de a-
varicia Est et alia cum more be-
stie frendens et furens membrum
proprium corporis cum dentibus dividit
abiectus proprio homo super humilitatis et pie-
tatis Est et sed ...... quia tali
gladio percutit sathane tradendo
devorandum Quomodo prelatus dicitur esse
ordinandus circa ea que se
iuxta se secundum modum dicit homo
Primo quo dicitur se habere ad consiliatores

et comensales Secundo quo ad ministros
et officiales Tercio quo ad consang
wineos carnales Quarto quo ad
religiosos et claustrales Quo pla
tus debet viuere quantum ad ea que sunt iuxta se

Docuimus quo platus debet vi
uere quantum ad ea que respi
ciunt ipsum ipse et ea que
sub se Nunc doceamus eum quantum ad
ea que sunt iuxta se quis modi sunt con
siliarii vel comensales ministri et
officiales consanguinei carnales
religiosi et claustrales Et primo
de consiliariis et conuiuis comme
salibus et amicis Nam si pontifices
et plati vocant unius ydoneos in
partem sue sollicitudinis necesse sunt
aliquibus arguendi dum tamen respiciant
in eis rectitudo iusticie cautela
prudencie forma doctrine Quales
sunt qui post orationem et ante comestio
nem in lectione in disputatione in ora
decisione iungunt se clerant qui in
questionibus emergentibus sue lite si
ue ob retractacione mente sua acu
unt et quod vi eis sanius devena
subtiliore produnt non se pperam argu
unt non sibi imperent nec su
as sententias cum ptinatia ut
temeritate defendunt sed si deus
que potiora sunt in mori reue
lauit eius sine sine invidia
acquiescunt multa enim dicere
punt et facere quibus pauperum neces
tas sublevetur foueatur religio fi
at equitas sciencia dilatetur Isti
sunt conuiue regis Asweri qui
dedit requiem provinciis vniuersis
et iuxta magnificenciam principa
lem dona largitus est principibus
et amicis Hester ii^o Sed ve qui
busdam ex eis Sunt enim adulato
res blandissimi detractores
pessimi sibilatores astutissimi in
tures vanissimi Adulatores enim
representat Miphiboseth filius Saul
et claudus ii Regum xix^o Tu autem
domine mi rex sicut angelus dei es
tu autem posuisti me seruum tuum
inter conuiuas mense tue Quid
ergo habeo iuste querele aut quid
possum vltra vociferare ad te

ge Miphiboseth os regaudium vl
os confusionis interpretatur quia re
tude confundunt dominum suum dum
persuadet ei adulando seruum conse
lium per peccatum Nam platus rarissime
inuenitur qui collaterales non habeat
qui eum laudat et palpat et adula
tionis oleo caput peccatoris im
pinguant Isti sunt qui cum viderint
dominum sui animam in temptationibus va
cillantem cum possent ea verbo ex
hortacionis a peccato euellere et ei
gere in virtute mollitiis sermonibus
super oleum spiritum meos fortius extingu
unt et sicut Gregorius dum laudant
peccata in desideriis suis dum dema
lefico laudem offerunt auget que
increpare debuerunt ymo pul
uillos vl ceruicalia sub cubitis
ponunt et perseuerantes in culpa ful
ti laudibus mollius requiescunt si
continenciam diligit si sectatur absti
nenciam inuenies eos iniquitur ieiunia
sunt importuna capiti nimia car
nis afflicto morbos parit Dic
debes cordam tenere ne rumpatur
non est virtus tua lapidis nec mi
tu domine ignoras adolescentie ut
lubricum iniectius temerarium est se tanto
metas affligere nauitatis etas
pueritie redimet libera volup
tatis satis tempestiua est penitencia
que anticipat diem mortis Sic
decidit eos lingwa vipere ut re
guli quia mentitur iniquitas
sibi Turpabit enim labor in primo
continens in gloriam abstinens in cona
quod breue est in perpetuum commu
tabile est in eternum permanet enim sine
fine quod cruciat vel quod saluat li
cet cito transeat omne quod torquet
aut quod in presenti delectat Sic Assue
rus aman qui interpretatur iniquitas
secundum Ieronimum vocauit ad conuiuium no
lente Reina Regina prima cum
crucifigi vellet obnoxius Mar
docheum Notabile autem est quod Miphi
boseth descendit in occursum regis
illotis pedibus et intonsa barba
quia plerique eos platos decipi
unt per exteriora sanctitatis signa sicut
expositus in regum et principum re

subiectis exemplis de polipodie et
cameleonte na · sz ut du prelati
laudant · a palpontib et olei uen
ditorib illius exempli recordari ·
De qua lx · cp · Dem legim Allex
tu iam iudia uagaret · r getes
ne finitis quid sat notas bello
uastaret in obsidione augstam
urbis cuuii du muros et inbe
cillissima meniu quit sagitta ict
diu psistit ure et incepta agere
pseuerauit · Deinde cum repres
so sangne sicti wlnis dolor cres
ceret · crus etia suspensu eq
paulatim obtorpuiss coactus ab
sistere · omis inquit iurat me
esse filiu iouis · sz wlnus hoc hoies
me esse clamat · Idem nos facia
mus p sua quecuq portione adu
lacio infatuat dicamus vos qui
dem dicitis me esse prudetem ·
ego aut video q multa inutilia
concupiscam nocitura optem me
hoc quide intelligo · q anima
lib saciecas mecit quis cibo de
at esse quis potoni modus qu
tu copia ad huc nescio iam doce
bo queadmodu intelligas te no
esse sapientem · Capnus ille plenus
e gaudio hylaris · r placidus i co
cussus cu diis expari viuit · nt
ipe te consule si nuq mestus ex
na spes ani tuu futuri expectatoe
sollicitat · si p dies noctes q par
et equalis ai tenor excuntis et
placentis sibi · puenisti ad huai
boni summa · sz si appetis volup
tates vndiq et omis scito tm
tibi exp dte quitu et ex gaudio
Detractoes est patet du denigrat
alior famam occultis obbis · De
quo puer xxiiii · Noli esse i co
uiuiis potator nec in comessaci
onib eor · qui carnes ad vescen
du cosunit · quia uacantes potibus
et dantes symbola consument · vi
ciu aut est curralut q lenissimo
excessu altius tenit excandescut
sese mordentes ad inuice r ply
rimu invidentes delectari · Jambe
sangwine sic canes ad q exhaui
endu e lingwa e optimu instrm
qui lingwa eor gladius e acutus
qui in detraccionis impetu tres
interficit · vnoictu · detractore et p
latu r d eu de quo smo pfertur
in mem · viii dan · viii · Bestia silis
urse tres hebat ordines denci
u in ore suo · Sut etia platores astu
tissimi quia pul ix · Aque fur
tiue dulciores sunt et panis
absconditus suauior r ignorauit
q ibi sut gigantes r in pfun
dum insni conuiue ei · hnt
aquas furtiuas du sitlando ut
dissitlando incetur se alienas p
sonas cu em lateat intus fer
uens ab inicio · p dit cu extius
pallicata caritas zelo · r cu n he
at intus n panem fur furren
inflatum prosit cu · simlagemu
deceptum · sed platus i quinua sua
magnitudie gigantu eo q ce
ccre et exaltari nitur sup mitu
et mesurum r in pfundu infer
ni co iuue ei · q iua iam sut
forte psisti cu suo capite qe
dyas · sic veniut in vestime
tis ouiu cu et vitus hcant ad
obsequendu et vitus ad nocendu
tam wlpiu qm leonu · pda em
sciut no homines duor suor astu
tissimi venatores · Nulla autem
pestis est efficacior ad nocedum
qm familiaris r domesticus inimi
cus · Ignis in gremio serpens in
sinu comfotus · Sut et inres ua
nissimi · quia cu p multas tribu
lacones mitere in regnu celorum
isti p multas tribulacos pmerent
infernu q sz Iudam hn sut in
ceptis suis macule quiuan · sine
timore semetipsos pascentes nu
bes sine aqua que a uentis circu
ferunt r sc · quibus procella tene
brarum conseruata est in eternu · tot
em sustinet illi cuuales ut pter
spem mo et ordine viuetes
quida eor uacantes ceptis cib
inordinatis r potib equitacoib
et vigiliis vix momentu reuer
tendi ad se recipiant statu vt
tulam credere possint actuoe dictaz
q consumut tam uigit qua lateter ·

ut a cruce xpi tantu cruciatu
tales igr comunicas platus habeat
ut ex ois tam psona eius quam
offom no vilescat Eccli ix° Vi-
ri iusti sint tibi conuiue / et in ti-
more dei sit tibi gliatio . et in sensu sit
tibi cogitatus dei et ois narratio
tua in preceptis altissimi Viri iusti
no adulatores qui eruant iusticias
in plato / hoc est rectitudies vo-
luntatis et in timore di sit tibi
gliatio contra detractores / qui no
timent de pximo mentiri et in sensu
sit tibi cogitatus di / contra platores
qui secundum sensu se gerunt / ac si crec
dant aut cogitant se a dno no
videri et ois narratio tua in p-
ceptis altissimi vt oia fiant ad
honore dei tam xba quam facta contra
nouos mres qui se ymolant va-
nitati

Quo debet se hre platus ad ministros et officia quo ad mi- tu suis oppositis sequitur

Dicamus scdo de ministris
et officialibus Dic aut
scdo prouerb xv principibus
et platis minister intelligens est
acceptus / et si intelligens est ocu-
lus mentis / minister ille ydoneus
dr qui apte assequi beniuole-
tia dno suo custodit diligen-
cia hoc est exhibendo fideles
et diligentem custodiam sibi gratiam
et adeo recipiat gliam De beni-
uolen ii Chor vi° In omnibus ex-
hibeamus nosmetipsos sicut dei mi-
nistros in multa patientia Et primitus
in mete Nemini dantes vllam
offensionem ut no vituperetur ministe-
rium nrm De diligentia et fideli-
tate ii ad Chor iiii° Sic nos
existimet homo ut ministros
xpi et dispensatores ministerio
dei / hic iam querit inter dispen
satores vt fidelis quis inueni-
atur Dispensatores dr non
dissipatores sicut villicus iniquitatis
luc xvi° Et ii ad Thimo iiii°
Marcum assume Est enim in vti-
lis in ministeriu hic enim Marcus
est euangelista secundum haymone Cum
cum petro et paulo multo tpe mansit

Aliquandi apud petru manens Ali-
quandi apud paulu qui dicus est Iohes
Act xiii et xv Sed paulus qui vtili-
tatis pdicatoez euangelii no negli-
gebat / ideo Marcu que fidelem
ministerium sciebat vocabat de gra-
ui puti ii Thimo iiii° Ministe-
rium tuu imple sobrius esto Et
in ps Benedicite dno oes virtutes
eius ministri eius qui facitis vo-
luntate eius Et Ephe iii° Factus
sum ego minister euangelii sui dm
grae dei De glia in futuro Joh
xii° Vbi ego sum illic et minister
meus erit Contra ministros pre-
latorum quibusdam qui excitant
pauperibus calumpnias / dno thesau-
rizant cu infamia pecuniam
sed est in presenti formant plura co-
sciam et in futuro expectant dap-
nacionis penam Et de calumpnia
luc xxiii° Cu vidisset mistr ihm
clamabat crucifige crucifige
eu Sicut enim imponebat xpo
flagiciu quem ducem sathagere
bant ad suppliciu sic ministiales
isti pauperem calumpniose tractat
tam eius causa maliciose pcelat
et tamquam iniq dapnat apud quos
locu inueniunt tam ana munera
qua accepcio psonarum xpi qui ait
v° Esto consentiens aduersario tuo
cito du es in via / ne forte tra-
dat te ministro et in carcerem mit-
taris Amen dico tibi no exies
inde donec reddas nouissimu
quadrantem hoc est si hes causam
cu aduersario qui te citauit cito
pacificaris / ut eo ne vadas ad
officialem iudicem et ab eo ad
ministeriu eius sigillatore et in car-
cerem mittaris / vel arcearis per exac-
cionem aut ligeris per excommunicacionem
nec absolueris donec quod excepe-
cierint ad vnguem reddideris
Contra eos infame ut patuit
ysa xliii° Pro eo quod ministrauerit
illis in conspectu ydolorum suorum et facti sunt
domui israel in offendiculu iniqui-
tatis Ideo leuaui manum mea
super eos dicit dns et portauit in-
iquitate sua frequenter enim culpa

⁊ infamia ministrorum redundat
in platum qui de bn placito maiorum
pilemat certata minorum. Ecc.
x° Cum iudicem populi sed sic erit
ministri eius. Cum hoc certius te
dit misis meis ministerialibus qui
diuicias quibus exhaust dominus influ
it et ipsis feculentia petit sibi
retinet ⁊ acquirit. Sicut colo
latorijs que post latus effluen
cias plene remanet immundicies
Sit uos non nobis vlla fertis oues
sic nos non nobis fertis aratra sic uos
non nobis mollificatis apes sic nos
non nobis accumulantis opes. De
hijs prouerbiorum xxix° Cum impij suspserit
principatum gemet populus / ⁊ infra
princeps qui libenter audit verba
mendacij hic omnes ministros impios.
De pena consciencia in ad Chorinthios xi Mi
nistri diaboli subfigurantur veluti mi
stri iusticie quorum finis erit secundum
opera ipsorum. Sic enim post bonum opus
sequitur in fine operis quidam fructus
consciencie leticia sic ex malis opi
bus sicut in fine operis hic amara con
sciencia vermis sequitur. desperant quia ve
dit honorem domini sui sic Judas
cor~ dum sui xpi Johannis xviij° Iu
das cum accepisset cohortem a pon
tificibus tradidit ihesum ⁊ tandem ac
cepta pecunia desperauit. De dap
natorum pena Numeri iij° Exterius qui
accesserit ad ministrandum morietur.
exterius sit a pietate alienum qui non
sunt de filiis israel. ut deleuit. oportet
nec sunt conformes angelis ut
viciis clericis incompleat prelati
in suis officialibus et ministris Ecc. [illegible]
scribitur in ad Thimotheum iij° probentur
primum ⁊ ministrent nullum crimen
habentes domus enim episcoporum dicitur esse
probatorium clericorum et domus clericorum
laicorum ne dicat illud propter ma
los ministeriales quos patiuntur pon
tifices in ad Gala. Nunquid xpc
peccati minister. Absit xpus in ponti
fice consecratus ⁊ vnctus. Vos ergo
ministeriales quomodo qui quadrumuiri
aliena quis nunc pensum nichil sciti
est in uos illa si deppositi nodum
pudet tota retundat satira

iuuenal. Vertere michil nouum
frugalius hoc tempum deferisse
puta quod mani suffecit aluo. Summo
fige loco quo tu discumbe viss
mercedem solida ventorum capit
officiorum fructus amicitie mag
ne cibus imputat hunc rex et
quamuis rarum tamen imputat hoc.
est ille tanalis qui sub domus tam
primis bonus quod sunt alienus pauperum
vinos voluptati nullus amarior
bus visui bibendi auidus au
dior detrahendo rabido pitor
ore spirans cenum spumas vinum
loquens venenum. Quid se debet
habere platus ad consanguineos
carnales ubi quadruplex pectum mi
nistros ⁊ officiis quo ad ministeria et suis opponitur

Occasionis tercio de consang
wineis carnalibus in quibus
plati delinquunt qui edi
ficant syon sanguinibus. hic dicat
Gen. xxviij° Masculus cuius caro
preputij circumcisa non fuit delebitur anima
illa de populo. hoc autem mistice arguit
in platis quod eorum caro non est circum
cisa sed parentibus carnalibus consumit
beneficia sacrata. Tales enim sunt
Abymelech spurio qui necati sunt
forte carnalem. Quid necauit ceteros
alios. Similiter iudicum ix° Compe
date quod ob unum ⁊ caro vestra sum
propter hoc enim perdit platus ex parte
fame sue glorie titulum Incurrit con
sciencie scrupulum ingerit persone do
mestice periculum scandalizat populum
De titulo glorie dicitur Ysa. xvij° In
die illa attenuabitur gloria Jacob et
pigwes eius carnes marcescet
quia cognati carnales in pingui
tati beneficijs non subsistet. ty
tulus erat glorie qui surgebat
Nathan propheta qui ad cepis sepatus
carne Ecci. xlvij° Nunc vero
confusio cum tales promouent. In
quibus uiget impedimentum propter infirmita
te ⁊ etatem. Math. xxvij° Spiritus
promptus est caro autem infirma
quia cum pueri sit non potest sustine
etiam negotia ut facere sua offi
cia. vnusquisque propter officium ponit
vicarium ⁊ prolapsus fortibus

ectiã fundã in voluptatibus stagi
libus. In quibus viget ignorantia ppt
cecitatem quia Joh iiiᵒ. Quod
natum est ex carne caro est et quod na
tum est ex spiritu spiritus est. Profert
ursus fetum admodum carnis / ca
ro enim est / sed lambendo formatur
sic platus canonizat nepotu
lum ignorantem donec vita car
nalis eius imprimatur. Ut qualis pater
talis filius habeatur / sed viri spirituales
querunt et inquiri faciunt virgines
sapientes et sibi conformes ut
ita Romanorum viiiᵒ. Qui secundum carnem
sunt que carnis sunt sapiunt / qui
vero secundum spiritum que sunt spiritus sen
tiunt. Nichil enim sentit de spiritu sancto
qui indignos promovet vel carnis
affectione vel precio. Refert pe
trus damianus tempore victoris pape
de pontifice victoris galliis quen
dam episcopum symoniacum qui satis
expedite nominabat patrem et
filium sed nunquam potuit nominare spiritum sanctum
et satis mira / ut qui excelsus
erat ab ecclesia procul erat a lingua.
In quibus viget concupiscentia propter
voluptatem. Galatas vᵒ. Opera carnis
sunt fornicatio immunditia ebri
etas comessationes et hiis similia. Hec
enim habundat hodie in membris
ecclesie nec mirum quia non habuerunt
quidam prelati in die ortus sui precisum
umbilicum. Unde dicitur Ezech
xliiiiᵒ. Omnis alienigena incircum
cisus carne non ingredietur sanctua
rium meum / licet hoc hodie dampna
biliter usurpetur. Legimus enim in mo
nasterio quod clivus scauri dicitur quod be
atus Gregorius intra urbis roma
ne menia condidit / cum ibi esset
quedam cripta beati Gregorii et
fonte frigidissimum ubi ipse bi
bebat et lapideum cubile ubi
tempore estivo quiescebat accessit
ad criptam canicula hora ut
vel estuans biberet vel ut eo loco
perueniret sed nec dum usque
ad aquas pertingens nox velud
lo appropinquat moriens corruit
Ergo quod dicit timore divini iudicii
eum qui velud canes immundissimi
ingrediuntur sanctuarium et inscienter
ad sanctuarium. Ubi deus ita punit accessum
brutorum animalium offert de Bene
dicto papa nepote alterius Benedicti
et tercio post eum presidente papa Jo
hanne interposito. Sequitur Bene
dicto nepote recitat petrus
damianus. Iste visus est post mor
tem in molendinum in specie mon
stri quod habebat aures et caudam
asini et reliquum corpus ursinum
et dixit causam cum aspiceretur quare
bestialem vixi bestie speciem post
vitam perferre merui. Ego inquit
fui benedictus solo nomine. Nunc propterea
compte usque ad diem iudicii per deuncta
et loca fetida et sulphurea et
incendiis ac flagiciata pertrahor
donec post iudicium sim in corpore et
anima dampnabor nec immerito quia
a primordio usque ad finem vite sue
conversatus fuit in ceno luxurie
visus est ab auribus in capite et
in cauda asini terminare. Asinus
est animal luxuriosum. Et de luxu
riosis dicitur in Ezech. Carnes asi
norum carnes eorum. Quare autem per ce
tera membra ursi tenebat speciem
vita in eius datetur duxisse
carnalem. Nam ut dictum est et
sic a phisicis traditur / ursa cum partum
fetum carnis effundit mox ut
effusum est crebrius lingendo et la
bendo componit et sic ad sui similitudinem
et ursi figuram compingit. In qui
bus viget nequicia per iniquitatem.
Levit xviiᵒ. Quid necesse est quod
exagitavit caro et sanguis
... dilapidatores ecclesie qui
pauperibus natum non tribuunt et iniuria
vendunt digni sunt ecclesie. De quibus
duo exempla proponamus. Unum
de benedicto cuius nepos predictus
benedictus fuit que Sanctus Capua
nus vidit post mortem equo
nigro qui carnaliter insidentem. Aliqui
illum ceptum i.e. capere cernet
heu inquit nonne tu es papa Be
nedictus quem defunctum liquide
novimus. Ipse inquit Ipse ego
sum. At ille quomodo tibi est pater / gra
vibus tormentis affligor. Ipse tu sic.

aditoriu pbeat de me recupa
tione no pilor Sz perge queso
ad frem meu Johannem qui nuc
aplicam occupat sedem ei qz me
functo legacone denuccia ut
illa potissima summa que i tali te
ca recondi in paupes p mea
salute distribuat Dic qz me re
dimetu esse gratu qz tu decreuit
hec misacio dina cognoscat Na
ceta que p me sut indigentib tra
dita michi inch penit psunt
quia de rapinis a iusticiis acq
sita sut hiis g° audit Epus ro
ma impiger adiit Johani ppe
defuncti fris vba narrauit epa
lis mox sarcine pondus abie
cit monachatu induit eo qz
mo satim sibi ex aliena calamita
te puidit Alter exemplu ppo
nimus eque scptu ut primu a petro
damiano Dic g° in babilone pti
bus possessionu aplica sedes hebat
vn tu balsami redditu pannos
singulos capiebat qz indeficiete
fomite sufficeret lampadi que vz
an altare bti petri aplorz pncips
rutilabat apprisa quam possessionez
accepta pecunia papa distraxit
canonicus aromatis que recipe
solebat amisit Aliqs pg cu ids ppa
pdcta sacro scto altari quasi deuo
tus assisteret z oraret ecce qui
dam terribilis z grandeuus senex in
tuius ecce facie barbi rasum vi
debat elato brachio colaphu sibi
uehementer inaysit z ait tu ex
tinxisti lucerna mea an me z ego
extinguo lucerna tua an deu mox
qz disparuit ille vero ptinus ce
cidit z paulo post clausit extrem
u Dic nimiz meret corripi qui
illi se prebet ad usum qui celi cer
reqz primus pastor optinet pnci
patu De scrupulo cosciencie Judith
xvi dabit dns igne z vermes
in carnes eorz ppter carnales ei
pntes quos pmouet indebite
sustinet ignez et vermes hoc est
ardore contimc z corrosionem con
sciencie Est aut scrupulus conscie in eis
ppter excecatoz qz ps pluit
sup eos sic puluerem carnes qz
sic puluis excecat oculu qui tu
minime vide ita p succressiones
carnis excecant plati ita con
sanguineos z nepotes vn vix
eciam plus videt de oculo quam
de caltaneo ppter affectioz Leuit
xvii Sanguine vise carnis no
comedetis quia aia carnis i
sanguine est tota enim affectio
platorz carnaliu i nepotib suis
est vn quia deus abstulit eis
nales filios dyab inseruit eis
carnis nepotulos ppter succes
sione Eccli xiiii° Dic folium fruc
tificans in arbore vidi alia gnan
z alia deiciunt Dic gne carnis
z sanguinis alia finit z alia
nascit in quo magna cofusio
platis qz du nepotulos suos p
mouet retinet ecciaz sua mul
to tpe p° morte ppt pntu succes
sionem sz dominus pncipatu eccie
dedit petro qz voluit dare Jo
hanni qui erat cognatus eius s
carne ppter diuinam offensionem
Deut xxxii° Inebriabo sagittas
meas sanguine z gladius meus
deuorabit carnes quia con sag
winarios z carnales dns in
iudicio suas intepabit acuos
De piculo psone domestice Ecc
xi° Ne dederis os tuu ut peccare
facias carne tua Quia cu
nepotulis indignis cofuerit e cata
stica busticia sut eis multorz peccatoz
occio z causa Et q pm piclm qz
fragile nim ponuit in fundame
to edificii Job xxxiii° Thabe
scet caro eius z ossa q tecta fu
erant nudabant Thabescut ei
sicut carnales sut i qp ossa i
viri spuales z fortes qui prius
erant tecti latentes in contempla
cone deficientib mebris fragi
lib exponunt in actione z labore
Et xxxiiii° Deficiet ois caro
sil z ho in cinerem rediget Defi
ciunt enim et ardua sic caro i cinis
fragilis ma Qm piclm quia
ponuit eos qui plidere nesciunt in
pmo cornu ubi pondus e plu

Ideo xvi Ierůe maledictus qui
ponit carne brachium suum pcutit
eum nepotibus platones quos ma
xime infestant demones Reg
i x vlt. Totum pondus plij re
sum est in Saul viij libentius bel
lat contra principes hoc est brachium
carneum ij paralip xxxij Terci
um piculum est sigut suspendij
sic enim eleuant qui suspenduntur
Dan iiij Videbam et ecce in medio
terre et altitudo eius nimia Et
sic folia eius pulcerrima et fructus
eius nimius et esca vniusiorum in
ea subter ea habitabat animalia et
bestie et in ramis eius conuersabantur
et volucres celi et ex ea vesce
batur omnis caro; hij sunt plati q
dunt carnales prime et spuales
sublimare quia in ramis habita
bant volucres et sub arbore anima
lia et bestie anima que uentri
seruiunt fuiunt sunt animales va
cantes concupis bestie que se
uiunt vngue et dente sunt spua
les vacantes iracundie volu
cres celi sunt spuales vacantes
sapie Distant ergo plati indisci
plinatos et carnales prime bo
nos attollere et honorare hoc est
genus monstri quod videmus vrsos et
leones et hoies bestiales in ra
mis et summis et volatilia pena
ta contra iura conditionis et institu
ta creatoris esse in ymis psalmista
Vidi impium exaltatum et eleua
tum sicut cedros libani cur bestia
lia corda in sublime attollit et
velud in aere suspendit Si ei
eos diligit cur non parcit Nam
et eos in aere suspendit et ru
inam eis parat dum ad precipicium
disponit Ezech xl iiij Suf
ficiant vobis omnia scelera vestra
domus israel eo quod inducitis filios
alienos incircumcisos corde et in
circumcisos ~~corde~~ carne vt sint in
sanctuario meo Quartum piculum
spualis naufragij viij sicut pharao
paruulos faciebat in flumine piici
sic in flumine deliciarum et diuiciarum
piciunt eos qui cito sunt nati

et delicias seminat in eis et peccata
que fructificant in supplicia Gal vi
Qui seminat in carne de carne
et metet corruptionem Iob xxxiii
Consumpta est caro eius a suppliciis
io Eccles xi Amoue maliciam a
carne tua Ve scandalo ier li De li
Iacto mea super babilone dicit habita
tio syon et sanguis meus super
habitatores caldee hec est enim
confusio eadem quod caro et sanguis
ita primo vnus corporis scandalizatur
sed apostolus Rom xiiii dicit Bonum
non est est manducare carnem
nec bibere vinum neque in quo fra
ter tuus offenditur aut scandaliza
tur aut infirmatur sed aut sunt
honesti parentes et teneamur eos di
ligere tamen pro ut possumus debemus
scandalum euitare Vnde dicit Ephe
v Nemo vmquam carnem suam odio
habuit sed nutrit et fouet eam
Vrsa et leena diligunt fetus su
os et etiam alienos si eis impe
diunt vbi fuerint nutriret sed et lamie
mamas nudauerunt iuxta propha
tam lactauerunt catulos suos
ho aut efferitate a deo inhumanus
est vt quos docuit negligat ta
abiciat quos nutriuit Iohannes ewa
licet esset consanguineus domini tamen
pcertis a domino est dilectus alterum
filium zebedei et alium Iacobum imo
bez et Ioseph iustum Iudam et
Symonem linea consanguinitatis a christo
consorcio non diuisit Quod in omni
facultate forcius est quod ex natura pro
cedit quam quod ex accidit extrinsecus Vnde
sinceriorem esse deus erga nos nepo
tum affectio quam nec matura obse
quia illa que sequitur ex fortuna
Ita et si Aristoteles Omne quod natura est
tale magis est tale eo quod non
natura tale Et in iure ciuili pat
tum stipulatorum tollit pactum enim est
vinculum nec stipulatio vos ciuili
obligatos illis iuris ciuile ius natura
le corrumpere non potest cum ius ciuile
a naturali cumque tollat et in iure
diuino etiam inuenitur si quis suorum
et maxime domesticorum curam
non habet fidem negauit et adulatore

seductoria quidā allegat leges
nē necitatez sanguinis bn̄ficiū
nutriunt Ez sē pū m° dz Stultū
est vās incrustare sinterz et
frustra iacit rethe an̄ oculos
pēnatorum Non dicamus ab olendi
dilectionis affectum sed temitatis
effectū et opus cuiusz bonū z
liatū ppr scandalū dimittendū
j ad Cori· viij° Si esca scanda
lizat fratrem meū nō manducabo
carne in etnū Si enim cognatus
ē honestus et prudens Inpendēte
diligamus eum z in cosanguineos
honestate z nichilominus providebit
viteanus in proximo puitate nre stre
refuges et gūi sui sanguinis quem
fudit pecca fide x° ut q̄ sic pa
ta sunt sanguine q̄ nō peruenī
unt ex successione nē iit pntū at
quisitone nō in carnis desideriis
dispensemus sz in spūs libtate scien
tes alia est caro spm̄ sz aplm̄ j ad
Chor xv Alia iumentorum vn̄ cum
bnficia eccīa cosanguineis ntris
damus ij ad Chor x° Arbitrant
quidā nos tamq̄ sm̄ carnē am
bulemus Scandalizant ergo recor
lentes strorum memoria pronorum
i iuria spūalium virorum penuria
z nepotū cohēcium habūdantia tā
in bonis tpalibz qm̄ in bnficiis
ecciā z excrescente strorz mearia
Si veniret ad me m̄ Contrit xlv°
est de moyse Cuius memoria est
in bndictone in fide z lenitate
ipsius scūm fecit illū z elegit eū
de omī carne qui dixit dno Num
xxvij° Prouideat dns deus spūm
oīs carn̄ hominem qui sit sup multi
tudinez hanc Legimus Moyses a
micus dei cui facie ad faciez locu
tus est dns potuit successores
principatus filios suos facere z po
tuit eis spam velmjore dignita
te Sz exnenis de alia tribu eli
git yosue ut successores principatū
in pp° nō sanguinum sed vite mi
to conferendū vn̄ Melchisedech sa
cerdos dei summi sine genelogia sine
prē sine mre introducitur ut in x°
sacerdotio qui sine prē fuit in tra

sine mre in celis carnal affectio
destruat· na lucas voltio Spus
carne z ossa nō hz quia vir spūa
lis carnis z sanguinis affectū non
exercet ymo qui xpi sunt carnez
sua crucifixerunt Gall vltᵒ Cra
spūales pres z cognatos ad
pmas adduxerunt quos carnales
ne tam̄ āllegione qm̄ a pma re
trahunt et arcent qui ex sanguini
bus z ex volun te carnis nō ex dō
nati sunt Pronorum ergo dolemus
i iuria qui dicauit ecclias dita
do eē dū multipli ter intercessionibz
plurimorum innuaret o ēs vt posset
illud dicē Caro mea requiescet
in spe vn̄ et quidā orum in vltiā
voluntate pfixū statuunt cano
nicorum que indemus diminui p
ncctā platorum qui dat plura
bnficia vni z pla nepotibz ptu
tat conferri et cū Ecci· xliij°
In carne abrahe fecit stare te
stamentū Ipi in carne sua eua
cuat testamentū et volutate vltimaz
pronorum dū ponunt dne morticī
na sz uorum tuorum bestiis tre dat
enim supbis z cupidis tpalia q̄
reliquerunt morientes in pprus
testamentis ad offendū ecclē Vnez
ecclā spūalium magna est penuria
que sunt aplatis multa inedia
sustinere z gemē sz illud ps·
voce gemitus mei adhesit os
meū carni mee vocant enim ad
fletū et planctū sz ecce i platorz
nepotulis gaudiū z leticiaz co
medē carnes z bibe vinū et so
lē· xij° Desolata ē oīs tra nō
est pax vniuse carni Quia qui
quod sm̄ carne natus fuerat pse
quebat eū qui sm̄ spm̄ Gall iiij°
Ita z nūc Nam sic ysmael pse
quebat ysaac Gen xxj° Sic car
nales psequunt hoc spūales z
n̄ breuiati essent dies nō fieret
salua omnis caro sz ppter electos
breuiabuntur dies Mt xxiiij Qz
si diu viuent quidā plati pe
nitus destruent ecclam quantū
los elit n̄ consanguineos eligent
quis tū via salutis pcipient

De habundantia temporalium in istis
nepotulis qui sunt filii carnis et
sanguinis. Jaco. v°. Divicie
vestre putrefacte sunt vestimenta vestra
a tineis comesta sunt aurum et ar-
gentum vestrum eruginatum et erugo
eorum in testimonium vobis erit et man-
ducabit carnes vestras sicut ignis
ille enim ignis concupiscencie maxime
viget in eis qui vix aliquid faciunt
nisi ex intuitu incrementis temporal-
ium. Tales enim sunt piscibus qui currunt
post panem proiectum in aquam. Et
ipsi ardentissime ad illas currunt
horas in quibus sperant habere pecu-
niam. Tales aquile vt congregantur
ad olfactum cadaueris, coherent eciam
sibi ita quod vix potest in capitulis
propter eos bonum aliquod ordinari.
Job xli°. Membra carnium eius
cohérencia sibi. Ideo enim contra bo-
nos vehementer prevalent, quia
in malo se concordant tenent
malos dum prelatos et non bonos
volunt, sed intelligi non bonos in
quibus impletur illud Mt xvii°.
Beatus es Symon bariona quia
caro et sanguis non reuelabit
tibi. Quomodo se debeat habere ad religiosos et

Doceamus modo prelatorum clau-
stralium malorum excessus quos ex-
ercent ad claustrales et
eorum quietus. Primo pacem eorum
impediunt propter immoderatas pro-
curaciones. Ps. 1°. Foris in des-
quiecebat ad ihesum undique hii
sunt regulares omnia propter ipsum dimit-
tentes et in vnum conuenientes.
Sed sic castra fit contra castra quod dicitur
capitulo. Ita quietus dominici frequenter
impedit quietum christi. Ps. Prin-
cipes conuenerunt in vnum aduersus
dominum et aduersus christum eius pro-
curaciones enim habent. Ergo tempore vi-
sitacionis considerata facultatum
quantitate vel qualitate que est
in ecclesiis. Sed si modus excedat su-
perior in exigendo potest inferior
obsistere denegando. Sed cum pro-
curaciones fiant propter curaciones et
ex eorum visitacionibus pauca bo-
na videamus emergere sed bursas
emungere nescio qua consciencia cum non
sit necessitas vt sic subditos au-
deant aggrauare. Propter quod in Ps.
Non congregabo conuenticula eorum
de sanguinibus. Sed frequenter ma-
lum quod erat dormitum sopitum cum ad visi-
tandos conuentus conueniunt hic fre-
quentissime suscitatum. In Mach. viii°.
Conuenerunt ut edificarent ciui-
tatem et ceciderunt muri. Dicitur
familiam infinitam expetunt me-
sam ferculis honoratam et que
mentibus eis ad manducandum. Sed
dicitur in Ad Chor. xi. Domum in theatre
dimittunt et non corrigunt et in de-
teriori statu remanens domus. Je. viii°.
Conuenite et ingrediamur ciuitatem
et sileamus, occurrunt milites et strati
feri ex vicinis locis. Eze. xxxix°.
Dic omni volucri et vniuersis auibus
et cunctis bestiis terre conuenite et
properate et occurrite undique ad
victimam meam quam ego ymmolo
vobis. Non fugiat fortis tamen nec
eisdem resistere impedientibus illis
quo sunt vi vel causa metus. Ti-
met enim regulares unum compul-
sum ablatam inquietacionem eciam
eis conuenientibus in vnum iam non
est cenam dominicam manducare. Sed
conuenientibus eis in conventibus videmus
et audimus sessiones esse propter
hoc enim ad conuentus venire de-
berent vt bonos erigerent et male
meritos conculcarent. Eccli x°. Ex-
honorauit deus conuentus malorum et
destruxit eos usque in finem. Se-
des ducum superborum destruxit et
sedere fecit mites pro eis. Modo in
contrarium inueniunt nouas exaciones
intollerabiles procuraciones. Conuenerunt
quidam prelati contra religiosos ad
extorquendas angarias et per-
angarias et extorquendas exactiones.
Josue xi°. Conuenerunt omnes re-
ges in vnum ad aquas moab
ut pugnarent contra israel id est claus-
trales in conuentibus suis conue-
nerunt ut pugnent pro ipsis et aliis
per oraciones. In Macha. iii°. Con-
gregatus est conuentus ut essent
parati in prelio et vt orarent

2 petent ma(n)ag(er) (et) (com)missatores. Sed
hoc deterius cu(m) michil debeat
ep(iscop)i abe(n)ti(bu)s exige(re) n(isi) (con)sueta (et)
canonica / no(n) p(er)mittu(n)t eis emu(n)i-
tatem in rebus (sed) imponu(n)t ab
(e)x(tra) ordinaria munera (et) sine
nec(ess)itate (et) v(ti)li(ta)te et inconsulto
ro(ma)no pontifice i(m)petrat co(n)t(ra) eos
certar(um) pensio(nu)m vel porcionu(m) p(ri)-
uilegia vt videat(ur) quemsse no(n)
in cor(um) edificacio(n)em (sed) extirpac(i)o(nem)
i(n) zach(arie) iii(o). Ecce naciones que
ne(r)u(n)t adu(er)sus nos vt nos disp(er)-
dant. Tercio si faciu(n)t (con)uas re-
cep(ci)o(n)es faciu(n)t e(ni)m recipi p(ro)p(ri)os
(con)sanguineos in om(n)i mo(do) s(o)tu
tu(m) degeneros repelliu(n)t paup(er)es
meliores (et)c. p(ro)p(ter)e accipiu(n)t. Sic
e(ni)m n(on) Iacob(us) d(icit). Si intrauerit
in (con)uentu(m) v(est)r(u)m vir anulu(m) au-
reu(m) h(abe)ns (et) veste candida / in-
trauerit aut et paup(er) in sordi-
do h(ab)itu (et) intendat(is) in eu(m) qui
dutus est veste p(re)clara / (et) di-
xeris ei tu sede hic (et) b(e)n(e) pau-
peri aut dic(a)tis tu aut illic a(ut)
sede sub scabello pedu(m) meor(um) no(n)-
ne iudicat(is) apud nosmetipsos
(et) f(a)cti est(is) iudices cogitaco(n)u(m)
iniquar(um) cu(m) tot(us) visus epor(um)
deberet esse vt in bonis p(er)sonis
edificaret religio(sorum) ad xpi ho-
norem vt in eis impleat(ur) q(uo)d
d(icitu)r. Protexisti me a conuentu ma-
lignanciu(m) (et) a multitudi(n)e opera(n)-
ciu(m) iniquitate(m). Q(ua)rto impe-
diu(n)t correpco(n)es. Na(m) p(ro)ter quos
ec(c)l(esi)e dei p(re)ssuras t(em)p(or)ib(us) nouis-
simis dieb(us) nr(is) xpm iter(um) in
crucifigu(n)t / clamabat s(an)c(t)i clau-
strales domu(m) regulas suas fra(n)-
gi (et) p(ro)p(ri)dib(us) (con)culcari. Ita qui
regularem in se p(ro)fitent h(ab)itu(m) se-
cularem induu(n)t (et) obitu(m) i(m)p(er)ii(s)
armati mortali volu(n)t inter
(con)fodiu(n)t p(er) obediac(ionem) inobedienc(ia)
viuu(n)t nec p(re)lat(is) suis reuoca-
tib(us) rede(re) nec corripientib(us) nolu(n)t
acquiesce(re) / nec corrigentib(us) cre-
dere nec p(re)cipientib(us) obedire /
hui(us) nequicie sue velamentum
v(e)l excusac(i)o(n)is ponu(n)t ca(usa)m aucto-

ritate ep(iscop)i sui / qui co(n)t(ra) sacra(m)
qua(m) p(ro)fessi su(n)t disciplina(m) armat
eis et animat ne obedia(n)t et re-
uerencia(m) Abbati suo exhibeat(ur) /
q(uod) eis int(er) p(ri)ma sue co(n)u(er)sio(n)is
auspicia cora(m) d(e)o (et) s(an)c(t)is reli-
quiis eius tam celest(is) rei pub(li)ce
iurati milites p(ro)miseru(n)t. Licet
e(ni)m quida(m) religios(i) co(n)cedu(n)t de
facili ne quis post s(an)c(t)am pro-
fessio(ne)m vt post appellac(i)o(ne)m vio-
lent(er) eiecta(m) aut i(n)iuste vexet(ur)
quousq(ue) causa ei(us) cora(m) ep(iscop)o p(ro)-
canonicam finam (ter)mi(n)et(ur). In q(ui)b(us)
v(er)bis tocius dissolucio(n)is fomes
(et) dissensio(n)is incendiu(m) co(n)tine(tur).
Q(u)ociens e(ni)m aliquis religio-
sus offenderit vel disciplinis
regularib(us) debet subiacere sta-
tim correpc(i)o(nem) carcerac(i)o(nem) q(ue) de-
uitans ad appellac(i)o(n)is diffugiu(m)
(con)uolat / dicens se i(n)iuste vexa(r)i
p(er) se violet(ur) eici / etia(m) si culpa
talis fuit p(ro)p(ter) qua(m) eiciendus e(ss)et
ne contagio(n)e pestifera ceteros
p(er)dat / interim postulabit iudi-
cem ordinariu(m) (con)flabit ex ca-
co(n)es p(ro)ximiq(ue) requirit et q(uod)
secreti(us) in tal(ibus) corrigi debu-
erat / in (con)sistorio publice p(ro)po-
nit(ur) attenden(d)i. Alii ad (con)sules iu-
dicu(m) strepit(us) (et) impunitas delicti
incentiuu(m) pariet delinq(ue)ndi co(n)-
traria su(n)t ista iuri canonico q(ue)
si obs(er)uata fuiss(ent) dissoluet(ur) re-
ligio / turbab(itu)r ordo (et) (con)fusio(n)es
omnib(us) q(ui) sub esse debuerat p(re)-
esse debuerat incipient vt cau-
da in caput / (et) caput co(m)mutat(ur)
in cauda. Et sicut d(icitu)r Act(uum) xix(o).
Conuent(us) forenses agent(ur) et
statuent(ur) p(ro)consules (et) se adin-
uice(m) accusabu(n)t q(uod) est (contra) illud i(n)
zach(arie) xiii(o). Ne liceat sacerdo-
tib(us) irritu(m) face(re) a(n)d aut (con)tradic(er)e
aut sine simone in regione co(n)-
uocare (con)uentu(m) / liceat g(ra)o p(re)la-
to culpas regulariter corrige(re)
et officiales suos q(ua)n(do) uiderit
racio(n)e pone(re) mutare instituere amo-
ue(re). Quo p(re)latus d(ebe)t se h(abe)re ad
ea que su(n)t sup(ra) (et) que su(n)t (con)tra

otulus diuine sapie zc. ppt otulu
diuine sapie vigilant p diligen
tia quo ad iiiior pp gladiu
huane potetie milltet p consta
tia iiiior modis ppter muuug
gre paret se ad consecracionis
suscipiendam efficatiam vbi de
iiiior impedimet ppter pondus
ecclie heat vniusalem ptatu e
minetiaz quo ad iiiior In hoc
ergo tex primo moue ut uigilet
attendo malas bestias amo
uendo herbas noxias sanan
do oues saucias reducendo de
uias Quo ad ea q supra se
Oculus deuita plati quo
ad re se deat in se quo ad
ea que subse quo ad ea q
circa se Certe sc quo ad ea
que supra se Et quia sup eu
est oculg diuine sapie gladius
huane potentie munus gre pondus
ecclie Oculus sapie monet ut
uigilet p diligenciaz oculg enim
vigil et insopitg omis nros co
sideraut actg Iere io virgam vi
gilante ego video go platus
uigilet et nichil negligat qd
sit ad salute aiaru quia luce
pastores erat in regione ead
custodientes vigilias notis sup
grege suu Et si epus grece la
tine dr speculator debet epm
maxime qui in specula positg
est peccata diligent attende
et postq attenderit smone si
potuit actu corrige si no
potuit p ewam scelez sparios
declinare quia si te no audie
rit dic ecclie si ecclam no audierit
sit tibi sic ethnicg et publicang
Mt xviiio Vigilet go platus ut
arceat malas bestias i demo
nu insidias Nam abusio be
stie vigilant vt oues diripi
ant et dispdat pastores vero
dormitat Iere vo Optimates
sit confregerut iugu ruperut vi
cula idcirco pcussit eos leo de
silua lupus ad vespam vastat
eos pardus vigilans sup ciui
tates eorum frangit iugu cari
tatis eterne rupit vincla obedie
leo de silua consurgit lupg ad ves
pam seuit pardus pigilans in
cedit leo est forcior lupus calli
dior pardus lascuior quia p
sencia astuciaz lasciuia pp dni
pauitate pit dormitauerut enim
pastores tui rex assur Si i pe vo
fres sobrij estote et vigilate
quia aduersarius vr dyabg tamq
leo rugiens circuit querit quem
deuoret Sathan enim terra circuit
qui quietg in celi culmine stare
contempsit ymo terra circuit qui
carnalia corda scrutat vt bona
tollat mala metib inserat in
ferta cumlet cumlata pficet
pfectos in iniquitatib ad pena
socios acquirat vt amoneat
herbas noxias i carnis delici
as Eccl xxxviii Qui tenet ara
trum et qui gliatur in iaculo stimulo
boues agitat et conuersat in opi
bus eorum et narratio eig in filijs
thaurorum cor suu dabit adequan
dos sulcos et vigilia eig in sagina
vaccarum Sic omis faber et archi
tectg qui nocte tamq diem transigit
et platus tenet aratru qui car
ruca ducit qui gliatur in iaculo
indignitate qua accepit si ma
los corripuit stimulo boues agi
tat du fortes et pigros ad pe
nitentia excitat et querpat in
opib eorum p diligentem consideratoz
opm subditorum et narracio eig
in filijs thaurorum du pps cius ex
pectorum vigilat ad expandos sulcos
ad eradicandos motg prauos et
delicias carnis saginas vaccas
spualib bonis sic vigilat arti
fices mechanici ad pfectoz operis
vn sr vigilia sua pficit opus
Sic faber ferrarius sedes super
sup incudem et considrans opus
ferri et sr vigilia sua mundabit
fornace quia extirpat delici
as q inflamat fomitem vt sa
nat oues saucias i cor roboret
infirmas constias Apoc iiio Esto
vigilans et confirma in bono no
in pcco vn prosper pastores

dici uolum9 / nec tn̄ esse coten
dim9 / officij nr̄i vitam9 labore
appetim9 dignitatē i mudorꝝ spi
ritu ferras a grege dilacerādo
nō abitim9 / ꝛ ꝙ eis remāserit
ipi cosum9 / qn̄ peccantes diui
tes nō potentes nō sp̄m nō argu
im9 ſꝫ eꝝ veneram̄ / ne nob a
munera plita offensi nō digat
aut officia desidāta subducant
Reducat demas oues .i. aīas
erroneas in fide aut dubias .i.
ad Chor. xvi°. Vigilate state i
fide viril̄r agite / ꝓpt̄ hoc precep
tū dn̄s ianitori ut vigilet ne
ꝓp9 erret Nocte em̄ media ua
statrix angl̄us ꝑcussit egipcior
pmogenita fides aut pmogeni
ta est int̄ uirtutes Et em̄ debē
h̄editas q̄ nos filios efficit spita
les hanc dyā9 int̄ elidē ut
reddat cetu corpus ecclie. Ideo
boni plati Hebre xiii°. Vigilant q̄i
rōm paiab reddituri Na si rector
nauis nō vigilaret in piculo
timendū esset de naufragio p̄u
xxxiiii. Eris sic dormiens in
me° mari et sic sopit9 gubnator
amisso clauo Essent eciā castra
pes in piculis si speculatores nō
vigilaret i excubiis io Mt. xxiiii.
Vigilate quia nescit̄ diē neq̄ ho
ram Et si sciret pr̄famulias q̄
hora fur veniret vigilaret vtiq̄
et nō sineret pfodi domu sua Sic
reges anq̄m coronent nocte pre
cedenti vacant vigiliis / sic epi
ante mun9 cosecracōis quia nō
fuint diligentes in subditorꝝ vi
gilia conabur in glā sempit̄na
Luc. xii°. Bti fui illi quos cū ve
nit domi9 inuenit vigilātes

ꝓpt̄ gladiū huane poten°. militet
platia quatuor modis

Doceam9 scd̄o de gladio
huane po°. Iste monet
ꝙ platus militet per
constanciā / cū tyrann9 ul' ab
supior inquietat eciam Vn̄
sc̄ Iohānis xix. Milites xp̄m cru
cifixerunt quia vestimēta ipius
acceperunt / sic hodie ecclias spo
liant ꝛ ꝑsonas eccīaticas nouis ꝯ
tribucōnibus inquietant cōtra quos
ꝑ eccīaticos sunt arma spualia non
carnalia ii. ad Chor. xii°. Arma
milicie nr̄e nō carnalia ſꝫ spua
lia ꝛc̄ lꝫ pleriq̄ mox ut eis in
fert̄ vis ul' iniuria ad inducē
da bella statī prosiliunt / arma
torꝝ cuneos instruunt / et ꝙ tur
bis volgaribꝫ ꝓhibet domi sac
dotes acceptant / cū tn̄ nichil
xpiane legi mag9 videa esse
cōtrariū qm̄ reddibito leso in
ꝛ ubi est illud Si tulerit tibi tu
nicam da ei ꝛ palliū Nisi forte do
ceat platus in altō ꝙ nō exple
at in seipo ꝙ est impiū quia
qui soluerit vnū de mandatis
istꝭ minimis et docuit sic homines
mi9 vocabit̄ in regno celorꝝ Na
xp̄us dn̄s cui ſꝫ apl̄m in carne
ambulantes non ſ̄m carne mili
tam9 / cuncta mūdi fuerāt obstacla
nō ꝑ districti examinis ulcōꝫ ſꝫ ꝑ
in vitā supauit in cōtinuisse patie
maiestē Ita docet mūdi uelbie po
ci9 eq̄nimiter ferre / qm̄ ul' armatore
ripe ul' ledenti lesionibꝫ rudere
ꝓpt̄im cū int̄ regium ꝛ sacdociū
ꝓpa cui9q̄ distiguat officia / ut
rex vtat̄ armis scli ꝛ attingat
sacerdos gladio spūali. Hc aut̄ fit
quadrupl̄r. exhortacōne ii. Thymo
ii°. Sic bonus miles xp̄i labora
qui ſ̄ v̄bis exhortacōnibꝫ regnū
tuet̄ ꝛ patriā ab inimicis Vn̄
in Luca miles x°. Iohis Milites
seculares exhortat9 est v̄bis di
cens Neminē cōcuciatis nec calup
nia faciatis et contenti estote stipe
diis uris ad exhortacōnes istas
ꝑtinet mine de pena gehenne
sicut recitat Petrus Damianus
de comite illo qui tenebat posses
sione ecclie dicens in h̄ v̄ba In
theutunicis ꝑtibꝫ Comes quidam
dicebat ac ꝑpotens ſꝫ ꝙ in illo ho
im ordine ꝓdigiū est repiri bo
ne opōnis ꝛ innocencie uite
ꝓut humanū erat de ei9 estima
tione iudiciū / an decennū fe
defunct9 e / post cui9 obitū q̄dā

religiosus p(er) sp(iritu)m ad inferiora de-
scendit p(re)fatu(m)q(ue) comite(m) in sup-
mo gradu cuiusdam scale posi-
tu(m) vidit. aiebat nam(que) quia
scala illa inter stridentes (et)
crepitantes ultrices incendii
flamas videbant(ur) erecta. atq(ue)
ad suscipiendos om(ne)s qui ex ead(em)
comitatu i(n) genelo(gi)a descendunt
(con)stituta. Erat aut(em) the(r)a(m) chaos
(et) inmane baratru(m) infinite pa-
tens atq(ue) in p(ro)funda dimiss(a) ym(a)
scala p(ro)ducta surgebat. Hoc i(n)
ordine succedenciu(m) sibimet se-
ries texeba(n)t. vt cu(m) quis eor(um) no-
vus accederet p(ri)mu(m) interim sca-
le gradu(m) teneret. Is aut(em) qui il-
lic receptus erat alii(s)q(ue) om(ni)b(us) ad
p(ro)xi(mu)m sibi gradu(m) in yma desce(n)-
dit. cu(m)q(ue) alii atq(ue) alii ex eod(em)
g(e)n(er)e homines p(ost) carnis obitu(m)
ad p(re)fata(m) scalam p(er) t(em)p(or)um interval-
la co(n)fluexent (et) alii p(ro)tinus exce-
deret ineffabilis nitite indicii
ad inferiora migrabat. p(re)fac(tus) du(m)
vir qui hoc contemplaba(tur) cam
hui(us) horrende dap(n)ac(i)o(n)is in-
quiret. (et) p(re)sertim cu(m) ille comes
sui t(em)p(or)is puniret(ur). qui tam ho-
neste tam decenter vixiss(et) au-
diuit. quia p(ro)p(te)r q(ua)nda(m) p(re)dii pos-
sessio(n)em a(r)ete(n)ss(is) e(cc)l(es)ie q(uo)d b(ea)to Ste-
phano p(ro)auus ei(us) abstulerat
cui v(idelicet) iste iam decimus in he-
ditate successit. om(ne)s isti mut(u)o
dir(e)o supplicio deputati su(n)t (et) sic
eos ad peccandu(m) no(n) dispar aua-
ricie culpa (con)iu(n)xit. Ita nichilo(min)us
ad p(re)tendas ete(rn)as penas inc(en)-
dii suppliciu(m) copla(u)uit. H(oc) ena(m)
iniciis i(n)iusti possessores adulat
(et) subtilit(er) cauebat ne du(m) se de
redditib(us) e(cc)l(es)ie saciat edaces
postmodu(m) medullis suis fla-
mas depascant. Orone sic enim
Exo(di) xvii. (et) xiiii°. Militauit Moy-
ses cont(ra) Amalech eleuabat in
orone manus (et) vincebat fidei
inimicos. Zach(arie) ix°. Circundabo
domu(m) mea(m) ex hiis qui militant
in euntes (et) reuertentes (et) no(n) tra(n)-
sibit sup(er) eos ultra exactor. Ed-

in galliar(um) finib(us) fert(ur) auditu. Na(m)
inter abbate(m) (et) q(ua)nda(m) s(e)c(u)li pote-
tem orta est no(n) leuis de posses-
sione (con)tentio. diu decertatu(m) est
iurgiis. tande(m) condictu(m) est ut
agere(n)t armis (et) secular(is) pat(er)
militu(m) copiis campu(m) p(ro)liatur(us)
ingredi(tur). Cuneos ordinat acies
struit. (et) ad agendu(m) fortiter
om(n)i(u)m mentes inflamat. siluescunt
cunt ora gladiis. rubet clipei
vociferanciu(m) clamor attollitur
bella singur (et) adgrediend(us) ho-
stilis exercitus expectat. Abbas
aut(em) no(n) in armis fremens spem
sua(m) sed in huiane salutis aucto-
re co(n)stituens. cu(m)q(ue) qui p(re)sidi-
ministrare consueuerant suu(m) exhi-
buit comitatu(m). solos aut(em) mona-
chos equis imposuit. capita cu-
cullis operiri precepit. sicq(ue) cu(m) illis
velud galleatis (et) loricatis fidei
munimento cruc(e)q(ue) vexillo ad
locu(m) certaminis venit. Cu(m)q(ue) vir
ille no(n) ferrea ut sperabat arma
conspiceret. sed tame(n) celeste
atq(ue) angelica(m) acie(m) cominus ad-
uenisset. tantus ei cu(m) suis o(mn)ib(us)
diuini timoris horror i(n)uasit vt
desilientes de equis p(ro)tinus arma
p(ro)iceret. ter se humilit(er) sternentes
indulgentia(m) flagitaret. Sic in
mir(um) tytulos victorie triumpha-
lis obti(nuit) qui no(n) in frementib(us)
equis. no(n) in micantib(us) gladiis
spem posuit. s(ed) ex diuine tu(m) po-
testate presumpsit. Sic enim d(icitu)r in
iii° li°. Vegetii renati de arte
militari. Qui pauciores (et) infir-
miores se nouit h(abe)re milites ex
vno late(re) aut monte(m) a(ut) ciuita-
tem aut mare aut flumen d(ebet)
h(abe)re subsidiu(m). quia cu(m) ad soliditate
te dimic(acionis) p(ro) co(n)fidencia mentis
ascen(dit) or(aci)o et cui(us)q(ue) celeste mor(e)
assidua supplicac(i)o (et) cor p(re) amari-
tudine q(uo)d mare affligit con(tri)-
c(i)o ut q(ui) fluuiales lacrimas eli-
cit deuocio magno co(ntra) hostes
ex vna parte fluit(ur) subsidio. P(ri)mo
I Machab. ii°. Iudas Machabeus
fortis viribus a iuuentute sua

sit nobis princeps milicie et ipse agit
bellum populi Machabeus ingeniosus
interpretatur hoc autem est subtile
ingenium tempore obsessionis vel belli
initium ordinis mittere ad dominum sui
a quo pro nobis obtinere castris / orret
pit omnes et platus secretius
et vehemencius super omnes / propter
quod de lege bellorum dicit idem ve
hecius quid fieri debeat tractatu cum
militibus quod vos facturus sis cum paucis
simis ac fidelissimis ac pocius
ipse tecum Excommunicatio Nam hoc
remedio utitur eciam in eos qui
duri sunt et rebelles / non in eos
qui mansueti sunt et humiles sicut
in medicina faciles egritudines
curantur per emplastra ut quedam
leuia grauiores autem per sectiones
et cauteria i paralip. xviii po
suit dauid milites in damasco
ut Syria seruiret ei Damascus
potus sanguinis Syria sublimis
et significat eciam suauiter nobiles et po
tentes feriuntur excommunicatos
gratia que uita est anime qui eius
sanguine ebibentes / et quia
tales excommunicatos contempnunt
audiat petrum damianum Quidam
inquit degener moribus sed ma
iorum titulis insignitus consangui
neam suam nupciali sibi federe co
pulauit prohibitus prestitit excom
municatus ad hesit et tota eciam te
sure vigore / migrans pullulum fa
bulas deputauit / cui cum hoc
ad diem indignacionis iudicium con
tigit et panes de nupcialibus mensis
impleat ante tamen ora precium in
me tangerent / et dum preceptis
sacerdotalibus se non humiliat qui
vigilare sibi ad salutem noluit in
cubiculo dormiente repente de
celestibus irruens fulgur extin
xit exceptus moechus domini furo
ris summam / qui volui suo dum vi
uet adhibere contemperat mediciam
Interdicti exaggerauitque / quem clau
dens ecclesie suspendunt diuina ca
ticta / cogitur eciam mediare qui
panes propositionis in mensa domini
conswerunt manducare clauduntur.

ora te cancticum deus noster / et effi
citur sicut populus sic sacerdos / hoc est
ultimum ecclesie remedium / quod cum sum
ma deliberacione procedere debet in
medium / quando oracione supta decli
corum silencio prauitas laicorum pro
dit, arma consiliis in publicis
et priuatis colloquiis inflat eciam
contra sacerdotum direpcionem rerum con
tumelias personarum dicit se soluere
quod non rapiunt pro peccato altius
et iuste puniri / sacris carere quod
bona pati sicut katholici sunt pare
mur regum x Precepit iheu militibus
suis ut percuterent eos quod est percu
te terram anathemate de suo
consequitur est si fiat iniuste Job
x° Multiplicas iram tuam et pe
ne militant in me quod est iniquus co
passio quando quos diuicius nutrierunt
tamen piculi experimentum permittunt
vnde videtur multis prudentibus quod
malefactores voluerit perfundis et
confunderet apparet si principalis
persona cum eisdem coniurationibus ex
communicaretur diebus dominicis et
et festiuis / et loca ad que acce
deret quamdiu morare in eis ces
sauit similiter adimus Beda quod leonem
papam in obiciunt qui duxisse
legitur exercitum militarem quibus possis
primitus videri / quod priuilegia pau
corum non faciunt legem quem p.
n. petrus ob hoc apicum teneret
principatum quia negauit nec
dauid meruit fieri oraculum
quia viri alienum thorum inuasit
Non hos iudicare venerabiles
patres qui forte non inueniuntur pro
omnibus innocentes / non lego quod hoc
fecerit uel docuit Gregorius
qui tot a longobardis rapinas
et violencias est perpessus / non Am
brosius bellum arrianus intulit non
populus hanc immo de cuius triumphat
preparatus et constanciam apostoli fecerit et
ecclesiam condiderunt et martires tri
umphantes diuersa supplicia per
tulerunt Si ergo pro fide qua
omnis viuit sancta nequam fieri cor
ripi arma concedit ut katho
licus voluerit quid petremus

et tiristorius ecclie facultatibus
loricate acies sacerdotum ministro
vel incipio / sic in gladio de ba
than / tas eccastici negocii leges
dimat fori vel sacerdotalis e
dicta concilium ne quod agitur in tribu
nalibus iudicium et principum secu
larium in ecclesie potestatis obprobrium
et dispendium congressione bel
lorum. ii. Thimo. ii. Nemo mili
tans deo implicat se secularibus
negociis vt ei placeat cui se
probauit. Non est bonus miles
qui percipienda iniusta munera
ne frangitur sed potius qui
reclamans ingit et constanter
bello non cedit iniusti sustines com
paciam in corporis viribus spi
ritualia per virtutem mentis constanciam
et seipsum si necesse fuit exponens
morti propter iusticiam vt liberet
opprimentes animam quoniam hec est mi
licia et vita hominis super terram

Propter munus gratie paret se ad suscipiendam consecrationis efficaciam vbi de iiii impedimentis

Debeamus tamen munus gratie
quod platum inclinare debet
ad suscipiendum consecrationis
efficaciam Vnde ii Chor. vi hor
tatur apostolus ne in vacuum recipiamus
dei gratiam sed contrarium in aliqui
bus videamus Qui vitant actus
gratuitos et consecratos Qui vocant
vicarios ad officium execucionem
Qui vocant per seipsos clara ancu
pium ad venacionem Qui edifi
cant muros et terrena maseriorum
Vitant enim consecracionem qui ab
horrent officium et nomen episcopi sed
episcopatus emolimenta percipiunt
et episcopales redditus ad vsus ex
ordinarios vsurpare conten
dunt et vsualiter vocant electi
non attendentes illud apostoli Ne
quis desit gratie dei episcopalis con
secracio sicut in honore impartitur
honore sed electis honore et
labore propria appetunt volup
tate scriptum est quod indignum se
christo facit qui christi ministerium eru
bescit et qui christum confessus

est coram hominibus huic christus coram
patre confitebitur in celestibus sed pro
munere gratie munus acceptat pe
cunie dum rapinis inhiant pau
peres opprimunt affectant pompam guer
ram mouet nisi quia consecra
cionis gratiam forte non adipiscitur
quia griphes alitus accipiter
miluus et voltur quia rapaces
aues sunt in lege domini reprobantur
et a sacrificio prohibentur Vereor
ne quosdam eorum reprobauit dominus
quia sacrum ministerium erubescunt
et iugum eius contumaciter abie
cerunt et elongabitur ab eis be
nedictio quia benedictionem gratie volue
runt Vocant etiam quosque episcopi bar
baros et ignaros ad officium exe
quendum dantes offensionem vt in
tuperetur ministerium suum dum presumptio
ne sacrilega dehonestat episcopa
lis eminencie sacramentum. Vnde i. pe
tri iiii. Vnusquisque sicut accepit gratiam
in alterutrum illam administrantes tan
quam boni dispensatores multifor
mis gratie dei gratiam enim quam qui
dem acceperunt in gratuita electione
dum diffundere ad alios in officii
execucione Sicut enim corpus est vnum et
membra habet multa et omnia membra
viuificat sed non vnam et eandem
vim membris omnibus ministrat
et quod aliis concedit aliis negat
oculus enim ab ea respicit vt
quibus cum aliis viuat sed spiritualiter
vt videat auris nec audiat
Sic gratia spiritus sancti vnumquemque in christo
renatum vitam fidei concedit quia
iustus ex fide viuit Sed cum ali
quos ab ecclesiastice dignitatis mi
steria prouehit velud quibusdam
superioribus membris spiritualia dona
concedit et vtrum sunt oculi distor
ti vel lusci nares sine causa non
discernunt sed vbicumque distribuunt
officium congruum vt quodammodo vi
deatur non currere aut in manu sunt me
bra sine honesta sine feda sed
magis lota in quibus sunt naturaliter
constituta sic spiritus sanctus ad com
fendum spiritualis gratie sacramentum no
tam iustum vite quam in vicari gradus

attendit offm Vn no ta cosidera
m9 ad gram dispensanda Sive
membra ectie sint honesta si
ue inhonesta qm loca v' sut po
ta Sz sepe contingit ut mem
bra que hnt excellenciora offi
cia sint deformia cu tn alia
sint decora quia q inhonesta
sut ista habundanciorez hone
state hnt sed in hoc maior q
fusio qz cu aliqui gram sacre unc
tonis vinctz acceperint celebrat
ordines · eciās altaria q secrant
bndicunt abbēs / 2c victu et ve
stitu insistabilit indicantes sa
cra nre redempcois cedunt in q
stu cu tn eos quorz ordinacio
dubia est sacri canones no ad
mittant No em illos epos repu
tam9 quorz cosecracio ignora
Vacant em quida plati no gra
tuito muni ut eius execucoi
sz aucupio ut venacoi hij sut
qui in auibz celi ludunt no atte
dentes qz calicem et accipit no
bn quenitur affliccio s carnis 2
exercim volupt aiit ap9 ii ad
Thimo ii° · Fili mi cofortare in
gra que e in xpo ihu hoc e per
gram in pdicacoe euan no vani
tate et aucupii Video quosdaz
quorz mentes auiu delectacio to
tas occupando qsumit que q
grue gerut ymagine tycij cui
iecur parte resurexit iugit ab
auibz deuorari Ceteris em ab
auibz deuorant qui auiu vani
tate torquent no tnm auiu
sed oium sustepererit qui9 time
du est ne ex grege domini qpu
tent in sinistra cu edis qui
aues oibz ptulerit volucres
celi sic / pisces maris no ad vo
luptatem concesse sunt homi
sz ad situ si tn hee volucres ce
li merito censeant quorz ex
cicio celu claudit 2 infna pan
dit Cui ets qui renecta q
uite pastoris vita sua cani
uenetu totm impendunt 2 ca
nibz usqz ad canos intendunt
no aduertentes qz Nicolaus

ppa suspensionis et excoicacois
i lamfredu Epm decretu fieri
decreuit qz venatica exruit
vix aut in mo vitrora Illustri
u poterit inueniri qui vena
tica exruit gra volupt fixit
acri pede enam extmanthi
inhauci placari 2 nemora vi
ctor Achides auctor roma gnis
enorz cor fudit meleig apru
calidor vastatore psunt Sz
quid nob de hijs que foris
sunt que compa b gentiliu
2 dm sacerdotu qm tenentur
venari no feras hyrundines sz
homines ut ad fidem reuocent
2 mores de omi m latebris 2 du
metis Vocat ets scacis et aleis
2 ut recordent qz canonica de
creuit auctas · / ut aleatores
epi deponat et licet scacu sep
tum no posuit puto sine piu
dicio ymo sm petri damiani
expositor incep ad helbryng
aptice sedis electm vtriusqz lu
di generis alee nomine copechen
dit Qui dictus petrus floren
tine ciuit epm qm in scacis lu
serat terra psalteria pcepit ut
pcuroret 2 xii pauperz pedes
sub totid numismatu erogacio
ne corpz recreacione laua
ret vt qm hec culpa manibus
2 sermone committi lauando pau
perz pedes manq suas a conta
gio reatq ablueret 2 imprimes
aliems ora vestigijs pate sibi
cu dno que psluendos iocos
offendat reformaret Vacant
eciam edificiis murorz no edifica
cionibz aiarz ut dicat illud
1 ad Chor · xv · Habundancius
omnibz laboraui Sz no eis co
petit qz pcedit gra eiq in me
vacua no fuit / nec illud qz in
mete sequit post verbu pdictm
No at ego sz gra dei mecu Si
appz eorz industria cia terrarz
predia ut domorz edificia / q
gla costie qz vinaria costruunt
qz indagine fere clauduntur si
clitri dissoluunt si no eorz femoralia

castitatis balteus apponatur sicut claustrorum hostia velaxant. Pinguedo vero utilitas que fumo et ita atque sacris
maris impinguantur. Si in culta
dominice messis ... nec avelli spi
na nec tribulus extirpa, nec
verbum domini servatur. Numquid deo cura
est de bobus et asinis ut circa bo
ves et asinos prelati tantam sollici
tudinem paciantur. **Propter pondus etiam
habeant prelati universitate virtutum e
minentiam quo ad quatuor.**

Occasionem in de pondere
etiam est prelatum mores ad
ultimum virtutum eminentia.
Sic enim nutrix infantulum sic
suam portat etiam propter solli
citudinis sibi commissa, et ideo ut hanc
portatam eminentius vivat necessitate
est prelatus qui Matthei xx° portat
pondus diei et estus, dies est
pat prosperitas, estus tempta
tionis adversitas. Unde ab alti
tudine diei timeat et in furo
re temptationis que ad tempus
fit plebem custodiat. Hii sunt
gigantes qui portant orbem
quadrum. Hoc pondere ut non ad
Chorinthios iiii° pro eo quod est mome
taneum sed acquirunt pondus et
num glorie. Quo quantum ad deum populum
reconciliant per orationis dulce
dinem. Sic Aaron homo sine
querela, precatus de peccati po
puli finitur sic sanctum presens
orationem et per incensum deprecationem
allegans restituit iram xviii°
Sap. Et stans inter mortuos et
viventes pro populo deprecatus est et
placata. Numeri xvi°. Nuncrum hoc
est pondus sanctuarium sanctum quod Numeri
iii°. Recepit pecuniam Aaron
in redemptionem quinque primoge
nitorum ponderis certi siclus est
qui xx obulos habet vel in duobus
preceptis dilectionis dei et proximi
duplicata sunt doctrina decta
logi. Sic Moyses devicit Ama
lech elevatis manibus in celum ma
nus autem eius ponderose erant Exodus
autem ponderator est spirituum proverbiorum xvi°.
Tunc enim spiritus dominus ponderat.

tum oraculum assistens consideret
et eos reputat maioris pon
deris quos maiores cepit esse
fluores. Carnale quod est pondus in
corporibus hoc est amor in spiritibus.
Unde tunc populus deficit quando Moyses
manum remittit et placare ora
re desistens quia fatigatus subpo
de gravabescit Josue xlvi°. Omnia
vana que in pondere vestro ad lassitu
dinem corruerunt et contrita sunt
sunt non potuit servare portante
et aia corpus in captivitatem ibit ta
les erant antiqui prelati et dominus de
dicebat eorum uoti contrivit aut ...
num quod recitat Petrus Damianus.
cum Nonaricus episcopus in Theutu
nia civitate episcopo convivator intendebat
et imminente hora refectionis e
piscopus theutonicus quod apponeret non haberet
estuare cepit et caritate animum
dilatare et in arcto positus quod
apponeret cogitare tum repente
grues sic, leviam mutuo congru
entem expremit sic intime cur
mati volitare ceperunt. Tunc
episcopus in fervore fidei constitutus
domine inquit precipue una de grege
ibus istis ad nos deici ut ferventis
tuus de benedictionibus munere tue
satisfaciat caritati, mira ex
auditor dominum celitas, vix verbum
ex ore depromit, mox non parvi
corporis grues in antenus ancora
corpore demergit. Et sic fides quod
predictorum operatur adimplet. Tan
tum ad se imitabiles se probeat per
conversationis pulcritudinem Levitici
xix° Statera iusta et equa sint
pondera. Non habent equa ponde
ra qui subditis importabilia im
ponunt et Matthei xxiii Digito suo
ea movere noluit. Hec enim sunt
pondera que nec preces nec sub
diti portare possunt. Unde non in se
ipsis conversacionis pulcritudine
respondent. Aliis ad portandum
se subtrahet et deponet. Hoc
enim esset pondus quod dampnatur
in proverbiis et hic in Deuteronomio di
versa pondera maius et minus mi
nus in prelato et maius subditis

qd dampnat deut. xx. ex de
creto legis ipe em qui oia costi
tuit in nro ponde et mensura p
latorz requirit opa pondata ut
pondus dolosu appeat z uita re
gimi condicat Sic de quodaz
epo recitat idez petrus Iohaes
comadens epus panpaulen tu
da vidue porcu qd velud spez
sui victus salebat pcepit auf
ferri sui ferculis p filiu no sex
mus ppauit illa gemitus effu
dit et fletu ut sue sibi vite red
dct nutrimetu Sz renuens epi
du lacimas vidue fat delicias
gule sue mox pcussus in guttu
re volnus incurrit qd nullis me
dicorz studiis donec vixit cura
sit qui tande epales insulas
monachita pfessione mutat
et longis post tpibus dixit cu
usqz ad obitu tanta lesi guttu
ris laborauit molestia ut no
cu mag difficultate tenue lesi
gutturis laborauit alimeta no
posset adeo ut ad gemina sp
mensa succedeat sibi fem in
refectione recubet ut distubet
et vix tantu cibi capet vn sto
macus recreare potuisz Accu
bit et idem de quodam epo q
qrta feria q initiu quadrage
sime de fecit sibi conuiuiu sup
uos opibus instrui et balneu
ppari et vocat multis et ob
sequiu turbis die dixit letu
cu adhuc linesceret cineres in
capitibus fideliu estuabat in gur
gitatus mero et uetre et mul
tiplicitatis ferculorz distendit
et conuiuiu erat ut uegeti
et i columis palis repente cor
ripuit et eius facie in honesta
uisu et oro distorsit qui p plu
res annos postmodu vixit sz
hoc insigne in se auadusonis in
signe portauit Iste quia con
uersacionis sue no obseruauit
pulcritudinez sz diui timoris
pondus abiecit diuina iusticia eorz
nob innuens qd si dns in psenti
sic punit in futuro cu qnto

ponde cruciabit Iob xxxi Semp
qsi tumentes fluctus sup me timui
deu et pondus eius ferre no potui
Greg. ppende debemus quo sit
ira que reprbat si mo ferri vix
ualz illa que purgat Et nota
bli dicit quia tumentes fluctus Ita
Quia sicut in piculo maris te
pestate dephensi pondus nauis
abicimus ut uiuamus tpalit sic
abicere debemus tpalia emolumenta
ut uiuamus eternalit sic em nauis
enatat libata qm mergebat onata
Contu ad subditos ut defectus
eorz sustineat p mete fortitudinez
Num. moyses nu xi. Cur impo
suisti pondus vniuersi pp super
me numquid ego concepi hanc mul
titudinez ut gemueram ut dicas
michi porta eos in sinu tuo sic
portare solet nutrix infantulu
et deffer eos in terraz p qua iura
sti patribus eorz Quz intelliges
spualit apus. i Thess ii ait facti
sumus paruuli in medio mri tamqm
si nutrix foueat filios suos Nu
trix em pia sustinet etia qd p
uulus mamaz mordet Sz hac e
notable qd Moyses de filiis su
is conquirit et sup eodem i. deut.
Consiliu ei adho dat vobis dnu
ualeo solus sustinere nra negocia
pondus z iurgia et tqm instructus
adhuc sic adicit Date ex uobis
viros sapientes et gnaros quorum
conuersacio sit pbata in tribubus mis
No em moyses labori se subtra
xit sed adiutoriu quesit quia
quanto mltos pdiderit offerens po
de tqd sustinere sit leuius in labo
re Sustineat g plato tia po
dus i iure ipe qd aliene tepo
quia infert sibi subditus no indi
gne aduerbu ci casu sed equani
mit sustineat et no exaspet
aim efferatu Le. em in collacio
nibus patrz de quodam herone se
ne qui quinquaginta anis in hemo
commoratus pcellabat abstinencia
singlari adeo est nec venatco
pascalis dici abeo potit p tici
pacoz conuiuii cu fribus obtinere

mendi / in qua frib9 cuctis pro
anniuersaria retentus in cella po
lus aggregari no poterat / ne qui
tulacumq3 preceptis legibus sui
videtur ppositu in aliquo rela
xasse qui angelm sathane vel
angelm lucis recepit et eius
monitis obediens se in puteu
altissimu precipitauit / de angeli
sponsione no dubitans se penni
tus suis no posse discrimini sub
iacere et in mortis articulo vix po
tuit reuocari / hoc dicimus tm
p pertinacia platorum / sed qd ad
ppositu magis est ut aliorum de
fectus sustineat qd in eodem libro
scriptu est audiat / Cu ad qu
da sene platu, iuuenis
accessisset / et se inquietatu spu
fornicacionis diceret et ut solaciu
laciu et decoris remediu haberet
verbis eu corripuit amarissime
/ nec tacendu est in hoc nomine
qd titillare potuit appetitus libi
dinis / ille ergo iam sobrius acerbi
tate conmota et desperacionda co
cupia cogitanti occurrit Abbas
apollo contemplans ex vultu tris
ticia et stupefactu eu tristicie
audiuit ab illo se uelle ad secl
et qz monachus esse no posset sm
abbatis sui sentencia uxore ducturu
ru et cu ille eu consolaretur asse
rens se cottidie idem pati nec ta
laboris extra qd mia dei ab hac
peste liberari proposuit ab eo v
nius diei inducias ut ad cellam
patris seni appropinquans expansis
manibus orone fusa cu lacrimis
ait Domine qui solus es arbi
ter occultarum virium humanarum
conditionum impugnacionum iuuenis huius
in sene isti ut saltem doceatur
in senectute infirmitati condes
cendere ut compati iuniorum huius
denis vidit ethiope nigrum ig
nea contra sene iacula iacere quibus
cu esset sauciatus velud amens
et ebrius huc et illuc cursitat
et eadem via progreditur qua iu
uenis ille discesserat / qd vi
dens Abbas appollo intellexit

libidinis telu qd ethyops iece
rat in eius corde fixu / quem iusto
ta te pulsus ex agitat tue quiui
tatis oblitu / qz cum ille p?ratu
gstie et turpi agitacione confusus
cederes illu sua libidine no laceres
no vidisses Reuerte ergo ad cella et
intellege te ut ignoratu hactenus
a zebulo / ut despectum nec te de
coro esse nuo cu quibus ille conflig
quottidie ad eorum pfectum qui in
te vnum directum iaculu post tanta
annorum seriem quius in hac solli
tudine vixisti / no dicam respuere
Sz nec vno die ferre potuisti,
vnde et te dns passus est sauciari
vt saltem in senectta disceres co
pati infirmitatibus et fragillitatibus
iuniorum / qui iuuene no tm no
fouisti / sz inter fuit desperacione per
niciosa deuorandum sathane tra
didisti dira illusione temptu
qd neque tam vehementer appetisset
qui te nuc vsque impetere dedig
tus est / non virtute amici eius in
spiceret / cui inuides ea sibi ia
aulis igniens anticipare et per
uertere conatus est / eu intelli
gens forciore / cui eu tanta vio
lencia conflictu intulit veheme
te / Disce ergo laborantibus conpati
arundinem quassatam no conpri
me no extinguere lignu fumi
gans / sz eripe eos qui ducuntur
ad morte Contra ad aduersarios
eos cohibeant per iusticie rectitudinem
i Re xxxi Totu pondus plii xpi
in Saul philistim pugnantes contra
Saul sunt nobiles platu et ecclam
impugnantes Interpretantur em
pocione cadentes qui magis no
runt bibere / quam contra hostes xpi
confligere crateres sibi statuerunt
i prima conatur atque exhausta ca
nant plia nimie grauia / illic
caradeos illic tendebat vlixes
et pinguit fluuido pergama tota
mero Taximas dicserunt errie
et clero no desinunt / totu bellorum
certatu i platu conuertunt / qui si habeant
ad se dimidie defraudant porcos
ecclie / vt platus perexperiencia dixit.

q̄ Ecci xiiiᵒ pondus sup te tollit
qui honestiori se hoc est ditiori cō
cat quid enī cōmunicabit cacabꝫ ad
ollam Si enī se colliserit cōstringe
tur vn̄ pᵉ etc. milotiens a mili
tibus occiduntur / io malū hoc p p
latos reticitur / et iusticia arceatur
eciā iurisdictoꝝ sua pus exerceat
et si illa nō sufficit eam suppleat
gladius secularis huiꝰ rei auctas
ex synodo urbani ex decreto gregorii
exempla Nicolai epi galliarꝫ ex
concilio eciā Martini ppe / et ex con
cilio Carthaginensi tcio / et ex multis
scōꝝ prm institucionibꝫ emanat
consurgant ergo qui dormiunt et vi
gilent super gregē suū quia de
sidibꝫ imputat q̄ allophili et phi
listeis archa dnī capi Saul cū
filiis occide / et alanis eciā dei cō
culcat q̄ gladiū petri rubigo cō
sumit / q̄ xi sacramenta vilescunt
q̄ nam dnī iuatum accipi q̄ mal
chus seuit in xpm Assur in iheremia
et Balthasar in dnī vasa sacrilegas
manꝰ extendit / psone gemuit
oīm̄ pdo perit Vn̄ petrꝰ qui s̄
veritat deserto x qui in prerupta
rupe neopolitane regionis iux
via publicam solitarius hitabat
qui nimirū dū nocturno tpe psallet
et fenestram cellule horaꝝ explo
rator aperiret ecce vidit multos
nigros homines tanq̄ ethyopes
iter carpe a longo tractu om̄i
stos fēo saginarios cōminare cunq̄
eos inquireret qui esset / cuiꝰ
ne rei gra h̄ iumetoꝝ pabula ene
ctaret maligni inquiunt spūs sꝰ
h pamꝰ nō pabula pectoribꝫ a
lendis sed fomenta potiꝰ signū
hominibꝫ cōburendis Epistolam ei
in proximo principē capue padul
phū qui iam decessit et Iohanez
ingem militū Neopolitane ciui
tatis qui ad huc viuit i columis
illico vir dei pfatu Iohanez in
pigeꝛ adiit que viderat queq̄
audierat fidelē cuncta narrauit
p idem tpus Imperator otto ꝓus
aduersus sarracenos pliaturꝰ ca
labriaꝫ festinabat hiis cū audiuisset

Iohannes ait modo nūc ē nos im
peratori occurrē et cū eo sil dehiꝰ tre
cunda cōsideracōne tractare por
ro post imperatoris abscessū spondeo
q̄ et seclm deseram et monachicē
ordinis hitu sumam / vt aut pba
ret vtꝝ verꝫ esset q̄ ille narrabat
nunciū protinꝰ ad menia capua
na direxit qui veniens pan
dulphū iā mortuū repit Ipse quoq̄
mgr militū Iohēs anteq̄ illas p
tes imperator attigeret vix diebꝫ
xv sup uixit quo mortuo mōs ne
simius vn̄ v3 iehenna eructuat
in flāmas erupit / vt liquido pro
baret quia fenū qd a demonibꝫ pa
bat nil aliud fuit n̄ ignis trucē
incendii qui suis ac reprobis
hominibꝫ debebat Nā ut scribit
idem petrꝰ quicūq̄ in illis ptibus
reprobus diues morit / ignis
erupe de pdicto monte uidetur
tantaq̄ sulphuree resine con
geries ex ipo nesimo ptinꝰ fluit
vt torrētē faciat atq̄ decurre
te impetu descendat v f. corꝑibꝫ
videri pt / qd in Apoc. de repro
bis dr quia ps illoꝝ erit in stagnō
ardenti igne et sulphure q̄ est
mors scda. Qr prelatus circa doc
trine sacre studiū eē dꝫ p me
ditacōꝫ intentꝰ

Magno ser
Maiore deliberati donūinꝰ
ingressi ad regimē et est
qualis debeat esse vita plati
Nūc tercio quartū docē debeat sicꝰ
ondat vbi pmitꝰ ostendatur
q̄ circa doctrine sacre studiū esse
debeat p meditacōꝫ intentꝰ Sᵒ
q̄ sermo pdicatoꝝ multū est ei
necius Tercio q̄ sermoē et facū
dia paratus esse debeat cōn gentili
um et hereticoꝝ et iudeoꝝ insul
tus Quarto q̄ in hoc maxīe se ex
cuit btus paulus Quinto q̄ si
hec doctrina nō fuit in plato
plurima detrimenta patiē ppꝰ Sex
to q̄ huiꝰ doctrine duplus ē modꝰ
Qr platꝰ cē doctrine sacre studiū
esse debeat p meditacōꝫ intentꝰ
valde enī inter humana verba et ne
gō secularia cor platoꝝ defluit et

exterioꝝ occupatonu̅ impulsus
tumultib; corruit s; p studiu̅ me
ditaco̅nis resurgit meditando
quo xpi mandata custodit ps
Quo dilexi legem tua dn̅e tota
die meditaco mea est Ex hac
em̅ meditacone carne̅ mortifi
cat mente purificat proxi^m edi
ficat & x^m honorificat Carne
em̅ meditaco mortificat quia
Ecci xii^o frequens meditaco car
nis est afflictio h est em̅ vigi
lia honestatis que reuma de
siccat & tabefacit fluxu̅ car
nalis humoris Ecci xxxi^o vi
gilia honestatis tabefaciet car
nes ppter hoc Gen̅ xxiiii^o Egres
sus est ysaac ad meditandu̅ in
clinata iam die debilitato s; co̅
cupie carnal feruore Mentem
eciã purificat meditaco sic inq̅t
ps Nocte cu̅ corde meo & exercita
bor et scopebam spm meu̅ h eni
meditaco p̅mo incitat timore
ysa xxiii^o Oculi tui cernent regem
de longe cor tuu̅ meditab; timo
rem · du̅ em̅ nos meditam̅ re
motos a pena timem; suppli^a pu
rifica^t co̅stia Sc^o induit ardore
quia tanto magis ardore sedul
interno succendi & gemituu̅ tur
ba compungi^r q̅nto mag^s tracta
tu̅ xp^m mdicat^r vn̅ ment^s oculi
emunda^r vn̅ ppha vim designas
huius ardoris In meditacoe m
quit mea exardescet ignis Et
ysaias om̅^b gemitus meditacois
& suspiria xxxviii^o ait Sic pul
lus hyrundinis clamabo me
ditabor ut columba Tercio induc^t
q̅ndam semu̅ amore q; ppha uo^t
mane i matutinis inquit me
ditabor in te Pxi^m meditaco p
lati edificat De utro vi^o Erit
v̅ba q̅ ego precipio tibi in corde
tuo narrabis ea filiis tuis et
meditaberis sedens in domo tu̅
ppter hoc precipit moysi Exo · xx
iiii^o facies iiii^or circulos aureos
quos pones p iiii^or arche angu
los facies et vectes de lignis
sethim & operies auro & indues

circulos que sunt in arche latib;
ut portet^r in eis qui s; erunt in
circulis nec vmq; extrahent^r ab
eis Archa eciã iiii^or circuli aurei
in iiii^or arche angulis doctrina
que continet^r in iiii^or eua^orum libris
que dilatauit eciã p iiii^or p^s
orbis vectes de lignis sethim
missi in circulis plati fortes & im
putribiles cariã ptantes xp^m do
centes xp^m docentes auro opti
splendore uite fulgentes & ser
mone sapie insonantes qui s;
ee dnt in circulis nec vmq; exhi
ab eis quia qui doctrine ppti uacat
sacre meditacois studio iugit^r
intendant ppter hoc em̅ s; erant
uectes in circulis vt cu̅ nece eet
archa portaru̅ s; tunc intromittent^r
uectes possit officiu̅ retardari q^r
cu̅ plato sup aliqua q̅one spali
interroga^r tunc s̅mo no̅ meditet^r
sed sit in scripturis p̅meditatus
& s; ad rudendu̅ paratus ppter
hoc Greg^r Cu̅ spale aliquid a
subditis pastor inquit^r ignomio
su̅ est valde si tunc q̅rat discere
cu̅ q̅onez d; enodare Ex circulis
uectes inheant vt s; in cordib;
suis eloquia sacra meditates
testamenti archã sine mora ele
uent si quid nece pting docet
xpm et honorificat i quo sua cor
dis intimu̅ collocat & bn̅ficia q
eidem dn̅s exhibuit circu̅spicit
& retractat & cu̅ de p sapiaz il
luiat Audi cordis collocucom
Meditaco inquit cordis mi i co̅
spctu tuo s; Audi circu̅speccoz che
mor sum diez antiquoꝝ medi
tatus su̅ i oib; opib; tuis et i factis
manuu̅ tuaz meditabar Audi
sapie illuiacoz Ecci xiiii^o Beatus
vir qui in sap; morab; & i iusticia
meditab; circu̅speccoz di Et puer
xv^o Mens iusti meditab; sapiaz
os impioꝝ redundat malis Ser
mo preditaco̅nis plato e̅ n̅cii
Vi sacre meditaco̅nis stu
dio vacant de veritatis
pabulo qd intus dulcit
rumnant plati subditos sua int

pascant De quorum ore verbu dei tan
to dulcius auditur quanto eorum actio
sermoni contraria non videtur quia
de ipsa vita sumunt quod per linguam
exprimo consuunt vnde Gregorius O
mel x. sup ezech Qui vitam suam
intus pausat et exemplo suo
foris amonendo alios edificat quasi
in corde lingue hamum tingit
meos quam manu verbi proximis exti
us scribit propter hoc in offic. p
laconis intitum est verbu predicatoris
deutro vi°. Erunt verba hec in cor
de tuo et narrabis ea filiis tuis
hoc enim est verbu multum afferens fruc
tum. Si tamen habeat modum debitum et sit
iustitie continentiam Audi fructum
prover. iiii°. Suscipe verba mea ut
multiplicentur tibi anni vite Audi
debitum modum prover. xvi. favus
mellis verba composita Audi verbum
iustitie continentem Eccli. xxiii°. spira
ti in verbis et ipsi sapienter egerunt
et ipsi intellexerunt veritatem dei et
iustitiam Et ysa. xl v°. Egredietur
de ore meo verbu iustitie Est autem
fructus verbi quadruplex Curat
enim infirmitatem iiii^{ti} Re. ii°. Sana
te sunt aque iuxta verbu heli
sei Aque multe populi multi quos sa
nat verbu ab infirmitate peccati et
misit verbu suum et sanavit eos de
interitionibus eorum Sicut enim corpus subi
tur infirmitatibus sic anima pluribus affectio
nibus et passionibus vnde et corrumpitur ce
lerius et sanatur difficilius Sicut autem
medici qui corpus curant medicamina
varietates et adiutoria diversa pro
curant et aliquando exemplo bursitio acrie
nalis ut ex bursitio sepius consequ-
untur sanitatem sine labore medi
ci Ita secundum diuersitatem infirmitatum
spiritualium querenda est sermonum diuer
sitas et verborum Sed in hac dicunt quidam
in remediis animarum solum verbu est me
dicina non aliud cibus non aliud sic
ut cauterium ut sepius ut aeris mo
derata temperies non alia medica
mina Nam per verbu adiacentia animas
sustentamus et tumentes comprimus et
superflua resecamus et que viden
tur deesse supplemus Math. viii°.

Tantum dic verbo et sanabitur puer. i. spes
infirmata neque enim herba neque ma
lagma sanavit eos sed domine sermo
tuus conservat sanitatem. Deut.
viii°. et Math. iiii°. Non in solo pane vi
vit homo sed in omni verbo quod procedit de
ore dei Sine pane non servatur
corpus in sanitate sua nec sine
verbo predicationis anima Sicut enim circa
adlethas videmus quod victum tibi
quibus ut conservent in suis vi
ribus ne per occasionem modice negligentie
destituantur in eis vires in corpo
re quid dicunt facere non pane verbi
apponere qui habent corpus ecclesie custo
dire prover. hoc Actus ix Verbu dei
fortiter crescebat et etiam confir
mabatur Edificat civitatem i Johis
ii°. Qui servat verbu eius vere
in eo caritas dei perfecta est propter hoc
in fervore spiritus predicatur et ca
ritas in audientibus roboratur Eccli.
xlviii°. Surrexit helias propheta
quasi ignis et verbu eius quasi
facula ardebat hic est ignis peccata
consumens animam non affligens ar
dens suaviter desolans feliciter
Est enim carbo desolatorius ut
dicitur que verbu ignitum inflamat
concaluit cor meum intra me et
in meditatione mea exardescet
ignis hic igne consumpta omni la
be peccati et rubigine vitiorum ia
em undata et serenata conscientia se
subita quadam et insolita latitudo men
tis et infuso lumine quod illuminat in
tellectum sic calor inflamat affectum
sed stante pariete corporis. tamen
nobis radius iste claritatis non se
infundit per apertam hostia sed per an
gusta foramina quia videmus
per speculum in enigmate quantumcumque
hoc modo vie perfectius pietate de
lectat ad suavitatem Eccli. xviii°.
Nonne ardorem refrigerabit ros
sic verbu melius quam datum Ros
enim temporis reducit temperiem et inperi
tionalem tollit ardorem Sic verbu
in animam letitiam inducit et exul
tationem temperans omnem inordinatum
affectum Iere. xv°. Factum est michi verbu
dni in gaudium et letitiam cordis

mei. hac em indiget aia in hac
contemplacione qm diu degit in hu9
exilii peregrinacione. Cantabiles m
erant iustificaciones tue in loco pe-
regrinacionis mee. hiis em cantic
recreamur. hoc vino inebriamur
ut erumnarum obliviscamur. Ecci xxxi
Fructus sui est vir ebrius et homo ma-
didus a vino. Astuciam dum et astucie
sectorum verborum eius habeant et verbum
doctrine prelati modum debitum non
excessit prout dicit apostolus j Thess.
xiiij Volo in ecclesia quinque verba loqui
qui a pensare debet quid loquatur
quid loquatur. cum loquatur. qualiter
et quantum loquatur. Dicit enim unum
horum defuerit locucio teste Grego-
rio Omel. xi super Ezech. apta
non erit. Consideret ergo quid lo-
quatur ut verbum predicacionis spiritu sale
gracie condiatur. Luce iiijo. Mirabantur
de verbis gracie que predebat de
ore eius ipsa gracia non verba super-
bie ut stulticie. Job xxxiiij verba
illius non sonat disciplinam et
Ecci xxxii Age concepciones
tuas non impediat neque in verbo
superbo. Consideret etiam cui loquitur
quia sepe verbum increpacionis in
una persona recipit altera non ad-
mittit. Nam et ubi canes pecunibus
stulticia est sed hiis qui salui fi-
erunt id est nobis virtus dei est. Unde et
verbum dum quemque utile subtrahitur
et utile quibusque profertur. Prov. xxv°.
Gloria dei celare verbum. et gloria regis
est investigare sermonem. hoc
enim pro condicione recipiencium verbum
dei quia Ecci xix°. Sagitta infixa
in femore canis verbum in corde stul-
ti. Consideret etiam tempus loquatur. quod
sepe increpacio differtur. quod postmo-
dum benigne suscipitur quia Prov.
lviijo. Mala aurea in lectis argen-
teis qui profert verbum in tempore suo. Sicut
enim fertilis annus temporibus colligitur et per-
ditur. sic verbo prelata non in tempore suo
efficaciam non sentit. viii Reg. disci-
plinam suid instruens de verbo predica-
toris. II Thimo. iiijo. Cum dixisset
predica verbum. subiunxit Insta oppor-
tune importune deturbis impor-

tune promisit oportune quia verbum
apud audientem sua vilitate se
destituit si hunc importunitas oppor-
tunitate nesciat. Considerent et qua-
liter loquatur quia verba frequenter que
vinum ad sanitatem revocat alium
vulnerant propter hoc Ecci xxxviijo. Au-
rum tuum et argentum tuum confla et
verbis tuis facito stateram et frenos
oris tui rectos. Et attende ne for-
te labaris in lingua et cadas in
conspectu inimicorum insidiancium tibi. Stru-
genda enim sunt verba et compescenda et
per racionem modanda que appendent in
statera verba enim sapiencium state-
ra ponderabuntur ut ordinate omnia
proferuntur. Unde et iucundi sunt leviter
arguendi ne si asperius increpentur
ut in desperacionem cadant ut forte franc
frangunt. Impudentes autem durius ap-
te et graviter increpare quia
si leviter arguentur ad maiores cul-
pas ex ipsa levitate provocantur. cul-
pas enim suas non cognoscunt nisi primo ex
pacos et si id increpaciones leves
fuerint credunt culpas leviores.
Consideret eciam quantum loquatur. Prov.
xiiijo. Ubi verba plurima ibi frequenter
egestas. Sicut enim in arbore prius
est fructus ubi est foliorum ubertas
eius enim qui multa ferre non potest quam
longius verbum protrahimus in eius fasti-
dium quamvis unde pauca danda sunt
infirmis maxime qui audiat et re-
tineat et eorum corda penitencie dolore
compungat. Qui enim multa retinere
non potest id omnia sunt admittuntur et implicantur
illud Ecci vi°. Incircumcise sunt aures
eorum et audire non possunt et factum est
illis verbum domini in opprobrium. quia
Job xviijo. verba latent ultra finem
debitum. Dicit etiam iuste expressiuus
ut contemptum ut adnunciet vicia
et virtutes penam et gloriam cum bre-
vitate sermonis. De viciis Ecci i°.
Ecce dedi verba mea in ore tuo et
constitui te ut evellas avariciam tempora-
lium et destruas lasciviam carnalium
et disperdas superbiam prelatorum et dissi-
pes invidiam emulorum. hii enim
sunt iiij or reges gencium pugnantes
contra quinque regulos Sodomorum hoc

est quibus sensus corporis subditorum
¶ De utilitatibus gratiarum. Act. xxvi.
Non insanio inquit paulus optime
feste sed veritatis et sobrietatis
verba eloquor. loquebatur enim de
passione christi que semper miscen
da est predicationi inde procedunt
virtutes animarum informatores. hoc
est verbum et verbum quod dominus confert
evangelizantibus virtute multa. verbum quasi ignis
ardens et quasi malleus conterens
petras ¶ De penis .i. Re. iii. Ego
facio verbum istud quod qui audierit tin
nient ambe aures eius. Quis enim non
stupeant cum de die iudicii et penis
reproborum cogitat de quo petrus
ait. Celi qui nunc sunt et terra eorum
verbo repositi sunt igni reservati in
igne iudicii et perditionis impiorum
hominum. Hoc erit verbum asperum. Ite
maledicti in ignem eternum qui paratus
est dyabolo et angelis eius. scilicet cruen
tissimis draconibus qui animas illiga
bant spiris suis inevasibilibus. super
quo recordor cuiusdam peregrini qui
requisitus de causa sue peregrinationis
ita ait. pergebam ad ligna cede
da cum quodam meo comitaneo cu
curbat magnus serpens duobus attol
lens squamosa colla capitibus simul
flexibus obrepebat. qui nos coam
bulantes aspexit et scintillans
oculis linguis trisulcis ora exacuens
in nos impetum fecit. sed socius
meus libera securi unum caput ab
scidit et mox ferramentum ex eius
manibus cecidit. Porro serpens in
furoris implacabiliter efferatus
in sublime se erigit quod solum re
manserat caput extulit actorem
proprii vulneris mordicusque apprehen
dit. quem mox ut invasit spu
mosis eum spiris implicuit et in
volvit totumque hominem suis viribus
vendicans in subterraneas specus
latebras asportavit. Et dum ista
hereret ille quod solum poterat me
flagitat in me clamosas ingemi
nat voces ut vel ipse sibi prompto
adiutor adessem vel securim que
in meis erat manibus porrigere
festinarem. ego autem infelix et

degener vultibus flammis obno
xius et repentino aspectibus devo
rando. Dein homicide concremui
et cum manibus esset agendum causa dictan
te non pedibus fugam petivi. Iocus
a sacerdotibus in victum michi hoc ex
ilium patrie meque ut revera mor
tis illius auctorem deflere compel
lor. que nimirum genere calami
tatis historia ita totum cor meum tre
mefecit et concutit ut inmensitatem cor
dis mei formidinem nec stilo cre
dere nec valeam sermone proferre.
meditor enim spe esse homo et
bestia duo sunt in spelunca. non
mediator intervenit non recep
tor attendit. ferreum sane cor pie
tas non emollit. postmodum cum rabide
voracitati hec etiam superaddidit ut
illate contumelie gravius ultio
compenset. quid que mens miseri
hominis tunc esse poterat cum preda factus
esset hosti. nescio miseri cum eva
dendi nulla spes superesset. sed
potius cum cruentis dentibus in
escam traditus ferina porro inguin
gluvie satiaret. huius formido
losi casus speciem in mente sepe mente
depingo. moxque draconem in
totius crudelitatis auctorem quo
rapiat ut devoret animas consideratione
pertractato. iam propheticum versiculum repetens
quod propheta cantabat. Nequando rapiat
ut leo animam meam dum non est qui
redimat neque qui salvum faciat
¶ De premiis Zach. audivit ab angelo
verba bona verba consolatoria. Heb.
xiii. Fratres sufferate verbum solacii
sic enim solatium habent miseri cum se
de carceris ergastulo audiunt
liberari. Sic electi gaudiis gaudent
in mente cum de premiis verba fieri
audiunt que successuri sunt eis. Et
sermone plato et sacra dicta debes
esse paratus contra gentilium iudeorum he
reticorum malorum christianorum insultus
De confusione gentilium. Contra
adhuc essentie unitatem personarum
trinitatem filii de patre nativitatem
glorie eternitatem ¶ De confusione
iudeorum quia similiter veniunt contra
futilem messiam venturum esse

credūt / quia p̄uilr̄ de lege et p̄phis
sentiūt quia dapnabiliter legē tuā
custodiūt De confusione hereti-
coꝝ quia in͞t se diuisi sūt quia vni
tatē eccl͞ie diuidūt / quia vita
tē scripture corrupūt / quia et̄ne mo
ti obligati sūt ꝛ de quadrupliti
tā error͞ de ꝯfusione maloꝝ xp̄
anoꝝ sub quadruplici methafora
Qꝫ sermone et facundia pa-
tus esse debet cōtⁱ gentiliū et
Iudeoꝝ insultꝰ

Est aūt sermo Iudeoꝝ insultꝰ
ins efficacia plato initia cū
debeat esse promptꝰ cōtⁱ pa
ganoꝝ Iudeoꝝ heretitoꝝ maloꝝ
xp̄ianoꝝ insultꝰ Nonē ei vna
tm̄ inaibit ei spes p̄liandi et
ideo debet eruditꝰ esse in oī ex
citio triumphandi Ciuitas em̄ cū
fuerit ex dm̄i parte circūdata mu
ris tuta est ab obsidentib; inimi
cis / si vero patuerit spaciū vnꝰ
posterule n͞l ei proderit i religꝰ
partib; munitā esse Ita cū eccl͞ie ci
uitatem ex oī parte muniuerit
sollicitudo pastoris oīs inimicoꝝ
insidias deridebit Si uero spa
ciū pateat nō munitū ciuitas
cū suis h̄itatorib; p̄iculo subia
cebit Quid g° interest si pastor
paganꝰ obstitit aut philosophis
ꝛ tapia ā Iudeis ut Manicheis
ut nō resistat pseudo xp̄ianis
que oīa fieri nc̄e est p gladiū sp̄s
quod est v̄bū dei sic eīn ꝯfundūr
hostes vn̄ ps̄ᵗᵃ Saluasti nos de
affligentib; nos et odientes nos ꝯ
fudisti Confundeᵃᵗ g° p̄mo gen
tiles abnegantes diuine essentie
vnitate p̄sonaꝝ trinᵗᵉᵗ· filij de
p̄re natiuitate et gl̄e eternitatem
et in hiis expediamꝰ nos paucis
vtentes aut̄b; ꝛ exemplis diuine
essencie vnitatē negat gentilis
qui turbā deoꝝ sculptiliū et cō
flatiliū ponit / sed confundanᵗ
qui adorāt sculptilia / ꝛ qui glⁱan
tur in simulacris suis Sꝫ audi
isr͞l domiꝰ deus tuus vnꝰ est
et ysa Ego inquit dn̄s p̄mꝰ et
nouissimꝰ p̄ter me nō est deus
an̄ me nō est genitꝰ et post

et post me nō erit ymo si plures
diceremꝰ deos aut nō esset int
eos diui / g° q̄d h̄ret q nō alius
ueniᵗ g° esset deus / cū dm̄ esse
omīpotentē ꝛ oīs boni pleni
tudinē h̄re in se credamꝰ Qui
em̄ dubitat deū esse ꝯ p̄hm
indiget pena / sic qui dubitat
niuem esse albā indiget sb̄ᵘ
Quis em̄ nō credat esse ignē
cū ab eo incessanter sentit ardo
re quis dubitat esse fontem
cuiꝰ fluxū videt cōtīn p crea
turarū successiōē Io· Sap xiiiᵒ
A magnitudine creature ꝛ speci
p̄t creator eoꝝ videri Ysa xlᵒ
Leuate oculos vr̄os in excelsum
et videte quis creauit hoc / ite
si faber ydolo q° fabricat cor
apponēt ut inspiceret illūt ydolū
suū artificem et cognoscet et
adoraret p̄sonaꝝ etiā trinitatē
negat / ꝫ quia scripturas nō acci
pit sc̄tas · queramꝰ lapidē quo
lapideo ingeramꝰ ꝯfusionem
vt ex eoꝝ lapidib; lapideus per
cutiatᶻ p elisus qua crasset qua
crassatus ꝯminutaᶻ comminutꝰ
i puluem ꝯmutatᶻ / conuisus in
puluem cō pluaᶻ · compluꝰ p̄ea
situs faciat fructū nō ꝯburatᶻ
igni ꝫ q horreo recondaᶻ Con
fundantᶻ g° et conuertantᶻ cetroꝝ
sū omīs qui oderūt syon Certe
mens que int̄ te est gn̄at v̄bū
nec est v̄bū sine sp̄u v̄bi et mēo
rie / que tn̄ et si sunt actib; dīa
sūt tn̄ vnū suba ut natūa / vi
des hec q̄ oculo ꝯmueti q̄n
daꝫ similitudinē trin̄ᵗ vl apcius
sic mentē uocamꝰ memoriā / me
tem dicimꝰ intelligentiā / me
te dicimꝰ uoluntatē Est igiᶻ
in mēte hoīs memoria intelliᵃ
et uoluntas / h̄ aūt tria sunt
vna mens / sed nec memoria est
intelligentia n͞c volunᵗᵃˢ in eoꝫ
coꝛ° solis candiū video · sencio
caloꝛē et agnosco splendorem
hec tria sūt vnꝰ essencie nullū
tn̄ illoꝝ ē aliud Sic in illa inef
fabili gl̄a dⁱᵗ filius est a p̄re et

et spus scus ab utroq3 z cu pr
et filius et spus scus sint eiusd
subte eiusd po et gle no tn tres
sut dii / sed in tribus psonis sut
vna suba z vnius po z i vna
suba tres psone Fons etia ex
se gnat riuom qui diua in stag
nu vna e aqua no tn fons
riuus aut stagnu ex utroq3 pro
cedens ppe appellat ppter hoc
Gen. xviii^o Abraham tres vid
et vnu adorauit filii de pre na
tiuitate negat etia gentilis Ez
Isa. xli^o hic confundent z eru
bescet oms qui pugnat adu
su te Confundant aut erg ens
dicit em hermes eor phus in
li^o qui appellat Logostileos i v
bu pfctm mltu dilexit deus dm
tamq3 vnigenitu sui / et ideo
filius bndicti dei atq3 bone vo
luntatis cuius nom no pt huano
ore narrari / no go dicat paga
nus deus si delectatus e filio in
dignit coniugio si horruit con
iugiu no hz filiu / coniuge dei
quis / abiciatur a corde tuo impu
ra prauitas et audi quid dicat
Sibilla Filiu inquit deus dedit
hoibus fidelibus colendu ipm tuu ag
nosce dnm dei filiu esse Hunc
etiaz filiu dei alibi appellat co
siliu ut consiliariu siue symbolu
quia vocabit nom eius Sm Isa
consiliarius ds fortis / quia g°
deus nunq3 fuit sine cosilio / io
nunq3 pr potuit esse sine filio
Est ergo in suma trinitate pr
qui filiu genuit / filius qui geni
tus est a pre / spus scus qui
ab utroq3 pcedit / nec in illa ge
nitura ut pcessione dapnu de
fectus vl minuicois passa est
in pre diuina suba. Sic em lume
a lumie sumit sine i minucoe luis
a quo sumit / sic equalis a pre
filius / z utroq3 equalis ab utro
q3 procedit spus scus Modu
aut huius gnonis a pcessionis
huana vox no attingit / quia
gnatoe eius quis enarrabit z
tn aliqua z tenuit possu9 hns
fide intellige exemplar suppone
dei filius in sacra scriptura spus
sap votus uerbu lumen appel
latur Sput dt Athanasius con
Arriu disputans Sensus e q
cuncta cogitant Sap qua cogi
tata disponunt votus qi dispoi
pficiunt Vbu quo pfecta iniciat
lumen quo iniciata clarescunt
Et hec oms nom spes no diuise
Ez vna est votus Ez quia sub vni9
smonis enunciatoe magnitu
do votatis innotesce no potuit
ideo mltiplici distinguxi appel
latione p votutis mltiplicitate / qr
ergo consiliu est / no sepatur
quia votus a forti no scindit quia
sap a sapiete no secernit / quia
spus a spirato no diuelli / quia
verbu a pmo ore no auferet /
quia splendor a suo lue nua sec
cone discrimnat Manifestu est
prem nec augmetu suscepisse
nec detrimentu filiu gnando
sensisse / quia hoc in deo nale
insit z ipe in eis nale i est Sic
filius dei Iohnis xiiii^o Ego i
pre et pr in me e / esse aut in
pre filiu no est copia exubans
ut redudans / z quia illud in
esse no recipiebat Arrius co
talu pmabat extra effluere
nec etia detrimenti iactura e
cu cor sapm gignit du cosiliu
intus gnat du os smone p
fert dum lume splendore emit
tit / quia lume in splendore et
splendor in lue e. Ita q neutru
sine alto esse no pt / go pr no
effluxit exp se tamq3 ex copia redu
dans / s ex se z in se sic sapns
sapm genuit et ideo ex sue in
firmitatis magnitudine nunq3 omo
recessit / sic nec a se diuisit
portoz sue sube cu lume gnan
do splendore subam sua non
diuidat Glorie etnitate ecc
negat sz corpus glorificatum
in celo collocari et eternitatis
gla supuestiri Argumetan em
de pricipiis elemtorum sequentes
platonis magisteriu vn cu tn

sit corpus infimum sup qua aq̃
et super aquã aer · ⁊ sup aera
celũ · terrenũ corpus ut dint in
celo nõ collocabit̃ quia moni̾
ꝑpris ut ordine suu teneat sin
gla cla lib̃nt̃ Vñ sic dr̃ ysa · xix°
Confundant̃ om̃s qui opant̃
linũ plectentes ⁊ texentes sub
tilia sophistica s · argu^ta Nam
in aere videmꝰ esse terrena cor
qui g° donauit auiũ corpibus
plumarum et penarum leuitatem
quibꝰ terrena corpa sua portent̃
in aere · Dabit et v̾tute corpi
bus hoim̃ imortalibꝫ fctis p̃
quã in summo celo valeant hita
re gtiuia etiã corpa et terre
na · sic est plubum natat in aq̃
et terre supferunt dũ formatur
partificiũ ymo tu nã terrenoꝝ
corpm modo desfmat aias de
orsum quã nã ẽ sup omẽ
locũ corporeũ nõ ẽ mirũ si p̃
huiꝰ nẽ tam excellens mitti
corꝰ eius leuẽ in celũ Vñ dicunt
alii sectatores Machometi · p̃
misit ds̃ machometo suo ꝓphe
et credẽtibꝫ legi sue padisum
· i · locũ deliciarũ ꝓter fluentibꝫ
aquis irrigatũ · in quo sedes
hebũt ꝑpetuas ꝓteget eos
arborum umbra nec frigore
affligent̃ nec calore · dim arboꝝ
vestent̃ · gmibꝫ sericis induent̃
uestibꝫ · iugent̃ virginibꝫ q̃s n̄
humanꝰ nec demoniacꝰ vio
lauit attactꝰ et cetã q̄ in lege
eius plenꝰ continen̄ · Vñ sic
scptũ est Ier̃ x° Confusus est
oĩs artifex in sculptil̃i quia
fcm̃ est q̄ conflauit ille artifex
machometꝰ qui media^a cõfla^t
⁊ pro lege tenenda gẽtilibus
hec pcepit De quo infra Ed
dñs dederit nõ ẽ hec eternita
tis corpꝰ gl̃a quia si come
dant hebũt cor aialia ⁊ p̃ gñs
corruptibilia De cõfusione Iude
or̃ quia seruiliter viuunt

Paulus in tõmagis con
ualescebat et confunde
bat iudeos Act̃ ix° Con

hũt iudeũ nõ opꝫ magnope
laborare · cõfundunt eũ codices
sui · pugnet lex cont̃ impiũ
⁊ ꝓphe Confundant̃ g° quia
seruilr̃ viuunt q̄ i vilitr̃ Messi
am venturũ esse credũt · quia
puilr̃ de lege et ꝓphis sentiũt
quia dãpnabilr̃ lege sua custo
diunt Bene ↄfundi pñt quia
tanta vilitatem s̾uitutis serunt
Ezech xxxix° portabũt con
fusiõem suã et omem p̾uarica
tõem qm̃ p̾uaricati sũt in me
dicit dñs Cũ em̃ xp̃m dei filiũ
i mundũ p̾ humano gñe negauerint
aduenisse ⁊ adhuc negẽt cõ
tie ⁊ in eiꝰ ↄtrarietati sũt nece
do^r ꝓpriam sumt iniquitatem Nunq̃
p̾ntem euadent captiuitate et
ideo videamꝰ q̄ sit s̾uitutis cor̃
causa ut videat̃ · p̾ qñs medicina
certũ est q̄ p̾ annos septuaginta
p̾us s̾uierunt in babilone quia
faciebãt q̄ erat p̾hibita in lege
sic Ieremias ait Circuite vias ir̃m
et querite in plateis eius an inue
natis virum facientem iudiciũ et
querentem fidem ꝓpitius ero ei per
cauerunt sustinuerunt et redierunt
Sꝫ cũ iam mille ducentis octagi
ta annis vilissimã sustinuerit s̾
uitute · nõ pñt afferre ↄstinam
causam · nullus em̃ ꝓpha hec d̃
Sꝫ dũt doctores iudeorum q̄ edi
ficato templo · ds̃ i ma^o cor̃ prĩ
cipem tradidit peti · cui ligatis
manibꝫ et pedibꝫ vnũ oculũ e
uulserunt · et in illa die nõ ht̃
ptatem i homicidio et i ydolatria
et ↄsimilibꝫ decipiendi et cũ tre
centis annis an cõfusionem ihrlm
sic ipi asserunt in ista ꝓpha non
fuit tñ quia boni nõ essent sꝫ
quia tp̃us ꝓphe nõ fuit nõ uidet̃
esse causa s̾uitutis · s̾c̃ que fuit
cã pme captiuitatis fuerunt
em̃ in illo tp̃e ꝓphia vacante sic
ipi asserunt homines magne vite
quã miracula faciebant sic de
Iohe filio zacha · et de Anna fi
lio doza · et de Nicodemo filio
Guriõis et de Achiba filio cõ̃stant

quorum excellentias qui videre vo
luerit videat. quid inde petrus
alphonsi dixit in summa. f. babilo
nica captivitate tantum seruierunt a
gros et vineas coluerunt cum vita
civili vixerunt. Quin secunda vero que conti
nuatur usque adhuc captivi sunt creme
mati et venditi et precio argen
teo xxx sunt dati et in naves sine
remige per pellagus missi. Unde pro
phetes predixerunt. Vendereris inimicis
tuis in servos et ancillas et non
erit qui emat. et in hac secunda ser
vitute prohibiti sunt filios eius eandem
legem tenere vel docere. primo per edictum
promulgatum est ut si quis iudeorum
puellam virginem duceret prius eam
ad principem principe duceret ut cum
ea dormiret et sic ad viduam redi
ens nuberet. cum ergo ita tanto tempore
fuerint in vilitate et seruitute sit
quia non occideret propter peccatum pro filius nec filius
portabit iniquitatem patris. pu
to quod ideo ob insultate tenaces
que ypa patrum suorum exercerunt opa
passim dimittere decaptivitate
exirent. Unde non dicat amplius patres
nostri peccaverunt et non sunt. et nos ini
quitate eorum portavimus. Nam in
babilonis transmigratione septua
ginta annis demorati sunt et qui
deliquerunt cum puniti sunt. et in
sollicitudine xl annis morati sunt
propter xl dies in peccato sue explora
tionis et consumptis patribus filii qui
non peccaverunt ingressi sunt terram
promissionis ~~terram ingressionis~~ sed
quia iudei filium dei occiderunt et
omnes sui progenies peccati consentanea
et principes effuerunt ideo quinque penam
luunt sic ipsi dixerunt. Sanguis eius
super nos et super filios nostros. Et li
cet indigni sint vita per quorum mi
sterium crucifixus est ille qui est
vita. Quia maius fuit hoc peccatum
quam vitulum adorare tamen ex multi
plici causa permittitur vivere. Prima ut
sint derisus gentibus quibus fuerunt
in proverbium et fabulam. Unde scrip
tum est. eris perditus in proverbium
et fabulam cunctis populis ad quos
introduxerit te dominus et cetera. Quod secunda

Unde si dominus quando peccaverunt iudeos peni
tus delevisset eorum infamia et
obprobrium iam non cessasset. Secunda
quia providit dominus quosdam de
eorum semine esse salvandos secun
dum ysaias. Quomodo invenitur granum in
botro et dicitur. ne dissipes illud
quoniam benedictio domini est. sic faciam
propter servos meos. Tercia quia
sumarii nostri sunt et fidem nostram co
firmant dum libros legunt quos non
intelligunt. Sic numeri xi. Duo
botrum in vecte portabant unus
posterior qui botrum videbat alius
anterior qui non videbat. Quarto
quia christus pro eis rogat dicens. Ne
occidas eos sed disperge illos in
virtute tua et depone eos pro
tector meus domine. Quinto ut confusio
de qua ysaias lxv°. Servi mei le
tabuntur et vos confundemini. servi
mei laudabunt pre exultatione cor
dis. et vos clamabitis et dimit
tetis nomen vestrum in iuramentum electis
meis. at si dicere. Iurabunt iusti
mei in nomine vestro. sic usque hodie
a christianis iurando dicitur cum aliud
volunt facere quod rogant iudeus
sum ego si faciam. Sexta ut propter
christum sustineant illud dispendium
Amos dicit. Eo quod super uno. i. super
quo non converteret eum eo quod vendi
diderit argento iustum. Et hoc di
citur super scelerib israel. cum non israel
sed iuda christum occiderit nichil
impedit quia scriptura pro altero
alterum ponit. et forte cum iuda
primo sive forte maior pars filiorum
beniamin et levi tunc in urbe
dicitur affuisse. et esto quod non omnes
affuissent quia tamen eorum populus
inde consensit iusto penam susti
net quia volunt pro facto reputa
dum est. Non enim salomon ydola fa
bricavit sed quia uxoribus et con
cubinis fabricantibus consensum
prebuit cum fabricasse scriptura dicit.
Nec debet intelligi iustus iste Ioseph
quem fratres vendiderunt xx argenteis
sed quidam iudeorum principes de ce
demolioribus istis tunc populi sicut Anna
ma filium tradidiens Symeon

Gamalielis Ysmael Elizei et
Achiba et ceteros in carcere mise-
runt eo quod iustum vendiderunt et eos
morte affecerunt. pro eo quod Joseph
vendiderunt fratres sui quod non vide-
tur. ut pena dominus exiget de
peccato quod perpetratum fuit ante annos
quingentos et mille et maxime
in temporibus quibus Joseph venditus
fuit nulla lex data esset qua
precepto ille morti reos eos
convincere posset. ergo de illo iu-
sto debet intelligi de quo ysa-
ia Afinibus terre laudes audivimus
gloriam iusti. Nullius enim iusti tan-
tas laudes legimus sonuisse
ut pervenirent usque ad fines ter-
re. preterea si de Joseph intelligimus
iusset quod dicit super cum non con-
vertam eum. i. super quartus non quar-
tum sed primum dixisset. hoc enim in-
venitur fuisse peccatum primum iudeorum. pro-
quod phararius filii israel passi
pre terra durissimum iugum. sed
pacta pena liberati sunt a culpa.
unde concludo quod tum sit iudeorum
crimen quod indulgentiam nullam se-
quatur. sed in totum israel peccatum divina
sententia debacha et persona illius in-
psi in quem peccatum est non manife-
ste exprimatur et reatus ille in ser-
mone illo hebreo tali vocabulo
describatur quale illi qui do-
minum negaverunt imponi. ven-
ditio autem iudei non equatur ven-
ditioni dei. patet quod iustum hominem
vendiderunt xpm filium dei et pro-
hoc pares sunt in culpa deum
negantes. vel quod dicit in auctore
predicta Super quatuor i. super quarto
non convertam eum sed morem hebra-
icum sermonibus in principio. Cetera sunt
mihi difficilia et quarta que peni-
tus ignoro sicut hebreus. licet quod
quatuor pro quarto posuit quia alias
septem enumeravit cum tamen tum de-
mum quatuor enumeret. Forte ergo primum
peccatum fuit universale populo cum in
heremo vitulum conflatilem ado-
raverat et ideo gravius fuit omnium quia
ab omnibus legitur perpetratum. Secundum
fuit in quo negaverat deum et

omnes prius peccaverunt quod Jeroboam
vitulos fabricavit et ubi omnibus
adorari constituit. Tertium quod di-
prophetas vel eadem voluntate occi-
derunt et eorum dicta contempserunt.
Quartum fuit gravius quod ipsum dei fi-
lium et hominem innocentissimum occi-
derunt propter quod tam longe fuitur
obprobrium habuerunt nec de ipsa
potuerunt exire donec ad cor suum
redeuntes peccatum patrum suorum in sup-
consentientes noluerunt expiare.
sed mundata mente a culpa. Sequitur
eos pietas mox divina et ideo Ysa ass-
serit et apostolus hoc exponit. et cum
intraverit gentium plenitudo tunc
israel salvus erit. Confundamus et
iudeos quia inutile victurum esse
messiam credunt. non advertentes
quod Ysa. lx. loquitur non modo confunderet
Jacob sed tunc videret filios suos sti-
ficatos nominis mei. Nam ante adven-
tum xpi de incredulitate gentium
confusio non cecidit israeli. Sed post-
quam in carne xpus apparuit et
predicantibus apostolis gentium multi-
tudo in filium dei credidit. tunc
israel confusus et obcecatus ob-
stupuit. et videre potuit manu-
feste verum messiam in carne ve-
nisse cum illum aut ex populo gentium
suscipiens xpm. et confusus
contabuit populus iudeorum. Michee
vii. Educet me dominus in lucem vi-
debo iustitiam eius et aspiciam inimi-
ca mea et operietur confusione. licet autem
doctores aliqui sectis scripserunt de
computatione sexte etatis ut Juli-
anus pomerius contra iudeos tamen ad
propositum volumus ostendere quod xpus eo tempore
venit quo ipsum venturum prophata-
tum fuit. hoc ergo declarant tranquil-
litas mundo reddita novitas mi-
raculorum exhibita dignitas in
doctorum predicta veritas misteriorum re-
velata. De tranquillitate bellorum
pacis Oritur in diebus eius iusti-
tia et habundantia pacis. Et Ysa. ii.
Erit in novissimis diebus preparatus
mons domus domini et sequitur conflu-
bunt gladios suos in vomeres non
levabit gens contra gentem gladium

net extebiur ultra ad prelium et
Miche iiii° Erit in nouissimo dierum
mons domus dni ppatus non su
met gens aduersus gentes gla
dium Cum in natiuitate xpi impletum
legimus cum angeli inciauerunt
gliam deo et pace hominibus vnum in
antiquis hystoriis romanorum legi
mus vsque ad xxxvm anni Cesaris
Augusti cuius xlii° anno Cristus
natus est in Iudea fuisse discor
dias in toto orbe terrarum et singulas
nationes contra vicinas gentes ar
sisse studio pliandi ita ut cederent
et cederentur sed orto dno Ihesu sub
pside Sirie cyrino prima e in orbe
terrarum facta descriptio tunc omnia plia
cessauerunt et in pace agros et vi
neas coluerunt sed cum messias iu
deorum veniet non erit in diebus illis
pax et tranquillitas Surget enim
gens contra gentem et regnum adver
sus regnum et pmessa recipiet
antixpm et quod duo pphe Michaeus
et Ysaias dicunt in nouissimis temporibus
intelligi nolunt in fine mundi sed
tempus in quo futurum erit yrlin reg
defectus dies s. nouissimos appel
lantes quia in i° ppo regno et p
phetis deficientibus nouissimi app
bati sunt quando herodes alienige
na sup iudeos et eius filii regna
uerunt vnde et Iacob id apparuit
Gen xlix° filiis suis dicit Cong
gamini ut annunciem vobis que futura
sunt diebus nouissimis vbi et de
iuda pphauit de cuius semine xpi
fuit ergo tres isti dies nouissimos
appellantes sic concordat afflati
spu sancto quod exore vnico sint loqu
tes vel forte dies nouissimi poni
pcedens sex que omni homini e nouis
sima De nouitate miraculorum pos
fac mecum signum in bono ut vide
ant qui oderunt me et confundentur
Magna celebritate volgatur Romu
lus qui conditor urbis asseritur
cuius pietina h semiruta rome
cernitur in hac voce quando de firma
mento operis consulus excupit eternum
e inquit et immobilis fixum quia
non ergo non pepererit domus ista ni cor

ruet Ex gentilis hominis lingua sic
rei pbatur euentus egressa e pphia
Nam nocte qua saluator ad re
demptorem mundum ex utero virginali
pcessit vel de pallatium corruit s.
totusque enim s. virgine parere et edi
ficium ruere videbant homini ignoran
ti dm impossibile magis noua
stella apparuit sic balaam pphauit
et secundum hystoriarum testimonium rome
fons olei deriva fluxit in tyberi
pbatica et pistina que iherosolis
erat ad aduentum angeli moui et
sanitates conferre tunc cepit De
dignitate iudeorum pdita tam regni
quam sacerdocii patet multo confundi
vt dicit id Ie x° vastati sumus
et confusi vehementer quia deliqui
mus dnm Et ideo nec regnum habent
nec sacerdocium patet Iacob Gen xl°
ix° pphetauit d. Non auferetur
sceptrum de Iuda et dux de femo
re eius donec veniat qui mitten
dus est Sceptrum i. virga regni de iu
da et dux de femore eius i. de
filiis filiorum eius in sola donec
veniat xpus cuius est regnum sic
enim iudei exponunt et certum est quod
postquam venit xpus neque rex neque
dux de Iuda fuit vlterius vnde patet
quod hoc tempus xpi aduentus deter
minatum fuit et quod ipse qui in illo
venit determinato tempore fuit De quo
manifestissime Daniel ix° ca°
sic dicit primo angelus daniele
erudit Septuaginta inquit ebdo
made abreuiatate sunt sup ppim tuum
et sup vrbem sanctam tuam vt con
sumet pualitatem et finem accipi
et pctm et deleat iniquitas et
adducatur iusticia sempiterna et
impleatur visio et pphia et vngatur
sanctus sanctorum Ebdomade iste sunt
septorum annorum ideo dixit abbreuiata
te septies quia lxx anni quos
faciunt iste ebdomades sunt qua
dringenti et nonaginta anni con
stituti ab anno illius pphie usque
ad destructionem iherlm et templi
que a Tyto Romanorum principe facta fuit
cuius destructionis tempore iam xpus ve
nat qui iusticia sanctorum et sanctorum.

sitius exiat p que pctm ome et
iniquitas est deleta et pphia
ois impleta Certa vo q sequitur
in textu cita ad hanc quadrige
toru nonaginta annoru diuisioes
et decimatoz sut posita Dubdi
g° Certo et aiadute ab exitu f
mois ut ureez edificet ierlm usq
ad xpm ducem ebdomades vii
vbi innuit qd a die illius pphie usq
ad Cirum rege psaru que ypsa
appellat xiii fuerunt xlix anni
cuius Cyri pcepto cepit ierlm re
edificari in cuius reedificatione
et postqm cosumatu est opus usq
ad aduentu Cyri sup ierlm fue
runt quadringenti xxxiiii ani et
hoc e qd sequitur et ebdomades
sexaginta due erunt i quadri
genti xxxiiii ani et sequitur et
rursu edificabit platea et mu
ri in angustia tpm et p9 ebdo
madas sexaginta duas occide
xpus et ciuitate et sanctuariu dis
sipabit pp9 cu duce venturo hoc
est postqm occide xpus ciuita
tem et scuariu dissipabit pp9
romanus et dux eoz Cytus et se
finis eoz uastitas et p9 fines
belli statuta desolato cofirma
bit aut pactu mltis ebdomada
una et in dimidio ebdomadis de
ficiet hostia et sacrificiu etc. que
scitur illa ebdomada vii desigt
annos obsidionis quia obses
sa e ciuitas ierlm a romanis et
infra vii anos adeo coacti fue
runt intus et afflicti qd no habu
erunt vii sacrificiu facere potunt
et hoc qd dr qd in medio ebdoma
dis i infra ebdomada defici
et sacrificiu et qd addit qd in tep
erit ab hominato desolationis
usq ad consumatoz figurat
qd illa captiuitas no hebit fi
nem nec reparabr p puru hoies
g° septem ebdomadas a Cyro
usq ad Cytu et obsidionis ierlm
a Cyto et Romis ebdomada
vna faciunt ebdomade septuagita
et h est expositio petri Alfunsi
in libro suo q iudeos qd si qs
apcius vide voluit legat Tulia
nu et de septuaginta ebdomadi
bus abreuiatus aut si eu hre n
potit legat Iero^m in fine noni ca
pituli sr danielem et h^c uidebit
Cu g° iudei no heant vnctom
siue regni siue sacerdocii vite p9
xpm nouerint venisse pphaz et vin
messiam de veritate iusticiarum q
reuelata e in aduentu xpi confu
dant iudei sicut sciptu e Ezech xvi
Suscitabo ego pactu meu dicit
vt recordetis et ofundaris et no
sit tibi ultra apire os pfusioe
tua pactu dni testamentu qd co
firmandu ipe pmisit qd cofirma
du in aduentu eius veritas declarat
pmisit em Deutro^y xviii° p os
Moysi qui morte iminente sit
locutus est israeli pphetam de gente
tua sic me suscitabit dns deus
vpm sic audietis qd de Iosue no
intelligi qui silius moysi no fuit
quia ppha in israel sic in fine
deutro dr Vltra silis moysi no
surrexit qui no tota glam suaz
s ptem glorie sue moyses dr Sed
xpus fuit silis moysi quia fuit
lator noue legis sic moyses veteris
testamenti fuit et ppha Dr em
ppha uocat qui absconsa amiciat fu
tura de quo maxime ypsa liii
scribr quod sic virgultu et ra
dix de terra sicienti sine et spe et
despectissimus et nouissimus virorum
moritur qd quida Iudeorum expo
nut de Iermia quida vero de Io
sia cu Ieremias fuerit flagellatus
et Iosias p peccatis ppli mortuus s
eoz neutri co pphia queuit
na nec Ieremias occisus fuit
aut pcta nra no tulit et Iosias
lz interfectus fuit tn pcta ppli no
expiauit Sz de xpo qui ascendit
sic virgultu et sic radix de terra
sicienti hoc est de terra iuda
in semine vili qui infinitates
nras tulit et pcta ipe purgauit
longu esset scripturis insistere qs
de xpo possumus omes expone
lz dicat quidez iudei no esse im
pletu qd dr in ypsa qd tn in aduentu

compleri debuit dicente scriptura ysa. xi°. Habitabit lupus cum agno et pardus cum edo accubabit vitulus et leo et ovis simul morabuntur et puer parvulus minabit eos vitulus et ursus pascentur simul et leo quasi bos comedet paleas Non enim habet lupus pascere cum agno et ita de ceteris ut sonat sed nos per bestias illas que rapina et carne vivunt impios homines intelligimus et raptores per reliquas vero pecudes mansuetos et simplices quibus christus voluit pacem habere et precepit simul habitare ut fiat unus pastor et unum ovile dicit ergo id in fine ysa. non impletum erit lux lune sicut lux solis et lux solis septempliciter sicut lux septem dierum in die qua alligaverit dominus vulnus sui quod certe ad litteram non potest intelligi de primo adventu christi quia si sol maior esset in luce quam nunc est duplum et totum mundum combureret et oculos nimio splendore obtunderet et luna si splendori solis par esset nemo quiesceret sed semper dies esset Illud ergo si septempliciter sed certum est quod de splendore et gloria fidei credentium in christo propheta loquitur unde subditur Erit tibi dominus in lucem sempiternam et deus tuus in gloriam tuam quia cum deus gloria lucis sue nos illuminabit lux fidei que vicissitudinem solis ac mutabilitati lune similis est nunquam non erit Dicit etiam illud ysa. non esse completum tunc videbis et affluens et mirabitur cor tuum omnes de saba venient etc. quod sequitur sed certum est quod hec consumata sunt templi secundi quando fabricatum est templum ab Aggeo de precepto Cyri unde dicitur in Esdra Complebo domum istam gloria meum est argentum meum est aurum dicit dominus Et in domo ista et in loco isto dabo pacem dicit dominus Et sequitur in Aggeo Magna erit gloria domus istius novissime plusquam prime Certum est enim quod preciosa insignia que fuerunt in prima non fuerunt in novissima quia in secunda non fuit archa domini nec tronale nec ibi venit ignis de celo qui combureret holo

causta nec fuit deus visitans tunc temporis aut propheta unde dicunt iudei quia domus secunda decem annis plus mansit quam prima prophetiam istam implere Dicimus ergo quod in hoc fuit magna gloria domus novissime plusquam prime quia venit christus ad huc eadem stante cuius adventus gloriosior fuit quam omnia que dicta sunt ante et quia circa finem eius christus advenit per quem in ipsa domo divinitas habitavit gloria eius novissimo plusquam prima magna fuit Confundamus tercio iudeos quia pueriliter de lege et prophetis sentiunt Ezechielis xiiii°. Non condicas verbo veritatis nullo modo et in mendacio ineruditionis tue confundere propter hoc enim narrant contra veritatem intellectus eorum et contra pietatem affectus eorum quia querunt temporalia respiciunt utilia superaddunt mendacia defendunt cum pertinacia Quererunt enim temporalia que credunt sibi promissa Osee ix°. Abalienati sunt in confusione et facti sunt abhominabiles sicut ea que dilexerunt Sunt enim adherentes temporalibus quod ab eis separari non possunt Quod bene signant quinque panes ordeacei ordei enim medulla tenacissima palea tegitur et ille populus sub multis tribulationibus attentus minime a carnali desiderio mundabatur et licet duceretur in sollitudine annis xl non potuit multitudine revelato deponere carnalia sacra propter hoc enim fecit dominus discumbere populum super fenum quos panibus pavit ordeaceis quia carnalibus iudeis ~~collatis~~ collocatur in spe carnali regnum temporale promissum est et iterum temporalis Omnis enim caro fenum et omnis gloria eius quasi flos feni Ex quo ergo terre promissionis acceperunt iudei et reges habere ceperunt per multas prophetias prophetatus est christus usque ad captivitatem babilonice temporis et in captivitate fuerunt prophete qui prophetabant de eo liberatore et postquam templum tunc factum lxx annis restitutum est tot passi sunt a re

gibus gentiu calamitates ut
intelligerent non du venisse libera
tore que p liberacione carnali ex
pectabat sic ipi tpalia diligebat
et ideo di videmus eos quotidie
confusionis maculam sustine et no
b scandalu gnare quia bapti
zari se faciunt pter comodu tpa
le quos ad tpus portat eccia
sic usqz ad ventilatoz palea et t
triticu sit hz area Sunt go in
area palea cu frumeto sz igi
combusta palea non sit repone
in horreos Erubescant ergo tales
et conturbent instm sti et co
fundent et peant Respiciunt i
sola littera cu em legat ocl
dei manus et pedes et hui9 cre
dut deu in spe corporali figurari
Eccli vi° Manus tua sit supos
tuu ne capiaris in xbo in disci
plinatu et confundaris xbu
in disciplinatu pone deu cor
poreu aut certem occupare lo
cu vn ppr illud Esdre Exerci
tus celi supplicat tibi ponut
dm tm ee in occidente quia
cu os stelle in occidente decidat
tur exercitus celi dm supplicat et
q hec stellarz supplicacio in occi
dente fit io assumit q ds in occi
dente sit Sz aduertant q mul
ta dir ad litteram q s litteram exponi
non pt s sm spm figuratim ut
spuales ut illud Ezeo s veritate
hebraica locusta operiet oculu
omnis terre Et de filiis Chore
in nubis terra operiens os suu de
vorabit eos Et in li° Judicu di
xit Gaal et zebul pp9 de vm
bilico terre ascendit Et Ysa de
ala terre laudes audiuimus Et da
uid flumina plaudet mōtes ex
ultabunt et Abacuk lapis cla
mabit et lignu respondebit Ce
tu est q terra non hz oculu nec
os ad devorandu nec vmbi
licu nec alam nec flumina ma
nus nec montes exultacionem nec
lapis clamorem vnde et multe
absurditates sequitur littere ex
posicionem nec deus sicut corporez

dimensionez vnde dns p Ysaias Cui
assimilastis me dicit dns sanctus
et itez cui sicut fecisti deu aut
qua ymaginem ponetis ei et dns
ad Moysen Non vidistis aliqua
similitudinem ut vniuersorum q sup tra
sut at auiu sub celo uolantiu a
reptiliu etc et cu phibuisset eis
ne deu assimilaret corruptibilibus
rebus de corporibus simplicibus ne
eis assimilaret adiunxit ne forte
eleuatis oculis ad celu videris
sole et luna et oia astra celi
et errore deceptus adores ea
et colas et io legem in thabu
lis lapideis iudei lapidei re
ceperunt ad significadu duricia cordis
eorum Ideo eciam inter sacris vi
sibilibus ornati sut ut similis in
go pmeren et observacionibus ci
bor sacrificiis carnaliu et multorum
taliu q signa erat rerum spiria
liu Nam in litt'a radiabat spus
spialis q videre non possut ce
cucientibus oculi in lune palpi
tanti vnde sic regnu diligunt et
delectare tereni sic carnalem
hnt et ebete intellectum libros hnt
quos non intelligunt quos nob
presentes in cordibus suis Pom
peyo em duce romano ultm
iudei tributarii sut facti romanorum
et postea a cassio templu e spo
liatu et deinde post paucos
annos herodes alienigena re
gnauit sup eos Quo regnante
natus est xpus et impletu e
plenitudinis tpus et herode reg
nante in iudea aput romanos cm
iam mutato rei publice sta
tu imperante Cesare Augusto
et p eu orbe pacato xbu caro
factu est in bethleem inde et
postmodu iudei xpm occidunt
et a romanis manifestati reg
nu ipsu funditus p diderunt et ubiqz
terrarum ferunt scriptu nrarum testimo
nia scripturarum vz q pphecias
non finximus quas in xpo imple
tas credimus et videmus q ideo
factum est ut etia in omnibus gentibus
ad quas isti dispersi sunt eccia ab

minimis testioim habet cum vbi
cumque libros suos fecerit testioim
de xº pfecit Supaddit et / me
dacia dicit est quottidie flere
sed in die et ab eius oculis lac
mas duas pdeuntes i magnum
mare tocidere et inde fulgo
re affirmat qui tpe nocturno de
stellis uidetur cadere / cu certu sit
q lacme fuit ex humiditacia humo
ris descendentis a capite et de
in · q remotu est a diuina ecentia
fumosus etia vapor de terra con
surgit et quia siatq e locus imbui
tusit pueniens ad locu ubi no
est multus calor in vnu coit et loci
calore licet exigº paulatine cre
mat et crematus euanescit et
hoc puto illu esse fulgore qui dis
currit p aere Dicit aut q flet
pter captiuitate iudeorum et i
die rugit ut leo et celu et pedi
bus pulsat chore in torcularia calca
ciu q e friuolu ita et cofusione
dignu q no est in pbacoibus insi
stens · Ezech · xvi° Et tu porta
confusioez tua q vicisti sorores tu
as peccatis tuis scelaratius agens
ab eis / quia nec ydolatre nec ge
tiles tales dicunt abusiones Di
cunt scilt singulis dieb deu irasci
semel Quia dixit dauid Nunqd
irascet p singulos dies Et h sit
pma ho dici eo q nulla ho re
ges iniquitatis insurgentes dya
demata sibi imponunt et solem
adorat no aduertentes miseri q
ira e cu aliquo vbo audito q
displiceat colera rubea i fel f
uet et sup epar diffunditur et sag
uim miscet inde ho calescit et
in facie palescit q tm regi rei
clate conuenit Dicit etiam abusioez
maiore q cu deus firmametu
costituit p facere penitus illud va
lens cuiusdam magni foraminis
spaciu in septetronali pte impfctu
reliquid ut si de se vellet eius
equale onde ut dim dicuntur / deus
illud spaciu eius impfctm apponet
dicens Si deus es ut ego locum
claude si potes q aptu reliqui

ego Dc falsitas manifesta Septem
trionalis enim poli axem sup nos
nec vmqº occultari pspicimus et
ipm totu integru et pfctm vide
mus / taceo ppter eorum ineptias
De pixide que dicunt deu gesta
re in cesaree et denodo corrige
q tn scriptu est in pª pº eorum doc
trine q applant bubictones ta
ceo de clauib chore de morte
regis Og · de quo fingunt mira
bilia et stupenda De filiis Jacob
prem portantib ad sepulcra De
moyse altante cu anglis pla
cite leg De Josue filio leui doc
tore quid portauit in padisu anglis
mortis qui ibidem pmanet usqz in
diem pntem viuus et icolumis
sit hec oia legitur in libro petri Al
fonsi defendunt et cu ptinacia
q tanta e in eis ut impleatur
illud Osee x° Confusio capiet
Effraym et cofundet israhel
in voluntate sua hoc est in vo
luntatis sue ptinacia ppter qd ps
fiat mensa eorum cora ipis in mu
scipulam et in retribucoez et in sca
dalu et obscurentur oculi eorum ne
videant et dorsu eorum sp incur
ua ppter qd Augº in libro de bo
no pseuerancie Facile e ut
infidelitate accusemus iudeorum
de libera voluntate venientem qui
fitis apud se tam magnis crede
noluerunt Sap ii° Excecauit
eorum malicia eos et nescierunt
sacra dei Confundantur etia q
legem sua dampnabilr custodiunt
ut ia vix agnoscat quid debeat
tenere quid respuere et ueris
dicantur babilonii Interptatur
etia babilon cofusio ut transfert
Babilonii confusi ut translati vn
sic in edificatoe turris babilonie
cofuse sunt lingue edificantiu Sic
in eorum lege teneda cofusa est
doctrina et scia iudeorum Gen xiº
Confundamus linguas eorum et n
audiat vnusquisqz vocem pximi
sui Ista ergo confusio est in
quatuor · pmo quia in paucissis
legem tenet Ezech · xvi° Recte

dabeřis viaz tuaz et ɔfunde
ris vie p quas synagoga am
bulauit cerimonie legis quas
tenuit Madb aut cultus an
tiquus in eis euanuit Nā nec
agni vittimā put olym celeb
bant mane et vespe celebrāt
nec neomenias nec sabbatha
nec vittimas pacificoꝝ nec sa
crificiā nec holocaustū libamīa
nec lucnas q̄ mane ꝑ̄ratas ve
spe accendebant nec timiatā
que imponitur thuribulis in te
plo cremabāt nec ordinatēs
ministroꝝ sacdotū dictas vesti
mētoꝝ dictas ciboꝝ nec vicissi
tudines ministroꝝ p ebdomadas
singlas ministrantū nec redimūt
p̄mogenitū hoīs q̄ı inmūdoꝝ aīa
liū / q̄ loquar de p̄mitiis arboꝝ
fructib; qui cedebant in vsū
sacerdotib; quīto anno oēs fruc
tus eoꝝ sctificabāt dno quid
loqr de p̄mitiis fructuū que
erāt sacerdotū q̄ de duab; de
cimis vna leuitis dabat aliaz
ipim in loco scō comedēdā par
tabat Leuite ctiā decimā de
cimē quā accipiebat ipsis sacer
dotib; psoluebat Septimꝰ a
nus sabbatū erat quinquagesimꝰ
aut iubileꝰ lex erat oīs lepre
et pcussure lepre vestiū et do
moꝝ colores varios ꝛ spēs dis
tinguebat Quid de fluxu sag
uinis menstruis ꝛ seminifluis ex
piationis sacrificiis de cōtactu mor
ticini de cinib; vitule ruffe q̄
vidēs pceptis desciisse Ppro confu
dant qr eoꝝ excusationū suarꝝ
nō valent Eccī xx° Mores hoī
mendacium sine hōre et cōfusio
illoꝝ cū illis sine intermissiōe et
in eodē est qui pdet aīaz pcfusi
one et imprudētia psone pdē
eā Dicit q̄ sup istis nō debet ar
gui quia exules sūt a p̄ria
Carent sacerdotib; leuitis et
sanctuario templi Deliquerūt ei
in ɔspectu dei et eiecit eos de
terra ppā nec pūt imple p̄cep
ta nec sup hac impossibilitate
debet argui damor redierūt ad terrā
sue habitatiōis et tūc sacrificabūt
dno et placebit Malach iij°
placebit dno sacrificiū iuda et ie
rlm sicut dies secli ꝛ anni an
tiqui Sz ɔtra est ex antib; et sub
sequētib; q̄ i° auctas loquit
de sacrificiis templi q̄ Esdre tē
porib; edificatū fuit de exilio
aut eoꝝ ɔtra est q̄ ideo eiecti sūt
de terra sua ne facerēt legīa sua
Si eni tūc etiā in terra ppā eoꝝ
sacrificiā dno placuissent eiecti
de terra sua nō essent sed in ea
q̄ ipe iusserat facere potuissent
et possent Vñ Ysaye p° Quo
in multitudinē vittimaꝝ vraꝝ
dicit dns holocausta arietū
ꝛ sanguinē vitulorꝝ ꝛ hircoꝝ
nolui et Jerem vj° q̄ in thus
de saba offertis holocausta ma
vra nō sūt accepta et vittime
vre nō in placuerūt et Amos v°
Odiui et proieci festiuitates
vras q̄ si attuleritis in holocausta
munera vra ꝛ vittimas vras nō
suscipiā Et Malachias Nō est
mī volūtas in vob dicit dns et mūꝰ
nō recipiā de manu vra et
ps Sacrificiū et oblationē noluisti
et Osee Cessare faciā omē gau
diū eius solēpnitatē eiꝰ neo
menias et sabbatū et licet hec oīa
et sīlia intelligāt iudei imple
fuisse in captiuitate babilonica
tñ cū deus eos eduxit et ad
templū ꝛ ꝑ̄riam priam reduxerit
vittimas eoꝝ acceptabiles habuit
et culpis indulsit sz tñ pterea
redierūt in pstina scelera denuo
irritati sūt et q̄m scda captiui
tas maior fuit indignatio dei
sup ipos in scda q̄ p̄ma Tercio
ɔfundant quia etiā in illis in
quibꝰ lege tenet deo displicet
Eze xliiij° portabūt cōfusiōē
suaz et scela sua que fecerūt
postq̄ eni xpus venit qui leg
velamē sustulit ꝛ spūm spūa
lem qui in ea latebat apuit
extūc legalia fuari nō debu
erūt s̄ lram occidente sz s̄m spm

vivificante quia qui lege de dat
melius ea qua pphe intelligebat
io in hoc q eorum lege custodiunt
deo displicent sicut et veteres ritus
quos cum susceptam tenere pro
hibiti sunt unde preterea sicut prius fa
ciebant duas sorores in uxores non
duxerunt nec vero q opponunt dicentes
nichil debere corrigi nisi q ante non
rectum extitit ut q recte factum est
mutatione debuisse imitari ma
xime si bene facta imitentur qui fe
cit mutabilis esse videtur sed hoc nichil
est cum et naturalia opera humana ita tunc
per tempus oportunitate mutentur nec tamen
eadem ratio sit mutabilis ista mutatio
Unde Augustinus in epistola ad Marcellinum
hiemi succedit estas dei nox pe
nitencie adolescencia adolescencie iu
ventus iuventuti senectus senectuti
mors hec omnia mutantur vel mundus
divine providencie ratio qua fit ut
mutentur cum agricola aliud estate
iusserit quam iusserat hyeme non
mutat rationem agriculture cum mane
surgit qui nocte quievit idem
consilium non mutavit aliud magister ado
lescenti quam puero solebat impo
nit et precepto mutato doctrina non mu
tavit mutata enim temporibus causa q ante
ea recte factum fuerunt ita ratio exi
git mutari ut non sit rectum nisi
sit per temporum diversitate mutatum Ap
tum ergo fuit primis prioribus ut temporibus
sacrificium quod preceperat deus Nunc
vero non est ita sed aptum est q ma
gis tempori congruit quia postquam veritas
claruit umbra cessavit Sic non
io mutabilis est deus cum aliud ve
spere aliud mane facit Ita non est mu
tabilis si aliud et aliud diverso tempore sibi
offerri precepit pres mutabis eos
et mutabuntur tu autem idem ipse es re
rum autem sunt tempora nova nova
non sunt apud deum qui condidit
tempora et sine tempore habet omnia que sub
temporibus per eorum varietate distribu
it unde ipse per prophetam predixit Ecce
inquit dies veniunt dicit dominus
et confirmabo super iacob domum
testamentum Non sicut testamentum quod
disposui patribus eorum cum eduxi eos
de terra egipti Certo quia flam
spem et rationis habent Ysa. xx. Time
bunt et confundentur ab ethiopia
spe sua et ab egipto gloria sua Et
thiopia caligo vel tenebre confu
sione infidelitatis eorum deserunt
qua credunt mortuos suos resur
gere et resuscitatos iterum terram
incolere inducentes testimonia pla
Deutro. xxxii. Ego occidam et
ego vivere faciam Et ysa. Vivent
mortui interfecti tui resurgent
expergiscimini et laudate qui habitatis
in pulvere Et Daniel Multi qui
dormiunt in pulvere evigilabunt
Sed hee auctoritates licet probent contra
nem non tamen illa quam credunt super
terram habitacionem unde inducunt illud Eze
ch. ego ducam vos de sepulcris
vestris populus meus et educam vos in
terram israel et quiescere vos faciam
super humum vestram Sed requies hic
sit dicitur requiescere in corde quod quia
de terra sumptum est censetur nomine terre
Unde scriptum est formavit deus ho
minem de limo terre faciet eos ergo
deus requiescere super humum propriam
quia anima redibit ad corpus in
quo glorificabitur et totus appeti
tus anime terminabitur Ita q mor
tui resurgant ut iterum inhabitent sep
ture non docent quia testante Job
Sicut consumitur nubes et pertransit sic qui
descendit ad inferos non ascen
dit nec revertetur ultra in domum suam
nec cognoscet eum amplius locus
eius Iacobini autem filii patrum eorum
error credunt enim q adveniente
te uncto resurget corpus mortuum
et omnia humanum generis officia
exercebunt et pristinos ritus suabat
tinos mores antiquo colent et
inhabitant Aaron et filii eius
more solito sacrificia offerent et
a moyse sacerdotalibus vestibus
induentur Ergo sicut erunt plures
summi pontifices sicut offitium exercen
tes cum omnes sint equales ergo nullus
erit summus pontifex hoc esset contra
legem q sic ministraret et essent
summi pontifices ergo habent legem
novam q est contra eorum fidem Si

uero no sit fungent offi°. sz solg
aaron pri coferat eis ista offo
q no cedet eis ad glam sed ad
uita erupnosam et e con lege
Moisi no precipit ne aliquis ma
iore ordine sublimatus admi
nore reducat. ultius preterea
si multi sunt pontifices multa te
pla cu tn lex istud phibeat p°
Donatus ille q hominez fore cre
dut a erit eorz rex / z tuc eis
subitiet moyses et erit maior eorz
con illud no surrexit ultra ppha
in ysrl sicut moyses fuit em ppha
z rex / aut Moyses ut alius erit
rex eius z eis digni dettrahi.
Credut etia q oia huanit offi
cia exercebut et gnandi num he
but z muliere quottie cepturam
quottidie pariturum / q si verz eet
que eos tm tpe posset Sic ei
loci chaartaret angustia nc hrent
q colere possent arua. p. quid
demuliere que tres viros habu
it / si ad p^m redierit destruit lex
q dicit / q post scdm maritu no
debz redire ad pmu Si vo rede
at ad aliu destruitur lex que
dicit / q primo viro uiuente nec
ea repudiatte nuq no poterit
nubere p. si gnoni vacabut in
mortales no erut Si uo dicantur
mortales esse z ali moituu resur
get g° ad pena z no ad glam
tu em iusti mortui et ne uite
glie inuuent n ubi fame et si
ti et hmoi passionib agant
Et dnt q resuscitadi num z u
su hebut comedendi et bibedi
z gnandi / z p9 mille anos erit
in ppetua btitudiez tusfendi
Sed redit idem inconueniens q
pus quia tante multitudi non
sufficeret terre ambitus quatum ad
colendos agros multo mi9 pt re
qd comedit bibit et gignit de
lectat z trista. g° de requie atqz
nouis iterz penis subdent. De
confusione hereticorz q. it se di

Confundat etia nisi sit
prelatus hereticos et here
ses con fidem katholica

insurgentes in quaz psona loq
bat Job amicus Job xix°. En deci
es gfundit me et no erubestit
hy em gfundi dnt q in se diui
si sunt / hut em faties dispas hz
caudas heant ad inuice colliga
tas Iere xi°. Scdm num ciuitatu
tuaz posuist aras cofusionis
Quia quot capita tot sine sut
in eis vnu adunsione dr heses
Et vnitate ecctie diuidut Ecci in
Ne glieris in gtuelia pris tui No
est em tibi gla sz cofusio vnitas
in ecctia vestigiu est illig vnitat
que e in trinitate pfita / quia qui
diuide nitit facit contuelia tri
nitati z spi persone pris cui apfa
tytulo vnitatis / vnitate etiaz
pacis qua xps docuit no sectur / sz
magis katholicos psequt. Ideo
veritatez scripture corrupit Ecci v°.
Sup fure est cofusio Na sptuas
uano sfu no sapuit sed eas ad er
rores pue intelligecie ducit / et
quz blasphemias suas latent
et furtiue in libris inis insuit
et doctina veritat adultando cor
rupit a adiciendo q impia sit
aut subtrahedo q pia sut / z ecc
vera fls intsunt ppterhoc Aug9
in° con Iuliani / multa sut q dicit
noua et falsa intra stupemg no
ua caue9 / fla cotinhamg / Ex
to q ebne morti obligati sut ysa
xlv°. Abierut in confusioz fabrica
tores errorz Quia ut dt Aug9
in li° de fide adpetru Firmissime
tene z nllatenus dubites no solu
os paganos sed et oes iudeos z os
hereticos z scismaticos q ex ecctiaz
katholicam pntez finiut uitam
in igne eternu ituros z i. heticu
si pxpi noie sanguie fudit nulla
tenus credat posse saluari Et ut
amp gfundatur post quadrupe
dem effatum quia quadrupez tez
eorz errore possumg intuei Ex
quib debet cofundi Prima est
in eis prauitas intelle excedut
em metam sue po° z io corruut
i multiplicem fantasmatu uani
tate / q no i ue pes eorz ubi

figat stabilit[er] Ysa·xl[ii]· Confun
dant qfusione qui qfidunt i sculp
tili Dic[it] en[im] intra se sculpunt sua
fantasmata sic indicant eu[m]
verz na Et si eoz admirctos sic
eoz varie posit[os] Sc[d]a est sub
tilitas me Sicut en[im] exteran oculus
lus i ualidus p[ro]p[ter] excellencia luis
sic patiunt heretici a luce veritat[is]
Vn qui h[abe]t visu[m] turbidu[m] si uidet
subtilissimu[m] pilu[m] d[icit] se n[ihi]l vide
quia no[n] p[otes]t [com]p[re]hende[re] pilu[m] t[ame]n ui
det qui uisum acutu[m] h[abe]t Intue[tur]
aquila radiu[m] solis cu[m] t[ame]n smarag
dus exceciat ut dic[it] ortus huius
forme hec e[st] [con]fusio de qua Judith
xvi° Denudauerit femur virginis
in [con]fusione h[ec] sunt secreta scriptu
raz mistia q[ue] p[ro]p[ter] eoz subtilita
te absconditta sunt ab eis qui ca
pe ea no[n] p[ossu]nt [et] du[m] uolunt ea ma
nifestare errant et qfundunt in
suo errore Vn[de] Aug[ustinus] li° v° [contra]
Julianu[m] Vos est ruina morz ex
fidei sup que[m] mores edificandi
sunt molimini fundamenta sub
uerte[re] uos pudoris initius q[ui]b[us]
laudare no[n] pudet eos quos pug
nat et pudet h[oc] potius de audi
re eccia q[uod] ego d[ico] ut uos caue
at cu[m] t[ame]n tales longe sunt accede
dis q[ui] sunt i visibilia nec studio n[ec]
exercitacione appropinquat ad illa n[on]
est mirz si illa no[n] uidet s[ed] qui si[mil]
duce cecu[m] sunt vn[de] disputat de
spualib[us] sicut ceci de coloib[us] Vn[de]
sup cantica Cr[ysostom]o lux in assiu[m]
circu[m]fundit oculos clausos et
cecos sic aial ho[mo] no[n] p[er]cipit ea
que sunt dei Sic g[o] stulti cecus
cuine in sole ut disputas de coloe
Tercia est pusillanimitas intellig[encie]
negligencie pu[er] x° Qui [con]gregat i
messe filius sapiens est qui at
stercerit in estate filius [con]fusio[nis]
Aresst est pue[ro] scim in q[uo] semina
mus [et] metimus vn in futuro in
uamus Cu[m] igi[tur] ex viris viribus
no[n] possimus sacre fidei mistia
penetrare q[uo]d aliud restat nisi
sacros orationib[us] [con]gregare [et] eos
pulsare p[re]cib[us] ut eoz b[e]n[e]ficiis

ignorantes et modici q[uod] agenda
sunt uideant [et] adimplenda q[ue]
uiderit conualescat Act· ix° Dne
adiuua incredulitate mea Sicut
en[im] sol no[n] vi[detur] n[isi] in luce solis sic
articloz [et] misticaz p[ro]funditas
no[n] cognosci[tur] n[isi] ex infusione gre
et refulgen[tia] veritat[is] ps· Dne i
luce tua videbimus lumen Qu[ia]
q[ui] no[n] p[ro]fundit hoc luce sunt sic
uespertiliones luis solaris refugie
que de nocte vigilat et de die
dormiunt [et] io neutro tpe de dno
decim solis radiis sic ait Marti
nianus hoc e[st] de xii articulis
testiom p[ro]hibe[re] p[ossun]t Qu[a]rta est
puersitas superbie ps· Confun
dant sup[er]bi quia i[n]iuste in iniqui
tate fecerunt in me Est en[im] sup
bia quedam inflato oculoz
interioris hois qua expellit[ur] pu
ritas veritat[is] Vn dicit Aug[ustinus] vii°
li° de Confess[ionibus] Tumore meo dne
separabar a te et nimis inflata
facies claudebat oculos meos
Scia en[im] sine humilitate error est
Si en[im] cu[m] cognouerint deu[m] no[n] sic
deu[m] glorificauerunt aut grat[ias] egit
sed in suis cogitacionib[us] euane
sunt [et] obscuratu[m] est insipiens cor
eoz Vis qt hereticus e[st] et arro
gans [et] sup[er]bus sic tangit Glo[ss]a s[uper]
illud Je· xlix° Arrogancia tua et
superbia cordis tui decepit te

De [con]fusione maloz xpianoz
sub quadruplici methafora

Confundat g[o] p[re]latus ho
stes ecc[lesi]e ne nos decipiat
vt vani pagani ut fili in
dei ut fallaces heretici ul mali
xpiani tanto nocentiores q[uan]to
intiores inimici qui sunt in me[dio]
filiaz sic spine in me[dio] liliez no[n]
in me[dio] exercitoz quoz uita qfu
sioni proxima est Qua g[lor]ia in
qfusione eoz qui terrena sapiunt
Confundent en[im] sic miles qui vi
liter de equo deicit[ur] quia turpiu[m]
in morte de suis deicien[s] officiis
in quibus sup[er]be agebat sic mili
tes militantes in equis Ze· x°
Confundant ascensores equoz

et sic q̄nto equus ē altior tanto
casus gravior Sic q̄nto maior
est supͣ tanto piculosior et g͞ra-
vior erit ruina vt ve͛ dicat͛
q̄ an ruina cor exalta͛ sic fur
tm̄ in furto dephendi Je ii° Quo
ↄfundi͛ fur qn̄ dephendi͛ sic co
fuse ē domꝰ ysrl Ipi et pn̄ci
pes eorꝝ fures sūt qui fidem xp̄i
ↄfitent͛ et fides veris opibꝫ no
iuvat͛ Et dephendit͛ in fine
vicia q̄ an̄ fine se simulabant opa
v͛tuosa Tūc em̄ grex auiu plu
mas repetet a cornice q̄ spolia
ta vestibꝫ alienis remanebit
in ipa nuditate Eze xvi Eris
nuda et confusione plena Et
eiusdem xii° In omi facie ↄfu
sio ꝛ i omībꝫ capitibꝫ eorꝝ cal
uicium Confusio faciei ē vecū
dia quā icurret katholici pp͛
eorꝝ opa simlata Sꝫ in capitibꝫ
caluiciū quia nichil pn̄tatis
aut sublimis ꝛ subtilis affectois
i venie͛ in eorꝝ mentibꝫ quo te
gat͛ eorꝝ obprobriū sic dives
qn̄ ab eo cui pane negauat me
dicare ↄpellitur ysa i° Confū
dent͛ ab ydolis quibꝫ sacrifica
uerūt cū fructis velud quercus
defluentibꝫ foliis ē aīa q̄ sepat͛
in morte a tp̄alibꝫ bonis que in
star foliꝫ ↄfluūt ꝛ fluūt et de
possessore ad possessorē trāseūt
ydola vero quibꝫ homines sacrifica
uere͛ auaricia ē cuiꝰ suituti in
cultui cupidi sunt ydolatrie se
uierūt Sꝫ tūc magꝰ ↄfusio tum
a paupibꝫ optabūt sibi reme
diū quos spreuere͛ in s͞clo sicut
dives euāgeli͞cꝰ petiuit a laza
ro sic spoliatus qn̄ reiect͛ ue
stibꝫ p͛ciosis vilibꝫ indui pro-
duant͛ qui detrahūt in pudore
et opiunt͛ sic dyploide ↄfusioē
sua Trm em̄ xp̄o detrahūt se
uiciū in quo tenent eidē ve
stem duplicis ↄfusionis hebūt
quia et corpe ꝛ aīa sit ardebt
hec est quadruplex ↄfusio que
debē malis katholicis sūma
prelatis Sꝫͣ ypocrit͛ Terciū cu

pidis Certa quit omibꝫ dapna
tis Confundant͛ igi͛ ↄcriti no
ↄfusione que adducit pctm̄ sed
ea que adducit glam̄ Exi͞ū iii° vt
effloreat sup eos dn̄i scificatio
qn̄ inimicos eius induet ↄfusioe
p pctīs Ca in hunoi se exciut
multū paulus
Nunc ostendamꝰ q̄nto q̄
in s͞monis facundia sema
xime paulꝰ excuit Sꝫ q̄
dam eū rephendant de impicia
pp͛ illud qd scribit ad Chor͛ se͛
Impitū sermone sine facundia
Ostendamꝰ ergo p͞mo q̄ paulꝰ
impitus no fuit Sꝫ° q̄ no pp͛
hoc excoicant͛ plati sup defctu
doctrine et si paulꝰ impitus fu
erit Tercio quo s͞mone pfcti
Qrto quo sup hoc platos eccīe
diligent͛ amonuit Qe paulꝰ
impitꝰ no fuit vn̄ em̄ paulus
supabat iudeos qui erāt dama
sci qui nondū pdigia faciebat
Vnde synagoga de effusione sā͞g
nis ipius iugit͛ cogitabat ario
pagites dyoꝰ in ciui͞te que erat
ydolis mancipata ↄūsus ē ad
doctrinaꝫ pauli plus in ea conse
cutus grē qm̄ ꝯus fuerat in
eclipsi vt qui ↄūsus no fuat
p miraclm̄ ↄūtēt͛ ad uerbū Er
go se d͛ impitū s͞mone subiūx͛t
Sꝫ no sciā puto quia se nichil
scire iudicabat nisi ihm̄ xp̄m
ꝛ hūc crucifixū Ideo no utebā
tumide demostenis ut ptonis
~~elatit~~ alitu͛ͤ ut lenu͛ͤ pcrati
ca Consenciamꝰ ergo paulū im
pitū fuisse no tn̄ hoc platos nr̄i
tpīs excomunicabit sup defectū
doctrine Ille em̄ v͛tutibꝫ imple
bā miraculis effulgebat Iussus
ergo si tacēt ademonibꝫ timebā-
tur vo gemitum ꝛ orom̄ instan͛
no tm̄ hn̄t efficacie q̄ntū pauli
p͛inctoria Suscitabat em̄ mor
tuos pcibꝫ et in tm̄ choruscabat
miraculis vt a gentibꝫ puta
ret͛ deus Manes in hoc corpe
rapiebā ad terciū celū vba se
creta audiens q̄ cape no potuit

nā mōrliu quis eius explicet ze
lū fidei mansuetudine cōtinua
ta districtā ieiunia vigilias cu
rā proximorū inge sollicitudiez ec
clesie compassionez p infirmis
angores in minis psecuciones ua
nas quottidiandas mortes et
uidere p fatim dies et noctes instp
tuaz expositionibz cōsumebat vn
et cretitus de fenestra corruit
qm in pfundas nocte doctrine eius
smo protessat eos qui iudaiza
bat in Anthiochia reprimebat
thessalonice Chorinthi ephesi
Rome in ytalia faciebat ppter sobu
excellens et principiu putabat eu
lichaones ee mercuriu Non nec ex
virtute et splendore suaz eplaz
docet et docuit totu mudu nec
vsqz ad finem mundi cessabit in
struere genus huanu Sic em
murus exadamante cōstructus sic p
eu munit et indq Sz eius em
eplis leges quid tene debeas
quid caue specialit adultimis dog
matibz rndere Hec sut media
mīa q nob impitus medicus tem
pauit hec certamina q coti sup
bit domez em spem ptulit dpaco
figtōnis et occz apice victorie
cōscituus nec conari nec ītare
cessauit Audi nichilominus quid dis
ciplo suo pcipiat scz ut lectoni
et exortationi doctrine diligent
attendat et iteruz tu p mane in
hijs q didicisti et credita sut t
sciens a quo didiceris qm ab infa
cia sacras lras nosti et cie de
epor ordinatione dissereret opor
tet inquit epm continēte esse
doctrine et fidelis smois ut po
tens sit exortari et cōdicentes re
uincere Et ad ephe scribens vi
gilate inquit et memetote qm
p trienniu nocte et die no quieui
cu lacrimis mouens vnicuiqz mz
longu esset cia retexere testi
monia max cu dehinc supdatz
sit ubi recoluntur pauli preconia

Qd multa paciet pplus dispendia

Multa si no fuit i plato doctina
p tuldubio paciet pplus
dispendia si no fuit in plato doc
trina sic em corpus xpi misticu
et defectu doctrine redditur tenebro
su Luce xi Si oculus tuus ne
qm fuit et corpus tuu tenebrosu
erit vide ergo ne lume qd in te
e tenebre no sint Oculus qui
corpi puidet platus q ecclie pre
eminet qui debet vige in lume
et corpi ecclie doctrina salutifera
puide ne impleatur in ipius qd
dr Can 1o posuerunt me custo
dem in vineis uinea mea no cu
stodiui Consuetudo est hois hnt
vinea pone puez custode in
alto ligno mea via cofixo et in
eo faciut specula quadrata de
arudinibz qua tassat et alicubi
p simila lata quadrature ipius
specule faciut cauernas tnas q
sut xii p qua quadratura ca
uernaz custos puer sua vinea
pspicit et cautius custodit ne qui
liter ingrediatur aut fures fure
tur et inde cuncta iacula emittu
tur Sic platus i sublimi con
stitutus iaculis doctine custodit sub
ditos et arcet errores et fugat
demones ne decipiant fideles
Sz istud lume conuerti in tenebras
deficiente in plato doctina et gña
tur cecitas in intellectu frigiditas
in affectu tepiditas in effectu mt
tiplicitas in reatu Sut em tene
bre obscure q ntuad affectum fri
gide qntu ad tantu tepide qntu
ad operis effectum horride qntu
ad flagiciu na tenebraz tpus
et locus oportuna sut flagiciis
et scelibz In loca tenebrosa in
colut aialia lucifuga Audi
cecitate i intellectu ps Nescierunt
nec intellexerunt inte amoue
omnia fundameta tibi hec sut
articuli fidei qui ex ista tenebro
sitate commouentur temptatione
multiplici et dedignunt fac que
vtilitas multoz meruit labora
si post tot molestias p multa vi
sibilia lapsus in heresim ab ecclie
corpe sepatur Audi frigiditate
in affectu Gen 1o terra erat

inanis et uacua et tenebre
erat sup faciē abissi / nondū em̄
erat diffusio solaris radij ul
caloris et io nich erat pductū
in t'ris ubi em̄ calor solis non
expandit' ut orit' In hoc de
signat' defectus amoris diui
quia addefectm lucis uitat' se'
refrigerui caritat' 2c homines
uitatus lu'' dū nō aspiciant sub
teneb' frigent' intim' se scabsco
dut nec lumen nec calore vei
solis sentiut vn̄ primꝰ hō ꝑ stul
pā int' arbores padisi ad aurā
ꝑ meridie se abscondit / quia dt
Augꝰ Greg' mor' liº xxxiiiº
Quia iudiciu̅ caritat' calore
Adam pdidat iam sub umbra
peti quasi sub frigore ant tor
pebat Bz Thob vº Quale
gaudiu michi qui in tenebris se
deo et lume celi nō video Audi
tepiditate in effectu Sap xviiº
Vinculis tenebrarū tenebant
colligati Na exeut hoies ad opꝰ
sui usqz ad uespam et qn venit
nox nō pīt opari et Io Ioh xiiº
Ambulate dum luce habetis ut
uos tenebre nō comphendant
Qui ambulat in tenebris nescit
quo uadit In quo designatur
defectus boni opis ex defectu doc
trine pastoris Iob xixº Semita
mea circumseppsit et tnsire nō pīt
et in calle meo tenebras posuit
Audi dexcatū ps Nequando in
tenebris sīt opa et dut quis
uidet nos et qui nouit nos et
Ides apꝰ ad Romos xiiiº Nos
monet ut abiciamꝰ opa tene
braz 2 induam' arma lucis 2
pcta tenebrazz mltiplicatas /
petarz ex defectu doctrie pueni
encium Arma luc' doctina vitat'
p qua ornam' 2 induim' ad ho
nestate moz et armam' con
stitate erroz de hijs i pma p
te et alibi diffusius diximus
io breuiꝰ ptransimꝰ Doctrine
pastoralis diuersus est modus
pmo in gnali p exempla Scdo
in spali p precepta

Nunc uidendū est q pasto
ralis doctine diuersus est
modꝰ de quo et si pfecti
fuerint suffitiat' Gregꝰ Nazanꝰ
2 btus Ambº 2 postea btus
Greg' ps vongꝰ tn̄ hoc breuit'
exemplis pauciut ondamꝰ pmo
in gnali Scdo in spali In gnali
pmo ponimꝰ exm in vegetabi
libus / hec em̄ que alia queda
nutriunt alia pimut vn̄ acuty
sterem solet edere cuiꝰ p quali
tate sui corporis dut effugere
vn̄ em̄ ait basilius examel liº iº
Tenuissima st' adiacent corp coedi
spiramina pusio illis euenit ut
digerat que sumpserit quia frigi
ditas qua frigiditas ad intima
corp intestina pueniat Cotin
cibi et in esu he elleborus ista tn
sut venena si dent' homib' st
nec cad exhortatio omib' con
gruit / nec oīs par qualitas mo
astringit Exemplu etia in sen
sibilib' quia panis qui uita for
ciu roborat puuloz necat vn̄
Augꝰ in liº de moib' ecc̄e dt Qa
panis qui homies vegetat accipi
tr enecat Oleu et qd nris cor
porib' est comodū aliu mltoz et
que max' sexpedes hut 2 nociui
diuu q gnut haustu offend' ol
factu estate refrigerat tactu 2
volnib' ab igne accidut 2 medi
camētu vn̄ et mirablis 2 na
ellebori q alio mō cib' 2 alis
medicamētu alis venenu Est
etiaz exemplū in romani qd pot
Augꝰ in liº d' moib' Xanthoz
de quada muliere facinorosa athe
niensi q venenu bibit nec obiit
paulatim em̄ bibendo ut leui sh
ello in comodo valitudis sue fe
cerat ut biberet et cū esset ab
dapnata ltimaz illa qntitate ve
neni qua bibe solebat dapnati
et morti adiudicati osuetudie
uicerat et accepit ut ceteri ß
venenu ceteros exanxit intr sube
uixit Hic gº intr h p moderata
osuetudie fecit ut illud vene
nu suo corpori conueniret Ita

p modatam exhortatoz platus
effitit vt doctrina sit ei conueni
ens et accepta qui pus eadem
abhorret Est ei exemplu in
artificialibus Corde em cythare
reddunt dulce modulatoz qz
vno et eodem omnes feriant plect
no tn omnes fm eudem impetu et
impulsoz sit licet edificet pre
latus ex eade caritate doctrina
no tn eadem exhortatione tan
git auditoz corda quid em cor
de cythare nisi mentes auditoz
diuise quid plectru nisi lingua
plati quid dcu impulsionu nisi
diuersitas exhortationu Sic etiaz
spus sanctus vnus et idem diuisa dona
distribuit et aliud in alio et id
in alio facit Sicut em ppa est
cuiusq complexio cuiusz sic ppria est sin
gulis aiabus affectio Et sic non
est vna spes medicine adhibe
da cunctis Ita nec eadem exhor
tacio conuenit vniuersis De dui
sa doctrine pastoralis mo p precep
In spali vero sit exhortacio spali
pastoralis hz prede ut exhortz
subditos p parui varietate q
melius videbimus cu executoz
officii in pastore uidebimus Ortz
ad ppositu pmo sit in singlis virtu
tes pmoueat ut contrariu vir
tuti puini no crescat et tn co
grua singloz volntb medica
mina apponat et hz subditi diu
sis laborat vicijs tn exhorta
cio sic pcedat mediocriter et q
liter in mc mititudis ut dum
laudat largitas et culpat
cupiditas no efferat efferat
ut pdigalitas sit laudetur in
gtinentibus coniugiu ut gtinentes
no rmoueat ad lubricu ut luxu
Sic virginitas comedet ut con
giu no culpet Sic pdicet sup
bis humilitas ut timidis no au
geatur timiditas Sic leues
attendent ad zelu ut tn iracun
dis no addat incendiu Et bre
uit ut dr Greg in pastorali Sic
pdicandi sunt bona ne ex
latere iuuant mala sit lau
danda sunt bona summa ne de
spirat Vltima Modo sit exhor
tacioz modificet ut ei possit qui
contrariis passionibus laborat ut
cu aliquis laborat ex inepta
leticia que puitate hz ex na
li complexione subito mutat
ad ineptam et immoderatam tristiciam
ex aliqua occone Sic em me
dici corpm in corpe duos qui contra
repiunt du et corpus debile est
et tu illud graues infirmita
tes affitiut q fortia medicamenta
requirunt laborat igit meditus
ut ita morbu subtrahat ut debi
litates no crescat ne uita cu lan
guore deficiat Si g duobus passio
nibus contrariis subuenit medicina
carnis aut no aliter duobus vicijs
ut d contrariis subuenire potit
exhortatio medicinis Tercio sit
leuiora relinquat vt grauiora
subtrahat Sepe em cu corpus
ex diuersis et contrariis morbis affitit
minor morbus negligit vt qui ma
ioris est piculi caueat et ar
tificiosa solercia pati vnu me
dicus crescere qtus possit illud a
vicina morte retinere qd no est
morbu exagregare sz infirmi
uita suare et ad tpus q mig
e differre Sic gulosus du se
pmit pmdet ad luxuria abstinz
et incurrit abstinendo vana gloriaz
et du vnu vitiu extingui alid
nutritur Sed illa pestis q pmit
e acrius psequenda et io magis
tolleranda est abstinen q pdu
cit vana gliam qm ingluuies q
inducit luxuriaz vn Aps Ro.
xiii Vis no timere ptatez bn fac
et hebis laudem ex illa n ambo
nu agit ut ptas no timea n
et ut laus acquirat Sz quia
uidebat eu qui loquebat no ee
tanti uirti ut effuget puitate
et gtepneret laudem sicut ait
Greg aliud obtulit et aliud
tulit Quarto suis auditoribus
nimis pfunda no dicat Nam
du plus qm sustinere ut cape pos
sit extenda corda ment rupit

dispensetur moderate tritici dei mensura ne pereffluat Ex de lat paruuli esca grandiuscul. velet moyses faciem choruscante q illo pp. reuelet facie qn lo do pp. hoc in Exo Qui cisternam fodit nec operit pcium iumentorum pentum reddit quia reus efficitur ille ex cuius pp altitude simplex homo perditur Inde scribit in Job Quis dedit gallo intelligenciam Gallus sm greg pro sum dioribus noct horis altas edere cantus solet Cum vero mane appropinquat minutas et tenues voces format quia qui recte pdicat obscuris cordibus nichil apte de occultis misteriis indicat ut cum subtiliora quecz de celestibus audiat cum luci veritatis appinquat Qualiter platus ad se redeat primo ondit morbum

De pastorum condicione diximus vidimus quo quis ad prelacionem veniat qualiter in platone viuat qualiter doceat Nunc vltimo doceamus qualiter ad se redeat Primo considerantes morbum Secundo subinferentes remedium morbus est ascendere super se in amat pelatum remedium non est descendere intra se humilitr ptimorem et contra morbum quatuor ptes inuenimus ascendere gradum Primo enim dyabolus eum impetit Secundo impetitus emulat bona que gessit. Tercio eneruando in altum se erigit Quarto erigendo se cadit Impetit eum dyabolus non ut eum qui ex condicione loci qui tenet oibus superior aduentum elacionis est dispositus vnde semper ardua pflat ventus Job xlvi Quis est iste qui quasi fluuius ascendit et qui fluuiorum intumescunt gurgites eius fumus a remotis putatur esse res solida sed cum crinibus tactu dissoluitur vanitate inuenitur hec in veri eciam Ascendit et intumescit et tandem dissoluitur et tarescit Sic vero platus impellitur malus cum se tolerem et tamen in veritate iudicat

qualis a remotis videtur ut ab hominibus honorat intuetur et extollitur et nichil solidum inuenit quia dum extenditur dissipatur et penitus minatur Secundo impetitus emulat bona que gessit Job xlv Quia leo ascendet de superbia iordanis ad fortitudinem robustam fortitudo robusta magnitudo et multitudo bonorum operum inter pastoris posita Sed leo delet vestigia sua cauda sua Sic et ei dyabolus reducit ad memoriam opera bona ut tamen deleat et abstergat peccata preterita que sunt eius vestigia Vnde ut dicitur moralium libro xxxiiii reprobis sepe accidit ut si qui vnum ex plibus bonum ut minimum faciat a malis suis a omnibus ptinus respectum mentis auertant et illud minimum bonum quod fecerit tota intencione aspiciunt obliti malorum omnium que commiserunt Sed habent hoc electi proprium ut bona que agant uideant et tamen cum pegerint ab eorum memoria oculos auertant Tercio eneruando in altum se erigit Job v Germen eorum quasi puluis ascendet puluis aridus et sine humore superbus pastor sine gracie rore que ventus eleuat dum exterius opibus se exaltat non interiores quod sequitur extitit ottoo per dicionis magnitudo fortitudo Sunt enim qui cum viciis certantes quadam ei delectacione animus sibi blanditur et dum metum et sollicitudinem sue circumspeccionis abicit in sui confidenciam securitate requiescit sed electi dum de sua infirmitate trepidant hi non fortes sunt huius securitat Quarto erigendo se cadit ps Ascendunt usque ad celos et descendunt usque ad abyssos Quia vnde alas apud semetipsum erigit inde in motu eterni iudicii cadit Sic enim ascendunt locuste dum saliunt sed saltus non proficit dum salientes ad terram decidunt Exo x Ascenderunt locuste super vniuersam terram egipti Regem locusta non habet et vniuersa per turmas egreditur quia superbus parere hrc nollet et sine

Discretione

discretionis ordine gustat. In multo sepe locuste comedunt. quoniam inter superbos sepe iurgia sunt. estate apparent hyeme latent. quia manifestos eos efficit interius periens et feruens ambitio. quos recondit ad tempus et reprimit exterius quod non uident oportunitatem suo negotio. et cum uidentur humiles in conspectu hominum. inde superbi deprehenduntur interius apud deum cuius morbo sub infernum remedium s. quadruplex descensionis modus

Eze. xxxii. Quo pulcrior es descende et dormi cum incircumcisis ut quanto quis bonis gratuitis habundantior tanto fiat humilior. Alioquin tenditur in captiuitatem virtutes talium et pulcritudo eorum in manus inimici. Descendit ergo in seipsum cum diuino timore salubriter inspiratus

Inspiratus subtiliter intima perscrutatur. perscrutatus humiliatur. Humiliatus consummat. Descendit ergo diuino timore salubriter inspiratus i. Re. xiii. Descendebat omnis israel ad philistim ut acueret unusquisque uomerem suum et ligonem suum et securim et sarculum. philistim potest cadentes demones et reprobi homines inebriati calice pene permittas amaritudines exequorum consideratione timor generatur. cum vetusta mens ad bonum operandum acuitur. In terra proprii corporis exercet mortificationem quasi uomere corda consulta mundantur. sic uinea ligone securis acuitur ut per zelum incidat et sarculum ubi quo piger excitat et instigat. iii Re. xviii.

Iunge currum tuum et descende ne occupet te pluuia. Hic potest intelligi moraliter pluuia ignis et sulphuris quam replet flumina infernalis. Iungit currum et descendit qui affectiones ex superbia dissolutas in unum humiliter per timorem cogit. crescit timor vigente conscientia et per mente retributionis extreme sententia. et quanto magis iudicium districtum timetur tanto vehementius formidat. Cum inspiratus timore subtiliter intima perscrutatur

Iosue ii. Descenderunt exploratores de monte et uenerunt ad Iosue. Hii sunt exploratores qui secreta sua rimantes de malis suis amplius timet quam de bonis imperfectis exultat. plus attendunt quod de agendis debitores existant. quam quod operantes quedam iam debiti partem soluunt. non est enim absolutus a debito qui debiti partem soluit. sed qui omnia reddidit. nec ad brauium uictorie peruenit qui in magna spectaculi parte cucurrerit. sed iuxta metas ueniens in hoc quod reliquum est deficit. Descendit interius ut uimeret occulta dedecoris ut inueniet digni in presentia conditoris

Luc. xviii. Descendit publicanus iustificatus in domum suam. Beati enim uiri sciunt post peccatum primi hominis de corruptibili se stirpe se editos. et non propria uirtute sed superna gratia assumente ad meliora nota ut quod commutatos et quidquid sibi mali inesse cognoscunt de mortali propagine sentiunt meritum. quidquid uero boni in se conspiciunt immortalis gratie cognoscunt donum. Iudith dixerunt exploratores conseruasti animam tuam eo quod tale repisti consilium ut descendens ad deum intimus se perscrutans humilia. Ysa. xlvii. Descende sede in puluere uirgo filia babilonis. Ergo anima que hic que non hic fecunditatis operum filia babilonis i. confusionis propter peccatum demutum sedet in puluere cum humiliatur ex rememoratione sui conscientie Nam de puluere nascuntur mordaces pulices. hii sunt motus conscientiam arguentes. humilitas est enim origo virtutum. cum enim virtus inde pullulat quoniam in radice humilitatis perdurat aqua enim si ascendat arescit quia uiuificante se in intimis humore caritatis perdit. Aurum et quanto amplius infra descendit tanto amplius ad alta consurgit. Granum non autem solidum iacet in imo cum cum palea non sui humilitate nobi-

litate ꝑ vento et vanitate locū
habeat in supremo ¶ Tercio humilia
tus ꝯsumatur. Bap xº. Bap iustū
venditū nō dereliquit/ dereli
quit descenditq̄ cū illo ī fouea
nec dereliquit eū donec affer
ret illi sceptrū glē Ioseph Iste
iustus in carcere positus platū ꝑ
qui mult̄ ē mūdis obligatus huī
sapia nō deserit eū quā diu se humili
gerit/ ꝛ ad considerādos defectus
ꝓpos ad seipm̄ redit vn̄ quo
Ezech ꝓpha Contēpla celestia du
cit. filius homīs vocat at ꝑ eid
dicat. ne debis q̄ vides in ela
tōne cor subleuēs/ ꝑbus ꝓpende
quid es ut cū suma penetrabis ce
te hominē recognoscas ut dū sup
te ipm̄ rapis ad teipm̄ in firmi
tatis tue freno reuoceris Bn̄
ad Euge Salubris copula ut cogi
tans te sūmū pontificē atten
das pariter te vilissimū cinerē nō
fuisse sed esse/ tūc est enī humi
litas cōsumata cū vnc Ioseph uic
tona/ qm̄ humilē spū suscipiet
glā Quā nob concedat cristus
ihūs qui ī etnū viuit et reg
nat Amen prologus scde pt̄

Omnibus quia postu
lat post doctrinam
dei ꝛ angli tā bon
ꝗ mali post doct
na homīs tā lectoris
ꝗ pastoris agat
de doctrina predicatoris Sed
forte mirere ās cur audeo scri
bere doce ꝗ fari nescio ut pro
forte mi scit in rudendi mag
btus lucas proferens in mediū
illū euāgtū zachariā Quod
enī vox amissa nō explicauit
stilus et scriptura signauit ꝗ
ꝑ nomē Iohis prius reddidit uo
cem quē nā fecit elinguē no
mē xpī plures reddiderat elo
quētes de actu vōne lo
cucōnis elucubrē minimi sathā
go/ nec in pudori ē ꝑ precedat
inceptus et īcompositus sermo ornā
tis aut eloquii venustate lu
xurient Qui vitatē verā sobrē

fallex ꝑ euuare simplicitate au
ritū illecebris intestare studet
ego igr̄ impitus sermone impe
ditus lectoris officio cautus a late
negocia rerum eūtib; impatus inter
in singulis diuisus ad singla q̄
dam grossa et velud indigesta
cibaria simplr̄ proferre tepta
bo que nō tam digna videant
exercicijs ꝑfectorū quā ad puulorum
ꝓpō ꝛ inspiencium librent au
ditū/ quare beniuolū imploro
lectorē ꝛ libatē desidero correc
tore et piū ꝓ meis erratib; ora
tore nec ut cp̄ dr̄ appeat plenius
titulos supponamus De platorum
utilitate De corū auctate De corꝑ
matuitate De pdicatorum ydoneita
te De pdicacōne modificanda ꝑ
statuū et officiorū diusitate De
pdicatorum dilatanda facultate
et primo de utilitate pdcōnis de
qua utilis et ꝑ verbū pdicacōnis
deus honoratur quadruplr̄ per
verbū pdicatorum intus illuiatur
quadruplr̄ ꝑ verbū pdicatorum affectus
inflāmā quadruplr̄ p verbū effectus
ad opa suscitat quadruplr̄ De uti
litate pdicatorum ꝗ ꝑ ea honora
deus quadruplr̄ vz ꝑ primo incor
de attendat eius gla ꝑ iniciali
in ore petat eius gla ꝑ iniciali
Qui efficialr̄ in ore multiplicat eius
suba Qui humilr̄ in plebe audiat
et cū reuerencia De utilitate pdicatorum

Quoniam igr̄ agentes de
fine doctrine agentes
etiā de doctore et pasto
re ꝑlibauimus congruum
puti me ideo nūc ē
ꝑ seriem processus de pdicatione
differre et ad ea recurrere est
de quibus ibidem expeditum ē Est igr̄
utilitas pdicatorum in hoc ꝗ hono
ratur dns ex clamore pdicatoris
an Iohes bapt qui summus int̄ ho
mines habebat et xp̄s estimabat
nō usurpauit fallaciter ꝗ nō erat
Sz confessus ē humilr̄ ꝗ erat xp̄m
honorabat vocē se clamantis
esse dicebat Iohis 1º Iohes testi
moniū ꝑhibet de xp̄o et clamat

dicens hic ē quē dixi de cuius
plenitudine nos omnes accepimus
Non sum ego xp̄us ego vox cla-
mantis in deserto Ioh̄s. Scola virtu-
tum magisterium vite sanctitatis
forma morum norma virginitatis
speculum pudicicie tytulus ca-
stitatis exemplum · penitencie via peccatorum
venia fidei disciplina / maior
maior hominibus par angelis legis su-
ma euangelii sanccio apostolorum vox
silencium prophetarum lucerna mundi offi-
cium preconis precursor xp̄i dn̄i testis
tocius medius trinitatis ut ait
petrus rauen. Ipse deus docet
predicatorem ut querat in omnibus dei
honorem hoc autem fit in .iiii.or modis
quibus indicium fieri solet honoris
hoc est si prius attendam in corde
eius gloriam Si inicialiter in ore pe-
tatur eius gratia Si efficaciter in opere
restituatur aut multiplicetur quis scriba
Si humiliter in plebe audiatur et cum
reuerencia. Ergo prius attendamus gloriam
saluatoris sicut pueri qui clama-
bant Ioh. xii. Benedictus qui ve-
nit in nomine dn̄i osanna in excelsis
Vn̄ Aug. in li.o de cathe. rudi-
bus · Deum in cor meum nunquam
timebimus inter tot exitus sermonis
mei propter inter tot motus auditorum
delectabitur quia nos ipsa confessio mo-
lestiarum pro misericordia operis si
non in eo nostram gloriam requiramus
tunc enim vere est opus bonum cum
a caritate iaculatur agentis in-
tencio et tamquam ad locum suum re-
diens rursus in caritate requi-
escit hinc est quod Iudicum xv.
Sampson tollens mandibula
asini iacente in terra interfecit
in ea mille viros et postea si-
tiuit valde et cum clamaret ad
dominum aperuit dn̄s dentem mola-
rem in maxilla asini et egresse
sunt ex eo aque. Sampson sol
eorum predicator lux subditorum ma-
xilla maxilla asini iacens in terra
rudis predicacio a qua ore eo tempore
ta · h̄ elena · et philistei necati
quia dum peccatis et xp̄i gloriam spiritu
demones repelluntur · Et post victo-
riam Sampson sitiuit Et hoc ut
dicit · hebrei quia nō deo sed sibi
gloriam tribuit quia ex predicatione
gloria vana surgit Et clamat Samp-
son ad dominum nec ex molari de-
te suscepit potum hoc enim ex
predicacione destillet aqua sa-
piencie qui vane glorie extinguat
et refrigeret appetitum. Ideo Ioh.
vii. Stabat ihesus et clamabat
Si quis sitit veniat ad me et
bibat. Clamat et stat ergo
Qui quod ore predicat ostendit confir-
mando per opus vere ad xp̄m sitit
et bibit cui delectatur in xp̄i gloria
quam ardenter querit Seneca eos eli-
gamus qui vitam docent qui cum
dixerint quod faciendum sit faci-
endo probant qui docent quid
vitandum sit nec unquam in eo quod
fugiendum dixerint deprehenduntur
eum elige adiutorem quem magis a-
mireris cum videris quam cum audieris
Secundo inicialiter in ore petatur eius
gratia nam sine ipsa nec scripturas
possumus intelligere nec intellectas
implere. Ad quam obtinendam cla-
mat cum predicatore dei inuocatam et
ab auditoribus concorditer affectat
Num. xx. Clamauit Moyses et
Aaron ad dominum et dixerunt Domine
deus audi clamorem populi
huius et aperi ei thesaurum tuum fon-
tem atque viue thesaurus ab-
sconditus est et est spiritualis intelligencia.
Vn̄ Ezech. ii. dicitur liber inuolutus
quem expandit emissa manus
eterna dei filius missus in mundum
aperit sensum humanum sua gratia ad in-
telligenda misteria Vn̄ liber in-
volutus Ysa. xxix. Sacerdos legis
nō aperit et clausit librum Apoc.
v.o Nō aperit nisi leo de tribu
iuda teste quidem beato Gregorio
sacro scripture vilesceret auctoritas
si auditorem quemque stimularet
difficultas Et Daniel xii. pre-
ceptum est Danieli ut clauderet
sermones nam scriptura si numquam
esset apta nō te pasceret si numquam
obscura nō te exerceret · Delectet
igitur obscuritate ingenium ad impetra-

tom· vexi magisterij· s· spus sti
et qntu ad elimatoz humani
ingenij· no em elima· ingeniu
nisi elimet ocu· Nam sic fer
ru colligit exsitu rubigine sic
anima obtundit· n· excecatur·
p honestam occupatom· Sic
em dentes obstupescut du
vna acerba comedit· Sic in
geniu pociu ebetat· Appeui ingi
thaurz tuu fonte aque viue·
Xtute em thauri occulti posu
it dns in xobis· lapidibz pcios
et herbis et herbis et i xobis apl
vn z se xbu uocari voluit qo
uerbo cuncta creauit z xbo
plur recreauit fonte aq vi
ue· quia ad stilla modica gre
que puerbu misteriu mister
mortuu in spu suscitan· Et sic
ad platom turpiu rhoz inci
tant· homines ad libidine Ita
admistolu gre p uerbu pdita
tos incitant· mentes audie
ciu addeuotoz vnde videbis
aliquos ad smones accede fri
gidos et ridentes quos inde
vides post pauca recede fu
dos z plorantes fonte inqt
aque viue Aquas no viuas
cetia hz qui in sola meoria r
ssus colligit sptura velud
in lacuna sine illo dine inspi
racos affectu s3 indesiaes aque
viue bena est scia qd sug
gerit spus vitatis q deliba
no hoc e de xotite s· om stiaz
pcedit cu feruore z impetu
ppter qd Gen· xli· Cu in tota
terra egipti fames exister
clamauit pplus ad pharaone ali
meta petens no siliquas por
coz que inflant et no saciat
no pane musidu gabaonitaz
s stias sctares sic hn qui pois
pomis siluestribz Insipida
s scia sic hericz se honorat et
no cu Ezech· volume sacre
scripture Tercio efficatie in
ope predicaconis multiplicet
dei suba ppu em dei peculiu
salus e ciuaz ppter hanc mul

tiplicandaz in pdicacoe clama
et ipe qui solus salute tribuit
honorat· Apoc· vij· Clama
angls voce magna dic Salus
deo nro sedenti sup thronu et
agno ppter hoc Michee vi· vox
dni ad ciuitate clamat et salus
erit timentibz nomen suu ciui
tas ciuiu babilonis vanitas
que delectant· in flumibz suis
i· in cursitorijs bonis no in solid
tibis i· patrie uerbis Sic infir
pregnas inutilia cibaria ut car
bones et olle cofracte testas co
medit et utilia respuit Et qr
uerbu dei fastidiut et qnq in
smone dormiut qn tn i mecae
pecuie inqn faciut dormiut ad
mensam spualem sed no ad tpa
lem et tcs sic asinus in via fi
mu inueniens subsistit odorat et
retardat· aiam Sic fimo pctoz
delectati retardant· a celesti pa
tria Ad hos ut euigilet pre
dicando clamat· et ipi caput
leuat et in idipm statim dela
but· Sic porcus q sus in faba
ria cu clamat· ad eu setas sub
rigit sed statim ad comededas
fabas redit Et si porcus uer
beret· clamat et alij porci ad
eius clamore accut et uerbe
rante inuade nolut Ita qnq
cu alıqs pdicatore pctorez arguit
ex ista maloz cocordia hec ci
uitas qtra arguete insurgit qr
pctorem defende et pdicatorem
infamare velit Ozmichlo· vox
dni adciuitatez et et opat ptra
ad eoz salute· si tn dei conceperint
timore· Ideo signat· e dom salus
erit timetibz nome suu quanti
to couertent· hoies ad deu senti
ment si considerarent qr p mo mo
nica delectacoe qua sugat· pes
modico tpe quo victuri sunt pe
nas eternas merent vbi tamdiu
cruciabut i inferno qmdiu
dei filius est in padiso Ideo Isa·
xl· vox dic· Clama et dixi cla
Quid clamabo· Ois caro fenu
et ois gla ei q flos feni exci·

tatu est semi et cecidit flos
seni. Legit de quodam sctō viro
qui multu fuerat secularis qd
hoc ipm couertit eu q cogitabat
vtru aie dapnatorz post mille
annos possent a supplicijs libā
ri Sed cu sibi videret cogͦ sua
qd no pcesit interrogans a mille
et duo milia et ad centu milia
et ad mille milia et ad tot milia
qt sut gutte in mari sed mire
to qd no pterritus in spu timo
ris attendens breuitate ame
nitatis tempalis et flor et diufin
tate supplicij et doloris ex co
ceptone istius modice deuacōis
vita mutauit et religiosam vita
duxit Sic ad modicu verbu
dns tangit corda multorz et ad
modica lucna carpimus in te
bris vias Certo multa in plebe
audiat xbu et cu reuerencia Si
cut daniel iiiº de pplis tribubs
et sic et linguis in hora qua
audierit sonitu tube et c adorte
statua aurea et cā faciebat qnͦ
to magis cu reuencia dnt au
diri a xpto et dici a pdicatore di
na pmia Ione iiiº Clamauit
Jonas in Niniue Adhuc xl di
es et niniue subuertē Et credide
rut viri niniuite et pdicaue
rut ieiuniu et vestiti sut saccis
et rex surrexit de solio abiecit
vestimetu Induty e sacco et se
dit in cine et indictu est ieiu
niu etc Vidert ptres cu
Jona i niniue dies ire pmittet
ut possit hoies cauere Sed il
lud est aut racōe cacetiu aia
liu aut demonu xpa sig mortis
vide et no time sentire ipesta
tis iudicia et tempestate pxima
no vereri s potius irridere n
credut no venerent illi quorz
incrassata corda induruit am
bicio et implet iº pe vx xbu
dni factm in obprobriu eis et n
suscipient illud Ipi em qntu i
eis est euacuat mercede pdi
cato Iud xxiiº No negabis
mercedez indigentis et pauperis

Et sequitur Ne clamat contra te
ad dnm et reputet tibi in pctm
Jacobi vº Job xvjº Terra ne
operies sanguinez meu nec inveniet
in te locu latendi clamor meus
Et ideo Gen iiijº Vox sanguis
fris mei Abel clamat contra eos
de terra sic eos ei sit illis qui fra
gut campana ne hoies veniat
ad missam et ipi timosi qui no
lut suo pileo spoliari Et tn sup
et prudencia dat voce sua pu
iiiº Et in eod O viri ad vos
clamito et vox mea ad filios ho
im intelligite paruuli astuciam
clamat aut sup pu iiiº cca Acci
pe fuge time accipe bnficiu fuge
viciu time suppliciu Cu aut
sit quereret a quodam sapiente
quo tm didicisset respondit in
ter alios spealr hui quime
docuerit timor pudor amor
Intuebar ingeniu meu cu sagis
et vetitis negligentes disciplos
cadentez et timore didici In
tuebar sacros mores me pfi
ciendo dispe et ne fierez eis
abiectior pudore didici tan
de couersa est in doctrina in de
siderui et dulcedine et amore
didici Hijs ergo quatuor modis
deus honorat Et implet illud
Isaie vjº Seraphin clamabat
alt ad altm Sctus sctus scts
dns deus sabaoth plena est
omis tra gla eius De utilitate
pdicatonis qd p ea intellectus illuiat
ad intelligenda scripture misteria ad
diluenda mentis huane vicia
ad fugienda gehene supplicia
ad obtinēda patrie gaudia

Est eciā vtilitas in claro
re pdicatoris eo qd intellectus
illuiatur in cognoscēdis
Mr xvº Videns centurio
quia ihus sic clamans expirasset
set ait Vere ho filius dei erat
Ad uocē clamoris ihu cognouit
et confitet Centurio saluatore
Et nos ad cognoscendu dnm
illuiam p pdicacōez Fecit em
deus hominez ad ymaginē sua

ut quadmodu ipe p omnipo9
sua pest omib; creatur. Sic
homo p intellim qua creatore
suu cognoscit et colit preest aia
lib; vniuersis creaturis vt dicit Aug9
in li° de vidib; cathec. Hec aut
illuiato quadrupx est. Illuiato
ad diluenda ment. hu'ane vitia
ad intelligenda scripture mistia
ad fugienda gehenne supplicia ad
optinenda patrie gaudia. Clor
at iste est utilis ad intelligenda
scripture mistia. Propter hoc iii Esd
dre iiii° Omis ppli clamauerut
magna est veritas et prualet extra
qua est eni efficacia virtut q in p
dicatione ifundit. ad qua semp
in omi negocio causa consilii. In
omi piclo causa auxilii in omi ad
uersitate causa solacii. q ad fi
delem amicu iungit veritas. Pu
vii. Dic sapie soror mea et pru
dentiaz voca amica tuaz. Amplec
tere q soroze q pellicem no pol
lue no requires sed datu s sicut
tu sic pluimi adulterantes vbu
dei no ex sinceritate sz ex deo co
ra deo in x° locuti ii Cor ii°. Et
nobli de sup veritas pualet quia
no possumus eam penitus apphe
de tm pferre. Quia Eze xlvii.
Torrens intumuit q ppha no
potuit trasuadere. Vir eni que
vidit ezechiel qui hebat funiculu
i manu mensurat aqua dans
vnicuiqz put volt et put expe
dire nouit. Alii plus alii minus
sapim et attende diuaz graduu
na primo p aqua usqz ad talos tra
ducit quia primo aquis sacre
scripture pedes affectuu pulsat
2° vsqz ad genua du ad bnopa
du eca confortat. Tercio vsqz ad re
nes inferiores et interiores z exterio
res du temptacoes carnis et pua
mentis desidia penitus separant. Sz
ad quartu gradu in quo ulus ho nequit
attinge vt diuine pfunditatez
sic valeat trasuadere. Sic eni
sole in rota plene vide mi cog
noscimus excepte. Et ta° septimo
in eui° dixi sapiens efficiar et
ipa longius recessit a me. Ad di
luenda ment. hu'ane vicia. Psal
lvm° Clama ne cesses q tuba
exalta uoce tua et anuncia pplo
meo scelera eoz. s ut cognoscant
quia sacra scriptura speculum est
in facie ment. me considare possuz
et cogita s plueant. Soph ii°. Atta
ten qd put precta stultas ercidicia
bit. libanus cu excelsis cadet q
mundi candor cu supbia corruit
securite sibi. q q euellur noxia pla
tant utilia fouent honesta. pua
corrut in dirita tn quidaz i. ta sti
les sunt q doctrina sua stilitate vi
ciorz no auferunt quia qui no ardet
no accendit. Osee ix°. Da eis d.
quid dabis eis volua sine liberis
et uba arencia. Filios spirita
les n gignat. Et si genuerint
n nutriunt. . . . . ha
rencia quia huiusmoi gre caret
eoz doctrina. Non q dicit q tu
ba exalta uoce tua q d eleuare
p opam. Sic eni mulieres tortuo
se du sedent apparent pulcre sed
cu surgut apparent deformes. Sic
e in pdicatoib; du loquur. Set
turpitudo apparet du videntur
ea q ipi opant. Anuncia inqt
pplo meo scelera eoz i. argue
eos. h. indignet q ipsius ini
quitatib; arguit. Na scabiosi
odiunt pectinem. z noctue luce
z freneticii medicu z peccatores p
dicatore arguentez. Tanq primo
ne sitis sicut pres uri ad quos
clamabat ppha pcres dnt. Co
uertimi de uiciis vris malis et
no audierut. Vel de quo sfrene
ticus q parentes eius ante yma
gine bte virginis orabat p sani
tate eius. ipe vero dicebat ne
credatis maria mentiur tibi ego
su sanus et sapiencior eis. z tum
i crepauerit z instaret ut yma
gine adoraret crucifixi. Rndit
possi adorare te z nuqz dili
ga te. Sic quida crucifixu
adorat du cetiaz instat. Sed
more iudeoz eu pseur in me
bris suis z spoliant eos uita

etna quã ipi amittut dñi pro
denario es quottidie eos vendut
Similes uetule q dicit dam de
ut mudu casem fatua et qua spu
it in lattis ollam. Ad fugienda
gehenne supplicia Apoc xviii.
Angelus a tuus gta terra illumi
ta est clamauit forti uoce di
Cecidit cecidit babilon magna
et fcta est habitacio demonioꝝ
et custodia omis spus imudi et
po exite de illa ppts meus et ne
pticipes sitis delictorꝫ eius et no
accipiatis de plagis eius Babilon
cofusio. Confundent em reprobi
ex imudiciis suis q apparebut vni
uersis. Nau iiiᵒ Reuelabo pu
denda tua i facie tua et ondam
inuditate tua gentib et regibꝫ
ignomiaꝫ tua Ezech. xvi. vide
bũt oes turpitudiez tua. Je iiᵒ
Quo ofundit fur qn dephendit
sic cofusi sut Cecidit cecidit bis
ppter duplice pena corꝑis et aĩe
in qua cadet et ps exite et non
accipietis de plagis eius q sunt
xviiiᵒ Anxietas caloris angustia
frigoris penuria famis ariditas
sitis tenebra palpabiles fetor
intollerabilis accto ubim costric
to cathenarz morsus spentium
cospectu demonu xonius costio te
diu uite ire dissensiones blas
phemie et clamores timor et pu
dor dolor et desspacio de quiꝰ per
sptura illuiam De pma et scda
Job xxiiiᵒ Ibut ab aquis niuiu
in calore nimiu fuerut em fri
gidi ad bonu et ardetes ad ma
lu De 3ª et qrta ysa lxvª Ser
ui mei comedent et uos esurie
tis serui mei bibent et uos s
cietis crapulati et inebriati
et ingurgitati fuert ymo fa
meliti ad ecina e aridi ariu de
vª et 6. i R. iiᵒ. Impii in dim
coticescent ysa xxxiiiiᵒ De cada
uibus eorꝫ fetor ascendet lume
em veritatis inspicere noluert et
fetore libidinis dilexerut De
vii et viiiª Ps. xix. pata sut
derisoribꝫ iudicia mallei pcucietes
stultorꝫ corpibus Je xixᵒ Sic
coteram ppl'm istu et ciuitate sic
coterit uas figuli Mt xxii li
gatis manibꝫ et pedibꝫ piccite ꝛc.
pauperes em contepserut et pba
uerut et abiectis vinculis ma
datorꝫ dei costricti sut vinclis
petorꝫ suorꝫ De ix et x. Deutro
xxxiiᵒ Dentes bestiarꝫ immitta
in eos Quia Eccl. xxxixᵒ Be
stiarꝫ dentes scorpii et serpentes
et ruphea vindictas in exitiu
eorꝫ Ezech xxxiiᵒ In meᵒ i circu
cisorꝫ dormient cu hiis cu int
fecti sut gladio Vtius em mali
cie in alios euomuert et dignum
e ut sic consortes in pena comu
funt consortes in culpa sic etia
ꝑstitutꝰ initorꝫ inficiut ordini
bus anglorꝫ De xi et xii ysa
vltio Vermis eorꝫ no moriet Apoc
ixᵒ In diebꝫ illis quereret hoies
morte et no iuenient no em ha
buerut pacie pecoris nec oleu
in vasis suis Seremitate me
tis et oia spualia vertebantur
eis in tediu id est vna hora
videbit eis cp spaciu forte mille
annorꝫ De xiii et xiiii peccator
videbit illos quorꝫ occone pcat
et stridẽ detib suis frē et tha
Quia etia de pre impio querut
filii qm ppr illos sut in oppꝫ Apoc
viᵒ Manducauerut linguas su
as p dolore et blasphemauert
deu celi ysa xlv. Serui mei
laudabut p exultacone cordis
et uos p contricone spus ulu
labitis pace em dei a se re
pulerut id mgs pace me se
hebut clamore paupm non
exaudierut no ergo exaudient
et clamabut blasphemando iu
rauert id pacribitate pene
blasphemabut De xv et xvi
Sap vᵒ videntes turbabut
timore horribili Nau iiiᵒ vts
Reuelabo pudeda tua ꝛc sine
timore peccauert et pcta sua
cofiteri noluert De xvii et xviii
i ad Tess vᵒ Qri dolor in vtero
hnti et no effu. Jo. xiᵒ Mortuo

homine nulla erit spes dolebunt
enim supra modum eo quod pro temporalibus transi-
toriis eterna perdiderunt et desperabant
bunt et in vita sua non in deo sed
in mundo et divitiis suis spem suam
posuerunt que tunc cessasse videbunt
ideo Johelis 1° Clamate ad dominum
ah ah ah dicit / ter dicit ah ah
ah Quia hec sunt horribilia ad
cogitandum terribilia ad annunciandum
gravia ad tollandum plume predi-
cationis ista cognoscimus et per penam
temporalem hec evadere possumus ne
eternaliter pereamus Ad obtinenda
premie gaudia Zacha 1° Clama
dicens hec dicit dominus exercituum Adhuc
affluent civitates mee bonis
et consolabitur dominus syon Civitates
dei anime in quibus xpistus habitat quam-
vis affluunt bonis gratie sed tamen af-
fluent bonis glorie Unde dicit affluent
etc. beatus Ambrosius Spiritus sanctus cuius
nos brevi satiamur haustu in illis
celestibus spiritibus redundantius videtur
affluere pleno septem spiritualium vir-
tutum fluens meatu quasi dicat quod sep-
tem rivus ex uno fonte riga-
bunt Spiritu enim sapientie gustabimus
videbimus quam suavis est dominus Spi-
ritu intellectus eius maiestate cog-
noscemus Spiritu consilii eius admira-
bilia consilia et profunda iudicia per-
pendemus Spiritu fortitudinis insepa-
rabiliter ei adhibebimus Spiritu sciencie
xpisti humanitatem et sanctorum attinge-
mus et inter electos dei secure et ho-
neste conversari sciemus Spiritus pie-
tatis ad caritatem pertinebat sic
spiritus timoris ad reverentiam dei
et bonum affluent habundantius fluent
nunc enim cum unum bonum habetur et aliud
non habetur sed expectatur tamen una fe-
stivitas tollitur alia expectatur
Illic vero sunt omnia bona habun-
dantissime presentia ibi omnium sollemp-
nitatum semper est coadunata leticia
quia presentes assistunt qui sunt so-
lempnitatum causa in sapientia cun-
cti sunt omnia sicut in omnipotente
omnia sunt affluent bonis non
specificat quia de eterna beatitudine
plus est in re quam possit mens
humana concipere plus mente con-
cipitur quam sermonibus explicetur Et
quod addidit civitates affluent bonis
has civitates corpus et animam
intelligimus quia in utroque di-
formes per gratiam eximus Hic enim
reprobi diploide vestientur quod
in corpore et anima punientur / id est electi
ysa lxi° In terra sua duplicia
possidebunt Quia predicavit Omnes
domestici eius vestiti sunt du-
plicibus gloria corporis et anime quasi la-
nea et linea veste prius vult Et
licet in 1° sermone Letare Jherusalem de
hiis gaudiis plura diximus tamen
ad presens xxiiii bona xii in anima
glorificata xii in corpore ponemus
xii enim fontibus paradisi ortus ce-
lestis irrigatur Exo xv et xii ag-
gregatis preciosis Apocalypsis xxi° Co-
rone bonorum refulget qui de-
scripturus pro peccatis inistum exthur-
hec autem sunt in anima cognicio sine
errore dulcedo sine rancore ex-
ultacio sine merore consolacio sine
desolacione pax sine perturbacione
securitas sine timore societas
sine discordia honor sine vere-
cundia locus amenitas sine mo-
lestia speciositas virtutum sine di-
scordia turpitudine tot enim flo-
ribus vernat quot virtutibus chorus-
tant laus dei sine ingratitudine
sacietas sine amaritudine Ex
parte vero corporum subtilia erunt
sine grossitudine agilia sine
ponderositate et tarditate in-
passibilia sine corruptione splendida sine
obscuritate superaddentur hiis maior
dotibus hec quinque pulcritudo sine de-
formitate fortitudo sine debilitate
sanitas sine infirmitate iuventus
sine senectute vita sine morte
Addiciuntur tres ex parte sensuum Aspe-
ctus glorificate humanitatis
xpisti auditus consonantie et iocundi-
tatis tactus in carencia omnis asperitatis
et presentia omnis suavitatis postea autem
olfactus et gustus potens est
dominus sine rebus materialibus remunerare
Aut forte odor vestimentorum id est
corporum glorificatorum super omnes

odore aromatu degustu cor
tu est quia no exit ibi ad nci
tate sed pstita seruico ad volup
tate Na in orone z deuotone
etia in uia mltos videmg z le
gimg ad tpus refici sine pna
corpalis tibi Facile aut labo
res tnsitorios ocpit qui cor
siu ad hec gaudia exigit Ora
sedm btm Greg ord grave
est in ope facile est in specta
remundone De utilitate pdica
tonis qr p ea affcts inflamat
cu hoies pcipiut timore de pe
na pudore de offensa dolorem
de culpa amore de venia Et quo
ex hiis mor fit inflamacio sub me
thafora Caplm sequitur

Est etia utilitas in clari
tate predicatois qui
sit affctus inflama in
diligendis Xti aut pres qa
in seipis ardebat et cor clas
res scintillas ignifteras emit
tebant vn alios inflamabat
du etia ppa picula no uitabat
nec honore ppu s deu atten
debat Actt xxiiii° paulg et
barnabas co scisse tuicos exilie
rut in turbas clamates viri
quid hoc facit Nos mortales
sumg siles vobis pp hoc Ezech
1° Dr de cpis scintille qi aspec
tus eris candent qm ardent
desiderio et sonat vbo Est em ta
dens pdicato est accensa Sed
decendenti ere scintille pdeut qr
de cor exortatoibs verba infla
matia ad aures audienciu pro
cedut Et quia subtiles sut scin
tille ideo candens es scintillas
picit quia vix leuit loqui suf
ficiut. vn intecius vehemeter
ignescut et ex hiis alios succen
dut Sic aut inflamatur hoies
cu exclamore pdcaonis ocipiut
timore de pena pudore de offen
sa dolore de culpa amore de venia
Audi de timore Apoc x° Clamat
anglos voce magna qadmo
ut leo rugit z locuta sut toni
trua Leo ad cuig rugitu ferer

aialia vox pdicatoris de pena
futura Si ergo leo rugiat qs
no timet ymo quis no ardet
Na leo pstratis aialibs pcit et
deus cessantibs a pctis remitt
Ysa xxiii Clamaui sup hec sup
bia tm est quieste z Apoc xiii°
Omnes viri iuda vociferati sut
et illis clamatibs pcussit dns
Jeroboam et omes ysrl vba ei
sapientis qs stimli et qs claui in
altu defixi quia si aliqn emol
liant corde dulcicia cosolando
penetrare dnt etia comminando
Que duo sunt ergo i marma et
pruina que sil descendebat Can
dor in dulcedine cosolaco rigor
in rectitudine et aspitate comiaco
hec est illa turba terribilis qua
clatur in bellis Je x° Canite
tuba in tra clamate fortit et
dicite cogre in zc Nolite stare
quia malu ego adduco abaq
lis Sic em homines se ppant ad
pliu cu turba terribilis edit so
nu Audi de pudore thus clama
bat sic lazare veni foras In
tra se resilit q vrecunda Que
uerecundia sic hnda e ex offensa
dei qm laucimg vt tu cofonis
publicat no vereat Est em ve
cundia inordinata si fuit tanta
ut cu lazaro lateat in sepulcro
latebris fouens luce cofessois
sacram abhorrens Aut si fuerit
modica ut in hiis qui magis cu
bescut sordida vestem quia sor
didaz metem mags in orone
facere barbarismu com rm pos
qm in smoe pferre medacium o
rm xpi Sed bo est verecundia
que pctores ex offensa dina qs
cospdat ad resurgendu aimat
et ad fortit dimicandu inflamat
Iosue vi Insonuit precones p casteza
mem et clamare ceperut qm vi
derut archam dni dei nri et
sacerdotes stirpis leuitice por
tantes ea vos quoqz cosur
gite et sequemi precedentes ut
saltem sequi cor ex quos
pcede no potestis Sacerdotes

inquit stirpis leuitice qui se
ipsos ymolauerit carnis morti-
ficacione. Et de hoc ad verecundia-
m meam ymmo exemplum subicimus de quo-
dam domino loricato de quo sic ait
Petrus damianus. Petrus hic
dominus cum circulis que ad ius lorica f-
errea vestitur ad carnem duobus aut-
em circulis ferreis in corpore cingitur. duo-
bus item per brachiorum armos ar-
tatur. de quo in aliis opusculis
meis plenius digessimus. nec quod vix an-
te sex dies in retulit prefermus aut-
em itaque contigit me nosse quod supra-
scriptus christo me vno die psalteria de-
cantasse cum scopis disciplinis. quod
cum audiui tremefactus ex pauore
et conscientia remordente congemui.
De inquit in hoc de me nescien-
te scriptum est et tu vtrum hoc a me
fieri potuisset ignoro. ego rur-
sus expiravi. et an hoc implere
potuerit indubitanter agnosca.
Certa igitur feria me vestibus exui
et armata scopis vtramque ma-
num tota nocte sedendo peruigi-
lem psallere ac me verberare non
destiti donec die alio decursis
ex more xii psalmis de xiii ad
pervenire. Tu quoque istis eructaui
et porro quod nobis durum videtur
et asperum quod ille puerile deputet
et despiciunt vnus doceamus ex-
emplum. Frater quidam cum se corporalium
ictibus nimis abhorreret atterere
et ut sibi plagas inferret gra-
uissimum iudicaret. tandem diu
diuina crebrius insistens exor-
tationibus acquieuit et per modula-
tionem tocius psalterii et insuper xv
psalmorum sibimet disciplinas
inferre ymnis matutinis non cessat et
cum mane ad senem venisset timens-
que ne de indiscrecione redargue-
retur quod ageret per ordinem retulis-
set ille enim dixit noli pusillanimis
esse vt per hanc tuam quam nunc est
infirmitatem diffidere. potens est
enim deus eximius ad ulteriora te
perducere. et tamen laciole tue
conuersacionis infancia adu-
nientibus roboris incrementa

firmare Nos eciam primo pedetem-
temptim confirmemur quod ad nos diuina
pietas perducere voluit licet im-
becilles ac fragiles conati sumus
secuti fratrem. et ut non cum de immode-
rato feruore sic ille timebat
arguerem sed ne desperatorum seruitium decet
tamen qui minimum quid egit
animum refouet. O verecundia
peccatorum ymmo et verecundia de
quibus nec loquimur predicatorum.
Erit enim nobis impetite lingue co-
nami officiose iste efficatori lu-
tulentissime vite docebat ex-
Audi de dolore Ieremie xiiii. Et factum
est verbum domini ad Ieremiam de sermonibus
siccitatis luxit iudea et porte eius
corruerunt et obscurate sunt in
terra et clamor iherusalem ascendit. Ser-
mones siccitatis increpationes ex
defectu contricionis et penitencie sunt. Ho-
clamor iherusalem ascendit cum hoc
precor ostendit. Quod luget iudea
cum dolor exurgit et porte eius
corruerunt. plani per superbia ob-
scurati per infirmitatem in terra per
auariciam vt adeandum primum recipi-
piunt. que luget in predicatione et
consideratione culpe tam proprie quam
aliene que fit per superbiam infir-
mitatem auariciam. Iohel iiº. Cla-
mate hoc in gentibus sanctificate
bellum suscitate robustos. As-
cendant omnes viri bellatores.
Sanctificate bellum peccatis mortifi-
catorum que nos sanctificat suscita-
tur robusti quando mortuum in peccato
viuere et suscitari incipiunt per cor-
dis contricionem et dolorem Non enim
debent predicatores peccata adulan-
do palpare sed dolorem inducen-
do parietem fodere et foramen vn-
de Ezech viiiº. Ampliare hoc
est quantitatem peccati et circumstanciam
cuius aperire. et tunc verbum effi-
cacit retinet. et effectum man-
cipat cum per dolorem cordi assuitur
et cor inde afficit alioquin ci-
to mittit et erit nec proficit
nec sanat quia cibus quem per nau-
seam emittit vt medicina que
non retinet sanitatem non operatur

net in nutmentu gutit Audi
de amore Zach. jo. Clama hec
dicit dns exercituu Zelatus su
ierlm zelo magno Zelus vehe
metissimus amor viri in muliere
xc aut propter bonitate sue ex
cessiu nos diligit vt dr dedi no
no ex sui indigen vt dr 3o lio
sup Gen ad litam cuius amor
tanto gratior quanto a superiori
diligitur inferior vt dr in lio de
cathe rudib et ex hoc zelo sta
tim ignoscit cu pctor ad eu re
dit et indulgentiaz petit ysa
Aduoce clamoris tui statim ut
audierit respondebit tibi ymo ysa
lxvo Ante qm clamet ego exau
diam adhuc illis clamantib eo
exaudiaz Daniel xiiio Clamat
omnis cetus voce magna et bn
dixerunt deu qui saluat sperantes
in se exaudit em dns non tm os
sz cor et opa vn et moys taceti
Exo xivo dt dns Quid clamas
ad me et Susanna tacitus exau
dita e a deo Dan xiiio Erat ei
cor eius hns fiduciaz in dno
Hebris iiiior q pctor cocepit in
pcone inflamat cp scdm gregorium
tres iiior sut incita ita in ppoi
to dum timor lingwe excitat pu
dor in igne cogregat dolor insuf
flat amor inflammat Audi de
excitacoe p timore Je iiio Clama
sermones istos contra aquil et
dices reuertere adusatrix isrl et
no auertas faciem meas a vos ait
dns timor em pene resilire fa
cit a pcto et reuerti ad dnm et
in reuersion pcipitur arma et fit
expitacio carnalium desideriorz vn
Gregorius nazanzenus ait de s
ancto epiphanio vbi est timor di
ibi e obsuacio mandatorz exp
gacio carnis que se uelut cap
sior quadam et obscurior nubes
obiciens aie conspicere ea di
ni splendoris radios no sinit Au
di pudore congregate Je xl
ixo Clamor in mari rubro audi
tus est vocis eius mare rubra
tor ex diuina offensa verecundum

audiens clamore pctoris ad vo
ce saluatoris ex qua no desperat sz
cogregans oia pcta sua se indicat
iudicio quo quis quanto plus
seipm diligit tanto sibi minus
parcit et sic ad voce ducis exercitus
recolligitur in bello Ita et concep
tu salutis recolligit qui huioi
est in seipso vn quidem amisit
quidem fecit locu no hz desperacio
Dan iiiio Clamat sctus et vigil
succidite arbore et pcidite ramos
eius et excutite folia eius et
dispgite fructu eius fugiant
bestie que subt eam sunt et
volucres de ramis eius vm tn
germe radic eius in terra sinite
Vigil et sctus descendens de ce
lo qui clamasse dr pctor sctus
e pnuncians quo homo in pctm
labat vn pnunciat pdicendo
no imperando Succidite inquit
arborem cp fit qm labim p tep
tacom Rami aut pcidunt succi
sa arbore quia amissa gra sub
trahunt paulati opacos bone
Arbor em succidr et ramus pci
dr qm actus in occulto et actus
opus deficit in apto succisa ar
bore et pcisus ramus folia ex
cutiunt et fructus dispgit Ca
deficiente actu pposito et actu
tu exercicio pus gra bn loquendi
tollit et tandem gra recte in
telligendi subtrahitur eius fructus
dispgit cuius doctrina cotepnit
Volucres et bestie que subter eius
sunt de ramis eius fugiunt quia
carnales ei subiecti no obediunt
et spuales eius consorciu et fami
liaritate nolut quia tn dns
ctes ad pnias expectat germe
radicis eius in terra sinit spes
s correccois vn arbor in pristina
plenitudinez reformetur tunc em
arbor radicitus euellitur qm post
ppetrata mala desperat Audi
dolore insufflantez anhelante
et respirante et ex intimis de
sideriis fumu euaporante et ex
alante ysa vio Commota sunt
sup liminaria cardinu a voce se

raphim clamat et domus imple-
ta est fumo / ore seraphico clamat
qui predicator laudando in predica-
tione afficit hoc enim est officium bono-
rum in patria quod addiscere debemus in
via Aug. de cathe. rudib. Fuge
scilicet illa tormenta ubi nec tortor que
desistat nec torti moriuntur quibus sit
sine morte est non posse in cruciati-
bus mori / et exardesce amore
et desiderio sempiterne vite sanctorum
ubi nec operosa erit actio nec re-
quies desidiosa laus dei erit
sine fastidio sine defectu nullum in
animo tedium nullus labor in corpore
nulla indigencia nec tua cui sub-
uenire desideres nec proximi cui
subuenire festines Ad furnum
huius clamoris suplicaria moue-
tur quia et intellectus peccatum suum
cognoscit et affectus deum diligit /
et sic homo compungitur et domus fu-
mo impletur ps. Tange montes
et fumigabunt / lignum enim quod pri-
mo latuit in aqua primo resu-
dat vaporem deinde emittit fumum
deinde flamas crepidantem / deinde
de luce serenam Sic peccator inueterra-
tus in peccato ad verbum predicatoris emit-
tit lacrimas post lacrimas suspi-
ria / deinde planctus prolixio-
res ultimo sentit serenitatem lucem
patris Audi amorem inflamatum
et ardentem Je. ii°. Vade clama
in auribus ierusalem dicens hec dicit dominus
recordatus sum tui miserans ado-
lescentiam tuam hec enim predicatio
indulgentia maxime facit animam
in amore xpi ardere hoc dilectus
loquitur et anima ardore liquefacta
resoluitur Sic luce ultimo apli erant
ardentes dum ihus loqueretur eis
in via et aperiret scripturas ma-
xime de misterio passionis et
redemptoris / ubi fuit dilectio ultima-
ta et consummata hee sunt lingu-
e ignee in apostolis et uitte coc-
cinee labia sponsi in canticis
ymo guttur suauissimum eius quia
totus est desiderabilis Cant. v.
la enim labia dilecti distillat mir-
ram quia durus videtur sermo pre-

dicantis / non veni mittere pacem
sed gladium / et qui non odit patrem
et matrem adhuc autem et animam suam
non est me dignus / tamen suaue est
quod latet sub verborum acerbitate
dum promittit mihi in hoc tempore omni
qui relinquit centupla recepturum
scilicet primum placidissimum quietem post
corporis dissolutionem regnum et be-
atitudinis post resurrectionem unde quidam sine
litteris scilicet non sine spiritu colloquentibus quomodo
quidam fratribus de primo et de centuplo
non centuplum reddet sed milleplum
affirmabat hec est vox suauis
egrediens de gutture scilicet suauior
illud Apoc. Beati mortui qui in
domino moriuntur amodo iam dicit spiritus ut
requiescant a laboribus suis Sic suauissima
illa Mt. xxv°. venite benedicti etc.
Can. i°. Sonet vox tua in auribus
meis vox enim tua dulcis / dulcis
vox amoris sed amara vox timoris
que tamen aliquando animam impedit torpe-
tem sic acetum et acredulum gu-
stu irritat fastidientem De u-
tilitate predicationis quod per ea affectus
ad opera resuscitatur Clamat enim
predicatores ut fugientes reuertantur
recedentes regrediantur regressi vi-
ctores efficiantur victores coronantur

Est etiam utilitas in clamo-
re predicationis ut affectus
ad opera suscitetur / propterea
enim predicatores labo-
rant et clamant ut opera subse-
quantur tam in se ipsis quam in aliis ps.
laboraui clamans raucte facte sunt
fauces mee laboraui operando
clamans predicando hoc est verba
in opera conuertendo ut sic vir-
frondosa Osee x°. cuius fructus
frondibus adequantur et nullum verbum
infructuosum relinquat ut sunt
quidam sacri pigmentarii qui aliis
effundunt bonum odorem et sibi re-
tinent fetorem Regum Sic lexiuia
per cinerem hauritum fluens lauat
et non lauat ita bona doctrina
per malum doctorem animas credentium
lauat a sede peccatorum vide ut
et hoc habeant folia sine fructu Mt.
xxi°. a domino maledicitur Non curat

demon se pdicet ymo ipe volt
qd pdicat ita tn qd opus no se
quat vn recitatur de quodam
demoiaco qui tamq os demon pdi
cabat et scripturis exponebat et
cu admiraret tur veritate pdica
ret qui hostis erat veritatis ait
hoc facio ppter malu audien
ciu qui veritate audientes et no
facientes detiores reddunt Solent
autem duces i bellis qui p
cipua sustinet ptates int eq
tes et pedites in parte dext sta
re et ut dimicent fortit aggla
re vn exo xxxii Cu dixisset
Josue vlulatus pugne auditur
in castris rndit moyses no est
clamor adhortancium ad pugnam
neqz vociferacio compellencium
ad fugam s vocem cantancium ego
audio no em sunt auxilia ut canti
lenosa pdicatois vba ymo s
Aug9 Rn uidemq auditores
in smonibz tem fastidio vt dr
in libro de cathe rudibz tuc oz
renouare auditoris aiam dicen
do ad honesta hylaritate conditu
et aptu rei que agit vt ad val
de mirandum et stupendu ul ad
dolendu atqz plangendu et mag
de ipo vt sua cuiq qputo eiu
galet tn sit in eoz dicit breue
sit qz ex ordinem inseritr ne mor
bu fastidii e subvenire volum9
augeat mediana accelanda st
cetera et pmittenda et exhibe
dus finis ppinquior hoc ergo
exemplo predicatores plu duces
rem publicam ecclie qsuates et
augentes clamat ut fugientes
reuertat reuersi congrediat
congressi victores efficiant victo
res coronent fugientes reuita
tur in vt xvii Clamabat
helias dne deus reuertat aia
pueri huius in viscera eius pru
sut et sine spu qui pnult viuunt
et lac tpalis dulcedinis diligunt
qui nt deuotonis sentiunt ar
xi Simis e qnaco pueris sede
tibz in foro qui clamates coe
qualibz dnt cecinimus nobis
et no saltastis Hij reuiue ad
verbu pdicatois sic erratres ad
viam rectitudis Si em omnis ho
minibz via malem ne erret pui
to forcius deinq renocare ab
errore si processiunt melius e
em pdicare qua famelicum
mali pane nutrire vn Aug9
ubisup Nisi forte stulti sumus
ut alacrius arbitrarem cu
pane currendu quo ventre esu
rient impleamus qum cu vbo
dei quo mentem illud edent in
struamus Ecci Inicium vite rei
vite homis aqua ignis ferru
sal lac panis simila et mel botrus
vue oleu et vestimentu vt
em spualr viuas vite e aqua
doctrina refrigerans con vicia
ignis doctrina inflamas ad o
panda ferru sermo durus in
increpacois sal smo conseruas
con putredinem corruptonis
lac doctrina paruulorum panis
doctrina adultorum similaginis
sine furfure falsitat et vanit
tat mel dulcedo inte ris spua
lis botrus uue doctrina ineb
ans ad amore dei et pximi
oleu smo lenis vestimetu vbi
et opimis hec oia sic scius in
bona sut qui vbo dei obediunt
sic pctoribz in mala qui vbu
dei qtempnunt de pdica erra
renersione huius Esdre vii
Cu clamasset Jeconias ex filiis
isrl dixit Esdras Nos in dnm
peccauimus in inriom nob mu
lieres alienas Et sequit Quo
clamauit multitudo sic dixisti fa
ciemus vt p reuteit ad dnm
Cant vi Reuite reuite suna
mitis reuerte ut intueamr
te Anime misere et i pctis adiu
lacuit te dz quat reuite a qua
dicuplici uia pusa via aqui
le in celo cu in psperitatibz h9
scli eleuat et letat a uia colu
bri sup petra cu veneno tribi
dus et plenus amaritudine
in tribulatoibz et aduersitatibus
huius scli dimat trstat et reptado

deprimit via navis in medio
mari ad aspectum timoris pertinet
nichil enim in rebus extremis humanis
terribilius nec periculosius quam inter
flatus aeris et fluctus maris
inter aurius mutabiles et undas
mobiles ligno fragili credere vi
tam suam et vix duobus digitis a
morte distare. Sic fluctuant
quos metus agitat quos va
na sollicitudo conturbat ut nul
lum inveniat spei anchoram fir
matum nisi in precessus a scopulo
sum penitus litus appareat via
viri in adolescentia affectus est
desiderii post concupiscentias
suas etc. Hee sunt iiii affectio
nes inordinate gaudium et tri
sticia timor et desiderium per quos
in viam itur erronea que adeo
non apparet et ideo predicato
res clamat quatenus veritate ut
corde ut peccata defleas et con
fessionem facias satisfactionem im
pleas te in cetero per cautionis ex
hibeas et quod tocius veritatis at
clama amaritudo doloris in
predicantibus pro primo per veritate no
ta Hester iiii. In plathea
medie civitatis voce magna cla
mabat Mardocheus ostendens a
maritudinem sui animi pro periculo suo
et morte iudeorum. Secundo vero
si congrediantur nota paralipo. xiii.
Iudas vidit instare bellum ex
adverso et post tergum et clama
ad dominum ac sacerdotes tubis
canere ceperunt omnes que viri iu
da vociferati sunt. Et sic quo
hostes territi sunt tuba enim
predicatoris excitant sompnolen
ti ut vigilent milites ut pug
nent hostes ut timeant fures
ut fugiant sive lateant
habet enim quemque sonum acutum ad
penetrandum dulcem ad consola
dum gravem ad terrendum. Aut di
verse tubarum voces diverse co
grediendi cum dyabolo species scilicet di
na precepta prohibitiones consilia
exhortationes exempla co
minationes supererogationes promis

siones quibus congrediuntur contra dyabolum
et eius temptationes. Unde Vegecius
renatus primo libro de arte mi
litari dicit. Nulla re alia videmus
populum romanum orbem subegisse
terrarum nisi armorum exercitio disciplina
castrorum usuque milicie. Quid enim
adversus gallorum multitudinem pau
citas romana valuisset. Quid ad
versus germanorum proceritatem bre
vitas romana. Quid ad astu
ciam et fortitudinem hyspanorum
affrorum dolos grecorum prudentiam sed
contra hec omnia tirone quo eligendo ac
more roborant exercitio et qui
[illegible] evenire possit in acie omnia
pronoscebat in cotidiano exercita
cione et in mitanine bellorum ex
cita paucitates promptior est
quam rudis et in doctrina milicie do
exposita semper ad cedem habet ideo
sic erudiuntur in predicatione per quos
de toto mundo triumphaverunt
apostoli et triumphant apostoli vi
no est sapiencia non fortitudo contra domi
num in cuius declaratione pre
cognoscuntur omnes leges bellorum
et insidiarum quibus nos pro dyabolus
impetere cavebat aut sacerdo
tes tenentes tubas in manibus
quem manus est in auditores vox
predicatoris non retinendum manu opera
tionis et sic in exercitatione ac
morum et milicie antiquitus e
ligebantur qui futuri erant mi
lites majores pueri quia et ce
lerius et perfectius sciunt que dis
cunt in iuventute. Ita nunc iu
venes debemus ad audiendum
verbum dei inducere. Deinde doce
bant insultu et cursu amplius
corpus etate progressos et tunc
processu temporis in omnibus institu
to pugnare adversus quoslibet
hostes in acie formido non erat
sed voluntas. Ita in proposito e
doctis per predicatorem fidelis et so
lida est contra adversarium dimi
catio. Unde Job xli. Tales sunt
suscitare leviathan patri pro
aratur vero vidit iudas et cepit
bellum et clamor belli ascendit

ad celu sic tuba clamor mag
nus de ciuitate et dixit exer
citui suo pugnat hodie pro
fratribus uris Nō quod ait Cepit
bellum etc. pugnate etc. In primo
enim pugne prouidendum est
pugnaturo in tribus sole uen
to et puluere Nam sol an faciem
eripit visum ventus contrarius
deflectit tela et adiuuat tela
hostium puluis a fronte conge
stus oculos implet et claudit
Hec igitur post occipitium habenda
et si potest fieri aduersarium impleat
faciem reliqua post tergum sole
excellencie et glorie temporalis venti
humani fauoris et puluerem ste
rilitatis mundane cupiditatis
aliás congredi viriliter non pote
ris Et ideo congressi victores
efficiuntur Iudicum vii° dicit Gede
on Quod me videritis facere
facite et sequitur Ceperunt bucinis
clangere et complodere inter se la
genas cumque personent et ydri
as confregissent tenuerunt si
nistris manibus lampades et
dextris sonantes tubas clama
ueruntque gladius domini et Gedeo
nis stantes singuli in loco suo
per circuitum castrorum hostilium Nō
hystoriam ydrias portant et lam
pades et buccinas corneas
in manibus et venerunt ad illa
innumerabilia hostium milia in quibus
erant cameli sicut arena maris
et cum venissent ad bellum buc
cinis corneis insonuerunt et di
miserunt ydrias de manibus et
contrite sunt tunc vero accepti
lampadibus prorumpunt in aduer
sarios et sic buccinis concrepant
Hec victoria militum xpi quos
sic armauerat Luc. xii. Sint
lumbi vestri precincti et lucerne
ardentes in manibus vestris In
tubis quoque clamor predicationis
in lampadibus claritas bone
actionis in lagenis fragilitas
corporis in fractione morti
ficacio carnis in clamore dum
addit Gladius domini et Gedeo

nis gratiarum actionis et lau
dis cum post victoriam clama
mus attribuendo deo gratiam in
Esdre iii° Omnis populus vocife
rabat clamore magno in lau
dando dominum Sic et Ioseph vincit
demones qui aliemgenas in
fugam vertimus et si fuit multi
tudo eorum sicut locuste quibus
neque in celo neque in terra locus
est Et clamantes sanctis in hiis tu
bis Et homines qui mortui non
sustinent non claudat ad has
turbas nec ad vocem tonitrui
dei Ezech. Canite tuba pre
parantur omnes et non est qui
vadat ad prelium Et bene premittit
Quod me viditis facere hoc
facite quia debet predicator fa
cere et docere et exemplo suo alios
informare prius de aqua fon
tis sui bibere quam aliis propinare
vngi oleo suo non effundendo
aliis manus remanere ne si
stis quibusdam vinariis qui
vinum liquidum vendunt et fe
ces bibunt aut pannifici
bus qui pane vendunt et fere
triticeum et edunt furfureum
aut sutoribus ut aluctariis sine
cerdonibus qui retinent ad opus
suum vilia artificia vel suppel
lectilia et vendunt ea que sunt
bona Nōle autem est quod in pauci
utpote trecentis cum Gedeone qui
etiam sicut canes lambebant
aquam ubi probati fuerunt obten
ta est victoria Nam si ad histo
rias recurramus gestum et re
golamus extra Xersis Darii me
Edarum qui innumerabiles armaue
runt populos ut habemus in tripo po
pero et eius abreuiatore in
primo apparebit minime copiosus
exitus magis propter multitudinem
quam hostium virtutem de pressos pluri
bus enim causis quilibet subia
cet amplior multitudo in itine
ribus premolestia sepe est tardior
in locis asperis et fluuiis transcendi
in annona animalium et victualium
humanorum carius cum impedit

vnde xerses ducens in greciam
homines centum milia equitum
solus in piscatoria i. naui scapha
a paucis de mutis euasit Non
enim in multitudine exercitus victoria
dum est, sed in paucis electis qui
exercitacione durati ad plura fa
mem et sitim et mortem pati sciunt
sustinere vnde vegecius libro primo
de rebus militaribus veteres inquit
qui remedia difficultatum experi
mentis didicerant non tam nu(merosos)
sos quam eruditos armis exercitus
habere voluerunt electi autem dicunt esse
et paucis contenti et vilibus si no
luerunt triumphare non sequen
do delicias ciuium sed sustinencias
rusticorum vnde non in ciuibus sed in
villulis et agris non sine laude
et tam manent milites propter hoc
insperantur haec verba vegecii libro
primo ait quo sit verum de agris an
ex urbibus vtilior tiro sit re
quirendum de qua parte nunquam
credo dubitari posse aptiorem
armis rusticam plebem que sub di
uo et in labore nutritur solis
patiens vmbre negligens
balnearum nesciens deliciarum
ignara simplicis animi paruo
contenta cibo durata ad omnem
laborem tollandum membris cui
gestare ferrum fossam ducere onus
ferre consuetudo de rure est
Interdum tamen necessitas exigit ur
banos ad arma compellere qui ubi
non habent militie primum laborare
portare pondus decertare
et per solem puluerem quam ferre ad
distant paruo victu vtant et
rusticos interdum sub diuo interdum
sub papilionibus commorentur tunc
demum ad usum erudiant ar
morum et si longior expedicio e
mergit in angariis plurimum de
tinendi sunt procul ludi a ci
uitatis illecebris vt eo modo cor
poribus eorum robur accedat et
animus ut inficianda est post
urbem conditam romanos ex
ciuitate profectos semper ad bella
duci, sed tunc nullis deliciis

frangebantur sudorem cursu et
campestri exercitio collectum nandi
usu inuentus abluebat in tiberi
Idem bellator idem agricola genera
tim commutabat armorum Certe
usque adeo verum est ut curanti quinto
cynatico dictatura conferret obla
ta ex agris quo supplendum robur
virorum exercitus nescio quo enim mor
te minus timet, qui minus de
liciarum nouit in vita Certe vic
tores tonant quod clamor ille
significat qui mathei xxv virgines
coronandas vocat media in
quit nocte clamor factus est ecce
sponsus venit exite obuiam ei
hanc ergo coronam considera(n)tes
minus feruit dimicans vnde phi
lippus rex macedonum Alexandri
pater cum fouet partem thebanorum
contra forenses, iussit bellum in principium
omnes milites sumere commeatus lau
reas iussit, et quodammodo iam de
victoria in bellum prerexerunt co
nati et tritos hostes uicerunt
considerato si quid primum augent
audaciam animi et sustinere fecit
confluentium plus sic e contrario abiec
tio et vilitas fructus exercitum
vim fortitudinis Iudicum ix° Clamabit
gaal Quis est Abymelech ut
seruiamus ei Gaal reuelatus pre
dicator reuelans misteria scrip
turarum aliorum reuelata sunt tor
menta penarum Abymelech spu
rius fuit pater meus rex interpreta
tur quasi illegitimus heres paradisi ex
nobilitate condicionis sue superbis
animus nimis est durum et intollerabi
lis seruitus cum non possit ei satis
fieri et nolit misereri Non enim
nostrum ut mutuo aut auri et arge
nti gemmarum que copie hostes ad re
uerenciam nostram aut ad graciam in
clinant sed solo timore subiugantur
armorum praeter quam ait cato in aliis
rebus Si quid erratum est potest
corrigi preliorum delicta emenda
cionem non recipiunt cum statim pe
na sequatur errorem Nam confestim
perimitur qui ignaue imperite que
pugnauerit aut in fugam versus

victoribus ultra pares esse nō
audent Inde ē q apud antiqs
magistr armor teste vegetio du
plicib remunabant annonis
milites qui parum pfecerāt
in armis p frumēto accipiant
ordeū. nec an eis mētis red
debā annona quā ātis expime
tis ondisst se oīa que exrunt ī
arte militari complesse Et ut
milites fortius dimicarēt ex do
natio q ōsequebā dimidia ps
sequestrabat apud signa ribi
militib suabā ne p vanitate
aut luxuriam absumere / et tn
punta sustētaban annona nā
et hoc p bono ope gterz expim
in via et salua sit nob in p
mia / quia coronaz expectam
in pria Non em coronabr n qui
legittime certauit Et btus qui
suffert tēptacōs quia cū pro
batus fuerit acti coro uite Sy
tytulus de pdicatorz caritate
ppv. quia compan sagitte infi
genti int artificialia quia cari
tas Compan etiā cani custodi
enti int gressibilia quia caritas
pxim suat Compant aui uo
lanti int volatilia quia cari
in dm uolat Compant igni ar
denti inter elā quia caritas
subiectū inflāmat De pdicatorz
caritate q compan sagitte īfigēti
int artificialia q caritas
Post pdicacōis cor penett
utilitate cōsideremus p
dicatois caritate Qui
em caritatez nō hz s Grego
pdicatois offitiū suscipe non
debet quia qui nō ardet nō in
cendit et de corde frigido ver
bū feruidū pcedere nescit ī
Chor xiii Si linguis hom
loqr z angelorz caritate aut
nō hēam factus sum velud es
sonans / nā campana dū aliqs
excitat seipam cōsumit Et tu
qui aliū doces te decipis quia
pdicas nō furandū furar qui
dicis nō mechandū mechar
z in quo aliū iudicas teipm c
depnas / eadē em agas q iudi
cas Sz tn nō dz attende audi
tor pris indignitate sed mag
doctrine puritatez Signū em
campane sonant auscultat
qui excitari volt ut ad ecclīaz per
gat sed eū qui cordaz trahit
nō mltū attendit / z magis at
tendimus lras z sigilla qm nun
tiū z tituli puritatez qm sacri
vilitate / p canale lapideū flu
it aqua ad ortos irrigandos
ipo canali arido z sn fructu re
manēte vn qui sn caritate
pdicat uelud lignū putridū
lucet s nō ardet / lo ver deo
nū in phanatico / uelud spc
ī modū in ydolo emittens voces
asininas stridulas incontinas
siue lo linguā hom pdicādo
terrena siue lingua anglorz
pdicando celestia z secreta
mistica ppr hanc caritate Com
pant pre tor sagitte infigēti
int artificialia / cani custodi
enti inter gressibilia aui uo
lanti int volatilia igni arden
ti int elā Nam caritas cor
penetrat / pxim suat / in dm
uolat subitu inflammat De sa
gittis in ps Sagitte tue acute
volnerāt em corda auditorz z
sepant ab amore terrenorz Ca
sagitta ī bono volnerātis ligua
corz / vn desponsa alia dicat
tri volnāta caritate ego sum
hee aut sagitte que volnerāt
cū sit pēnate volantes durite
acute de arcu potent emisse
penate sūt duab pēnis cū pter
p dilectone dei z pxim / nō pro
gla inani aut questu tpali
Ysa. xiii Suscitabo sup eos me
dos qui ar. nō ve. n au. quer.
Sz sagittas puulos intfiunt Me
di mensuratores q pdicat
mesura pene s m mesura cul
pe mesura pmii s m mesura
meriti mltū in mlt mltū ī pre
miis vn ecclīs xv dr ubā
dm q stimuli / z q claui in al
tū defixi / quia nemiez palpat

padulacom dū malos increpat
pigros incitant duros pungit et
stimulat pter pseuerantiam acceptam
quos iuta gmendabiles acuunt
ut vulnerent corda auditorum et
eliciant peccatorum sanguinem. Ut i°
Reg. xiii°. Philistei precauerunt ne
esset faber ferrarius in israel usque
ad aculeum bonis. Philistei dux
ruina demones qui per superbiam
ceciderunt et per inuidiam alios de
iciunt qui precauerunt ne sint in
ecclesia qui hec arma pugitiua
fabricent. Ut etiam claui in altum
defixi quando auditorum corda vul
nerant per amorem dum eterna pro
mittunt et ea per caritatem copulan
tes deo connectunt quibus claues.
Exo. xxvi°. Cortine thabernaculi
i. fideles anime suspenduntur dilatantur
figuntur. Suspenduntur a terra per el
norum desiderium dilatantur per ca
ritatem intenduntur figuntur dum con
stanter et perseuerant attendunt
suum premium. Volant etiam directe
per rectitudinem intencionis et vi
te quando super vicium non premium feriunt
Ps. Sagitte paruulorum huiusmodi
doctorum facte sunt plage eorum fe
riendo peccatum. Deutro. xxxii. In
ebriabo sagittas meas sanguine
quia sanguinem peccati fundunt et gla
dius meus deuorabit carnes
i. carnalitatem peccatorum. Et que
dam sunt sagitte toxicate que
uenenum usque ad interiora infundunt
tunc per impias et ex indignatione
predicatores principes inuehuntur
et eas nobiliter tangunt tunc peccatorum
proficiunt. Ideo non fugat behe
moth Job xlv°. Vir sagittarius
pro puer vii°. Transfiget do
losa sagitta iecur eius. Sunt
etiam acute tunc maxime cum
eas acuit memoria dominice pas
sionis. Dum enim sermo de passione
domini cordibus infigitur tunc tali
be clauorum eius sagitte verborum
predicatoris acuuntur et attendunt
Ps. Sagittas ardentibus effecit
i. de ardentibus et igneis elo
quiis sagittas predicatorum fecit

Sunt etiam de arcu potenter emisse
cum sermo iuuatur verbo et opere. Qui
enim dicunt et non faciunt sagitte corum
intrant in corda ipsorum et sunt quasi
arcus dolosus qui sagittas re
torquet in mittentem. Non sic de
ii Reg. i°. Sagitta Jonathe nunquam
abiit retrorsum et gladius non
eius non est reuersus inanis. Unde super
illud Job xix°. Arcus meus in
manu instaurabitur. Gregorius. Hoc
fit inquit quando illud quod de sacro
eloquio cognoscit bene viuendo
complet. Sic enim arcus Gen.
ix°. posui in nubibus celi. Eccl. xliii°
Vide arcum et benedic qui fecit
illum valde enim speciosus est in
splendore suo. Hec ergo sagittas
pennatas i. barbulatas per gra
tia dilectionem directas per intencionem
acutas per passionem potenter
emissas per operationem. Quibus sagittis
comparantur predicatores Christi corda
predicacionum. Sit autem notandum quod
sicut Katha in libris de disciplina
militari dicit. Bonum sagittarium mul
tum valet in usu prelii. Et scipio
affricanus cum aduersus numan
tinos qui romanum exercitum vicerunt
esset acie certaturus aliter se superio
rem fore non credidit nisi in omni
bus centuriis electos sagittarios
miscuisset. Ideo ii. Reg. i°. precepit
dauid ut docerent filios iuda
arcum i. artem sagittandi. De qua
arte sic ait Vegetius. Arcubus
ligneis sagittis quoque lusoriis ex
tendenda est species iuuentus ad palos
et doctores ad hanc rem artifi
ces eligendi et maior ad hiben
da solercia vt arcum scienter teneat
et fortiter impleant ut sinistra
fixa sit ut cum dextera racione ducatur
ut ad illud quod feriendum est oculus
pariter animusque consentiant et siue
in equo siue in terra recte sagit
tare doceant. Quam artem addis
cere opus est diligenter et co
tidiano usu exercicio quoque seruari.
Timeant ergo prelati neglige
tes quibus incumbit predicare ex
officio qui dicunt stare in muris

et vigilare sic sagittarii ysa xlii. Sup muros tuos ierlm constitui custodes et ipi nec vigilat sic speculatores in excubiis nec protegunt sic sagittarii sagittis ysa vi° Ve michi quia tacui teste enim Jeronimo Innocens et absque symone consecrato quantum prodest ex° tantum nocet silencio.

Comparantur predicatores propter caritatem cani custodienti in egressibilia quia caritas cor penetrat et accidit proprietatibus canis et in bono et in malo

Comparantur etiam propter zelum caritatis predicatores canibus. Narrat enim quidam doctor de canibus sine hominibus non posse vivere. Sed quia zelus predicatorum sepe degenerat in furorem ideo eorum sicut primi canticum dicit ordinatam esse caritatem. Et sic tam erga se quam proximi quam dei. Respectu sui ut sit ad instar canis abiectum et se reputet quasi contemptibilem et contemptum per humilitatem iiii Re. viii. quod dixit Azael. Quid enim sum ego servus tuus canis ut faciam rem istam magnam. Pauci contentu per paupertatem. Vn Gedeon iudicum per eos qui lambebant aquam sic solent canes lambere obtenta est victoria non per eos qui flexo poplite bibebant quibus terrenis inhereret. Sufficit modicum aque cani et quod necessarium non quod superfluum est predicatori. Quibus corpus sanatum per pene asperitatem Eccles ix° Melior est canis vivus leone mortuo. Leo mortuus qui vivit in deliciis voluptatis canis vivus qui se morbidum vivificat et resistitat per opera pene et austeritatis. Gen. xlviii. Catulus leonis iuda quis suscitabit eum. Respectu proximi odoratu feras apprehendit quia demonum insidias apprehendit per subtilem discretionem Gen. xxiii° Canes quasi a bestiis fuit pregustata non commedetis sed pueri et carne bestie pregustant. Cum acceclem demones

expiunt et temptant que canibus committitur dominum pastorem sagacitati exponi. Nam sensus olfatus maxime viget in canibus qui solo odore vestigiorum impressiones discernunt et odoratu ducente preda absente queunt latratu feras et lupos abigit et ita gregem custodit per orationem Job xxx. Nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. Hii sunt prelati quidam moderni qui latratum oris non habent nec gregem oratione defendunt nec cum fratribus pastoribus incedere accipiunt. Canis lingit latratum lingue tactum et tactu putredinem eiecit per peccatorum vulneribus congruente Luce xvi° Canes lingebant ulcera lazari. Sanat enim canis lingua vulnera dum lingit. Sed verbo predicatoris congruit ut primo freneticis prodesse dicitur catulus dum capiti supponitur. Quasi peccatum quasi desperatissimum sanat pro quo ex intima passione nascitur. Respectu dei dominum cognoscit cognitum diligit dilectum propria morte ornat dum pro eo se morti exponit. Cognoscit per intellectum diligit per affectum. Unde per effectum Decognitione xv° Catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Quia prelatus illuminatus huiusmodi intellectum predicat ea que accipiunt ab expositoribus sanctorum scripturarum. Plinius dicit Soli canes dominum suum noverunt et ignotum si repente veniant intelligunt. Soli nomina sua voces quas domesticam cognoscunt. Itinera quamvis longa meminerunt nec ulli preter hominem memoria maior. Impetus eorum et seuicia mitigatur ab homine consedente humi. Soli enim predicatores xpm dum predicant cognoscendo asserunt et adventum secundum accedere monstrant. Viget in eis memoria scripturarum et dei beneficiorum quorum intento et finis est ut quiescant homines a peccatis suis

z p xpiana humilitate reuten̄
ad xpm̄ Dedilctione p3 / ꝑr̄ h̄
em̄ pdicant vt ex dilectione dei
qm̄ hnt xpo fuiant z ei fide
liu xptos acquirat ps lingua
canu̇ tuoꝝ ex inimicis ab ipo.
Quia si sunt alii inimici xpi
postmodu pdicant xbu xpi
z fidem Cz em̄ canis latrat
p9 hoiem / n̄ hoc fac ꝙ odi
at hoiez vt dr̄ in orgio sed qz
sic estimat se placē dn̄o suo
de expoitone p3 testante pli
nio pugnasse canē adūsus
latrones / cane pdco acce
pimo / confectu ꝙ plagis a cor
pe nō recessisse / volucres q̄
feras abigēte3 ab alio ī eps
agnitū in guentu p eussore
dm̄ lamatu z latratu coactū
fateri scelus Garamanthe re
ge canes ducenti ab exilio re
duxere pliantes ꝯ resisten's
Quidaz etiā pp' cū dimicant
canes ducūt ad bellū qui sūt
eis fidissima auxilia nec sti
pendioꝝ indiga Refert idem
hystoriogphus de quodā cane
qui post morte dn̄i sui retinci
nō potat in carcē / nec recede
bat a corpore dn̄i sui fē ingen
dib3 vlulatib3 et cū panis fuiss
aquod ei oblatus tulit ad os
defuncti / z cū cadauē in tyberi
picerēt natat' post illud suste
tare conat9 Sic frēs xpia
nitatis pūerbo uitatis se mor
ti exponūt sequētes put put
dn̄m Thob iiij Pfectus ē Tho
bias z canis secut9 est eū Et
xi eiusdē precurrit canis qui sīt
fuerat in via z qsi nūci9 blā
dimeto sue caude gaudebat
Qd ptinet ad frēs antiqs
qui xp̄m cū gaudio nūciabat
venturū Et3 ve quibusdā ca
nib3 īmudis p luxurias Deut
xxiiᵒ Nō offeres mercede pro
stibuli / nec pciū canis in do
mo dn̄i dei Verbos em̄ imudos
quidē dn̄s qui fuiūt ei in tā
mudo officio. De voracibus

z grassatis pergulam v. Re
xiiii Qui mortui fuerint in ciui te
comedent eos canes Qd fit
cū pueris qrūt eplās z cibos lau
cores / Ve bolismu patientib3
i insatiablem appetitu s cupidis
et auaris ps famē patient
ut canes z circuibūt ciuitatem
i creaturaꝝ vniusitatē / De la
trare nescientib3 pigris z mutis
ysa lvi Speculatores ei9 ceci
omēs nescierūt loqui canes mu
ti nō valentes latrare ve im
patientib3 z iracūdis Ecci xix
Sagitta fixa est in femore canis
sic xbū in ore stulti pu xxvi
Sic qui apphendit auribus ca
nem / sic qui trāsit impatiens
z comiscē rixe altius ve seipos
mordentib3 z corrodentib3 p
detractōz z inuidiaz philipp. iii
Videte canes videte malos
opanos videte concisiōes ve
eiectis de domo dn̄i p suꝑbiā Apoc
xxiiᵒ foris canes uenefici et
impudici z ydolis fuiētes z
omnis qui amat z facit men
daciū / hii sūt suꝑbi qui cū lu
cifero a domo dei electi sūt
sic canes de domo ps Non hi
tabit in meo domo mee qui
facit suꝑbiaz qui alios thabi
fitāt puitatez vitatis n̄ hnt
adeo apostotant soliditate vi
tatis nec hnt n̄c amat Compan̄
frēs aui pp̄ter caritatē volanti
ūt volatilia Et pmo ī gnāli de
hac aue et alis ei9 scdm̄ uitas
ꝓpetates alaꝝ Scdo in spāli et
spāli ꝓ qtuor coruū apem gal
lu et aquilam

Compant et pdicator
aui dū p caritate uo
lat in deū ī Chor xiii
Adhc excellente nob uia ondo
secrami caritate De hac aue
Job v Homo ad laborē nasci
tur auis aduolandū Et ezech v
leuaui oculos meos et vidi z
ecce uolu9 volans / volat em̄
pdicator qsi duab3 alis erudi
tus s in duob3 testamētis q̄z

Vtraq3 ala venusta septe pen
nulis que sut ptep̃ ut m.t vii.
Quicq3 vultis ut faciat vob
homines z uos facite sitr illis
phibicones Thob. iiii.o Qd t
no vis fieri alii ne feceris
Consilia m.t xix.o vade z ven
de oia que hes z da pauperib3
et seque me pmissiones de
utro v. Audi ysrl precepta dni
et ea in corde tuo qsi in libro
scribe et dabo tibi tra fluen
tem lac z mel Comiatones
m.t iii.o Iam securis ad radicem
arboris posita est Instructos
m.t v.o Qui viderit muliere
ad cocupiscedu3 ea iam mecha
tus e eam in corde suo Amo
nicos ut exhortatones m.t vii.o
Contendite intrare p angusta
portam Tot aut in hac aue s̃t
plume quot dine sne H aut
auis volat cu sursu cor hois
a terrenis elevat h3 aut alas
auis vt pullos ptegat et fo
ueat vt se i aere suspendat
et uolans abscedat z fugiat
ptecto p mia3 suspensio per
papm fuga exercetur p iusticia3
z p pmia3 hec sut ale pris
qui volare d3 alis miseracois
z qtemplacois bone accois
alis misacoins ptegit alios
in aduersitate ps. ptegar sub
uelamento alarz tuarz Con
gregat pullos ut uiuat in v
nitate m.t xxii Quotiens
uolui qgregare filios tuos
qadmodu gallina qgregat
pullos suos sub alis z noluisti
Supportat defectus aliorz ex
pietate Exo xix.o Vos ipi ui
distis quos portaui uos sup
alas aquilarz Alis bone ac
cois volat qui mundi fugit
voluptate z ustat3 gre indut
nouitate z sp de virtute in
virtute proficiscens sua tenz
humilitate3 hec sut ale aduo
land patule ale renouate
submisse De pmis Apok xii.o
Date sunt mulieri ale due et
volauit in desertu qd imple in
eis qui desunt petim p qtcam
z lio ar. desis Iob xxxix.o Nu
quid p sapim tua plumescit
accipiter expandens alas su
as ad austr3 Prima abiecta
uetustate plumaz indui dnt
nouitate3 ptutu Nam singlis
annis omis penne renouant
accipitr Et3 ut dt Gregl Ag
stibus mos e ut flante austro
alas expandant qtus eorz
membra ad laxandam pen
na vetem venti tempe con
calescant cu uo deest ventus
alis con radiu sol expansis
atq p cussis repetez sibi au
ra faciut q. aptis poris plu
me vetes exiliut et noue sur
crescut pena ueteris corusaco
quat et pluma noue inita
cois sub leuat vt ad volatu
tanto leuiore qnto nouiorem
reddat Incalescens em iuis
caritatis poros apit z plumas
ptutu fundit Perfectis Ezech
i.o Cu fieret vox sup firmame
tu qd erat sr caput alm stabat
z submittebant alas suas Ra
cu pres aut supna intelligut
aut in vita psistut alas dimit
tut qr et humiliores fiut Alis
ecs qtemplois se in aere suspe
dut p meditacoz velud alis tre
mulis quia in meditacoe igis
caritatis exardescit si in pn.o tn
tremescit Ezech xi.o Eleuaue
rut cherubin alas suas et ro
te cu eis z gla di ysrl erat sr
ea Elenaco alaz motu sit me
ditacoem facies aut iiii.or que
erat in rotis iiii.or sut spes me
ditacionis volui s. ad oriente
me natiui et occidente me
mortis ad midie bnficioz dei
Ad aquilone tepcoins dna. Alis
tremulis p orom Ezech i.o Au
diebam sonu alarz quasi sonu
aquarz multaz qsi sonu subli
mis dei Deus em mentes sctoz
implet desiderio ut orent et
~~exorant~~ exaudit impletas

Quia ut d[t] btus Gregor[ius] deus
treat in sctor[um] cordib[us] amorez
& examatib[us] cordibus suscipit
orom Et x cos d[icitur] Et sonitus
alar[um] cherubyn audieba[tur] usq[ue]
ad atriu[m] exterius q[ua]si vox ompo
tentis dei Et no[n] q[uod] hec aialia
hebant tolla manq[ue] alas sive pe
nas & oculos oia plena oculis
in circuitu / quia diuinaz scripturaru[m]
docentes & p[re]dicatores debet
esse circuspectos districte loqui
opari & ptemplari celestia et
oia ad eternitatez referre que p[er]
circulos intelligi[tur] Alis patulis
p[er] deuotoem q[ua]n affectus in deum
expansus in deuocione quesitit
Exo xxxvii Cherubin exten
debant alas ptegentes ppiciato
riu[m] Ale in ppiciatoriu[m] exte
dut q[ua]n p[er] deuotoz aiaq[ue] in deum
ppiciu[m] dilatat[ur] / hic est locus q[ui]
etus aie in R[egum] viii° Intulerut
sacerdotes archam federis do[mi]ni
dei sui in locu[m] suu[m] sub alas che
rubim Si aut hanc aue[m] speci
ficare volumq[ue] coruus e p[ro]pter
affectus sollicitudiez apis p[ro]p[ter] fructus
dulcedine / gallus p[ro]pter cantus
dissitudiez aquila p[ro]pter volatus
altitudiez De coruo Job xxxviii°
Quis p[re]parat coruo escam suaz qn
pulli eius clamant ad d[omi]n[u]m vagan
tes eo q[uod] no[n] habeant cibos Coruus ut
d[icitur] editis pullis escam plene
prebe[re] dissimulat p[ro]usq[ue] plumes
cendo nigrescat / et eos in edia
afflicti patit[ur] quousq[ue] in illis p[er]
pennatu[m] nigredinez sua[m] similitu
do videat[ur] qui huc et illuc va
gant[ur] in nido et apto ore petut
esce subsidiu[m] / sed cum nigrescere
cepe[r]it tanto eis ardencius ali
menta tribuit q[uan]to diucius
distulit Coruus p[re]dicator qui
p[ro]pam infirmitate q[uam] nigredine
co[n]siderans clamat ad d[omi]n[u]m cui na
scitur in fide discipli / s3 quia p[ro]pa
p[ec]ta no[n] adiuit nigredine no[n]
ptendit hu[n]c velud adescas ac
cipiendas os apiut doceri de
secretis sublimib[us] querut s3n-

instruat eis hec sublimia q[uo]r[um] nec
du[m] nigri sunt deflendo p[e]cc[at]a p[er]
tita s3 cu[m] nigrescere cepint q[uasi]
lamentu[m] p[re]me p[re]cipiut alimenta
p[re]dicatoris subtilissime Districtus
enim p[re]dicator menna mistica cor
dibus no[n] instruit quos ad huc
ab hoc seculo alienos no[n] co[n]spicit
De ape Eccl[esiastic]i xi° Breuis in vo
latilibus apis & initiu[m] dulcoris
h[abe]t fructus eius quia p[re]dicator h[abe]t hu
militatez in affectu & utilitatem
in p[re]dicationis effectu Sollertes
sut apes & in mellis officio as
siduatas & sibi p[ro]prias incolunt ma
siones no[n] vendicantes alienas
et ex variis floribus miro artificio
fauum condiut ex cetu et regem
h[abe]nt p[ro]pria mouent / fumu[m] fugi
unt / tumultu exasperant de cadaueribus
bou[m] nascitur / omib[us] qui[bus] e labor
cibus opa usus fructus uolatus
co[m]m[u]nio qui[bus] ceteris est omib[us] integri
tas virginalis & partus / neq[ue] enim
ullo concubitu / commiscentur nec
libidine resoluunt[ur] Vn[de] Cassiang[us]
de incarnacione x[ri]sti Apes sunt
minima animal[ia] prudentissima ac
sollertissima miri ingenii et no[n]
solu[m] sp[irit]u s3 etiam p[ro]uidia h[abe]ntur
ex quibus herbarum floribus pro
creant[ur] Quis eis factor corpis
q[ui]s inspirator amorum p[ro]u[id]us
ipm quo inter se quasi loquu[n]tur
quis dedit co[n]tinuitatem pedu[m] inge
niorum elegantiaq[ue] pennarum / q[ui]s
dedit ingeniu[m] artem p[ro]uisor[um]
motu[m] placiditate concordia dis
sensior[um] bella pace ordinacionem
disposicionem officia p[ri]ncipatus oia
demu[m] que sunt illis quasi cu[m]
humano gene[re] co[m]mu[n]ia quia quo in
buere & instituere suppserunt
neq[ue] enim vterum norunt nec seme
scunt depasti tm° flores in alue
aria congerunt ex quibus inestima
bili artificio apes exeunt que
oia p[re]dicatoribus mistice adapta
ri possint fauus dut dultis e
dultedo p[re]dicatonis De eius dul
cedine Cap xvi° paratu[m] pa
ne de celo p[re]stitisti eis h[abe]ntem

ome delectamentu et omez sapor' suauitatē mana s. de quo Exo xvi° Quod comedrunt filii isrl qui diu fuert in deserto ꝗꝛ nos qꝫ diu sumus in hac peregrinacone uel potius in hoc exilio indigemus ubi celestis viatico quo reficiamne ī via uel deficiamus uel accidiemur. In terra aut ꝓmissionis deficiente mana usi sūt fructibus illius terre / quia in patria fruemur solido cibo quia ubi omes erūt docibiles dī Joh vi° Nō erit nūc pdicato Et nō ꝗꝛ videns filii isrl manam ꝑ admiratone dixerunt Manhu quod ē quid ē hoc Mā admirabilia sūt xba sapie cel' et ꝓpria subtilitate sūt intueganda a discreto Erat aut manā minutu Sic ꝑto xp' subtilitatez ꝑmtius cōtinet xōtute Sic lapides ꝑciosi parvi sūt quantitate s; mag' xōtute Albū ꝑpter sui puritatem qꝫ pruina siue ros matutinus dū refrigat temptatōs ardore et gustus eius qꝫ simile cū melle Doctrina em̄ scollaris ē qꝫ panis furfureus Sꝫ spualis ē qꝫ similaginē sine furfure vanitatis flitatis aut dupli' hꝫ aut dulcedinez mellis ubi sanū est palatū cordis Eze. Comedi volumē et fctm̄ est in ore meo qꝫ mel dulce Ps Quā dulcia faucibꝫ meis eloquia tua dō finuens vniuersaliz uō ti pt volt et ad qd quilꝫ uolebat conuertebat Ad solem liquefiebat ad ignē indurabā quia qui radiis veri solis in se recipiūt ad ubu di liquefiūt. Cā vº Aīa mā liquefcta est ut dilctus locutus ē Sꝫ qui in pctis ꝑseuerare volūt xbū durū esse assūmūt Joh vi° Durus ē hic ſmo ꝛc hoc est Induratū ad ignē ptī frangebā aut mola infiori s. medi'ne et supiori s. reuolucone ꝗꝛ aut ad aliū die reſuabā putrescebat et xmibꝫ scatebat vermes dat em̄ eos xmis ostie qui sciunt et nolūt ꝑre tñ nō patre

scebat cū reſuabā ad die sabbi quā nō ꝑ aut stie ut opa que addistur aut fuit expsse futuri ꝑmii fastidiebant aut mana carnales et verbū dei qui sectant temporeas voluptates De Gallo xxxviii Quis posuit in visceribꝫ hominis sapiā aut quis dedit gallo intelligē Galli ꝑreg qui in tenebris vite ꝑnt lucē gre qꝫ cantando nunciat ꝑuer Gallus succinctus lumbos qꝫ astringit motus lasciuos huic dns dat intelligē ut sciat quibꝫ et quo debeant ꝑre dno intius reuelante intelligē Gallus accipit ut ꝑus nocturni tpis horas discuciat et tūc demū voce excitacōnis emittat ꝗꝛ ꝑres ꝑus in auditoribꝫ suis qualitatem vite cōsiderant et tūc ad erudiendū cōgruā uoce ꝑdicacōnis formāt hoc est em̄ qꝫ horas noctis discerne quid cui quis quid predicent scire Non em̄ cūcꝫ predicacō cūct' cōuenit / sic nec iusti mores hoim nec cūcꝫ cōplexio diuspsa s; ꝑqualite auditorꝫ formtur xba doctorꝫ et de cythara dulcis sonus reddi' que vno plectro s; nō vno impulsu corde omes eꝗualit' feriu' vn pdicator vt omes in caritate edificet ex vna doctna nō tñ vno exhortacōnis mō auditorꝫ corda tange debꝫ de quo sic dns dedit infra patebit et in parte sup' patuit. Gallus aut ꝑfundioribꝫ horis noct' valenciores et ꝑ duciores cantus emittit / mane vero appinquante minutiores et leuiores edit / quia peccatoribꝫ qui sūt in ꝑfundis a minitandus est error iudicii vemēt s; eis qui sūt in luce gre ꝑdicandū de dulcedine gle et minutius quia subtilis et de misteriis spualibꝫ et quos dormientes longius galli clamor excitauat vigilantes delectet suauior vt delectet in ꝑmiis qui ꝑus timebat ex suppliciis Gallo

aut pius alis se verberat et postmo
dum clamat prius alas excutit
et seipsum feriens vigilanciore red
dit quia sancti predicatores prius quam
predicent in bono opere se excitent
ne in semetipsis torpentes ope
quos excitent voce Gallus at
gallinarius se impinguat pro
gallinis non pugnat nec eas
impugnat predicatores malos
significat qui deliciis vacant populum non
defendunt ecclesiam non fecundant
Ysaie xxii° Asportari te faciet dominus
sicut gallus gallinacius asportatur
quia tales ad inferos pertrahentur
De aquila Job xxxix Nunquid ad
preceptum tuum elevabitur aquila etc. et
in arduis ponet nidum suum omnium
avium visus acies aquile superat
ita ut solis radios sine ulla ocu
lorum reverberatione videat hec
est sublimis predicatorum contemplatorum
quos elevat divina revelatio
hii ponunt in arduis nidum suum
dum spretis terrenorum desideriis
ferunt in celum pennis excessum
Apostolus vestra conversatio in celis
est In arduis habet nidum qui in
supernis figit consilium Ubi enim est
spiritus ubi amat non ibi tantum ubi
amat Nam et paulus fortassis
se in carcere tenebatur cum se tamen se
dere Christo in celestibus testaretur
In petris inquit manet aqui
la et in preruptis silicibus commoratur
atque in inaccessis rupibus manens
in petris id est in solidis patrum sen
tentiis commoratur et in preruptis
silicibus prerupti ~~enim sunt qui ex~~
~~eis eorum~~ silices angelorum legio
nes prerupti enim sunt quia ex
eorum cecidit pars remansit
horum quoque angelorum bonorum gaudia
dum contemplatur in preruptis sili
cibus commoratur Integri sunt per
muti qualitatem prerupti sunt
per muti quantitatem Idem vero an
geli dicuntur inaccesse rupes et sili
ces propter firmitatem soliditatis rupes
autem inaccesse propter immensitatem cla
ritatis valde enim inaccessa est
cordibus peccatorum claritas angelorum

Sed quia contemplativus qui iam
interfuit premeditatione angelicis
choris non sufficiat videre angelorum
claritatem nisi ascendat usque ad
dei visionem et contemplationem cuius
sola visio vera est mentis humane
refectio subdit Inde contempla
escam id est ex illis choris angelicis
tendit oculum mentis ad contempla
dam gloriam superne maiestatis quia
visa sit sacietas in anima ysaias liii°
Pro eo quod laboravit anima eius vi
debit et saturabitur Sed quia pon
dere carnis corruptibilis impe
dimur ne dominum sicut est videre in vita
valeamus ideo subdit Oculi eius
delonge prospiciunt hoc est intencionis
aciem fortiter tendunt Sed nec dum
principium aspiciunt quia claritatis
divine magnitudinem penetrare
non possunt a luce enim incorruptibili
nos caligo nostre corruptionis obstru
it ut quidem homo in vita per
contemplationem proficit dominum non sicut
speciem sed per speculum et enigma vi
deat ii ad Corinthios Qui in excelsis
habitabit munimenta saxorum sublimi
tas eius panis ei datus est aque
eius fideles sunt regem in decore suo
videbunt oculi eius cernent terram
delonge in excelsis habitat qui cor
suum in celestibus locat munimenta
saxorum sublimitas est patrorum sive
cum separati ab infimis fortium patrum
precepta et exempla considerent
sive cum mente coniuncti celestibus
choris et castris demones insi
diantes et in arce cordis stantes
qui sub se positos expugnant panis
enim datur quia in supernis reficitur
aque eius fideles sunt quia doc
trina predicatoris Christi quod hic pro
mittit in spe exhibebit in re Regem
Sapiencia alit hic mundi est infidelis
quia post morte cessabit Regem
in decore videt quia super semet
ipsos rapti in fulgore divinitatis
oculos fixos tenent sed quia quamdiu
diu in hac vita sunt illam celes
tem patriam sicut est videre nequiunt
Sed ideo oculi eius cernent terram de
longe cum enim longius aciem tendimus

Sub in ito visu

sub metō uisu colligamus h quia
cu p̄res vident auditores nō
posse capere sublimia diuinitatis
descendunt ad humilia incarnatōis
io subdr̄ de p̄dcā aquila pulli
eius lambunt sanguinē Illa eñ
aquila eleuata in archano diui
nitatis pascitur tn̄ auditor q̄i
pullus aquile infirmus crucifixi
sanguine saciat Qui eni de xp̄i
passione auditores docet sang
nem ad lambendu pullis p̄bz
et quia p̄tor compati pctori
bus eis subuenit p̄ smonē qui
mortui in pctō n̄ hz spm̄ viuifi
cante ideo subdr̄ vbi fuit cada
uer stati adest hec q° d' in̄ca
volatilibus quorum volatus s' volu
cris vide in smonibus de bto anch
gnos edidimus ad p̄pm Allexa
dru s. ho ad laborādu nascitur
et auis ad volandū cquere Com
pat p̄tor p̄p̄ caritatē igni arde
ti inter ceta. vbi agit de quadru
igne sedm p̄petates suas Sco de
igne spus sti opantis in aīa sedz
quadruplicē statū Tcio de igne
put appat in donis spus sti

Compat etiā igni p̄tor du
p caritatē inflāmat sub
iectū Caritas eni in p̄re
ignis est q̄ui nō extingui per
tribulatoz Quia Can. viii° A
que multe nō potuerunt extin
guere caritatem Est aut ignis
quadruplex s. p̄tas increatoe
deutro iiii° Deus nr ignis co
sumens e nō in qua condidit
sed culpa quia ho fecit Ignis ei
e subā cuius motus celior Deus ei
prepat li. ce. ad bonu et puenit
ipm Sap xvi° In aqua s' vtes
ignis exardescat quia deus
p gram q' ut s' in hoiez ad bo
nu vocat Cuius actus nobilior pu
rissim eni elem est expū et pui
tate purgat metalla Sic deus
in se purus omnes purgat pcta
deutro. ix° dns deus tuus ipe
trāsibit an te ignis deuorans
atq consumens Cuius actus effi
cacior maxime eni actiuus est
p̄u. xxx Ignis nunq' d't sufficit q'
semp agit quia diu nō patam
inuenit Et ds ab aīa nisi in s
p culpā nō recedit Cuius s'tus
supior quia candā q' tangit sur
sum attollit Exo. xxiiii° Erat
sp̄es gl'e dni quasi ignis ardens
in vertice montis Ebius est ignis
extimore qui est dei s'formitas
in aīa comprehendente ex tio
rem uero quia nō illabz anime
de isto ps Qui facit anglos su
os spus et mi. su. ig. ure. vt
ut ait Aplus hebre. 1° flāma
ignis Ignis aut purgat et illu
minat et p'ficit et custodit quia
s'm dyo in mi cōsuat Sic spuar
anglus q'az purgat du op'at
ut tolla iniquitates Illuiat du
p eu inter tū reuelat vitas
p'ficit du p eius inflāmatoz ex
tiorem affectum instruit caritas
consuat du corpi nocē nō pt
contra p'tas De primo Iob xxiii°
Ipe uero scit vitā mea et pro
bauit me q' aurz qd p igne tu
sit Immittit eni dns tribula
tones p anglos ut electi purget
sic aurz in fornace De s'° Exo
iii° Moisi appruit dns in igne
cu videt rubum arde et nō co
bureret qui eni appruit s' Grego
rium anglus fuit tn dns ap
paruisse legit quia eius auctē
hui fiebat vox et reuelacois
hius angelico ministerio fieret legitur
Et in ps° Deduxisti eos in nu
be diei tota nocte i illuiacōe
ignis i angli in igne viā re
uelantis De tcio Deut° xxxiii°
In manu dni ignea lex Lex
eni ministrata est p anglos in
manu mediatoris s' Aplm
Leui ix Egressus est ignis a
dno et deuorauit holocaustu
et adipes qui erat sup altare
quia angli impetrant nobis a
dno caritatē et eius p'ping
uedine caritatis meritis offert
precedente deuocoz iii. Re. xviii°
descendit ignis de celo et deuo
rabit holocaustu helie Conqsto

Zach ii°. Ego ero ei ait dns
murus ignis in circuitu vallauit
em dns etiam p angelica cu
stodia. Qui angli custodiunt
homies ne adu'a° vexet in
corpe ne subiciat eis in mete
Vn in libro pastoris dr Qz
cuilibz homi dati sut duo an
gli vnus bong alt' malus vng
ad exiciu alt' ad custodia. Ter
cius ignis e inciar caritas in
pdicatore. Ezech p°. Situdo
aialiu aspectus eoz q̄si carbo
nu ignis ardenciu et q̄si aspcto
lampadarz. Hec erat visio discur
rens in medio aialiu splendor
ignis z de igne fulgur egre
diens. qui carbone tangit
incenditur. qz qui scto predi
cacri ad hec ex viso vbo z ex
emplo accipit ut ad amorez
vitat' incenda' z exardore
illius z luce luceat z ardeat
qui pus in pctis suis frigidg
z uel du mortug erat. Lampas
em lucet ignis ardet in se
caritate ardent sic carbones
in alijs vitate lucet sic lam
pades. Splendor at ignis z de
igne fulgur egrediens. Int
hec aialia penmata discur
rit qz spus scus qui caritas
e et ignis pdicatoru corda
succendit. Luc' xii°. Igne ueni
mitte in tra z qd uolo n ut
accendat' quia cor caritate
succensu a tepiditate purgat'.
Fulgur aut de hoc igne eg
diens metes excitat et in
flammat ut in deu ardetes
z lucetes fiant. Dan. Thro
nus eius flamma ignis rote
eius ignis accensus. Greg'
omelia v sr Ez hij qui ao
re dni in pdicatone discurrt
rote eius ignis ardens sut
quia cu ex eius desiderio per
uaria loca discurrut vnde
ipi ardent z alios accendut
Hic aut iste ignis quadrupli
ce nin purgatiua in tribula
tam ppessione Na bn pacietes
erut ut annucient ps proba
sti cor meu et visitasti nocte ig
ne exami. Eccl ii°. In igne
pbat' argentu z aurz. Et pu
xvii°. Sic in igne pbat' aurz
et argentu zc. Hz iiii renoua
tiuz in noue conuisatonis con
sione. Zoph iii°. In igne zeli
mei deuo. tra z reddaz pplis
lab et. Hz z iiii resilitiuaz
Insta pasat' sursu mo. quia
feruet in actone sursu resilit
in complone. Eccli xlviii°. Sur
rexit helias ppha q̄si ignis et
verbu eius q̄si facula ardebt
Hz z iiii punitiua. Leuit vi°. Ig
nis in altari meo sp ardebit
que nutriet sacerdos mane su
biciens ligna p singlos dies
hoc aut fit in orone p quia cor
succendit' in deuocoe et maxi
me nutrit' hec caritas cu co
sideramg bnficia dei nob exhi
bita. Cut cu fumigat mons
synai eo qz descendit dns sup
eu i igne. Alterius est ignis
inferior cupiditas in pctore
Iob xv°. Ignis deuorabit tha
bernacla eoz qui libnt mu
nera accipiut. Hz aut iste
ignis iiii infectiuaz sciuty cor
ruptione. Iob xxxi°. Ignis est
usqz ad cosumacoz deuoras et
oia eradicas gemina. Hz z iiii
putrefactiuaz in supfluoz con
gregatone. Iacobi v°. Agite
nunc diuites diuitie vre putre
facte sunt zc. z erugo uobis
in testioniu erit z manduc car
nes vras cu ignis. Hz z naz
passiua inferius in ypocrisi
z fictoe. Apoc xiii°. Bestia fa
ciebat igne infra in tra. Hz
z naz diuisiuaz in ambitose
maiestate. Gen xv°. Cu occubu
isset sol fca est caligo tenebro
sa z appuit clib' fu z lampas
ignis transiens int' diuisiones
illas. De igne supiore diximg
in illo smone factus est repente
de celo sonus. De igne vero medio
ei z inferiori in illo Durex

helias pp̄ha quasi ignis z̄c̄ z ido
breuiter ptrāsim⁹ hic agit̄ de
igne spūs sc̄ti operantis in aīa
scd̄m quadruplicē statum

Compat̄ ergo predicta caritas
igni ut dictū est sup̄ ca-
ritatē O3 nō duplicem
ignē sc̄ z duplicē caritatē cre-
atam z increata. Caritas increa-
ata est ignis spūs sc̄ti s. q hi
ignis opatōes quas breuiter p-
libam⁹ Opat̄ eīm ignis spūs
sc̄ti in aīa subppetatib; in statu
quadru¹ paritatōis z culpe
ḡusiōis z ḡre pgressiōis
z iusticie pfcōis et excellēn̄e
In statu pparitatōis cōtu ad
clares in⁹ qualitates accefat
hūida vrit arida mitigat z
leuit calida calefacit frigida
hūidos p̄ternalem delectatoē ari-
dos p indeuotōm calidos p am-
bitoē frigidos p obstinatoē Pm̄
p3 Consumit ignis supfluos hu-
mores z spūs s̄ctus carnales ex-
siccat delectatōes Naturā eīm ca-
lor igneus agit in hūiditatē et
eā dissoluit deinde dissolutam
cōsumit z siccitatē et luna ē calor
inducit Sic paulatim cōsumit
carnalitas donec introducta ca-
ritas z post caritatē puritas.
Malach iii° Ipē cū ignis cōflās
et cū herba fullonū z s̄c pur-
gabit filios leui ipē ē eīm cū
ignis cōflans dū tollit morta-
les delectatōes z herba fullonū
dū cōpescit leuiores donec pur-
get filios leui faciendo p⁹ pur-
gatos filios spūales Sc̄m p3 Ig-
nis rem aridam vrit dū i delic-
tos in sui amore cōuertit Iudicū
xv° Irruit spūs dn̄i in Samp-
son et sic solent ad odore ig-
nis lingua cōsumi ita z vincla
quib⁹ ligatus erat dissipata
sut z soluta cū aīma deuoto-
nis ardiditate confecta tota ē
ad sc̄ti spūs pn̄ciaz inflāmata
Tertiū p3 aīa ambitosa igne
gehennali ē calefcta vn̄ z pm⁹
angl's fuit ambi̅ne calidus Ezech
xxviii Anima calida quasi ignis
ardens nō extinguit donec ali-
gluciat q₃ de aīā ambitosa im-
plet. Sed sic ignis igne expel-
lit vn̄ et cū lesiōm adustionis
in ma⁹ sua sencūt melius hm̄
dū manū iuxta igne ponūt
eo q ignis exterior attrahit in-
teriorem ut maior calor absor-
bet minorē Sic cōsideratio ce-
lestis patrie absorbet omē ap-
petitū huane et tpalis glīe
Tren 1° De excelso misit ignem
in ossib; meis z erudiuit me
Quartū p3 Ignis frigida calefa-
cit z dura emollit et spūs s̄cs
obstinatoē tollit Ezech xxxi Ig-
nis pbat ferru durē ferrū emol-
litū ferro cōiungit igne me...
z corda dura et frigida deo vni-
tur z sibi adiuncte spū s̄cto ue-
niente que cū disiungit dyabo-
licum vrite Ie xv° Nūq federa-
bitur ferrū ferro ab aquilone
et es ignea si quidē ptute yage
te Res vna maliaz cōiūcti dū
p spm̄ sc̄m agente in amoris vi-
tulo de⁹ et aīa vniur quasi Iob
xviii° lapis solutus calore in es
vtis Opat̄ etiā in statu cōuer-
siōis in z ḡre leuit xxvi° Of-
fens sacrificium in igne dn̄o vn̄
dieb; Qui eīm cōuerti adgēz
vn̄ visita⁹ a dn̄o illu⁹ Sic ei
videm⁹ in ligno viridi qd dū
in aqua iacuit eo ignis deinde
vn̄ chait pmo aqua lacima
cōnis exterioris z attritos Io Bap
xvi° in aqua ignis ardebat
cū in peccatore cū in ligno viri-
do z hūido quid attritus fletu
exterior euaporat z cū ignis in
aqua pualet sic ibidē dr̄ In
aqua que oīa extinguit plus
ignis ualebat Sic Lux efficaces
sunt lacime p gr̄m spūs sc̄ti
Et sic dr̄ Ps iii° Baptisat in
spū sc̄to z igni Sc̄o elicit fumū
contritos Ps Ascendit fum⁹
in ira eius z ignis a facie ei⁹
exarsit Ex cōsideratione eīm tre-
dine serenit z amoris ignite

dei pietatis surgit fui cotericos
Tercio elicit scintillas gemitu
u. et suspiriorum ferventis affectus
hec sunt intrinseca suspiria que
declarant figure mentum qui
nec penitus exprimi nec penitus
retineri Ezech. 1o. hec erat
visio discurrens in medio animalium
splendor ignis et de igne fulgur
egrediens et animalia ibant et
revertebantur in similitudinem fulgu
ris choruscantis Non tamen in ful
gure choruscante sed hec sunt
pluviam distillantes / distilla
Ignem scintillantem / cio lacri
Domum penetrantem / marum fi
unt desideriorum / sonus gemi
tuum Quarto elicit flammam bone
locucionis flamma enim est fumus
ardens locucio est bona ex corde
contrito procedens Eccli. xo. Col
loquium eius ignis exardescit fla
mma autem est ignis in substancia aerea
non aer propter sui subtilitatem
et vicinitatem quam habet cum igne
de facili in naturam flamme converti
et sicut substancia aerea purior est
flamma lucidior et ne lucis similior
invenitur quia de puritate cordis
spiritualis puritas locucionis egredi
et per linguam tota vite nostre puri
tas macula Jacobi iiio. lingua
nostra ignis est universitas iniqui
tatis lingua constituitur in membris
nostris que maculat totum corpus et
inflammat rotam nativitatis nostre in
flamma a gehenna Omnis enim natura
bestiarum volucrum et serpentum
domita sunt a natura humana ling
uam autem hominum nemo domare potest
Nam lingua dicitur universitas iniqui
tatis per eam cuncta facinora aut
committantur ut furta latrocinia
stupra aut patrantur ut periuria
falsa testimonia aut defenduntur per
hanc rotam nostre nativitatis in
flammam cum vicium nocive perturbationis noxiis et ineptis sermoni
bus accumulatur Inflammata a ge
henna id est a diabolo qui gehenna
dicitur propter quam facta est et qui semper
sit et gehenna ardet et cremat

Unctio lingue

ubicumque enim sit diabolus ut in aere
ut sub terra fert flammam suarum
tormentorum Lingua autem piorum
bestiarum ferocitate volucrum levi
tate serpentum virulencia precellit
legimus autem in Plinio in manus
suaz aspidem in Egipto a pre
familias domitam quottidie de
caverna sua egressam et a men
sa eius annona percipere solitam
legimus eciam in Marcello tigri
dem mansuetam factam ab India
Anastasio principi missam Ergo nos
mansuetare non possumus lingu
am nostram / hec quarto in flamma dif
fusionem bone locucionis Act.
ii. Apparuerunt apostolis dispartite
lingue tamquam ignis et Apostolorum
omnium dominum tamquam flamma ignis
Quinto elicit carbonem in mutatione
conversacionis / lignum habet suum naturalem
colorem sed accensum habet ruborem
extinctum habet nigredinem vel co
lor naturalis deformitas originalis
et actualis culpe omnino contrarium
aliud actum Rubor autem formosi
tas amoris et gracie Nigredo vero
est lamentum penitencie Eze. Apo 1o. Simili
tudo animalium quasi carbonum ignis ar
dencium / mutatur in carbone di
mittendo veterem conversacionem aut
consuetudinem prius per affectum dilige
bam a te amicos et odio habebam ini
micos modo per effectum operis diligo
inimicos Proverbiorum xxvo. Si esurierit
inimicus tuus ciba illum si sicierit
potum da illi hec enim facies carbo
nes ignis congeres super caput eius
Et adverte quoniam in carbone humor
substancialis consumitur et solis partibus ter
restribus remanentibus propter nimiam
sui siccitatem de facili accenditur
quia quanto amplius in nobis consumitur
carnalis concupiscencia quam contraximus
ab origine tanto magis fervet
in nobis ignis caritatis et gracie et cari
tatis indumentum continea veste Sexto
elicit lucem que locum vicinum illu
minat dum carbo propinquas tene
bras purgat sed non remotas illuminat
hoc autem fit per diffusionem exempla
ris actus Unde est quod Ezech. 1o.

In aspectu hois qui pphete ap
pat alumbis supius intuitus
spicuitu ignis ardet A lumbis
uero inferius no ignis intuitus
sed intuitu resplendet penite
tis em actio pus est adeo z pau
cis nota post modu ulo cuicuiqz
exemplarit diffusa vita em p
pocarie quasi lux pmo diffu
dit s postmodu ob tenebrat
quia psona ficta no diu portat
Sz ecotrario vita viri iusti p
ci nt vi pomodu declarat Job
xviii In me lux impii extin
guet no splendebit flama ignis
eius Septimo elicit cinez p
recordatioz pprie conditois lignu
em actione ignis resolui vsqz
ad cinez z penitens p gratiaz spc
sci recogitat se esse cinez Gen
xviii Loquar ad dnm meu cu
sim puluis z cinis h aut fragi
litat cosideratio in nob h ori
gine initiaz z humilitate custodit
initiaz costiaz Eze xxviii pdu
ca igne de medio tui qui comedat
te z dabo te in cinez sup terraz
Est em cinis uestiu mundificatis
Ignitu custodits Job xiii Me
morda desidrate moria ura
Rez omn fis resoluts 9pabr ci
neri hic est gº reponendus ppe
altare cordis ut cor resoluto
in cinem sic uestiam gle uestime
tis Leuit vi Tollet sacerdos
cines quos cines uorans ignis
exussit et ponens iux altare
spoliabi porlbs uestimet Sz ad
uerte q cinem oz esse calidu
ut cosuet igne Na frigidus ci
nis extinguit ignez Aliogn
si fuit frigidus erit ignis extinct
tinus quia in feruore caritat
z boni opis recordanda e fra
gilitas nre conditois hest iniº
p vngent uariis cinere z ster
core repleuit caput z humiliat
cor9 suu ieiuniis Cpat et in
statu progressiois z iustitie
Ignis em de occulto educit p
cordis compassioz Eductus diffun
dit p oris pdicatoz Diffusus nu
trit p cordis tribulatoz Nutritus
ad locu suu redit ut qui exina
nit p oroz Primu pz quia exor
cultissimis lapidu uenis ignis
educit quia vir iustus exinti
mis pximo copati et instiga
te feruore interiori ad exteriora
officia aggredit Je xxº Factus
est sermo dni in corde meo qui ignis
estuans clausus q in ossibus
meis et defeci ferre no susti
nens ppr hoc btus dyo9 uocat
igne lucidu z occultu lucidus
q in sua ia papit occultus
quia in sua conia corpalit no vi
vt em iustus in sua benª actoe
extiori s n in sua puitate intiori
Scdm pz quia ignis diffundit et
min sua sequit sic intetº9 p
pdicatioz se diffundit et pp in p
bo educerit Jere vº Ecce ego
do uerba mea in ore tuo in ig
nez et pp in istu in lingua et
deuorabit eos Vn est q dicit
Cometator sup xv ca dyo de
angelica ierarchia Et in igne
primus motor corporeus est qui
anima alia mouet et ipse ab alio
no mo pterea q q in omnibus
agit no ipozz quod est i quib
fit licet potius ppius p que fit
id totu dno attribuit qui dat huic
igne ubi in ore quo mete pplus
conuitit ps Ignitu eloquiu tuu
vehementer Sz aut indent se
ignis diffundat tn illa cora q
mag sut apta ignin magis
inflamat Quia et si pdicatio
fit sine p acceptione quib tn
diuise recipit effectus pdicatois
a diuersis quia corda mig sibi
sitia et magis nc pro gria mig
i mutat cetra ud sibi sitiora mag
inflamat Tercium pz Nutrit
em ignis i lignis et caritas in
opib bois Sz no q ignis vehe
ment accensus vento z tempe
state nutrit z caritas radica
ta in tribulacione crescat z di
lata ps In tribulacoe dilata
sti m· n· Mach· 1º Misit neemi
as pfundi sacrificia aqua et

Nō de tribu
latione

refulsit sol qui prius erat in
nubilo et ignis est accensus
ita ut omnes mirarentur. Quia
ex aqua tribulationis surgit et
crescit ignis dilectionis. Ysa iiii.
Creauit dominus super omnem locum mon-
tis syon et ubi inuocatus est nu-
bem per diem et fumum et splendo-
rem ignis flammantis in nocte tempore
in die prosperitatis dominus estum cor-
dis temperat et in nocte adusta-
tis cor inflammat. Sed nos ex-
tinguit ignem quemque vento superbie lu-
to auaricie aqua luxurie extin-
guimus hiis enim tribus ignis ex-
tinguitur. Canticorum viii°. Ignem ardentem
extinguere aqua. Sed sicut in cor-
pore humano calor igneus cibos
et nutrimentum digerit et in mi-
nutissimas partes scindit et di-
uidiat et sic hominem alimentum
nutrit. Ita caritas radicata
nutritur breue et leue extimas
quicquid patitur. Sic enim non murmu-
rat dum examinatur. Psalmus. Igne
me examinasti et non est inuenta in
me iniquitas. Et ad Romanos viii.
Non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam que reuela-
bitur in nobis. Tercium patet quia con-
sumpto eo in quo agit ignis in semet
ipsum colligitur et ad locum suum reue-
titur quia a nullo corpore retinetur quia
post peracta officia recolligitur intus
constans et dum de nulla temporali cu-
rat gloria in corde quiescit et per
orationem in deum ascendit. Ysa x°. E-
rit lumen israel in igne et sanctus eius
in flamma. Mouetur enim naturaliter sursum
flamma et ab omni parte rei ascense
linealiter et circulariter tendit
in conum / unde in eius summitate
formam habet acutam in cuius acumine
fortius sui caloris imprimit
actionem. Mens enim orantis line-
aliter per rectitudinem intentionis ten-
dit in deum et tamen circulariter
dum circa se fertur ad proximum. Sed quia
vehementior est motus dilectionis
in deum quam in proximum per quem in di-
secreta penetrat et se pene-
trando inflammat. Ideo flamma

formam habet acutam et in acumine for-
tissimum calorem / et hoc est. Erit
lumen israel. Et sanctus est in flamma.
Sed aduerte quod res aliquas per calorem
igneum destruitur aliquas conseruatur.
Destruitur ut quando aut in substantia et
dissoluit fumum quia dissolutus
euanescit / et rei substantia paulatim
diminuitur et tandem consumitur
quod est vide in aqua calida. Aliquid
uero conseruatur ut quando tamen resoluit
quantum corrumpit et per hoc a superflui-
tatibus rem depurat et sic a corrup-
tione preseruat / quia fumus vanitatis
meritum tollit orationis. Et ii Machabeorum
1°. Non inuenerunt ignem qui fuit co-
mutatus in puteo sed aquam cras-
sam per eo. aqua crassa oratio predic-
ti [?] comodo sicut conser-
uatur aut tamen quando resoluitur quantum
consumitur. ut tanta sit deuotionis
mente quanta mortificatio in car-
ne hic enim requirit oratio morti-
ficationem carnis ut mens extenu-
ata ascendat deuotionem mentis
ut euanescat. Comparatur etiam in sta-
tu perfectionis et excellencie et hoc
sub quadruplici igne proprietate
hec autem sunt.

Puritas imperturbationis
Sublimitas meditationis
Subtilitas reuelationis
Agilitas exultationis

Et iubilationis. Primum patet. Dic[?]
post.

flamme strepitum serenitas lucis
apparet in igne. Ita post edomi-
tas et compressas concupiscentias que-
dam est serenitas in mente. Exodi iii°.
Apparuit dominus moysi in flamma ignis
de medio rubi et uidebat quod ru-
bus arderet et non combureretur. Et ait
vadam et videbo visionem hanc
magnam quare non comburatur rubus.
Rubus enim non miraretur quando cor-
igne separatur ardor a luce. Sed
quis non miretur quod in mente efficitur
dum lucet serenitate ne consumatur de-
ficiendo pusillanimitate. Sed hec spiritualiter
facit dominus in electis suis unde et deus
apparebat in rubo Moysi et vox
domini intercidentis flammam ignis.
Rubus aut arbustum spinosum ca-
ro mea est plena aculeis concupiscentiarum

ps

Nota de [?]

et teptacōnū. Qmis aūt celesti
desiderio ferueus pu[r]itati studes
et ad p[er]fectioz tendens quicq3 turpes
delectacōnes ex carnis impetu se
tire cogitur et tūc indignat̃ sibi
irascit et ꝯ se rapam saeuit et qⁱ
ignis in spūmis exardescit. Sed
cū ardor cōcupie deficit et carna
lis delectaco languescit feruor ignis
abscedit et lucis serenitas redit
tūc mens ad pacem compō ignis
ardet in rubo nec rubꝫ combuꝛi
tur moyses et dn̄s colloquitur. tūc
aīa in dn̄o delectat̃. et amor qui
ad illicita spgit̃ et ad yma dirima
in vno colloca et tūc tranquilli
tas pacis obtinet. Tercio pꝫ ignis
ab inferiori ad supius ascendit et
meditaco a creatura ad creatore
tendit ut quodāmō ꝯ in infimis
calescat et in supmis exardes
cat. ps Concaluit cor meū intˢ me
et in meditacōe mea exardescet ignis. Cor
meū calescit in eis qui cor sur
sum hnt intˢ se. Nō qui dicit cor meū
dereliquid me. Et ex eis qui videt
in creaturis cōsiderent bonitatem
creatoris et sic meditaco inar
descit dū in creatore ascendit.
Meditaco enim est sic̃ quidā explo
rator qui p[er]scrutatˢ occulta z ex
hiis q̄ p[ar]ticipatiue videt in cre
aturis ascendit plenius ad dīna.
Et tū amp[li]us p[ro]ficit in hac medi
tacōne magis inardescit indi
lectacōe et forte exardescet. ex
ardescet dˢ .i. ex ardescet quia
p meditacoz a creaturis ascendit
ad creatore z a creatore ex re
uertim .s. ad metez et cū q[uas]i p
meditacoz in celestib[us] ludemus
et nos pungamus libet hic re
cordari verbi qd dˢ valerius
maxius de socrate. Qui stare
solitus dr̃ socrates p tmati sta
tu p dies z p noc[tem] ꝯ sumo luc̃
ortu ad solem alterz oriente in
tonitues imobilis hijs[dem] in ve
stigiis et ore et oculis eunti in
locū dixit cogitabundo tamq3
quodā secessu mētis atq3 aīmi
factū a corpe qui tante tpan[ci]e

dr̃ fuisse vt oīa tpa vite sue in
offensa ualitudie vixit. qui p̃
mus ab inuolutis erroribꝫ phoz
et mēsuris corpm sup celestiū ad
ductu aīm suū in intima cōdico
nis hu[m]ane z in secessu pectoris re
positos affectus scrutari coegit
Iste ergo q[uod] videbat in dīnis p
meditacoz ordinabat in metibꝫ
hu[m]anis. Quartū pꝫ q[uod] ignis en[im]
sua subtilitate penetrat et pene
trando intrat quia ex impetu
amoris et desiderii ferueutis de
uenimus in recludutoz veritatis
Et imple̾ in nob illud Ecci l° Ri
ignis effulgens z thus ardens
in igne quia mst[erium] arserit p dilcoz
et flagrauerit ut thus p[er]seuerant
tat[is] deuocoz nō erit ignis effal
gens p sapie cognitoz Qui c oplure
ultio apli dicebat Nonne cor
nr̃m ardens erat in nob de ihu
et postmodū cognouerūt eū quia
fr̃m dyom. Calidū dilcōnis pmoꝫ
ad acutū cognicōnis. Alr aut p
cedit cognicio huma. aliter dīna
Illa ex roe ista ex inspiracōe Na
tu omes hoies nā scire desiderant
Ocūa aut ē cognito intellectiua
que s[ecundu]m phm fit ex p[re]exnte cog
nicōne sensibili. pꝫ q[uod] desiderium
hu[m]anū rex̃. scie n̄ imple̾. n̄ p
sen[su]m p que q[uas]i p quoddā hausto
riū defertur spēs sensibles ab ex
usq3 ad ra[cion]alez roalem in qua fit
vle qd ē p[ri]n[cipiu]m scie hec mō om̄i
aiali inest sen[su]s. sꝫ q[uia] aialia solū
sen[su]m hnt n̄ ꝯs pruden[ci]a hnt q[ui]a
prudencia virtus ē collatiua p[rese]n
tiū et p[re]teritoz respctu futuroz
q[uod] nō fit sn̄ memoria. Quedaz
vero hnt cū sen[su] memoria sed
nō auditū ut apes z h nālem
prudenciā h[abe]re p[ossun]t sꝫ disciplina
bilia nō sūt. Quedaz vero nō
hnt auditū cū memoria q̄ est sen[si]
biliū apphensoz uis retentiua
et ymaginatoz sed multa hnt
potute vltiore ut bruta et hec
nō sunt expimēti capacia sed
sola illa ultra ymaginatoz omni
hnt roalem ut homines z ali[a]

nō mira de Socrate

nō de reuelacōne sciaz

sut hy stie capaces Nā res p9
sentit deinde memorie comē
dat et ex sēus z meorie multi
plicate expimētu h3. Est em ex
pimētu acceptio alicuig vnig
a multis pcitats et memoriter
retent / hoc ē vnig quis de
mult acceptio ut cu ās sēbilit
compat q' tlis hba curauit
febrem in pla / et q' febrē in
sorte z hoc tenet in meoria z
compat expimētu est Sz vte
qm confert oia sm ra eiusd
spei Sic tlis hba vlr sanat
tlem febrez in talit disposito ht
ē vte q' ē pnm stie Sz aliamia
pcedit sapia dina cu quet x
tutib; aie in opamb; sēus intel
ligen acute etist in deu vt sic
in ymaginacone de subtg in cog
incone huana z nali fantha
sic surgit Ita in dina reuela
cone in intelliam desup theopha
nie descendit Est em intellia
illa acies intiue que in mete sup
po dd sic fantasticu aie suppo
terni vt sic sēualitas carnis sup
ponit infimo aie z sic aia no
sufficit adiuta cor suo sola sic
net ad sapim sufficit sibi sola Sz
sic iuuat sēus extius ymagi
na9 insius ro ex pma gra in
tius / lux q' illuiat oes homo
veniens in huc mud Sic intel
lectg z intellia iuuat supius
sicut dt ys in lio de aia Et Eccl
xlm9 Sol radios igneos exuf
flans z refulgens radiis ob
cecat oculos Quia sol iusticie
caritate inspirat ignea z sapim
radiantez io Ambro in orde
sua O lux meta deus expelle
a me stulticie nocte, z dona m
sapie diem orire vitat z iu
sticie sol de secretissimis natiue
tue finib; omez intu supan
et apparere in ethe ment mee
Sic em lux solis illuiat supius
emisperiu Ita lux supsūbalis
sup intellualt / me intellige
pspicuu Et sic lux vna ē m
radice tn in varie te radioz

No illuiatoz
dina et in
tellectus

varia iudica et uaie pcedit du
sup diusa se expandit Ita vna
et eadē in se exns lux dina ad diu
sas intellias illuiandas subua
rite multiformiu radioz vitat
et caritat se expandit / hinc illu
minas ad cognoscenda hic i fla
mas ad opanda Sz noble dicit
radios igneos exufflans z re
fulges radiis obcecat oculos
quia sic sol in alis refulgecia
radioz suoz disgregat spm
visibilez z soluit armonia que
ē int oculu et xtute aie que
opat p uisiblem spm et calore
radioz corrupit pupilla / et
calore dissoluete organu z re
fulgecia lucis dissipante spm
soluit armoniaz et obcecat
carnis oculu Sic cor inflama
tu dei caritate z illuiatu vitate
qi cecu reddit in eis que sunt
astucie et stie mudane Na et pu
trida q de nocte lucet et squa
me piscu et certa noctiluca no
appent in solis luie ymo nec stel
le celi que put apptari eig ocu
ut ēte sol refulgens radiis ig
neis obcecat oculos qi sol clarius
ondit nob rez visibiliu dītas
et excitat p qus ad eaz nas
investigandas Sz cecatur ocu
lus du a nob nequeunt comphe
di dē oculo ad illas cotingere
sed no dat eas penetre go hoc
oculus obcecat ymo ut vtruq3
cprehenda obcecat Sic in di
uinis quedaz sut ad q cognosceda
illuia intellia qdaz uo ipi pem
tus impenetrabilia Ibi qra vide
quid pt sēus carnis i mudo / et
intellige quid pt sensus ment
in deo / qn mdo visiblem oculo
corpi uidemq / videmq ea que
intius patet no videmq ea que
intius latent / et si reuelent ali
qn qdaz q latuit latent tn int
ta que penetrari uisu no put
quia ut inmestate sua sēsu
excedut ut subtilitate sua sē9
effugiut ut obscuritate sensu
no admittut Sic intellctg nost.

quitumque illuminatus fit dum ad cognitionem
cor. diuinorum ascendit per igneum uel
acutum amoris penetrantem uita
tem sed non penitus intimus ad incom
prehensibilem maiestatem et ambitus
desiderio quod venerantem silencio
quod non comprehendimus ingemiscimus vnde
et angeli dicuntur circa thronum esse et
in medio throni In medio quia vi
tatem in vitate videt qui in me
fontis uel de pleno fonte bibant
sed in circuitu quia non comprehendunt
nec ad totum quod est intuitum semper vi
dentes et semper sicientes vnde et
dyo. de illis ignitissimis spiritibus
qui ab igne seraphin appellan
tur quod eorum motus est circa diuina Tercium
per discurrens ignis forma ten
let custodiam alacritatis Alacritas
aut signum est exultacionis voir
enim perfectus proposito sibi quocumque sup
plicio perseuerat in gaudio Danielis
tercio Angelus domini descendit cum
azaria et sociis eius in fornacem et
excussit flamam ignis de fornace
et fecit medium fornacis quasi ven
tum roris flantem etc. non tetigit
eos omnino ignis neque contristauit
neque quicquam molestie intulit Mi
ri res mali ex beneficiis que
adeo recipiunt erga deum amplius
tepescunt vnde in eius amore ar
tius ignescere debuerent sed contrario
in viris perfectis ius amoris am
plius inflamatur vnde in eis extin
guenda potius videbantur Ibi amor
deficit ex beneficiis hic vero crescit
ex suppliciis Nam in laurencio amor
incanduit per ignis incendium in
nerone defecit per accepte potestatis
imperium sed vide mirabilius quod
ignis erupit et quos reperit
iuxta fornacem de caldeis succendit
qui tamen in medium roris pueris
vaporat quia parua talis pene
flamma in electis ad plenum extin
guit quod in reprobis illud iehenne
crudelis incendium metuimus extin
guere non sufficit Ignis inquid
pueros non contristauit neque quicquam
quam ipsis molestie intulit solet
perpendere audatia in calore sic

metus et tristicia in discoloramine
Ignis aut per se colorat per accens
discolorat Cum enim agit calor ignis
in substanciam sba in terrestris terrestris
in aquosum aquosum in aereum aereum
conuertit in igneum vnde ex ceterisione
partium ignearum substancia colorat vnde
in rosa videtur quia dum caritas in
corde agit soluto timore et pusil
lanimitate humana sic ignis ab igne
gignitur sic caritas augetur et inde
tristicia timita sanguine colorat
Danielis primo vero Non potest aliquis igne
tenere in sinu suo ut vestimenta
eius non comburantur Ignis aut per
accens discolorat dum enim calor
poros aperit spiritus euanescunt et
humores exalant vt quorum presen
cia fiebat coloratio eorum absen
ciat discoloratio vt contingit in ro
sa rubea que albescit ex fumo
sulphuris aut palescit Cum enim
sub intrat cupiditas euanescit
caritas deficit humor instinctus
devotionis succedit albedo uel
pallor simulacionis Hic agitur de igne
pro ut apparet donis septem spiritus sancti

Occasione spectatum ignis quod
hic in bono determinamus sic
in tractatu de luxuria de
xi speciebus ignis in malo diximus
sumus aliquantulum cum a proposito di
gressi Reuertentes igitur ut cepimus
predicatorem comparamus igni Nam
sic Actus ii. instructus est in igne
spiritus sanctus Ita per predicatoris of
ficium ministerium dona dei hominibus
vnde apparent igni vnde dona spiritus sancti
Ignis enim incinerat quia per do
num timoris humiliat Iob xxx.
Comparatus sum luto et assimilatus
sum fauille et cineri lutum pedibus
conculcatur cinis humore superatur
fauilla modico uento dissipatur
Ex dono siquidem timoris extinus
hominum sustinemus obprobria abi
cimus delectabilia sentimus de nobis
humilia cogitantes de morte pra
Cinis enim extenuat et vento
dissipatur Confirmat aut ignem
ta fauilla quam cinis quia humili
tas custos et augmentum cari[tatis]

Vn s(ecundu)m Ecc(lesiasti)ci. Ex modica scintilla
augetur ignis. Ignis aut(em) amem
nu(m) inflamat vn p(er) huc videtur
ponere co(m)bustione(m) finale(m) resolucio(n)
dis q(uod) putrescu(n)t o(mn)ia p(re)ter igne(m)
o(mn)ia quid(em) in(imica) eu(n)t igni et Seneca
in q(uestio)nibus (natura)libus de hoc (et) p(lu)s in
thimeo dedilu(s). Ignis hic est
donu(m) pietatis quia valz ad o(mn)ia
ii pe(tri) iii°. Celi qui nu(n)c su(n)t et t(er)
ra reposita su(n)t igni reservari in
die iudicii. Tu(n)c e(ni)m el(emen)ta ignis
calore solvent(ur). Qui(n) qui conside(r)at
iudiciu(m) in quo de op(er)ib(us) pietatis
disputab(itur) ad pietate(m) inflama(tur).
Et sic celu(m) et t(er)ra in melius mu
tabu(n)tur q(ua)n(do) i(n)novabu(n)tur ita abiec
ta vetustate cupiditatis renovat(ur)
a(n)i(m)e s(an)cte (et) sp(irit)uales inducentes sibi
viscera pie(tatis) (et) ad igne(m) i(m)missum
di(vi)nit(us) fit quodam ignis diluvi
u(m) (et) incendiu(m) intus (et) solvu(n)t(ur) o(mn)ib(us)
duricia obstinati sp(irit)us. Ie(remie) xxiii°.
Nonne verba mea su(n)t q(ua)si ignis d(icit)
d(omi)n(u)s et q(ua)si malleus co(n)terens pe
tras. Ignis obscura illu(min)at p(er)
do(n)u(m) s(cienti)e et discrecio(n)is. Ps. De
duxisti eos tota nocte in illu(min)a
c(i)one ignis. Nox e(st) vita p(ri)us p(er)
caliginem ignoranc(ie) in qua in
digem(us) luce s(cienti)e. Dic filii Is(rae)l
in deserto ignis lu(m)i(n)e. Ignis aut(em)
maxi(m)e illu(min)at p(ro)p(ter) rarit(a)tes sue
na(tur)e. No(n) e(ni)m materia claritis ra
rior esse p(otes)t q(ua)m pur(a) est in igne
quia q(ua)nto magis ad corpalia t(an)tu(m)
corpulenta affectus tanto ma
iori s(cienti)a sp(irit)uali t(an)tu(m) illu(min)a(n)tur in
t(e)llect(us). Oz aduite q(uod) s(ecundu)m plures
ph(ilosoph)os et maxime Alexandru(m)
et Avicenna(m) ignis in sp(er)a sua
no(n) lucet q(uod) in cor h(um)ani q(uo)d
e(st) p(ro)p(ri)u(m) sp(iritu)s s(an)cti domiciliu(m) volu(n)t(ate)
sp(iritu)m s(an)ctu(m) h(ab)eat ex se s(cie)ntie cti
tudinaliter no(n) p(otes)t. Est aut(em) il
lu(m)i(n)ac(i)o q(ue)da(m) p(er) donu(m) s(cienti)e ut s(cien)tia
co(n)versari in me(di)o p(er)v(er)se et p(er)v(er)se
nac(i)o(n)is honeste. Hoc e(st) per
adh(er)entia cu(m) bonis (et) separato(rum)
a malis. vn ignis co(n)grega
tiu(u)s e(st) homogenior(um) (et) segre
gati(vus) etrogenior(um) vnit(ur) e(ni)m
sibi simili dissociat(ur) ab dissimili.
Nulli e(ni)m elem(en)to p(er)t(inet) igni h(oc) co(n)
venit q(uod) na(tur)a(liter) locu(m) suu(m) dimit
tat et aliu(m) ad h(ab)eat. Aqua e(ni)m in
n(atur)a m(ateri)a n(on) sit clausa in vase ex
suu(m) locu(m) co(n)tine(t) s(ed) ignis ex locu(m)
p(ro)p(ri)u(m) aliemis materiis vnit(ur)
et dividit eas et penetrat ex
hendo subtile sibi homogeniu(m) (et)
co(n)p(ar)te cui(us) ca(usa) e(st) vehemencia acci
(dent)is sue. Na(m) alia ele(men)ta quali
tates no(n) h(abe)nt p(er) quas attrahat
s(ibi) cor(pora) (et) faciant ea sibi homo
genea. Et q(uod) mira(bi)le vide(tur) lapis
quida(m) est albus qui spirat q(uo)n(dam)
sp(iritu)m sulphureu(m) que(m) sic igni(s)
(et) inflamat eu(m) (et) mo(vet) ad ip(su)m
ignis sic ad locu(m) qui est ei q(ua)si
da(m)mo(dum) (natura)lis que ponentes sacer
dotes in lampadib(us) deludu(n)t
simplices q(ua)si p(er) se accendan(tur) mi
raculose lampades. Ex hiis o(mn)i
bus h(abe)r(ur) discrecio s(cienti)e co(n)sociandi
cu(m) bonis (et) separandi a malis sub
rac(i)one ignis. Cap. xxvi°. Ignis
quid(em) nulla vis poterat illis p(re)
bere lumen nec siderum limpide
flamme poterant illu(min)are nocte(m) illa(m)
horrendam quia ubi co(m)parata e(st)
stulticia par(um) valz humane vo(lun)tas
efficacia n(on) sp(er)a(tur) assi(stente) di(vi)na g(rati)a
Ignis infirma consolidat p(er) do
nu(m) fortitu(dini)s. Vas igne solidatu(m)
aqua(m) no(n) timet nec aqua dissol
vet(ur) quia cor igne sp(iritu)s s(an)cti cor
roboratu(m) (et) excoctu(m) aqua t(ri)st(i)
torie p(ro)spitat(is) ut carnalis volup
tatis nec resolvit(ur) nec emollit(ur).
Ps. Transivim(us) p(er) igne(m) (et) aqua(m)
et eduxisti nos in refrigeriu(m).
Tamq(uam) e(ni)m auru(m) in igne pur
gat(ur) (et) plumbu(m) igne liquescit
et co(n)sumit(ur). Ignis aut(em) p(rimo) indu
cit fumu(m) et vapore(m) q(ua)m venia(t)
ad claritate(m) (et) luce(m). Ecc(lesiastici) xxii°.
An(te) igne(m) camini vapor (et) fum(us)
ignis inalat(ur). Inde e(st) q(uod) ig(ni)s
agens in s(u)b(st)a(n)cia calefa(cta) (et) liqu
diores p(ar)tes co(n)sumit et grossiorum
p(ar)tiu(m) maior cohe(re)ntia fit vn
co(n)densa(tur) sic in ovo assato man
feste vide(tur). Peccatores e(ni)m vagos

et fluidos spus sti ignis co(n)stringit
solidos in tribulacionibus fortes
et stabiles reddit. Ignis abdi
ta penetrat. p(er) donu(m) e(n)i(m) co(n)silii
abiectis t(em)palium bono(rum) sarcinis
penetrare possumus abdita re
gni celestis. Apoc iii°. Suadeo
tibi emere aurum ignitum ut locu
ples fias. Ibi enim sunt vere divi
cie no(n) quales sunt t(em)pales q(ue) sunt
transitorie deceptorie obligatorie
sed ille sunt faciliores ad acquire(n)
du(m) securiores ad possidend(um) dul
ciores ad fruendu(m). Iste enim est
ignis in quo lex moysi data est.
Exo xix°. Et lex nova apostolis
data est. Act ii°. Utraq(ue) in igne
et tonitruo i. in igne tonitrui.
Na(m) act ii° d(icitu)r. Factus e(st) subito so
nus et apparuerunt apostolis dispar
tite lingwe tamq(uam) ignis. Et exo
xix° d(icitu)r. Et ceperunt audiri toni
trua et micare fulgura et nubes
densissima operire monte(m) et clan
gor buccine vehemencius perstre
pebat et timuit populus stans ad
radice(m) montis et mons fumabat
eo q(uod) descendisset d(omin)us s(upe)r eu(m) in igne.
D(omi)n(u)s legem dat in igne et fumo
descendit q(ui)a p(er) donu(m) co(n)silii pau
pertatis legem et regulam in corde
suggerit. Unde illuminantur hu(m)iles ex
cecantur inde superbi et tarles ut
simplices et non videntes videant
et videntes ceci fiant. quia nec
credere et io nec vide(re) put carles
et carli consuetudine ebetati quid
deus pauperes nutrit et custodit
remanet ad radice(m) montis et pavet
illi t(em)poralibus exondati ad supelliu(m)
cu(m) moyse levius ascendunt et gau
det. Hec aut(em) est na(tur)a ignis in
fulgure s(ecundu)m philosophos q(uod) p(er)cussum ex
eo at venenatum amittit vene
nu(m) cuius est signum q(uod) serpens ful
mine p(er)cussus intra paucos dies
vermiculat putrefactus eo q(uod) venenu(m)
in eo p(ro)hibet vermes nasci vel exco
ibari. Sed aspicit(ur) con(tra) fulgoris
igne(m) facies intumescit et oculos
cecos reddit quia ignis spiritualis
p(er) donu(m) co(n)silii venenu(m) p(e)cc(at)i tollit
et vermes co(n)sciencie remordentis et eme
dantis inducit in paup(er)e. Set ru
det et infla(t) oculus indignatos
in arrogante. Et ceperunt ingt
audiri tonitrua micare fulgura
eo q(uod) descendisset d(omi)n(u)s in igne.
Sicut aut(em) ignis invenit(ur) in natu
ralis flamme et carbonis. Sic
ignis in tonitruo aut fulgure t(em)pli
cis e(st) na(tur)e penetrantis dissipantis
urentis. Penetrat aut ut s(ecundu)m Se
necam dicitur penetrat et hac subti
litate dissipat impetuositate
s(ed) urit acerbitate. Subtilitate
penetrat cu(m) p(er)foramine p(er) q(uo)d in
gredi(tur) l(ice)t modicu(m) sit tu(m) ingredi(tur)
et aliq(ua)n(do) regredi(tur) vel ubi vacuu(m)
invenit. Aut q(uo)d vacuu(m) corpus
scindi(tur). Impetuositate dissipat
quia q(uo)d subito rupit ea que p(er)
cutit. Acerbitate urit ita in
fulminato aliq(ua)n(do) apparent fuscatos
note. puto q(uod) ita appet in igne
spirituali ex dono co(n)silii. Aliqui enim
ex quadam facilitate ut in puris
levi inventa occasione q(ua)si quoda(m)
parvo foramine subintrant spus
co(n)silii. alii ex infirmitatis nature.
q(ua)si ex impetuositate. Sic enim su
bito p(er)cutit q(uod) totu(m) iudeam rupe
Alii vero in morte denigrante.
Ignis etiam inmunda purificat p(er)
donu(m) intellectus purgat aciem ad
hoc ut habeat cognicionem sui et dei.
Sic enim elias in igneis equis
raptus est. hec ei sunt vehicula
spus sti quibus aia rapi(tur) sursu(m)
du(m) ex cognicione sui rapi(tur) ad cog
nicionem dei. Et forte huic attes
tat(ur) q(uod) ignis lignu(m) denigrat et
lapidem resolvendo albificat.
Na(m) ad cognicionem sui s(cilicet) ingredo
et lamentu(m) p(er)me ad cognicionem dei
s(cilicet) illuminacio intelligencie. et h(oc) sit
hoc mirabile q(uod) in ligno et la
pide idem ignis co(n)trarios agit effectus
in rebus no(n) na(tur)a contrariis. tu(m)
mirabilius videt(ur) q(uod) etia(m) in eadem
na(tur)a p(ro)pter actore(m) ignis videntur esse
co(n)traria. Na(m) in carbonibus ex igne
velut tanta videt(ur) infirmitas
ut ictu levissimo frangantur.

pressu facilimo cocerant̃. ⁊ tan
ta firmitas ut nõ humore corru
pant̃ nª etate vitiant̃ Qui
eni delicta tua int̃ cu infir
mis cõpatiendo infirmaʳ qui vo
dei bonitate cognoscit in passio
nibꝫ solidaʳ Et amplius mittitur
vt qꝫ lapis qui p ignis ardorem pu
rificatʳ ⁊ restituitur in calcis al
bedine Ita occulte seruat igneꝫ
contentu ⁊ sopitu ut nõ tange
do sentiaʳ sed cu aqua pfunde
tur accendit et sentit Calx eni
aqua pfunde ut vim ignis
egat et ondat ⁊ cu aqua frigi
da sit inde feruescit vn feruẽ
tiā circa frigescit tn̄ si oleum
qd est fomentu ignis adhibeaʳ
nlla eius infusione eo calor eni
ius excitaʳ quia intꝰ spus sci
splendore illuminatꝰ se ita cohibꝫ
intra se ut nõ se reuelet ñ in
nanitate ut in tribulatione nec
nutrit̃ adulatoꝝ oleo ut pingue
dine p̃ Apok 1° Oculi
dni qi flama ignis oculi puris
sima pars hominis eos sn̄t qui
purificati sunt dono spus sci ig
nis cibos decoquit et sapidos
reddit in qo domi sapie qui in
crabili sapore affectu i mutat
et reficit hoc est qꝫ sr̃ Leuit
mo ubi dr̃ de adipibꝫ qꝫ adole
bitur sup altare in holocaustu
lignis igne supposito oblatoeꝫ
suauissimi odoris dno Adeps
siue pinguedo igne mittit se
enatur et ascendit cu tem ex
tendit sensus corporeos ob tu
dit qm in vnctuositate deuo
tionis que ministraʳ p donu sapie
spus scus mittaʳ mens hu
na sursum fert affectus dilataʳ
sensus corporeus circa sucessia
rerum tpaliu ebetat̃ In oblatoe
igit̃ suauissimi odoris dno Sua
uis est odor huiꝰ pinguedinis
cu suauit̃ quiescit in aia in dul
cedie cõtemplonis Na labor
corpus attenuat et quies in
pinguat adeo qꝫ frequenter
ma spui pinguedine opila

te includit et mors sequit̃
quia deficiente actione corpa
liu spuu aia ab inferioribus auerti
et ad deu conuerti et exilla dul
cedine quā in deo recipit huic
mudo morit̃ quia gustato spu
sapie caro desinit et ex manu
Pinguedo eni corpus tpe Ñnali
clausis poris augmentatur et
qnto magis augmentat tanto magis
sanguis diminuit Vn in crassis
hominibꝫ sanguis est paucus Ho
eni deuocis spualis compati scu
matula peti mortis Tercius titu
lus de matulitate pdicatoris
Et pmo de illa que ē annoꝝ Sco
de matulitate moꝝ qꝫ est in mo
et pmo de matulitate distractio
nis que ē in inicio de matulita
te lectonis q ē mnmo cu eius oppo
tis De matulitate actonis qn
tu ad inio de matulitate conuer
sacoinis cora deo intius in quibꝫ
et cora pximo extius in inio

Sed tercius tractatus de matuli tate annoꝝ predicatoris

Post pdicatonis vtilita
te et pdicatoris caita
te Tercio subiciamus
de eius matulitate Hec
autē duex ē annoꝝ et
moꝝ De illa qꝫ est annoꝝ hemus
scripture testioia Deut° xv°. No
opaberis in pmogenit bouis
sed aptꝰ exponit de labore p
dicatonis Eccl x° Ve tibi terra
cuius rex pu et cuius pncipes ma
ne comedut Cuiꝰ moi sut qui
an matulitate tpris officiu p
dicatois assumut Et Eccl xxxii°
Adolescens loquere et cu necessitas
vix cu nite fuit Et pmitti in coꝝ
loque mã natu Dicit eni te
on Iob xxxii° Junior su tpe vos
aut antiquiores Ideo dimisso
capite meas su vobis indicare
snīaꝫ mea Spabaꝫ eni qꝫ etas
plurior loquerẽ ⁊ annoꝝ mul
titudo doceret sapim pdicatorꝫ
exempla antiquoꝝ Gen xlv°
Joseph xxx annoꝝ erat qn stetit
in cõspectu pharaonis vii et xli°

eiusdem descendentes fratres yoseph
ut emeret frumentum quod in tempore
famis distribuerent Beniamyn par
uulum non duxerunt secum Et Josue
xiiii° dixit caleph se xl annorum
fuisse quando missus est per terre explora
tione Et Ezech. i. xxx annorum erat
Ezechiel cum ostensum ei misterium diuinitus reue
latum Et luc. iii° Jhesus erat incipi
ens quasi annorum xxx Extunc autem ma
xime diuulgati sunt sermones xpi
et miracula predicationis iudicia Vnde
Greg. super Ezech. omel. ii Re
quamque debent homines in etate in
firma predicare quia sermo doctrine
non suppetit nisi in perfecta etate Quo
adusque enim infirmi sumus continere
nos intra nosmetipsos debemus ne
dum tenera bona citius ostendimus
amittamus Ad extremum ergo non sunt osten
denda nisi que sunt firma Prius
enim mens conualescere debet atque
ad proximorum utilitatem pretererea
demonstrari cum iam nec per laudem ele
uata corruat nec per vituperationem
percussa contabescat. Vnde et moralium li.
viii° dicit Greg. Et nouit conuersi
non dum ad exteriora commoueri quia
citius bona deserunt que hominibus an
te tempus innotescunt quia arbu
sta et planta prius quam radice
fixa coalescat si manus contingens
tangit arescit Sed si in alto ra
dice figitur et humore solidatur si
manus impellit non ledit si ventus
venerit non euellit Si paries du
construitur sine labore destruitur si
impellitur Si vero per spatium temporis ex
siccetur ab humore resistit arieti
bus et velut impugnanti machine
propter hoc Num. viii a xxv annis et
supra Ingrediebantur leuite ut
ministrarent thabernaculo federis
et Similiter cessabant cum implerent
quinquagesimum annum etatis predicta
eciam Greg. Nazanz. in Apo
logetico Difficile negotium est in
multitudine ubi etas et institutio
varia est de talibus disputare et
velud in citara cordarum quandam
cythara inuenire et proferre ap
tum ad omnes predicationis sonum

et ita velud plectrum sermonis admo
uere ut nusquam sonus offendat
auditum Triplici namque modo in etiam
dicentium periculum pendet ex sensu
ex verbo ex auditu ut facile eueniat
in uno saltem in aliquo si non in omni
bus labi Aut enim minus illuminatus
est sensus aut ad explanandum de
ficit sermo sufficiens vel bene pla
ta acceptior non recipit auditus et
ex uno quolibet casu Horum sit in om
nibus periculum vitatur et quidem in
aliis quibuscumque studiis et doctrinis
facile ut profertur sermo ut recipitur
In hiis vero misticis scolis ipsa audi
torum expectatio duorum periculum generat
Inde est quod hebreorum seniores tra
dunt quod consuetudo erat apud eos
antiquitus ut non omni etati omnis
scriptura uel legenda uel dicenda
committeretur historias enim dicebant
apud eos scripturas vero que sub ve
lamento littere tegebant aliquid sacrum
Nulli ante xxv annum uel discere
uel scire committebatur Sed omnia con
fusa sunt apud nos quia non sit gradus
ascendendi ab inferius ad superius
id est a uelamento littere ad intelligentiam
sensus quia intra continentia sit intelligere
et docere nunc in libro et libri illa
discretio cum tamen quedam tribus vltra
iordanem quedam vero citra recepe
runt hereditatem et illa sunt apud
nos confusa ut dicit Greg. Na
zanzenus. plurimi ex nobis antequam
primos infantie deponant pilos
dum adhuc pueriliter balbutiunt vix
domesticas ingressi aulas antequam
sacrorum voluminum agnoscant nomina
antequam ora abluant et anime vi
cia deponant sed ubi forte duos
uel tres sermones ex antiquis trac
tatoribus didicerint et hoc forte
magis ex auditu quam ex lectione
admirationi ualent esse et laudi
et prophetis iam preesse Non aduertentes
illud Job viii° Hesterni sumus et
ignoramus nunc more dicit aliquem
quod Jeremias et daniel spiritum prophetie
perceperunt quia miracula ad con
sequendam trahenda non sunt Et se
Greg. omel. ii super Ezech. Alii

No difficultate operis docendi

Contra cito doctorari uolentes

Matutitas morum

p̄dicator

est q̄ nos de doctrine usu et dis
ciplina distinximus aliud q̄z de ma
turitate morum distinximus. Et beatus Ignatius
in ep̄ ad manesianos sic ait. Da
niel sapientissimus xii annorum
effectus spiritu sancto repletus est. Et
illos seniores canitie vana fin
tes calumpniatores et aliene pul
critudinis appetitores esse ma
nifestauit. Samuel etiam cum esset
puer pusillus nonagenarium heli
per increpationem redarguit q̄ filios
suos honorificaret super dominum. Item
et Jeremias audito domino dicente q̄ iu
uenis sum ego. Daniel quoque et Iosi
as in iuuentute mirifici et sapi
entes in operibus suis apparuerunt. Salo
mon quoque duodecimo anno eta
tis sue regno incipiens arduam
et inexplicabilem mulierum pro paruulis
questionem terribili iudicio dissoluit. Jo
sias uero annorum existens octo aras
et munimenta subuertere cepit lu
cos excidere et templa destruere
q̄ non deo sed demonibus fuerunt
consecrata. De maturitate morum p̄-
dicatoris et primo de maturitate discretionis

Est etiam p̄dicatori necessaria
maturitas morum que con
sistit in iiii^or. In discretione
lectione actione conuersatione. Discre
tio autem circa iiii^or consistit. Circa
p̄dicationis motiuum tempus congru
um locum et subiectum. Motiuum est in
p̄dicatione puri honoris dei non appe
titus lucri temporalis aut fauoris
popularis aut excecatio voluptatis aut
fastus ambicionis. Unde i Chor i
Nos p̄dicamus xp̄m crucifixum iu
deis quidem scandalum gentibus aut
stulticiam. Ipsis autem vocatis iudeis
et grecis xp̄m dei uirtutem et sapien
ciam. Licet enim iudei scandalizentur et gen
tibus xp̄i p̄dicatio et passio stulticia
uideatur, tamen vocatis ad vitam eternam
magis uidetur xp̄o gloria, q̄ tanta
uirtus in passione fuit infirmata
et tanta sapiencia exinanita. Quia
sic dicit Bernardus: totum nobis de xp̄o
ualuit totum salutiferum totumque
necessarium fuit. nec minus profuit infir
mitas quam maiestas. Inde est q̄ ex o

xvi^o de mandatis predicationis ebuliunt spu
mes vanitatis dum ad aliud respiciunt
quam ad honorem dei et salutem eterne
quietis. Et deut^o xxviii^o. Semen
te multa iacies in terram et modicum
congregabis quia locuste corrodent
omnia. locusta aut ponderosum vix ad
terram cito decidit. terrena est cu
piditas totum in ventre carnalis
est voluptas. dat saltus in altum
mundana est vanitas. Non sit ergo
predicatio vana et superba ut fastuosa
non questuosa ut voluptuosa non
contentiosa. Ita locuste mutuo
se comedunt et arborum grana et
herbarum virore radicitus radunt.
Sic enim adulterine cogitationis est
reus puer aut nuncius qui appe
tit placere sponse per munera que
eidem defert a sponso. Ita est
in proposito de eo qui uerbum p̄dica
tionis reflectit ad comodum proprium
ut ad inanis sue laudis. Item bonus
predicator debet sic appetere ut placeat
hominibus ut ex hoc audiatur libencius
non ut se amari desideret, sed ut
auditores in affectum ~~vitat~~ carita
tis trahat et vitatis et dilectionis
sua quasi quandam viam faciat per qua
auditorum corda ad amorem dei in
troducat. Unde Gregorius in pastora
li c^o xix^o. Difficile est ut quelibet
recta denuncians predicator qui non di
ligitur libenter audiatur. Debet ergo stu
dere se diligi quibus possit audiri
et tamen amorem sui per semetipsum non
querere ne inueniatur ei cui seruire
possunt creditur occulta cogitationis
tyrannide resultare. Quod bene pau
lus insinuat cum sui nobis studii occul
ta manifestat dicens: Sic et ego omnia
per omnia omnibus placeo. Qui tamen rur
sus dicit: Si adhuc hominibus pla
cerem xp̄i seruus non essem. placet
ergo paulus et non placet quia in eo q̄
placere appetit non se sed per se homi
nibus veritatem placere quesiuit. Unde
est q̄ sermo p̄dicationis debet a xp̄o
inchoari et in xp̄o terminari prout dicit
Gregorius Nazanzenus in primo apo
logetici. Optimus ordo est ut totius
verbi vel operis et adeo nobis origo

suma ꝛ in diu cosumato refera
distrecio etiã respicit tpus Non
em ome tpus congruu e p̃com
ymo tpus et tacendi ꝛ tpus lo
quedi ꝛ p̃comis ṽbu q deus or
dinauit ab etno tpibꝫ cogitus
innotuit mudo Dan̄ xvi^o potes
est nos deus cofirmare iux e
uã^m meu et pdicatoꝫ ihu xpi
s^m reuelatoꝫ misterii tpibus
etnis taciti qd nuc patefcm e
p scripturas pphaꝫ i· p scripturas
quas x^c reuelauit aplis luc· vl^o
Interptaba eis scripturas in oibꝫ
q erãt de eo Ad pdicandu eni
ctes venire debuerãt qui de
laude ppa nil habebat ut tanto
plus veritatꝭ cognoscet^r ee qd
agent qnto apte cnere^t qm ad
hoc agendꝫ ydonei p se no fu
issent vn Gregꝭ mor^a li^o vi^b ꝛ
in omel^a marie magdalene d^t
Ipa eciã scte pn^a litteras p hibent
ignara ut eoꝫ auctꝭ in pdicato
inbꝫ suis redeptor ondet q ad
vita pplos credenꝭ no smo sed
ca suadet Interdu em ex fuore
caritꝭ tacet pdicatores quia n
est qui audiat vn ppha Ciuit^es
austri clause sut ꝛ no est qui
apiat Interdu vo dissimlat^r ad
tpus ut p̃comis tpus sequatur
congruencior effectus Quid em pdest
eode tpe irastente corripe quo
alienata mete no plu aliena
ũba pcipe s semetipm vix valet
tollerare vn Gregꝭ mor^a li· xxx
furente qui in racione corripit
est ei qui no senciat plagas ebo
impo^t Et ysid in li^o de sumo bo
no ca· xlm Qui docendi offi
ciu accipit interꝫ ad tpus sua p
ximi taceat que statim corrigi
nequaq existimat Na si corri
ge pt et dissimlat vniu e q
sensu error aliem hoat Et
mor^a li xxxvm plerumq em ṽbꝫ
cu indiscrete tenet amitti^r cu
discrete intmitti plus tenet
ex studio naq arcus distendit^r
ut in suo tpe cu utilit^e tendat
Qui si ociu relaxatꝭ no accip^t

feriendi vtute ipe vsu tensioꝭ
pdit Nisi sit in ordinatione vtus
tu p discrecioꝫ pt̃ imitti ressuat^e
vt tanto p9 uicia valent feriat
qnto aptussione interi prude
ter cessat hic est q· ap9 ii Thi
mo· iiii^o Cu discipulu suu amonet
de instancia pdicationis pdica
ũbu insta oportuẽ importune
p misit oportune Quia aput
auditores metem sua vilitate
se destruit si hre importunitas
opertunitate nescit Discrecio etꝭ
respicit locu ut fiat in ecclĩis
et couenticulis pplorꝫ n in lati
bulis hereticoꝫ aut epulis 9
uiuoꝫ aut cellulis mulierculaꝫ
laꝫ Pe viii^o Sta in porta domꝰ
dni et pdica ibi ṽbu ꝛ ppha vt
amicicieꝫ oes pdicatos tuas
in portis filie syon porta dicit
locu manifestum Con̄ illos qui
teste Jero^o in prologo biblie ab
ducto supcilio grandia ũba tru
tinãtes inter mulierculas de
sacris lris philozophant Vꝫ Jero
dicit in ep· ad nepocianu d uita
clicoꝫ ꝛ monachoꝫ Hospiciolum
tuu a raro aut nuq· mlieꝫ pe
dos terat omis puellas aut v
gines x^i aut equalit^r ignora aut
equaliter dilige vide ne sub eoꝫ
tecto manseris nec in pterita ca
stitate cofidas nec Sapsone
forcior nec dauid scior nec Sa
lone potes esse sapiencior Me
meto sp q padisi colonu de pos
sessione sua mlr eiecit Et idem
in ep· ad oceanu de uita clicoꝫ
pma teptamcta clicoꝫ sut mlieꝫ
frequentes accessus Quid tibi cu
femis qui ad altare cu dno fa
bularis Nunq in choro aplorꝫ
ferme affuerit Janua dya^l uia
iniquitatꝭ scorpioꝭ p cussio Ne
ciui genꝰ est femina cu pximat
stipula incendit igne Si cum
iouis hitat ferme vsitaciu no
decrit dyai Feras metes libi
do domat Si alligat^r quis igne
in sinu suo vestimeta eius no co
burent^r an si quis ambulauit sup

Con̄ con
uisitantes
mlieꝫ

carbones ignis pedes suos no co-
buret. Et lz dicas te ambulare
simpl'r. tn oz te hre testiu[m] ab
hijs qui foris sut ut puideas bo[na]
n solu cora do sz ect cora homib[us]
et filiis tenebrarum qui prude[n]-
ciores sunt filiis lucis quib[us]
das locu rephendendi et detra-
hendi. Caue omes suspiciones et
quicq[ui]d pbabilit' fingi pt ne fin-
gat' an deuita. Si cognata tu[a]
est me[mora]to q[uod] Thamar ab amon
cognato corrupta e. Si diligis
eam mete dilige no frequentia
corpali nec solus ad eas v[ir]gines
ne rumigeruli linguis te la-
teribus latent pp[ter] hoc ihus
pdicabat in synagogis docens
quia pdicandu est publ[i]ce et in
ceting et v[bi] nulla no est suspicio.
Discrecio eciam respiciat subditos. Vn[de]
in pri[nci]p[i]o nascentis ecclesie pdicabat
apli plana et capabilia in plebe
sicut si paulus qui raptus fu-
erat usq[ue] ad t[er]ciu celu archana
verba pdicasset q[ue] no licet ho[mini]
loqui no potuissent intelligi.
Et datu fuisset sctm canib[us] et mar-
garitas conculcassent porci. Vn[de]
cora paruulis tegeda e pfunda
scia ne infirmitas auditorum ad
yma dilabat'. Vn[de] cor pdicatorum
ad suma attollit'. Quem em conditor
plebis formatus est sermo pdica-
toris vt luxuriosis pdicet de ca-
stitate captiuis de remissione
Luc. iiii^o. Spus dni sup me eua-
gelizare paupib[us] misit me p-
dicare captiuis redempcionem cet[er]a
vis[um] Vn[de] Greg[ori]us Nazanzenus in
apologetico ponit ex[emplu]m de aia-
li q[uod] est ex multis aialib[us] compositu
q[uod] n[on] regit' vno modo sz p va-
rietate appetitu[um]. Et Greg[ori]us in pa-
storali ca. xxiii^o dicit. Non
eadem exhortacio omnib[us] congruit
quia nec omnes eadem morum qua-
litas astringit. Alit' em e pdica-
du platis alit' subditis alit' co[n]te-
platiuis alit' actiuis et cetera sicut p
dei graciam inferius apparebit quia
quibusdam lacte op[us] est quibusdam

solidis cibis. De maturitate locucionis
Requiritur eciam in pdicatore
maturitas locucionis no em
aliquis passionis indiciu[m]
dz in v[er]bo p[at]ris apparere q[ui]a q[uan]tu[m] latz
interius apparet exterius in sermone.
Debet g[ite]r^o maturus loquendo in[iti]a[re]
quantu ad fine et illuminatorie vtilis
quantu ad morum edificatorie. Tercia
loquendo quantu ad recreacionem in[tegr]e
pie conformia quantu ad impressionem
ppt' [qu]od d[ic]ebat apl[u]s. i. Chor.
xv^o. Notu facio uobis euangeliu[m]
qd pdicaui uobis qd et accepi-
stis p[er] qd et saluemini qua r[aci]o[n]e
pdicaui si tenetis nisi frustra cre-
didistis. Fides em licet sit ex au-
ditu interiori p[er] infusione tn re-
quirit exterius pdicatores. Vnde in-
quit aplus x. ad Ro. audient
sine pdicante. Que em credunt
p suadent[e] racione sermo q[ui] no bn
intelligunt racionib[us] asseruntur
nec tn ut dz xxi^o de ciuitate
dei ideo aliud no posse esse
nec credendu est q[ui]a racio reddi
no pt. Multa em credenda est q[ua]da[m]
vide[re] ita ut dz in li de menda[ci]o.
Ad ea que intelligenda sunt no
pueniri n[isi] p[ri]us credenda credat.
Vn[de] Greg[ori]us sup Ezech. omel viii
dicit. Ex ex opib[us] ad fidem no
venit' sed ad opa p fide p[er]tingit'
sicut in Cornelio p[atet]. P[er] fide em no
venit ad bonu opus sz p bona
opa e in fide solidatus vnu ei
sine altero nil prodest. Nec opa
sine fide nec fides sine opib[us]. Cau-
te tn de hijs q[ue] sut fidei loquend[um]
e pp[ter] incredulos et maxime
de racione sic vide[re] Aug[ustinu]s de ca-
the[chizan]dis rudib[us] innuere. Et in eod[em]
li^o dz q[uod] de sacris loquendu e
sub similitudinib[us] magis pluris. Ex-
emplo siquidem xpi pudus esse
docemur. Vn[de] et paulo fcus est
paruulus int' discipulos suos tamq[uam]
nutrix fouens filios suos. Vn[de] sed
minus est nutriri minuta massa
paruulo filio in spone quia grauio-
ra mande[re]. Et sic in primitiua
ecclia sermo Xanos traxerunt ad

fidem miracula ita in fide nos
edificant scripture ipsis impleri vi-
demus quottidie que legimus
ante predicta. Valet in hiis multum va-
lent exempla ut potes sicut tu
uides te esse nunc, cum ante non fuisses
ita certe te esse futurum, cum tamen cor-
pus esse desieris ubi enim erat
moles corporis tui, antequam esses
natus uel in utero conceptus
certum est quod de occultis secretis cre-
atura dominus inuisibiliter operante pro-
cessit in lucem, certisque etatum in
crementis in ista magnitudine forma
quoque surrexit. Numquid ergo dif-
ficile est domino qui etiam aggeres nu-
bium ex occulto in momento con-
trahit et contegit celum in illo tem-
poris reddere istam quantitatem corporis
tui sicut erat qui eam facere potuit
si non erat. Crede ergo fortiter
et incontusse omnia que uidentur quasi
perendo humanis oculis sub terri-
bili salua et integra sunt omni-
potentie diuine qui ea tamen uoluit. Sine ul-
la mora et difficultate re-
parabit ea dumtaxat que iusticia
eius reparanda esse iudicat ut
in hiis corporibus reddant homines
factorum suorum rationem in quibus ea fe-
cerunt et in hiis mereantur aut ho-
nore (?) immutacionem celestis incorrupcionis
premium pietatis aut corrupti-
bilis corporis conditionem premium iniqui-
tatis non que morte soluatur sed eter-
nis sempiternis doloribus pre-
beat. Fuge ergo per nobilem fi-
dem et mores bonos fuge illa
tormenta ubi nec tortores de-
ficiunt nec torti moriuntur quibus
sine fine mors est non posse in eternum
tibi mori et exardesce amore
et desiderio sempiterne vite sanctorum
ubi nec operosa erit actio nec
requies desidiosa laus dei
erit sine fastidio sine defectu
nullum in animo tedium nullus labor
in corpore nulla indigencia nec tua
cui subuenire desideres nec proxi-
mi cui subuenire festines. Cum Augustinus.
Augustinus in libro de cathechizandis rudibus. Et
ita de aliis que faciliter exemplificari

possunt utilia ad morum edificacionem dic-
tum. Mathei iiio. In diebus illis venit Iohannes predicans et
dicens penitenciam agite appro-
pinquabit enim regnum celorum. Vnde Crisostomus
super Matheum. Sol appropians ad presti-
tutum tempus antequam appareat mittit radios suos
et facit albescere orientem ut precedens
aurora aduentum diei demonstret. Sic
dominus incarnatus antequam appareret
speciei sui fulgore tamen in se illuminat
Iohannem ut precedens aduentum saluatoris
annunciet. Predicabat autem utilia quia
penitenciam que cor emundat sensus illu-
minat animas sanctificat et ad sus-
cepcionem Christi preparat humana pre-
cordia. Appropinquabit enim incipit
puniat quippe mala preteritis uite
quia appropinquabit salus quia predicit
et facultas videndi. Vnde Crisostomus
de hoc etiam Prouerbiorum viiio ait Sapientia ve-
ritatem meditabitur guttur meum. Rectitudo enim
et in condendis viciis in operantibus
propter hoc Ambrosius io libro de officiis.
Alliga sermonem tuum ne luxuriet
ne lasciuiat et multiloquio sibi peccata
colligat sicut restrictior ut operiens
suis cohercea tamen. Cito lutum colligit
amnis exundans. Propter hoc et
cum ad recreacionem docet Tullius
in libro de oratore in interserendos
quosdam lepores et facecias. Et
Augustinus in libro de cathechizandis rudibus. In
serenda quedam extraordinaria sed breuia
et edificatoria. Vnde fabule
leguntur in scripturis ad eliciendum
sensum edificatorium ut in ix
Iudicum legimus de ramno et lignis
siluarum ficu uite et oliua in
forma elecionis. Similiter in iiii Regum xiiiio
legimus quod Ioas rex Israel dixit
ad Amasiam regem Iuda. Cardu-
us Libani misit ad cedrum que est
in Libano dicens. Da filiam tuam filio
meo vxorem. Transieruntque bestie sal-
tus que sunt in Libano et conculcauerunt car-
duum. Sunt licium fabule non tamen fabu-
lose dicta sed ad reprehensionem ela-
cionis Amasie qui diuiciis suis
presumens prouocabat regem Israel
ad pugnam volens se potenciorem ostendere.
Hic in sermone vtendum est aliqui-
bus exemplis ad recreacionem quando in-

cipiunt homines dormitare ut p(ro)bu
seria & iocunda expetent ad maia
et utilia audienda. v(nde) omne tulit
punctu qui miscuit utile dulci ut
s(ic) dictu homib(us) afferat tedio Ille
qui ibi est & dormit secreta mea
et consiliu meu no(n) revelabit
unusquisq(ue) p(er) se dictum esse credit
oculos aperit verbu audit fasti
diu fugit ut huiusmodi ut qui non
volt audire recedat ut p(ro)fiorere
reuertat(ur) Ind(e) xii° Cunctis au
dientib(us) p(re)dicta qui sermo dolos(us)
e(st) & timendus reuta(m) p(ro)p(te)r materie
conformia ad impressione Act(uum) ii°
p(re)dicantib(us) ap(osto)lis audiebat unus
quisq(ue) lingua sua in qua nati
erant Sic enim multi sunt modi
loquendi quos h(abe)nt p(re)d(icato)res s(e)c(un)d(u)m
q(uo)d loquu(n)tur de diu(er)sis nec o(mn)ia sola
conveniunt o(mn)i m(ateri)e nec ide(m) modus
pronunciandi quia alia conve(ni)t
passioni alia incarnatio(n)i Cu(m)
ergo essent ap(osto)li in unu(m) congregati
in i(e)r(usa)l(e)m factus e(st) subito de celo so
nus q(uas)i ferre(n)t flatus vehemens
et vise sunt illis lingwe divise
q(uas)i ignis ceperunt lingwis loq(ui)
ita ut omnes q(ui) ad illos venirent
sua lingwa quisq(ue) cognosceret
Ad illa(m) enim civitate(m) ex o(mn)i t(er)ra
conveniebant iudei qua(m) diu(ers)is dispersi
erant & diu(er)sas lingwas gentiu(m)
diu(er)sar(um) didicerant Ergo s(e)c(un)d(u)m n(ost)ru(m) in
quirendi sunt s(er)mones imitando
sunt voces & exprimende affectiones
Sic Jonas predicabat clamore
magno subversione(m) Ninive &
crediderunt et egerunt p(enite)n(tia)m ad
p(re)dicatore(m) Jone q(uar)t(o) xii° et Jone iii°
de hoc Aug(ustinus) satis in li(bro) iiii° de
doctrina xp(ist)iana & Quintilianus in
li(bro) institucionu(m) oratoriar(um) dic(it) ad
res v(er)ba ad v(er)ba vocem ad voce(m)
vultus ad vultu(m) gestus ad gestu(m)
modulacio tocius cor(poris) refera(tur)
Sz quida(m) p(re)dicatores mod(er)ni no(n)
p(re)dicant vera sed adulatoria no(n)
utilia sed subtilia no(n) seria sed
ioculatoria no(n) conformia sed defor
mia & impropria no(n) vitia(?) sed adula
toria in Ps(alm)o xxii° S(er)mones p(ro)phar(um)

vno ore bona regi predicant
constat aut(em) q(uo)d adulatores suis
eu(m) decipiebant Nescio enim qua de
p(ra)vitate n(ost)re delicate aures di
uitu(m) & magnor(um) q(uo)m(odo) sensus attrep
tant mendacis et meretricant(is)
lingwe blandicias q(ua)m apte te
stor(um) veritat(is) Na(m) ut(?) sa(n)cti au(?)
Cu(m) adulator faciles distillat in
aure Exiguu(m) de n(ost)re vitiis q(uo)d ve
nenu(m) Auctos abigit qui vera
loqu(itu)r Non utilia s(ed) subtilia Ysa(ie) xix°
Confundent(ur) qui operant(ur) linu(m)
plectentes & texentes subtilia
p(ro)fuerit enim decoratissimas oro(n)es
& subtilissimas connexiones Con
t(ra) ap(osto)l(u)s i° Chor(inthios) ii° Sermo meus
et p(re)dicacio mea no(n) in p(er)suasi(bi)li(bus) sap(ientie)
v(er)bis s(ed) in osten(sione) s(piritus) & v(irtutis) ut fides
enim no(n) sit visa ho(minum) s(ed) in v(ir)tute d(e)i
filios gn(er)are debe(n)t mag(is) d(omi)no non
ornatu v(er)bor(um) sectari aut subtili
tate ph(ilosoph)or(um) no(n) intende(re) ossa regis(?)
p(er)durmere(?) usq(ue) ad cinerem irreue
rent(er) s(cilicet) p(er) scrutando secreta divini
tatis q(uo)d no(n) curiosor(um) no(n) minu
ta iacula iaculari ut subula
armari ad excipiendu(m) leonem
fortissimu(m) hoc est dya(bolu)m No(n) seria
s(ed) iaculat(oria) Con(tra) Ap(osto)lus in ep(isto)la ad lao
dicen(ses) non destituant vos quo
rundam vaniloqua insinuaciones
ut vos avertant a veritate ewange(lii)
q(uo)d a me p(re)dicatur Gen(esis) Mane
at illi in risu ego illi lacrimas
movebo Et A(m)b(rosius) in li(bro) de off(iciis)
Restringat lingwa habene vin
culis frenos h(ab)eat suos quib(us)
revocari possit ad mensura(m) s(er)
mones p(ro)ferat examinatos sub(ti)li(?)
iusticie ut sit gravitas in s(er)mo(ne)
in s(er)mone pondus & i(n) v(er)bis mo
dus Vn(de) ap(osto)lus discipulu(m) suu(m) ad
mo(net) ut vaniloquia devitet
no(n) conformia s(ed) impropria ut d(icitur) Eccl(esiastic)o(?)
con(tra) Jovinianu(m) Sermo ei(us) o(mn)i
m(ateri)e convenit Qu(o)d enim sp(iritu)s s(an)c(t)us
cordi instigat occulte hoc p(re)di
candu(m) est lucide & apte Ma(thei) x°
q(uo)d in aure auditis p(re)dicate su(per)
tecta Vn(de) Greg(orius) in pastorali
ca(pitulo) xv° p(re)dicandu(m) e(st) ut no(n) solu(m)

pua n°° sed ne ceta nimie et in
ordinate pferant Quia sepe doc
tu doctus pdi cu apud corda au
dientiu loquat incaute iportu
nitate leuigat et auctore suum
hec eadem loquacitas ingnat q
seruire auditorib ad usu pfectus
ignorat Unde p moysen dr Vir q
fluxu semis patit imundus erit
Immete quippe audientiu sen
secutura cogitacois e audite q
litas locucois et du parem
sermo concipit cogitaco i mete
gnat Un et ab huius mudi sapi
entib pstor egregius semi iibus
e uocatus Qui em fluxu semis
sustinet imundus asserit quia multi
loquio subditus ex eo se ingnat
qd si ordinate pmeret prole recte
cogitacois edere in audienciu cor
de potuisset du incautus p loq
citate defluit no ad usu gnis s
ad imudicia seme fundit De ma
turitate actois predicatoris

Sequit et in predicatore
maturitas actois Ut em
pdicaco h3 pondus gra
uitate tu in bona couiit actom
ne cotingat illud Rom ii° Qui p
dicas no furandu fu qui dicit non
mecha mecha Qui go aliu doces
teipm no doces Un Isid i lio de su
bono ca° xxxvi° Qui no viuit
sic docet veritates qua pdicat co
temptibilem facit Iste assila ac
cui dolosi qui sagittas emittit ex
arcu s in iacientem reflectit Ass
imilat etia cymbalo sonanti qd
aliis sonu facit et seipm cofundit
Aut cereo qd aliis tribuit lucem
sed in se cosumit cera deficiete et
inducit obscuritates Qui em bn
docet et male uiuit modicu vita
ee luce tenebris bonu malo co
iungit Ista go acco mr est Sic ei
agendo qd dt imitat xpm quadt
reatu cofirmat sibu tradt exm
Imitat xpm qui cepit face et do
ce Act pmo Sic em xps clari
ficat tu eius sigillu videt hoc
est qn agit qd loquit ii Chor Non
Nō nosmetipos pdicamus s ihm

ihm xpm nos at ser n p ihm Nō
em requirunt mo in pre signa s3
opm mita lingwe em no fidelib
s infidelib date sut in signu Sz
mo ppagata fide no indigemus
signis miraculor Antiquitus ei
apli noua faciebant qui noua
pdicabat et mem erat quia flo
rebat mudus uacabat uanita
tibus et voluptatib et ideo ut
corda audienciu ad fidem inuisi
biliu traherent visibilia miracla
exhibebant vt p illud qd inte
riis ageba illud q intus erat in
uisibilius esse sentire Act viii°
Philipps descendens in ciuitate sa
marie pdicabat ibi xpm Inte
debant aut turbe q a phi dice
vi sig que faciebat Claudi et
ceci curati Un i Chor ix° Corpus
meu castigo et insui re ne for
te cu aliis pdicauerim ipe re efficiar Tale ei
pdicator fac qd dt de illis s q
ptinet ad pfecionis gradu alioqn
peccaret non pfecto et scelar pre
dicans religios a pfectis Un Greg
in mor sup illud Job xxxix° Nu
quid pbebit equo fortitudine a
cudabit collo eius hynitu Col
lo equi hynitus circudat qn ptor
sus vocib tene pdicator em
pequu designat De quo ibid
subdit Nuquid suscitabit equu
qi locustas gla narium eius terr
terim vngula fodit exultat au
dact in occursu pgit armat
cotempnit pauorez nec cedit
gladio Locuste in aere se extolle
conant sed pmo se cruribus im
pellentes subleuant et pomodu
alis volant Sic pres pmo se
extendunt p bona opacoz et deinde
uolant p cotemplacoz s postmodu
a cotemplacoe i actiua redeunt
et a saltu locuste in tra decidut
tn mane a tra se subleuant et
in mdie quato calor tanto ala
crius locuste volant Quia tpe
pspitatis pdicatores torpent
et latent tpe aduersitatis apparent
et docent Et hoc est Nuquid sus
citabis etc Et se Gla narium eius

terre quia uisionem eternitudinis
quam iustus expectat iniustus
venire formidat Inde enim glat
vni pctor timori subicit terra vn
gla fodit quia de cordibus audi
tor exemplo suorum operum terenas
cogitationes eicit exultat au
dacter quia gaudet in tormentis
Mortem sibi pergit armatis quia op
ponit se malis et licet non grad
ab eis Contempnit pauore nec
cedit gladio Qui enim adversitates
venturas et ymaginatiuas non
metuit pauore despicit et qr
presentes tribulaciones vincit non ce
dit cuncta enim obuias superat qr
amore uite eterne ad mortem se
parat Et sup ipm sonabit pha
retra Quia contra eum fiunt malorum
consilia et machinameta dolos
contra predicatores mali preparat
et velud ex longinquo inmittendo
wlnera occultant et secretis
machinationibus qui in pharetra
sagittas preparant iste aut sonitus
est minarum strepitus occultus
Ve vibrauit hasta et clipeus qr
pctores paciens uiba susceperunt
et tamen potenter contra infideles sa
gittas predicacionis reddunt vl
Contra equidem pena consilia perstrepunt
et pharetra sonat qr apta pe
na exquirit hasta vibrauit quia
si in disputacione resistit Clipe
us aut fert Ve frequens et
feruens sonibus terre nec reputat
tube sonore clangore feruens sonibus terre quia in suppliciis positus
zelo dei inflammatus pctores in
corpus xpi misticum conuertit Eo quod
iste clangore tube non metuit
quia pctores despicit pctatibus scili
citos minarum sonitus pertimescit
Et ubi audierit buccina dicit
vah quod est intellectus exultacionis
quia non terretur in omni periculo
qr victor letatur triumpho hoc est
vah dicere pctori deuictam pas
sione gaudere procul odorat bel
lum quia ante certamine preparat animum
Exhortacionum ducum et ululatu exer
citus procul repente odorat hec

est longe ante considerat quid aut
tores errorum contra electos possint
perstrepere quid eis subdita possit fidu
dealiter exercere Confirmat verbum
1 Thimo n° Dei testimonium confir
mat temporibus suis in quo positus sum
ego predicator Et aptus veritate di
co non mentior veritas est adequatio
signi et signati hoc est verbi et operis
Ergo verax non est predicator qui quod di
cit non facit cuius vox magnilo
qua et uox manus remissa ymo
vox hyspomita qui alios ad bellum
suscitat et fugere se parat Vita ei
operis sigillum sermonis et vexillum
ducis Mt vltimo Missi apli predica
uerunt ubique dno cooperante et
sermonem confirmante hoc est exemplum mi
tis Bernardus enim Bernh sermone sup Cant
xviii° Primo hinc infunda sunt ve
effunde audeamus de plenitudine
non de penuria largientes Primo
compunctio Deinde deuocio tercio prima
labor iiii° pietatis opus Quin
to oracionis studium Sexto contem
placionis ocium Septimo plenitudo
dilectionis nec solum debet predicator
infundi sed impleri ut emittet
de plenitudine non obostitet de
uanitate Et sic dicit Greg mor
lio vii° Cum platus non agit bona
que loquitur ei sermo subtrahitur ne
loqui audeat qui non operatur Et
doctor qui docere audet quod ne
gligit agere cum deseruit bona loqui
que operari contempsit docere sub
iectos incipit pena que agit
ut iusto dei iudicio in bono lingua
non habeat qui habere bona vitam
recusat Tradidit exemplum Tess ii°
Non fuimus in sermone adulacionis
alicui nec in occasione auaricie nec querentes ab
ho nocte et die operantes nequem
nostrum grauaremus predicauimus in nobis euangelium
dei Iste ergo dabat exemplum fu
giendi omne vicium et ideo voca
bat se aptum et magistrum gentium vnde
sequitur Vos testes estis et deus quam
sancte et iuste et sine querela uobis qui
credidistis fuimus Bona enim exem
plaria bonos reddunt libros sic
corrupta corruptos Quia sic dicitur

Greg. omelia sup Ezech. p dica
cio tanto auditoribus dulcius est
qnto pdicatorem acto contraria suis
pdicacionibus non est. Quia de spa
uita sumunt cum p linguam pfecto
consiuunt. Ipi enim de deo sciunt
loqui suauiter qui hunc didicerit
in cordibus suis visibus amare
verraciter. Nam smo dei dulcedi
nem non habet quem uita reproba in
tra conscienciam remordet. Vn necesse
est ut qui vbum dei loquitur prius
scire studeat qualiter uiuat. Ut
p9 ex uita colligat que et qualiter
dicat. Et in pastorali xxiiii° Greg.
qui pastoris. uoce et mores sed
et p exempla melius quam p vo
ba gradi. Pp'r hoc sacerdos le
uiticus accipiebat in esu pec
tusculum et armum quia non solum que
recta sunt debemus pectore cogita
re sed armo operis alios ad sub
limia prouocare. De matuitate cogitacionis

Sequitur ergo matuitas qu
sacionis intus cora deo ex
terius cora pximo. Cora
deo. Philip. iii°. Nra conuersatio in
celis est. Cora pximo. i. pe. ii°.
Conuersacionem enim inter gentes hn
tes bonam. Et deutro. 1°. Date
ex uobis viros sa. quorum conuersatio
sit p ut prima nobis e pii. Cora
deo est conuersatio pdicatoris lauda
bilis si fuit deuotus in affectu. ii.
paralip. xx. Iozaphat contulit
se totum ad rogandum dnm et p
dicauit. Ie enim inda. qd enim in
deuocione hauriunt pp° exponunt.
Sic Aaron veste sca indutus
hoc est superhumerali intrabat
ad dnm et cum strepentibus tintina
bulis, exibat ad ppim. Hanc autem
matuitate deuocionis manifestat in eo

Sapie fulgor / Unde e xxviii°
Celestis patrie amor / Exo. Fac uestes
Iusticie rigor / superhumerales
Caritatis decor / erit ex auro et
Castitatis candor / iacincto purpura

cocco bistincto et bysso retorta.
Aurum est fulgor sapie quo debet pre
dicatoris intelligencia radiare.
Jacinctus qui est aerei coloris

amor est patrie celestis ut non p
dicet pro fauore ppli sed p hono
re dei et amore regni. Purpu
ra e rigor iusticie ut exhibitu
regie dignitatis et potestatis qd de
signatur in purpura sciat p ius
ticiam puos motus cohibere.
Coccus bistinctus decor est carita
tis in duplici motu dilectionis dei,
et pximi feruentis, quia qui dnm
et pximum diligit cum ex duplici cir
tura fulgescit. Byssus e can
dor castitatis. Byssus enim albe
dine habet et multis tonsionibus albe
dinem induit, quia pfectus co
tinencie candorem non habet nisi caro p
abstinenciam multipliciter affligatur.
Vn et byssus retorta a torquen
do sic dicitur. De hac matuitate dicit
Sen. in epistolis. Aliquis vir bonus
nobis eligendus e et semper ante ocu
los hndus ut tamquam illo spec
tante uiuamus et omnia tamquam
illo vidente faciamus. Aliquis he
at animus quem vereatur et time
at. Cuius auctoritate eciam secretum suum
sanctius faciat. Hec tibi iugiter
assistenti meditacione corriges
eciam cogitatum. exhibebis omnibus
te maturum. dum eum tamquam custodem
semper tibi pduxeris in exemplum.
Hunc autem intelligo exemplum vim
deum et hominem secretorum conscium et
renum mencium correctorem. Est ergo
maxima matuitas cora pplo est enim
sup alios constitutus ut in quem
respiciat ppulus. ps. Ego autem
constitutus sum rex ab eo sup
Syon montem sanctum eius pdicans
preceptum eius. Vn quod in aliis dis
plicet magis in eo placere pt. Sic
gs sobrius in victu. Sobrius in
Verecundus in affatu. victu. Vn
Compositus in gestu. Dan. x°. In p
dicabat primam qui seuerem te
nebat abstinenciam. Et 1° Esdre.
pdicaui ieiunium iuxta fluuium
Adama ut affligerent cora deo
nro. Adama terra uel desiderabilis
fluuius autem affluendo dicitus est.
pdicator enim debet pdicare ieiu
nium ut sit exemplum abstinencie. Abiceat fluxum
Pudicus in actu et tactu.

tpalis gle Repme trestricitate
auaitie desideriu z voluptatez
concupie parz em pficit ptor qui
pleno ventre disputat de ieiu° ut
frugalitate pene em sepe epu
las comita voluptas / quia cu
corp9 refectionis delectacone resol
uitur cor p mane gaudiu re
laxat Sic mois 1 dz viij Exo
xxxij° Sedit pplus manducare
et bibe z sur lude Pudicus
actu vnde p contrariu dz hest xiiij
de illis qui pdicat carnalez rege
hoc est carnalez libidine Cu pau
lus prediret xpm / hic mistez
e virginitatis virginis filius
et virginitatis cosiliu Act xix°
Adiuro vos p ihm que paulus
predicat Et xiii° dixit spus
sctus Segregate michi barna
bam et paulu in opus qd assup
si eos et Bc pdicabat vbu di
in syria in barnabas filius con
cludens paulus electionis intitu
lu interpetat / quia virginitas spa
lr met dei filiaoz / z mag floet
quto magis accedit mudus ad
fine et conclusioz que e spalit
a dno petita quia in carne facit
miracla viij clericos z pres argu
ens Jeronim9 Quist familiares mi
eib3 in epa ad Nepocianu ait pi
culose tibi ministrat / cui9 vultu fre
quer attendis Si ppr offm clericatg
aut viduate aut virgo visita nu
qm domu solus introeas clericos
heas socios quoz gtubnio non
infameris / si lector si acolito si
psaltes Se2 no ornent veste
sed moribz nc calamistro crispet
comas sed pudiciciaz hitu pol
liceant Solus cu sola secreto
et absqz arbitrio ul teste no se
deas Et in lio de singlaritate
clericoz dz Ctz nimiu precepse e
qui tussire contepnit ubi aliu
cospexerit cecidisse Et vehem
ter infremis est cui no icutit
timor alio pcute Beniuolus
affatu Psa xli° Opus dni sup
me eoi qd vnxit me 9 tee et
pdi cap me z clau ap ut pdi

ag pla do et die ul deo nro
Sic em dt Jeronim9 Suauit ambu
landu e int lientres pgnatu
quia no sut aspe increpandi q
de nouo conceperunt bonu ppost
tu lz destinati sint de die vltos
exime crendi in omib3 tn fuet
beniuole Vn Ambo in lio de
officiis Sit increpacio sine ira suaui
tas sine amaritudine sit monico
sine aspitate hortacio sn offensi
one Et sic in omi actu uite id ca
uere debemus ne com nimi9 ani
motus excludat Sic teneam9
cosiliu locu Ita in smone ea cst
formula tene conuenit / ne aut
ira excitet aut odiu aut cupidi
nite aut ignauie aliqua ex prima9
iudicia Sit smo homoi desceptu
tis maxime heat caput cuius
com z finis modu Smo em te
diosus iram excitat / s ut se dedit
lectio nob arripiend9 est z put
possimus p sequend9 neqz nimiu
prolixus neqz cito interruptus
ne aut fastidiu derelinquat ul
desidiaz prodat ul iacturaz Oro
pura simx et lucida et manifesta
plena grauitatis et ponderis et i
plenu suauitatis z gre smone
esse no indecoris Compositus
gestu Psa lij° Qm pulc super
montes pedes anunciantis bonu
pdicantis salutem pulctudo pedu
pulctudo affectuu interioru vn ceu
pulctudo gestu exterioru put dt
Ambo in lio de officiis Est in ipo
motu gestu incessu tenenda ve
cundia / hitus em mentis cernitur
in statu corporis Vox em quedaz
e ai motus corporis Gestus at
initu ordinat verecundiaz vt sit
homo verecundus in loquendo ne s
loqdi progrediatur modu ne sermo
resonet quid indecoris / et sp ve
cundia comedet pcnis initiu
Vn Moyses et Jeremias pdicatum
ppla qd potant pgraz excusabant
tn p verecundiaz i tacendo Si con
cles ppr ignorariaz p sup culpant
Si quis ppr verecundiaz comendant
In aspiciendo ut moueant ocli

pequalit causaru p̃cu et ũcu de
quib agi Oculi em maxime
sunt cordis nucij quib deserui
unt palpebre et supcilia q nec
dent esse in motu nec nimis
mobilia nec ulla sibi inequalite
dissiden In orado uu et multu minue
luc xviii publicanus apud dm
qui p verecundia no audebat
oculos leuare in celu Incedendo
nec ffi ambulando nec cur
sim uu p histonicu s turpe
nisi tn ca piculi ut necitat na
festinantes anhelos videmus et
turpit ora torquere inspirare
et respirare s ille est incessus
probabilis ubi spes auctoritat
et pondus grauitatis vestigu
est mine tranquillitat Et bre
uit tulius de his in lo de orato
re sic ait Quid ego de actione
ipa plura dica que motu cor
poris que voltu q gestu que uo
cis conformatone ac varietate
est moderanda que sola p scipam
qnta sit histonici leuis ars
et scena declarat In qua cum
oms in oris et uoc motus mo
deratone laboret quis ignoret
qm pauci sint fuerintque quos
ego aio spectare possimus Quar
tus tytulus de pdicatoris ydo
neitate qui consistit in iiii s
q pdicator aput se vitate heat
hita pateat patens placeat pla
tens moueat In speculi q vita
te apud se heat s iiii modis
q hita pateat iiii modis
q patens placeat iiii modis
q places moueat iiii modis

Incipit quartus tractatus

Nunc quarto tytulo vide
du est de pdicatoris
ydoneitate q consistit
in dicendi racione dau
rus eciam in eu sex
ad primu vitate dicende ap se
heat ne seipm decipiat p ig
norantias aut subditos p falsam
expositi aut p̃ua intellin s
senioribus no pueris in ecclia co
cessu est loqui Cantico dent
Interroga prem t et a t ma
t et hi sut qui argentu patri
eloquij discrete ministrat s uin
cuiusque capacitate Rima dm
v Vnusquisque bibebat iux
sua etatem no em omnib vna
competit medicina nec sapiens
medicus vno collirio curat ocu
los nec om noxios humores e
uacuat vna potone laxatiua
Habita pateat Quid em pdest
clauis aurea si no apperiat q
fmo si no edisseri aut verius
mores sciit Nu xxiii quidquid
dns dixerit hoc loquar Sed Aug
de doctrina xpiana ds sermo est
optimus quo fit ut qui audit
uez audiat Et in eod Quid p
dest locutionis integritas quam
no sequitur intellectus audient cu loqu
di omno nulla sit ca si quod lo
quim no intelligant quos lo
quim ppter q ut intelligat lo
quim Qui go docet uitabit
oia uba que no docent et si p
eis alia q intelligant uba in
tegra pt dicere id magis eligit
si aut no pt siue quia no sut
siue q in pntia no occurrut vte
et minus integris du tn res ipa
doceat atque dicat integre Et hoc
quid no solu in collocutionibus siue
fiant cu aliquo siue plurib uin
s et mlto magis in ppulis qn pnunt
fmo ut intelligatur instigan
du est quia in collocutionibus siue
fiat cu aliquo est cuique interrogadi
ptas ubi q aut oms taceat
aut audia unus et in eu inten
ta ora couertut ibi ut requi
rit quisque q no intellexit nc
moris est nec decoris ac p hoc
maxime de taceti sub ueniere
cu dicente Patens placeat
no exadulatone aut uborz ue
nustate sed magis ex vitate et
vtilitate Ipa v ppte meus qui
te btm dicut ipi te decipiut vn
Aug v s in sermone ad alit re
bus place qm vobis nec estimet
dici melius nisi q dr verius ne

ne doctor verbis seruiat sed verba doc-
tori I Chor i° Non in sap verbi
ne euacuetur crux xpi Sicut aut cuius-
cumque corpus pulcrum est et deformis
animus magis agendus dolendus est
quam si deforme haberet corpus Ita
qui eloquenter ea que falsa dicunt ma-
gis miserandi sunt quam si talia
deformiter dicerent vnde in pe mo
in primo de oratore Si res non
subest oratio ... non sit inane est aut
cum irrisione ludo Quid est
enim tam furiosum quam verborum ut op-
tiorum et ornatissimorum sonitus
inanis nulla obiecta sententia nec scientia
Si tamen oratio ornetur ex rei sententia re-
feratur ultimus ad xpm et salutem
omnium non ad quedam propter plausibilem
sonum vnde Aug. ubi s. Non tam
verborum grande genus dicendi or-
natibus conspicuum est quam violentum
animi affectibus Nam capit illa etiam
ornamenta pene omnia sed ea si non
habuit non requirit fertur quippe
impetu suo et elocutionis pulc-
critudinem si occurrerit in rerum ca-
pitum cum decore assumit Satis
enim est ei propter quod agit ut verba congru-
entia non oris eligantur industria
sed pectoris sequantur ardorem Nam
si auricato gemmatoque ferro vir
fortis armetur intentissimus pug-
ne agit quod illis armis quod
agit non quia preciosa sed quia ar-
ma sunt Audiens moueat
ut dicit homo ... sub potestate constitutus habens
sub me milites et dico huic vade et vadit et alii
fac hoc et facit Sicut enim delectandus
est auditor ut teneatur ad au-
diendum Ita mouendus est ad id quod
audierit peragendum vnde secundum Aug.
et Tullium Ita debet dicere vir
eloquens ut doceat ut
delectet ut flectat
Docere est necessitatis
delectare suauitatis
flectere victorie
Qui do-
cere volt
quamdiu
non intelligitur
nondum se existimet dixisse quod
volt ei quem docere volt quia non
dixit quod non intelligit Qui vero
delectare volt teneat auditorem
et alliciat ut delectetur vitate

pascatur ut in verbis non amet verbum
sed verum Qui vero flectere ad agendum
volt flectit in flectendo affectum
audientis ut si amet quod pollicetur
timeat quod minatur odit quod ar-
guis amplectatur quod commendas do-
leat quod dolendum exaggeras Cum
ad letandum predicas gaudeat
et ita de diuersis affectibus quod con-
siderare debent predicatores in
auditoribus ut sic flectantur faci-
lius Et quia homines se debere agere
non dicunt quod nesciunt ideo docere est
necessitatis non quod agendum sit ut sciat
sed ut quod agendum esse sciunt agat
Delectare non suauitatis est quia si
suauiter loquatur ... quodammodo
refectis licet ut dictum est non in-
tendat ut delectet eloquium sed
veritas que manifestatur prius
Sed quod parum confert confitei verum
et collaudare eloquium in sermone
dicentis inclinet assensum ad agen-
dum Ideo flectatur auditor cum
quia sermo predicantis et si debeat
docere ut instruat et delectare ut
teneat debet flectere ut vin-
cat tamen hic attende quod sicut sepe
sumenda sunt amara tamen salubria
ita semper vitanda sunt dulcia quam
noxia sed suauia et salubria
diligenda ut si res aut sermo
appetatur ex suauitate prosit ex
salubritate

Dicturus quis sermonem in eum veri-
tatem dicenda apud se
habeat Infusam ex dei
Infusam ex dei beneficio
Acquisitam ex discipline studio
Roboratam industrie naturalis ingenio
Confirmatam bone operis exercicio
Infusam gratie diuine beneficio Mat xx
iii Dixit auditor sermonum dei
qui visionem omnipotentis dei intu-
itus est Deus enim dominus scientiarum est et ideo
ipse dicit quicumque vitam vobis di-
cere facit in Apoc Qui habet aures
audiendi audiat quod spiritus dicat
non ergo glorie scientie de opere
virtutis serantur nec quod verbum cum
quibus profert se electum putet Nam

in Balaam reprobo dns loque
bat cui9 vbu pferebat quia p
i quo lapideu canale mt gnd aq
distillat p qua areola fecudat
Acquisitam ex discipline studio
Mat ii Herodes scissitabatur ubi
xpus nasceret dixerut in Beth
leem iude Sic em scptu est p
pphetz Qui em scpturas ex disci
plina tenuerut ad pphas recur
rerut Sz em multi nouint tpr
audierut tn qui scpturas volt
exprimere nce e scdm vsum
quem adducere pualet em pau
corz quem nd faciut paulus
em et centurio et Eunuchus
et Moyses homines audiuit liter
Anthoni9 monach9 et mlti alii
et apli maxie scolas no intra
uerut a deo edocti sut Multa
em oz scire qui volt predicatoe
homi pdicare vn Grego Ipas
uerbi dei curaz et doctine rrm
quo explicare valeam qm ho
ut uideo omis nigri r omis phi
lozophant qd ego satis miror
si omis quos ego uideo in eca
ad scitiedu smone mpp ptecede
bnt et vite nouit dare con
siues sus ipi tacti mesuraz
et dispone smones suos i udito
ac veritatez dogmatu inoz co
sequr ac conar explanare que
cucqz demudis ut inudo philozo
phari oz que de m de aia que
de mete que de intellectualib
naturis siue bonis siue cotra
riis et qd e maxim et q cdstin
git et cotinet ac coponit vni
uersa de prouiden et de singulis
que ut con rrm viden sz de p
mo statu ac nouissima refor
macone de figuracomb r ve
ritate de utroqz testameto de
aduetu xpi pmo ac 2o de in
carnacone eius r passionez
resurrectone atqz ascensione
in celos de fine oim de iudicio
r tribulacoe ut tristiu ut bonorz
Bra aia vno r qd pmu e debita
r pim oim tenere tmte qua
liter senciendu sit i quo r picli

sua consistit huis qui ad illuian
dos ceteros psunt vere magn
piclm huiusi ignorare r tn vel
le pdicare put dt Aug9 in sle
li i sup Gen Ad hanc Cu em
scientes sciencias aliquos pdica
torz errare in hiis viderint q
bn sciut theloas esse vanam
credut et dicetib ex scpturis
illudut Si em sm Tuliu inta
tis nce est erudituz esse orato
rem quto magis in sacris lris
r mlt alis pdicatorem vn in
lio de oratore no quirit mobili
tas lingwe no celeritas vborz
no demiqz ea q no possum9 no
bis fingere facies voltus son9
in oratore aut acume dyale
ticorz sina phorz vba prudentu
poetarz verba prudentu meo
ria iurisconsultorz uox tra
gedorz gestus et legendi et
poete cognoscende historie om
ciuiu doctores atqz scptores elige
di atqz pcilitandi et excitato
causa laudandi interpretandi cor
rigendi vituperandi Disputa
dumqz de omi re in contrarias ptes
et quidqz erit in qualibz re qd
probale videri possit eligend
atqz dicendu et discendu cog
noscende leges parpienda dis
antiquitas senatoria cosuetu
do disciplina r p uita sociorz
federa cognoscendi sunt libandq
eta ex omi gne vrbanitat fa
cetiarz quida lepras quo tqm
sale aspga oib oro Roborata
industrie nalis ingenio quia
frequenter cogitandu est et legen
du in occulto q publicandu est
pplo Mt xn Que in tenebris
dixi in luce dicent In tenebris
em scdm Macrobiu viget me
moria q quia mlta tene no
pt iuuanda e vt ex mlta colliga
sua vtilis vna et audita et
lcta no tam vadant i meoria
qm ingeniu et cibus no ta
in uentre qm in virtute cor
lis augmetu vn Macrobius
in pio lib saturnaliorz Apes

quodammo debem9 imitari q
vagant et flores carpunt deinde
quitq attulere disponunt et p fa
uos diuidunt z situ varium in v
nu sapore mixtura quada et p
prietate spus sui mutat Nos
quoqz quitq diusa lectione que
siuimus committem9 stilo vt in
ordine eaz digeste coalescat
pa et in animo meli9 distincta
seruatur z ipa distinctio no si
fermento quodaz quo conditur
vniuistas in vnius saporis u
su varia libameta confundit ut
etia siquid apparuit vnde suptu
sit aliud tn esse qm vnde sup
tu nascetur appeat q in corpe
nro sn vlla opa nra videm9 fa
ce nam alimenta q pcipimus
qua diu in sua qualitate pseue
rant z solida innatat stoma
cho onera sunt at cu ex eo qd
erant mutata sunt tuc demu
in pires et sanguinez transeunt Id
in hiis quibz alimur ingenia
prem9 et quecuqz hausimus
no patiam integra esse ne
aliena sint s inquandaz dige
riem concoquant alioquin
in memoriam ire pnt no in inge
niu et ex omnibz colligim9 vn
vnu fiat sicut vnus nus sit
ex singulis vnus chorus ex uo
cibz multis vnu spirant cu ex ado
ctrinum sint mults Confirma
ta bone opomis exctuo Alioqn
ne pdicem9 illud im° xxxii°
e timedu si q dictis no fecerit
nulli dubiu qn peccet in deu
Eru em sapuit et eloquet
dicit s nequit viuit erudit mul
tos discendi studiosos quamqz
aie sue sit inutilis Mt xxiii Su
per kathedram moysi sedebunt
scribe et phisei q dicunt facite
secundu vero opa eoz nolite fa
cere dicunt em et no faciunt Au
gusti9 de doctrina xpiana Audiunt
utiliter qui no agunt utiliter Qua
em querere student s sua docere
no audent Illa kathedra no eoz
sed moysi cogebat eos et no bo

facientes bona dicere agebat q
sua in uita sua docere aut sua ka
thedra illos no pmittebat aliena.

Secundo requiritur
ut vitas hita pateat hoc
fit iiii°r modis
Obsecratione quo ad deu
Timoris affectione q° ad seipm
Scripture, 9 meditatione q ad om ut
fideli interpretatione q° ad pxim cuiuscumque
Obsecratione Eccli xliii Mul
ta dicimus z deficim9 in vbis co
summatio sermonu ipe est
Et ideo regina hester orauit pro
salute ppli sui locutura ad rege
vt deus daret in os ei9 sermo
ne rectum z bene sonante quanto ma
gis orare debz ut tale munus ac
cipiat qui pectina salute hom
in vbo et doctrina laborat vt dr
in fine de doctrina xpiana Et ibi
Sine apud ppl'm ut apud quoslz
in aia e dcturus sue qd apud
ppl'm dd'm ut ab eis qui uoluerint
ut potuerint legendu e dicturus
oret dnm ut sermone det i ore
eius Orent aut ut ipi bn pro
ferat et illi ad quos pferunt sumat
et de prospero dictionis exitu ei
gras agant a quo ipi accepisse
no dubitant ut qui glar in illo
glietur in cui9 manu z nos et s
mones nri omis et dicit ad deoz
conditi Thob ix° Ut semen nom
benedictu a deo ysrl qui regit in
secla seculorum Cumqz omes dixissent
amen Accesserunt ad conuiuiu Et
ideo ut semen fructificet et veri
tas declaretur, s orandu est
in pn° sermonu frustra em laborat
lingua pdicatoris aut intelligentia
auditoru n obtineat gra saluatoris
Timoris affectio quo ad
seipm Gen ultio fres Joseph p
ni in terram adorantes dixerunt
Serui tui sum9 Quibz ille rendit
Nolite timere Timendu e em
timore reuerentie no diffidentie
vt nos reputem9 indignos ad
executor tanti misterii cu simus
pctores miltoz Com Vn oratorz

nō de
timore

seculares solent in pricipio timo
re affici Tulius de oratore qui
optime dicit et hoc facilime et or
natissime facere pot nisi tn timide
ad dicendum accedit et inordinacia
oratone pturbant Michi tn pe
ne impudentes viden et in me
ipo sepissime experior ut exalbe
scam in pricipiis dicendi et tota
mente atqz artubus omnibus contre
miscam Ipse aut sub iungit duas
causas in oratoribus qz quoqz bo
nis oratoribus non sic euenit in di
cendo sicut ipi putauerunt et quia
semp cum dicimus de nobis iudicat
qd ergo illi timet ppt non adipiscen
dam gliam a' non sustinendaz con
tueliam nos magis timemus ppt
costiam scripture commemoratone
verba enim scripture sunt pponenda si
cut iacent in lra et de sacro ca
none assumenda thema Dicit quidus
refellebat dyam ex scriptura luc.
iiii°. dictum est Non temptabis dnm
deum tuum Aug' de doctrina xana li°
sapient dz dice et qz non eloquitur
pt verba scripturaz ei tenere maxi
me necium e quanto enim pauperiore
se cernit in suis tanto eum oz esse di
tiorem in istis ut qd dixerit suis ver
bis probet in illis Et qui ppriis u
bis minor erat magnorz testimo
quadammo crescat probando enim
delectat qz minus delectare pt Ideo
non tn sp verba ponenda sunt sz ca
remouendi fastidii ffus dicus est
vt qui minus meminit si verba tenet
fideli interpretatone. i. Regum
hoc faciat tibi deus et hoc ad
dat si absconderis a me sz Exo
q dicta sunt tibi Vnde et uba dni
interpretatus est fideliter Samuel
heli Ad hanc aut fidelem interp
tatonz ptinet apire clausa et sol
uere nodos incidencium quonum et
ex hiis aliarz emgencium Si tn
carz solucio pit occurrerit vt dt.
Aug' nec moueamus qz auffer
re non possimus Sz quoqz dum questio
questioni succedit et solucio solutoni
prolongatur sermo adeo ut vix in
memoriam vigeat pcor ad ppositum

redire possit vn hoc dicit diligen
tissime cauere valde tn bonum e
ut dt Aug' vt quidquid contradici pt
si occurrerit refutetur ne sibi accidat
ubi non erit qui rndeat aut pn
ti quidem sz taceti occurrat et minus sa
natus abscondat.

Tercio vitas patens
placeat ad qd plurimum mi
concurrunt Cordis affectus

Cordis affectus
Potis sonus
Corporis motus
Dicendi modus

Cordis affectus
e qm pdicator ab
iecta cordis tris
ticia proferat ve
bum cum alacritate
et serena letitia Eccl'es ix Come
de panem tuum in letitia et bibe cum
letitia gaudio vinum tuum quia deo
placent o. t. Existente si quidem
tristitia in mente minus exube
rat sermo in dicente et minus e gratus
in audiente Aut enim locucionis
inopia aut animi tedio aut qz
magis delectant in otio et silencio
contemplatonis et lectonis qm in
exercitio pdicatonis quidam inuite
ca' pdicat, tn sm Aug' de cathe. rud.
postponenda sit delectatio lectonis
ppt lucrz edificatonis Oritur eciam
tristitia quia non proferimus quo
volumus sz tn alium bn sapit audie
ti qz male sapit loquenti vn Aug'
de cathe. rudi Michi i ppe sermo meus
displicet semper melioris enim au
dius sum quo feruor sepe intue
anteqz eum explicare verbis sonant
tepero qz vbi minus quam in notus e
euoluo contristor linguam meam
cordi meo non potuisse sufficere
Totum enim qz intelligo uolo ut qui
me audit intelligat et sencio me
non ita loqui ut hoc efficiaz ma
xime quia ille intellectus quasi rapida
choruscatone pfundit animum Illa
aut locucio tarda et longa e lon
geqz dispitis et dum ista voluitur se
iam in secretum suis ille condidit tn
quia vestigia quedam miro modo
impressit memoria pdurauit Illa
tn sillabarz moriulis atqz ex eisdem
vestigiis sonancia signa pagimus
q lingwa dr ut latina ut greca
ut hebraica ut alia q cogitentur.

hec signa siue ore eciam proferat cum illa
vestigia nec latina nec greca
ut hebrea nec cuiuscumque alterius
generis sint ipsa sed ita efficiant in
animo ut vultus in corpore Eccli.
xlv^o. phinees in bonitate ac
sue placuit deo israel ideo statuit
ei testamentum pacis vocis sonus
vniusquisque vestrum proximo suo pla
ceat in bonum ad edificationem quod fit
per sermonis pronunciationem cuius artem
et si doceat Tulius tamen sicut eam
ex toto non sequitur ita nec ex toto
respuit xpianus Delectatio sequitur
naturalis actus pronunciacioni vt En
chiades ait Et secundum tulium ma
xime necesse est oratori quantum ad hitu
diem vocis ut sit firma et molli
firmam aut potimus in dicendo voce
conseruare si dicamus in principio maxime
sedata et depressa voce quia le
ditur arteria si antequam leni voce mu
sceat acri clamore compleatur.
Vnde longioribus interuallis oportet uti Re
creatur enim vox spiritu et arterie tace
do quiescat et continuum clamorem
debemus omittere et acutas excla
mationes euitare quia sic vulne
rantur arterie et consumitur splendor
vocis que conseruantur in pronunciationis
suauitate Ergo ut vox firma
seruetur vox sedata in principio pro
feratur Interualla et voce confir
mat et sententias continuores diuisione
reddunt et auditori spacium cogita
di relinquit Vnde Tulius Conseruat
vocem continui laboris remissio et
auditorem quidem varietas maxime
delectat cum sermone animum eius retinet
et exsuscitat clamore Acuta ex
clamatio fauces et vocem vulnerat
eadem ledit auditorem habet enim
quidam illiberalem et muliebre
potius vociferationem quam adulem
dignitatem in dicendo accomoda
tum in extrema contentione continens vox
remedio est voci et Ambrosius in libro
de officiis De voce quid loquar
quam simplicem et puram esse satis
arbitror canoram aut esse na
ture est non industrie Sit sane di
stincta pronunciatione modo et plena suaui

vilis ut aggreste et subrusticum
fugiat sonum non ut rithmum affec
tet scenicum sed misticum sonet Et
in eodem Attendat suauis sermo ut con
ciliet sibi affectum audiencium gra
tumque se ut familiaribus et si fieri
potest omnibus prebeat neque adulantem
se neque adulandum quidquam exhi
beat I. Thess. ii^o. loquimur non quasi
hominibus placentes sed deo qui probat cor
nostrum contra illos qui dicunt ysa. xxx
loquimini nobis placencia videte no
errores Mollitudo vocis est qua
possumus eam torquere et flectere pro
nostra comoditate vnde in prima re
thorica diuiditur vocis mollicies
in sermone Et licet artis rethori
ce precepta magis conueniant ora
tori puritas vero constitute veritate
substrata plus conueniat predicatori
tamen modus oratorius sic non est usque
quaque tenendus Ita quantum ad hone
statem exteriorem non est simpliciter
respuendus et id non conuenit auditor
si verba Tulii inseramus Ait ergo Ser
mo est oratio remissa quottidiane lo
cucioni finitima Contentio est oratio acris
et ad confirmandum et ad confutan
dum accomodata Amplificatio est
oratio que aut iracundiam inducit
aut ad misericordiam trahit animum auditoris
Sermo diuiditur in partes iiii^or
Demonstrationem
Dignitatem
Narrationem
Iocationem
Demonstratio est oratio que docet remissa voce quo quid fieri poterit
Dignitas est oratio cum aliqua graui
tate et vocis remissione Nar
ratio est rerum gestarum expositio
Iocatio est oratio que ex aliqua re
risum prudentem et liberalem potest com
parare Et idem Tulius in libro de
oratore hoc est proprium oratoris
oratio grauis et ornata et homi
num sensibus ac mentibus accomodata
Et infra Siquis vniuersam et propriam
oratoris vim diffinire complecti
que volt is orator erit mea sententia
sed tam graui nomine dignus qui quecumque de re que
cumque inciderit que sit dictione ex
plicanda prudenter et copiose
et ornate et memoriter dicet

cu quada actionis ~~cuis~~ etia dig
tate Corporis motus delectat
auditore qn sit scdm debita ho
nestate Mt. xiiii^o. filia herodia
dis saltans in medio placuit hero
di multo mag modus honestus
placet plebi sz qp cogruit scdm
in vn Samuel puer accinctus
ephoth lineo et ministrans cora
heli proficiebat et crescebat
cora deo et hominibus sicut .i. Rg
ii^o dr Et de dauid ii Rg xviii dr
qp placet regi et omes serui dili
gut eu Est aut motus corporis
in oratore conueniens gestus et
vultus moderatio quedam q pba
biliora reddit ea q pnunciant
ut in vultu sit pudor et acmo
in gestu nec turpitudo nec ve
tustas vn subdit ... Et qr
inordinati gestus et motus ab
interioribus aime oriunt ... hoc
statu interioris homis annunciat
et assecta scriptura arguunt scdm id
Eccli Ex visu cognoscit cognosci
tur et ab occursu faciei sensa
tus visus dentium et ingressus
homis annunciat de homine Facie
dt spar quia cu ipa sit speculu
discipline tanto maiori dz di
ligencia custodiri quanto mi si
in ea pctm sicut pt occultari
modificet go in gestu suo ut si
ptue exasperet nec molliter dis
soluat et sp heat rigida dul
cedine et dulcez rigore Et gnat
totu corpus huanu e qsi queda
res publica in quo singulis me
bris sut sua officia distributa
vn pma custodia discipline no
uiciorz vt vnuqdq membrz in
quo adeo creatu est officio se co
tineat neqz alti9 membri mini
sterium sua admixtione confundat .i.
ut oculi videant aures audiat
nares olfaciant os loquatur ma
nus opet pedes ambulent nec
membrorz officia transmutetur
nec inordinate misceant Scda
custodia est vt vnuqdq mebrz
qd facit eo mo quo faciendum
est faciat nec plus nec mi9 ut

nec aliter faciat quia oz ita qp
nd egrediam limites honestatis
Xobi gra Ridere sn apcione dencium
videre sn defixione oculorz lo
qui sine extensione manuu et
intectatone digitorz sn tortore
labiorz sn iactatone capitis sn
eleuacone supciliorz Incedere
Sine modulacone gressuum
Sine uentilacone brachiorz
Sine gesticulacoe spatularz
Sedere sine diuaricacone pedu
sine alternata subiectoe pedu sn ex
tension ul agitacone tybiarz sn
alternata accubitacone laterz Ja
cere sn deiectone membrorz Et
ut breuius sit gestus in oi actone
Stracosus sn mollicie — Mollis ci-
Cruuctus sn dissolucoe — gestus sit
Grauis sn tarditate — lasciuiaz
Alac sn inquietudine — dissolutus
Maturus sn ptervia — neglige-
Securus sn turbulencia — tardus
pigriciaz citus inconstantiaz pcax
supbiaz turbidus iracundiaz Scio
qp plurima stiaz nalia corporis a
aimi uicia deponunt tn qp insixu
e et ingenitu et si nd vincitur
arte lenit Quibusdam et loqntibus i
conspectu ppli sudor erupit quibus
da locuturis genua tremunt de
tes aliis colliduntur lingua titubat
labia concurrit hec penitus nec
disciplina nec usus excutit sz
na sua vim exercet que se rerz
inpio nd subiciat Od em nali e
nec uetari nec uocari sz corri
gi pt vn ioculatores qui homin
imitant affectus cu verecundiaz
repntare nolunt vultu deiciunt ve
rba submittunt oculos in terram
figunt et deprimunt et tn rubore s
effigiare nd pnt hmoi nalia su
is uiris in inuisa veniunt in uisa
recedunt si tn an ocls aliqz hea
mus ut tamqz illo spectante vi
uamus et tamqz illo vidente oia
faciamus Cicero ... ad cuius memo
riaz mia indecencia qponamus spe
em est vera pquia pua corrigis
et distorta dicendi modo place
facit pnunciatoz qd fit dupr ut

s varias inflexiones vel secundum figu
rativas locutiones quod appellat re
thoricos colores de variis in
flexionibus dicit idem Tullius Erit is
eloquens qui poterit parva submis
se modica temperate magna gran
diter dicere Parva appellat ubi agitur
de pecuniis magna vero ubi de
hominum capite et salute modica
vero ubi nichil horum est sed tantum ad de
lectationem audiencium Unde modica
i. temperata ... dicta Nam ipse pro
parvis modica diceris Eccl. xxx
ut omnibus omnia expediunt et non omni
ani omne genus placet Utitur ni
mirum omnibus modis dicendi Et licet
omnia magna sunt que ad predicatorem
pertinent eo quod ad vitam eternam omnia
referuntur teste sancto Augustino de doctrina
xpiana non semper debet ea granditer
dicere sed submisse tamen docet
temperate cum aliquid laudatur
vel vituperatur Cum vero aliquid agen
dum est et ad eos loquimur qui hoc agere
deberent nec volunt tunc ea que magna
sunt dicenda sunt granditer granditer
et ad flectendos animos congruenter
Omnes hos modos apud paulum in
venies Submissum Gal. iiii
Dicite michi qui sub lege vultis
esse legem non legistis Scriptum est
Abraham duos filios habuit etc.
temperatum Ro. xii Obsecro vos per mi
sericordiam dei ut exhibeatis etc. Ite
grande ii Cor. vi Ecce nunc tempus
acceptabile etc. In omnibus exhibe
amus nos tamquam dei ministros in multa
paciencia in tribulationibus etc. Hii autem
modi variandi sunt ut propter auditoris
fastidium de uno transeat ad alium
modum Sic enim potest diucius et minus
fastidiose protendi et modus submis
sus plus quam solus grandis potest di
cius tollerari ... Augustinus Commotio
animi quanto magis excitanda est
ut nobis auditor assenciat tanto
minus in ea diu teneri potest cum fuit
quantum satis est excitata Et ideo
cavendum est ne dum volumus altius
erigere quod erectum est etiam inde de
cidat quo fuerat excitatione perductum
Interpositis vero que sunt dicenda
submissius bene reditur ad ea que opor
tet granditer dici ut dictionis impetus
sicut maris estus alternet Ex quo
fit ut grande genus dicendi si diucius
dicendum non debeat esse solum sed aliorum
interpositione varietur Ingrandiat
quamvis fere semper temperata debent
esse principia et in potestate loquentis
est ut dicantur nonnulla submisse et
que possent granditer dici ut ea que
dicuntur granditer ex illorum fiat comparatione
grandiora et eorum tamquam umbris
reddantur luminosiora Grande genus
et temperata requirit dictorum quia
suscipimus ad delectandos animos non
movendos ut si dicatur crebrius
aut clametur vehemencius ideo est
grande dicendi genus et hec autem sunt
ornamenti et submissi generis et tempera
ti Grande autem genus pondere
suo et voces premit et lacrimas ex
primit In submisso autem genere verba
sufficientia in temperato splendentia
in grandeno querunt vehemencia
Reprehendunt et inspecta scriptura colo
res rethoricos ... que ponit tantum verba
quia sunt ex ... que dimittimus
ad presens quia magis competunt ora
tori pulcra enim mulier non indiget
ornamento cum satis eam ornet
ipsa pulcritudo Una enim est vera
philosophia et predicacio perfecta qua docuit
sapiencia incarnata ut dicitur in libro
Augustini contra Achademicos Magis
etiam vacandum est ad perfandas ve
ritas sententias quam ornatas quia
mille debemus habere amicos pru
dentes quam formosiores et maior
est delectatio vacare veritati luce
ti ... qua vocis sonanti ... ut
dicitur in libro de cathecizandis rudibus Et in
epistola Didimi ad Alexandrum femine
nostre non ornantur ut placeant que
ornamentorum cultum potius oneri
deputant quam honori Nescitur enim
in augenda pulcritudine plus
afferre quam quod nate sunt ... vitas
placeris moveat quod fit in multis modis
Et primo de modo qui fit per similitudines
pueriales Demodo qui fit per apo
logos artificiales ubi inferuntur
fabule Esopi xxx Demo qui fit

pprietates nales Et de illo qui fit
p informatones exemplares

Quarto placens moueat
sine s. Aug flectat quit
dr sn a Matha m flexus
ad imas fudit lacrimas debz em
pdicator sunde ita affectonibz au
ditorz vt eos moueat ut ad tio
rem ut ad spem ut ad tristitiam
ut ad gaudiu Si em histriones
qui reputat hamices 2 ficta hom
ex sua fictone inflectut homi
netos multo magis pdicator cu
gra si in ipo reputet vitas Sor
Tullius in lo de oratore Ait
nam in tam facilis est ad exarde
scendu q possit igne concipe nisi
adhibeatur ignis Sic nlla mes
e tam ad comphendenda vim ora
toris pata que possit incendi n
inflamatq et ardens orator ad
ea accesserit hoc est go gnale in
ista pdicatonis psuasione ut on
das et heas inte affectones illas
impssas 2 vere quas alienis me
tibus affectas impmie Vn idem
Tullius vbi s. Nuq apud iudices
dolore aut imas l inuidia aut
odiu dicendo excitare uolui qn
ipe i comouedis iuditibz hns ipis
sfibus ad quos ipos adduce uel
lem cp comouerer Neqz em faci
le est pficte ut irascat ei cu tu
uelis iudex si tu ipe lente illud
ferre uideare neqz ut oderit
eu que tu velis nisi teipm fla
grante odio ante viderit neqz
ad imas adducet n tu ei signa
doloris tui sbis snis uoce voltu
clamatoe demqz ondeis dicebz
in certa pte ubi agit de ptibz re
thorice ca de inuentoe qntu ad
mos quibz flectuntr anmi auditor
modq aut flectendi animos effi
cax fit in or mas s. p.
Formas puerbiales
Apologos artificiales
pprietates naturales
informatos exemplares
psimas p
uerbiales
loquebat
dns disci
plis in pabolis vn s. m. Augm Sub
similitudinibz loquendu est de
sacris misteriis Ad huc modu
referunt locutones ille gnales
que volgariter dicut de quibz hr
in libro de pubiis rusticor et
in lo petri alphunsi 2 in puer
biis Salomonis

Per apologos pdicat qui qdam
finguntr ex quibz moralia
eliciur sicut de iute et rap
no et carduo loquetibz in sacra
scriptura le ad hoc maxime ua
lent apologi in esopo scpti Ex
tant em esopi fabule elegan
tes et famose quas inserimus
quas romulq quida degreto
in latinu dr tustulisse et ad filiu
suu Tybtinu dirigit ita scribens
de ciuitate Attica Esopus quida
ho grecus et ingeniosus famlos
suos docet quid obsuare debeat
homines Et ut uitaz hom ondat
et mores induxit aues et arbo
res bestiasqz loquetes pbanda
cuiqz libz fabula Id ergo ego romu
lus tustuli de greco in latinu Si
aut legas Tybtine fili et pleno
animo aduitas inuenies appo io
ca q tibi iniscant risu et acuat
satis ingeniu vbi gra Contra
gulosos qui ad vnu pndiu rem
sua pdut hoc quoqz componit
Nocturnq quida fur cu cani pane
imitteret Canis ait q gra datur
tu ideo das ut me lodas licz mo
in pane porrigas nuqz postea
daturq es in tu fame victus suo
no putes vita q uolo s futura
pvideo Nolo g ut fauces meas
pane claudas s nisi recesseris
ipe con te latrabo domu ac fa
milia suscitabo fureqz illis nu
ciabo Ite con insidiosos In nido
lucinie cu accipiter sedet ut spe
culareti auicas puos illic pul
los inuenit lucinia cito supue
t et rogauit eu parte pullis suis
faciam iquit q uis si bn in can
tauis Lucinia dr auis quedam
q mane incipit cantare At illa
quauis animq illiq madit ple
no metu coacta paues 2 dolore

plena cantauit Accipit qui pdā
inuenat nō bn̄ cantasti inquit
prenditq̧ vnū de pullis et deuo
rare cepit Erad(?)ipso aūt auceps
quidam venit et calamo lento
leuās accipitre visto cōtractū
in t'ram strauit Sic qui insidiā
time dz ne capiā Item ad com
mendacōz libertat' fingit Canis
et lupus in silua dū conuenirēt
ait lupus cani / vn̄ frater sic
nitidus et pinguis es Cui
vidit qui domi custos sū cons
latrones offert' michi panē
dat dn̄s ossa amat me tota
familia quisq̧ in cibū porrig't
aqua nō deest sub tect' et cibo
et sic ociosus vitā gero Cui lu
pus frater vellem q̄ ita michi
contingeret ut ociosus saturā
rer cibo et melior viuerem sub
tecto Canis ait lupo Si vis ut
sit tibi bn̄ veni metū noli time
Cū sic ambularet vidit lupus
collū canis cathena tritū et
ait Quid hoc est fr̄ q̄ inguinum
attriuit collū tuū Et canis q̄z
sū inquit acrior / in die ligor /
nocte soluor et int' domos vagor
et ubi volo hic illic dormio
Cui lupus nō est opus in istis
frui cibis q̄ laudasti viue vo
lo liber / ad quācūq̧ venit in / li
ber ubi volo p agro in eo quod
placet nūq̄ cathena me teneat
nūq̄ impedit ca- vie in patet
in campo de grege p̄us custo
canes ingenio deludo viue ut
consuevisti ego ut consueui ita vi
uo Item q̄ illos qui domos po
tentū facile intrant Leo iā
deficiens langwore fingebat
et p hanc fallaciā cū cetere
bestie ad visitād cū intrarent
mox eas comedebat Wlpes
aūt an̄ speluncā veniens stetit
et salutauit eū Interrogata
a leone q̄re nō intrasti rn̄dit
Q̄m intrancium vestigia video
exeuncium nō video Item con
pigros Formica in hyeme fru
mentū ex cauerna trahens exicca

bat qd̄ i estate colligens coagula
uerat Cicada aūt rogabat
eā esuriens vt daret illi aliq̄d
de cibo ut viuēt Cui formica
quid faciebas inq̄t in estate Ait
illa nō michi vacabat p sepes
oberraba cantando Formica
igit' arridens et frumentū inclu
dens ait Si estate cantasti in
hyeme salta Hec fabula pigra
docet ut cōto t'pe laboret ne dū
minus habuit nō accipiat dum
pecierit Q̄ con cupidos et fin
git Canis flumē transiens p̄te
carnis ore tenebat cuius vm
brā cū vidiss& in aqua patefec't
os suū ut illā caperet Statim
eam quā p̄us tenebat flumus
tulit et illā q̄ esse sub aq̄ puta
bat optinē nō potuit Sic q̄sq̧
alienū q̄rit dū plus volt suum
pdit It con illos qui in dute
sociant' potentib; fingit vacca
et capra et ouis fuerunt socie
sic cū leone qui cū in saltibus
venaret' et ceruū caperet sctis
ptib; leo sic ait ego p̄mā tollo
quia leo. scd̄a pars mea eo q̄z
forcior vob sū. t'cia uo m defen
do q̄z plus vob curri q'rta at
qui tetigit inimicū me habebit
sicq̧ tota pdā illā sola improbi
tas abstulit It con illos qui ma
los in caute iuuat fabula cops't
dn̄s Ossa dū lupus deuoraret
vnū ex illis transuersu' grauit in
faucib; est lupus magno p'cio
qui hoc extraheret inuitauit Ro
gabat' grus longo collo ut me
dicinā preberet lupo Idem egit
ut caput mittēt et malū ex fau
cib; extrahēt sanato lupo grus
reddi sibi p'missa p'mia peciit
et lupus agit O nimia votutib;
ingrata ē illa grus q̄ caput i
columis extulit nō vexatū dete
ntō et mercede sibi postulat
Ite contra illos qui a suis infi
delit' transeunt ad alienos Qua
drupedes cū quibusdā auib; bel
lū gerebat nulla pars alii cede
bat s; fortit' ac diu pugnabat

at vespertilio dubius et ignarus even-
tus timens quia superior erat
et magis attes quadrupedum contu-
lit se ad eosdem et cum vincentibus
subitoque veniens aquila volu-
cribus se miscuit et cedentibus
quadrupedibus avium victoria stetit.
Reversique sunt ad pristinam pacem aves
et quadrupedes. Vespertilio igitur
avium sententia dampnatus eo quod su-
os reliquisset plumis suis expoli-
atus est et lucem fugiens noctibus ut
nudus volaret. Sic qui se duabus
partibus obnoxium commiserit illic et
illic ingratus vivit et sibi potius
reus erit. Item contra invidiam et
avaritiam fingit quod symea vul-
pem rogavit ut de magnitudine
caude sibi daret unde nates suas
turpissimas tegeret. Cauda enim inquit
utile ut sit pondus cauda tante
longitudinis caude quam pertrahis.
cui vulpis ait longior fiet et
magis maior ut pertrahitur illam tra-
ham sine per spinas et petras et
lutum ne tu meo tegmine pulcrior
videaris. Locuples inquid et avide
temere ista fabula increpat qui
non das quod tibi superat. Item contra
adulatores et fautores eorum duo
homines unus fallax alter verax cum
ambularent venerunt in provinciam
symeorum. Quos ut vidit unus
eorum qui se regem ... constituerat
iussit homines illos teneri et quid
de ipso dixissent interrogari. Iussit
quoque omnes symeos et similes ante se
et dextra levaque astare sibi quod sedem
compari sic ut videat imperatorem ante
facere. Iubentur ergo homines illi
in medium adduci dixitque ille ma-
ior symeus. Quid sum ego. fallax
ait tu es imperator. Item ille et
isti quos ante me vides stare cui
videt hii sunt comites tui principes
milites et cetera officia. Ille ergo in
mendacio laudatus est et munerari
iussus quia adulatus est et omnes illos
fefellit. Ille autem verax hoc het
apud se aiebat si iste qui mendax
est sic acceptus et muneratus ego si
si veritatem dixero. Interrogatus ergo
ab illo symeo dic tu quid sum ego
et hii quos ante me vides. Ille qui
veritatem amavit credidit. Tu vere
meus es et omnes hii symei sunt similes
tibi. Continuo iubet lacerari den-
tibus et unguilis quia quod verum dixit.
hoc modo solet fieri a malis hominibus
ut fallacia et malicia ametur
et honestas et veritas lateatur. Contra
calumpniosos fingit quod agnus et
lupus sitientes ad rivulum e di-
verso venerunt sursum bibebat lu-
pus longeque inferior agnus. lu-
pus ut agnum vidit sic ait turba-
sti mihi aquam bibenti. agnus pa-
tiens dixit. Quo aquam tibi turba-
vi cum a te ad me decurrat. Cui
lupus et maledicis mihi inquit. ait
ille non maledixi. lupus vero per-
timus multa mala mihi dicit. Inster
aut altercationis lupus irripta voce
dixit Et adhuc mihi loquens latro
statimque in eum dentes feroces di-
rexit et innocenti vitam eripuit.
Contra illos qui aliene saluti insi-
dias parant fingit quod mus dum
ut flumen transiret auxilium a rana
petiit. Illa grossum filum sibi petens
muris ad pedem sibi ligavit et na-
tare cepit. In medio vero fluminis ra-
na se immersit. At ille validius dum
tenet vires milvus e contra volans
murem cum unguibus rapuit simul et ra-
nam pendentem sustulit. Item ne
quis hosti arma prebeat. Securis
cum facta esset hoc postulabat ab
arboribus ut illi manubrium daret
de ligno quod firmum esset. Quo facto
hoc manubrium suscepit et aptata se-
curi ramos et robora magna
et omnia que vidit incidit. Cui fra-
xinus cretus ait digne et bene pati-
mur qui rogati hosti nostro et ceteri ma-
nubria dedimus. Ideo quisque ante co-
gitet ne hosti aliqua prebeat. Item
contra illos qui virtute facere nichil
valent et verbis manibus alios terrent.
Asinus eduus leonem obviat et sic
ait Ascendamus in cacumine montis
et ostendam tibi quia et multi me
timent. Leo videns ait eamus.
Cumque veniret ad locum stans asellus

in medico loco voce diuulsa clama
re cepit Que audientes vulpes
et lepores currere ceperunt Cui
leo ait potat et me terre vox
tua si nō scire te quis esses Ite
cōn illos qui indecent ad officia
meliora reddenda indigni se
ingerunt hanc quoque fingit Asi
nus quottidie videbat catulu
blandiri dnō et de mensa eius
saturari et familiam illi largiri
plura Dicitur dixisse asinus secu
Si catulum immundissimum sic diligit
dns ita et familia quantu diliget
me si in obsequium me illi fecero
plus enim sum melior cane qui in
multis rebus sum utilis aquis e
fontibus aliorum cibus in mundo dat
melior sum catulo meliori uita
frui possum et maximo honore hec
Cum hec asinus secum cogitasset vi
dit dnm introire occurrit velo
cius clamans prosilit et supste
tit leuans pedes priores impo
suit ambos humeris dni lingua
eum lingens linit et maculans
veste fatigat dnm pondere suo Cla
more aut dni concitata ois familia
fustes et lapides arripuit asinu
faciunt debilem membris costis
qz fractis sic abiciunt ad presepia
lassum atque semiuiuum Ite cōn illos
qui nauis minaribus nimis terrent
sic fingit Quidam mons par
turiebat et gemitus magnos
dabat omnis nacio ut audiuit
timuit cunctique perturbati nullus sui
memor erat Mons ille tandem
peperit murem huius fama uolat
et qd malu putabat in nichilu
omnibus venit quos timor inva
serat Item cōn illos qui nimis
pusillamines statum suum ferre nō
pnt sic oponit Cum strepitus
magnus ad lepores veniret sibi
tū consiliu inierunt ut se precipi
tarent ppt assiduos metus at
tū ad ora fluminis venit rane
inte qui ibi erant expauit 2 in flu
men se iactauerunt lepores cū hoc
viderunt vnus eorum inquit Sunt
et alii timentes perinde vita ut

ceteri / feramus si quid acciderit
nec toto tpe malu Quisquis ergo
malū tollerare nō pt aliorum ma
la inspiciat Ite cōn pigros qui
laborare nolunt fingit indigna
tos manus et pedes ventri cibu
dare noluisse eo qz sine ullo re
pleat labore Illos qz sedentes
ociosos cum eu ventrem indigna
tos noluerunt laborare et ei sui
tū negauerunt Venter vero esuriens
clamabat at manus et pedes
p paucos dies ventri cibu dare
noluerunt ieiuno aut ventre
membra oia laxauit postea uero
cibū dare uolentes recusat ue
ter quia iā clausat vias Sicque
mebra et uenter sic lassa inticiunt
It cōn illos qui laudati verbis sub
dolis gaudent et postea penitet
hanc fabula fingit Cū de fenestra
coruus occasione casum raperet
alta arbore supsedit vulpis ut
hunc vidit de eo sic ait O corue
quis similis tibi et pennarum tuarum quam
magnus est nitor Qualis decor
esset si voce clara fuisset nulla
pulcrior auis fuisset At ille dum
placere uoluit et uoce sua validius
onde sursum clamauit et ore pate
facto casum oblitus deiecit / quem celeriter
~~dolut~~ dolosa vulpes auidius ra
puit tunc stupens coruus ingemu
it at deceptus penituit Item fin
git et idem fabula homines indi
gnitate mansuetos esse quomodocumque
mo Annis defessus et viribus leo
tū grauatus iacet spm extremum
trahens Aper ad eu venit irritus
spumas fulmineis dentibus et ictu
veterem vindicauit Thaurus et
cornibus hostile corpus leonis co
fodit Asinus quoque fera ut sic vi
dit talibus illi fronte appuit Et
ille tū gemitu suspirans sic dixis
se fertur Cū esset totus mea fuit
honor fuit timor ut omnes vi
sione mea fugerent et opimo ipa
erat plures Quos aut benivolos
nō lesi quos et auxiliator fui
in malignam et quia sum sine vi
bus nullus est honor pristinus

Item ad exhortandū ne quis mi-
nores ledat fingit q᷑ dormiente
leone in silua mures agrestes lu-
xuriabant᷑ et vnus ex hijs super
leone casu transijt expergefactus leo
celeri manu miserū murē cōphe-
dit qui veniā sibi rogabat q᷑
nō sponte fecerat leo vero demu-
re cogitat vindictā quid esset
de tali si eū occidet crimenq̄
illi nō gl'ā laudis esset Ignouit g°
et dimisit post paucos dies ipe
infoueā cecidit qui ut se captū
agnouit magno dolore rugire
cepit mus aūt ut cognouit ad
eū cucurrit et recognita nō est
inquit iam q̄ timeas parē graciā
reddam tibi nō immemor bn̄ficij
tui omēs artis illius ligaturas
lustrare cepit et loca rodenda c̄o-
gnoscens mire secare dentibus et
artis illius ingenia laxare cepit
Sicq̄ leonē captū liberū restituit
Item nequis de alienis bonis ma-
gnū se iactet fingit Gerulus pe-
nas pauonū que ceciderant sustu-
lit et inde se ornauit suos q̄ c̄ōtēp-
nē cepit et gregi se pauonū in-
struit At illi ignoto et impudenti
pennas iniuriose eripiunt calcibus
eū ac morsibus fatigant miserq̄
semiuiuus ab eis relictus ad ppriū ge-
nus redire timuit vbi cū esset
ornatus multos iniuriose c̄ōtempsit tunc
vnus ex eis ait illi Si vestes tu-
as quas natura dedit amasses hec
tibi sufficerent nec ab illis iniu-
riā passus nec a nobis pulsus fu-
isses Item c̄ōtra eos qui laudant
sibi inutilia et vituperant utilia
Ceruus de fonte bibens sua cor-
nua magna ut vidit nimiū
laudare cepit crura tenuia vi-
tuperauit q̄ cū faceret venatorū vo-
ces ac repente canes latrare au-
diens fuga p campū euasit ac
ubi eū silua suscepit magnitudo
illa cornuum venantibus eū retinu-
it tunc morte suā uidens ait q̄
michi erant vtilia vituperaui et
dampnosa laudaui Item c̄ōtra eos
qui se c̄ōtemptose laudant Formica
et musca contendebat acriter que
melior earū esset Musca ait nunq̄
te meis c̄ōparare potes laudibus ubi
ymolant exta prima gustu in
capite regis sedeo et omnibus ma-
tronis oscula dulcia figo de quibus
bus rebus nichil tu Formica ait
c̄ōtra te hec dixeris tu improba
pestis laudas importunitate tua
nunq̄ optata venis Reges et ma-
tronas quos nominas tu impor-
tuna ad adis et tua oīa esse dig-
nū attendis fugaris vndiq̄ qui
iniuriosa abieris estate uales
bruma .i. hieme nō appares Ego
vero deliciosa hyme sū secura
meq̄ sequuntur gaudia tu aūt ue-
tosa flabello pelleris sordida
Item c̄ōtra pauperem supbū In pra-
to quadā rana uidit pascente
boue putabat se fieri talē posse
si rugosā impleret pelle et in-
flans se natos suos interrogauit
Sū ego grandis q̄ bos dixerunt nō Iterū
se inflat potius et dixit suus (?)
Quid modo Responderunt nichil Tertio
cū se inflaret rupta pelle
mortua est Ideo wlgo dicitur Nolite
inflare ne crepes Item ut qui
se felices estimant nulli iniuriam
faciant dubiamq̄ meminerint
se infortuna rotam Equus qui-
dam ornatus freno ex auro et arge-
to sellaq̄ decora occurrit asino
in angusto de longe venienti et
onusto et quia illi transeunti tar-
dius dederat viā eo c̄ōtinere
lassus erat dixit equus Noli me
sitis c̄ōtinerem te calcibus rumpere
qui obuianti michi nō cessisti aut
cessisti ut transirem Tacere igitur
et supbia illius tacuit et inge-
muit miser asellus Nec multo
post equus currendo ruptus ac ma-
cer effectus iussu dn̄i sui ad vil-
lam ductus est ut agris portaret
stercus Accepitq̄ rusticis or-
namentis p semitam ibat onustus
Quē dū infelicem in prato pa-
scens ille cognouit asellus tali
q̄ sermone increpauit Quid tibi
profuerunt ornamenta illa preciosa

ut etem heres audaciam Mut
et tu mris utere nobiscu rusti
cis officiis Item con illos qui
qd facere no put vobis tn se pos
se et uelle ondut Fame coacta
vulpis vua sursu pendentem
co spexit et alto gradu se ex
cuciens quociens hoc uoluit
attingere sursu no potuit Tan
dem irata Nolo te acerba et
inmatura inquit et qi ea tan
gere nolens abiit Hec de fabu
lis ezopi extrape uolui quas
et si forte plerique liceat in ser
monib publicis recitare qd et
nonulli prudenciu faciunt pp ter
audiencium tedia reuelanda q
talib delectant et ppt int
pubiucta q aliqi edificacõnis
hre uident michi tn insi caute
et per id estimo faciendu ut
qui vobis sacris ad luctu pime
dei q deuotam puocari debent
ipi p huai nugas et visu inag
atq lasciuiam dissoluant Si
mili eciã ne ad narrandas fa
bulas quasi exo licent predicat
male informet Ceterz utru
ezopus sit ille qui eusebius ab E
phesis Anno pmo Cyri pemp
tu esse testa an forsitan alius
incertum habeo T C C

Predicatur etiã per pperta
tes nãles vn satan dis
putauit acebro istis ad
dsspulum quia osdande sut pprie
tates rerz nãlium q reperiunt
in libris phor et medicorz qui
desiderat specialem tractatum
pdicatr etiã p informacões exem
plares Et hoc dupr per exempla
cognoscendi p exa uiuendi Cog
noscendi cu eis q ptinent ad
fidem quã ad mores Ad fidem
ut in eis q ptinet ad diuinitate
et ad huanitate xpi De hiis
q ad diuinitate expeditu est
supra ubi agitr de sermone c
sitatia plato in rtia De hiis
vero que ad huanitatez ptitu
ad incarnatoz passione resur
rectoz ascensoz aduentu adiu

dicium pena et glam pauca dica
mus De exemplis incarnacõis exemplam cõnacõ
Hugo in lio ii de mirabilibus sa
cre scripture Multa animalia ab
sq partu coitu gigni comprobamus
qualit apes sine patribus fetu
matrum corpis tmo crescunt et ani
illius modi volatilia fetas suos ta
liter concipiunt Sed et multe a
ues absq maribus oua gignere
put et talem gceptu in mult
piscium gnibus ee phi aiut Ipsi
sa quoq terrene sine pre vermis
nascitr cum si dns hac causa
simile dicere p ipsum no dedi
gnatr Cz go in mult rebus
gsueto more dns opatur quid
natue grie ddm e si qm ipe no
luit et in virginali utero sci spus
dispensacione filius sine viri co
itu nasceretur Basilius exam
eron viii Voltures asserunt sn
coitu gnarere Item si radius
p vitz aut uitru exiens fene
strum tandem relinquit inte
grum Multo forcius dei filius
virgine incorrupta producta est
mtr de viro sine ulli semine et
sine concupia carnis vir de virgine
ex odore masculi plante Impg
natu et femina planta sine semine
ut corrupcõne Ruphinus sup
Symbolu Quid mirz si virgo
concepit cu orient aue qua
fenice vocant in tm sine giuge
nasci ut renasci constet ut sp
et una sit et semp sibi ipi nas
cendo ut renascendo succedat
Apes certe nescire giugia nec
fetus nexib omnib palam est
Dicit auctores in lusitania iux
flumini tagu equas concipe vento
Quod si vm est cur no et virgo
volunte di de spu sco Qd si verz
no est qd magis credo Sed dicitur
ex vento concipe prout dicit Iu
stinus li xliii De equarz fertili
tate et equorz velocitate quia
tam veloces equi in lusitania
et galleria habentur ac si vento
concepti habeant filius virgo
concepit cuius sermo velocissime currit

ymo qui vero velocissime im-
plevit quia ad consensum virginis
et verbum angeli mox verbum in vtero
mox intra uterum verbum caro De
exemplis passionis Voltur dum (d' exemplis passionis)
volat si videns cadauer conspicit
ad esum se cadaueris deponit et
plerumque sic morte capitur dum ad mar-
tirium dicat de summis venit vt
dicit Greg. Moral. li. xx°. Sic dei fi-
lius ab alto diuinitatis sue ad
nos mortuos in aiam venit et in
mortalitatis morte invenit Item
non potant fetus pellicani nisi
eius sanguine resuscitari Be-
cas ligni et non secas plus radi-
um lingno vincitur Ipse deus et
homo vnus xpus sed impassibilis
in se qui passus est in carne Et
ut dicitur in li° cont. Felicianum Ser-
uauit singulis propria dum non ami-
sit in mensitatem diuinitatis nec
respuit infirmitate carnis quin
xit propriis aliena dum idem et in-
separabilis xpus et propria carnis ac-
cidit et propria deitatis aput in-
feros non tenere Item dimasce-
nus si pro nobis passus accidentes trades
manes nostrorum expers quanto sol
factor et dominus Sed quemerit quidam
cum xpus propria voluntate passus sit
Oblatus est enim quia ipse voluit
quibus ergo peccatum interfectoribus eius
imputabitur Hoc ad ... solitudinem
exemplum Habebat homo nauem vnam
et volebat comburere illam ut et cla-
uos seorsum haberet et deligmis car-
bones faceret Sed inimicus eius nocte
eam combussit nesciens voluntatis
eius illius mane veniens dominus
nauis inuenit sicut voluit con-
stat tamen illum esse reum qui odio hoc
fecit Item cogitabat quidam de-
struere domum suam lapideam ut de
lapidibus faceret nouam inimicus
odio eam destruxit nec lapis super
lapidem remansit tamen reus
fuit qui quod dominus facere disponebat
odio fecit Sic in proposito patet Christo
Sic aut hamum esca contectum
non solum esca cum hamo remouet
piscis si capiatur Sed ipse de profundo

futurus aliis esca prodiucitur Ita diabolus
qui habebat mortis imperium rapuit
in morte corpus ihesu non sentiens
hamum in eo diuinitatis inclusum
et ubi deuorauit disruptus infer-
ni claustris velud de profundo
extractus ut esca ceteris fiat Iob
xl. ca. licius Aut adduces draconem
in hamo aut pones capistrum
circa nares eius Sic enim ydrus quando
paruulus serpens dicitur inuoluit se lu-
to ne videatur quem sedet coco-
drillus et penetrat visibus eius
ab ydro factoque foramine in ventre
ydrus egreditur cocodrillus moritur
De exemplis resurrectionis Vir- (exempla resurrectionis)
ga arida Num. xvii quam subito
refloruit Sic caro xpi resurre-
xit mortua reuiuiscit Pellicanus
ut dicitur mortuus resuscitat xpus
descendens sicut rex in carcerem ut liberet
vinctos et xpus in morte et in-
fernum ut liberaret suos Ante a-
lias arbores floret amigdalus
licet cum ipsa floreat herbe orte
sunt et xpus resurrexit primicie
gentium et cum eo resurrexerunt
multa corpora mortuorum Non decet
filium regis solum coronari sed sorti-
os eius ornari sed sorcios eius orna-
ri et amicos ad festiuitatis iudi-
cium conuocari Sic helias et Enoch
ad huc in carne uiuentes sancti
viri sunt et tamen occidentur et ci-
to post resuscitabuntur non decreat
ut sancti sanctorum caro resurgere differre
aut uiste non suaretur Sed de re-
surrectione nostra patet plurima exempla
pe. I rauanen Crede homo in mor-
te te resurgere posse qui antequam
uiueres nil fuisti Aut quare du-
bitas quod resurgas cum totum quod in
rebus est quottidie sic resur-
gat Sol occidit et resurgit
dies sepelitur et redit Menses
anni tempora fructus semina transeunt
ipsa moriuntur cum redeunt sua mor-
te uiuescunt quotiens dormis
et vigilas totiens morieris et
resurgis et quod exempla non suf-
ficiunt nisi assit fides Ideo id
petrus dicit Sol lippientibus oculis

no luce tribuit sed tenebras
omni vires febrientis no repat
sed enuat sine medico vite
poculu fit letale Sic psidis
sine fide pmaiosu est fidei sa
tramentu Capiatur go fides ex
auditu auditus ex verbo iuuet
exemplis Rufinus in expone sim
boli Insipiens ait aplus Tu
qd seminas no uiuificatur nisi p
us moriatur. Sed go in semi
bus que in tra iacis panos sin
gulos fieri uides hoc in tua car
ne que dei lege seminat in tra
futuru esse no credis Cur ta
augustus diuine potencie existi
mator es ut dispar sit vniuscuiusqz
carnis pulue in sua resurrec
tone colligi et tempari posse
no credas cu videas qd mortle
ingeniu diuisas in pfundu tre
uenas metallorum rimatur et
artificis oculus auru videt in q
impitus terram putat et cu esse
ppam vena et argenti et aliam
eris longe dispare ferri et plu
bi diuersas in tra spes latere
mortle depehendat ingeniu diua
potus invenire posse at disnie
no putabis vniuscuiusqz carnis
ppriu censu etia si videatur esse
dispsum Item si quis diuisa semia
in vnu pmisceat et hoc indis
crete seminet vnicuiqz seminis q
cuiqz loco fuit datu copetenti tpe
sedm nae sue spem germen pducet
et culm sue forme suiqz coris
repat Ita vniuscuiusqz carnis subs
quamuis varie dispsa sit Ro qz
q inest vnicuiqz e inmortal
Caro e eo tpe quo seminatur in tra
corpibus conuit solu de voluta
te cu accrescit collatio corru et
attractu sube sue reddit consuz
et repat in illa spe qua mors
aliqn dissoluerat Et ita fit vni
cuiqz aie no confusu vl extraneum
s suu qd habuerat reparet
ut consimilr possit pro agonibus
ptitis vite cu aia sua caro ut
pudica coronari vel impudica pu
niri lignu hz spem si pcisu fuit
rursu iurescit fenix comburitur
et resuscitatur. Greg^s mor li^o
xiiii Considera paruu cuiuslibz
arboris semen qd in tra iacit
ut arbor inde pducatur et com
phendamus si possumus ubi in
illa breuitate seminis tam inmesa
latuit arbor que ex illo pcessit
ubi lignu ubi cortex ubi viri
ditas foliorum ubi ubertas fru
ctuu Nuqd in semine tale a
videbatur cu in tra iaceretur et ta
occulto rerum opifice cuncta mi
rabilr ordinante in mollicie seminis
latuit aspitas corticis et in
teneritudine illius abscondebatur for
titudo roboris et in siccitate ub
tas fructificaconis Quid go
mirum si tenuissimu puluerem in
a nris oculis in elis redactu cu
volt in hominem reformat qui ex
tenuissimis seminibus i mensa ar
busta reintegrat Basilius po
exim de forme scriicu facientem
Greg^s Nazazenus de vnicorniis et
to pului amixto qd puluis vi
et ptemodu in ppam naturam reuer
titur Similiter ex sicissimo ci
nere philius aut tre vitru lu
cidissimu et puru efficit et ex
pului corpus glorificatu luci
dissimum reformat De exemplis
ascensionis corpus abiecta corpu
lencia et subtilitate adepta ascen
dit qd in xpo fuit et in nobis erit
quia cu caput p strictu forame
ingreditur et totu sit mebra caput
sequitur Helias etia in celu ae
reu ascendit Quid go mira si
corpus id qd incomparabilter le
uius et nobilius fuit Sicut
aut cristallus ex aqua solidatur
ita passibilitas huius nature in
xpo impassibilis facta p gloriam so
lidabatur et qi congelebatur Vn
sextu illud stenophagia spualr
appellatur qd fixio thabernaculorum
dr quia cursus sue pegrinatoris
terminabatur et solidatas glorie signabat
Sicut sic accipit volat ad capiendas
aues siluestres et cor inde co
medit et reuertit ad indu Sic

exemplu ascensionis

xpus ad piscatores descendit corda
sibi dari petit et cum preda revertitur
ad celum Et in cruce totus deplu
matus iste accipit fuit unica
sola pluma i. latus conscissus ei
adhesit quottidie veteres plu
mas exuit et novas induit
quia psapitz perditorum et iust
orum electorum accipit iste plu
mescit donec in fine adherenti
bus sibi omnibus plumis avis pul
cherrima circumdata varietate pre
dam suam offerat deo et patri Hic enim
accipit fuit novem mensibus in
mutatorio ut in virginalis sup
virgam castissimam virginis de
radice iesse et sic mutatus ala
criter predam capit et in celum vo
lavit Et sicut aquila altius ceteris
avibus volat et pullos diligens
ad volandum provocat et ad ra
dium solis probat dum adversantes
oculos a sole deicit alios nutrit
Sic xpus in ascensione altius
exaltatus suos provocat ut sequan
tur eos approbat qui celestia con
templantur eos reprobat qui temporalia
sectantur quorum oculi ad terram
reflectuntur Et cum aquila senu
erit tremente ale obducuntur oculi
caligine querit fontem aque volat
in altum extendit alas et caligi
nem oculorum solaribus radiis et ar
dore descendens tunc in fonte
ter se immergit et continuo
renovata lumen oculorum et ala
rum velocitatem recipit et nos in
altum volantes solem iustitie con
templemur et ad infima ma
hunc descendentes in nomine
trinitatis fonte lacrimarum renove
mur Non autem volare potimus
cum xpo si ale nostre vento superbie
elidantur visco luxurie constrin
gantur humore gule madidentur
pondere avaricie aggraventur Sci
entes quod equus male pastus
licet sit macilentus tamen melius
ascendit et velocius currit quam
equus pigwis furfure plenus
De exemplis adventus ad iudi
cium ponit exempla Gregorius ordens

quod tranquillus apparebit bonis et
iratus malis quia licet unum
et eundem xpm in humanitate os
visuri sint benignus tamen
apparebit iustis ex ante acta iu
stitia et terribilis reprobis ex cul
pe conscientia Sicut cum duo ad iudi
cem pergunt alius innocens sibi
conscius et alius culpe unum iu
detur iusto iudex benignus Ali
iratus ut patet mor. li. xxxii
Et sicut fulgur exit ab oriente
et paret usque in occidente Sic erit
adventus filii hominis Mt expo
nens Rychardus in libro de
potestate ligandi dicit Quod fulgur
cito apparet et cito disparet
Sic iudicium cito fiet fulgur enim
ab oriente cito attingit usque
ad occidentem Sic sic et semel
omnia dicta cogitata facta prodet
ad manifestatem Ita sicut cum te
ste fiet rco. ita et iudicium et
omnia illuminato Et nos qui modo
alienas conscientias non videmus
nec proprias nisi palpando Advertere
debemus quia si de nocte obscu
ra domum obscuram intramus in
ta latencia palpando deprehen
dimus Et si subito lucerna appa
ruerit ut candela sub uno sim
plici aspectu multa videmus et
apte quam palpando apprehendebamus
per multa tempora successive Et multa
etiam que palpando non potuimus
deprehendere quia nec discernere
potuissemus inter album et nigrum
pulchrum et deforme Splendor
ergo quidem divini luminis de pectorum
tenebris irradiabit qui omnem cuiusque
universa que in corde pro bono vel
malo latebat manifesta visio
ne denudabit Lux enim illa erit
in corpea quam efficatior est qua ex
pea unde idem Rich. Videmus
quod ad primum radium emergentibus
solis omnium oculis radiat
videant quod statim omnia pate
ant que prius latebant. Unde adhuc
moncium cacumina lucis radium
suscepit et iam ex lumine redunda
cione qua in valles refundit.

oia que ibi sut oia ibi fuint oi
bus patefiut Sic utiqz sumi
viri et pfti ppetua stabilitate
fundati stipendiori sublimitate
magnificati et vere montes
eterni radiu dine sapie i me te
sustipuit et ex suscepta ut sic
dicam reuberricom q̄ itu quaqz
diffundit oia que pudicii ro
ne manifestari oportz subtpis
momento in luce adducit Illu
mias tu mu amo ei De
exemplis qitu ad pena z glaz
Anshelmus de similitudinibus Sic
ferru ignitu quaqz sui parte
continet igne sic in se boni vo
luptate mali vo sentient anxi
etate Hanc vo volupte3 nemi
ne in hac mortalitate pmentez
esse puto ut fuysse qui ea ut e
senserit ut gustauit ut illius
sapor est ut hitudiez aliis de
clarare posset Et m eod Sicut
em ex splendore solis ipm sole
sentimus anqm illu pspicue
videamus Sic ex mentis nre
speculatone dm sentimus qm ver
quid expa vitatis luce prospi
cimus sctz illu intelligendo et
amando p fidem z spem ad pus
sentimus Infutuo aut no per
spem ia sentiemus quia videbi
mus eu sicuti est nec tame
eu omes equalr videbut nec
ei9 amore omes equalr cale
but Sicut em diuso modo li
gnu et ferru ignis ardore ca
lent Sic celestes spus ut btorz
aie inequalr dei amore feruet
Nuc em eu videmus i enigma
te et qi in pictura ea q̄ dicim9
veluti pictu solem aut mare
videremus Solem quippe aut
mare cu depictata videm9
no sic est in ipa re ea habem9
Cu vero solem clare lucetem
pspicimus aut mare turbulen
tu ut tranquillu cernim9 rem
sicuti ut est veritatis intuem
quauis tanta qnta in se est
intueri nequeam9 Sic sancti
dei sua gla dm videbut sz ma

gnitudiez eius dimi psua im
mensitate potetie illi9 cphende
nequibut Nto em i mensus ess
si intellectus eu cmphende potu
isset De hmoi exemplis psutto
rie ptusim9 et ad libr Anshel
mi de similitudinibus et pastoris
sme hinc et alios remittim9
Sut et exempla agendi de quib
expedit in vitis sctorz et in vi
tas prm et lio dyalog q̄ pre
dicator debet hre ad manu
p q̄ frequencius mouent simpli
ces qm p concordancias et expo
nes eorz Maxime em expe
dit pplo ut breuiter tangatur
vita scti ut scte de quo fit pre
dicatio et ad huc mag refert
historiarz de biblia fidelis narra
cio Multu et mouet bn dicta
et bn facta gentiliu q̄ legut
aput valeriu maximu et ma
crobiu de saturnalib et agel
liu noctiu antiquarz Ca 2 Intg
titulus de petone modificanda
p statuum et officiorz diusi te et
hoc quadrut pmo de amoi
conib respicietib statu qui e
in m or q̄ sut Sexus Etas offi
ciu dignitas status cu suis
oppositis De amonicionib res
picientib euetu et sut m or
infirmitas paupertas seruilitas
pusillanimitas cu suis opposit De
amonicionib respicietib intellctu
et sut m or Ruditas simpli
citas puersitas nimia hultitas
cu suis oppositis De amonicoib
respicietib affectu s pcti pro
gressum et sut m de Cogitato
lotulatio Actio consuetudinis ob
duracio cu suis opposit et ad
ista ptinetib De amonicionib
respicietib affcm s diuas vii
mortaliu pctorz et de ptine
tib ad ipa cu suis oppositis De
amonicionib respicietib statu
q e in m or q̄ sut Sexus ute
Habito de predicatiois
utilitate De pdicatoris
caritate et eius maturi
tate a pdicato ydoneitate

Hic quinto dicendum est de predicacione modificanda pro statuum et officiorum diversitate diversos modos amonicionis ad predicatorem pertinentes docet beatus gregorius in pastorali plurimus de quibus prosequamur breuius. Sunt enim quedam amoniciones que respiciunt statum. Quedam vero euentum. Queda inmediatum. Queda affectum ad statum referuntur. Sexus etas officium et dignitas. Status qui requirunt diuersos modos amonicionis et quantum ad sexum viris predicandum est ut faciant grauiora mulieribus leuiora. Quantum ad etatem iuuenibus prodest amonicio seuera senibus blanda. Quia seniorem ne increpaueris sed ut patrem obsecra. Quantum ad officium sic amonendi sunt coniuges obligati ut ita sibi placeant in coniugio quod est ad officium quod non displiceant creatori. Et secundum illud apostoli Qui habent vxores sint tamquam non habentes vxorem quia habendo non habet qui sic per ea carnali copulacione utitur non tamen arta intencione non flectatur. Et vxorem qui non habendo habet qui transitoria cuncta esse conspicit et sic curam carnis tollerat ex necessitate ut tamen spiritus eius non recedat a spe uite eterne. Attendant coniuges ut se mutuo tollerent se mutuo oracionibus saluent alter supportet alterum nec attendat quid tollat ab altero sed quid alter tollat per eius excessum. Attendant quod coniugium est causa prolis cuius vita sustendunt et si extra non exeant quia propagacionis articulum transfiunt in vsum voluptatis hoc tamen dicit apostolus secundum indulgenciam non secundum imperium quia infirmius adhibuit medicamentum dicens propter fornicacionem vnusquisque habeat suam et vnaquaeque suum et sibi reddant mutuo debitum quod indulgetur culpa habet sed quanto magis venialem quia non agit illicitum si non tenet submoderamine quod est licitum. Unde loth Genesis xix. Ardentem sodomam fugit sed veniens in segor non statim admontana ascendit quia per coniugium carnis incendia declinat sed superueniens montis mundicia non tenet sed est ciuitas minima ad quam fugere possum ait loth et saluatur in ea quia vita coniugalis nec a mundo longe diuisa est nec in virtutibus multum extollens nec tamen a salute aliena. Qui vero coniugati non sunt dicit tanto magis varia ardua precepta quanto magis absoluti sunt ab opere carnis et ab onere sollicitudinis carnis si tamen temptacionum procellas cum difficultate salutis tollant coniugii portum petant nisi tamen continencie votum emiserit. Quantum ad dignitatem status ut in subditis et prelatis quia amonendi sunt prelati ut propter superiorem locum quem tenent se non extollant nec iniusta precipiant nec subditos exempla bene viuendi prohibeant. Quia secundum gregorium tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos exempla perdicionis transmittunt. Sic sunt diligentes circa subditos ut non negligant se ipsos illaqueati sunt verbis oris sui. Quia secundum Gregorium apud districtum iudicem prelatus cogitur tanta in opere exsoluere quanta cum constat aliis voce precepisse. Et secundum prouerbiorum vi. Intidisti manum proximi tui ne dederis oculis tuis sompnum nec dormitent palpebre tue. Palpebre dormitant cum prelatus ex pigricia deprimente non corrigit ea que in subditis arguenda et corrigenda nouit. Plene vero dormiunt cum nec corrigenda peccata nouit nec corrigit sed dormitando ad plena dormicionem venitur quando prelatus execo quod nouit peccatum corrigendum et non corrigit meritis suis exigentibus ad hoc deuenit ut non cognoscat malum quod subditi operantur. Habeat ergo oculos interius et exterius sicut animalia ezechielis ut se interius videat ne deo displiceat et exterius exemplum prebeat in quo corrigenda in aliis deprehendat. Subditus vero predicandum

Coniuges

prelati

e ut huic faciant qd iubetur
ut deu impatiente ptemplen
et tanto circa salute sua se habe
ant diligentius qnto minus circa
curam alio implicant ne murmu
rent de prelatis ne iudicet eo
errores ne fiant inde audatiores
et irreuerentiores Reg. i R. xxiº
Saul ingressus e speluncam in ve
tre fortitudi quia plati mali ma
litia intus concepta deducit
ad actu extrinsecu qd dd no ptulit
quia bonus subditus linguae gla
dio no interficit etia et si eu dig
ni reprehensione inueniunt tum
dd ora clamidis Saul latenter
amputat et tn se suphor postmod
increpat qd tu minus locutus
subditi cos qui ad suas costias
redeunt reputat se reos quia
qua diu sunt in platione tolle
randi sit nec est minuir con
eos sed cont dnm. V amos rehendendi

Nunc etia amonitiones re
spicientes euentu ut infir
mitas paupertas seruilitas
pusillanimitas Infirmis predican
du est ut se filios dei credant
p flagella q tollant quia qd di
ligit deus corripit et flagellat
omnem filiu qd recipit Sic nre
est eos laborare in via donec
quiescat in patria sua Sic lapides
hic quadrant ut sine sonitu
mallei in templo celesti iuxta i
suis ordinibus disponant ut fla
gellatio superfluu resecet qd post
modu in edificio concordia carita
tis liget Si aut filii carnis mul
ta sustinent p terrena hereditate am
plianda qua tamen cito sunt amis
suri quanta dnt tollerari p eterna
hereditate celesti et maxime cu
sic tollerando possint etna supplicia
declinari Sic etia infirmitas
corporis reuocat statu prctis et
ut et memor sue fragilitatis et
conditionis declinat fastigiu elatos
vn Asina Balaam cui insidebat
vpm impediuit q anglm uidit qd
balaam no uidit qr caro flagel
lata dnm indicat et appositu ma

lo retardat Si etia pensetur pas
sio xpi qui sine peccato uixit tu no
sit flagello exiit de seculi poterit
omnis infirmitas tollari Vn ggs
Cur aspm tendit ut adeo ho tol
let flagella pro malis si tanta
deus ab hominibus ptulit mala p
bonis Econtrario prediandu est
sanis ut ex sanitate corporis quat
sanitate mentis ne postmodu puat
si salute mentis abutant et si nunc
deo placere p primaz noluerint tu
uoluerint sero no possint prue
iº Vocaui et renuistis Et sequit
Inuocabut me et ego no exaudia
Greg Salus corporis qn ad bn
operandu accepta despicit qnti
sit muneris amissa sentit et in
fructuose quitur ad ultimu que
congruo concesso tpe utile no habe
vn Salom Ne des alienis hono
re tuu et annos tu cru. hoc e
ad ymagine dei et similitudinem con
ditus. no dz se subde demonib
et tpus vite ad uoluntate eo
expende qui sut alieni et cru
deles. quia sut a deo alienati
et nob inferre morte parati P
pauperibus dicenda sut uba qsi
latronis. quia excoquut et pur
gant in camino paupertat ut sic
obtineant diuitias eternitatis Si
tn paup superbus fuit tuc seue
da est et increpanda maxime
superbia paupis q no inuenit com
omnis qui tu heat paupis censu
hz tn diuit fastu Econtrario dice
da sut uba diuiti q imprimat et
timore et deprimat elatio Vn 9
Ve uob diuitib qui hetis hic co
solationem vram Diuitias tpales qs
hic diu hre no ualent si tamen
diues fuerit humilis mulcendus
est et mitendus dulcib ubis
Si uero fuit supbus tn cuiqz blan
de e exhortandus quia inue
terata et dura uulnera sepe mi
tigant et mollescut p fomenta
lenia et medicatur blanditiis se
pe curat insinuat insania vnde
dauid citarizabat et Saul sa
nus hebat dulcis locutio est tn

tharee dulcedo Aliqn tn pponūtur
eis tales similitudines q sint ppos
to ggruentes ut ipi asscipis in
dicent et de gladio ppo feriā
tur sicut Nathan dauid arguē
venerat et de ca paupis con
diuitem iudiciu querebat ut sm az
prius dicet et postmod reatū sui
cognosceret et condicē no posset
cu ipe iudiciu dictasset Conside
rabat eu pctorez et tn rege vn
audacē reū p confessionē ligauit
et p9ca p interfectoz secauit Sic vul
nus tumid vngit et postmod
subito pungit Vn Greg de Na
than ad egru medicus uenerat
secandu vulnus videbat sed de pa
tia egri dubitabat Abscondit
igit ferru medicinale sub veste
qd eductu subito fixit in vulnē
ut secantem gladiu sentiret eger
anq cerneret ne si an cneret senti
re recusaret Serui (marg.: Serui) Seruis adm e ut
humilitatem sue condicionis respici
ant dnos no despiciat ne deu
offendat si ordinacoi ei9 con
dicat iux illud Qui sub iugo s
ui sut dnos suos oi honore arbi
trent dni (marg.: dni) Econtrio dnis adm e ut
se equales seruis cognoscat con
dicone ne pmitq institue et cp
hnt vnu dnm sup se gnez et
qd in vnitate fidei et caritatis et
pacem debent viuē inse Qui
mundu intrauerit sic exibunt Tri (marg.: tristes)
stes amonedi sut de eterno gaudio
ne desperent qz ex cplexione dis
psim ad iracundia habet Econtrio (marg.: leti)
letis pdicandu est de supplio et
reprmenda psumptio hnt em lu
xuria ex ppinquo De amonicoib
respicientib intellectum

Sunt etia amonicōes respi
cientes intellectu ut sut
Ruditas simplicitas per
uersitas nimia humilitas Rudes (marg.: rudes)
et ebetes amonedi sut ut ea
q nesciut et scire tenent scire
appetat et ad viam sapim tuseat
et exempla no augmeta illis p
poneda sunt ut se touitat Econ
vio vero monedi sut sapietes (marg.: sapientes)

ne supbiant sed sapi stulti fiant
et stulta sapim desuant Istis ppo
nenda sut augmeta rcois sicut ex
empla aliis Simplices amonedi (marg.: simplices)
sut ut nuqm fla pferant s aliu
uera taceant Vn dns Multa
hēo vob dicē no potestis illa por
tare mō Sic cu simplicitate prudea
ut et sint sapientes in bono sim
plices aut in malo ut simplici
tas columbina atuat prudentia
serpentina Econtrio amodi sunt
duplices ut amoueat ibocz cauil (marg.: duplices)
lacōnes et errorz detestacōnes
quia cuncs ptendut velamia
ut excusent apta pcta operit
eos labor lapiozi et sic ericius
se totos inuoluut Cu em rapit
hericius caput et pedes et cor
pus videntur s cu apphensus
fuit se in speram colligit pedes
intra subtrahit caput abscon
dit et intra manu tenentis
totu amittit qd an totu sl vi
debatur Sic in quibusdam vident
origo pcti et nequitia opis s
ita se abscondut defensionib
suis ut totu remaneat pcti
inuolutu intoscis et illudant
homib tergiuersatone praue de
fensionis Sic scribitur ibi hiut
fouea ericinatus Tales dupli
ces tanto glant se prudentiores
quanto sut astutiores De quibus
Soph Dies dni sup oms ciuita
tes munitas et s o Angulos ex
celsos Muniti sut cp correccois
iacula no recipiut et se dupli
citate defendut anguli excel
si sunt quia sicut angulus du
os in se replicat parietes Ita
simplices vitant pdutut p suas
duplicitates puersi qui verba scp
ture rcte no intelligut dur
aut qui rcte intelligut sed no
humilr hec loquunt Qui non
rcte intelligut amodi sut ne
vinu couertant sibi in venenu
et medicina in plagam et lucez
na in tenebras Qui ex supbia
inflati volut se videri sapientes
ut vitate tollat et induat

suas opiniones et nouitates de
quib; ipha Beuerit pugnantes
Galaad ad dilatandu t'im suu;
et quia metes fidelium testiom
veritati p'hibentiu qui de veritate
ad totepserut p' ipsa predicacoe
primut et sic sibi nome exte
dut · ideo de tollenda mani
gla moueant' quia si abscisa
radix elacois crescent rami
p'ue assccois Econtrario q op
tite intelligut humilr no loqut'
amo'di sunt ut prius quales
sint contemplentur Impitus e
medicus qui mederi aliis appe
tit et vulnus h; qd nescit vn
amo'di sunt ut p'us apponant
sibi medicama ut eoz concedet
v'ba et facta et si que p'sunt
ex se no hnt quasi de alienis
et no de p'pris tument Prou
v° Bibe aqua de cisterna hoc
est ad cor suu redeat ut prius
ipe bibat · et tuc predicando
aliis fundat Vn s' Deriuent'
fontes tui foras hoc e post infu
sione tua aliis effundas Nimis
humiles sut qui p'dicare sciut
et p' nimia humilitate nolut q
terrendi sut sic Quia v'bu p
dicacois du peccantib; sub tra
hut aiabus morientib; uite re
media abscondut · fames p'plos
atterit et ipi tempe necitatis
frumetu abscondut vn in prou
Qui abscondit frumeta ma
ledice in p'plis Greg' Talis q's
tz maledicti' qz in solius culpa
silenciu p' mltoz quos corrige
potuit pena dapnat' Maledi
cti sunt qz phibent gladiu
suu a sanguine quia cu sint me
dici et cognoscat vulna me
tu peccatoe v'boz negligut eas
curare talentu cuautu qui ero
gare noluit cu suma dampnacos
amisit Vn clamat ysaias Ve
sibi quia tacuit et dd · Iusticia
tua no abscondi in cor · m · ui
t · et sa · tibi dixi Et exo 22
ponat vir gladiu suu sup fem
ut carnis delectacos in se rescecet

et tuc profecerit p'dicacois
uerbu Et sequit' Ite et redite
de porta usq; ad porta p' mediu
castroz hoc est de inicio ad vi
ciu p' qua mors ingredi ad atq;
sine timore sine fauore incre
pando discurrat sine accepcoe
p'sonaz Econtrario qui nec p'di
care sciut nec etate hnt et
tn amonendi sunt ne p'dant p'pere
qd acquirere possut opportuno tpe
na si auicule anq'm alas heat
uolare appetut inde deorsum
corruunt Vnde sursu ascendere
potuit Corruit edificiu si nec
du solidatis parietib; imponat'
pondus tignoz No iuuit pu
erpia q' eicitur exuto ueris in
forma Sedent discipli in ciuitate
quousq; induat' v'tute de h' t'c's
De amonicoib; respicientib; affectum
Sunt etia amonicoes respi
cientes affectum Et e dupl'
vel scdm pcti p'gressum
vel s'm diuisas petoz Scdm pcti
p'gressum cpitur ad cogitacoz locu
coz accoim consuetudis obduracoz
Dic em dz xxv mor' Contingit
ut no pcedat in ope mot9 ment'
et tame iam p'fecta culpa est
ex reatu cogitacois Vnde qui petm cogitacois fiducia nimia
pcta cogitacois deflent amo
nedi sunt · vtz delectacoe tm aut
etia peccauerit consensu consident
Et delectacoe consdet vtz fuit
in accoe extinsecaz si facultas
suppeteret ut tm circa delectacoz
intrinsecam Na ut dicit Greg'
in pastorali lm · c° · petm tribus
modis p'petrat' Suggestione de
lectacoe consensu hostis praua
suggerit Caro se delectacoi sub
icit Spus uictus delectacoi co
sentit primu in serpente Scdm in
Eua Tercium in Adam s'tu fuit
Consensus aut' in ope incole ap' consens
deu no iudicat culpa cogitacos
sed opis melioris Quia ut dicit loquel.
Greg' Et si vez tardit supra
foras petm distulit intus hoc
consencionis ope iam impleuit
tamen in hoc casu no sut t'redi

homines ne frangant quia deus
ocius pcta cordis abluit quo
hoc exire ad opa no pmittit ex
cogitata nequicia citius soluit
quia effectu opis districtius no ligat
vn sollicite considerandu est quo
intius pctm ppetratu e ut scdz
mesura culpe sequat. Mensura
lamentacionis et pnie. Contra eos
qui supaddiderunt opus extius (opis)
scdm debitu ppetrati opis soluat
in ope satisfaccois. ps. Potu dabis
nobis in lacrimis in mensura. A
modi sit ingem ut an oculos
pcta reducat et sic vivendo a
gant ut cora deo videri no de
beant et singla queqz comissa
consideret ut succesiue de sin
gulis doleant. Scdm illud. Di
uisiones aquaz deduxit oculus
meus quia singla pcta singlis
lacrimis diluimus q sit vide non
possimus. Considanda sit in spe
uenie quia cum nos iudices pctoz
nroz constituit ctu signu est
q dns p seipm nos punire no
appetit. vn paulus. Si nos di
iudicaremus no utiqz iudicaremur
ideo in confessione pueniamus
faciem eius. Sz cauendu est ne
sic fiducia heat ut psumptione (fiducia nimia)
torpeatur. Sic Gen. xxxiiii^o.
Egressa est dina ut videret mu
lieres regionis illius qz mens
sui negligens et aliena nimiu
curans extra se uagat q opprimi
du ad pa^o corrumpi et retinendo
ea in culpa cpi conglutinat tri
stemqz blanditiis deliniuit q
dyab^s tristicia salutare et flam
satuitate suggerit ut qui nunc
gaudet in delictis tunc plenius
obruat suppliciis. Modo enim ali
oz facta grauiora inmo nichil
esse qd ppetratu est inmo maz
dei ppont inmo tpus subsequens
ad penitencia promittit. Amone (confes.)
di sunt et qui in multiloquio
peccant. Mens enim defluit sic
aqua illud repetit vn descendit.
vn sursu est colligit. Quot go
vba supflua lo. quasi tot riuis
extra se ducit et infra dispgit.
Et qz mutu silencii no hz ciui
tas inimici iaculis pz. qua dyab^s
sine labore supat. qua con se
ipam ipa p multiloquiu pug
nat et de omib ad noxia vba
delubricat ut prius aliena lo
qui libeat. postmodu detraccioi
bus mordeat. Deinde ad apertas
cotumelias ligua erupat. Inde
serunt rixe et fauces odiorz. qa
qui dimittit aqua fluxu lingue
no refrenans caput e iurgioz.
Vitent igit uerba ociosa de qui
bus in die iudicii est ro redde
da. Est aut vbu ociosu qd caret
rone iuste neccitatis aut intencoe
pie utilitatis. Econu nimie taci (nimium tacati)
ti caueant ne cogitacones inme
te feruecant qnto amplius si
lenciu seruat q tanto latius cuqz
fluunt qnto secuiores sibi vide
tur qz foris rephendi no put
et inde supbiunt quia frangen
tes silencium qsi infirmos despi
ciunt. plus timeat ex cogitacio
nibs dei iudiciu qua ex smoibs
rephensioz pximoz. vn uideat
no solu quales dent se foris on
dere sed quales intus exhibere
vt om custodia custodiat cor
suu quo nichil e fugacius qd to
ciens fugit quociens p prauas
cogitacones defluit. ps. Cor
meu dereliquit me. Sz reuertitur
cu cogitaco restringit. Iuxta illud.
Inuenit seruus tuus cor suu
ut oraret te. Et sic vulna clau
sa plus cruciat quia putredo
q feruet intius qn eicitur dolor
ad salutem apitur. Ita tales si qd
sustinent a proximis tanto a
crius crucian qnto mius loqun
tur. Vocis etia medicamie vtriusqz
saluti occurrit du ab eo qui
infert accio praua compescitur et
ab eo qui infert doloris feruor
apto vulne tpatur. Qui enim
mala proximoz videt et ta
cet vulneri medicamie subtra
hunt qd curare debuerit. vn no
est ligua insolubiliter obliganda

sed discrete frenanda nec petit
propheta ori suo poni pariete · sed
hostium circumstancie labiis quod clau
ditur cum loquimur et taceremus tempori
bus oportunis Sapiens enim
usque ad tempus tacebit quia est
tempus loquendi et tempus tacendi
Quarta monita spiritualia non sint perficient — Tercii modi etiam sunt qui minima perpe
trant et qui grandia et qui bona
non inchoant et qui non continuant
inchoata Qui enim minima perpetrant
sepe timeat ex maximis · et si non
timeant expondere gutte replet
fluuium scintille creant incen
dium Et hoc agit sentina latent
crescens quod procella patenter
seuiens Petrus damiani in sermo
ne de uicio lingwe Quid milio
breuius quid pena leuius tamen
si miliorum ut penarum innumerabilis
multitudo congeritur necesse est ut
portantem cumulus velud sub gran
di lapide pressa fertugatur ex hum
brosis tenuis et rara gutta di
stillat Sed si vas sub esse spacio
longiore permittitur ita plenum ac
si profluens vnda discurreret
inuenitur prius sed innumere cim
fes superbi pharaonis egipti
superaue virtute Breue tempus
est hora sed dum hora horae continua
successione iungitur totius vite
mete cursus implet minuta
sunt que erumpunt membris perscra
biem volnia sed et multitudo stercorum
et grande volumus necatur Et qui
modica spernit paulatim decidet
Considerentur etiam tales quia
minor culpa dum quasi nulla creditur
eo peius quo et securius in ipso
si tenetur Qui vero a paruis
se custodiunt et magna peccata faciunt
caueat ne elacio minoris iusti
cie fiat eis via ad fouea gra
uioris culpe quia qui elati mi
nimi boni custodiam suis viribus
tribuunt inito delicto culpis ma
ioribus obruuntur et cadendo dis
cunt non fuisse proprium quod steterunt ut
mala immensa eorum reprimat quod
Tercii bona non inchoant — minima bona exaltant Qui vero
bona non inchoant indiget ut

ostendatur eis quam vana sunt illa
que diligunt Et tunc considerant quia vti
lia sunt que permittunt · nam eleua
re se non queunt qui nescit quia
cecidit et qui dolorem volneris
non sentit salutem non querunt tunc
discunt vera bona querere cum com
perit se falsa inuacuum tenuisse
Ondatur eis quod modica est dilectio
temporalium sed eternum supplicium quod mo
libet in vita tanto subtrahetur
et quod dolor operis in supplicium verte
ua bitur vnde Jeremias prius precipitur
euellere et destruere Deinde edi
ficare et plantare Sicut etiam
lignum scindimus ut in edificium cul
mine ipsum ponamus sed tamen non
repente in fabrica ponitur nisi
prius eius viciosa viditas ex se
cetur et quanto magis ex se
altius in edificio leuatur Qui — Tercii bona non continuant
vero inchoata bona non continuant
consideret quod si quod gerendus fuerat
non crescit etiam quod fuerat bene
gestum decrescit mens enim nostra — obdurati
est sicut nauis in aqua quam in vno
loco stare non permittitur sed ad yma
relabitur nisi ad summa conetur
Qui autem mollis et dissolutus
est in opere suo frater est sua opera dis
sipantis Quia qui bona cepta
non perficit destruit Melius fuis
set eis et tollerabilius viam
veritatis non accipere quam post accep
tam post tergum respicere · hoc est
in opere deficere et tepidos euo
mi ex domini ore Calidus enim
est qui inchoat et consumauit te
pidus vero qui inchoat et non
consumat frigidus qui nec in
choat nec consumat Quarti modi et — obdurati
sunt obdurati Quidam autem obdu
rati dicuntur adeo quod non reuertuntur
a culpa propter eorum pertinaciam quidam
dam vero quidam non reuertuntur propter
pena illata Obduratis ergo — pertinaces
per pertinaciam datum est quod plus
desperant quam debeant sentiunt ideo
alienis consiliis non acquiescunt
nisi enim se meliores ceteris estima
rent auctorum consilia sue delibera
cioni non postponerent et quia

ptinacia nascit' ex supbia moue
bi sunt ut elaciones sua agnos
cant agnita vince studeant ne
du alior recitis suasionib; foras
despiciunt teneant· a supbia mtq
captiui Consideret qd dei filius
ut exemplu prebet nob fugie
de nob in uol' no venit ut ppria
voluntate faceret· sed ei9 qui mi
sit eu p(at)ris Econtrario ddm est in
costantib; quo se negligunt et le
uitate cogitacois a suo iudicio
desistunt· Ei hf qd sut attendent
no crusent omi vento doctrine
nec eos in tot mutabilitat' fla
tera mobilis aura verseret
Inconstancia vero ex leuitate gnat
vn metes taliu nec est ut gra
uitate roborent· et pus radix
leuitatis s corde tollatur Quia
tue fabricata pspat ut locus
solidus que in quo fundamentu
ponat vn qui pus ment' le
uitas caueat· cogitacoi in
costancia no intent· Obdu · obdurati
rati etia moneant qui p flagel
la no corrigunt et tanto stant
eis atrociores inuectiones quanto
sut insensibiliores Inducantur
ex seueritate diei iustitie ad timo
re Reducant ex cosideratione di
ne mie ad spem vn in p(ri)a fla
gellanc9 conquit dns de hys
Curauim9 babilone & no est
sanata curatur babilon et no
sanatur qr mens in confusione
cmis ex(ter)nis nec verbis correctos
nec flagellis correptos reuer
tit ad statu salutis In ppha
xpa est in domo isrl in scoriam
Omes isti qui stanu ferru et
plumbu in medio fornacis In
ere qd ptussu tinnitu plus ce
teris metallis reddit inmum
tio In stanno qd argentu inde
simlatio In ferro quo proximos
impetit aperta malitia In
plumbo qd excellit ponde ter
na concupia Quia in tribula
tione positi natamq inmunitoi
sstacom nec abitumq notandi
maliciaz nec terrena concupiam

Et ideo multo labore sudatu est
et no exiuit ex ea nimia rubi
go eius neq p igne qr ignis
tribulationis non purgat mi
cui ure rubiginis Cuncq tn cu
ita p flagella no corripiuntur dul
citer intecant quia sepe corri
gunt p aspera Et ad salutem
pristina aqua tepida reuo
cauit quos fort' precio potio
curare no potuit et tumores
et vulnera que no sut cura
ta incisione curata sut olei
appositione Et durus adamas
incisione ferri no recipit qui
leui hircor(um) sanguine mollescit
Econtrario sut qui corrigunt a timentes
culpa quia timent supplicia supplicia
de his ddm est ne magni po
deris reputent bona tpalia
cu mali etia heant ea nec
timeant mala put' pene cu
videant bonos hmoi sustine
sed timeat penam eternaz no
timore suill· sed timore qui
est cu nutrimento caritatis
na ille e de q° lo· pfcta caritas
fo mit timore Et iste e de
quo ap9 Non accepist' spm
suitutis iterum in timore· sed spm
adoptonis filior(um) rc· Omnis
em si pena no metueret cul
pa ppetraret· nescit mens qu
libertatis qua ligat suitus
timoris Qui em io bona fa
cit quia timet pena· vellet
ea no esse ut audacter comitteret
culpa vn ipe sibi test' est quia
cora deo perdidit inocentiaz De
amonitonib; respicientib; diuersas
spes mortaliu pctor(um)

Sunt etia amonitiones res
picientes diuersas spes
mortaliu pctor(um) Septe
Gulosis ddm est qd caueant gulosi
ne ex gula ad luxuria corru
ant Vana ment' leuitas quan
ta oris loquacitas gula seqn
tur aspiciant Inmoditatez lo
quacitate oris ondit cruciatus
diuitis qui linguae ssalit' pete
bat refrigerium· quia loqua

citas secuta fuerat gule petim
levitate operis que sequitur gula
Attende Sedit populus manduca
re et bibere et surrexerunt ludere Lu
xuria que sequitur gula Audi
princeps cocorum destruxit iherusalem
muros quia dum venter ingluvie
vie tendit virtutes anime per luxu
ria destruuntur et dum satietatem
ventrem extendit aculei libidinis
excitat E contrario dicendum est
abstinentibus quod abstinentiam
sepe concomitatur aut sequitur impatiencia
vnde prouerbia Ministrate in abstine
cia paciam Sepe vero superbia
vnde Apostolus Qui non manducat
manducantem non iudicet Et phari
seus luce xviii[o] Intumescebat
ex abstinencia dicens Ieiuno bis
in septimana vnde amonendi sunt
de paciencia Nulla enim virtus est si tacto
to per abstinenciam vinci et spiritus
acerne per impaciam vincatur
Alii vero vana gloria sequitur abstine
ciam eo quod in abstinencia superat
impaciam et parit bonum per merces
gens vicium Ideo videat absti
nens quod hanc virtutem custodiat
sine remissione sine elacione
nec credat apud deum hanc esse
magni meriti ne a superbia vale
at dissipari hec enim virtus non
per se sed ex aliis collaudatur Ysa
Nunquid tale est ieiunium quod ele
gi frange esurienti panem tuum
Subtrahant ecia ventri quod
conferat pauperi alioquin non ie
iunat deo sed sibi dicente domino
Nunquid ieiunium ieiunastis mi
chi et cum comedistis et ibi Nunquid
non vobis comedistis et vobismet bibistis
Luxuriosis vero dicendum est ut time
ant mare saltem post naufra
gium ut bona nec que non serua
uerit integra saltem reseruet
scissura Quod multi se custodie
tes multos secum ducunt ad regnum
num Alii vero neque post dampna
resipiscentes multos exemplo
suo ducunt ad infernum Considerent
quanta pietate deus eis sinum
pietatis aperit qui non cessat vocare

post culpam Vnde Gregorius Erant oculi
tui videntes preceptorem tuum et
aures audient verbum post tergum
monentis Vidit Adam dominum
loquentem sibi vertit domino tergum rece
dendo ab eius mandatis per contemp
tum Sed deus ad reuocandum hominem
legem dedit angelos exhortatores
misit in carne apparuit quod post
tergum stans non amonuit quod
eciam cuilibet anime peccatrici sicut
cum post culpa ad se rediri per
suadet Auersos reuocat com
missa non respicit reuertenti gre
mium pandit E contrario dicendum
est castis ut quanto stant altius
timeant magis casus quia quanto
stant in loco eminenciore magis
impetitur ab hoste qui ardencius
erigit quem despicit et maxime
dolet quod ab integritate carnis
fragilis superatur Considerent primum
virginum que dicitur sunt canticum
nouum Gregorius Omnigladit agni
canticum cantare est cum eo in
perpetuum percunt fidelibus de carnis
incorrupcione gaudere quod alii ce
teri audire possunt dicere nequeunt
quia per caritatem in illorum celsitudine
leti sunt quamuis ad eorum premia
non assurgant Sed preeminencia status
non se extollat super coniuges quia
quosque precellunt eos per bonas acio
nes Secundum illud ysaie Erubesce
te sydon ait mare Sepe enim vir
gines tum minus aspiciunt in se quod
defleant confidentes de innocencia
remittuntur Sed copula carnis ex
pti quanto in se vident amplius quod de
fleant amoris incendio infla
mantur et sic deo gracior vita post
culpam amore ardens quam in
nocencia senectute torpens Et
plus terram diligimus que post spi
nas exarata fructus vberes
producit quam que nullas spinas
habuit sed tamen exculta steri
lem segetem gignit In examine
enim iusti iudicis mutat merita
ordinum qualitas accionum Natura
enim carbunclus prefert iacincto
tamen iacinctus cerulens prefert palliati

Marginal notes: abstinentes (beside "excitat E contrario"); luxuriosi (beside "Luxuriosis"); casti (beside "mium pandit E contrario")

carbunculo Et multi in deteriori p
statu sunt meliores et in meliori
sunt deteriores ¶ Avaris et dampnatis est (Avaris)
illud Mt 27 Quod in ignem eter
num mittentur qui non fecerunt
opera misericordie Et si tanta pena punietur
qui aliena rapuit Cum auget
opes ambit peccatum negligit et
more avium captus cum escam ter
narum vere avidus conspicit la
queum peccati quo strangulatur non
agnoscit et propter presentia lucra futura
dampna non attendit Non atten
dens quod hereditas ad quam festi
natur in principio in novissimo bene
dictione carebit ¶ Quia qui per ava
ritiam hic sua multiplicat frustra
prioris eterni expectat Sed quid
prodest homini si totum mundum lucre
tur anime vero sue detrimentum patiatur Omnis enim
vita est transitoria dum non stat in ea
mors instat repentina divitie
relinquuntur et divitiarum cumulata de
serunt ¶ Contrario misericordibus dampnum (misericordes divites)
est ne superbiant quia sua erogant
ymmo aliena dispensant sed time
ant ne commissa indigne distri
buant Et ut dicit Gregorius ne quedam
quibus nulla ne nulla quibus quedam
ne multa quibus pauca ne pauca
prebeant quibus impendere multa de
buerunt ne precipitatione hoc quod
tribuunt inutiliter spargunt ne tar
ditate petentes noxie cruciet
ne recipiende hic gratie intentio sub
subrepat ne dationis lumine lau
dis transitorie appetitio exting
uat ne oblatum munus quanta tri
stitia obsideat Ne in bene oblato
munere plus quam oportet hilarescat
ne sibi quidquam cum impleverint
tribuant et sit omnia prius
quam peregerint perdant ¶ Quidam etiam
divites cum fame crucient pau (Divites)
peres nutriunt histriones ideo tria
opus misericordie cadunt obliquitates
Non enim peccatori dandum est quia peccator
sed quia homo ut in eo non prosequeris
culpam diligeris mundum Caveat
etiam ne sit peccatum elemosinis
se redimere credat si tamen a peccatis
non resipiscant Nam enim plus est

quam esca et corpus plus quam vesti
mentum Et ideo qui anime ut corporis
iniquitate polluitur licet temporalia
pauperibus largiatur et quod minus est
iustitie obtulit et quod magis est cul
pe commisit ¶ Sunt tamen qui nec ali (qui nec aliena appetunt nec sua distribuunt)
ena appetunt nec sua distribuunt
qui frustra se innocentes putant
quia bona que de terra cum de communibus
omnibus facit nasci est priva
ta sibi vsurpat Unde tot pene
quottidie perimunt quot morie
ntium pauperum apud se subsidia ab
scondunt Iustitie enim est indigenti
ministrare quia reddimus ei quod est
suum nec tamen sit hoc secundum misericordiam
quia secundum iustitiam et debitum quia
dispersit dedit pauperibus iustitia
eius manet in seculum seculi Aliqui
tales sunt sicut ficulnea maledicta
que non fructificat sed terram occupat
et quod prodesse multis potuit in
utiliter servat Et securis de radice
arboris ponitur ut arbor que fructum
non facit excidat Arbor arida
in ignem mittitur que pietatis viditatem
tem aridate non trahens excitatur
tur Non quod dicant huiusmodi concessis
sis utimur aliena non querimus et
si opera misericordie non facimus tamen perversa
sa declinamus Certe certe deo in
iuriam faciunt quia danti sibi nostras
hostias misericordie reddunt nec deo spiritualis
ritatis nec pretium redemptionis anime
sue offerunt nec dives epulo
aliena rapuisse legitur Sed propriis in fruc
tuose abutebatur ¶ Sunt tamen qui (qui tribuunt sua et rapiunt aliena)
tribuunt sua et rapiunt aliena quod
de largitate avaritia nasci et
peccatorum seges quasi ex virtute se
minatur et peccatorum seges quasi ex
virtute seminatur quia rapiunt quod
erogent qui prius deberent bona
conservare sua et deinde non am
bire aliena Quid dicam radix cul
pe ut stant in possidendi bona
dispensare et tunc secabitur spina ava
ritie Et si enim debeamus propter
miam facere non tamen per mia
facienda peccare quod tamen non habet
misericordie dulcedinem sed pestifere in
duis amaritudinem quia qui offert

sacrificium ex substancia pauperis qui quasi
victimat filium in conspectu patris
Tales quanta tribuunt pensant
et quasi mercede numerant sed quanta
rapiunt considerare dissimulant
et culpas non considerant et in
sacrificium protusi preces mittunt
quos congregant. Iracundis me — Iracundis
dendus est secundum suas differencias sive
sint passione iracundie sustine
tes sive impacientes sive discor
des sive iurgia seminantes. Iracun
dia non sustinentes quos furor agi
tat in preceps ignorant quid
irati faciunt et cum aliis presunt
impellente eos ira in mentis ve
saniam subditorum tranquillitatem
confundunt et iram suam reputantes
zelum iusticie quia rectitudinis
fallitur zelo et peccati audacius
quo peccatum tegitur subtilitatis pal
lio et apertis credit fervor quod est
veri furor. Istis dicendum est ut si habent
emulacionem adiungunt mansuetudinem
Si recipiunt spiritum sanctum in igne
recipiant in columba quoniam spiritu
sancto plenus non est qui in mansue
tudine fervorem emulacionis aut
in emulacione ardore perdit vir
tutem mansuetudinis. Item aut ira
ab impaciencia quod impacientes ab
aliis illata tollerant et iracundi
qui tollerant alii non dissimulant
unde declinandi sunt in ire commo
cione. Sicut enim velud ebrii furo
re nec attendunt salutari doctri
ne sed cum ad se redeunt quanto se
vident tranquillius tolleratos
tanto libencius exhortacionem
recipiunt unde Abigail non arguit
Nabal ebrium sed digesto vino sobrium
Cum tamen irati nequeunt declinari
quod alios nimis impetunt caute sunt
feriendi. Sic Abner Azael inse
quentem et declinare nolentem aver
sa hasta percussit in inguine et occidit.
Iracundum enim per furoris precipi
cium incedentem tollerare et con
cum iacula verborum non mittere hoc
est persequentem nolle ferire. Sed
Abner ira desistere nolentem sub
sistit aversa hasta non recta neque

gladio transforavit quia quot
tranquillitatis est talibus unde
dum est nec verborum impetu velud
gladio increpandi. Sed cum tranquil
litate subtiliter quasi parcendo sunt
pungendi. Sed Azael ita percussus
moritur quia dum a furoris sui impe
tu sublevi percussione resilivit quasi
sine ferro moritur. E contrario caue — mansueti
ant nimis mansueti ne per nimiam
resolucionem emolliant discrecionis
vigorem vendant eos recepisse spiritum
sanctum in columba et igne. Sic enim
Paulus ammonet de mansuetudine
Tymotheum quod de discrecione Tytum
quia Tytus est spiritus mansuetioris
Sic Tymotheus ferventioris. Unum ad
hibebat stimulum alteri freni aga
gines quippe suscepte ecclesie colo
nus alios palmites ut crescere
debeant rigat alios cum plus iu
sto crescere conspicit resecat ne
aut non crescendo fructus non fe
rant aut inmoderate crescendo
quod protulerunt amittant. Sunt etiam — Impacien
impacientes quibus dicendum est ut se — tes.
frenent quia dum motibus impul
si precipitantur quedam quasi alienati
faciunt que postea vix recognoscunt
inproviso impetu destruunt quicquid
ante fecerunt. Et quia doctrina viri per
pacienciam noscitur et caritas paciens
est dicitur nec caritatem habet nec doctus
est etiam vir impaciens convincitur
Sed per impacienciam usque ad sup
biam effrenatur quia ~~nec~~ dum
sustinere despectorem non potest detege
re de se in ostentacione gloriatur. Ideo
in altari dei fossa iussa est. Ezechiel
ut in ea fuerint supposita holocau
sta quia mens electorum pacienciam cu
stodit nec mota vento impaciencie
perdat bona que fecit. Melior est
etiam paciens viro forti et per pa
cienciam potest animam possidere. Pa
ciens enim superat animum et sibi subi
cit seipsum. Et e contrario per impacienciam
animum perdimus et amittimus possi
de quod sumus et per impacienciam agi
tati impellimur ut foras totus spiritus
proferatur. E contrario dicendum est pa — pacientes
cientibus ne doleant intus si paciantur

habeant extius ne vnde appent
innocentes mudo ut pximo · vel in
ditent a xº Et sit detior culpa qn
to e sub virtut(is) spe palliata di
ligant ex caritate q tollant ex
ncitate vn diligite inicos vros
&c. Votus est tota homib(us) inimi
cos tollerare · sed votus tota deo
e eos diligere deus aut hoc so
lu sacrificiu accipit qd an eius
oculos in altari boni opis flama
caritat(is) incendit vn arguit dns
ypocritas qui hnt trabem in o
culis ppris et videt festuca in ocu
lis alienis · prius em debet extu
tere a seipis molem malicie et
tunc eos argue de impatie leuita
te Sz quez patientes tollant
mala ut cu impia audiuntur
ut cu iniurie erogant Sz paulo
post cu illata sibi ad memoria re
ducunt paulatim succensi dolent
et maxi etudiez ondunt et arguta
ultionis inquirunt Et vn vice
runt abeod postmodu vicerunt sus
tinendo vicerat vincunt recogita
do et seipos inflamado vicerunt
in certamine publico vincunt eius
insidiis in occulto qui tato merore
tales ?turbat ut mens eorz de ple
tio depatia erubescat nd reddisse
nd reddidisse ?tumelias doleat
et deteriora reddere si prebeat occo
querat Assimila em eis qui cura
tur a languore sed moriunt leui
febricula supuemente et tanto
magis exultat dyas qnto mag(is)
dolebat qd prius fuerat supatus
Sunt et amodi sduare unitate spus
in vinclo pacis sunt et solliciti ut
pximis vniant per concordiaz ut
ad vna ptingant glam Contor
det cu eis quos uita precellunt scia
transcendunt quia sine concordia qt
quid faciunt perdunt Ti em glantes
quia sunt ceteris abstinentiores eos
dem contepnentes et ab eis se diui
dunt laudant dnm in timpano
ubi pelles sicce resonant ptrysse
sed no laudant in choro ubi uo
ces societate no concordant Ti
precellunt scia et si abaliorz vna
vnitate separant q euangeliu
hnt sal et pace no hnt Sz sedz
gregoriu tal sine pace no est
virtutu doni sed augmetatoie
augmentu · certe cu(m)s quib(us) a
nes nolando sociant sit alalia
bruta pascunt ut homo raciona
biliter sciite ex his ad cocordia in
formet Econtrario qui pacati
sunt sit pace putez teneant ut p
petua no amittant Ad' sit qn
arguit peruersi · qd pati metu
itur tpali q timet foras iur
gia suscitari · tom dd' fmaz quis
inimicos dni tabescebat · pfecto
odio odiens illos et inimici sci
sunt m' Diligebat qd sti sunt per
sequens et qd increpans qd feceret
pax em tpalis vestigium est etne
pacis Sz stultu est in pulue ve
stigia impressa diligere et illu
a quo impressa sunt nd amare io
correptos iniusti dimitte no debet
quia tpalez pace sibi turbari
timet quia tu no turbat sz viden
turbare ppter eorz mucatoin
Sunt et seminantes discordias ani
mo ne sequit apostasiaz dyab' — Seminantes discordias
qui prius auersus a deo intus ce
cidit z foris postea iurgia semiat
Sicut scriptu e vir apostata oim
tpe iurgia seminat primo si filii
dei vocabunt bti pacifici qui semt
discordias filii dyab' sunt et carita
tis inici · et du vna nequiciam
petunt ab humanis cordibus cunctas
virtutes sit eradicat du caritate
que mr oim votutu est seman
tes discordias necant Econtro
caueant pacifici ne reprobis
sunt vniti et ne peos ad inuice
vniant mali quia sicut multu
nocet q vnitas deest bonis ita
multu nocet si vnitas no deest
malis quia bonos tanto deti(us)
deprimunt qnto mag(is) vnanimiter
mali vniti sunt Vn paulus inter
phariseos et saduceos pcuruit
diuisione allegans se phariseu
et ponens in gratiora resurrectioz
Vn de pdicatorib(us) antix' dr Job
Membra carnu eius cohencia sibi

Invidi

Invidis ondenda e coz veritas qui melioratone proximi deteriores fiut. Ex alieno pfectu defitiut alieno gaudio contabescut. Si em aliena bona que nec hnt nec hre possut diligeret dilige do sua facerent. oia que eltoz sut herent. et modicu laboravet. Na vnnut in corpe oia mebra et quia tenet officia sibi mutuo famulatia. filij dya sit invidi. qui celu pdidit. et hoi incarato invidet. Pemuidi am tam meruit finds. het e putredo ossu. sicut sanitas cordis uita carnu. quia sit metis inocecia. que foris infirma sut. quoq roborant. Ita p invidia dn dei oculos pereut. que huanis oculis fortia videut.

Beniuoli

Econtrio dd m e beniuolis. ut sit alienis bonis delitent. tpi coz bona diceret. diligendo laudet. imitando mltiplicet. Valde em peccamus si aliorz bn gesta no diligimus. Sz parz aut nichil inem. si que diligimus ppsse no imitam. Aliogn erimus sic hystrionu spectatores. qui bn placet ludicre artes.

Accidiosi

Acidiosis ondendu est quid hoc vicio ment exrtcat. Cotemplacio qn dormitat aia ptedio. Caveant g° eius mbi ne sopni telo elisi concidat. necq declaustro quasi repulsi sub pretextu pij coloris abscedat. Caveant ne bona agenda p dilationez amittat. ne si agant cu possut no ualeant cu uoluerit. Pigredo em i mittit soporez et aia dissoluta esuriet. quia neglige do pdimus bone actionis vtilitate. Et sequi voluptu fautes et ppr frigus piger arare noluit sed no dabitur ei qn in estate mendicabit. Dolent em qui nolut bn age queda difficilia ppone quedaz inraute formidare. Sz qui mo in bono ope no exsudat cu sol iudicij feruentior appuit frustra regna aditu postulabit et no accipiens qn estate mendicabit. Econtrio qui sic

Properes

ppropiantes tpus bonoz actuu puenuit. mltu puectu. quid tpi agat no inspiciut. et post actu quia sic agi debuit no agnostut. quoz gressus palpebre ne pcedut. quia bonu opus to silia vita no puenuit. gressus tendut oculos claudut. iter co situt no mltu prodest. cito corruut quia ubi debeat pedem opis fige p palpebras consilij no adiutut.

Supbi

Superbis dd m est qm mich e elatione deiectus. qua mitu suppsit ois reatus. occo pditionis nre fcta e supbia dya. et augmentu nre redeptionis inuentu est in humilitate xpi. Qui g° se phuilitate deicitut ad dei simitudines descedut. Qui uo p supebia se erigut in imitatones dya cadut. Ostendus sut ecia laud queda fomenta ut supbi cor rupiant. Du quedaz que sut in eis bona a possent in esse laudet. Sicut equi indomiti pus tagut manu blanda et post subitaut. p flagella nec datur potio amara nisi melle circulita. Dic supbi du recipiut favores quos dilig t correctones recipiut quas o deiut et tuc maxime hnt locu tu ondimus id ipm cessuru aliis ad pfitm. Sic moyses allitebat vetro qn pplo dei profiaun ut eos duceret perdesertu ctu est em qd ille qui regebat dino cosilio et eis fovebat presidio no indigebat auxilio alieno. Titulus sextus

Sextus titulus huius sexte partis de dilatande matie facultate qm fit m m°r modis. Et pmo de modo diffinitivo ubi diffinit s m qua°r causas. De modo diuisiuo ubi no m m°r divisione vicia artificiu originale pncipiu mod theo° spu. De modo collectivo s m qua°r spes ppriu ratiotinatonis. Silogisticum. inductiuu. exemplare. Enthymema. Et ecia silogisticu docet quo silo

quo syllogistice hundi De mo ex-
positivo qui fit m'is modis et de
sup divisionibus eius Sextus tractatus
Sequitur sextus et ul-
timus titulus huius par-
tis scilicet de dilatan-
de materie facultate
Fit autem hec dilatatio
secundum modum diffinitivum
divisivum ratiocinativum expositivum
Modus diffinitivus est cum posito nomine
notificamus illud ratione sed hec
fiat diffinitive per essentialia sive
per qualitatum descriptione per accide-
talia Unde si dixeris bestius homo
quod tu erudis dive diffinis hominem
ut rationale mortale et animate convenit
cum brutis ex ratione quadamodo cum
angelis ex mortalitate utriusque subiec-
tus est et inferior passione fra-
gilitatis Nascitur homo inermis
cum animalia cetera ad repellendos im-
petus armata sint cum naturalibus telis
cornibus dentibus plumis ungulis
Sed homo natus de muliere de ma-
vili e fragili pluribus subiectus miseriis
Sed deus hominem quem eternum alit et in-
mortale fingebat non in corpore sed
munimentum posuit in mente quod voluit
et ingenio armari et ratione vesti-
hee diffinitiones per essentialia unde et
descriptiones quae qualitatum notificationes
per accidentalia ut si dixeris homo est ad-
stans erectum latus unguibus naturaliter
visibile ad sequitur in eo signum est
et indicium humilitatis rectitudo sta-
tus dignitatis unguium latitudo
fortitudinis et virtutis cum ungues
diviti dati sint in sponsis ad iuto-
rium et ornatum risibilitas naturalis
et indicium pietatis Sic et si dixerit
Iustus ut palma florebit describes
iustum cum qui reddit unicuique quod suum est
et primo quod suum est Deo reddit
obedientiam in preceptis reverentia et
in sacris gloriam in flagellis proximo sup-
portationem in fragilitate sibi ve...
in inutilitate eruditio in puritate
carnis tue refectionem in penuria re-
frenationem in lascivia exercitationem in
pmaitate vero tue reformationem
ymaginis dei

Memoriam dei beneficiorum Modus
per Intelligentiam consiliorum aut diffi-
Amorem dei iuditiorum nitivus
trahitur ex causis rei diffiniende
Et ideo quadrupliciter secundum numerum
causarum generaliter ut si velis diffinire
peccatum secundum causam eius materialem
Considera materiam in qua et dic
Secundum Augustinum in libro de libero arbitrio
peccatum est affectio mala voluntaria
est enim peccatum mortale privatio in affectione
etiam nimium ex quo et dic Considera
secundum Augustinum eundem in eodem libro peccatum
est actus incidens ex defectu
boni Incidens dicitur non quod casualiter
vel ex incidenti peccatum surgat sed
quia non initio fit nimium ita quam
et dic secundum ingenium in sententiis
peccatum est dictum vel factum vel concupitum
hatia est ita quam habet esse peccatum habet
Si vero causam efficientem qua sic
modo peccatum consideras dic secundum Ambrosium
peccatum est prevaricatio legis divine et
celestium inobedientia mandatorum
hec est causa efficiens deficiens
vel defectus peccans enim cum desciscit
recedendo a lege divina et ma-
datis Legem dixerim in malis de-
clinandis preceptum in bonis agendis
Consideras si vis causam forma-
lem inde forma eius specialem quam
habet et dic cum Anselmo Peccatum est ca-
rentia debite iustitie ex propria volu-
ntate procedens Iustitia enim hec
rectitudo voluntatis scilicet que in dei
voluntate est et per peccatum mortale privatur
et sic forma sua habet qua deformatur
Vide et formam exemplarem a qua
deficit et dic cum Augustino de vera
religione Peccatum est appetere que
Christus contempsit vel fugere que Christus sus-
tinuit Nos inordinate appetimus
divitias delitias et honores cum
Christus sustinuit paupertatem asperi-
tatem vilitatem Si vero causam
finalem consideras unde finem ad quem
tendit et dic cum Augustino peccatum est
conversio voluntatis indebite ad commu-
tabile bonum ut finem ac quo deficit
et dic cum eodem peccatum est spreto
incommutabili bono adherere commuta-
bili bono Et sic modus istis m°r de

omnium re diffinitiones aut qualescumque
notificationes poteris invenire
et tuam materiam dilatare

Secundus modus est divisivus.
Primo enim thema de sacre
scripture proprio tenore. Secundo
apposito que sunt ibi nomina dicimus
et distinguimus. Tertio vero me-
bra posita subdividimus. Quarto di-
stincta et subdivisa probamus. Ca-
veas autem in divisionibus quod sint
membra plurima. Nam divisio quan-
to fit per membra pauciora tanto
melior quanto per plura deterior. Ca- divisionis vitia
veas etiam ne membra sint inor-
dinata nec sibi per omnia coequas
aut quod recte respondentia. Nullus
enim dicit secundum boetium animalium a-
liud rationalia alia duos pedes habentia
sed sumatur dicere secundum aliud genus
oppositionis opposite. Aut secundum con-
trarietate. Aut secundum habitum et pri-
vationem aut secundum relationem aut
secundum contradictionem. Caveas et ne divi-
sio sit immoderata quidam enim ta-
ta dividunt et subdividunt quod
totum extinguunt atque confundunt.
Idem enim habet vitium nimia quod nul-
la divisio et quicquid in pulverem
sectum est sectum. Seneca simile
est confuso. Caveas ne sit nimis
falleris verborum ornata. Unde divi-
siones quidam inducunt magis subtiles
quam utiles altas quam ap-
tas. Curiosas quam affectuosas
plenas verbis vacuas sententiis. Di-
cit enim dicit poeta ad dama-
sum de frugi et luxurioso filius.
Inertia rebus non querat
verba sed sensus i. panibus sit ap-
vita sustinenda non sterquilinus.
Idem ad pamachium de optimo genere
interpretandi veneratione mihi sem-
per fuit non verborum rusticitas sed
sancta simplicitas. Et post divisio-
nem vitium vide temporis artificia-
lis divisio ut est vocis in signi-
ficationes ut sic dicimus Canis
alius elatrabilis aut terrestris alius
aquatilis aut celestis. Sic di- divisiones artificium
cimus ignis alius superior alius
inferior. alius interior alius exterior.

Vel est divisio totius in partes inte-
grales. ut sic dividimus domum in te-
ctum et pariete et fundamentum ita
dicimus domum spiritualem per fundamen-
to habere fidem per pariete spem in deum
se erigente per tecti culmine carita-
te. Vel est divisio generis in species
vel si fuit cathema totus in in-
firmitate perficitur virtutes dividis
in theologicas quibus immediate mo-
nem in deum ut sunt fides spes et
caritas et in cardinales quibus
mediate movemur ad deum ut sunt pru-
dentia iustitia temperantia fortitudo
vel est divisio secundum vias accide-
tales ut subiecti in accidentia actus
in subiecta accident in accidentia exemplum
primi. Alii peccatores alii iusti aliud bo-
Exemplum secundi gratia alia in angelis a-
in hominibus alia deo. Exemplum tertii peccatorum
aliud superbie aliud avaricie a-
carnalis concupiscentie. Et post divisio- divisio originale peccati
nem et eius artificium videamus
eius originale peccati. Sit enim per
tum divisio ut esset confusio et
adiuvetur memoria. Nam facilius
retinentur et memorie commendantur
distincta. Hec autem divisio super
veras causas fundantur et ex dif-
finitionibus elicitur. Cum enim consideras
peccatum secundum nomen ita quod dividis peccatum
in illud quod est cordis oris operis
ut aliud commissum aliud omissum. Secun-
do nomen extra dividis peccatum quod
est ex infirmitate ut impotentia
ignorantia et etiam malitia. Tertium
vero formam et speciem divisionis peccatum
immortale et veniale ubi dicitur
attendunt reatum differre. Sic et
illa divisio septemplex Superbia
Invidia Ira Accidia Avaritia Gu-
la Luxuria sumi potest secundum formam dif-
formitatis. Secundum vero rationem
finalis cause dicitur peccatum ex superbia
tamen ut actor ut superbia vite
Dum enim peccat queritur ad bonum
exterius ut interius ut infirmus hec
enim bona apparentia finis peccati di-
citur. Secundum vero considerationem effi-
cientis cause dicitur peccatum ut ex timo-
re male humiliante ut ex amore
male inflammante. Amor enim et

amor sunt pcti cause efficientes dis
positiue Sic ergo scdm has causas
diuisio attendi et in diuisis nominibus
inuenitur Ad efficientem causam ptinet
huiusmodi diuisiones Annunciat
deus anglis iustus deus amaritudinem
via penitentie pctoribus Deq3
Rectitudinem iustitie penitentibus primo
Dulcedinem glorie contemplatiuis Jeremie
lxiii° Annunciet nobis deus tuus vi
am pqm pgrtimus et verbum qd faciamus
de pº ysa· xlv° Ego dns loquens
iustitiam annuncians recta dectio
Jeremie xxxiii° Clama ad me et ex
audiam te et annunciabo tibi grandia
et firma que nescis Clama p deside
rium et annunciabo tibi in plibartoe
gaudiorum celestium Grandia q sunt sup
sensum humanum firma no timet im
petus ut insidias hostium que ne
scis· quia no capiuntur scdm vie sta
tum quo ad totum Annunciat anglis
Gnam dnice incarnationis De primo
letitiam sue gratiam x gnatii Eccli° x°
stam eius rē omnibus Item hz
primas annunciabit sinam De 2°
ysa· xii° Cantate dno quia mag
nifice fecit annunciate h in v· t luc
ii° Annuncio ut euangelizo vobis gau
dium magnum De 3° Act vi° An
gelus annunciat mulieribus dicens sur
rexit no e hic Can v° filie ierlm
i angli nutriti in delitiis padisi
Dic puelle in thalamis semper
feruentes pncia sponsi· nuntiet
dilecto quia amore langueo·
Joha magdª ad anglos et De xpo
Annunciauit iacob Joseph filius
uiuit et ipse dnatur in vniuersa terra
egipti i· mundo pcto inuictato xpm
qui carnem nram assumpsit a mortu
is resurrexisse Annunciat vir
iustus i in confessione De primo
pcta ysa no doleat De 3° im
proximi pcula no timeat q̄tate
Dei magsta no gaudeat meam
annunciabo et cogitabo p pcto
meo De 2° hom Clama ne ces
ses et annuncia pplo pplo meo
scelera eorum· et primitti de tiare
q̄i tuba exalta voce tua De 3°
i· pet ii· vos estis genus electum

regale sacerdotium rē· vt virtute eius
annunciet qui nos vocauit i ami
rabile lumen suum Ad causam materia
lem ptinet diuisiones huiusmodi Coro
nant:
Iuuenes in signum lasauie Est ergo
Stulti in signum ignominie q̄drux·
Pigiles in signum victorie · corona
Reges i signum glorie Culpe pe
ne gre· glorie De pª Sapie ii°
Coronemus nos rosis rē De 2ª ysa
xxii° Coronans coronabit te tri
bulatione De iiiª· puerbiorum iiii°
Dabit tibi augmentum gratiam et co
ronam inclita p teget De iiii· Jacobi
1° Btus vir qui suffert temptatione
qm cum pbatus fuit acci· coro· vi
Sed quia iam incidimus in diuisi
one cause formalis Ideo de hoc
tpo diuidimus scdm iiiim· ut dicamus
qm e corona Actiuorum Contemplatiuorum
et pt distinguntur in quibus consistit
scdm causam formalem sic disting
uitur ut si thema fuit Accedite ad
eum et illuminami dicit qd ad deum debs
accede tamqm
Ad lumen cecus ut illuminetur
Ad medicum infirmus ut sanetur
Ad rectorem naufragus ut liberetur et
Ad pastorem famelicus ut cibetur huiusmodi
Illuminetur cognitione dicit qd deus
Sanetur affectione Mt· ix° Acces
liberetur in temptatione serunt ad eum duo
Cibetur i consolatione ceci De 2° Mt
viii° Accessit ad eum Centurio ro
gans Domine puer meus in do
mo iacet paliticus De iiii° Mt viii
Accesserunt ad ihm discipuli dicentes
Dne nos perimus De iiiº Mt iiiº
Accesserunt ad ihm turbe ut pasce
rentur Item scdm forma aliter sic
Accedite ad eum Timorose non
sublimiter Eccli ii° fili accede
ad seruitutem et sta in timore
Sollicite no segniter Eccli v° Ci
qui arat et qui seminat Accede
ad sapiam Benigne no dupliciter
Eccliti Accessisti maligne ad deum
Deuote no fallaciter Mt xvi° Acces
serunt ad ihm pharisei et saducei
temptantes eum Ad causam finale
ptinet huiusmodi diuisiones

diuisio ef ficientis cause a nnunciat deus

diuisio origi le prin pium

annunciat iustus

Castitua

Ad despiciendu | De p͠mo Judith
Ad aggrediedu | xv° Da m constan
Ad sustinendu | cia in aia ut co
Ad psuerandu | tepnaz illu De
ii° Judith vltimo Horruerut
psē costancia ei⁹ et medi audaci
am ei⁹ De m⁹ Machabe vii° Co
stantes effecti sut pᵃtriis legibus
pati et mori De m° ii Philip
xx° Constantes estote indubitās
auxiliu dm in uobis Sunt etiaz
alie diuisiones sedm modu theo
logicu magis ppu ut cu diuisio
sit per se status gradus habitus
Status actus Status sut incipientes
cotinens pficientes pfecti actiuū cōtem
platiui plati Itē cōtinencia co
iugalis uidualis virginalis Itē
pugnantes morientes regentes
Item uiatores cophensores et
gradus huiu͠oi Gradus sut in pgressio
ne ut cu dicim⁹ dilectionē a nob
deus postulat postulatā probat
pbatā remunerat Et illud ii Pe
i Ministrate vtute in fide et in
Habitus vtute sciaz in scia paciaz et Ha
bitus sut vtutes et vicia ad huiu͠oi
reducitur Tales diuisiones nulle
gre gte ut culpe pene tepo͠ris
actus Actus sut cordis oris opis cum
effectus rex intendim⁹ Vt cu di
cim⁹ oro nobis est | Item petim
Intentionis directiua | dm͠ cōtep
Affectionis inflāmatiua | mit sib
Corporis expulsiua | iectu et
Gaudii mentalis expssiua | ut scriptu
corripit primu ledit Vt sit a
uaricia hic et hoc facit et ita de
aliis hec ergo ita modu diuisiuu
diuisionis viciu diuisionis arti
ficiu diuisionis pncipiu et co
mune modu hec et theologicu
et magis qm in smonibus qm in col
lacionibus ppriu
Tercius ē modus collectiuus
siue racionati⁹ qui fit in modis
iiii modis scdm quatuor spes racio
nato | per silogismos dila
Silogisti Silogistica | tat sermonis materia
cus mo⁹ Inductiuaz | sic Quid qd pdit aiaz
Exemplarez | cor⁹ famaz peccuniaz
Enthimematicam | fugiendu est Ebrie
tas ē huiu͠oi g° fugienda est
Item viro bono secretu cōmittit
ebrio nō cōmittit g° ebrius vir
bonus nō est Itē plus est sibi plus
ingerere quā capiat homo Sed
ebrius plus ingerit sibi qm capi
at homo g° turpe ē ebriu esse
Item turpe est qd verecūdiam
remouet ebrietas est huiu͠oi
g° turpis est ergo turpe est
esse ebriu et huiu͠oi Ad huc
autē modu valent argumēta
supra scdm modos huiu͠di in silo
gismis qui sut quatuor s. pponēs
sume Secundu uero quociens
vnu qd3 dr posse diuide Terci
u differencias inuenire Quartu
similitudines considerare pponens
aut sume debem⁹ aut pbabiles
aut autenticas pbabiles ut cre
dendu est ita ebrietate Auten
ticas ut illud Senece Nichil ali
ud ē ebrietas quā uoluntaria
insania Ita ubi animu immaduis
uini possedit quidqd mali late
bat emergit Nō facit ebrietas
uicia sed ptrahit tuc libidinosus
nec cubiculu expectat sz cupi
ditatibus suis quātu pecierit sine
dilatione pmittit Tuc impudi
cus morbum profitetur aut pub
licat tuc petulans nō linguaz
nō manū cōtinet crescit in solen
ti superbia crudelitas saeuo ma
lignitas liuido Secudu uero
instrum ē quociens vnu qd qd pos
se diuide de quo supra in pce
ebrietas dentib est Nā ebrietas cū excessu dicat
intitur dr ebrietas per ex
cessum | De p͠mo ysa
Erroris i rōnabili | 28 Nescierūt
Doloris i irascibili | a vino et p
Amoris i cōcupiscibili | ebrietate
errauerut De 2° Treno vltio Ad
te veniet calix inebriaberis atqz
nudaberis Treno c. Inebriauit
me absinthio De m° Can v° Co
medite amici mei et bibite et
inebriamini carissimi Ad huc mo
du reducat ut distinguamus
ebrietatē que facit ebriu et
que ebriosum Dicit eni distinguens

possemus ebrium duobus modis. Al-
tero cum aliquis vino gravatus et
compos sui est. Altero si solet e-
brius fieri. Distinguitur etiam inter
ebrietatem quod quedam est ebrietas
accidens ex ignorantia virtutis
vini et infirmitate potantis. Hec
pena est et non culpa quia involuntaria
nec ex culpa qualiter
fuit in Noe. Unde Alcuinus: Noe
inebriatus est quia forte nesciebat
vino posse inebriari. Est alia ebri-
etas actus ex excedenti potacio-
ne et libidinoso. Hec pena est et
provenit ex culpa. Est etiam ebri-
etas libido que est ex excedenti po-
tu et hec culpa est. Certum inster
est duas invenire ondentes cum
continuatione duas ondentes cri-
mus tamen non idem. Ut cum dixeri-
mus ebrietatem ut aliud esse quam
voluntariam insaniam hoc est unum
secundum aliquem modum scilicet secundum quod
est in actu ebrietas ligata peni-
tus ratione cum in hoc est differentia quod
ebrietas est brevior sed insania
prolixior. Unde citius solvitur ipsa quam
insania. Certum est similitudines
considerare. Verbi gratia: Sicut musto
dolia rumpuntur et omne quod est in
imo et fundo latet vis caloris
attollit supius. Ita vino estuante
quidquid in fundo cordis latet
quasi reconditum effertur et prodit
in publicum. Et sicut onati vino
non retinent sed reiciunt cibum sump-
tum. Ita effundunt ipsi nec reti-
nent secretum commissum sed effun-
dunt quod suum est et quod est alienum.
Item sicut fatuo nichil est certum
ita nec ebrio. Ebrius enim quasi
semper ignorat dubia et parum
explanata profert verba vagos
habet oculos gressum errantes
vertigine capitis contrepcones in-
trabiles. Tota domus ei videtur quasi mo-
bilis et huiusmodi. Et sicut ad aspec-
tum solis oculi infirmi obtunduntur
Ita ad ebrietatem ut nimia vini
sumptorum animi efferuntur et relicta
naturali mansuedine feroces effi-
ciuntur. Et sicut piscis cum amidis

faucibus properat ut glutiat escam
repente hamum intra fauces re-
perit. Ita ebriosus intra se vinum
inimicum sibi suscepit quod ipsum ad opera
nepharia impellit. Et ita ut
dicit Basilius in regula sua: homo
racionale animal cum brutum capit et
dum bibit bibitur. Post sillogisti- indicatiuus
cum modum sequitur inductius quod fit cum modus
ex multis particularibus unum vole-
tur colligi. Verbi gratia: Christus apostolos martires
confessores virgines per multas tri-
bulationes intravere in regnum ce-
lorum. Ergo per tribulationes nos opor-
tet in illud intrare non per ebrieta-
tes. Item cogita quas clades ebri-
etas fecit. Hec acerrimas gentes
et bellicosas hostibus tradidit. Hec
multis annis defensa menia bel-
lo patefecit. Hec contumacissimos
et iugum vetantes in alienum ar-
bitrium redegit. Hec invictos acie
vincere domuit. Post inductivum
sequitur enthimematicus. Cum una propositio
retinetur in mente, quod maxime fit enthimema
per latentia enigmata postulando ticus modus
iudicium ab auditoribus et reliquen-
do conclusionem. Exemplum hoc modo: Non-
ne stultus esset qui abiecta dig-
nitate humana vellet volutari in
luto sicut porcus aut redire ad
vomitum sicut canis et inducere
mores brutales. Sed ebrius est
huiusmodi. Item stultus esset ymo qui
velaret sibi propios oculos et fun-
iculum proprio collo innecteret quo tra-
heretur ad suspendium. Sed ebrius
est huiusmodi. Hoc modo usus est Natha-
~~ndon~~ ad david et dominus ad Iudeos
in parabola de agricola. Sed ideo
modum enthimematicum voco vel e-
nigmaticum quia latenter per hunc
modum peccator confoditur et a seipso
iudicatur et aliquis. Certius relin-
quitur conclusio quam propositum videtur
et intencio. Sed ex verecundia vel
ex alia causa dimittitur. Post en-
thimematicum sequitur exemplaris exempla
modus qui differt ab inductione ris modus.
cum illa fit in pluribus illud autem
in uno ut cum sigillatim exempla
proponuntur et ex quolibet infertur

xobi gra loth que no uicit sodo
ma vina vicerunt ergo ebrie
tas fugienda e. Allex in macho
doneu. tot itinera tot plia tot
hyemes p quas iuta locoz et
tpm difficultate tot maria
tot flumina terxit dunisecrunt vi
cit bibendi intpancia Ite in me
Allex. celitu carissimu sibi et
fidelissimu inter eptas trasfodit
et mt^{to} facinore mori uoluit
hic est modus pulcherimus per ex
empla in omi matia ad hanc
dilatone me in smonib multu
valet hec locos dya^{cos} inpmp
tu et maxime rethoricas de
quib ad pns supsedimus donec
rethorica tractabimus mo^{9} expo^{i}
Quartus e modus expositionis
Qhic aut fit qtuor modis
primu e cu nos cocordan
cias ponimus s^{m} cu ppositas
exponimus. Tertiu cu exponendo
diuersos sensus querimus. Qrto
cu expositones cofirmacone et
sensu uarietate ppietates
rez insinuo. Circa pmu sz co
cordanciaz inductoz hoc at
tende q induci pnt qnqz vocta
les Et si thema fuit domus mea
domus oronis vocabr dicis de
hac domo scribit in mattheo
pax huic domui. vl qste Indu
cunt qnqz reales et no voles
ut cu dicis fides sine opib
mortua e Infers de hoc in Ge
nesi dixit Rachel da m liberos
alioqn moriar. p rachel q int
ptatur uidens pncipiu fides
mt^{tur} p liberos opa in carita
te facta. Inducunt et qnqz co
cordancie hystoriales ut figu
rales ut cu dicit venit xc ut
sequeret eius uestigia Gentiles
siue pctores quia canis secutus
e thobiam eiusz in Hages die
qnquagesima p^{9} actu pascha
data est lex moysi et spus sctus
datus est die qnquagesima
p^{9} passione dni vbi multu nite
e pdicatori scire scpture ueez mi
steria. Secundus e auctoritates
cu

ppositas exponimus. hoc diuisimade
facimus vel distinguendo ut expli
cando ut interpretando ut causas
assignando Distinguendo ut si di
xeris petite et accipietis querite
et inuenietis pulsate et apperie
vob. Distingwis ex parte sub
iectoz petite ore qrite corde
pulsate ope vl ex parte petibliu
petite indulgenciam.
Querite graciam
pulsate ad glaz
vl ex parte petencium sit
petite incipientes
querite pficientes
pulsate conteplantes
vl ex parte hitum sit
petite in fide
querite i spe
pulsate i caritate
vl ex parte moz
pulsate i orone
querite in lectione
pulsate i deuocione

Explicando
ut si thema
fuerit Accin
ge gladio
tuo sr tuu
potentissime
Explico sup
latiu sic
Accingure
potenter
cingati po
tencius con
tinentes po
tentissime vir
gines Et i

Cant. Inebriamini carissimi Ca
ri sunt xo mentes in corpore ca
riores exuti a corpore Cariss
imi bti resumpto corpe et hmoi
Interpretando. ut cu pposito voca
bulo diusas eius interptacones res
picimus et ea que magis ubi co
gruunt sumimus. et de una translacio
ne ad aliaz recurrimus Sunt enim
in sacra scptura translaciones octo
pma e s. lxx interpretatiu Secunda
tercia qrta fecerunt aquila sima
chus theodocion Qnta e volga
ta edicio cuius auctor ignoratur
Sexta et septima origenes cuius
codices eusebius et pamphilus
wlgauerit Octaua e Ieronimi cu
ceteris anfert. Causas assignado
Curbaris erga plurima. vl
pter exteriorum occupaciones.
Vel pter pctorz detestacionez
vel ppter pximorum copassione
vl pter racionis subversionez
Simile q clamabat diues se
magna cruciari in lingwa qm
refrigerari petebat causa fuit
quia lingwa. Multu ad scipim
inpugnat morum honestatem

p xoba libidinosa et scurilia Cu
tu ad pximu impugnat caritate
p xoba litigiosa et prouocatiua
qutu ad dnm impugnat sumaz
maiestatez p uerba blasphema
et iactancia Sumaz vitate p xo
ba mendacia Suma vritate per
xoba adulatoria z detractoria
Similiter ad huc modu ptinet
q de causa tusmo ad effectu et
cu de xoginitate loquim effcty
eius tangim Tertiu est cu expo
nendo diusos sensus cpulmo ut cu
exponim aliud pmo hystorice
Scdo allegorice tcio moraliter
et hoc dur ut tropolonice uel
anagogice Nam hystoria ce docet
quid sit res p allegoria instrui
fides p tropologiaz informat
mores p anagogiaz sursu eleua
tur contemplatos Ita et iclm ci
uitas e mortalis u aia spualis
et ecclia militas et ecclia triuphas
ponit historia fundametu Alle
goria fabricat et supedificat sen
sus vero moralis siue sit tropo
logicus siue anagogicus cosuma
to edificio pulchritudiez coloris
inducit de quibs infra Sunt et
alii modi exponendi septum sacra
quos Abbas Ioachim in libro suo
que appellat concordia ponit
et sut xii Sicut em determiat
in parte v^a in pncipio Certum
e cu diusas rez pprietates insinu
ut xobi gra lepra est
Infectiua incontactu
Corruptiua i pgressu
offensiua i aspectu
Separatiua a qui gcivetu
Sic pctm est
Incosensu infectiuu
In pgressu corruptum
In conspectu di offensiuu
Abozz tosorcio exclusiuu
Ad huc modum reducunt omes co parator et methafore et rez ppe tates

Executis inspirante dno sex
partibs scdi tractatus cuius
e titulus de tradicone docto
ris Restat pars septima qua
hemus in manibs difficilior et
diffusior qm alia De doctrina vz
hominis ptinente ad ptes scdm ex

pimentu practice Sz qm de co
mitalibs et scolarz festiuitatibs ad pie
memorie papam allexadrz q'
tu scribentes eius imperio et
precepto nos expediuimus Idco
dehinc q ptinent ad diusa statu
et officioz gnia put dns dedit
sub iugamus et titulos subiutamus
Hic deficit illa pars i qua po
nuntur smones de diuses statibs de
quibs hic dicit z g in pthe.
Incipit libellus de modo addis
cendi editus a fre Gilberto de
ordine fratrz minorz ad Johanez
prepositu Burg^r filiu Comi
tis flandrie
Incipit epla in qua declarat
ur aggressus e hoc scribendi of
ficium et Sequitur

In xpo sibi karissimo in studio
litteraz olim pariter parisius
militanti magistro Nichach
de insula Frater Gilbertus
de Tornaco de ordine fratrz
minoz Salute et amore debi
tu scdm caritatis affectu. Ti
si mouet inuectibs Si accesse
rit ouis ad caprez et ex ea
sibi lana postulet assumedam
Sub hoc volgari prouerbio re
quiritis hominez et pctia mo
tu et aucte no magnu et reli
gione ligatu et negociis occu
patu. Flagitantis em instantis
sime vt de modo addiscendi scri
bam aliud Quo se modo vr disci
pulus valeat et debeat infor
mare Vere no immito letor in
dno qu ad illas epulas aspirare
nos inhiant aspitio quos illi fa
stidiunt. qui languescente stoma
cho lacessiti probo dur et obp
brio toti mudo Sed vos qui pcia
litteraz affluitis qui studiu pari
siense rexistis quid int undas
plenissimas influenciu et redun
danciu fluuioz tam aridi et
pauperculi hominis a qm despicabiles
petitis aut scitis Sz quia non
hetis ut credo scienciaz inflatiua
sed caritate pietatis edificatiuaz
Quare put diuina gra dno donae

dignabit(ur). Aliud nob(is) ad opus n(ost)ri
discipli mix(tum) mee rusticitatis rudi
menta conscriba(m) et opulentis fer
culis n(ost)ris veluti quasdam herbas
aggrestas apponam. Habebis enim
cithre potestas ad manu(m) Boetiu(m)
de disciplina scolaru(m) Quintilianu(m)
de institucione oratoria Plutar
chu(m) de instructione traiani Cicero
nem ad filiu(m) Varrones ad audi
tore(m) atheniese(m) petru(m) filiu(m) Al
exandri Abelart vocat(um) Hugo
ne Richardi filiu(m) Ioh(ann)is policrati
cu(m) et plures alios quorum dulce
do melliflua n(ost)re s(ci)e(n)tie ariditate
possint extinguere vestr(am)q(ue) disci
pli(n)m copiosius info(r)mare. Sed q(uonia)m int(er)
quottidianas delitias viliores
tibi saputt ut du(m) tibus grossior
velud p(ro) fastio sumit(ur) ad subtilio
res epulas avidius redeatur.
Vobis mitto colocintidas agri
quas utiq(ue) farinula condiat
helisei possem appologia(m) m(u)ltipli
ce(m) texere maxime cu(m) abannis
fere triginta nequiuerim talib(us)
insuire. Sed postq(uam) di(vi)na fauente
gr(ati)a parisius valedixit cathed(r)e
magistrali (et) theologie lectioni con
tuli me me ad intiores homi(n)is
sabbatismu(m) q(ua)si naufragus ad por
tu(m) reiectus ph(il)o(so)phoru(m) neptias et
nenias poetarum quibus maxime
in talib(us) e(st) utend(um). Sed q(uonia)m nimia
n(ost)ra deuicta supplicatione vir(i)q(ue)
discipli p(ri)u(s) nobilis et bone indo
lis de victus dilectione reiecto
fame mee dispendio. quo tempore
ab emulis nec n(on) corum q(ui) lis pant(ur)
in manib(us) studio q(uam) peritus attep
tabo consumat(i)o(n)is fiducia(m) consti
tuens penes ip(su)m apud que(m) michil
remanet imp(er)fectu(m) et licet disci
puli n(ost)ri bonitas et ingenuitas
mereat(ur) ut ad utilitate(m) ip(s)ius
plenius roboret(ur) tu(m) hoc tractat(us)
requirit offi(ci)u(m) ut p(ro) mat(er)ie co(m)pete(n)
cia p(ro) s(er)monis excursu m(u)lta
dicant(ur) que licet ei ad p(re)s(en)s no(n)
p(ro)sint tu(m) ip(s)ius gr(ati)a cui s(cri)bitur
ad alios p(ro)ficiant utilitatem
et sicut ingressurus domu(m) q(ue)
in domo s(un)t ea diligencius intue(tur)
Ita ad dicendorum euidentiam tituli
supliminares in locis p(ro)p(ri)is appo
nant(ur).
Tractatus igit(ur) iste duas h(abe)t
partes. In p(ri)ma agit(ur) de mo(do)
addiscendi. in s(ecun)da de mo(do) vi
uendi et de mo(do) addiscendi. Primo   2
de hiis que p(er)tinent ad inchoatio(nem)
doctrine. S(ecun)do de hiis que ad pro
gressione(m). Tercio de hiis q(ue) ad co(n)
sumatio(nem) (et) p(er)fectione(m). Et de hiis
que ad inchoatio(nem) p(ri)mo in gen(er)a
li. S(ecun)do in sp(eci)ali. In gen(er)ali continent(ur)
octo capitula. In p(ri)mo ep(isto)la po(nitur)
in qua causa declarat(ur) cur ag
gressus e(st) scribendi officiu(m). In s(ecun)do
inuitat eu(m) cui scribit ad studiu(m).
In t(er)cio p(ro)bat q(uod) hoc d(e)z e(ss)e ex(er)ciciu(m)
nobiliu(m). In q(ua)rto dapnat in nobilib(us)
usu(m) auiu(m). In quinto p(ro)ponit studii
fructu(m) et p(re)miu(m). in sexto ondit
t(em)p(u)s addiscendi primariu(m). In
septi(m)o studente(m) inuitat ad bo
nu(m) consorciu(m). In octauo p(er) opposit(um)
arcet p(ra)uu(m) consorciu(m).
Tu ergo puer. R. nobilis Iohe(s)
Brug(ensis) p(re)posite fili Comitis
Fladrie qui de regio duc(is)   3
sanguine originem tra(h)is cui(us) opus
hoc est ad o(mn)ior. Ego p(ro) viribus
meis inuito ad studiu(m) et exhor
tor l(itte)ras scire desidera. In ear(um)
desiderio p(er)seuera p(er)seuerans ve
terum exempla considera. Et ex
eis o(mn)ib(us) diuitias et appetitu(m)
et ambitionis supra. Si tu ergo   1
scire desideras ut a(n)i(mu)m tuu(m) volu(n)
taria discendi affectio possideat
et inflamet. no(n) huc cibu(m) negli
genter recipias ut remisse no(n)
fastidiente stomatho ut lang
wente. Ideo Sapiens dicit Sapien(tiam)
amaui et exquisiui a iuuentute
mea. et q(ue)siui ea(m) in sponsa(m) as
sumere et amator factus su(m) forme
illi(us). Unde legimus de b(ea)to grego
nazan(zeno) in p(ro)hemio apologetici sui   cxim
q(uo)d ip(s)e a pu(er)icia sua custodiens
illibatu(m) signaculu(m) castitatis cu(m) ph(ilosoph)ie
studiis iunior apud athenas
floreret vidit p(er) sopore(m) sibi s(e)d(er)i

De ... nazan(zeno)

et legeti duas satis decoras dex
leudeqz femnas cosedisse Et tum
ipe quereret q na essent amplecte
tes eu dixerut Note tibi satis et
familiares sumus alta ex nob sa
pia altra castitas dez et misse su
mus tecu hitare quia iocundum
satis et inidiu in corde nob hita
2 culu parasti sim lrez etia deside
rio psuera vn le in Ecc Fili
a iuuetute tua excipe doctrina
et usqz ad canos inuenias sapiam
Amor et discendi semel ad iuss
egere omittit atqz in desiderium
cupiens sua se volu^te ppetuat
Et cu vita homis limitat^r et pus
vita homis nullus sapns p seue
rat Sic Ecc^s d^r pmanet usqz
ad qspectu dei Ozo beus Ieromus
expo^t dicens ad paulin distamus
i^llis quez scia nob pseueret
in celis cu modus et imperfectio q
e in scia euacuabit^r qn scdm apl^z
Scia destruet^r Qui g^r modicu
dulcedinis delibauit que e in stu
dio ut canis a corio nuq^z ab stra
hi^r vncto Veterz exempla co
3 sidera le^e Ozz Salomon tpibz
suis atheniens prudetie gl^a sin
gularis cu in vltimis laboraret
assistentibz amicis suis et inuite
consentibz caput erexit Intro
gatus que cur hoc fecisset res
pondens ait vt cu istud de quo
disputati sut pcepero moriar
Sadens phus laboriosius sap^e
miles nonaginta annos coti
nuauit et consumauit in studio
Et sapies ille vir gre grecie
themistocles cu expletis centu
et vn anis se mori cerneret di
xisse fert^r se dolore qd tuc egre
deretur a vita quado sapere ce
pisset Plato lxxxi scribens
anno mortuus est Et Socra
tes cxix annos in docendi scri
bendi labore impleuit Taceo
ceteros phos pitagora demo
cru Zenocratem Zenone et
Cleante qui iam etate longe
ua in sapie studiis floruerut
Ad poetas nemo homerz hesiod

Symonidem Tesicora qui grandes
qui natu Cigneu nescio quid et
solito dulcius vicina morte ce
cinerut Sophocles qui ppt ni
mia senectute et rei familiaris
negligetias a filiis accusaret
amencie Edippi fabulas qua
nup scipserat recitauit iudici
bz cm sap^e et etate ia fracta
specime dedit ut seuitate tri
bunaliu in fauore theatrale co
uerteret Nimiz cu etia Cato
censorius et vir grauis discissi
mus ia senex grecas lras disce
nec erubuit nec desperauerit Cer
te homerus refert qz de lingua
nestoris iam vetuli et decrepiti
dulcior melle ozo fluxerit Diui
cias z appetitu ambicois et
studii dilcone supa ut salte tpa
sic scptu est in puerbiis Accipite
disciplinaz et no pecuniaz doctina
magis qm thezauros eligite me
lior e em sapia cuctis opibz p
ciosissimis et oe desidabile no pt
ei compari Ideo cu pr Democriti
filio suo tantas diuitias relin
quisset quibz exercitu regis xersis
potat pcurare Democritus pat
moniu suu donauit patrie et
Athenis in discendo et docendo su
os dies cotinuans studiozs mi
licia cosumauit in aurea pau
ptate Crates ille thebanus piecto
in mare no paruo ponde auri
Abite inqt diuicie pessime ego
uos submergam ne submergar
a uobis Anaxagoras quoqz cu post
longa tpa studiozs in patriam re
disset possessionesqz quas re
linqrat desertissimas inuenisset
No essem inquit saluus nisi iste
perissent Verbu Socratis fuisse d^r
neminez studiosu fieri nisi se me
diocriter paupez opinet^r Cui
igit^r vob dns cotulit ~~pcios~~ co
piose vn scolare milicia qtinuare
possitis desiderio peto supplico vre
indolis initiu laudabile cosumare
studio plemori z platonu et
pbendarz acquisitoe suspensa
totu uos impedire totu uos

impendi cetera sapiens septacula tuus
accessoria et consequentia testio
nia salomonis erant bona temporalia
pit et eterna **Hic approbat quod hoc**
debet esse exercitium nobilium

Est autem maxime studium vi
rorum nobilium exercitium litterarum
unde antiquitus respublica
censebat quia et philosophi tunc regna
bant et reges philozophabant de
qua re vegetius renatus in libro
de rebus militaribus ait Non ma
gis quemquam decet uel meliora uel
plura scire quam principem cuius do
ctrina potest omnibus prodesse subiect
tis Sed in maiori confirmamus exem
plis Precedat igitur Alexander mace
do de castris grecorum quod gimna
sium litterale nec non sub aristotele
studium continuum magnificauit
et extulit immensum et licet qui
busdam vitiis allexerit non caruit ut
in septimo libro Iustini historio
graphi legitur Non hoc a philosophia here
ditauit sed per philosophiam amplius
temperauit Unde et sapientes di
xerunt nichil aliud esse philosophiam quam
victoria passionum concupiscibilium
et abstinencias Legimus etiam a di
scipulis hypocratis expressam dili
genter in tabula quondam effigiem
sui doctoris que cum fuisset phile
moni optimo illius temporis phizo
nomo deportata et diligenter in
specta pronunciauit suum iudicium di
cens cuius hec erat figura
virum luxuriosum et amatorem contra
Quem discipulis indignantibus et argu
entibus eius arte utpote qui de vi
ro optimo talem reddiderat uerum
Redeunt ad ypocratem referunt
quod audierunt At ille philomene
confitetur optime iudicasse sed
amore philosophie et honestatis dixit
se concupias cordis sui vicisse et
accepisse per studium quod fuerat de
negatum nature precedat Iulius ce
sar de exercitu romanorum qui mi
litatorio studio tantus fuit ut solum
dictasse legatur maiori paria litterarum
quantus imperitia iuris ciuilis
ipse erant leges romanorum virtute

ardentis ingenii qualiter in litteris exer
cuit predicat bisextilis subtilitas
quam inuenit Procedat et reges
veteris testamenti Dauid Ezechi
as et Iosias qui consilio litteralis prudentie
dentie iudicauerunt populos in equi
tate Sicut scriptum est Iudex sapiens
iudicabit populum suum et principatus
sensati stabilis erit Postulat da
uid a domino ut sapientiam et scien
tiam doceatur et dominus se in eo virum
secundum cor suum inuenisse letatur
Procedet et quanto reges euange
lice noue regula testamenti Consta
tinus Theodosius Iustinianus et
leo et alii principes christianissimi
qui populum rexerunt non magis for
titudine armorum quam milicia litterarum
Generosis parentibus nota est magna
dedecoris filios habere degeneres
tam prudencie quam scientie ex per
tos quos habere debuerunt sapientie et
iustitie successores Sed enim dissi
mulari posset utrumque in nomine
plebeio non potest equanimiter in per
sona publica in homine generoso propter
nobilium filii qui ad culmen hono
ris in populo debent eligi cum maiori
diligencia debent a puericia erudiri
ut dediscant maliciam bufficio
litterarum et assuescant in bonis opi
bus ex lectione potest et memoria lau
dabilium exemplorum **Hic damp**
nat in nobilibus usum auium

Sed videmus et gemimus quos
dam nobilium filios et maxime
clericos in rebus friuolis
occupari reiectisque litterarum studio
nimium indulgere auium cunalium
vanitati Hoc est scitum quod dap
nat integumento poetico exem
plo historico documento philoso
nocuo philozophistico detegi
poetico patet ex imagine ticii cuius
letiur poete referunt ab auibus
deuorari Est in quo ticii semper
renascens nec perit ut possit
sepe perire iecur Non ne satis ab
auibus deuorant qui hac curiosi
tate auium torquent Sed quid cis
cum auibus qui certa bufficia suste
perunt qui prouide omnibus non lude

in auib; debuerūt Qd' etiā dap
nat et arguit satiricus secularis
ymo gentilis inquit Imberbis
iuuenis tandē qz custode remoto
Gaudent equis canib; et aprici
gramine campi Cereus in viciū flec
ti monitorib; asper etc. Q sicut de
exemplo historico legimus qp vlixes
aues armatas intulit grecie ad
eorz solaciū · quorz prites in acie
troyana occiderūt Sz tn vir pru
dens filiū suū thelemachū occu
pari voluit huiōi vanitate Q̃
igit demēcia sed demēcia mag
sustinebit doctor katholicus in di
scipulo qp gentilis abhorrebat in
filio Cū marcellus nepos augu
sti sollicite operaret in auib; capi
endis quesiuit ab eo virgilius vtrū
mallet auez armai in auiū cap
tōne aut muscaz immuscaz ex
terminacōne Relata ad amictum
que pelegit muscaz que anea
poli muscas abigēt inmissas Cu
peticōnis morz effectus impleuit
malle eos hre muscā virgilij q
nobis nocumēta tollet muscaz
qm aues suptuosissimas quem
lege dni inmūde sūt et ab eius
sacrificio repellunt · et q hic hucus
quadā nāe nō ingnose sed degener
corruptela fit forcior qd in eis mu
lieribus aut femineus qm mascu
linus sexus existit De docume
to philozophico legimus in libro
Baruch Vbi sūt ait qui in auib;
celi ludūt Et subuigit respōso
breuis et grauis Exterminati sūt
et ad inferos descenderūt Eruditi
vni go filij principū grate gressi
qp certo mō debito virtute Et
quid quaeritis mendaciū et diligi
tis vanitatē reges gentiū et
qui dnant eorz quia liberalis sci
encie solacio vel vti solacio nesci
unt vel nō possunt p uolatus auiū
et de sollicitudinū suarz diluuio
ureant dū b'tpus aliqntis prosper
vertpūt et fuerunt vos aut nō
sit · nō bn conueniūt nec in vna se
de morantis accipit et liber stu
diū virtutis et ociū vanitatis ul
negociū De documēto philos pz
Grcia et ptinacit videmus eos re
pellere qui amoris illicīti laqis
detinent in aucupij ~~voluptate~~ vo
lupte Cū eni scīa cor inuenire
desidēt fratum qui uacat auib;
cor hnt mirabilr occupatu Na
auium pdariarz nās cognosce
grā distinguere regimēto cogrue
domesticare in eis audacias sus
citare infirmitates sup uenietes
curare multu exquit tpis opis
ope et impense que si quis ple
nius videre desiderit epulas a
quile simachi et theodotionis
ad tholomeū philometore rege
egipti si hnt legat In quib; de
auiū rapaciū agit morbis quib;
moribus mediciniis de his la
cius psecuti fuimus in regla reg

h' ponit studij fructū et pmiū

Semp dimicaturos athle
tas homines ad victoriaz
exortant et brauiū ul
corone pmia pponūt ut dū vi
derint e regione mercedez re
uocent ad vires reuocent ad
certamina curant auidius ad
agonē vnī qui scīe fructū con
sideret ipē ad discendū scāu
dius pparat et coaptat Fructus
aut eius est Ergo virtutis
Agnicō virtutis
Acquisicō scītatis
Ostensiō honestatis
possessio felicitatis
Agnicō fructus
ē studij p
quia potest
animus a te
nebris ignorātie liberari Na
si quid pueri carni recenter
infusū contrahit ex eius corrup
cōne caligine ignorātie i intel
lectu et putredinez cocupiscē
cie in affectu et in istis medi
cina est scīa liberalis Na et
ipā regit affectum et illuminat
intellectū Vn Sen in eplis
Talis est sapientis animus qualis
mundi sup luna sp illic serenū
ē Sz si sit idem conquiūt Nos
stulticia ptinacit tenet ymo
quia illam nō fortit repellimus
Ideo quia illis que a sapientibus
viris repta sūt nō solus credimus

sed leuit in eis insistimus et modi
cum tempus impendere satis credimus
studio satis esse Et quia ex ubis
adulatorum nos optimos esse cre
dimus ideo imitari nolumus Allex
Cum in vidia vagaret in obsidione
cuiusdam urbis cruimit muros 2
de imbecilliora menium quit sa
gitta ictus persistit ire et incep
ta agere perseueravit deinde cum
represso sanguine sicci vulnus do
lor crescet et crus suspensum equo
paulatim obtorpuisset coactus
absistere omnes inquit iurant me
esse filium iouis Sed vulnus hoc
hominem me esse clamat Idem
et nos faciamus cum nos adula
tores infatuant dicamus vos me
dicatis esse prudentem cum pauca
sint quorum capcius videam verita
tem Idem Allexander Cuidam civi
agrorum 2 dimidium rerum omnium p
mittenti eo inquit proposito in A
siam veni ut non id acciperem quod de
disseris sed ut id haberes quod reli
quissem Idem phia in rebus
non sum inquit hoc tempus accepta
quod nobis superfuit sed id uos habitus
quod ipa redigero tota huic co
uerte mentem huic assidere hac
colere ingens intervallum inter te 2
ceteros fiat Acquisicio sanctitatis
fructus est studii Unde Bernardus secundum
Ama inquit sciam scripturarum et
carnis vicia non amabis Da
mentem quam sapientia replet qui in
studio se exercet ad perfectum inducit
quia postquam impleuit viciorum
membra perfectius restant Corpus
peti destruit non eam timor an
gustat quia libido contaminat non
ira dilaniat non superbia eleuat
non cenodoxie vanus fumus eue
tilat non exagitat furor non sti
mulus ambicionis euisterat non
auaricia contrahit non deicit tri
sticia non inuidia thabescit Omnes
sensus corporis diuino quodam cul
tro purificat oculorum abscindens
petulanciam aurium pruritum exci
dens gustus superfluas suauitates
compellens lingue procacitatem

detrahens meretricios odores ex
cludens naribus tactus per ma
gnam mollitiem erudiatis Unde Seneca
Dic addiscamus ut que fuerit
uerba sint opere Certe enim parum aut
nichil proficit ad uirtutem hoc ei
verum est inanis scientia que non
adiuuat per gratuitam actorum phia
aut contemplatiua est et actiua Unde
idem in epistolis epistola Antiqua sapientia
nichil aliud quam facienda et ui
tanda precepit et tunc longe me
liores erant uiri sed ut docti
tem disputare non uiuere Et ideo
virtus non contingit animo nisi in
stituto et edocto et ad summum assi
dua exercitacione perducto Ostensio
etiam honestatis est fructus studii
Nam si totus omnis est honestas
que perficit ad virtutem quo non p
tendet exterius honestatem Unde et
disciplina honestum exterius et disciplina
mansuetum interius reddit sic
disciplina Est enim disciplina secundum
hugonem omnium membrorum motus
ordinatus et dispositio decens in
omni habitu et actione Hec secundum
Bernardum Compositum reddit corporis
statum et mentis habitum ceruice sub
mittit supercilia deponit vultum com
ponit oculum figat cachinnos cohibet
lingua moderatur gulam refrenat
iram sedat incensum format hec
et similia prodeunt exterius Sed maio
ra sunt que in interiori latitant offi
cina Quid enim tam diuine tranquillitati
proximum quam adulationes contumelias
non moueri non supplicio nam per se
cucione terreri vna et in prosperis
et in aduersis mentis hore constan
ciam inimicum et amicum eodem oculo
intueri ad eius similitudinem se
conformare qui facit solem suum ori
ri super bonos et malos que omnia
nobis vera sapientia permittit Ve
nerunt inquit Sapiens omnia bona
pariter cum illa sapientia Et in na
libus honestas per viam illius ut dixi
Nam etiam vobi ymaginandi fuit
aliquid horum fuit Nemo enim mu
tatum uirum cathone vidit eundem
se in omni statu prestitit In pictura

intrepulsa in accusacone in punitia in tencione in exitu in morte
Doctrine pessimu sentire p omnia
aspa iactatu nec hylariore qsq
nec tristiore vidit suata honestat equalite in om inequalite
fortune et possessio felicitat eterne
fructus e studii Scdm illud Eccitici
videte inquit qz modicu labora
ui vtiqz int. eta sapias noticia
sapie habui labore et iueni in
quit michi multa requie quia
post adeptoz vere sapie quiescit aimq in diuina luce Vn Jeste
in fine tcij libri de vita contempla
tiua Ibi erit fidelium catholicorum
plena salus corruptibilitas nulla
imortalitas vera ibi erit prudentie
ac sapie pfectio vel ptepto vera
vere om cognito tota qn sentia
ad pfetm fuit ptis euacuacoe
perducta tuc legem in lio vite
pfcti in scia legs dine De quo li
bro quida sapiens ait Od eius
origo sit eterna incorruptibilis essentia cognito uita scriptura indelibilis inspectus desiderabilis doctrina facilis profunditas inscrutabilis vba quius innuabilia et
tu vnitu vbu oia huius libri lre
sit incausto xpi huati illuiate
Qui gio ad inspectoz huioi libri
puenet erudit9 scia dei etna
nalit vivet hic ostendit tpus
Nvtrittor pius nisi discedi
totus redact9 fuit in puu
lu mig paulu pfetm pdu
cet in virz Deniqz tuc vocem
tenuat verba prodit agit nuti
bus sensus sepomit infirmat visceri vires abicit membra dissoluit gressu tardat gestit no ambulare sz repere residere simulat
timie fingit flere incit quia i
illo mendacio pietas despuisse
prudens est et infirmitas virtus
est hec reor btm paulu fecisse
cu dicit factus su paruulo in medio vri tamq si nutx foueat filios
suos Quare cu puero viro me
ntre e repuerescere et amodo rudimenta pueralia pbibare spectatu
satis et donatu ia rude amici quiritis antiquo ne rursu includere ludo Quare vos qui sapie
ntatis deprecor ut patiamini paruulis vris me debite dependere
nutricionis obsequia vba d pme
no mag puie sed amoris tenis
faucibus no escam solidaz sz alimoniam impartiri lactis et maiora pponet docta put paruulus
nr et in eo reliquie ta scie qm
etatis receperint incrementa Cum
ergo puerilis etas pigra e ad
bn agendu et contrax addiscedu
pstiam duplex com hoc hz remedium ppt hec illa etas e abilis
ad discendu Etas aut congrua
studiorum principiis duo requirit
ex pte corporis duo silr ex pte tpis
Ex parte corporis no incipiamus in
nimia iuuentute nec differimus
in nimia senectute Ex pte tpis
vitemus immodatam hyemis frigiditate et estatis nimia caliditez
nimia iuuetus no mit nimia senectus no retinet nimia caliditas aut frigiditas facit ictericos et obtusos Vn Boecius de
disciplina scolarium Etate lenitaz
et congruaz dicit esse circa septenniu
ad pueros pmis lris imbuend
Ne si tpus nimis anticipe inde
tens fiat mebroz dispo ut
morboz ppt qd causa tpus est eligend etia tpatu ne pueri ponant ad studiu qn constringentis hyemis obtusitas ut comburentis estatis profunditas pichi
guat incrementu Fuit em frequenter hutteri qui dieb canicularib
solent studio mancipari nec in
nobis arguas supsticiosu vicium
vanitatis si nos ydoneitatem
quorumq etatis Na ad hoc ducimur rone nature et gre methafisice et theologie Nature sic
in lio sup sompniu scipionis dr Od
in anno septimo plene absoluit integritas loqndi vn et vocales lre a natura dur inpte licet latinitas casu mo longas mo breues pnunciando v p vn-

tene maluit Na p e et o imo sunt
greci figuras e breue e longu
o breue o longu Nos tm aut
e et o figuris duas hemus In
septimo q anno pfito et inte
gre quis loqui net ut implui
bus vox esset pfita ut dut si
anea loqueretur Na in illa e
tate dentes satis magni sut et
lingwa mag plixa vn et homo
scit et pt moderari melius instru
vn et an illud tpus infantes
a no fando dut tu scudu quosda
extuit puitia inchoet Ite dt
tenella est illa etas et ut cera
flexibilis et sic cera ductibilis
Et pt impssiones faciles in illa
etate boni e puer ad ferendum
iugu dni et ad cognoscend dnz
q maxie fit in litis pare vn
scptu est Thobias filiu suu
docuit ab infancia time deu
et abstine ab oi ptto Et in pu
lo Caton de sexpo Ego inqt
fui filius patris mei tenellus
et vnigenitus cora matre ma
et docebat me atq dicebat
Suscipiat sba ma cortuu tenel
lus inqt quia qd duru e no
cedit citius frangit qua flecti
qd vero tener est recipit et for
ma vn Quintilianus li i de in
stitutione oratoria Etas inquit
homis tuc maxie formanda est
tu simulandi nescia est et pcipi
entib facilime cedit frangas
em citius qm corrigas q in pra
vu duruerint Ridiculosu e et
scdm Senecam vide elemetariu
sene vn d Tulli9 fili amiuetu
tute ex tpe doctinaz acchamm
ce sic sic Res militaris tyrones
eligit et in antiqua gsuetudine
ydonea etate affirmat qm pu
bescit vn vegetius renatus li i
sic dicit No tm celerius sed et
pfectius imbuunt q discunt a
puis Deinde militaris alacitas
saltus sz studii et cursus an te
tanda est qm corpus etate pi
gresciit velocitas eni e q p exp
to exercicio strenuu efficit bella
tore Adolescen et legendi et
eligendi sunt ut ait Salustius
Na si nq vsus belli paciens erat
in castris p labore vsu milicie
discebant Melius ei est ut ex
citatus iuuenis causet etatem
nadu aduenisse pugndi qm do
leat ptisse heat etiaz spaciu vni
uersa discendi Neq em parua
aut leuis doctina vi armorum
hut vsq Vegetius Et si hoc in
militib quto mag in scolaib
in quib extenda est puicia sic
in illis adolescentia quia quo
subtiliora quo maiora quo me
liora quo dignora sut quibus
dz scolaris imbui tanto debet
eidem amp tpus indulgeri di
ne sapie ut theo sic Scdm qd
Ecctes dz Oia tpus hnt ut fiat
qndo fieri debent hnt oia tps
qm incipient creuiment qm sub
sistat qm pmoueat et tu oia
fiant tpalia ex rone dz eisd se
prudens aimo otemparare Sicut
e suo tpe abiciend et nt e nisi
suo tpe eligend Ideo in libro de
ope monachorum pbatur ab au
gustino Quod bonu e oia geri
ut egi tpe suo Et in li viii cons
Iuuenes qd oia cpetiut tpibus
suis et quia mlta sut q scire e
nece ad pfectionem no e mir si
sempiternz studio deputam9 e
tate cu de sola theologia legat9
Aug sic dixisse in epla ad volusi
anu Tanta est xanoz pfun
ditas litaz ut in eis quotidie
pficerez sed eas solas ab ineunte
puitia vsq ad decrepita sene
ctute maximo ocio sumo studio
meliore ingenio conaret addiscere
Hic studente inuitat ad bonu cosorciu
Igitur in etate debita
tpe cogruo constitutus puer eru
diend9 accedens studii locu eli
gat opportunu Na vtz domi
uel in scolis cu aliis apcius ua
leat erudiri Quintiliano reli
quamus q in li de institutione ora
toria istud soluit Sz cu mores
ex qui ueru formenit suffice posse

tredo · si quorzda filij nobliu do
ceant domi quiby tn dz debono
cosortio prouideri habeat ergo
socios sibi coequales

Fideles — fideles in verbis in con
Utiles — silijs in comiss vn tul
Amabiles — in li° de amicitia Nu
Exercitio studij — cp nisi mt bonos es
se pt vera societas et amicia In
rebus aut huanis nichil sitius
appetit nichil vtilius querit
nichil difficilius invenit · Nich
dulcius experitur nichil fructuo
sius retinetur · Ez hoc de pfecta
dixim amicicia que fcutu hz
vite q nuc e et futuri · Utiles
dixim qr sn amico ut familiari
nichil e in uita iocundu · Sz ho
bestie compat no hns qui sibi
colletet in rebus psperis qui co
triste et madusis cui exaporet
si quid mens mens molestu co
cepit cui comunicet · si quid pter
solitu accidit ppt hoc salon ait
melius e duos ee qz vnu · hnt
em emolimetu societatis sue Na
hnt in casu fulcimetu inquiete
fomentu in psecucone solr adiu
metu vn subdit · Si vnus ce
ciderit ab alto fulciet et si dor
mierit duo mutuo fouebut · i
mutuis exemplis boni faciendi
et vicij fugiendi et si pualuit
quispiaz cont vnu duo resistet
ei quia dpt pse miute dim de
pcari Et boetius in libro d' disci
scolariu Prudes disciplus sp
aliquo cosorte gaudeat Amabi
les put dicit Tul in 2° li d'offi
cij Omim societatu nulla psta
cior e nullaqz firmior qm · cuz
boni moriby siles familiaritate
conucti sunt nichil est amabli9
nec copulatius qz maz silitudo
bonorz Et psper i li° epigrmatu
Natē quisqs pmz no sprnit ho
nore In quocuqz homi que tua
nost ama Sic tn ut prauos
uites · cocordia mores nrqz sit
paris feda cu uiciis Exercitio stu
dij coequales Na et si os hoies
ex caritate dilige teneam nestio

quo alt in altius influit cum
vbi parilitas accesserit studiorz
Vn Ouidi9 i li° de ponto Ingenijs
e aliq cocordia iuct Et pariat stu
dij feda quisqz sui Rusticq agco
la miles fera bella gente Ret
tore dubie nauita puppis amat
Et boeci9 i li° d' disc' sco · Prudes
discipl9 sp aliquo socte gaudeat
cui ppam cosciaz detegere uale
at · cui nubila fortuna diliget
subueniat libeltis gaudeat per
mutatim qstiunclis certati come
dibli recordacoe gaudati castiga
comqz felicitate couersim Et sit
int eos mutue dilaconis inte
gritas pmaneat · pmeui tpis
ros instillans in medio inudes
in fine vo mebrans exsistat
hic parte opposita prauo re

Et qm opposita trahit a cosorto
iuxta se posita magis pa
tent Cauea puero
Anoxio comitatu — Anoxio comi
Anoxio famlatu — tatu qm boi
Anoxio ingratu — malorz exem
Anoxio affectu — plis abutitur
a sua currit adulicia quia scdm
Eccl'ci qui tangit pice comquia
bit ab ea Sen i eplis Cu hns
versare qui te facturi sut et illos
ad mitte quos tu potes facere
meliores · nec solu aliqn expe
dit puero meliores hre socios
in moriby ut sua quos sequat
sed etiaz min9 pfectos quos
magis et magis pcurriby pcede
euitat Na ut in tcio decz ama
d' ouidi9 Cu bn fort equus
reserato carce si currit Cu qs
pterreat qsqs seqt hz Cu ei etas
puilis sit datum est sit forbtis
Cu sito sorg eis et cu pusp pu
teris Et ideo scdm kathone
pxim9 esto bois Anoxio famla
tu put dicit et docet Boeci9 in
li° de dis' sco Nobilitu et vetulazz
rempto suope captada e ne du
uehit et suggerat minatu ut
amacipio extrahat p mollitu
quia macipiorz raro inuenit
clementia carniorzqz in agone

costancia Ve aut seducenti matrimonio
in quo plenaria confidit dominantis
dilectio Cuius bilinguis pall-
expellatur et ipius imminentem ne-
quicia statim deponat licet cons
sanguinitate proximus existat Cuior
quippe crudelitate multos vide9
iacturam incurrere Anoxio nigritu-
do sed9 in ep ad aletam de insti-
tucione filie Pelinus est iniquitatum ma-
lorum emulacio Vnde greca historia
narrat Allexander orbis dominatorem
leondis pedagogi sui non potuisse
viciis carere in incessu et moribus
quibus adhuc paruulus fuerat infect9
Anoxio affectu Nam amicitia pu-
erilem vagus et lasciviens tat
affectus divaricans pedes suos omni
transeunti sine racione sine pondere sine
mensura sine alicuius comodi uel
incomodi consideracione hoc ad tempus
vehemencius afficit acrius stringit
blandius allicit Iste affectus sine
racione motus bestialis est ad quecumque
illicita pronus immo inter licita
et illicita minime discretiu9 Et
ideo quia in pueris magis affect9
regnat caueatur ne sit inordina-
tus quia iuxta philosophum familiaritas
nimia parit contemptum Et plau-
tus dicit Neminem te nimius sodalem
feceris Vnde aug in confess li° iiii°
ponit exemplum de quodam ami-
co suo inmoderato se dilecto Hic
agitur specialiter de iiii°or pertinentibus ad
doctorem Et primo de doctoris electio-
ne Secundo de erudicione Tercio de
correpcione Quarto de moderacione
Circa primum de electione ostenditur
quod qui in doctorem eligitur debet pol-
lere in iiii°or quod sit constancia sciencia elo-
quencia docendi pericia constanti papem
Expeditis in generali quibusdam
que pertinent ad inchoacionem
erudicionis quantum ad personam
statum tempus et locum Vel conspectum
Nunc procedamus in speciali primo tan-
gentes ea que pertinent ad doctrinam
Secundo que ad disciplinam Quo ad doc-
torem quantum ad iiii°or que sunt
Doctoris electio Eligatur igitur doctor
Electi erudicio qui polleat
Erudiciones correctio Vita pura et
Corripiens moderacio constancia sciencia elo-
quencia et docendi pericia Vita pu-
ra ut constans ut non redarguatur
propter iniquitatem Quia turpe est
doctori cum culpa redarguit ipsum
vel reiecta culpa ostendat matu-
ritate Quam sic dicit in viii° li° Al-
lexandri Quintus est preciosus et
absque pondere sermo quamuis que no-
uus edidit auctor rumoresque fa-
cit leuitas auctoris inanes ut
maturitate omnia seipsum induat
in exemplaritate Vnde Bern in Epistulis
homines amplius oculis quam auribus
credunt longum est iter per precepta
breue et efficax per exempla ut
ex bono exemplo quod ostendit habeat
auctoritatem Bern Illum elige quem magis
mireris cum videris quam cum audieris
Et Ambrosius super luc Folia sine fructu
suspecta sunt michi Tales enim ve-
stes habent exules paradisi Et Boeci9
de dis sco Quisque officium magistri
desiderat vmilsa morum honestate
opportet ut polleat sit constans
in voltu purus in affectu virtutibus
insignis bonitate laudabilis De
quadruplici sciencia doctoris
Eligatur doctor qui polleat 1
sciencia que origine habet a perso-
nali ut non totus pendeat
ex aliorum dictis sed inveniat ad ex-
pressione prout dicit Varro philosophus Illum
eruditorem elige quem magis dici-
toris quam in alienis Nil magni-
ficum docebit qui a se nil didicit
Ideoque magistri mancipant auditores
narratores attamen audiendi sunt
ut qui reconserit rumores Aug- 2
mentum habeat ex affectu humili Alio-
quin supra sciencia magistri est demonia-
ca quam humana Demon enim
interpretatur sciens Consuetacionem ei 3
habet in auditu et relatu utili
quam addiscunt utilia et docent non
falsa non superflua non nociua Quia
ut dicit in poetica oracii Aut pro-
desse volunt aut delectare poete
Aut simul iocunda et ydonea dicere
vite Consumacionem in iudicio et 4
intellectu stabili Qui aut dicat

lactancius de fl'a sapia vnde abe
scia id totu possidet opinacio Qd
em opinat' ignus qd nescit apter
hoc phi quidam qui disputant in
celo quid agatur in eo se impue
id agere arbitrant quia nullg
existit qui errores eorum arguat
qui si estimaret descende aliqs
qui eos mētiri et delirare docet
inceps ad deh'ris rebus quas scire
no put disputaret nec tn ideo fe
licior putanda e eorum impudencia
et audacia quia no redarguit
Redarguit em eos vera sapia cui
soli e omnis veritas manifesta
Et quia no attingit^r soliditas ve
ritatis varie sustendut opini
ones Boni ut vix inueniat' ali
qd stabile siue firmu. De quadru
plici eloquencia doctoris

Eligatur ecia doctor qui pol
leat eloquencia Na scdm tu
lliu in rethorica Scia sine
eloqncia parum prodest Sit igit
eloquncia doctoris integra non
balbuciens Quia ut dr Quinti
lianus phia simulari pt sed eloq
cia no tn sic dr Boeci9 Malo bal
bucientem ingn licet tediosa fruc
tu delinici qua seduceret veritatis
dulcore glori Sit apta no verborum
faleris se coopiens put dr ap9
1 Cor loquimur no indoctis huma
ne sapie verbis Sit apta no ing
ueniens prout dr palladius i
pmo li° de agricultura pars e
pma prudencie ypm cui preceptu
rus es pim estimare Quidam
em teste aplo lacte indiget qui
da vero solido cibo sit grata no
fastidiens Suauitas em doctrine
dulcedine quada demulcet audi
tores et eosdem reddit attenciores
Sic ait eccus tibie et psalteriu
suaue faciut melodia et sup vtroq
lingua suauis Et qr in tractatu
de doctore hec plenius dixi9 ideo
de illis ad pns sup sedemus De
quadruplici docendi pitia doctoris

Eligatur et doctor i quo pol
leat docendi pitia qd fit
1 iiii^{or} modis Si seipm faciat

intelligi Unde prosper i li° de
vita contemplatiua. tam apte dz esse
smo docentis ut ab intelligencia
sua nos quauis impitos excludat
sed in omni audienciu pectg cu q
da delectacione descendat Vn in Roe
mia dr legem in lio legis distincte
et apte ad intelligendu et intelle
xerit cu legetur Si quod intelli 2
brevit faciat recolligi gaudet
em breuitate memo gaudet ei
breuitate moderni. Et ut dr Seneca
sup Rema li° n° Nimia plixitas
onat sensus legentis et i moderata
breuitas precidit studiosorum de
siderium Est aut breuitas vt
dicit tulius in pma rethorica
du nulla nisi necium assu verbu
hant aut breuitate multu impe
dit. cu homo etiam loquendi uia
no pergitat nec assuit Vt em
ait Varro Nusqua deuenit qui
qt uidet sequi calles Vt dicat q'
in li° methamorphoseos Ouidius
dicit Inopem me copia fecit Et
in li°. v. de fastis Sepe stat incertus
et nescit qua sit eundu. Cu vi
det ex omni parte. viator iter
Si qd utilius e faciat eligi Sa 3
ut dr i iiii^{or} de doctrina xpiana
Bonorum ingeniorum insignis e indoles
verba in verbis amare no verba Sit
ecia dico qr int' multas opiniones
e melior explananda et memo
rie commendanda hodie qt capita tot
sine Omnes em qui costituunt doc
tores et nouas fingunt opiniones
quorum doctrina potius e exicialis
qua doctrinalis Quos ut ait
Gen in exhortacionibus suis No
aliut intueri decet qua medicas
quorum tituli hnt remedia pixides
Si seipm faciat diligi Cu em 4
doctor diligit a discipulo frequen
tat et eius scia cordibus auditores
efficacius instillat Vn Boe in li°
de di sco. Scolasticus doctore suu
intuendo diligat et eius man
sioni si fieri pt cohitando se in
serat ut cu locus fuerit adeu
requirendo recurrat Si vo se
no faciat diligi cotingit illud

Jeronimi li° ii° ad gal. Deus Karo
conuenit ut sibi consentiat ingre
at disciplus. ut si iste doceat qn
tu ille possit haurire ut tm sus
cipe docty qntu doctor ingere
het Ideo Inde seqiur audiut
cm doctores auditor querimonie
de nimia pluritate ut breuit
de nimia subtilitate ut erudi
de ligue velocit ut tardi Et
ut ait Quintilianus li° ii° de insti
tucione oratoria Sic frustra spar
gur semina nisi pmollitus fuit
sulcus Ita sua conualescere negt
nisi sociata tradentis accipient
qz concordia De erudicione que
in iiii° consistit. s ut consideret in dis
ciplo tpus erudicionis Sbm considere
ret docendi ordine consideret
doctrine modu et circa primu
de tempore p hoc facit natura
exempla phia gracia nalis co
dicionis ingeniu consideret

Post electione doctoris sequitur
eruditio Consideret igit
doctor in disciplo
Tpus erudicionis Sbm Tpus
nalis condicionis ingeniu erudi
docendi ordinem tcom p
doctrine modum pu ut
dictu e supius est infancia ut
puicia Quare debz in doctore
maifestari maior diligen Et ad
hoc ipm facit
Natura Na bruta in etate
Exempla iuuenili facilius do
Philozophia mant aues dome
Gratia sticant Terra moll
facilius impressiones recipit tra
muda facilius arat qua illa
q lapidibz plena est ut spinis
horrescit Sic auicle q in mdo
capte sut melius garriut Ex
empla sic ait varro ad athen
ensem auditore Capiut vasa
quisqz pmu acceperint Sic e mgt
de infantibz Et in eplis oracius
Quo sel imbuta recens seruabit
bit odore Testa diu Et ouidius
in eplis Ars fit ut a teneris emen
condiscit annis Lucifer et aut
pessimus est facius qui tota

die ociat et in vespe dieta ag
gredit Termes et putridus
nō inuestit s virgulas tenellas
oculans inseit phia quia teste
aristo° nō paz dit sit ut sic
asuesti a iuuetute Et sic aut plo
theoria semis se hz ad modu la
pidis qui impssione aliena re
cipit cu difficultate Omnis pui
ad modu cere q omes impssios
recipit facile Gra quia puilis
etas aptior est addisco Scien
Sic dne carlibus plus placere so
lent facilia iuuenu q seni vt
pote quia sut pulchriores vn
Sicut Joseph qui erat decorus
facie et venustus aspectu dno
suo legit placuisse Quia st for
tiores Sic dd placuit saul qui
inceptat manu fortis qui fuit et
aspctu desiderabilis Quia sut m
diores vn in pv° simbulas in
via inmaculata hic in ministra
bat Offerut em dd simila mu
dissima puitat Seniores aut
furfur vite sue uilis extremi
illi cu abel de adipibus gregis
isti cu cayn de fructis terrosis
illi vinu purissimu isti feces tur
bidas et acetu Quia st agiliores
vn Salon in pu d. vidisti hoiez
velocem in ope suo cora regibz a an
gelis stabit pulcriores g st p innocetia
fortiores p penitentias et p sue
dnidiores p ptinencias et eciam
agiliores p opis instacia Ex quibz
ps q aptiores sut pueri ut in illa
etate ad bonu ome debeat erudi
De consideracione ingeniorum s iiii° mos

Consideret et eruditor erudi
endorz ingeniu et scdm eorz
condicionz congruu proferret
documetu Na ut ait Boetius Et
quida obtusi alii mediocres alii
acuti alii acutissimi vehementer
Obtusi mag sut apti cira mechani
ca cum cira phiaz Mediocres vo
cira politicam ut ciuilia Acuti vo
aut cira nalia et meditinalia A
cutissimi aut cira methaphicalia
et vlia Ita q vni e minnu alii
est paz Ed vni subtile alii grossuz

Ord diligens doctor considerat
et docu^ta q̄ eorz gditone dispen
set Uiu aut facili et optime
faciut qn ars et na circa idez
conueniut. Igit^r vbicunq ingeniu
e scdm q̄ntam virtute se acuit et ei
bus scdm corpm capacitate vn
de illis qui rudibus dicut subtilia
dr in p̄sa. Confundent^r qui opaba
tur lini plectores et texentes
subtilia. et b Bnh ad Cartuzien
difficiliu meditatio scpturarz
fatigat no reficit teneriorem
aim. frangit intentioz ebetat sen
su Inde est qd videmus aliquos se
ipos decipe et extendi extra p
pria facultate Quia scdm qd
dicit ptolomeus in pu. Stultus
e qui ignorat anime qntitatem
Pt^r hoc antiqui phi cu pueros
erudiendos assumeret ex phizio
nomia et dispone corp^is q̄ sit cle^ta
ne quid facultatis in eorz aiabus
latet subtile annotabat et cos
artificiis illis mancipabat d' con
sid'atonib ordinis i erudiēdo et con
Onsidet etia ordiez di^t. milti^x ordo
quorz alius e in disciplis
ut g̃^ca prior est dya^ca et
ideo prius addiscenda et ad ostē
tituenda Quia ut d^t Quintilia9
in li^o 1° De oratoria institucione
Nisi gramma^ca funda^ta fideliter
iecerit quidq supstruxis corru
et. prima pueris iocunda senib
dulcis secretorz comes et que
ut sola oim studiorz q̄ue plus he
at opis ini9 ostentacionis Et in
g̃mat^ca secundu Boeciu primo fit
elemctorz reputacio et coniugen
dorz artificiosa gmixtio Secundu
aut Alforabiu in li^o de ortu scie
ciarz principiu oim sciarz e scia
de lingwa i de impone noim
rebus s sube et actuu Secda e
g̃matica q est scia ordinādi ipa
nomia rebus impoi^t et gpone
di orones Tercia loyca q est
scia ordinandi ppoes ad elicien
das gclusiones quis puenit^r
ad dictorz cognicom et adiudicata
de illis utrz vra ut fla sint Quar-
ta e poetica q est scia ordinandi
metra scdm pporcom dictionu et
tpa poduu ac num corp Deinde vo
cetere sic alias sut ordinate Jdo
qz dicit in li^o de diuisione sciarz
Ord prima est lingwe scia Secda
loyce. Tercia doctrinalis Quarta
est vo nalis Quinta diuina Sex
ta ciuilis. Nos aut p Richardu
de sancto victore primo eloquenciā
deinde ethicam Tercio theoricā
debemus adiscē sub eloquencia tri
uiu comphendens Sub ethica tres
morales sub theorica mathema
ticas et sciales Alius ordo est in
libris ut donatus legēdus e prius
prisciano Et cathelinarius in gar
tino Alius e in narracoe qui dur^x
e. nalis qn reb cofert^r eo ordie
quo gesta est et artificialis qn
illud qd gestu est postea prius
narrat^r. Alius in exposicone Ex
posico tria gtinet litam Sensu
sentenciā. lita e ggrua dictionu or
dinacio qp et gstructoz vocamus
Sensus est facil queda ex apta
et apta significatio quā lita p
ma fronte pfert Sma est pfu
diorz intelligencia q nec expo
sitone n^r interptacoe inuenitur
Inhis ordo e ut primu lita dein
sna inquirat qua scto psita e
exposico Ordo aut in discipul
attendit^r scdm nam in libris scdm
dependeciam num In narracoe
ut dictm est scdm dispositoz In
exposicone scdm inquisicoz vt
d^t Magr hugo Scds in Bnh ad
ordine rerum ut illud addiscamus
prius qd est ad salute maturius
De consideracione modi qntu ad
inr^a essencialia accīlia gsa distīcta
Onsidet et erudiēdi debi
tu modu Ad qd videnda
sut in^ore
primo gsidet q̄ sit accūi cen^tia Et
Secdo q sit eorz appēdēcia distic
Tercio q sit eorz ppa te ten
Quarto quo distīguēda enda Es
dixim ea sine quibus scia no het^r sencialia
ut sut phie partes s scie spales
Appendicia vero que sumuntur

ab artibus tam sine illis pt esse
homo in arte pfectus Quicq3 tal-
edria qualis inter gramma tu
et poetarz carmina ut auctorz hy
storia Homo qº dat operam doctor
ut ea q sut artiu sedat auditor
In his em vitas simpx apitur
et pura cuiusmoi sut vii artes
q sut om scibiliu fundameta
et phie etia totius instrume
ta Deinde si vacat etia appe
dicia legere cuiusmoi carmina po
etarz tragedie comedie sati
re herondica lirica fabule hys
torie cut legant. Ceuia ludi
cra seriis admixta solent amicos
in criblr delectare Et qm ex ar
tib ipa supta sut solent ad vi
tate plurim illumiare Et licet mul
ti vna septe artiu habita ali
as contepnant aut no addiscut
ipi se fallut Cu omis vii artes
hee pricipales admucē sibi co
mite pstant Inde e qd anti
qui oms artes memo. sic te
nebant vt teste mgro hugone
Quascuq3 scripturas legent ut
quascuq3 qones audiret ex hiis
artib reas et rones ad diffin
endu de quo dubitaba. folia li
brorz revoluendo no querent
sed statim singula corde pata
habent Hinc accit eos plura
scribe qm nos lege possumus Sit
aut artiu ipa ut ebuat qs su
u est vniuiq3 scie no in gmatica
disputemus de sylogistica rone
sed predat vnaqueq3 ex ppriis
spalr. ut sua queq3 locu te
neant sortita decenter ut u
surpent manus offitiu acuili no
gmaticus offitiu dyaleciti No
in dyaletica legitt phica No ea q
incident tangilr omissis ppriis
spalr et pricipalr explanent
Sicut quida irrisione digni
ut videant scoli metha phi
cas qones legut in pma pa
gina porphirii et quiq3 totu
libro in tytulo nobis sui libri
et distincte tradenda hec aut
sunt distinguenda Hoc aut
sit qm considas qd in qualz arte
debes hec duo distingwere pm
qualr oporteat de ipa arte age
scdm qualr ex arte cuiq3 ro
nes rebus aliis accomodare
Hoc e agere de arte age p ar
tem Nam de arte agit qui q
regulas et pcepta ad illaz arte
ptinentia tradit patrem et ar
tifitialr agit qui regulas et
pcepta applicando ad mam no
delinquit Sic pscia agit de arte gra
gmatica regulas tradit Sic gra
matice et scdm arte agit qui
regulariter scdm gmaticam loqt
ut scribit Cu igi doctor agit et
docet de qualz arte ependiose
loqui et quato brevius pt debet
debet id de quo agit explanare
No oia dicenda sut q dicere possu
mus ne minus utilr dicamus ea
q dicere debemus Sed doctor pncipalr
id in vnaquaq3 arte dicit qd
ad artem de qua erudit spalr
ptinere constat hoc dicimus ppter
impertinentes que impediunt pricipalia

De puerorz correptione v mr at
tendenda sut circa pueros trasgres
so horz amonicio uber afflictio

Post electos et eruditos vi
deamus eruditoris correp
tiones Corripiendi siquidez
sunt pueri ut possint tam scis
qm sitibus informari Sic scptu
est Curva ceruicem eius in iuventu
te et tunde latera eius dum in
fans est ne forte induret et
no credat tibi. i. cu induratus
fuit et adultus no possit corrigi
Et in pu. dr Stultitia colligata
e in corde pueri virga disciplie
fugabit eam Sic em equus in
domitus euadit durus sic filius
remissus euadit preceps vt aut
actus Sic em equs indomitus vi
dit extra viaz duce portat du
rus ad calcaria durus ad fre
ni et eu ad infrenabilis ppter
oris duriciaz Sic remisse disci
plinatus discipulus via iusticie de
serit in honeste seqt monita
sprnit. et argui facit ipm monitore

vñ plutarcus

Unde plutartus phus imperatoris
traiani magr in libro quem fecit
de instructione traiani ait principatu
tanto iudicaris esse dignior quanto
a crimine ambicionis videris esse re
motior Ita quod fortune mee tueque
gratulor Coluti si tamen recte gesseris
quod probe meruisti alioquin te et me
periculis detrahencium linguis
subire non dubito Sicut imperatorum
ignauiam roma non fert et sermo
pu^tus^ refundere delicta disci
plorum in preceptores soleat Sic Seneca
Neronis sui merito detrahencium lin
guis carpit Adolescenciam suorum
temeritatis in quintilianum refundit
et Socrates in pupillum suum fuis
se clemenciorem criminatur tamen vero tu
ius geres rectissime si non recesse
ris a te Si primo te composuis ad vir
tutem recte vniuersa procedet polli
tice constitucionis maiores tibi pi
res exculpsi cui si obtemperes plu
tarcum habes autorem viuendi alio
quin presentem epistolam teste inuoco quod
in perniciem imperij non pergis autore
plutarco Vero tamen correpcionem hanc
attende
Vocatio puerorum
Vocatione puerorum est in prouo tra
Transgressionum preceptorum sicut in Gen 8°
Admonicionem verborum Proni sunt
Inflictionem verberum ab adolescen
cia in malum sensus et cordis huma
ni cogitaciones Nam ut dicit Calcidius
super plathone Nobilior est anima pu
erilis et inquieta maxime propter
irracionabilem mentis imbecillitatem
nondum racione firmata Deinde propter
nimium calorem et humorem in illa e
tate habundantem propter quod plato ait
in libro de legibus Pueros nimio ig
nis lucteum calore et per inordina
te sine iudicio et inprobe omnino mo
tus naturales in pueris celebrari
Quod confirmat Aug^9 in li^o conf. i. ubi
o^t quod quedam mala infancium et si
non procedunt in effectum non tamen excusat
affectum dicens Imbecillitas me
brorum infantilium innocens est non
animus infancium Vidi ego et expertus
sum zelantem puerum nondum loquebatur
et intuebatur pallidus amaro

animo collactaneum suum Inde est
quod pueri iactant membra et voces
que sunt signa passionum intus et
signant prout prout innuebant volu
ntates indignantur flent et flen
do vindicant se de non obtemperantibus
sibi plangunt gemunt dentibus stri
dent pedibus eludunt Et si autem non
reprehenduntur infantes non est
hoc non quia reprehendenda non fa
ciunt sed quia non intelligunt arrgu
entem De preceptorum transgressione

Attende eciam multiplicem in pueris
transgressionem preceptorum Nam
nemo est infans vnius diei in
nocens super terram Sed hoc interim
obmittamus et delicta alia repli
cemus Frequenter enim peccat agentes
contra precepta parentum et eciam magistrorum
currunt ad ludos ad spectacula vana
pascentes oculos in rebus illicitis
libencius audiunt fabulas quam dictat
re^as^ vel scribat literas peccant in
modo discendi dum postponunt vti
lia ymmo odiunt necessaria delectat eos
spectaculum vanitatis vt in virgilio
equus ligneus plenus armatis
et troye incendium atque ipsius um
bra creuse nec hoc dixim quin in
rebus vanis multa pro addisci ple
na vtilitatis Nam verba poetarum
bona sunt pueris addiscendum licet
meis propinetur error ut in vase ve
nenati Unde Aug^9 in li^o conf ubi
agit de libris in quibus continentur
flagicia deorum ostendens quod mali sunt
et continet excusaciones in pueris
qui dicens excuset se de fornicacione quia
Iupiter legitur hoc fecisse et quod certi
magisterio se ad libidinem prouocet
et inuitet Sunt ergo non accuso verba
quia vasa electa atque preciosa Sed
vinum erroris quod in eis nobis propina
batur et nisi biberemus cedebamur
nec appellare ad aliquem iudicem
sobrium licebat vasa preciosa et electa
dicit Aug^9 Hinc verba nascuntur
hinc acquiritur eloquencia rebus
persuadendis et sentenciis explica
dis valde necessaria Sed tamen hoc plane
profero quod vtilius addiscerent
in puerilia aliqua moralia qua

flagicia poetica et satis puile
ingeniu exerceretur et lingwa Sz
em poetica figmeta erroris in
tegumeta Peccant etia qui in
dent sociis melius addiscentibus
vn Aug9 ut9 dicit Magis cave
bam barbarismu facere qua cave
bam si facerem no facientibus invide
peccant in appetitu laudis ubi pla
cere volunt hominibus intuitu va
nitat9 Peccant mendaciis pra
vis sociisque miscentes simbolis
ludis iniuriis pugnis furtis in
obedienciis vn Aug9 vs fefelle
bam i nūabilibus mendaciis et
pedagogu et mgros et paretes
amore ludendi studio spectandi
nugatoria et imitandi ludicra
inquietudine Furta etia faciebam
de celario pntu et de mensa ut
gula impitante ul ut herez qd
darem pueris ludu sui · in quo
piter utique delectarum cu vendentibus
In quo etia ludo fraudulentas
victorias vane excellentie cupi
ditate victus sepe occupabar·
qd aū tam nolebam pati atque at
citer · si deprehenderet arguebaz
quā id qd aliis faciebam · et si de
phensus arguere sevire magis
quā cedere libebat Ista ne est
innocēa puerilis Peccant etia
qz plerique iactant se fecisse qp no
fecerūt ne reputentur int socios
viliores quo fuerint castiores
Multa dr dnr ut videar qp no
fecerint ut dicent si soli essent
quia homines soli vix vident ideo
fugienda sit pua consortia quia
ad malorum exhortatoz pudet
fieri no esse impudente Sed
de pomeriis que frangut · de
fructibus quos furant et carpunt
ubi no e in ea ncitas sed sola p
versitas Extgesiut vepres libi
et n̄a inveni manus eradicans
ut putu ut nigrorum De exhortatione
ammonitione multiplici exhorta
toria monitoria et increpatoria etc

Attende exhortatione pmonitoes bra
coge siquis disciplina dz
precedere cominacio Sit
ex commutatione sinaz precedit amo
nicio que aūn plus valet et mig
nocet qd maxie vim e in puerilis
ingeniis et moribus gnosis Na
scdm Sen de clemencia ad Nero
ne Gnosius animus facilius duci
qua trahatur pueri em nāl
sunt timidi · et ob hoc a volup
tatibus suis aūn sola cominacione
put deterreri et arceri Unde
in bucolicis Qui legitis flores
et humi nascencia fraga frigi
dus o pueri fugite hinc latet
anguis in herba Sit igi amo 1
nicio exhortatoria ut in eis qui
sut susceptibiles discipline quos
no oportet violenter trahere
sed verbis inducere vn Aug9 pbat
in i confess dicens melius addiscut
pueri liberali cura qp coacti ncitate
Dicit em satis elucet maiore vi
here addiscendi puilia libera cu
riositatez · qua meticulosaz ncitatem
De talibus puerilis ovidius de arte
amandi Ingeniu celeste suis ve
locius annis surgerit et Sta
cius in vii thebaidos Maturis evo
robur et ingentes spondet tenui
impetus annos Dz etia esse co 2
minatoria eo qp quida ul ex nāe
corrupcione ul ex mala educacione
repiuntur discoli · quos sic pullos
indomitos freno discipline et co
minacione nāe est cohercere Sic
em a primis generantibus sepe con
trahunt morbos graves · ita ex
eis q dicta sunt contrahut pravos
mores Et implet illud Ovidii i
lio epistolas Sz ut teneros ledunt
iuga prima iuvencos frenaque
vix patitur de grege captus equs
Sic male vixque subit primos
mores rude pectus Debz et ce 3
increpatoria · ut si peccaverit
arguant si tramitem regulare
excesserint corrigat put dicit
Aug9 · quia peior e corripe · quia
homo misere vn in pbs Corripi
et me iustus in mia et increpabit
me Sic em agit misericordit cum
puero qui castigat et increpat
sic frenetico qui ligat ut cu eo

qui p capillos extrahit ne sub m
4 gatur. Sic em crebra licet em;
in principio no videat doctor pficie
ti no dz amonicoe cessare vnn
in puer. Erudi filiu tuu et ne de
spes. Quia ut dt Julius celsus
Rez om mgr e vsus. Et tycero
in orone pro cornelio balbo vsus
inquit assiduus vni rei deditus z
ingeniu et arte sepe vincit. Vnde
sicut dicit Salustius in gurt. pla
sit gh gnia sit ex psuetudine
1 tn hinc pmchilo hinc etia ouidius
in lo de arte p. Tempe diffi le re
mut ad aratra iuuenci Tpe la
ta pati frena docent equi. Ferreus
assidue consumit anulus vsu Intit
assidua vomer aduncus humo. Et
in scdo libro Nichil assuetudie maius

De verberum inflictione quo debent

Attende infligi et recipi

Acia afflictionem verberum ut sut
virge ferule scutice corri
gie quib; agit ut in puris im
picia debelletur. sicut dicit Aug.
xxii deci dei. Quid sibi inquit
volunt multimode formidines que
cohibendis puulorum adhibent
2 vanitatibus. Quid pedagogi qd
mgri quid ferule quid iurge
quid em huioi penis agit. nisi
ut impicia debellet et praua
cupiditas infirmet cu quib; mal
in hoc scto venit. Quid e em
qd no cu labore discimus sine labo
re mertes sumus. Nonne inquit
apparet hic huana na veluti po
dere suo pclinis existat et quanto
ope ut inde liberetur indigeat.
Nota go qd verbera puris infligut
ex dilectione. Que em dns mag
diligit plus verberat et affligit
3 et flagellat dns omnez filiu que
recipit. Vnde in pu. dz Discipli
na dni ne abiciias cu ab eo corri
pis. que em dns diligit corripit
et qsi pater in filio complacet s.
Et in ps. Si delinquerit filii eius
lege meam visitabo in virga iniqui
tates eorum et in vbibus pcta eorum
Et in ysa. Egredie virga de radi
ce yesse Inceptat aut yesse ince

diu quia examoris incendio sit
virge pcussio quia ait dns Ego qs
amo arguo et castigo. Secundo p 2
ficiunt in vicioz extirpatione il
luminant in cognitione et erudicoe
et qseruat puerum in sue innocencie
debita pfectione. Audi de pur
gatione. Sic ignis purgat et tol
lit metalli impuritate et scoriam
et ventus purgat a grano palea
et lima rubigine. ita et verberum
ictus tollit aiums feditate. Vn
Boecius i lo de dis. sco. Recitat de
puero qui pri suo morsu acutis
simo pcidit nasu quia cu fuerat
puer insolis. et deditus uiciis
correptus et correctus fuerit s
vita termiat p crucis obprobriu
et impatibili suspendiu. Audi de
illuiacoe in Jeremia scbit ex
translatoz septuaginta p ctez dolore
et flagella erudieris ierlm qz
qui igne excitat prius fumo affli
git qm ad ignea veniat claita
tem. Sic em ex felle piscis illu
iati sut oculi Thobie quia p
verberum amaritudiem illuiam eru
dicione. Et scdm ysa Illos docebit
dns sciam qui sut ablactati a latte
Cor em Salomois ideo funditus
sapia deseruit quia sub virge disci
plina no fuit. Audi de pfectioe
pueri. Qui deliciis dissoluuntur
in bono verberib; solidant. Sic va
sa lutea igne sciant sic votus 3
sedm aptm in tribulacoe p ficit. Tercio
recipi debz sine oris murmuracom
sed cu gratiarum actione. Si em asim
in suis aculeo et calcaribus indi
genis vn dz in Eccl. Cibaria
et virga et onus asino panis
et disciplina et opus suo Na
go debes contra stimulum calcitrare
nisi te voluis iterato sic volga
riter dz bis pungi. ppter hoc
etia flagellatus est rex Ezechias
quia cu deus eu ab hostib; libe
ret gras deo no egit et grauez
infirmitate incurrit. ppter hoc
Jeremias dt. Se vide virga nu
ceam scdm aliam translacoem. Nux ei
hz amaritudinem in cortice dulcedinem

in nucleo quia amaritudo verberis
et dulcedo gratiarum actionis coniugari
dent in puero verberato. Recto re
cipi debet sine cordis et operis ob
duratione dicit enim Eccl. 19. Vir
prudens et disciplinatus non murmu
rabit correctus. Nam sicut testa vacua
ad ignem crepat plena non crepat
Et sicut aqua pietem lutheum dis
soluit marmoreum vero pulcriorem
efficit. Ita mali sub virga murmu
rant obdurant male dicunt et
calcitrant. Et impleri Eccl. 33. Pre
cordia fatui quasi rotha carri.
Carru enim ut currus fenum portat
et qui stridendo dum portat murmurat.
Hii sunt de quibus Jer. 5. dicit percussisti
eos et non doluerunt attriuisti eos
et noluerunt recipere disciplinam ob
durauerunt facies suas super petram
Et in prov. Verberauerunt me et non
dolui traxerunt me et non sensi. Et
tanto siquidem quis egrotat pericu
losius quanto insensibilius. De cor
reptionis moderatione que consistit in
iiii°r affectu tempore modo loco

Post electos eruditos et correp
tione videamus correptionis
moderatorem ubi attendas
Correptoris affectum. Affectus debitus
Correptionis modum requirit in
Corripiendi tempore et loco doctore ut non
ex ira immoderata corripiat ut
furore vel ex zelo potius et amo
re propter hoc in archa testamenti con
uicta sunt ista tria
Virga tabule legis et manna
Virga seuere correctionis.
Manna mansuete consolationis et compassionis
Tabule districtionis. Modus et
seruandus est quia ut dicit Oracius
in epistolis tractari mollius etas
imbecilla solet. Et Quintilianus in libro
et de oratoria instit. Ingenia pu
erorum nimia emendatorum seueritate
deficiunt desperant enim et dolent ac
nouissime odiunt et quod maxime
nocet omnia timent nichil conantur
Lex enim humana in senioribus propter in
quis potestatem exoluit rigorem. De
licta corrigendi per qualitate delicti
quod tamen cum moderamine quodam et iure

qui pate concedit ut imcesu het
licencia non extendat. Nam sicut atroci
tas facti emendationes domestice iuris
excedit. placet enormes delicti
reos iudicis tradi notioni. Affectum
aut moderatum uoco illum qui medius
est inter remissionem et crudelitatem
quod dicitur clementiam. Vnde Seneca in
libro de clementia ad Neronem
Clementia est temperancia animi in po
testate vlciscendi vel leuitas potioris
superioris aduersus superiorem inferiorem
Illos aut crudeles vocamus qui
puniendi causam habent modum non habent
sicut Phalarim et Busirim qui in ho
mines super humanum seuiebant modum
Non turbidus pueris semper emendatur
vultus. Nam imbecilles sunt oculi qui
ad alienas lippitudines suffunduntur
Vnde in prima parte dicitur. Quod non semper puero
arrideat neque semper condoleat. Tem
pora congruum est consuetudinem correp
tionis ut scilicet non semper inferat pe
nam sed quandoque veniam. quia cum oppo
sitorum eadem sit disciplina parcere aut
et punire sint contraria qui nescit
parcere nescit punire. Idem Seneca dicit. Qui
malus alii premisit sicut membris
languentibus medicina minutio sangui
nis est. Aliquando et differat. Vin
dicta ut tempus illud expectet quo
facilius correpto operetur. Dicit enim
physica: Contrariorum ubi usitata remedia
non procedunt ad contraria se vertunt. Ergo
ubi non proficit seueritate utendum
est clementie lenitate. Locus etiam requi
rit ut si culpa est occulta secreto
est correptio facienda publice vero si
publica. Vnde ad Tim. 5. peccantes
coram hominibus argue ut ceteri ti
morem habeant. Et de occulta dicit Math.
18. Corripe eum inter te et ipsum solum.
Et b. Ysidorus. Palam inquit argu
endi sunt qui palam delinquunt
ut dum omnes apte corrigi plurimi
emendentur. Hec igitur in fine conclu
do. quod ita debet procedere moderata cor
rectio quod ex ea relinquatur moderatus
timor in puero. Vnde Seneca. Tempera
tus timor cohibet animos. Assiduus
vero et acer in audaciam iacen
tes excitat et omnia experiri suadet

Unde boni parentes et boni doctores
pueros obiurgant Alium minatur
alium blande admonet Alium increpat
alium verberat Nemo autem sapiens ad
exigenda supplicia pervenit nisi qui
remedia consumpsit Unde Seneca prope
est ut libenter dampnet qui cito
ut inique puniat qui nimis Et in
sexta Nerone pessimus pater videbatur qui
assidue plagis liberos etiam ex le
vissimis causis compescit Utrum autem
preceptor liberalibus studiis dignior
qui excarnificabat discipulos si
memoria illis non constitit aut si
parum agilis in legendo oculus hesit
an qui monitionibus et verecundia
emendare malit Equum non cre
bris verberibus exterret domandi peritus
magister fiet enim formidolosus et
contumax nisi eum blandiente tactu
permulseris Idem facit venator
Quique instituit catulo vestigia
sequi quique iam exercitatis utitur
ad excitandas ut persequendas feras
nec crebro illis minatur contundet
enim animos et quicquid est indolis
comminuet trepidatione degeneri
nec licenciam vagandi errandique pas
sim concedit Adicias hiis licet
tardiora agentes iumenta quorum ad
contumelias et miserias nata sunt
nimia sevicia cogitur iugum detrec
tare Nullum autem morosius est nullum
maiori arte tractandum quam homo
et nulli magis parcendum De hiis
que pertinent ad discipulum informandum
et de ordine procedendi

Executis hiis que ad doctorem
pertinent sive ad didascalum
procedamus ad ea que pertinent
ad discipulum informandum Agen
tes primo de doctrina quo ad sta
tum inchoacionis Secundo quo ad sta
tum progressionis Tercio quo ad statum
perfectionis Et quo ad statum incho
acionis primo tangamus antecede
ncia Secundo concomitancia Tercio consequen
cia Quarto extranea sive contra
ria Antecedencia enim voco que
animum discipuli ad discendum dispo
nunt Concomitancia que dispositum per
ficiunt Consequencia que perfectum
condunt Extranea que impediunt
Antecedencia ut sit discipulus volun
tarie subiectus ad merendum Atten
tus ad audiendum docilis ad in
telligendum Benivolus ad retinendum
Subiectus ingenio docilis ingenio
Attentus exercicio Benivolus animo

De voluntaria discipuli et quod necessaria
est ad iiii^or ad tollendam superbiam
Ad inducendam verecundiam et reveren
ciam Ad firmandam pacienciam
Ad tenendam obedienciam

Primo quod subiectio est necessaria
Nam paribus passibus am
bulare debent scolarium ru
dimenta et scolarium incrementa de
bet ergo subiectione dicit Boecius
Qui non novit se subici non no
scet se magistrari Absurdum est autem
eum fieri magistrum qui se non novit
esse discipulum Hec autem est subiectio
necessaria Superbia
Ad tollendam superbiam claudit oculos
inducendam verecundiam et tumidos
firmandam pacienciam efficit qui
tenendam obedienciam bus causis
et tumescentis veritatis radios
micet oculos non agnoscit Unde
Ysidorus libro 3 de summo bono Nunquam
consequuntur legendo perfectam scienciam
arrogantes Nam quamvis sapien
tes insipientes videantur medullitus
tamen archana veritatis non tangunt
quia superbie nube impediuntur Hec
autem superbia secundum Boecium Gau
det vestium narracione frequenti
pectinis busticio cesariem polit
calamistri tortuositate componit
pectorum varietate lascivit vultum
fuco pingit novacula pilos sepe
prodit gemmatis monilibus pectus
ornat ventrem cingulorum varieta
te castigat spiritum aromatibus im
plet collum vero stolis investit
pacem perficit parum prodest rostra
tis cumulat sotulatis calcia
mentis incedit manicas consuit
collo elato gutture inflato super
cilio mutilato oculo impudico
et fastuoso incessu procedit ¶
Ad inducendam verecundiam
et reverenciam eciam videlicet magistrum

cm est signu reuerencie et tung ders
glose verecundie scipm subite
vn Ambro in li° de off. Dicut
in senibus grauitas i iuuenibus
alacritas Ita in adolescentibus
verecundia veluti quadā dote
comendat nc hec em tenēda est
pueris in motu in gestu et incessu
in locucione et in omi actu Vn
multū sunt arguendi pueri in
verecundi quorz quidā ia ad tanta
inuerecundiā deuenerut q se ipsos
denudare in honestate et turpit
et turpia mebra eciā coram alijs
nō erubescūt mulieres osculat
et tangut Cz quis ita fatuus
ut mulierē osculari vellet si collo
eius ut ori serpēs adhereret Drac
aut cta collū ei9 est. du illud
sugit ut hoies attrahat et lingua
ei9 vipperea du blandit ut ve
nenū infundat ppter hac vere
cundiā inicandiā verberant pu
eri Dic in cla° monachi Vn Ans
helmus Audiui inquit ab abbate
Cantuarien in Epla ad B. marchu
Audiui inqt ab abbate tuo q maio
ris miti iudicas tu monach9 se
verberit aut ab alio se verberari po
stulat qm in cla° ex pcepto plati
nō ex sua volūte vapulat qd nō
ē ita ut tu existimas Illu eni
monachu q sibi a se sponte inducit
regale est Illud vo q p obediā
in cla° sustinet monachicu est Illud
sepe sibi reges et supbi diuites
fieri pcipiunt talia Illud vo nō
pcipientes sed obedientes susti
nuit Illi se soli deo humiliant p
peccatorz cesciam Isti vo et hoibus
ppt obediā Et si dicas nō tam
fugio publica vapulacōe pp ter
dolores carnis qd ex secreto se
tire qua ppter verecundiā Certo
q ille forcior est qui hanc cz
sustine gaudet ppter obedientia
Certus q° esto qd maior miti
est vna vapulacō monachi tollata
p obedienciā qua innumerabiles accep
te p pressuram suam licet aut in ro
bellibus verecundent pueri debent
tn cu timore et reuerencia sustine

Nouim9 em dnm saluatorē a pre
sidis militib9 verberatū Btos aplos
cesos in concilijs a pncipib9 sacer
dotū Nouim9 et mres btos virgis
et flagellis durioribus lamat os
Ter virgis cesus ē paulus et a iu
deis quinquies xxx ix violentos
sustinuit ictus De pudore paciā

Ad firmanda paciaz Bern.
in Eplis Vir bonus cuidā
ei accidit equo ad sustinēdu
Et tenaus Ex quo inquit tibi
fuerit incomoda equi est te ferre
incomoda Et ciprianus in li° de
pacia Porro sudat hic qntū
viuit et laborat nec sudantib9
et laborantib9 pnt mag aliqua
qm pacie subuenire solacia nec
aliud magis iustos et iniustos
discernit qm qui in aduersis p impa
ciam blasphemat iniustus et
conquitur et pacia iustus pbat
Denique pacia est q nos deo fuat
et comedat q iram tepat linguā
frenat mentem gubernat pacē
custodit disciplina regit potēcia
diuiciū choercet inopia paupm
confouet facit humiles in psperis
fortes in aduersis docet delinquenti
bus cito ignoscere et delinquente
multū et diu rogare fidei funda
menta munit incrementa spei pro
uehit actu dirigit h Ciprian9 Dein
teste platone pacia robur ē
tocius phie Et in pu. doctrina
viri p paciam nosci Sicut em vi
nea puta desterui qn palmites
pcidunt et lacrime subsecuntur et tn
ex hoc uberior fructus nascitur Sic
pueri qn palmites pcidunt nō
uelli a magistro sapiente pciduntur scr
culo discipline Et sic fletus et
post fletū multiplicior erit fructus
put dt dns Omez palmitē in
me nō ferentez fructū purgabit
eū ut fructū plus afferrat Sic
eciā dat medicina amara ut
curent membra q tollit caligo
ignorancie et putredo corrupcie Vn
Claudianus Curent et cetera
ut liceat reliquis secure viuē
membris Et ouidius de remediis

Ut corpus redimas ferrum paciaris
et ignes Ut q animo valeas qd
qd tollerare negabis Justinus ut
valeas multa dolenda feras Sepe
bibi succos quamvis invitus amaros
Et in allexandreyde sexto Asperiora
sanat quandoque potio morbos Nau
fragiique timens iacturam sepe re
deunt Nauta qd potuit et dap
nis dapna levavit De multiplici
Ad tenendam probatur obedientia
Obedienciam Sic enim Abraham
domino obedivit Et xps non solum
verbo sed etiam exemplo in mundum ve
niens et in mundo manens et dein
de transiens obedienciam docuit Ideo
Ephes vi° Filii obedite parentibus
tam corporalibus quam spiritualibus Gratia
secundum beatum Bern in sermone de via
vite dicit obedire libenter Non
enim placet deo coacta servitia Unde
et xpus delectabatur in obedientia Et
paulus offerebat se obediendo Domine
inquit quid me vis facere paratus
enim erat facere quod ei deus vellet
precipere Ad hunc gradum non ascendit
qui voluntatem precipientis suam non
fecerit Sed a quibusdam qd fiebat
in tecto meo cum dicit Quid vis ut
faciam tibi propter hoc in mis conf
Optime domine tuus minister est qui
non intuetur hoc audire a te qd ipse
voluerit Sed potius hoc velle
qd a te audierit vii lucanus Tu
quidem iubere velis Et terencius
Nulla est tam facilis res quin sit dif
ficilis dum facias invito Obedi
ant etiam simpliciter B Multos vi
demus post precipientis imperium mul
tas facere questiones ubi hoc preceptu
sit unde hoc venit cuius consilium
hoc invenit Inde murmuratio inde
frequens excusatio Impotentie simula
cio amicorum advocatio Non sic Ab
raham fecit sed simpliciter obedivit Ve
rus enim obediens respectu mo
nitoris se habet ut brutum non dis
cuciendo preceptum quia ut iumen
tum factus sum apud te et ego
semper tecum Et in ps° Deduxisti
sicut oves populum tuum in manu
moysi et aaron Obediat etiam

hylariter non velud ex tristicia aut
ex necessitate Hylarem enim datorem dili
git deus ut dicat paratus sum et non
sum paratus Ne cum symone Cyreneo
portet crucem angariatus ut de
monibus assimiletur qui de corporibus
exilient coacti violentia Quia
sicut nubilosa corporis disposicio et fa
cies tristicie tenebris obfuscata
devocionem ut hylaritate signant
ab animo recessisse Ita serenitas
in vultu dulcedo in verbis multum
colorat obedienciam obsequentis quia
super omnia vultus accessere boni Obe
diant etiam velociter Quia secundum
beatum Ambrosium Nescit tarda mo
limina spiritus sancti gratia Et Beatus Bern
fidelis obediens nescit moras
cavet crastinum fugit precipiente precipit
parat oculos visui Aures au
ditui linguam voci manus operi
pedes itineri totumque colligit ut
voluntatem compleat imperantis Ut
dicat Viam mandatorum tuorum cu
curri cum dilatasti cor meum Sic petrus et
andreas Jacobus et Johannes ad pri
mam vocem secuti sunt dominum salvatorem
Sic zacheus festinans descendit
et xpm gaudens excepit Quia
ut in prov dicitur Vidisti hominem
velocem in opere suo coram regibus
stabit Obediant etiam viriliter
sicut xpus usque ad mortem ignominiosam
qui maluit amittere vitam quam o
bedienciam vii Bern v s Si tribu
lacio intonat si prefectio resistat
Si malignus tuum iter impedit
tu tamen obediencie viam non deseras sed
dicas paratus sum et non sum turbatus Obe
diat et humiliter ne de fortitudine
operis elevetur Sed sic in evangelio
luc scribitur Cum omnia bene feceritis
dicite servi inutiles sumus Obe
diant etiam perseveranter Quia
ut dicit Bern v s Incipere est multorum
perseverare paucorum Et xps dicit
Qui perseveraverit usque in finem hic
salvus erit De voluntaria disci
plina attencione ubi ingreditur contra curiositatem
occupacio rei inferioris Adhibicio
auris exterioris Collacio exterioris cum
interioris Revelacio potentis superioris

Et ita p̄mū quadruplex impedi-
mētū notat̄ Quia intius turba-
m̄ extius occupam̄ vera remedia
differūr falsa remedia q̄qrunt

Visō de discipuli volūtaria sb-
iectoē videamꝰ de eiꝰ atte-
tōne Dequa Salom̄ in p̄u d.
Audiens sapiens sapiencior erit et
intelligens gubnacla possidebit
per auditū acqrit. Nam sapiā
p̄ h̄itū possidetur Ad hanc
per vsū eciam in capiā aut atte-
tōne intr̄ concurrūt scꝫ. Decentu
Excupacō rei inferioris paco
Adhibitō auris exterioris ne rei
Collatō rōnis interioris insi
Reuelatio virtutis supioris Quib
hēs illam sciam Quin mora actu
pcipiet sapiam Qui em̄ volt in
litīs proficere magna opus h̄z
recedendi assiuū consuetu. et
aīm dꝫ in se colligē ut magis
vnita plus infinita possit ve-
hemencius intendē et acucius
penetrare Sꝫ hic p̄mū impedim̄
Intius pturbam̄ Ita Sn̄h.
Extius occupam̄ Turbam̄
Vera remedia differūr intius cu
Falsa remedia q̄quirūt inquietaꝫ
vitiis Etiā affectōib̄ pcauis ai-
mꝰ obstrepit eꝗ intius pcō co
sentit ociosi videntur esse nec
simꝰ Quia nichil pdest extin-
silenciū dū introrsū fremūt af-
fectꝰ. ciā nocte erūt tacite q̄pe-
sta quiete silūs ē inquit Sen
Nulla placida ē quies n̄ qꝰ rō
cōposuit Ita ecia dormientem
extius quiescente sompiora in-
xietas p̄mit Sn̄h. Occupam̄
extius sp̄ em̄ occupacōnes pro
deunt et de vna pluēs exeunt
Illa serimꝰ quas extirpare de-
bemꝰ vn Sen̄. Ita debemꝰ oc-
cupacōmb; indulgē excludede
sūt si semel intrauerit i locum
sui alīs substituet pncipiis illarꝫ
obstemꝰ melius nō incipiant
qm̄ desinet Sn̄ Vera remedia
differūr Damꝰ em̄ nob dilacōꝫ
nō morbi pdimꝰ causa ut occaꝫ
vn Sen̄ in p̄a talū dicat Sic h.
pegero toto aīmo incūbaꝫ et si hāc
rem molestam composuero studio
me dabo. nō cū vacaueris philo
zophand; est. oīa alia negligēda
ut huic assideamꝰ. cui nullū tp̄s
satis magnū est. etiā si a pueritia
usqꝫ ad longissimos humani eui
t'minos uita pduci. nō multū re-
fert utrū omittas phiam an
intermittas Nō em̄ ut interrupta
ē manet Sn̄ Falsa remedia q̄rūr
cū euitamꝰ extius silenciū et
nō vitamꝰ intus secū strepitum
pp̄r hoc Sen̄. Peream si ē itam
intim ciā vi silenciū in studio
seposito Ecce vndiqꝫ me varꝰ
clamor circūsonat. s̄ ipm balneu
hito Et sc̄ Nam nō cogo ḡ inten
tū esse nō aduocari extrema ciā
licet foris resonet dū intꝰ nt
tumultꝰ sit dū inter se nō rixent
cupiditates et timor dū auaritia
luxuriaqꝫ nō dissideant Et insi
leue id ingeniū est nec sese ad
huc reduxit intrussus qd aduo
ce excatitu erigi. h̄z intus aliqd
sollicitū et h̄z aliqd concepti pa-
uoris qd illū curiosū facit vt ait
Virgilius Vt ꝛ me qd dudū nō n̄a
iniecta mouebat. telaqꝫ aduersa
glomari ex agmine graijs Nūc os
terret aure sonus excitat oīs
Suspensū pit' oneriqꝫ comitiqꝫ
timeteꝫ paces em̄ pficit ad tumul-
litate locus ṡ magis aīmꝰ Vide-
mꝰ em̄ frequēr in Ciuitate amena
et hilari viros mestos et in loco
solitario occupatos De adhibitoe
auris exterioris ut audiat a magrō
cū silencio ꝛ sn̄ fastidio, sine dubio

Sequit' de exterioris auditus
adhibitone Et q. sūt necia
distendi p̄mo ut audiat
ex ore magri p̄prio Quia ut dicit
Ieroꝰ habet nescio quid latentis
energie i. interioris opōnis viue
uocis actus Et de doctoris ut.
auctoris ore transfusa forcius so-
nat. Vnde Ieroꝰ paulinū hortat'
ut viā sapie sine doctore nō in-
grediā Et in lib de viris illustri-
bus Qui nullū magrm̄ scꝫ p̄mu

pessimu de semetipm facit se
mgrm Et simachus in suo eptal
dicit Aptius esse negociis inti
mandis in dm iniectus. Scdm
e ut audiat sub silencio p ut dt
Eccias Audi tacens et pro reue
rencia accedet tibi bona gra vn
et discipli pitagore legitur p p
mu quinquenniu tacuisse Tertiu
e ut audiat sine fastidio prout
ut dt Ambros in lo de incarna
cione xpi Quid aures tacs terra
et plumbo claudit et fastidientes
auditis Vt em ait Varro ad the
mensem auditore Renuit phia
stodiu fastidiente et ad simplice
cena hylarem inuitat conuiuaz
Quartu est ut audiat sine hesitacoe
dubio sz eu crede qui dicit vn
Boecius de disci sco Primu scipulis
credendu est donec videat deinde
fingendu est illu errasse docendo
si forte inueniat q illi sine ob
uiat Vnde hugo de sco victore
dt pitagoras hanc osuetudinez
in studiis suis seruasse le ut usqz
ad septenniu scdm nm vii vz libe
liu artiu nullus disciplorz suorz
de his q ab ipo dicebant racom
poscere auderet s fidem dare vbis
mgri quousqz cuncta audiss et
iam p semetipm racom eorz posse
inuenire De collacone racionis
intioris quadru s cu aia vborz ssa
percipit cu assibus carnis se subt
hit Cu intca q precepta discernit m

Sequit de tris pure int
intioris collacone Vt eni
ait Aug i lo de ordine
Ro est motus mentis ea q discutur
distinguendi et conectendi potes
het aut sit quadruplex Prima cu
aia vborz ssa pcipit Scda cum
preceptis eisdem assibus se sub
trahit Tercio cu a carne abstra
cta inter ea q sut precepta discernit
Quarto cu ea que secreta sunt
pure int. Primo igit aia raciona
lis vborz sensa pcipit q cu me
diantibus lris apphendit qua vi
am ro admuenit Cu em homo
sit aial racionale racione utit et vce

mediante q omnibus hominibus quis e
homo aliis hominibus sociat Sz hoi
bus homines sociari no possent n
colloquerent ad inuicem et mentes
suas e cogitacones qz refunderet
ideo rebus imposuerut vocabla
sonos s. quosdam et signa signi
ficancia ut quia suos no poterant
ad inuicem sentire animos p vba inter se
vterent ad eos sibi copulados Sz
absenciu vba no poterat audi
et sic tunc pmia lras expertuit
et contigit inueniri Sz propter
rerz multitudinez monstrate illam
oportuit redigi ad aliqua certa
et fixa terminatoz et numerus termi
ttis et sonis a signis numerata est
gramatica et omnis scia tam triuialis
qz quadruuialis que quid e de
signis et signatis quo si quis
diffusius videre desiderat scdm
libr Aug de ordine legat et
si pt intelligat qo lrarz signa
primitus ostendunt et p lras ad
vba venit et vbis mediantibus
ad scias penetrant et p usu et
osuetudinez compamus nobis prima
riam notione Et sic augetur
nobis nescientibus ut viuis no adu
tentibus mia corpa succesiue Dic
crescit nobiscum p asuetudinez
et mgrorz industria in nobis scia
paulatime Vn Sen in scdis Ept
ait Minuta queda aialia cu mor
dent no senciunt adeo tenuis
illis et fallens in piculu uis est
Tumor indicat morsu et i ipo
tumore nllu vlnus apparet Ide
t in qusacone virorz sapientu
eueniet No dephendes quid a
qm tibi prosit profuisse dephen
des lris igit et vbis racone precep
tis et usu firmatis assibus se sub
trahit Cogitaui mqt ille sapiens
abstrahe a vino carne meam
vt et aim meu tufferaz ad
sapiam Quid e a vino qd inebriat
et etia alienat n ab oi carne
ut appetitu carnis et ssbui qui
pulitate cordis i mutat Vn Aug
in lio de quititate aie Aia hua
na ppt rom et sciam suspendit

se a corpore quantum potest et ea quanto
est fruitur voluptate libentius
tantoque in ipsis declinat magis
tanto similiorem hominem pecto
ri facit. Hec Augustinus. Certe sapientia
habitat in supremis ad quam erigi
noluit qui remanet in carne
et sensibus carnis. qui iumento bestiis
comparatur quia terram et corpora intu
etur. homo enim cum in honore esset
non intellexit comparatus est iumentis.
Abstractus ergo a carne et sensibus
tuis discerne sonum verborum a verbis
referentem. verborum sonus ad aurem
sed sententia que latet introrsus ad
mentem ut cum audimus hos versus
Quid tum oceano properant se tin
gere soles hiberni vel que tardis mora no
ctibus obstet. Alii enim laudant
metrum alii metrorum sententiam. Magis
etiam curat anima de sensibus verum quam
de fallaciis verborum. Unde ut dicit
dionysius in libro de divinis nominibus. Irrationale
inquit et stultum est non virtuti in
tentionis sed dictionibus attendere
et Seneca. Multa operis impendi ver
bis non oportet. hec sit propositi nostri sum
ma quod sentimus loquamur et quod
loquimur sentiamus. Non delectent
verba nostra sed prosint si tamen contingere
eloquentia non sollicito potest. Si parat
parata est aut parvo constat assit
ut res pulcerrimas prosequatur
sit talis ut res potius quam se osten
dat. Sed quia anima unita est car
ni corrupte ideo modo difficultas
est maxima in discernenda verita
te. viii in libro de spiritu et anima dicitur. Ex
quo anima carni corrupte coniungi
corrupit nec proprietates suas potest
cernere donec usu et experientia
et alicuius doctrina excitata inci
pit discernere. veluti siquis cum
subtili acie oculorum in tenebrosa
detrudatur. videre tamen non potest ibi nisi
prius assuescat tenebris et lucem
accendat. ergo ad lumen veritatis
prius oportet venire et tunc possumus
intelligere et cum ad lumen veritatis ve
nimus illo mediante ut se mani
festante veritatem intelligimus et
falsitatem arguimus. Unde inquit
propheta. In lumine tuo videbimus lumen.
Et pauli testimonio tenebras arguit
ipsum lumen nec potest anima quam quia prius
intelligere nisi prius redeat ad se et
convertat se supra se. prout dicit Au
gustinus in libro de ordine et de quanti
tate. Cum enim anima rationalis habeat
essentie simpliciter ymago dei est
ut ad ymaginem et ex hac assimila
tione habet intellectum in actu agentem qui
est sicut lux separata. Cum etiam anima ra
tionalis sit preter hoc quod simplex est
unibilis corpori organico cum eius
unitur. pars inde tamen intellectualis eius
natura et habet intellectum possibilem ab
ymaginatione et sensu accipientem
et cum sit hec natura separata a materia
secundum se potest intelligere omnia non sicut
natura sensibilis que tamen quedam apprehendit
cum ipsa sit actus organi corpora
lis. Et secundum exemplum. Quemadmodum flam
ma adherens lignis aridis et
cremabilibus aliquantulum fumosa
est ubi adheret eis sed ubi evolat
in purum aerem distans aliquis
aerem illuminat et propter fumosa
tatem flamme et in actu pleno
sit hec lux. Sic anima intellectualis
ex ea parte qua appropinquat ad vir
tutes corporeas organorum que sunt
ymaginatio et sensus est quasi fumo
sa et efficitur in potentia ad intelligibilia
sed in actu lucis perfecta. Secundum philosophum
cum est separata et ideo intellectum tum
ad se abstracta redit. et se super
se convertit et separata dixi quia
non utetur anima hoc intellectu plene
secundum commentatorem prime philosophie nisi cum
fuerit in ultima prosperitate. De re
uelatione virtutis superioris vel in
tangit revelationis exemplum. Ne
statum relationis processum eius com
plementum.

Sequitur de virtutis superioris
revelatione. Cum igitur sensus
exteriores ut auditus et
visus homini interiori ut intellectui
quod audierit ut viderit renunti
averint et anima ad se redieret
et se super se converterit tunc intelligit
ut dictum est. tunc iudicat tunc dis
cernit et eius revelata veritas

veritas inotescit Unde illi plu
sicut credo vere et recte iudicat
et intelligunt qui recte foris ac
cepta intus cum veritate consulunt li
cet homines curiosi vagentur extra
se qui deberent redire in se Na
si verum est quod x libro confessionum Augustinus
dicit Artes liberales in interiori parte
memorie nostrimus et in loco me
morie abdito eas hemus ancque
artes distamus quarum hitus secundum
dogma platonicum videmus nobis
innatos Nam rones illorum sunt
maia no inpresse per sensus extiores
i per suas ymagines ut similitudines
que no sunt colorate gustate con
trectate no sonant no olent nec
sunt sensibiles Sine igitur sic fiat sive
aliter certum est quod si vis artes
addiscere ut intellige intus e cogi
tando ea que sunt hita recollige
et ad mentis puritatem intra ibi
veritas presto e omnibus consulentibus
eam Ibi respondet ibi se revaleat
licet no omnes liquide videat verita
tem nam intus et nos foris Et ideo
si volumus eam cognoscere veritatem
ad secretum cordis ibi chorustat
et splendet clamat et docet Et
quia de hac revelacione e dictum
diffusius in tractatu de doctrina
dei et angeli ideo quedam pauca
ad propositum tangimus in parti con
siderantes iiii^or
Revelacionis exemplum | Exemplum ergo
Anime statum | patet Ex
Revelacionis processum | ligno ar
Et ipsius complementum | denti pri
mo emicit fumus sine flama et
luce Secundo flamma cum fumo
et luce Tercio lux pura sine fumo
et flama Sic primo anima distenta
intenta sensibus carnis obvol
uitur fumo ignorantie et caligi
nis Sed cum apprehendit verba docto
ris aut excitatur exeius lumen
incipit chorustare quod mixtum e
fumo et fulmine quia repugnat
scientia ignorantie et in fine post multas
dubitaciones et post multas dubita
ciones et post multas rebelliones suc
cedit scientia que lux pura Et isti sunt

tres status anime primo ignora
tis Secundo dubitantis Tercio scien
tis et veritatis revelate lucem
videntis Anime vero status iste
e nalis Est enim posita anima racionalis
lis in orizonte duorum mundorum
sensibilis et intelligibilis inferioris
et superioris Est autem sensibilis ut
inferior mundus regio tenebrarum
quantum ad intellectum meum qui non videt
in rebus sensibilibus ut sunt sensibilia
secundum ab hiis illuminatur ad cognoscen
da intelligibilia nec possunt sensibilia il
luminare intellectum immediate et
per se sed per sensum et ymaginacionem
et memoriam que mediate quia im
pressiones a rebus sensibilibus
non veniunt immediate ad intellectum nec
intellectus conceptibilis est formarum
sensibilium sed legit in ymaginacione
et memoria reliquias impressionum
que relinquuntur in eis ex acce
ptione sensuum et sensibilium specierum Sen
sus enim stant foris in sensibus
formis et intellectus intus legit sic
nomen eius ostendit Unde intellectus dicitur qui
intus legens et ascendit usque
ad mundum intelligibilem et lucem
eternam que deus est que supere mi
net ... et tangit eam aliquando vn
si libera esset et sana facilius se
erigeret ad regionem lucis et in
traret in eam quam modo se inclinet
et intret intenebrarum regionem
Sed quia nunc inclinatur in sensi
bilia remanet eius totus intellectus
quasi sopita et totaliter inclinata ad
terram more pecudis inclinata
Est autem revelacionis processus iste
Sicut dicit Ovidius in libro de na
turis Si quis temperate utetur cibis
et potibus et in maculatam secu
stodiret vitam hic frueretur co
spectu et visione deorum Animas igitur
humanas a rebus exterioribus et ce
ssus corporibus quadammodo abstra
hi ut approximet prime luci ut di
vine que super eas e per naturam vel alii
luci ut angelice que ad eas illu
minandas mittitur per dei graciam et
sic constituta in toto mentis que
in puritate et serenitate speciam conspicit

et cu sit ymago dei · qd in se sceptu
ut acquisitu vel infusu · e legit
et esset ei liberz q se sup se leua
ret leget et intelliget nisi cor
rupto impediret · Unde quidam
phi seipos excecauerunt et clausa
via visus ocios mentis humane
no huis qua exirent p visu insi
num cogeret reflecti intellectu
ubi legeret insita deo abscondita
in seipo tamq in lio lucas et scrip
ture naturalis · Vita solitarie mentis
sensus attenuat clausus vo cog
gat collegit et conformat · Ex m
hos de istis in lio de visu et spe
culis · Ex bn dixi corruptos hac
impedire reuelatoz quia fetu
lenti pctorz alligatio aiarz interz
ad cor naliis etiam complexio q
impedit vires nobiles · put dt
Galli · Flegmatica complexio
aie nullaz solitate iuuat sollici
tudines et res corporales quem
nus intrat ad aiaz sic mentez
impediunt sic mentez q mentez
abstrahi no pmittunt · Sic insp
tio tabule phibet alia inspectoz
et plenitudo vasis de vno liq
re prohibet alterius receptam
Et ideo dicit Aristoteles · Omes
ingeniosos esse melancolicos
et melancolicos esse ad hmoi
illuiatos et reuelatones magis
ydoneos quia illa complexio
magis abstrahit a mente · impe
ditis a delectatonibus carnis et
tumultibus mundanis · Et sic p3 q
impedit ista reuelato ex quadru
plici maxime nocumento · licet at
na pstet auxiliu ad hmoi reue
latones tn ex gra dei et industria
fiunt mete sup mente irradia
tiones · Viri enim inuenerunt aie
q nale a corporibus exhuc et in
terra se excitauerant · et ad luci
dissima vitate q deus e altius
attollant ppt impedita q diximus
Sz in aiabus que sunt pauce
alligatonis ut adherencia ad cor
ut corporalia magis est abilitas abit
iste modo · Nam ppt alligatonem
facilem facilis est abstractio

et ppt facile abstractaz sunt in
spu · Fieri ut esse in spu est separari
a sollicitudinibus et cogitatonibus
venientibus in aias nras apte re
gionis illius · Et esse in corpe e in
mergi in corpe et is paries corporis
impedit radios illuiatos · Can · En
ipe stat p9 parietem · Eze · Fili hois
fode parietem · Ergo iste paries
transfodiendus e qd sit in morte cor
poris · aut aptura facienda ut sit
aia in spu · Consistit etiam spualis
in raptum · cu aia to eleuat sup
se nichil cogitans de se vl corpe
In aliis at pticularibus eleuatoibus
longe minoris luis qsi p cancellos
et aptuas irrumpit radius illuiato
nis qsi chorustatones in mediis
tenebris · De quo lume in ps · Sig
natu est sup nos lume vultus
tui dne dedisti letitia in corde
meo lume vultus tui dt i · lingua
vultus tuus qui no e aliud qm
tu huc vultu tuu illuminas nos
dne p infusionez · Noui splendoris
reuelatonis aut gre qd dr esse
signatu et clausum quia qbus
fiat et qn soli tibi est notum ·

De discipli docilitate ad qd conside
randa sunt iiii or eius continen effi
cacia excellentia secundum subiecta

Tisis de discipli in quibus est dicta
voluntaria subiectione et
de eius attentione hic tertio
dicendum est de eius docilitate · Quia
ut dicit quintilianus · Sic officium e
preceptorz docere sic discipulorz dociles
se pbere · Et secundum kathonem · Nec
pudeat que nescieris te uelle
doceri · Scire aliquid laus e cul
pa e nil discere velle · Est g docili
tas docendi abilitas · Ad cuius
cognitonem consideranda sunt quatuor
Eius continencia · Est aut eius
Eius efficacia · continencia in
Eius excellencia · iiii or · Na bn
Eius subiecta i qs e dicta docilis ho
dr · Qui bn tenet formas in spu 1
acceptas · Qui bn tenet inten
tones ex sensibus pestimatoz eliti 2
tas · Qui bn redit ad sensibilia 3
acceptas reddit dico p recordatoz

4 Qui bn̄ redit ad intenciones ex
sensibilibus elicitas Redit dico sci
p recordatio Un homo qui scdm
hec q dicta sut memoria pticipat
Un est docilis male aut scdm q
magis et magis deficit in politis
eu p recordatio intencionum vigz
magis debilitas Un magis doci
bilia sunt aialia q faciunt ea
q sibi imperatur scdm intencionem
2 inytetur suorum qua alia causa ef
ficiencia quia homo qui e docilis
et discipline perceptibilis ea q vidz
et audit dz diligent attende et
cosidere et excolliat memo retet
ea q sunt experta sume et exillis
vte deputatu assumere put est
principium artis ut scie que scdm q
deficiunt eciam aialia magis et magis
invenimur docilia ut disciplina
bilia eciam dicitur patz q cu ea
q dicta sunt excellant in hoie
ho est al maxe docile et disci
plinabile Nullum enim aialium est
disciplinabile instu instinctu ne
sue intellectu et sine rone Un
plus homo ex docilitate et disci
plina pficit ad pdicta ta ad scias
vz contemplativas ad mechanicas
factivas ad virtutes morales Na
in hiis oibus requir rones visus
Ars enim cu rone factiua e eorz q
facit et scia contemplatiua ut
speculatiua rem requit et instru
it et actione pcedit virtus et
modum qd determinata rone est
medium put sapiens determinabit
attingit Et ideo nllm aliud di
sciplinat ad aliqd istorum cum
pter hoiem solu Na docilis est
maxime quia p sensus spus hz
discipline visu scz et auditum
Visus enim deservit inventioni di
scipline Et cu huiusmodi inventio no
fiat nisi rone memorias et sensata
cosentire no e aliqd al brutu vi
su disciplinabile quia no hz fa
1 cultate inventive ex sensibilium
2 collatione Sz auditus disciplina
bilis ex signis rerz et ideo queda
3 aialia sunt docibilia p auditu
Quare igit oe q aliquid sit aut

discens aut inveniens novit
et sic duo sut modi docibilitatis
et scias acqrendi p inventionem
visus et p doctrinaz auditus Nec e
mirz si ho excedat in docibilitate
respectu aliorum Sz dedecens e
q hac docilitate no pducitur ad
actu cu sit hoc meius facultate
positum sicut essius in li° de ora
tore dicebat qd na aut fortuna
darent hoib in hiis rebus se vin
ci posse equo aio pati que ipi
homines pare possent in hiis re
bus se pati no posse vinci Doci
lis aut dicit tulius in rethorice
Auditores hre poterimus si summa te
breviter exponamus et si attentos
esse faciemus Na docilis e qui
attente volt audire Sed ia dicta
pz in pte certu Cu ho maxime
docilis est post hominez pigmeus
et simea deinde cetera scdm dicias
suas ut sut fresteria ut gressibilia
reptilia volatilia aquatilia
Optimus enim e in hoie auditus p
ut e ad disciplinaz aptus q du
voce audit intencionez vocis int
et affectum loquentis percipit Et ido
primo est instrm quo scia docentis
in discipli transfert Unde ppter hoc
viua vox e efficatior ad docendu
qua scriptura librorum que litteras o
sed modum rerz et gestus et motus
et affectum no exprimit que ora
loquens ont In homie eciam sunt
sensus ceti nobiliores et aliqui
certitudine certiores et subtiliores
Na sic forma lucis e eade in so
le et aere et nube corpore terminato
licet lucis qd magis descendit
a sole magis et magis coartet
et ad coloris naturam determinat Sic
disciplina variatur et descendit
scdm dicias subiectorum nec mira
tu eciam hoc videamus de forma
artis que e in mente artificis
qua exequitur manus et accedit in
strm et suscipit ferru q porcio
nat e eidem in oibus sed magna de
terminata ad unu in manu q in me
te et in malleo magis et in
ferro maxime Ita methasfo

pt inuenirj docilitas in suscep
tibilis discipline quod faciliter on
dere possemus nisi hoc esset spe
cullacionis altius de discipuli beni
uolen que captatur a nra et ab ad
uersarioz nrorz psona ab audi
toribus et a rebus et ibi pte iii to
ta de beniuolen q captat a rebus disciplina

Usq de discipuli voluntaria sb
iectione et doctus attencione
et de eius docilitate hic im
de eius beniuolencia oz considerare
sicut dicit Boecius Oz debz esse
beniuolus ad retinendum non disco
lus hoc e a scola diuisus discur
rendo p vicos p plateas p tha
bnas p meretricum cellulas per
publica spectacula p pompas p co
messaciones p publicas scenas
et p alia gna viciorz sicut aut
dicit Tulius in rethoricis Qua
tuor mod possumus facere beniuolos
auditores Prima ab aduersarioz
nroz psona et ab auditorz et
a rebus ipis que lz locum heant
in rethoricis psuasionibus tn va
lent ad ppositum negocii huius Na
a nra psona beniuolen cotra
hemus si viciorz arrogancia ex
pertes in docendo nullatenus oste
damus Sit illi qui obducto sup
cilio grandia verba trutinantes vt
ait ml Ieron Quadam verborz au
dacia aliis edisserunt qd ipi non in
telligunt Et ex hac arrogancia
prouenit qd discipulus tali beniuo
lus non existens non attendit ad
eum adquirendum cum quod nescit et
remanet morbus eius quia non
apitur medico caligo ignorancie
quia ut dicit Ambro sup xi pe
febres cum malto sunt nequeunt mi
tigari cum foras erupunt spe affunt
desperandi cum morbus tegi mar de
scit si apitur vapprat Et Ieco
cum Iohannem pateat qd noxium
e ut possit conteri cum patuerit
Et sm et Greg viii li mor Cu
putredine medicus volnis non
eicit nequaqm in loco putredinis
sana caro conualescit Et maxi
mianus Non intellecti nulla e cura
morbi Et magis inclusis ignibus
antra premunt Ab aduersarioz psona
beniuolen sedm Tullium captabi
mus si eos in odium inuidiam in
contemptum adducemus Aduersarii
nri sunt demones et omnes qui
nobis suggerunt vicia pquibus dimi
cat in nobis ignorancia quos eli
dit scia et ad psonam non debemus
exercere odium sed aduicium Si g co
sideremus spurciciam q est in viciis
inuidiam et insidias quas demo
nes hnt ad nos et insidiantur nobis
et debilitate ipozum quia fatentur
vtrumq cum dei gra subicitur nobis
Ab aduersarioz psona reddimus au
ditore beniuolum Et sedm Tullium
documentum Aduersarioz psonam
adducimus in odium et inuidiam
i contemptum et si volumus vacare
scie que predicta sunt et contraria
ut maiora de facili possumus exercere
ut forsan ab aduersarioz psona red
detur auditor beniuolus Si q
discolis contigerint et qui nolunt
addiscere sed uolenti fiunt et
maliuoli referramus Sicut recu
tat Boecius de Albino discipulo
vidento qui manus violentas
iniecit magistro Sed sedm verbum Boe
cii non est dignus scia qui sedem
surgit preceptori Ab auditorz psona
captatur beniuolen si res eorz
vt dicit Tulius fortiter sapienter
mansuete magnifice iudicatas
pferimus quod est vnum inpposito cum
fideliter insiste videmus eorz ne
gocia quod non faciunt vt dicit Clau
dianus in libro de statu aie Qui
neglectis rerz causis verbis aiam
spernunt et verborz cerpa diligunt
cuius duplici ad veritate venatur
via ut aut pnudicata auctore
creduli sub dam aut ad sciam
raciocinacione tendamus ut quod
ut auctoritas iubeat ut ro stu
deat potissimum pntes scpta pauci
tate doctorz illudunt inpitos
quorz maxima turba e Sz etiam
ipi ab eisdem quos fallunt recipta
illusione falluntur Sz quidam ideo
verba docentis respuunt qr contemptui

reputant sum doctore Con quoque
prosper in li^o de uita contemplatiua
Sunt qui non rerum doctorem sed digni
tate dicentium pura ex amiratione
disciciunt et magis quid dicat
quam qui dicat attendunt Et quod
facere aut fieri uolunt dici quoque
sibi fastidiunt paccas ad doctrinam
et quod scire cupiunt ignorare quam
a prima inferiore cognoscere cum vitas
virtutibus clarunt non humano inge
nio sed deo deputanda sit Et
A rebus ipsis beniuolentiam cap
tat cum rei dignitas quam quis
in doctrina satis manifesta
ut dicit Augustinus de ciuitate dei li^o xxi
Non paruam inquit penam esse insi
pientiam ut impicia quam adeo fugien
da merito iudicatur ut per penas do
loribus plenas pueri cogantur dis
cere litteras ut quecumque artificia Ipsumque
discere ad quod penis adiunguntur ta
est illis penale ut non numquam penas
ipsas per quas compelluntur discere fe
re malunt quam discere Vnde ut dicit
basilius in exameron in li^o Que la
bore quesita sunt et iocunde per
piuntur et diligentissime conseruantur
Nam quorum hec facilis ad receptio
cerum sine dubio fastidiosa est pos
sessio A sua persona comparabat be
niuolentiam Tullius in ii philippi
carum dicens Quo nam meo fata
patres conscripti fieri dicam ut nemo
ab hijs annis viginti rei publice
hostis fuit qui non bellum eodem tempore
michi quoque indixerit Et illud contra Sa
lustium O fortunata nata me con
sule roma Ab aduersariorum persona
in prima contra cathilinam dicens Quo
usque tandem abutere paciencia nostra ca
thilina Quamdiu et furor tuus
iste nos eludet quem ad finem sese
effrenata iactabit audacia Ni
chil ne te nocturnum presidium palla
cij nichil vrbis vigilie nichil
timor populi nichil concursus hominum
bonorum nichil hic munitissimus
habendi senatus locus nichil horum ora
voltus que mouunt patere tua con
silia non sentis constrictam iam omnium
horum sciencia teneri coniuracionem tuam

non uidens Ab auditoribus captat
beniuolenciam Tullius in ea declamatione
pro pompeio dicens Quamquam
michi semper frequens aspectus videtur
multo iocundissimus etc. A re ipsa cap
tat beniuolenciam in ea permultae dicens
et si vereor iudices ne turpe sit
pro fortissimo viro dicere etc. Optatur
autem beniuolencia ut discipulus beni
uole et libenter audiat Secundum illud
Ecclesiastici Auris bona audiat cum omni
concupiscencia sapientiam Et in prouerbiis Fili mi
inclina aurem et audi verba sapientum
Secundo que audita sunt quodam
epilogo teneat Quia sicut Ecclesiastici
dicitur Cor fatui quasi vas confractum
omnem sapienciam non tenebit Et var
ro ad athemesem auditorem
Canale fixum est auris quod accepta
memorie non commendat Tercio re
tenta aliis repetat Vnde Boecius
in li^o de disciplina scolarium dicit Oportet expedit
scolastico ut habeat aliquos
secretos quos doceat eis libros le
gat ut sic et intellecta sciat et scita
exprimere noscat Quarto ut lectiones
quotidianas non dimittat nec
studium interrumpat Quarta sic dicitur in
li^o sapiencie Sapientiam et disciplinam
qui abicit felix est Et ita patet
de preambulis expectes discipuli ad
discendum De causa intermissi operis
propter mortem amicorum et amicis
defunctis debemus naturalem affectum
in affectione moderatam in moderacione
consolatam consolacione oracionum
Cum iam arca depulsis vir
tute remorum ferrem otius
aspirante ventorum Sub
bito tempestas orta est post sere
num non ultius progredi potui
non maturare inchoatum sed ad ces
suram plenam me mors impulit
amicorum quod verebar accidit quod
timebam euenit additus sum ple
cio quia super me venit indig
tio mors enim consequente breui
diu spacio fratrum vnicum michi ta
lem mors ut in me sua tela con
gereret quem amicum vnicum surri
puit spiritualem Quis utrumque late
sic percussus non indulget fletui

no̅ credat affc̄tm no̅ dolori pro-
cedat procedat ad oculos proce-
dat ad lingwa q̄d corde tegitur
q̄d occultu̅ manet si forte lacmarum
guttulis si vbo͛rum stillulis concep-
tam p̄cordijs intimis mesticiam
cor dolentis exudet pcesserat
in meipso tanti dampni forte p̄-
sagiu̅ conquassacio queda̅ ino-
pinate mēbrorum sucumgebar ad
p̄dicacōnis officiu̅ et gradu ci-
tatorie procedens impegi corrui
et doloris impetu dormante
neuti͞u amicorum n̄ carius visi-
taui Conquassata sūt ossa mea
q̄m in ianuis erat ut diuellen-
tur viscera mea Quis sit de
cubuim9 cur dn̄e no̅ sit excess-
simus cu̅ essemus caro vna ego
et fr̄ meus cu̅ essemus aīa vna
consp̄u spit et affectu ego et
dn̄s meus mḡr henricus per-
cussuit dn̄e gladius tuus per-
tingens usq̄ ad diuisione car-
nis et sp̄us me porcio͛ deteriore
reliquit in sterquilinio hic utina̅ al-
tam iacet in celo relictus sum
ego solus ut planga̅ dolorem
quid debeam9 mortuis meu̅ ut ondam affc̄tm Nobis
igi͛ amici carissimi debem9 nos
qui relinquimur Affectio est
Naturalem affc̄tu naturalis fletus
in affectione moderatorum et gemitus
in moderatione consolatorum que in
in consolatione o͛ 2 subuen͛ pat ai-
mus extorquet pietas no̅ des-
peratio fidei videte fr̄es sicut
dauid Jonathan amicu̅ suu̅ et
ego no̅ deflebam vnicorde meu̅
fleuisti dn̄e ihu morte amici tui
lazari iram ex p̄mes affectione
tua insinuas dilecto͛ O mḡr henrice
p̄r et dn̄e reuerende consors pe͛g-
nacionis mee sinnistes consc̄ie
mee lumen oculorum meorum bacu-
lus inbecillitatum reuelator de-
fectuum exactor optim9 importu-
nus ut scribe͛m et ordo narra-
scribendi morum dissemi͞nator scrip-
torum Vos porcio vite mee re-
leuamen miserie mee p̄tor fa-
me mee O quocies victus instan-

vre supplicacōnis meditacōni
scripcioni vacaui et offo͛ leccōnis
Quo abiit dilc̄t9 me9 sic excep-
tus subtractus amissus et relict9 su̅
ego solus O mors inuida q̄ sic
vnu̅ rapiendo duos furiosa pe-
mit Tu ne duos vna seuissima
vippa tena tuc duos duos utiq̄
separasti du̅ altm momordisti Inua-
sisti thabnaclm eius in q° pegri-
nabat͛ rupisti vinclm quo tene-
bat͛ in domicilium irruisti qua p̄-
mebat͛ sarcina̅ abstulisti maia͛
p̄tatem no̅ huisti Ez z michi n̄
parcens ecia̅ pepercisti Ez cur ut
b͛ dicebam no̅ pemisisti forte
dn̄e q̄m infirmitas mea i pedi-
mēto fuit Ez iniquitas mea
s̄ prouidencia tua Illa aie mee
v̄tutibus i mature nodu̅ erat ap-
ta horreu̅ tuu̅ michi cu̅ fatuis
v̄ginibus ianua claudeba̅ nedu̅
ad annos p̄uenerunt nubiles ut
tu̅ sserrer͛ in cubiclm tuu̅ Non
ad mensam prisfamilias vocasti
me sicut tuu̅ ut intim catellus
ederet demicis que cadut de
mensa dn̄orum suorum Ez ut pie cre-
dit͛ aīa dilc̄ti v̄tutibus amica qui-
etis cupida studiosa sapie virtu-
tis ne carnis corruptibilis i soluto
libata pennis assūptis ad liquidi-
ore fulgore etheris purissimi
iam excessit ut cito p̄ dei gr̄am
euolabit Iam igi͛ affectione sequat͛
moderamē cessent lacrime supp̄ma
dolor qui radicauit in visceribus ta-
to frequit ardens vehemencius
quo min9 est ex ira p̄missus
fleant mortuū p̄fuerunt mor-
tuos suos quos stati͞m9 no̅ resur-
recturos ad glam sed in aīa et
corpore p9 modm puniendos no̅
igitur inmoderate tristem super
mortuus sicut et ceteri q̄ spem
no̅ hn̄t Nui vero defuncti in x°
resurgent Ecce qui dolere cepera͛
inueni vn gaudeam Ecce vnde
si possimus merore ē amouendus
Si vero negat penit9 amoueri
salte est moderand9 Nullos ai-
corum meorum amittim9 dn̄e i te

omnes eos tenemus in dissolubili ca
ritate fili hominis ait dominus ecce ego
tollo a te desiderabiles oculorum tuorum
et non deplange nec luctus facies
es mortuorum luctu moderetur in nobis
amici gressus quia forte raptus
est ne malitia mutaret intellectum
eius aut ne fictio deciperet animam
eius aut quia forte a facie ma
litie iustus tollitur est ne malitia
ipsum futuri temporis inveniret Nam
pro magno beneficio promissum est a
domino regi Iosie quod ne mala
ventura super eum videret citius
ad patres suos colligetur in pace
De fratre vero meo carnali mor
tuo parum habeo quod plangam et habeo
multum in quo gratias agam nec me
diocris est usura fructum amoris
nec vilis nec sordes quam cumulant
incrementa virtutis et cumulum ex
ultationis exaggerat desideratus
et beatus finis Iam igitur in moderatione
tione luctus accedat consolatio
primo quod in mortuus voluntas
divina sufficere deberet ad solatium
tuum nullum propone iubem affectum
Secundo quia lex est iustitie quod
sum est omnium hominum recipe Reuertitur
pulvis ad terram spiritus ad deum
qui dedit illum ducat se homo sum
sumptus est repetitus atque debitum
Tercio quia sicut dicit beatus Ambrosius
in libro de morte Satiri Quid
absurdius quam quod sentis omnibus
prescriptum esse speciale deplores hoc enim
animum supra conditionem extollere legem
communem non recipe nec consortium
recusare Et ut ait ille poeta liri
cus pallida mors equo calcat
pede pauperum thabernas regumque
turres vite summa brevis omnes
manet una mors equa tellus
pauperi recluditur regumque pueris
addoque parentes euasit miserias
quas celestes adeptus est ut adipi
sceretur divicias quod deflendo nimis
mortuo nichil proderis et te
ipsum pessimabis Hic tandem so
lacio erigamus quod in brevi visu
ri sumus quos absentes dolemus
nec enim mors appellatur Secundum
apostolum immo sepius nos dolendi
magis quam ipsi mortui sumus qui
in prelio stamus plagas excipimus
viciis inquinamur Illi iam sursum
euecti victores effecti locum nobis
preparant certum in caritate quam mi
grantes habuerunt ad nos iugiter
perseverant Cum immo tanto viti
mus deo approximat tanto maiori
prerogativa dilectionis inundant
Et quamvis mundis manibus adheret
macula pulvisque pedibus sic et
in caritate recipiunt venialia
Quid super est nisi supplicatio pro
defunctis ut offeramus hostias
et sacrificia pietatis O bone
Ihesu spes mea unica finis inten
tionis mee meum refugium singu
lare ne abscondas dilectis meis
beatam faciem tuam ne subtrahas
dulcedinem tuam ne differas con
solacionem tuam si que illis adheserunt
peccati macule tu venia misericor
dissime pietatis absterge ut spo
liis carnis et fragilitatis exuti
mine tue fonte diluti deposita peccatorum
caligine te verum lumen de supernis
irradians valeant intueri Et
tu pater Abraham exaudi lazarum
Altissime pauperes et mendicum excipe
de gremio summo ut divino fruentes
aspectu iocundentur in domo domini
pacis et feliciter in eternum Iam
hinc ad propositum redeamus et ve
lud quoddam post liminio facti de
preambulis et antecedentibus ad con
comitancia procedamus De concomi
tantibus disciplina de quibus primo
in generali secundo in speciali primo de
sensu secundo de ingenio tercio de
memoria quarto de ratione

Disciplina iam concomitantur sensus
ingenium memoria et ratio
sine quibus non fit eruditio
Sensus eius apprehendit obiecta
Ingenium exquirit incognita
Racio iudicat inventa
Memoria recondit iudicata
Et offert ad diiudicanda sen
sus particularis apprehendit ingeni
um suscipit et quod ingenium ad
invenit ad rationem adducit memo

vero abscondit · et quod absconditum
est in lucem educit Pro vero tamquam
presentibus suffert · et qui in ore cordis
semper aut masticat quod dentes
ingenij carpsit aut ruminat · quod
venit memorie repetitat Non enim
semper occurrit omne quod scitur sed temporibus oppor-
tunis et per partes a memoria ca-
ueo occulta abstrahi · Hec autem memoria
non sit aliud quam anima sed aliud
sit horum proximitates propter varia
eorum officia ut sit sensibus anima sen-
ciens Sic nichil aliud est vita
anime quam anima viuens et voluntas idem
in essencia quia anima volens Sensus
igitur primus occurrit Nam sensibus ter-
minis utitur anima quasi nuncijs per quos
anima in corpore sentit et per eos unam
ad formas corporeas cognoscendas
quibus tamen rectius preest interior ad res
verissime iudicandas Nam sensus
exteriores quidquid senciunt senciendo
immittit Interior autem sensus quidem
sensus rectissime solus convincitur iu-
dicare A sensibus exterioribus apprehen-
ditur presencia · vnde et nomen acce-
perit quasi presentibus entia ab illo
interiori profertur · ex quo et nomen
accepit sciencia vera De hijs er-
go in morum breuiter et pro materie
competencia videamus *De sensibus
continuati ad mores s. quod disciplina
fundamentum habet ex sensuum apprehensione
quod disciplina incrementum habet ex
sensuum progressione quod complemen-
tum habet ex sensuum delectatione quod
impedimentum habet ex sensuum
defectione*

Sensus ad doctrinam intimus
perhibetur ut pote qui fun-
damentum accipit ex sensuum
apprehensione Incrementum ex pro-
gressione Complementum ex eorum
delectatione Impedimentum ex
eorum infectione et defectione
fundamentum siquidem et eorum et
originale principium ex sensibus
obtinetur · quia per motores signa e-
ius incitus doctrina primitus inchoa-
homo enim cum sit substancia racionalis
naturali quodam vinculo in eorum soci-
etate astringitur · cum quibus racio ipsa e-

est quis nec homo homini sociari
posset nisi colloqueretur ad inui-
cem · et ita sibi mentes suas et
cogitatus refunderent Ideo vidit
imponenda rebus vocabula · i. quas-
dam signantes sonos ut quia sui-
os sentire non poterant animos
sensui quasi interprete venirent ad eorum
sibi inuicem copulandos sed au-
diri absentium verba non poterant quare
re nata fuit inuenire sub discre-
tis signis et notis oris et lin-
gue sonus Animaduertit autem anima
racionalis eorum oris sonos quibus
homines inter se loquuntur et quos
literis iam signauerat Alios esse qui
modato hiatu vane quasi enoda-
ti et simplices faucibus sine ulla
collisione defluerent Alios diuerso
pressu oris tenere cum aliquo sono
extrinsecos aut qui non nisi adiunctis b.
ipsi erumpere non valent Itaque literas
ordine hoc quo exposite vocales
semiuocales et mutas nominauit
Deinde sillabas ex literis ex sillabis
dictiones ex dictionibus orationes com-
positas ordinauit ex orationibus
suas elicuit que omnia mens me-
diantibus sensibus apprehendit Nam
figurarum elementa repentanaum
inspectio quantitandorum corporum ar-
tificiosa racio · et huiusmodi cognoscitur
mente sensu visus s. et auditus Ad
hoc enim officio ministerio utimur au-
rium et oculorum Inde aures di-
cte sunt quasi audes i. audientes
Aut forte a vocibus hauriendis
Unde et Virgilius vocem que his
auribus hausi quas tempore mol-
lis cartillaginis amplitudo
foraminis sinuositas circularis
reddit abiles ad vocum apprehen-
sionem Et ut habeant apta sunt
et flexibilem firmitatem Ocu-
lorum etiam ad apprehendendum mi-
nus subtilitas et naturalis quorum or-
bes gemmarum similitudines pre-
ferentes · ab ea parte qua viden-
dum ad fuit membranis latentibus
deus texit ut ymagines rerum
obiectarum extrinsecus tamquam in spe-
culo refulgerent ad sensum mentis

intimum penetrarat Mens g°
p oculos aut oculorum membra
nas lucidas et ea que sibi sunt
obiecta conspicit quasi p fene
stras lucente vitro ut lapide
speculari obductas Quod tamen ut
refelleret lucretius talis visus
est argu^to Si mens inquit p
oculos videt g° erutis et effos
sis oculis magis videt quia
fores cum postibus euulse plus
insinuant lucis quia si fuerint ob
structe O ineptissima ratio ho
minis volentis oculos auribus
esse similes ut non tam oculis quam
foraminibus cerneremus quo nichil
ad speciem fedius nichil ad usum
inutilius i quam modicum quantulum
enim videre possemus si mens ab
intimis penetralibus capitis
p exiguas cauernarum rimas at
tenderet ut si quis velit p fo
ramen aut rimulam aspicere non
plus cernet quam rimule capacitas
comprehendet Ubi gerta visus
cetuqua spargat^r orbiculariter et
mobiliter oculi conglobant^r Or
bes aut oculorum mobiles et humo
res puri et liquidi plenos deus
esse voluit in quorum me° scintil
le pupille quas pupillas dicimus
imposuit in quibus puri et subti
libus cernendi sensus et ro continet^r
Et licet hii duo sensus dicant^r
disciplinabiles dum aie representant
similitudines apprehensas licet plures
ingrediat^r curiositas eo quod s^m
Salam Non saciatur oculus visu
nec auris implet^r auditu tamen
si horum fiat collacio s^m sinaz Aug
in libro de cathecizandis rudibus plus
proficit disciplinis audiendo Et
licz in cognicione sanali locum habeat
quod solet dici segnius irritant
animos dimissa p aures quam que
sunt oculis patentibus subiecta
Sensus est in visione disciplinali
tamen audita vehemencius incitat
attencius et intensiore et citiore
generant impressionem Quod
disciplina incrementum habet ex sen
suum progressione 2

Suscipit etiam incrementum di
sciplina ex sensuum progressione
Sensus in aia unius est sed
p ea ad que cognoscenda exigi
multipliciter nominatur Vocat^r enim
sensus corporeus ymaginacio
et intellectus intelligencia quia quinque
progressionibus aia racionalis ad sapientiam
exercet^r Sensus percipit corpora
ymaginacio corporum similitudines
Racio corporum dimensiones et similia
Intellectu spiritum creatum ut angelum
Intelligencia deum Et quanto aia se magis
et magis a natura corporis elonga
uerit in seipsa regnans rerum similitudines
proprietates differencias et effectus et
huiusmodi considerando verius et certius
cognoscit Unde et consequenter de potencia
ad potenciam progrediendo procedit ut quod
fit in sensu sensibile p maiorem depu
racionem fit in ymaginacione ymagi
nabile sub quadam similitudine et in
intellectu p maiorem depuracionem fit
intelligibile Quod si omnium horum quod
breuiter exequamur facile est videre
quid ad sapientiam ascendit quadam sen
suum progressione Sensus igitur potencia est
aie qua rerum corporearum corporeas
formas percipit et presentes qui etsi
si corporeus non sit corporeus tamen dicitur
quia corporeis utitur instrumentis Et
quia corpora non transcendit unde ad
instructionem mundi quemque perceptibus
cum tamen non sit interius nisi unius
Sicut in lucem a qua recepta p plu
rima foramina radios emittit va
rios et foraminum qualitate et po
sicione difformes ymaginacio vis
ius est aie que corporearum corporeas
recipit formas sed absentes Et
sicut sensus p presentes et veras
corporum qualitates vera percipit corpora
Sic ymaginacio corporum verorum tamen
recipit similitudines et ymaginaciones
et ideo cum sint vera corpora non corporum
vere qualitates elongacio quadam
et euaporacio a corporeis rebus est
ymaginacio nec tamen ad incorporeum
p venit Racio vero est vis aie que
rerum corporearum incorporeas percipit
formas Abstrahit enim a corpore que
fundant^r in corpore non accione sed

considera(ti)one ut sunt rerum corpore-
arum nec forme d(i)c(untu)r s(ecundu)m accidens
o(mn)ia incorpa sed non ex corpa nisi
concepsubstantia Int(ellect)us enim est
ius a(n)i(m)e qua a(n)i(m)a rerum incorporearum
incorporeas concipit formas In-
telligentia vero ius a(n)i(m)e est q(ue) imme-
d(iate) supponit deo Et sic in ymaginatio-
ne de subtus fantasie surgit
Ita intelligen(tia) de sup(er) theophanie
siue diuinorum luminum appiciones
descendunt Quanto igitur ab inferiori
ad superius magis s(ecundu)m dictos quinque
gradus processeris quanto magis
ad sapi(enti)am appropinquabis Nam cum
multiplex sit sc(ient)ie status et d(iue)rsa ratio-
nales rerum corporearum status sensus
et ymaginatio iuget s(ed) absque ro(ti)o-
ne non satis valent sed ad ratione-
lem siue doctrinale non ascendunt
Deducere enim rationem aliquibus possunt sed
post ad rerum corporearum i(n)corpo-
reas formas ea committari non possunt
supereminet hijs duobus modis
aut statibus naturali s(cilicet) et doctrinali theo-
logia que de diuinis r(ati)o(n)e corpa(n)a ad qua
ro valet p(er)venire habet etiam
metas suas quibus uti et pro-
prijs finibus limitatur Sic ergo sol
de subitaneis emerges aquarum
et paludum nebulosa quadam fumo-
sitate langwens prius rubet
potius quam lucet Deinde in sub-
tate purioris aeris caltatis ne-
bulis euadens serenior splendet
Sic a(n)i(m)a de sola a(n)i(m)atione carnis
in sensu surgens et p(ri)mum post
in ymaginatione fantasijs corporum
adhuc decolorata langwens
in liquidis ro(ti)onis euoluta tandem
assurgit et erutat Ro(tio) vero
supat intellectus ordine et virtute Si-
mili(te)r intelligen(tia) supat intellectum
Hic enim a(n)i(m)a in mentis sue sortice
constituta vnum vim simplex pu-
re incorporeum p(ro)dita sibi facul-
tate et gratia contemplatur Est et
alius p(ro)gressionis in sc(ient)ia modus
nichilominus a sensibus inchoatus
quem tetigimus in tractatu de officio
predicatorum vbi actum est de igitur
proprietatibus Omni animali inest

sensus sed a(n)i(m)alia que solum sensum habent
nullam prudentiam habent quia pru-
dentia est virtus presentium et preteritorum
respectu futurorum collatiua quod non
fit sine memoria Quedam vero habent
sensum et memoriam sed non auditum
ut apes que naturalem prudentiam
habere possunt sed disciplinabilia esse non
possunt Quedam vero habent auditum
cum memoria que est sensibilium app-
rehensorum vis retentiua habent
etiam ymaginationes s(ed) nullam habent vir-
tute vltiore ut bruta et hec non sunt
experimenti capacia sed sola ra-
tionalia que vltra ymaginatione habent
ra(ti)o(n)em ut sunt homines experimenti et sc(ient)ie
capaces Res enim prius sentitur de-
inde memorie commendatur et ex
sensus et memorie multiplicatione
experimentum habetur et ex multis ex-
perimentis fit vnum vle quod est principium
artis et sciencie Sed disciplina
complementum habet ex sensuum defeca-
tione que defecatio est in iiij in
organorum dispositione sensibilium se-
renatione mentis abstractione
Suscipit et luminum infusione
Complementum disciplina ex-
sensuum defecatione quam defe-
cationem maxime intelligo in quatuor.
Organorum dispone . In or-
Sensibilium susceptorum serenatione ga-
Agentis abstractione no-
Luminis infusione rum
Dispo-
sitio debita et congrua disciplinae
cum organa et membra humana ma-
xime corpa sunt et depurata
ut recedat a contrarietate sece
homo enim solus maxime disci-
plinabilis est in genere a(n)i(m)alium quia
complexio eius maxime recedit
ab excellentia contrariorum Omnis
enim diuersitas que est in corpore et or-
ganis caratur ad diuersitate que est
in a(n)i(m)e potencijs Vnde ex organis
melius elicitur a(n)i(m)e opo Sicut
etiam phizonomi ex aspectu exteriorum
membrorum deueniunt in noticiam
latencium interiorum Sunt enim orga-
na quasi nec litere sine elementa in
quibus ignoranda est latens sententia ne
ut determinat de his Aristoteles

Auicenna Constantinus philemon
loxus et palemon et ceteri qui
de phizonomia plenius tradiderunt
hoc tamen sciendum quod in oculis principaliter
secundum eos consistit omnis phizono
mie perfectio unde et palemon dicit
Oculos esse tamquam flores anime
et animam per oculos emittare et so
lam oculorum dispositionem esse aditum
per quem animus introspici possit et
oculorum indicia esse prima que omnium
aliorum membrorum confirmant indicia
Unde oculus cordis est verus nuncius
eius indicium capitur ex substantia et co
lore figura motu et dispositione O
culi enim stantes paruique cum fronte
relaxata et palpebris mobilibus
indicant docilem cogitatorem ma
thematicorum et demum inquisitorem
Et hec sola species approbatur stabilium
oculorum prominentium aut cetera hec
omnia species bona est si fuerint sicci
Si autem magni sunt intentes pro
lucidi iustum docilem providentem
aut monitorem indicant quales
oculi socratis fuisse ab apuleio
referuntur quem Appollo esse prudentis
simum iudicavit Est autem attendenda
dispositio in organis potentie interioris
sensibilis Sunt etiam aliqui optimum
habentes organum fanthasie et yma
ginationis in qualitate et complexione
compositione situ et figura et humori
quo ad ymaginationem sunt initia bo
nitate et horum ymaginatio est ex
collens composita ymaginum verarum
et methaphoricarum et tales sunt
disciplinabiles in methaphoricis
et probabilibus secundum naturam abilitatem
sed nisi assit eis lumen intellectus per
ymaginum mobilitate et multi
plicitate secuntur vanas et fantas
ticas rationes hinc confundunt vera
sophistice in rethoricis et civilibus
melius se habentes Et attende quod
varietate cupiditatis et libidinibus ta
m interiores quam exteriores supramodum
obduruntur sensus quibus obscuratur
ex fumo tetrimo et deterrimo ex
alante ebetatur brutalescit et de
gnatur intellectus Requiritur ergo etiam
ad hanc defecationem spiritus separatio

sensibilium susceptorum Nam fantas
mata superflue recepta nec ordi
nate suis sedibus collocata tumultu
in anima faciunt nichil purum anime
iudicio relinquit Et quid mirum cum
exturbido relinquit non oritur sin
cerum liber inserere lucem gregorius in sermone
in libro de ymagina sic dicit Que
admodum si qua civitas multitudinis
capax quam diversis aditibus ad se re
cipit confluentes non tamen in unum
locum omnes confluunt civitatis
sed alii ad forum alii ad habitacula
sua alii ad ecclesias et platheas
talem quodammodo mentis mee con
sidero civitatem intus constituta quam
licet sensus mei diversis aditibus impleant
tamen singula introeuntium genera in eis
eadem disiudicans atque distinnens
locum intelligentie congruis uni
versa disponit Serenatur igitur
sensibilibus prosunt pura iudicia
Requiritur etiam ad hanc defecationem
spiritus mentis abstractio et man
siora porrectio Ad quod illud unum
sufficiat quod plato in phedone
sic recitat Donec corpus habemus
permixtus cum tali malo sic ut animus
numquam id quod iam olim concupistimus
plene consecuti sumus Concu
pistimus autem veri scientiam Corpus enim
primum in nobis innumerabiles et infini
tas occupationes infert quibus co
tinue ab hominum victu qua alimentum
quottidianum Deinde si michi mor
bi ingruerint impedimento sunt quo
minus inquirere et invenire veri
tate possimus iam cupiditatibus
et cupidinibus et timoribus innumera
bilibus variarum rerum appetitio
num cum visionumque infinita quadam
demencia corpus onerat ut pro
illo nec sapere quicquam ulla in re
possimus Et si quando tempus aliquod va
cuum ad philozofandum ut habuerimus
ut fecerimus tunc cum in ipsis cogi
tacionibus intus corpus intercurrit
turba erroris in ferens menti ut
obcecatae illa veritate pervidere non
possit Itaque unum hoc in omni questio
ne nobis et id quidem evidentis
sime probatur si quid umquam

bona fide scire volumus recede
du se a corpore et in ipso animo
res considerandas Tunc enim vi
demus consecutum quod concupiscimus
et cuius veri amatores nos confi
temur cum defuncti erimus Nam du
vivimus desperandum est etenim si con
stat nichil sinceri in eius con
cium providere posse Quare alterum ..
non tempore nec usquam contingere huius
nam sciam posse ut tunc demum
cum excesserimus a vita Defunc
torum enim animus liber est et solutus a
corpore Eo autem tempore quo vivimus
ita appropinquabimus applicabimus
quod scire si nichil a qua minimum cor
pore utamur neque in societate eius
nisi quantum necesse est animum dimittamus
Ita enim minime replebimur viciosa
turbulenta que natura corporis sed
puri a contagione eius incontinentia
facere possumus erimus et si ita
fecimus incorrupti sinceri que dis
gredientes ad omnia incorrupta
sinceraque veniemus Requiritur
etiam ad hanc defecacionem spiritua
lis infusio De quo lumine aliter se
cundum philosophi aliter theologi philosophi sic
ponunt enim irradiacionem in anima ab
his intelligentiis imprimentibus lumen
super intellectum agentem puritate
puritatem et claritate sua et enti
tate eius conformem Nam autem est
instrumentum intelligentie Omnis autem
intelligentia plena est formis ex
plicabilibus Aut ut aiunt per mo
tum celi et radiorum a stellis flu
entium Et quoniam intelligens est ut
agens Anima vero ut instrumentum secundum
racionem ordinis nature Intellige
ntia est apta nata influere et
anima vocalis splendores illos secundum
racionem congruencium nata est suscipere
pe hoc autem contingit in altis
simis sanctis scilicet in revelacionibus
ut dicit et prophetis Ceterum ma
lis cognoscibilibus ponunt hanc
illuminacionem secundum puritatem spiritu
et bonitatem organi ymagina
cionis et intellectus agentis actum
Theologi vero in infusione lu
minis primi ponunt omnem certitudinem

et sciam hic sic exponit Ysaac
in libro de spiritu et anima illud psalmi Domine
in lumine tuo videbimus lumen dicit Sicut
solem non videt oculus nisi in lumine
solis sic verum ac divinum lumen non potest
videre intelligencia nisi in ipsius
lumine unde propheta In lumine tuo
domine videbimus lumen Quare
sic de sole exit unde sol videri pos
sit nec tamen solem deserit sed in
illo manet quod de illo exiens il
lum ondit Ita manens in deo lux
que exit a deo mente irradiat
ut primum ipsam chorusticamque lucem
sine qua non videt videat et
in ipsa cetera videat Contra disciplina
impedimentum habet ex defectione spi
ritus et infectione quod fit quadru
pliciter quia spiritus est a carne subiectus
quia a demone infectus quia est ma
terie defectus quia est in se imperfectus

Suscipit et impedimentum
disciplina ex spiritu defec
cione et infectione hanc autem
fit in modum quadruplicem
Primo quia spiritus est a carne subiectus
Secundo quia est a demone infectus
Tertio quia est organi ut materie defectus
Quarto quia est in se imperfectus De
subiectione sic dicit ysidorus in primo libro
de summo bono Multum ex sua natura
splendore possidet anima sed sui sta
commixtione corporis cui retinetur
inclusa unde scriptum est Corpus quod
corrumpitur aggravat animam et de
primit terrena inhabitacio sensum mul
ta cogitantem De infeccione a de
mone dicit in libro de lxxx iii questionibus secundum
sententiam cuiusdam sapientis hoc agi
te miseri mortales ne unquam
polluat hoc domicilium malignus
spiritus ne sensibus inmixtus intersit
ac sanctitatem lucemque mentis ob
nubilet serpit hoc malum per omnes
aditus sensuales dat sese figuris
accommodat coloribus adheret so
nis latet in ira in fallacia ser
monis odoribus se subicit infun
dit se saporibus ac turbidi motus
illuvie tenebrosis affectionibus
tenebrari spiritus quibusdam nebulis
implet omnes meatus intelligentie

per quos pandere lumen racionis ca
dius mentis solet Ut enim visus
oculorum si fuit viciatus quidquid
vide non potuerit adesse non pu
tat frustra enim circumstat occos
prius ymago rerum si oculis inte
gritas desit Ita eciam doctus cpu
mistri de est frustra pollutis
oculis prius e amisse quod videre
mentis ceritas non pt Idem eciam
dico de cognoscentibus ad sapientiam p
tinentibus Ro enim humana a visi
bilibus surgit ad invisibilia a par
ticularibus ad vniversalia trahendo ex
eis quandam similitudinem ad illa et
hic vna dictus ob stulticie mititur
ut iudicium exquo relinquitur stia
putat. De organi defectione si
bit prius cum deficit stia vna
Si deficiat vnus sensus quod vim
e in apprehendendo ex organi
non autem sic est de cognicione
intra promis iudicium Ita sicut
dicitur in xii li bti Aug super Gen ad
literam Intus in anima quoddam lumen
e quo intelligit quidquid intelligit
Et ad iute quod sicut ars musica non
perit in artifice musico quia
vna corda cythare rumpatur sed
armonia soluitur Ita destructo vero
membro corporis quod est sic vni
quoddam musicum instrumentum non
perit anime totus sed eius opo que ex
cet mediante illo organo inef
ficax recipitur quod eciam maxime
patet in sompno ubi totus anime
non perditur licet per sensus exteriores
et per organa nichil operetur vnde
Greg nissenus in libro de ymagine
sic ait Quemadmodum circa igne
hoc fieri naturale est ut cum
paleis vndique tegitur nullo quod spi
raculo suscitatur nec circumterra de
pascat nec penitus extinguatur
sed pro flamma quidam fumus exur
gat quod si paululum commotus fuit
illico fumus excitatur in flammam
Similiter mens ocio sompni tempore so
poris obtecta nec eluceat per eos
pt nec prorsus interripi sed
instar fumi videtur totus operari
in aliquo quidem egens in aliquo

non prevalens Et sicut quidam mu
sicus resolutus licet noxibus si plectrum
cordis inniciat non ei modulacio
competens occurrit neque extensum
e quod non est apte resonabit Hec
plectrumque artificiose mouet ductes
plectrum ad locales posiciones co
tentum sonus autem non efficitur nisi
confusus et inordinatus ex motu
cordarum que greci bubu vocant
Ita per sompnum naturalia sensuum me
bra resoluta aut omnino quiescit
artificis animus si corpus nimia
plenitudine prgrauatur aut ete lag
uidius et obscurius operatur cum
hoc organum sensibile dilengeatus
arte nequit recipere De sensuum
imperfectione hoc aduertendum videtur
quod sensus duobus modis dicitur imperfectus
Primo quantum ad apprehensionem in for
mis Secundo quantum ad iudicium in ap
prehensis Quantum ad apprehensionem
in formis ut patet in sensu qui e in
brutis Est enim in eis sensus in app
hendendo particularis non vlis Et
ideo sic dici in comento super li
brum Et hinc non est in brutis pru
dencia sed prudencie resonancia
fit autem resonancia ex sonus reflexi
one vnde reflexum procedit inde bi
lius esse sic lumen reflexum
in corpus opacum procedit in lumen
magis et magis defectum debilitatum
aut prudencia que est in brutis
respectu prudencie que est in nobis
quantum ad formam mouentem quod
fit in nobis prudencia ex formis sim
plicibus et vniversalibus separatis ab
individuacionibus vnde quodam sillogis
mo procedit accipiens particulare
sub vli Sed bruta accipiunt formas
quibus diriguntur in ope que sunt inte
ciones nocivi et convenientis cum
in ab individuacionibus vnde circa opo
se incipit a sensibus Ouis enim non
fugit lupum nisi cum videt eum
Debilitatur et pseudo prudencia in bru
tis quantum ad virtutem mouentem Na
prima opcionis in brutis e anima in
quantum est natura quedam sed in nobis
in quantum est domina sui actus sine ro
nalis et deliberativa Et ita patet

quo prudencia e inbrutis sm
quidam resonancias hec et dico hec
sensu imperfectum · quodammodo quo ad
apprehensione informis · quantum vero
ad iudicium in apprehensis · dico
defectum in sensu interiori sed non in
exteriori Illa sensus exterior inquam
mente decipitur · sed sensus interior
ipsi quoque menti licet hoc aliquando cum
quadam cum difficultate nosatur
non tamen e fallacia in apprehensione
sed in opinione Cum enim puer ti
met sculptum dracone depicto ore
aperto ad devorandum dehiscentes dentes
patet quod hoc non facit visus quia
nichil aliud puero reputat quam
senibus sed puilis sensus interior qui
non bene scit discerne inter rem
et rei similitudinem Tale e enim cum
videntes homines alicui similem pu
tamus eum esse cui similis est De
hoc plenius in libro de veritate scribit
Anshelmus Sicut autem modis qui
dicti sunt sensus inferior est defectivus
et ad disciplinam et sciencia minus
efficax Ita etiam intellectus inter ab
intellectum defecit angelorum quantum ad in
tellectum possibilem et agente ob
scuritatem enim intellectualis natura
per comparationem ad materias et ideo
intellectus possibilis in nobis e ma
ioris obscuritatis et quantum ad
agente quia ab eo quod magis
est impurum id est quod elevat et
etiam minus purum et ideo intellectus
agens in nobis minus e purus quam
intellectus intelligenciarum unde et qui
ditates non abstrahit adeo
simpliciter nec adeo potens e
in hoc opere sicut intelligencie Et
ideo quod ratiocinando et resonando
devenimus in simpliciter quidi
tates et ideo dicit obscuritatem
in nostro intellectu quantum ad defectum ipsius
tam possibilis quam agentis et reso
nationis quantum ad defectum formarum
intellectualium Est enim ut dictum est
resonancia quedam reverberatio so
ni et redundancia Sic forme
intellectuales sunt in nobis per redun
dancia ab intelligentiis in qui
bus sunt sicut in fonte per sim

dente eas Sic nos accipimus eas
a rebus et ideo sunt quasi actus in anima
et non sunt intellectus nostri substancia · nec
est intellectus agens sensibilis per ab
stractionem specierum in fantasmatibus
sicut e in nobis De ingenio secundum
quatuor consideraciones primo quia
a natura proficisci Secundo quod usu iu
vatur Tercio quod temperato exercicio
acuitur Quarto quod immoderato labo
re retunditur Et ubi agitur quo a
natura proficiscitur ingenium ondit
quod quatuor sunt que declarant inge
nii bonitatem naturalem scilicet anime
infusio Celestium virtutem impres
sio corporum phisicorum comple
xio locorum dispositio —

Ingenium etiam ad disciplinam naturam
prohibetur quoniam sapiens ingenium in
venit · quam inventam memoria re
tinet et custodit Est enim secundum
hugonem de sancto victore Ingeni
us quedam naturalis animo insita per
se valens / ut sic placet ysaac in
libro suo de diffinicionibus Ingenium ea vis
anime de se intencio qua se exer
cet et extendit ad incognitorum in
ventionem Ingenium a natura semper proce
proficiscitur usu iuvatur Inge
temperato exercicio acuitur nium
immoderato labore retunditur Ergo pro
ficiscitur a natura cuius bonitate vel
ut malicia sive ineptitudinem quatuor
maxime sunt declarancia scilicet
Anime infusio Ad anime
Celestium virtutum impressio infusionem
Corporum phisicorum complexio pertinet
locorum dispositio quod dicit
Augustinus in v° libro de civitate dei c. 22
felicitatis est ingeniosi esse na
sci Et sic dicit plato / prima virtus
motiva est virtus primi motoris que
informat omnes animas sic calidum
omnia calida hoc est qui naturaliter prohi
bet omnes formas que fiunt
in materia omnium et forme que sunt in materia
sunt eius ymagines quodammodo
hec virtus se tenet omnibus secundum
proportionem suscipiendi ipsius sicut lux
solis in diversis materiis Et sic
omnis radius solis per diversas fe
nestras vitreas in ordine positas

Vna post alia tn̄sit et oīs illu
nat · sed vnaquaqꝫ tanto amplius
qnto ꝓpinquius et qnto ē lui pi
tinior vnaquaqꝫ ¶ Ita deus p di
uersitate subtilioris et habilio
res matie opatur ¶ Et qm corpm
queda sūt obscura queda clara
queda clariora etc ¶ Inde ē qd qda
tm esse ꝑticipat · queda uita ve
getabilem quedam sensibilem q
da ronalem cū ingenio excellēti
queda cū ingenio diminuto pro
ut magis et mīg ē matia desec
cata ¶ Prima/sc̄ intelia di practi
cus nō opatur p queda hītu di
uersū a luce sua sed ꝑ scipm sic
lucens ex se ipo producit lucēs · q
in ipo nō hnt diūsitatē io multitꝫ
in eo inducunt compoem · sed q pro
ducunt ingnitu a simplici esse ve
ro vno recedunt in contraria recdūt
et ꝑticipando cōtria magis fiunt
ymagines ꝓpone forme et resul
tacionis qua forme veraces et
ingenii diuersi pro eorꝫ diūsita
te capaces ¶ Ita tn̄ q ex ipo liber
tatis aīe dono quidaꝫ preteteris
nobiliori possent pollent ingenio
¶ Alioqn nō diceret Augꝰ in li° de
bono ꝑseuerāe ¶ Tyriū et Sydoniī
crede potuerit si mira xpi signa
vidissent sed qm ut crederet
nō erat in eis datū et vn cre
dent ē negatu ¶ Ex quo apparet
quosdaꝫ hre in ipo ingenio dini
na inuing intelligen̄ quo mo
ueant ad fidē si congrua sub
mentibꝫ ut audiat vba ut signa
2m. conspiciat ¶ Ad celestiū ꝟtutū impf
sione ꝑtinet nā piodi q simpx
est in eēn sed mltiplex in ꝟtute
et io diūsimode hꝫ informare diū
se materie qualitates ¶ Virtutū
vō sine nāz piodi noto ꝟtute
illa q relinquit ex motu celorꝫ
a pmo celo vsqꝫ ad orbem lune
existiū cū ꝟtutes om̄ supiorum
confluunt in orbe vnū nō quidē
planete ut celi singularis sed
in reuolucone orbis qui piodus
vocatā et ex xii circulorꝫ spoc
compōi qui ~~duo~~ domus xii vocat

ad quas oīa sydera referunt ¶ Opꝫ
em supior influit orbi inferiori
ꝑ prima sibi influxa adeo motore
pmo · q descendēdo p participacoēz
diminuit et mltiplicat continue
¶ Et hoc intelligo ego intellige
tias mouētes orbes plenas eē
formis sed supiores hnt eas ma
gis vles · inferiores vō magis
determatas ¶ Dico qꝰ ad ꝓpositum
q cū ad prodū referat circulo
obliquus et eciā rectus scdm q
est reuolucio diurna · refertur
ad prodū refertur circulꝰ obli
quus et eciā rectꝰ scdū quem
ē reuolucio diurna refertur,
ad prodū omis virtus motoris
et oīs ꝟtus aulorꝫ qui mouet
et oīs ꝟtus stellarꝫ scdū statū
in se et ad inuicē q hnt in pro
do ¶ Et sicut radius vnus est
in eēn cū tn̄ diūsaꝫ stellarꝫ lumi
ꝯmiscet mltiplicis est ꝟtutis
et cū ad inferiora descendit sm
diūsitatē matie mltiplicꝰ ē opo
nis ¶ Ita et in ꝓposito ex hoc nāli
pncipio vnus alio melius vi
get ingenio ¶ Ad corpm phicorꝫ
complexiom ꝑtinet qd phus ait 3m
molles carne aptos mente ¶ Et
Cassiodorus Senator in li° de aīa
sm aptitudines ut ineptitudinēs membrorꝫ
et disposicōis corpm verecundiaꝫ
prudentia ponit metum et in
geniorꝫ dicens ¶ Solent moue
aliqui subtilissimas qōnes dñtes
¶ Si dimitas ꝑfectas ē ronabiles
aīas creat cur apposito sensu in
miu infantes aut iuuenes in
ueniunt exordes ¶ Et quis nō
intendat aīas paruulorꝫ inbecillitate
corporis nec officia sensuū nec
mistia posse explicare membrorꝫ
et si ignē in angusto vase reclu
das altū ut illius moris ē ne
queat appetere quia eū artifi
sm obstaculū constat opire ¶ Luc
em sua facultas videtur sup
pete cū nichil cāmiū illi puarꝫ
impedire ¶ Sic subtilis ingenii
obuiat aliqn crassitudo huoru
intm uicio suscepta quia aīa·

inepta nimis hitatone de pmi
et sua vim exercere no valet in
conuenicet domicilii sede ppedi
ta · quod stultis accide hodie co
spicimus · quos greci moriones
vocat Ad qd nond qd ex commyxtio
ne elemetorum in corporibus ania
lium, catur complexio et complexio
diuersitas Ex hindo eni distur
rete p corpus in vasis in quibus fit
huoris decoctio quatuor generantur
humores sanguis colera flegma
et melancolia In quibus humidat
flegma spissu et viscosu pigri
sunt et velud imobiles In quibus
aut flegma subtile et sanguis
calidus nature conformis mobi
les veloces et subtiles sunt sic
apis cui inest ad loca sanguini
nis cu humoi madicos fergere cor
rumpunt et pigritant Melanco
lia aut et terrestria grossiora
sunt et minus subtilia in apibus sunt
et ita de aliis Ad loci dispositionem
ptinet qd dicit Ieronimus in Ep. ad Gal
in comento ijo li° · ideo apus in
sensatos galatas appellat ob id
qd vna queque prouincia suas
heat pprietates cretenses semp
mendaces · malas bestias ven
tres pigros ve apimenide po
eta dictas apus comprobat varios
mauros · et feroces dalmatas
lacius pulsat historicus ti
midos frigias omnes poete latrant
athenis expediciora nasci in
genia phi gloriant · greci le
ues ysrl · grauis corde et dura
ceruice Et btus hylarius gal
los indociles in ympno suo vo
cat · et qd nunc oratorum fertiles
sunt no tam ad religionis dili
gencia qua rethoricu clamore
ptinet maxime cu aquitania
grecia se iactet origie h Ieronimus
Et Vegecius in primo li° de ar
te militari sic ait Constat in
omnibus locis et ignauos et stre
nuos nasci sed tn gens gentem
pced in bello · et plagas celi ad
robur no tm corporum sz et aiarum
plurimum stari valet Omnes natos

q̄ vicine sunt soli nimio calore sic
catas amplius sape · sed minus hre
sanguinis dnt at ptea costan
tiam at fiducia gminus no hre
pugnandi quia metuunt vol
nera qui exiguu sanguine se hre
nouerunt Econtra septemtrionales
ppli remoti a solis ardoribus in
consulciores quide sed tn largo sang
ne redundates sunt ad bella pmi
tissimi Qd ingenium usu iuuat
ubi ac ingeniorum quemecia dria
i notescencia usus industria
Ingenium qz licet a na ut dctm
est pse pficiscatur tn usu iu
uatur ad eius euidenciam nota
ingeniorum quemeciam Conueme
corum differenciam · cia i inge
Innotescenciam · nus dicamus
Usus industriam · eo · qd et bo
na et mala sunt ingenia in omnibus
terre locis in omni tpe in omni se
xu · certe et in occidente subtilius
hominum repiuntur ingenia et in o
riente repit stoliditas qm bar
bara Et ut ait mr Ieronimus li° ii
sup Epistolas ad Gallath exegiorum
vbique ingenia diuersa nascunt
In omni etiam tpe paritas omdi · cu
et in iuuentute et in senectute
bona et mala pariter inueniant
Bz in iuuentute magis sunt habi
lia ad sciam in senectute uero ma
gis ad sapiam In sexu paritas
repit Nam et si scdm Aristotile
In omni genere masculi prudenciores
discreciores sensu heant quia fe
mine tn accidetaliter videmus contrariu
euenire In omni etiam genere ania
lium pter vrsum et leopardum scdm
Aristotilem femine sunt maribus de
biliores tn ipe sunt ad instruen
du leniores · aptiores molliores
maioris pietatis citius flentes
magis inuidie magis diligunt li
teras magis uerecunde mag me
daces fortiores memorie acius
subiectioni subdite Non e g° mire
qd ea q dicta sunt semp diuersa for
ment ingenia qz li ad alia qua
litatem sunt naturaliter dispoi tn equa
vi sunt ex accidetali ca Inge

to dicez
femine

morz aut diciaz apte videmus
alios quide ebetes alios vero
natura subtiles Valet aut ma
xime in omnibus ingeniu naturale
inserty aut ab arte ut doctina per
fecte no pnt q deficiunt a natura pt
tn disciplina tales elimare et
artis velud totis industria me
tes ebetes et velud ferreas acu
ere et q natur bona sunt melio
ra redde Ez sut quidaz ita ut lig
ua hesitantes ut ita voce abso
ni ut ita vultu et motu corporis ag
grestes ut etiaz si ingenio et
arte valeant tn oratores pfiti
no fient Sut aut quidaz in hns
q data sut abiles ut adhoc videat
no solu nati sed eciam natura muneribus
ornati ut adeo pocius videant
eliti et tn in omnibus arts predz ad
iutoriu et doctina qm est qddam
perducetenus si no dat vltra Et
sic d Tulius in lio de oratore pmo
Si et ingenii celes queda motus
esse dnt qui et ad cogitandu acuti
et ad explicandu ornandu qz sit
uberes et ad memoria firmi et
diutini Et si quis e qui putat ar
te accipi posse fsm est Precla
re em res se ht si hoc attendi
ac commoueri arte possint Sut
em quedā que cu ipso homine nas
cuntur lingwe solucio vocis sonus
lata auris conformacio quedaz et
figura tocius oris et corporis
Aimotesten ingeniorz antiqui
pbare solebant et put appebat
eis extius ingenia scdm qz apco
ra videbant diuisis artibus in
formabant Na ut dt Augus in lio
con faustu xxii Anime virtutis
capaces et fertiles pmittunt se
pe inicia quibus indicent cui vir
tuti sit potissim accomodate si
fuerit perceptis exculte Dic em
agricole cu terram viderint inge
tes herbas quamvis inutiles fer
re frumentis apta esse pnunciat
et ubi felice aspexerint lz eradi
candam sciat validis viribus abi
lem intelligunt et monte qz sil
vestre oliastris aspexerint oleis

esse vtilem culturam accedere no
dubitat Sic ille equi motus qo
moyses pegrinum fratrem atque
improbo iniuria no ob seruato or
dine ptatur inultu esse no ptulit
no virtutu fructibus inutilis erat
sed ad hunc incultus viciosa quide
lz magne fertilitatis signa fun
debat Qualis hunc canis si fer
te leunculus acrius cornibus ela
tos videt ire ad pascua ceruos
palpitat et rictu ferit improba
lingwa palatu effunditqz spurius
ad qua dente ceriore Inde est
qz in arte militari de vultu et dis
posicone corporis qui meliores
forent tyrones solebat eligi put
dicit Vegecius lio 1o Ex vultu inqt
ex oculis ex omni conformacione me
brorz eos eligat qui implere mi
liciaz valeant bellatorz Natqz
no tm in hominibus sed in equis et
et in canibus virtus multis decla
ratur indicijs sicut doctissimorz
hom disciplina comprehendit Etia
in apibus Maturang poeta dicit
Na duo sut gna h melior in si
gnis in ore et rutilis squamis cla
rus ille horridus alter desidia la
temqz trahens inglorius alia
lui Sit g adolescens marco
spi deputandus vigilantibus oculis
erecta ceruice lato pectore hu
meris musculosis valentibus di
gittis longioribus brachijs vent
modicus exilior cruribus sittis
et pedibus no superflua carne dis
centes sed nuozs duricia collectis
cu hec in tirone sig dephenderis
procacitate no mag ope desi
ders Vulius em est fortes esse
milites qua grandes ppt hoc ho
merus tydeu minorem corpe sed
fortiore armis fugisse signat
Dic etia ut B. hitum fuit ex phin
zonoia corporis et signis ex teu
scis cognosci hitudo discipli cuos
debet ingeniu informari Ez
qm hic magis agit negocium
metis qua corporis no est ex toto
sic . quia inveni frequet inge
niu bonu in deformi corpe . et re

Maturang
dicit

compensat intius ex gr̃a q̄ exti
ep̄la 66 us defuit ĩ natura put d̃ Se
neca in p̃mis ep̄lis de clarano
discipulo suo Integ inqt se natu
ra et gessit et illem aim male
collocauit / aut fortasse uoluit
nobis hoc ip̄m ondẽ posse inge
niu fortissimu ac btissimu sub
qualibz tute latere Errare
michi visus est qui dixit Gra
cior est pulcro veniens a cor
pore virtus / ipa sui decus est et corp9
suu consecrat / formosus michi
videtur Claranus et tam rcto
corpe q̃m aio / pt ex Casa vir
magnus exire / pt etiã ex deform
huili q̃ corpusculo formosus ai
m9 et magnus. Quosdam itaq̃
michi videtur in hoc tales nã
gnare s deformes ut approbet
virtute om̃i loco nasci. si posset
nudos p se edere animos fecisset
nũc q̄ amplius est fecit / quosd
em edit corpibz impeditos. sed
n̄l9 perrupetos obstan Claranus
m in exemplar editus ut scire
possemus nõ deformitate corpis
fedari aim / sed pulcritudine aim
corpus ornari Het Ben Vsus
industria ĩ ingenio nutriat doc3
tulius in libro d' oratore p̃mo
Verũ vsus et ars docuit q̄ sa
pit omis homo Ait g° sic de ro
manis Excitabat hoies nros
magnitudo varietas multitudoq̃
in om̃i gñe causarũ ut ad ea
doctrinaz qua quisq̃ studio con
citus esset ad ingetur vsus fre
quens qui om̃i ingenioz pcepta
supraret Ingenia vo nroz hoim
multu ceteris hominibz om̃i gen
tiu p̄stiterũt ppt huc vsu Ty
mesarchus p̄hus dicebat ni
chil aliud esse oratores nisi q̄s
da opacios lingwa celeri et ex
citata In bello et nõ tã multi
et vitus indocta quã ars et ex
erciciũ perire solent victoria vt
dicit Vegecius Nulla etiã alia
re videmus p̄plm romanũ orbe
sub egisse eraz nisi armoz ex
citatione disciplia castroz vsuq̃
milicie Quid em̃ adu̾sus gallorũ
multi[tudinem] paucitas romana valuis
set quid adu̾sus germanoz pro
ceritate brona breuitas potu
isset adu̾sus multi[tudinem] et fortitudinẽ
hyspanoz adu̾sus sapiam grecorũ
aduersus hec oĩa p̄fuit tyrone
solerte eligẽ ius armoz doce
cottidiano exercicio roborare q̄ueq̃
eueniunt in acie et plis oĩa in
campestri meditacõe p̃noscẽ seui
re in desides vindicando Sciẽcia ei
rei bellice dimicandi nutrit au
daciã vero facẽ metuit qd' didi
cisse se bn̄ confidit In ttame em̃
bellorũ excitata paucitas ad
victoriã p̃mptior ẽ qua rudis
et indocta multitudo exposita sep
ad cedem Idem ẽ in vsu artium
Qui em̃ excitati sunt p se p visus
freqnciaz paru timent cu aliis
et disputacõni inire certamen
aut luctari Si uero vsu nõ ha
buerint timebũt ad singla sic
ad solem procedens videt treme
oculus qui diu fuit nutritus in
vmbra / hic aut vsus adeo nat9
ẽ ut ex freqncia vincat et su
pet impedimenta nalia put re
fert valerius maximus de demo
stene qui laborabat duplici im
pedimento oris et pectoris Non
em̃ poterat nominare p̃ma lram
artis sue quã volebat addiscẽ
s rethorice sed cu excursus freqn
cia portaret in ore calculu et
sic erudiret ad loquendũ et multũ
loquendo et clamando cantare contra
fluuiu dupx oris et pectoris
euicit impedimentu et sic se ora
tem sum̃e reddidit et pfectum Vo
lo aut tulius in l° de oratore ut
se efferat in oratore fecunditas
nã facilius reuocant sic in viti
bus ea q̃ nimiu p̄deunt qd' si in
chil valent materies noua sar
menta cultura excitant Idem vo
lo esse in adolescente Vnde ad
amputẽ nõ em̃ pt in eo sucus
esse diutius qd' nimis celeriter
ẽ maturitatẽ consecutum Sicut
et tulius excitabat se ut tres

psonas solus sustineret sua ad
uersarii inducens et alio tempe
cogitans quid diceret alio diceret
qd cogitasset que duo inist ple
riqz ingenio fecit sic facit Sed
melius dicerent si aliquod tpus sume
du sibi adcogitandu aliquod ad dice
du putarent Sed ingeniu tpa
tu exercitio acuit et hoc fieri
in legendo i conferendo i disputa
do in scribendo Et tn primu contra
ad lectoz ondi qz aliquando legen
da sunt supsticiosa breuiora pau
tiora utiliora

Ingeniu etia excitatone moderatu
sicut dctm e acuit qd cu si retusu
fuit ut ferru inito labore exacu
etur et tn post labore industria
et exercitio consequi Modus aut
et moderatio huius excitatois aut
exercitii vide in quatuor contineri

In legendo — legendo sine i tpan
conferendo — conferendo sine fallacia
disputado — disputando sine ptinacia
scribendo — scribendo sine fatigacione
corporis ul angaria

Legant aut pauciora ad retinend
Breuiora ad delectand
Utiliora ad edificandu

Supsticiosa quqz ul philosophica ad in
lxxxvii di p totu pugnandu et se cauend Supsti
ciosa quqz legenda sunt ut ait d
Gracianus Quidaz seclares lras
legunt ad voluptate quia poetarz
figmentis et ornatu vbozz delecta
tur Quidaz vero ad erudiendu
eas addiscunt ut errores gentiliu
legendo detestentur et utilia que
in eis inuenunt ad usu eruditionis
ictant et ideo laudabiliter eas ad
discunt Unde btus Gregorius Quen
da epm reprehendit no quia lras
sclares didicerat sed quia cont
ra officiu p euange lectione
grammaticas exponebat Huic
Beda sup libr regum Turbat
inquit acumen legentiu et defi
cere cogit qui eos alegendis se
cularibus libris omino existimat
prohibendos in quibus sic si qua i
uenunt utilia quasi sua sume
licet Alioqn moyses et daniel

sapiencia egiptioz et caldeoz si
lris no paterent erudire quoz
tn supsticiones et delicias horrebant
nec tpe mgr gentiu aliquos vsus
poetaz suis ul scriptis indidisset ut
dicit Et Ieron sup eplam ad tytu
pueri qui de mensa et vino regis
Salomonis comede noluit ne
polluant si sapiam et doctina babi
loniorz sciuent esse petm nuq
acquiescent disce qd no licebat
discunt aut no ut sequntur sed ut
iudicent atqz conuincant Quemsi
quisqz aduersus mathematicos ue
lit scribere impitus mathesios
risu patebit Sic aduersus phos
disputans si ignorat dogmata
phoz Discant ergo ea mente do
ctrina caldeicam qua moyses
omnem sapiam egiptioz didicerat
Idem in lio de luxurioso et fru
gi filio hoc mgr facere solemus
cum phos legimus cum libros sapie
secularis ad manus deuenit ma
nus tu quid utile repimus in eis
ad nrm dogma conuertimus Si
quid vero supfluum de ydolis de a
more de cura secularium rez hec
eradimus huic caluiciu i ducimus
et i vngium more ferro acutissimo
desecamus Unde in deut Mulier
aligena capta in bello veste mu
tata scriptis unguibus capite ra
debatur et in coniugiu ducebatur
Et aplus i ad thess Oia pbate
qd bonu est tenete Et Ieron
ad pamachiu et occeanu Ut
omn tractatoz volumina legerem
ut ingenii tarditate eruditos
diligentia compensarem Sed oi
genis errores no sequor quia oia
que dixi pcecum scio Quod ueru
introducitur de scriptis gentiliu no
sunt autem apud ecclaz ppt ipos
auctores sed alii recitant et ap
probant veritati et quia nullu
e fortius testimonium cum qz ab ini
mico prolatum est Huic Aug in
libro contra manicheos Si quid
veri de deo sibilla ut orpheus
alii ne gentiu vates ut phi pre
dixisse phibentur valet ad quid

adpaganorum vanitate recite-
dam nō tam ad istorum auctorita-
te complectendam. Multū enim distat
ad xpi adventū mīt predicacōnes an-
gelorum et confessiōne demonum tm in-
ter curiositate sacrilegorum scripturarum
et artes philosophorum. Et ieronimus super
epistolam ad titū. Si qui coguntur
secularium litterarum recordari et ex
hijs alia dicere. Que olim omi-
simus nō est nrē voluptatis sed
ut ita dicam gravissime necessita-
tis ut probemus ea que a sanctis prophetis
ante secula multa predicta sunt tam
grecorum quam latinorum et aliarum
gencium litteris contineri. Pauciora
etiam legenda diximus hoc autem
intelligimus quoniam velut infinita
sunt scripta si nō vacat omnia legere
vel ne pluribus intentus minor
sit sensus ad singula propter capacitate
ingenij legantur pauciora quod
variat secundum condicones diversorum
ingeniorum. Nam quod unum est minus
alteri est parum. propter hoc dicit
varro. Omnia quidem nosse est im-
possibile paucia vero nō laudabile.
Breviora etiam legenda sunt quia
memoria ebes est et brevitate
gaudet. Et Cyprianus martir ad qui-
rinum legentibus inquit brevi-
tas plurimum prodest. Dum nō intellectum
eorum ut sensum liber longior spar-
git. Sed subtiliori compendio
id quod legitur tenax memoria custodit.
Utiliora etiam legenda sunt ut dicit
varro ad auditore attemenses
Quedam ab animo scientis eradenda
da esset eo quod inserendi veri
locum occupant. Et magister hugo. Si
omnia nō potes legere ea que sunt
utiliora lege videtur quippe non-
nullis curandum esse laborare ne in stu-
dijs inutilibus suis operam suam
impendat quia ne in bono et
utili proposito tepidis remaneat
et Seneca in epistolis. Innumerabiles inania
si nō quesisses superuacua. Et idem
alibi. Incipiebam laxum spacium res
magna desiderat et plus scire
velle quam satis intemperantie ge-
nus est. *Capitulum ingenium acui in conferendo*

Ingenium etiam acuitur in conferendo
Ingenium enim ut ait philosophus docile
et sine doctore laudabile est. tri-
bitum acuit qui cum alio conferendo
confertur. Unde ysidorus in iij libro de
summo bono. Cum sit utilis ad in-
struendum lectio adhibita collacione
maiorem intelligenciam prebet. Melius
est enim conferre quam legere. Colla-
cio dubitabilitate facit. Nam propositis
interrogacionibus cunctacio rerum exclu-
ditur et sepe obiectionibus latens
veritas aperitur. Quod enim obscurum est
aut dubium conferendo cito perspicitur.
hec ysidorus. Post tum collacione fre-
quens meditacio per quam viget lectio
et generatur acumen ingenij. Unde
Ibidem ysidorus v capitulo. lectio memorie auxi-
lio eget et si fuit naturaliter tardior
frequenti tamen meditacione acuitur
ac legendi assiduitate colligitur
de qua meditacione supra diximus
ideo supersedemus. *Capitulum ingenium acui*
in disputando. Et quod circa disputacionem
debemus attendere intencionem. modum
ordinem cautelam

Ingenium etiam acuitur in disputando sed
in hoc differencia est quod collacio pertinet
ad magis perfectos. disputacio
vero ad minus perfectos. De col-
lacione habemus exemplum in beata
virgine que conservabat et conferebat
verba domini in corde. habemus exem-
plum in apostolis qui conferebant de
domino ad inuicem sermones ambu-
lantes et erant tristes sed apta est
eis via veritatis quia ihesus reve-
lavit eis scripturas. Habemus exem-
plum in paulo qui secundum revelacionem
ascendit in ierusalem ut de evangelio
haberet collacionem cum petro. De dispu-
tacione dicit Salomon. Prudens verba sua
proxima militaque in disputando va-
nitate humilia. quod iste unum est ubi
res nō quaerimus set verba. Set ut
ait Augustinus in i libro de doctrina xpiana
Bonorum ingeniorum insignis
est indoles in verbis verum amare non
verba. Et in libro contra Achademicos
capitulo 18 Augustinus. Cum de re constat propter
qua verba dicuntur de illis nō oportet con-
tendi et quisquis id fecit si impi

cia facit docendus e si malicia
deserendus. Qui doceri no pt mo
nendus ut ad potius agat qm
tpus insupfluis occupatq cosumat
Qui no obtpat negligendus de cap
tiosis aut et fallacib latrunculis
breue pceptu est Qui male con
ced9 infirmat ab ea q cocessa sut
esse recedendu si vm falsumq in
vna cocinacone confligut acci
piendu inde q intelligit qd ex
plicari no pt relinquendu hoc
Aug9. Non est g° omodis con
tepnenda disputa°. Na et ipe
Salon disputauit sup lignis a
cedro q est in libano usq ad yso
pu q egredit de piete. Disputa
bat etiam paulus in synagoga p
ome sabbatu inpones nom dni
ihu. Circa disputacoes attende
nos debem9 Intencio recta req
Intencionem rit ne sint dispu
Ordinem taciones finaliter
Modum et ad inanis glie ad
Cautelam eptoz put dt Aug
Qd inflata facies eius ipm vi
dere vm no sinebat Finaliter at
dito na hoc in puericie sustinetur
ut ex fauore quoz ingenia nu
triant. Incipiunt em acrius agere
et vehemencius acui cu audiut
pueri se laudari. Vnde et Tulius
Tusculanaz li° p° Honos inquit
alit artes omesq et accendur ad stu
dia ~~[illegible]~~ glia iacent q ea sp
que aput quosq inpban. Et
quo m9 honoris erat poetis
eo mora studia fuerit. Hec Tu
lius. Qd quidem locu hunt apud
phos mudi qui erant alie lau
dis auida sed locu no hz apud
pfessos discipulos xpi. Ne sint et
disputacones ad obuiacom Aris
toteles in viii° topicoz Qui li
tigatore interrogat pue disputat
tat et qui eciam in rndendo no
cocedit qd vi. Et Jero9 in epita
phio nepociani. Nemo inquit ei9
et ome quiuiu erat despiciens
aliqd pane. libent audire vere
cunde respondere recta suscipe pra
ua no acriter refutare. Disputa

te cu se magr docere qua vincere
Ne sint disputaciones ad ignora
cie pprie occultacom Hugo in li°
de institucone nouicioz Qu paruis
sapientes supbe volum9 videri e
rubescim9 ut ignoranciam nram a
lijs acqui ut alioz scipim qi ad
nram depssione approbari Sicq
no nuq co nrais constaz ul nrz
errorem imprudenter deffendim9
ut altius vitate maliciose im
pugnam9 Ne sint disputaciones
ad vitatis subuersioz Ambo° in li°
de incarnacone xpi. hec e dialeti
coz glia si videant expugnare
vbis et refellere vitatem Set cu vo
diffinito fidei est ut veritas no
vba pandentur denique vba phoz
excludit simpl'r vitas piscatoz
Sit g° intencio disputatiu ut
disputent vel ad excitandu in
genium et acuendu put dt prosper
in prologo li° de vita cotepl' Certa
tacio ingeniu et si no instruit in
vementis qd quit acium excitet in
gerentis ingeniu. Vel disputet
ad alios edificandu et instruendu
Prosper de vita cotempla° li° p°
hoc spali doctor eccie9 elaboret
quo fiat qui eu audiut sanctis dis
putacomb meliores no vana
assentacone fautores vel dis
putet ad utilitate cuincendi. Vnde
in ep ad titu pcipit aplus epm
talem esse qui potens sit exhor
tari in doctrina scta sana et co
tradicetes reuincere et Petrus
in epla ad pauli[illegible] Sancta rusti
citas sibi solu prodest et quantu
edificat eccias xpi ex vite me
rito tm nocet si destruentibus
no resistat Et hylarius li° p° de
Trinitate pars e in vbis ad salu
te maxime necessariis ea sola
q ipsa sunt ad fidei satisffaccoz af
ferre. Na plerosq blandientes
fallut ssm ocoz necne inexplo
rare ex assercones inst eciaz
pposicom adusoz demutare ma
nita fide nram in eo ipo q ri
dicule esse arguant affirment
Secundu est qd in disputacomb

requitur ordo debitus disputa
di pmo utqz ad supponat Ordo
aut opponens proponat et con
tinuato sermone nec incorrupto
rudens no oia vba opponentis
sed breuit modiu recolligat et
manifestato defcto i argu^to ad
rem et no ad homine aut ad no
respondeat nec p instancias ut
fieri solebat antiquitus sed ve
ritate astruat n forte falsu
de industria sustineat ut videa
quid inde contingat g^o in oi
arte pus oz ad suppone quam
pbare Et sedm Aristotiles disten
te pus oz credere Et sedm litteram
septuaginta Nisi credideritis n
intelligetis Qui ordo maxime
necius est in theolo^ta facultate
ut disputacio ut inquisicio sui
sumat iniciu a fide Unde Jero^us
con luciferianu Reditula pe
nitus est assertio ante de fide di
sputare qua crede Ordine at
disputandi et mod artificiale
docet Aristotil. Tam in Topicis
qua elencis Et cu m^or sit qua
disputatonu sedm vnuqzqz ar
tifice disputaco variat Nam
doctrinal disputaco procedit ex
propriis pricipiis vniscuiusqz dis
cipline cuius finis e scia Dya
letica vero ex pbabilibus collige
tibus condicioz cuius finis e fides
Temptatiua vero procedit ex
comunibus circa pricipia cuius fi
nis e sumere expimetu ignorancie
Sophistica vero procedit ex eis
q videtur et no sunt cuius finis
est metha in qnqz diuisa que fi
ne cause p mea Et sunt modi
arguendi fallendi in diccone et
extra et hec oia locu habent
in omni scia alioqn no videbit quo
subtiliter in aliqua scia disputa
bit qui dyaletica no agnoscat Et
in li^o in^o con achademicos dicit
Aug^us Omne dyaletica no esse sciam
Sic plato vir sapientissimus et
eruditissimus tpm suoz qui ita
locutus e ut cuicuqz dicet ma
gna fieret et ea locutus est ut
quecuqz dicet praua no fierent
post morte Socratis mgri sui de
a pitagoricis multa didicisse pita
goras aut no contentus greca phia
que tunc aut pene nulla erat a
ite occultissima postqm quomotus
pherecide cuiusdam disputatori
bus i mortale esse aim credidit
multos sapientes longe lateqz p
grauatus audierat plato igitur
adiciens lepros subtilitati qz So
cratice qua in moralibus huit
naliu diuinaros qz rerz piciam qz
diligenter atrepat sub iugens qz
qi formatrice illarz prim iudicecqz
dyaleticaz queant ipa esset aut
sine qua omnino sapia esse no posset
pfataz de composuisse phie discipli
na h Aug^us Dico ergo multu ee
necium disputare scire no tm etiaz
demratiue ut topice s et zophi
stice ut sciat homo sibi a zophis
matibus praucere et in parte hec
exercitaco quia no discitur zophisma
ta et maxime obligacones et
insolubilia a puero Na sicut mar
te pugillatoria multe discitur exerci
taciones ut fiant pugiles abiliores
Sic in obligatoria disputacoe sup
ponit falsum ut videat quid re
pugnet quid sequatur quibus exercita
ti facilius puenient ad cognoscend
vm finis em huius disputacois
e melioris status preparacio et inge
nii exerciciu nec hoc dico quin sit
differencia int disputaciones zophi
sticas et theolo^icas vn Aug^us con
Achademicos 1 Ad ea que temere
concessa sunt rursu redire non
solent illi concede quos ad dispu
tand no inueniendi veri cupiditas
sed ingenii iactan puer impel
lit aput me aut presertim cu ad
huc nutriendi educandiqz sitis
no solu concedi s et in preceptis
heatis volo ad ea nos discenda
ctolo redire oportere q concesseri
tis incautius Tercium qd in dispu
tacionibus requiritur esse modus de
bitus qui debet procede a seucita
te in tu secta et cu honestate ex
cusata De seucitate Ambo^sius sup

scdam eplam ad thimo: Int seruos
dei debz esse collaco & no altricaco
Et petrus in itinario Clemetis
li° 2°. Cu quiete inquit et ordi
ne vitas requitur nonulli sigs
imputatonu etiamne nisi erro
res suu senserint cofutari causa
profugii mox gturbare incipiut
et moue lites ne pala fiet oibz
q supant Et pp hoc ego fre
qur exoro ut cu omi pacia et
quiete indagato disputatos hea
tur ut si forte ad mi9 recte dcm
videtur id repente et aptius lice
at explanare Solet aut inter
du alit dici aliud et aliud audiri
du mi9 lucide profert aut mi9
vigilant aduitur Et obhoc cu
pio patienter audiri smone ut
nec alt alteri surripiat nec ser
mone dicent intempestiu9 smo
conditetis irrupat Netz go re
phendi studiu gerimu9 sed liceat
ut dixi mi9 plane dicta repetere
ut examinatone iustissima clare
at vitat agnito Stare itaqz de
mi9 quia si quis a vitate vincatur
no ipe vincit sed ignorans que i
eo est demo pessimu9 quem ipsi ef
fugare potuit palma salut acci
pit Dehonestate ex tuscta Sen in
eplis disputatones effuse audiete
ppto plus hnt strepitu9 mi9 fami
liaritat caput em moue brachia
torque digitos extende pedes sup
plode totuqz corpus gcutere quid
aliud e nisi similitudo insanie te
qz pugili similem ostendere vn
Sen in pmis eplis Int sit aliquid
inter clamore theatricu et scole
impuditu incessu condit et ma
nus ino et vnu inter risum
et relatus ad caput digitus et
reflexus oculoz improbum risus
et insanu vultus hitusqz demon
strant Illa em p notas in aptaz
exeunt hec Sen Sz ve miser
que fallacit in disputatone a flo
laudant et ipi inde manu9 glori
ant Con quos idem ubi prius
Cuita dementia ei9 e que clamo
res impitoz hylare ex auditorio

dimittut Quid letaris tu ab ho
mib hiis laudatu9 e quos no po
tes ipe laudare Tercio qd in dis
putatonibz requirit cautela Sz
quia de ipis cautelis scia suffici
enter Dya^ca docet tam in libro
Elencoz qua in viii° topicoz ido
de cautelis sapie e agend Ca
ueat igr opponens ad sapm pro
ficturus ne ponat inutiles qo
nes Vn Jeronim9 sup eplaz ad
tytu Quid in prodest scire quot
annis matusalez vixerit quoto
etatis ano Salomon vxore du
xerit Dehuioi rixe sunt i vtiles
et vane que tm spem hnt scie
sed nec dicetibz nec audietibz p
sut Et hylarius li° 1° de trinitate
captiosas et inutiles phie qones
fides constans respuit nec stoz
sensum quis intelligetie deum
retines nec de x° scdm elemen
ta mudi decnens Caueat etia
supfluas rez aptaz pbatones
vn Quintilian9 de institutone
oratoria li° 2°. In rebus aptis
ta stultu fit argumetari quaz
in clarissimu solem inserere lumen
afferre Inde e qd videmu9 et do
lemu9 argum^ta multiplicari et pba
tones vbi e supfluu et nullas
aut paucas probatonu explana
tonu moras ubi e nccm Sen
sup epm ad Gall. Offitii mei e
obscura disserere manifesta per
stringe in dubiis immorari et Si
machus patricius in eplari suo
In re apta prolixu piget esse in
arduis i morandu me nimie cu
rege pisius in theo^a tm argume
toz fluxum hre ad vni9 gclu
sionis ptem et qi de cosuetudie
qm opponetes no poterat cohi
bere ut ad a^d puocare quia qd
cogitauerat percacius funde
bant inutilit Ego igr opponeti
bus more gerebam. s rones on
dens et confusioz ptens et sto
laru dapnu redimes ex argu
ment problemata noua for
maba et sic fastidiu tollebatur
et veritas pandeba Caueat

decoratissimas orones Ieronimus
decreuit quoibz addamasu de scriptu
ris diuinis disputante no decet
Aristotile argumeta conquire
nec ex flumine tuliane eloquencie
ducendus riuulus e nec aures
Quitiliani flosculis et scolari de
clamatone mulcende sed sit lo
cutio pedestris et quottidiane
simil que rei usu edisserat non
uerbor compositoe frondescat
Caueat obscuras propositones Qui
tilianus libro v. Quod rei vltius
illustrande gra assumit clari
us esse debet eo qd illuminat Ca
ueat stas et improbabiles assumptoes
Unde Quitilianus in libro causarum
xviii Nichil e contenciosius loqua
ris quidq probare no possis et
affirmatone sumit ex homine
quidq no hz ex veritate Caueat
et zophisticas conclusiones Ra
scdm qd dt Eccus Odibilis erit
qui zophistice loqui Ils naste
rianas Et Ber ad lucillu Nesi
nastianas interrogatones struxero
et conclusione falsa mendaci
u auceo nascens astruxero no
potero a fugiendis peteda se cer
nere pudet me in re ta seria
senes ludimus Cautelas etiaz
debet hre rndens Eius em est
scdm phm vitare ne ponat qd
no oportet et ne no suet po
situ scaudu qp oportet Ez quia
de hijs docet phus ideo de hijs
que ad respondendum in studiis sa
pie ptineret Hec notemus Qd
rndens cu diuersis debet age di
uersi de Na cu curiosis agens eius
curiositate ut temitatez debet
prudent elude Cu teptatore
agens debet eius uersucias et insi
diaz vias obstruere Cu veritat
inuestigatore agens dz cu eo in
pace conferre Cu hetico agens
debet viriliter ei resiste De pmo
Clemens in epla ad omnes fideles
Si quis ait pctis inuolutus et
inquinatus ingesserit se et pro
uocauit nos dicere que illu in
vite agetem no opporteat audire
prudent eu debemus elude Nam
nichil omnino rndere auditorum tac
utile no vide ne forte nos esti
ment nos rnsionis declinare cer
tamen et fides eorum ledat Sic et
btus Augus eludebat ut pz in eplis
suis mltas curiosorum qones De
scdo hemus exemplu dm Cum
iudei temptantes eu insidiantes
qz ei querebant ab eo in qua pta
te hoc facit Rndit Interrogabo et
ego vos Bap Iohnis vnde erat
decelo ut abhominibus Qd expones
Iohs Cris sup mt. li. 2 ait Sci
ens dns incomutibilez eorum mali
ciaz proposuit eis qonem vndiqz ca
thenata non ut audientes rn
deant sed ut impediti imterroget
Interrogante qz doce temptatem
quocuqz modo retunde et obiect
tonis illius astucias rationabili per
cussione confunde Sic ecia ut dt
Ieronimus sup mt li 3 phizei temp
tauerit eu querentes si licet hoi
dimitte vxore sua quatuqz ex
ca vt s qi cornuto eu teneant
silogismo et qdcuqz rnderit cap
tioni pateat Ipe aut sit rnsionem
tpant ut decipula cusat male
arboris nodo clauus ac cuneus
infigendus e Vnn impu Rnde
stulto iux stulticiam suaz ne sibi sa
pns videat De m Ambros vbi
s. Collatio debz esse int suos
dei no altricato nec em congru
it vnius fidei viros contendere
sed intractatu se inuice pati et
bonis dictis consentire Si quid
aut improbable vide cu pace dis
simile De tercio id Ibid Si inqt
Ambro katholicus cum hetico di
sputat sp de casta uba emittat
nec impia uba cora se depromi
paciat Tn in huioi disputatoibus
cu heticis maxime esset ad orons
suffragia recurrend quia plus
ualuit martinus orando qua
hylarius disputando Ez ut dicit
Augus in li de bono pseuerancie
Nos sumus in disputaconibus prompti
et in oratonibus pigri C4 Ingeniu
acuit moderato scribedo Et sibe

debem9 q̄druplr corrigēdo exem
plaria · excipiedo notabilia · redi
gendo in stilū ꝯcepta · impmēdo
menti memorabilia · Capitlm̄

Ingeniu ecia acuit actꝰ modera
te scribendo Nā scripturā pmū
in pueris ingeniū sustētat · et du
quis publicari ꝓpa scpta deside
rat diligencius scribendo cogi
tat vn̄ Symachus patricius
in eplari suo Dicit dit ī nestitu
hom̄ tecto ꝙ vite cultu loco ac
tpi apta sumut ꝯta ingenioꝝ
varietas in familiarib; scptis ne
gligētiā ꝗndā debet imitari In
forensib; aut acuere arma facūdie
Est aut s̄bendi officiū ad sapiām
acquirendam m̄im q̄tuor modis
Corrigendo exemplaria ꝓpria
Excipiendo notabilia · moralia
Redigēdo ī stilū tā audita ꝙ̄ ꝯcepta
Impmendo meti tenacius me cor
rigendo · p° sūt ꝯmitt9 exempla
ria Quia ut dr̄ Aug9 li° ii° de doc
trina xpiana Eoꝝ que scripturas
nosse desiderāt codicib; emenda
dis pmo in vigilare dz solercia
h Aug9 Sz multi adeo libroꝝ suoꝝ
pulcritudiēz diligūt ꝙ eos detur
pare corrigendo metuut Con̄ qs
Ie°9 in prologo sup Job heant
inquit qui nolut libros ut in me
branis purpureis auro argentoꝙ
desptos ul mitialib; ut wlgo aiut
tris · onera magis exarata ꝙ̄ co
dices dūmo michi meis qz suīi
lib; p mittāt paupes hre cedulas
et nō tā pulchros codices ꝙ̄ e
mendatos Causa aut flitatis ex
emplariū ondit Gor xv · libro sup
Iobt · Quia; inquit dicaz int exem
plaria inueniūg sive p scriptorū
negligētiāz sive ꝓpter eos · qui qd
eis videt̄ in emendacōnib; ut a
diciūt ut subduciūt et Ieroning
ad donnimone et rogacianū vi
ciositas libroꝝ pleruꝙ est ascri
benda culpe scptoꝝ · dū ex m̄ eme
datis ī emedata scptitāt et sepe
tria vocabula subtractis eme°
sillib in vnū vocabulū cogūt ut
ex regione ꝓpter latitudiēz in duo

ut tria vocabla diuidūt Idem ad
lucinū Dut quid; impiti notarij
qui scbūt nō qd inveniūt · s; qd in
telligūt · et dū alienos errores
emendare nitūr · suos ondūt h
Ieroning · falsa em̄ lra et tur
bat intellectū et instrūt meda
ciū Falsitas ul corrupto codicis
magnos doctores fefellit alm · Nā
codex mendosus Augm̄ ut ipe te
statur ī li° retractacōnū fefellit
et etiā scdm btm Grego° qui in
fine Iob protonū stibij ꝙ in he
breo hēt cornus tibij exponitur
fefellit Et Beda · Qui ne lu pui
culis ī villulis que ē vna lrā
sit pz p hebreū et grecū exponit
vitulis ꝓpt mendositatez exempla
rib qui acciūt vicio scptoris Sit
etiā ex pte auctoris alm glosa flā
existit Nā cū glosa heat supra
lrāz sicut edificiū structura su
p fundametū firmari · si lrā flā
fuit nulli dubiū qñ glō sup illa
lrām fundata nō vera dcant ce
seri Ex pte etiā glosant̄ int du
hec falsitas dup̄ accidit · ut qr
intencōz ul mentez auctoris ex
quo gloās accepit nō intellexit
et ideo male extraxit Vel quia
quosdā glosas ꝓpo motu ut sen
su apposuit · cū tn̄ ignoraret vim
notabili sive voc̄ ut genus a
articlm ut casu tpi ut greci smo
Nō em̄ vi mgr̄ historiaꝝ intel
lexisse Ioh̄ Iosephi quo · s mese
diluuiū mondare cepit Con̄
scdi vanitate Similr̄ vim voca
buli glozator ignorauit · qui le
xi dixit chirogrillg ē al spi
nosū manis hirinacio Cū scdm
dū hebreū chirogrillg sit cunicu
lus · et etiā cuniculus in mltꝭ tris
comūt vocat̄ cirogrillus hebrei
smonis mgr̄ historiaꝝ nesciuit
qui dixit Exo · iiii° · in hebreo O
luber ē femi gnis ꝓpter hoc qd
dr̄ Rosa est in rogaz cū constet cum
in hebreo sit masculi gnis Arti
clm vō ignorauit qui scpsit Cor
x · O vos isti videte ea cū isti
scdm articlm grecū nō possit ibi

esse nisi accusativi casus Casu etiam
idem ignoravit qui Ephes. ii. Expo-
nimus fitura i. pfiturum ipius cum
manifeste secundum grecum non pos-
sit esse dativi ut ablativi casus et hoc
probatur p litteram quam recitat Aug9
dicens Ipsius figmentum sumus Cer-
tus etiam modus flitatis glose pt
addi quia postille mg autenti
te alii scribuntur cum glosis Sunt et
excipienda notabilia que grece
vocantur scolia quod nos latine vo
camus excepta De quibus Jeros. contra
Vigilantium Opis ac studii mei
est multos legere ut ex pluimis
diversos flores carpam non tam omnia
probaturus quam que bona sunt
electus Idem sup psalmo lxxvii De
nimus in pratum scripturarum quod habet
herbas florentes. Hic rosa ru
bet hinc lilia cadunt. et anima
nostra huc illucque trahitur ut flores
pulchriores capiat si rosas col
ligimus. lilia relinquimus si lilia
tulerimus viole nobis supsunt
h Jeros9 Quia g° tempus est breve
et negotiis occupamur. et hebes est
memoria et libri sunt multi et
sumptus in scribendo magni expe
dit de multis meliora colligere
et breviter scribere Sed advertere quod qui
dam ita verba excipiunt. quod de
ipsa subiecta re non faciunt unum
quod satis est verecundum Quos argu
it Seneca in secundis epistulis dicens
hos ego non discipulos philosophorum se
cundum inquilinos voco qui
veniunt ut audiant non ut di
scant sicut in theatrum voluptatis
causa ad delectandas aures oratio
ne vocte ut fabulis ducuntur. Ma
gna auditorum hac parte videbis
quibus philosophi scola diversorium ocii sit
non id agunt ut aliud ibi vicia
deponant. aut aliquam legem
vite accipiant quam mores suos
corrigant sed ut oblectamento au
rium perfruantur et cum pugillatoribus
veniunt non ut res excipiant sed
verba quedam que tam sine fruc
tu alieno dicuntur quam sine suo au
dierunt Qui in solem venit

licet non ob hoc venerit colorabitur
Qui in ungentaria tabernaria re
sederint et paulo diucius commorati
sunt odorem loci secum ferunt Et qui
ad philosophum fuerunt traxerunt ad utile
etiam quod prodest etiam negligentibus
h Sen. Cum aut maxime exci
pere est notandum quod ut dicit Quin
tilianus in libro de cathalogo po
etarum Scriptura minus cerevis habet
plus habet ossium i. plus sine roborum
unde et plinius Ita solebat legere
quod semper annotabat in scripturis aliorum
que ipse legebat quod posset excipe
re ut habetur in epistulis plinii secundi hoc tamen
plinius magnus ita excipiebat
quod auctores ex quorum dictis exci
piebat nominabat Unde idem in prolo
go libri naturalis hystorie Auc
torum nomina pretexui Est enim beni
gnum ut arbitror et plenum ingenui
um pudoris fateri per quos profecerus
et infecta obnoxii pro facto animi
et infelicis ingenii est deprehendi
in furto malle quam mutuum red
dere. cum presertim sors fiat ex usura
h plinius Cum vero verba sunt ut
simul cumulata ut sibi invicem ne
xa. tunc est alia exceptio periculosa
Unde Sen. in epistulis de quibusdam litera
tis ait Non fuerit ita flosculos oc
cupati totius contextus eorum viriles
est inequaliter surgentes esse nisi que
eminet notabilia sunt non est admira
da una arborum ubi in eandem alti
tudinem tota silva surrexit. non est
ergo quod exigas excerpta et re
petita continuum est apud meos quicquid
quod apud alios excerpitur Non
habemus ista odorifera nec emptorem
decipimus cum nichil inveniet nisi illa que
in fronte suspensa sunt pauperis
est innare pecus quotiensque in specie
oculum id tibi occurret quod emi
nere possit nisi inter paria legetur
Quare depone istam spem posse
te summatim degustare ingenia
maximorum virorum tota tibi inspi
cienda sunt tota tractanda res
geritur et per lineamenta sua inge
nii opus nectitur ex quo nichil sub
duci potest sine ruina Non est formosa

tricx tuus laudat aut brachiu
sed illa tuus vniusa facies ami
ratoz suis partibus abstulit hec
Sen. Tu aduerte q et si liceat
excipere. ut dcm e tn hoc ma
gis conuenit imprfectoribus et iu
uenibus qm pfectis in sapia et
maturis. Vnde idem ubi s. No
dubito quin multu conferat et
adhuc extinsecus abscultantibus
facilius em singula excerpta s
insident circuscripta et carminis mo
do inclusa ideo pueris snias e
distendas damus quia coplecti il
las puilis animus pt qui plus ad
huc no capit psectus. Viro capta
re flosculos turpe e et fulciri
notissimis z paucissimis vocibus
et memo stare sibi iam i uitat
dicat ista exse s no teneat. Tur
pe e em sem ac prospicienti sene
ctute ex comentario sape hec
zenon dixit. Tu quid quousqz
sub alio moueris impera et dic
q memorie tradas ad de alio et
de tuo profer ob istos nuqz aucto
res s interpretes sub aliena um
bra latentes nichil estimo hre
gnosi. nuqua ausos aliq facere
qd diu didicerant memoria ma
lienis exuerunt. Aliud aut e memi
sse aliud facere. Meminisse e rez
comissam memorie custodire. sci
re est sua face queqz. nec ad ex
emplar pendere et totiens res
pice ad magrz. tales nuqz sunt
tutule proprie sed viuunt sub
aliena tutela et secur alios i
quo nec ipi quos secur secuti st
pdecessores suos nec vnqz pe
titas inuenient si contenti fuimus
inuentis. Ergo sic incedamus p
poz vestigia ut incedimus per
veterem viaz donec meliore et
planiore inuenimus. qui ante nos
scripserunt no dni nri sed duces
fuerunt. Veritas pz omnibus no
du est occupata multu ec ex illa
iuris e posteris derelictu. Ad
scribe debemus redigendo i stilu
concepta et hoc causa studij co
arctandi ingenii suscitandi sola
cij assequendi obsequii impededi

Sunt etia redigenda in sti
lu et corpus scripture ctam au
dita qm inconcepta ppa. Et
hoc ex quadruplici causa s. studij pme
animi propri coartandi. fluxus
e animus et labilis et ideo debet
scripture vinculis cogitatoni dis
cursus et euagatio cohiberi.
Ideo9 in plogo sup pmu palipp
Michi metipsi et meis iuxta
hymeneu canam si aures sur
de sint ceteroz. Ideo monet sapiens
ut sapim scribamus in tpe vacu
itatis quia cu mens euagetur
ex ocio figi du scribendo mora
in ctis et determinatis. Na sic eua
gatur animus in cogitando ita i lege
do. Et sic lectio pdest qm reducitur
ad certitudiez. ita cogitatio qm re
colli in scriptura. vn Sen. Vide
ne lectio autoz multoz et om
gnis voluminu heat aliquid
vagu et instabile. certis inge
niis i morari et nutriri oportet.
Nusqz est qui ubiqz e vita in pe
grinacoe exigentibus hoc euenit
ut multa hospicia heat nullas a
micicias. idem accidat nre est
hiis qui nullius se ingenio fa
miliarit applicat. s3 oia cursu pre
uentes transmittit no prodest
cibus nec corpori accidit qui
statim sumptus emittitur. nichil eqz
ad salute impendit qm remedioz
crebra mutatio no venit vulnus
ad cicatrice in quo medicamenta
temptantur no conualescit planta
q transfertur. nichil tam utile est qd
in transitu psit. distingit librorum mul
titudo. Secunda causa inge
nii suscitandi vn et btus dama
sus ad btm Jeronimu ita scribit
Dormiente te et ia longo tpe
legentez potius qm scribentem
questiunculis ad te missis ex
citare debui no q et lege no
debeas hoc em veluti quotidia
cibo aliter et pinguescit anima. Sz
quod lectionis fructus sit iste si scri
bas et infra quo anime pabu
lo oia mella superantur. Na cu

idcirco ut ait precipuus orator
homines a bestiis differimus qz lo
qui possumus qua laude ille di
gnus est qui in ea re ceteros
superat in qua homines bestiis an
tecellunt Attingere ergo et que sub
iecta sunt addiscere suas votorum
moderamen ut nec prolixitate sermo
ne desiderent nec epistola bre
uitate in exitu hec damasus
Et sic excitu ut nauali bello di
micaturi primo se probant et sui
experimentum capiunt in moribus et
minus periculosis exercitiis Ita inge
nium suum excitare primo expedit
in minoribus conscribendis propterea hortatur
beatus Augustinus dicit in libro de magistro
quod quedam a sanctis sunt scripta ad vi
res ingenii extendas Tercio
causa solacii assequendi unde
Oracius ait Aut prodesse uo
lunt aut delectare poete Et idem
in libro de tristibus Carmina proue
niunt animo deducta sereno et
Cassiodorus in libro de ortographia
Gloriosum est studium quod loqui debe
ab competenter scribere et que scrip
ta sunt sine aliqua erroris am
biguitate proferre Vox enim articu
lata nos sequestrat a brutis
scribendi vero ab imperitis
Ita profectum homines duo ista &
vendicat et defendit et in
niste oz Quoniam et si plurimque stu
dium delectat eiusque fastidium re
leuat tamen si continue fiat
ingenium ebetat hec Cassiodorus Quo
causa releuandi fastidii et ob
tinendi solacii cumque scribitur et
studium vicissitudine variat
unde Seneca Aut lectio ingenium et
studio fatigatum non sine studio
tamen reficiat nec scribere tamen nec
legere tamen debemus Altera res con
tristabit vires corporis et ex
hauriet de stilo dico altera sol
uet et diluet scilicet legere inuicem
huc et illuc commeandum est et altero
alterum temperandum ut quicquid lectione
collectum est stilus redigat in
corpus hec Seneca Et non quod tunc in
scribendo animus oblectatur quoniam
ex multis ut legitur ut auditur ut colli
gatur unum conficitur quod si a prioribus re
cedat non tamen recedit a forma sed
quod ex lectione mentem conficitur et in statu
redigitur Unde macrobius libro
de saturnalibus Apes inquit quo
dammodo debemus imitari que va
gantur et flores ad mel facien
dum ydoneos carpunt Deinde
quicquid attulere disponunt et per
fauos diuidunt Et ut ait vir
gilius liquencia mella stipant et
dulci distendunt nectare cellas
Et sucum varium in unum saporem
mixtura quadam ex proprietate spiritus
sui mutant Nos quoque quicquid
diuersa lectione quesiuimus committemus
stilo ut in ordine eorum digerere
coalescat Nam in animo melius
distincta seruantur et ipsa distinctio
non sine quodam fermento alis fer
mento quo condiuntur uniuersitas
in unius saporis usum varia liba
menta confundit ut eciam si quid
apparuerit unde sumptum sit aliud
tamen esse quam unde sumptum noscitur
appareat quod in corpore nostro videmus
sine vlla operatione nostra facere nam
Alimenta que accepimus quamdiu
in sua qualitate perseuerant et soli
da innatant stomacho oneri sunt
sed cum ex eo quod erant mutata sunt
tunc demum in vires et sanguinem trans
seunt Idem in hiis quibus alitur in
genium premimus vt quecumque hausi
mus non paciamur integra esse ne
aliena sint sed in quandam digeriem
concoquuntur Alioquin in memoriam ire
possunt non in ingenium ex omnibus col
ligamus vnum unum fiat sicut vnus
numerus fit ex singulis hec fiat nr
animus omnia quibus est adiutus absco
dat ipsum tamen ostendat quod fecit
ut qui odora pigmenta confici
unt in omnia current ut nullius
sint odoris propria quam confundantur co
fusa omnium sucorum et odoraminum
inspiramentum Unde sicut ex mul
torum vocibus chorus vnus constat
ex omnibus tamen vox vna redditur
aliqua est ex illis vox acuta ali
qua grauis Ita singulorum illic la

tent voces om̄ appent et fit
contentus ex dissonis hanc sniaꝝ
et hec v̄ba prosequit Sen̄ in eplis
Si forte uidebr̄ alicui contrariu
qd diximus sup̄ ex v̄bis plium q̄
debemus nomiare auctore hic
vero qd alioꝝ dicta colligentes
q̄ vnu in m̄ pferre debemus Sꝫ
no ē contrariu cu em̄ muniendus
ē q̄ scribr̄ tuc actor nominandus
cu vero plane procedit et uir
tus pceptoꝝ aut dictoꝝ coge
rit et conflatur hꝫ locu quod
hic dici Unde Sen̄ Talem aꝫ
in m esse uolo ut multe in illo
artes multa pcepta multaꝝ
etatu extra ſꝫ in vnu conspirata
Qr̄ aut stile debemus redigendo
in stilu conceptu ppa ca obsequij im
pedendi in̄ q̄ concurrut scribentis
humilitas pe maturitas rei scripte vtili pete

Quarto quare sit redigenda tiu fa
in stilu ē causa obsequij im milia
pendendi put innu̾ in pro ritas
logo li sniaꝝ dicit De lingua
et stilo desuiuce studijs proximoꝝ
quas linguas ale bigas agit
caritas xpi Et in li° qui d̄r spe
culu caritatis sic ait quedus
Dispicio opus imposs̄le inexcu
sabile dignu accusatione ex ma
pusillanitate impo̾le ex pceptione
mea inexcusabile dignu actione
ex eius inspectione Tuc aut ma
xime congruu ē scribendi officiuꝫ
cu in̄ ista concurrut

Scribentis humilitas
Psone maturitas
Rei vtilitas

De humili
tate scri
bentis
ē proba
tio mani
festa sub his iudicijs vꝫ si ille
qui scribit no extolla in corde
pmuentis aut scriptis proprijs
Si no detrahat ore scriptis alie
nis Si admittat pacient opi
correctoꝝ i properia dictis ut ecia
in obscuris g° no extollat in cor
de quia ingenitu est oi amanti
amare qd ge̾ v letat ho in sina
oris sui De corde em̄ nasti sen
sus et amat corda proprios fe
tus adeo ut sepe ait pusius

in conspectu sume vitat tortuosum
et praui Vnisi om̄ dignu ss̄m
sui emendare no erubescat et
inde fallit Unde Amb̾ Ad Sa
binu Nescio quō preter impru
dentie caligine q̄ me circufundit
vnicuiq̄ fallut scripta sua et ut
filij eciaꝫ deformes delectat Sic
ecia scriptore indecori s̄mones sui
palpant Unde et fabula refert
cu omis bestie Joui pntasset fi
lios suos Symia filiu suu pntans
oib̄ eu ptulit No aliemus de
trahat scriptis Sta ut d̄t Symma
chus patricius in eplari suo ade
diotribus scriptis amicoꝝ beni
gnitas scit fauere alioꝝ aut
iuidia nescit cognosce et Ysido
rus in li° eplaꝝ suaꝝ Sup̄ stu
dijs nulla laus cure ſꝫ nec po
stuma quida quia temerarie nra
iactant aliena ptita infructuo
se pucia semplene turpit sla
piculose dicitur Si bonoꝝ fa
cias mentes modica gra pat
si notabliu maxima offensa
inchoa° scribendi inuidia conti
nua° labor finis est odiu si qd
simp̾ edamus insani si quid ex
acti vocam pmptuosi et Jerō9
in plogo libri hebraicaꝝ qonu
Semp in ppatulo fortitudo emu
los hꝫ feriutq̄ summos fulgura
montes me quoq̄ procul ab ur
bib̄ foro litib̄ turbis remotu
et ut Quintilian9 ait latenteꝫ
inuenit inuidia nec inirꝫ inqt
si ad ūsu me paruu homunculu
i inude sucos grunnant et pedi
bus margaritas conculcet cu ad
uersus doctissimos viros et qui
gl̄ia inuidia supare debuerant
liuor exasperat Et infra Sꝫ flor
cipendo ymagines ymbrasque
laruaꝝ quaꝝ nature d̄r terre
paruulos et in angulis garrire
tenebrosis No admittat egre
correptoꝝ aut lima inppera dccss
plurimus scdus in eptis libeꝝ in
si tibi anata que putauis cor
rigenda Ita em̄ magis creda ce
ta tibi place si quedaꝫ cogno

uero displicuisse p̄sone matuu̅
tas reddit obsequiu̅ scribedi gra
tu̅ cu̅ tp̄us expetit oportunu̅ p̄
ut d̄r ieco9 in ep̄la ad rusticu̅ mo
nachu̅ Ne ad scribendu̅ cito pro
silias et leui ducaris insania
leui ducit Quia scdus est qn̄
grauis nc̄itas cogit p̄ ut Aug9
dicit in li° retractationu̅ vt de ope
monachorum p̄locem libri illa nc̄c̄i
tas compulit cu̅ apud carthagi
ne mo̅steria esse cepisset Alij se
suis manib9 transiebat obtpan
tes ap̄lo Alij vero ita et ex oblo
nib9 religiosorum viue uolebat ut
nichil opantes vnde nc̄c̄ia ut
hrent sit suppleant se potius
imple̅ p̄ceptu̅ euagelicu̅ existi
maret atq3 tractaret vbi dn̄s
ait Respicite volatilia celi et
lilia agri vnde extendebant
certamina quib9 tbabant ab ecc̄ia
aliis hoc aliis illud defendetib9
huc accedebat vnde tunc q
dam erat eorum qui opand9 no
esse dicebat Fei vtilitas gme
dat obsequiu̅ Si quod scribit
fuit oportunu̅ · qd̄ tunc maxime
fit si ad honore̅ dei et edifica
tione̅ pximi qd̄ scribim9 fuerit
finis em̄ oi̅s scripture maxime
debet esse ad caritatis dulcedine
informare Vnde ut in p̄mo lib°
de doctrina xp̄iana dicit Aug9
Tota scriptura si quis ea̅ in
telligat geminam caritate̅ edifi
cat Ista etia̅ ꝗ seculares ꝯscripserit
prodesse posteris voluerit Vnde
et tulius in p̄mo tusculanarum sic
ait ph̄ia iacuit usq3 ad hanc eta
te̅ nec vllu̅ habuit lume̅ litterarum
latinarum que illustranda excita
da est a nob ut si occupati pfui
m9 aliquid ciuib9 nr̄is p̄ si fim9
etia̅ si possum9 ociosi in quo mag
nob eo elaborandu̅ est qm̄ mlti
iam libri esse latini dicu̅r scripti
inco̅siderate ab illis quide̅ opti
mis uiris sed no̅ satis eruditis
fieri aut p̄t ut rcte quis senti
at et id qd̄ sentit polite eloqui
no̅ possit sed mandare quēq3 litteris

cogitationes suas qui eas nec
dispone̅ nec illustrare possit nec
delectatione aliqua allice̅ lectore̅
hominis ē intpant abutentis et
ocio et litteris ita qd̄ libros suos ipi
legut cu̅ suis nec quisqua̅ atti
git p̄ter eos qui eande̅ licentiam
scribendi sibi p̄mitti uolut et En
nodius Superflua scribe̅ res est
iactancie necessaria vetite ꝯcepti9
petentis familiaritas ꝯmendat
scribentis officiu̅ Magis em̄ decet
ut scribat q̄s ab aliquo rogat9
qua motu ip̄e volu̅tatis ductus
hoc em̄ ascribit amicicie obedie
caritati illud vero iactancie supbie
leuitati Et utina̅ quida̅ potius
uel exacti scribent ut se freno oci
imposito psilenciu̅ honoraret qm̄
ut satirice loquar hesternam ruc
tantes crapulam auctorem sfarum in
p̄sar dare p̄sumut hij sut qui sat
toribus assueti loquacitate sapien
estimates ponut maculas in clitis
latere sut scriptis lacerantq3 co̅muius
quorum folia nouitatib9 plena sit
et inepcijs ut illud plauti no̅ im
merito possit eis aptari has p̄ter
sibillas nemo leget Et illud sogi
in dicit sine mente sonu̅ et cu
suas magnificauerut fimbrias in
exordiis ptumuerut montes na
scit9 ridiculus mus quorum verba
licet sonet exterius xp̄m sapiut
tu̅ interius aristipu̅ ꝯ p̄nunciat
antixp̄m nitidi crassi tp̄alibus
suffarcinati paupes nudos me
dicos pegrinos huius sc̄li dap
nat qui xp̄m sermonib9 et studiis
p̄mo et si verbis taceat habitu lo
cur et gestis Tales hij aduersarios
xp̄us p̄mis duob9 con̄ xp̄m et xp̄i
discipulos dimicat antixp̄us ꝗ
cu̅ tace̅ no̅ didicerat more pulli
garrientes et oculatis scripta
tes nesciut loqui Sz iam ad pro
situ̅ redeuntes diximus ad offici
um ptinere scribendi corrigere
exemplaria excipere notabilia
redigere in stilu̅ concepta ꝑpa
inp̄mi̅e meti memoralia hoc
ē vlt qd̄ p̄sequam diffusius

sed cum agemus de memoria xpo ad-
iuuante de hoc inferius dicemus hic
ad presens nosse sufficiat quod me-
moria lris adiuuat. Hic ondit
quod ingenium immoderato labore
retunditur Et hoc iiii^or modis. Cau-
sa naturali accidentali corporali animali
Ingenium et sicut a natura prosperis profici-
scit usu iuuatur temperato exercicio
acuitur Ita et immoderato labo-
re retunditur Nam labore corpora
frangitur calor et spiritus resoluitur
sompnus induci subtracto sen-
suum exteriorum ministerio et communis
impedito iudicio ingenium ociatur
Quatuor autem modis ingenium
ex nimio labore retunditur A cau-
sa naturali accidentali corporali
animali A causa naturali in senibus et
pueris Ab accidentali in quanti
da passionum molestacionibus impe-
ditis A corporali in nimium acrioribus
occupatis Ab animali in nimium
cogitabundis A naturali ergo cau-
sa deficiunt pueri et senes Vnde
Berzelai octogenarius ad David Num-
quid ingenii sensus mei addiscen-
nendi est quod sequatur. Et Jeremias
de ipso ut non mittatur excusat
quia se puerum profitetur. Cum est enim pri-
ma etate esse calidam et humidam
perfectam etatem aut senilem fri-
gidam et siccam et in utraque inge-
re minus ingenium Cum enim in seni-
bus humidum continue euaporet
necesse est ut calor exalet Et
ideo propter hanc euaporacionem att-
ribuitur eis constancia quia frigidum
et siccum bene retinet et fortis app-
hensio propter defectum calidi commiscens
oportet communis et sapiencia propter multam
experienciam et multorum memoriam que
ex frigido et sicco confecta Sed
tunc minime deficit ingenium inquantum
ad organa compatitur Vnde a
uicenna in libro de anima dicit Sed
dum prius corporis debilitatur ui-
res in fine etatis iuuenilis que
fit circa annos .xl. tamen sapiencia
confortatur Vnde dauid senex aby-
sagat sunamite officio recreatur
Et ut ait Jeronimus ad nepocianum.

Dauid annorum natus lxx. bellicosus
quondam uir senectute frigescens
non poterat calefieri querit ei
puella. que cum rege dormiret
et senile corpus calefaceret Nonne
enim pene virtutes corporis mutat
in senibus et crescente sola sapiencia
decrescunt cetere. Hec Jeronimus. Sapiencia
igitur est illa sunamitis que senes
calefacit et iuuenes non urit Sic
tamen quod plato octogesimo primo
scribens mortuus est Et Socra-
tes nonaginta nouem annos in
docendi et scribendi labore com-
pleuit et multi philosophi etate longeui
in studio sapiencie floruerunt. et multi
poete grandes natu uicina mor-
te nescio quid cigneum et solito
dulcius cecinerunt etc. ut habetur capitulo primo
huius partis super epistolas hns et
huiusmodi datur cursio breuis Conti-
nuatum scolastici laboris exercicium nu-
trit ingenium in qua natura paula-
tim deficit artis industria ut
disciplina succurrit Vnde Jeronimus De-
nectus eorum qui adolescentiam suam
honestis artibus instruxerit. et in le-
ge domini meditati sunt die ac
nocte etate sit doctior usu uigi-
dior temporis processu sapiencior et ue-
terum studiorum dulcissimos fructus
metit Vnde et sapiens ille uir gre-
cie themistocles cum expletis cen-
tum et septem annis se mori cerneret
dixisse fertur se dolere quod egredere-
tur uita quando sapere cepisset tutta tamen
que per corpus exercent fructo cor-
pore mora fuit Et ut dicit idem
Jeronimus Nec hoc dico quod iuuenibus et
ad huc solidioris etatis hiis dunta-
xat qui labore et ardentissimo stu-
dio uite quoque sanctimonia et oracione
ad dominum frequencia sciam consecuti
sunt frigeat sapiencia que in plerisque
senibus etate marcescit Sed quod ado-
lescencia multa corporis sustineat
bella et inter incentiua uiciorum
et carnis titilaciones quasi ignis et
lignis uiridibus suffocet ut suum non
possit explicare fulgorem A causa
accidentali obtundi ingenium cuiusmo-
di sunt egritudines spirituales et ma-

xime impedit p capitis passiones
Nam in vertigine et scothomia vi
sus e et ingenij corruptela cu
vz omnia verti videntur in giru
quia fumo penetrante ad ptem
anteriore cerebri spus visibilis a
ventositate defente voluit in
giru Et sic vo ponit esse extius
que no apphendit nisi p corpore
um instrm i. spm sic rotatu Sic
ecia fit in litargia q facit hoies
obliviosu et dure ecia intellige
te. Et ideo pigwis vent tenue
gignit sensum quia nimia re
plecio cibor et potuu et maxi
me cepar albar albor et alior
accuminu et fructuu gmestio
induit huc modu debilitate in
genui hn sut graves sopni vo
ne pigri apertos hntes oculos
cu ostitacone et oris apercone
qd no meminerut claudere ma
xime cu evicio parata e huioi
egritudo. phant aut passione
maior et inor ingenij ineptitu
do nascitur secundu q ex diusis cau
sis et in diusis locis passio ista
causatur Stupor ecia mentis in
geniu impedit eo qd sensus et
motus iste diminuitur q passio
insensibilitas et ymobilitas appla
tur p quor oppo ingeniu ve
getatur. ppt hums em aquosas
vinispalr p caput diffusas vent
culi cerebri infundur et tuuc
pie humectatur et remollitur
et capita inuor sensibiliu et mo
tiuor opitulantur Sz de hijs
ad pns medicis relinquam A cau
sa corporali Cu mg corpi p tmg
ut ad stiaz forciores et habiliores
sunt et du minuu reuumado ut
vigilando radicale consumitur
humidu nale nre e ut diminua
ingeniu. Quia scdm ecctu Vi
gilia honestatis tabefaciet car
nes et cogitatus illius auferet sop
nu Sic ergo spacia studij et
sopni moderent ut nec tpe stu
dio deputato sopno indulgea
nec tpe sopno debito loco ul stu
dio insistatur Vnde petrus apls

in itinerario Curandu e inqt ma
gno ope ne quis sumes ex hijs
spaciis q ad studendu hret sopno
addat et vigilandi tpus minuat
illud qz e observadu ne forte si
no diu de coctis cibis interupant
sopni mente agrauet corpus
indigestu et crudos exalans sps
scdm interiore gfusu reddet 2 tur
bidu Rectu g° est ut spacio co
petenti pars ista foueat q me
ti corpus in reliquis possit in
stu exhibere instrm expletis suf
ficienter hijs q sibi debent Het
ille qte Cassianus in li° de insti
tutis mochor m° Omi obseruacone
cone conueit custodie ne sopnu
q nocti subtraximus resume p
diem vigilar lassitudine et in
anitate compulsi no ta reqe
subtraxisse qm quiets tpus ad
refeccoz nocturna videam comu
tasse. totu em huic carni p cuidu
bio coget reddere quisqz ei no ro
nar pte subtrahe sed totu tepta
uerit denegare et no supflua
sed necia volunt amputare h
Cassians hoc ecia laborat vicio
qui pecudis more recubens et
oculis onerans aiaz suaz libreres
distinctus multis libris se inmi
tit no inuentus Vnde ad them
enses auditore Varro Multu int
e utz ipas rem an libros inspi
cias libri nempe no nisi paupcu
la sut stiaz monumenta q inqui
rendor pncipia cotinet ut ab
hijs sumat anims negociandi
pncipia et Bnh in epla ad henri
cu experto credo Aliqd ampl in
venies in silvis quam in libris lig
na lapides q docebut te q no
possis a magris audire A causa
aimali deteriorat ingeniu per
inmodacom applicacois aimi
ad studiu inde cellula memoria
lis destruit nutrimentu desti
tuit sopnus aufert Vnde et Bnh
difficilius meditacio scripturar fa
tigat no resistit teneriore aim
stringit intentom ebetat sensu
inde e q eximia cogitacone

quidā cito resoluūr in sopnū q̄
dā vero processu tpis ī moderatas
ī currūt vigilias deniq3 perdūt
sensū. Cū em̄ ars apud se de
re subtili incipit cogitare in
cipit ut frequentius dormitare
quia vigor aīme reingredi in
terius et sensus cōis secū ret
hit spūs ab extiorib3 organis
et relictis extiorib3 a spū et ca
lore grauant organa fragilitate
sopni vinculū inducente. Ideo
cogitandū ē de subtilib3 modera
te et qm̄ labor cogitacōnis ī mo
dāte excitat celebrū ī nales vi
gilie cōsecūtur frequentius nimis
cogitandū. Unde in li° de sopno
et vigilia dr̄ Sopn9 quedā e
pilensia ē quia opilant utro
biq3 vie spūū ne possent decur
rere spūs sensibiles et moti per
sua organa ad sensū et motū
sed ī nales vigilie quas ē nimis
substitui p laborē calore resol
uūt nalem ut fit multa spūū
deperditio et remisso calore sequitur
indigestio. fit superfluitatū agre
gacio fit totius corpis cōsumpcio
et aīe mutacio. Racio frenesi
et ebrietate que similes pducunt
passionib3 hnt tamen Rz vnū ex
emplū de amore qui dr̄ hereos
inducens ut certū comprobem9. Est
igr̄ morbus iste cū nimia cōcupia
et afflictione cogitacōnū ex solli
citudiē melancolica ducens adin
saniā eo qd̄ cogitacio cōtinua ū
titur. Cū desiderio circa forma
quā estimat esse p pulchra. Er
rat igr̄ estimatiā que p inmo
dicacōnes sensibiles ducitur ad ap
prehendenda accīdēcia nō substāncia q̄
estimat esse et nō sunt. forsitan
impossibilia et in illo sensato qd̄ in vi
tate nō et inestimatiue tn̄
occurrit virtus aīe sic esse esti
mans conquiescit. Imperat igr̄
estimacio ymaginacōni ut de
fixū hēat in tali forma et per
sona aīm qua int apprehen
suas estimatiua melior ē et
in alias sensibiles vtutes habz

impīū ymaginacio vero mouz
cōcupiscibilez que p cōcupiscie incli
nā ardore et ad mediaz cōca
uitate celebri ubi estimatiua
esse dr̄. Calor ī natus et spūs
attrahuntur infrigidā et excitatur
prior grauitas. trahaturq3 aīma
ad insaniā estimata forme spe
ciositas plurimū aut huius insanie
sollicitudo cogitacōnis nimie.
Oimo videbimus in hac parte sic
si profunde nimiū aīa in cogi
tacōne maxime cū ascendimus
ultra nrm̄ modulū ut ubi nō
ē quimus insurgere nodū. Et sic
corpus aīaz sequitur in sua accōe
corpus nō aīaz in sua passione cor
pus destituitur aīe ut ingeniū
ut ebetatur ut auferetur. Et sic equal
virtus aīe complexione sequitur
Unde ut ait Constantinus Ei
nō herosis ferrat et aīa semetipsam
in passione melancolicaz nāe ē
mādatur. Et sicut ex nimio labo
re corpis mei incidit in labo
riosam ethycam ita ex labore
aīe in melancoliā. ergo nō plus
cogites quā oportet neq3 plus
sapias quā nāe ē. Ideo cōprehe
duntur sapientes in sapia sua et
si monte tetigit inito lapidabatur
bestia. Mel inuenisti qd̄
tibi sufficit comede. Nā si dixis
sapiens efficiar sapia longius re
cedet a te. P9 sensū et ingeniū
hic agitur de memoria et hic cōtinua ad
ei9 quiditez q̄ quiditas cōtinet
memoria diffinicōes essenciale opom organi

Post sensū et ingeniū medio dispositionē
terciaz esse nāam diximus
ad distendū qua vide
dū est cōtinuū ad eius quiditate
qualitez potestate formabili
te quiditate aut cōpi9 tange
dū est cōtinuū ad ei9 diffinicōm
diuisione essenciale opez et or
gani dispoīcōm. De diffinicōne
aut cōpus scdm romez et scdu
dū rem et utriusq3 dispoīcōz. Me
moria ergo tullius in fine re
thorice secunde sic diffinit. Me
moria est p qua aīm9 repetit

ea q̃ sunt Intelligẽtia p̃ quã
ea p̃spiciat q̃ sũt prouidentia p̃
quã futuꝛ ad vi͂ antequam
fiãt sic hec aũt p̃tes prudẽe
ido appellat Damasc̃ Et sic
Memoria ẽ fantasia derelicta
ab aliquo sensu scd̃um actu ap
p̃nte vl' carencia sensꝰ et intel
ligẽtie Inidem cõsonat Remi
gius Secundũ rẽ aũt vide ẽe
memoria quasi ingens quedaꝫ
aula ꝯtinens in numerabiles thẽsau
ros diuersoꝝ reꝝ corpaliũ et
ymagines p̃ sensus inuectas
vbi reposita sũt oĩa et distincte
s̃uata preut quisq̃ suo adi
tu ingesta sũt sic lux colorq̃
et corp̃m for͛e p̃ oculos p̃ aures
aũt oĩa gñia sonoꝝ p̃ aditum
oĩs oĩs sapores patdit̃ nari
um oĩs odores dura mollia fri
gida calida leuia aspera p̃ tac
tũ hec oĩa recipit memo͂ et
vnicuiq; p̃ sua ymaginacõꝫ re
p̃ntat aĩmo querenti nũc hoc
nũc illud et queda͂ ita ꝯposita
sũt ut statim appareant et se offe
rant cogitãti et queda͂ dũ alia
q̃runt p̃ruũt in mediũ et inde
abiguntur q̃ uero in tam pro fundo
reposita sũt ut vix etiã cũ ma
gno mentis labore q̃ abantquis
obstrusis eruant Alia vero in
p̃turbata s̃rie sicut posituꝛ appet
vbi celũ t̃rra mare et queq; sen
tiri p̃nt ꝯpsito sũt meditanti
p̃ter ea q̃ sepeliuit obliuio Expo
sito aũt dictoꝝ hec ẽ q̃ꝛ aĩa p̃
sensus ꝯphendit sensibilia et
sentit ꝛ sit opimo Intelligibilia
vero p̃ intellc̃m et sit intelligẽn
Cũ igit̃ typos vl' figuracões eoꝝ
q̃ ꝯprimatꝰ est quibꝰ et que in
tellexit custodit memorari dr̃
Sensibilia aũt memorat p̃ seipa
Intelligibilia vero paciuis Et ut
dicit Remigius Cognoscibiliũ
memo͂ ex percepta sit fantasia
Intelligibiliũ aũt cognicõ nõ
fit nisi ex disciplina ex natura
li ingenio et nõ ex sensu inmẽte
Intelligibiliũ aũt si quod didiciꝰ

memorãm tñ cẽntie eoꝝ memo͂ eaꝫ
nõ hemꝰ et hoc ẽ diffinicõnis ex
positio Diuidr̃ aũt memoria scd̃m
Augm̃ in sensibilem et intelligibileꝫ
Sensibilis aũt scd̃m tuliũ in p̃ma
rethorica ĩ nãlem ꝛ artificialeꝫ
Intelligibilis et diuidr̃ in ea q̃ nõ
ẽ pars ymaginis et ea q̃ est p̃s
ymaginis dei ĩ nob et oĩs crea
te sunt Et ẽ alia increata que
scd̃m rõm coduiuidi ist' Repetes
g° breuit̃ dicimꝰ q̃ memo͂ diuina
omibꝫ inponit forma ita q̃ q̃n
fuerint eideꝫ alique memorie
ꝯformiores tanto meliores et
p̃uiores Est ergo nobilissima
memo͂ diuina post hanc illa cre
ata intelligibilis q̃ est p̃s yma
ginis siue in angelis siue ĩ hoĩ
bus sed in angelis nobilior in ho
mibꝫ nobilior intelligibilis quã
sensibilis ꝛ nãlis quã artificio
sa et oĩs hee diuicie nobiliores
q̃m in bruti' Ascendit ergo a
brutali ad sensibilem huanam sed
artificiale ab artificiali ad nãle
a naturali ad ea que nõ est pars
ymaginis et ab hac que ẽ p̃s
ymaginis ꝛ ab hac ad angelica
ab angelica ad diuina Est aũt ĩ
diuina memo͂ ut elicit' ex ũb' Augꝰ
in fine xi libri confess' vbi oĩa
nostes ab et̃no sine varie te no
ticie sue sicut oĩa faciens in p̃n
cipio sine distinctione accõnis
sue Memo͂ aũte creata q̃ est
p̃s ymaginis ẽ in angelis uis
intellectualis nõ coetna et̃no sed
et̃nitat' particeps nã mutabilis
sed ꝯteplacõne et btitudine eoꝝ
excedens mutabilitate t̃pis et
sine vllo lapsu ex quo facta est
in h̃endo deo excedit omeꝫ vo
lubilem vicissitũes t̃pm ut scribit
in xii cõfess' Memoria vero in
telligibilis in hoĩbꝫ p̃nt ẽ p̃s
ymaginis ẽ uis intelligibilis ab
strahens ab omi dĩa t̃pis scd̃m
portõꝫ supiore eiꝰ consid'a in dĩm
tenes apud se p̃ncia noticie p̃
me vnitat' in habitu aliquo
innato Utpꝫ in li° Augꝰ de trĩte

Memoria vero intelligibilis q no
est ps ymaginis e ius cosuatia
spez intelligi^lm secundu duas tpis
diusas de rebus pus accept^a Me
moria vero sensibilis e virtus si
ta in posteriori cellula celebri ordi
nata ad cosuacoz impssionu pue
nientiu ex intencoibus sensibilib
quas virtus estimatiua accepit
ex singul sensibus indigens orga
no et tpe nec e in omib aiali
bus s in illis in quib e xtq sen
si^t discernens tpus et duas tpis
cu ipa sit accepto irrata in pnti
rei accepte in ptito no gtinua
sed intcisa hec aut quis e ad ar
tificiate et nalez Ez artificiale
ut artificiosa vocat ea sciuis q
egit ingenio et cofertat doctina
et pcepto Nalem vo vocat ea
q in mris aiis insita e et sit cu
cogitacone nata memo vo bru
talis e virtus qua aia bruti
intuet sensiblia q sut infra se
ut infr se no aut se ut que sup
se p apphensioz em ad se no re
flecti^t nec supra se uidet p me
tis eleuacoz Unde olandiang
in li^o de statu aie Qualib ro
nabli et irronabli gne sit mei
misse vn no absq vero dr ime
mo esse homis pecudibsqz cosim
ium Na et indos aconie et hyru
dinis p9 anu refecit et equi sta
bula repetit et canes dnos re
cognoscit Ez qm aie beluaz et
si ymagines locoz nalr retinet
tpus tn sibe sue sciaz no hnt
in recordacone rez corpaliu qs
p corpis sensus hauserut intcio re
net et comadi no hntes no di
ca sup se aliquid sed scipas vide
no pnt Essentialis aut opo me
morie mecrari siue recordari tn
modo e difficilis ad videndu Tn
scdm Cometatore sup libz Arist
de memo et remiscen pt sciris
dici q actus ei9 erit quia fugit
reuerti in pnti intencoz in ptito
coprehensaz Res em aut app
henditur in pnti et de hmoi est
sensus Aut respicit futurz et

de hijs e estimaco Aut ptitu et
h subiacet memorie Unde me
morari est eius qd pus scieba^r
in ptito et hoc e que oib aia
lib hntib ymaginacoz s invo
stigare p memoria aut reme
moracoz e in solis hoib quia hoc
e volutarie inquire de hui9
modi intencone et fare ea pntau
pt absencia Differt tn remeo
racio a cosuacone cu suaco sit
eius qp ffe fuit in aia postqm
fuit gphensu Memoraco vero
eius qd oblitu fuit Et ideo re
memora^o e cosuaco abscisa Con
suatio aut ens e rememoraco
cotinua Et ido hec vna e in
sba due vo scdm modu et hec
e acco virtutis rememoratiue
ut meorie q tn apphendit res
pticulares res determinate qn
titat et quali^t pambulis s
et ymaginacoe Aut ig hic m^or
cosidanda ymago intenco illi9
ymagis et facere illa intecom
esse illi9 ymagis q pus sentie
bat facere aut ymagine esse
psente e alti9 xtut quam sit xtq
q cophend^t intencoz Et noiat duo
b9 modis quia gphensio eius fu
erit coti^a dz cosuas qi diuisa
memoratiua iudicare aut qd
ista intencio e ymaginati illius
est int^ius ipius in hoie quam
sit cu cogitacone et investiga
cone p rememoracoz s in aiab
e p natura et no hz nom nisi
q auicena vocat ea estimacoz
phac em xtute fugit na^r ouis
lupu sicut sibi nociuu licet eu
nuqm nouit ut vidit Aut g hic
tres acciones cum xtutu quaz
vna apphendit rei ymaginacoz
alta intencoz ymaginis tcia co
petit has duas ad inuice Infor
mis em ymaginabilib e a^o qi
subm s lineaco ut figura et a^d
qi forma s intenco illi9 figure
et recepto haz duaz pciu est
duaz xtutu diusaz z coponco
eaz e tcie xtutis Et sic pz hic
tres esse xtutes vna que facit

putari ymagine et una que facit
putari intencionem illius ymaginis
et una que componit illa inten
cionem cum sua ymagine et per hec
tercia completur investigacio per
rememoracionem quando unaqueque earum
facit putari suum proprium et sic patet
de essenciali accione rememoracionis
et memorie Est autem virtus hec
organica prout dicit dami. Orga
num memoratiuum est posterior ventri
culus celebri et spiritus animalis qui
est in eo Et Remigius Sensuum
inicia et radices anteriores cere
bri ventres dicimus esse dinosti
bilis medium et memorialis posti
or est Et Algazel in metha[phisica] Esti
matiua et memorialis in posteriori
parte celebri Formalis vero et yma
ginatiua est in anteriori parte cerebri
Cogitatiua est in medio cerebri Ad
patet sic quod apprehendit de subito ymagi
ginatiua est id quod pictor pingit
in pariete et quod comprehendit me
ditatiua est intencio illius picture
Senciens ergo primo sentit deinde
ymaginatur ymaginans deinde dis
tinguit distinguens deinde recipit
conseruans Ideo necesse est ut ymagi
nans sit in parte anteriori cerebri
Deinde cogitans in medio deinde me
morans et conseruans in posteriori Sicut
infra patebit Inde est quod Aner
rois ponit quinque ordines et quinque
loca organorum apprehensiuorum esse
in capite Primus est exterior orga
norum que vocat corporale dicens corti
cis quod percipit formam rei in materia
presente et complementum illius loci est
in organo sensus qui est in prima par
te capitis medullosa et humida
Secundus locus est sensus qui est q
primus est locorum spiritualium et forma
lis ad sensus ipsos comparatus et eius
complementum est loci primi Tercius
est virtutis ymaginatiue et est magis
spiritualis et se habet ut complementum
ad sensum et accipit ymaginatio hic
per fantasia Quartus in organo est
virtutis distinctiue que est cogni
tiua virtus brutorum ut cogitatiua
ut ita dicam que distinguit intenciones
a figuris rerum Quintus est in orga
no virtutis memoratiue et ille locus
magis est spiritualis inter omnes quia
recipit medullam eius quod tres vi
res scilicet sensus qui ymaginatiua
et distinctiua distinxerunt et per id
distincte et discrete reducitur ad
res Et ideo virtutis memorie actus
est quod componendo intenciones distinc
tas cum ymaginibus rerum ad res re
uertitur Et sic patet de quiditate memorie

Circa istud tamen de qualitate memorie
Agitur de diuinitate eius participacione
de participantium comparatione de impedimento
memorie qualitate rerum ordine et de eius
medicinali subuencione

Memorie qualitate
consideranti necesse habemus de
terminare de differenti eius
participacione de participantium inter
se comparacione de impedimentorum
occasione de medicinali subuencione
Differens participacio memorie
variatur secundum species individua
individua et accidencia individuorum
plus enim deficit memoria in piscti
bus sive natatilibus quam in gressibi
libus et volatilibus et in utrisque ma
gis quam in homine prout dicit Aug[ustinus]
in xv libro de trinitate Ad bruta
licet habeant memoriam non tamen talis
est humana quod verum est de intellectuali
non tamen verum est naturali de sensibili vniuersaliter
quia sapientia creatoris de omnibus que
sunt nobis cum bestiis et auibus communia
plus tribuit illis minus vero nobis
Quibus enim homo ut visu aquilis ut
odore canibus ut colore pauoni
bus ut fortitudine leoni ut velocita
te capriole ut volatu musce pos
set equari Hec enim superant nos
in bonis corporeis que superantur a nobis
in bonis racionis sine quo nessitas
est et parum prodest memoria et cetera
corporis membra Si enim cogites
corpus tuum sine intellectu et race
pollis sensibus vigere videbis corpa
vilissimorum animalium tuum corpus
precellere Ex quo patet corpora hominum
esse vilissima et miserrima nisi
regantur racionali memoria Inter
homines autem male sunt memorie
infantes et senes et minus ve
locis ingenii et minus tardi In

infantib; em nimia dnatur hu-
ditas fluens in forma sigillata
de facili recipiens sed nō retines
nisi tn accidentar illud fiat hoc
ē si cōsuetudo ītuemiat ut p
hoc faciliore remiscendi cpim
heat Aut si forma sigillata ciās
infantib; mīg inveniat occupa-
tam ut eius sigillatio et impssiō
relinquat delectatōm ut ab hoi-
natōm magna hīs em et silib;
cais parvus motq in aīa infā-
tis amplius pfundāt et diutig
retinēt Senes aut in quib; hun-
dat frigid et p qns actutale hu-
midū et extiscau qd fluit inde
terminatū sigillari em nō pmittit
ymaginē sed fit in eis sicut minus
edifitijs in quib; nō fit sigillacō
pter putrefacō3 Qia em putre-
facta extius sunt hūida sed in-
tius sut arida Similr mltū ve-
locis exnites ingenii nō sut boe
memorie ppt hūidū facile reci-
piens et calidū mltū mones Ca-
lidū em cōmouet ymaginacōs
et pturbat eas et hūidū gtinuo
calore motū nō bn retinet eas
Erade ute qd dico meōrie nō dico
remiscen licet em altm ponat
pro alto tn aliud ē memoria ā
remiscen Est em motu remiste-
cie motus intceptus et diuisifi-
catus Intceptus quid; quia nō
gtinue peand; form reflectit
in rem eo qd illa tendit in obli-
uione ut in toto ut in parte diui-
sus aut quia exmits est formis
sitem et anciū et cōsequeciū et
locoz et eoz q accidūt rei cēste
p remiscentia Memoria aut di-
gnior ē ut heat motū cōtinuū et
uniforme Id em ipse remistimur
cuiq in se hemq obliuioz sed pri-
cipii eius recordam p memoriam
Unde remiscen ē investigacō p
memoz scdm phm Dic silogis-
mus a quodā pncipio pcedes
hant aute remiscen maxie
habet melancolici et qui hnt
melancolia fumosa et fuetem
Dic dicit phus in libro de pblēmib;

Sunt em tles qui hnt melan-
colia acutate q causa ex sagne
et colera sit adustis Tales em
homies mouet fantasmata qa
in sito posterioris cerebri fortissie
imprimuntur et calor melācolie fu-
mose mouz ea cuiq modi mobi-
litas confert remiscen ut ince-
sagent et alij gtingit q sicut
proicientib; lapidem accit q nō
hnt amp a scipis ut qn volue-
rint stet lapis Ita contingit
in remiscen q cogit ad hoc fre-
quir dispositō corpis nalis ut
accn̄lis ut infirmitat ut etat
Quod ē vide psimile in ira et
in eis ubi magno impetu cōsur-
git passio quadamō involūtaria
tles eciā ppt fumū melancolie
evaporantis ex quo loqui inci-
piut diu locur nec quiescūt ppr
mltū motū fantasmatū que mt
sencuit a mltū tardi eciā ipales
memorie quia nō defacili reci-
piut et ideo ymagines ppr quas
meōria viget eis deficiut Velo-
cis em ingenii magis sut hūidi
qm indigeat memoria Tardi
aut minq hnt de hūiditate qm
ad receptōm ymaginacōnu suf-
ficiat q in minus hūidis nom-
manet fantasia in mltis sitis
ex fantasmate nō sigillat for-
impssa Compacō aut inter
se participatiu memoria Dic
distingwit scdm Avicennaz Et
occifitan ea q supius dur scdz
avicenna memoria ē in aliis
aialib; sed recordacō que ē re-
uocacō ingenii ad quend; qd ob-
litū ē nō invenit nisi in solo ho-
mie Cogitare em sibi affuisse
q postea derelictū est nō est
nisi virtus ronalis ut si ē ali-
cuiq virtutis alcius pter ronem
potit esse estimacō sed q deto
tius ronabite Dica go memo-
rie et remiscen ē quia meō-
ria ē retencio specie pnc intetoz
sensibiliū pnc repntacō corp;
Remiscencia vero ē inquisicō
formu a memoia deletaz per-

oblivione p contraria Sic obliti ali
cuius psone quã vidimus recurrimus
ad locu et tps et actus p que re
cordamur p9 quã vidimus tali lo
co tali tpe talia facientẽ Nota
et dictũ int dictũ int recordari
et addiscere quia quidã posuerunt
qd addiscere nichil aliud sit quam
reminisci Conveniunt em in hoc q
vtrobiqz e motus a cognitis ad
incognita ad hoc ut sciant Sed
in hoc e dña q recordaco e in
quisico incognitorz ut cognoscat
de futuro que quidẽ sunt cogita
de pterito Addiscen vero sive disci
plina e extensio aie ad cognos
cenda incognita q no sunt co
gnita prius Ad hoc p aut ma
iore evidentiaz q pter ad quidã
homines facilius addiscãt quã
memorant Et vtr quidã sunt fa
cilis memorie quidã facilis re
cordaconis quidaz facilis memo
rie quidã e contrario Ad q int du
scdm Avicenna q illi qui sunt sic
ce complexionis fortes sunt in
memoiter retinendo debiles in
recordando i in memorando move
do Siccitas aut matie gene
e dispo ad suscepcoz impssionu
et retetomi habilis aute est
ad motu et ideo sicca comple
xio genuit memorie no recordacõi
Qui vero calide sunt complexios
facilius recordant hii aut sunt
qui magis recipiunt nutus mu
tus aut spant motu sensibiliu
ad alias intencões Et qui sunt
perceptibilior nutuu erit citius
recordans Caliditas etem co
plexionis e quenientissima dispo
ad motu Illi vero qui sunt humide
complexionis sunt facilis disciplie
humiditas em est disposico que
nientissima ad facilitate suscep
conis impssionis et quenit di
sciplinẽ facili et e con disposito
forti memorie Memorie em
nide e matia aqua difficilr
deleatur q impssu e in illa et
ad hoc opus e sicca nã ex q
plexione Nota g9 qd bn me
moratos sunt contrie disposicones
bene addiscentibz Illi em bn me
morates sunt quorz aie no hnt
facile motu neqz dispgunt cogi
taciones eorz Illa em aia q habz
multos motus et multas cogita
cones no bn memora hec aut
e disposico contraria bene recorda
conis Bona em recordaco exig
multiplices motus et agiles cogi
taciones Iste bene memores sunt
sicce complexionis q e disposico
difficilis ad suscipiendz impssioes
et ideo e contraria ei disposico facili
discipline Bona g9 memoria
e ut ex siccitate complexionis ut
extraccio circa vnu ul pauca non
circa multa Inde est qd sicut sup
dctm est accit pueris q ipui
sunt humidi q bene retinent Aie
em eorz no sunt occupate circa mlt
ta sed sunt fixe circa vnu Iuuentu
vo ppr calore et ppt motus suos a
giles debilis est memo quamvis
sit complexio sicca Senibz aut ut
sepe dctm est accit phurez qui
pvalet in eis no memorari ea
q vident Occasio impedimentorz
memorie iam patet ex dictis in pte
habet em occam memoria
Ex parte organi
Ex pte elementat humoris
virtutis interioris
impedimenti exterioris
Ex parte
organi
sic patz
secundũ
Remigiu Anterioribz ventriculis
cerebri lesis sensus ipeditur et
dinoscibile manet illesu Medio
vero ventre paciente sola recto
turba et sensus manet integri
Si vero anterior et medius vent
ppessi fuerint ro simlr cu sensibz
aufert posteriori vero paciente
memo corrupit sensibz atqz me
te manentibz illesis Sciendu vo
qd no est nobis sermo nisi de memo
tione ad placitu Sed si cu anterio
ribz et mediis posterior fuerint
ppessi et sensibilitatez et racõm et
memoria sit corrupit Vnde et
sic in toto perdita et debilitatur
sicut patet hoc p multas pas
siones alias atqz sintomata Et

maxime ex freneses frenetico*r*
quida*m* ss*us* co*n*seruat integros me-
te sua lesa Talem itaq*ue* descri
bit G. freneticu*m* qd lanariu*m* quo
da*m* quoz cora*m* eo laborate exur
gens accipiens*que* vasa vitrea ad
fenestra*m* accedens . interrogare
cepit t*r*anseuntes vnu*m*q*uod*q*ue* vasoz
ex nomine nominas si vellent illud
inferius sibi iactari Astantibus
aut se uelle dicentibus post eiecit
vnu*m*q*uod*q*ue* vasoz Deinde interro
gant si e*t*ia*m* lanariu*m* vellet deici
ludu*m* aut credentibus esse et se
velle ridentibus accipiens assumo de
orsu demisit lanariu*m* hic vero
sensus h*ab*ebat integros viderat
enim q*uod* vasa hec et lanarius hic
sed infirmaba*tur* r*ati*one Alii vero
frenetici in ane assumentes fan
tasiaz putat videre q*uod* no*n* videt
sed quia sc*un*d*u*m r*ati*o*ne*m co*n*tinat Isti
antiores solos ventres h*abe*nt le
sos illesos manente me*m*o Apassio
nibus enim vnu*m*q*uod*q*ue* membr*or*um co*n*tin
gentibus vniuscuiusq*ue* actio p*er*ditur
In illo aut ope detinetur aliq*ui*s
q*uod* patiens membr*um* opari natu
est ut pede paciente ad ambu
landu*m* impedim*ur* hoc naq*ue* pedis
opus est Exp*ar*te elementaris hu
moris e*st* d*ic*to ut sepe d*ict*m e*st* vel
enim est nimia humiditas n*atur*alis
ut in pueris vel accidentalis et in
digesta p*ro*p*te*r reumata ut in senibus
et decrepitis Vel nimia siccitas
q*ue* impressiones no*n* recipit Vel ni
mia caliditas q*ue* multa fit in or
gano agitacio p*ro*p*te*r calore*m* motus
agilitatem inducentem Vel nimia
frigiditas co*n*terente humidi*tate* actoz
v*ir*tutis extinguente ut p*ate*z in litar
gica passione Exparte v*ir*tutis
interioris cu*m* v*ir*tus interior e*st* acceta
paz c*ir*ca inspectos formaz Ad hoc
impedimentu*m* p*er*tinet defectus y
maginatiue quia eiusdem rei
e*st* accepcio ymaginacio*n*is et me*m*o*rie*
Sz ymaginacio rem sub co*n*sidera
cione accipit absoluta ut ymagi
ne herculis picta sub sola forma
et accidentibus Memoria vero ipaz

sub collac*i*one ad intencioz rei qua
reputat ut co*m*parans ymagine
ad herculem et ad intencioes insensi
biles ip*su*m co*n*sequentes Opo vero cog
ita intencionu*m* discursus con
sistit quas co*n*seruat q*uam* cu*m* elabu*n*tur
ad ipas mo*ri* et ad pristinu*m* rete
cionis statu*m* reducit Ipa vero
ad estimacioz aspectum dirigens et ad
v*ir*tutes reliquas deuenit ad for
ma*m* intencio*n*is p*er*quisite Exparte
nocumenti exterioris ipa multipli*ci*ter
impeditur aut destruitur aut p*er*mu
tatur sc*un*d*u*m q*uod* nocumentoz d*iversit*a*tem*
invenitur licet enim in omnibus a*n*ia
libus ut sepe d*ict*m est sit memo*ri*a
in quibus est virtus sensibilis t*em*p*or*is
et t*em*p*or*is d*iffer*e*n*tias p*er*cipiens et disce*r*
nens In quibusdaz t*ame*n e*st* opo per
fecta in aliis inuenitur imp*er*fecta se
cundu*m* varia nocumenta Int*er* q*ue* vi
nu*m* est maxime nociuu*m* Ebrie
tas aut nimiu*m* vinu*m* p*ro*p*ter* q*uod* dicit
Galienus in l*ibr*o de accidenti et
morbo Vini potus sup*er*fluus cau*sa*
e*st* epilesie et apoplexie *et*c Et
co*n*stantinus in viatico Oportet vi
nu*m* bibentes quali*tat*e et q*ua*ntitate
time*re* que eos valeat inebriare
Considerent g*ener*o quis sui corp*or*is qua
litates et membra voluntariu*m* mo
tu*m* h*ab*encia memor*iam* *et* r*ati*o*ne*m suam
q*ue* si videat cito i*m*mutari et debi
litari p*ro*uideat ut ip*s*e d*omi*net vi
no et no*n* vinu*m* e*i* Et si ex grosso
ebrietas fumo nascit et indi
gesto . qui cu*m* cerebru*m* ascendit
ip*su*m op*er*it Sicut nebula e*st* op*er*i
mentu*m* solis et in*ter*stitiu*m* e*st* met*e*
et sue splendide intencio*n*is vnde
o*mn*ia debilitantur membra et emollium*ur*
Sili*ter* et neruu*m* et sp*irit*us et memo*ri*a
et intellect*us* turbant*ur* Causa ig*itur*
hoz que dixit Constantinus est q*uia*
cu*m* sup*er*flua uini repletio suffo
cet calore*m* naturale*m* grossa fumo
sitas cerebr*um* petit et aggrega*tur*
et co*n*densatur et in aquicas subas
convertit*ur* sic in balneo et aqua bu
liente in olla coop*er*ta vn*de* pelli
cule cerebri et om*n*es neruu re
molliun*tur* et relaxan*tur* et multa ico .

moda generant Est enim impedimentum intrinsecum multitudo formarum extrinsecus inspectarum ad quas aspicit cui dispersus memorie instabilitate incurrit et fantasmata plurima et inordinata haurit Sicut enim dicit Augustinus in libro de vera religione fantasmata non sunt aliud quam de specie corporis corporeo sensu attractata figmenta que memorie mandare ut accepta sunt uel partiri uel multiplicare uel contrahere uel distendere uel ordinare uel perturbare uel quolibet modo figurare cogitando facillimum esse est Sed cum vnum cauere et vitare difficile est Subueniendo medicinalis ipsi memorie determinat a Constantino in libro de memoria ubi primo agit de cerebri anathomia et deinde de memorie medicina Ostendit ergo quod cerebri sunt due partes prora et puppis Et prora in duas partes diuiditur quarum vna queque maior est tota puppi et conueniunt duo ventriculi prore in unum locum et immutant aerem et dant inde cerebri spiritum animalem ut faciat sensus audiendi videndi odorandi gustandi et tertium fantasiam deinde transit ad locum qui est in medio cerebri qui communis est et transit spiritus animalis inde subtilis et mundificatus et clarus plus quam spiritus qui fuit in prora cerebri ut faciat rationem et intellectum et habet in capite medii ventriculi qui est inter proram et puppim pars cerebri subtilis uno et vocant eam anathomici ascendens et descendens et ascensu eius aperit foramen et descensu eius claudit et cum aperit transit spiritus animalis et prora cerebri ad puppim et hoc non fit nisi cum est necessarium recordari memorie tradita aut tenere que nolunt obliuisci Et ideo ut subdit in viatico perfectio memorie et facilitas recordationis anime spiritualem cerebri puppis stabilitate et eius inuenit compositione Econtra habere obliuiosi et dure intelligentem necesse est faciat cum in puppi homines humores nascuntur flegmatici etc. que sicut dico ergo secundum plinium Quod ventriculus puppis constantior est omnibus ventriculis cerebri quia non venit spiritus animalis nisi subtilis clarus et mundificatus quia opus est recordationi et retentioni claritate et subtilitate et nisi aperiat illa via ut transeat spiritus ad puppim cerebri non reminiscitur homo rei nec videt interrogationem Et aparatus illius vie variat secundum pigritiam et festinantiam hominum qui habent velocem spiritum sunt prudentes et velociter videntes qui vero tardum cogitabundi sunt et tardi ad videndum Unde Galienus dicit agente et intellectu et districtus non faciat nisi conpressum spiritus animalis qui est in puppi cerebri Et secundum quod sunt diuersa nocumenta sunt varia iuuamenta de quibus in eodem libello satis determinat Constantinus quod pretermittimus quia de hiis se intromittit medicus

De potestate memorie quantum ad eius capacitatem spiritualitatem dignitatem vtilitatem

Memorie potestates considerantes miramur ipsius capacitatem capacitatis spiritualitatem spiritualitatis dignitatem et in hiis omnibus eius vtilitatem Capacitas eius admirabilis Cum enim venimus in memorie nostre latum pretorium reperimus ibi thezaurum innumerabilium ymaginum corporeis sensibus inuectarum Ibi repositum est quidquid sensus attingit quod nondum obliuio sepeliuit et nescio qui secreti et ineffabiles sinus eius adhuc omnia intrant et quibus suis aditibus nec intrant res sed rerum ymagines Unde Augustinus in libro contra Julianum libro . Incredibile est autem quando rerum qualitates corporalium in res incorporales transeunt et inde fit quod formas corporum quas videmus haurimus quibusdam et in memoria recondimus et quocumque pergimus nobiscum ferimus nec ille recesserunt a

corporib; suis et tn ad nos inuia
bli imo affctis intis sensib; trasi
erut Spiritualr et quo in memo
ria sine cofusione gseruant dis
tincta pterita et futura qda
sunt ibi quasi queda sut ibi qsi
qdam pncia cu sit quadda pe
netral qsi cotinens infinita
Unde Aug9 x confess Magna
uis e memo magnanimis
deus meus penetral amplu et
infinitu In ipa em memo tripr
sut res p similitud3 p pncia per
mocones Unde ide Aug9 Ecce
i memo mee campis et antis
et cauernis i nuablibus atq3 in
nuablr plenis i nuabiliu rez
gnib; siue p ymagines sicut oiz
corpm siue p pncias sicut arti
um siue nescio p quas notos
et notacones sicut affectaz ani
Quid e in memo p hec oia dis
curro et uolito hac illac pene
tro etia qntu possu et finis nus
qm e tanta uis e memo tanta
in hoie viuete mortalr Et ut
dicat ad vincenciu victore Ut Aug9 Quid possit memoriam tm
nescim9 Spualitas aut capaci
tatis istius in hoc est q memo
rie qntitas no mol sed vtutis
e no e magna em dimensione
s3 e magna vtute lege Clau
dianu de statu aie et Aug9 de
qntitate aie et qd dico potis i
uenire vide tn manifestissimaz
rom res em corporea no cotinet
tot et tanta Vidisti em freqnr
ymagine vultus tui in speculo
nec tn speculi mensura excessit
ymaginis magnitudo Na in ma
iori speculo maior et in minori
minor ymago tua fulgebat nuqm
tn speculu excedebat ymago
aut Ciuitatis Tornacensis tanta
appaz tibi i memo tua qnta
apparebat oculis tuis cu videbatur
in na et qualite sua Ergo cum
dcte Ciuitatis ymago sit impssa
memo tue et ymago eius rei
magnites cui impmitur no possit
excede memom tua nce e fatei

maiore predita ciuite Si g° to
tu mudu et quidq in eo e possis
aspice memoria tua apparet tibi
eius ymago in eade magnitudie
in qua e in veritate sed res corpo
rea esse no pt in qua totius mdi
ymago posset de pingi sine ma
gnitudinis sue diminucoe Est g°
memoria homis maior mudo
no mole corpea s3 spuali natura
Spualitatis aut dignitas meo
rie in esse memo dr quia in ea
no tm deus sed ex pssa dei similitudo
quodamo recipitur Un Aug9 x
li° confess In memo mea te in
uenio dne cu reminiscor tui et de
lector tui hee sut delicie mee qs
donasti michi respiciens paupta
te mea Oz ubi manes in memo
ria quale illic cubile fabricasti
tibi tu de° hanc dignitate me
mo° mee ut maneas in ea sed
in qua eius pte maneres hic co
sidero transcendi partes ei9 hnt
et bestie cu recordarer quia ibi
te inueniebam int ymagines rez
corpaliu et veni ad ptes eius
ubi comedaui affcones animi mi
nec illic te inueni et intraui ad
ai mei sede que illic e in memo
ria q sui meminit aim9 nec ibi
tu eras quia sicut no es ymago
corlis nec affectus uiuetur vi
uentis qualis est cu letam mei
nim9 obliuiscim et huioi Ita nc
tu aim9 es tu dns ds ai tu es
et mutatur hec oia tu aut in
mutabilis sup oia et dignatus es hi
tare in memo mea ex quo te di
dici Et quid quero quo loco hi
tes qsi loca ibi sint hitas cer
te mea qm tui memini ex quo
te didici et in ea te inuenio cu
te recordor Ubi ergo inueni
te ut discerem te neq em ia eras
in memoria prius qm te dicerem
Ubi g° inueni te ut discerem te
nisi in te sup me h Aug9 Igr
aia purgata et specularis effec
ta a sensib; z fantasmatib; rez
sensibiliu ascendat ad se et rele
uetur sup et dignitate expiet

memorie sue et sic in speculo
purissimo relucebit in ea similitu
do diuine sapie et ymago vni
tatis pme Nã tango magis ad
cognitionẽ dei accedo quanto magis
ei per similitudiẽ appropinquo. Vn
et mens rõnalis eo quod sola ad
diuina pt assurgẽ inuestigãda
in eo quod eius reportat similitudinẽ
sola ad diuina pficit cognitionẽ Et
ex hac similitudine quanto magis
mens ad se cognoscenda et dis
cendaz ascenderit tanto magis
et efficatius addi cognitionẽ asce
dẽ poterit Et quanto magis seipsaz
intueri negliget tanto magis
a dei speculacione descendet ãnes
sine igitur memo hac participat
dignitatẽ ut mito dicat speculum
in quo eius ut dicã ita speculẽ
ymagine que nõ diu pt facie
ad faciẽ Vtilitas aut memorie
satis est manifesta In ea sunt actus
sensuum sine affectione et imu
tacione organorum pficita sic puncia
et oĩa in confusa in ea similitudines
rerum expitarum ut ex eis formatarum
Ibi notiones rerum impsse que
nõ sunt per sensus accepte et ut
nobis tulli⁹ vocat in libro p° de ora
tore Quid dicã de thezauro re
rum om̃i memoria que si insit cu
stos inuentis cogitatis que rebus
et vobis adhibeat intelligimus
oĩa et si pclarissima faciat in
oratore peritura Est g° vna
vtilitas memorie in conseruando
alia vero in remiscendo Vnde
hoĩes mali et ingrati dicuntur qui
bnficiorum ingrati nõ reminiscuntur
similes linceibus dicit enim quod intima
diens rerum naturarum desudauerit
hoc lincibus naturaliter insitum quia
cum post tergum respiciunt protinus
illud qui pcesserit obliuiscuntur co
tio pt et mens pdit quod oculus
vide desierit et cum belua tanto
visu que genus ferarum oĩme pre
cedat et lapideos parietes visu
penetrare valeat hoc vicio la
borat quum quodcumque illud ẽ aq°
sit oculus auertit ad memoria

postmodum nõ reducit et quod dicitur
ẽ fidem quidam dissiles cesari qui
nichil obliuiscebatur pter iniu
rias obliuiscitur bnficia sibi colla
ta sed nõ comoda sibi irrogata
Similes Camelo de quo Basilius
in exam libro viii° Camelus habz
semp tenatẽ memoria malorum
et aduitudia contra cuius et psueras
ẽ demum si fuit percussus diu dis
simulato dolore tum reppit oportunum
tempus illatã protinus reponit in
iuria Sz haec nulla de mari
nis beluis innitã Audite igitur
iracundi hoĩes qui recordacioẽ diu
diu lesionis accepte pro virtute ma
xima affectatis: cui belue similes
habemini quum ipsam mentem iute tam
quam quasi scintilla cinẽ sopita re
tinetis in cordibus quousque nacti
occasionem stimulos doloris velud ig
nitum paruum fomite nutritum sus
citetis in flamã Ceterum vero vti
litas ẽ quod pmemoriam bnficiorum
assurgimus in diuinã dilectionem. Sz con
queritur ingratos et imemores
dicit Sen in secundo de bnficiis Sunt
qui sunt diuinorum munerum estima
tores et quidam pfessi sapiaz q
runtur quod nõ magnitudine corporis
equamur elefantes velocitate
ceruos leuitate aues impetu thau
ros quod solida sit cutis belue de
cencior dapmis densior vrsis
mollior fibrus quod sagacitate nos
narium canes quod acie lumin aquile
spacio etatis corui multa animalia
nandi felicitate ut agilitate cum
quidam ne conire [illegible] quidam in
id nã ponam ut velocitatẽ cor
porum et vires ex diuisis ac dissi
dentibus bonis hoĩbus nõ esse com
positum iniuriam vocant et negli
gentes in deos quod nõ valitu
do bona etiã vitiis inexpugna
bilis data sit quod nõ futuri scia
mox sibi temperant quum eo usque im
pudencie puehan ut naturam odiunt
quod infra deos sumus quod nõ in equo
illis stetimus Quanto sanius est
ad contemplacionẽ tot tantorum que bn
ficiorum reuerti et agẽ gratias quod in hoc

pulcrimo domicilio noluerit se
de sortiri qd ceremus profecerunt
nos ab ea dialia compat nob
quorum ptas penes nos est quid
q nobis negatu e dari no potu
it Certa vero vtilitas e quia
quida memo vsi sut pcoditib
Sicut de vtroque antho sive ana
chorita sive de ordine frm mno
ru legimus Na quanto memo pau
corib indiget tanto melior
et deiformior e Et sic copleta et
pfcta e intelligencia qm vno as
pectu oculi videt omia qd esse
no pt nisi dilatato mentis lu
mine superior existat mundo Di
cut de bto bndicto legimus Et
tuc in dmo lume rapit et seips
excedens et inmtioribus ampla
Et ideo sic dicit Btus Greg in dya
Quid mirum si mundu ante se col
lectu uidit qui sublevatus i ment
lume extra mundu fuit q videt
on in illa luce que exterioribus bti
bndicti fulsit lux intior i mete
fuit q videntis aim qui ad supi
ora rapuit ei quia angusta es
sent oia inferiora mutavit Ita di
co de memo qd no pt esse pfcta
nisi illumet luce incorporea vt
em dicit Augus in xii li o de trinite
luce veritatis incorporee in me
mo figit qd prius defixu no re
periebat Tuc em maxime me
mo est deiformis qm intra ce
leritate cophendit sine volubili
tate cogitacionis q uestio vtrum
in via esse possit s in pria forte
erit Ozina ut dicit in xv de t
inite fortasse no erunt volubiles
cogitaciones ab aliis in alia eu
tes et redeuntes s omes sciam
nram vno sl videbimus cospectu
ibi nlla oblivio erit Vnde me
mo angli oblivione no recipit
Vnde rerum rones postq cognot
angelus no amittit De formabilita
te memorie ad qd m or sut nta
tpus triplex locus triplex actus t x
Memorie modis triplex
In formabilitate considerantes
dicimus q m or valet ad

memoriam q si bona e pt esse me
lior Si vero mala pt p arte
illius adiuvari et pceptorum ex
citacione formari Sut g o m or
nta tpus actus locus et modus
Tpus ut dicit Marcianus Ad ma
gis nocte qm nt diu i in die
matutinus excitari memori m in
est cu et late silenciu uiuet nt
foras a sensibus vocat internas
Equidem memoria rerum utrius roboris
secundu no sp edistenda verba
nisi spatiu meditandi tpus in
dulserit satis erit cu res ipas
animo tenuisti psperti si nil eius
mune nali pvenerit hec Mar
cianus Nec tpus noctis viget
memo quia post cibu resoluti
vapores et fumi turbant sensu
organa pcipue visu et auditu
qui sut ncm ad discendu Vnde
sicut pisces ebetis sut visus vi
dent em in aqua Sic illo tpe e
betat memo et indiscreta sut
fantasmata p9 sopnu vo magis
qm celebrata e ius digestionis
nec luctat pore anime in actoib
suis habes g o de tpe tria precep
ta s ut sit tpus quietu sit etia
nocturnu sit etia digestione fcta
cogruu Tuc em viores sut sen
sus alioqn cito succedit fallacia
sicut in aqua remus apparet
fractus Locus ad memoriam confert
tripr s fuit obscurus s cogni
tus s signis et ymaginibus in
signitus De pmo primo Valen
tes em remissi trahut se ad lo
cu solitariu et obscuru publicu
fugientes et lucidu qr in publi
co loco et lucido spguir ymagies
sensibiliu et cofundur motus
eorum in obscuro vo adiuvantur
et ordinate mouetur Vn tulius
in scda rethorica Vbi tradit me
mo precepta dicit Ad quemquam
loca obscura parum lucis habeat
Vnde et eos qui volut recordari
alicuius rei videmus q claudut
oculos ut tm ut frequenter incipi
ut intueri Ex isto patet qd ali
bi excitari memoria ex locis in

quib; vidim9 ul audiui9 ea que
quim9 ul cognoscim9 ibi esse sita
ul dicta Unde equi solent hinni
re ul ad locu veniut ubi ipoz cu
equab; facte sut admissure lege
pmu libz hystoriographi et hoc
invenies in equo dam et acqui
sicone regni Dcio patz p tuliu
in rethoric' Aut cuiusmoi locos
invenire et quo pacto repire
et in locis ymagines costituere
oporteat ondemus Queadmod;
igr qui lras sciuit possit id qd
dictm est scribe et recitare qd scp
sert Itaqz i mmodica didicerit put
ea q didicerint in locis collocare
et ex hijs memoz pnunciare Na
loci cere aut carte siles sut yma
gines lras dispositio et collocacio
ymaginu scpture pnunciacio locoz
Oppoetet igr si volum9 nos multa
meminisse multos nos locos nobis
compare ut in mult' locis multas
ymagines collocare possum9 Et
marcian9 Sic qd scbit cera con
tinet et lras sic qd memorie ma
dat in locis tamq tamcera pa
gina qs signatur ymaginib; vo
quat lras rez recordacio cotine
Et tulius in lo de oratore locis
pcera similacris p lras uti docet
vt sicut marcha mali distincte
ponim9 divsa numismata et dis
tincte ea proferim9 ita fiat
in repositorio memorie nre de
divsis sinis ibiq repositis sub ctis
signis et ymaginib; Dicit em Sy
monides Artem memo le in ve
nisse et loca mlia ad loca spua
lia trstulisse Dicit em cu cena
ret in Thessalia Symonides et
cecinisset carme qd scpserat de
laude castoris et pollucis et pe
ciet ab hospite suo pmissu ei pre
mi dedit ei hospes dimidiu co
gans qz ad residuu peteret a tyn
daridis quos laudaret Et cum
castor et pollux ut fatur a poe
tis Symonide vocasset subito
ad hostiu surrexit Symonides
pcessit nemieq invenit Interim
domus corruit conuiuas obruit
et obtrivit Et cu vellet eos huma
re nec possent cognosce Symo
nides hoc invenit cosidans locu
in quo quilz in cena ul conuiuio
sedit et sic arte memorie iuenit
ondens queda aio effigienda et
locis pprijs collocanda Qz mag
debem9 esse in hoc grati Symo
nidi qua Themistocli ad quez
quida doctus homo atqz in pmis
eruditus accepisse de eiqz arte
memorie pollicebat ee traditum
Cu ille qsisset quid na ars illa ef
ficere posset dixisse illu doctore ut
oia meminisset et Themistocle
rndisse grati9 sibi illu esse factuz
si se oblivisci vellet qua si me
minisse docuisset Actus aut sive usus
memoe cofert tripler legedo scri
bendo meditando legendo sub
misse meditando intimisse Nisi
em usus fuit cu assidua diligen
cia continuaqz arte iuuet langrae
sit memo Unde tulius in retho
ricis In omi disciplina infirma
e artis pcepcio sine sua assidu
itate exercitacionis nec in memoria
valet doctna nisi industria stu
dio labore diligencia comprobe
et ut locos heas ad pcepta acco
modatos plimos ymaginib; col
locandis quottidie exerci convenit
Et Ambro in lo i de officiis usus
tato inflectit naz ide in eod quo
sine exercicio doctina aut sine usu
pfectus qui disciplina bellica
volt assequi quottidie exercetur ar
mis et tamqz in pcinctu positus
proludit prelium et velud cora
posito pretendit hoste atqz pri
cia viresqz iaculandi ut suos ex
plorat lacertos ut adusariorz de
clinat ictus et vigilanti excit
obtutu Qui navim in mari re
gere gubnaculis studet ut remis
ducere prius in fluvio preludit
Qui canendi suavitate et voc'
afficiant pstancia prius scm ca
nendo voce excitant Et qui vi
bus corpis legittimo qz luctandi
certamine corona petiuit quottidi
ano usu palestre durante durare

membra nutrientes patiaz labo
rare assuescunt hec ipa natura
nos in paruulis docet qd pueri s
nos meditant loquendi ut loqui
discant Scdm sanctum Ambro vsus igit
e nutrius et hoc in legendo sub
misse et q' sub silentio Vnde ca
artianus Nec voce magna legen
da sunt sed murmure potius me
ditanda Vsus etia confert in scri
bendo nõ tn quottidie sed modera
te Vna ut supra dctm fuit Conti
scribe vires corporis frangit in
geniu destruit memoriaz confundit
Sz aliquid scribere breuiter et
moderate et visu cotidie et me
moz adiuuat Vn Aug' ondit qd
memo iuuat lectis Et in ij lo ad
Vincentiu victore de q qd quida
scribe negligut qua de memo
psumut Et Marcianus Magna
excitacom hec res labore quit
qz in qua id obsuari co?ptu sole
ut scriberem ipiqz facile volu
retine Deinde ut si longiora fu
erint q sunt edistenda diuisa p
partes facilius inherescut Tu
oppone notas rebz singulis opar
tebit huis quoqz uoluming mayie
retine Sz attende quasdz artes
que dnr notorie a notis q respi
ciut ibid vel notorie a noticia
quas insuerint memorie scdm
quoruda supsticioz et errore harz
due sut spes maior z minor am
be phibent ambe dapnate Er
uas tu ego diligetius pscrutata
rez inueni orones deuotas su
psticiones que sic credo appone
bant ut alia cicius crederentur
Inueni et multa noia nec greca n
hebrea n latina quor nõ appa
ret n scio si adhuc inuenta e
intelligenti Aliud e qd ibid det
minacio certa obseruant horarz
q' sequa efficacia p xtute astror
Aliud e qua fuit ibid inabiles
note et pcuctios q' excaza inspec
cone diuise generent i memo scie
siue artes Sz quid ad ppositum
aut ad oppositu siue sic siue si
fuerit facta p cuctio linear n.

psalu arte hanc reprobat theologus
ymo gentilis phus vnde tullius
in rethoricis Cu inquit uolu
ad industria quaz remonere
ut ne quid ipe fecerit tu nos
illi oia parata questaqz tradam
ptea simili ne alius alia magis
comoue Quare sibi suo quecqz
comodo coueniet ymagines com
pare Vsus etia i meditando ma
xime confert memorie Na me
ditacio figit tu intencoz circa re
aliquam Est em meditacio scdm
hugone frequens cogitacio modu
et causaz et racom vnius cuiusqz
rei investigans Mom quid sit
Cam quare sit Rom quo sit
Vel scdm Richardu Meditatio e
studiosa mentis intencio circa ad
investigandu diligent mysteria
Est aut meditacionis triplex spes
Vna in creaturis alia in scripturis
tercia in moribus Pmu surgit ad
ex admiracione Scdm ex elec
cione Terciu ex circuspectione In
primo admiracio qoni gnat Que
stio investigacom investigacio
inuencom Sile in scda medita
cone quo sit in electoe sic prote
cp lcio ad cognoscenda virtute
min inscrrat Meditacio contrapt
Racio subleuat Oro componit
Contemplatio in ipa exultat
Vbi gtia In scripturis meditacio
e quo scire oporteat exemplu
Scptu est Declina a malo et
fac bonu ecce lectio Accedit me
ditacio lectoni investigans quare
dixit prius declina et fac bonu
Et ro invenit subleuat quia
prius mala germina eradicant ptea
bona plantant et inde opo se
quitur quia sic reus e qui non
malu est declinat Ita et ille
qui bonu nõ facit qd face dz
peccat Contemplacio vero gau
det q veritate pma cognoscit in
rebus ubi veritas aliqualiter menti ap
paret De meditatione vo sup
dcm est et adhuc infra dicet
De hoc ad pns sufficiat Modus
etiaz memorie confert Est aut

modus memorie triplex Collecti-
uus diuisiuus exemplorum suppo-
sitiuus Collectiuus in conseruando
diuisiuus manifestando Exem-
plorum suppositiuus in recordando Unde
hugo de sancto victore de memoria col-
lectiua sic ait Sicut ingenium
diuidendo inuestigat et inuenit
ita memoria colligendo custodit
Oportet ergo ut que discendo
diuisimus commendando memorie col-
ligamus Colligere ea est de quibus
plurimus ut scriptum ut disputatum
ad breuem quandam et compendiosam
summam redigere que a maioribus
epilogus id est breuis recapitula-
tio supradictorum appellatur habet
namque omnis tractatus aliquod prin-
cipium cui tota rei veritas et
uis sine innititur et ad ipsum cun-
cta alia referuntur hec querere et
considerare colligere est Unus fons
et multi riuuli quid abstractus
fluminum sequeris tene fontem et
habebis omnia hec ideo dico quoniam me-
moria hominis ebes est et breuitate
gaudet et si in multa diuiditur fit
minor in singulis Debemus ergo
in omni doctrina breue aliquid et certum
colligere quod in archa memorie re-
condatur Unde postmodum cum res
exigit reliqua deriuentur hoc
etiam sepe replicare et deuentre
memorie ad palatum reuocare necesse
est ne longa intermissione ab so-
leat Modus autem diuisiuus est ut
sic dicit marcianus Si longiora
fuerint que sunt condiscenda diuisa
in partes facilius inherescunt Unde
Encheriades Quod maxime me-
moriam adiuuat diuisio et compositio
Nam memoriam vehementer fundat ordo
sicut accepimus ex Symonidis
quiuis tamen hoc attende quod non
semper eo ordine quo aspecta sunt
debemus repetere sed oportunius lo-
cis disponere Omnis diuisio in-
cipit a finitis et ad finita pro-
cedit Omne enim finitum magis
est notum et magis scientia comprehensum
Modus autem exemplorum suppositiuus
est qui per similitudines Unde tulius
precipit ut qui reminisci voluit uti
similitudinibus figurat illud quod volu-
erit retinere ut si voluimus recor-
dari eius quod aduersarius nos in iudicio
ymaginemur aliquem in obscuro ma-
gnus cornibus in iudicio quod nos ve-
niente Cornua enim ducunt memo-
riam in reminiscentia ad aduersarium et me-
moria lacte reducitur per album et
ita de aliis ut patet de arte memorie
Et tulius distinguit duplices
similitudines rerum et verborum Rerum quando
totum factum sub ymagine simplici
ut similitudine ut exemplo ad memoriam
reducimus ut dictum est de cornibus
Et sic natura resuscitata quadam noui-
tate et insigni quadam negotio
commonetur Ita ars debet imitari
naturam ymagines vero construere
quas rerum in memoria retinendarum Sic
dicit tulius Sic id accidit si quod
maxime notatas similitudines consti-
tuemus si non multas nec vagas
sed quid agentes ponemus yma-
gines si egregia pulcritudine a-
micta pulcritudines eis attribu-
emus si aliquam rem exornabimus
ut si coronis et veste pur-pure
quod nobis notior sit similitudo Aut si que-
rem deformabimus turpem aut
si cruenta aut ceno oblita aut
rubrica delibuta indicamus quo
magis insignita forma sit aut
si ridiculas res aliquas ymagi-
nibus attribuamus Nam ea res quoque
faciet ut facilius meminisse pos-
simus Nam quas res veras me-
minimus facile eas fictas et dilige-
ter notatas meminisse non diffici-
le est De ymaginibus autem verborum
que infinite sunt sicut infinita verba
non oportet hic differre nec mi-
tum approbo libellum qui ab aliquibus
habetur Et de libro de notis Senece
per seriatim cum alia monica et aliis simi-
litudinibus alius et alius Illa at-
tamen bona memoria ut non tantum firma
sed etiam velocis comprehensione res
et verba comprehendant Et magis
insistendum est rebus quam verbis Unde
Encheriades In omni memoria hoc
obseruandum est ut non tantum ea contineamus

Verzeria cito pcipiamus cuius pars
maxima excitato e qua extere
oportet pmo poematib9 deinde ora
tonibus nouissime opib9 et nocturnis
meditatonibus quia tuc facilius
et firmius retinemus . quia insapia
mistp intento animi uocat9 Et ps
istas cogitatoes ut lectas nil ampli
us cogitamus et statim capiamus
quietem et semp ad ubu edisten
du est si tpus pmisit si no res
ipas solas tenebimus deinde vba
eis accomodabimus nec costrectam
nos ignoscte Na et admotu et cu
ditas ad libr respice vitiosu est
si na memo duior fuit aut non
suffragabr tpus quid facia no te
ad oia uba assignabis na oblivio
vim 9 xobi aut deforme hesitatoz
aut etia silenciu indicet hec ille
Nota qd dixit Capimus quiete red
vide exponere btus Binh'n in
epla ad fres demonte dt dicens
Curus in sopnu ff ad defer tecum
in memoria ut cogitacone in quo
placide dormias qd no mirp etia
sopniare iuuet qd etia euigilate
te excipiat et in statu hesterne
intencoms restituat Sic tibi nox
sic dies illuiabr et nox tua illuia
co erit in deliciis tuis placide ob
dormias inpace quiesces facile
euigilabis et surges facilis et
agilis eris ad redeundu in id vn
no totus discessisti Sobeu em ci
bu sobriu potium qd sequet9 sobrius
sensus et sopnus Carnalis vo ille
et brutus et sic de leces abhoi
nandus e sermo di de quo no post
cogita quiete facile est sensus
et corporis et mentis euocare et
qi suos domus prysfamilias adopa
mitia spiritu suscitare et remitte

Hic agit9 d' rcinis inito qntu
ad pru m effectum mat form et fiez

Racione diximus esse materias ps
sensu ingeniu et memorias
het em ita memorie cohet
qd alta in nob sine alta officiuz
suu implere no valet Na memo
scipncia ptitis et conutis . et me te
quada pnti qd in aia tenemus giu
gimus Rone vero de his oib9 indi
camus n'c de in nob meoria recor
dari pt sine rone nec ro sh meo
ria sit aliquis discne sue indi
care Considemus g° rcinis initu
extitu iudiciu vitiu Qntu ad
initiu cosidera pncipu effectiuu
et cam vnde proficiscitur agam
sue subiectu cui inserit9 . forma
s expientia qua nutrit9 fine et
quo pficit9 Qntu ad causa effi
cientem cosidera vna esse rom
pfectam q pcat om rez sciam
hec est rez om inticr . quia
cu oia rone facta sint effectus ois
sua e ca posterior Na si mudus fctus
e ro fuit ut fieret mudus pri
or g° ro qua mudus sz an mudu
nichil nisi deus ro igi9 etna et
idem qd deus etnus na nec ro
sine deo fuit nec sine rone ds ee
potuit Et ut d' Augus in epla ad
Enodiu Cammerio aut atq vnico
rcinis addin et dei ad rom pris
ad filiu filii ad prez pncipia sibi
quodamo et causas exndi pstat
quia altm sine altero esse no pt
desicit in xobis et quocuq d tei
ne sled Vtru aut gmen rcinis
din dicamus an di gmen rcim quia
nec fructus sine radice ee pt nec
radix sine fructu aliud Similido
sit dicta ut quada intelligette
de deo signetur vuit em et in
gno tritici ro fecundas quo stci
le no sinit esse ez itez si gra
nu tritici no esset ex q' ee ista
pduceret ro no hret Cu igi9 ro q
deus e aut ondat deu rcim aut
rcim esse deu vnu quodamo altm
ondens no ondr nisi p filiu pater
nec filius ondi9 nisi p prem Ab
hac g° rcine etna ro pficisci
et humane sine intellectuali me
ti inserit9 Na rcinali spui ius
gemia e qcessa ab eo qui e ro
etna ro s qua discinat et affcio
qd diligat ro ad vitate affecto
ad xtutem Ex rcine oriur coslia
recta ex affectione desideria scta
ex illa omis vitas et spuales se
sus ex illa omis xtus et ordinati

affatus hoc aut e qn ro luce sume
sapie illustrat et affectio regule
sume iustitie Et ipa iacob suppom
du rachel in cubili esse spat Ita
ut dr in libro de duodecim pria
chis Inaubicto rachel quo tocies
qrit quociens in ratone sacra spi
ritualis intelligen indagat Sed
qmdiu ad sublimia penetranda
no sufficimus dui cupita diliget
qsitam rachel nodu invenimus et
tuc gemere et plange mrtaz ceci
tate incipimus et sic p rachele
liam invenimus Sic ergo ia a rone
pfecta ro et menti ronali infta p
experiencias nutrit et ut sciencias
acquirat i multis et variis ex
ercetur Est em ro scdm Augum As
pectus animi quo pseipm no per
corpus vim intuetur Rocinato
vo est ronis inquisitio hoc e aspcto
sive motio p ea q aspicienda st
rocinato quit ro invenit Asper
tus hic in aliqua re cnicetus cu
ea videt scia cu no videt hois e
ignorantia Et licet mlta discamus
legendo multa audiendo mlta ex
pisto nob ronis iudicio numqm
tn ronis pfectoz q in vera discre
tone consistit possumus obtinere
pnie expiencie magistio Sic em
singulis virtutib sathagimus stu
diu frequens impende qd du fa
cimus nate e nos sepius cade et
oportet sepe resurge et p frequ
tem lapsum addisce qua vigi
lancia qua cautela oporteat
virtutu bona acquire ut custodire
Sic in rone du lux veritatis ut
ilitatis fumus in eadem facula su
as vices altnat mente ronalez
ad veritats et sapie luce illuiant
perficit go ro tande qn exercita
ta ante et vegetata in cogni
cone veri creati pduci ad ple
na cognitioz sui et inde sublevat
ad contemplatoz dei frustra em
cordis oculu erigit ad videndu
dm quinondu e ydoneus ad vide
du et cognoscendu seipm Et qd
patris invisibile videtur nisi mo
rit et occubit ro ibi pfatur
quia cu mens homis supseipam
rapit omes huane ronis angu
stias supgredit Ad illud em qd
supse elevata et in extasi rap
ta de divinis luce conspicit omis
huana ro succubit. hanc huane
ronis pfectome dixim aut de
fctm in raptu sensisse p experien
ciendo aptm no em estimet hua
na ro ad illius divini luis clarita
te argumendo posse penetrare no
rocinatone posse comphende
Si em aliqua ratiocinatoe com
phendi posset lumen illud mar
cessible no esset n apus raptu se
diceret Hic agit de exercitio ronis disturredo p creaturaz conditom
Rationis exercitiu agi videatur
exercetur aut ro de conclusioe
ad conclusione varie distur
rendo sz caute pcedendu e pter
curiositate que procedit in ob
via que deberet cognitoe nichil
aliud quit nisi leticia aut iacta
tia Nam in via veritatis fantasma
ta nra occurrit et quasi fures
insidiantes nos capere no sinut
sed crui plagas cervicib infigut
et volnatos in loca latebrosa
et obscura pirciut Itam ergo fa
me et siti curiositatis ostitate et
manib fantasmatib estuatem
tanq pictis epulis resici saturari
q volente pascamus solida verita
te Quia sapia ut scia eterna hu
na pt n pt vera q sit eodem modo
se hntes et eterne aut p mediu
infallibile Exercet ro diversis homi
dicis diversis studiis Alii linguarum
informat elementa figurant verboz
inflexiones compositos divisio
nes audiunt consuerit repetiut me
morit et conservant Alii ferventiori
studio disputationib vacant et
quibusdam verboz i nexionib socios
implicat et defraudat Alii verboz
fallacias nitore smonis demon
strant Alii terraz spacia et diversaz
mensuraz explicant formas alii
sonoz diversas pfunt melodias
Alii numos Alii motus poium contem
plant Alii cursus et positones

siderum et conuersione celi quibusque
misteriis declarare conant. In hiis
omnibus diuisa est forma discendi. Et
post hec quique vtiliter quique inutiliter
exerceri que tam minori indulge-
tur etati. Alioquin laqueus est mundus
qui sub ymagine veritatis latet
occultus. Occultus est enim qui foris
vitatis spem ondit et intus vene-
num falsitatis infundit. Sic im-
prudentes multi pertinati et inu-
tili labore naturas rerum inquirunt
auctore vero suum et naturarum omnium
artifice nesciunt et tamen querere ne-
gligunt quasi sine deo veritas va-
leat inueniri. quos videmus ex
semetipsos abduci ut dum ad alia
consideranda que ad rem non per-
tinent curiosius euagant ad se
minime reuertunt. Sic enim solent a-
ues capi quibus in tenebris noctis
sic lumen ondit quod intueantur
et preparatur huic laqueus quo capi-
antur. Quid enim prodest homini si
rerum omnium naturam subtiliter inuestiget
efficaciter comprehendat ipse autem vnde
venit aut quo iturus sit animo
non considerat non caueat non attendat.
Excere igitur racio et disturre sa-
lubriter per creaturarum condicionem
conuerte huius in tui consideracionem
erige subtiliter in creatura tui contem-
placionem exprime suauiter sapie de-
lectacionem. Disturre igitur per creaturarum
condicionem attendens earum esse propri-
dimus in eis beneficium debitum et in
pensum misterium tue dampnacionis
obprobrium. Earum esse ondit propriam
vanitatem. quia sicut omnis creatura
est de nichilo ita in nichilum ea te-
dere conimus per quotidiana immu-
tacionem. Diuinum vero beneficium in cre-
aturis ondit que ex eius minime
diuini vestigium ymago et similitudo
secundum creaturarum differencias reperitur.
Debitum misterium a creatura impe-
ditur dum a celo lux et tempora vicis-
situdines ab aere vitalis fla-
tus genera volatilium ab aqua po-
tuum dispitas a terra dulsa ve-
getablia ministrat humane non dap-
nacionis surgit obprobium cum ex

creaturis que facte sunt nobis ad
vsum irritamus iram libidinis argumentum.
Conuerte huius in tui consideracionem. Si
si ignoras te o pulcherrima puellarum
auctum est de te egredere et pasce e-
dos tuos et similitudinem assume bru-
torum. Conuerte vero in regione tuam
et inuenies sapienciam te docentem.
Scrutare scripturas et inuenies do-
minum non in multitudine ut homines fre-
quencia loqui solitum sed in capis in
solitudinibus in montibus in sompnis
et per noctis silencium. Et licet propter
salutem mundi se mundo manifesta-
uit tamen quod dicebat in tenebris
quod in auribus audiebat disciplis
predicari in luce et super tecta precepit.
legem accepit moyses in solitudine
loquitur cum domino in monte. Quia
si dominus tecum ad secretum vocat sponsam
amones ut se in se recolligat et
seipsam attendat. Ita ad archam
columba reuertitur coruus egre-
diens ab aquis incipit ut ca-
dauribus inestat. Vbi diuina gyro
vaga volat. Erige subtiliter
in creatorem tui contemplacionem nichil
enim est vtilius exercitium aut dignius
vbi qua in eo quod melius et certius
peminet exterri. Hec est sola sapiencia
que peminet menti. quia nichil
est dignius ad querendum dulcius
ad inueniendum vtilius ad haben-
dum. Ab ipsa enim et ad ipsam condi-
ta est humana racio ut ad ipsam
sit mentis conuersio sit ymago in illud
cuius est ymago. Sicut enim corpus
naturali suo statu erigitur in celum quod
dignissimum est omnium corporum. Sic
vero spiritualis eriga in spiritum incarna-
tum non superbe sapiendo sed pie
diligendo. Et licet subtiliter tamen
sobrie cognoscendo. et tanto va-
lidioribus exerciciorum studiis quanto
altior est ad quam intenditur sublimi-
tas maiestatis. Illud exercitium a-
mat silencium bona constanciam non
tandam sciencias. Zelatum veritatem non
roborem flores verba dulcia arde-
cta et deuota et pacifica hu-
lia humilibus consenciencia non cauil-
lan non disputancia non garrula

nō inquietula nō verbosa nō con
tēptosa nō curiosa nō ampullosa. h.
ē racio que adeo tu appiat mēt
illuiari et sapiens a sapia fieri et
ymago ymagini conformari Cu
enim est condita ro huana . ut
in ea tamquam in speculo quodaz
suo dina sapia relucēt et que
in se videri nō potāt in sua yma
gine visibilis appeat Sz p pctz
pmi prntis pulvis supiectus ē
pcti rone huane et ignorātie
caligo oppressa lumen intercepit
sapie Unde est qd postquā dns
domus dni sue edificata cotinuo
impleuit ea nebula quo tn
dissoluitur . qn veritas maifestatur
ignorātia pellitur . mens illuiatur
et in dei contēplacōz assurgitur
Ex pure suauiter sapie delectacōz
hec ē ronis excitacō in qua in
uiabili reficitur gaudio cu affctm re
ficit deuocio . et intellctm con
tēplo Bene dico reficit ex quadā
prelibatoria et dispensatoria
dulcedine sed nō pfcte saciat
ut spe ad spem contemplem sicut
erit in eternitate . quia mag
nitudo dulcedinis quā abscō
disti timentibus te hāt tn gusta
mus ad pns sed rara hora et
parua mora Sz cur hāt delec
tacōz cotinuare nō possimus cu il
lud in quo maius appetitus rapitur
Et cu maiori fastidio obtecatur
et magis cotimuet. Sed ēte sa
pientialia pportionari homi
et quo cōphensori sunt premia
nōdu cogruunt viatori Et inde
qm ad illud qd mīme continuare
possimus Ad illaz vero cōtepla
tōem ex qua tanta dulcedo seqt
mīme possimus ex nobis . sicut nec
vespertilionis oculus ad lumē
solis Et inde qd a maxime sim
plici remo . qd ē cōpositū ma
xime ēre homo cito labitur ad
yma et simplici contēplacōe In
de ē ut puto qd nā simx ut ad
simpce reducta sic est angelica
cotinue cotēplatur cōtie delectat
quia eius nec motui nec la
ssitudini administret sed in nā com
posi sic est huana quiquid corpo mo
tui ul qui ē in po opante sic
ē in opoibus sensuu aut que est
in procedentibus potenciis sicut opez
ronis z intellcus adiungitur motus
ymaginacōe et memorie et aliaz
virtu sensitiuarum Et quia cor
palis motus dissoluit et p cons
debilitat organa nō cotinue nō
cotie sentimus aut rone mone
mur aut intelligimus aut cōtempla
mur aut delectamur Sz iudiciu
ronis hic ē nāle iudicatoriu ad
qd ipa vitate discernendo dissurit
Racionis iudiciu attendētes
cōsideramus in rone iudica
toriu nāle ad qd ipa veri
tatē scribendo discernendo recur
rit recurrendo leges etnas ibid
consulit cōsulendo quātu ex eis est
neqz fallit neqz fallit et inde p
cognicōz ad opacōm descendit Na
turale ergo iudicatoriu insitu ē
roni ad qd hz recurrere cu ex va
riis sensibus fantasmata se offert
fanthasie hoc ē lume p qd
intellctus nār cūa cognoscibilia di
iudicatur in quo sciaz pncipia de
scribuntur Unde dignitatibus fa
cultatu audituis facile acqui
escit Nichil enim sapientissimus
iudex in nobis sine iudicio modā
rone fieri patitur quia et honor
regis iudiciu diligit Hic est
iudex integer incorruptus in
mete residens equitatis trutī
nam recte et indeclinabilr tenes
inquātu ronibus etnis innititur
et legis eterne regulas intuetur
Ergo iam recurrendo ad iudiciu
ro legem etnaz cōsulit p qua
imutabilit de mutabilibus discernit
cōpiens enim nra ē mutabilis hec
aut lex etna que sup mētem
ē nraz i qua ē omn dcrou vitas
mutabilitate nō hz errorz De
qua Aug⁹ in lib de natura re
ligione . Etna legem mudis ai
mis phas ē cognoscere iudicare
de ea nō est phas sed pea con
git iudicare Na iudicas ss

e supior iudicato cui9 iudiciu
qui vide desiderat Aug^m de ua
religione li^o xii^o confes legat
Et in xi deci c ii et xv et v6
papue ondit quo etna vitas
a rone copulet Unde yo c eius
de lib ar Quod bruta luce illa
incorporeaz contingere nequeunt
q mens nra quodamo radiatur
ut de hiis omnib recte iudicare pos
sit Nam inquitu ea capimus in
tm id possumus Verum est in sen
sib irronabilium aialium et si scia
n^oo certe queda scientie simitudo
Cetera aut rerum corpalium no quia
senciunt sed quia senciur sensibilia
nuncupata sunt quorum in arbu
stis hoc simile est sensib qd alu
tur et gignunt Verum et hec
oia corlia latentes in na caus
hnt sed causas suas quib mundi
huius visibilis structura formosa
est senciendas sensibus pbent
ut pro eo qd nosse no possunt q
innotescere velle videat Sz nos
ea sensu corporis ita capi9 ut de
hiis no sensu corporis iudicem9
hem9 em aliu interioris homis
sensum isto longe prestanciore
quo iusta et iniusta sentim9
iusta p intelligibilem spem iniusta
p eius puatoz Adhuius sensus of
ficiu no acies pupille sz forame
auricule no spiramenta narium
no gustus fancium no ullus corpe9
tactus accedit ibi me et esse et
hoc nosse certus sum et hoc amo
atqz amare ne sitr certus su
De hoc eodem ix li^o de trinitate
c vi et xv c li in v et c iii et in
li c vi Consulendo aut legem
etna cnitu ex ea e ro neqz fal
litur neqz fallit put de in libro
de ua relig Omne menti qui volt
videri qd no est Qui aut no no
lens aliud putatur quia e no
menti sed fallit tm Ita ita distini
tur menties a fallente qd inest
omi menienti voluntas falle
di etia si no ei credatur fallens
aut esse no pt si no fallat Hec
Aug9 Cu g vitas etna imutabilis
de qua ro huana no iudicat sz
p qua iudicat quadiu in ea fi
gitur oculus ronis Qui bn purga
tus fuit neqz fallit neqz fallit
una est qua illustrant omes
spus racionales et intellectua
les ut sic ab una facie inte
in duisis specalis apparet yma
gines Ita sicut sup ps de Quam
diminute sut vitates a filiis
homi inte em in homib vitates
Ideo sicut i xii li de trin^te de No
illius partis aime que nob est
pecorib cz quis sed sublimioris
ronis e iudicare sub istis corlib
sedm rones incorpales et sempi
tnas que nisi supra metez hu
mam essent i comutabiles no
essent et in hiis nisi subiugetur
d^o nra no possem9 secudu eas
de corlib iudicare Inhereris
igi legib etnis ro tue pfcte sa
pit cu pera q contuet et appli
cat se ad operand quit Int9
em bonus omib facientib eu
Et recia nusquam se melius de
phendit modus huane impfitos
qua in speculo diuine visionis
Capus aim9 et pius p illuian
tem et adiuuatez graciam in con
templone summi boni speculatur
regulas i comutabilis vitatis
in cnitu ad eas ptinge meret
int^tu amoris et ex inde format
sibi modu conusacionis celestis
et forma sanctitatis Et costituit
moyses thabnacim sic est ipi
in monte mostratu Et si ro recta
sedm phm pncipiu est vtutu
que co suetudinales a morales
dur quid mira si ro aduita
p graciam siue int9 pticius in
dorraz uirtutu opib exercetur
Int^tus em quocuqz applicatus
fuit siue in bonu siue in malu
nalr viget sed relictus sibi re
bus secularib et nugatoriis
se no negat Et infectus vicio
ta ronis qd voluntas puersas
texit cogitacones et noxias
accones psequit quib a deo
se separat Illuiatus vero p gram

nichil apud se indigum percipit et
volutat^r affectum conutens in vertu-
tis effectum seipm deos contingit Sc^a
rois vicium infecta e cum ro huã
na mistio ymaginatõis ocio cogita
cõis
Racionis vicium attendens ea
morbo quadrup^{ci} videmus
infecta. s. Primo in mist(er)i
ministerio ymaginatois / cum yma
ocio cogitacõis / ginatõis
iudicio discretõis / infiat ra
consilio delibacõis / cõz cu eis
roꝝ visibilium representat spem dis
currit aut ymaginatio sicut a
cilla int dnm et seruum rõm s
et sensu et quidq̃ extrinsecus hau
rit et p sensu carnis in^{tus} re
presentat ancillam racionis Illa ro
foras exire no pt sensus aut
carnis ad ea intrare no pt et
ideo ymaginatio roi assistit et
sensu deficiente eidem ministra
re no desinit Et sicut sensuali
tas obsequit^r affectio si yma
ginatio roi Sed ymaginatio q̃
dã est bestial queda vo ronal
Bestial qn p ea que vidimus a
sentimus vagando mete discurri
mus sine grauitate sine vtilita
te sicut et bestie Ronalis vo
qn ex hiis q p sensu corpeum no
sumus aliud ymaginaliter fin
gimus Aurum em et domum vidi
mus et tn auream domum quam nu
q̃m vidimus ymaginari possu
mus Sz ronalis ymaginatio
duplex est queda p rõm dispo(si)
ta queda intelligencia p mixta
Prima vtimur qn sedm visibilium
reꝝ spem cognitam visible ali
quid ad mente disponimus qd
tn no attingit sensus corlis li
cet tn illud corporeu esse cog
gitemus Sic em igne infnale
et penas corles eternas quas
videre no possumus ronis yma
ginatone et vitate tenemus
Secda vtimur qn p visibilium reꝝ
spem ad invisibilium cognicõem
ascende nitim^r Vt cu t(er)ra lacte
et melle manatem et muros
celest^s irlm ex lapidibus preciosis
et huiusmoi legimus et sedm lram
no accepimus sz ex p(ro)prietate reꝝ
malum ad sp(irit)ualem intelligentia
assurgimus Prima g^o ptinet ad
(con)sideracõz futurorum maloꝝ Secda
ad considerationz futurorum bonoꝝ
Prima ymaginatio obstrepit et
rom impedit Secda rõm q̃nq
impedit q̃nq expedit Impedit
p stam siccõz expedit p medi
tacõz. q qn sci viri se senciut
turpibus cogitacõibus pulsari
et ad delectacõz illicita incitari
in ipo temptacõis aditu futura
tormenta an mentis oculos po
nut et sic p ymaginacõz rone
dispositam medicando quidq̃
illicitum suggerit^r extinguunt Ter
cia ymaginatio rõm erigit et
in desiderium eterno(rum) ascendit si
cut sine contemplacione Sicut
docet i li de patriarchis Athar
in lo de sco victore Secundum
e ociu cogitacõis Cu em yma
ginatio bestialis semper sit garru
la cu tanta in importunitate p
strepit in auribus ronis ut frequens
tacio pbens eis assensum cogi
q̃nq ad lubricum q̃nq ad eca
du illicite cogitacõis hinc e
q aliq̃n du p psallis ut oramus di
cimus ut recte meditandum nos dis
ponimus tantas patimur cogita
cõnu fanthasias ut a cordis o
culis nequimus repellere ipas et
sic p susceptas ymaginatõis ex
vi ronis et vitio corrupte vo
luntatis texant^r p ipse cogitacõs
a vitate prima et ronibus eternis
rom auertentes licet em cogita
cões sine int^tu quedaz inve
niunt^r vane et ociose que no
repente perimunt sz paulatim cor
rumpunt rõm. tn no occupat eta
prec^r int^a et rõm infirmant in sua
po distrectina que sunt cogita
cões exuertis sine ymagina
ciis sensibilibus procedentes sine
quedam simulacra cogitacõnum
ut recordacõnes ultro et multi
plr statuientes demencia Et ta
les cogitacões magis videri

esse passiones volutat quia ac
cones quia nulla e ibi intencio
cogitant. sed qd ebulit sponte
demonio formand se offert in
tellectui no cavendi Et quidqd
agit vide potius agi in sopno dor
mientis qm in actie cogitant Et
licet cogitans huiu nolit a se
repellere spm sctm tn quia scp
tu est quia spus scts se aufert
a cogitatoib q sut sine intellectu
sit ex culpa negligent ut sps
disciplie se auferat a cogita
coib indisciplinat que qvis
p vim qndoq oculta coms no
tn fiut ex rone aut trahitur
in eas int9 et ro. cu nllg sit in
eis intelligentis assensus Cu
vero de rebus seriis bn cogita
ut dt bnh in epla ad fres de
monte dei voluntas libero ar
euocat demonio. quadacuqz op9
hz et intetu formatez in memorie
adhibet formatuqz quicqd illud
e intetus adhibet actiei cogita
tis et sic p agitur negociu cogi
tacois Cu vero de hiis q de
deo ut ad dm sut cogitat et vo
luntas eo pficit ut amor fiat
contie. p viam amoris infundt
se spus scus spus vite et oia vi
ulficat adiuuas seu in orone
seu in meditacoe seu in tractatu
in firmitate cogitant. et coe
memo effici sapia cu suavit sa
puit ei bona dni. et qp ex eis co
gitandu est formandu in affectu
adhibet intellcm. intetus vo co
gitant effici qtemplo amant
et formas illud in quasda spual
itudine suavitat experiencias
afficit ex eis actie cogitant. illo
modo effici gaudiu fruict. et
tuc de deo bn cogita sm huma
na mod. op modq hic cogitan
di de deo no est in acto cogita
tis sz in gra donat Ideo pre
pandu est cor ut voluntas ex
pediat ab alienis affectoib
ut intetus a sollicitudib memo
ab ociosis ut negociosis et qnqz
a necriis occupacoib ut volu

exhibeat puru affecto memor
mam fidele intellects expien
cia suavitate. et sic oia coopan
tur in bonu et cocurrut in gau
diu cogitant Tercium e cosliu
discrecois duob em mod in
iudicij discrecone peccamq qp
maxime pz in moralib Certa
mq em modo in discnenda qua
litate in examinanda qntitate
Qui dicit bonu malu ut malu
bonu in ceroz qualitate errat
Et qui dicit qd maius e esse mi9
et qp mi9 e esse maig in qnti
tate peccat Qualitas opom
pfecto eos se fallerat quos ppha
arguebat cu dicebat Ve qui
dicitis bonu malu. et malu bo
nu. ponentes tenebras luce. et
luce tenebras. ponentes amaz
dulce et dulce amaz In qnti
tat examinacoe error ille re
phendit qui p pphaz redargui
cu dz Mendaces filij homi in
stateis ut decipiat ipi in vanite
in idipm Ad hoc em d in statea
appendit ut eius qntitas no
ignore Qm diu qd sunt tenebe
sup facie abyssi erratur in dis
crecone iudicij donec ille qui
dicit lume de tenebris splendescere
emittat luce sua et vitate sua
rom iradiet luius vitate hoc
rois infirmitas discrecois ob
scuritas Sz cu lum vitat in aiaz
descripserit sicut luna illuiatur
a sole obscuritate amittit ad
est discrecio rois. tolles cali
gine. et affectos moderas in
vtute Ita vtutes in vicia vc
tunt nisi p discrecoz moderet
alioqn timor cadit in desperacoz
dolor in amaritudinez spes in p
sumpcoz amor in adulacoz leticia
in dissolucoz. ira in furore Qr
tu est cosliu delibacois sicut
iudicij racionis e discute quid
vez quid fsm quid bonu quid
malu Ita cosliu delibacois
e deliberare quid expediat
quid no expediat vtrumqz In
hoc errat frequetissime. quia

q quibusdam e augmetu cone
fit aliis causa pcipicii et ruine
Dicit multos vidimus cade de gra
du sublimiori qui stetisset fortis
in inferiori Et multos egro in
religione salvari quibz no expe
diret remansisse in conversacione se
culari sicut illius enim est meditare
quid liceat et quid no liceat
et quid no liceat qua eligere
quid expediat ut no expediat
Illud e discretionis istud delibera
cionis illud iudicii istud consilii Sic
induit tenebris eo que in tene
bris sedet et lume celi no videt
quia lume celi se pns hre no
vz Orit enim sol et occidit et ad
locu suu revertitur quia intelli-
gibilitatis mo dat mo subtrahitur
et post subtractoz iterz repat
Qua enim diu in terra vivimus diei
et noctis vicissitudines sustinemus
in celo dies sine nocte in infer
no nox sine die in terra nec nox
sine die nec dies sine nocte Et hec
sufficiat de toto mutatib; disciplinaz
hic agit de antecedentibus et consequentibus
ad disciplinaz et primu e humilitas
Sunt ad q in requit d' qbz h ag
Non consequentia disciplinam que
sequitur condicit disciplinam an
tecedamus hoc aut facitur in
humilitas in intellectu | humilitas
studiositas in effectu | in intellec
tranquillitas in affectu | tu requirit
paupertas in censu | primo ut
nullam scripturam vilem teneas q
de genere bonoz e omnis scia et
deus sciaz dns e nec aliqua
scriptura forte invenitur q no aliquid co
tineat spale qd utile est Si
multa legis nihil perdis aliqd
forte lucraris si no potes oia le
gere sic dictum e sup q sunt utili
ora lego nec eundem laborem in inanis
et inpt inanis debes impendere
Secundo ad hanc humilitate per
tinet ut a nemine discere erubescas
Nam in prov dr Quod tu no no
sti forsitan nouit cosellus Sit enim
nullus e inuia qui novit oia ita
nus e qui no aliqd spale accepe
rit ana hinc illud plathonis
Quid magnis effertur laudibus
Malo aliena verecundie discere q
ma impudent ingerere Maior e
enim verecundia ignorantie quaz
hores tua doctrine adire Sapien
tior omnibus eris si ab omnibus dis
cere volueris Ditiores enim sunt qui ab
omnibus accipiunt Tercio ad hanc humili
tatem pertinet ut cum scias adeptus
fueris ceteros non contempnas Nam ut
dicit mgr hugo hoc tumoris vi
cium inde quibusdam accidit q suaz
sciaz nimis diligenter inspiciunt et
inde intumescentes putant aliqs
scire no posse qd ipsi noverunt Longe
enim lector huius debet esse et mansue
tus a curis manibus et voluptatum
illecebris prorsus alienus dili
gens et sedulus ut ab omnibus li
benter discat nunq de scia sua pre
sumat pravi dogmatis autores q
venena fugiat diu re pertractet
antequam iudicet discat no videri
doctus sed querat dicta sapientum
intellecta diligat et ea se cora
oculis q speculum vultus sui te
nere studeat Et si qua forte ob
scuriora intellectum eius no admi
serint sed statim in vituperium pro
rupat aut bonum nihil esse credat
nisi qd ipse intelligere potuit Ipse
hoc audit dicitur in vim confess
et qui volt sapiens vocare querat
latere humilitas enim e prima cla
vis sapie Quarto ad hanc hu
militate ptinet ut no nimis cito ad
maiora conscendas Qui enim iacet
in ymo tutius videtur in summo sup
tissime incedit qui ordinatissime
incedit Si times saltum time p
cipitium noli nimis festinare qd
valeas expire et quid habeas in
ipse die facultate prius sit onera
manibus sublevanda qua humeris
imponenda De hiis satis de tractat
Btus Bnh in li de humilitate gdibus
Sequitur studiositas in effectu q consistit in
inis in labore i oratione i lectura i vigilia
Sequitur etiam studiositas in ef
fectu Sit ergo studium in ope
et nullus strenuum tactum

meditando in mente Studium que-
rendi ptinet ad instantia opis
Scrutinium vero ad diligencia me-
ditatois . Opus pagit labor
et amor diligencia vero cura et
vigilia In hijs ergo iiiior constitit stu-
diositas Isti sunt iiiior
In labore e ut agas qui portant
In amore ut pficias lecticam philo-
In cura ut provideas gie quam e
In vigilia ut attendas te qui sapi-
encia psidet noluit excitare Sed
iuvenes a fronte philos . s. et so-
phos . i. amor et labor lectica fe-
runt quia foris opus pagunt
puelle vero s. pimelia agrimia
qd interpretat cura et vigilia fe-
rut a posteriori quia intus pariunt
consiliu . s. in secretiori De hijs iiiior
require in Marciano de nuptijs
mercurij et phie de quitone s.
sapie et eloquetie Unde ibidem
dr Quod alumen suu dilectu p-
cetis quotauit s. labore quo ni-
mia omez difficultate consensio-
nis euicit Vim idem qui labora-
bat eade uoctiba no solu in lecti-
te cum tn ea sustulit vim celum
tu dna impiger pmeauit Nup-
te consortia sibi quoda puero respi-
denti qui nec voluptrie ueniis
filius erat et tn amor a sapietibus
ferebat a fronte lecticaz subtra-
here morabant Na postica pi-
milia et agrimia dicta vogim
subtrahe mancipia Sit em ana-
thasia ptepat ut utrorq sexus
tu philogia celu posset ascende

Scd'a tranquillitas in affectu ad qua
iiiior requirunt Custo. sensitat noti-
Sequit' vitat' hunda' cordis s.

Secunda tranquillitas i affctu pazz
em vide possumus i aere
turbido sed longe melius i sereno
ethere et tranquillo Ad hac aute
tranquillitate iiiior exigunt
In carne ut sit custodia sensit'
In racione notitia veritat'
In volutate hundacia cordis
In memoia uel mete expiencia suaut'
Quia si carne no moveat fetor
rom obnubilat error

voluntate no oblectat vanitas
memoria sive mete no anxiat
aut conturbat rancor Tunc em est
in aia tranquillitas Nam caro affli-
git intellctu illuiat falsitas subi-
cit deus diligitur et totus homo
interior et exterior dulcet sopora-
Ro em hz aia quo demtat ut ad
spurciciaz carnis vel ad fallacia
demonis vel ad conteptu dei vel
ad odiu pximi Et forte si hec iiiior
q sopmi aufunt dormient ho-
stis Quius uxor viciu est pri-
ma notitia custodia sensitat i carne
Semper em sensitiva sensualitas
apte inferiori fetore libidinis cita
porat q mentem impugnat et im-
pugnata insurtat nisi quis cor-
poreos sensus et aditu cordis di-
ligent custodiat Qu em concupia
no vincitur de ipsa concupia sua-
ves delectatoes lubrice cogita-
tiones prius et graues corrosio-
nes consce postmodu sentiunt-
Et quia ex ymaginatoibus lubri-
illusionibus repletur efficit lume
oculoz inabile et inefficax ad
spualium cogitatoz lumen inquit
ppha oculoz meoz no e mecu . et
lumbi mei impleti illusionibus et
no e sanitas in carne mea Af-
fligat ergo corpus no contentus Ag-
cura carnis no i concupiscencijs
sed quada disciplina spuali ut
neqz in motu neqz i cogitatu neqz
in contitate appeat aliquid qd
dedeceat filiu dei heat ergo sen-
sus exteriores no duces s servi-
entes interiores aut priores
et efficaces Mulierem in domo
sua . s. carne no litigiosa sed
i omibus instituta et cogitatoiu
familia ordine ta heat caro
mea quia sicut infirmus i intra 9
medela 9 diligentia cu intra po-
luti sut i vtilia negada vole-
ti vero vtilia ingenda . donec
em aque inferiores i mano in-
fluentes i mari deficiat ij in-
fluunt ex iordane i mare mor-
tuu Carnis sp i mete influit
turbulen . et gnat fremi est

em nulla notitia veritatis in tame
Cum enim ab inferiori non inquietatur
animus gravitate terrena sursum
tollitur intellectus et velud in loco
manenti sereno collustratur cor
dis oculus quodam micitante
fulgoris interim radio. tunc du
tatum sequitur et regione lucida
et nova ingreditur et discussis te
nebris miratur quod perspicit et intra
do amplius inardescit Et sicut
virgula fumi vaporatur ignis
incendio et sursum tollitur et am
plius tenuatur Ita veritatis no
titie animus appropinquans et omnes
terrene concupiscentie nebula exa
lans spiritualis intellectus et veritatem
verorum plurima in illa tranquillitate
cognoscit Unde et philosophi montes
excelsos leguntur plures ascendis
se ut illustrati possent lympi
dius veritate Est etiam nimia hun
dantia caritatis in voluntate cum
mens in proximi dilectione vegeta
ta ad ipsius divinitatis felices ges
sit amplexus et nimio succensa
desiderio carnis velamine exce
dit et intrans in illud sanctuari
um ubi spiritus ante faciem suam xpis
tus ab illo ineffabili lumine abil
ta inestimata dulcedine penitus
absorbeatur factoque silencio ab omnibus
sensibilibus ab omnibus mutabilibus
in id quod est et sic semper est in idip
sum et in illud unum perspicaciter figat
intuitum vacans et videns quoniam
dominus ipse est deus et inter caritatis
ipsius suaves amplexus sabba
tizans sine dubio sabbatum sabba
torum Tertium est nimium experientia
suavitatis in memoria et mente.
Cum enim mens ab inferioribus promo
ta a superioribus ad intra pergit in
id quod verum est in iudicio racionis
et assensu voluntatis et mentis
affectu et operis effectu exupe fe
stinat in libertate spiritus et uni
tate cum deo ut efficiatur unus
spiritus cum eo Jam perfectus in ca
ritate incipit sentire de dei
dilectione collectus ad se extensus
extra se rapitur super se. distit

in silencio exultat cum gaudio et
sic in memoria hundancie suavitatis
dei exultat et iubilat et promo
vie copulam unitur et fruitur Et
adverte modum tranquillitatis egre
ditur homo ab exteriori tumultu et
sese recolligit intra secretarium
sue mentis et contra strepitum
vanitatis et fantasmatum clauso
hostio gazas suas interiores cir
cumspicit nichil quod remordeat ut
oblatret ut inordinatum nichil
reperit inquietum sed omnia iocunda
pacifica et tranquilla cogitacionum
sermonum et operum turba animo quasi
quedam familia pacatissima patrisfa
milias domus arridet huic enim
subito nimia securitas ex securita
te iocunditas ex iocunditate ca
ritas inardescit et in dei laudi
bus erumpit tunc id esse mune
ris recognoscit Secundo ab hoc
secretiori cubiculo in quo celebrat
sabbatum ad aliud se confert divi
sorum videt animam suam cum animabus omnium
proximorum glutino caritatis uniri
nullis invidie stimulis agitari
nullis indignacionum estibus inflamma
ri non iaculis suspicionum atteri non
edacis tristitie morsibus consumi Sed
ut ad quendam tranquillissimum mentis
sue sinum omnes rapiat ubi dulci
quodam affectu omnes amplectatur
et foveat ac secum unum cor et unam
animam faciat Ad huius mox dulce
dinis suavissimum gustum omnis cupi
ditatum silent silent tumultus ac
strepitus viciorum conquiescit et fit
ibi intus ab omnibus noxiis absoluta
vacatio et insuper ne dilectionis dul
cedine grata et iocunda pau
sacio Exhalat ergo duplici dulce
dine tam pure consciencie quam fraterne concor
die gustu Tercio progrediens
ulterius et iam mens facta nu
bilis ut dictum est gestiens in divi
nos amplexus per quosdam theori
cos excessus et extaticos defectus
gustat et meminit quoniam dulcis est
ihus in ipsum per desiderium resolu
tus et prout possibile conformatus
Sequitur de paupertate incensu et

Unde quod paupertas est graciosa habens ex instituente auctoritatem

Requitur paupertas intensu put sapiens quidam Bernardus Carnotensis ut dicitur in policrato Johannis salesbriensis Cum interrogaret de forma et modo addiscendi mens inquit humilis studium querendi vita quieta scrutinium tacitum paupertas terra aliena hec reserare solent multis obscura legendi paupertatem appello ad oppositum detestari superfluum et maxime circa cibum et potum pinguis enim venter tenuem gignit sensum Est autem paupertas graciosa qualitas habens

Ex instituente auctem | Auctem
Ex auctte securitatem | dico quia
Ex securitate libertatem | instituta
Ex libertate iocunditatem | est a xpo

observata a cetu apostolico pauper enim xpus pauperes discipulos elegit quos in paupertate via vitae edocuit Securitatem appello put dicit Seneca Multis ad philozophandum obstitere divicie paupertas expedita est secura est cum classicum cecinit scit non peti non circumstat illam turba fenerum contenta est desiderijs instantibus satisfacere Si vis vacare animo aut pauper sis aut pauperi similis non potest studium salutare fieri sine frugalitatis cura frugalitas autem paupertas voluntaria est libertate voto non alligari divitijs tamquam vinculis vnde Seneca Quo me expedita effuge non potes necessitates potes vincere Ad hanc tecum fer si vis salvus esse si securus si beatus si liber Idem alibi philosophiam advoca in consilium suadebit tibi ne ad calculos sedeas Iocunditatem dico quia paupertas si leta venit ditissima res est Et quia satis tractatum est de ista materia in de conceptibus ad extranea transeamus Secundum de impedimentis disciplinam que sunt in numero quatuor scilicet iactancia puerilis

Dicto erit in quantum invenit de antecedentibus consequentibus et concomitantibus disciplinam nunc ad extranea et ea impedientia breviter procedamus Hec autem sunt iiii^or

Jactancia puerilis | Jactancia pu-
Inconstancia iuvenilis | erilis est eius qui
Diffidencia muliebris | ante tempus sapi-
Protervia senilis | entes videri

volunt Et ideo in quendam elacionis tumorem prorumpit erubescentes quod sunt scientes quod non sunt eo longius a sapientia recedunt quo non esse sapientes sed putari volunt Et de hoc lactantius in libro de falsa sapientia videre licet alios tante levitatis et iactacionis ut his sunt non didicisse melius Et ex hac iactancia si loquitur in communi sermone verba inusitata et ardua quedam assumit si scribit nec ab alijs intelligitur nec ipsi se intelligunt Qualis erat Iovinianus contra quem beatus Ieronimus scribit sic Oppressus inquit tanta est barbaries et tantis vitijs spurcissimus sermo confusus ut nec quid loquatur nec quibus argumentis velit probare quod loquitur potius intelligere totus tumet totus iacet attollit se per singula et quasi debilitatus coluber in ipso conatu frangitur non est contentus nostro id est humano more loqui altius quiddam aggreditur parturiunt montes nascitur ridiculus mus Quem ipse non sanum esse hominis non sanus iuret Horestes Et illud plauti ei possit aptari hoc preter sibi illa loquitur nemo nisi divinandi est Et illud virgilianum dat sine mente sonum Sicut autem vento plena vesica detumescit si acu modica perforetur Sic una vitatis spina ventum loquacitatis excludit de follibus impiti gutturis et inflati Et beatus Bernardus in libro de gradibus humilitatis Postquam inquit vanitas creverit et vesica grossescere cepit necesse est ut ampliori foramine laxato sinu ventositas eructuet alioquin rumpet Sic monachus inepta redundante leticia dum risu ut signus ea apire non sufficit Ihelim verba prorumpit En venter meus quasi mustum absque spiraculo quod lagunculas novas disrumpit aut loquitur quia non rumpet Esurit et sitit auditores quibus suas iacticet

vanitates· quib; ome q̄ sentit
effundat quib; talis et qualis sit
innotescat Inuenta aut sermone
loquendi si delectus s'mo exoritur
vetera proferuntur et noua volat
sine v'ba resonat ampullosa p-
uenit interrogatem no grenti res-
pondet ipe quit ipe soluit et v'ba
collocutoris impfecta pscindit In-
stantia iuuenile habebat· ille in-
stancie filius aut verius ipa
inconstantia De quo boecius in li° Inconstantia
de disciplina scolarium sic ait Sati-
tis mensurimus hystoriographis
psepe diurnus elegiatis atque
tunc vero disserendis aristotili-
cis lametabat noctibus edicioni
bus phicis xii q̄ tribularet gpi-
lacionib; qui instataneus Cibz si
quid in breui fastidiūq exiitat
Et cu multa psequat· boecius
de eius inconstantia quod de scientia ad
scias se transferebat de artificio ad
artificium tande inquit Quid
de cetero faciam miser e me
ee homine· vtina humanitate pos-
sem exuere et asinitate induere
spe pmutata h boecius Qta em
constantia necia in addiscendo ut si
constan no sit continua· nec sit qti-
nuacio sine hitus nec sine hitu gna
tur in aio sciā Cuit se fastidium
scribit Jeronimus Cu in mo tulius
mo platho sumebā in manibus
diffidentia muliebre qua s' mu- Diffidetia mlieb's
lieribus sexus laborat hebat Jo-
ronimus Cu uolebat interptari danielē
Vn ait in eodem plogo sic eiusdem lib'
Ego adolescentulus post Quinti-
lian et Tulij lectionem ac flores eius
rethoricos cu me i lingue huius
pristinum reclusissem et multo su-
dore multoque tpe vix cepissem an-
helan· stridentiaque v'ba resona-
re et quasi pcriptam ambulans
rem desup lumen aspiceret in-
pegi nouissime in danielē et ta-
to tedio affectus sum ut desperatione
subita omem labore vetere uo-
luerim contepne Verum ad horta-
te me quoda hebreo et illud mi-
chi sua lingua crebrius ingerente

labor improbus omia vincit qui mi-
chi videbar sciolus inter hebreos cepi
rursum discipulus esse Caldeicus h
em desperacio sicut pz in pu° secu-
di libri contra achademicos vna
de causis ponitur quare ad sapientiam
no uenitur Nam em spes aliqua as-
sequendi uiget i mente quasi qda
scintillacio e que nutrit in feruen-
te Ipa em e in corde hominis re-
condita ipm intrinsecus facit ca-
lefacere et discussis frigore despa-
cionis et hyeme inique arescit
arbor sapientie Quemadmodu lig-
nu illesum seruat virorē suu du-
equale hz tpanciam caloris et
humoris· sic mens arescere no
pt qua et calor sci spus nutrit
qui desup interius irradiat et stu-
dium lectionis qd desubtus rigat
inchoatum pducit ad fine quia ni-
chil e qd in tansitu pfectionem habeat
vtilitatem Sz cu ab tpus aliqd in-
cipit qd an fine deserit velud
i maturus et no aptus esui fructus
ante tpus cadit prosecutam sentencie
dapnat Hugo de s· laurencio
in li° de claustro aie et in li° de
collacionib; prem pbat Qd viri
sci ptinaces et pciosi esse no pnt
no est em ptinacit stabilienda mra
pma sed illa tenenda e q supue-
niente sanori inuestigacione me-
lior fuit iudicata Quauis em e
nouu ptire sciaz qua rei utilioris
subire iacturam Sic em cera ca-
lore solis dissoluitur ita roe ace-
dente ptinacia iustis hominibus
emollitur Vnde ibidem dr Quo
usque vidimus suis diffinicionib; p-
tinacit inherere ircionales sp-
ō bauimus et discrecionis ex ps
Quymo impossible e quemque ppo
iudicio cofidente dyaboli illusione
no decipit ipe em sathanas trans-
figurat se in angelum lucis ut ob-
scura et cecam caligine spu-
ō vero scie lumē fraudulenter infun-
dat et sic patet de hiis q̄ ncīa sunt
inchoantib; disciplinaz De doctrina
tinctu ad statum pgressiorum et pfectorum
ad qd 4°: requirit p° abicere vicia

Nunc videndu e de hiis que ptinent ad pfectum studii ad qd
nrm requirunt
Primu e abicere vitia
Secundu e relinquere puulia
Tercium e exercere se in actua scia
Quartu exercere se in spuali intelligencia
Ergo qui proficere volt ista abiciat vitia Quia i maliuola aiaz
no introibit sapia Immunda ei aia
potest insistere facundie
post vacare iactantie
Sz no pt in se hre usu sapie
Nec in aliis fructu doctrine
De quibz hoc ordine videamus pt
i mmunda aia insistere facundie q
pt hre pericia disputandi s'monis
ornatu sed venas abditas scriptu
rarz et spualiu archana sensuu
intrare no pt Unde in libro de
collaconibz patru Cu in xpo omnes
thezauri sapie et scie absconditi esse dicant quo qui xpm in
venire contempsit inventu sacrile
go ore blasphemat aut katholi
ca fidem i mmudis opibz polluit
Vera sciaz assecutus se credendus
e Spus em dei effugiet ficturi
nec hitabit in corde subito pctis
no alis ad sciam spualez nisi hoc
ordine puenitur q unus pphaz
elegater expressit Seminate vob
ad iusticia metite spem uite . illu
minate nobis lumen scie Et in
ps Bti inmaculati i via q ambu
lant in lege dni Bti qui scrutatur
testioia eius zc De hiis go qui qu
dam ymagine scie videntur acqui
rere et tn insistunt opibz praue
uite dr in prov. sedm aliaz litt'z
Sic maulis aurea in naribz suis
ista mulieri male mo'te spes Quid
em prodest quispiaz ornamentu eloquiorz celestiu et illa p
ciosissima scripturarz spem consequi
si eam lutulentis sensibz ut opi
bus in hendo qi i mmudissimaz t'
ra subigendo confringat aut ste
nosis libidinu suaz polluat uo
lutabris . in tm em ab illa erudi
cone secular q carnali vitiorz sor
de polluitur spualis et vera scia

remo ut ea in nonnullis elingui
bus ac pene illitatis legamus
alii mirabilr viguisse qd in aplis
et aliis sctis comprbatu est . qui
no iam phorz delectabant facu
dia sed veris fructibz spualis
scie replebant Sicut in actibus
dr apl . videntes petri et iohis
constancia comperto q hoies essent
sine litis et ydiote admirabant
Et ideo si tibi cura e ad eius in
marcescibilem gliam puenire curis
primu conatibz elabora ut ad no
puritate castitatis obtineas . nllus
em in quo adhuc carnaliu pas
sionu et maxie fornicacois dnatur affectus spualez sciaz poterit
possidere In corde em bono re
quiescet sapia et qui timet dnm in
ueniet sciaz cu iusticia pt em
vacare iactacie sed ubi sunt v'ba
plurima ibi freqns egestas Res
em queritur no v'ba Quic aut
esse v'ba rebus rudenda Unde Sen
Scias quia bonu dicta pfectm abso
lutu qua malu ut mala facie ius
nulla necitas possit huc mte pro
spicio si perseveraueris ut inculucis
et id egeris ut oia facta dicta q
tua int se cogruat ac rndeant
sibi et una forma pcussa sint No
e hui9 aimg in recto cuius acta
discordant hec antez iactatia
summope detestanda quia i puti
tollit vera sciam z in futuro in
ducit pena Unde in collacoe de scia
religiosa dr Nichil in collacoe
seniorz proferre audeas nisi q
interrogare te aut ignoracio no
cituura aut ro nece cogitacionis
impulit ut quida vanegle amore
distenti p ostensione doctrine ea
que optime norut interrogare
simulant Impossibile em est eu
qui pposito acquirende laudis hu
mane studio insistit donu vere
scie pmereri Nam qui hac passi
one deuictus est nece est ut aliis
et maxime supbie vitiis obligetur
De pena in futuro dr ibidem festi
nandu tibi est si ad vera scripturarz
sciaz uis puenire ut humilitate

Q ma
los stu
dentes

cordis ymoblem pmitq consequar
que te no ad illa q inflat · s3 ad
ea q illuiat sciaz caritatis consūa
conis pducat Impossibile nāq3
e i mūdā mentez donū sciē sps
spualis adipisci Et idcirco omi cau
tione deuita no tibi p studiū lccōis
no sciē lumen n̄c ppetua illa que
p illuiacōm doctrine pmitti gla s3
instrui pdicōnis de arrogantie va
nitate nascant Deinde hoc tibi
oimodis euidend ut expulsa omi
sollicitudine et cogitacōne terrā
assiduū te at potius ingē sacre
pbeas lccōi donec cōtinua medi
tacio imbuat mente tua hec ei
est iugitas meditacōnis dupli
ce nobis offert fructū Primo q du
m legendis at pandis lccōnib3
occupat mentis intencio nūc
e ut nullis noxiaz cogitacōnū
laqueis captiuetur Deinde q
ea que crebriam repeticōe p
cursa du memorie tradere labo
ram9 int·re tunc tpis obligata me
te no queuim9 postea ab omi
actuū at visionū illecebris ab
soluti pcipue q3 noctna medita
cōne taciti reuoluentes clarius
intuemr · ita ut occultissimoz sen
suū quos nec tenui quid3 opina
cione vigilantes pcepim9 qui
escentib3 nob ut soporis stupore
dempsis intelligēcia reueletur No
pt imūda aīma in se hre visum
sapie Et ideo sicut dicit i colla
cione de scta religiosoz Sz nob
cura e ad spualis sciē flumē no
manus iactancie vicio sed eme
dacōnis gra puenire Illius pmu
btitudinis cupi·te inflammem ·
Bti mudo corde qm ipi deū vide
bunt Et idcirco si sciē spualis sacz
in corde nro volt tabnaclm ppa
re ab oi nos viciez cōtagione
purgate et curis scli pnts ex
uite Impossi·le nāq3 est aiaz q
mūdanis ut tenui·ter distensōib3
occupat donū sciē p meri ul gña
trices spualez sensuū aut tena
cem sacram si lccō·m No pt et in
mūda aīa in aliis gnare fructū

doctrine Qui em no est capax ad
pcipiend quomo erit ydoneus
ad tradendū tn si aliquis de spua
lib3 docē psumpserit inefficax et
invtilis doctrina erit ad aures
tm audienciū sermo pueniet · cor
aut penetrare no poterit Iner
cia opm et infructuositate sic p
ditus vanitatis quia no pmitti
de thezauro bone cōsciē sed de p
sumpcōne vane gle Nemo ei in vas
fetidū et corruptū mel optim ut
pciosū infundit vnguentū faci
lius em testa infecta pciosū li
quore cōtaminat q3 ut ex licore
pcioso testa aliquid cōcipiat q
multo cicius inūda corrūpuit q
corrupta inuden Scia vero spua
lis uite habet mellee dulcedis
Cor at i mūdū corrupti vasis pt
Quā dulcia faucib3 meis eloqa
tua dne sup mel ori mo · Unde
in collacōe de scta religiosoz dr
Cauend e tibi ne vbos addoce
du inpitaus exemplis qui p iciaz
dispu·t at sermonis affluenciā
gseruit quia put que voluerit
ornatos copiosos q3 discē archa
na sensuū discnere no nouit A
liud nāq3 est facilitate oris et
nitore hre smonis et ad venas
et medullas celestiū intrare dictoz
at pfunda et abscondita sacra
purissimo cordis oculo cōtempla
ri q̄d nullaten9 huāna doctri
na nec erudicio secularis s3 sola
puritas mentis p illuiacōz sci
spus obtinebit. Sc̄ p9 abiectōz
uicioz Sc̄ d' abdicacōe pūlui q sit · a
d' qb3 hic ag:

Post abiectōz mi·oz
vitioz sequit abdicacio
pūluū hec aut sit min·oz s
pūlia studia De pūlib3 studiis
Cogitata pz in hiis qui tu
Verba multuoso strepitu
Opera et clamore nautico
denugis assidue disputat inutile
artem verberantes hii sūt qui
cca lram et sillbam et cca huioi
elemētales doctrine pmicias suu
adhuc ingenium exercentes si fas
est dicē pueri centū annoz sci

et elementarij senes Verecundu
em est q cu i monte ascendisse
debuerint scie eminecioris · ipi
cu asino remanserint in ceno in
telligēcie crassioris Priscian9
Tulius lucan9 et persius hij st
dij eorz / Sed vereor ne in exme
ncitat articlo eis inpertiendo
dicat Vbi sut dij veri in quib
habet fiducia surgant et opi
no · et in ncitate nos ptegant
Dipnat em aptus ea que sut
vom hncia sapie si no edificat
ad salute Vos igi qui hacten9
huj9moi vanitatib militastis et
tpus exactu supuacuus plus de
bito consup sistis Consulo q do
mulitet saltem ad modicu · et se
ces me senectutis y molet altis
simo qui iuuentut et adolesce
tie flore in rebus nugatoriis co
sup sistis Monstruosu em e ho
miez viru aut senem fugendo
reture ad mamilla de puilib
cogitatis d · aptus Cu eru par
uulus loquebar ut paruulo co
gitaba ut paruulo Cu em fctus
su vir eua · e · q e · puuli hmt
est q mens infecta poeticis car
minibus illas fabular nugis hi
storiasq bellor quib a puulo
pmus studior imbuta est eru
dimento tpe quo addogmata p
sciora progredit poemata me
dita et qi bellanciu ymago an
oculos xpatur et taliu fantas
matu ymaginacoe deludit adeo
ut etia comis tpe psalmodie ut
spualis lcois vix mudai valeat
mens atalibus fanthasiis sed cte
in hmis est remediu efficax si ea
dem diligenciaz et instantiaz
qua in talib addiscendis adhibu
im9 ad scpturaz spualiu medi
tacoz et lcom adhibe curem9
Necesse e em mente tua ta diu
illis carmib occupari qm diu sibi
aliqua que int semetipaz recolat
scti studio et assiduitate conque
rat ac pro illis infructuosis atq
terrenis spitualia addiuina pacr
rat q cu pfunde altcq co cepit

atq in illis fuit enutrita ut ex
pelli pores sensim potuit ut pe
nitus abolere vacare em cunct
cogitacoibus huana mes no pt
Et ideo quia diu spualib studiis
no fuit occupata · nece e ea ill
qui pridem didicit implicari Cz
diu em no hnt quo recurrat
et indefessos exceat atq nece
e ut ab illa quib ab infancia
imbuta e collaba eaq semper
reuolitat que longo usu ac me
ditacone ccepit De puilib uis
euacuendis dr in Ecco Sicut
ascensus arenosus inpedib ve
tarij sic mir lignata homi qe
to i quietez amanti hoc e sic
arena que instabilis e et flu
ida senem retardat ab ascensu
Sic aia garrula et instabilis re
tardatur a pfctu id os iusti me
ditabr sapim et lingwa ei9 loq
tur iudiciu · quia sine pmedita
cone et desiberacone in eis qui
nolut pfice in sapia spuali no
est pferendu ubu Vnde btus
Bnh in quod smone / O hmilitas
totus xpi q confundis supbiam
natiui nre paz ad scio ut po
tius in scire uideor et iam silere
no possum impudent me ingens
et ostitans pmptulus ad loqu
du velox ad docend tard9 ad
audiend Cristus cu tpe tanto
silebat cu seipm abscondebat
mig mane glam timebat Vtiq
sed nos no sibi Hec Bnh Ecci
xxx Adolescens loquere i tua
causa uix cu nce fuit si bis int
sue i ca res tuu i mlt esto qi
nescius audi tacens sit et qres
Et Ambo sr bti imaclati Etates
maturitis pcurrit quisquis in
adolescencia positus senilez gra
uitate induit et iuueniles ai
mos vetana quada continen
regit atz dispo De puilib opib
et fctis hes exm quia sicut pe
ius e bestialem esse qua bestia
quia bestia esse a natua e be
stialem exincio Sic peius est
puilem ee q puer Vn Sen

Tenes inquit memo quantu gau
diu senseris tu ptexta posita toga
sumpsisti et in forum deductus es. Ma
ius expecta cu puerilem animum depo
sueris. et tem vires phie tu sustu
leris. Ad hoc enim no pluria sed quo
cogravius puerilitas regnaret
et hoc quod peius est sub hemo
auctem senu sed vicia puerorum nec
puerorum tm sed infancium illa se
uia hyis fla formidat nos vtroque
hec Sen. Ideo in pub dr Usquequo
puuli diligitis infantiam et stulti
ea que sibi noxia sunt cupiunt et
imprudentes odibunt sciam par
uuli dicit. No annis sed moribus
Unde Sen ad lucillum Numera
annos tuos et pudebit ea velle
que puer volueras. Hic Martial
coquus Heu inquit nec mali
conputantur anni infantes sumus
et senes vident impudentes inquit
oderunt sciam quamque deinde esse aialia
ante et retro oculata et ad
modum formice pruden. De qua
dr in pu Vade ad formicam o pi
ger et considera eius et disce sa
pienciam. Et sic dicit Sen in pmolio
declamationum Torpent inquit
ingenia desidiose iuuentutis.
a bono nec vnius honeste rei la
bore vigilat sed cantandi po
cius saltandi quam obsene studia ef
feminatos tenet deinde capillum
frangere et ad muliebres blandici
as voces extenuare mollitie
corporis cum feminis certare et imu
dissimus se mundiciis extollere
morum adolescencium speciem est
molles eunuches quam nati in vicio
manent expugnatores aliene
pudicitie negligentes sue Post
abiectionem viciorum abdicacionem puerilium
Sequitur active sciencie exercicium

Post abiectionem viciorum et ab
dicationem puerilium tertio
restat active sciencie exercicium
Vide ergo iii^or^ sciencie

Divisione
Ordinem
Adeptorum et
Continuatorum

Divisio aut est hec
Cum multa sint genera
sciarum in hoc mundo sit
et varietates sit ar

cium et puti vite utilium tamen nulla
est que non habeat ppu ordinem et rationes
per quas instituti possent eas apprehende
Est ergo duplex sciencia divina et hu
mana humane sunt quas homines
de rebus humanis ediderunt Divi
ne sunt quas catholice fidei au
toribus editas auctas vtis erte
ad fidei corroborationem recepit et
legit hec aut sciencia dividitur in prac
ticam et theoricam practica co
sistit in emendatione morum et
purgatione viciorum Theorica vero
in contemplatione divinorum cui communi
sunt sciencie religiosorum Ordo at
iste est ut quisquis ad theoricam
voluit pervenire prius practicam
ipsam assequi est necesse Sed sicut
exercitius alabe pciti non ascendit
ad agnitionem dei quanta devenire non
potest ad theoricam nisi per practicam
cum illa sit contemplatione celestium
illa vero depurgatione viciorum
tamen practica potest possideri sine the
thorica Gradus enim ita sunt or
dinati ut humana humilitas pos
sit ad sublime conscendere sed
ad posterius non invenit nisi servato
prioris ordine Adeptio vero hu
ius sciencie sit secundum viam duplicem scilicet cog
nitione viciorum et remediorum Secundo
discretione virtutum et informatione
morum ut ita formet ut non quasi co
acta ut violenta fruat sed quasi
bono delectata viam arduam cum
delectatione contendat Qui enim
vicia sua nec intelligit nec inte
dit exstirpare ad informationem
virtutis qui est gradus Secundus
practice ut ad misteria spiritualia
que subiciuntur theologie non valebit
attingere non enim progredi ad ex
cellenciora qui non evicerit pla
niora nec ea que sunt ex tuscera
apprehendit qui ea que sibi necessaria
non intelligit. Difficilius enim est era
dicare nobis inditas corporis et
anime passiones quam spirituales plan
tari virtutes. et ergo ita difficile
magis est necesse laborare Unde
in expulsione viciorum iii^or^ propo
nuntur scilicet

Euellē | In perficiendis vero virtu
destruē | tibus dūo Edificare et
disperdē | plantare g° pus adipi
dissipare scenda pcticita s actia
scia et spualis ethica et miltoꝝ
actuū virtute pfcius post varia la
boꝝ stipendia velud in pmo se
quetur rethorica sequetꝰ intel
ligencia spual et erit nō amedi
tacōne legis sed defructu opis
ps A mandatis tuis intellexi psal
la inquit ꝛ intelliga ī via ī macla
ta psallens em̄ ingt que canit
qui in via imaclata gressi pui
cordis īmitit hoc est aut actual
scie sine vite pmū pceptū et p
cipuū ut indutas pl'm ori tuo
silenciū et ut om̄ semoꝝ institu
ta et sinas intento corde et mu
to ore suscipias et diligentꝰ in
pectore tuo condens ad pficieda
ea potius quā ad docenda festi
nes Ex hoc em̄ vane glorie p
niciosa psupto exillo aut fruc
t9 spualis scie pullulabit Esto
g° pcia citus ad audiendꝫ tard9
ad loquendū et conformeꝭ dno
qui cepit facere et docere ut an
actū nō psilias ad docendū ne in
illoꝝ nūo deputeris qui dic et
nō faciūt et onera que suo di
gito moue nolunt sup hoim
humeros alligant et imponut
Cotinuato est ut sicut ad recte
pfessionis regulaꝫ retinenda ē
pseuerancia · sic leuitꝰ et sine ca
nō varient studia Solent em̄
qui nec dū ī illa quā arripu
erūt professione fundati ꝯ au
dierint quosꝫ in dūsis studiis
ac virtutibꝫ pri Ita coꝝ laude
succendi ut imitari ptinꝰ coꝝ
gestiat disciplinas in quo irritos
nīo impedit conat9 huana fra
gilitas Impossibile naꝫ ē vnū
eundꝫ hoiez sil in vniūsis fulgē
virtutū exerciciis quas si quis vo
luit pariꝰ affectare in id īcidē
eū nēe est ut dū oms sequitꝰ
nullā integra ꝯsequatꝰ magisꝫ
ex hac imitacōne atꝫ varietate
dispendiū capiat qm̄ pfcīm adq̄
em̄ viis ad dīm tendiꝰ et ideo v
nusquisqꝫ illā quā semel arri
puit irreuocābili cursus sui intēcō
ne ꝯsitiat ut sit in qualꝫ pfes
sione pfcius Sed in studiis et stu
dentibꝫ ē uidere ꝙ male funda
ti vix put pfice intentos ut s diꝫ
ē de scia ad sciaꝫ festinare Ex
emplo egroꝝ qui ex auiditate
īmoderata desiderant qd eis in
utile ē et nociuū intimꝰ inpeti
tū semp cupim9 ꝙ negata Sic
in dictis eminet eger aquis
p9 abdicacōꝫ vicioꝝ abdicacōm
puliū ꝛ scie actiue exciciū sꝫ d spuali
Post abiectom vicioꝝ intē
et abdicacōꝫ puerilium et scie
actiue exerciciū Sē d spua
li intelligēcia qd diximus esse ꝗr
tū Et qm̄ ea ꝯfessoꝝ et pfcōꝝ
sapie inscenda sūt pcepta dis
cendi et exemplꝰ viuendi ut ultra
ꝙ magis roborē et emineat
ex utroꝫ ~~magis roborē~~ etiā tā
secularium quā regularium cogru
ut discipline io nob nō sufficere
at aut indignetꝰ maliuol9 aut
ingratus dim9 si inixtū de hiis
aliquntulū plibem9 ut ig̃ spualeꝫ
intelligēciaꝫ ꝯsequaris vba sapꝰ
Reuenter sūt audienda | Sunt
Subtilitꝰ intelligenda | g° re
Utilitꝰ effundenda | uenter
Multiplicitꝰ exponenda | audien
da Audiens em̄ sapiencior erit
et docet inuestetꝰ quodā° qd au
ditū est faciez ut ita dixim nō
audit Unde si ea que optime
nosti postea audieris in collacōe
proferri nō ex hoc qd tibi iā no
ta sunt ea suscipias fastidiose
ut et aspnant sed vba vitatis
et salutis indesinentꝰ aure sus
cipias et cordi tuo inferns re
uentꝰ Sic em̄ dꝛ in collacōe de
scia religiosoꝝ Quis adhibea
facetez veꝫ crebra narracio
nuꝫ tn̄ aie sciun vē scie sustine
ti sacietas gñabit horrore · sed
ea quottidie velud noua et de
sderata suscipiens quāto frequēci9
hauserit tanto audi9 ut au

diet ut loquetur et firmatos po
tius ppetue sue ex eoz repetitoe
qua illu excepti collone capi
et fastidiu Euidens naqz e te
pide ut supbe mentis iudiciu
si xboz salutariu medicina q̄nuis
studio nimie assiduitatis ingesta
fastidiose negliget qz suscipiat a
nima em que in sacietate e sanus
illudit aie aut esurienti etia amā
dulcia videnť Si itaqz hoc dili
gent excepta et in recessu ment
condita atqz indicta fuerint taci
turni te signata postea ut vna
queda suaue olencia cu sensus ca
ucie et pacie fuerit vetustate
decocta cu magna sua fragrancia
de uase tui pectoris pferentur et
taqz phennis fons de expiencie
venis et irriguis cotidianis meatib
redundabiť fluentaqz continua ue
lud de quada abysso tui cordis effu
dent Eueniet naqz illud in te qd
in ipu ad illu dr qui hoc ope con
sumauit Bibe aquas de uasis
tuis et de puteoz tuoz fonte i
tias aut platheas p̄tinsant a
quetue Q̃des Aug9 in 2° li ad
vincenciu dicens vt sitias diste
nestie Sut scdo subtilit intellige
da vnusqsqz vnu est in recipien
te p modu recepti Vnde alr in
texte dicit uerba sepcture rudes
alr puerti Sic em dicit Ambro
in exam Eadē aqua in diuisas se
mutat spes inter arenas flaua
int cantes spumea int nemora
in rencior int florulenta discolor
int lilia fulgencior int rosas ru
tulancior In gramine liquidior
in palude turpior in fonte pspica
cior i mari obscurior assupto lo
coz quib influit colore Rigore
qz pari rone cmutat ut int ra
porancia ferueat int vmbrosa
frigescat sole repcussa estuat
niuib irrigata glaciali humore
canescat Sic p capacitate sensu
u huanoz scpture series coap
tatur Et cu pficiente pficit ut
terrena carnalib et diuina spuali
b videat Et hii quib anca vi

debant xba diuina tēss quibusdā
nebulis inuoluta secremoris intellē
subtilite discussa post modu sit ap
ta et ut xba sacra secundu me
sura status in ci ad omē genus
hoim differenter probemus exte
di hoc xbu no fornicaberis assu
mis ca exempli qd si carnalis qsqz
audierit secudu simplices sonu lre
salubrit custodiri Spualis aut
illud audiens qui ia lutulentu
carnis reliquit affctm intellig
qd recedendu e a cerimoniis ydo
loz et ab omi supsticone ydoloz
gentiliu tam in obseruancia diez
et tpm qua signoz Sic ad ierlm
dr qd constuprata est et in colle sub
limi fornicaba Si vo ab hac du
plici fornicacone quisqz dictaz p
hibicoz audierit a legis supstico
nib se custodit na iudaismi sup
sticones spuales sut fornicacoes
Est et alia fornicacio que ppetrā
p usu dogmatis adultio has g°
omis qui potuit declinare subti
lius int fornicacoz ne laba in
cogitaconu noxiaz euagacones
Sut et utilr effunda Non sut ei
spgende an porcoz spurcicias et
ineptitudīez margarithe p" iniui
dis hoimb pfunditate scpturaz
ingerens ut no qd sapientissimus
salon indicat in aurē zus Noli ingt
applicare impiu ad pascua iusti
neqz seducaris saturitate ventris
No em expediuit stulto diuicie
nec opus e sapie ubi no est spus
ymo cora talib impleat illud ps
In corde mo abscondi eloquia ma
ut no peccem tibi Omis eni qui
eloquia dni huane laudis amo
re dispensat pecunias sua ad vsu
ra erogat recepturus phat lau
de no solu mitoz stipendia sed
culpaz subsidia supplicia cu dns
uenerit no recipiat in pposito
qd piu e cu usura dicab et em
causis et efficax et inutilis repi
tur doctrine diffusio spiritalis Aut
em ille qui docet in expta comen
dans vano xboz sono instruem
tis auditore ut vicius refectus

auditor obdurato corde doctrina nō
recipit spiritale Sic scriptū est Ex-
cecatū est cor ppli hui9 et auribȝ
grauiter audierūt et oculos suos
ne videant cōcluserūt Lege libꝫ
bti dyonisii et inuenies sꝫ debant
in nudis sapie secretus distribui
Sicut et verba scripture sacre multi
plr exponenda Sic em sup dcm
est Scia diuina practica diuidit
et theorica theorica i hystorica
misticam et intelligit spiritale Sic
scriptū est Omnes amici eius vesti
ti sunt duplicibꝫ Spualis aut in
telligētie tria sunt gnā
Allegoria — Vnde in pn̄ Super
Tropologia z — latitudinē cordis et
Anagogia — plr le. esse descripta
Hystoria ptitatē ac visibiliu rerū
cōplectit̄ agnitōz Allegoria sub
eis que in vitate gesta sunt alti9
patri pretendit rōm Tropologia
moralis ē que ad emendatōz uite
et instructōz actualez cōgruit Ana
gogia vo de spualibꝫ misteriis ad
sublimia quedam et secretiora quedā
occulta cōstendit Ita vna et eadē
rem pt intelligi quadrifarie Et
Ciuitas videaz scdm historiam Scdm
Ecclia xi scdm allegoriam — Sicut
Anima hoīs scdm tropologiam — qua
Ciuitas i celestis scdm anagogiam dru
plice sensu et eius spēs varie sunt
intelligētie scripturarum et expones
Ps igit̄ de hiis q ptinet ad disci
pline inchoatōm et de hiis q per
tinet ad pfctm ipius et pgressiōz
Hic vltio sc̄a d' scia qn̄tū ad statū
pfcōis hoc ē put ipa cōpetit re
gularibꝫ z viris pfctis d agi d' m
i gnali etc q cōsistit q sunt lectio meditatio

Habito de doctrina quantū ad sta
tū inchoatoꝝ et progressi
onis Hic vltio sc̄a de ea quantū
ad statū pfcōnis hoc ē put ipa
cōpetit reglaribꝫ et viris pfctis
ad cuius adeptōz iiii or sunt nccā scꝫ
Lectio — Hiis em iiii or modis ale
Meditatio — spūales docentur adeo H
Oratio — est doctrina claustraliū
Cōtēplatio — qua dicta in celū leua
tur et eorum secreta rimant̄ Est ei
lectio sedula scripturarum cū ai inten
cione inspectio Meditatio vo studi
osa mentis actio occulte vitatis
notitia investigans ductu pprie rōis
Oro ē deuota cordis i dm intentio
p malis remouendis ut p bonis
adipiscendis Contemplatio est me
tis in deū suspense queda sup se
leuato lucis eterne gaudia degustans In
Lectio inquirit — Vnde lectio ē
Meditatio inuenit — i cortice Medi
Oro postulat — tatio i adipe Oro
Contemplatio — i desiderio postu
Lectio ei q's solidū cibū appo- — latōe
Meditatio masticat et frangit — Cōte
Oro saporē acquirit — platio i ad
Cōteplatio ē ipa dulcedo — epte dul
q iocundat et reficit — cedinis
delectatōne Hii aut gradus sibi
inuicem coherent et sepius indiget
lectio em q's fundamentū primo oc
currit et data materia mittit nos ad
meditatōz Meditatio apprehendit
q diligentius inquirit et q's effodi
ens ondit scdm q pse obtinere nō
valeat mittit nos ad orōm Oro se
totis viribꝫ ad deū erigens recipit
thezaurū desiderabilem cōtempla
cōnis suauitate hec aut adueni
ens precedentiū rerū laborē remune
rat dū celestis rore dulcedinis atq
scientiam inebriat
Lectio em ē scdm exterius exercitiū
Meditatio scdm interiorē intellectū
Oro scdm desideriū
Cōteplatio sup omnē sensū — prece
dentes aut gradus sine sequentibus
aut parū aut nichil prosunt Se
quentes sine precedentibꝫ aut raro aut
nichil aut nunq haberi possunt Quid
em prodest lectōne cōtinua tpus
occupare scorum gesta et scripta tras
currere nisi masticando et rumi
nando succū eliciamus et transgluti
endo usqꝫ ad cordis intima tras
mittamus et quorum facta legimus
eorum opa imitemur Et quo ista co
gitabimus aut caue potimus ne
sta ut inania meditando limites
assignatos patribꝫ transcendamus nisi
prius ita hec ut ex lectōne ut ex au
ditu instructi fuimus Item quid prodest

per meditationem uidet que sit agenda
nisi assit oratio et dei gratia ad ea ob
tinenda ergo ut sit fructuosa me
ditatio sequatur orationis deuotio
cuius effectus est contemplationis dulce
do. Vnde ergo quod
Lectio sine meditatione arida
Meditatio sine lectione erronea
Oratio sine meditatione tepida
Meditatio sine oratione infructuosa
Item quo uir spiritualis in primo gradu
excitatus In secundo circumspectus
In tertio deuotus In quarto supra se
eleuatur per ascensiones quas in cor
de suo disposuit usque ad uidendum
deum deorum in syon ascendit et in
monte dei gloriam contemplatur cum pe
tro et Johanne et castis amplexi
bus fruitur rachele Sed quia men
tis acies inualida ueri luminis illu
strationem nequit diutius sustinere
ad aliquem trium graduum per quos asce
derat descendat paulatim et or
dinate et alternatim modo in uno mo
in alio secundum motum liberi arbitrii
pro ratione loci et temporis demoretur
tanto ciuitati conspiciende uici
nior quanto a primo gradu remotior
inuenitur Sed ab hiis iiiior gradi
bus miserie plerumque nos retrahunt scilicet
Inuitabilis necessitas De quibus
honeste actionis utilitas nunc dominum de
humana infirmitas singula sed
mundi uanitas orando ut hec
impedimenta que nos a uero retra
hunt cognoscendo deus mitiget
in presenti et a nobis auferat penitus
in futuro De quatuor igitur premissis gradibus
pauca breuiter tenemus hic agitur
in speciali de primo ex predictis iiiior
scilicet quo deus docet animas spirituales
Docet gradus dominus excitatio lectionis
animas spirituales excitatio lectionis
et hoc iiiior modis scilicet cum est
In intentione legentis utilitas
In affectione pietas Primum patet
In legendo assiduitas qui enim
In legendi modo taciturnitas ad spiritua
lem lectionem erudiendus accedit fruc
tu eius agnoscat Et sit magis uti
litas cui tribuit fructus aut dime
lectio est sua informare mentem et

adipisci scientie non delectetur in uerborum
superficie ut in colore et dictamine
sed in ueritate pulcritudine et pro uoce
rotundum emulatione non rapiat inani
desiderio ut circa scripturarum late
bras occupet sed ut magis animus e
dificetur Christiano enim philosopho lectio debet
esse magis exhortatio quam occu
patio non debet animum frangere sed deside
ria sua pascere Vnde Augustinus in libro de
spiritu et littera primo fatigatione utili et
salubri interioris hominis magis exer
ceat membra quam frangat Vnde
in multis qui scripturas inmoderate
legebant et ideo nimis inpor
tunis occupacionibus exercitati tam
abutilibus quam etiam antiquis
cessabant dum latebrosa penetrare
non potuerunt uisum est sepe quod fructus
uiribus exuerit nescientes quod lectio
ad edificationem non debet esse fastidio
sed oblectamento Vnde propheta secundum
aliam translationem ubi nos habemus litte
turam dicit Quoniam non cognoui ne
gotiationem introibo in potentias domini
domine memorabor iustitie tue solius
deus docuisti me a iuuentute mea
Negotiam enim qui scripturas legit
ad afflictionem quas legere debuerat
ad utilitatem Vnde et affligitur
in eis earum qualitate propter obscurita
tem et earum quantitate propter earum pro
lixitatem Infinitus est enim librorum
multitudo Sequi autem infinita et legere
nullus est finis nulla pax nullus
Sed cum lectorem ad utilitatem tuam con
uerteris quasi in quodam mentis sabba
to requiescis Hoc autem facies ex
emplo scilicet et doctrina Exemplo si facta
sanctorum legeris doctrina si eorum dicta
que ad salutem pertinent in corde tuo
posueris sicut scriptum est In corde
meo abscondi eloquia tua ut non
peccem tibi Sed tamen per Augustinum in ser
mone de natali domini et defectu solis
Sequuntur inquit astrologi syderum
fulgore adorent christiani syderum con
ditorem predicent illi solis defectionem
nos christi passionem Et inferius Rena
tos facilius inuenit syderum con
ditorem humilis pietas quam syderum
ordinem superba curiositas Sicut

em aliu additu igni facit ipm fer
uere et post feruore lucere sic
facit lcio ad hibita cordi pio ex
citat feruorez et post modu fer
uor serenator et postmodu fer
uor serenat in luce Vnde Aug9
in omel pma sup Canon Johis
Qui hz in se vnde audiat nate
est ut gaudeat ad qd audit Sic
em erit lcio ista tanq oleu infla
ma si e ibi qd nutriat nutrit
et crescit et pmanet Ite quibusq
sic esse debet tanq flama ad
fomitem ut si no ardebat attende
te smone attendat In quibusq
em nutrit qd est in quibusq acte
dit quod de est ut omes in vna
caritate gaudeam9 Isti go sunt
paruuli quos dicebat ihs dices
Sinite paruulos venire ad me
qr xo paruuli sut qui i humilita
te et pietate scripturas legut con
vaniloquos et supbos de quib;
1 ad Tymo mo Quida errates
conuesi sunt in vaniloquiu uole
tes esse legisdoctores no intelli
gentes neqz que loquir neqz de
quib; affirmat Inde e qd multi le
gut sic duo pit silua tisseut alt
laborat eundo pdeuia alt pre
dit p recte vie compendia ambo
pari motu pcedut sed no eque per
ueniut quia prectaz via no pgunt
Sic qui scripturas legit sine pieta
te latebrosos anfractus viciora
circuiens ambulat et laborat sine
recto tramite Semp inqt aplus
discentes et nuqz ad sciaz veritat
puenientes hoc est semp legetes
et no intelligentes sed qui doct
na que secundu pietate est Vt
dicit Aplus pie legut timore qui
initiu sapie est concupiunt quo
subtilitat mentib; eos sensu q
scripture condite sunt et intelli
gunt et exponut Vnde Greg
nazazen9 smone mo qui intitu
latur de sedib ephyphanis Si aia
timoris dei pa elemeta suscipi
at et phuc purgatoz et ut ita
dixerim subtilior fiat tunc potit
ad supiora tnscende Vbi em ti

mor di e ibi et obsuato madatoz
ibi et purgacio carnis que se ue
lut crassior queda et obscurior
nubes obiciens aie consyderare
ea diuini splendoris radios no sinit
Vbi aut caris fuit purgatio ibi
continuo erit et illuiacio iam de
siderii nota complen et pi9 p
mos aditus quos apuit dei tior
in ipam iam sapie aula atqz ad
intiora ei9 atra puenit Est
igr pietas clauis et via put
dicit Aug9 in lio mo de li ar Sic
tm assit fides nichil de suba cre
atori falsum indignu que sencien
do ad illu em tendim9 itine pie
tat Et in lio de lapsu mudi ondi
Ista uia esse tuta veniendi ad
sapiam sic A timore inquit asten
dut ad pietate ut no resistant
voluntati di sine in smonib; ei9
ubi no capiut sensum ei9 sine in
ordine ipo et gubnatone crea
ture cu plerasqz alr accidut q
puata homis voluntas ex posuit
Ab ista quippe pietate incibur
stic gradu Tercium pz p ysidoz
in lio de summo bono Nemo pt sen
su scripture cognosce nisi legendi
familiaritate Sicut scriptu est
Ama illa et exaltabit te glori
ficabis ab ea cu ea fuis ample
xatus Quto quisqz mag in sa
cris eloquiis assiduus fueris
tanto ex eis vberiore intellige
cia capit Sicut terra q quto
amp excolir tanto uberius fruc
tificat Vn pt Greg in mo mor
Qd p legendi assiduitate deue
nim9 in scripture familiaritate et
p qns in ei9 intimaz cognicom
sic dices Sic ignotoz hoim fa
cies cernim9 et corda nescim9 sed
si familiari eis locucoe gungimr
usu colloquii eoz etia cogitatos
indagam9 Ita tu in sacro eloqo
sola historia aspici nichil aliud
qz facies vide Sed si huic assi
duo vsu gungim ei9 nimirz me
te qsi ex collocucoz familialitate
penetram9 Qu em alia ex aliis
colligim9 facile in ei9 verbis agnosci9

aliud esse qd intimat aliud qd
sonat Tanto aut quisqz notitie
illius exneq reddi quto in sola ei9
supficie ligat Eccli tes 1° Dedi cor
meu ut scirem prudentiaz atqz doc
trina Cor suu dare e in assiduita
te legendi rpm exponere Sen
No multu refert utrz omittas
phiam an intermittas no em int
rupta e manet sz coza more q°
intenta desiluit vsqz adimitia
sua recurrit qd actinuatoe dis
cessit Resistendu est occupatoib
nec explicande sed submouende
sut Tpus quide nllm paz e ydo
neu studio salutari nec e contra
riu ei qd sup dcm est possum9
em assidue legere sine intrup
tone p tpis intrupcoz et tn hec
in legendo moderatoz Vn tu pz
p uerbu Aug9 in lio vi° cofess ubi
ait de uita sti Amb° aut g° Qd
p exiguu tpus erat aut corpus
reficiebat necessariis sustentaculis a
lacre aim Sz cu legebat oculi
ducebant p paginas a cor intu
rimaba uox aut et lingua qesc
cebat Sepe cu adessem9 no em
uetaba quisqz ingredi aut ei ve
nientes nunciari mox erat Job xxx
iii° Audi me et tace et doce te
sapiaz Sz sicut dicit Sen ubi sup
s lxxiii Epla Nunqz vero succe
dent occupacones noue serimus
illas Ex vna plures exeunt dem
ipi nob dilatoem damus Cu hoc p
egero toto animo incubaz Et si hac
rem molestam cposuero studio
me dabo no tn uacauerit philo
zophandu est om alia neglige
da ut huic assideamus cui nllm
tpus satis magnu e Etia si a
puicia usqz ad longissimos huai
eui terminos vita producitur n°
intelligo tn de tali intate occio
ri quntu intiori Vn Sen hom
epla p eam si est tam necessm qz
videtur silentiu in studia se po
sito vndiqz me varius clamor
circusonat sup balneu habito.
Ergo no magis istu curo qz fluctu
aut cuitu aque quauis audiaz
cuida genti hanc vnam fuisse cau
sam transferendi urbe sua qz fragos
re nili cadent ferre no potuit
Sz quid prodest totius regionis
silenciu si affectus fremuit anim9
obstrepit hic placandus e nullus
hoim animqz cotenti9 intrupit
cogitacones bonas solidas et certas
laue illud ingeniu est nec se se ad
huc reduxit introrsus qd ad uo
ce ex accidenti exigit habet int
aliquid sollicitudinis aliqd corrup
ti pauoris qd illu curiosu facit vt
Vergilius ait Et me que dudu no
nulla iniecta mouebant Tela
neqz aduso glomati ex agmine grai
Nuc oms terrent aure sonus
excitat omis Suspensuz et pa
riter comitiqz & oneriqz timente
Vn concludit id Sen Tunc te sci
to esse compositu cu adte clamor
nullus ptinebit cu te nulla vox
tibi excuciet no si blandiet no
si minabitur no si mani sono vana
circustrepit De scdo quo de 9 dns
docet dicas spirituales i exercitio
meditatonis.

Docet etia dns dicas spuales
in exercitio meditatonis ip
sa est em que ocurre
mentem abstrahit … tem exci
abstracta i vno defigit pit pm
desursu i cotemplatoz adducit … p
et tand diuina revelatoz Aug in
in lio de quantite aie dicetez Qd
aia quto magis declinat in cor
pis sensus tanto pecori similior
efficit et brutalior Et ido cu p
meditatoz abstrahat i corpe no
bilior efficit et subtilior Ps qd
in ps° Os iusti meditabitur sapiaz
Vacare em sensib et sensibilib
impedit meditatoz sicut et acto
cotemplacom Vn Greg Naza
zeng in apologo ait Nichil re
uera michi ad vera vita psta
tius videbat qua velud clausis
carnalib et extra carne mudu
qz efficitm animalum pteritis si
bi soli loqui Adeo ut alioz curis
visibilibus factus mete sua reple
at diuinis sensib et celestib sar'

absq3 ulla admixtione trrena de
re speculu i mactatu effectus ymma
ginis dei ex ipuis lumi sup lun' aci
piens ausplia quedā ut mutia
futuror in semetipo scto ferens at
q3 in tris ad huc positus cosperto
quodamō pfruens anglorz despecta
atq3 delusa fragilitate trrena ad
supna et celestia spus sti subue
xione tusferri Qd figurauit
illa doctina xpi de qua Mt xxi
bat ihus foras extra ciuitate ibi
q3 mansit et docebat eos extra
ciuitate Abit qin p meditaōz
a carne et sensibz q sunt porte ci
uitatis se abstrahit Dic em pro
bat greg' vise9 in lio de ymag
Sensibilia p sensus corporeos in
grediur aiāz sicut exteriora per
portas ingrediunt ciuites Sedz
pz di p diffinitoz meditaōis q tlis
e ut dr in pncipio libri de archa
mistica Meditaco est studiosa me
tis intencio circa aliquid investi
gandu diliget insistens vel sic
Meditaco est puid9 ment obtu
tus i vitatis inquisitōe veheme
ter occupatus Et qnto vehemencig
vnu intuens ad illud aspirat
tanto citius appmqt vn phoc
differt Meditaco a cogitacone
qd cogitaco vago incessu semper
huc illucq3 ducit Meditaco vo
destinata promotione semp ind
riora tendit Cogitaco em est in
puidus aīmi respectu ad euagaōz
pronus vn in libro Richardi de
extimacone mali Meditacionis
e pscrutari oculta Conteplacois
e admirari pspicua Est em me
ditaco oculte vitatis studiosa in
vestigaco Contemplaco vo pspi
cue vitatis iocunda admiraco
hec e doctina libera De qua vn
hester Impitos docete libere tr
tales ab statuti sut a colli sensuu
suitute Inde e qd Exo xxviii°
doctinaz et veritate hebat ponti
fex i rōnali iudicij gestans ipm
in pectore quia p meditaōz de
figit aīmo in cognoscenda vita
te Tertiu pz p illud qd dicit

Richardus in fine libri de prior
tris Meditaco in gtemplacoz
cosurgit tons inquit Joseph sup
tollitu beniamyn cuius quotiens
meditaco in gtemplacoz desinit
Tuc beniamyn frēz suu sup se ru
ente excipit tnc ex studio medi
tacois aīmus in gtemplacoz sur
git Tuc beniamyn et Joseph
oscula iungit tnc diuina reue
laco et huana raciocinaco in v'a
vitatis attestacone gcenuit Et
qd hic sta spualia heat p me
ditacom admixta gtemplacom
Dicit in lio de extimacone mali
per meditacoz inquit agit ut
quicqz vtil' fieri debeat no ig
noretur sed et gtemplaco id effi
cere solet ut ad inventa vitas
memorie tenacius inheat et
desideriu acrius iflamet p me
ditacoz ad bonu instruit p gte
placoz in bono solidatur Sic em
qnq3 tnsit cogitaco i meditacoz
sic qnq3 meditaco i gteplacionez
Sic proba in pno libri de archa
mistica Sit em sepe ut in cogita
tonu mira euagacone tale qd
occurit qd mens scire vehement
appetit Cuius inquisitionem du in
pendimus studiu cogitando cogi
tacionis extendimus modu Et cum
mens in vnu se cogit ia cogita
co in meditacoz tnsit Similit
du vitate diu quesitaz et iueta
tu auidius suscipimus et miram
tu exultacoe meditacoz medita
do excedimus et tnsit in gteplacoz
quia gteplacois est ipsi iocundi
tatis sue spectaculo cu admira
cone inhere Et sic sapiens deus
Imittit in actu meditacois Quia
pu xiii Filius sapiens doctina pa
tris Tertiu pz p exemplu eiusdē
Richardi in fine libri de archa
mistica Si vas aque solis ra
dio supponas videbis aqua sple
dore luis supius ex se refunde
sine calore Sic multi diuine re
uelacionis radios suscipiunt sed
no inde idilccone pficiunt Aqua
q ad inferiora labit huana cogi

tacio ẽ que magno tonis moderami-
ne cohibetur Aqua in vase col-
lecta cogitacio meditacioni intenta
et intencioni defixa · aqua collectio
cordis meditacio Aque igit solis
radius se diffundit atq3 infundit
qn diuina reuelacio meditacioni oc-
currit Aqua eñ ante radiũ ipse
supni luis accipit et supius ful-
gorem emittit et illuc leuat radi-
um luis pcedente ex se supni lu-
mis quo ipa nõ pt ascendere pse
tam et si aqua det a radio cp̃
de se emittit sua ei similitudiez imp-
mit vt si tremula sit aqua ra-
dius tremulus erit si quieta q̃-
etus · si pura purus Sic in pposito
tũ reuelacio etiã luis cor huanũ
illuiat intellcus sup semetipaz yo
supra humani modũ leuat et
illuc intelligencie radius diui
luminis infusione et admiracionis
reuerberacione de hymis ad si-
ma replit Vbi nulla ingeñ pspi-
cacia nulla artis industria ascen-
de sufficit Et quanto mente hois
diuine caritatis splendor profundius
penetrat eo alcius stuporis sui ma-
gnitudine excussa et pextasim
subleuata in diuina archana sub-
limius resultat Et quanto pfectius
aĩus cpom ad intimaz pacẽ et
tranquillitate tanto firmius et tena-
cius inhereret in hac subleuacõe
sume luci p contemplacioz Et quanto
purior ad integritate et diffusior
ad caritate tanto capacior inuenit
ad sapiam et veritate · quia iam
in eam venit ille spus veritatis
qui docet omẽz vitate Johis
xvi et xiiii eiusdẽ paclitus aut
spus scus qui mittet pr in noie
mo ille vos docebit omẽz vita
tem et suggeret uob oia quecuq3
dixi vob · dns spuales i exercitio o.

Hic agit de tcio quo dñs docz aĩas
spũales in exercitio oronis

Docet etiã dñs aĩas spũa-
les in exercitio oronis Na
p orõm Eleuat in deũ intellectus
et affectus Supplet huiac tonis
defectus Intimat ille diuine luc...

radius Colligit interioris hois status
De pmo pz p diffinicões oronis que
vna ẽ scdm damascenũ Ascensus
intellectus ad deũ Alia scdm Augustinũ
in smone de orone et ieiunio Oro
ẽ pius affectus mentis in deũ directus
ß siue fiat intellectus siue affectus in
deũ eleuacio semp in orone spua-
lis hz cognicio Vn Bnh in quad3
epl̃a · Oro est hominis deo adherentis
affectio et familiaris quedaz et pia
allocucio et illuiate mentis ad
fruendu deo qua diu licet stacio
ibi eni addiscit · quia ut dt ysi-
dorus de summo bono z · liº caº viii
Qui volt cũ deo sp esse frequenter
dz orare et frequenter lege Nam
cũ oramus ipi cũ do loquimur cu
vo legimus deus nobiscu lo Vnde
et apli qui a xpo volebat discẽ di
cebant dño luc xi · Dñe doce nos
orare Et i aciui Ascendant ad
orom sursu i tenaciter quia p oroz
et mentis eleuacioz Sicut dicit
Aug9 in smone de ieiunio et oroe
rerz inuisibilium obtinebimus ĩtuitus
Vbi tam oro exercetur si deuocõe
pcedat intellectus et sequit ut mullus
affectus Vbi vo exercet cu deuocõe
sicut supeminet caritas scie scdz
aplm iiiº ad ephesios et ordo se-
raphin ordini cherubin Secdm
dyo in penetrat intellectus ß magis
ascendit affectus quia tu intellectus
se dirigat in intellicia ut ad intel-
ligendum affectus se porrigit vlti-
us et extendit ad diligendu Et
puto q foris stet intellectus ubi intrat
affectus et hoc dixim de uiatoribus
ceterz de cophensoribus qui sut in
termino caritatis qui tm diligunt
quantu cognoscut Et econuso puto
q equalit eleuent intellectus z affectus
eorum in deũ nõ sic in nob in quibus
sol intelligencie velud eclipsim ut
occasũ incurrit Na sic influens sol
maiore effectum imprimit i illud
qd directe respicit Sic puto qd
diuina bonitas affectum iuxta cuius
obiectu est magis attrahit et
allicit ppm et est amatiue põe
se semp in anteriora porrigere vn

affectus eximio amore fertur
in exthasim et rapit sup se Vn-
quanto ferventior et devotior erit
oro tanto purior et dulcior erit
cognicio Unde fatuus e et insipiens
qui sine orone devota ymo sine
magisterio spus sti misterior archa
na rimari Unde solucionem sompni
regis no potuerunt aperire sapientes
caldei Quis enim profunditatem
misterior et diviniarum scripturarum pene
trare de sua subtilitate confidat
cum .1. ad Cor xiiii aplus dicat Fra
tres si venero ad vos linguis
loquens quid prodero nisi loquar
vobis aut in revelacione aut in sciencia
aut in pphia aut in doctrina hoc inquit
primum intelligentes quia pphia
scripture ppria interpretacione non fit
quia nunquam habet ea interpretacio ut co
gnicio sine eius magisterio qui eas
inspiravit De scdo pz quod eorum no
ticia sine merito devote oronis acqui
rimus quam nulla nra sagacitate nec
nro studio penetrare valemus Dan
.v°. Daniel cui nome balthasar pu
tas ne potes michi indicare sompnium
quod vidi Et sequitur quod sapientes no
potuerunt regi indicare quod daniel
revelavit Baltasar capillus capitis
dr in capite sublimitas in capillo
subtilitas intelligitur quia devota oro
ad rerum sublimium subtilitatem pe
netrandam acuit Penetrant ergo de
votorum quod dr capillus capitis attingi
quod attingi non potest sensibus humanis
quod regi non potuerunt indicare visi
one sua omnes sapientes babilonis
quia mens cum id quod sup intellige
ciam suam e inquirit et inquirendo per
sistit persistendo deficit et deficie
do diffidit Set mens cum de dei ad
iutorio confidit confisa devocioni
insistit insistens ad orcionem se convertit
orando petit petendo accipit Vn
solus daniel vir desideriorum cui
nomen balthasar · solus regi indi
cat visione eius sapientes babilo
nis non potuerunt edicere visionem
ut solucionem Ideo Ier. xi Dicebat
ihs di Domus mea domus oronis vo
cabitur Tercio pz sicut experti re

cognoscunt qui divinis revelacionibus
letificari meruerunt sub tempore orandi
marie solent illuminari et exta illu
minacione misterior occulta penetrare
quia ex nimia compunctione mens mu
datur levatur locatur munda et quanto se
remocior tanto magis a luce pene
trat Vn num xxii dicit Balaam
de semetipso dicit Auditor sermo
num visionum dei qui visionem omnipo
tentis intuitus e qui cadit et sic
aperiuntur oculi eius quia lumen re
velacionis cito sepe accipit qui se
in orone prosternit Vn qui orat
frequenter se usque ad pavimentum osculan
lando inclinat et hoc inturvacio
humiliacionem pportaris designat in mi
sterio certum aut et compertum habemus
quod dum ex consideracione nra indig
tatis humiliamur exterius ad sublimi
ora intelligenda illuminamur intus Vn
in ps Exitus matutini et vespe
delectabis Exitus matutini sunt
ad veri solis irradiacionem humane
mentis excessus Mane solemus ab
interioribus ad exteriora exire Ves
pe aut ab exterioribus ad interiora re
dire Valde aut iocundum e et
quando sub estivo tempore deambulare ad
matutinam lucem radiantis divini
tatis et lecti torpore dimisso corru
pe in libertati aurras in campum
diversorum spectaculorum extra angusti
as humane cordis Vero cum ad nos defi
ciente radio qui prius intimicabat
recitim contristant nos et humili
ant reditus vespertini Hic scriptu
ra e Ad me ipsum anima mea conturbata est
Et cum anima devota dum se considerat
et considerans infirma sua retractat
et retractando humiliat · dum sic hu
miliatur sepe illuminatur · et intus do
cetur Mr. vi° Vidit ihus turbam mul
tam et misertus est sup ea et cepit
eos docere multa quia turba fan
tasmatum et pecatorum occurrit inde
turbatur Set quia docetur a ihu in
de illuminatur ut non sit illuminacio pe
nitus sine obscuritate turbacionis
nec turbacio sine claritate illumina
cionis et hoc est quod dicimus ac
tu radii intimantis De quo quere

nazareus de primis epiphanius sic
ait Effugit prius quam teneri queat
et prius quam apprehendi possit elabitur tamen
se cordi offerens et hoc si purum sit
quantum humanos oculos caritatis
corruscus perstringens et alto penetr
euntis illuminat Pro certo ut ego
arbitror per hoc quod omnia quantulacumque
excaus lumine perspicit potest ad in
tuendum invitat et provocat Quod
enim penitus sentiri non potest nec
appetendi aut inquirendi tribu
it spem quod aut ut experte sentiri potest
ad miratum est et quod in admira
tione est desiderari copiosius potest
Cum aut desiderata desiderantes pu
purificat similes deo facit · cum vero
eos similes sibi fecit tunc eos ve
lud proprios iam et domesticos fa
cit Etiam in colloquiis et sermone
participes de quo dicit Rycardus
super daniele libro nono Colligamus quomodo
sepe totum interioris hominis statum
devotio deprehendat et tam pu
rum describat quam futurum provi
deat Unde secundo dan dicebat da
niel regi Arbore quam vidisti sub
lime tu es in quo gratia describitur
divinitus accepta deinde describi
eius culpa et postremo ruina
quia vera devotio completi
et amore gratie et fetore culpe
et timore ruine ymmo cum ad oratio
conventum et cum lacrimarum devotione
pergamus et purgati illuminamur frequenter
quod iniustum esse intelligimus
quod prius rectum esse putabamus
et quod violenti animi impetus
fieri an suggessit illuminata ratio
fieri non permittit Et quid dico
de statu interioris hominis cum anima
sublimata per devota orationem usque
ad gratiam atque tanta in illo sta
tu videat quanta sermo vocalis
non explicat Unde Cassianus in libro
de collacionibus primum Oratio dirita
et si videatur omnem plenitudinem
continere ut pote divinitus auctore suf
fulta provehit tamen domesticos
suos ad illum precelsiorem statum ad
illa ignea et per paucos cognita
et experta ut superius diximus
inneffabilem orationem gradu eminen
tiori producit quam omnem transcendens
humanum sensum non voce non dicta sermo
vocis nec lingue motu nec
verborum ulla pronunciatione distin
guit Sed quia mens infusione
illius celestis luminis illustrata
non humanis atque angustis designat
eloquiis · sed conglobatis sensibus
velud de fonte quodam copiosissimo
effundit ubertim atque ineffa
biliter eructat ad dominum tanta pro
mens in ictu brevissimo temporis puto
quanta nec loqui facile · nec per
currere mens in semetipsa prevaleat
quem statum dominus prefiguravit cum
factus in agonia prolixius oravit
guttas sanguinis emittendo
hec est doctrina de qua prius · xv
Liber sapientie contra doctrinam de
ingenium autem moderante scribendo
et scribere debemus quadrare hic agi
demus quid deus docet animas spirituales i ꝯtio ꝯte plato c. q̄ fit ꝯdui. ur.
Docet et deus animas spirituales
in exercicio contemplationis Sic
aut alius est oculorum aspectus
aliud visio Nam secundum Augustinum
in libro de quantitate anime dicunt sic
ro et raciocinacio In tenebris ei
aspicimus ubi ad tuitum dirigimus
et tamen in tenebris non videmus ita
Aliud est oratio et alius contemplatio
docet autem nos in contemplatione et hoc
quadrupliciter
Mentis dilatatione / sublevatione / alienatione / [?] — Mentis dila
tatio est quando
acies mentis
latius expa
ditur et vehe
mentius acuitur et ad omnem eruditionem
capacior efficitur Unde in Genesi leva
oculos tuos et vide a loco in quo
nunc es ad aquilonem et meridiem
et occidentem omnem terram quam con
spicis tibi dabo Intra enim agi
litate in similitudine avis modo se ad
altiora attollit modo in inferiora di
mergit modo sinistrorsum modo
dextrorsum divertit modo se in medi
um suspendit et oculos palpita
tes immobiliter in radium figit sed lu
minis immensitas tenebras superdu
cit ymo dum oculi tenebra lu

fugit oculus qui tremit Ex vnione
si quidem aie cu corpe fit quedam ab
tusio in vi intellectiua sic ex obiec
tione corporis opaci rei luminose
generatur vmbra Et ex illa sempiter
na luce vitatur ad qua creata e
aia scintillat modicum lume nec
inter tenebras illas in quo luce cog
noscit aia contemplatiua quia lum
illud tenebras abiciat quanto am
plius inualescit Vn et dicit Am
monz Thimo : ut et se extrahat ad
videndum Et addite quia sit impossi
bile pene cuiuis aie seipam sup seipam
tota effundere et ascendendo sup
seipam ire hoc enim e eam cu dilecto
in cubiculum ingredi solamque cu solo
morari dulcedineque perfrui et ab
eo doceri quod vtique fiet si exteriora
oblitus in eius dilectione summe fueris
intime delectatus Et ex hijs que
in intimis considerans anim tuum in eius
affectum inflamas Ex qua considera
tione in gratiarum actionem assurgis
et cum in intimum tuum inducis hoc
e ex affectu intimo modo pro gratia tibi
data modo pro impetrata veniam
gratiam reddis Certe si eandem af
fectionis violentiam et delectationis
habundantiam non sentis cum in dei de
sideria inardescis et in eius amore
requiescis quam aliquando sensisti in ea
re quam plus vnquam dilexisti Et
tu e quod intimum affectionis tue si
nu nondum eidem expandisti · quia
terminus aculeus amoris pene
trat qua alienis affectionibus pe
netrare solebat Si tamen in intimis
tuis tanta erga deum violentia sen
seris quanta alias expertus fuis non
e satis quia quamdiu volumus possu
mus ex aliqua creata re consolacionem
aut iocunditatem habere non auderem
dicere dilectum nostrum ardentissimi amo
ris intimum sinu tenere quia quam
diu consolacionem alienam queris ut
recipies non cum singulariter diligis
nec quemdam ad intimum perducis nec
in optimo collocas Et si sic cum per
ducis ad intima tua poteris cum se
qui ad sublimia sua et sic imbu
eris eius doctrinam Ex quo colligitur

quod sublimitas diuinarum reuelacionum
inminum est diuine dilacionis indicium
Sicut scriptum est Iam non dicam vos
seruos sed amicos quia quecumque au
diui a patre meo nota feci vobis
Hec e illa doctrina de qua Exo · xxxv
dicitur Quod impleuit dominus Bezeleel
Spiritu sapientie et intelligentie et omni
doctrina ad operandum quod erat necessarium
in archa Nec hoc dico quod mentis
dilatacionem tamen per hoc possumus facere
quia non est eius humane industrie
metas transcendere Mentis suble
uatio in altum se erigit et a plano
per quod incedebat mentis dilatacio
sup humane industrie possibilitatem
cum moyse in montem ascendit ubi
et dominus descendit et ei terram permis
sionis ostendit Ascendit per mentis
eleuacionem et facultate naturali
Descendit deus per bonitatem sue di
gnacionis ostendit per intimam illumina
cionem Eleuatur aut sup omne quod
in eius actu est et facultate sine
qua exnam posset habere Vnde propheta
Quis dabit michi pennas sicut co
lumbe et uolabo et requiescam Su
pra enim nostram e pennas habere et proli
bitatur arbitrio in altum volare Tunc
enim pennata animalia esse incipi
mus cum per gratiam conditionis humane me
tas contemplatores uolatu transcen
dimus Ad huic modum pertinet doctri
na prophetie si tamen fiat sine mentis
alienatione Duplex namque enim humana
e videre de preteritis quod iam non est
videre de futuris quod nondum e vide
re de presentibus quod est · sed tamen sensibus
absens est Videre de aliena cordis
secreta quod sensui subiectum non est
videre de diuinis quod sup sensum e
Sine alienatione mentis dixi
quia sicut mentis dilatacio non at
tingit mentis subleuacionem sed ibi
sistit ubi illa incipit Ita mentis
subleuacio ibi sistit ubi incipit
alienatio prophete igitur in hac mentis
subleuacione didicerunt quod aliis
predixerunt Nam ex intentione affectus
in deum viuebant ei per amorem
Et sicut ad flammam intensam sequitur
lux serena Ita ad illum amorem :

irradiabatur et illuiabat eorum
intelligenciam et ab eorum intellecti
bus aufferebat velamen et igno
ranciam quo sublato videbantur
res clare ab intellectu prophetico
pās. Ut erudiret principes eius
sicut semetipsum et senes eius pruden
ciam doceret. Ephe. iiii°. Dedit qui
dem apostolos quosdam autem prophetas ali
os evangelistas alios pastores et
doctores. Et sequitur ut non circumfera
mur omni vento doctrine. Mentis
alienacio est quando preteritorum memoria
menti excidit et in peregrinum qui
dem statum supra humanam industri
am divine operacionis transfiguratione
transit qui modus ad devocionem in
cipiens et per admiracionem in quandam
mentis exultacionem perfectione et
consumacionem accipit. Et frequencius
addiscit intimus quam possit ex
primere exterius. Unde Augustinus libro de
cathezizandis rudibus ostendit causam quare
non possumus totum proferre quod sen
timus quia ut ipse dicit ille intellectus
quasi rapida chorusscatione perfun
dit animum. Illa autem locucio tarda et
longa est longeque dissimilis et dum
ista voluitur se iam ille in secrete
ta sua condidit tamen quia vestigia
quedam miro modo impressit me
morie perdurant illa cum sillabarum
morulis atque ex eisdem vestigiis
sonancia signa peragimus que lingwa
dicitur ut latina ut greca ut hebrea
vel cuiusque alterius gentis sive
signa. Sed ita efficiant in animo vel
volut in corpore. De hac doctrina eciam
vult. Erat docens eos sicut potestatem
habens quia nichil in hoc modo attri
buendum est humano ingenio sed to
tum muneri divino. Hic enim sponsa
ex toto innititur dilecto. Hic enim de
ducit eam in nube diei et tota no
cte illuminatione ignis. Hec enim acci
pit refrigerium nubem contra con
cupiscencias carnis et revela
cionis lucem contra ignoranciam mentis.
Sicut scriptum est: Expandit nubem
in protectionem eorum et ignem ut luceret
eis per noctem. Mentis unicio est
quando cum Moyse ascendit in caligi

ne et nebula et addiscit misti
cam theologiam. Ut enim trahitur ex
Dyonisio capitulo vii de divinis nominibus
mens nostra habet virtutem ad intelligendum
quam dicere possumus theoricam in
tellectum per quam mens aspicit in
telligibilia. Habet enim unionem
quam intelligimus summum affectionem
apicem sicut predictam summa intel
ligencie virtute. Hic ergo apice
dilectio dei ipse perficit per quam mens
deo iungitur. Et perhanc super nos me
tis divina cognoscit non secundum
proprietatem intelligencie nostre sed
statuendo nos supra nos ipsos et
unitos deo tota virtute. Melior est
quidem status quo nos esse dei propter
gre unitorum quam esse nostri vel nostros
per solam nostram condicionem. Hic enim cum
deo secrete loquitur sine verbis et
sillabis. Hic eruditur secrete misteriis.
Hec est mistica theologia cum deo secre
tissima locucio non per speciem vel
ymagines creaturarum ubi mens
creaturis omnibus transcendens et
eciam seipsam ociatur ab actibus
omnium virium apprehensivarum
cuiusque creature in desiderio viden
di et tenendi deum et puto sine
prejudicio quod ubi terminatur alienacio
ibi incipit ista unicio non quia
alienacio secum non habeat amoris
fervore et luce sed quia nondum
ascendit ad istam perfectam unionem
secundum amorem extaticum sine excessivum.
Per hunc modum paulus est edoctus
ut efficeretur postmodum doctor gencium.
i. ad Thimo. ii°. Veritatem dico in
Christo Ihesu et non mencior doctor gen
cium in fide et veritate. Secundum capitulum
in quo subdividit has
iiii°r species contemplacionis ut patet infra

Doctrina igitur contemplacionis
repetentibus nobis a principio
primitus occurrit mentis
dilatacio que tribus gradibus in nobis
solet excrescere
Arte
Exercitacione
Attencione
Quibus tribus passi
bus solet mens contemplari incipiens
et spiritualiter addiscens quantum pro planum
sue possibilitatis et facultatis.

incede. Sic enim in disciplinis vide
mus quod primo ars aliqua vel inventa in
vestigatione vel aliorum traditione
discitur. Deinde frequenti usu et ex
citatione roborat. Deinde studio
sa attentione et intentione fir
mat et format. Ex vehementia enim
attentionis et dilatat capacitas
mentis et acuitur ymaginitas pene
tracionis. Post mentis dilatationem
sequitur mentis sublevatio quod fit secundum
triplicem viam dum mens sublevatur
Supra sciam
vel supra industriam
vel supra naturam
Hoc est quando per
capit mens ex
divina revela
tione quod excedit modum nostre intelli
gentie industrie et nature hoc est quando
menti sublevate tale quid divi
nitus subcapitur ad quod non suffic
scia quam habet nec industria qua
habere potest nec modus qui in natura pos
tus est post mentis sublevationem
sequitur mentis alienatio que scilicet extre
sit triplici modo primo ex magna
devotione quando latens intrinsecus
ignis desiderii celestis exrescens
in flammam amoris erupit et animam
a statu pristino resolvens in cere si
militudinem liquefacit et attenuat
ut fumum sursum emittit. Secundo ex
magna admiratione quando divino lumine
irradiata et in summe pulcritudinis
admiratione suspensa tam vehemen
ti stupore concutitur ut a statu suo
funditus excuciatur et ex illa pul
critudine quam videt et admira
tur resilit et decidit et supram
despiciens ex puritate quam vidit
stati exilit supra se et sic reverbe
berata per desiderium supra se rapitur
ad contemplationem celestium et hoc in modum
fulguris chorustantis et vicissitu
dinis alternam. Tercio ex magna
exultatione interna suavitate potatur
potata inebriatur. Inebriata sui
oblivisci et oblita sui in quendam
supra mundanum officium affectum raptu
transformatur. Post mentis alienationem
sequitur mentis unio que postquam
raptim transformatur in alienatione
per exultationem quid restat inseparabilis
bilis unio per mentis unionem de

qua dyonisius in primo libro de mistica
theologia. Tu autem o amice tymothee
circa misticas visiones forti con
tricione et sensus derelinque et in
tellectuales operaciones et omnia sensi
bilia et intelligibilia et omnia non
existencia et existencia et sicut est pos
sibile ignote consurge ad eius uni
tionem qui est super omnem substanciam et
cognicionem. Et enim excessu tui et
omnium irretentibili et absoluto mun
de ad supersubstancialem divinarum tenebrarum
radium cuncta auferens et a cunctis
absolutus sursum agens. Disting
git beatus dyonisius triplicem gra
dum. Derelinque intellectus sensus et
sensibilia quo ad corporalia intellectu et
intelligibilia quo ad potencias anime et
earum existencia. Et ideo dicit inunde
Quia sicut ista sensibilia generant
maculam in affectu ita ymagi
nabilia intelligibilia et huiusmodi ge
nerant maculas in intellectu ne ad
pure veritatis intelligenciam ve
niamus. Tercius gradus est reli
quere existencia et non existencia. Existen
cia que a nobis prodierunt in esse per cre
acionem. Non existencia que a solo nobis
super eternali constituit et in ipso con
templabilia sunt. Hic per excessum
mentis transcunda sunt ut ad super
substanciales et super intellectuales et
divinas veniatur hec est sapiencia cha
norum. Et tamen tres gradus habemus
usque ad excessum mentis in remo
vendo in quorum aliquibus aut omnibus
contingit alienacio. Sequitur tres in
quibus ultimus consistit unicio. Primus
est super fervidus amor in deum ten
dens. Secundus est actualis omnium ig
norancia fervore illius amoris non
sustinens. Quia sicut radius
fervens absorbet aquam ita super
fervida illa dilectio absorbet omnem
scienciam circa creaturam. Tercius
est radius irradians et se uniens
hec est illa caligo inter transcensum
mentis super omnia actualis omnium igno
rancia super fervido amore vide
di deum absorbente omnes actus
virium apprehensivarum et inaccessi
bilitas divini luminis et in illa

gine mens vnit deo et post omnia
ablata ab eo laudat eum sine ser-
mone plativo et in hoc eum cogno-
scit quod eum cognoscibile iam non esse
intelligit propter inaccessibilitatem ex
parte divini luminis et ignorantiam
ex parte videntis Caligat enim o-
culus et propter excessum et propter defectum
sicut homo visu suo corporali elevans
super omnia visibilia corpora ab actuali
visione cum cessans et in sole visu
suo sine medio mitigante super excel-
lentia claritatis que est in sole per
invisibilitatem ex parte super excellen-
tie solaris luminis et privatorum at-
tualis visionis videret quoniam non
contingit videre solem qui est sic
visione hoc esset ei videre secundum
quod posset ibi esse videre Et quia
de hac materia satis determinat tam
Rycardus in libro de archa mistica
quam dyonisius in libro de mistica theologia
ideo ad presens supersedemus Et tertiam
partem principalem in tractatus
secundum de modo ut forma doctrine servama-
mus et per doctrine competentem paula-
tim progrediente a grossioribus et
rudioribus ad subtiliora procede-
tes ad quartam partem et ultimam
attendamus :

